

BIOGRAFSKI SPOMINI SV. JANEZA BOSKA

ZBRAL

JANEZ KRSTNIK LEMOYNE

ANGEL AMADEI

BiS 10

IZDAJA V SLOVENŠČINI
EDITIO SLOVENICA

BIOGRAFSKI SPOMINI SV. JANEZA BOSKA

ZBRALA
JANEZ KRSTNIK LEMOYNE
in ANGELO AMADEI

10. ZVEZEK
1871-1874

LJUBLJANA 2018

BIOGRAFSKI SPOMINI SV. JANEZA BOSKA

ZBRALA JANEZ KRSTNIK LEMOYNE IN ANGELO AMADEI

10. ZVEZEK (1871–1874)

V SLOVENSKEM JEZIKU - EDITIO SLOVENICA

BiS 10

NASLOV IZVIRNIKA

MEMORIE BIOGRAFICHE DI DON GIOVANNI BOSCO

RACCOLTE DA GIOVANNI BATTISTA LEMOYNE E ANGELO AMADEI

VOLUME 10 (1871–1874)

Torino, Società editrice internazionale, 1939

Prevedel: Valter Dermota
Uredil: Stanislav Duh
Lektorirala: Karmen Furlan, Stanislav Duh
Oblikovanje in grafični stavek: Marjan Lamovšek
Izdal: Salezijanski inšpektorat
Ljubljana 2018
Tisk in založba: Salve d.o.o. Ljubljana
Naklada: 50 izvodov
Spletna izdaja: www.donbosko.si/bis

Izdaja "ad experimentum".

Za tekstnokritično sklicevanje je merilo besedilo v izvirniku.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-36:929Bosco G.
272(450)"18"

LEMOYNE, Giovanni Battista, 1839-1916

Biografski spomini sv. Janeza Boska, ki jih je zbral Janez Krstnik Lemoyne / [prevedel Valter Dermota]. - Ljubljana : Salve, 2012-<2018>

Prevod dela: Memorie biografiche di Don Giovanni Bosco. - Od 2. zv. dalje:
Biografski spomini sv. Janeza Boska / zbral Janez Krstnik Lemoyne

Zv. 10 : 1871-1874 / zbrala Janez Krstnik Lemoyne in Angelo Amadei. -
2018
ISBN 978-961-211-950-8 (zv. 10)
261096704

sv. Janez Bosko
duhovnik

PREDGOVOR

Končno ... 10. zvezek, ki so ga tako nepotrpežljivo pričakovali. Dragi don Lemoyne je šel po zasluženno večno plačilo 14. septembra 1916, medtem ko je bil v tisku IX. zvezek Biografskih spominov, in mi, ki smo bili ob njem in ga spremljali pri pisanju tega monumentalnega dela, smo poskrbeli za njegovo izdajo, tako da je izšel leta 1917.

Toda kako je to, bo mogoče kdo vprašal, da je 10. zvezek izšel po 19.?

Odgovorili bomo natančno, potem ko bomo predstavili vsebino. Ta zvezek opisuje obdobje štirih let, ki so verjetno najbolj delovna in zanimiva v življenju našega svetnika. Prikazuje vse njegovo prizadevanje za ureditev odnosov med Italijo in Cerkvijo, potem ko je Rim postal glavno mesto Italije, njegov trud za dokončno potrditev salezijanske družbe, njegovo delo za oblikovanje druge salezijanske družine in delo za izoblikovanje in razširitev tretje družine za apostolat.

Zvezek smo razdelili na deset delov, tako da smo deloma sledili kronološkemu zaporedju dogodkov, deloma pa smo v posameznih poglavjih povzeli razna dela, opravljena v teh štirih letih.

- 1. del** je zbirka spominov, ki osvetljujejo don Boskovo duhovno podobo, njegovo tesno združenje z Bogom in gorečo željo po vedno večji Božji slavi in zveličanju duš.
- 2. del** obravnava dogodke leta 1871, ki prikazujejo leto, polno zamisli za vedno večjo rast njegovih ustanov.
- 3. del** vsebuje poročilo o bolezni, ki ga je prizadela, in o žrtvah in molitvah njegovih sinov, dobrotnikov in občudovalcev, da jo je v Varazzeju z Božjo pomočjo prebolel.
- 4. del** poroča o delih leta 1872, čeprav je bil še vedno zelo slaboten zaradi prestone bolezni.
- 5. del** osvetljuje pogumno prizadevanje, da bi se olajšal žalostni položaj Cerkve v Italiji s tem, da bi pospešil imenovanje škofov, več kot sto škofij je bilo nezasedenih, in dobil za novoimenovane potrebna sredstva za vzdrževanje. Brez dvoma zelo drzno početje, ki mu je bilo zagotovo navdihnjeno od zgoraj.
- 6. del** poroča o nastajanju ustanove Hčera Marije Pomočnice, kateri je Bog hotel dati za predstojnico blaženo Marijo Dominiko Mazzarello, ki si je na vso moč prizadevala za program, ki ga je začrtal ustanovitelj z besedami: »Gorje nam, če ne bomo postale svete kot naš sveti oče don Bosko!«
- 7. del**, ki nas je stal veliko truda, prikazuje dolgo in potrpežljivo prizadevanje, da bi bila salezijanska družba dokončno potrjena in dobila svoje konstitucije.
- 8. del** obsega nadvse zanimivo dokumentacijo, ki prikazuje duha našega svetnika in zlasti njegovo neizčrpno ljubezen, pravila in nasvete, ki jih je dajal gojencem,

posebno pa ravnateljem in vsem sobratom na splošnih jesenskih konferencah, duhovnih vajah in v okrožnicah.

9. del prikazuje številne in velike težave v letih 1873–74.

10. del končno podaja leto 1874, prizadevanje za prihodnost salezijanske družbe v luči izpolnjevanja konstitucij, ki so bile dokončno potrjene. Želel je razširiti svoje delovanje v misijonih in istočasno pridobivati nove poklice ter skrbel za sodelavce po vsem svetu, ki naj bi pomagali pri uresničevanju salezijanskih ciljev v lastnih družinah in živeli po njegovem duhu v korist Cerkve in države.

Ti spomini že na prvi pogled vzbujajo zanimanje, saj med drugimi dokumenti vsebujejo tudi 350 lastnoročno napisanih pisem našega svetnika.

In sedaj še o tem, zakaj se je tako zelo zakasnila izdaja tega zvezka.

Takoj po svetnikovi smrti je 7. februarja 1888 častiti don Rua prebral vrhovnemu kapitlju odloke Urbana VIII. o načinu ravnanja ob smrti oseb, ki so umrle v duhu svetosti. Naslednjega dne je sporočil, da kardinal Parocchi, naš zaščitnik, svetuje, naj bi se pri turinskem nadškofu kardinalu Alimondi zavzeli, da bi on prosil Sveti sedež, da bi kljub nasprotnim cerkvenim predpisom mogli začeti vse potrebno za don Boskovo razglasitev za svetnika.

Takoj so ukrenili vse potrebno, vendar se je pojavilo nasprotovanje. V letih 1917–18 so prekinili izdajo Biografskih spominov, ker se je nasprotovanje osredinilo prav na ta leta, ki bi jih morali obravnavati.

Toda z Božjo pomočjo smo premagali in zavrnilo vse nasprotovanje: izredne raziskave, ki smo jih morali opraviti v ta namen, so postavile v jasno luč junaške kreposti svetega ustanovitelja in 2. junija 1929, ko je bil povzdignjen na oltar, smo lahko zapeli zmagoslavni slavospev.

Tako je padla ovira za izdajanje naslednjih zvezkov in leta 1930, ko je izšel XI. zvezek, smo dobili ukaz, da naj pripravimo Spomine prvega naslednika blaženega don Boska. Prejeli smo veliko pričevanj od salezijancev, hčera Marije Pomočnice in sodelavcev. Tako pred 1931 nismo mogli objaviti prvega zvezka, ki so mu nato sledili drugi in tretji zvezek in njihov povzetek v letih 1933 in 1934. Potem smo se morali ukvarjati s ponatisom dveh zvezkov don Boskovega življenjepisa izpod peresa Lemoyne. Šele 1936 smo lahko pripravili deseti zvezek Biografskih spominov, ki smo ga začeli pisati že prej. To je vzrok za zamudo.

Toda zakaj tako debela knjiga?

Predragi don Lemoyne, ki so mu salezijanci dolžni veliko hvaležnost, je zvesto zbral izreke, dejanja, pisma, spise, dokumente in spomine vseh vrst, ki so v zvezi z življenjem našega svetega ustanovitelja, jih kronološko razporedil v 45 debelih zvezkih krtačnega tiskanega odtisa in dejal: V teh knjigah je zbran duh, srce in preventivni sistem Janeza Boska. In ker naše četrletje obravnava samo en del XII., XIII. in XIV. in nekaj strani XLII. in XLIII. zvezka, smo bili prisiljeni drugo podati v tem zvezku. Drugače ni šlo.

Naj Gospod blagoslovi potrpežljivo delo in vžge v srcih sobratov vedno večjo ljubezen do našega očeta in ustanovitelja in trden sklep, da bomo živeli po njegovem duhu.

1. DEL

DAJ MI DUŠE, DRUGO VZEMI

1871–1874

1. Zvesti in pametni služabnik - 2. Vse za duše - 3. Nenehno obdarovan od Boga - 4. V njegovi šoli - 5. Poseben dar - 6. Ponižen in tako zelo čaščen - 7. Vir iustus

SVETI OČE PAPEŽ PIJ XI., ki je od blizu poznal našega ustanovitelja in ga povzdignil na oltar, ga vpisal v seznam svetnikov in raztegnil njegovo češčenje na vso Cerkev, je 19. marca 1929 pri priznanju čudežev, ki so jih predložili za razglasenje za blaženega, slovesno izjavil:

»V buli o kanonizaciji sv. Tomaža Akvinskega je rečeno, da je, četudi ne bi bilo nobenega čudeža, vsak članek Sume en sam čudež. Tudi tokrat lahko rečemo, da je bilo vsako leto don Boskovega življenja, vsak dan in vsak trenutek čudež, cela vrsta čudežev. Ko mislimo na samotno pokrajino, kjer je ubogi deček pasel očetovo čredo, na začetke dela ... in potem na bolj resne in odločilne v Valdoccu ... ko mislimo na velika dela, ki jih je ustvarjal iz nič ... in ko potem gledamo na čudovit razvoj njegovih ustanov, na tri velike družine salezijancev v strogem pomenu besede, na sestre Marije Pomočnice in na legijo salezijanskih sotrudnikov, lahko samo obstanemo od začudenja kot pred kakim najbolj izrednim čudežem ...

Ko opazujemo tako izredno žetev dobrega, se nam vsili vprašanje: kako se je moglo vse to zgoditi? In odgovor ne more biti drugačen kot: to je delo Božje milosti, to je storila Božja roka, Vsemogočni je tako odločil. Toda kje je ta Božji služabnik zajemal moč, da je uresničil vsa ta različna dela? Tu gre za skrivnost, ki jo je on sam nenehno razglašal in jo spet in spet ponavljal v vseh salezijanskih delih, to je geslo častitega ustanovitelja: DAJ MI DUŠE, DRUGO VZEMI. To je skrivnost njegovega srca, moč in gorečnost njegovega srca, ljubezen do duš, resnična ljubezen, ker je bila odsev ljubezni do našega

Gospoda Jezusa Kristusa in ker je nosil duše v srcu, v mislih, v krvi našega Gospoda. Ni se ustrašil nobene žrtve in dela, da bi odrešil duše, ki jih je tako zelo ljubil.»¹

Ta X. zvezek Biografskih spominov, ki obsega štiri leta svetnikovega življenja – od 1871 do 1874, prinaša obilo dokaznega gradiva o tej slovesni trditvi papeža (ki bo med nami imel večer spomin), ker bomo na teh straneh videli predragega očeta sredi največjih težav in ostrega nasprotovanja, kako z vsemi sredstvi najvišje modrosti in previdnosti mirno nadaljuje izročeno mu poslanstvo s tem, da ustanovi novo družbo za žensko mladino, kanonično oblikuje salezijansko družbo in zamisel o Zvezi salezijanskih sotrudnikov, da bi tako v večjo Božjo slavo in zveličanje duš razširil svoje apostolsko področje med civiliziranimi narodi in divjaki.

1.1. ZVESTI IN RAZUMNI SLUŽABNIK

Don Bosko je imel čisto posebno poslanstvo in v vsem svojem življenju ni želel uresničiti drugega kot to, kar mu je začrtala Božja previdnost.

»Bog je v vsakem času poklical svetnike, ki so bili sposobni delovati v okoliščinah njihove dobe. Ne da bi naštevati brezštevilne mučence, ki so se v prvih treh stoletjih v Cerkvi borili proti poganstvu, ne da bi mislili na cerkvene učitelje, ki so v naslednjih stoletjih nastopili proti krivim veram in zagovarjali osnovne resnice krščanskega nauka, vidite, kako sta v srednjem veku nastopila sv. Frančišek Asiški in sv. Dominik, ki sta sredi izprijenosti in barbarstva klicala svet k resnemu in spokornemu življenju. In ko se je z oživljanjem poganstva začel pojavljati v Cerkvi duh upornosti z napačno Lutrovo reformo, je na vrtu Cerkve vzcvetelo nešteto svetnikov in svetnic. Nastali so novi redovi in zlasti je nastopila Družba Jezusova, ki je bila in je kladivo za protestante in trdnjava papeštva.

»Pozneje je Jansenovim zmotam Bog zoperstavil ljubeznivo svetost sv. Frančiška Saleškega in Alfonza Ligvorija. Sredi 19. stoletja pa, ko so se med ljudskimi množicami pojavile revolucionarne teorije in se je začel razvijati socializem, ki sedaj grozi, da bo podrł celotno socialno zgradbo, je nastopil ponižni duhovnik, sin preprostega ljudstva, ki zbira okoli sebe vse tisto, kar ima mesto najslabšega in najbolj zanemarenega – se pravi paglavce v predmestjih, jih počasi pritegne in si jih pridobi, jih naveže nase, jih tako rekoč asimilira in jim vlije popolnoma novega duha. In tako je tam spodaj pri Dori zrasel mali don Boskov oratorij, gorčično zrnce, ki se je v nekaj letih razraslo v tisto veliko drevo, v katerega senci se zbirajo sinovi preprostega ljudstva z vseh strani sveta.»²

¹ Prim. Osservatore Romano, 20.-21. marca 1929.

² Tako je 12. februarja 1911 ob svetnikovem grobu v Valsaliču govoril grof Cezar Balbo di Vinadio. Prim. Bolletino Salesiano, april 1911.

Zvesti Božji služabnik, zvit kot kača in preprost kot golob, je opravil svoje Božje poslanstvo na najbolj čudovit način, prilagodil se je duhu svojega časa, se posvetil z Božjo milostjo, opravil apostolat, poln gibanja, dejavnosti, javnega delovanja, duha družbenosti in nenehnega razvoja začetega dela.

Izkazal se je kot ustvarjaljen genij, ki je bil pripravljen opravljati velikanska dela. Do leta 1860, dokler še ni imel ob strani svojih prvih duhovnikov, je skušal skrivati svoj načrt, ki ga prejel od zgoraj. Potem je jasno povedal, kaj je hotel in moral storiti. Slišali so ga tudi govoriti, da bo ustanova, ki jo začinja po Božji volji, tako zelo narasla, čeprav se je zdelo pretirano, kar je trdil za prihodnost, da se mu je zdela tako veličastna, da jo je mogel komaj opisati.

Prvi bliski tega apostolata in zlasti nekaj nakazanih smeri njegovega razvoja so vzbudili dvome tudi v tistih, ki so ga občudovali, tako da sta ga dva ugledna piemontska duhovnika skušala spraviti v umobolnico in celo blaženi Jožef Cafasso, ki ga je imel za napolnjenega s Svetim Duhom, je, ko so ga vprašali, kaj misli o tem ubogem duhovniku, ki je znorel, vzkliknil: »Skrivnost, skrivnost! Tudi jaz ne razumen nekaterih stvari, toda ker vem, da svetnikov ne smemo meriti s človeškimi merili, se zadovoljujem s tem, da opazujem, kaj delajo.«

Njegov način delovanja je bil poln neznank in mnogim se je vse skupaj zdelo zelo izredno.

Kot zvest posnemovalec našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki nam v sv. evangeliju da poznati samo zunanja dejanja, ki kažejo njegovo Božje poslanstvo, o svojem zasebnem življenju pa ni dal, da bi se reklo karkoli, kar se ne nanaša na splošno in navadno življenje, se je don Bosko omejil na to, da se je kazal preprostega Božjega služabnika, ki nima na sebi nič posebnega, in je stalno skrival vsak izraz notranjega življenja.

Kakor je bil zmeren ob revni mizi oratorija, tak je bil tudi na pojedinah v gosposkih hišah, kamor je zahajal v upanju, da bo dobil podporo za svoje ustanove, ali zato, da je izkazal hvaležnost za prejeto podporo, ne da bi pri tem bil s svojo strogostjo drugim v nadlego.

Vedno enak v sebi je bil vedno vedro razpoložen in smehljajočega se obraza, ne da bi se oziral niti na pohvale niti na graje zlasti časopisov, ki so se vedno zanimali zanj.

Pred uglednimi osebami, pred oblastniki in ljudskimi množicami je nastopal odprto, pogumno in tako samozavestno, da bi se lahko komu zdelo drzno; medtem ko je bil v zasebnem življenju, s svojimi sinovi navadno zadržan, skoraj boječ in poln neizrekljive ljubezni.

Miren in neustrašen v najostrejšem in najhujšem nasprotovanju, v popolnem pomanjkanju gmotnih sredstev in v vsaki najtežji preizkušnji je bil poln sočutja z vsemi trpečimi in je čutil bolečine drugih kot svoje. Lahko si ga videl, kako se joče ob postelji umirajočega klerika ali ob sporočilu o smrti kakega gojenca; kako se je čutil vznemirjenega in užaloščenega, če je slišal za kak prekršek kakega člana

pravilnika in zlasti še, če je slišal o slabem vedenju kogarkoli. Ko je slišal govoriti o kakem pohujšanju ali o kakem preklinjevalcu, se je ves zmračil od groze, ki jo je občutil, in od bolečine, ki je trgala njegovo srce.

Previden in preudaren pri izpeljevanju svojih načrtov, tudi najbolj zahtevnih in zamotanih, pa je bil očetovsko razpoložen s svojimi in je njim kakor tudi nekaterim gojencem zaupal strogo tajna sporočila in pri tem ponavljal: »Pred svojimi sinovi nimam nikakršnih tajnosti.«

Odločen in vztrajen pri zagovarjanju svojih ustanov in pravic, ker je bilo to, kar je delal ali dajal delati drugim, po Božji volji, je molčal in vedno odpuščal, če ga je kdo osebno žalil.

Zaposlen z dolgimi urami spovedovanja, z nenehnim sprejemanjem obiskovalcev in odpravljanjem ogromnih kupov pisem, bi mogli ječi, da nima niti trenutka za molitev, vendar je neprenehoma molil in njegova tesna povezanost z Bogom je nenehno žarela z njegovega obraza.

Čemur koli se je posvečal, pa naj je bilo še tako pomembno, je bil vedno popolnoma preprost in miren, da se je zdelo, da se s stvarjo sploh ne ukvarja, saj je zato, ker je vse že vnaprej razčistil pred Bogom, delal kakor iz navade. Na kratko: Ker je bil vedno združen z Bogom, ni zavračal nobenega navora, v tišini je prenašal vsako nevšečnost in se nikdar ni dal presenetiti pri dejanjih izredne pokore.

Kako nadrobnost tega zunanjega življenja bi mogel kdo na prvi pogled napačno razlagati, tudi tisti, ki so bili pri njem navajeni videti toliko izrednih stvari, kajti vzeto posamično in zunaj njegovega izrednega programa, niso mogli popolnoma razumeti. »Moje prepričanje,« je v informativnem procesu izpovedal don Frančišek Cerruti, »da je bil don Bosko nekaj posebnega, izrednega, so bili tudi mnogi drugi moji tovariši, ki so ga poznali. Na splošno je prevladovalo prepričanje, da je don Bosko svetnik. Res je, da se me je kdaj pa kdaj polotil tudi dvom. Ko sem ga pogosto videl zelo zavzetega z zunanjimi opravki, se mi je zdelo, da uporablja preveč človeška in zemeljska sredstva in da so bili nekateri izbruhi žalosti in bridkosti premalo modri in neskladni s krščansko ljubeznijo in vdanostjo. Toda taki dvomi so bili kratkotrajni. Kmalu sem se prepričal, da je bilo tisto, kar sem menil, da sem videl, ali se mi je zdelo, da sem izkusil, le moja utvara ali kvečjemu posledica tistih slabosti, ki so jim podvrženi tudi svetniki, saj so vendar samo ljudje. To mi je bilo v potrdilo njegove svetosti. In prepričanje, da je don Bosko svetnik, je v meni še sedaj, in sicer živo, globoko in brez kakršnega koli omahovanja.«

O našem svetem ustanovitelju lahko ponovimo pohvalo, ki jo je Civiltà Cattolica³ izrekla o sv. Anzelmu iz Aoste, največjem vzgojitelju 11. stoletja:

»Bil je čudovita mešanica ljubeznivosti in odločnosti, ki mu je bila tako lastna, se pravi plemenito soglasje med dobrohotnostjo in strogostjo, preprostostjo in

³ Prim. leto 1909, III. zv., stran 29.

previdnostjo, dobrosrčnostjo in prekanjenostjo, ki je znala povezovati avtoriteto in zaupanje.« Ni »spregledal nobenega še tako zamotanega in intimnega problema; kriz duš, zlasti mladih ...« se pravi »navad in nagnjenj, ki jih je razpoznaval s svojim globinskim branjem, tako da je proniknil do najbolj skritih koticov srca in obenem odkrival začetke, semena in napredek hudobij in kreposti«. Z »ljubeznijo, sočustvovanjem in potrpljenjem si je pridobil pravico, da je karal in popravljal. To je delal s tisto dobroto in velikodušno odprtostjo, s katerima je osvajal srca tudi najbolj zakrknjenih.« Rad je imel vse duše, »s posebno naklonjenostjo pa se je zavzemal za mladino«. Pri »tem posebnem prizadevanju pa ni bilo nič krčevitega in grenkega, nič, kar bi moglo preplašiti srca ali odbiti duhove ali zastrašiti mladostno domišljijo. Vse je bilo polno očetovstva ali bolje rečeno materinstva. Vse je bilo usmerjeno k odpiranju duhov in pronicanju v najgloblje skrivnosti, ustrezno potrebi, svetlobi, vodstvu in pomoči.«

1.2. VSE ZA DUŠE

Don Bosko ni delal niti ni želel delati kaj drugega kot nenehoma samo v večjo Božjo slavo in za zveličanje duš: Bog in duše – to je dajalo življenje njegovi ljubezni.

Proti zatonu, v Rimu, se mu je z velikim spoštovanjem približal mlad duhovnik. Vprašal ga je:

»Imate radi don Boska?«

»Oh, da, zelo ga imam rad ...« In se je sklonil in mu poljubil roko.

»In veste, na kak način morate imeti radi don Boska? Tako, da boste imeli radi salezijance.«

»Rad jih bom imel.«

»In da boste imeli radi salezijance, morate imeti zelo radi duše.«

Tako je rekel don Rajmundu Angelu Jari, poznejšemu škofu v San Carlosu d'Áncud in v La Sereni.

Da bi storil vsem dobro, ni opustil nobene priložnosti, tudi tako, da je povedal dobro besedo ali te kar najbolj previdno opomnil.

Prvemu tajniku njegovega veličanstva grofu Cibrariu, velikemu mojstru mavricijskega reda in čuvaju italijanske krone, se je zgodilo kot senatorju Michelangelu Castelliju, ki je potreboval posebne don Boskove usluge. Ta se je odpravil k njemu in mu obljubil vse mogoče vrste zaščite in pomoči. Svetnik mu je ustregel in od takrat je imel v njem, čeprav sta si bila načelno zelo različna, prijatelja, ki ga je večkrat povabil na svoj dom. On pa je šel samo enkrat, in sicer na dan prvega obhajila senatorjeve hčerke. Tega otroka je oče oboževal in dejansko je izhajala iz njega nedolžnost in dobrota brez primere. Don Bosko se je pri družini zadržal več ur in izrabil priložnost, da je rekel besedico v prid te nedolžnosti.

»Ali bi želela, da bi se ta lepi dan ponovil še velikokrat?« jo je vprašal.

»Oh, seveda,« je odvrnila deklica.

»Prav. Prosi kdaj očka za dovoljenje; tako boš lahko prosila za očka in mamico in Gospod ju bo potolažil s tem, da boš ostala dobra. Ali ni res, gospod komendantor?«

»Nimam nič proti, rade volje.«

Deklica je stekla k očetu, ga objela in se mu zahvalila. Oče, globoko ganjen, je imel solze v očeh.

V nekem mestu zunaj Turina je don Bosko slišal govoriti o nekem škofovem sodelavcu, da se je neprimerno vedel. Brez obotavljanja je stopil k škofu in mu govoril o potrebi, da dobro presodimo, koga posvetimo za duhovnika, zlasti še, če je kdo podvržen določenim strastem, kajti žalostne posledice bi bile v pohujšanje vernikov in bi onečastile duhovništvo. Povedal je tudi, da take slabosti nikdar ne ostanejo skrite, temveč pridejo kmalu na dan in vsi govorijo o njih v veliko škodo duhovščine.

Vedno je o tem govoril na splošno in ni nikdar omenil prizadetega, prepričan, da bo tisti sam od sebe razumel, za koga gre.

Tudi glede svojih, ki jim je skoraj vsak dan namenil kako od liturgije navdihnjeno spodbudo ali nauk iz vsakdanjega dogajanja, je imel navadno še za vsakega njemu primerno besedo. Še preden si je nadel mašno obleko, da bi šel maševat, je pogosto poklical kakega gojenca, ki je bil v zakristiji, in ga po tiho vprašal: »Katero milost si želiš, da bi zate prosil Jezusa pri sveti maši?«

Tudi na dvorišču, med odmorom, je zelo previdno poklical k sebi tega ali onega in mu na uho povedal kak nasvet ali opomin. Od teh je don Lemoyne poleg že objavljenih v prejšnjih zvezkih ohranil še naslednje:

Se bojiš, da je Jezus hud nate? Zateci se k blagosrčni Devici Mariji. Ona je tvoja zagovornica in se bo zavzela za tvojo zadevo.

Nebesa niso narejena za lenuhe. Božje kraljestvo silo trpi in samo močni ga bodo osvojili.

Znašel si se sredi nevihte? Kliči na pomoč morsko zvezdo Marijo.

Misliš na Božjo sodbo in se ne bojiš Boga? Si ti mogoče bolj svet kot sveti Hieronim? Toda on je trepetal.

Ne zaupaj preveč svojim močem. Tudi sveti Peter je padel.

Hočem, da končamo to stvar. Če mi boš pomagal, bova skupaj hudiču polomila rogove.

Hočeš postati dober, da boš zadovoljen? Misli na Boga. Vse začni z Bogom.

Če mi boš pomagal, te bom naredil srečnega na tem in onem svetu.

Kdor bo vztrajal do konca, bo zveličan. Plačilo je začetnikom obljava, tistim, ki so vztrajali, pa resnica.

Sobratom salezijancem in aspirantom salezijanske družbe je pogosto ponavljal: V tem življenju delajmo neprenehoma za zveličanje naših in drugih duš. Počivali bomo v srečni večnosti.

Ker je bil obdarovan s posebnimi darovi, kot je branje v globini src, je bilo naravno, da so nasveti in opomini sovpadali z resničnimi potrebami in so navajali k skesanosti tiste, ki so bili tega potrebni, in k svetemu navdušenju tiste, ki so bili na poti krščanske popolnosti. To zlasti pri spovedi. Tako zelo je bil prepričan o učinkovitosti tega zakramenta, da je nenehno govoril o tem in znova in znova spodbujal, naj bi naredili svete sklepe, ki bi jih potem tudi izpolnili. Hude ponovne padce je pripisoval neizpolnjevanju teh dveh pogojev dobre spovedi.

»Če je moral,« tako je izpovedal don Rua na apostolskem procesu, »da je v istem zavodu dvakrat zaporedoma govoril gojencem, je vsaj v enem nagovoru govoril o spovedi, in če je govoril samo enkrat, gotovo ni pozabil omeniti spovedi.«

S spovedanci je ravnal tako, da si je pridobil njihovo popolno zaupanje in jih spodbujal k pogostemu prejemanju zakramentov. Verjel je, da bo tako dosegel njihovo poboljšanje in napredek v kreposti.

Dobro je razločeval tiste, ki so prihajali k njemu z drugotnimi nameni, in tem je na lep način svetoval, naj gredo k spovedi h komu drugemu, in jih ni hotel poslušati. To se je moglo spoznati iz dejstva, da so se takoj dvignili s klečalnika.

Njegov sistem je bil ljubeznivost, ne da bi pri tem preprečil, da bi spovedanec občutil grdobijo greha.

»Raje kot da bi storili božjeropno spoved ali obhajilo, zamenjajte vsakokrat spovednika,« je imel navado reči.

Jaz sam sem slišal leta 1887 med duhovnimi vajami za aspirante salezijanske družbe v Valsaliceju naslednje:

»Don Bosko se je postaral in ne more več redno spovedovati. Namesto njega spoveduje don Rua in don Rua spoveduje, kakor je spovedoval don Bosko. Pojdite torej k spovedi k don Rui. Če pa komu to ne bi bilo všeč, naj gre k spovedi h komu drugemu. Lahko naredite na primer takole: Dobro veste, da Sandro (stari familijant, ki je opravljal službo vratarja) vsak večer zaklene vrata, vendar pušča ključ v vratih. Vstanite proti polnoči, stopite v vratarnico, odprite po tiho vrata in pojdite na Monte dei Cappuccini, kjer ob tej uri molijo jutranjice. Potrkajte močno na vrata samostana, tudi dvakrat ali trikrat. Odprli vam bodo in recite, da bi se radi spovedali. Dobro se spovejte, vrnite se domov, vstopite, zaklenite vrata in ležite v posteljo!« Pri tem se je ljubeznivo smehljajal.

Vendar pa je nadvse priporočal stalnega spovednika.

Ko je bil v Rimu na obisku pri kardinalu Patriziju, je ta kar nenadoma vzkliknil:

»Že dolgo razmišljam o stvari, ki me zelo skrbi. Rad bi vam povedal in bi dobil odgovor, če vam je prav. Toda še prej prosiva Gospoda, da naju razsvetli.«

Don Bosko je odgovoril: »Če mi hočete postaviti vprašanje, sem vam pripravljen takoj odgovoriti.«

»Ne, rad bi, da bi stvari premišljeno opravili.«

Don Bosko se je vrnil čez nekaj dni in:

»Glejte,« je dejal kardinal, »kaj me skrbi. Tukaj v Rimu pogosto naletimo na redovnike in duhovnike, ki so obdarjeni z nadnaravnimi darovi, toda skoraj nikdar ni med njimi redovnic, pa čeprav jih je veliko, ki bi jih Bog obdaroval s takimi milostmi. Mnoge izmed njih so pobožne, celo svete, vendar ni videti v njih nič izrednega. Kaj pravite k temu, don Bosko? Kje je vzrok in kakšno naj bi bilo zdravilo?«

»Vzrok je mogoče takoj najti, pa tudi zdravilo. V Rimu ima v vsakem samostanu vsaka redovnica svojega spovednika in tudi duhovnega vodjo po svoji izbiri. Naj se vzpostavi pravilo, ki velja povsod zunaj Rima, se pravi stalen spovednik za vse, ki ga izbere predstojnik, in izredni spovednik na vsakih šest mesecev in enkrat na leto pri duhovnih vajah. Naj se jim prepove spovedovanje pri spovednikih, ki bi si jih same izbirale. Tako bo spet zacvetela izredna svetost in nadnaravni darovi.«

Kardinal je malo razmišljaj, potem pa dejal:

»Imate prav. Toda če bi hoteli uvesti to reformo, bi dregnili v sršenje gnezdo, uspeha pa ne bi bilo.«

»Bodite prepričani, da tiči vzrok v tem.«

Obenem pa je bil očetovsko pozoren. »Medtem ko je priporočal zmernost,« nadaljuje don Rua, »ni hotel, da bi se fantje postili in si nalagali prestroge spokorne vaje, ker je vedel, da hudič sam pogosto svetuje take strogosti za svoje določene cilje. Ko ga je kak njegov gojenec prosil za dovoljenje, da bi se dolgo postil ali spal na golih tleh ali opravljal kaka druga mučna zatajevanja, je imel navado spremeniti take spokorne vaje v zatajevanje oči, jezika in volje ter v dejanja krščanske ljubezni; kvečjemu je dovolil, da je kdo opustil malico ali del zajtrka.«

Pri opominjanju in svetovanju je bil vedno na najbolj primeren način zelo kratek.

Ko so klarise v Alassiu zvedele za njegovo izredno svetost, so si zamislile, da bi se vse spovedale pri njem. Bile so dobre in pridne redovnice, ki v svojem ponižnem in skritem življenju niso želele drugega kot rasti v ljubezni do Boga. Ko je don Bosko prišel v Alassio, je slišal za njihovo željo in je dobrohotno privolil, vendar z enim pogojem, da spoved ne bo trajala več kot tri minute. Sestre so pogoj sprejele. Škof iz Albenge je dal dovoljenje in on jih je šel spovedat. Toda stvar ni bila tako preprosta. Predsodki in duhovne skrbi so tudi med samostanskimi zidovi. Vendar je po preteku treh minut rekel »zadosti«. Prva se je v trenutku ustavila. Tako je bilo z drugo, tretjo in z vsemi do konca. Nekateri so pri »zadosti« rekli »toda«, vendar so se tudi te zadovoljile. Jasno je, da je tudi ob tej priložnosti bral v vesti, zato so se na njegovo besedo umirile in so bile nad vse vesele in zadovoljne.

Na potovanjih, ki jih je v tistih letih opravil v Rim, ga je papež vprašal:

»Spovedujete tudi v Rimu?«

»Če mi vaša svetost da dovoljenje, bom spovedoval,« je odgovoril.

»Prav. Potem spovejte tudi mene.« In je pokleknil in se spovedal. In tako je storil še večkrat.

Don Bosko je nekaj let pozneje v zaupnem pogovoru to povedal don Bertu in s tem poudaril Božjo ustanovitev zakramenta, zaradi česar se tudi papež spoveduje kot preprost kristjan.

Med Spomini, ki jih je zbral don Lemoine in jih postavil v leto 1871, je tudi poročilo o odličnem in odločnem pričevanju ljubezni, ko je spovedal nekega dvajsetletnega fanta, siroto po očetu in materi, ki je bil nekaj časa v zavodu v Lanzu, takrat pa študent medicine, in je umrl, kakor razberemo iz mrliške knjige (leto 1869, št. 2566) 16. septembra 1869. Ker je pripoved še neobjavljena in zelo zanimiva, je nočemo pustiti ob strani.

Proti koncu meseca avgusta 1869 je bil Cezar Bardi, ki je stanoval pri svojem varuhu na Ponte Mosca – Casa Crida – št. 6, nedaleč od cerkve svetega Simona in Juda, že na koncu svojih dni in niso mislili oziroma niso hoteli poklicati duhovnika, da bi mu podelil zakramente za umirajoče, da ne bi vznemirjali sosedov, ki bi gotovo bili zgroženi, posebno še tisti bolj lahkoživi. Vendar se je glas o težkem stanju ubogega fanta razširil in župnik je že dvakrat skušal priti blizu, a so ga obakrat zavrnil. Na srečo je o tem zvedela neka dobra ženska prodajalka sadja na bližnjem živilskem trgu in sporočila don Bosku, da je eden njegovih bivših gojencev iz Lanza v tej hiši, v tej ulici, na tej številki v zadnjih vzdihljajih in da nočejo poklicati duhovnika.

Don Bosko je pri priči šel trkat na tista vrata in služabnik, ki ga je večkrat videl v Lanzu, ga je takoj prepoznal in uganil razlog njegovega prihoda. Dal mu je vedeti, da je stvar zapletena, pa ga je kljub temu popeljal v predsobo in poklical gospodarja. Ta je malo zamujal. Končno je prišel in ga z mrzlo vljudnostjo vprašal, kaj želi.

»Prišel sem obiskat bolnega fanta.«

»Spi in ga ne smemo buditi.«

»Potem bom počakal.«

Odgovora niso rade volje sprejeli. Don Bosko se je tega zavedal, toda prepričan, da mora nastopiti odločno, ni spremenil sklepa. Varuh je tedaj rekel, da gre pogledat, ali Cezar še spi, in ga dobro uro pustil samega. Končno je prišla gospa in dejala, da Cezar še spi in da nima smisla čakati, zlasti še, ker so zdravniki prepovedali vsak obisk, kajti že samo malo vznemirjenja bi lahko bilo usodno.

Tedaj je don Bosko spregovoril še bolj jasno:

»Čujte, Cezarja so zaupali nam v zavodu v Lanzu, ki je pod mojim vodstvom, zato imam vsaj malo razloga, da ga obiščem. Zlasti še, ker sva bila povezana v globokem prijateljstvu, veliko bolj, kot bi si vi mogli misliti. Pogovoriti se morava o zelo pomembnih stvareh in prepričan sem, da me želi videti. Zato ga moram videti in ne morem oditi, ne da bi ga pozdravil.«

»To se mi pa zdi ... «

»Ponavljam, prepričan sem, da me Cezar hoče videti in zato moram počakati. In če bi mi vi hoteli to preprečiti, se lahko sklicujem na višjo silo.«

»In vi bi si dovolili biti tako nasilni?«

»Tu ne gre za nikakršno nasilje. Toda razumeli boste, da vaša prepoved ne bi ostala neznana. Ljudje bi govorili, da je šel don Bosko na obisk k svojemu prijatelju, svojemu bivšemu gojencu, ki je ležal na smrtni postelji, in mu niso dovolili, da bi ga obiskal. Take govorice gotovo ne bi bile v čast vaši družini.«

»Toda zdravnik je prepovedal.«

»Prav. Pustite me, da ga sam poiščem, če vi nočete priti z menoj. Šel bom od sobe do sobe, dokler ga ne najdem.«

»Če je tako, grem pogledat, ali se je že zbudil, da ne bo nepotrebnega razburjenja.«

Odšla je. Potem ko je govorila s soprogom in tudi zaradi strahu, s katerim ju je navdal dobri služabnik, ki je bil dober kristjan, se je vrnila in povabila don Boska v bolnikovo sobo s priporočilom, naj mu ne da govoriti.

Ko je ubogi fant zagledal don Boska, je sedel v postelji, ga objel in večkrat poljubil in zaklical:

»Hvala, don Bosko, hvala! Hvala, da ste me prišli obiskat! Hočem se spovedati, čakal sem vas. Želim se spovedati.«

»Bodite tako dobri,« je dejal don Bosko okoli stoječim, »pustite me za trenutek samega z njim. Zapustite sobo.«

Bil je zares pretresljiv prizor. Fant se je spovedal in je ves žarel od veselja. Na zid je pripel podobo Device Marije in jo neprenehoma gledal s pravo srčno ljubeznijo.

Ko je don Bosko zapustil sobo, so bili z njim vsi ljubeznivi, mu ponudili kozarec vermuta, ki ga je on sprejel, kakor če ne bi bilo nikakršne neprijetnosti. Ko se je poslovil, so mu morali obljubiti, da bo bolnika še smel obiskati, če bi bilo primerno. Fant je umrl tri tedne pozneje, miren in veder, čeprav sorodniki niso pomislili na to, da bi poskrbeli za sveto popotnico in zakrament bolnikov.

1.3. NENEHNO OBDAROVAN OD BOGA

Življenje našega svetega ustanovitelja je nenehno in tako obširno opravljanje del krščanske ljubezni, da se zdi, da so zanj zapisane besede nekega drugega junaka kreposti, kakor je povedal papež Pij XI. »Bog mu je dal široko srce kakor sipine ob morskem obrežju.«

»Kdor si hoče pridobiti varstvo pri Bogu,« pravi Krizostom, »naj skrbi za duše, ki so tako zelo drage Bogu; naj skrbi za njihovo duhovno rast in se zavzame za njihovo rešenje,« pravi sv. Gregor Veliki, »kajti nobena žrtev ni toliko vredna kakor gorečnost za duše.«

Zato je naravno, da je Gospod, ki hoče obogatiti svoje zveste služabnike s posebnimi darovi, podelil tudi don Bosku veliko izrednih darov, da je mogel opraviti svoj obsežni in rodovitni apostolat.

Med drugimi darovi je imel tudi dar, da je vedel, kaj se dogaja v oddaljenih krajih, in da je bral skrivnosti src kakor v odprti knjigi in da je jasno videl v prihodnost.

Dne 18. septembra 1870 je vstopil v oratorij petnajstletni Jožef Gamba iz San Damiana d'Asti, poznejši duhovnik, škofijski generalni vikar, škof v Bielli in Novari, spoštovani nadškof v Turinu in kardinal.

V oratoriju je ostal samo eno leto, toda – tako piše teolog Jožef Angrisani, ki je bil njegov tajnik – kakor žebelj se mu je vtisnil v glavo naslednji spomin:

»Don Bosko – je pripovedoval kardinal – je bil več dni odsoten (verjetno se je to zgodilo v avgustu, ko je bil dva tedna na duhovnih vajah v Lanzu in je devet ali deset dni ostal v Nizzi Monferrato). Prvi večer po svoji vrnitvi je prišel k nam in nam spregovoril nekaj besed za lahko noč. Sprejeli smo ga z navdušenim ploskanjem, da se je komaj prebil do prižnice. Ko se je povzpел gor, je nastala popolna tišina. Smehljaj se je in dejal:

,Dolgo me ni bilo, kajne? Toda kaj hočete, vi jeste panjote (hlebčke) in don Bosko mora hoditi okoli, da najde denar, da jih plača. Toda med svojo odsotnostjo sem bil dvakrat pri vas.'

Nejeverno smo se spogledali in napeli oči in ušesa.

,Vsekakor. In pri enem teh obiskov med slovesno mašo sem videl, da eden manjka. Jutri bo ta fant pobral šila in kopita, ker don Bosko takih dečkov ne mara. Dobro si zapomnite, dragi sinovi, don Bosko vas vidi vedno, tudi če je daleč.'

Začudenju je sledila osuplost. Ko je stopal s prižnice, smo ga obsuli in vpraševali: ,Kdo je, kdo je?' Toda on je resno odgovoril: ,Tega vam ne smem povedati. Kdo je, boste zvedeli jutri.'

Naslednjega dne smo zvedeli, da se je eden vrnil domov.

,Don Bosko vas vidi, tudi ko je daleč od tukaj.'⁴

Videl je skoraj nenehoma tudi v globino src.

Neki drug gojenec, istega imena in priimka kot prejšnji, Jožef Gamba iz Butigliere d'Asti, ki je postal pozneje salezijanec, duhovnik in inšpektor v Urugvaju, je vstopil v oratorij poleti 1872. Ko je šel prvič k don Bosku k spovedi, mu je ta rekel: »Mi hočeš popolnoma zaupati?«

»Seveda, popolnoma.«

»Prav, jaz te bom spraševal in ti mi boš odgovarjal po resnici.«

»Oh, seveda.«

Pogovor je potekal takole: »Si storil to in to?« »Da, gospod.«

»Tega nisi storil?« »Ne, gospod.« Vsa vprašanja, tako pritrtilna kakor nikalna, so bila popolnoma resnična, tako da se je spoved, ki jo je fant začel s strahom, da ne bi kaj pozabil, končala z gotovostjo, da je povedal vse, kar je moral povedati, in s popol-

⁴ Prim. Teolog G. ANGRISANI, Il Cardinale Giuseppe Gamba, Torino-Roma, Casa Editrice Marietti, 1950, stran 16.

noma mirno vestjo, ki ga ni nikdar več nadlegovala. Ugotovil je, da mu je don Bosko bral v srcu kakor iz odprte knjige. Prepričan, da don Bosko bere v srcih, ni nikdar zamenjal spovednika, dokler je bil v oratoriju. Vedel je, da takega ne bi več našel. Hkrati pa se je trudil, da ni grešil in mu tako ni bilo treba povedati grehov svetniku.

Don Alojzij Nai, ki je bral Biografske spomine in videl omenjene vse te male dogodivščine, je čutil potrebo, da je tudi on iz Santiaga de Chile poslal don Juliju Barberisu naslednjo izjavo:

»Bilo je nekega večera leta 1872, menim, da je bil zadnji dan duhovnih vaj za dijake. Don Bosko je spovedoval v koru za glavnim oltarjem in jaz sem bil eden izmed zadnjih. Po spovedi mi je rekel dobesedno takole:

‘V tem trenutku vidim vso tvojo prihodnost.’ In je povedal vse, kar je videl. Spominjam se, da sem v svoji duši občutil nebeško veselje, in sedaj lahko pod prisego potrdim, da je vse tisto, kar mi je don Bosko povedal, postalo resnica.«

Don Lemoyne je k temu, kar je don Nai tolikokrat pripovedoval in smo objavili v Bolletinu⁵, pripisal nekaj nadrobnosti, ki jih je zaupno zvedel od njega:

»Deček Alojzij N. se je nekega večera spovedal pri don Bosku in ta mu je po odvezi dejal: ‚V tem trenutku vidim pred seboj vso tvojo prihodnost. Vidim, kako se ti bližata lev in medved, znamenje preizkušenj, ki te čakajo: boji za moralnost in obrekovanje. Vidim pa tudi tvojo dobro voljo. Bodi miren in pojdi naprej.‘ Fant je potem potrdil s prisego, da je bil izpostavljen vsem tem preizkušnjam, da jih je premagal in se jih rešil. Kar se tiče obrekovanja, ga je neki tovariš pri don Bosku obtožil neresničnih stvari. On je za to zvedel in je šel k don Bosku, da bi se branil. Don Bosko mu je rekel samo: ‚Dobri človek, ali ne poznaš don Boska?‘ To pomeni: ‚Ne boj se, poznam te.‘ Drugič mu je pri spovedi rekel: ‚Hočeš z don Boskom skleniti pogodbo?‘

‚Kakšno?‘

‚Pomisli malo. Drugič ti bom povedal.‘

Fant je radoveden čakal en teden, ko je spet šel k spovedi, in hotel razjasniti skrivnost. Takoj je vprašal don Boska: ‚Kaj je s pogodbo?‘ ‚Pojdi k don Rui,‘ mu je odgovoril don Bosko.

Vedno bolj radoveden je fant šel k prefektu don Rui in mu dejal: ‚Don Bosko me pošilja k vam.‘

‚Zakaj?‘

‚Zaradi neke pogodbe, ki jo hoče skleniti z menoj.‘

Don Rua se je malo zamislil in mu nato odgovoril:

‚Saj res. Pridi jutri na konferenco v mali cerkvi.‘

Konferenca je bila namenjena salezijancem. Začel je umevati.

Ko je bil že salezijanec, duhovnik in prefekt v San Benignu Canavese, je nekega dne v navzočnosti don Karla Vigliettija vprašal don Boska:

⁵ Prim. Bolletino Salesiano, november 1918, stran 219.

„Kaj je bil glavni vzrok, ki vas je navedel, da ste mi, ko sem bil še dijak, povedali, da hočete z menoj skleniti pogodbo?“

„Glej, ko sem spovedoval, sem videl, kako so se utrinjali plamenčki s sveč na oltarju Marije Pomočnice in se po več krogih spustili na glavo nekaterih dečkov. Eden izmed teh plamenčkov se je ustavil tudi nad teboj.“

Ti plamenčki so bili zanj jasno znamenje za fantov poklic v salezijanski družbi. To se mu je zgodilo večkrat, kakor nam je sam pripovedoval leta 1885.«

Tudi Bernard Vacchina, poznejši duhovnik in goreč misijonar v Patagoniji, ki je prišel v oratorij leta 1873, je takoj spoznal, kako je don Bosko jasno bral v srcih. Preden je prišel v oratorij, je opravil življenjsko spoved, potem se je znova spovedal pri don Caglieru in še tretjič pri don Bosku, ki ga je takoj vprašal: »Kako se pišeš?« »Vacchina.« »Če ne bi prišel, bi te dal poklicati.« Fant je začel z natančno spovedjo. O nekaterih stvareh je don Bosko rekel: »Zadosti.« Ko je končal, ga je vprašal: »Nimaš nič drugega?« »Saj sem vse povedal, vse.« »Kaj pa to?« In ga je opozoril na nekaj zelo oddaljenega od vsega tistega, kar je povedal. Ves zmeden je fant začel jokati in v joku dejal: »Res je.« Goreč misijonar don Maggiorino Borgatello nam je zapustil drugo zanimivo poročilo o svojem prvem srečanju z don Boskom.

Leta 1873 je vstopil v zavod v Varazze, ne da bi mislil na to, da bi postal duhovnik, kaj šele redovnik in salezijanec. Imel je celo predsodke o don Bosku in salezijanskem delu. Malo pozneje se je zvedelo, da bo prišel k njim na obisk.

»Bil sem zadovoljen, da ga bom mogel spoznati, istočasno pa sem se bal njegovega obiska. Ko je prišel v zavod, so mu šli vsi konviktovci naproti, ga veselo pozdravljali in kar tekmovali, kdo mu bo mogel poljubiti roko. On pa je smehljaje se sprejemal vse z dobroto in se šalil z vsemi. Tudi jaz sem se skrivaj od zadaj približal, ga prijel za roko in mu jo poljubil, pač zato, da sem lahko rekel, da sem tudi jaz poljubil roko don Bosku. Naredil se je, kot da me ne bi videl; gledal je drugam in obračal glavo, vendar me je še z drugimi desetimi prijel za prst in me prisilil, da sem šel z njim po dolgem hodniku. Po poti je drugega za drugim izpuščal, mene in mojega dobrega prijatelja Janeza Biellija, ki je sedaj duhovnik, pa je držal vse do velikega stopnišča. Najprej je na kratko govoril z Biellijem in ga potem odpustil. Nato se je obrnil k meni. Do tedaj me še ni pogledal in zdi se mi, da je to storil namenoma. Ko sem bil sam z njim, sem mislil: ‚No, sedaj sem pa tu. Kaj bo z menoj?‘ Sveti mož me je pogledal tako predirno, da sem menil, da bo po meni. Nisem vzdržal njegovega pogleda in sem poln svetega strahu povsobil oči. Spoznal sem in čutil, da je bral v globini mojega srca. Videl sem, da ne ve samo, kako je v tem trenutku z menoj, temveč tudi, kaj bo iz mene po Božji milosti in z njegovim prizadevanjem. Nikdar v svojem življenju se mi ni pripetilo kaj podobnega. Nadvse ljubeznivo me je vprašal, kako mi je ime, kakšni so moji nameni in ali sem rad v zavodu itn. itn. Končno je dejal: ‚Glej, rad bi postal tvoj prijatelj.‘ In ob slovesu: ‚Jutri bom spovedoval v zakristiji. Pogovorila se bova in videl boš, da boš zadovoljen.‘

Kako sem se po takem srečanju počutil, si lahko vsak predstavlja bolje, kot bi mo-

gel jaz to opisati. Zadovoljen sem bil, da sem ga spoznal, in od tistega hipa sem ga vzljubil. Kakor meгла so izginili vsi moji predsodki. Naslednjega dne mi je govoril pri spovedi, in kakor mi je napovedal, sem bil zelo zadovoljen. Prikazal mi je stanje moje notranjosti na tako ljubezniv način, da sem bil ves iz sebe in nisem vedel, kaj naj bolj občudujem, njegovo svetost, ko je bral mojo vest, ali njegovo dobroto, s katero je vse to storil. Jokal sem od čistega veselja, ker sem našel tako dragega očeta in prijatelja. Od takrat sem ga vedno bolj ljubil in ga nisem nikdar več zapustil. Vsakokrat, če je bilo le mogoče, sem se spovedoval pri njem in sem bil vedno nadvse zadovoljen. Včasih mi je dajal nasvete, ki niso imeli nikakršne zveze s spovedjo. Po kratkem premisleku pa sem se prepričal, da je imel prav. Samo tisti, ki je bral v globini srca, je mogel tako govoriti. Napovedal mi je celo vrsto stvari, ki so se potem dobesedno uresničile.»

Ta posebna razsvetljenja so bila znana vsem v oratoriju in mnogi, ki niso imeli čiste vesti, so se bali, da bi jim svetoval, da bi se oklenili duhovniškega poklica, ali pa se niso spovedovali pri njem. On pa je 8. julija 1873 zbrani skupnosti takole govoril za lahko noč:

»Nočem iti k spovedi, ker mi priporoča, da bi postal duhovnik in ostal tukaj v hiši.« Jaz pa vam pravim, da samo tistim, ki jih Bog zares kliče, rečem, da naj bodo mirni, gredo naprej in sledijo temu sklepu. O tistih, ki bi radi ostali tukaj, nisem istega mnenja. Sicer pa je prav, da tistim, ki odprejo svoje srce, povem, kaj je najbolj koristno za njihovo dušo. Toda če bi tudi povedal kaj takega, da bi se kdo ustavil tukaj, to ni nič slabega, saj bi bil preskrbljen s hrano, stanovanjem in obleko, da bi lahko nadaljeval študij, tudi višji, bil prost vojaškega nabora itn.

Naj še povem, da nekateri prihajajo k meni, da bi opravili življenjsko spoved, z besedami: 'Kar povejte, kar vi povejte.' Moramo se prav razumeti: vi prihajate k meni k spovedi in ne jaz k vam, kajti če vam jaz povem svoje grehe, jih lahko poveste drugim, ker vas ne zavezuje dolžnost spovedne molčečnosti« (splošen smeh).

Od začetka sem vse jaz povedal, potem pa je bil ubogi želodec tako utrujen, da nisem mogel več. Zato naj vsak začne pripovedovati tisto, česar se spominja. Spovednik pa, če bo hotel zvedeti več, bo vprašal.

Res pa je, da sem v teh dneh jasno videl njihovo notranjost; tako to, kar je bilo v preteklosti in kar je sedaj, pa tudi to, kar bo v prihodnje. Vse sem imel jasno pred očmi, tako da bi lahko vse zapisal in se ne bi prav nič bal, da bi se zmotil. Zato tisti, ki so bili v preteklih dneh odkritosrčni z menoj, lahko popolnoma zaupajo mojim nasvetom.

Za sklep vam priporočam še eno stvar, to je, da vsakokrat, ko se spoveste, tudi izpolnite storjene sklepe, kajti iz sadov boste spoznali, ali so bile spovedi zares dobre: iz njihovih sadov jih boste spoznali.»⁶

⁶ Tudi leta 1864 je don Bosko ob koncu duhovnih vaj tožil, da jih nekateri fantje niso resno opravili: »Jaz sem tedaj takole govoril: Te dni sem jasno videl stanje duš, grehe, kakor če bi bili zapisani v knjigi pred menoj. Nekateri, ki so hoteli opraviti življenjsko spoved in so hoteli naštetih svoje grehe, so stvari samo mešali. To je izreden dar, ki mi ga je v teh dneh podelil Gospod. Sedaj me nekateri vprašujejo: 'Ne vidite več?' Ne, niso prišli takrat in sedaj ni več čas za to.« Tako don Berto.

Napovedal je veliko poklicev, celo takih, za katere bi se po splošni sodbi zdelo nemogoče.

Nekega dne je srečal fanta, ki sploh ni mislil na to, da bi postal duhovnik. »Da, da,« mu je dejal, »ti si poklican, Gospod te hoče imeti. Seveda, če se boš znebil nekaterih navad, ki niso v skladu z duhovniškim poklicem.« Fant je 1872 oblekel duhovniški talar in vstopil v semenišče. Vendar se je naveličal, se 1876 vrnil domov in odložil talar. Tudi oče mu je odsvetoval duhovniški poklic. Začel se je učiti francoščine in se hotel posvetiti trgovini. Nato se je posvetoval s patrom Pellicom iz DJ, ki mu je dejal: »Pojdite naprej. Poslušajte don Boskov nasvet in jaz bom prišel na vašo novo mašo.« In šel je naprej, sicer vedno nezadovoljen in ne da bi uporabljal sredstva, ki mu jih je Gospod dajal na voljo. Končno pa se je spreobrnil in storil vse, kar je bilo v njegovi moči, tako da je lahko rekel: »Da, don Bosko je imel prav. Zares me je Gospod klical in sedaj sem zadovoljen.« »To nam je zaupal neki duhovnik iz škofijskega klera,« pravi don Lemoyne.

Leta 1871 je neka gospa iz Genove, ki je s svojima dvema hčerka spremljala neko svojo sestrično v samostan molivk Najsvetejšega v Monzo, prišla k don Bosku po blagoslov. Sprejel jih je zelo prijazno in med tem pogovorom mu je mimogrede ušla pripomba, ki je imela preroški pomen. Obrnjen k mlajši izmed obeh deklet je rekel: »Ta bo šla za svojo sestrično.« Zares je dve leti pozneje tudi ta postala redovnica v istem samostanu, čeprav je bil v tistem trenutku njen namen čisto drugačen. Nato se je obrnil k drugi in rekel: »Ta vam bo delala več preglavic.« Tudi to se je uresničilo, kajti zaradi njenega nestalnega značaja so se morali veliko truditi, preden so jo spravili v red. Poleg tega je cela vrsta telesnih in duševnih težav delala družini velike preglavice. Največ je trpela mati, ki je don Rui pripovedovala o preroških don Boskovih besedah. Sestavili so kratek zapisnik, ki je ohranjen v arhivu in ga je podpisala sama gospa.

Don Berto je pripisal naslednjo opombo:

Včeraj zjutraj, 6. junija 1873, je prišel neki visok fant, ki bi rad govoril z don Boskom. Ko je vstopil v njegovo sobo, je govoril sedaj o tem pa spet o drugem. Don Bosko ga je malo poslušal, potem pa dejal:

»Vi ste prišli zato, da bi postali duhovnik, ali ne?«

»Da, pa nisem vedel, kako naj vam to povem. Reči pa vam moram, da moja mati nasprotuje tej odločitvi.«

Odšel je zadovoljen in obljubil don Bosku, da mu bo pisal. Don Bosko mu je dejal, da naj takoj, ko se bo vrnil domov, v svoji vasi in v svojem uradu za carine začne misijonariti.

Stalno je bral v dušah.

Leta 1872 je večkrat rekel nekemu našemu kleriku, ki je postal pozneje duhovnik in ne zadnji med člani naše družbe: »Ti si storil to in to.« – »Ti si mislil in to.« – »Tebe muči ta dvom.« – »Ti si si zamislil ta in ta načrt.« Klerik mu je malo v zadregi odgovarjal:

»Vi skušate uganiti?«

»Nikakor, čisto gotov sem.«

»Mogoče vam je kdo to rekel.«

»Nihče mi ni ničesar povedal.«

»Kako pa potem veste?«

»Naj ti bo zadosti, da veš, da mi je zanesljivo znano.«

»Toda kako ste vendar mogli to zvedeti?«

»To pa je druga reč.«

»In če bi vam rekel, da to, kar mi pravite, ni res?«

»Lahko poveš, karkoli hočeš, vendar se ne motim.«

In mu je mirno povedal vse nadržbnosti o stvareh, ki mu jih je nakazal.

»In dejansko je bilo tako,« je ta predstojnik izjavil don Lemoynu. »Don Bosko-va beseda se je popolnoma ujemala z resnico.« On ni nikomur povedal svojih misli in nihče ni mogel vedeti, kaj je storil.

Še veliko drugih dogodkov je bilo znotraj in zunaj oratorija, napovedi, ki so se do pičice izpolnile, ozdravitve in druge čudežne stvari, ki jih seveda ne smemo pozabiti.

Junija 1872 je gojenec Anton Bruno iz Rubiane popolnoma izčrpan ležal v bolniški sobi. Že en teden ni ničesar zaužil in zdravnik ni mogel ugotoviti vzroka njegove bolezni. Don Bosko ga je nekega večera pozno obiskal, ga blagoslovil in mu ukazal, da naj drugo jutro vstane. Anton mu je odgovoril, da tega ne more storiti, ker se čuti popolnoma nemočnega. Don Bosko pa mu je ukazal: »Jutri boš vstal in šel na sprehod iz mesta.« Fant je ubogal, vstal in šel na sprehod peš vse do Tesoriere, se pravi precej daleč zunaj mestnega obzidja, ne da bi se mu kaj pripetilo. Še več, sprehod mu je pomagal, vrnile so se mu moči in tek in malo pozneje je bil spet popolnoma čil in zdrav. Ko je prišel k don Bosku, da bi se mu zahvalil, mu je dobri oče, kakor da bi šlo za nepomembno reč, naročil, naj pride vedno k njemu, kadar bo imel kako duhovno ali telesno potrebo.

Anton Bruno je imel dva brata, ki sta živela pri svoji materi doma v Rubiani, in eden izmed njiju, tako je pričal don Berto, ki je prav tako doma iz Rubiane, se je odločil, da bo šel s trebuhom za kruhom v Francijo, vendar se je prej ustavil pri njem v Turinu. Popeljal ga je k don Bosku, ki se je na vse načine trudil, da bi ga odvrnil od tega sklepa. Toda fant ni hotel poslušati. Ni še preteklo mesec dni, ko je prišla novica o njegovi smrti. Drugi, mlajši brat, ki je bil bolj dostopen, bi 1872 moral iti k vojakom in pustiti mater vdovo samo, brez pomoči. Zato naj bi Anton, ki je že dalj časa bival v oratoriju in bil močno navezan na don Boska, šel domov in pomagal materi. Ves vznemirjen je šel k don Bosku, ki ga je potolažil in mu rekel, naj bo kar miren, ker njegov brat ne bo šel k vojakom. Priporočil mu je, naj se zupa svetemu Jožefu in Mariji Pomočnici, kar je rade volje storil. Človeško gledano ni bilo nikakršnega upanja, da brata ne bi poklicali k vojakom. Toda kaj zato. Ko je prišel dan nabora, je s svojimi tovariši zvečer odšel iz svojega kraja. Hodili so

celo noč in drugo jutro prišli v Suso. Med potjo mu je, ne ve se zakaj, oteklo oko in bil je tako skažen v obraz, da so ga v trenutku, ko se je predstavil komisiji, v veliko začudenje vseh tovarišev razglasili za nesposobnega. Ves vesel se je vrnil domov, in še preden so prišli v rodno vas, je oteklina izginila in je bil popolnoma zdrav. »Ta dogodek (tako pravi don Berto) mi je njegov brat, sedaj misijonar laik v Paysandúju v republiki Urugvaj, večkrat pripovedoval.«

Proti sredini marca 1874, je leta 1892 pripovedoval sobrat Feliks Gavarino don Sekundu Marchisiu, me je napadel strahovit zobobol in otekla sta mi grlo in jezik. Tisto jutro sem ostal v postelji nekako do osme ure. Nato sem šel v cerkev in zmolil svoje molitve. Dobri oče don Bosko se je oblačil za mašo, in ko me je zagledal, mi je z roko dal znamenje, naj pridem k njemu. Nisem mogel govoriti, zato sem mu z znamenji razložil svoje težave.

Tedaj mi je rekel, naj pokleknem, in mi dal blagoslov. Toda glej čudo! Bolezen je v trenutku izginila in bil sem popolnoma zdrav. Ista bolezen me je napadla spet dve leti pozneje. Božji služabnik me je poklical v sobo in mi dejal: »Dal ti bom blagoslov, ki bo držal za vedno.« In res me ta bolezen od takrat ni nikdar več napadla. Tako je pričal don Marchisio v informativnem procesu.

Dragi Marcel Rossi iz Rosignana Monferrata, ki je vstopil v družbo 1871, je v Alassiu 1873 hudo zbolel. Sporočili so to don Bosku, ki mu je poslal blagoslov; ozdravel je takoj, tako da ga je don Bodrato imenoval ‚sin čudeža‘. Leta 1874 je bil v oratoriju asistent knjigovezov, ko ga je nekega dne zadel tak izliv krvi, da bi napolnila tri skodele. Umaknil se je v ambulanto, in ker se je to ponavljalo še naslednjih šest dni, je zdravnik izjavil, da je najtežji bolnik v zavodu. Don Bosko, ki je na začetku leta napovedal, da jih bo pet umrlo, ga je obiskal in blagoslovil. Marcel je menil, da je on eden izmed petih, in ga prosil, naj mu jasno pove, ali mora umreti. Don Bosko ga je milo pogledal in dejal: »Bodi miren. Ti mi moraš pomagati pri reševanju mnogih duš.« Ozdravel je. Zaupali so mu službo vratarja v oratoriju, ki jo je opravljal 48 let in je pri tem v začudenje vseh opravil veliko delo apostolata.

Istega leta je klerika Mojzesa Veronesija napadla huda bolezen in so že obupali, da bi ga mogli rešiti. Don Rua je o tem pisal don Bosku, ki je bil v Liguriji, in je prosil za blagoslov za bolnika. Ko je don Bosko prebral pismo, je vzkliknil: »Blagoslov mu bom poslal, potnega lista pa ne.« Mojzes je popolnoma ozdravel. Ko sta se pozneje z don Boskom pogovarjala o doseženem zdravju, je ta vzkliknil: »Ti boš živel več kot 72 let.« Don Veronesi je umrl 3. februarja 1930, star 79 let. Verjetno je svetnik, ko je napovedoval, imel pred seboj samo 72 let.

Glas, da je s svojimi blagoslovi in molitvami dosegal milosti, se je raznesel povsod.

V Sampierdareni je neka uboga ženska imela hromelega sina. Ko je slišala, da je don Bosko v zavetišču sv. Vincencija Pavelskega, je vzela otroka v naročje in tekla tja, da bi ji ga blagoslovil. Tam je bila množica ljudi, ki je hotela govoriti z don Boskom, ona pa je potrpežljivo čakala. Šele ko so rekli, da don Bosko odhaja, je od

obupa zakričala. Don Bosko je stopil k njej, blagoslovil otroka in mu ukazal, naj se z desno roko pokriža. V trenutku je bil zdrav. Tako je don Lemoyne pripovedoval Genovčan gospod Bruzzo, star 80 let. Slišal je to od svoje nečakinje, ki je bila priča čudežnega dogodka.

»Našega dragega očeta don Boska – je pisal don Jožef Ronchail don Rui – je v času, ko je bil v Alassiu (po bolezni v Varazzeju), povabil gospod Alojzij Preve na svoj dom, da bi blagoslovil njegovo ženo, ki že več mesecev ni mogla iz hiše. Naš ljubeznivi oče je privolil in jaz sem ga spremljal. Zadržal se je v kratkem pogovoru o družinskih zadevah, nato spodbudil bolnico in vse domače k pobožnosti do presvete Device Marije in dal blagoslov. Pred dvema dnevoma je prišel v zavod gospod Preve in mi ves vesel povedal: »Sporočite gospodu don Bosku, da je moja žena, potem ko je prejela njegov blagoslov, popolnoma ozdravela in je danes (na sejmski dan) šla na sprehod z našim starejšim sinom.«

Gospodična Jožefina Monguzzi, rojena v župniji sv. Evstorgija v Milanu, pozneje ravnateljica ženskega kolegija v Vareseju, je v pismu 19. marca 1891 s prisego sporočila don Rui, da je že 12 let trpela silne bolečine zaradi migrene, ki je bila posledica možganske kapi. Bila je nesposobna za kakršno koli delo.

Brez uspeha je poskusila in preizkusila vsa zdravniška sredstva. Sedaj je bila pri svoji sestri, ravnateljici Zavoda Brezmadežne v Milanu, in je po nasvetu nekega pobožnega duhovnika meseca maja 1872 šla k don Bosku, ki se je tiste dni mudil v Milanu, in ga prosila za poseben blagoslov, da bi jo ozdravil od bolezni, ki je ni moglo pregnati nobeno zdravilo. On je to rade volje storil, ne da bi jo prej spodbudil k živi veri v pomoč blažene Device Marije. Dal ji je svetinjico Marije Pomočnice in sv. Jožefa in ji naročil, naj jo do praznika Marije Vnebovzete poljubi in zmoli očenaš, zdravamarijo in slavaočetu vsak večer, preden bo legla spat, in naj veruje, da bo ozdravela. Toda zgodilo se je v trenutku: še preden je zapustila sobo, kjer je bil don Bosko, se je čutila popolnoma ozdravljena od bolezni, ki jo je mučila dvajset let. Spet je bila sposobna prevzeti vodstvo Zavoda sv. Jožefa v Vareseju Lombardo. Tako je opisala in podpisala svojo pripoved, ki jo je potrdil tudi duhovnik don Benigno Zini, župnik v Biumu Inferiore pri Vareseju.

Ljudje pa so se zatekali k njemu tudi v pismih in bili potolaženi.

Proti 1872 je bil Silvij Giannichini iz Pascosa (provinca Lucca) vojak v Piacenzi, kjer je služboval dve leti. Večkrat je bil prisiljen iti v bolnišnico zaradi vnetja mandljev in enkrat zaradi davice, ki bi ga skoraj spravila v grob. Toda z zdravili in zavzetostjo dobrega zdravnika je premagal vse te bolezni. Ko je zdravnik videl, da se mora tolikokrat vračati v bolnišnico, mu je svetoval, da naj se da operirati, toda on si ni upal. Tedaj je pisal očetu, da bi vprašal za svet hišnega zdravnika. Odgovor se je glasil, da se lahko da operirati, ker navadno take operacije niso nevarne. Očetovo pismo pa je prišlo skupaj s pismom brata duhovnika, ki mu je »v skrbi za moje zdravje svetoval, naj pišem don Bosku v Turin in ga prosim za blagoslov za ozdravitev od moje bolezni, istočasno pa bi opravil nekaj molitev v čast Mariji Po-

močnici. Ko sem to storil, veste, kaj se je zgodilo? Zgodilo se je, da sem popolnoma ozdravel in ves čas, ki sem ga preživel kot vojak, nisem imel nikakršnih težav več. Preteklo je že 50 let in nikdar več nisem imel težav z grlom, z eno samo izjemo, ko sem se vrnil domov, kar pa je verjetno povzročila sprememba podnebja. Zato trdim in ponavljam, da nisem imel nikdar več težav z grlom, in to pripisujem blagoslovu, ki sem ga prejel od don Boska.«

Tako je on sam izjavil 31. avgusta 1920.

Vsi so imeli don Boska za velikega Božjega služabnika, za svetnika. Leta 1872 je bila v Mathiju Torinese neka Marija Sopetti, ki so jo mučila hudičeva nadlegovanja. Za to je zvedel mons. Gastaldi, ki je svetoval, naj se da blagosloviti don Bosku. Revica je prišla v Turin 30. novembra in ob 9.30 vstopila v don Boskovo predsobo. Čakala je do 10.30 s čemernim obrazom, ne da bi spregovorila besedico. Ko je prišla na vrsto, je vstala, da bi stopila po blagoslov v sobo, a se je čutila pri vsakem koraku ovirana, kakor da bi ji nevidna roka branila. Tedaj je začela divje vpiti in se zvijati ter z glavo majati sem in tja: »Ne, ne!« je vzkliknila vsaj stokrat. Končno je le vstopila in med tisoč težavami pokleknila, medtem ko je don Berto, ki je hotel vedeti, ali gre za resnično hudičevo obsedenost, poklical don Boska na stran in mu po tiho dejal: »Ali naj grem v zakristijo po roket in štolo?« Komaj je izgovoril te besede, je revica strašno zakričala: »Ne, ne!« Don Bosko ji je dal blagoslov, ona pa si je z rokami zatisnila ušesa, da ne bi ničesar slišala. S tisoč kretnjami, spakovanjem, enim bolj čudnim od drugega, je skušala dihati, ker jo je dušilo, dokler se ni vsa skrušena vrgla na tla, da bi se skrila. Še vedno je kar naprej kričala: »Ne, ne! Hudič, hudič!« Nato je začela kruliti kot prašič in mijavkati kor maček. Videlo se je, da jo hudobni duh duši. Sredi neizrekljivih muk in težav je navzočim uspelo, da so ji dali poljubiti svetinjico, in takoj po blagoslovu se je umirila.

Povedala je, da je tri leta strašno trpela in da je morala na vsaka dva tedna iti k župniku, da jo je blagoslovil, ker bi jo sicer zadušilo. »In samo navzočnost kakega duhovnika,« je nadaljevala, »je zadosti, pa četudi ga ne vidim, da se začne trpinčenje. Moliti sploh ne morem. Ko kdo umre, četudi jaz tega ne vem, me začne dušiti. Toda muke, ki jih čutim sedaj, niso tako strašne, kot če so navzoči duhovniki, temveč samo, če hočem iti k spovedi. In če ne kričim teh besed in ne delam teh kretenj, čutim, da bi umrla.«

Kakor hitro je stopila iz sobe, se je umirila. Don Bosko ji je zagotovil, da se bo na poti v Lanzo oglasil v Mathiju in jo obiskal ali se vsaj zanimal, kako ji gre. Naročil ji je, naj pogosto poljubi svetinjico Marije Pomočnice in zmoli zdravamarijo, kajti Gospod ji s temi mukami daje priložnost, da si zasluži veliko zaslug za nebesa. Uboga ženska je od časa do časa prihajala, da so jo blagoslovili, in 2. januarja 1883 je bila skoraj popolnoma rešena teh muk. Vsaj na zunaj ni čutila več nikakršnega odpora do don Boska niti ni imela težav, da bi prejela njegov blagoslov. Tako nam je pripovedoval don Berto, ki je bil priča dogodka.

V Vatikanu so ga tako spoštovali in – lahko rečemo – tudi častili, da mu je papež zaupal obravnavo primera, ki ni kazal konca.

Neko žensko, ki so jo nekateri duhovniki imeli za obdarovano z Božjimi darovi in je v svojih spisih trdila, da je imela resnična videnja, so prisilili, da je šla v Rim. Papež jo je poslal h kardinalu Patriziju z naročilom, da naj jo izročijo don Bosku, ki se je prav takrat mudil v Rimu, da bi jo izprašal. Kardinal je brez odlašanja izpolnil papežev naročilo. Don Bosko je prebral spise, govoril z žensko in bil prepričan, da ni bilo nič izrednega, nič takega, kar bi moglo biti Božje razodetje. Sporočil je papežu svoje mnenje in Pij IX. je zadovoljen vzkliknil: »Za te stvari je treba dobiti don Boska. Kdor zapade njegovemu pogledu, bo temeljito preiskan in spoznan za to, kar je.«

Ta uboga ženska, v kateri je mogoče bilo malo domišljije, pa nič napuha niti prevare, je končno prosila don Boska, da bi ji priskrbel nekaj denarja, da bi se mogla v miru vrniti domov. Bila je že šest mesecev v Rimu, kjer ni delala drugega kot hodila od enega cerkvenega moža do drugega, da bi zadovoljila tiste, ki so jo poslali tja, in ni imela od česa živeti. Don Bosko ji je priskrbel od kardinala vikarja, kar je potrebovala. Ona pa mu je, potem ko se je vrnila domov, večkrat pisala in se mu zahvaljevala.

»Pij IX. svetega spomina – tako je izjavil don Rua v apostolskem procesu – je zelo cenil don Boska. V pogovorih in pismih ga je prosil za svet pri vladanju Cerkev v težkih časih, ki so jih doživljali, in ga vpraševal (kakor bomo videli) tudi o bodočem dogajanju v Cerkvi. Ko sta nekoč prišla k njemu dva zakonca s svojim osemletnim otrokom, ki še ni govoril, in ga prosila za blagoslov, je sveti oče, ki je vedel, da se je takrat v Rimu mudil don Bosko, dejal: »Pojdite k don Bosku, kajti Gospod vaju bo po svojem služabniku uslišal.« S tem je pokazal, kako visoko je cenil don Boskov preroški dar in dar čudežev.«

1.4. V NJEGOVI ŠOLI

Šola, vedno prenapolnjena z mislijo na Boga, in to na najbolj čist in privlačen način, kjer ni krepost s strogo nagubanim čelom na mrzlem in mrkemu obrazu, temveč resnična krepost, vedra in vesela, polna naravne dobrote, ki prešinja in osvaja mlade duše, kjer cveti sveto navdušenje in želja po svetem in krepostnem življenju. Taka je bila don Boskova šola.

»Vse – je pri apostolskem procesu trdil don Rua – mu je služilo, da je povzdigoval svojega duha k Bogu v svetih mislih, najsi je že videl ali slišal kar koli: rastline, cvetlice, sadeže, ptičke, živali, že znane ali neznane iznajdbe in odkritja. Vse to ga je nagibalo, da je vedno bolj občudoval Božjo modrost, Božjo vsemogočnost, ljubil Božjo previdnost, ki tako skrbi za vse človeške potrebe. Vsa ta občutja je izražal s tako neposrednostjo, da se je videlo, da prihajajo iz njegove duše in srca, ki sta nenehno potopljeni v kontemplacijo Boga in njegovih lastnosti.

Ko je bil tako nenehno in globoko povezan z Bogom, je bilo več kot naravno, da je dvigal k Bogu tudi srca svojih gojencev in jih spominjal na dolžnosti, ki jih imamo do Boga, da si zaslužimo blaženo večnost. To je delal zlasti z rednim poukom katekizma. Zato je – kakor poroča don Bonetti – vsem učiteljem ukazal, da morajo razložiti in naučiti svoje gojence cel škofijski katekizem. Temu pouku je pripisoval izreden pomen in je hotel, da so dvakrat na leto opravili slovesen izpit iz krščanskega nauka, in ni bil nagrajen, kdor se v tem ni odlikoval, četudi se je izkazal v drugih predmetih. Tudi zunaj rednih izpitnih rokov je podeljeval nagrade tistim, ki so znali katekizem na pamet. Da tega učenja ne bi zanemarjali, je zahteval od učiteljev redovalnice in razrednice, tako tedenske kakor mesečne, kjer je bila zapisana snov, ki so jo obravnavali, in ocene, ki so jih učenci prejeli.⁷

»Ko sem bil z njim v Alassiu, poroča Božji služabnik don Leonardo Murialdo, sva za nekaj časa bila v družbi nekega fanta, čigar imena se ne spominjam. Don Bosko mi je v šali dejal, da bi se vrnil za kak dan v Alassio in imel duhovne vaje za tistega fanta. Nato je dodal: ‚Toda duhovne vaje, ki bi pustile globoko v duši vtisnjeno Quod aeternum non est, nihil est‘ (kar ni večno, ni nič). Te besede je izrekel s takim naglasom in tolikšno prodornostjo, da se je jasno čutilo, kako globoko je prežet s to mislijo.«

Tudi don Garino, ki je bil prvi katehet v Alassiu, se je spominjal, da mu je don Bosko dal naslednje naročilo za ravnatelja: »Povej don Cerrutiju, da naj ne pozabi eno ali dve pridigi na leto o Božji navzočnosti.«

V večernih nagovorih je najpogosteje priporočal, da bi živeli v Božji milosti tako, da bi ljubili Marijo. »Lahko rečemo,« pravi don Rua, »da ni nikdar govoril svojim gojencem, ne da bi priporočal pobožnost do presvete Device Marije. Zlasti za ohranjanje čistosti jim je priporočal pobožnost do Marije. V devetdnevnica kot pripravi na velike praznike in v mesecu maju ni nikdar pozabil dati kake cvetke.«

Med temi cvetkami jih je cela vrsta, ki so položene v Marijina usta in jih je don Lemoyne zbral iz don Boskovih nagovorov in njegovih spisov. Navajamo jih dobesedno in v določenem redu glede na namen, ki ga bomo podali.

Jaz sem tvoja mati. Čez dan mi večkrat daruj svoje srce.

Ko slišiš biti uro, reci po tiho ali v mislih: »O Marija, moje sladko upanje!«

Skupaj z mojim imenom kliči tudi ime mojega sina Jezusa.

Pogosto, gotovo pa zjutraj in zvečer poljubi mojo svetinjico.

Ko greš po cesti, pozdravi moje podobe, ne oziraje se na ljudi.

Dobi si lepo mojo sliko, glej jo in pogosto poljubi.

Priskrbi si knjigo, ki govori o meni in o moji ljubezni.

Pogosto me prisrčno pozdravi in imel boš mojo ljubezen.

⁷ Nekaj let pred smrtjo – nadaljuje don Bonetti – je na splošno ukazal, da naj, četudi imajo že v vsakem razredu po eno ali dve uri verouka, dodajo še ob prazničnih dneh vsaj pol ure katekizma v cerkvi, kakor je to navada po vseh urejenih župnijah.

Zapiši na svoje knjige in v svoje srce moje ime.
 Iz ljubezni do mene bodi ponižen, potrpežljiv in pobožen.
 Ubogaj na prvo besedo: tako sem delala jaz, ko sem bila doma in v templju.
 Če imaš priložnost, popusti v svojih trditvah iz ljubezni do mene.
 Ko moliš, imej vedno roke sklenjene na prsih.
 Povečaj s svojo besedo število mojih častilcev.
 Vsako soboto se iz ljubezni do mene zatajaj.
 Vsako soboto zmoli litanije meni v čast za srečno smrt.
 Vsako soboto pojdi iz ljubezni do mene k obhajilu.
 Prejemaj pogosto sveto obhajilo, zlasti na moje praznike.
 Ko greš k obhajilu, priporoči Jezusu grešnike.
 Ko greš k obhajilu, prosi za čistost srca in ljubezen.
 O, dragi moj sinko, nikdar ne stori smrtnega greha.
 Od sedaj naprej si z besedo in zgledom prizadevaj, da boš preprečil greh.
 Če me hočeš razveseliti, mi pogosto priporočaj grešnike.
 Beži pred nemarnimi in malo pobožnimi tovariši.
 Ko slišiš kletev, reci v svojem srcu: »Češčeno in hvaljeno naj vedno bo presveto Jezusovo in Marijino ime.«
 Če te kdo razžali, se ne maščuj, temveč mu odpusti iz ljubezni do mene.
 Godrnjanje mi ne ugaja: ne godrnjaj in ne poslušaj godrnjanja.
 Namesto da bi v nevšečnostih tarnal, trpi iz ljubezni do mene.
 V stiskah in težavah se obrni k meni, svoji materi.
 Ko ti naročijo kaj neljubega, takoj reci: »Da, iz ljubezni do Marije.«
 Beži pred svetnimi zabavami in imej rad zadržanost.
 Glej, da boš med tovariši delal za mir.
 O, kako zelo bi mi bilo všeč, če bi se vsak teden spovedoval.
 Zaupaj svojemu spovedniku in ga ne zamenjaj.
 Dobro si zapomni spovednikove nasvete in jih skušaj izpolniti.
 Med počitnicami se spoveduj na vsaka dva tedna.
 Med počitnicami redno hodi v cerkev, da boš dal dober zgled.
 Ljubi in spoštuj duhovnike, tudi jaz sem ljubila in spoštovala apostole.
 Bodi hvaležen tistim in jih spoštuj, ki ti delajo dobro na duši in telesu.
 Prihrani kako stvar, da jo boš iz ljubezni do mene dal kakemu revežu.
 Bodi moj lep vrt, kjer rastejo lepe cvetlice.
 S svojimi krepostmi bodi nebesa za mojega Božjega sina.
 Tvoja najljubša krepost bodi angelska čednost – sveta čistost.
 V grdih skušnjavah takoj zakliči: »Mati najčistejša, prosi zame.«
 Nikdar grdih pogledov.
 Nikdar ne beri nevarnih knjig. Preden boš začel brati knjigo, ki je ne poznaš, vprašaj za svet spovednika.

Velika sramežljivost v slačenju in oblačenju.

Ne govori in ne poslušaj pohujšljivih posvetnih pogovorov.

Ne izgovori, niti za šalo, besede, ki bi mogla povzročiti slabe misli.

Ne govori z nevarnimi osebami, če hočeš, da bom jaz govorila v tvojem srcu.

Če hočeš biti moj benjamin, ljubi dete Jezusa.

Rad me imej. Hočem te narediti svetega.

Te cvetke lahko izpostavimo v kakem okvirju, kjer menimo, da bi bilo primerno, pa tudi z drugimi, oštevilčenimi – kot je bilo to nekoč navada v naših zavodih – v škatlico s številkami, ki jih lahko gojenci, ko gredo mimo v devetdnevnica in mesecu maju, potegnejo, pogledajo številko in skušajo izpolniti nakazano cvetko.

Imel je tudi navado pripovedovati najlepše zglede iz življenja fantov, ki so živeli v oratoriju, zlasti še o Dominiku Saviu, in je izrabil priložnost, da so prosili za nove milosti po njegovi priprošnji.

Več izprošenih milosti je objavil v dodatku h Katoliškemu branju in v novejših izdajah angleškega mladeniča, kakor na primer čudežna ozdravitev klerika G. B. Pellegrinija iz semenišča v Comu leta 1871.

Druge, ki so se zgodile v letih, ki jih obravnavamo, pa še niso bile objavljene.

Marija Cumba je šest let bolehalo za nerednim utripom srca. Po naključju ji je prišel v roke življenjepis Dominika Savia. Polna zaupanja ga je prosila za pomoč in popolnoma ozdravela.

O dveh drugih ozdravitvah, ki jih je prejela Jožefina Derossi, je don Bosko poročal v rokopisu.

Jožefina Derossi iz Racconigija je zaradi mnogih bolezni že več kot dva tedna negibna ležala v postelji. Tedaj je zvedela za veliko uslišanj na priprošnjo svetega dečka Dominika Savia in se tudi ona obrnila k njemu s tole molitvijo:

Ti, Dominik Savio, ki si bil zgled svetniškega življenja in sedaj tistim, ki te prosijo, naklanjaš milosti, izprosi mi od Boga pomoč in reši me teh bolečin.

V trenutku se me je polastil sladek spanec in po kratkem počitku sem vstala popolnoma zdrava. To se je zgodilo leta 1869.

Leta 1871 se mi je zgodila velika nesreča, ko sem padla in si pri tem zlomila nogo. Silno me je bolelo in bolečine so še naraščale. Spomnila sem se svojega velikega dobrotnika Dominika Savia, kateremu na čast sem zmolila očenaš in zdravamarijo z obljubo, da bom kaj storila njemu v čast. Tudi tokrat sem izkusila Božjo vsemogočnost in v trenutku ozdravela, tako lahko spet hodim in opravljam vsakdanje dolžnosti.

Sedaj izpolnjujem svojo obljubo in obiskujem cerkev Marija Pomočnice, saj je Marijo tako zelo častil, ko je še živel na tej zemlji. Jožefina Derossi

Turin, 19. novembra 1871

Don Boskova šola je imela svoj značaj, svoj vtis, svojo obliko in svoj posebni program:

»Njegov vzgojni sistem – je poudaril p. Janez Seneria – je najbolj stroga morala v najbolj privlačni obliki metode sv. Frančiška Saleškega in sv. Filipa Nerija, spoštuje mladino v njenih najboljših nagnjenjih in se obenem odločno in krepko bori proti njenim najslabšim nagonom.«⁸

»To, kar mora razlikovati našo družbo,« je imel navado reči sveti ustanovitelj, »je čistost, kakor uboštvo razlikuje sinove sv. Frančiška Asiškega in pokorščina sinove sv. Ignacija.«

Čistost je bila čednost, ki jo je najbolj ljubil.

»Moralne kreposti,« je pričal mons. Cagliero v pripravljalnem procesu, »in zlasti še njegova čistost so tako prevevale njegovo zunanje življenje, da se nam je zdel ne samo svetnik, temveč angel. Tako zelo je bila angelska njegova telesna sramežljivost, čistost njegove duše in nedolžnost srca ...

Spominjam se, da je Božji služabnik ob vprašanju neke plemenite družine o razvezi zakona, ki je bil sklenjen pred dvema tednoma, a je potem mož zapustil svojo ženo, moral poizvedeti tudi o namenu zakona in potem izreči, ali bi Sveti sedež mogel razglasiti zakon za neveljaven. Toda ni imel poguma postaviti tega vprašanja in je celo zadevo prepustil meni, da jo jaz rešim.«

Zaradi izpolnjevanja angelske čednosti so ga imeli vsi za nekaj posebnega. Don Rua je na uvodnem procesu izjavil, da so bili začudeni, kako silno zadržano se je družil z osebami drugega spola. Med drugimi mi je grofica Callori pripovedovala, kako nikdar ni dvignil oči, da bi jo pogledal v obraz, kar ji je bilo v veliko spodbudo. Tako je ravnal tudi s tistimi, ki so iz pobožnosti želele, da bi jih s palcem pokrižal na čelo ali jim položil roko na glavo. Vedno se je uprl in dejal, da jim je zadosti duhovniški blagoslov. In če je bil včasih tudi malo nevljuden, je bilo to takrat, ko je kaka brezobzirnica prišla njegovo roko, da bi se dotaknil njenih bolnih oči, ali si jo položila na glavo. S svojimi gojenci se je izogibal vsake geste, ki bi mogla biti nevarna. Isto je zabičeval svojim duhovnikom in klerikom.

Še neka druga okoliščina je vredna poudarka.

Sam don Rua, ki je bil v apostolskem procesu vprašan, ali je don Bosko imel skušnjave, ki jih je moral premagovati glede te čednosti, je jasno odgovoril: »Kar se tiče skušnjav proti tej čednosti, menim, da jih je čutil, kar morem razbrati iz nekaj besed, ki sem jih slišal, ko je govoril o zmernosti v pijači; to je povedal zato, da bi se izogibali vzdražljivih pijač. Menim tudi, da s tem, ko se je izogibal priložnosti in bil vedno zaposlen z delom v večjo Božjo slavo in za zveličanje duš, take skušnjave niso bile pogoste in jih je premagoval v veliko korist svoje duše. O tem sem toliko bolj prepričan, ker se je neprenehoma zatajeval in tako obvladoval svoje strasti. Pogosto je ponavljal besede sv. Pavla: ‚Trdo ravnaj s svojim telesom in ga usužnjujem.‘ Svojim sinovom je priporočal zatajevanje čutov, v čemer je sam dajal

⁸ Prim. L'Azione, časopis v Sarnu (Salerno), leto VIII., št. 10.

najlepši zgled, kajti čeprav ni kazal vidnih strogosti, kot so dolgi posti, raševniki, bičanje itn., je nenehno zatajeval svoje čute in v tem posnemal zgled sv. Frančiška Saleškega, ki si ga je izbral za vzornika in zavetnika svojih ustanov.«

»Ko sem se odpravljajal pridigat duhovne vaje v neki zavod,« piše mons. Costamagna, »me je don Bosko poklical in mi dejal:

„Povej tem mojim dragim sinovom, da je don Bosko od premnogih pridig, ki jih je slišal, in knjig, ki jih je prebral, skoraj vse pozabil, da pa mu je ostala globoko v spominu grda beseda, ki jo je pri šestih ali sedmih letih slišal iz ust nekega svojega slabega tovariša. Tega ne morem pozabiti. Hudič si je vzel za nalogo, da me bo tega žalostnega dogodka vedno spominjal. Reci zato tistim dečkom: Gorje tistemu, ki uči druge grde besede, in gorje tistemu, ki daje pohujšanje!“

Ko je slišal govoriti o pohujševalcih, je govoril: »Če ne bi bil greh, bi te ljudi zadušil s temile rokami.«

Bil je neprekosljiv v vsem, kar se je tikalo vsajanja ljubezni do te lepe čednosti.

»Don Boskova ljubezen do čistosti je bila tolikšna,« je zatrdil v uvodnem procesu don Julij Barberis, »da ni bil zadovoljen samo s tem, da jo je on ohranil popolno in salezijancem svetoval sredstva, kako naj ostanejo čisti, temveč se je tudi z vsemi sredstvi trudil, da bi dečki, ki mu jih je Božja previdnost izročila v varstvo, ohranili nedotaknjeno to cvetlico čednosti. Njegova glavna skrb je bila, da jih je rešil nevarnosti. V ta namen je zlasti skrajševal počitnice, bil izredno previden v določanju učiteljev in asistentov, dal čez dan zaklepati spalnice in vsa skrivališča. Hotel je odprta dvorišča, tako da so bili vsi gojenci pred očmi asistentov, prepovedal je, da bi dečki hodili v spalnice drugih in celo v sobe samih predstojnikov, razen tistih, ki so imeli posebno službo in urad, kot ravnatelj ali prefekt. Hotel je, da asistenti niso pustili nikdar gojencev samih in da so imeli ponoči odgrnjene zavese na svojih posteljah, da so lažje videli, kaj se dogaja. Bila so tudi najrazličnejša sredstva, ki so, če so jih upoštevali, pomagala ohraniti čistost. Najbolj pa je priporočal pogosto prejemanje zakramentov in pobožnost do Božje matere Marije.

Zaradi narave njegove ustanove je moral sprejemati fante, ki so že bili žrtve človeških strasti. Vendar je on s svojim prizadevanjem vedno dosegel, da niso škodovali drugim in da se skoraj nikdar ni zgodil kak večji nered na tem področju. Poleg tega, da je on sam pazil na take fante, je, če je bilo na katerega treba posebno paziti, opozoril druge predstojnike, da so bili pozorni. Najbolj učinkovito pa je bilo to, da mu je postavil ob stran kakega zares dobrega tovariša, ki je bil trden v tej kreposti, in mu naročil, da naj ga ne sme nikdar spustiti izpred oči, temveč naj si ga naredi za prijatelja in ga na lep način pritegne k pobožnim vajam, zlasti k prejemanju svetih zakramentov. Zato se ni čuditi, da je z vsemi temi sredstvi dosegel velike spreobrnitve in se niso nikdar zgodili kakšni težki prestopki.«

Zato ni čudno, da se je v oratoriju med fanti pripetilo tudi kaj izrednega. V šoli svetnika, kakršen je bil don Bosko, so cvetele lilije in so se oblikovali angelčki, po katerih je Bog sam govoril svojemu služabniku.

Leta 1971, ko se je odpravljaj na pot v Rim, je bil nekega dne na dvorišču sredi svojih dečkov. Eden izmed njih se je povzpel na prste in mu zašepetal na uho: »Povejte svetemu očetu to in to.« Po odmoru je don Bosko šel v svojo sobo in dal poklicati tistega dečka. Prosil ga je, da bi mu ponovil, kar mu je povedal malo prej. Dobil je odgovor: »Toda jaz vam nisem ničesar povedal.« Šel je v Rim in pozabil na naročilo, ki ga je prejel. Ko se je vrnil v Turin, se mu je spet približal isti deček in mu rekel: »Don Bosko, naročil sem, da bi papežu povedali to in to. Prosim vas, izpolnite moje naročilo.« Kakor prvič ga je tudi sedaj dal poklicati in je dobil za odgovor: »Jaz vam nisem ničesar rekel. Jaz nič ne vem.« Vse tako preprosto, da ga ni več vpraševal. Ker pa je bil prepričan, da je po ustih tega dečka prvič in drugič govoril Bog, je ob prvi priložnosti, ko je šel v Rim, o tem poročal papežu.

Ne vemo, kdo je bil ta deček, vemo samo, da je postal salezijanec, duhovnik in misijonar.

Nekoč je bil don Bosko ves zamišljen in ni vedel, kako naj se odloči. Šel je maševat in v trenutku povzdigovanja mu je prišla misel, za katero se mu je zdelo, da rešuje njegovo vprašanje. Čutil se je mirnega in se je zahvalil Bogu. Po maši se je vrnil v zakristijo in fant, ki mu je ministriral, se mu je približal in dejal:

»Storite tako, kakor ste zvedeli pri povzdigovanju.«

Ves presenečen je šel v svojo sobo in dal poklicati tistega fanta. Vprašal ga je o tem, kar se je pripetilo, on pa je odgovoril, da se ne spominja, da bi govoril z njim.

Še več je podobnih dogodkov, ki potrjujejo sveto življenje, ki je vladalo v oratoriju.

Nekega dne je don Bosko spremljal nekega tujega duhovnika na obisk cerkve Marije Pomočnice. Ko sta prišla do glavnega oltarja, sta za njim naletela na fanta, ki je bil dvignjen od tal in zamaknjen v molitev. Ob njunem prihodu se je zdrznil in poletel kakor pero, ki ga nosi veter, k don Boskovim nogam in ga prosil, naj mu oprosti.

»Bodi brez skrbi,« mu je odgovoril, »pojdi po svojih poslih.« Obrnil se je k duhovniku in dejal: »Človek bi mislil, da so to stvari srednjega veka, pa se dogajajo danes.«

Nekoč je vstopil v cerkev s trga v času, ko ni bilo nikogar, in videl nekega gojenca,

kako je lebdel v zraku pred podobo v glavnem oltarju. Nič več in nič nanj kot sv. Jožef Kupertinski v zagonu ljubezni, ko se je dvignil, da bi poljubil podobo Marije Pomočnice.

Don Bosko sam je pripovedoval te dogodke. To pripoved je povedal v Alassiu in jo je slišal tudi don Alojzij Rocca, od katerega jo je zvedel don Lamoyne.

Mons. Andrej Scotton je slišal pripovedovati o nekem drugem dogodku, ki se je verjetno pripetil po letu 1874,

Neki dvanaest ali trinajstletni deček je nekega jutra, ne da bi potrkal ali prosil dovoljenja, stopil v don Boskovo sobo in ukazovalno dejal: »Don Bosko, pišite.«

Narek je obstajal iz dolge vrste imen in priimkov. Bila so imena in priimki nekaterih fantov, ki so prišli zlasti iz Emilije, od koder so jih poslali prostozidarji, da bi kvarili svoje tovariše in jih pridobivali za njihove sekte. Imeli so vpisnice in izkaznice, kakor je bilo takrat navada, da so se mogli med seboj spoznati. Tisti deček je don Bosku razodel vse do zadnje nadržbnosti.

Preiskovanje je bilo kmalu opravljeno in don Bosko je imel vse v rokah.

Toda preden je odpustil tega angela, je hotel vedeti, kako je mogel priti do vseh teh podatkov in skrivnosti. Dolgo se je izmikal, končno pa le povedal, kako je bilo. Že več dni zaporedoma mu je Gospod dal videti vse to kakor v ogledalu z namenom, da bi vse povedal don Bosku, in ker mu še ni vsega povedal, ga je tisto jutro ostro pokaral pri svetem obhajilu. Miles Christi (Kristusov vojak) je slišal pripovedovati ta dogodek od samega Božjega služabnika⁹.

Taka poročila je navadno dajal v zaupnem krogu in jih končeval z besedami:

»Don Bosko je ubog povprečen duhovnik, ima pa veliko svetih dečkov, ki mu pridobivajo naklonjenost poštenih ljudi in Božji blagoslov.«

1.5. POSEBEN DAR

Iz Svetega pisma in iz življenja svetnikov se jasno vidi, da Bog svoje služabnike vodi tudi s sanjami.

Don Bosko je bil tega daru deležen na poseben način vse od rane mladosti, ko mu je bila zaupana naloga, ki naj bi jo izpolnil, in potem skozi vse življenje z nakazovanjem poti, po katerih naj bi hodil, in razvoja njegovega apostolata ter vseh najprimernejših sredstev za njegovo uspešno izpolnitev.

Njegova očetovska skrb, izražena vedno v najvišji junaški meri, je bila usmerjena k vodstvu fantov na poti milosti in ljubezni do Boga ter bega pred grehom. Gospod mu je v duhu kazal zares izjemne prizore, s katerimi je on s svojo preprosto pripovedjo dosegal čudovite učinke: enkrat je jasno videl stanje vesti svojih gojencev, drugič spoznaval najustreznejša sredstva, da je fante popeljal k spovedi in pogostemu prejemanju svetega obhajila, pa spet h globoki pobožnosti do Božje matere Marije, h gojitvi čednosti čistosti in k življenju, ki bi bilo nenehna priprava na smrt. V sanjah je dobival navodila za duhovno življenje svojih duhovnih sinov, od časa do časa pa je dobival tudi navodila, kako naj se ravna v določenih okoliščinah, tako da je bil tudi v spanju vedno med svojimi in tesno združen z Bogom.

Mi smo zbrali in uredili sto štirideset pripovedi o teh izrednih razsvetljenjih, izmed katerih se jih dvanajst nanaša na leta, ki jih opisujemo.

⁹ Prim. La Riscossa (Prebujenje) di Breganze (Vicenza), 17. avgusta 1907.

Nekatere od teh se nanašajo na pripravo na smrt ali na napoved smrti, druge jasno prikazujejo stanje vesti, nekatere so jasne katehetske razlage, ena izmed njih opisuje prvo misijonsko področje, namenjeno salezijancem, druge pa se tičejo javnih dogodkov.

Preden jih bomo predstavili, naj povemo, da so vse pripovedi razen treh povzetek don Boskovih govorov, ki so včasih trajali tudi več kot eno uro, zato je kaj mogoče, da se je vtihotapila kaka netočnost. Vendar to ne pomeni, da niso dragocene, ker nam tudi tako kažejo, kako je Bog izkazoval posebne blagoslove našemu svetemu ustanovitelju, in nam obenem podajajo toliko svetih naukov.

Tukaj so v kronološkem zaporedju.

Prva je dragocen don Boskov rokopis.

1. **Obisk v zavodu v Lanzu: »Ne govorite grdih stvari; prejemanje pogosto sveto obhajilo; gojite pobožnost do Božje matere Marije; izpolnajte sklepe, ki ste jih naredili pri spovedi.«¹⁰**

Turin, 11. februarja 1871

Predragi in nadvse ljubljeni sinovi!

Želim si, dragi sinovi v J. K., zelo si želim, da bi obhajal pust z vami. To je nekaj izrednega, ker v tem času nimam navade, da bi zapuščal Turin. Toda ljubezen, ki ste mi jo tolikokrat pokazali, in pisma, ki ste mi jih pisali, so me privedli do te odločitve. Toda razlog, ki me nagiblje bolj kot vse drugo, je obisk, ki sem ga pred nekaj dnevi opravil pri vas. Poslušajte, kako strašna in žalostna pripoved. Ne da bi vaši predstojniki ali vi vedeli, sem vas obiskal. Ko sem prišel na trg pred cerkvijo, sem zagledal zares strašno pošast: velikanske bleščeče oči, ogromen okrogel gobec, ogromno žrelo, ostru brada, ušesa kakor kakega psa in na glavi dva rogova, podobna kozjim. Pošast je poskakovala sem in tja in se šalila z nekaj pajdaši.

»Kaj delaš tukaj, ti peklenska spaka?« sem vprašal prestrašen.

»Delam si kratek čas,« je odvrnila »nimam kaj početi.«

»Kako? Ne veš, kaj bi počela? Si se morda odločila, da boš pustila pri miru te moje drage dečke?«

»Ni treba, da bi se preveč gnala, saj imam notri svoje drage prijatelje, ki me odlično nadomeščajo. Lepa skupinica gojencev, ki so mi vdani in odlično delujejo po mojih navodilih.«

»Lažeš, ti oče prevare! Toliko pobožnih vaj, branja, premišljevanj, spovedi ...«

Posmehljivo me je pogledal. Povabil me je, da sem šel za njim v zakristijo, in mi pokazal ravnatelja, ki je spovedoval: »Vidiš,« je dodal, »nekateri so moji sovražniki, mnogi pa mi lepo služijo tudi tukaj. To so tisti, ki obljublajo, pa ne delajo, se spovedujejo

¹⁰ Glej drugi del: Sempre avanti, 2: v Lanzu.

vedno istih grehov in nepopolnosti in jaz se zelo veselim takih spovedi.«
Zatem me je popeljal v spalnico in mi pokazal nekaj fantov, ki niso šli k maši in so imeli grde misli. Nato mi je pokazal enega in dejal: »Ta je bil že na tem, da bi umrl; svojemu Stvarniku je obljubil tisoč stvari, toda sedaj je še veliko slabši kot prej.«
Nato me je popeljal še v druge kraje zavoda in mi pokazal nezaslišane stvari, o katerih ne bom pisal, pač pa vam jih bom ustno povedal. Zatem me je popeljal na dvorišče in potem s svojimi pajdaši pred cerkev, kjer sem ga vprašal: »Kaj ti najboljše služi med temi dečki?«
»Pogovori, pogovori, pogovori! Vse pride od tukaj. Vsaka beseda je seme, ki daje obilne sadove.«
»Kdo so tvoji največji sovražniki?«
»Tisti, ki hodijo k obhajilu.«
»Kaj te najbolj grize?«
»Dve stvari. Pobožnost do Marije.« Tu se je ustavil in se je zdelo, da noče nadaljevati.
»In katera je druga?«
Zmedel se je in se spremenil v psa, mačka, medveda in volka. Imel je tri rogove, potem pet in končno deset; tri glave, pet. In to skoraj istočasno. Jaz sem ves trepetal, on pa je hotel pobegniti. Hotel sem ga pripraviti, da bi govoril, in mu dejal: »Na vsak način hočem, da mi poveš, katere stvari se najbolj bojiš med vsemi, ki se tukaj opravljajo. To ti ukazujem v imenu Boga Stvarnika, mojega in tvojega gospodarja, ki ga moramo ubogati.«
V tistem trenutku so se začeli vsi krotovičiti in zvijati, in to na tak način, da tega ne bi hotel nikdar več v svojem življenju videti. Zatem so strašno kričali in krulili ter končno izgovorili naslednje besede: »To, kar nam povzroča najhujše zlo, to, česar se najbolj bojimo, je izpolnjevanje sklepov, ki so jih storili pri spovedi.«
Te besede so bile izgovorjene s takim kričanjem in rjoenjem, da so vse tiste pošasti izginile kakor blisk in jaz sem se znašel sede ob svoji pisalni mizi. Drugo vam bom povedal z živo besedo in vam vse razložil.
Bog naj nas vse blagoslovi in imejte me za vašega najvdanejšega v J. K. duh. Janez Bosko

2. Pogrebni prapor – Obisk v spalnicah v spremstvu Božje matere Marije.

Na začetku novembra 1871 je opozoril, da bo eden izmed gojencev v oratoriju še pred koncem leta odšel v večnost. Ko so ga vprašali, na kaj se je pri tej napovedi opiral, je odgovoril:

»V sanjah se mi je zdelo, da sem videl prapor, ki so ga nosili nekateri – zdelo se mi je, da so bili angeli, vendar se ne morem natančno spomniti. Na eni strani prapora je bila naslikana smrt s koso v zamahu, ko končuje življenje kakega človeka, in na drugi strani je bilo napisano ime fanta. Na sprednji strani prapora je bilo napisano

1871/72, kar pomeni, da bo ta fant moral iti na drugi svet še pred koncem leta.«

Tako don Lemoyne.

Tudi don Barberis si je zapisoval smrti, ki jih je don Bosko napovedoval tista leta. Povedal je, da ga je pri obisku spalnic spremljala Božja mati Marija.

Leta 1871 je preblazena Devica popeljala don Boska na sprehod po spalnica, da bi mu pokazala, da bo moral eden izmed fantov kmalu umreti in da ga naj zato pripravijo na ta veliki korak.

Tak obisk v spalnica je bil pogost.

Včasih je ob glavi vsakega bila tabla z opisom fantovega stanja. Včasih je na čelu vsakega fanta bil napis, ki je nakazoval njegov greh. Nekoč je videl nad glavo nekega fanta na tanki niti obešen meč, ki je grozil, da bo padel. Fant se je v postelji divje premetaval, kot da bi bil žrtev strašnih sanj. Včasih je videl v spalnici tudi hudiče, ki so se gnetli okoli postelje kakega dečka, ali samo enega hudiča, ki je čakal na dovoljenje (Božje pravičnosti), da bi ubil.

Jasno je, da so don Barberisovi zapiski opisovali več sanj iz tistih let.

Napoved smrti iz prvih dni meseca novembra se je točno izpolnila s smrtjo mladega Evgenija Lecchija iz Felizzana.

3. Hudič na dvorišču označuje z alegoričnimi znamenji in navedki iz Svetega pisma pregreške gojencev. »Prejeta milost.« 22. requiem.

Medtem ko je ležal bolan v Varazzeju (december 1871 - januar 1872), je večkrat sanjal o gojencih v oratoriju. O tem pričajo tudi pisma sobrata Petra Ernie, ki mu je bil vedno ob strani, in ravnateljca don Janeza Krstnika Francesie.

Ko se je vrnil v oratorij, je nekega večera, ne vemo natančno katerega, pripovedoval ene izmed teh sanj, o katerih so že vsi govorili in ki so jih vsi želeli slišati iz njegovih ust. Nekaj dni pozneje, 4. marca, je razložil še nekaj podrobnosti.

Tudi don Berto je napisal kratek povzetek, toda na srečo smo dobili v roke še drugo, bolj natančno poročilo, ki ga je nekdo napisal tiste dni.

Podajamo ga dobesedno.

Mogoče bodo nekatere podrobnosti malo nejasne, se pravi, da bi lahko povedal bolj jasno, vendar pa je to v celoti zelo pomemben dokument.

Izvirno besedilo se glasi takole:

I.

Don Boskove sanje iz časa njegove bolezni v Varazzeju, kakor jih je on sam pri skupnem nagovoru pripovedoval fantom, dijakom in rokodelcem.

Z nekaterimi sem govoril o sanjah, ki sem jih imel. Sedaj pa so prišli nekateri k meni in me prosili, naj jim razložim, kaj pomenijo. Nekateri so mi o tem pisali tudi že iz

drugih zavodov. Sedaj vam jih bom pripovedoval tako, da se boste smejali, kajti vi veste, da tisti, ki sanja, spi. Zato jim pripišimo samo tisto veljavo, ki si jo zaslužijo. Tudi med svojo boleznijo sem bil v mislih vedno tukaj z vami. Od tam sem ponoči, podnevi, v vsakem trenutku govoril z vami, kajti moje srce je bilo tukaj med vami. Zato sem tudi sanjal o vas in o oratoriju. Zato sem večkrat prišel k vam na obisk in bi vam mogel pripovedovati o stvareh, ki se tičejo posameznikov, mogoče boljše, kot bi to mogli storiti oni sami.

Gotovo je, da pri teh obiskih nisem prihajal s telesom, ker bi me sicer videli.

Ko sem nekega večera zaspal, se mi je zdelo, da sem tukaj sredi vas. Zdelo se mi je, da sem stopil iz stare cerkve in že sem zagledal enega tukaj v tem kotu dvorišča (blizu stebrišča, ki vodi h govorilnici).

Imel je v roki zvezek, v katerem so bila zapisana imena vseh fantov. Gledal me je in takoj vse zapisal. Ko je zapustil tisti kot, se je odpravil v kot stare šole, potem na konec dvorane, kjer sem sedaj, in se sprehajal po dvorišču, si vse ogledoval in zapisoval, ne da bi izgubljal čas.

Ker sem želel vedeti, kdo je in kaj zapisuje, sem šel za njim. Toda hodil je tako hitro, da sem moral teči, če sem ga hotel dohitevati. Šel je tudi na dvorišče rokodelcev in tudi tam vse hitro opazoval in še hitreje zapisoval. Želel sem zvedeti, kaj zapisuje. Približal sem se in videl, kako je pisal v vrsti, kjer je bilo ime nekega fanta. Ko je gledal okoli, sem se približal in listal po zvezku in videl, da so bila na eni strani imena, na drugi pa slike grdih živali. Ob enem imenu je bil naslikan prašič z napisom: Podoben je neumnim živalim; postal jim je enak. Ob drugem je bil naslikan jezik z dvema konicama z napisom: Godrnjači, obrekovalci, vredni smrti, ki hudobijo ne samo delajo, temveč tudi vanjo privoljujejo. Ob drugem so bila dolga oslovska ušesa, ki pomenijo grde pogovore z napisom: Dobre navade kvarijo slabi pogovori. Ob drugih je bila naslikana sova ali kaka druga žival. Hitro sem listal po zvezku. Videl sem tudi, da nekatera imena niso bila napisana s črnilom, tako da sem jih komaj prebral.

Potem sem si to pojavo točno ogledal in videl, da je imel dolga rdeča ušesa, na čelu dvoje bliskovitih oči, polnih krvi in ognja, ki so brizgale okoli, in obraz, poln žerjavice. »Ah, poznam te,« sem dejal sam pri sebi. On je dvakrat ali trikrat obšel dvorišče, in medtem ko je bil ves zatopljen v svoje opravilo, je zazvonil zvonec za v cerkev. Jaz sem se napotil tja in tudi on je bil takoj ob železni ograji, skozi katero so morali iti vsi. Od tam je opazoval fante, ki so vstopili v cerkev. Ko so vstopili vsi, je vstopil tudi on in se postavil v sredo cerkve, blizu obhajilne mize in gledal fante, ki so bili pri maši. Jaz sem hotel vse natančno videti, in ko so se prva vrata v zakristijo zaprla, sem stopil tja in ga opazoval. Maševal je don Cibrario. Za povzdigovanje so fantje zapeli Hvaljeno in češčeno naj vedno bo presveto Rešnje telo. V tem trenutku se je v cerkvi zaslišal tako močan ropot, kot da se bo vse porušilo. Zapisovalec je izginil v ognju, izginil pa je tudi zvezek, ki ga je držal v rokah.

Zahvalil sem se Gospodu, da je na tak način premagal in izgnal iz cerkve hudiča.

Spoznal sem tudi, da navzočnost pri sveti maši razveljavi vse prizadevanje hudiča in da so zanj strašni zlasti trenutki povzdigovanja.

Po maši sem odšel iz cerkve v upanju, da prikazni ne bom več videl. Toda kakor hitro sem bil zunaj, sem že zagledal nekoga, ki je čepel s hrbtom obrnjen proti cerkvi. Na glavi je imel pokvečeno rdeče pokrivalo, iz katerega sta štrlela dva dolga rogova. »Oh, si še vedno tukaj, ti grda spaka!« sem zaklical tako močno, da se je ubogi Enria, ki je spal zraven mene, zbudil, in v tem trenutku sem se zbudil tudi jaz.

To so sanje, ki sem jih imel. In čeprav so samo sanje, sem mogel spoznati nekaj, na kar nisem nikdar mislil: da se hudič ne zadovolji samo s tem, da zapisuje v svojo knjigo hudo, ki ga delajo, ker mu Gospod pri poslednji sodbi ne bi verjel, temveč piše tudi svetopisemske izreke in Božji zakon. Tako naj bi on sam izrekel sodbo.

Sedaj me bodo mnogi vprašali, ali je ob njihovem imenu bilo kaj napisano in kaj je bilo napisano, ali so bila njihova imena napisana s črnilom ali ne. Toda sedaj ne bomo govorili o tem. Če bi pa kdo želel vedeti podrobnosti o sebi, naj me pride vprašat.

Še veliko drugega sem videl v teh sanjah. Nemalo je še dogodivščin in grdih besed, ki jih je izgovoril na moj račun in na račun koga drugega. Vendar bi bilo to predolgo in bomo povedali – vse lepo drugo za drugim.

II.

Podrobnosti iz sanj, ki jih je don Bosko imel v Varazzeju med svojo boleznijo. On sam jih je pripovedoval 4. marca zvečer vsem skupaj – dijakom in rokodelcem.

Nocoj bi vam imel povedati veliko stvari, tako preteklih kakor sedanjih. Ker vas je veliko, ki vprašujete podrobnosti iz tistih blaženih sanj, vam bom nocoj povedal nekaj podrobnosti, vendar na kratko, kajti če bi vam pripovedoval vse, bi se močno zavleklo.

Nekdo me je vprašal, ali se, potem ko je zgorel zvezek tistega tipa, ni nič več videlo. Videl sem naslednje. Kakor hitro je tisti zvezek zgorel in je tista pošast izginila, se je dvignil neke vrste oblak, sredi katerega je bila zastava ali prapor, na katerem je bilo napisano »uslišana prošnja«. Bile so pa še druge stvari, ki vam jih nisem hotel povedati, da se ne bi prevzeli. Vendar jih bom povedal; ker ste vi dobri, zelo krepostni (v šali). Videl sem, da je bila vaša vest v času moje odsotnosti vsa čista in v redu.

Zagotovem vam lahko, da ste prejeli veliko milosti za vaše duše in tudi milost, za katero ste prosili, se pravi moja ozdravitev.

Vendar to še ni vse, kar sem videl v sanjah. Medtem ko sem jaz in še kdo drug hodil za tistim grdim gobcem, da bi videl, kaj počne in kaj piše, sem lahko ugotovil, da so bila imena vseh fantov in pri dveh ali treh je bilo na vsaki strani ob imenu napisano 72, 73, 74, 75, 76, s pripisom Requiem aeternam. Potem sem obrnil list in tam je bil samo napis Requiem aeternam brez imena.

Mogel sem videti samo do leta 76. Preštel sem imena z Requiem aeternam in sem jih naštel 22, od katerih jih je samo v 1872 bilo 6, toda do 1876 jih je bilo 22.

Poskušal sem vse to razložiti, kajti vedeti morate, da je treba sanje razlagati. Spoznal sem, da bo treba pred 76. letom 22-krat peti Requiem aeternam. Malo sem pomišljal, ali bi tako razložil, ker se mi je zdelo čudno, da bi do leta 76 moralo oditi v večnost toliko fantov, ko ste vendar vsi tako zdravi in krepki. Vendar ne poznam druge razlage. Upajmo pa, da bo mogoče prepevati še druge besede kot ‚lux perpetua luceat eis‘ (večna luč naj jim sveti) in bomo potem mogli reči, da ta luč sije iz naših oči.

Za zdaj ni primerno, da bi povedal, koliko izmed vas in kdo je imel pripisano Requiem aeternam. To bomo prepustili nepredvidljivim Božjim skrivnostim. Mi poskrbimo samo, da bomo v takem stanju, da se bomo mogli mirno predstaviti Božjemu sodniku. In ker sem po zaslugi vaših molitev prejel ozdravenje – čeprav si tega nisem toliko želel, je vendar življenje vedno Božji dar, če nam ga on ohranja, je vedno dar, ki nam ga nenehno izkazuje –, bom svoje zdravje uporabljal v vašo korist, ker ste mi vi izprosili ozdravenje. Tako bomo mogli vsi skupaj nekega dne v nebesih uživati Boga, ki nam podeljuje toliko dobrega v tej solzni dolini.

Po potrpežljivem raziskovanju hišnih zapiskov tako v prefekturi kakor v učilnicah pa tudi v don Boskovem nekrologu smo ugotovili, da je bilo zares 22 smrtnih primerov: 6 v letu 1872, 7 v ,73, 4 v ,74 in 5 v ,75.

Tudi don Berto je zapisal te sanje, vendar pozneje in se zato ne smemo čuditi, če se je vrnila kaka netočnost. Tako je na uvodnem procesu izpovedal, da je don Bosko za leto 1873 napovedal 6 smrti in za naslednja tri leta 21, ter sklenil: »Ko sem s svojimi očmi videl, kako se je točno izpolnilo, kar je bilo napovedano za 1872, se nisem več zanimal za preostale primere, ker se mi je zdelo nepotrebno, da bi zapisoval smrti naslednjih 21, kakor se je potem, kolikor se spominjam, tudi zgodilo.«

Iz našega računa smo izključili tiste, ki so umrli zunaj oratorija, kot Cavazzoli v Lanzu, drugi v Borgu San Martino, v bolnišnici San Giovanni, doma v družini, ker bi število preseгло don Bertove podatke. Ne bomo pa priobčili imen, ker – kakor bomo videli – to ne bi bilo umestno.

4. »Deset nas je, deset nas je, ki nismo dobro opravili duhovnih vaj!«

Od 3. do 7. julija 1872 so v oratoriju opravljali duhovne vaje za gojence, ki sta jih pridigala don Lemoyne in don Corsi. Don Bosko je, potem ko je prosil Gospoda, da bi mu pokazal, ali so jih vsi dobro opravili, imel naslednje sanje, ki jih je pripovedoval skupnosti:

Zdelo se mi je, da sem na precej obširnejšem dvorišču, kot je to naše v oratoriju, obdanem od vseh strani s hišami, drevesi in grmovjem. Na vejah dreves in v grmovju je bilo polno ptičjih gnezd z mladiči, ki naj bi kmalu vzleteli. Ko sem užival ob žvrgolenju teh pevcev, se mi je približal ptiček, ki sem ga iz njegovega petja prepoznal za slavčka. »Oh,« sem dejal, »padel si, peruti te še ne morejo nositi in jaz te bom lahko ujel.« Ko sem tako govoril, sem

naredil korak in stegnil roko, da bi ga prijel. Že sem ga prijel za peruti, že sem mislil, da ga imam, toda ptiček je s skrajno močjo zletel do sredine dvorišča. »Uboga živalca,« sem dejal, »brez koristi je vsak napor, nima smisla, da hočeš uiti, kajti ujel te bom.« Ko sem to izrekel, sem stekel za njim. Že sem ga imel v rokah, ko se je spet izmuznil. »Prav, hočeš se z menoj igrati, bova videla, kdo bo zmagal.« In spet sem se zagnal za njim. Toda na vsak način me je hotel izigrati. Ko sem ga že imel v rokah, mi je spet ušel.

Sledil sem mu s pogledom in se čudil njegovi drznosti, ko sem kar nenadoma zagledal, kako se je spustil na ubogega slavčka skobec, ga zgrabil s kremplji in ga odnesel, da bi ga požrl. Ko sem to videl, bi mi skoraj zledenela kri v žilah.

Rekel sem si: »Hotel sem te rešiti. Toda ti se nisi dal ujeti, temveč si me trikrat zaporedoma potegnil za nos in sedaj si svojo nagajivost plačal s smrtjo.« Tedaj mi je ubogi slavček z milim glasom trikrat zaklical: »Deset nas je, deset nas je!« Ves zmeden sem se zbudil in začel razmišljati o sanjah in še sedaj razmišljam, kaj naj bi pomenile tiste skrivnostne besede in kakšen je njihov smisel.

Toda naslednjo noč sem imel spet iste sanje. Zdelo se mi je, da sem na istem dvorišču, obdanem kakor prejšnjo noč s hišami, drevesi in grmovjem. Spet sem videl okrutnega skobca z divjim pogledom in ostrimi kremplji, ki je zletel mimo mene. Ko sem zavrčal njegovo krvoločnost, ki jo je pokazal nad ubogim slavčkom, sem dvignil roko, da bi mu zažugal. Tedaj je preplašen vzletel in izpustil iz krempljev listek, na katerem je bilo napisanih deset imen. Pobral sem ga, ga pogledal in prebral deset imen fantov, ki so tukaj navzoči. Ko sem se zbudil, sem, ne da bi dosti razmišljal o stvari, razumel skrivnost: to so bila imena fantov, ki niso hoteli nič vedeti o duhovnih vajah, ki niso uredili računov svoje vesti in so se prepustili hudiču, namesto da bi se izročili Gospodu, kakor je želel don Bosko.

Pokleknil sem in se zahvalil Mariji Pomočnici, da je bila tako dobra, da mi je na tako čudovit način dala spoznati tiste sinove, ki so pobegnili iz vrst zvestih vojakov. Obenem pa sem obljubil, da se ne bom nikdar naveličal voditi nazaj izgubljene ovce.

Don Bertovo poročilo je popravil don Lemoine. Don Berto je o tem poročal tudi na uvodnem procesu za razglasenje za blaženega in svetnika našega predragega očeta s to opombo:

»Spominjam se, da je omenjene fante don Bosko opozoril zasebno, da so enega izmed njih, ki ni hotel spremeniti svojega obnašanja, odslovili iz oratorija.«

5. Vrnitev s počitnic. – Grožnja nenadne smrti.

To se je zgodilo in se je o tem poročalo na začetku šolskega leta 1872/73. Pripoveduje pa don Evazij Rabagliati, ki je bil tedaj klerik v oratoriju.

Zdi se mi, da gledam to, kar se dogaja vsako leto v tem letnem času. Počitnice so se končale in fantje so se v velikih skupinah vračali v oratorij. Zgodilo se je, da sem zaradi nekih svojih opravkov moral iti iz hiše in sem srečal enega izmed teh, ki so se

vračali s počitnic. Opazoval sem ga nekaj časa, in ko sem videl, da me ne pozdravi, sem ga poklical po imenu. Ko je bil pri meni, sem mu rekel:

»Kako si kaj prebil počitnice, dragi moj?«

»V redu,« je odvrnil.

»Povej mi, ali si sklepe, ki si mi jih zaupal, preden si odšel, tudi izpolnjeval?«

»Kaj še. Bilo je preveč težko. Vaše spomine in svoje sklepe sem položil v tole škatlo.« Pokazal mi je škatlo, ki jo je nosil pod pazduho.

»In zakaj,« sem nadaljeval, »si se tako lagal in tako prevaral don Boska in Gospoda? Lahko bi se ti pripetilo kaj hudega. Glej, da boš sedaj uredil stvari svoje vesti.«

»Kaj vest! Saj je še čas. Potem, potem.« S temi besedami je šel naprej. Poklical sem ga nazaj in mu rekel: »Zakaj se tako vedeš? Poslušaj me in boš zadovoljen.«

»Oh!« je vzkliknil ta v odgovor, skomignil z rameni in odšel. Jaz sem mu sledil z žalostnim pogledom in dejal: »Ubogi fant! Pokvarili so te in ne vidiš jame, ki si si jo izkopal.« Ko sem to izgovoril, sem zaslišal močan ropot kot strel iz topa. Ves preplašen sem se zbudil in se znašel sedeč v postelji.

Nekaj časa sem razmišljal o tem dogodku in se nisem mogel umiriti zaradi stvari, ki sem jih ugotovil pri tem fantu. Končno sem zaspal in prekinjene sanje so se nadaljevale. Zdelo se mi je, da sem sam sredi dvorišča. Ko sem šel proti vratarnici, sem srečal dva grobarja, ki sta mi prihajala naproti. Ves iz sebe od presenečenja sem se jima približal in vprašal:

»Koga iščeta?«

»Mrtveca,« sta odgovorila.

»Kaj pravita? Tukaj ni nobenega mrtveca; gotovo sta se zmotila glede vrat.«

»To pa že ne. Ali ni to don Boskova hiša?«

»Seveda,« sem odgovoril.

»Sporočili so nama, da je neki don Boskov fant umrl in da ga morava pokopati.«

»Toda kako je to?« sem si razbijal glavo. »Jaz o tem nič ne vem.« Gledal sem po dvorišču, kakor da bi koga iskal. Dvorišče je bilo zapuščeno. Še naprej sem razmišljal:

»Kako je vendar to, da ni nikogar? In kje so vsi moji sinovi? Saj je vendar že dan!«

Napotili smo se proti vratom in tam smo naleteli na krsto, ki je na eni strani nosila ime umrlega fanta z letnico 1872. Na drugi strani pa so bile zapisane te strašne besede: *Vitia eius cum pulvere dormient* (njegove pregrehe bodo počivale z njegovim prahom).

Ko sta ga grobarja hotela odnesti, sem se uprl: »Nikdar ne bom dopustil, da bi odnesli kakega mojega sina, ne da bi mu še enkrat govoril. Dal sem si opraviti s krsto, da bi jo odprl, pa mi ni bilo mogoče, četudi sem si še tako prizadeval. Ker sem stvar zavlačeval in sta se grobarja vsega naveličala, sta se začela z menoj prepirati. Eden je v divji jezi zamahnil z roko in razbil krsto. To me je zbudilo, da sem potem ostanek noči ves žalosten prebedel v postelji. Ko se je zdanilo, sem najprej vprašal, ali se je tisti že vrnil v oratorij. Ko so mi rekli, da je na odmoru in se zabava, mi je malo odleglo.

Ta nesrečni gojenec, zdi se, da je bil rokodelec, je bil prav isti, o katerem je na uvodnem procesu poročal tudi don Alojzij Piscetta, ki je bil v šolskem letu 1872/73 v gimnaziji v oratoriju.

Nekega večera 1873 je don Bosko zbral vse gojence dijake in rokodelce in jim napovedal - jaz sem bil navzoč – da bo umrl neki fant. Njegova smrt naj bi služila za zgled, ki ga pa naj ne bi posnemali. Čez mesec dni je umrl petnajstletni G. O., ki je bil v času napovedi popolnoma zdrav.

Ko je zbolel, ga je obiskalo več duhovnikov in ga spodbujalo, da bi uredil stvari svoje duše. Oglušel je in ni mogel več govoriti.

Malo pred smrtjo se mu je govor sicer spet vrnil, vendar se ni hotel spovedati in je tako umrl brez zakramentov. Ob smrti je bil ob njem Jakob Ceva in pričel njegove trdovratnosti sta bila tudi Karel Fontana in Mihael Vigna.

Brez dvoma don Bosko ni opustil ničesar, kar bi fanta lahko pripravilo na odločilni korak. Toda prav v tistih dneh je moral biti odsoten iz oratorija. Ubogi fant, ki je bil sicer zdrav, je naglo zbolel. Poklicali so don Cagliera, da bi ga spovedal. Na vse ljubeznive načine ga je skušal pripraviti, da bi opravil spoved. Toda komaj 15 let star fant mu je rekel, da še ni čas za to, da se noče spovedati in da naj ga pusti pri miru. Don Cagliero se je spet vrnil in se z njim ljubeznivo pogovarjal o tem in drugem, potem ga je začel spraševati o njegovem zasebnem življenju, toda fant, ki je sicer na nekaj vprašanj odgovoril, se je zavedel, kaj hoče; molčal je in se obrnil na drugo stran. Don Cagliero je stopil na drugo stran, on pa se je tiho spet obrnil nazaj. Tako se je zgodilo večkrat. Umrl je, ne da bi prejel zakramente, na dan, ko se je don Bosko vrnil v zavod.

Vtis groze, ki jo je taka smrt naredila na vse, je dolgo zaposloval misli in srca gojencev.

6. Prvo misijonsko področje, ki je bilo zaupano salezijanskim misijonarjem: Patagonija

Navedli bomo sanje, ki so don Boska pripravile, da se je odločil za misijonski apostolat v Patagoniji.

Prvič jih je pripovedoval marca 1876 Piju IX. Pozneje jih je zasebno pripovedoval tudi nekaterim salezijancem. Prvi, ki je imel srečo slišati to pripoved, je bil don Frančišek Bodrato 30. julija istega leta. Don Bodrato jih je še istega večera pripovedoval don Juliju Barberisu v Lanzu, kamor je šel za nekaj dni na oddih z nekaterimi kleriki novinci.

Tri dni pozneje je don Barberis šel v Turin.

Dobil se je s svetnikom v knjižnici, se z njim malo sprehajal in jih je povedal tudi njemu. Don Julij ni nič povedal, da je poročilo o sanjah že slišal, ker je bil

presrečen, da je slišal iz njegovih ust, zlasti še zato, ker je don Bosko pri tem pripovedovanju dodal vedno kako novo nadrobnost.

Tudi don Lemoyne je slišal pripoved o sanjah od don Boska in oba, don Barberis in don Lemoyne, sta jih zapisala. Don Bosko je povedal – tako izjavlja don Lemoyne, da sta prva, katerima je natančno razodel to vrsto videnja, ki ga tukaj navajamo s skoraj njegovimi besedami:

Zdelo se mi je, da sem v divji in popolnoma neznani deželi. Bila je to neizmerna planjava, popolnoma neobdelana, kjer ni bilo ne gora ne hribov, Le v daljavi so se videli obrisi planin. Tam sem videl skupine ljudi, ki so hodile sem in tja. Bili so skoraj nagi, izredno visoki, divjega videza, s ščetinastimi dolgimi lasmi bronasto črne barve, ki so jim padali na ramena. Kot orožje so imeli neke vrste dolgo sulico in pračo (laso). Te skupine ljudi so kazale opazovalcu različne prizore: eni so tekali in lovili divje živali, drugi so nosili na sulicah kose mesa, od katerih je kapljala kri. Na drugi strani so se nekateri med seboj bojevali. Na drugem kraju so bili vojaki, oblečeni po evropsko, in zemlja je bila posejana s trupli. Jaz sem ob tem pogledu drgetal od strahu. Tedaj se je na horizontu prikazala skupina ljudi, za katere sem iz obleke in načina vedenja spoznal, da so misijonarji različnih redov. Pristopili so k divjakom, da bi jim oznanili vero v Jezusa Kristusa. Dobro sem si jih ogledal, vendar nisem nikogar prepoznal. Razgubili so se med tistimi barbari, ki so jih s peklenskim srdom in hudičevsko jezo zgrabili in ubili, jih na strašen način razčetrverili, raztrgali na koščke, natakneli kose mesa na svoje sulice in pri tem besno razsajali. Nato so si sledili prizori prejšnjih pobojev med njimi in bližjimi ljudstvi.

Potem ko sem nekaj časa opazoval to strašno početje, sem dejal sam pri sebi: »Kako naj spreobrnemo tako nasilno ljudstvo?« Tedaj sem v daljavi zagledal drugo četico misijonarjev, ki so se približali divjakom z veselim obrazom. Pred njimi je šla trumica dečkov. Ves sem se tresel ob misli: »Prihajajo, da jih bodo pobili.« Stopil sem bliže: bili so duhovniki in kleriki. Pogledal sem jih natančneje in prepoznal v njih naše salezijance. Prve sem poznal, mnogih drugih, ki so stali v drugi vrsti, pa ne, a sem ugotovil, da so bili to salezijanski misijonarji, prav naši.

»Kako je vendar to?« sem vzkliknil. Nisem jih hotel pustiti prej in sem jih skušal ustaviti. Pričakoval sem, da jih bo vsak trenutek doletela ista usoda kot prejšnje misijonarje. Hotel sem, da bi se vrnili, a sem videl, da je njihov prihod med tiste trume divjakov prinesel vedrost in veselje; odvrgli so svoje sulice, opustili svojo napadalnost in spoštljivo sprejeli misijonarje. Ves začuden sem rekel sam pri sebi: »Počakajmo malo, da vidimo, kako se bo vse končalo.« Tedaj sem videl, kako so se naši misijonarji bližali tistim trumam divjakov, kako so jih poučevali, kako so jih oni pozorno poslušali in se pridno priučevali, kako so jih misijonarji opominjali in kako so oni vdano sprejemali njihova priporočila. Še naprej sem opazoval in ugotovil, da so misijonarji molili sveti rožni venec, medtem ko so jim divjaki, ki so se zbirali od vseh strani, dajali prosto pot in so rade volje odgovarjali na molitev.

Malo zatem so se salezijanci postavili v sredo tiste množice, ki jih je obdala, in so pokleknili. Divjaki so položili svoje orožje na tla pred misijonarje in tudi pokleknili. Eden izmed salezijancev je začel peti Hvalite Marijo, človeški jeziki in trume so se jim pridružile tako močno, da sem se skoraj prestrašen zbudil.

Te sanje sem imel pred štirimi ali petimi leti in so naredile name velik vtis. Bil sem prepričan, da je to nebeški opomin, čeprav nisem v celoti razumel njihovega pomena. Uvidel sem pa, da gre za zunanje misijone, za katere sem se že prej tako zelo zanimal.

Te sanje so torej bile leta 1872. Najprej je don Bosko menil, da so to abesinska ljudstva, nato je mislil na okolico Hongkonga, zatem na ljudstva v Avstraliji in Indiji. Šele leta 1874, ko je dobil zelo nujna povabila, da bi šli salezijanci v Argentino, se je prepričal, da so bili divjaki, ki jih je videl v sanjah, domačini tistih neznanskih pokrajin, ki jih do tedaj niso poznali. To je bila Patagonija.

7. Slovesen opomin: Zakaj se jih toliko pogubi? Ker ne delajo dobrih sklepov pri spovedi.

Na večer 31. maja 1873 je po večernih molitvah v besedah za lahko noč gojencem dal naslednje pomembno sporočilo, ki ga je imenoval »sad njegovih resnih molitev« in »da je prihajalo od Gospoda«.

Ves čas devetdnevnic Marije Pomočnice in cel mesec maj sem pri maši in drugih molitvah prosil Gospoda in Božjo mater Marijo, da bi mi dala vedeti, kaj je tisto, kar pošlje največ ljudi v pekel.

To, kar bom sedaj povedal, ne prihaja od Gospoda. Pravim pa, da sem o tem sanjal zadnji dve noči in da je pomanjkanje sklepa pri spovedi. Tako sem videl fante, ki so prihajali iz cerkve od spovedi, da so imeli na glavi dva rogova.

»Kako je vendar to?« sem dejal sam pri sebi. »Vse prihaja od neučinkovitosti sklepov pri spovedi.« In to je tudi vzrok, zakaj se nekateri tako pogosto spovedujejo, pa nikdar ne poboljšajo: ker se spovedujejo vedno istih stvari. So nekateri (sedaj govorim o mogočih primerih in ne o svojem spoznanju iz spovedi, ker je to skrivnost), ki so imeli na začetku leta slabo oceno iz vedenja in ga imajo še sedaj. Nekateri so godrnjali na začetku leta in godrnjajo še sedaj.

Zdi se, da je prav, da vam to povem, kajti to je sad don Boskovih molitev in prihaja od Gospoda.

O teh sanjah javno ni povedal drugih nadržbnosti, brez dvoma pa jih je uporabljal zasebno za spodbudo in opominjanje. Za nas je tudi tisto malo, kar je povedal, pomemben opomin, ki se ga moramo pogosto spominjati pri spovedih mladine.

8–9. Opozorila v korist Cerkve in narodov

Iz goreče želje, da bi storil dobro vsem, je imel tudi posebna razsvetljenja, ki so mu služila za ublažitev zla v Cerkvi in civilni družbi.

Preroške sanje iz leta 1870 niso bile edino razsvetljenje. Dne 14. julija 1873 je don Berto pri urejanju spisov na njegovi pisalni mizi našel še druge, ki so imele datum »24. maj 1873 – do 24. junija 1873« in ki mu jih je don Bosko dal prepisati skupaj z nekim drugim dopisom. Po zavzemanju neke tretje osebe jih je poslal Francu Jožefu I., avstrijskemu cesarju ter kralju Madžarske in Češke.

Ta dva zadnja spisa sta del našega pripovedovanja. Mi ju pa podajamo skupaj s prvim, četudi je bil že objavljen, v prepisu don Berta, ki ga je potrpežljivo pregledal sam don Bosko in dodal nekaj pripomb.¹¹

Ta dragocena listina je eden izmed številnih prepisov Treh prerokb, ki mu jih je don Bosko dal narediti zato, da bi ustregel nekaterim pobožnim osebam.

Kako smo zvedeli za to?

Da bi hodil po Božjih poteh, je moral stvari, ki so mu bile nakazane, sporočati osebam, za katere je menil, da je primerno. Leta 1870 je v avdienci 12. februarja poročal svetemu očetu o vsebini prvega videnja. Pri sebi je imel list, na katerega je napisal pripoved, pa si ga ni upal izročiti. Prebral je samo en del, ki ga je napisal na poseben list in ki se je tikal njegove vzvišene osebe. To je prav tisti del, ki ga bo bralec videl postavljenega med dve zvezdici. Tudi v zadnji avdienci tistega leta je papežu govoril o prihodnjih dogodkih v politiki, in to tako jasno in natančno, da je papež prekinil pogovor od strahu in žalosti, ki ju je čutil ob tem pripovedovanju. Po zavzetju Rima se je papež spomnil pogovora s svetnikom in mu dal po nekem kardinalu – menimo, da je bil kardinal Jožef Berardi – vedeti, da naj govori jasno, pozitivno in dokončno. Don Bosko, ki odlomka prej ni vključil v pisanje, ki mu ga je prebral, je to dodal v prepisu, ki ga je naredil don Berto, in ga po kardinalu poslal papežu. Pij IX. srečnega spomina je to pisanje ohranil med svojimi papirji skupaj s spremnim pismom za kardinala.

Pismo je anonimno. Zakaj? Edino zato, da bi ostalo vse tajno. Vendar je bilo v njem zapisano, da prihaja »od osebe, ki je že ob drugih priložnostih pokazala, da jo vodijo nadnaravna razsvetljenja« in da je bilo še veliko »drugih stvari, ki jih ni mogoče zaupati papirju in ki jih lahko razodene v tajnosti, kot jo stvar zahteva«, in »če je kaj nejasno, se bo poskrbelo za pojasnitev« in na koncu: »Vi vse to lahko uporabite, vendar iz znanih razlogov nikakor ne uporabljajte mojega imena.«

Tudi tajniku je naročil, naj vse obdrži v največji tajnosti. Don Berto, ki je ljubosumno ohranil izvirnik druge napovedi in en del prve, je napisal na ovojnico: »Izvirnik enega dela napovedi v dopolnilo napovedi z dne 12. februarja 1870, ki je

¹¹ V rokopisu so pozneje dodali: don Berto, Uvod v najpotrebnejše reči za Cerkev. Don Bosko ga je poslal Leonu XIII. na začetku njegovega papeževanja po kardinalu Bartoliniju.

bilo poslano (ni bilo poslano, temveč sporočeno) svetemu očetu, kjer se je moglo razumeti, kar je bilo potem razloženo v drugih prepisih, da bi tako zadostili želji nekaterih pobožnih oseb. Izvirnik, ki ga tukaj ni, je don Bosko uničil, potem ko je prejel prvi prepis, in mi ukazal popolno tajnost, ki je jaz ves čas njegovega življenja nisem prekršil kljub zahtevam in vsiljivostim nekaterih oseb (don Rua).«

Zares?! Don Berto je v nekem pismu don Rui 8. marca 1874 iz Rima, katerega izvirnik hranimo, rekel: »Res secundae. Orate. Deus est nobis propitius (Vse v redu. Molite. Bog nam je naklonjen). Upam, da imate še pri sebi napoved itn. Poglejte malo tam, kjer pravi: Ne bosta prešli dve polni luni meseca cvetic, ko bo mavrica miru itn. Nekaj posebnega! V tem letu ima mesec maj zares dve polni luni, prvo 1. maja in drugo 31. istega meseca. Oprti na to, so mnogi začeli odpirati srce upanju. Fiat!«

In potem? Mogoče je hotel omeniti drugi dve napovedi? Kakor koli že, v času, ko je bil don Bosko v Rimu, je naredil več prepisov treh napovedi, za katere je don Bosko vedno skrival, da bi jih on napisal, in jih, kakor bomo videli, poslal kardinalom in prelatom.

Ta dragocena listina vsebuje: najprej napoved iz leta 1870 z mnogimi pripisi svetnika in celo vrsto pojasnil, ki jih je on pregledal in popravil; nato napoved iz leta 1873, ki nosi ob strani njegove lastnoročne pripise s pojasnilom o avtorju teh »novic«, kar je tudi on pregledal; končno pismo avstrijskemu cesarju z N. B., ki ga je tudi on pregledal in popravil.

I

Pismo, sporočeno svetemu očetu 12. februarja 1870

Samo Bog zmore vse, pozna vse, vidi vse. V Bogu ni ne preteklosti ne prihodnosti, temveč mu je vse navzoče kot ena sama danost. Pred Bogom ni skritih stvari niti ni pri njem oddaljenosti kraja in oseb.

On sam v svoji neskončni usmiljenosti in v svojo večjo slavo lahko ljudem razodene prihodnje dogodke.

Na predvečer razglašenja Gospodovega tekočega leta 1870 so izpred mene na pisalni mizi izginili vsi predmeti in jaz sem se znašel v nadnaravnem stanju. Bil je kratek trenutek, vendar sem veliko videl.

Vse je bilo odeto v čutne oblike, vendar jih je mogoče s pomočjo zunanjih znamenj podati drugim. Iz tega, kar bomo povedali, bo to jasno razvidno. V tem je Božja beseda prilagojena človeški govorici.

Od juga prihaja vojna, od severa mir.

Francoski zakoni ne priznavajo več Stvarnika, a Stvarnik se bo dal spoznati tako, da jo bo trikrat obiskal z bičem svoje jeze.

1. Razbil bo njeno ošabnost s porazi, ropi in uničenjem setev, živali in ljudi.

2. Velika prešuštnica iz Babilonije, mesto, ki ga dobri vzdihujoč imenujejo javno hišo Evrope, bo ostala brez poglavarja in bo žrtev nasilja.

Pariz, Pariz! Namesto da bi se hvalil z Gospodovim imenom, si se napolnil s hišami nemoralnosti. Vse to bo uničeno in tvoj malik Panteon bo zgorel, tako da se bo uresničilo ‚mentita est iniquitas sibi‘ (hudobija se je zlagala sama sebi).

Tvoji sovražniki te bodo zastrašili, te stradali, narodi te bodo zaničevali. Toda gorje ti, če ne boš spoznal roke, ki te tepe! Hočem kaznovati nemoralnost, opustitev in prezir mojega zakona, pravi Gospod.

3. Padla boš v roke sovražnika. Tvoji sovražniki bodo od daleč upepelili tvoje palače in tvoje hiše bodo kup razvalin, poškropljen s krvjo tvojih junakov, ki jih ne bo več.

In glej, veliki zavojevalec s severa bo nosil v svoji roki prapor, na katerem bo napis Nepremagljiva Gospodova roka.

V tistem trenutku mu bo velečastiti starček iz Lacija šel naproti in držal v roki plamenčo baklo. Tedaj se bo prapor razširil, in kar je bilo črno, bo postalo belo kot sneg. Sredi prapora je napisano ime tistega, ki vse premore. Vojak s svojimi naredi globok poklon in vsi si podajo roke. (Don Carlos in papež)

Nato poreče: glas iz neba pastirju pastirjev (Piju IX.). Ti si v veliki konferenci s svojimi prisedniki (Vatikanski koncil). Toda sovražnik dobrega ni niti trenutek pri miru, išče in poskuša vse zlobe proti tebi. Skušal bo zasejati neslogo med prisedniki (velike neprijetnosti za koncil), zbudil bo sovražnike med mojimi sinovi. Svetovne sile bodo bruhale ogenj in bodo storile vse, da bi besede zamrle v grlu branilcev zakona. (To se dogaja in se bo dogajalo zlasti v Franciji.) To se ne bo zgodilo. Storili bodo veliko zla, toda sami sebi. Ti se podvizaj. Če težav ni mogoče rešiti, naj se odpravijo. Če boš v težavah, se ne ustavi, temveč pojdi naprej, dokler ne bo uničena glava zmaju, ki je zmeta. Ta udarec (definicija papeške nezmotljivosti) bo storil, da bosta zatrepetala pekel in zemlja, toda svet bo rešen in dobri se bodo radovali. Zberi okoli sebe tudi dva prisednika, toda kamorkoli boš šel, končaj svoje delo¹², ki ga moraš dokončati. Dnevi hitro tečejo, tvoja leta se dopolnjujejo v določeno število. Toda velika Kraljica bo vedno tvoja pomoč, in kakor v preteklih časih, bo tudi v prihodnje veliko in posebno zatočišče Cerkve.

Toda ti, Italija, dežela blagoslovov, kdo te je potisnil v strahoto?

Nikar ne pravi, da so bili to sovražniki, temveč tvoji prijatelji. Ali ne slišiš, da tvoji otroci prosijo kruha vere in ni nikogar, ki bi jim ga lomil¹³. Kaj bom storil? Udaril bom pastirje in razgubile se bodo črede, da bodo tisti, ki sedijo na Mojzesovem prestolu, iskali dobro pašo za čredo, ki jih verno posluša in se hrani. Nad čredo in pastirji bo težila moja roka: pomanjkanje, kuga, vojna bodo vzrok, da bodo matere objokovale kri sinov in padle može na tuji zemlji. (Zdi se, da govori o pomanjkanju v tem letu. Kuga, vojne bodo prišle pozneje.)

In kaj bo iz tebe, Rim? Ti nehvaležni Rim, ti pomehkuženi Rim, ti ošabni Rim! Zašel si

¹² Vatikanski koncil.

¹³ Zdi se, da ima v mislih pomanjkljivo poučevanje ljudstva.

tako daleč, da v svojem vladarju ne vidiš in ne občuduješ drugega kot samo razkošje in pri tem pozabljaš, da je tvoja in njegova slava na Golgoti.

On je sedaj star, utrujen, onesposobljen, oropan vsega, vendar s svojo zapovedovalno besedo ukazuje celemu svetu. (Stanje Pija IX.)

Rim! Prišel bom k tebi trikrat!

Prvič bom udaril tvoje zemlje in njene prebivalce.

Drugič bom prinesel uničenje vse do tvojih obzidij.

Ali še ne odpreš očesa?

Tretjič bom uničil obrambo in branilce in vladi očeta bo sledila strahovlada groze in obupa. Moji modreci bodo pobegnili in moj zakon bo še vedno preziran, zato bom prišel še četrtrič. (Veliko jih živi daleč od Rima, veliko se jih je izgubilo.)

Gorje ti, če bo moj zakon še brez veljave zate!

Prišlo bo do zanemarjanja dolžnosti velikih in malih. (To se je zgodilo in se še dogaja.)

Tvoja kri in kri tvojih sinov bo prala madeže, ki si jih naredil Božji postavi. (Zdi se, da nakazuje prihodnje nesreče.)

Vojna, kuga, lakota so biči, s katerimi bosta kaznovani ošabnost in hudobija ljudi.

Kje so, o vi bogatini, vaše častitljivosti, vaše vile, vaše palače? (Ponavlja stvari, ki jih je povedal že drugje. Bomo videli.)

Postali so smeti po trgih in cestah!

In vi, duhovniki, zakaj ne jočete med preddverjem in oltarjem, da bi Bog ukinil kazni?

Zakaj ne vzamete štita vere in ne greste na strehe, v hiše, na ceste, na trge, na vse tudi nedostopne strani in nesete seme moje besede?

Ali ne veste, da je to dvorezen meč, ki uničuje moje sovražnike in premaguje Božjo jezo in jezo ljudi?

Te stvari bodo neizprosno prišle druga za drugo.

Vse poteka prepočasi.

Vzvišena nebeška kraljica je navzoča.

Božja mogočnost je v njeni roki. Razblinja kakor meglo svoje sovražnike. Veličastnega starca bo spet oblekla v njegove nekdanje obleke.

Prišel bo še silen vihar.

Hudobija je končana, greha bo konec, preden bosta pretekli dve polni luni meseca cvetja, nad zemljo se bo prikazala mavrica miru.

Veliki minister bo videl ženo svojega kralja slovesno napravljeno.

Po celem svetu se bo prikazalo tako bleščeče sonce, kakor ga ni bilo vse od plamenov v dvorani zadnje večerje do danes in ga ne bo vse do zadnjega dne.

POJASNILA

Od juga bo prišla vojna. – Iz Francije, ki je napovedala vojno Prusiji.

Od severa bo prišel mir. – S severa Španije, kjer se je začela tedanja vojna. Poleg tega je don Carlos živel na Dunaju, ki je severno od Italije.

Panteon bo upepeljen. – Takratni časopisi so poročali, da ga je zadelo več bomb.

Vendar se zadeve v Franciji še niso vse končale.

Veliki vojak. – Don Carlos¹⁴.

Od severa bo prinesel prapor. – Od severa Španije.

Goreča bakla. – Vera v Boga, ki odpira velikega vojaka v njegovih dejanjih.

Tedaj bo črni prapor postal bel kot sneg. – Črna barva, simbol smrti, se pravi preganjanje, se pravi Kulturkampf.

Sredi prapora je bilo napisano ime tistega, ki vse premore. – Časopisi so poročali, da je prapor don Carlosa na eni strani nosil podobo Srca Jezusovega, na drugi pa podobo Brezmadežne.

Toda kamor koli boš šel. – Zdi se, da govori o izgnanstvu nesmrtnega papeža Pija IX. Glej drugo napoved.

Matere bodo objokovale kri svojih sinov, ki so umrli na tuji zemlji. – To se bo moralo še zgoditi.

Četrty obisk. – Četrty obisk Rima se še mora zgoditi.

Prišel bo še silen vihar. – Glej naslednjo napoved. Gre za vihar, ki je tam opešan.

Preden se bosta iztekli dve polni luni meseca cvetja. – V letu 1874 je mesec maj imel dve polni luni. Prvo 1. in drugo 31. maja.

Mavrica miru. – Upanje, ki se zdi, da se je začelo uresničevati v Španiji 1. marca 1874.

Po celem svetu se bo prikazalo bleščeče sonce. – Zmagoslavje in širjenje krščanstva.

Na desnici tistega, ki bere, je napisano ‚neustavljiva roka Gospodova‘. – Časopisi poročajo, da je don Carlos začel svoje junaško dejanje s 14 možmi, brez orožja, denarja in opreme, in danes, 1. aprila 1874, ima vojsko s 100.000 vojaki. Ni nikakršnega poročila, da bi do sedaj izgubil eno samo bitko.

II

24. maj 1873 – 24. junij 1873

Bila je temna noč in ljudje niso mogli več ločiti prave poti (zmota), da bi se vrnili domov, ko je na nebu zasijala silno svetla luč (Vera v Boga in njegovo mogočnost), ki je potnikom svetila kakor ob belem dnevu. V tistem trenutku se je prikazala velika množica moških, žensk, otrok, starčkov, menihov, redovnic in duhovnikov, pred katerimi je korakal papež, ki je prišel iz Vatikana (zdi se, da govori o razpusitvi samostanov in vzgojnih zavodov). Razvrstili so se v procesijo.

Tedaj se je dvignila silna nevihta. Tista svetla luč se je zmanjšala in nastal je boj med lučjo in temo. (To je lahko bitka med lučjo in temo ali tudi krvava bitka.) Prišli so do majhnega trga, pokritega z mrtveci in ranjenci, od katerih jih je veliko prosilo za pomoč. Vrste procesije so se zelo razredčile. Potem ko so hodili toliko časa, kot je dvesto sončnih vzhodov, so se vsi zavedeli, da niso več v Rimu. Vseh se je polastila groza. Vsi

¹⁴ Zdi se, da je don Berto tukaj postavil vprašaj z besedami: »Ne. – Cesar Viljem Pruski.« Tudi tukaj je s svinčnikom pripisano »Dogali«.

so se zbrali okoli papeža, da bi ga branili in mu pomagali v njegovih potrebah. Tedaj so zagledali dva angela, ki sta nosila neki prapor in ga izročila papežu z besedami: »Sprejmi prapor nje, ki premaguje in razpršuje najmogočnejše vojske zemlje. Tvoji sovražniki so izginili, tvoji sinovi s solzami v očeh prosijo, da se vrneš.«

Ko so potem dvignili oči k praporu, so videli, da nosi na eni strani napis Kraljica brez madeža spočeta in na drugi strani Pomoč kristjanov.

Papež je z zadovoljstvom vzel prapor v roke, toda ko je videl, da se je število spremljevalcev tako zelo zmanjšalo, je postal zelo žalosten.

Angela sta govorila: »Pojdi takoj in potolaži svoje sinove. Piši vsem bratom, raztresenim po celem svetu, da se morajo ljudje spreobrniti. To pa ni mogoče, če ljudstvom ne lomimo kruha Božje besede. Katehizirajte otroke in pridigajte odtrganost od zemeljskih reči. Prišel je čas,« sta sklenila angela, »ko bodo ljudstva evangelizirana od ljudstev. Leviti bodo levite iskali med motiko, lemežem in kladivom, da se bodo izpolnile Davidove besede: Dvignil sem reveža z zemlje, da ga postavim med prvake svojega ljudstva.«

Ko je papež to slišal, se je spet odpravil na pot in vrste spremljevalcev so naraščale. Ko je položil nogo v sveto mesto, je začel jokati od žalosti zaradi strašnega položaja prebivalcev, od katerih jih je veliko umrlo.

Ko je spet vstopil k sv. Petru, je zapel Tedeum in zbor angelov je odgovoril »Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so blage volje.«

Ko so nehali peti, je tema izginila in zasijalo je najsvetlejšo sonce.

V mestih, vaseh in na deželi se je zelo zmanjšalo število prebivalcev. Zemlja je bila razdejana, kakor da bi jo obiskal vihar, naliv in toča. Ljudje pa so šli drugi proti drugim in klicali: »Še je Bog v Izraelu!«

Od začetka izgnanstva do petja tedeuma je sonce dvestokrat vžšlo. Ves čas, ki je potekel, da se je vse to zgodilo, pa ustreza številu štiristo.

Oseba, ki je sporočila te novice, je ista, ki je pred letom dni napovedala dogodke v Franciji in ki so se do pičice izpolnili.

V mnogih krajih so brali tiste napovedi, ki so se uresničevale, kakor če bi bile zapisane v časopisih, potem ko se je že zgodilo.

Po pričevanju iste osebe so bile Francija, Španija, Avstrija in del Nemčije izbrane od Božje previdnosti, da bi preprečile socialni razpad in dale mir Cerkvi, ki so jo na toliko načinov tako kruto zatirali. Dogodki naj bi se začeli na pomlad 1874 in se iztekli v enem letu in kakem mesecu, če se nove krivice ne bodo zoperstavile Božji volji.

III

Gospod pravi avstrijskemu cesarju: »Bodi pogumen. Poskrbi za moje zveste služabnike in sam zase. Moja jeza se razteza na vsa ljudstva zemlje, ker hočejo pozabiti mojo zapoved, voditi v zmagoslavnem pohodu tiste, ki jo kršijo, in zatirati tiste, ki jo izpolnjujejo. Hočeš postati šiba moje mogočnosti? Hočeš ti izpolniti moje skrite odločbe in postati dobrotnik sveta? Nasloni se na severno silo, vendar ne na Prusijo.

*Naveži stike z Rusijo, vendar ne v zvezo. Pridruži se katoliški Franciji. Po Franciji boš pridobil Španijo. Povežite se v enega samega duha, v eno samo dejanje.*¹⁵

Popolna tajnost pred sovražniki mojega imena. Če boste previdni in odločni, boste nepremagljivi. Ne verjemi lažem tistih, ki ti bodo drugače svetovali. Zavračaj sovražnike križa. Zaupaj vame, ki delim zmage vojskam, vladarju ljudstev in vladarjev. Amen. Amen.«

*N. B. To pismo so izročili avstrijskemu cesarju meseca julija 1873 po rokah zaupne osebe, ki ga je izročila v njegove roke. Pozorno ga je prebral, se zahvalil piscu in obljubil, da ga bo uporabil*¹⁶.

Qui legit, itelligat (kdor bere, naj razume). Pripisi, razlage in izjave, ki so v besedilu, nas oproščajo kakršnekoli razlage. Omejili se bomo na opombo, ki se nam zdi zelo pomembna.

V prvi napovedi, namenjeni papežu, beremo: »Kamorkoli boš šel.« Vsi so govorili, da bo papež zapustil Rim, in če ni odšel, je bil prav don Boskov nasvet: »Čuvaj se. Izraelov angel, ostani na svojem mestu in ostani na Božji skali in v obrambo svete ladje!« Slovesen ton teh besed je jasno pričal, od kod prihajajo.

In papež jih ni več pozabil. Medtem ko so katoličani pričakovali, da bo vsak čas zapustil Rim, je don Bosko s tako vnemo branil pravice Cerkve in papeža, da je vzbudil splošno začudenje in dosegel, da je mogel papež brez velikih ovir nadaljevati imenovanje škofov na izpraznjene sedeže več kot sto italijanskih škofij. Istočasno pa se je trudil s papeževim dovoljenjem za njihovo cerkveno imetje. To je storil na dveh potovanjih v Rim 1871, in kakor hitro si je v Varazzeju opomogel od težke bolezni, je 12. februarja in 8. aprila ponovno pisal ministru Lanzi, kako veselo sprejemajo verniki svoje pastirje. Tudi papežu je pisal o tem. Ta mu je 1. maja poslal lastnoročno napisano pismo, v katerem mu izraža zaupanje v Božjo dobroto in njegovo večno varstvo, ki ga je obljubil Cerkvi.

Menimo, da so zaupna dogovarjanja med svetnikom in Pijem IX. tega spodbujala, da ni zapustil Rima. Preberite to zelo zanimivo stran iz *Civiltà Cattolica*.¹⁷

Prve dni po bombardiranju in zavzetju Rima se je veliko govorilo o tem, ali ne bi bilo bolj primerno, da bi Pij IX. zapustil Rim in se tako umaknil oblasti sovražnika, ki ga je oblegal v Vatikanu. Reči moramo, da je prevladovalo prepričanje, ki je govorilo za papežev odhod. V zvezi s tem nam je drago, da navedemo stran iz sodobne zgodovine, ki je večina preživelih ne pozna ali je nanjo pozabila, čeprav jo je brala v našem ča-

¹⁵ Tu je don Berto zapisal: »N. B. Ta napoved je bila v skladu s političnim položajem Evrope v tistem letu. Pozneje so se stvari spremenile tako glede Francije kakor Prusije.«

¹⁶ Tukaj je pripisal ime zaupne osebe, ki je bila »grofica Lutzow«, velika don Boskova občudovalka; 14. junija istega leta je poslala v dar dva tisoč lir, ker je bila pri Mariji Pomočnici uslišana v prošnji za zdravje svojega soproga.

¹⁷ Prim. leto 1902, III. zv, stran 286.

sopisu. Vzeli smo jo iz naših zasebnih spominov, za katerih verodostojnost jamčimo. »Nekega zelo mrzlega zimskega večera 1872 (eno leto po zavzetju Rima) me je v Firencah nepričakovano obiskal mons. Gašper Mermillod, tedanji škof v Ženevi in poznejši kardinal. Bil je zavit v svojo krzveno suknjo. Zelo sem se ga razveselil, ker ga od vatikanskega koncila nisem več videl. Ko sem se začudil zaradi tega nočnega prihoda v tako neugodnem letnem času, je dejal: ‚Sem na poti v Rim. Med prihodom enega vlaka in odhodom drugega sem vas hotel pozdraviti. S svetim očetom moram razpravljati o nadvse pomembni zadevi, zato se mi je zdelo primerno, da bi se o tem prijateljsko posvetoval z vami.‘

Tedaj mi je pripovedoval, kako je v času dogodkov med 1870 in 1871 potoval po Evropi in se srečal z visokimi osebnostmi v Cerkvi in državi, kako se je v zadnjem času zbral v Ženevi zbor uglednih katoliških mož iz raznih dežel, ki so se odločili, da sporočijo papežu primernost, da bi zapustil Rim in sprejel gostoljubje predsednika francoske republike Thiersa, ki mu je ponujal zatočišče v Pauju nedaleč od španske meje. Nato je na kratko razložil razloge, ki naj bi papeža prepričali o primernosti tega načrta. In prav o teh razlogih je hotel govoriti s Pijem IX. v Rimu.

Ker sem molčal, mi je dejal: ‚Kaj pravite vi k temu? Se bo papež dal prepričati od teže teh razlogov?‘

‚Da bo o tem razmišljal, sem prepričan. Pij IX. je zelo preudaren človek. Nikakor pa si ne morem misliti, da bo zapustil Rim.‘

‚In zakaj ne?‘

‚Oh, zakaj? Gre za najrazličnejše zakaje. Prvi je čisto človeški razlog: on je doma v svoji hiši in tisti, ki se je vsilil, je prišel v moči prava surovega nasilja. Melior est conditio possidentis (položaj posestnika je boljši), kakor vi sami veste. In to je, dragi monsinjor, zelo tehten zakaj, ki mogoče sedaj tehta malo, bo pa zato veliko težji pozneje. Potem pa je še Božji zakaj, ki ga ima samo papež in ga razume v moči milosti. O tem lahko samo on kaj pove, nihče drug. Vi, monsinjor, mu boste v smislu vdanega služabnika in sina Pija IX. razložili vse zakaje, za kar ste bili naprošeni, da storite, da bi se tako odtegnil sovražnikovemu zatiranju. To boste storili s prepričljivostjo, ki ste je vredni. Drugo mi boste vedeli povedati, če vam bo ljubo, ko se boste vrnili.‘

Nekaj več kot po enem tednu se je mons. Mermillod dejansko vrnil in sva se ob njegovem potovanju skozi Firence spet dobila. ‚Vračam se zadovoljen,‘ je dejal, ‚da sem izpolnil svojo dolžnost vse do zadnjega. Oh, kako svet človek je ta Pij IX.! Takoj me je sprejel v avdienco s pravo očetovsko dobroto. Vse je poslušal z nadvse živo pozornostjo. Nato je dejal, da so razlogi, ki sem mu jih naštel, izredno pomembni. Potrebuje pa časa, da premisli in da se posvetuje: ‚Ne hodite iz Rima,‘ mi je dejal. ‚Čez kak dan vas bom ponovno poklical.‘

In tako je tudi bilo. Ko me je sprejel, mi je dejal: ‚Dragi monsinjor, iz vsega srca se vam zahvaljujem, da ste prišli v Rim in mi v imenu toliko modrih katoliških osebnosti razložili politične razloge najvišjega pomena in izredne modrosti, ki naj bi prepričali

papeža, da bi zapustil Rim in apostolski sedež. Veliko sem razmišljal, molil sem, govoril sem z nekaterimi kardinali, ki jim posebno zaupam. Njihovo mnenje je bilo, da naj zapustim Rim. Spet sem razmišljal o tej odločitvi. Priznavam utemeljenost razlogov, predlog se mi zdi umesten. Toda samo zaradi enega razloga se ne morem odločiti. Hočete vedeti, zakaj? Povem vam odkritosrčno: pred Bogom se ne čutim navdahnjenega, da bi zapustil Rim, kakor sem se čutil navdahnjenega novembra 1848. Samo ta razlog me drži v Rimu.'

To je, monsinjor, Božji razlog, ki ga nihče drug ni mogel poznati kot le papež sam. Proti vsakemu človeškemu razlogu in politiki hoče Bog papeža v Rimu, kakor je hotel imeti Daniela v levjem brlogu. Pozneje bomo videli, če bomo še živeli, da Božja pota niso človeška pota.'

,Tako je,' je vzkliknil mons. Mermillod, 'papeža vodi Bog.'

Ker smo doživeli 25. leto slavne vladavine sedanjega papeža Leona XIII., naslednika Pija IX., ter videli in vidimo izredne dogodke, ki odločno potrjujejo uglednega kardinala Mermilloda, ki je že med mrtvimi: Papeža vodi Bog!

Čuvaj Izraelov je obvaroval Božjo skalo. Don Bosko je vse do konca življenja nadaljeval svoje prizadevanje za sporazum med Italijo in Cerkvijo. »Sva vrstnika, rojena istega leta« – je pisal nekemu svojemu sodobniku duhovniku –, »se pravi, da sva prišla na svet, ko je Evropa po toliko letih vojn spet dobila mir. Lahko upava, da bodo zadnja leta najinega življenja potekla v miru na svetu in z zmagošlavjem Cerkve? Oh, če bi bilo tako, bi tudi midva lahko zapela: Zdaj odpuščaš, Gospod, svojega služabnika. Toda naj se zgodi v vseh stvareh Božja volja. Zmagošlavje Cerkve je gotovo; če mu ne bomo mogli biti priče tukaj na zemlji, mu bomo v nebesih.«

In iz nebes je dejansko videl sklenitev Lateranske pogodbe, ki je vračala Italijo Bogu in Boga Italiji – prav mesec prej, preden je Pij XI. razglasil čudeže, v moči katerih je bil povzdignjen na čast oltarja.

Sveti oče je v naglašanju lepega, občutljivega, znamenitega sovpadanja obeh dogodkov imenoval don Boska velikega, zvestega in resnično pametnega služabnika rimske Cerkve in Svetega sedeža, ker je to zares bil vedno. Izjavil je, da se je naučil »od njega, iz njegovih ust«, kako je »ureditev tega obžalovanja vrednega razhajanja bila v središču njegovih misli in čustev srca« in »vse tako, da bi predvsem zagotovili večjo Božjo slavo, poveličanje Cerkve in korist duš«. ¹⁸

10. Obisk v spalnicah: gojenci imajo na čelih napisane grehe, mnogi imajo čelo in vrat bel kot sneg. Petje »Usmili se me, Bog«.

Zvečer 11. novembra 1873 je po večernih molitvah za lahko noč pripovedoval naslednje sanje, ki jih je imel 8. in 10. istega meseca. Pripoveduje don Berto.

¹⁸ Prim. Osservatore Romano 20.-21. marca 1929.

Zdelo se mi je, da obiskujem spalnice. Vsi fantje so sedeli v posteljah, kar je pristopil neki neznan človek, mi vzel svetilko iz rok in mi dejal: »Priti in boš videl.«

Šel sem za njim. Približal se je postelji vsakega fanta, dvignil svetilko k njegovemu čelu in me povabil, da sem pogledal. Videl sem, da so imeli na čelih napisane grehe. Neznanec mi je velel, naj pišem. Toda jaz, ki sem mislil, da si bom vse dobro zapomnil, sem šel naprej, ne da bi si kaj zapisal. Ko pa sem ugotovil, da si ne norem vsega zapomniti, sem se vrnil in si vse zapisal v beležnico.

Ko sva tako hodila po dolgem hodniku spalnice, me je voditelj popeljal v neki kot, kjer je bila množica fantov s čeli in vratovi, belimi kakor sneg. Tedaj sem izrazil svoje zadovoljstvo. Ko sva šla naprej, mi je pokazal obraz, ki je bil poln črnih madežev. Nato sem videl še veliko drugih, ki so imeli podobne madeže. Vse sem si natančno zapisoval in si sam pri sebi mislil: »Tako jih bom mogel opomniti.« Ko sem prispel na konec hodnika, sem v nekem drugem kotu zaslišal zelo glasno petje. Usmili se me, Gospod. Obrnil sem se k svojemu spremljevalcu in ga vprašal, kdo je umrl. On mi je odvrnil:

»Umrl je tisti, ki si ga videl vsega pokritega z madeži.«

»Kako vendar, saj je bil včeraj zvečer še živ in sem ga videl, kako se je sprehajal. Kako da je sedaj mrtev?«

Vzel je v roko letopis, ga odprl in mi dejal: »Poglej tukaj datum.« Pogledal sem in videl 5. december 1873. »Ta fant naj bi umrl pred novim letom.« Ko je to izrekel, se je obrnil na eno stran, jaz pa na drugo in znašel sem se buden v svoji postelji.

Res je, da so to samo sanje, toda že v preteklosti so bile take sanje usodne. Zato ne mislimo na sanje in ne na kaj drugega, temveč na besede Božjega Zveličarja, ki nam pravi, da naj bomo pripravljani.

Ko je nehal govoriti, so se vsi fantje, kleriki in duhovniki zgrnili okoli nje, ker so hoteli vedeti; kaj je bilo zapisano na njihovih čelih. In veliko njih, med katerimi so bili tudi kleriki, niso mogli spraviti spat, dokler niso z njim zaupno govorili.

»Ko sem ga spremljal v sobo,« je povedal don Berto, »mi je povedal, da je bila svetilka, ki jo je imel med obiskom v spalnici, tista, ki jo ima v svoji sobi. Ko je prišel do svoje sobe in sva se malo sprehajala, mi je dejal:

„Kako malo je treba, da razgibaš fante. Prepričan sem, da nobena pridiga ne bi imela večjega učinka. Treba je pripovedovati te stvari.“

In jaz sem dodal: „Oh, da, to izredno deluje. Boste videli, koliko jih bo jutri pri spovedi.“

Nekega fanta sem slišal, da je jekel: „Danes zvečer ga ne bom vprašal, kaj je videl na mojem čelu, kajti jutri si ne bi več upal iti k spovedi.“ Dejansko sem ga drugo jutro videl, kako se je spovedal.

Don Bosko je potem nadaljeval in govoril o tistih z umazan obrazom. Eden izmed njih je bil že tukaj. Rekel mi je, naj mu povem, kaj je imel napisano na čelu in jaz sem mu povedal dve ali tri stvari. Tedaj me je prekinil rekoč: „Zadosti, zadosti, že preveč veste!“ Naslednjega jutra sem ga videl, kako se je spovedal.«

Fant, ki je imel ves obraz pokrit s črnimi madeži, se je 4. decembra še igral na dvorišču, proti peti uri popoldne pa ga je napadla gripa. Odvedli so ga v bolniško sobo, ponoči se je spovedal in prejel maziljenje bolnikov. Zjutraj je bil na koncu. Prišli so starši in ga odpeljali v bolnišnico San Giovanni in še istega dne – točno 5. decembra – je šel v večnost.

Don Bosko je medtem bil v Lanza in se vrnil v oratorij 6. decembra. Tedaj je fantova teta vsa objokana prinesla žalostno novico, ki se je kot blisk razširila in povzročila vsesplošno zbežanost.

»Kako?« so pravili gojenci, »je že umrl? Saj je bil še predvčerajšnjim z nami na prehodu.«

Don Bosko jih je naslednjega večera pri nagovoru za lahko noč tolažil in povedal, da je umrli, preden je zbolel, opravil življenjsko spoved.

Don Berto je zapisal v svoj zvezek imena fantov, ki so še tisti večer vprašali don Boska, vendar je po nekaj besedah končal, ko ga je vprašal o fantu, ki se mu tistega večera ni približal, pa se je spovedal naslednji dan, in je o umrlem v uvodnem procesu povedal naslednje:

»Zvečer 7. decembra 1873 sem pospremil Božjega služabnika k počitku. Ko sem prišel do njegove sobe, sem ga prosil, da bi mi zaupno povedal, kako more razpoznati notranjost fantov in zlasti še njihove grehe. In on mi je s svojo splošno znano dobroto dejal: ‚Glej, jaz sanjam skoraj vsako noč, kako prihajajo k meni fantje k spovedi, me prosijo, da bi opravili življenjsko spoved, in mi povejo vse svoje nemire. Ko potem dejansko pridejo naslednjega jutra k spovedi, nimam kaj drugega storiti kot jim povedati vse to.‘

‚Napišite vse te tako koristne stvari,‘ sem mu dejal.

‚Tega pa že ne. Te stvari morajo služiti samo tistemu, ki izvaja sveto službo in ki je obdarovan od Boga s takimi darovi.‘

Tudi med obiskom, ki ga je tisti mesec don Bosko opravil v Lanza, je pripovedoval podobne sanje kot v oratoriju: obisk v spalnicah, petje Usmili se, Gospod in skorajšnja smrt.

Julij Cavazzoli, fant iz Emilije iz Fabbrica, škofija Guastalla, ki ga je priporočil dekan iz Campagnole, je 1870 vstopil v oratorij, odšel pozneje v Lanzo in se 1871 vrnil, proti koncu 1873 zbolel, nato so ga spet poslali v Lanzo v upanju, da bo ozdravel; tam je bil, ko je don Bosko pripovedoval te sanje, ki so na gojence naredile globok vtis. Karel Marija Baratta, ki je pred kratkim vstopil v tisti zavod, se jih je po dolgih letih spominjal in pripovedoval nadrobnosti ravnatelju don Lemoyneu, ki prej ni ničesar zapisal, sedaj pa se njegovo poročilo glasi takole:

Don Bosku se je zdelo, da ga je neki skrivnosten mladenič popeljal v neko spalnico zavoda. Vsi fantje so spali v svojih posteljah. Vodič je s svečo v roki osvetljeval obraze spečih, da je don Bosko mogel prepoznati vsakega izmed njih. Prvi so imeli čisto lepo belo čelo, drugim ga je križala črna črta, tretji so imeli po dve črti (odpušljivi grehi).

Don Bosko je potegnil beležnico in si zapisoval imena in stanje, v katerem so bili. Prišel je do konca spalnice, ko se je zaslišalo petje Usmili se me, Gospod od tam, kjer so bili dečki s snežno belim čelom.

»Kaj pomeni ta pogrebna pesem?« je vprašal fanta, ki ga je spremljal. Odgovor se je glasil: »Umril je ta in ta, na ta dan.«

»Kako vendar, saj je bil pred kratkim še živ?«

Don Bosko je dejal, da se bo to zgodilo čez en mesec. Vendar ni izrekel nobenega imena. Hkrati pa je vsem priporočil, naj bodo pripravljene.

Fantje so trdili, da je don Bosko ravnatelju povedal ime fanta.

Preteklo je štirinajst dni in Cavazzoli je zbolel in umrl.

Tudi don Janez Gresino, ki je vstopil v zavod leta 1872, nam je točno pripovedoval dogodek in trdil, da je don Bosko ravnatelju povedal ime fanta, ki je potem umrl.

Ta 19-letni fant (rojen januarja 1855) je bil dva tedna pozneje na koncu življenja. »Oskrbljen« je bil, kakor beremo v župnijskih zapiskih, z zakramentom spovedi, s popotnico in s papeškim blagoslovom, vendar mu je bilo hudo, ker je moral umreti. Ravnatelj mu je govoril, da je prava sreča, da more pripravljen umreti, kajti kdo bi mu mogel zagotoviti, da bi bil pozneje tako razpoložen?

»Prav,« je odvrnil umirajoči, »če je tako, potem naj umrem. Toda kako se umira?«

Prišepetavali so mu vzdihljaje za dobro smrt in on jih je navdušeno ponavljal:

»O, dragi Jezus, Jožef in Marija, vam izročam svojo dušo. Jezus, Jožef in Marija, bodite pri meni v mojem smrtnem boju (že je hropel). Jezus, Jožef in Marija, naj v miru izdihnem svojo dušo.«

In je mirno umrl 21. decembra ob 10.30.

Don Gresio je povedal, da je imel don Bosko v Lanzu te sanje prejšnjo noč. Temu se ni čuditi, saj je sam povedal, da je skoraj vsako noč sanjal o tem, kako je sprejemal njihovo spoved. V svoji neizmerni očetovski ljubezni si je zaslužil, da mu je Gospod odkril tudi skorajšnje smrti, da je tako mogel pripraviti fante na ta odločilni korak.

11. Božja mogočnost. – Prosimo za Božje usmiljenje.

Ko se je 29. novembra 1873 vrnil z obiska hiš v Sampierdareni, Varazzeju in Alassiu, je po večernih molitvah pripovedoval druge sanje, ki si jih je don Berto na kratko zapisal in jih natančno sporočil:

Pretekle dni, dragi moji fantje, ko sem bil odsoten iz zavoda, sem imel grozne sanje. Nekega večera sem šel spat in pri tem mislil na naravo tistega, ki me je spremljal v sanjah, ki sem vam jih pripovedoval nekaj večerov prej, kako sva obiskovala spalnice, kako je imel v roki svetilko, kako mi je kazal čela fantov in črne madeže, s katerimi je bila umazana njihova vest. Se pravi, razmišljal sem, ali je bil tisti fant človek kakor mi ali pa duh v človeški podobi. S temi mislimi sem zaspal.

Tedaj se mi je zazdelo, da sem bil nenadoma v oratoriju, toda na svoje veliko presenečenje sem ugotovil, da ga ni bilo več na tem kraju. Bil je na začetku velikanske planjave, obdane z dvema hribčkoma v obliki dveh lepih gričev.

Stal sem sredi tam zbranih fantov, pa nobeden izmed njih ni govoril. Vsi so bili zamišljeni. Kar sem nenadoma zagledal, da je vzšlo sonce, tako svetlo in bleščeče sonce, da je s svojim sijajem otemnilo naše oči; morali smo skloniti glave in gledati v tla. Z glavo, sklonjeno k zemlji, smo ostali nekaj časa, dokler svetloba tega tako bleščečega sonca ni začela pojenjavati in ni popolnoma ugasnila. Takrat smo se znašli v taki temi, da se tudi najbližji dečki niso mogli videti in se prepoznati.

Ta nenadni prehod od najbolj bleščeče luči k črni temi je navdal vse z velikim strahom. Ko sem razmišljal o tem, kako bi se mogel rešiti iz te neprijetne temine, se je na enem koncu doline začela prikazovati zelenkasta luč, ki se je v obliki dolgega pasu razvila čez celo dolino v prelepem loku in se je rahlo dotaknila vrhov gora. Tedaj se je sredi tolike teme pojavilo nekaj luči in omenjeni lok, ki se v naravi po dežju pojavlja kot mavrica ali kakor severni sij, je v najlepših barvah začel osvetljevati dolino.

Medtem ko smo vsi nameravali občudovati ta čudoviti prizor in se ga veseliti, se je globoko daleč v dolini začelo dogajati nekaj čudovito velikega in novega, kar je zatemnilo prejšnje. To je bila električna krogla izredne velikosti, ki je lebdela med nebom in zemljo in je na vse strani pošiljala tako žive žarke, da jih nobeden ni mogel gledati, ne da bi se zgrudil in omedlel. Ta krogla je prihajala proti nam in je našo dolino razsvetljevala vsaj desetkrat bolj, kot bi to moglo storiti deset naših sonc v največjem opoldanskem sijaju. Ko se je tako približevala, so dečki padali na obraz, prevzeti od sijaja te krogle, kakor da bi jih zadela strela.

Tudi jaz sem bil na začetku popolnoma preplašen in nisem vedel, kaj naj storim. Toda potem sem si opomogel, napel vse sile in začel neustrašeno gledati tisto kroglo, sledil sem s pogledom vsak njen premik, dokler se nam končno ni približala in se ustavila nad nami v višini kakih 300 metrov.

Tedaj sem dejal sam pri sebi: »No, videli bomo, kaj je ta tako silen in nenavaden pojav!« Ogleдал sem si jo natančno od vseh strani in sem videl, čeprav je plavala tako visoko, da se je zgoraj končevala v neke vrste okrogolino, na kateri je bilo z velikanskimi črkami napisano: Tisti, ki vse zmore. Vse naokoli so jo obdajale vrste balkonov, na katerih je bilo polno ljudi vseh starosti, moških in žensk; vsi so bili veseli in oblečeni v prelepe obleke najrazličnejših barv in oblik, neopisljive krasote. S svojim nasmehom in prijaznim vedenjem so nas vabili, naj se tudi mi udeležimo njihovega veselja.

Iz središča tega nebeškega plovila je padal dež in puščice tako svetle luči, do so fantje, ki jih je zadela naravnost v oči, zatrepotali in za trenutek lovili ravnotežje, in ker niso bili več sposobni stati na nogah, padli po tleh. Ko nisem več mogel prenašati take svetlobe, sem začel klicati: »Oh, Gospod, ali končaš to božansko dogajanje ali pa mi daj umreti, ker ne morem več prenašati take lepote.« Tudi meni so pošle moči. Vrgel sem se na tla in zaklical: »Prosimo za Božje usmiljenje!«

Ko sem si čez nekaj časa opomogel, sem vstal in šel po dolini, da bi videl, kaj se je zgodilo z našimi fanti. V moje veliko začudenje so bili vsi na tleh, popolnoma negibni in so molili. Da bi se prepričal, ali so živi ali mrtvi, sem se jih dotikal, jih vlekel za noge in vpraševal: »Poslušaj, kaj delaš tukaj? Si živ ali mrtev?« In oni: »Prosim za Božje usmiljenje.«

Ko pa sem prišel v sredino doline, sem v svojo veliko žalost videl mnoge, kako so stali na nogah, kako so z glavo pokonci predrzno gledali kroglo, kot da bi hoteli izzvati Božje veličastvo, medtem ko so jim glave čisto počrnele. Približal sem se jim, jih poklical po imenu, toda oni mi niso nič odgovorili. Bili so mrzli kot led, uničili so jih žarki in puščice, ki so prihajale iz krogle, ker se niso hoteli ukloniti in klicati no pomoč Božje usmiljenje. Najbolj pa me je užalostila ugotovitev, da teh nesrečnežev ni bilo malo. Prav v tistem trenutku sem v globini planjave zagledal izredno veliko pošast, neznanško popačeno. Bila je grša in bolj popačena kot vse zemeljske pošasti. Bližala se nam je z velikanskimi koraki. Ukazal sem, naj se vsi dečki dvignejo s tal. Pogled na pošast je vse navdal s silnim strahom. Tedaj sem z vso naglico začel iskati kakega predstojnika, ki bi mi pomagal spraviti fante na bližnjo vzpetino, da bi se tam branili pred zobmi te divje pošasti, če bi nas hotela napasti. Vendar nisem našel nikogar.

Medtem se je pošast vedno bolj bližala. Že nam je bila čisto blizu, ko se je tista svetla krogla, ki je do tedaj stala pri miru nad našimi glavami, začela hitro gibati proti pošasti in se ustavila točno med nami in njo. Spustila se je do zemlje in ji onemogočila, da bi nam škodovala. Tedaj je po vsej dolini zabobnelo kakor silen grom: »Med Kristusom in Belialom ni mogoča pomiritev; med otroki luči in otroki teme, se pravi med dobrimi in hudobnimi, ki jih Sveto pismo imenuje Belialove otroke.«

Pri teh besedah sem se zbudil trepetajoč od strahu in skoraj otrpel od mraza, in čeprav je bilo komaj polnoči, nisem več mogel zatisniti očesa in se ne ogreti. Toda čutil sem veliko zadoščenje, da sem videl skoraj vse naše fante, kako so polni ponižnosti prosili za Božje usmiljenje in odgovarjali na Božje darove. Žalostilo pa me je, ko sem videl tako veliko število tistih nehvaležnežev, ki so iz trmoglavosti in trdosrčnosti ostali gluhi za pozive Božje milosti in jih je zato zadela Božja moč in jih usmrtila.

Nekatere sem že poklical k sebi včeraj zvečer, druge pa danes, da se bodo takoj pomirili z Gospodom, da ne bodo več zlorabljali Božjega usmiljenja in ostali še vedno kamen spotike svojim tovarišem, kajti med Božjimi otroki in hudičevimi pripadniki ni mogoča nikakršna zveza: Nulla est conventio Christi cum Belial (ni sporazuma med Kristusom in Belialom). To je zadnji opomin, naslovljen nanje.

Kakor vidite, dragi fantje, vse skupaj ni več kot sanje, vendar se moramo zahvaliti Gospodu, ki nam hoče na ta način pomagati, da spoznamo stanje svoje duše. Kako je velikodušen v svoji luči in milosti do tistih, ki ga kličejo s ponižnim srcem in skušajo z njegovo pomočjo zadostiti potrebam svoje duše in svojega telesa, kajti Bog se ošabnim upira, ponižnim pa deli svoje darove.

Po pričevanju don Berta don Bosko ni natančneje razlagal teh sanj. Vendar je lahko dojeti njihov pomen.

Dokler smo v tej solzni dolini, Bog dopušča, da se kakor dan in noč menjavajo tudi dnevi našega duhovnega življenja, da prehajamo iz luči v temo. In kdor prenaša ponižno tudi ta temna obdobja navidezne zapuščenosti, vidi potem toliko bolj živo luč svetle mavrice na obzorju svoje duše. Ko ima potem v globoki ponižnosti svoje misli zvesto obrnjene v Boga, vedno bolj dojema vzvišenost Božjega veličastva in nepopisno lepoto plačila, ki mu je pripravljeno, in čuti potrebo, da na kolenih pred njim prosi za njegovo neizmerno usmiljenje.

Kdor pa je poln samega sebe, zanemarja notranje življenje, misli samo na zemeljsko življenje in se za nič drugega ne zanima, pa v njem kmalu zamre milost, spet in spet pade v mreže peklenškega sovražnika, ki hodi okoli kot rjoveč lev in išče duše, da bi jih iztrgal Bogu.

Medtem pa tisti, ki stalno živi združen z Bogom, ostaja v njegovi milosti, kajti Bog ga brani z vso močjo, se veseli njegove pomoči tu na zemlji in si tako zagotavlja večno plačilo v nebesih.

Zato je ponižnost pot, ki vodi v nebesa. Kjer je ponižnost, pravi sv. Avguštin, tam je veličina, kajti ponižni je združen z Bogom. In ponižnost ni v tem, da smo slabo oblečeni, zanikrno govorimo in se obnašamo, temveč da klečimo z vso dušo, z vsem srcem, z vsem duhom pred Bogom, zavedajoč se svoje majhnosti, in nenehno prosimo za Božje usmiljenje.

In don Bosko, ki je s potegnjenim mečem in vso močjo pobijal vsako zmoto in vsak greh, je imel tako visoko zamisel o Božjem usmiljenju, da so ga slišali reči, da je tudi Voltaire v zadnjem trenutku življenja lahko upal na odpuščanje. Kako strašno se mu je zdelo stanje tistega, ki umira v Božji nemilosti.

12. »Eden izmed nas ne bo več opravil vaje za srečno smrt.«

Kar bomo zapisali, je poročilo don Berta na uvodnem procesu.

V torek 17. novembra 1874 je Božji služabnik po večernih molitvah dejal, da bo naslednjega dne priložnost za spoved ob vaji za srčno smrt, ki naj bi jo opravili dijaki prihodnji četrtek. Kakor po navadi nas je spodbujal, da bi jo dobro opravili, z besedami: »Nisem prerok in nočem biti prerok, toda povem vam, da eden izmed tukaj navzočih, ne bom povedal, kdo je to, prihodnjič ne bo več opravil vaje za srečno smrt.«

Ko je stopil s prižnice, so ga kakor vedno takoj obdali fantje, ki so radovedno vpraševali Božjega služabnika, ali so mogoče sedaj oni na vrsti.

Bilo je zadosti, da je izgovoril te besede, in je bila njegova spovednica naslednjega jutra in večera ter v četrtek zjutraj obdana od trume fantov, ki so se želeli spovedati pri njem in opraviti življenjsko spoved.

Ker sem bil tiste čase skoraj vedno navzoč pri takih pobožnih prizorih, lahko povem, da so take napovedi naredile več dobrega kot deset duhovnih vaj. To je bil tudi edini razlog, zakaj se je Božji služabnik spuščal v take napovedi, zlasti še v javnosti. Vedno

pa nam je priporočal, da naj o tem nikomur ne pišemo in naj ostane naša skrivnost. Da bi se potem prepričal, da te njegove napovedi niso bile samo lep način, kako bi dečkom storil čim več dobrega, sem ga zvečer v četrtek 19. novembra 1874 v pogovoru z njim v njegovi sobi vprašal, kako more s tako jasnostjo napovedovati smrt toliko fantov, ko so bili še vsi tako zdravi in čili, zlasti še pred dvema dnevoma, da nekdo več ne bo opravil vaje za srečno smrt. On pa mi je malo nerad odgovoril:

»Zdelo se mi je, da vidim, kako gredo naši fantje na sprehod k nekemu travniku. Videl sem, kako se je vsak odpravil po poti, ki je bila edinole zanj in po kateri ni mogel iti nihče drug. Ta pot pred vsakim je bila zelo dolga in ob poti so bila zapisana od kraja do kraja leta našega odrešenja. Nekateri so imeli krajšo pot in drugi še krajšo. Nekaterim pa se je ta pot hitro končala. Fant, ki je šel po tisti poti, je na določeni točki padel in umrl.

Videl sem druge, ki so imeli na poti polno ovir in je bila njihova pot zelo kratka.

Končno sem zagledal enega, ki pred seboj ni imel nobene poti. Končala se je prav pri njegovih nogah in kjer se je še dalo, sicer težko, prebrati številko 1875. To je tisti, ki ne bo več delal vaje za srečno smrt, ker bo umrl že 1874 ali bo komaj še mogoče videl leto 1875, vendar vaje za srečno smrt ne bo mogel več opraviti.«

Ni treba, da bi pravil, da se je napoved do potankosti izpolnila. Povedati moram celo, da smo se že navadili na izpolnitev napovedi in da bi se zelo čudili, če se ne bi izpolnile. To bi bila izjema pravila.

O teh sanjah nimamo drugih podatkov.

Glede uresničevanja posameznih don Boskovih napovedi, tako glede na čas kakor glede na kraj, je don Lemoyne povedal naslednje:

V letih 1872, 1873 ali 1874 je don Bosko napovedal, da bo pred koncem leta umrl kak fant. Leto se je končalo in nihče ni umrl. Bil pa je neki težko bolan fant, ki ni hotel ničesar vedeti o prejemu svetih zakramentov. Vsi so storili, kar so mogli, pa vse zaman. V vseh turinskih zavodih so molili za njegovo spreobrnjenje. Končno je umrl (meseca januarja), potem ko se je spovedal pri don Bosku in prejel svete zakramente.

Fantje so don Boska opozorili, da se njegova napoved ni uresničila. Vendar niso bili točno poučeni o tem, kar se je zgodilo. Don Bosko jim je odgovoril: »In vi bi hoteli, da bi ga pustil umreti brez svetih zakramentov? Bi smel dopustiti tako pohujšanje v naši hiši?«

(Šlo je za napoved in zaradi zakasnele smrti tudi spreobrnjenje. Bil je to 24-letni fant, ki ga je, kakor se zdi, med fante v oratorij poslalo prostozidarstvo s svojimi nameni.) To je povedal don Evazij Rabagliati, ki je bil očividec.

Iz branja teh kratkih poročil je razvidna nujnost, da damo don Boskovim sanjam ves pomen. Mi pa prosimo Gospoda, da bi nam dal še malo časa, da bi objavili celotno zbirko, ki bi bila po eni strani značilen dokument svetosti našega dragega očeta, po drugi pa nenehen vir dejstev, nasvetov in didaktičnih napotkov, ne samo za salezijance, temveč tudi za vse duhovnike.

1.6. PONIŽEN IN TAKO ZELO ČAŠČEN

Kakor hitro so začeli kopati temelje za svetišče Marije Pomočnice, se je začelo nepričakovano tekmovanje: na eni strani don Bosko, ki je s spisi, podobnicami in svetinjicami spodbujal k neizmernemu zaupanju v mogočnost in dobroto Božje matere Marije, na druge strani pa Božja mati Marija, ki je svojemu zvestemu služabniku, ponižnemu med tolikim čaščenjem, podeljevala milosti vsake vrste.

Ko je kdo – poroča don Rua v apostolskem procesu – izražal začudenje o njegovih velikih dejanjih, mu ni dal govoriti in mu je segel v besedo: »Bogu in Mariji Pomočnici moramo pripisovati ves uspeh.« Če je kdo prišel in mu pripovedoval, da je po njegovi priprošnji in molitvi prejel kako posebno milost, je imel navado priporočiti, da naj se zahvalijo Gospodu in blaženi Devici ali kakemu svetniku, kateremu so se priporočili. Sebi v nečast pa je potem pripovedoval kak dogodek, ko milosti niso prejeli, ker so se priporočili njemu. Zlasti je rad pripovedoval, kako so nekateri iz Voltere (kraj blizu Turina med Piossascom in Nonejem) prišli k njemu in se mu priporočili za razne ozdravitve, dobro letino, ureditev sporov itn. in kako so čez nekaj časa spet prišli in mu rekli: »Tisti bolnik, ki sem vam ga priporočil, je umrl.« In kdo drug: »Ne norem vam kaj velikega dati v dar, ker mi je toča vse pobila.« In spet drug: »Spor, ki sem vam ga priporočil, še vedno traja.« S temi pripovedmi je pokazal, da naj ne zaupajo vanj, temveč v materinsko dobroto Marije Pomočnice in priprošnje svetnikov.

Včasih je pripovedoval o izrednih milostih, ki so jih prejeli tisti, ki so se zatekli k njemu osebno ali v pismu. Toda to je storil samo zaradi večje Božje slave in v čast Mariji Pomočnici, da je vлил prosilcem še več zaupanja in pobožnosti pri molitvi, zlasti pa vero, čemur je pripisoval veliko milosti. Trdil je, da je vera tisto sredstvo, ki izsiljuje uslišanje pri Bogu.

V čast Mariji Pomočnici je objavil več zvezkov v Katoliškem branju, med temi zvezek s 320 stranmi z naslovom Marija Pomočnica s pripovedjo o nekaterih milostih, ki jih je podarila v prvih sedmih letih, odkar obstaja njej posvečena cerkev. Najprej poda nekaj zgodovinskih podatkov o pobožnosti do Marije Pomočnice in o gradnji njenega svetišča. Nato sledi 110 poročil o milostih, ki so jih prejeli po njeni priprošnji; kakih 20 se jih nanaša na leta, o katerih poročamo in od katerih jih bomo nekaj omenili po kronološkem zaporedju. Naj povemo, da v nobenem poročilu ne govori o samem sebi in da je v nekaterih samo splošna opazka o nekem duhovniku, ki je podelil blagoslov, ali o ravnatelju oratorija. O mnogih hrani-mo še izvirno poročilo, ki ga je popravil sam svetnik, vendar vedno na isti način.

Če je velika dobrota – je pisal lastnoročno v eni izmed njih –, ko nakloni kako posebno milost ljudem, mora biti prav tako velika hvaležnost, s katero to priznamo, jo sporočimo drugim in jo objavimo v časopisju, kjer lahko služi v večjo Božjo slavo. V teh časih je nujno potrebno, da to storimo, kajti Bog hoče na najrazličnejše načine počastiti svojo vzvišeno mater, ki jo kličemo z imenom Pomočnica.

Nihče – je poudarjal – se ne sme izmakniti dolžnosti hvaležnosti do svoje nebeške dobrotnice. To dolžnost lahko opravimo na dva načina: s pripovedovanjem drugim o prejeti milosti ali pa s kakim drugim sredstvom pospešujemo pobožnost do naše matere. To bo drugim za spodbudo, da se bodo zatekali k njej in tako odprli pot novim milostim in uslišanjem.

Toplo je priporočal, da bi izpolnili narejene obljube. Molitve, zatajevanje, spovedi, obhajila, dobra dela je treba vsa točno izpolniti: *Displicet, pravi Sveti Duh, displicet enim Deo infidelis et stulta promissio* (Bogu ne ugaja neumna in nezvesta obljuba). Večkrat se je zgodilo, da je neizpolnjena obljuba onemogočila prejem nove milosti in pogosto je bila tudi odtegnjena že podeljena milost.

Kakor smo že povedali, se od 120 uslišanj kakih 20 nanaša na čas, ki ga opisujemo. Poleg vroče želje, da bi vsemu svetu oznanjali Marijino dobroto in mogočno priprošnjo, se tudi v njih kaže prizadevanje, da bi se držal kolikor mogoče v ozadju.

Takole pripoveduje o čudežni ozdravitvi neke družinske matere.

Terezija Daniele, vdova po Janezu di Castel-Rosso, je zbolela. Težko je dihala, imela je krče in bolečine v trebuhu in grozila ji je smrt. Šest mesecev je živela ob samem kuhanem zdrobu. Prejela je zakramente za umirajoče in se je pripravljala na smrt. Priporočila se je Mariji Pomočnici in je s tem naročilom poslala svojo hčerko Angelo v svetišče, posvečeno njej. Naročila je mašo, prosila za molitve, ki se vsak dan opravljajo pred njenim oltarjem, in potem ko je prosila poseben blagoslov za svojo mater, odšla.

Ko se je hči vrnila domov, je bila mati v veliko začudenje vseh popolnoma zdrava. Iz smrtne nevarnosti se je začela vračati k vsakdanjim opravilom. Naj še povemo, da je bila bolnica stara dobrih 62 let.

Tako je pripovedovala ozdravljena mati, ki se je skupaj s hčerko prišla zahvalit svoji nebeški dobrotnici in tako izpolnila svojo obljubo. Dovolila je, da objavimo prejeto milost v večjo Božjo slavo in v čast njegove presvete Matere. Turin, 12. julija 1874.

Terezija Daniele, Angela Daniele.

Podpisani potrjujem, da sem vse napisal po nareku matere in hčere Danielovih, ki sta obe podpisali in zagotovili, da sta izpovedali resnico. – duh. Janez Bosko¹⁹

Leta 1871, na dan Marije Pomočnice, je bila med tistimi, ki so se prišli zahvaliti Božji materi Mariji, tudi gospa, ki je leto prej dobila naslednjo izredno milost.

Čudovito ozdravenje nekega dečka: Deček Jožef Moreno, sin Henrika in Ide, rojene Andreis iz Turina, je po nesreči padel iz 3. v 2. nadstropje in si zlomil stegnenico. Zdravljenje se je ponesrečilo in noga je ostala 3 cm krajša od druge in posledica je bila šepavost. Starši so ga priporočili Mariji Pomočnici in obljubili, če bi ozdravel, molitve in darove. Zdravniki niso vedeli, kaj naj storijo. Nekateri ortopedi so svetova-

¹⁹ Prim. omenjeni zvezek: Maria Ausiliatrice itn., stran 294.

li nasilno zdravljenje z nategovanjem. Mati je to zavrnila, rekoč, da česar ne morejo storiti ljudje, bo storila Marija. Tako je 26. maja 1870, dva dni potem ko so dečka vroče priporočili Mariji Pomočnici, ko so obhajali njen praznik, deček padel s stola in si zlomil stegnenico prav na mestu, kjer se je ranil pred tremi meseci. Kosti so lahko sestavili, stegnenica se je zrasla, toda v začudenje vseh je bila noga tako dolga kakor zdrava in ni bilo niti sledu o kaki napaki. Zdrav, pokončen, čvrst v vseh delih telesa, trdno hodi. Danes se zahvaljuje za milost v njenem svetišču. Hvaležni sin z materjo. - Turin, 24. maja 1871. Ida Moreno Andreis²⁰

Gospa Ida Moreno je bila sorodnica Božjega služabnika duhovnika Leonarda Murialda, ki je v uvodnem procesu čudežen dogodek takole predstavil:

V Turinu je znana stvar, da se veliko ljudi zateka k Božjemu služabniku za izredne milosti in so uslišani. Med te čudežne ozdravitve lahko prištevamo primer mojega malega pranečaka.

Deček si je pri nesrečnem padcu iz tretjega v drugo nadstropje zlomil nogo. Pri operaciji, ki so jo morali opraviti, ker se kost ni pravilno zrasla, so ugotovili, da je noga za pet centimetrov krajša od druge. Zdravniki so enoglasno izjavili, da bi bile za popolno ureditev noge potrebne zelo zahtevne operacije, ki bi povzročile obilo trpljenja. Za uspešen poseg bi bilo treba kost zlomiti na istem mestu, kar bi bilo zelo tvegano. Tedaj je mati v spremstvu stare matere popeljala otroka v cerkev Marije Pomočnice in v zakristiji prosila don Boska, da bi dečka blagoslovil, obenem pa sta obljubili dar, če bo prošnja uslišana. Ko so bili še istega večera pri večerji, je otrok padel s stola in glasno zakričal. Takoj so poklicali doktorja Gambo, tako se mi zdi, ki ga je pregledal in presenečen vzkliknil: »Čudež!« Bilo je nekaj izrednega, da se je kost zlomila prav na tistem mestu kot prvokrat, za kar sta dva zdravnika trdila, da je nemogoče. Sedaj so mu nogo naravnali in deček je popolnoma ozdravel, tako da so ga ob svojem času pri vojaki dodelili k bersaljerjem. Mati in babica sta izpolnili obljubo. Po tem ozdravênju je mati močno zaupala v don Boskove molitve in v svoji oporoki svoje časne in duhovne zadeve izročila njemu in mu pripisala dober uspeh svojih družinskih zadev. Imenovala ga je svojega edinega priprošnjika in priporočala tudi drugim, da bi storili isto. Hotela je celo dati vzdati spominsko ploščo v zid, ki obdaja zavod v Valsaliceju, vendar ji tega niso dovolili.

Da se je drugi zlom zgodil dva dni pozneje ali zvečer 24. maja, je postranskega pomena. Pomembno je, da se je zgodilo po don Boskovem blagoslovu – kakor to potrjuje leta 1938 sam prejemnik milosti profesor Jožef Moreno, odličen slikar akva-fortist –, ki je v gospe Idi Moreno Andreis pustil najgloblji spomin za vse življenje.

Še druga čudežna ozdravitev. Še neki drug pohabljenec, ki že dalj časa ni mogel več hoditi in že dva meseca ni mogel uporabljati svojih rok, je po blagoslovu

²⁰ Prav tam, 265.

nekega „duhovnika“ po končani spovedi v trenutku ozdravel od vseh bolezni in urno odšel.

Zgodaj zjutraj 4. junija 1874, na praznik sv. Rešnjega telesa, so pred vrati cerkve Marije v Turinu našli ubogega pohabljenca, ki je ležal na tleh in čakal, da bi odprli svetišče. Ko so ga vprašali, kaj želi, je odvrnil, da je ubog pohabljenec, ki je prišel prosit Devico Pomočnico, da bi ga ozdravila. Ko so ga odvedli oziroma odnesli v zakristijo, so bili vsi duhovniki zaposleni s spovedovanjem in drugimi cerkvenimi opravili, zato je čakal vse do osme ure. Ko je zagledal, da je eden izmed duhovnikov prost, mu je dal znamenje, da se mu je približal, in med njima se je razvil naslednji pogovor:

Tujec: »Revež sem in prosim usmiljenja.«

Duhovnik: »Kaj želite?«

Tujec: »Za božjo voljo vas prosim, da mi podelite blagoslov Marije Pomočnice, ki je edina, ki me more rešiti vseh mojih tegob.«

Duhovnik: »Kake bolezni pa vas mučijo?«

Tujec: »Ohromel in skrivljen sem po celem telesu. Revmatizem, krči, bolezen v hrbtenici so me vsega skrivili in tako si ne morem več sam pomagati.«

Duhovnik: »Kako pa ste mogli priti sem?«

Tujec: »Neki dober človek me je na vozičku pripeljal do cerkvenih vrat, sem pa sem prišel opirajoč se na palico ob pomoči nekega ljubeznivega možkega.«

Duhovnik: »Ste že dolgo taki?«

Tujec: »Da, že dolgo, toda zadnja dva meseca mi ne služijo več niti roke in si ne morem sam nič pomagati.«

Duhovnik: »In kaj pravijo zdravniki?«

Tujec: »Zdravniki so storili vse, kar more storiti zdravniška stroka in krščanska ljubezen. Toda vse je bilo zaman in sedaj ne vejo več, kaj naj še naredijo z menoj. Moji sorodniki, prijatelji in sam gospod župnik so mi rekli, da zame ni druge pomoči kot samo še blagoslov Marije Pomočnice, o kateri pravijo, da tolikoerim pomaga.«

Pomagali so mu, da je pokleknil, začeli so moliti on in nekaj ljudi, ki so se zbrali pri njiju, in duhovnik mu je dal blagoslov in rekel: »Če verujete v Marijo Pomočnico, začnite odpirati roko.«

Tujec: »Ne morem.«

Duhovnik: »Seveda lahko. Začnite stegovati palec.« Poskusil je in mu je uspelo. »Iztegnite kazalec.« Iztegnil ga je in potem še sredinec, prstanec in mezinec ter nazadnje celo roko. »No, sedaj se pa pokrižajte.« Lepo se je pokrižal. Tedaj je na glas zaklical: »Mati Božja Marija mi je izkazala milost!«

Duhovnik: »Če vam je mati Božja Marija izkazala milost, potem počastite Boga in vstanite.« Hotel je ubogati, vendar tako, da bi se naslonil na bergle. »Ne,« je rekel duhovnik, »pokazati morate svoje zaupanje v Marijo s tem, da se boste dvignili in vstali brez vsake tuje pomoči.«

Ubogal je. Izginile so vse okvare hrbtenice, ramen, rok in nog, vstal je, kakor da nikoli

ne bi imel najmanjših težav, in je začel prosto hoditi po zakristiji.

»Dragi prijatelj,« je dejal duhovnik, »ker vam je presveta Devica izkazala tako izredno milost, se izkažite hvaležnega in pokleknite pred Najsvetejšim, ne da bi se opirali na kar koli, samo z močjo svojega telesa.« Storil je vse brez najmanjše težave.

»Moj Bog,« je vzkliknil tujec, »kako čudno! Že toliko časa nisem mogel več narediti tega znamenja vere, niti si nisem mogel misliti, da bom sploh še kdaj zmožen storiti kaj takega. Presveta Devica Pomočnica, prosí zame!«

»Dragi prijatelj,« je končal duhovnik, »iz hvaležnosti do Marije obljubite, da boste vedno ostali njen goreč častilec in da boste živeli kot dober kristjan.«

»Da, da, živeti hočem kot dober kristjan in v nedeljo bom kot prvo dejanje opravil spoved in šel k obhajilu.«

Pri teh besedah je vzel v roke bergle, ki jih je še malo prej uporabljal, si jih po vojaško zadel na ramena, in kakor da bi dosegel veliko zmago, odkorakal iz zakristije, ne da bi koga pozdravil.

Vsi so bili prepričani, da se bo vrnil in bi ga tako lahko vprašali za njegovo ime, pa ga niso nikdar več videli. Mogoče bo prišel nazaj, da se bo zahvalil Njej, ki mu je izkazala tako veliko milost.

To je ena izmed milosti, ki jih sveta Devica izkazuje vsak dan svojim častilcem, ki jo kličejo z naslovom Marija Pomočnica.

Med drugimi so bili navzoči duhovnik Joahim Berto in gospod Hermenegild Musso.²¹

Neki brezveren in brezbrizen zdravnik, ki je bolehal za padavico, je prišel k ravnatelju Oratorija sv. Frančiška Saleškega, ker je slišal, da zdravi od vse vrste bolezni. Ta ga je povabil, naj zmoli nekaj molitev, se spove in pokriža. Molil je, se spovedal, naredil znamenje svetega križa in se čutil v trenutku ozdravljenega in ni nikdar več imel najmanjšega znamenja epilepsije.

Neki zaradi svoje večine zelo cenjen zdravnik, pa neveren in brezbrizen za vse, kar je v zvezi z vero, je nekega dne prišel k ravnatelju Oratorija sv. Frančiška Saleškega in mu dejal:

»Slišal sem, da vi ozdravljate vse vrste bolezni.«

»Jaz? Nikakor ne.«

»Pa so mi vendar zagotovili in mi navedli celo imena ozdravljenih in bolezni, ki ste jih ozdravili.«

»Potem so vas prevarali. Res je, da se pogosto zgodi, da pridejo k meni ljudje, bodisi sami ali po znancih, da bi prosil zanje Marijo Pomočnico. V ta namen opravljajo tri-dnevnice, devetdnevnice, in če so uslišani, dajo obljubljeni dar. Toda take ozdravitve se godijo po priprošnji Marije Pomočnice in ne po moji zaslugi.«

»Prav! Ozdravite me in veroval bom tem čudežem.«

²¹ Prav tam, stran 299.

»In za katero boleznijo trpi vaša uglednost?«

Zdravnik mu je razložil, da ima padavico in da se eno leto napadi ponavljajo tako pogosto, da si ne upa več iti sam na cesto. Vsa mogoča zdravljenja niso nič zalegla, in ko je videl, da je vsak dan slabše, je prišel sem v upanju, da bi kakor drugi tudi on dobil zaželeno zdravje.

»Prav,« mu je odgovoril ravnatelj, »storite tudi vi, kakor delajo drugi, pokleknite, zmolite nekaj molitev, odločite se, da boste očistili dušo s svetimi zakramenti spovedi in obhajila, in videli boste, da vas bo mati Božja Marija potolažila.«

»Ukažite mi kaj drugega, toda tega ne morem storiti.«

»In zakaj ne?«

»Ker bi bilo to pretvarjanje. Jaz ne verujem ne v Boga ne v Marijo ne v molitve ne v čudeže.«

Ravnatelj je bil ves iz sebe. Vendar mu je toliko prigovarjal in ga prepričeval, da je zdravnik s pomočjo Božje milosti pokleknil in zmolil nekaj molitev ob duhovnikovi pomoči. Nato se je pokrižal in dejal:

»Čudim se, da znam še narediti znamenje svetega križa. Preteklo je že štirideset let, kar sem se zadnjič pokrižal.«

Obljubil je celo, da se bo pripravil in šel k spovedi.

Držal je besedo. Po spovedi se je čutil notranje prerojenega in popolnoma zdravega. Niti pozneje ga nikdar več ni napadla epilepsija, medtem ko so bili napadi prej tako silni, da se je bilo bati najhujšega.

Nekaj pozneje je prišel v cerkev Marije Pomočnice, prejel svete zakramente in se nato odpravil v zakristijo, kjer je zbranim sorodnikom rekel:

»Zahvalite se Bogu, presveta Devica mi je vrnila zdravje duše in telesa. Od nevere me je popeljala v krščansko vero, v kateri bi skoraj naredil brodolom.²²

Medtem ko si je don Bosko na vse načina prizadeval, da bi ostal skrit, je blažena Devica spodbujala svoje častilce, da so se zatekali k njemu. Prav v teh letih je Jožefa Razzetti iz Pina Torinese imela sanje, o katerih je poročala 23. maja 1877. Proti koncu decembra 1870 je nenadoma začutila silne bolečine v boku, ki so se iz dneva v dan večale. Ker ji je zdravnik rekel, da ni več nikakršnega upanja na ozdravitev, je sredi januarja 1871 prejela svete zakramente. Ko je prejela še papeški blagoslov, je mirno zaspala in v sanjah videla don Boska, kako jo je blagoslovil in jo priporočil dobroti Marije Pomočnice. V trenutku se je zbudila in polna veselja začutila, da je zdrava. V osmih dneh je popolnoma okrevala.

Še neki drug znamenit dogodek.

ŽZlasti s čudežnimi učinki blagoslova, ki ga je don Bosko delil v imenu Marije Pomočnice, je Božja mati vse spodbujala, da so se zatekali k njenemu služabniku. In treba ga je bilo videti v tistih trenutkih, da si mogel v njem prepoznati Božjega moža.

²² Prim. stran 164.

»Ko sem se nekoč odpravil v njegovo cerkev,« pripoveduje don Janez Turchi v uvodnem procesu, »sem ga dobil v zakristiji, kako je blagoslavljal, zdi se mi da z molitvenim obrazcem v roki, nekega otroka, ki ga je njegova mati držala v naročju (obrazec so sprejeli v Rimski obrednik 1878, toda don Bosko ga je uporabljal že veliko let prej). Obstal sem in ga opazoval (on me ni videl, ker sem stal ob strani za njegovim hrbtom) ter si pri tem mislil: »Kakšna vera je v tem človeku! Name je to naredilo neizbrisen vtis.«

To se je dogajalo zlasti v mesecu maju in še bolj v devetdnevnicu k Mariji Pomočnici, ko je skoraj cele dni prebil v zakristiji, obdan od premnogih Marijinih častilcev. Vsem, ki so se mu priporočali v molitev, je obljubljal, da bo molil, in dostikrat je dodal:

»Milosti prejemamo ne toliko zaradi mojih molitev, temveč zaradi molitev tistih, ki prosijo in molijo z globoko vero in zaradi velikodušnih darov v prid ubogih dečkov.«

Vendar nič ni moglo izbiti iz glave častilcev prepričanja, da je prav on tisti, ki ga mati Božja Marija na poseben način podpira.

Vsem, ki so želeli dobiti milosti od Marije, je postavil določene pogoje.

Prvi: zaprošena milost je morala biti tudi v korist duši.

Angela Piccardo, hčerka preminulega Benedikta iz Meleja pri Voltriju, ga je prosila, da bi jo obiskal in blagoslovil. Odgovoril ji je na podobi Marije Pomočnice.

Gospa Roza Piccardo!

O Marija, ti sama obišči njihovo bolno hčerko in ji izprosi od Jezusa, tvojega sina, tisto zdravje, ki ne bo v škodo njene duše. Jaz bom s svojimi sirotami prosil za vas.

duh. Janez Bosko

Proti koncu leta 1874 je neki klerik, novinec salezijanske družbe, zbolel na očeh, sicer ne tako zelo, da ne bi videl, pač tako neugodno, da ni mogel nadaljevati šolanja, ker ni mogel brati niti deset minut, ne da bi ga začele boleti oči. Potem ko je molil in molil, je pisal don Bosku, da pri toliko ozdravitvah, ki jih je on dosegel, prihaja, če ne telesno pa v duhu k njemu, da bi mu blagoslovil oči. Don Bosko mu je odgovoril: »Bog zahteva od tebe: 1° večjo zvestobo v njegovi službi; 2° odtrganost od zemlje; 3° pokorščino. Brez tega je nekoristen vsak blagoslov. Ne vemo, ali je tisti revež ozdravel, vendar je malo pozneje izstopil iz družbe, verjetno zato, ker ni razumel očetovih nasvetov.

Drugi pogoj: treba je imeti popolno zaupanje v mogočnost in dobroto matere Božje Marije. Tej veri in zaupanju pripisuje glavne zasluge.

Neki dober duhovnik mu je priporočal nekega drugega duhovnika in on je, medtem ko je obljubil, da bo molil, priporočal molitev, kajti „tista, ki vse dela, je vera“.

18. julija 1871

Predragi moj don Cianetti!

Rade volje bom skupaj z našimi dečki opravil molitve pri Mariji Pomočnici za priporočenega duhovnika. Tudi on naj moli k presveti Devici in v čast presvetemu Zakramentu vse do vseh svetnikov.

Vera je tista, ki vse dela. Če ni v nasprotju z večjo Božjo slavo, bomo milost gotovo dosegli. Imam veliko dela. Molite zame. Bog naj nas vse blagoslovi. Imejte me za najvdanejšega v J. K. Duh. Janez Bosko

Tretji pogoj, kolikor je bilo mogoče, je poseben dar za salezijanske ustanove in v določenih primerih tudi za druge ustanove in dobrodelne namene.

V tej točki, kjer bi se drugi bali kritik, je bil on zelo prostodušen. Toliko- in tolikokrat je kot brezpogojno okoliščino zahteval dar. Nastopal je kot predstavnik Božje vsemogočnosti, v moči katere bi naredil zaprosene usluge.

„Dajte, kar vam je mogoče,« je ponavljal, »dajte tisto miloščino, ki vam jo vaše razmere dopuščajo. Bog vidi odkritosrčnost, ljubezen, žrtev vašega srca. Prejeli boste vse, kar želite in prosite.«

Včasih je določil celo vsoto:

»Vi morate dati deset, dvajset, trideset, štirideset lir.« Tako je ravnal v izrednih primerih, ko je bilo treba tako rekoč za vsako ceno izvabiti milost, kot na primer, ko je kak bogataš, ki so ga zdravniki že odpisali ali je bil že na tem, da umre, prekoračil osemdeset let. Bil je prepričan, da se Bog ne da premagati v velikodušnosti.

Medtem ko je od nekaterih zahteval preprosto obljubo, je od drugih hotel, da so takoj izročili dar.

Bog ni rekel: Obljubite in boste prejeli, temveč Dajte in boste prejeli. Zato je treba Boga zadolžiti, tako da pošljemo naprej dobro delo. Reči Bogu: Če bo storil, bom storil tudi jaz, je nesramen izziv in Bogu nihče ne more postavljati pogojev. Nemogoče je, da bi ne bil uslišan tisti, ki se Bogu popolnoma izroči.

Gospod grof, lastnik velikega posestva v Sestri Ponente, je prišel k njemu z vprašanjem, ali bi bilo modro sprejeti ponudbo z izplačilom 60 tisoč lir, da bi zgradil nove visoke peči Hofman z izključno pravico v celi Liguriji. Don Bosko je malo pomislil, nato pa mu je odgovoril:

»Sklenite pogodbo, ki vam bo prinesla dobiček, vendar s pogojem, da boste priskrbeli apno za novo stavbo v Sampierdareni.«

Grof je sprejel ... Bilo je v začetku leta 1874 in 14. februarja 1875 so položili temeljni kamen za novo stavbo. On je dobavljal vse potrebno apno in ob prazničnih dneh s potrebnim dovoljenjem tudi veliko vozov peska, nekatere dni tudi do dvajset. Ko ga je napadla preganjavica, mu je don Bosko pisal in mu v Božjem imenu zagotovil, da se mu v življenju ne bo zgodilo nič hudega. On si je vtaknil pismo

v listnico in ga nosil vedno s seboj v žepu nad srcem. Postal je milijonar. Njegov sin, teolog Alojzij Carmelo Conte, odvetnik pri Sveti rimski roti, je pripovedoval o tem in vse je potrdil don Albera, ravnatelj v Sampierdareni.

Terezija Martinengo iz Savone mu je sporočila, da je enega izmed njenih sinov, ki je zapustil zavod 1874, potem ko je bil kake tri tedne doma, začela boleti noga. Bolečine so postale tako neznosne in najboljši zdravniki v Turinu in Genovi so se trudili, da bi mu jih olajšali, pa vse skupaj ni nič pomagalo. Zato je začela opravljati devetdnevnicu k Mariji Pomočnici, kot je storila že drugokrat. Prosila je sina, naj se pridruži molitvam, zlasti še zato, ker bi uslišanje moglo biti v veliko korist nekemu drugemu družinskemu članu. Don Bosko je napisal na ovojnico vsebino odgovora: »Veliko molitve! Veliko vere in kako delo krščanske ljubezni.«

Včasih ni obljubil uslišanja, ker je vedel, da ga prosilec ne bo dobil. Ko pa je obljubil in prosilec ni postavil ovir ali pa jih je takoj odstranil, če jih je postavil, je bilo uslišanje zagotovljeno.

Če se prosilec ni uklonil njegovim zahtevam, pa je potem le uvidel primerčnost in ga znova prosil za zavzemanje in bil pripravljen storiti, kar je zahteval, je odločno odgovoril:

»Danes vam uslišanja ne morem več zagotoviti, kakor bi to lahko storil včeraj, kajti čas uslišanja je minil.«

Bog je bil tisti, ki je nagibal takšne, ki so mu lahko priskočili na pomoč in niso odlašali.

Še nekaj podrobnosti.

S čudovitim razcvetom ustanov, ki mu jih je Bog izročal, je bil don Bosko vedno v denarnih stiskah. Teh stisk ni skrival, temveč jih je javno razglašal in prosil za pomoč javno in zasebno dobrodelnost, prepričan, da je s tem koristil ne le velikemu številu ubogih dečkov, temveč tudi velikemu številu bogatih družin, da so tako udeležile svetopisemsko povabilo: Kar vam je odeveč, dajte ubogim. Marija Pomočnica mu je tudi ob takih priložnostih na izreden način priskočila na pomoč.

„Med Božjo materjo Marijo in don Boskom je moral biti dogovor,« to so besede don Lemoyna, »če je mogoče verjeti, da se mu je pogosto prikazala in mu povedala, kaj naj stori in kako.

Med drugim naj tukaj omenimo, kako je pogosto ponavljal, ko je bil v največjih stiskah:

»Vem, da je na poti precejšnja vsota, vendar ne vem, od kod prihaja, od vzhoda, od zahoda ali od severa.«

Velikokrat je poslal na pošto kakega fanta z naročilom, naj prinese zavoj z vrednostnimi papirji. Te pošiljke so ali že zares prišle ali pa so bile na poti. In od kod je zvedel za te novice?

Iz srca dragega don Lemoyna je privrel tale slavospev:

S kako zahvalno pesmijo naj mi salezijanci častimo usmiljenje naše nebeške Matere? Ti si bila, o presveta Mati, ustanoviteljica Oratorija sv. Frančiška Saleškega. Ti si nam naklonila čast, da smo tvoji sinovi. Ti si nam priskrbela streho nad glavo, kruh, obleko, priložnost za študij. Ti si nas popeljala v razne dele sveta, ti si nas branila in nam naklonila zmago v toliko tisočih prenevarnih bitkah. Mi smo bili mladi, neizkušeni in ti si korak za korakom popravljala naše napake, ti si učiteljica, svetovalka, budna stražarka, celo upraviteljica naših zemeljskih dobrin, ki si nam jih dajala na voljo. V štiridesetih letih nas ni bilo nikdar strah za našo prihodnost in ti si nam vedno dajala hrano ob pravem času. Ko so z našimi ustanovami naraščale potrebe, so naraščali darovi tvojih rok. Vsak teden so tisoči in tisoči tvojih sinov prejeli vse potrebno. Poklicala si nas v Italijo, Francijo, Španijo, Anglijo, Nemčijo, Rusijo, Poljsko, Južno in Severno Ameriko in vsi ti narodi so nam dajali nepričakovano stalno pomoč. Nam neznane osebe so od tebe prejele posebne milosti in so nam izkazovale hvaležnost, ki so jo čutile do tebe. In ko je naša nevednost v upravi ali hudobija ljudi lahko uničila še tako velikansko premoženje, niso izostali tvoji čudoviti nepričakovani posegi in so vse postavili na pravo mesto. Kako naj se ti za to primerno zahvalimo, o presladka mati, če ne tako, da se zvesto odzivamo ciljem, za katere si nas poklicala in zaradi katerih nam izkazuješ vse te prednosti?²³

1.7. VIR JUSTUS (pravičen mož)

Don Bosko je izkoristil vsako priložnost, da je v svojih sinovih skušal povečati hvaležnost do svoje nebeške Pomočnice z zglednim izpolnjevanjem uboštva.

²³ Slavospev se nadaljuje s pobožnim občudovanjem z mnogimi drugimi nadrobnostmi.

»Najprej je Italija in potem Francija prispevala ogromne vsote v našo pomoč, toda potem sta se zaradi velikih finančnih izgub malo ohladili. Don Bosko sam ni več prosil bogatih Italijanov za velike vsote, čeprav so mu nekateri pisali in tožili, da jih je pozabil, in trdili, da so pripravljeni pomagati kot nekoč. Toda ko so usahnili prihodki teh dveh dežel, so stopile na njihovo mesto Prusija, Rusija, Poljska, ne da bi se don Bosko za to potegoval ali jih prosil za sodelovanje. Začel je neki župnik, ki je 1884 iz daljne Rusije poslal 1000 lir, ker ga je Marija Pomočnica uslišala. Od takrat so bili rublji podpora oratorija, na stotine in stotine vsak teden, ni manjkalo mark, dolarjev, forintov in funtov šterlingov. Božja mati Marija je sama nakazovala naše potrebe in jih podpirala s svojo vsemogočnostjo. Slava o svetišču Marije Pomočnice in don Boska je prodrla do konca zemlje. Leta 1883 je prišlo pismo iz Male Azije, v katerem je neka muslimanka prosila za zdravje za svojega bolnega moža, in 1886 je neka poganka s tatarske meje poslala dar in v ruskem jeziku prosila za spreobrnjenje sebe in svoje družine.

Da bi jih spodbudil k ljubezni in izpolnjevanju uboštva, je z vidno ganjenostjo pripovedoval o tem, kako tudi najrevnejši čutijo dolžnost, da v znamenje hvaležnosti za prejete milosti kljub težkim odpovedim prispevajo svoj delež.

Ko se je nekega dne vračal iz mesta v oratorij, je pri vhodnih vratih zagledal ubogo mater, ki je nosila v naročju kako leto starega otroka, polnega krast, bledega, z upadlimi očmi in brez glasu, da se je zdelo, da je mrtev. Ustavil se je, pogledal uboega otroka in vprašal mater:

»Je vaš?«

»Da, gospod.«

»Kako dolgo je že bolan?«

»Od rojstva je tak.«

»Ga niste nesli k zdravniku?«

»Da, gospod, toda rekli so mi, da ni pomoči.«

»Bi bili vi zadovoljni, če bi ozdravel?«

»Lahko si mislite. Oh, moj ubogi otrok!« in začela ga je poljubljeni, toda otrok je ostal negiben.

»Ste ga že priporočili Božji materi Mariji?«

»Da, vendar ni nikakršne izboljšave.«

»Prejemate svete zakramente?«

»Od časa do časa.«

»Ali ste prepričani, da vam Božja mati Marija lahko ozdravi sina?«

»Seveda. Vendar si ne zaslužim tako velike milosti.«

»In če bi vam ga mati Božja Marija ozdravila, kaj bi storili njej v čast?«

»Dala bi ji vse, kar imam najraje na zemlji.«

»Ali želite, da vam podelim blagoslov Marije Pomočnice?«

»Oh da, don Bosko!«

»Poskrbite, da se boste ob prvi priložnosti spovedali in prejeli sveto obhajilo, devet dni molite tri očenaše, zdravamarije in slavaočetu na čast Mariji Pomočnici. Povabite tudi vašega moža, da bo molil z vami, in mati Božja Marija vas bo uslišala.«

In je blagoslovil otroka.

Minila sta dva tedna in neke nedelje, ko je bila zakristija svetišča Marije Pomočnice polna ljudi, je ženska prinesla don Bosku po spovedi otroka bistrh očih, živahnega, da ga je komaj krotila. Ko je stala pred svetnikom, je vsa iz sebe od veselja vzkliknila: »Glejte mojega otroka!«

»Kaj želite, dobra žena?«

»Ali vidite, kako je zdrav in čil?«

»Naj vam ga Gospod ohrani vedno tako čilega in zdravega. In kaj želite?«

Don Bosko se ni več spominjal blagoslova, ki ga je pred dvema tednoma dal

tistemu umirajočemu otroku. Žena mu je pripovedovala o dogodku in povedala, da se je otroku tretji ali četrti dan nenadoma izboljšalo in je v trenutku ozdravel. »In sedaj sem prišla, da izpolnim svojo obljubo.« Ko je tako govorila, je potegnila iz žepa škatlico, v kateri je bilo nekaj zlatega ženskega nakita: verižica, nekaj uhanov in prstan. Don Bosko jih je vzel v roke in vprašal: »To je vaš dar?«

»Da, gospod. Obljubila sem Božji materi Mariji, da ji bom dala tisto, kar mi je najdražje na svetu, in vas prosim, da sprejmete.«

»Povejte mi, imate kaj imetja, da boste lahko živeli?«

»Ne, gospod. Živimo od moškeve plače iz dneva v dan. On dela v livarni železa.«

»Ve vaš mož, da ste namenili te predmete Božji materi Mariji?«

»Da, gospod. On mi je dal dovoljenje, da to storim.«

»Povejte mi, ste dali kaj na stran, za vsak primer?«

»Kaj naj prihranimo s tremi lirami na dan?«

»In če se boste znebili vsega, kaj boste storili, če se vam zgodi kaka nesreča? Kaka bolezen?«

»Kar se tiče tega vprašanja, ne mislim nanj. Gospod bo poskrbel.«

»Toda če bi ohranili to zlato, bi ga v določenih okoliščinah lahko prodali ali pa odnesli v zastavljalnico.«

»Glejte, gospod, mi smo reveži, toda jaz moram dati, kar sem obljubila.«

Don Bosko je bil globoko ganjen. »Poslušajte me, napravimo takole. Mati Božja Marija od vas ne pričakuje tolikšne žrtve. Ker pa je prav, da tako jasno pokažete svojo hvaležnost, bom vzel ta prstan. Verižico in uhane pa zadržite in jih nesite domov.«

»To pa že ne! Obljubila sem in obljubo hočem držati.«

»Storite, kakor vam pravim, in konec.«

»Pa bo mati Božja Marija zadovoljna z menoj? Nočem prelomiti besede, ker se bojim, da me bo kaznovala.«

»Zagotavljam vam, da je mati Božja Marija zadovoljna.«

»Kako morete vi to vedeti?«

»Bodite mirni, vam pravim. Jaz bom v vašem imenu Mariji v čast daroval vso to, ki bi jo dobila, če bi prodali verižico in uhane.«

»Ali vam smem to dovoliti?«

»Da, lahko.«

Dobra žena je bila še malo neodločena, potem pa je sklenila: »Prav, naj bo tako. Vi odločite. Toda če hočete vse to moje zlato, vam ga dam.« Don Bosko je odločno ponovil svojo presojo in žena se je vsa vesela vrnila domov. Kolika ljubezen in kaka vera!

»Ko sem proti letu 1870,« je napisal don Lemoyne, »pisal to poročilo, se je pripetil podoben ganljiv dogodek, ki še ni objavljen.«

Nekega jutra se je neki ubog človek, ki je noč in dan peš potoval iz Albe, spovedal in prejel sveto obhajilo, predstavil don Bosku in hotel izpolniti dano obljubo. Zbolel je, in ko so zdravniki obupali nad njim, je obljubil materi Božji Mariji, da ji bo daroval vse, kar ima, če bo ozdravel. V trenutku je ozdravel. Don Bosko je opazoval tega človeka, tako sproščenega v govoru, pa do skrajnosti revnega in ubogega in mislil na vsoto, ki bi jo mogel imeti. Ta je potegnil iz vreče zavitek papirja, ga razvil in že se je prikazal denar: bila je ena lira! Slovesno jo je izročil don Bosku in dejal: »To je vse, kar imam. Prosim, vzemite.«

»Je to vse vaše bogastvo?«

»To je vse.«

»Mogoče imate v domačem kraju kaj vinograda?«

»Ničesar nimam.«

»Kaj ste po poklicu?«

»Sem ubog dninar in živim iz dneva v dan.«

»In kako boste prišli domov?«

»Ta je pa dobra. Tako, kakor sem prišel, peš.«

»In niste utrujeni?«

»Malo že. Pot je bila zelo dolga.«

»In ste še tešč?«

»Seveda. Hočem iti k obhajilu. Pred polnočjo sem pojedel kos kruha, ki sem ga imel s seboj.«

»In kaj imate sedaj za zajtrk?«

»Nič.«

»Naredimo torej tako. Danes ostanete pri nas, dobili boste zajtrk, kosilo, večerjo in nocoj boste pri nas prespali. Jutri, če boste hoteli, se boste vrnili domov.«

»Nemogoče.«

»Zakaj?«

»Ta bi bila pa lepa! Prinesel sem svojo liro in potem bi trikrat ali štirikrat jedel. Kaj pa moja zaobljuba?«

»Čujte, vi boste prinesli svoj dar presveti Devici in jaz vas bom pogostil na svoje stroške.«

»To ne more biti. Kaj mislite, da ne vem, da je denarnica matere Božje Marije ista kot don Boskova?«

»Toda prepričajte se, da mati Božja Marija ne bo huda, če vas bom sprejel v svojo hišo.«

»To me ne prepriča. Nikomur nočem biti v nadlego.«

»In kaj nameravate storiti?«

»Glejte, odpravil se bom spet peš na pot. Če bom lačen, bom prosil vbogajme, če bom utrujen, se bom malo odpočil ob cesti, če me bo zmagal spanec, bom prosil za prenočišče na seniku kake hiše, toda svojo obljubo hočem do kraja izpolniti.

Pozdravljam vas vdano in molite zame.« In je odšel.

Naš sveti ustanovnik, ki je tako zelo ljubil uboštvo in je bil poln dobrote do revežev, je na svojih obiskih pri bogatih družinah, kjer je prosil za pomoč, da je mogel poravnati svoje dolgove, čutil silno bolečino, ko je videl toliko nepotrebne- ga razkošja.

Dne 19. septembra 1871 je neka 82-letna markiza, dobrotnica oratorija, biva- joča na Piazza Vittorio Emanuele št. 13, težko zbolela in je poklicala don Boska, da bi jo spovedal. Po spovedi ga je vprašala: »Torej je konec z menoj?«

Gledala ga je z izgubljenim pogledom. Don Bosko ji je odvrnil, da samo Bog pozna konec naših dni in mi moramo mirno počivati v njegovem naročju in se prepustiti njemu, da on uredi stvari, kakor mu je bolj všeč.

Tedaj je sredi vročične blodnje vzkliknila: »Bom torej morala zapustiti ta svet? In vse bogastvo moje hiše? In vse, kar imam, mi bo odvzeto?«

Don Bosko ji je govoril o drugih, veliko pomembnejših dobrinah, kot so te na tem svetu, ki jih je Gospod pripravil tistim, ki ga ljubijo, in da je vse to, kar je tukaj na svetu, v primerjavi s tistimi samo blato in ničvredne smeti. Revica ni poslušala, kaj ji je govoril, in je spet začela: »Torej bom morala zapustiti vse to bogastvo, to palačo, to prekrasno sobano? Čutila sem se kar dobro na tem svetu in sedaj moram vse zapustiti.«

Poklicala je služabnike in ukazala, naj jo odnesejo v salon. Bilo je prava no- rost, toda ona je vztrajala pri svojem. Tudi don Bosko je menil, da naj ustrezajo njeni želji, ker bi sicer moglo biti še huje. Služabniki so dvignili posteljo in jo od- nesli v salon, poln najdragocenejših predmetov. Ukazala je, da so jo postavili ob mizo, pokrito z dragoceno perzijsko preprogo. Vzela jo je v roke in jo božala, jo pozorno opazovala in ponovno vzkliknila:

»Kakšna lepota! Kakšna lepota! Je torej to zadnjikrat, ko te vidim? Glejte, don Bosko, vredna je 40.000 lir in ne bo več moja.«

Nato se je obrnila k drugim predmetom in se od vsakega poslavljalala. Ne dolgo zatem je izdihnila.

»Kako je težko bogatim,« je don Bosko zaupno pripovedoval ta dogodek, »kako težko se je bogatim ločiti od dobrin tega sveta in kako boleča je ta ločitev v trenutku smrti!«

Sveti ustanovnik je vse življenje neizmerno zaupal v Božjo previdnost. Ko so mu zapuščali v dediščino kaka zemljišča ali hiše, je pričal don Rua v informa- tivnem procesu, me je spodbujal, da bi čim prej prodal tako imetje, bodisi da je mogel čim prej poravnati dolgove, bodisi zato, ker se je bal, da bi ga kdo napadel. Od časa do časa je imel navado reči: »Rešimo se teh zemeljskih dobrin, da bomo mogli z večjo svobodo delati za Gospoda. Dokler se bomo na ta način izročali v

roke Božje previdnosti, nas ona ne bo nikdar pustila praznih rok in naša družba z vsemi svojimi ustanovami bo lepo napredovala. Kakor hitro pa bomo začeli zbirati zaklade, nas bo Božja previdnost zapustila.

»Včasih se mi je zgodilo, da nisem dobil takoj prave priložnosti, da bi prodal podedovane hiše, in sem zato odlagal prodajo. Tedaj je don Bosko pritisnil in hotel pospešiti zadevo, tudi če bi se pri tem moral odpovedati morebitnemu boljšemu izkupičku. Včasih me je celo prehitel in sam prodal, samo da se je čim prej znebil vsega.

Po zgledu sv. Kajetana je zelo želel, da bi živeli samo iz dneva v dan, brez posesti, in bi uporabljali denar samo za plačevanje dolgov. Če je zvedel, da kdo hrani denar, je takoj storil vse, da ga je razdelil, pač glede na okoliščine. Trdil je, da bo naša družba toliko bolj cvetela, kolikor bolj se bomo držali uboštva.

Če se je kateri gojenec spovedal, da hrani pri sebi denar kljub prepovedi, je to imel za žalitev Božje previdnosti in svetoval, naj ga takoj izroči prefektu. Če ni ubogal in se je ponovno spovedal istega pogreška, mu je zapretil, da mu ne bo dal odveze.

„Imejte radi uboštvo,“ je bil njegov osnovni nasvet, „da bomo ohranili v dobrem stanju hišne finance.“

»Če je to, kar mora razlikovati našo družbo od vseh drugih, čistost, sta pa ljubezen in uboštvo »osnovno priporočilo«, ki ga sveti ustanovitelj daje vsem salezijancem, medtem ko je pokorščina v našem družinskem načinu življenja polna, takojšnja, ponižna, vesela. Don Bosko je hotel, da smo bili zgledni v izpolnjevanju vseh redovnih kreposti.

Nikdar ne smemo pozabiti, da je naša družba nastala iz občudovanja in hvaležnosti, rekli bi samodejno, s pomočjo Božje milosti, po prizadevanju našega svetega ustanovnika. Prvi poklici so vsi ali skoraj vsi nastali tako. Naj navedemo en primer.

Leta 1873 je bil neki gojenec drugega razreda gimnazije v odmoru pod stebriščem na dvorišču blizu don Boska. Bil je nemiren. Don Bosko je to opazil in ga vprašal:

»Ti bi mi rad nekaj povedal, kajne?«

»Da, gospod, uganili ste.«

»In kaj mi hočeš povedati?«

»Toda ... rad bi, da drugi ne bi slišali.« Potegnil je don Boska na stran in mu po tiho zašepetal: »Rad bi vam nekaj podaril, kar vam bo v veselje.«

»In kaj mi hočeš podariti?«

»Gre za to.« Dvignil se je na prste, iztegnil roke in z resnim obrazom dejal: »Rad bi vam podaril samega sebe, da od sedaj naprej naredite iz mene, kar hočete, in da ostanem vedno pri vas.«

»Zares,« je odgovoril don Bosko, »mi ne bi mogel dati lepšega daru. Spreje-

mam ga, pa ne zase, temveč da te darujem in posvetim Gospodu.«

Ta dragi deček je bil Frančišek Picollo iz Pecetta Torinese, ki je postal salezijanec, duhovnik, magister novincev, ravnatelj in inšpektor.

Tako kakor so don Boska ljubili njegovi sinovi, so mu izkazovali spoštovanje, občudovanje in ljubezen ljudje vseh slojev, pa ne samo v Italiji, temveč tudi v tujini, zaradi njegovih izrednih kreposti in zaradi njegovega apostolata, kakor bomo videli.

V tistih letih so nekega gojenca iz oratorija predstavili princesi Mariji Viktoriji Savoia-Carignano. Vzkliknila je:

»Kak srečnež, da moreš živeti s takim svetnikom.«

Tega prepričanja o don Boskovi svetosti – je pričal v informativnem procesu mons. Janez Cagliero – so bili vsi ljudje, plemeniti, cerkveni in laiki, in namesto da bi občudovanje pojenjalo, se je iz dneva v dan večalo zaradi njegovih izrednih kreposti in posebnih darov, ki mu jih je podeljeval Gospod. Zato so ljudje od bližu in daleč prihajali k njemu osebno ali so mu pisali in se priporočali njegovim molitvam kot molitvam svetnika, ki z lahkoto dosega milosti pri Bogu in presveti Devici. Dostikrat sem videl, kako so ljudje prosili za blagoslov Marije Pomočnice, vendar so ga hoteli prejeti od njega; darovali so za svete maše, vendar so želeli, da jih je on opravil. Pri njegovi maši je vedno bilo veliko število pobožnih ljudi, ki so pred mašo in po njej prosili za njegov blagoslov. Med njimi so bili obiskovalci iz daljnih dežel, ker so hoteli, tako so rekli, biti pri maši in prejeti blagoslov od svetnika.

Taki prizori so se ponavljali povsod. »Don Boska so – tako je izpovedal na pripravljalnem procesu njegov bivši gojenec Janez Bisio – ljudje v krajih, kamor je prihajal, imeli za svetnika, zlasti še v manjših krajih. Ob njegovem mimohodu so mnogi pokleknili, da bi prejeli njegov blagoslov, drugi pa so izza oken in vrat gledali, ko je šel mimo njihovih hiš. Matere so mu prinašale otroke, da jih je blagoslavljal. Zdelo se je, kot bi gledali Jezusa iz Nazareta med otroki. Mnogi so kot za stavo hoteli priti čim bliže k njemu, se dotakniti njegove obleke, mu poljubiti roko ali dobiti kak predmet, ki se ga je dotaknil. To sem videl na lastne oči, ker sem ga spremljal na več potovanjih.«

Kljub vsemu temu – tako pripominja Janez Villa – »je bil tako ponižen, da so tisti, ki so slišali o njem pripovedovati in so ga prvič videli in osebno spoznali, pri občudovanju njegove ponižnosti in domačnosti ostali presenečeni in začudeni, ker so si ga predstavljali kot nekoga, ki se dela važnega in to pokaže tudi na zunaj.«

Usvajimo si njegovo ponižnost in druge značilne don Boskove kreposti, če hočemo biti njegovi zvesti sinovi, in skušajmo izpolnjevati njegova topla priporočila:

– Naša Družba ima pred seboj veselo prihodnost, ki nam jo je pripravila Božja previdnost, in njena slava bo trajna, če bomo izpolnjevali naša pravila.

– Namen naše družbe je posvetitev nas samih in rešitev duš z izpolnjevanjem krščanske ljubezni.

– Priporočam vam krščansko vzgojo otrok, cerkvene poklice, zunanje misijone in zlasti še skrb za ubogo in zapuščeno mladino.

– Dragi sinovi, ne priporočam vam pokore in bičanja, temveč delo, delo, delo.

– Delo in zmernost bosta storila, da bo naša družba svetila.

2. DEL

VEDNO NAPREJ!

1871

1. V Turinu - 2. V Lanzu - 3. V Borgu San Martino - 4. Zapusti zavod v Cherascu - 5. Prevzame nov zavod v Varazzeju - 6. Tristoletnica bitke pri Lepantu - 7. V Firencah in v Rimu - 8. Praznik hvaležnosti - 9. Pri sv. Ignaciju in v Nizzi Monferrato - 10. V Liguriji ter znova v Firencah in v Rimu - 11. Vrnitev - 12. Dolg spodbuden spor - 13. Pisatelj in publicist - 14. Vsem vse - 15. Dragi gojenci

NA ZAČETKU LETA 1871 JE NAŠA salezijanske družba imela pet zavodov: materno hišo v Turinu, malo semenišče v Borgu San Martino in ustanove v Lanzu, Cherascu in v Alassiu. Hiša v Trofarellu je bila še naprej kraj počitka in oddiha, dom v Mirabellu pa je bil prazen in izročen v varstvo nekaterim čuvajem.

Članov je bilo 77: od teh 30 z večnimi zaobljubami in 47 z začasnimi. Novincev je bilo 69. Vseh skupaj je bilo 146: 27 duhovnikov, 69 klerikov, 36 pomočnikov in 16 navadnih študentov.

Nismo mogli ugotoviti, kako vezilo je don Bosko dal za to leto. Toda iz prvih dni 1871, ko so Prusi oblegali Pariz in se je ta vdal 28. januarja, imamo nedatirano pismo don Bonettiju, ravnatelju malega semenišča v Borgu San Martino, katerega mu je zaupal neko delo v zvezi s Cerkvno zgodovino. Poslal mu ga je po nekem kleriku, ki je bil neprimeren za salezijansko družbo, ker je bil pretepač in je potem kmalu odšel domov. V pismu govori o vezilu, ne da bi povedal kaj natančnejšega, sicer pa je pismo prepolno očetovske zavzetosti in misli, kako bi razveselil gojence malega semenišča z izletom v Turin na praznik Marije Pomočnice.

Predragi don Bonetti!

Pošiljamo Pellegrinija, ki, upam, da bo lepo uspel. Tukaj je uspešno poučeval v tretji gimnaziji. Pripadal je Manasejevemu rodu, sedaj pa se zdi, da se je popravil.

Vezilo te ne bo prestrašilo, vendar se nikar ne prepuščajmo utvari: Bog nas hoče v boljšem svetu, kot je ta: sinovi morajo pokazati, da so vredni, da celo boljši od očeta.

Uredi, da boš prišel na praznovanje sv. Frančiška, in pogovorili se bomo o marsičem. Konferenca je 30. tega meseca.

Zgodovina je posebej.

Povej našim dragim fantom, da je do sedaj vse pripravljeno za njihov prihod na praznik Marije Pomočnice. Nastopili bodo z naslednjim programom: 23. maja zvečer glasbena prireditev gojencev malega semenišča iz Borga San Martino.

Mislim, da za hrano in potovanje ne bo težko. Treba je poskrbeti za prenočevanje. Če Prusi pred Parizom spijo na tleh pri dvanajstih stopinjah pod ničlo, ali potem ne bomo mi sposobni, da bi pripravili ali šotore ali slamnjače ali lopo ad hoc (v ta namen)? Na vsak način želim, da bi ‚dante Deo‘ (če Bog dá) doživeli lep praznik in da bodo vsi veseli.

Za parnik imamo že polovično ceno, upam, da bomo dobili še kaj. Bog naj nas vse blagoslovi in ohrani na poti v nebo. Amen.

Najvdanejši duhovnik Janez Bosko

V Mansiju, Acta conciliorum (Koncilski dokumenti), I. zv. je veliko podatkov o papežih prvih treh stoletij.

Za praznik sv. Frančiška Saleškega dne 30. januarja, ki so ga uvedli leta 1865, je bila splošna konferenca, ki so se je udeležili skupaj z ravnatelji posameznih domov vsi sobratje oratorija. Ob tej priložnosti sta dva naredila triletne zaobljube. Zatem so ravnatelji poročali o delu v svojih zavodih in don Bosko, ki je ugotavljal razvoj in napredek le-teh, je odobral zavzeto delo in priporočil: ekonomijo, obnovitev malega gledališča, zaupanje v Božjo previdnost, ki v tako težkih časih bedi nad salezijansko družbo, pokorščino in delo.²⁴

Vsakdanje svetnikovo prizadevanje je bilo spodbuda, da so si vsi bolj prizadevali za razcvet in napredek svojih zavodov. Poglejmo sedaj te očetovske spodbude.

2.1. V TURINU

Leta 1870 je don Bosko kupil lep kos zemljišča za oratorijem, in medtem ko so končevali dela na trgu pred svetiščem Marije Pomočnice in na Via Cottolengo, je vložil na občinsko upravo prošnjo, da bi smel zgraditi zid, ki bi povezoval vrt z zavodom, in bi tako naredil neke vrste kmetijsko kolonijo.

Veleugledni gospod župan!

Podpisani sem ugotovil, da bi dobršen del fantov našega zavoda dobil primerno zaposlitev, če bi se izučili v vrtnarstvu in tako dobili ustrezno delo na področju, kjer manjka izvedenih delavcev. V ta namen sem kupil zemljišče in ga spremenil v vrt.

²⁴ Prim. VIII. Učitelj in oče, § 9, Poročila in odločitve glavnega in jesenskega zborovanja.

Pred nekaj meseci sem naslovil na vašo uglednost prošnjo, da bi smel obdati to zemljišče s primernim zaščitnim zidom.

Prošnja je bila zavrnjena z utemeljitvijo, da je omenjena parcela namenjena za javno cesto v okviru bodočega načrta o širitvi mesta.

Izvedba tega načrta je še zelo daleč in odstranitev majhnega zidu ni težka naloga. Zahteva občine spada med zelo oddaljene naloge, medtem ko je potreba zavoda nujna, da omogoči usposabljanje za življenje precejšnjega števila mladih fantov.

Zato prosim vašo uglednost, da bi izdali dovoljenje za postavitve omenjenega zidu.

Turin, 18. januarja 1871

duh. Janez Bosko

Kakor hitro je dobil zaželeno dovoljenje, je dal podjetniku Karlu Buzzettiju zgraditi zid, ki je stal 5.653,70 lir.

Don Boskova prošnja, v kateri je omenjal, da bi del svojih gojencev usposobil za vrtnarstvo, je sprožila županu misel, da bi don Bosku zaupal vodstvo poljedelske šole, ki so jo nameravali odpreti v Turinu.

Dne 27. februarja 1869 je v Lyonu umrl vitez Karel Alfonz Bonafous, vodja pomembne trgovske hiše v Piemontu. Velik del svojega imetja je zapustil turinski občinski upravi z namenom, da bi ustanovila poljedelsko šolo za uboge zapuščenane fante, ki potrebujejo pomoč. Občinski svet je imenoval ustrezen odbor, ki naj bi izdelal potreben pravilnik zavoda. Pravilnik so obravnavali in ga potrdili 1870, nakar je marca 1871 vlada priznala zavod za pravno osebo. Sedaj je občinski svet obrnil pogled na don Boska, ki je pokazal izredne sposobnosti za vzgojo revne mladine. V oratorij je prišlo nekaj članov odbora s prisednikom komendatorjem Ernestom Riccardijem di Netro. Govorili so o načinu, kako bi spravili na pravo pot zašle mladince, nato pa so prišli na dan s svojim predlogom. Če gre za dobrodelnost, don Bosko nikdar ne dá, da bi pobuda propadla po njegovi krivdi. Zato je takoj povedal, da je pripravljen sprejeti tako častno nalogo, vendar z enim pogojem:

»Želim imeti proste roke v upravi in notranjem vodstvu zavoda, sicer ne prevzemam odgovornosti za dobro vzgojo in vedenje fantov.«

Komendator Riccardi in drugi člani odbora so imeli don Boskovo zahtevo za upravičeno. Don Bosko je vprašal, koliko bi občinska uprava prispevala za vzdrževanje ustanove. Odgovor se je glasil: 70.000 lir na leto.

»Prav, dajte mi 70.000 lir in jaz bom poskrbel za vse potrebno za notranjo upravo. Za zunanjo upravo pa poskrbite vi.«

»In koliko fantov boste za to vsoto sprejeli v zavod vsako leto?«

»Štirikrat sedemdeset, se pravi 280 fantov.«

»Kaj pravite? 280 fantov? In kako jih boste mogli oskrbeti za sedemdeset tisoč lir?«

»Prepustite to skrb meni.«

»In kakšna bo oskrba?«

Don Bosko jim je razložil, kakšna je v oratoriju oskrba s hrano, kako je z delom, učenjem, odmorom in vzgojno metodo. Odborniki so se čudili in zatrjevali, da je izreden človek in ustvarjen za mladino. Pritrdili so, da je njegova ponudba najbolj ustrezna in sprejemljiva od vseh. Na koncu so mu rekli:

»Bodite pripravljeni in imejte dogovor za sklenjen. Vašo ponudbo bomo predložili občinski upravi in prav gotovo bo odobrena na prvi seji. Kdo bi se mogel upirati tako ustreznim ponudbi?«

Don Bosko pa: »Vi menite, da je stvar že sklenjena, jaz pa vam pravim, da se je komaj začela.«

»To pa že ne! Videli boste. Čez nekaj dni bo stvar sklenjena. Kdo ne bi sprejel vaše ponudbe za 70.000 lir za 500 fantov na leto? Nihče razen vas si ne bi upal prevzeti 500 fantov za 70.000 lir na leto.«

»Prav! Videli boste, da je to, kar pravim, res. Tudi če bi don Bosko ponudil, da bi oskrbel 500 fantov za 70.000 lir na leto, ponudbe ne bi sprejeli.«

»Zakaj?«

»Ta ponudba ni v korist tistim, ki bi hoteli jesti. Koliko jih je že kovalo račune, da bi imeli dostop v šolstvo in v upravo ...!«

Smejali so se, vzklíkali sem in tja in bili prepričani, da je že vse sklenjeno, vendar je don Bosko zadel pravo. Najvplivnejši člani uprave so bili polni pohvale zanj, a so končno odločili. Ponudbe ne sprejmejo, ker je don Bosko povezan z jezuiti, ker ti s papežem, kar je v nasprotju z njihovimi liberalnimi čustvi.

Toda resnični vzrok za zavrnitev je bil tisti, ki ga je omenil don Bosko. Člani vodstva novega zavoda so bili vsi laiki. Junija 1872 so zavod odprli s 70 fanti in kmalu je prišlo do denarne krize. Takoj so navezali stike z don Boskom, ki pa je menil, da je vsak razgovor nekoristen, ker bi prišli do istega sklepa kot prvič. Zlasti še, ker je bilo v pravilniku, ki so ga potrdili 19. julija 1871, glede verske vzgoje določeno, da bodo gojenci »vzgajani v tistih pobožnih vajah, ki so potrebne«, in bi šli k maši samo ob nedeljah, »nekatoliški« gojenci pa bi se vzgajali »po nasvetih in predpisih ministrov njihove veroizpovedi«.

Tisti čas je v turinski občinski upravi prevladovala liberalna stranka in celo nekateri sektaši. Don Bosko je že večkrat obiskal mestni magistrat z namenom, da bi priporočil nekega dobrega katoličana za neko izpraznjeno mesto, da bi mogel spodobno živeti od svojega dela. Vendar ga niso nikdar sprejeli. Ko je bil zadnjič na magistratu, je prosil, da bi mogel spregovoriti besedico s komendatorjem Riccardijem. Rekli so mu, da je na seji. On pa:

»Počakal bom, dokler ne bo prišel ven.«

Ko je komendator videl don Boskovo vztrajnost, je prišel in ga malo užaljen vprašal:

»Kaj vendar hočete?«

Don Bosko mu je v nekaj besedah razložil zadevo in sklenil:

»Prav to sem hotel povedati in povedati sem hotel prav vam.«

»Prav,« mu je odvrnil Riccardi, »odkrito vam povem, da tega, za kar me prosite, ne morete doseči. Poglejte v dvorano in oglejte si ljudi, ki sestavljajo svet. Odločeno je, da ne bo dobil službe nihče, če ni njihov. Ste razumeli?«

V oratoriju so nadaljevali nova dela. Dne 2. februarja se je pogodil s podjetnikom Karlom Buzzettijem za gradnjo kora v svetišču Marije Pomočnice in dveh stranskih zakristij s stebriščema.

Na prostoru, kjer naj bi zgradili kor, je rasla stara murva, ki je senčila vrata prvotnega oratorija in na katero se je zatekel mladi Feliks Reviglio²⁵. Don Savio je počakal, da je don Bosko za nekaj dni odšel iz oratorija, in v tem času dal podreti drevo, kajti vedel je, da bi don Bosko zelo trpel, če bi videl tisto drevo podrto. Dejansko je ob vrnitvi, ko ni več videl tistega starega drevesa, zajokal, ostal brez besed, kakor če bi izgubil starega prijatelja. Koliko dragih spominov je bilo povezanih s tem drevesom!

Takoj so začeli dela za zakristijo in kaj kmalu sta stala zidova dveh soban kot podaljšek in razširitev tega, kar je bilo zgrajeno leta 1867. Med njima je v obliki elipse oprt na stebre nastal kor, ki se je odpiral v cerkev z obokom v apsidi, na katerem je do 1891, se pravi do prvih popravil in prvih olepšav, ki jih je ex voto (po zaobljubi) naredil don Rua, bila pripeta slika Marije Pomočnice.

Jožef Freilino, tajnik na okrožnem sodišču v Pavii, ki je bil takrat gojenec oratorija, se je spominjal dogodka iz prejšnjega leta, ko je bil govor o podaljševanju tistega dela poslopja, ki je od stare vratarnice peljalo v Via Cottolengo proti hiši Coriasco. On in nekaj njegovih tovarišev, med njimi Henrik Cirio, za katerega zapiski oratorija pravijo, da je januarja 1871 ‚domum petiit‘ (hrepenel po domu). Ker je to zanimiva nadrobnost, ki je do sedaj še niso objavili, jo objavljamo v zadovoljstvo bralcev.

Poročilo je bilo napisano 11. septembra 1912 in nam kaže, da je don Bosko imel dar, da je videl vse, kar se je dogajalo v oratoriju, kot plačilo za željo, da bi preprečil vsako zlo.

»Ne morem še naprej odlagati izpolnitve obveznosti, ki jo čutim do svete don Boskove duše, kajti to, kar bom povedal, se mi zdi kot eden izmed biserov njegove nebeške krone, ki ga je treba odkriti njegovim občudovalcem z namenom, da bi čim bolj podkrepi in povečali razloge za njegovo razglasitev za blaženega.

Naj povem, da sem bil gojenec oratorija v Turinu od 1868 do 1873 in sem tam končal gimnazijo. Bil sem deček v pravem pomenu besede in sem se dal vplivati svojim tovarišem, tako da nisem vedno točno poslušal don Boskovih nasvetov, čeprav sem pogosto prihajal k njemu.

Sedaj pa k dogodku, ki ga hočem opisati. Ta dogodek je potrdilo izročila, ki je takrat

²⁵ Prim. MB III., stran 342; v slov. izdaji: BiS 3, str. 222.

vladalo v oratoriju in ki ga je meni in mojim tovarišem pripovedoval don Racca, ki je umrl tistega leta. To je, da je don Bosko vedno videl svoje sinove in jih nevidno včasih tudi na občuten način odvrčal od slabega.

Bilo je leta 1870/71, se pravi tisto leto, ko smo obhajali pustni čas v povezavi z vin-skim sejmom v Turinu in ko je glasba na pihala iz oratorija, oblečena v rumene obleke, sodelovala pri slovesnostih. To je bilo leto, ko so podaljševali oratorijsko poslopje ob Cottolengu vse do hišice (last Janeza Krstnika Coriasca), v kateri je živel neki Brosio (ki je imel sina v oratoriju) in se je raztezala tri ali štiri metre do cerkve, se pravi do tam, kjer je sedaj vratarnica. Prostor med to stavbo in cerkvijo je bil zaprt z vrati, ki so bila od znotraj in od zunaj zapahnjena z mogočnim drogom.

Zadnjo soboto pustnega časa smo s tovariši Boerijem in mogoče tudi Camagnem (ali podobno ime) iz Turina in Henrikom Ciriem sklenili, da bomo v času večernih spovedi ušli iz oratorija in se odpravili v mesto, da si ogledamo karneval. (Bil sem otrok in nisem mislil na posledice.) Odločili smo se, da bomo šli iz oratorija na mestu med Brosievo (Coriascovo) hišo in cerkvijo. Prešli smo brez težav prvo oviro, ki je bila gibljiv drog. Moji tovariši so prekoračili tudi že drugo oviro, jaz pa se nikakor nisem mogel nikamor skobacati, čeprav ni bilo težko. Tedaj sem se, sam ne vem kako, znašel pred nekim oknom, ki je bilo odprto na prostore pod cerkvijo. Kar nenadoma sem slišal, kako pada kamenje na ograjo in zid in kako se drobi, vendar me nobeden ni zadel. Ko so me tovariši klicali, sem odgovoril, da ne morem naprej in da mečejo kamenje. Ne vem, ali so tudi oni čutili kamenje, ker o tem nismo več govorili. Dejstvo je, da so prišli nazaj in nismo več mislili na izhod.

Ko sem o vsem tem razmišljal, sem se vedno bolj prepričeval, da je bilo to nekaj izrednega, zlasti še v luči tega, kar bom še povedal.

Nihče ni vedel za naš načrt, nihče nas ni videl, ko smo skušali preskočiti vrata, nihče izmed nas (to lahko skoraj gotovo trdim) ni šel k spovedi k don Bosku, pa kljub temu je don Bosko naslednjega dne, ko smo šli k maši in je on šel med gojenci, stopil k meni, mi šepnil na uho, kakor je imel navado, in me očetovsko vprašal, ali sem le ušel. Rekel sem, da ne, in me je pustil.

Še neki drug podoben dogodek me potrjuje v domnevi, da je don Bosko osebno in nenehno nadzoroval svoje sinove (nikakor si ne morem misliti, da je to veljalo samo zame) in da jih je imel vedno pred očmi. Nekoč sem se z nekaterimi drugimi odločil, da bom šel iz zavoda skozi cerkev v času spovedovanja. Nismo šli nikamor. Ne vem, zakaj ne. Toda drugo jutro me je don Bosko vprašal, ali sem šel ven.

Dvakrat v petih letih mojega bivanja v oratoriju sem skušal uiti iz zavoda in obkkrat je don Bosko zvedel za to. Kako? Če pretehtam vse druge razloge, mi ne preostane drugo kot biti prepričan, da me je don Bosko videl, čeprav mu nisem bil telesno navzoč, in me je ščitil.«

Prvi dan posta se je don Bosko odpravil v Varazze z namenom, da bi se pogovarjal o sprejemu tistega zavoda. Naslednji ponedeljek se je začel v oratoriju

postni katekizemski pouk za veliko število otrok iz okolice, ki je bil vsak dan razen v soboto, vse do velikega tedna. Katehizirali so duhovniki, kleriki in večji gojenci. Na isti način so se pripravljali na veliko noč v oratorijih sv. Alojzija na Corsu del Re in sv. Jožefa v Borgu Nuovu.

Tega leta je praznični oratorij v Valdoccu spet zacvetel. Imel je sedež v cerkvi sv. Frančiška Saleškega, ki so jo popolnoma izpraznili; ostal je le veliki oltar. Še leta 1870 je don Bosko vodstvo zaupal don Juliju Barberisu, ki je posvečen v duhovnika 17. decembra tam maševal, pridigal in asistiral ob pomoči več sobratov. Dvorišče, dolgo 90 in široko 17 m, s telovadnim orodjem je bilo namenjeno za odmor. Vhodna vrata so bila na desni strani svetišča na koncu dvorišča, ki je bilo zadnji kos oratorijske lastnine.

Dne 8. decembra 1870 je Pij IX., potem ko je videl, da Cerkev »od vseh strani zatirajo in preganjajo njeni sovražniki«, da se je hudobnim zdelo, »da je že prišel čas, ko jo bodo peklerska vrata premagala«, sprejel prošnje vseh škofov sveta in razglasil sv. Jožefa za zavetnika katoliške Cerkve z namenom, da bi sebe in vse vernike izročil njegovemu mogočnemu varstvu. Devetnajsti marec je povzdignil v praznik prvega reda. Don Bosko je že 1871 določil, da obhajamo ta praznik kot zapovedan praznik.

Prav tako je ukazal, da naj začnejo gradnjo cerkve sv. Janeza Evangelista z zavetiščem in šolami za uboge dečke na Viale del Re v Turinu. Tiskano okrožnico z dne 12. oktobra, v kateri je bilo objavljeno in priporočeno to sveto delo, priporočilo njegove prevzvišene ekscelence mons. Aleksandra Riccardija, turinskega nadškofa, v podporo navedenega načrta, izdano po naročilu generalnega vikarja Jožefa Zappate 13. oktobra 1870²⁶, so razposlali z zamudo, ker je 16. oktobra mons. Riccardi umrl.

Gotovo je, da je don Bosko prvi izvod poslal grofici Callori 23. januarja 1871.

Velezaslužna gospa grofica!

Danes, na dan praznika poroke blažene Device Marije, vam pošiljam pismo za novo cerkev, ki nosi priporočilo našega umrlega nadškofa. Pošiljam ga vam, ki ste prvi dali na voljo denar za nakup potrebnega prostora. V mesecu aprilu bomo začeli dela. Vem, da boste storili vse, kar bo v vaši moči. Vendar bi mi bilo ljubo, če bi mogli sporočiti, ali morem v teh treh letih računati na kako določeno vsoto. To bi mi bilo za vodilo v teh težkih časih. Kakor vidite, vam pišem s prostodušnostjo vdanega sina. Vi to sprejmite in storite vse z velikodušnostjo matere.

Nova izdaja male Cerkvene zgodovine, ki smo jo natisnili v 15 tisoč izvodih, je pošla v manj kot štirinajstih dneh. Sedaj pripravljamo novo izdajo. Veselite se v Gospodu.

V nedeljo ob 6.30 zvečer bomo imeli veliko gledališko predstavo; za vas in za vaše povablence je vstop prost. Bodite tako dobri in molite zame, ki vam iz vsega srca

²⁶ Prim. MB IX. zv., stran 926.; v slov. izdaji: BiS 9, str. 660.

želim vse najboljše in se v globoki hvaležnosti izrekam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. duh. Janez Bosko

Turin, 23. 1. 1871

P. S.: Prilagam tudi en izvod okrožnice vašemu gospodu soprogu grofu. Če mi boste sporočili kako ime, na katero bi lahko poslal okrožnico, bi mi storili delo ljubezni.

V naslednjem podajamo pismo, ki ga je don Bosko poslal obenem z okrožnico komendantorju Duprazu:

Predragi gospod komendantor!

Pošiljam vam okrožnico z zadnjim priporočilom našega pokojnega nadškofa, ki mu je bila zadeva, o kateri je tukaj govor, zelo pri srcu. To je v naših časih zelo pogumno dejanje, vendar pa nujno potrebno, zato upam, da dobrodelnost dobrih katoličanov in Božja pomoč ne bosta odpovedali.

Veselim se, da ste sprejeli mojo pobudo z dobrohotno naklonjenostjo. To me spodbuja k delu in upam, da bo prineslo veliko blagoslova vam in vaši dobri soprogi.

Bog naj vaju oba blagoslovi, vama podari trdno zdravje, dolga leta srečnega življenja in predragoceni dar vztrajnosti v dobrem.

Z globokim spoštovanjem imam čast, da se izrekam za vaše drage uglednosti najvdanejšega in najuslužnejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Turin, 7. 2. 1971

Za gradnjo cerkve sv. Janeza Evangelista je naletel na toliko težav, da se je pokazala njegova junaška krepost moči. Potem ko je za velike denarje kupil zemljišče in je zaupal izdelavo načrta grofu Edvardu Arboriu Melli, ki si je zamislil cerkev v romanskem zares umetniškem slogu, je bilo treba dokupiti še košček zemlje, ki je bil last nekega Morglia. Poskusili so vse mogoče načine, da bi jo kupili tudi za veliko višjo ceno, kot je bila vredna, a je bilo vse zaman. Tedaj so don Bosku svetovali, da bi na osnovi zakona z dne 25. junija 1865 z vrhovno privolitvijo bila ustanova, to je nova cerkev in zavetišče s šolami, razglašena za dobrodelno ustanovo splošne koristi in tako Morglio prisilili, da bi prodal tisti košček zemlje. Obrazložil je svoje načrte kraljevi prefekturi, ki je željo sporočila županu »s prošnjo, da bi na zasedanju občinskega sveta razpravljali o primernosti in upravičenosti zidave imenovane cerkve in o tem, ali je treba podpreti prošnjo za prisilno razlastitev, kolikor gre za ustanovo javne dobrodelnosti«.

Janez Bisio iz Capriate d'Orba je po vojaški službi 1864 vstopil v oratorij poln občudovanja do don Boska in ostal tam sedem let. Hotel bi ostati za vedno, če ga družinske okoliščine ne bi ovirale. V informativnem procesu je pričal: »Strah pred dobrim, ki bi ga don Bosko mogel storiti in ki se dejansko opravlja na tem kraju, je bil tako velik, da je takoj, ko je z velikimi težavami za velik denar kupil zemljišče, prišel k meni neki Žid, da bi storil vse, kar bi bilo v moji moči, da bi zemljišče preprodal za kakršnokoli vsoto. Govoril sem o tem z don Boskom z namenom,

da ga seznanim, on pa mi je odgovoril, da je to zemljišče namenjeno za cerkev in zavetišče, ki ju je hotel postaviti v čast sv. Janezu Evangelistu in v hvaležen spomin na velikega dobrotnika Pija IX.«

Videli bomo, kaj vse je moral storiti, da je premagal vse mogoče težave za nakup tistega koščka zemlje, ki ga je nujno potreboval. Tem težavam je sledilo nasprotovanje mons. Gastaldija, ki je z namenom, »da bi dobil večje darove za cerkev sv. Sekunda, tudi on prevzel zamisel, da bi bila cerkev spomenik Piju IX., in je don Bosku prepovedal, da bi prikazoval cerkev sv. Janeza Evangelista kot spomenik temu papežu. Stvar je šla v Rim in meni – tako je pričal kanonik Janez Anfossi v informativnem procesu – je bilo naloženo, da sem sestavil spomenico za kardinala Antonellija. V njej sem pokazal, kako je don Bosko že veliko prej name-raval postaviti spomenik Piju IX. s svojo cerkvijo in jaz sem mu obljubil, da bom prispeval glavna vrata, na katerih bi bila v bronu prikazana glavna dela Pija IX.«

Še druga pobuda.

Že leta 1867 so nekateri posestniki iz predela, ki mu pravijo Sagrin in se je potem preimenoval v Garibaldi in končno v San Secondo, ustanovili odbor za gradnjo nove cerkve v bližini Porta Nuove, ki bi bila na voljo prebivalstvu, ki se je vedno bolj večalo. Razpisali so natečaj za načrt novega svetišča. Sodelovali so razni arhitekti, ki so se končno odločili za načrt inženirja Alojzija Formenta. Občin-ska uprava je odobrila načrt in tudi kraj, kjer naj bi cerkev postavili. Dovoljenje za gradnjo so izdali 2. januarja 1868, podarili zastonj zemljišče za bodočo cerkev in določili 30.000 lir podpore, ki naj bi se izplačala v treh obrokih: prvega, ko bi bila cerkev zgrajena do strehe, drugega, ko bi bila cerkev končana, in tretjega, ko bi bila cerkev posvečena in predana javnemu bogoslužju. Toda vsota ni zadostovala za izgradnjo cerkve, zlasti zato, ker je nastopila nova težava: občinska uprava je zahtevala od odbora za gradnjo cerkve poroštvo 100.000 lir kot zagotovilo, da bo cerkev zares zgrajena. Zato je bilo treba zbrati denar in najti predvsem človeka, ki bi prevzel celotno gradnjo. Priprava so je ustavila, dokler 1871 potreba po bogoslužnem prostoru ni tako narasla, da ni bilo več mogoče odlašati. Zato je odbor za gradnjo cerkve v Borgu San Secondo prišel k don Bosku in gradnjo cerkve želel izročiti njemu. Ugledne osebnosti tega duhovniškega kroga in mnogi laiki so ga prosili, da bi prevzel to nalogo, ker so menili, da bi lahko samo on izpeljal celo za-devo. Kapitularni vikar mons. Zapatta ga je takoj poklical in mu rekel, da je v vesti dolžan izpeljati nalogo, ker bi sicer načrt propadel in toliko kristjanov ne bi moglo opravljati svojih verskih dolžnosti zaradi pomanjkanja bogoslužnega prostora.

Don Bosko je sklonil glavo v zaupanju v Božjo previdnost in don Anton Nicco, upravitelj župnije San Carlo, na čigar zemljišču je bil prostor, kjer naj bi stala bodoča cerkev, je skupaj z don Boskom in župnikom v Crocetti vložil prošnjo županu, da bi pospešili začetek gradnje. Župan je takoj naprosil začasni odbor za gradnjo novega svetišča za mnenje in tajnik je po potrebnih pogovorih z don Boskom odgovoril:

25. april 1871

Veleugledni gospod župan!

V zvezi z vsebino vašega spoštovanega dopisa z dne 26. marca, št. 170, in po razgovorih, ki smo jih imeli z vašo že imenovano uglednostjo, je odbor za gradnjo župnijske cerkve na Piazzii San Secondo govoril z gospodom don Boskom. Prišli smo do združitve dveh zamisli, da bi imenovana cerkev služila za oratorij, ki ga je imenovani duhovnik načrtoval v tem kraju, in za bogoslužne namene z možnostjo, da bi se pozneje spremenila v župnijsko cerkev, ko bi cerkvena oblast to določila.

Sedaj imam čast, da sporočim vaši ugledni ekscelenci, da duhovnik don Bosko, ki naj bi v svoji zavzetosti gradil cerkev z že zbranimi sredstvi, ki jih je zbral odbor in ki jih bo še zbral, prevzema načrt gospoda arhitekta Formenta, ki ga je svet Ornata že odobril. Zato ni več nobene ovire, da bi začeli graditi, zlasti še zato, ker je ustanovni odbor zelo zadovoljen, da je imenovani gospod don Bosko vso skrb za gradnjo prevzel nase.

Zato pripravljalni odbor v skladu z željami, ki jih je vaša ugledna ekscelenca izrazila v imenu občinske uprave v imenovanem dopisu: Prosi, da imenovanemu gospodu duhovniku don Bosku izda dovoljenje za začetek del.

Za Pripravljalni odbor Angel Chiesa, tajnik

Ko je župan prejel imenovano izjavo, je vesel, ker je don Bosko prevzel vodstvo gradnje, odgovoril velečastitemu gospodu don Antonu Niccu, upravitelju župnije San Carlo, in ga prosil, da bi to sporočil tudi velečastitima gospodoma duhovnikoma don Bosku in župniku na Crocetti.

MESTO TURIN X. urad – Javna dela

Predmet: Nova župnijska cerkev San Secondo

Turin, 30. aprila 1871

V soglasju z dopisom, ki ga je podpisala vaša uglednost skupaj z velečastitima gospodoma duhovnikoma don Boskom in župnikom na Crocetti za omenjeni cilj, je podpisani župan opravil vse potrebno pri pripravljalnem odboru za gradnjo nove cerkve San Secondo in v svoje veliko veselje dosegel zaželeni cilj; zato mu je v čast, da vam sporoča ugodno razpoloženje imenovanega odbora do vas.

Da pa bodo vaše uglednosti lahko izrabile ugodnosti, kot sta podaritev zemljišča in dodelitev denarnega prispevka, ki jih civilna oblast podeljuje v podobnih okoliščinah, se morajo pokoravati njenim pogojem, ki smo jih že sporočili imenovanemu pripravljalnemu odboru, se pravi izjaviti, da gre za isto stanje, kot je v posebnem kraljevem odloku, in da je na razpolago fond 100 tisoč lir za gradnjo nove cerkve.

Ko bo pisec dobil vse potrebne listine, ki zadoščajo zahtevam civilne uprave, bo sprožil pri občinski upravi odloke, ki bodo dali vsa potrebna pooblastila.

Istočasno vas mora podpisani opozoriti, da naj vaše uglednosti predstavijo spremenjeni načrt cerkve, kot je priporočil odbor Ornata, da ga bo naš urad primerjal s

prvotnim in izdal končno veljavno potrdilo.

Podpisnik ima čast, da se imenuje vaših uglednosti vdanega služabnika.

Župan F. Rignon

Da bi don Bosko odpravil vse morebitne težave, je pisal županu, da je, še preden bi bile določene meje nove župnije, pripravljen začeti gradnjo z naslednjimi pogoji:

Turin, 3. junija 1871

Spoštovani gospod župan!

V želji, da bi priskrbel vse potrebno za zadostitev moralnih potreb, ki so v tem mestu iz dneva v dan vse bolj nujne, zlasti v delu mesta, imenovanem Borgo dei Sagrini, duhovnik Janez Bosko v soglasju z generalnim vikarjem mons. Zappattom in z župnikom na Crocetti in pri San Carlu, v sporazumu s pripravljavnim odborom za gradnjo župnijske cerkve San Seconda, z namenom, da bi skrajšali potek priprav in odstranili težave, ki bi mogle nastati, predlaga vaši spoštovani uglednosti:

- 1. Da bi odložili vpis hiš, ki naj bi pripadale k župniji San Secondo, in bi takoj začeli gradnjo cerkve in pripadajoče hiše.*
- 2. Občina podari zemljišče za zgoraj imenovani namen.*
- 3. Občina bo sodelovala z vsoto, ki je za to določena v predračunu, in odplačevala v obrokih, kot je predpisano in bo prav občinski upravi.*
- 4. Predložili bomo načrte in v ta namen prosimo občinske inženirje, da vnesejo vse predlagane spremembe v skladu z javnimi potrebami in za večjo lepoto mesta.*

Ko bo vse to odobreno, bo podpisani takoj začel gradbena dela, ne da bi moral kdorkoli za to skrbeti. Kakor hitro bo stavba omogočala sprejem stanovalcev, bomo začeli zbirati brezdomne otroke, učiti katekizem, pridigati odraslim in skrbeti za bogoslužje. Ko bo s tem zadoščeno verskim in moralnim potrebam prebivalstva, se bodo rešile težave in bodo za to postavljene oblasti zaznamovale meje župnije. Pred vsem drugim pa je potrebno, da nam vaša uglednost preda načrt stavbe in doda spremno pismo z dovoljenjem, tako da bo omogočeno nemoteno opravljanje začetega dela.

Imam čast, da se imenujem vaše uglednosti ponižnega prosilca.

duh. Janez Bosko

Na občini so razpravljali o prošnji in prišel je tale zelo ugoden odgovor:

MESTO TURIN X. urad – Javna dela; Št. 642

Turin, 27. julija 1871

Podpisani župan z zadovoljstvom sporoča vaši spoštovani uglednosti, da je občinski svet na seji 7. tekočega meseca odobril predlog, ki ste ga predložili občinski skupščini, da bi dodelil zemljišče za župnijsko cerkev, ki jo vaša uglednost namerava zgraditi v mestni četrti San Secondo pri Porta Nuovi, ki je last občine, in vam odšteje prispevek za gradnjo v višini 30 tisoč lir.

Podarjeno zemljišče obsega površino med ulicami San Secondo, ulico Assietta, ulico

Gioberti in ulico Ginnastica in bo na razpolago vaši uglednosti, kakor hitro bo podpisana pogodba med občinsko upravo in pravno osebo župnije.

Vsota 30 tisoč lir bo plačana v treh enakih obrokih: v prvem, ko bo stavba pokrita; v drugem, ko bo stavba v celoti končana; in v tretjem, ko bo cerkev odprta za bogoslužje. Preden bo občinska uprava odstopila zemljišče in bo s tem omogočen začetek del, je nujno potrebno, da vaša spoštovana uglednost predloži načrt cerkve in stavbe ob njej, da ga občinska uprava odobri. S tem bodo izpolnjeni vsi pogoji, ki jih občinska uprava postavlja za dovoljenje za gradnjo, kot to zahteva pravilnik Ornata.

Občinsko upravo glede sodelovanja pri omenjenem delu vodi vedno večja potreba naraščajočega prebivalstva v tem župnijskem območju in skuša zadostiti pričakovanju meščanov. Zato prosi vašo uglednost, da čim prej udejanji zamišljeni načrt.

Izrabljamo priložnost, da se izrazimo za vaše uglednosti najvdanejšega in najuslužnejšega služabnika. Župan F. Rignon

Don Bosko je dal ponudbo natančno prebrati don Saviu in don Rui, da bi dodala svoje pripombe, in županu takole odgovoril:

Turin, 26. avgusta 1871

Čutim dolžnost, da se zahvalim vaši spoštovani uglednosti in po vas vsem občinskim gospodom za znamenje naklonjenosti in spoštovanja, ko ste mi zaupali gradnjo cerkve San Seconda. Rad bi ustregel splošni želji in dela čim prej začel. Čez nekaj dni vam bom predložil popravljen načrt v končno odobritev.

Ker še ni mogoče odstopiti zemljišča župniji in se zato gradnja ne more takoj začeti, menim, da bi lahko sprejeli naslednjo rešitev:

Občinska uprava prepusti duhovniku Bosku zemljišče za gradnjo cerkve, ki bo povzdignjena v župnijo, ko bodo pristojni krogi za to.

To ponudbo bi lahko naredili tudi cerkvenemu predstojniku. V upanju, da boste vzeli v pretres te moje skromne napotke, se poln spoštovanja do vaše uglednosti izpovedujem za najponižnejšega in najvdanejšega služabnika. duh. Janez Bosko

Občinska uprava je don Bosku izkazala še dodatno znamenje pozornosti s tem, da ni zahtevala od njega nobenega pologa, ker je bilo njegovo ime zadostno zagotovilo.

2.2. V LANZU

Dne 11. februarja je pisal ravnatelju:

Predragi don Lemoyne!

Če bo Božja volja, bom v ponedeljek zjutraj v Lanzu. Preberi to pismo fantom. Vse bom razložil. Na lepo svidenje!

11. 2. 1871. Najvdanejši v Jezusu Kristusu duh. Janez Bosko

V pismu Predragi in najljubši sinovi pripoveduje, kako je bil na obisku v zavodu, ne da bi za to vedeli predstojniki, in to v spremstvu strašne pošasti.²⁷

To je bil nepozaben obisk. S tako najavo in z natančnim opisom sanj je v srcih gojencev vzbudil velikodušne sklepe.

Medtem je bilo nujno nadaljevati gradnjo nove stavbe. Hud mraz, ki tistega leta ni hotel popustiti, je naredil veliko škodo na celi stavbi, zlasti v tistem delu, ki bi moral povezovati novi del s staro stavbo. Da bi mogel na pomlad dela takoj zopet začeti, se je obrnil na Blaga Foerija, ljubeznivega gospoda v Lanzu.

Velespoštovani in predragi gospod Blago!

Izredni izdatki za zidavo stavbe ob zavodu v Lanzu me silijo k izrednim virom, če hočemo končati začeta dela. Danes bi želel govoriti o smislu ali načrtu, ki upam, da bo po vaši zamisli, da bi storili čim več dobrega, in ki vam ne bo v nadlego. Gospod D. Foeri bo lažje vse razložil. Gre za dediščino, ki bi jo zapustili, ko vas bo Gospod poklical v nebesa. Na tej osnovi bi si zagotovil denar, če bi ga potreboval. Našel bi tudi osebe, ki bi plačevale obresti za določen čas.

Kakor vidite, govorim v brezmejnem zaupanju, kar se zgodi samo, če imamo opravljanje z osebami, ki zelo ljubijo našo katoliško vero in javno moralo, za kar sem vedno štel vašo ugledno spoštljivost.

Bog naj vas blagoslovi, gospod Blago, in vam podeli obilen nebeški blagoslov in dolga leta srečnega življenja, medtem ko se hvaležno izrekam za vaše spoštovane uglednosti najvdanejšega služabnika. duh. Janez Bosko

Nekaj dni pozneje je dal nasvete ravnatelju:

Dragi don Lemoyne!

V preteklih dneh mi ni bilo mogoče pisati. Sedaj ti pravim, da je v teh stvareh bolje iti počasi. Če želimo kaj doseči, moramo iti do korenin. Če se sinovi odločijo, da bodo šli resno v vero, se bodo stvari izboljšale. Hudo mi je, da tako dobrim staršem njihovi otroci tako zelo malo sledijo. Toda kaj hočeš! Dostikrat je zadosti eden, ki potegne za seboj v nesrečo vse druge. Daleč zvezda dobrih obetov. Molitev in pogum, drugo bo naredil Bog.

To je način ali bolje sled, po kateri moramo hoditi.

Bog naj nas vse blagoslovi in imej me v Jezusu Kristusu za najvdanejšega prijatelja. duh. Janez Bosko

27. 4. 1871

Don Lemoyne nam v zvezi s tem pismom, ki ga je zaznamoval kot št. 18, ne

²⁷ Prim. I. del Da mihi animas, 5, Čudne sanje, št. 1.

daje nikakršne razlage. Toda iz vsebine in iz povedanega v IX. zvezku²⁸ se lahko jasno razbere, da je bil v skrbeh zaradi obnašanja nekega fanta. Don Bosko ga je spodbujal naj moli in bo potrpežljiv v upanju na skorajšnje poboljšanje.

Zanimiva nadrobnost ponižnosti našega ustanovitelja. Dne 2. oktobra 1870 je dal sprejeti v zavod v Lanzu malega pranečaka Jožefa, Frančiškovega sina, ki je plačeval redno mesečnino. Ker ni napredoval v učenju, ga je 1873 sprejel v oratorij in ga potem poslal domov. Veliko let pozneje je don Lemoyne odkritosrčno dejal:

»Poslal sem svojega nečaka v tvoj zavod prepričan, da boš ti kot moj zaupni prijatelj storil vse za njegovo korist. Upal sem, da bo lepo uspel. Bil sem miren. Ko sem videl izid izpitov, se nisem preveč užalostil in sem sam zase dejal: ‚Toda ta ravnatelj ni mislil, da je to moj nečak in da sem ga prav njemu posebno zaupal. Zakaj so ga tako zanemarili? Zakaj se vsi v zavodu niso potrudili, da bi dosegel vsaj povprečen uspeh? Zakaj so imeli tako malo spoštovanja in ozira do mene?‘ Potopljen v te misli sem se odločil, da ga bom poslal v vzgojo k nekemu svojemu prijatelju duhovniku nedaleč od Braja, kjer sem upal, da mu bodo posvetili vso potrebno skrb in da bo tam uspel. Tedaj sem se zamislil in si dejal: ‚Vidiš, kako te ljubezen do tvojih sorodnikov navaja k temu! Ali nisi ti, ki drugim pridigaš o nenavezanosti na sorodnike? Ali moreš kriviti ravnatelja in druge, da niso storili svoje dolžnosti, če ni bil uspešen? Ne mislimo več na to. Pustimo, da gredo stvari, kakor jih vodi Božja previdnost. Želel bi, da bi bil kdo v družbi, ki bi nosil moje ime in bi bil z menoj povezan tudi z vezmi krvnega sorodstva. Ne bo tako, ker verjetno Gospodu ne ugaja, da bi bilo tako. In spraval sem svoje srce spet v mir in dal, da so vode tekle po svojem koritu.‘«

Gospod je odločil tako, da so vstopile v Družbo hčera Marije Pomočnice tri Jožefove sestre, med njimi Evlalija, ki je postala generalna asistentka.

2.3. V BORGU SAN MARTINO

Prenos malega semenišča v Borgo San Martino je prebivalce Mirabella tako užalostil, da so nas obvezali k plačilu dodatnega davka na bogastvo. Zadnji dan leta 1870²⁹ smo zastavili vso opremo v Borgu San Martino, da bi jo prodali na javni dražbi, če ne bi plačali v desetih dneh dva tisoč petindvajset lir. Ravnatelj don Bonetti je prejel naslednje sporočilo:

²⁸ Prim. MB XI, str. 923.

Don Boskov listek, ki ga je don Lemoyne označil s št. 19, pravi: »Pridite takoj in odpeljite vašega sina. Ne more več ostati v zavodu. Razloge boste zvedeli osebno – Lemoyne.«

²⁹ Gl. Dodatek št. 1, Pismo grofici Callori, dobri »mamici« in odlični podpornici, ki je don Bosku skrbno stala ob strani v vseh potrebah.

*KRALJEVINA ITALIJA, Pokrajina Alessandria, Okraj Casale, Občina Borgo S. Martino
Borgo San Martino, 17. februarja 1871*

Gospod prefekt, predsednik Pokrajinskega sveta za šolstvo v Alessandrii, je ugotovil, da so na začetku tekočega šolskega leta odprli zasebno srednjo šolo, ne da bi oseba, ki ji je izročeno vodstvo, poskrbela za uskladitev dejavnosti s členoma in 246 in 247 zakona iz 13. novembra 1859.

Zato podpisani s tem dopisom v imenu Pokrajinske šolske oblasti vabi ravnatelja zasebne srednje šole v tem kraju, da brez odlašanja izpolni pogoje, postavljene tistim, ki nameravajo odpreti zavode za srednješolsko izobrazbo, in to v skladu z zgoraj omenjenimi zakonskimi določili.

Podpisani prosi, da bi zgoraj imenovani g. ravnatelj bil tako dober, da bi upošteval navedene predpise in blagovolil potrditi prejem tega uradnega dopisa.

Za župana poverjeni prisednik Jožef Rota

Don Bonetti je o tem dopisu takoj obvestil oratorij:

Borgo San Martino, 18. 2. 1871

Dragi don Rua!

- 1. Ali se ponovno začenja preganjanje iz časov tvojega ravnateljstva? Preberi priloženo sporočilo, govori o tem z don Boskom in don Durandom in mi takoj piši, kaj naj storim in kako naj odgovorim.*
  - 2. Pošlji mi zakon z dne 13. novembra 1859. Sporoči mi, ali naj se v tej zadevi predstavim jaz ali don Bosko ali škof. Jaz bi predsedniku Pokrajinske šolskega sveta pojasnil, da nismo storili drugega kot zavod iz Mirabella prenesli v Borgo San Martino in se zato nismo čutili odgovorne pred imenovanimi zakoni. Kaj se ti zdi?*
  - 3. Odgovori mi še danes in ne odlašaj.*
- duh. Janez Bonetti*

Na poziv so se takoj odzvali. Za zdaj ni bilo drugih težav.

Kljub vsemu pa se je zdelo don Bosku primerno, da je šel na obisk v Borgo San Martino, in je o tem obvestil ravnatelja. Zavod v Borgu San Martino je obiskal ob vrnitvi iz Varazzeja prvi postni teden.

Don Bonetti, ki ga je sporočilo zelo razveselilo, je izrabil priložnost, da je pripravil gojence na spodoben sprejem, in jim je v ta namen pripovedoval don Boskove sanje iz leta 1860, ki jih je don Bosko sam pripovedoval gojencem oratorija. Šlo je za sanje o treh vrstah miz, ki so bile razporejene v amfiteatru: ubogi dečki, ki so sedeli najnižje, so vsi žalostni in umazani jedli odpadke; to so bili fantje, ki so živeli v smrtnem grehu. Fantje v srednji vrsti, ki so bili odeti v svetlo luč in so bili postreženi z odličnimi jedili v prekrasnih posodah, so bili tisti, ki so se z dobro spovedjo spravili z Bogom in živeli v posvečeni Božji milosti. Gojenci iz tretje skupine v najvišji vrsti so bili obdani z nedopovedljivo krasoto, polni ne-

izrecne radosti, veliko lepši kot sto srečnežev vseh stoletij, obdani s svetlejšimi žarki kot sonce. To so bili nedolžni. »Tedad je bilo v oratoriju 212 fantov,« se je spominjal don Bonetti, »a don Bosko jih je ob mizi nedolžnih videl samo 12.« Ko je opisoval lepoto duš, ki so ohranile nedolžnost, je spodbujal gojence, da bi bili čisti na duhu in telesu za ceno vsakršne žrtve in bi izrabili don Boskov obisk, da bi slišali besede iz njegovih ust in mogli držati svoj sveti sklep.

Njegove spodbude, polne ljubezni in gorečnosti, so bile izjemno uspešne, tako da so svetnika sprejeli izredno prisrčno.

Don Bosko je 2. marca sprejel triletno zaobljube nekega sobrata, in ko se je vrnil v Turin, se je zahvaljeval Gospodu za veselje, ki so mu ga pripravili fantje, kakor je to izrazil ravnatelju:

Turin, 5. marca 1871

Predragi don Bonetti!

Tiskarni sem izročil Cerkevno zgodovino, zato se lahko posvetiš Preskrbljenemu mladenciču. Dodaj poglavje o pogostem svetem obhajilu in poglavje o pobožnosti do sv. Jožefa. Za prvo lahko vzameš poglavje iz Marijinega meseca, če nimaš pri roki drugega. Zahvalimo se Bogu. Našel sem in pustil reči v svoje veliko veselje. Pozdravi vse v Gospodu. Reci don Lupanu, da naj goji setev, ki ga ima v malem kleru, in bo žel bogate sadove. Bog naj nas vse blagoslovi. Amen.

Najvdanejši prijatelj v Jezusu Kristusu duh. Janez Bosko

Tisto leto je don Bosko v zavod v Borgu San Martino sprejel edinega sina markiza Fassatija, da bi se s posebnim poukom pripravil na izpit za vstop v licej. Zanj naj bi še posebej skrbeli, da bi si popravil zdravje. Proti koncu zime je zbolel in so ga zato vzeli domov. Toda po veliki noči so ga spet dali v zavod s spremnim pismom, ki ga je don Bosko poslal ravnatelju, ker je potreboval denar za oprostitev dveh klerikov od vojaškega nabora:

Turin, 19. aprila 1871

Predragi don Bonetti!

Naš Emanuel se vrača v svoje gnezdo. Sicer še ni popolnoma zdrav, vendar zdravnik meni, da se lahko uči. Omogoči mu vse potrebne ugodnosti. Njegov oče želi, da bi opravil vsaj izpit iz teoretskih predmetov, v čemer je, kakor pravi on, zadostno pripravljen. Poglej, kaj je mogoče storiti.

Dva klerika moramo oprostiti vojaškega nabora. Prijaviti bi se morala 1. maja. Če imaš kaj denarja na razpolago, mi ga pošlji, sicer bomo bankrotirali. Najbolje bo, da ga prineseš sam v ponedeljek, da bomo lahko govorili o drugih zadevah, kot npr. o Scappiniju, Mazzarellu itn.

Glede tega ne opusti mesečnega obvestila in skušaj iti do dna v posamičnostih, ki morejo biti v korist družbi. Če mi boš pisal, ne pozabi omeniti, ali so jagode že vzcvetele, ali so drozgi že spletli gnezdo in podobno.

Bog naj nas vse blagoslovi in nam nakloni milost vztrajnosti v dobrem do konca. Imej me za v Jezusu Kristusu najvdanejšega. Duh. Janez Bosko

Tudi za nadaljevanje gradnje zavoda v Lanzu je potreboval veliko denarja. Ko je zvedel, da je občinska uprava v Mirabellu potrebovala šolsko poslopje, ki naj bi ga zgradila ali pa kupila že obstoječo hišo, je naročil don Proveri, naj piše svojemu bratu Vincencu, ki je bil občinski svetnik, in inženirju Rogni, da bi ponudili v nakup našo prazno stavbo in da bi ocenil celotno našo posest.

Inženir Rogna je takoj odgovoril:

Dragi don Frančišek!

Takoj ko sem prejel tvoje pismo, sva šla s tvojim bratom Vincencem na obisk v zavod. Kakor veš, za ocenjevanje take stavbe ne moremo uporabljati metra, da bi določili njeno notranjo vrednost, niti se ozirati na možnost najemnine za zunanjo vrednost. Rade volje prevzemam naročili, vendar bi rad, preden bom izrekel kako številko s komerkoli, govoril z don Boskom, kakor mi ti priporočaš v svojem pismu. Ne bom ti razlagal, da bo sedaj, ko ne mislimo na vrnitev kakega zavoda, težko najti kakega kupca, tako zaradi položaja samega kot zaradi stavbe, ker ne služi ne kaki obrti niti za zasebno stanovanje. Za občinsko upravo ne bi bilo boljše rešitve, ker šolski nadzornik kar naprej stoji za petami in zahteva odprtje novih prostorov za šolo. V kratkem bo treba odločiti, ali se nadaljuje gradnja na trgu, kar bi pomenilo grob za občinske prihranke.

Kolikor sem mogel, sem prepričal lepo število svetovalcev, in kolikor poznam splošno razpoloženje, je večina naklonjena nakupu zavoda, kljub nekaterim, ki se upirajo.

Vendar pogledjmo, kako je z zadevo.

Ker poznam razpoloženje našega občinskega odbora, bom bolj kot ceno podal predlog ocenitve, ki bi ga predložil tem gospodom. Skoraj si ne upam povedati cene, da ne bi preveč zmanjšal vrednosti stavbe. Toda če vzamemo vse v pretres in če se hočemo začeti pogovarjati z občinsko upravo, ne da bi ta takoj zavrnila vsak razgovor, predlagam, da bi ocenili stavbo za kakih 35.000 lir. Zdelo se ti bo malo, vendar vem, da občinska uprava ne bo sprejela druge ponudbe. Splošno se namreč ocenjuje, da če je don Bosko pripravljen odstopiti zavod za 30.000 lir, ga občina mora kupiti.

Zato mi takoj jasno odgovori, saj se name lahko zaneseš. Jaz bom podal poročilo, v katerem bom opisal vse dele zavoda in prikazal, kako naj občinska uprava ne pomišlja prodati svoje barake, storil bom vse, da bo stvar uspela. Zato je treba dobro premisliti, preden bodo začeli zidati na trgu. Sporoči mi, kako naj ravnam, in povej mi, ali si zadovoljen z mojim predlogom.

Zahvali se don Bosku, da se me je spomnil, in mu sporoči moje pozdrave.

Mirabello, 2. junija 1871

Tvoj najvdanejši prijatelj ing. Vincenc Rogna

P. S.: Če ti je mogoče, odgovori še danes.

Don Provera je poročal don Bosku in po dveh dneh, kakor je razvidno iz nekega osnutka, je odgovoril z naslednjim pisanjem:

»Velečastiti don Bosko je prebral tvoje pismo z dne 2. tekočega meseca in mi naročil, naj ti pišem, da bi bilo dobro, če bi podal poročilo, v katerem bi bile navedene tri cene, kakor je to običajno pri ocenitvah: cena gradnje, trgovska ali srednja cena in zgolj cena materiala.

Prva bi bila kakih 112.000 lir za čisto novo stavbo; druga bi znesla nekako polovico, to je 56.000 lir in tretja 35.000 lir, skrajno nizko, pri čemer ne bi omenjal zemljišča in prejšnjih stavb.

Ta predlog, ki bi ga lahko naredil v don Boskovem imenu, bi izročil svojemu bratu Vincencu, ki bi ga predložil županu. Tako bi začeli pogajanja. Glede na odziv bi nadaljevali razgovore.

Inženir je sestavil naslednjo izjavo:

Ker me je velečastiti gospod don Bosko s pismom dne 2. junija pooblastil, da naj ocenim stavbo, ki stoji v tej občini ob cesti Rovere in je bil v njej zavod, sem si poslopje ogledal v vseh podrobnostih in poročam o svojih ugotovitvah.

Zaradi posebnih okoliščin sem ugotovil, da stavbe ni mogoče ocenjevati z merili gradbenika, saj je nova in trdno zgrajena, zato sem ocenjeval na osnovi notranje vrednosti, ki po podatkih v pismu z dne 2. junija znaša 112.000 lir.

Toda zaradi družbenih okoliščin kraja, v katerem stavba stoji, te cene ne upoštevam, kajti z najemnino ne bi niti poravnavali stroškov vzdrževanja.

Na osnovi teh dveh podatkov, ki v navadnih primerih služita ocenjevanju, menim, da bi bila srednja cena med notranjo in zunanjo vrednostjo 56.000 lir.

Vendar zaradi mnogih okoliščin, ki jih tukaj ne bom navajal, menim, da bi bila prodajna cena glede na material, stanje stavbe in varnostnega zidu kakih 35 do 40 tisoč lir.

To je vse, kar sem se namenil poročati po naročilu velečastitega gospoda don Boska.

Mirabello, 5. junija 1871

Inženir Vincenc Rogna

Žal pa so pogajanje prekinili.

Don Bosko se je ponovno vrnil v Borgo San Martino v avgustu in o nameravnem obisku obsvetil ravnatelja.

Predragi don Bonetti!

Če bo Bog hotel, bom prihodnji torek ob 11. uri v Borgu San Martino. Zato pripravi krožnik pritožb in vrečo denarja. Vzel bom tako eno kakor drugo.

Izroči priloženi list Caronesu. Pozdravi Caprioglia. Pogum! Spominjaj se, da na tem svetu ni mirnih časov, temveč nenehna vojna.

V miru bomo živeli tam zgoraj po junaškem boju tukaj na zemlji.

Sumamus ergo scutum fidei, ut adversus insidias diaboli certare possimus (nadenimo si ščit vere, da se bomo mogli boriti proti zalezovanjem hudiča).

*Bog naj vas vse blagoslovi in imej me za svojega največjega prijatelja v J. K. duh. Janez Bosko
Turin 27. julija 1871*

V zavodu San Carlo je ostal od 1. do 3. avgusta in povsod delil Božji blagoslov.

Na enem izmed teh potovanj v Borgo San Martino se je pripetil zanimiv dogodek. V oddelku, kjer je bil don Bosko, sta sedela tudi dva gospoda, ki sta začela govoriti o njem: eden, ves navdušen za njegova dela, je vedel povedati vse najboljše o njem; drugi pa, ne samo, da je pokazal, da ga ne ceni, je ostro obsojal njegov apostolat. Pričkanje ju je močno razvnelo in v želji, da bi se končalo, ga je eden izmed njiju, ko je videl, da v kotu sedi duhovnik, nagovoril:

»Prav, tukaj je duhovnik, prepustiva njemu odločitev. Kar bo povedal, to bo veljalo.«

»Tudi jaz sem za to,« je dejal drugi.

Prvi se je obrnil k don Bosku:

Oprostite, velečastiti, da vas vpletava v ta pogovor. Toda duhovnik je po svoji službi razsodnik. Od kod prihajate?«

»Iz Turina.«

»Spadate v turinsko škofijo?«

»Še več, v Turinu celo živim.«

»Ali poznate don Boska?«

»Poznam ga, zelo dobro ga poznam.«

»Razsodite torej nepristransko, kateri izmed naju ima prav.«

»Prav. Takole je to: vi ste povedali preveč. Don Bosko ni nikakršen angel. Angeli ne živijo na zemlji, temveč prebivajo v nebesih. Pa tudi vi ste pretiravali,« je rekel drugemu. »Don Bosko gotovo ni tak razbojnik, da bi ga mogli primerjati s hudičem.«

»Sklep?«

»Don Bosko je ubog duhovnik, ki se tudi lahko zmoti, toda tisto malo dobrega, ki ga dela, dela z najboljšo voljo, da bi koristil bližnjemu.«

Medtem je vlak pripeljal v Borgo. Don Bosko je izstopil in proti njemu se je vsula množica duhovnikov in klerikov in ga pozdravljala:

»Don Bosko! Don Bosko!«

Gospod, ki je tako slabo govoril o don Bosku, je bil od presenečenja ves iz sebe, izstopil je iz vlaka, se približal don Bosku in se mu opravičil. On pa mu je z ljubeznivim nasmehom dejal:

»Je že vse v redu! Je že vse v redu! Toda ko boste koga presojali, bodite previdni, ker je tisti mogoče navzoč in sliši, kar govorite.«

2.4. ZAPUSTI ZAVOD V CHERASCU

Zavod v Cherascu, ki ga je don Bosko z dovoljenjem Svetega sedeža odprl v nekdanjem samostanu somaskov in se za delovanje dogovoril z občinsko upravo, mu je delal vse od začetka velike težave. Konviktoyce so napadale vročične bolezni in učitelji so bili prestrašeni. Vzrok za te nevšečnosti so pripisovali podiranju dreves na bregovih Sture di Demonte, tako da je zdravnik ukazal, da je treba proti večeru zapreti vsa okna.

Občinska uprava je zanikala, da bi bil kraj nezdrav, toda dejstva so kazala prav nasprotno. Don Bosko je zahteval, da je treba obnoviti dolgo spalnico na severozahodni strani zavoda in opraviti še druge izboljšave. Obljubili so, a ničesar naredili.

Po drugi strani pa je občinska uprava, da bi pokazala svojo moč, zahtevala, da bi naši morali poskrbeti za državno priznanje izpitov v gimnazijskih razredih, čeprav to ni bilo predvideno. Ker don Bosko ni hotel prekiniti stika z občino, se je vdal in prevzel vodstvo zavoda še za eno leto, in čeprav ni bil nasproten državnemu priznanju, je menil, da bi to zadevo za zdaj odložili, ker bi prihodnje leto, če se zdravstvene razmere ne bi izboljšale, tako in tako odložil vodstvo zavoda. V tem smislu je pisal županu.

Veleugledni gospod župan!

Prefekt zavoda v Cherascu mi je sporočil, da iz razlogov, ki so popolnoma neodvisni od občinske uprave, načrtovanih del ni mogoče začeti izvajati. Ker zaradi zelo kratkega časa, ki nas loči od začetka šolskega leta, to letos ni več mogoče, predlagam, da bi vse prenesli na prihodnje leto.

Razlog za ta moj predlog je prepričanje, da bi bili vsi izdatki za obnovo zavoda nekoristni, če se ne spremenijo higienske razmere. Vi veste, da smo letos po zdravnikovem nasvetu zaradi vročičnih bolezni en mesec in pol predčasno sklenili šolsko leto. Čeprav so predstojniki storili vse mogoče, je veliko gojencev zaprosilo, da bi šli v šolo drugam. Veliko novih vpisov je bilo odpovedanih zaradi nezdravih higienskih razmer v Cherascu. Iz istega razloga menim, da opustimo prizadevanje za državno priznanje šole. Jaz sem pripravljen dati na voljo osebje, kot ga predpisuje zakon. To bi storili že preteklo leto, če ne bi bilo izjem, ki so jih glede šolskega osebja naredile celo državne šolske oblasti. Vendar bi bilo treba odstraniti tudi vzroke za tako ravnanje.

*Sicer pa vas, gospod župan, prosim, da se prepričate, da sem poln najboljših želj za napredek zavoda v Cherascu, in s tem zagotovilo se poslavljam od vas, ko imam čast, da se imenujem vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko
Turin, septembra 1871*

V teku novega šolskega leta so se ponavljale zahteve občinske uprave, da bi izposlovali državno priznanje gimnazije, in to na osnovi izmišljenega dogovora z občino. V ta namen so pisali ravnatelju dvoje pisem. Don Francesca ju je takoj od-

poslal don Bosku, ki je odgovarjal županu in mu jasno povedal, kako je. Pripravljen je bil tudi začeti dogovor o državnem priznanju gimnazije, vendar se je hotel najprej osebno pogovoriti z županom.

ORATORIJ sv. Frančiška Saleškega, Turin – Valdocco

Veleugledni gospod župan!

Gospod ravnatelj zavoda-konvikta v Cherascu mi je poslal dvoje vaših pisem, na kateri vam moram odgovoriti.

Najprej vam moram povedati, da se mi zdi, da vsebina teh pisem sega prek tega, o čemer smo se dogovorili. Tam je rečeno: »Pogodba z duhovnikom Boskom zahteva, da morajo biti učitelji državno priznani, da bi tako dosegli državno priznanje šole.« To velja za osnovno šolo, za gimnazijo pa ne. V 2. členu stoji zapisano: »Duhovnik Bosko bo priskrbel zadostno število učiteljev za pet razredov gimnazije.« Tukaj ni govora niti o diplomah niti o državnem priznanju. Člen 3. govori o pouku, ki ga je treba izvajati po zakonu in v smislu discipline, kot ju določa ministrstvo. Menim, da je ta zahteva izpolnjena. Tu so besede: »Menim, da imamo pravico, da dosežemo državno priznanje gimnazije.« Te besede so dvomljive in sem zato prosil za nasvet osebo, ki se razume na te stvari. Odgovor se je glasil, da gre za možnost in da naj bi bili učenci sposobni, da bi naredili izpite na državnih šolah. Kajti samo osebje za gimnazijo tretje kategorije stane več kot deset tisoč frankov. Kako naj potem kdo poleg tega zahteva še pet učiteljev z državnimi diplomami z vsemi drugimi izdatki, in to za vsoto, kot je navedena v 6. členu: za samo deset tisoč frankov?«

Če bi hoteli dati širši pomen navedenim besedam in bi trdili, da imata duhovnik Bosko in občina pravico za državno priznanje zavoda, potem bi bilo treba postaviti druge osnove v smislu te pravice, se pravi, da bi zvišali število učnega osebja z državnimi diplomami. Zaradi tega smo prepričevali občinsko upravo, da bi odložili državno priznanje gimnazije. Vendar z moje strani ni nikakršne težave, da bi to naredili, seveda z vsemi predhodnimi ukrepi. Če mi boste določili dan, se bom osebno odpravil v Cherasco, da se o vsem pogovorimo in odpravimo vse težave.

Naj še povem, da sem si od vsega začetka prostovoljno naložil nekaj obveznosti pri pokrajinski upravi in jih tudi vedno izpolnjeval z namenom, da bi mesto bilo zadovoljno in da gre za zelo neznatne spremembe v osebju, ki naj bi bilo enakovredno osebju v državnih šolah. Vse to bi se uresničilo, če bi sledili predlogu, da naj se opusti nadaljnja gradnja in potegovanje za državno priznanje šole, dokler ne bi zagotovili higienskih razmer, ki bi omogočale naše nadaljnje delo v zavodu-konviktu v Cherascu.

Prosim vas, da bi dobrohotno razumeli nakazane stvari in bi bili prepričani o mojem visokem spoštovanju vaše ugledne osebnosti. Imam čast, da se izpovedujem za vašega najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Župan je določil srečanje 9. marca in don Bosko se je udeležil občinske seje, na kateri so na dolgo razpravljali o državnem priznanju šole in o zdravstvenih razmerah. Dva dni po vrnitvi v Turin je županu poslal naslednjo ljubeznivo izjavo:

ORATORIJ sv. Frančiška Saleškega, Turin – Valdocco

Veledenjeni gospod!

Podpisani sem iz edinega razloga – neustrezne higijene, ki je lansko leto močno motila delovanje in ga tudi sedaj na žalost še vedno moti, hotel storiti neprijetno odločitev, da bi se umaknil iz vodstva zavoda-konvikta, ki mi ga je ljubeznivo izročila tamkajšnja ugledna občinska uprava.

To bi bilo po 8. členu omenjenega dogovora. V soglasju z opombami, ki so bile izrečene na seji 9. marca, rade volje odložim končno odločitev, dokler ne bomo v tem letu preizkusili zdravstvenih razmer in stanja, in to samo, če tako odlašanje ne prinaša kake škode.

Glede na dopise občinske uprave bi, če se stori vse potrebno za državno priznanje gimnazije, oskrbel zavod s potrebnim osebjem. Vendar samo za to leto, kajti za poznejša leta tega ne bi mogel nadaljevati iz razlogov, ki sem jih imel čast predložiti na omenjeni seji.

V tem neprijetnem položaju mi ne preostane drugo, kot da vam v imenu celotnega zavodskega osebja izrazim zahvalo za posebno dobrohotnost, ki so jim jo gospodje z občine in sploh vsi meščani v Cherascu izkazali v vseh okoliščinah.

Najvdanejši služabnik duh. Janez Bosko

Toda žal se zdravstvene razmere niso izboljšale. Glede na prejšnje leto so se celo poslabšale in kljub najfinejšemu kruhu in kljub vinu najboljše kakovosti in mesnim jedem zdravje ni doseglo potrebne ravni. Občinska uprava je vztrajala pri državnem priznanju šole, don Bosko pa je kljub težki odločitvi potrdil, da se umika iz vodstva zavoda in zato priporoča, da si občinska uprava pravočasno poišče drugo rešitev.

Velespoštovani gospod župan!

Turin, 29. julija 1871

Prejel sem vaš dopis, v katerem mi sporočate dnevni red seje občinskega sveta, ki je obravnaval zadevo zavoda v Cherascu.

Moral bi vedeti, ali ste dali prebrati moje pismo ali ste pa samo napovedali njegovo vsebino; moral bi prebrati zapisnik, da bi razumel dnevni red. Ker vidim, da se ponavlja vse, kar smo rekli o učnem osebju, sklepam, da ni bilo upoštevano, kar sem povedal na seji in o čemer sem pisal.

Vsekakor bi rad izključil higieno in zdravstvene razmere iz svoje zavrnitve, vendar mi dejstva tega ne dopuščajo. Da ne bom navajal drugega, naj povem, da je dan pred vašim pismom zdravnik moral tem gojencem predpisati protivirusne tablete. Naslednjega dne je prišel prefekt z nekim fantom, ki naj bi delal maturo. Napadla ju je vročica, da sta bila tri ure brez zavesti. Zato ne odstopam od odločitve, ki sem jo izrekel. Na žalost jo moram potrditi. Priporočam vam, da uredite vse potrebno za nadaljevanje šole, kar vam v vaši bistrovidnosti nikakor ne bo težko.

Z globokim obžalovanjem zaradi vsega, kar se je zgodilo, izrekam vam in celotni

občinski upravi globoko hvaležnost za ljubeznivost, ki ste mi jo izkazali v raznih okoliščinah, in se izrekam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.
duh. Janez Bosko

Občinski svet se je trdno odločil, da bo kot ničeve ovrgel don Boskove razloge, zaradi katerih se je umaknil iz vodstva šole in konvikta. Dne 2. septembra je enoglasno sklenil, da bo imenovanega gospoda don Janeza Boska tožil pri rednem sodišču, ki ga bo prisililo, da bo izpolnil svoje obveznosti.

Sporočilo je prišlo 5. septembra, zaslišanje pa naj bi se zgodilo 22. septembra. Ker don Bosko ni prišel na razpravo, so prenesli zaslišanje na 28. Advokat Hiacint Pipino je v don Boskovem imenu in v obrambo njegove strani obtožbo takole zavrnil:

1. *Občina se je zavezala, da bo zgradila spalnico in vodnjak in kljub ponovnim opozorilom te obveznosti ni izpolnila.*
2. *Tako občinska uprava v Cherascu kakor šolska oblast sta izrazili svoje zadovoljstvo zaradi učnih uspehov, kajti vsi fantje, ki so opravljali izpite v Albi, Cuneu in Astiju, so jih odlično opravili.*
3. *Don Bosko je brez kakršne koli obveznosti odprl v zavodu brezplačne večerne šole za fante, za kar mu je občinska uprava izrekla posebno zahvalo.*
4. *V letih 1870 in 1871 so se nenehno pojavljale vročinske bolezni, kar so pripisovali okoliščini, da so imeli na voljo samo eno spalnico na severni strani proti reki Sturi in en sam vodnjak, tudi na severni strani.*
5. *Starši niso hoteli, da bi njihovi otroci spali v tisti spalnici, in so zato vzeli sinove iz zavoda.*
6. *V prvem razredu je bilo več kot 20 in v drugem več kot 35 primerov vročinskih obolenj, tako da zaradi odsotnosti učencev pogosto ni bilo mogoče imeti pouka.*

Odvetnikovi razlogi niso mogli biti jasnejši in prepričljivejši. Kljub temu pa je sodišče 17. oktobra izreklo naslednjo sodbo:

Don Bosko nima pravice, da bi odpovedal dogovor pred iztekom roka, temveč je dolžan, da se ga drži ves čas trajanja.

Zato je za naslednje leto dolžan priskrbeti pet diplomiranih učiteljev za pet razredov osnovne šole in zadostno število usposobljenih učiteljev za pet gimnazijskih razredov, tako da bo šola imela pravico do državnega priznanja.

Občinska uprava ima pravico oskrbeti pouk v zavodu-konviktu na račun duhovnika Boska.

Kaj storiti? Don Bosko je vložil priziv in odvetnik Pipino je, kakor razberemo iz zapisnika 12. decembra 1871, predložil naslednje razloge za zavrnitev obsodbe:

Občinska uprava je v najmanjši meri izpolnila obveznosti za prilagoditev prostorov in jih tako usposobila za uporabo.

Kar se tiče higiene, občinska uprava ni prevarala samo don Boska, temveč vso javnost in starše iz mnogih krajev, ki jim je zagotovila neoporečnost krajevnih okoliščin. Občinska uprava je izdala potrdilo o zdravstveni neoporečnosti kraja, ki ga je zahtevala šolska oblast. V potrdilu se na veliko hvali in prepričuje o prijetnosti kraja in zdravem zraku celotne okolice.

V dogovorih, v katerih se je don Bosko odločil, da bo prevzel vodstvo konvikta, so tako župan kakor občinski svetovalci in zlasti še šolski nadzornik zdravnik gospod Lissone don Bosku ponovno zagotavljali, da je z zdravstvom kraja vse v redu.

Don Bosko je pripravljen zbrati priče, ki bi izpovedale, da so gojenci v času njegovega vodstva dobivali hrano najboljše vrste, najfinejši kruh, dobro vino in skoraj vsak dan meso ter sočivje in sadje. To je pomembno zato, ker bi obsodba rada zvrnila krivdo za obolenja na pomanjkanje ustrezne hrane in ne na pomanjkljive zdravstvene razmere kraja.

Stanje se je tako zelo poslabšalo, da zdravniki niso vedeli, kaj bi ukrenili. Predlagali so vse mogoče posege, pametne ali nespametne, ki pa niso prinesli nikakršnih olajšav za gojence: npr. obširno zasajevanje dreves na severni strani zavoda, trajno zaprta okna od poznega jutra do zgodnjega večera, prepoved igranja na dvorišču, obvezno nošenje volnenega perila, uporabo kinina v kavi pri zajtrku, ne da bi fantje za to vdeli.

Prišlo je že tako daleč, da zdravniki kinina niso več imenovali s pravim imenom, temveč so v pogovoru s fanti, da jih ne bi prestrašili, govorili o »že znani svojevrstnosti« in kupovali na debelo vse potrebno v Turinu.

Medtem ko je občinska uprava zahtevala od don Boska, naj še naprej vodi zavod, mu še ni plačala 3.000 lir, ki mu jih je bila dolžna za leto 1871. Pozabila je na to obveznost.

Po tej izjavi so se stvari močno zavlekle in šele po dveh letih, to je 13. februarja 1874, je prizivno sodišče »ob popraviljanju sodbe civilnega sodišča v Turinu z dne 12. oktobra 1871«, predpostavljajoč »predvsem izvajanja, ki jih je navedel duhovnik Janez Bosko«, in potem »izvajanja občinske uprave v Cherascu št. 6–7–7, zavrnenih prvih pet«, naroča »pretorju v Braju, naj zasliši priče in odgovorne iz občinske uprave v osebi tamkajšnjega župana ali njegovega namestnika«.

Toda zadeva s tem še ni bila končana. Občina je zahtevala nekaj, česar ni mogla zahtevati, in don Bosko se ni mogel sprijazniti s krivico. Pričkanje je trajalo še dolgo, tudi pisno, dokler ni prišlo leta 1877 do poskusa prijateljske sprave in končno do sporazuma.

2.5. PREVZEM NOVEGA ZAVODA V VARAZZEJU

Proti koncu leta 1870 sta vitez don Pavel Bonora, župnik v San Ambrogio, in dekan v Varazzeju sporazumno z županom vitezom Antonom Mombellom, kraljevim notarjem, in z odobritvijo mons. Janeza Krstnika Cerrutija, škofa v Savoni in princa v Lodisiu, povabila don Boska, da bi prevzel vodstvo zavoda-konvikta v

Varazzeju, kjer so gradili lepo šolsko poslopje v najlepšem predelu mesta. Zadovoljstvo in navdušenje zaradi odprtja zavoda v Alassiu prejšnje leto je opozorilo na don Boska tudi ob izbiri vodstva v novem zavodu v Varazzeju.

V želji, da bi razširil področje delovanja svojih sinov, je don Bosko rade volje sprejel povabilo, zlasti še zato, ker je predvideval, da bo moral zapustiti Cherasco. Povabil je župnika v oratorij in tako navezal stike za začetek dogovarjanja. Zagotovil mu je, da bo pogoje predložil v najkrajšem času. Medtem je okrajni šolski nadzornik odvetnik Bartolomej Fazio po razgovoru z don Bonoro napravil prve osnutke dogovora in izročil predlog za dogovor župniku, ki ga je zaupno poslal don Bosku.

Varazze, 26. januarja 1871

Velečastiti in veleugledni gospod!

Ko sem prejel vaš dopis, v katerem mi sporočate, da mi boste kmalu dostavili vaš predlog, sem govoril z gospodom odvetnikom Faziem, šolskim nadzornikom, o ustanovitvi zavoda-konvikta in nato še o mislih, ki smo si jih izmenjali. Predložil mi je splošni načrt, ki vam ga v vsej zaupljivosti prilagam, če bi vam mogoče koristil pri izdelavi vašega predloga.

Ko mi boste odgovarjali, vas prosim, da tega ne omenjate, ker bom danes govoril z županom in bi mogoče nastal kak nespোরазum. Želel bi pa, da bi na posebnem listu napisali svoje opažanje. Ker je predlog advokata Fazia najbližje posebnim okoliščinam v Liguriji, zasluži posebno pozornost, vendar je še daleč od uresničenja. Tukaj gre predvsem za gimnazijo, ki bi jo po prepričanju nekaterih uglednih oseb in gospoda škofa najbolj potrebovali. Kar je za prihodnje šolsko leto nujno potrebno, so štirje razredi osnovne šole in triletna tehniška šola.

Iz vsega srca se vam zahvaljujem za vaše ljubeznivo povabilo in ponudbo, četudi za zdaj ni mogoče ustreči vaši želji, toda ‚quod differtur non aufertur‘ (kar se preloži, se ne odloži).

Čakam na vašo ljubeznivo navodila in na ponovno srečanje. Priporočam se vam v vašo molitev in v molitev vaših gojencev in mi je v veselje, da se lahko v globoki spoštljivosti imam za vašega najponižnejšega in najvdanejšega služabnika.

Pavel Bonora, župnik

V priloženem poročilu je zapisano:

Varazze, 26. januarja 1871

Dragi moj gospod vitez Pavel Bonora, kanonik in župnik ugledne cerkve San Ambrogio v istem mestu!

Iz pogovora, ki ste ga v vaši dobroti imeli pred nekaj dnevi v mojem stanovanju, sem se prepričal, da je vašo uglednost prijatelj ljudske izobrazbe. To mi je v veliko veselje. Vendar je prav, da se v tem prav razumemo, brez kakršnega koli dvoumja.

Ljudska izobrazba je bila nekoč čisto kaj drugega, kot je danes, in še danes je različna

od kraja do kraja. Valdostanom je malo mar, ali poznajo ali ne glavne morske poti in gradnjo velikih oceanskih ladij, toda za nas Ligurijce, ki živimo od morja, je to čisto kaj drugega, zato poljedelsko ali znanstveno usmerjena šola ne bi bila dobrodošla v Liguriji, če mogoče izvzamemo Genovo.

In kake šole bi bile po vašem mnenju najboljše za Varazze?

Varazze, ki niso nikdar bile Vicus Virginis (vas device) Rimljanov, kakor to brez utemeljitve trdi Spotorno (sicer zelo izobražen človek), temveč so bile ‚ad Navalia‘ (pri ladjah) (pa če so imele ali ne prej besedo hasta – kopje grškega in spremenjenega porekla) in niso nikdar zanikale samih sebe in so bile vedno mesto ladij, mornarjev in trgovcev in vi sami lahko potrdite, da se tukaj govori o potovanjih v Ameriko in po oceanih kakor v Genovi o izletih v Polcevero ali v Turinu o izletu v Moncalieri, Supergo ali do Madonne del Pilone. Za Varazze je potreben trgovsko-mornarski zavod. S tem nikakor ne mislim reči, da zavod v Varazzeju ne bi imel tudi klasičnega oddelka. Moja goreča želja bi bila, da bi imeli gimnazijo, vendar se mora občinska uprava zavzemati predvsem za trgovsko in mornarsko šolo. Tega mnenja je tudi šolski odbor, kateremu imam čast pripadati.

Mogoče me boste vprašali, kaj si zamišljam kot trgovsko-mornarski zavod?

Povedal vam bom. V Varazzeju potrebujemo organiziran pouk tega, kar učijo v kolegiju konviktu v Nerviju pri Genovi, in k temu, če je mogoče, še gimnazijo. Zato potrebujemo osnovne, tehniške in obrtne šole, tehniški inštitut in vsaj tiste oddelke, ki se tičejo trgovine, kapitanov ladij in gradnje ladij.

Jasno je, da bodo rekli, da vsega tega sedaj ne potrebujemo, ker ne bi imeli zadosti učencev iz naše občine, toda ker moramo organizirati, je treba organiziranje usmeriti v to.

Vi, ki dobro poznate Ligurijo, dobro veste, kako zelo nam manjka pravi trgovski zavod; naši sinovi in bratje nočejo več živeti od obrti naših očetov, temveč od trgovine. Če se torej hočejo usposobiti za to dejavnost ali dobiti za to diplomo, potem morajo iti v Nizzo, Zürich, London, ker pač pri nas nimamo takih šol. Predragi gospod! Nikar si ne delajmo utvar, svet se spreminja, družba ima nove potrebe in mi ji ne moremo ugovarjati v tem, kar je dobrega in koristnega. Ali je mogoče trgovina nepravična, nespodobna in škodljiva?

Začnimo torej izpolnjevati to praznino. Ustanovimo trgovski zavod, da ga bomo mogli razširiti in tako odговорiti na upravičene želje našega ljudstva, naših družin. Verjemite mi, da nam bo za to hvaležna vera, družina, domovina in samo gospodarstvo.

S tem sem vam razodel svoje zamisli. Vi jih presodite, kakor veste in znate, vendar pri tem resno upoštevajte sodobno družbo.

Končno imam čast, da se smem imenovati vedno najvdanejši.

Jan. Bartolomej Fazio

Ko je don Bosko prejel pismo kanonika Bonora in spomenico šolskega nadzornika, je v skladu z izraženimi željami sestavil svoj predlog in ga poslal župniku.

PREDLOG PRAVILNIKA ZA ZAVOD-KONVIKT V MESTU VARAZZE

1. *Duhovnik Janez Bosko se obvezuje sam ali po svojih naslednikih, da bo v Varazzeju odprl zavod-konvikt za klasično gimnazijsko in osnovnošolsko izobrazbo za otroke iz mesta in okolice, ki bi si to izobrazbo želeli.*
2. *Isti duhovnik Bosko bo priskrbel štiri diplomirane učitelje za osnovno šolo in potrebno usposobljeno osebje za gimnazijo. Istočasno bo poskrbel za tehniški oddelek, kjer bodo poleg italijanskega jezika poučevali še zemljepis in aritmetiko, metrični decimalni sistem in risanje v gimnazijskih razredih, kar ustreza učnim vejam tehniških in klasičnih šol, ne da bi bil duhovnik Bosko obvezan, da bi priskrbel še dodatne učne moči poleg že omenjenih za gimnazijo.*
3. *Pouk v osnovni šoli in gimnaziji bo potekal po zakonih in disciplini, kot jih predvideva učni načrt prosvetnega ministrstva.*
4. *Stroški za opremo konvikta gredo na račun duhovnika Boska. Občina pa bo kot lastnik in v soglasju s členom 1604 italijanskega civilnega zakonika skrbela za: a) vsa popravila, potrebna za vzdrževanje stavbe in pripadajočih prostorov, b) vzdrževanje opreme tako v osnovni šoli kakor v gimnaziji in drugih predmetov, nad katerimi si bo pridržala lastninsko pravico.*
5. *Občinska uprava se obvezuje, da bo izplačala duhovniku Janezu Bosku dvanajst tisoč lir za učno osebje v osnovni šoli in za celo gimnazijo, všteti retoriko, in k temu še dodatek za Minervin sklad³⁰, o katerem bomo govorili pozneje.*
6. *Občinska uprava bo izplačala duhovniku Bosku dvanajst tisoč lir za izdatke prve opreme in nadaljnje vzdrževanje konvikta.*
7. *Pričujoča pogodba traja pet let in se podaljša, razen če bo ena ali druga stran pet let prej odpovedala.
Če bi se zgodilo, da bi se zaradi višje sile razdrla ta petletna pogodba, bo duhovnik Bosko vrnil občinski upravi tisti del od 12 tisoč lir, ki bo ostal po delitvi s številom let, ko je pogodba trajala, do konca petletja.*
8. *Če bi občinska uprava v Varazzeju želela dopolniti tehniški pouk in v ta namen ustanovila tehniški oddelek ali tudi licej, bo duhovnik Bosko zvišal število učiteljev po obstoječih predpisih in predhodnem dogovoru z občinsko upravo zaradi plače dodatnim učiteljem.*
9. *Občinska uprava prepušča v uporabo duhovniku Bosku stavbo zavoda za šolo, konvikt, priključeno dvorišče in vrt.*
10. *Za gimnazijske razrede je določen Minervin sklad, ki ga po zakonu morajo plačevati učenci in ga določa duhovnik Bosko, se pravi za retoriko največ trideset lir in za gramatiko štiriindvajset lir.
Učenci iz Varazzeja bodo imeli popust: za oba retorična razreda največ dvajset lir in za gramatična razreda šestnajst lir. Revni učenci, ki jih bo za take razglasil občinski svet, bodo oproščeni te dajatve.*

³⁰ Honorar za učitelje, ki se je nekoč izplačeval 19. marca, na dan Minerve (opomba prevajalca).

Občinska uprava bo skrbela za pobiranje te davščine in določila pobiralca.

Vsi gojenci konvikta in vsi učenci osnovne šole in tehniškega oddelka so izvzeti od dajatve za Minervin sklad.

11. *Zunanji gojenci imajo dostop do vseh vrst pouka, ki ga dobivajo konviktovc, če se podredijo urniku in disciplinskim zahtevam vsakega razreda.*
12. *V stvareh, ki se tičejo moralne in verske vzgoje, se občinska uprava zanaša na vzgojno modrost duhovnika Boska in gospoda župnika, na ozemlju katerega je zavod.*
13. *Vodstvo in uprava zavoda-konvikta in šol je v vsem prepuščena duhovniku Bosku, ki je odvisen od šolske in vladne oblasti, zlasti šolskega nadzornika, v smislu uradnih predpisov ministrstva za prosveto. Vsekakor bo z največjim zadovoljstvom sprejel vsak opomin ali pobudo župana in občinskih svetovalcev za večjo moralno, izobraževalno in zdravstveno korist kraja, šole in učencev, ki jih obiskujejo. O vsem tem pa se bodo dogovorili z duhovnikom Boskom, ki predstavlja zavod-konvikt v Varazzeju.*
14. *Šole bodo odprte na začetku šolskega leta 1871/72.*

Župnik je predlog izročil županu in ta ga je 8. februarja predstavil občinskemu svetu, ki ga je na splošno blagohotno sprejel. Še istega dne je kanonik Bonora pisal don Bosku.

Varazze, 8. februarja 1871

Velespoštovani in velečastiti gospod!

Gospod župan se je podvilal in mi sporočil, da je predložil občinskemu svetu predlog študij, ki ste mi ga blagovolili poslati, po katerem bi poleg osnovne šole in gimnazije bil še tehniški tečaj z vsemi predpisanimi predmeti, in da je bil v glavnem sprejet. Gospod župan je dejal, da je ostalo še nekaj nadrobnosti, o katerih bi se bilo treba pogovoriti v vaši navzočnosti. Izrecno je omenil 12.000 lir za opremo konvikta, kar se mu zdi preveč. Menim pa, da bo po vaši razlagi dvom odpravljen in bo mogoče odpraviti to in druge težave. Kakor vidite, je nujno potrebna vaša navzočnost in zato vas vabim, da bi čim prej prišli, kajti stavba se bliža strehi in bo kmalu pokrita. Jaz sem predlagal še eno nadstropje, kar bi svet odobril, če bi vi zastavili svojo besedo. V pričakovanju, da vas bom mogel kmalu pozdraviti, obnavljam pripravljenost, da vam v vsem pomagam, in imam čast, da se imenujem vaše velespoštovane uglednosti najponižnejšega in najvdanejšega služabnika.

Župnik Pavel Bonora

P. S.: Zelo bi vam bil hvaležen, če bi mi sporočili dan in uro prihoda. Gotovo vam je znano, da imamo zaradi prekinitve železniške proge med Voltrijem in Brajem samo dva vlaka za Sampierdareno: enega opoldne in drugega proti šesti uri zvečer.

Na žalost nimamo v tej zadevi na voljo nobenega drugega don Boskovega dopisa. Toda iz njegovega dopisovanja si lahko naredimo jasno podobo, kako se je ravnal

pri tej ustanovitvi, in se nam zdi potrebno, da se pri tej zadevi še malo ponudimo. Tako bomo bolje spoznali dejavnost in modrost našega predragega očeta.

Župnik mu je ponovno pisal:

Varazze, 18. februarja 1871

Velečastiti gospod!

Vaše pismo, v katerem ste mi sporočili svoj prihod, mi je bilo v veliko veselje. Vi in vaši spremljevalci ste dobrodošli na prvi dan posta. Ker ni verjetno, da bi v železniški vozni red uvedli kake dodatne vožnje, boste verjetno prišli ob šestih zvečer in jaz vas bom čakal na postaji.

V upanju, da se bo z Božjim blagoslovom vse lepo končalo, obnavljam prisrčen pozdrav vaši ugledni spoštljivosti.

Najponižnejši in najvdanejši služabnik

Pavel Bonora, župnik

P. S.: Ker so razmere v Alassiu zelo podobne našim, vas prosim, da prinesete s seboj prepis pogodbe, ki ste jo sklenili s tamkajšnjo občinsko upravo.

Don Bosko ni odlašal z obiskom. Z ekonomom don Saviem je prišel v Varazze prvi dan posta, 22. februarja. Župnik ga je pričakoval na postaji in ga povabil skupaj s spremljevalcem k sebi na stanovanje.

Po večkratnih pogovorih z županom, med katerimi so razčistili nekatera vprašanja, so bili prepričani, da bo kmalu sklenjen sporazum. Ko je don Savio obiskal novo stavbo, je omenil, da niso mislili na kapelo. Župan je dejal, da je temu namenjena obširna dvorana v pritličju.

Prosili so in dobili dovoljenje za gradnjo na zemljišču, ki je prej pripadalo bližnjemu samostanu očetov kapucinov. Ker je župan računal na to, da bi za nedeljska zborovanja uporabljali javno cerkev za zunanje gojence in bi tako imeli neke vrste praznični oratorij, je don Bosko šel v Genovo, da bi pozdravil očeta provinciala in slišal njegovo mnenje. Ker je bil provincial zunaj mesta, se je vrnil v Varazze in stopil naravnost k očetu gvardijanu. Ker mu je ta dal vedeti, da se ne strinja z zamislijo, je županu naravnost povedal, da ne želi motiti teh dobrih redovnikov.

Ni jasno, ali je bil v Genovi gost kanonika Canaleja ali don Caprileja, župnika pri San Lucu, pri katerem je imel navado stanovati. Vemo pa, da je bil med drugim tudi na obisku pri markizi Juliji Centurione, rojeni markizi Diario Sforza, ki ga je povabila 28. decembra 1870. Dobra gospa je postala ena izmed najbolj vdanih dobrotnic.

Med obiski, ki jih je sprejel, je treba omeniti obisk gospodov iz konference sv. Vincencija Pavelskega in župnije Diecimila Crocifissi predsednika Jožefa Prefuma in Dominika Varetija, ki sta ga v občudovanju vsega, kar je don Bosko delal za revno in zapuščeno mladino v Turinu, povabila, da bi podobno ustanovo odprli tudi v Genovi.

Don Bosko jima je razložil, da je za tako ustanovo treba najti potrebna sredstva in primeren prostor. Dobra gospoda sta mu obljubila, da bosta storila, kar je v njuni moči. Ko so se poslavljali, ju je spodbujal in jima obljubil, da jima bo rade volje ustregel.

Mesec dni pozneje, 23. marca, je občinski svet v Varazzeju enoglasno odločil, da se odpre zavod v Varazzeju pod vodstvom don Boska. Odločitev mu je sporočil sam brat župana, kanonik Dominik Mombello.

Varazze, 25. marca 1871

Velečastiti gospod!

Hitim, da vam sporočim veselo novico, da je tukajšnji občinski svet v tem trenutku končno enoglasno sklenil ustanoviti zavod pod vodstvom vaše spoštovane uglednosti. Ne morem vam opisati zadovoljstva, ki ga čutim. Hudič je s pomočjo svojih sodelavcev hotel to preprečiti, toda jaz sem vse položil v roke Božje previdnosti. Gospod je poznal moje namene in me je uslišal. Zlasti sem goreče prosil svetega Jožefa. V teku devetdnevnic, ki sem jo opravljal njemu v čast, in zlasti še na dan njegovega praznika sem pri oltarju, kjer častimo njegovo podobo, s posebno gorečnostjo pri maši priporočil to zadevo, ki se mi zdi izrednega pomena za naše mesto. Reči moram, da sem se močno bal.

Iz vsega srca se zahvaljujem gospodu Bogu in istočasno prosim vašo velečastito uglednost, da storite, kar je v vaši moči, da uresničite, kar ste si zamislili. Za zdaj vam ne morem povedati nič novega v tej zadevi kot to, da je občinski svet popolnoma privolil v vse, kar sta se dogovorila z mojim bratom zadnji večer vašega bivanja pri nas.

Zelo mi je žal, da nisem imel priložnosti, da bi bil z vami pred vašim odhodom, kakor sem si srčno želel, vendar upam, da se bomo kmalu spet videli. Ne bom nadaljeval pisanja, ker je čas, da pismo oddam na pošto. Prosim vas, da pozdravite gospoda generalnega ekonomista. Ko vam sporočam veselo novico, vas prosim, da bi se z menoj pridružili v zahvali svetemu Jožefu za tako veliko milost.

V upanju, da se bomo kmalu spet videli, se v globokem spoštovanju izrekam za vaše uglednosti najvdanejšega in najbolj spoštljivega služabnika.

Kanonik Dominik Mombello

Zadeva je odlično potekala.

Dne 6. aprila je podprefekt okraja Savona potrdil odločitev občinskega sveta v Varazzeju in župan je o tem takoj po uradni poti obvestil don Boska. Obenem mu je sporočil najzanimivejše podrobnosti, ki so jih vključili v uradno listino. Te naj bi zapisal advokat komendator Janez Maurizio.

Območje Savone, MESTO VARAZZE, Št. 357 prepisovalca

Predmet: prevzem zavoda konvikta

Varazze, 7. aprila 1871

Tukajšnji Občinski svet je na zasedanju 23. marca 1871 odločil:

1. *Da zaupa vodstvo in upravo zavoda-konvikta v Varazzeju duhovniku gospodu Janezu Bosku z nalogo, da prevzame osnovno moško šolo, popoln tehniški tečaj, kakor tudi popolno gimnazijo v skladu z vladnimi načrti, programi in določili, ki bi jih sprejeli v prihodnje.*
2. *Da dodeli duhovniku don Bosku letno vsoto dvanajst tisoč lir za plačevanje učnega osebja teh šol.*
3. *Da dodeli prav tako duhovniku Bosku vsoto dvanajst tisoč lir za opremo zavoda, kar mu bo izplačano v dveh enakih obrokih: prvega ob odprtju zavoda in drugega prihodnje leto. Imenovani don Bosko pa je dolžan plačati šest tisoč lir za opremo, ki jo prevzema. Če bi iz katerega koli vzroka prekinil desetletno pogodbo, pa bo plačal štiri tisoč lir.*
4. *Sedanja pogodba traja pet let, in če ne bo odpovedi štiri leta prej, se podaljša za nadaljnjih pet let.*
5. *Občinski svet bo sestavil pogoje za pogodbo v soglasju z zgoraj omenjenim don Boskom z vsemi pripombami, ki se mu bodo zdele primerne. To pogodbo bo sestavil advokat komendator Janez Maurizio in predložil občinskemu svetu v potrditev.*

Ker je imenovani odlok občinskega sveta potrdil gospod podprefekt tega območja dne 6. aprila 1871, je podpisani takoj obvestil imenovanega don Boska. Prav tako mu je bilo sporočeno, da je bil advokatu Janezu Mauriziju dan nalog za izdelavo dokončne pogodbe, kar je on rade volje sprejel.

Upamo, da bo ta pogodba izdelana v nekaj dneh. Ko jo bomo dobili v tej občinski hiši, bomo povabili imenovanega gospoda don Boska na sestanek občinskega sveta z namenom, da pregledamo, se o njej pogovorimo in sporazumemo, da bo mogel občinski svet dati potrdilo.

Podpisani ima čast, da imenovanemu don Bosku izrazi čustva globokega spoštovanja in upoštevanja. Župan A. Mobello

Velečastitemu gospodu don Janezu Bosku v Turinu.

Kakor hitro je bila pogodba pripravljena, so poslali prepis don Bosku s prošnjo, da bi se udeležil občinske seje »z namenom, da bi se dogovorili o vsem potrebnem, preden bi sklicali občinski svet za končno potrditev«.

Ne vemo, ali je bil don Bosko za to priložnost v Varazzeju, imamo pa en izvod pogodbe (z nekaterimi svetnikovimi popravki), ki ga prinašamo v izvirniku:

Dogovor med mestom Varazze in duhovnikom Janezom Boskom na osnovi odločitve občinskega sveta dne 23. marca 1871:

1. *Duhovnik Janez Bosko se zavezuje, da bo v mestu Varazze odprl zavod konvikt in oskrbel osnovnošolsko, gimnazijsko in tehniško izobrazbo tako mestnim kakor tudi okoliškim dečkom, ki bodo to želeli.*

V primeru smrti duhovnika Janeza Boska bodo njegovi dediči prevzeli dolžnosti svojega predstojnika. Ravnatelj, ki bo nadomeščal imenovanega duhovnika Boska, bo moral biti po volji občinskega sveta v Varazzeju.

2. *Duhovnik Janez Bosko bo priskrbel učno osebje za zgoraj imenovane šole z odobritvami šolskih oblasti in v smislu obstoječih predpisov.*
3. *Pouk se bo izvajal v smislu predpisov in navodil po državnem načrtu.*
4. *Občinski svet v Varazzeju si bo prizadeval za državno priznanje gimnazije in tehniške šole in don Bosko je dolžan ustvariti razmere, da se bo to izpolnilo. To ne izključuje možnosti, da don Bosko ne bi uporabljal istih učiteljev tako za pouk kakor za vse drugo, samo da zaradi tega ne bi trpel pouk in disciplina.*
5. *Izdatki za opremo konvikta gredo na račun duhovnika Boska. Občinska uprava pa se v skladu s predpisom člena 1604 italijanskega civilnega zakonika obvezuje:*
  - a) *Za vsa popravila, potrebna za uporabo in vzdrževanje stavbe in priključenih prostorov razen tega, kar pripada konviktu in stanovanju učiteljev in drugega osebja.*

Kar se tiče te stavbe, bodo majhna popravila narejena na račun don Boska, ki bo poravnava stroškov lahko zahteval od tistih, ki okvare povzročijo.

  - b) *Da bo poskrbela in vzdrževala tako v osnovni šoli kakor gimnaziji opremo in druge predmete, ki so v njeni lasti.*
6. *Občinska uprava se obvezuje, da bo izplačala duhovniku don Bosku:*
  - a) *vsoto dva tisoč petsto italijanskih lir (2.500 lir) za osebje osnovne šole,*
  - b) *vsoto devet tisoč petsto italijanskih lir (9.500 lir) za osebje gimnazije in tehniške šole.*

Poleg tega še Minervin sklad, o katerem bo govor v nadaljevanju.

Občinska uprava si prilašča podpore, ki bi jih mogel zavod prejeti od pokrajine, od vlade kakor tudi od katere koli druge dobrodelne ustanove, ker je prevzela plačilo dvanajst tisoč lir. Tako bi nadomestila izdatke, ki si jih je naložila z dvanajst tisoč lirami.

Če pa bi pa zaradi državnega priznanja šol bili dodeljeni dodatni prispevki, bi si jih delila zavod in občinska uprava.
7. *Občinska uprava se zavezuje, da bo don Bosku izplačala dvanajst tisoč lir (12.000) za izdatke za prvo opremo konvikta in za njegovo vzdrževanje. Polovica te vsote bo izplačana ob odprtju zavoda, druga polovica pa ob koncu šolskega leta.*
8. *Ta dogovor velja za dobo petih let in se obnavlja, če ga občinska uprava ne odpove pred pretekom prvega leta.*

Če bi bil prekinjen dogovor pred desetimi leti, bo don Bosko vrnil vsoto šest tisoč lir (6.000) v denarju ali opremi, ki je bila v uporabi konvikta. Ocenitev bo opravil cenilni odbor.

Če bi bil prekinjen dogovor pred iztekom desetih let, bo don Bosko dolžan vrniti dvanajst tisoč italijanskih lir (12.000) v denarju ali opremi v desetih obrokih, glede na leta, ki manjkajo do deset let, pa četudi bi dogovor bil prekinjen po višji sili ali kako drugače.
9. *Občinska uprava prepušča duhovniku Bosku uporabo stavbe, ki je bila pred*

- kratkim zgrajena za šolo, konvikt z dvoriščem in vrtom.*
10. *Prispevki za Minervin sklad ne bodo smeli biti višji od 30 lir za obe retoriki in 24 lir za obe gramatiki.
Kar se tiče tehniške šole, so stvari urejene po posebnem pravilniku. Gojenci iz Varazzeja bodo imeli tretjinski popust.
Občinska uprava si pridržuje pravico, da zares revne fante z odličnim obnašanjem oprostijo te dajatve.
Gojencev konvikta in osnovnošolcev ni mogoče obremenjevati s plačilom Miner vinega sklada.*
  11. *Zunanji gojenci bodo lahko obiskovali posamezne učne enote, ki so namenjene predvsem notranjim gojencem.*
  12. *Kar se tiče prestopkov proti moralnosti, naj se upoštevajo že obstoječi predpisi, kar se pa tiče verskega pouka, se prepušča sodba modrosti duhovnika Boska.*
  13. *Vodstvo in uprava zavoda-konvikta kakor tudi vodstvo gimnazijske, tehniške in osnovne šole sta zaupana duhovniku Bosku, ta pa je odvisen od šolske oblasti, kakor je predpisano v obstoječih zakonih.
Za osnovno šolo veljajo vsi predpisi o odvisnosti od občinske uprave.*
  14. *Šole bodo začele delovati v začetku šolskega leta 1871/72 po šolskem urniku.*
  15. *Občinska uprava si pridržuje pravico, da potrdi urnike, ki jih bo predložil don Bosko. Prav tako si občinska uprava pridržuje pravico, da pošlje svojega nadzornika ob polletnih in letnih izpiti, če bo imela to za primerno.*

Svetnik je vnesel naslednje popravke:

V prvem členu, ki pravi »v primeru smrti duhovnika Janeza Boska«, je prečrtal besede »bo ravnatelj, ki bo nadomeščal imenovanega duhovnika Boska, moral biti po volji občinskega sveta v Varazzeju«.

V tretjem členu, kjer je govor o pouku po pravilih in disciplini uradnih programov, je dodal »namenjenih od vlade za javne šole«.

Nato je dodal naslednjo razlago: »Tehniški tečaj bo potekal po vladnem načrtu s povezavo tehniškega in gimnazijskega tečaja, se pravi: aritmetika, metrični sistem, zemljepis, italijanski jezik, zgodovina, kar je isto kot v gimnaziji. To pomeni, da bodo predmeti tehniškega pouka obdelani istočasno z gimnazijskim poukom. Da se izpolnijo strogo tehnične zahteve, bo tehniški pouk imel še francoski jezik in risanje, tako da bodo v petletju izpolnjene zahteve tehniškega pouka.«

Prečrtal je izjavo, da mu je dovoljeno nalagati učiteljem poleg pouka drugo delo, kakor je to povedano v 4. členu, ne da bi pri tem trpel pouk in disciplina.

V 5. členu je črtal izključitev izdatkov za ohranjanje poslopja, ki je namenjeno konviktu ter stanovanju učiteljev in sodelavcev, vendar je pripravljen poravnati izdatke za majhna popravila v tistem delu, ki je namenjen konviktu.

V 6. členu, kjer se naštevajo denarni prispevki občinske uprave, je pripisal: »Če bi zahtevali državno priznanje šol in bi se priznanje tudi izpolnilo, bo občin-

ska uprava dvignila plače na raven, kot jih določa zakonska tabela ministrstva za prosveto in za tretjo kategorijo mestnih šol.«

Zatem je prečrtal in postavil vprašaj k 8. členu, kjer je govor o vrnitvi 6.000 lir, če bi se dogovor razdril pred končanim desetim letom.

Pri členu 10, kjer si občinska uprava pridržuje pravico, da oprosti dajatve za Minervin sklad zares revne gojence odličnega vedenja, je pojasnil: »Gojenci, ki so vzornega vedenja in zares revni ter jih priporočajo posebne sposobnosti in lepo vedenje.«

V priznanju krajevne cerkvene oblasti je spremenil člen 12 takole: »V zadevah, ki se tičejo moralnosti in verskega pouka, se občinska uprava ravna po previdnosti duhovnika Boska in gospoda župnika, na katerega ozemlju stoji zavod.«

Tudi členu 13, ki se tiče odvisnosti zavoda-konvikta od šolskih oblasti, je dodal »in zlasti še šolskega nadzornika« ter drugo črtal.

V zadnjem členu je spremenil besedilo tako, da občinska uprava lahko »pošlje svojega predstavnika k polletnim in h končnim izpitom, če meni, da je to potrebno.«

Don Boskove pripombe in popravke so skoraj v celoti sprejeli v dokončen dokument, ki ga je 5. junija potrdila občinska uprava in 12. julija Pokrajinski šolski svet.

Župan je o tem obvestil don Boska in mu zagotovil, da bo takoj, ko bo prejel uradno potrdilo, poslal dva izvoda njemu, da ju podpiše.

Območje Savone, MESTO VARAZZE

Predmet: Zavod-konvikt

Varazze, 14. julija 1871

Gospod komendant advokat Janez Maurizio je obvestil, da je Šolski pokrajinsko-občinski svet na seji 12. tekočega meseca odobril dogovor, ki ga je izglasovala občinska uprava 5. junija, na osnovi katerega naj bi se izdelala pogodba med tukajšnjo občinsko upravo in vašo visoko spoštovano uglednostjo o vodstvu in upravi zavoda-konvikta, ki naj bi se odprl v tem mestu.

Z največjim veseljem izpolnjujem dolžnost, da vam sporočim to novico, in vas prosim, da uredite vse potrebno za prevzem zavoda za začetek novega šolskega leta.

Kakor hitro bom prejel uradno potrdilo, vam bom poslal v podpis dva izvoda pogodbe, od katerih bo eden ostal v vaših rokah, drugi pa na tej občinski upravi.

Prosim vas, da mi dovolite, da ponovno izrazim svoje občudovanje in visoko spoštovanje do vaše uglednosti.

Najvdanejši in najuslužnejši služabnik župan A. Mombello

Tudi župnik je ves vesel zaradi uspešnega konca cele zadeve sporočil svetniku novico in ga vabil, da bi prišel v Varazze na podpis pogodbe. Vendar se zdi, da don Bosko ni šel, ker je dobil od župana sporočilo, da mu bo listine poslal v Turin.

Varazze, 15. julija 1871

Predragi moj gospod!

Gospod župan mi je povedal, da je sporočil vaši spoštovani častitljivosti, da je Pokrajinski šolski svet z odlokom z dne 13. tekočega meseca popolnoma odobril odločitev občinskega sveta, da zaupa novi zavod-konvikt vašemu modremu vodstvu. Ostane le še, da za konec pridete sem in potrdite oziroma podpišete pogodbo. Rad bi vas povabil, da bi to storili čim prej. Prav tako vam svetujem, da bi dali razglasiti odprtje zavoda-konvikta na način, ki se vam zdi najprimernejši, in poslali nekaj tiskovin s pogoji za sprejem v konvikt, ker je že prišlo nekaj prošenj.

In kako je z velečastitim gospodom don Saviem? Resno sem upal, da bom po vrnitvi iz Alassia imel priložnost, da bi bil še malo v njegovi družbi, in sem zato vnaprej obvestil markizo Centurione, da bi v vašem imenu opravil kratek obisk. Verjetno mu časovna stiska ni dopustila, da bi se ustavil. Na vsak način bi rad kaj natančnejšega zvedel o njem.

V pričakovanju pisma od vas in veliko bolj vaše osebe imam veselje in čast, da se imenujem v globoki vdanosti vaš najvdanejši in najponižnejši služabnik Pavel, župnik

Ko je župan prejel uradno potrdilo »Pogodbe, sklenjene med mestom Varazze in gospodom vitezom duhovnikom Janezom Boskom za vodstvo in upravo zavoda -konvikta«, je, kakor je obljubil, poslal svetniku dve podpisani kolkovani poli s pogodbo in prosil, da bi ju podpisal, ohranil eno zase, drugo pa vrnil za občinski arhiv.

Predel Savone, MESTO VARAZZE

Št. 542 prepisovalca

Št. 1171 glavnega zapisnika

Predmet: Pogodba za zavod konvikt

Varazze, 22. julija 1871

Da izpolnim obljubo, ki sem vam jo dal v svojem dopisu z dne 14. tekočega meseca, pošiljam vaši spoštovani uglednosti dva izvoda pogodbe, ki ste jo sklenili vi in občinska uprava glede vodstva in uprave zavoda-konvikta v tem mestu, ki sta vam bila zaupana.

Oba primerka sem jaz že podpisal. Bodite tako dobri, da podpišete oba, enega pošljete meni, drugega pa obdržite.

V čast si štejem, da morem obnoviti izraze svojega globokega spoštovanja in se izreči za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

Župan A. Mombello

Velečastitemu gospodu vitezu duhovniku Janezu Bosku v Turinu.

Pogodba se glasi:

POGODBA, sklenjena med mestom Varazze in velečastitim gospodom vitezom duhovnikom Janezom Boskom o vodstvu in upravi zavoda-konvikta v tem mestu. Leta tisoč

osemsto enainedesetega, dne dvaindvajsetega julija v Varazzeju se je odločilo, da je občinski svet mesta Varazze z glasovanjem petega junija 1871 zaupal vodstvo in upravo zavoda-konvikta, ki naj se odpre v tem mestu, velečastitemu gospodu duhovniku Janezu Bosku s pogoji, ki so navedeni v priloženem spisku in ki jih je don Bosko pripravljen sprejeti. Istočasno je občinski svet naročil gospodu županu tega mesta, da sklene z imenovanim don Boskom zadevni dogovor.

Ker je imenovano odločitev potrdila Pokrajinska šolska uprava v Genovi dne dvanajstega tekočega meseca, lahko izvedemo imenovano pogodbo.

V zvezi z zgoraj povedanim mesto Varazze v osebi župana Antona Mombella, sina pokojnega Antona, sklepa z duhovnikom Boskom naslednjo pogodbo:

1. Duhovnih Janez Bosko se zavezuje, da bo odprl zavod-konvikt v mestu Varazze in bo skrbel za klasični, gimnazijski, tehniški in osnovnošolski pouk tako za mestne kakor za okoliške dečke, ki bodo to želeli.

V primeru smrti bodo njegovi nasledniki dolžni izpolnjevati obveznosti, ki jih je prevzel njihov predstojnik.

2. Duhovnik Bosko bo priskrbel zadostno število učiteljev za zgoraj navedene šole, ki bodo vsi usposobljeni v smislu zakonskih določil in sedanjih predpisov.
3. Pouk se bo izvajal v smislu uradnih programov javnih šol.

Tehniški pouk se bo izvajal na osnovi povezave tehniškega in gimnazijskega načina, se pravi: aritmetika, metrični sistem, zemljepis, italijanski jezik, zgodovina, ki so isti kot v gimnaziji, tako da bo tudi tehniški oddelek imel gimnazijske predmete. Da pa bodo podani značilno tehniški predmeti, bosta k temu dodana še francoski jezik in tehnično risanje, tako da bodo v teku petih let obdelani tudi predmeti tehničnega pouka in bodo učenci tako tehniške kakor gimnazijske smeri usposobljeni za višje razrede.

To ne izključuje, da ne bi mogel duhovnik Bosko zaposlovati istega osebja razen s poukom še z drugimi nalogami, samo da je zadoščeno pouku in disciplini.

4. Vsi izdatki za opremo konvikta so v breme duhovnika Boska. Občinska uprava pa bo kot lastnica v soglasju s členom 1604 italijanskega civilnega zakonika skrbela za:

a) popravilo vseh prostorov v osrednji in dodatnih stavbah; majhna popravila bodo v breme duhovnika Boska za del, ki pripada konviktu;

b) opremo v osnovnošolskih, gimnazijskih in tehniških razredih in druge storitve, potrebne za vzdrževanje, za katere si bo ohranila lastništvo.

5. Občinska uprava se zavezuje, da bo plačala duhovniku Janezu Bosku:

a) vsoto tri tisoč dvesto italijanskih lir (3.200 lir) za osebje osnovne šole,

b) vsoto osem tisoč osemsto (8.800) italijanskih lir za osebje gimnazijske in tehniške šole in poleg tega še dohodke iz Minervinega sklada, o čemer bomo govorili spodaj.

Za to vsoto dvanajst tisoč lir (12.000) bo moral duhovnik Bosko plačati občinski, pokrajinski in državni davek.

- Občinska uprava si pridržuje podporo tako pokrajine kakor države in dobrodelnih ustanov, ker se je obvezala, da plača celoten znesek dvanajst tisoč italijanskih lir (12.000), in bi to bilo povračilo za to dajatev.*
6. *Občinska uprava se prav tako obvezuje, da bo izplačala duhovniku Bosku dvanajst tisoč lir (12.000) za prvo opremo in nadaljnje vzdrževanje opreme konvikta. Polovica te vsote bo izplačana na začetku in drugo na koncu šolskega leta.*
  7. *Ta pogodba velja pet let in bo podaljšana, če katera izmed obeh strani ne bo odpovedala pred iztekom prvega leta.
Če bi bila pogodba razveljavljena pred koncem prvega desetletja, bo duhovnik Bosko moral vrniti opremo ali denar, razdeljen v dvanajst enakih delov (12.000 lir), in bo vrnil toliko obrokov, kolikor let bi manjkalo do izpolnitve desetletnega roka pogodbe, pa najsi bi to bilo zaradi višje sile ali zaradi kakega drugega vzroka.*
  8. *Občinska uprava prepušča duhovniku Bosku uporabo prostorov tako imenovanega zavoda, ki je bil pravkar dograjen za šole, konvikt z dvoriščem in priključnim vrtom.*
  9. *Dajatev za Minervin sklad ne sme biti višja od trideset italijanskih lir za obe retoriki in štiriindvajset lir za gramatiko.
Kar se tiče tehniške šole, se obe pogodbeni strani opirata na zadevne pravilnike. Učenci iz Varazzeja bodo imeli tretjinski popust.
Občinska uprava si pridržuje pravico določati oprostitev dajatev zares revnim učencem, ki so odličnega vedenja.
Konviktovci in učenci osnovne šole so oproščeni dajatve za Minervin sklad.*
  10. *Vsi zunanji gojenci lahko obiskujejo šolske prireditve notranjih gojencev.*
  11. *Stvari, ki se tičejo morale in religije, prepušča občinska uprava razsodnosti duhovnika Boska.*
  12. *Vodstvo in uprava zavoda-konvikta kakor tudi vodstvo tako tehniških, gimnazijskih in osnovnošolskih oddelkov sta izročeni duhovniku Bosku, ta pa je odvisen od zakonskih predpisov šolske oblasti.*
  13. *Šole bodo odprle svoja vrata na začetku šolskega leta 1871/72 po šolskem razporedu.*
  14. *Občinska uprava potrjuje šolske urnike, ki jih bo duhovnik Bosko predložil v pregled, in ima pravico, da pošlje svojega zastopnika na mesečne in končne izpite, če bi se ji zdelo umestno.*

Ko bodo pogajalci prebrali to pogodbo, naj jo podpišejo.

Mombello, župan

duh. Janez Bosko

Don Bosko je podpisal in vrnil županu en izvod pogodbe. S tem je prevzel nov zavod-konvikt v Varazzeju za naslednje leto in 29. julija je, kakor smo že povedali, sporočil županu v Cherascu, da iz higienskih razlogov zapušča tamkajšnji zavod. Odločil je tudi, da se osebje iz Cherasca premesti v Varazze, in prav zato so začeli govoriti, da se je zavod iz Cherasca preselil v Varazze.

Kot smo že povedali, je bilo zavzeto prizadevanje za odprtje novega zavoda v Varazzeju znano v Genovi, kjer so si goreče želeli, da bi don Bosko odprl zavetišče za revne dečke. Božja previdnost je uredila tako, da so tistega leta tudi tam odprli tako hišo.

2.6. STOLETNICA ZMAGE PRI LEPANTU

Leta 1871 je preteklo tristo let od zmagoslavne bitke pri Lepantu. Obletnico so slovesno obhajali v svetišču Marije Pomočnice.

Ta praznik, tako je zaneseno pisal teolog Jakob Margotti v Unità Cattolica 14. maja, je ustanovil papež Pij VII. v zahvalo Mariji za čudežno osvoboditev iz pregnanstva v Fontainebleauju. Na tak način je papež Pij VII. uvedel med kristjane pobožnost do Marije Pomočnice kristjanov v zahvalo za slavno zmago proti Turkom pri Lepantu. Obletnico te zmage obhajamo prav to leto.

Prav zato morajo vsi katoličani, ki ječijo zaradi sedanjih stisk Cerkve in vidijo, kako je Rim razdejan od revolucionarjev in brezbožnežev, ki niso prav nič manj sovražniki vsega katoliškega, kot so bili pripadniki polmeseca, in je namestnik Jezusa Kristusa istočasno jetnik v Vatikanu, prihajati k Mariji Pomočnici, mogočni branilki Cerkve in njene časti, da bi nam izprosila tako zaželeni mir, pomagala do zmage dobrim, spreobrnila hudobne in pomagala vsem. Presveta Devica nas bo brez dvoma uslišala, kajti molitve toliko njenih častilcev v vseh delih sveta morajo omehčati njeno materinsko srce. Pred nami je žalosten položaj brezbriznosti in brezboštva. Na drugi strani pa vidimo druge prizore pobožne molitve, darov, spokornosti in romanj. Mogoče boj še nikdar ni bil tako silen in splošen. O zmagi nihče ne dvomi, kajti Marija, zakladničarka Božje milosti, ne bo pozabila na svoje obljube.

Iz teh razlogov obhajamo v cerkvi Marije Pomočnice v Turinu 24. maja njen praznik izredno slovesno; bolj kot druga leta.

Spored, poln zanimivih podrobnosti, visi ne samo na vratih cerkva, temveč je objavljen tudi na ovitku zvezka Katoliškega branja in v obilici oznanjan na letakih po vsem mestu.

Oratorij svetega Frančiška Saleškega

Stoletnica zmage pri Lepantu, ki so jo kristjani leta 1871 izbojevali nad Turki po priprošnji Marije Pomočnice.

DEVETDNEVNICA IN PRAZNIK

Vsi, ki bodo prejeli sveto obhajilo, se v teku devetdnevnice spovedali in obiskali njej posvečeno svetišče, bodo prejeli popolni odpustek.

RAZPORED BOGOSLUŽNIH OBREDOV

Dne 15. maja se začne devetdnevnica na čast Mariji Pomočnici. Vsak dan se bodo celo dopoldne darovale svete maše in bo priložnost za spoved in obhajilo.

Ob 7. uri bo skupno sveto obhajilo s posebnimi pobožnostmi.

DELAJNIKI

Vsak večer ob 7. uri petje pobožnih pesmi, pridiga, blagoslov z Najsvetejšim.

PRAZNIČNI DNEVI

V nedeljo 21. maja: Ob 8.30 podelitev zakramenta svete birme. Ob 10.30 slovesna maša. Popoldne ob 3.30 večernice, pridiga, blagoslov.

24. MAJA: SLOVESNI PRAZNIK MARIJE POMOČNICE KRISTJANOV

Dopoldne – Ob 10. uri škofovska maša. Gojenci Oratorija sv. Frančiška Saleškega bodo ob spremljavi orkestra in z 200 pevci izvedli novo slovesno mašo duhovnika Janeza Cagliera. Popoldne - Ob 6. uri slovesne večernice, slavnostni govor, Tantum ergo s 300 pevci, blagoslov. OPOMBA. Himno za večernice, skladbo imenovanega duhovnika Janeza Cagliera bo izvajalo 300 pevcev ob spremljavi orkestra. Skladatelj skuša z glasbenimi sredstvi predstaviti slavno bitko in zmagoslavje kristjanov pri Lepantu s pomočjo Marije Pomočnice. Skladbo bodo izvajali gojenci iz Turina, Lanza, Cherasca, Alassia, Borga San Martino s sodelovanjem mnogih profesorjev glasbe, dirigentov in ljubiteljev glasbe iz mesta. Kdor bi se rad vpisal v Združenje častilcev Marije Pomočnice, naj stopi v zakristijo, kjer bo čakal v ta namen pripravljen zapisnik. Darovi, ki jih bodo darovali člani in drugi, bodo za plačilo izdatkov, ki jih je vodstvo svetišča imelo z gradnjo kora in dveh zakristij.

POSEBNOSTI

Glasbo bodo dne 21. maja izvajali gojenci zavoda konvikta v Lanzu. Dne 22. maja bodo glasbene točke izvajali gojenci iz zavodov-konviktov iz Cherasca in Alassia. Dne 23. maja pa gojenci iz zavodov sv. Karla iz Borga san Martina pri Casaleju.

SPLOŠNE OPOMBE

Zadnje dni devetdnevnice in na dan praznika bo v notranjosti zavoda pripravljen majhen sejem v korist zavoda in celotne dobrodelne ustanove. Na klopeh bodo razstavljeni naslednji predmeti:

1. *Svetinjice, fotografije, podobice, zanimive knjige, note za petje, različna glasbila in knjige, ki jih je izdal oratorij.*
2. *Igračke in različne zanimive stvari za otroke.*
3. *Velik paviljon Kolesa sreče. Kolo sreče je velik boben z napisanimi in praznimi listki. Kdor kupi za 10 centov listek, potegne iz kolesa svojo srečko, na kateri je napisan dar. Kdor jih kupi deset, dobi enajsti listek zastonj.*
4. *V prostem času se bodo vrstile razne prireditve, kot gledališki in pevski nastopi, koncerti itn.*
5. *Vodstvo notranjih prireditev je zaupano ravnateljem oratorijev in odboru plemenitih gospodov, ki z veseljem pomagajo pri teh prazničnih prireditvah.*

Vašo uglednost prosimo, da se slovesnosti udeležite in povabite tudi osebe iz kroga vaših znancev.

Don Bosko, ki je imel navado povabiti na praznik kako ugledno osebo, je v svoji sveti ljubeznivosti pisal gospe Uguccioni v Firenze:

Predraga mama!

Vsako jutro se pri daritvi svete maše posebej spominjam svoje drage mame in dragega družinskega očeta. Vendar me grize vest, ker vam tako poredko pišem. Za zdaj mi to odpustite, ker vam obljubljam številnejše misli in poboljšanje v svoji nemarnosti. Ne, ne bom več kradel znamk in ne bom več uporabljal lažnih izgovorov.

Hudo vam je, ker brata Montauto ne moreta vzdržati v isti družini. Ne ženite si k srcu. Naj vam bo hudo samo zaradi Božje žalitve in ne za drugo. Bodite posrednica miru, ko živijo v eni sami družini, pa tudi v zdrahi, če ni mogoče preprečiti zla. Abraham in Lot sta bila dva sveta brata, pa sta se ločila, da je vsak skrbel za svojo družino, za svoje črede, za svojo pašo.

Ali vam ne bi bilo mogoče, da bi letos za praznike prišli k nam na obisk? Če bi se kaj takega zgodilo, bi želel, da bi naš zvonar zazvonil slovesno z vsemi zvonovi. Pomislite malo, ali bi lahko pripravili tako veselje enemu izmed svojih dragih sinov? Je še vedno poreden, toda če ga boste obiskali, vam obljublja, da se bo poboljšal. Če boste srečali gospo Henriko Nerli, grofico Digny, gospo Marijo Gondi, bodite tako prijazni in jim izročite moje pozdrave. Kdo ve, ali bi se mogoče lahko odločile, da bi nas obiskale? Pisal bom pozneje in jih povabil.

Prav lepo vas prosim, da bi molili za našo hišo. Kar se tiče moralnosti, zdravja in podobno, je vse v najboljšem redu. Toda v zelo kratkem času moramo oprostiti vojaščine deset naših klerikov z velikansko vsoto 32 tisoč frankov. Glejte, kak križ! Toda to je za zdaj opravljeno, zato se pripravljamo na druge nesreče, seveda, če bo Bogu prav, da nam jih pošlje.

Bog naj blagoslovi vas, gospoda Tomaža, vse člane družine. Molite za mojo ubogo dušo in me imejte za vaše uglednosti najvdanejšega porednega sina.

duh. Janez Bosko

30. 4. 1871

Popoldne 21. aprila se je zbralo v cerkvi sv. Frančiška Saleškega veliko glasbenikov iz mesta, da bi opravili vajo za Saepe dum Christi, odlično skladbo don Cagliera, ki je izdal naslednje vabilo:

Velespoštovani gospod!

Dne 24. maja bomo obhajali v cerkvi Marije Pomočnice slovesen praznik njene nebeške zavetnice. Ob 6. uri popoldne bodo slovesne večernice. Himno Saepe dum Christi (hipotipoza o bitki pri Lepantu) bomo izvedli s 300 pevci ob spremljavi orkestra. Sodelovalo bo veliko dirigentov, glasbenikov in ljubiteljev glasbe. V ta namen prosim tudi vašo uglednost, da bi sodelovali in tako povečali slovesnost.

V upanju, da boste ustregli moji prošnji, se vam že vnaprej zahvaljuje vaše uglednosti najponižnejši služabnik duh. Janez Cagliero.

N. B.: Dne 21. aprila (nedelja) bo ob 3.30 popoldne v notranji kapeli oratorija generalna vaja. Prosim vas, da bi se je udeležili.

Izvedba himne je vse navdušila.

Zvečer 21. maja so ob zvokih godbe na pihala odprli tudi kolo sreče v korist oratorija za poravnavo stroškov za kor in obe zakristiji, kjer so že opravili zidarska dela.

Nepopisno občudovanje je navdajalo vse ob pogledu na izbrano skupino fantov iz najboljših turinskih družin, ki so prodajali pri različnih mizah razstavljene predmete in z občudovanja vredno ljubeznivostjo stregli gostom pri kolesu sreče.

Spored slovesnosti je potekal v največji zbranosti v cerkvi in nadvse pristnem in prijetnem razpoloženju na dvorišču, kakor je želel don Bosko.

Sijaj svetih obredov v cerkvi je bil izredno doživetje in zunaj svetišča je vse potekalo v najlepšem redu, ker so predstojniki pod vodstvom don Rue v predhodnih pogovorih vse predvideli, tako da so imeli dostop na dvorišča tudi zunanji ljudje. Pri tem disciplina zavoda ni prav nič trpela, ker so sobratje salezijanci vse pozorno nadzorovali.

Ni treba poudarjati, kakšna množica ljudi se je udeležila slovesnosti, zlasti še 24. maja. Tisoče vernikov je prejelo sveto obhajilo in vse dopoldne so pri vseh oltarjih darovali svete maše.

H kosilu se je zbralo tisoč petsto gostov duhovnikov, dobrotnikov, prijateljev in gojencev, ki so prišli tudi iz drugih zavodov. Bilo jim je v obilici postreženo v devetih obednicah.

Mati Božja Marija je na ta dan jasno pokazala, kako zelo ima rada svojega vdanega služabnika. O tem pripoveduje don Lemoyne, ki je tudi bil v oratoriju.

V don Boskovo sobo, kjer je bilo navzočih več ljudi, je stopila gospa Marija Rogattino in vodila za roko svojega slepega sinčka. V svoji žalosti se je vrgla na kolena in takole govorila:

»Obupana in užaloščena mati sem!« je vzkliknila. »Po mnogih molitvah mi je Bog dal tega otroka in sedaj je dopustil, da je oslepel, že dve leti gledam, kako trpi zaradi najrazličnejših operacij in sedaj so mi zdravniki jasno povedali, da ni pomoči in da se je treba vdati v Božjo voljo. Gospod, skušala sem se vdati v Božjo voljo, pa se ne morem. Zdi se mi, da je ta žrtev zame prevelika. Ne morem se prepričati, da Bog hoče tako nesrečo za tega nedolžnega otroka. Sem najnesrečnejša ženska na svetu!«

Tukaj ji je jok zadušil besede in je utihnila. Don Bosko ji je dal, da se je izjokala, nato pa ji je v nežni krščanski ljubezni izrekel besede spodbude in krščanske vdanosti v Božje načrte ter sklenil:

»Ali ste že prosili Božjo mater Marijo, da bi vam ozdravila tega vašega angelčka? Ali veste, da je mogoče Bog dopustil to bolezen, da vas preizkusi in da mu izkaže izredno milost ter počasti svojo mater Marijo? Zato vključite Marijo Pomočnico in bodite prepričani, da tega, česar ne morejo storiti zdravniki, lahko naredi ona. S tem nočem reči, da ne bi storili za vašega otroka vsega, kar morete, hočem pa povedati, da se morate prepričati, da prizadevanje ljudi ne bo zmoglo

ničesar, če ne boste za stvar s kako izredno prošnjo pridobili Boga. Vse milosti, kakor pravi sv. Bernard, prejemamo iz Marijinih rok. Ali se ne bi zato obrnili nanjo s kako devetdnevnicco, molitvijo in s kako žrtvijo. Prepričan sem, da vam bo Bog ozdravil otroka. Če je to v korist njegovi in vaši duši.«

Ko je to povedal, jo je hotel odpustiti, toda uboga mati je nadaljevala:

»Ne grem od tod, dokler ne blagoslovite mojega otroka. Ena mojih prijateljic mi je rekla, da je bila bolna, pa je zbrala vse moči, da je prišla sem, kjer ste jo vi blagoslovili. Potem ji je začelo iti na bolje. In zakaj naj bi jaz dvomila, da se ne bo to zgodilo tudi mojemu otroku? Če je samo senca svetega Petra zadostovala, da so ozdravljali hromi, spregledovali slepi, zakaj potem ne bi smela jaz upati na ozdravitev po blagoslovu Gospodovega služabnika?«

Svetnik jo je za trenutek pogledal, začuden zaradi takega zaupanja in vztrajnosti, in dejal:

»Motite se. Nisem jaz tisti, od katerega morate pričakovati blagoslov, temveč od Boga, po mogočni priprošnji Marije Pomočnice. Jaz nisem drugega kot slabotno orodje v Gospodovih rokah.«

Toda dobra žena je še vztrajala, tako da je don Bosko ukazal otroku, naj poklekne, ga blagoslovil, mu podaril svetinjico Marije Pomočnice, ga odpustil in priporočil materi, naj zaupa. Ta je odšla skoraj gotova, da je dobila zaželeno milost. In se ni zmotila. Čez nekaj časa se je vrnila v oratorij in svojega ozdravljenega sina predstavila don Bosku. Ta ji je rekel:

»Poskrbite za dobro vzgojo svojega malčka, ki je bil deležen tolikih nebeških darov. To bi bil najlepši dokaz vaše hvaležnosti Mariji Pomočnici. Glejte, da bo rasel v božjem strahu, da bo spoštoval Cerkev in njene služabnike, in če bi ga Bog poklical, da bi mu služil od blizu, ne zanemarite njegovega poklica, temveč ga posvetite njemu.«

To leto je presveta Devica don Bosku izkazala še drugo izredno milost v korist celotne Cerkve. To je bila odločitev, da bo za žensko mladino ustanovil redovno družino, za katero je že pripravil temeljni kamen v ponižni hčerki poljan blaženi Mariji Dominiki Mazzarello iz Morneseja, ki se je pod vodstvom salezijanskega duhovnika Dominika Pestarina častitljivega spomina napotila po poti popolnosti.

O apostolatu tega vrednega Božjega služabnika, zlasti med dekletih z ustanovitvijo Družbe hčera Marije Brezmadežne, iz katere so polne otroške in velikodušne vdanosti do don Boska izšle prve aspirantke za novo ustanovo, o potrpežljivem prizadevanju našega svetnika za njihovo redovno oblikovanje in junaške kreposti Marije Mazzarello, ki je bila enoglasno izvoljena za prvo predstojnico in potem za vrhovno predstojnico družbe, bomo govorili v VI. poglavju.

Obisk Marijinih častilcev se je ponovil tudi v nedeljo 28. maja, na praznik binškoži. Dne 1. junija se je skupina plemenitih fantov, ki so vodili dobrodelno prodajo, zbrala v oratoriju, da bi dali obračun o svojem delu. Vsota, ki so jo zbrali, ni bila kdo ve kako velika, vendar pa uspešna, tako da je, potem ko so odšteli izdatke za predmete, knjige in drugo, dala 4.000 lir čistega dobička. Mladi predsednik Karel

Diego Carrassi, markiz del Villar, je izročil vsoto don Bosku in povedal naslednje:

Velečastiti duhovnik don Bosko!

Ko na začetku vzpona na goro dvignem pogled in ves zaskrbljen opazujem višine, me prevzame strah zaradi neizmerne muke, ki me čaka, in zaradi nevarnosti, ki mi pretijo od vseh strani.

Toda če mi očetovska spodbuda ponudi pomoč, če mi prijateljski glas reče: pogum, kajti jaz ti stojim ob strani, potem z novo močjo začnem vzpon in dosežem vrh, ki se mi je prej zdel nedostopen. Od tam si začuden ogledujem vršace in tam daleč morje v viharju, ki se zdi, da se je zarotilo proti nebu. Sredi vsega vidim lahkotno barčico, ki jo vodi znani mornar, kako plava sredi divjih valov in se ne boji orjaških voda, saj ga vodi dobra zvezda. Ta prinaša luč, kamor ne sije sonce, je glasilka miru, veselja, ljubezni. Polna je svoje luči, ki spodbuja srce.

Da, to velja tudi za nas. To je vaš dobrotni glas, velečastiti duhovnik, ki daje moč in nas kliče k sebi pod isto zastavo, nam daje nasvete za življenje, nas vodi po pravi poti in nakazuje smer, ki vodi k cilju.

To je pot kreposti, na vrhu je slava, plačilo tistemu, ki se trudi in bojuje za dobro. Vi ste se dobrohotno ozrli na nas, ki smo sredi valov dvomov in negotovosti tega sveta, in ste nas zbrali okoli sebe. – Oh, da! Naj bo blagoslovljen dan in tisti srečni trenutek, ko je prišla vaša beseda, nam dala poguma in spodbude in postala obenem zakon našega življenja.

Vi ste s tem, ko sta nam v oratoriju dali priložnost, da smo družili prijetno s koristnim, odprli naša srca, da smo bili voljni, kolikor je odvisno od nas, dajati naš prispevek.

Sedaj lahko s ponosom izjavim, da smo storili, kar je bilo v naši moči in kar smo zmogli z našo dobro voljo. Mladostni zagon, navdušenje, dobra volja so se nas polastili in zaslužili smo teh 4.000 lir, ki vam jih izročamo.

Res smo morali še poravnati nekatere dolgove zunaj oratorija. Toda dobili smo dobrotnike, ki so nam darovali 700 lir, da smo zadostili tej obveznosti.

Velečastiti duhovnik! Že sedaj nimamo kaj dodati, razen da vam izrazimo svojo hvaležnost, občudovanje in ljubezen. Nikakor ne bomo pozabili z vrha, ki smo ga dosegli, poslati pozdrav častitljivemu Sedemdesetletniku³¹, ki že 25 let krmari svojo barko.

Morja, po katerih danes divjajo silni viharji, so si prav njega izbrala za svojo žrtev in predmet jeznih napadov. Naj se sprostijo še tako divje gonje, on se ne boji, kajti vera v njegovo zvezdo in besede ‚Peklenska vrata je ne bodo premagala‘ so osnova njegove gotovosti.

Med trnjem in težavami, ki vam jih postavlja na pot pokvarjeni svet, naj vam ne bo neljubo sprejeti od našega odbora, sestavljenega iz samih mladeničev, sinovski pozdrav, in iz naših enodušnih glasov se razlega klic Naj živi Marija, naj živi Pij IX., naj živi don Bosko!

Turin, 1. junija 1871

Za odbor predsednik markiz C. D. Carrassi del Villar

³¹ Papežu (op. prev.).

2.7. V FIRENCE IN V RIM

Don Bosko si je zelo želel odpreti hišo podružnico v Rimu. Govorili smo že o ponudbi cerkve San Giovanni della Pigna, iz katere ni bilo nič, o pogovorih za cerkev Svetega prta in o ponudbi šol v Palombari v suburbikarni³² škofiji Sabini.

Mons. Manacorda, ki je pri rimskih kongregacijah zastopal vse naloge, ki mu jih je zaupal don Bosko, je 30. aprila poročal don Rui, da je dosegel zaželeno uslugo, in dodal naslednje novice:

»Prihodnji teden se bom odpravil v Palombaro, da bom izbral stanovanje za don Boskove duhovnike. Župniki so zelo zadovoljni in prav tako župan. Kakor hitro se bom vrnil v Rim, bom o vsem natančno poročal don Bosku. Dogovorjeno je, da bomo začeli šolo prihodnji oktober, vendar bo prav, da pridejo že kak mesec prej.

Preberite don Bosku, kar se tiče hiše v Palombari. Priporočite me v molitev vsej hiši. Priporočam se v molitev tudi vam.

Sveti oče blagoslavlja don Boska in vse njegove sinove. Vi pa blagoslovite mene in me imejte v vsem za svojega najvdanejšega služabnika v Jezusu Kristusu. Emilian manacorda.«

Toda stvari so šle v drugo smer in 10. maja je pisal don Bosku:

»V trenutku, ko naj bi uradno podpisali dogovor za hišo v Palombari, je prišel hudič (in nihče drug), ki je pokvaril vse. Vladni predstavnik je prišel v Palombaro in zahteval, da naj se prekine vsak stik z duhovniki, in predlagal druge učitelje. Občinska uprava jih je sprejela. Stvari v Rimu se spreminjajo. Vse bomo uredili, kakor je bilo dogovorjeno, če ne bo treba počakati.«

V pismu je monsinjor dodal izjavo, ki nam kaže širino njegovega srca in velikodušnost njegove naklonjenosti:

»Molite zame. Prav tako vas prosim, da naročite posebne molitve za neko gospo, ki silno trpi. Sicer se me to ne tiče, vendar sem ob oltarju že večkrat daroval Jezusu Kristusu svoje življenje, da bi olajšal njeno strašno stanje. Pravim in ponavljam, da bi bil pripravljen umreti, samo da bi rešil to dušo. Vi, don Bosko, vključite v zadevo Božjo mater Marijo, sedaj ko se bliža njen praznik.«

Dne 1. junija je ponovno pisal don Bosku in izrazil upanje, da se bodo stvari v Palombari uredile. Svetoval je, da naj bi za prevzem cerkve Svetega prta ničesar ne začenjal. Prosil ga je, da bi napisal nekaj pesmi za svetega očeta, prepričan, da bo tudi oratorij sodeloval pri slovesnem obhajanju papeškega jubileja Pija IX.

»Za 25-letnico papeževega vladanja bi radi predstavili sonete iz glavnih italijanskih mest. V ta namen smo tudi nakazali vsebino. Turin naj bi prevzel temo Pij IX. pri sv. Neži zunaj obzidja. Prosil bi vas, da bi naročili kakemu svojemu profesorju pesniku, da bi hitro in dobro opravil to nalogo. Naj se podpiše.

³² Sedem škofij blizu Rima, ki so bile na poseben način povezane z rimsko škofijo (op. prev.).

Če imate v hiši kakega Lombarda, ki je sposoben pisati pesmi, mu naročite, naj napiše eno za Milan, ali sonet ali kakšno drugačno pesem, toda kratko in hitro. Tema za Milan je: Pij IX. in japonski mučenci z mnogimi škofi v Rimu. Prepričan sem, da me ne boste pustili na cedilu in mi boste kmalu poslali zaželene pesmi za svetega očeta.

Bilo bi zelo primerno, da bi tudi oratorij kaj pripravil za to priložnost, na primer kratek pozdrav svetemu očetu. Tukaj je nevarnost, da bi hoteli ovekovečiti sedanje stanje ali pa bi se lotevali nesreč, ki so zadele Pariz.

Sveti oče se veseli odličnega zdravja.

Za Palombaro je že vse predvideno in vse bo spet v redu, ko se bo vrnil prejšnji župan.

Kar se tiče Prta, menim, da vam je rektor že pisal. Vse kaj drugega kot primerno! Če bi o tem samo govorili, bi bila velika napaka. Za zdaj o tem ne govorimo.« Zakaj taka izjava?

Razlogi so naslednji. Prevzem vodstva kake cerkve, ki je bila nekoč last Sardске države v Rimu, s strani kake redovne družbe, ki ima materno hišo v Turinu, bi bilo klečeplazenje pred italijansko vlado. Veliko duhovnikov meni tako.

Še druga zanimiva podrobnost. Dne 2. aprila 1871 je Unità Cattolica naznanila knjižico, ki so jo natisnili v oratoriju:

»Neki župnik iz Coma je izdal v Turinu (tiskarna Oratorija sv. Frančiška Saleškega) knjigo z naslovom: Dva nebeška cvetova. Pripoved, posvečena njenemu kraljevemu visočanstvu princesi Piemontski. Prebrali smo samo naslovno stran in se nam zdi, da je popolnoma zunaj sedanjega stanja. Veliko bolje bi bilo pisati, tiskati, objokovati trnje, ki muči našega svetega očeta Pija IX. Melius est ire ad domum luctus quam ad domum convivii (bolje je iti v hišo žalosti kot v hišo pojedine). Bolje je iti v Vatikan kot v Kvirinal.

Don Bosko se je odločil, da bo odpotoval v Rim, da bi počastil papeški jubilej takoj po prazniku sv. Janeza Krstnika. Ustavil bi se v Firencah in skušal popraviti žalostni položaj, v katerem je bila Cerkev.

Prosil je za razgovor ministra Lanzo. Ker pa je dobil datum pred časom, ki ga je predvidel, je moral svoj odhod prestaviti za en dan, kakor je pisal vitezu Ugucioniju:

21. 6. 1871

Predragi gospod Tomaž!

Jutri bom odpotoval v Rim. V Firencah se bom ustavil samo od 7.35 do 10. ure zvečer, ko bom čakal na zveze z Rimom. Na poti nazaj se bom ustavil v Firencah za nekaj dni, da bom pozdravil vas in vašo cenjeno družino. Ne bom pozabil prositi sv. očeta za poseben blagoslov za vse osebe, ki so vam drage.

Bog naj nas vse blagoslovi in imejte me v globoki hvaležnosti za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika in prijatelja. Duh. Janez Bosko

V Firencah je imel zaželen razgovor in je takoj odpotoval v Rim, kjer je v ponovnih pogovorih z Lanzo in v posebnih avdiencah pri sv. očetu dosegel, kar je hotel: da bi priskrbeli škofove za toliko italijanskih škofij, ker po zavzetju Rima ni bilo nobenega konzistorija za ta imenovanja. To je bila velika zadeva³³, ki je zanimala ves svet, kakor je pisal don Rui in kakor je on sam povedal leta 1872 na praznik sv. Janeza Krstnika. Velika zadeva, v kateri je po želji papeža sam sodeloval tudi pri izbiri novih škofov.

1. 7. 1871

Predragi don Rua!

Bil sem dvakrat v avdienci pri svetem očetu in sem opravil stvari na najbolj zadovoljiv način. Danes zvečer bom odpotoval v Firenze, da nabere nekaj denarja, če bo mogoče.

Reci don Saviu, da naj pohiti z gradnjo cerkve sv. Janeza Evangelista. Menim, da bomo lahko opravili praznik sv. Alojzija 16. tega meseca.

Pozdravi naše drage fante in jim povej, da komaj čakam, da jih spet vidim. Upam, da bom pri njih v torek (4. julija) in jim govoril o mnogih stvareh. Zahvaljujem se jim za molitve, ki so jih opravili zame. Vsak dan sem se jih spominjal pri sveti maši. Sedaj gre za nadvse pomembno stvar, ki zanima ves svet in katere izid je odvisen od molitve in boja proti grehu. Pogum torej!

*Iz Firenc ti bom sporočil čas svojega prihoda. Prosim vas, da mi ne pripravljajte nikakršnega slovesnega sprejema: *Non est conveniens luctibus ille color* (ta barva ne pristaja času žalovanja).*

Pozdravi mi Goffija in don Berta. Bog naj nas vse blagoslovi in imej me za svojega najvdanejšega v Jezusu Kristusu.

duh. Janez Bosko

P. S.: Storite korake, da boste odkupili Ambrozija Salo iz I. regimenta, 3. kompanije.

Poglej, ali so v Sacri Famigli di San Donato sprejeli dekle po imenu Avalor, za katero sem se obvezal, da bom plačal 400 lir, če bi jo sprejeli. Piši mi o tem v Firenze, da se bom znal ravnati. Ščiti jo komendant Bona.

2.8. PRAZNIK HVALEŽNOSTI

Ob vrnitvi ni hotel nobene slovesnosti kot izraz veselja, pač pa namesto tega mogoče v nedeljo pozneje za vesel praznik njegovega godu.

Himna, ki jo je napisal za to priložnost in dal natisniti don Lemoyne, v kateri govori o njegovem potovanju v Rim in o prerokbi, ki jo je izrekel Piju IX., da bo presešel leta vodstva Cerkve sv. Petra, ne nosi datuma praznika, temveč samo

³³ Glej V. pogl.: Izpolni pomembno nalogo: § 2) Imenovanja škofov.

naslednje besedilo: »Gojenci Oratorija sv. Frančiška Saleškega don Janezu Bosku za god ob njegovi vrnitvi iz Rima.« Izročili so mu še drugo tiskano pesem, ki so jo pripravili gojenci tiskarji kot »skromen prikaz nežnih cvetk« z zagotovitvijo »za tvoje zasluge je malo, za našo ljubezen ni nič«. Tudi to je zložil, kakor se zdi, don Lemoyne.³⁴

Kakor vedno je bila tudi ta prireditev izraz prisrčne ljubezni. Bilo je veliko nagovorov v pesmi in prozi, ki so jih gojenci prepolni sklepov za sveto življenje in kreposti osebno izvajali ali mu jih dali v roke. Eden je povedal:

*Don Bosku, najdražjemu očetu mladih na njegov god 1871.
Don Bosko ljubljani – predragi pastir – blagovoli sprejeti – srčno naklonjenost.
Res je majhno – to srce – vendar hoče živeti – da te ljubi.
Hoče ti povedati – da te ima rado – reči ti hoče: predragi – kako te ljubi.
Kaj si želiš? – Reci: navzgor – ker hočem iti – po poti v nebo.*

Nekdo drug, ki se zahvaljuje, da ga je dvignil iz blata in sprejel v oratorij, je opeval njegovo vzvišeno krščansko ljubezen:

*Oče je zame tisti, ki je z mojih oči
obrisal solze in me posadil ob sebi
med svoje izvoljene Božje otroke.
Oh, srečen tisti dan, v katerem sem
vstopil v mir in veliko ljubezen,
kamor me je popeljala ljubezen do tebe.*

Tudi bivši gojenci, ki so se prejšnje leto začeli zgrinjati okoli njega, da bi mu izrazili svojo hvaležnost, so mu izročili svoja voščila, ki jih je pod vodstvom Jakoba Bellie podpisalo 45 članov.

*Don Janezu Bosku na dan njegovega godu v znamenje hvaležnosti nekdanji gojenci,
vzgojeni v tej hiši, polni radosti. – 1871
Velečastiti gospod don Bosko!
Medtem ko na ta dan, posvečen časti velikega svetega Janeza Krstnika, od vseh strani doni slava temu velikemu možu, hočemo tudi mi tvoji sinovi pokloniti svojo cvetko, ker si od tega svetega predhodnika podedoval ime in duha in si ves zavzet za pot odrešenja znal v naših srcih začrtati v prvih letih našega življenja smer, ki ureja naše življenje.
Če smo zaradi našega položaja prisiljeni živeti sredi pokvarjenega in hudobnega sveta, pa nikdar ne pozabimo na tolike darove, ki si nam jih izkazal, in toliko modrih nasvetov, ki smo jih kot dragocene bisere utrnili s tvojih ust.
Naj veliki Bog in mogočna Devica Pomočnica prevzameta naš dolg, kajti samo ona te moreta primerno nagraditi.*

³⁴ Glej Dodatek št. 2.

Mi pa se toplo priporočamo tvojim gorečim molitvam, da bomo mogli po tvojih stopinjah hoditi po ozki poti, ki vodi v nebesa, in se bomo mogli vedno hvaliti, da smo tvoji ponižni in hvaležni sinovi.

V svoji zahvali je don Bosko omenil veličastne in prisrčne slovesnosti, pri katerih je bil navzoč v Rimu ob papeškem jubileju, in napovedal, da jim bo prihodnje leto lahko postregel z veliko bolj tolažilnimi novicami.

Don Bosko ni nikdar nehal priporočati pobožnost do Jezusa v najsvetejšem zakramentu s pogostim obhajilom in prostovoljnim obiskom tabernaklja v času odmora kot izredno sredstvo krščanske vzgoje. Učinek njegovih besed je bil tako mogočen, da se je skupina fantov, ki je bila na odmoru, takoj odpravila za njim, ko so ga videli, da gre na obisk Najsvetejšega. Taki prizori so se ponavljali zlasti med pobožnostjo štirideseturnega češčenja, ki so ga tisto leto obhajali od 13. do 15. julija³⁵.

Šolsko leto se je že bližalo koncu in don Rua kot zvest izpolnjevalec don Boskovih nasvetov in želj je prosil ravnatelje, da mu pošljejo poročila o svojih zavodih: koliko fantov je vstopilo v zavod na začetku šolskega leta in koliko jih je ostalo do konca šolskega leta; koliko so plačevali na mesec; koliko in kateri sobratje so bili zaposleni v zavodu in katere službe so imeli; kolikšni so bili izdatki na splošno in za vsakega sobrata posamično; kakšni so bili izdatki in prihodki; kakšne izredne dohodke in izdatke je imela hiša; je potreba po spremembi osebja? Prosil je, da mu te podatke pošljejo točno za konec leta, da bodo mogli med počitnicami ustrezno ukrepati.

Kakor je mogoče razbrati iz Seznama članov družbe, je bil don Rua tista leta prefekt družbe in materne hiše in pod njegovim vodstvom so vsak mesec prirejali predavanja za osebje dijakov in rokodelcev in se pogovarjali o morebitnih pomanjkljivostih, ki bi jih bilo treba odpraviti ali preprečiti. In ker so se za leto 1871 ohranili zapiski nagovorov za rokodelce, ki jih je napisal don Lazzero, se nam zdi primerno, da jih podamo v vsej njihovi preproščini kot nauke za salezijansko izkušnjo.

JUNIJ – Konferenci predseduje velečastiti gospod don Rua, prefekt. Odločilo se je naslednje:

1. *Da se prepreči izgubljanje perila, naj Audisio sporoča o spreminjanju mest v spalnicah. Asistenti naj skrbijo, da se ne bo zapravljalno perilo.*
2. *V času pometanja naj fantje ne legajo na postelje. Če jim preostaja čas, si bodo lahko oddahnili tako, da sedejo na kovček ali klopce ob postelji, ali tako, da naslonijo glavo na posteljo; če pa se jim ljubi, naj vzamejo v roke kako knjigo in berejo.*

³⁵ Na vratih cerkve je bil pribit spored: Sveta pobožnost štirideseturnega češčenja v svetišču Marije Pomočnice. ZJUTRAJ: Priložnost za prejem svetih zakramentov spovedi in obhajila. Navzočnost pri sveti maši v čast Mariji Pomočnici. Ob 7.30 maša s skupnim obhajilom, nato izpostavitev Najsvetejšega. Ob 10.30 slovesna maša. POPOLDNE: ob 6.30 večernice – govor – blagoslov. Kdor koli v času te štirideseturne pobožnosti prejme sveto obhajilo, obišče to cerkev in moli po namenu svetega očeta, prejme popolni odpustek.

3. Govorilo se je o tem, da bi dali znamenje z zvoncem, da bi se tako rokodelci v vseh spalnicah dvignili istočasno. To težavo so rešili tako, da so določili koga, ki bi zbudil asistente. Za zdaj o tem niso govorili z don Boskom.
4. Klerika Bourlota so postavili za nadzornika na dvorišču v nedeljo zjutraj v času vstajanja.

JULIJ – Predsedoval je omenjeni don Rua.

1. Odhod v spalnico zvečer je zanemarjen in bi bilo treba pripraviti nepredvidene obiske. Naročili so don Sali, naj zjutraj in zvečer obiše spalnice. Za nadzornika za dvorišče so določili don Lazzera.
2. Sprehod ob 11. uri poleti ne more prinesiti tistega zdravstvenega učinka, kot bi si želeli, zato naj bi ga postavili med obe maši. Don Bosko pa je menil, da bi ga postavili še prej, pred prvo mašo skupnosti. To so tudi izvedli v občo korist in brez nevšečnosti. Eden izmed asistentov je zbiral in nadzoroval tiste, ki niso šli na sprehod.
3. Od nedeljskega popoldanskega katekizma naj ne bi bil izvzet nihče, niti godbeniki. Ob znamenju zvonca naj bo asistent prvi na mestu in prepreči vsak nered. Razred naj se ne odpira pred znamenjem z zvoncem. Katekizmov naj ne puščajo v rokah fantov, temveč naj jih asistent lepo zbere in hrani pri sebi oziroma shrani v omari sobe (imenovane »filozofija«). Asistent tega razreda bo imel vse pod ključem in jih razdelil drugim asistentom. Teh odločitev o katekizmih niso takoj uresničili. Ker je bil že konec leta, so izvedbo prenesli na začetek prihodnjega šolskega leta.

AVGUST – Predsedoval je velečastiti gospod don Rua, prefekt.

1. Asistente so spodbujali, naj bodo med seboj bolj enotni, naj si prizadevajo za samo eno stvar, se med seboj imajo radi in si svetujejo, da bi si s tem zagotovili pokorščino, ljubezen in ugled pri fantih.
2. Določili so, da asistenti ostajajo na odmoru z gojenci, zlasti še s tistimi, ki to najbolj potrebujejo.
3. Da bodo fantje asistente spoštovali, jih ubogali in bodo le-ti tako ohranjali svojo avtoriteto, naj se nikdar ne spuščajo v preveč groba dejanja. Pri igri z gojenci naj se vedno vedejo kot predstojniki, zlasti ko nastanejo prepiri in razgretosti, kakor se to zgodi pri igrah.
4. Pet minut pred znamenjem za odhod v kapelo naj fantje zapustijo spalnico, da bo mogel biti asistent pravočasno na dvorišču in urediti fante. Naloga, da so asistenti navzoči na dvorišču pred odhodom v cerkev, je zelo pomembna in naj se odločno izpolnjuje. To bo zelo pripomoglo k redu.

2.9. PRI SV. IGNACIJU IN V NIZZI MONFERRATO

Don Bosko je 6. avgusta 1871 skupaj s teologom Feliksom Golzijem, rektorjem Cerkevnege konvikta in njegovim spovednikom, odšel k svetišču sv. Ignacija nad Lanzem, kjer so začeli prvi tečaj duhovnih vaj za laike.

Pred odhodom je sestavil natančno prošnjo šolskemu inšpektorju, da bi dobil dovoljenje za odprtje zavoda v Varazzeju. Prošnjo je s pravilnikom zavoda odposlal 8. avgusta, kakor je mogoče razbrati iz datuma, ki ga je pripisal don Rua:

Velecenjeni gospod šolski nadzornik!

V soglasju s pogodbo med občinsko upravo v Varazzeju in podpisanim, ki jo je odobril šolski svet, podpisani spoštljivo prosi vašo uglednost za dovoljenje, da bi odprl zavod-konvikt, katerega pravilnik je priložen temu pismu.

Ker letos še ne bo učencev za druge razrede, predlagam učno osebje za štiri razrede osnovne šole in za prvi razred gimnazije. Če bo treba zvišati število učiteljev ali spremeniti osebje, bomo pravočasno sporočili, kakor delamo to v Alassiu.

To je osebje, ki je delovalo že dve leti v zavodu-konviktu v Cherascu in bo sedaj premeščeno v Varazze.

Če želite kaka pojasnila ali druge formalnosti, prosim, da bi mi takoj sporočili, da bom mogel ustreči vašim željam.

Načrt vodstvenega in učnega osebja

Ravnatelj: doktor literature Janez Krstnik Francesia

Ekonom: Frančišek Cuffia, duhovnik

Profesor verouka: Jožef Cagliero, duhovnik

1. gimnazija: Tamietti, profesor nižje gimnazije, študent 3. letnika književnosti

Risanje in aritmetika: Janez Turchi, izprašani geometer

4. osnovna šola: Jožef Martin

3. osnovna šola: Jožef Sinistrero

2. osnovna šola: Janez Krstnik Cavagnero

1. osnovna šola: Frančišek Borgatello

Vsi ti učitelji imajo ustrezne diplome in so že več let uspešno poučevali v razredih, katerim so sedaj dodeljeni.

Pri sv. Ignaciju je ostal cela dva tedna in sprejemal spovedi večine gospodov, ki so opravljali duhovne vaje. V njem so čutili ne samo dobrega duhovnega voditelja, temveč nekaj več kot v drugih duhovnikih. Za tiste, ki jih je navajal k popolnejšemu krščanskemu življenju, je veljal za drugega Filipa Nerija.

Cezar Chiala, inšpektor kraljévíh pošt in član Konference sv. Vincencija Pavelskega, ga je visoko spoštoval in naredil naslednje sklepe:

Ne bom izdal niti pare brez prave potrebe. Ne bom opustil dnevnega svetega obhajila. Pokrižal se bom pred jedjo. Skušal bom iti spat ob desetih in vstati ob pol petih. Ne

bom tarnal zaradi jedi. Ne bom izgubljal časa v službi. Premagoval bom antipatije; ne bom se jezil nad nikomer. Vsako jutro bom opravil pol ure premišljevanja. Odkril se bom, ko bom šel mimo cerkve. Pri obisku revežev bom ljubezniv. Ob petkih ne bom opustil obiska Najsvetejšega. Skušal bom dobro uporabiti praznične dni. Nikdar ne bom brez dela. Vedno bom želel napredovati v milosti ,et amorem tui solum' (samo v ljubezni do tebe).

Tudi pri sv. Ignaciju je imel naš dobri oče v prostih urah polno dela. Odgovarjal je na številne dopise in odpravljaj svoje posle.

Ko je zvedel, da sta gospoda Prefumo in Varetti dobila tako zaželeno hišo v Genovi, kjer bi zbirali revne in zapuščene dečke, je napisal pravilnik in ga dal prepisati gospodu Bartolomeju Jožefu Guantiju, ki je postal pozneje duhovnik in je, potem ko je bil kaplan v Butigleri, deset let po svetnikovi smrti zapisal, česar se je spominjal iz tistih časov.

Leta 1871 sem bil pri sv. Ignaciju nad Lanzem na duhovnih vajah (med 1. in 20. avgustom). Imel sem srečo, da so mi dodelili sobo ob don Bosku, ki je imel nalogo, da je z zvončkom dajal znamenje za razna opravila.

Spominjam se, da je bil izmed vseh duhovnikov najbolj zaposlen s spovedovanjem in kako nisem imel nikdar priložnosti, da bi videl njegovo posteljo neurejeno, ker je spal samo kako uro ponoči na navadnem naslonjaču.

Že drugi dan me je prosil, da bi mu prepisal pravilnik, ki ga je sestavil, in dal v tisk za zavod, ki so ga gradili v Marassiju, Toda pri prepisovanju nisem mogel razbrati njegovih popravkov in sem ga moral prositi za pojasnila. Sveti mož mi je večkrat ustregel, toda ko je videl, da ga moje trkanje na vrata moti pri spovedovanju, mi je dejal: »Glej, tvoje prihajanje po pojasnila je izguba časa za oba, zato od sedaj naprej, ko boš naletel na kako težavo in bi potreboval pojasnila, reci samo Marija Pomoč kristjanov, prosi za nas in boš videl.«

In kaj sem videl? Videl sem, da mi po tem vzdihljaju ni bilo treba več iskati pojasnila in sem uspešno končal naročilo. To je vse, kar vam po vesti lahko izpovem in me spomin ne vara. Od takrat je v meni naraslo spoštovanje in občudovanje, ki sem ju čutil do tega izrednega človeka in do njegove čudovite ustanove.

Dela za dokončanje kora v novi cerkvi in zakristije v svetišču Marije Pomočnice še niso bila opravljena. Ko je prejel od gospe Evgenije Radice Vittadini darilo ob ozdravitvi ene njenih hčera, je don Bosko ta dar namenil v namen, kot je mogoče spoznati iz zahvalnega pisma, ki je datirano v Turinu, napisano pa v Lanzu, kakor je imel navado pisati, ko se je obračal na osebe, s katerimi ni imel stalnih pisnih stikov:

Nadvse spoštovana gospa!

Prejel sem vaše ljubeznivo pismo, v katerem je bilo priloženih 50 frankov. Iz srca se vam zahvaljujem za dar, ker končujemo dela na koru in zakristiji svetišča Marije Po-

močnice in so nam za to potrebna sredstva. Prosil bom, da vaša deklica, ki je dobila zdravje, ostane zdrava vse življenje in da bi pod Marjinim varstvom živela dolga leta v veselje svojih staršev.

Prav tako ne bom pozabil opraviti posebnih molitev po vašem namenu. Bog naj blagoslovi vas, vašega soproga in vso vašo družino in vas vse ohrani pri dobrem zdravju ter vam da dolga leta srečnega življenja in vztrajnost v dobrem.

*Sebe in vse svoje dečke priporočam dobroti vaših molitev in se imenujem v globoki hvaležnosti vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko
Turin, 12. 8. 1871*

Ko se je bližal praznik Marijinega vnebovzetja, se je njegova misel obračala k ugledni dobrotnici Mariji markizi Fassati. Ker je ni mogel osebno obiskati, ji je poslal majhno darilce za god in ji obljubil, da bo daroval na njen godovni dan sveto mašo po njenem namenu iz hvaležnosti, da mu je pomagala oprostiti vojaškega nabora njegove klerike.

Sv. Ignacij, 12. 8. 1871

Velezaslužna gospa markiza!

Prihodnji torek, posvečen vnebovzetju blažene Device Marije, boste tudi vi obhajali svoj god. Na žalost vas ne morem osebno obiskati niti vam poslati šopka cvetlic, s katerim bi izrazil svojo hvaležnost in hvaležnost vse Družbe sv. Frančiška Saleškega za vse darove, ki ste nam jih izkazali to leto. Bom pa pri oltarju sv. Ignacija daroval sveto mašo po vašem namenu.

Vi, spoštovana markiza, veste, da je naša družba še zelo mlada in da potrebuje veliko delavcev. Ko ste nam pomagali odkupiti od vojaškega nabora naše klerike, ste nam pomagali graditi našo družbo in jo postaviti na trdnejše temelje. Obenem pa ste omogočili, da delajo novi delavci v Gospodovem vinogradu.

Upam, da vam bo Gospod to vašo dobroto povrnil tudi tukaj na zemlji z zdravjem v družini, z uspehom v materialnem prizadevanju in tako, kar je največ, da vam bo vsem podelili vztrajnost v dobrem do konca.

Bog naj vas blagoslovi, gospa markiza, in blažena Devica naj podeli vam, gospodu markizu in vsej družini vse dobro, medtem ko se priporočam v vaše molitve in se izrekam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Iz drugih pisem iz teh dni in iz nenehnega dela se nam razodeva skrb, da bi vsi vestno opravljali svoje dolžnosti.

Predragi don Lemoyne!

Zavij v kos papirja en izvod moje male Cerkevne zgodovine in mi jo pošlji po običajnem prinašalcu ali kakor ti bo pač mogoče.

Bog naj nas vse blagoslovi in imej me za svojega najvdanejšega v Jezusu Kristusu.

duh. Janez Bosko

Predragi don Lemoyne!

Mogoče bo na predvečer Marije Vnebovzete prišel v Lanzo teolog Golzio in bo želel spati v zavodu. Lepo ga oskrbi, kakor enega izmed naših, ker si veliko zasluži.

Ob priliki pošlji ta zvezek v tiskarno.

Bog naj vas vse blagoslovi in moli zame, ki sem v J. K. tvoj najvdanejši duh. Janez Bosko. San Ignazio, 11. 8. 1871

Predragi don Rua!

Pogovori se z don Proverom, don Caglierom itn. o najbolj primernem času za duhovne vaje. Bi ti pripravil premišljevanja? Če bi ti bilo v preveliko breme, ga prenesi na ramena don Bonettija ali don Cagliera.

Vse v redu. Bog naj nas vse blagoslovi in imej me za najvdanejšega v J. K. duh. Janez Bosko 12. 8. 1871

Don Bosko se je 20. avgusta vrnil v oratorij, kamor sta ga prišla obiskat dva inozemska škofa, ki sta bila na poti v Rim. Ko ju je zagledal, je vstal, jima šel naproti, ju pozdravil, povabil k mizi in enega izmed njiju prosil, da bi sedel na njegovo mesto. Tega ni nobeden za nobeno ceno hotel, tako da je eden sedel na njegovo desnico, drugi pa na njegovo levico. Na koncu sta oba pokleknila in ga prosila za blagoslov. Branil se je, vendar se je končno moral vdati. To nam je pripovedoval don Milaneseo, ki je bil z drugimi sobrati priča tega dogodka.

Tistega dne je Štefan Aly, eden izmed Alžircev, ki so živeli v oratoriju, odpotoval domov, ker ga je klical mons. Lavigerie. Bil je dragocen prvenec Afrike, ki je postal po krstu odličan kristjan. Bil je zelo prisrčno slovo. Dobri fant je obljubil, da ne bo nikdar pozabil nasvetov, ki jih je prejel od svojega duhovnega očeta, in da se bo v svoji daljni domovini vedno spominjal in blagoslavljal gnezdo, kjer je postal Božji otrok.

Naslednjega dne se je odpravil v Nizzo Monferrato, kjer naj bi skušal izpeljati veliko nalogo, ki mu jo je zaupal sveti oče.

Grofica Gabriela Corsi di Bosnasco, rojena Pelletta di Cossombrato, ga je že večkrat povabila na svoj dvorec, kjer bi lahko opravljal svoja dela, obenem pa bi si tudi malo oddahnil. Sedaj je sprejel to povabilo in napovedal, da bo ostal štiri dni. Grofica, ki je bila nadvse vesela zaradi njegovega prihoda, mu je rekla, da mora ostati vsaj en teden in ne samo štiri dni. Don Bosko je dejal:

»Če se bom zadrževal tukaj, kdo bo potem skrbel za kruh mojim fantom?«

»Za to bo že poskrbela Božja previdnost.«

»Seveda, toda Božja previdnost pravi: Pomagaj si sam in jaz ti bom pomagala! Zato moram storiti, kar morem, in poiskati dobrodelne osebe.«

»In koliko je treba, da dobijo kruh v teh treh dneh?«

»Tri tisoč lir.«

»Če je tako, vam jih bom dala jaz, če ste pripravljeni ostati.«

»S takim pogojem se bom vsekakor ustavil.«

Grofica je vsa vesela izročila don Bosku vsoto, ki jo je on takoj odposlal v Turin.
Predragi don Rua!

Branda ti bo izročil osemnajst loterijskih listov, en del za mesto Turin in drugi del za obveznice železnice Cuneo.

Lahko greš h gospodu Mussu ali pa gospodu Duprèju ali naj jih proda Rossi.

Z izkupičkom plačaj odkup za Salo. Drugo porabi za hišo ali za Lanzo.

Moje noge so danes prekoračile svoje obveznosti, zato jih bom jutri kaznoval.

Če mi imaš kaj poslati, mi pošlji po Brandi. Bog naj nas vse blagoslovi. Amen.

Najvdanejši v Jezusu Kristusu

duh. Janez Bosko

Ko je potoval v Nizzo, je izgubil popotno torbo, v kateri je bilo nekaj spisov in med njimi spremno pismo za pravila raznih zavodov. Zato je ponovno pisal don Rui:

Predragi don Rua!

Če se je popotna torba našla, poglej in poišči spremno pismo za natis pravilnikov za domove, uskladi jo z don Bonettijevimi pravili. Če še ni natisnjeno, mi pošlji en primerek, da ga pogledam.

V isti vreči je nekaj spisov, ki mi jih pošlji po don Francesii, ki bo prihodnji ponedeljek prišel sem, ali kako drugače.

Moje noge me nočejo ubogati in doktor Fissore mi svetuje, naj ostanem še nekaj dni.

Če Bog hoče, bom v sredo ali najpozneje v četrtek v Turinu. Sporočil ti bom čas prihoda. Prinesel bom tudi nekaj denarja za naše najbolj kričeče potrebe. To je glavni vzrok moje zamude.

Pisal sem v Lanzo, da naj vam pošljejo mašo za nedeljo. Don Francesca ti bo pomagal spovedovati. Sicer si pa pomagaj, kakor veš in znaš, jaz bom mislil na denar.

Pisal sem v Genovo in povabil gospoda Varetija, da pride sem in ne v Turin. Če imaš kaka pomembna pisma, mi jih pošlji. Bog naj nas blagoslovi in imej me za najvdanejšega v J. K. duh. Janez Bosko

Nizza, 24. 8. 1871

Dan pozneje je spet pisal:

25. 8. 1871

Predragi don Rua!

V nedeljo zjutraj bo prišel v oratorij inšpektor Vigna. Sporoči v vratarnico, da ga boš sprejel ti, in izroči mu zapečateno pismo z naslovom viteza Blanchettija. Pogosti ga, kakor najbolje moreš in znaš.

Prišel je don Cagliero in stopil takoj na prižnico. Zdi se, da so se moje noge spametovale. Odgovarjam na prejeta pisma. Bog naj nas vse blagoslovi.

Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

Ko je Varetti dobil povabilo, se je takoj odpravil v Nizzo. Poročal je don Bosku,

da je hiša, ki naj bi služila za zavetišče, last senatorja Cataldija, da je na vzhodni strani Genove v Marassiju, predmestju v dolini Bisagno, nekaj kilometrov od mesta, na zelo prijetnem in mirnem kraju in da se lastnik strinja s 700 lirami najemnine, ki so mu jih takoj izplačali. Don Bosko je omenil, da je počitniški dom zunaj središča malo primeren za obrtne šole. Vendar je bil zadovoljen, da je stvar stekla in da bodo pod pokroviteljstvom Konference sv. Vincencija že našli primernejši prostor.

Našli so tudi popotno torbo in jo poslali don Bosku, ki je poslal spremno pismo za pravilnike domov don Rui, da bi jih dal natisniti.

Predragi don Rua!

Namesto spremnega pisma don Bonettiju menim, da je bolj primerno pismo, ki ga prilagam. Zlasti še, ker je tam najvdanejši služabnik. Popravi, če misliš, da je tako bolj prav, in daj takoj v tiskarno. Za zdaj naj natisnejo tri tisoč primerkov in ohranijo stavo.

Prejel sem še druga pisma, ki jih drugo za drugim odpravljam, kakor pač morem.

Potrpljenje! Jaz delno uživam. Tebe in don Berta želim poslati malo na oddih, vendar še ne v nebesa.

Določili smo stvari za Genovo. Zato naj se don Albera pripravi na pot. O vsem se bomo še pogovorili.

*Bog naj nas vse blagoslovi in imej me v J. K. za najvdanejšega. duh. Janez Bosko
Nizza, 27. 8. 1871*

Dne 28. je prišel v Nizzo don Francesia. Prinašal je potrebne norme za zavod v Varazzeju.

Prišel je tudi don Cerruti in mu izrazil gorečo željo številnih družin iz Alassia, da bi ustanovili tudi licej.

Občinska uprava je obljubljala moralno pomoč, ne pa tudi materialne. Don Bosko se je pomišljal, da bi si kar tako naložil tako drago ustanovo, bodisi zaradi števila učnega osebja, kakor tudi zaradi fizikalnega kabineta in podobnih stvari. Ko pa je stvar dobro premislil, se je odločil, da bo predložil staršem gojencev iz mesta, ki so končali gimnazijo, da bi oni plačevali delež izdatkov, ki bi jih sicer imeli, ko bi morali plačevati mesečnino za svoje otroke v Savoni in Genovi, če bi hoteli obiskovati licej.

Končno je v navzočnosti svoje dobrotnice smehljaje se dejal don Cerrutiju:

»Zapomni si, da smo se za licej v Alassiu odločili v Nizzi, v dvorcu grofice Gabriele Corsi.«

Starši so predlog sprejeli. Tri družine so se obvezale, da bo tri leta vsaka plačevala 1500, drugi dve po 300 in ena po 200 lir.

Veliko, rekli bomo ogromno je bilo delo, ki ga je opravil v tistih dneh, ki jim je on pravil dnevi odmora in počitka, zlasti še za zahtevno nalogo, da bi izbral ljudi, ki naj bi jih postavili za škofo na izpraznjenih mestih. In čeprav je tožil, da so ga bolele noge in stegna, je odhajal zahvaljujoč se Bogu.

Ko je prišel v Turin, je odgovoril na pisma, ki so prišla v njegovi odsotnosti. Eno pismo je bilo iz Nizze, napisal ga je pa župnik v Certosi di Rivarolo Ligure don Oggero, zares pastor bonus (dober pastir), ki je slišal govoriti o ustanovitvi salezijanskega zavetišča v Marassiju in si je želel govoriti z njim, da bi mu predstavil položaj zapuščene mladine v bližnji San Pier d'Areni. Povabil ga je v Certoso, da bi prebil nekaj dni pri njem in bi se pogovorila o celotni zadevi. Don Bosko si je to vzela k srcu in mu obljubil, da bo v ta namen molil in ga obiskal.

Turin, 30. 8. 1871

Najdražji v Gospodu!

Bog bodi hvaljen v vseh stvareh! On sam lahko olajša strašne tegobe, ki mučijo moralni položaj ubogega človeštva. Molimo in tudi jaz bom prosil Marijo Pomočnico za zadevo, o kateri mi pišete.

Ker bom moral jeseni obiskati Genovo, bom izkoristil vaše ljubeznivo povabilo in se ustavil v Certosi di Rivarolo, kjer vi dostojno opravljate službo župnika.

Bog naj vas blagoslovi in vam pomaga, da boste mogli izpolniti svoje lepe načrte.

Molite zame in za moje revne dečke in imejte me v J. K. za vaše uglednosti

najvdanejšega prijatelja.

duh. Janez Bosko

2.10. V LIGURIJI, PONOVO V FIRENCE IN RIM

Odhod v Genovo je bil prenesen na prve dni septembra z namenom, da bi obiskal hišo, vzeto v najem v Marassiju, in poiskal dobrotnike. Ne vemo, ali je bil tudi v Certosi, vendar je veliko obiskoval cerkvene ljudi in laike in se z njimi pogovarjal.

Na poti je naletel na p. Jožefa Capeccija iz reda puščavnikov sv. Avguština, župnika naše Ljube Gospe Tolažnice v mestnem okraju San Vincenzo. Don Bosko mu je omenil ustanovo, ki so jo začeli v Marassiju, in mu jo toplo priporočil, ker je bila v bližini njegove župnije v Porti Pila, nedaleč od Bisagna. Dobri redovnik mu je dejal, da bi bilo dobro, če ne že nujno potrebno, odpreti kako ustanovo ali vsaj praznični oratorij v Alessandrii, kamor on pogosto zahaja in srečuje na cestah trume dečkov, ki hodijo in se potepajo brez dela, medtem ko razne redovnice skrbijo za žensko mladino.

Don Bosko mu je obljubil, da bo s časom zadoščeno tej potrebi. Kako zelo se je dobri redovnik razveselil, ko so v istem letu, ko je bil on izvoljen za škofa v Alessandrii, odprli tudi salezijanski oratorij in čez dve leti, 30. aprila 1899, zavod, kjer je videl, kako je ob slovesnem odprtju okrog 400 dečkov prejelo sveto obhajilo. On sam je ves prevzet pri mizi pripovedoval o srečanju, ki ga je imel z don Boskom pred dvajsetimi leti.

Svetnik je skušal govoriti tudi z markizom Ignacijem Pallavicinijem. Ker pa je bil ta odsoten, mu je pisno sporočil nameravano ustanovitev zavoda v Marassiju in se toplo priporočil njegovi radodarnosti. Plemeniti patricij mu je odgovoril:

Velečastiti gospod gospodar!

Genova, 9. septembra 1971

Samo njemu.

Še vedno sem vam dolžan odgovor na pismo, ki ste mi ga poslali z namenom, da mi sporočite, da imate namen v tem mestu ustanoviti eno izmed svojih hiš. Zato vas prosim najprej za oproščenje, da tako dolgo nisem izpolnil te dolžnosti. Na drugem mestu se vam moram zahvaliti za spomin, ki ste mi ga poslali v sliki sv. Jožefa, ki je še toliko dragocenejša, ker nosi lastnoročni podpis našega svetega očeta.

Bili ste tako dobri, da ste me vprašali za moje mnenje o načrtovani ustanovi. Kaj naj vam povem? Da bi se pogovarjali o njeni potrebi? To bi bilo isto, kot če bi ob belem dnevu govorili o potrebi sonca. Kaj nam preostaja po tem povedanem? Dobiti sredstva. To bi bilo v naših časih malo težko, vendar bo vam kljub vsemu uspelo, kar priča toliko domov in cerkva, ki ste jih zgradili. Kar se tiče mene, vam lahko obljubim letno tisoč lir, na katere lahko računate, potem ko bo hiša že postavljena in bo delovala.

Moje zdravje ni najboljše, zato vam priporočam v molitev sebe, vse svoje, za dušo in telo in za vse drugo.

Izrabljam priložnost, da vam izrekam svoje visoko občudovanje.

Najvdanejši in najuslužnejši služabnik I. A. Pallavicini

Dne 6. septembra je v Sestri Ponente obiskal baronico Alojzijo Cataldi, ki je postala velika dobrotnica. Od tam je pisal v oratorij:

Predragi don Rua!

Če bo Bog tako hotel, bom jutri ob 11.20 dopoldne v Turinu. Menim, da bo prav, da greva na kosilo k Feliciti Magna in bomo tako vnaprej obhajali Marijin praznik, obenem pa se bomo mogli o marsičem domeniti.

Če so že natisnjeni pravilniki za Varazze, mi jih, prosim, pošlji 300 za župana oziroma župnika. Nato uredi, da bodo s spremnim pismom razposlani v škofije Savona, Genova in Sarzano.

Bog naj blagoslovi vse in imej me za najboljšega prijatelja v J. K. duh. Janez Bosko Sestri Ponente, Villa Cataldi, 6. 9. 71

Medtem ko so šla dela za odprtje zavoda v Varazzeju proti koncu, je župan silil, da ne bi čakali z objavo pravilnika, in je sporočil don Bosku, da je 4. septembra govoril s kraljevim šolskim inšpektorjem, ki mu je zagotovil, da lahko pravilnik objavijo z njegovo odobritvijo.

Spremno pismo za župnike za programe za Varazze in Marassi³⁶ se je glasilo v korist cerkvenih poklicev:

Velečastiti gospod!

Prosim vašo spoštovano uglednost, da bi sprejeli pravilnike in jih dali prebrati družinam, za katere menite, da bi bilo primerno. Če bi poznali dečke, katerih narava in nadarjenost za študij bi dajali upanje na cerkveni poklic, in bi mi jih hoteli poslati, vam zagotavljam, da bomo storili vse, kar je treba, da jih bomo vzgajali v učenju in pobožnosti in bi tako naše pričakovanje bilo poplačano.

*V vsakem primeru se vam zahvaljujem za uslugo in vam želim vse najboljše, ko imam čast, da se imenujem vaše uglednosti najvdanejši služabnik. Duh. Janez Bosko
Turin, septembra 1871*

Dne 7. je bil v Turinu in je skupaj z don Ruo bil pri kosilu v hiši Felicite Magna, to je pobožne deklice Felicite Orselli, ki je stanovala skupaj z drugima pobožnima ženama, Terezijo Magna in Cicchino Fusero, s katerima so jo vezali skupni interesi. Z majhno trgovinico je zbrala lepo glavnico in jo po smrti zapisala don Bosku. Bila je nadvse srečna, če mu je lahko ponudila jesti, ko je prihajal k njej in je skrit lahko v miru končal kako pomembno delo, česar ne bi mogel narediti v oratoriju.

Dne 8. septembra so razdelili nagrade dijakom. Bil je praznik Marijinega rojstva. Od tega leta naprej so prejeli nagrade tudi obrtniki, učenci francoskega jezika in osnovne šole.

Takoj po končani razdelitvi nagrad se je skupaj z ravnatelji odpravil v Lanzo, kjer naj bi se 11. septembra začel prvi tečaj duhovnih vaj za sobrate. Toda prav tedaj ga je minister Lanza nujno klical v Firence, od koder je odpotoval v Rim zaradi velike reči, ki je zanimala ves svet. V Rimu je ostal samo tri dni, vendar je bilo zadosti, da je sklenil vse potrebno in se 15. septembra spet odpravil v Firence.

V Firencah je zvedel od očetov kapucinov v Varazzeju, da se po mestu širi nezadovoljnost zaradi novic, da namerava don Bosko vzeti samostansko cerkev za zbirališče zunanjih gojencev zavoda. Poslal jim je naslednji pismo, ki ga hranimo v arhivu.

Velečastiti oče!

Bodite prepričani, da don Bosko kapucinom ne bo nikdar povzročal sitnosti. Vedno sem storil zanje vse dobro, ki sem ga mogel, tako da sem jim pošiljal postulante in tako da sem jih sprejemal v svojo hišo. Odkar so se začeli neredi, sem jih imel vedno nekaj v zavodu in jih imam tudi danes, ker so mi zelo pri srcu. Nikdar nisem naročil nikomur, da bi razpravljali o kapucinski cerkvi v Varazzeju. Mogoče je kdo kaj narobe razumel ali se je naredil za mojega odposlanca v stvari, o kateri nisem niti sanjal. Ko je šlo za to, da odgovorim občinski upravi, ki je predlagala to cerkev za

³⁶ Glej pravilnik za Varazze v Dodatku št. III. Programa za Marassi na žalost nimamo.

*nedeljsko srečanje gojencev dijakov, sem osebno šel v Genovo k očetu provincialu, da bi slišal njegovo mnenje. Ni ga bilo in zato sem šel v Varazze, dolgo govoril s patrom Kristoforom, definatorjem, in patrom gvardijanom samostana. Ko sem ugotovil, da sta nasprotna tej zamisli, sem šel k županu in mu povedal, da ne mislim uporabljati cerkve, o kateri govorimo, in da bi za notranje gojence usposobili eno dvorano; zato naj občinska uprava poskrbi za prostor za zunanje gojence. Vse to sem storil sam, ne da bi mi kdo kaj ponujal ali svetoval, bodisi zasebnik bodisi kaka delegacija. Živimo v težkih časih in zato se trudimo, da bi si med seboj pomagali in ne da bi drug drugega ovirali. Prav ste storili, da ste mi pisali, tako sedaj veste, kako je s stvarjo, in je to vam in drugim za vodilo. Prosim vas, da bi se v stvareh, ki se tičejo moje osebe, ne preneglivali, in če bi se kaj govorilo, vas prosim, da bi mi takoj sporočili. Tako bomo preprečili določene trditve ali celo odločitve, ki po ene strani hladijo krščansko ljubezen, po drugi pa ovirajo stvari, ki naj bi služile večji Božji slavi, ki jo vsi želimo večati in širiti. Bog naj nas vse blagoslovi. Molite zame, ki vas visoko cenim in se izrekam za vaše uglednosti ponižnega služabnika. Duh. Janez Bosko
P. S.: Trenutno sem v Firencah, toda jutri bom že v Turinu.
Za kapelo konviktovcov so usposobili eno izmed dvoran, za zunanje pa so določili oratorij v Assunti, nedaleč od zavoda.*

2.11. VRNITEV

Don Bosko se je takoj napolil v Lanzo, kjer so potekale duhovne vaje; prvi tečaj od 18. do 23. in drugi od 25. do 30.

Po vrnitvi v Turin je šel v Castelnovo za praznovanje sv. rožnega venca v Becchih in da bi toliko rečem, ki jih je imel v rokah, dal nekaj reda in se malo odpočil, ker je bil zelo utrujen. Tako je pisal vitezu Tomažu Uguccioniju, ki ga ni mogel obiskati v Firencah.

Castelnovo d'Asti, 2. oktobra 1871

Predragi gospod Tomaž!

Oprostite, prosim, poglavarju paglavcev zaradi zamude, ker vam ni odgovoril na pismo, ki ga je prejel v trenutku, ko se je odpravljal iz Rima. Nisem imel priložnosti, da bi vam odgovoril prej. Deček osmih let je premlad za Turin, kjer jih sicer sprejemamo za malo denarja ali celo zastonj. Starost za sprejem je dvanajst izpolnjenih let. Imamo zavode, kjer bi lahko počakal do te starosti, vendar bi bilo treba na mesec plačati 24 lir. Zato malo potrpite in mu skušajte najti prostor kje v Firencah ali v kakem našem ustreznem zavodu. Ko bo dovolj star, ga bom rade volje sprejel tukaj v Turinu s kakršnim koli pogojem.

V Firencah sem se ustavil samo čez dan in sem šel na vaše stanovanje, da bi videl,

ali je kdo doma, toda kakor sem pričakoval, so bili vsi na dopustu. V Rimu so stvari potekale nad mojim pričakovanjem. Ko bova imela čas, se bova o tem pogovorila. Zaradi toliko stvari sem bil zelo utrujen. Da bi jih vsaj delno spravil v red in si malo oddahnil, sem se za nekaj dni umaknil v domačo hišo v Castelnuovo d'Asti. V nedeljo bom spet, če bo tako Bogu po volji, v Turinu.

Upam, da so vsi člani vaše družine, zlasti gospa stara mama, moja mamica, pri dobrem zdravju. To je, za kar prosim vsak dan v svoji majhnosti pri sveti maši za vas, dragi gospod Tomaž, in za vse člane vaše družine.

Priporočam sebe in vse te brezštevne zadeve dobroti vaših molitev, medtem ko se poln hvaležnosti in sinovske vdanosti izjavljam za vaše uglednosti najvdanejšega in najbolj ustrežljivega prijatelja.

duh. Janez Bosko

Še drugo ljubeznivo pismo dobri »mami« in veliki dobrotnici grofici Callori di Vignale nam pravi, kako zelo je potreben počitka – tudi za svojo utrujeno glavo.

3. oktobra 1871

Velegledna? Veleodobredna? Ekscelenca? Predraga mama?

Recite mi, kaj vam bolj ugaja?

Vem, da ste bili bolni, nisem pa vedel, da je bilo vse tako resno, kakor je bilo. Bogu bodi hvala, ker vam je podaril, če ne že prejšnje pa vsaj dobro zdravje. Želim iti, čeprav malo pozno, prihodnji teden na obisk. V ta namen vas prosim, da bi mi nekaj pisali: je hiša Fassati v Montemagnu ali ne? V prvem primeru bom potoval skozi Asti, v drugem pa skozi Casale in potem v Felizzano.

Napadla me je taka lenoba, da sem bil nesposoben za vsako delo. Sedaj sem se umaknil v domačo hišo v Castelnuovu d'Asti, sredi gozdov in obdan od kake desetine paglavcev. Tukaj se je moja glava malo odpočila in postala če že ne pesniška pa vsaj toliko sposobna, da je narekovala nekaj misli, ki jih bom zapisal v to pismo.

Bog naj vas blagoslovi, gospa grofica, in vam podari tisto zdravje, ki vas bo naredilo srečno v tem in onem življenju.

Vdane pozdrave gospodu grofu soprogu in vsej družini. Imejte me v globoki hvaležnosti za vaše spoštovane uglednosti najvdanejšega in najpokornejšega sina (zapravljivca).

duh. Janez Bosko

Njegov počitek je bil v mirnem delu, v tišini in molku, daleč od oseb, ki so navadno vsak dan prihajale k njemu.

Sredi oktobra je don Francesia prevzel vodstvo novega zavoda v Varazzeju in na žalost pri prebivalstvu doživel hladen sprejem.

Dne 26. oktobra so se v oratoriju zbrali ugledni književniki, da bi razpravljali o avtorjih, ki naj bi izšli v zbirki italijanskih klasikov v Knjižnici za mlade. Zelo prijetno zborovanje, ki je potekalo vsako leto od ustanovitve leta 1869.

Ta dan je tudi odhajal don Albera z dvema klerikoma v novi zavod v Marassiju.

Ko so pristopili k svetniku, da bi slišali še kako spodbudno besedo in prejeli njegov blagoslov, smo slišali, kako jih je nagovoril:

»Torej odhajate v Genovo, kjer boste odprli zavetišče za revne in zapuščene dečke.« »Toda s kakimi sredstvi?« so menili odhajajoči.

»Ne mislite na to. Sveti oče vam pošilja svoj blagoslov. Položite vse vaše zaupanje v Gospoda. On bo za vse poskrbel. Ob prihodu boste našli človeka, ki vam bo pokazal stanovanje, kjer boste začeli vaše poslanstvo.«

Don Albera, ki je bil prefekt zunanjih gojencev, si je priskrbel nekaj denarja za prve potrebe. Don Bosko ga je vprašal, ali kaj potrebuje.

»Ne, gospod don Bosko, najlepša hvala. Imam s seboj petsto lir.«

»Oh, dragi moj! Saj vendar ni potrebno toliko denarja. Ali misliš, da v Genovi ni Božje previdnosti? Pojdi v miru, Božja previdnost bo poskrbela tudi zate, nikar se ne boj.«

Potegnil je iz predala nekaj revnih lir, zgolj potrebno za pot, jih dal in si pridržal onih petsto. Istega dne je don Bosko temeljito predelal okrožnico za odprtje zavoda v Alassiu.

Don Albera je odpotoval s svojima tovarišema in nosil v popotni vreči vso svojo prtljago in prtljago obeh tovarišev. V Genovi so jih na postaji pričakovali nekateri gospodje od Konference sv. Vincencija župnije Diecimila Crocifissi, ki jih je vodil predsednik Jožef Prefumo, in Dominik Varetti. Hoteli so jih popeljati na majhno okrepčilo, oni pa so hoteli takoj oditi na svoje stanovanje v vili senatorja Jožefa Cataldija, ki so jo najeli zanje v Marassiju.

Ni treba posebej poudarjati, da so bili ti dnevi zelo težki za tiste don Boskove sinove, saj v hiši ni bilo ničesar. Nekaj noči so prespali kar na lesenih stoli, saj še ni bilo postelj. To je bila preizkušnja, s katero jih je hotel Gospod preizkusiti, da bi bili potem obdarjeni s tolikimi darovi.

In zares. Kakor hitro se je raznesla novica, da se je odprt dobrodelni zavod za uboge dečke, ki bodo mogli tam dobiti zatočišče, prejeti dobro vzgojo in se naučiti obrti, s pomočjo katere si bodo mogli pošteno služiti kruh, ni trajalo dolgo, ko so jim priskočili na pomoč velikodušni dobrotniki in tudi dobrodušni kmetje iz tistega okoliša in jih oskrbeli z vsem potrebnim. Zlasti gospod Prefumo se je izkazal zanje kot dober oče, jih pogosto obiskal, posebno na predvečer velikih praznikov, in jim vsakič prinesel kako darilo.

2.12. ZELO DOLGA SPORNA, PA SPODBUDNA ZADEVA

Med oratorijem in škofom iz Mondovija mons. Janezom Tomažem Ghilardijem iz reda pridigarjev se je od 1870 do 1871 pletla neprijetna zadeva v zvezi z nakupom tiskarne, ki pa je z obeh strani potekala z veliko spravljivostjo. Lahko je vsem v spodbudo, zato jo bomo natančno opisali.

Mons. Ghilardi je želel kupiti tiskarno in je zato govoril z vitezom Friderikom Oreglio di Santo Stefano, salezijancem, ki je bil upravitelj tiskarne v oratoriju, kateremu je škof dajal v tisk razne knjige. Dogovor je bil sklenjen leta 1868 v spomin na posvetitev cerkve Marije Pomočnice. Mons. Ghilardi je s svojim sodelovanjem povzdignil slovesnost v mesecu juniju.

Nekaj dni prej (3. junija) je vitez kupil za oratorij od odvetnika Dominika Fissoreja celotno tiskarno za samo 8.500 lir, ki jih je takoj plačal. Več kupcev je takoj, ko so zvedeli za to, ponudilo 18.000 lir v odplačilu po obrokih. On pa jo je prodal škofu za 15.000 lir, se pravi za najnižjo ceno od ponujenih.

Ko je škof dve leti pozneje slišal za razliko med tem, kar je plačal on, in ceno, za katero jo je kupil vitez, je prišel v Turin in hotel govoriti o zadevi z don Boskom.

Don Boska ni bilo, vitez je zapustil našo družbo in vstopil k jezuitom in zato je o tem govoril z don Ruo.

Don Rua mu je 24. avgusta 1870 takole pisal:

Našemu dragemu don Bosku je bilo zelo hudo, da ni mogel govoriti z vami na dan, ko ste bili tako ljubeznivi in prišli v Turin in nas obiskali. Razložil sem mu zadevo, zaradi katere ste prišli v oratorij. On je stvar premislil in menil, da naj vam pišem, da oratorij ne sme trpeti škode pri zadevi s prodajo tiskarne, kakor tudi ne pri tiskanju vaših knjig. Vitez Oreglia je zvedel za prodajo tiskarne in jo je kupil z vsemi tveganji in nevarnostmi. Nato je brez vsake želje, da bi za to zvedela javnost, govoril z nekaterimi osebami in jim povedal, kako je z zadevo. Po teh razgovorih je dobil tri ponudbe, eno za 15.000 italijanskih lir, drugo za 16.000 in tretjo za 18.000. Ostal je pri prvi ponudbi, za katero se je dogovoril z vašo ekscelenco, in se ni več oziral na druge, ker je hotel ustreči visoko zaslužnemu škofu Cerkve, ki je tako naklonjen oratoriju. To je vitez Oreglia še letos povedal don Bosku, ko sta se srečala v Rimu. Don Bosko vse to prepušča v pretres modrosti vaše ekscelence in je pripravljen o tem nadalje razpravljati.

Monsinjur je 1. septembra takole odgovoril:

Občutki odličnega in previdnostnega don Boska v zadevi neplačanega dolga so tudi moji, saj oba hočeva samo to, kar je pravično. Menim, da lahko doseževa skupno željo, tako da narediva iz zadeve moralni primer. Jaz bom napisal svojo predstavitev in jo poslal vitezu Oregli v pregled. Ko bomo dosegli soglasje v predstavitvi dejstev, bomo primer predložili dvema ali trem teološkim izvedencem, ki jih bomo izbrali po skupni privolitvi, in se slepo držali njihove odločitve. Ne dvomim, da bo ta moj predlog rade volje sprejel tudi don Bosko, ker se mi zdi to najboljša pot, da končamo to neprijetno zadevo, ki obtežuje vest obema stranema. Jaz sem že začel pisati svojo predstavitev in bom storil vse potrebno, da jo bom čim prej poslal v Rim, ker, priznati moram, bi si rad čim prej izvlekel ta trn iz srca.

Želim, da bi sporočili don Bosku, da se je vitez Oreglia zmotil, kar je tudi priznal, za 1.000 lir v mojo škodo, ker sem plačal 16.000 in ne 15.000, kakor je mogoče razbrati

iz potrdil. Zato je moj dolg vsega skupaj 5.000 lir, medtem ko je razen ‚errata corrige‘ (popravi, kar je narobe) cena tiskarne 6.000 lir v mojo škodo, če izvezamemo pomoto.

Monsinjor je imel v oratoriju odprt tekoči račun za dela, ki jih je zanj opravljal oratorijska tiskarna, pa računi niso bili plačani. Zato ni čudno, da mu ni bilo izrecno povedano, da je tistih 1.000 lir šlo za plačilo teh dolgov. Kljub temu je vitez 14. januarja 1869 pri podpisu tretjega potrdila pripisal:

Od kanonika Ramorina sem prejel 3.000 lir, ki mi prihajajo ravno prav. Iz srca se mu zahvaljujem, da mi jih je poslal. Storil bom vse, kar je v moji moči, da bom uredil ta račun, ker tudi jaz želim priti na jasno.

Naj vam povem za vaše nadaljnje ravnanje, da sem prodajo tiskarne in z njo povezane izdatke prenesel na vaš račun in zato zapisujem tudi vaše dajatve na vaš kredit. Tako bo ostalo za poravnavo izdatkov za tisk ...

Še pred koncem meseca je škof ponovno pisal:

V vsem predragi don Bosko!

Deus misereatur nostri (Bog se nas usmili)!

Ko sem zadnjič pisal dragemu don Rui, sem mu povedal, da bom napisal ‚factum‘ (dejstvo) o nakupu tiskarne od viteza Oreglie, potem to poslal vitezu v pregled, da bi napisal svoje pripombe. Ko sem poročilo napisal, nisem imel več poguma, da bi poslal, ker bi mu bilo v veliko žalost, ko bi videl, kako se je obnašal do mene. Zato se mi zdi bolj primerno, da poročilo pošljem vam, da ga preberete in pretehtate in potem odločite o poštenosti in zanesljivosti imenovanega viteza.

Če me ne bi težila obveznost, da moram plačati dolgove, ki sem si jih naložil z Misijonskim zavodom in tiskarno, in to zlasti v trenutku, ko me lahko vsak trenutek obsodijo, zaprejo, me pošljejo v izgnanstvo in še kaj hujšega, bi vse skupaj pustil v dar oratoriju in bi tako končali vso zadevo. Vendar tega ne morem. Ker oratoriju ni treba ničesar plačati, bi bilo nepotrebno, da bi vitezu prizadeli tako žalost, če bi bral moje poročilo, o katerem govorimo.

Kakorkoli boste že odločili, bom jaz sedaj poskrbel, da se uredijo tiskarski in knjigar- niški računi, kar bi pomenilo, da bi s 1.500 lirami poravnal vse dolgove do oratorija in bi mi s tem priznali tudi 6.500 lir, ki sem jih plačal za tiskarno. Toda ta obračun bom poslal don Rui.

Ne bom govoril o rimskih stvareh, da ne bom obnavljal v vas in v sebi ‚infandum do- lorem‘ (neizmerno bolečino), vendar ne bom mogel zamolčati najgrenkejših resnic in zato skušam urediti svoje zadeve, da bom o njih lahko govoril popolnoma prosto- dušno. Ostajam z Jezusom in Marijo ob vznožju ves najvdanejši prijatelj.

30. 9. 70

+ fra. Gio. škof v Mondoviju

Predstavitev, ki jo je podpisal škof, je izdelal škofijski ekonom don Andrej Tonelli, ki ni vedel natančno, kako so stvari potekale, bil je na škofovi strani in je zato prišel do pretiranega in napačnega sklepa.

Podajamo jo ‚ad litteram‘ (dobesedno) in skoraj v celoti:

Predstavitev dogovorov med njegovo ekscelenco škofom v Mondoviju in uglednim vitezom Friderikom Oreglio, vodjem tiskarne v Oratoriju sv. Frančiška Saleškega, o nakupu tiskarne.

1. *Ker je škof v Mondoviju želel kupiti tiskarno za svoj Misijonski zavod, je prosil viteza Oreglio, da bi mu kot izvedenec in prijatelj pomagal pri izvedbi njegovega načrta.*
Ko je imenovani prelat junija 1867 (beri 1968) bil pri don Bosku, mu je gospod vitez Oreglia povedal, da je na prodaj celotna tiskarna, za ceno 15 tisoč lir. Škof je bil pripravljen plačati samo 12 tisoč lir, zato je vitez rešil težavo tako, da bi 3 tisoč lir dobil tako, da bi od celotne tiskarne vzel za 3 tisoč lir materiala, npr. črk in drugih predmetov. Škof je ponudbo sprejel, sklenil z vitezom pogodbo in takoj tudi določil roke za odplačevanje.
2. *Škof je dobil čez nekaj časa od viteza sporočilo za končno veljavno potrditev pogodbe. Poslal je svojega duhovnika velečastitega don Fissoreja v Turin z naročilom, da naj odbere predmete v vrednosti 3 tisoč lir, ki naj bi po dogovoru ostale v tiskarni v oratoriju, in pripravi prevoz v Mondovi ter končno veljavno konča pogodbo. Ko je potem don Fissore omenil škofu, da bi odbiranje predmetov trajalo dolgo in bi bilo v korist oratorijske tiskarne, saj jo je imel v rokah vitez Oreglia, je ta privolil, da plača 15 tisoč lir, in jih še pred določenim rokom izplačal.*
3. *Kakor hitro so tiskarno prepeljali v Mondovi in jo postavili, se je škof zavedel, da ni bila vredna toliko, kolikor so jo ocenili, kajti takoj so morali izdati velike vsote za nakup črk, brez katerih tiskarna ne bi mogla delati.*
4. *Po Božji previdnosti je prav tisti čas prišel v tiskarno strokovnjak, ki je tiskarno podrobno pregledal in ugotovil, da je naredil zelo slab nakup, ker tiskarna ni bila več nova in bi jo zato lahko dobil za znatno nižjo ceno. Ta sodba izvedene in prijateljske osebe, ki ni imela pri stvari nikakršnega interesa, je škofa navdala z žalostnim prepričanjem, da je ravnal preveč neprevidno.*
5. *K temu se je pridružil še drug dogodek, ko je prišel k škofu nekdo, vzvišen nad vsak sum. Ta je mons. škofu povedal, kako se je vitez Oreglia hvalil, da mu je zelo prijetno pri srcu, da je lahko škofu iz Mondovija prodal tiskarno za 15 tisoč lir, medtem ko je on dal zanjo samo 8.500 ali še manj.*
6. *Čeprav se je škof temu zelo začudil, nikakor ni dvomil o poštenosti odličnega viteza in ni niti pomislil, da je to storil iz hudobije, pač pa zaradi svoje napačne vesti.*

S tem je prišel do naslednjega sklepa:

7. *Iz tega poročila, ki vsebuje samo čisto resnico, se jasno vidi, da mora vitez Oreglia oziroma zanj don Boskov oratorij vrniti mons. škofu 6.500 lir, ki jih je on plačal. Navedeni razlogi za to so jasni kot beli dan.*
- A. *Vitez Oreglia, ki ni bil nikdar izvedenec za tiskarne in se tudi ni imel za takega,*

ni mogel s škofom razpravljati o tej zadevi. Toda škof mu je kot prijatelju in posredniku popolnoma zaupal, zanašajoč se na njegovo poštenost in odkritosrčnost in na tehnično znanje, ki ga je moral imeti na tem področju. S takim prepričanjem je prevzel tiskarno, ne da bi vprašal, od kod prihaja, ne da bi zahteval inventar, z eno besedo brez vsakega previdnostnega ukrepa, s kakršnim se opravljajo taki posli, pač pa s preprostim zaupanjem v pošteno besedo. To škofovo vedenje kaže, da on vitez Oreglio ni imel za trgovca in lastnika tiskarne, ki bi delal v svojo korist, temveč za zastopnika škofovih interesov.

- B. Vitez Oreglia tiskarne ni prevzel v svojem, temveč v škofovem imenu, ki ga je za to naprosil, se pravi kot posrednika in ne prekupčevalca. Od njega je hotel slišati jasno besedo o vsoti, ki naj bi jo plačal. Če je torej škof hotel jasno besedo in je bil vitez Oreglia pripravljen, da mu jo pove, je to znamenje, da je vitez delal v škofovem imenu kot posrednik in pooblaščenec. Če torej vitez ni bil lastnik tiskarne, če jo je kupil kot pooblaščenec, potem od škofa ni mogel zahtevati višje vsote, kot jo je sam plačal. Zato nikakor ne more reči, da so mu, potem ko je tiskarno kupil, ponudili večjo vsoto kot 8.500 lir. Kaj je bil pravzaprav vzrok pogodbe? Škofova beseda vitezmu (ali ne?), ki ga zavezuje na vsak način in za vsako ceno do vsote 15.000 lir, kot če bi že sklenila pogodbo. Ker se je škof s to besedo zavezal, da bo prevzel nase škodo, če bi bila tiskarna vredna manj od določene cene, bi bil tudi deležen koristi, če bi bila tiskarna vredna več.
8. Ker je stvar taka in veljajo sklepi, ki smo jih navedli in ki so sami po sebi razvidni, kar je vse v prid škofu, ne preostane drugega kot sprejeti ta dejstva. Ker pa se zdi, da odlični vodja oratorija, zelo cenjeni in velečastiti don Bosko, s katerim je škof že govoril, ni tega mnenja, in ker niti eden niti drugi nočeta storiti ničesar, kar bi bilo proti pravičnosti in ljubezni, in ker škof želi, da bi se čim prej prijateljsko sporazumeli, predlagamo: da se pošlje vitezmu Oregli pričujoče poročilo s prošnjo, da doda svoje opombe. Potem bo oratorij ali povrnil 6.500 lir in škof – ko bi uredil odprte račune z oratorijem – podaril ali obljubil oratoriju dar 1.500 lir kot povračilo za delo, ki ga je vitez Oreglia imel s tiskarno. Če pa bi to bilo nemogoče, bi v tem primeru izbrali dva ali tri razsodnike, teologe ali kanoniste, in bi se držali njihove rzsodbe. V tem primeru bi se lahko tolažili, da so se držali nasveta sv. Avguština: *Lites aut nullas habeatis, aut quam celerrime finiat* (ne imejte pravd, če pa jih imate, jih čim prej končajte).

Ko je don Bosko dobil in prebral to poročilo, je menil, da ni samo pametno, temveč tudi nujno potrebno, da ga dobi v roke vitez Oreglia. Ta je dva meseca pozneje, 30. novembra, potem ko so ga iz Rima poslali v Briksen, pisal pismo, v katerem se je najprej opravičil zaradi zamude in nato jasno izjavil naslednje:

Kar se tiče poročila velečastitega mons. škofa iz Mondovija, moram reči, da se ne strinjam v vseh točkah z njegovim mnenjem, kajti nekatere okoliščine, ki jih on navaja, se ne ujemajo s tem, kakor se stvari jaz spominjam. Z vso gotovostjo in odkrito-

srčnostjo lahko povem, da sem od advokata Fissoreja kupil tiskarno za don Boska, in če sem mu plačal samo 8.500 lir, je bilo to zato, ker je hotel denar takoj. Sicer pa je imel – in to sem mogel razbrati iz pisem – več tiskarjev, ki so mu za tiskarno ponujali 15, 16 in celo več tisoč frankov, vendar s plačilom na obroke. Oprt na te razloge sem se odločil čisto mirne vesti, da sem zahteval od monsijnorja 15 tisoč. Ostal sem trdno pri tej ceni, ker sem imel še druge ponudbe. Odločilno besedo od monsijnorja sem zahteval, kajti če se on ne bi odločil, bi tiskarno prodal drugim ponudnikom. Če se monsijnor ne bi odločil za nakup tiskarne, bi kupci odšli in jaz bi moral iskati prostor, kamor bi spravil toliko materiala. Poleg tega pa so zelo povpraševali po strojih. Zato menim, da se nisem pregrešil proti monsijnorju, niti nisem imel tega namena, ko mu nisem povedal, da je tiskarna don Boskova, kajti jaz, ki se imel stvar v roki, sem bil čisto zunaj pogodbe in sem bil samo posrednik; od vsega nisem hotel imeti niti želeti niti upati kake koristi. Na tem mestu bi rad odgovoril na besede tiste osebe, o kateri pravi monsijnor, da mu je rekla, da je vitezu Oregli zelo prijetno pri srcu, da je mogel škofu iz Mondovija prodati tiskarno za 15 tisoč lir, medtem ko je on dal zanjo samo 8.000 ali manj lir. Ta oseba, vzvišena nad vsak sum, je moje besede napačno razumela ali jih je razlagala v popolnoma drugačnem smislu, kot sem jih jaz izgovoril. To lahko trdim mirne vesti. Naj bo kdo še tako vzvišen nad vsak sum, ni nezmotljiv, zlasti še, če razlaga besede, ki jih je izrekel drug. Naj bo že kakor koli, pa se iz tega vidi, da nisem pred nikomer skrival dobička, ki sem ga imel s prodajo tiskarne. Tega tudi monsijnorju ne bi prikrival, če bi me zaupno vprašal, kakor je to zaupno izpovedal v poročilu, ki vam ga je poslal. In sedaj o izredno izvedenem gospodu, ki je menil, da je monsijnor naredil zelo slab nakup: bi bil ta gospod pripravljen in sposoben postaviti na noge tako tiskarno za 15 tisoč lir? Če si on to domišlja, potem mora to biti človek, ki še nikdar ni stopil v nobeno tiskarno. Lahko je odličen faktor v tiskarni ali stavec ali kaj podobnega, gotovo pa ni nikdar kupoval take tiskarne, kjer se vse druge cene za opremo merijo s ceno tiskarskih črk.

Da je monsijnor prevzel tiskarno brez inventarja, ni moja krivda, ker sem ga večkrat prosil, naj bi poslal koga, da bi to storil. Nato je poslal teologa Fissoreja, ki si je stvar sicer ogledal, a se ni ustavil, kakor sem mu svetoval, da bi naredil inventar ali seznam vsega.

Ko sem tako v glavnem odgovoril na monsijnorjevo poročilo, se ne bom spuščal v stvari, ki se tičejo nadaljnjega dogovora. Moje mnenje je, da je bila pogodba narejena v zelo jasnih pogojih in ji ni kaj ugovarjati. To pa ne pomeni, da bi, če hočete stvari drugače presoditi, ne spremenili tistega, kar se vam zdi prav. Jaz se bom veselil vašega zadovoljstva.

Pripombe viteza Oreglia niso mogle biti bolj jasne in razvidne niti sklep ne bolj obziren: Če pogodbeni strani pričakujeta koristi ob spremembi pogojev, bom nadvse zadovoljen zaradi njunega zadovoljstva. Nato pa je pripisal:

Rad bi še bolj pripomogel k razjasnitvi te zadeve in tako pomagal pri končni ureditvi. Toda potem ko je od tega preteklo eno leto in pol in ko sem bil eno leto in pol v noviciatu, je, kakor sami veste, dragi don Bosko, težko imeti jasne predstave o vsem, kar se je zgodilo. Vendar menim, da sem zadosti povedal za razjasnitev tako svojega ravnanja kakor tudi za pojasnitev stališč obeh strani.

P. S.: To pismo lahko uporabite, kakor se vam zdi bolj primerno, bodisi da ga objavite bodisi da povzamete, kar se vam zdi uporabno.

Res pa je, da je bil v zadregi zaradi cene, ki se mu je zdela malo previsoka, čeprav je bila izmed vseh ponujenih še najnižja. Prav tako je silno želel, da bi bila zadeva čim prej končana.

Škof in don Bosko sta iskala način, kako bi vso stvar sklenila. Don Bosko je jasno povedal, da je vitez delal v imenu oratorija in ne na svojo roko, da mu je izročil 6.500 lir, ki jih je zaslužil s preprodajo tiskarne s pripombo, da jih bo imel pri sebi, dokler se stvar ne bo uredila. Monsinjur pa, ki je pisal don Rui, je opozarjal, da je treba teologom konzultorjem točno predstaviti vso zadevo, da bodo mogli izreči dokončno sodbo.

Predragi don Rua!

J. M. J.

Ko sem vam včeraj v naglici pisal, sem pozabil, da mi je odlični don Bosko povedal, da mu je vitez Oreglia izročil vsoto (ali nekaj podobnega) 6 tisoč lir, čisti dobiček iz prodaje tiskarne škofu iz Mondovija. Zdi se tudi, da je dejal, da če škof ne bo dolžan plačati večje vsote, kot jo je imenovani vitez dal za tiskarno, bi ustanova imela vedno na voljo vsoto, ki jo je prejel don Bosko od gospoda viteza za plačilo del, ki so jih opravili za škofa.

To vam pišem zato, da bo don Boskovo stališče jasnejše in da bodo teologi konzultorji imeli več podatkov in bodo tako lažje izrekli svojo sodbo.

Pripravljen sem sprejeti razsodbo konzultorjev, ki naj bi jih iskali soglasno obe strani, in ostajam v J., M. in J. ves vdani brat. + fra. Gio. T., škof v Mondoviju

28. 1871

Monsinjur si je že izbral svojega teologa konzultorja v osebi teologa Stanislava Eule, ki je dal naslednjo izjavo:

Ko sem podpisani prebral poročilo o tiskarni, ki jo je mons. škof v Mondoviju kupil, in k temu še pismo gospoda viteza Oreglia z dne 30. oktobra 1870, se mi zdi umesten predlog monsinjorja škofa na koncu imenovanega poročila. Zato podpisani meni, da ga je treba uveljaviti.

Mondovi, 27. januarja 1871

Teolog Stanislav Eula

Tudi don Bosko je dal preučiti celo zadevo in je pisal teologu Golziju:

Prosil bi vas, da bi brez naglice prebrali priloženo sporno vprašanje, vse prijateljsko do škofa iz Mondovija. Potem vas prosim, da bi ga izročili teologu Bertagni, za katerega menim, da bo tudi tako ljubezniv in ga bo pregledal. Potem bi določili dan, ko bi se sešli, stvar razjasnili in skušali izoblikovati ustrezen odgovor.

Naj vam povem za vaše ravnanje, da mojega poročila in poročila don Duranda in don Cagliera kanonik Eula ni dobil v roke.

Bog naj nas vse blagoslovi in nam pomaga, da bomo vztrajali v dobrem.

Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

Čez nekaj dni je bil pogovor. Teolog Bertagna je rekel don Bosku, da bo sporočil svoje mnenje teologu Euli. Don Bosko je pisal škofu:

12. 2. 1871

Velečastiti in visokocenjeni monsinjor!

Včeraj sem nesel listine v zvezi s tiskarno teologoma Golziju in Bertagni. Najprej sta se branila, češ da ni prav, da bi se spuščala v presojo, ki spada v območje dedovanja vaše ekscelence.

Toda ko sem jima pokazal, da gre samo za to, da izrazita svoje mnenje obema interesentoma, sta sprejela nalogo. Teolog Bertagna je obljubil, da bo listine prebral in potem povedal svoje mnenje teologu Euli, ki je njegov dober prijatelj.

Jaz tega mnenja sploh nočem videti. Ko ga bom prejel in ko bom zvedel, kaj mislite narediti vi, bom odločitev sprejel.

Podelite mi, prosim, svoj škofovski blagoslov in me imejte v globokem spoštovanju za vaše velečastite ekscelence najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Toda zaradi natisa knjig, ki jih je škof naročil v oratorijski tiskarni, so nastale nove težave. Že pet let, to je od leta 1865, niso več urejali računov in stvar je bila premalo pregledna zaradi pomanjkanja potrdil in zapiskov. Don Bosko je zaupal odpravo te zadeve don Rui. Ta je poslal škofu obračun dolgov v višini 5.553,95 lir, s prepisom pogodbe, ki sta jo 5. junija 1868 sklenila don Bosko in gospod odvetnik Dominik Fissore za nakup tiskarne, »ki jo je kot don Boskov predstavnik izvedel po don Boskovem naročilu in ne na svojo roko«.

Škof mu je odgovoril 8. avgusta s pismom, ki ga je on podpisal, napisala pa druga roka, najverjetneje škofijski ekonom. V pismu je najprej rečeno, da »se nikdar ni pogovarjal o tej stvari z don Boskom«, medtem ko »iz besednega dogovora in potem potrjenega s pismom izhaja, da je bil vitez samo predstavnik«.

Nato je prešel k obračunu dolgov v višini 5.553,96 lir in navedel, da je bilo izplačanih že 1.000 lir. Nato je nadaljeval:

Iz tega je razvidno, da je treba od vsote 5.553,96 lir odšteti 1000 lir. K temu je treba dodati še nemajhno vsoto zaradi pretirane cene za natis knjig, ki so izšle v štirih ali petih izdajah, pri katerih ste uporabljali, kakor se mi dozdeva, isti stavek.

Od te vsote je treba odšteti knjige, ki sem jih kupil in kjer sem pomotoma dodal 30% presežek od trinajstinke gratis. Zato ne ostane niti toliko, da bi plačal oratoriju izdatke za tisk.

Toliko lahko odgovorim na vaše pismo. Pri tem bi vas rad opozoril, da če bi šlo za zdrava teološka načela ‚omnibus inspectis‘ (če vzamemo vse v pretres), ko sem plačal 6.500 lir več, kot je stala tiskarna, v stanju dolžnika oratoriju za 4.000 lir ne bi imel več razloga za nemir.

Vendar to še ni bil celoten seznam dolgov. Na listku, ki ga hranimo in ki je bil napisan in odposlan 5. avgusta, je zapisano: »Monsinjur škof iz Mondovija dolguje za dela, opravljena v preteklih letih, 5.758 lir; za dela, opravljena v tem letu, pa 2.137 lir, skupaj torej 7.895 lir. Dne 20. junija sem prejel 500 lir. Ostaja dolg 7.395 lir.« Ko je bilo to jasno nakazano, ni bilo več težav za izrek mnenja obeh razsodnikov. In don Rua je, kakor je mogoče razbrati iz opombe, ki jo je napisal na koncu škofovega pisma, sporočil kanoniku Euli: »Ko so monsinjorja povabili, da bi stvar pognal v tek, je odgovoril, da je vse izročil vaši uglednosti in teologu Bertagni. Ta je trenutno v Turinu, in ker je stvar nujna, prosimo, da bi jo čim prej pripeljali do konca. Monsinjur je povedal, da je bila pogodba sklenjena 3. 6. in izvedba izročena vitezu Oregli med osmino 9. 6.«

Končno so stvar pripeljali do konca, tudi po zaslugi srčne dobrote viteza Oreglie. Ko se je o vsem točno informiral in ko je čutil, da je mogoče v ceni malo pretiraval, in ker ni hotel, da bi oratorij trpel škodo, je poslal mons. Ghilardiju 3.000 lir, da bi z njimi poravnal dolgove in tako prijateljsko končal zadevo.

Dne 27. novembra 1871 je bila poravnava.

Velecenjeni in velečastiti monsinjur škof v Mondoviju fra. Janez Tomaž Ghilardi je 9. 6. od velečastitega gospoda don Boska, ustanovitelja Oratorija sv. Frančiška Saleškega, kupil tiskarno. Nato so zaradi te pogodbe nastali nekateri nesporazumi, ki so trajali do sedaj.

Ker pa obe strani želita prijateljsko končati to zadevo, sta, potem ko sta slišali mnenje razsodnikov, soglasno sklenili, da poravnata vsa nesoglasja in izpolnita naslednji dogovor:

Monsinjur škof iz Mondovija bo plačal gospodu don Bosku ceno za omenjeno tiskarno v višini enajst tisoč sedemsto petdeset (11.750) lir v teku treh mesecev in pri tem odštel že plačane vsote. K temu je treba dodati še tristo lir za stroške.

Turin, 27. novembra 1871

+ fra. Jan. Tomaž, škof

duh. Janez Bosko

Monsinjur je bil dolžan 7.395 lir. Ko so sedaj odšteli 3.250 lir kot odbitek na ceno tiskarne, potem 1.000 že plačanih lir in 3.000 lir, ki jih je prejel od viteza Oreglie, mu je ostalo 145 lir dolga. Čeprav je škofijski ekonom začel znova računati, se je stvar tukaj končala.

2.13. PISATELJ IN PUBLICIST

Preden bomo sklenili ta del Biografskih spominov svetega ustanovitelja za leto 1871, moramo povedati še nekaj o njegovem pisateljskem in publicističnem delu, o njegovi ljubeznivi zavzetosti za vse, ki so se obračali nanj, in o posebni hvaležnosti, ki jo je kazal do svojih dobrotnikov, ter končno o spodbudnih smrtnih primerih, ki so se tistega leta zgodili v oratoriju.

Ko je bil v Becchih, je pripravil zbirko Šegavi in spodbudni dogodki iz življenja Pija IX., ki jih je izdal v Katoliškem branju z naslednjim predgovorom:

Bralcu. – Menimo, da bomo z izdajo knjige o šegavih dogodkih iz življenja nesmrtnega Pija IX. zelo ustregli našim bralcem. Medtem ko bodo pokazali njegovo izredno dobroto in ljubezen njegovega srca, bo postalo tudi razvidno, kako naša sveta vera vodi človeka k najvišji sreči v nebesih, obenem pa ga dela družabnega, koristnega tudi v materialnih zadevah; kako je pripravljen svojemu bližnjemu pomagati v vseh nesrečah, tolažiti žalostnega, ga voditi v dvomih in podpirati v težavah. Vse to smo lahko videli v dejanjih, ki jih bomo opisali. Nabrali smo jih zlasti v delih z naslovom Duh in srce Pija IX., izpod peresa P. Hugheta³⁷, Rim, in Pij IX. izpod peresa Balehidierja, Beseda Pija IX., Rim 1848–49, in iz drugih priznanih in uglednih časopisov.

Če bi kljub pozornosti pri predstavljanju dogodkov prišla na dan kaka beseda, ki ne bi bila v čistem soglasju z resnico ali bi bila manj primerna za vrhovnega poglavarja Cerkve, prosimo bralca, naj jo ima kot neizrečeno in nenapisano; pripravljene smo popraviti vse, kar bi nam bilo rečeno in bi moglo služiti v večjo Božjo slavo in v večjo čast skupnega očeta vseh vernih.

Bog naj nas ohrani stanovitne v tej naši sveti veri in nam podeli veliko svoje milosti, da bi jo mogli zvesto izpolnjevati vse do zadnjega diha, da bi potem šli v njegovo neizmerno veselje, ki nam ga obljublja v nebesih. Tako bodi.

Za uredništvo duhovnik Janez Bosko

Unità Cattolica je dne 12. januarja 1872 takole ocenila knjižico:

Pravi značaj velikih ljudi se pogosto jasneje kaže v določenih dejanjih njihovega zasebnega življenja kot pa iz tega, kar se kaže v javnosti. Zato je velečastiti don Bosko z veliko čuta za primerno zbral v imenovani knjižici lepo število dogodkov, ki nam kažejo razne položaje v življenju sedanjega papeža. Da bi se bralec lažje prepričal o pristnosti dogodkov, je na začetku navedel tri knjige, iz katerih je povzel Šegava dejanja iz življenja Pija IX. Iz tega dela se bomo, o dobri katoličani, prepričali, kako velika dobrota in ljubezen preveva papeža, ki ga bo zgodovina prikazala kot popoln vzor apostolske trdnosti in evangeljske modrosti.

³⁷ Knjiga Duh in srce Pija IX. je delo slavnega francoskega pisatelja Hugheta, ki so ga prevedli v italijanščino in v dveh zvezkih izdali v Modeni v tiskarni Brezmadežnega spočetja. Veliko dogodkov je povzetih iz te knjige.

Pisanje in razširjanje knjig v pouk mladine in odraslih je bilo nenehno prizadevanje našega svetnika.

Proti koncu leta 1870 je poklonil naročnikom Katoliškega branja novo izdajo svoje Zgodovine Cerkve. Ko je od grofa Frančiška Viancina, kateremu je zaupal za ljudstvo pisano življenje svetnikov, prejel nekaj opazk glede zemljepisnih imen na koncu knjige na strani 464, mu je takole odgovoril:

ORATORIJ SV. FRANČIŠKA SALEŠKEGA, Turin - Valdocco

Dragi gospod grof!

Osebnost sem vam želel prinesiti račun od tiskarne in knjigarne, ki pa nima nikakršnega pomena, in vaše gospostvo prosim, naj si z njim zvije cigaro in nič več. Sledi še druga vsota, ki sem jo prejel za novo cerkev. Prejel sem vaše opombe k seznamu imen in ga bom upošteval pri naslednji izdaji, ki jo bomo dali na svetlo pred koncem leta. Če bi lahko naredili kaj podobnega za preostali del zgodovine, bi mi bilo zelo drago. V vsakem primeru je moja hvaležnost nepozabna.

Zdravnik Gribaudo je pripravljen prevzeti delo za nameravano knjigo o življenju svetnikov. Če ne morete več nadaljevati, kar bi jaz zelo želel, prosim, da zberete že opravljeno delo. Jaz bom prišel k vam ob 5.30 popoldne kak dan v prihodnjem tednu. Bog naj blagoslovi vas in vašo soprogo. Ko se priporočam v molitev obeh, imam čast, da se lahko v globokem spoštovanju imenujem najvdanejšega služabnika.

16. 1871

duh. Janez Bosko

Nova končnoveljavna izdaja Cerkvene zgodovine, ki jo je natančno pregledal don Bonetti, je izšla leta 1872.

Medtem pa se je nenehno ukvarjal z mislijo, da bi s pomočjo strokovnjakov izdal obširnejšo Cerkveno zgodovino, iz katere bi bil jasno razviden apostolat, ki so ga opravili papeži. To je razvidno iz lastnoročno pisanega dopisa, za katerega ne vemo, na koga je naslovljen.

20. oktobra 1871

Predragi gospod teolog!

Pošiljam vam načrt in razdelitev tiste Cerkvene zgodovine, ki jo imam ‚in votis‘ (v zamisli) napisati v sodelovanju z zgodovinarji.

Prvi del: Zgodovina starega veka do leta 622, ko se je pojavil islam, razdeljena v dvoje obdobji: 1. Prihod Svetega Duha do leta 312 in 2. Od tega časa do leta 622.

Drugi del: Zgodovina srednjega veka od 622 do 1517, razdeljena v dva dela: do 4. lateranskega koncila 1215 in drugi del do 1517.

Tretji del: Zgodovina modernega časa od 1517 do današnjih dni, prav tako razdeljena v dva dela: prvi del od 1517 do smrti Pija VI. in drugi del od smrti Pija VI. do današnjih dni.

To je moja prva zamisel, ki jo je iz pametnih razlogov, ki bi mi jih navedli, mogoče tudi spremeniti.

Končno bi vas prosil, da bi za vsako poglavje napisali poročilo: Verski dogodki v Piemontu.

,Viriliter age in Domino' (moško se ravnaj v Gospodu).

Iz oratorija, 20. oktobra 1871

Najvdanejši služabnik – prijatelj duh. Janez Bosko

Naslovi zvezkov Katoliškega branja v letu 1871:

JANUAR: Doživetja sv. Jožefa, moža Device Marije; igrica očeta Lucijana Secca. FEBRUAR: Kolomba in Jakomina ali Olajšan križ, pripoved izpod peresa duhovnika Kajetana Blandinija. MAREC: Anton ali vrnitev vojaka v domačo hišo, izpod peresa duhovnika Celestina Faggianija. APRIL: Papeževa nezmotljivost, razložena krščanskim vernikom. Poučenje p. Sekunda Franca DJ. MAJ: Prikazovanje blažene Device na gori La Salette in drugi čudežni dogodki, zbrani iz javnih listin, izpod peresa duhovnika Janeza Boska. JUNIJ: Livija Ortalli ali ljubiteljica presv. Srca Jezusovega, izpod peresa P. A. M. Pagnoneja, barnabita. JULIJ: Življenje sv. Hieronima Mianija, pisatelj Peter Bazetti. AVGUST: Venec devištva. Zakaj Sveto pismo v prevodu Diodatija ni dovoljeno. Pisatelj župnik Alojzij Bruno. SEPTEMBER: Krščansko dekle. Premišljevanja in branja za krščanska dekleta; zbral S. D. N. Z. OKTOBER: Veliki prijatelj. Pobožnost do angela varuha. Premišljevanja in zgledi Vincenca G. Berchiolla, duhovnika teologa. NOVEMBER - DECEMBER: Šegave dogodivščine iz življenja Pija IX., povzete iz javnih dokumentov.

O zvezku za maj je Unità Cattolica 10. maja poročala naslednje: O tem čudežnem dogodku je bilo že veliko napisanega v mnogih francoskih in italijanskih časopisih. Duhovnik Janez Bosko je v tej knjižici zbral zadosti snovi, ki dokazuje resničnost čudežnega dogodka, in dodaja pripoved o čudežnih dogodkih, ki so namenjeni poživljanju pobožnosti do velike Božje matere, se pravi o prikazovanju blažene Device v Pontmainu v Franciji, o trenutni ozdravitvi dvajsetletnega dekleta v svetišču v Oropi in o drugih milostih, prejetih od najsvetejšega Zakramenta, Marije Pomočnice in sv. Jožefa. Napisal je tudi uvod:

Zanesljiv in čudežen dogodek, o katerem pričajo tisoči in kar je mogoče potrditi še danes, je prikazovanje blažene Device dne 19. septembra 1846.

Ta naša dobra mati se je prikazala v podobi velike Gospe dvema pastirčkoma, 11-letnemu dečku in 15-letni deklici tam zgoraj v Alpah, v župniji La Salette v Franciji. Prikazala se je ne samo v dobro Francije, kot pravi škof iz Grenobla, temveč v dobro vsega sveta, in to zato, da sporoči o veliki nejevolji svojega Božjega Sina, zlasti zaradi treh grehov, preklinjanja, neposvečevanja Gospodovih dni in nezdržnosti od mesnih jedi v postnih dneh.

Temu dogodku sledijo še drugi čudežni dogodki, ki jih prav tako povzemamo iz javnih dokumentov in ki jih potrjujejo osebe, katerih verodostojnost je zunaj vsakega dvoma. Ti dogodki potrjujejo dobre v veri in zavračajo tiste, ki mogoče v nevednosti postav-

Ljajo meje Božjemu usmiljenju, rekoč: »Časi čudežev so za nami.«

Jezus je zagotovil, da se bodo v njegovi Cerkvi dogajali še večji čudeži, kot jih je delal on sam. Pri tem pa ni določil niti časa niti števila, zato bomo tako dolgo, dokler bo obstajala Cerkev, priče del Gospodovih rok, ki bodo kazale njegovo mogočnost v čudežnih dogodkih, kajti danes in vedno je Jezus Kristus tisti, ki vlada in čuva svojo Cerkev vse do konca sveta.

Toda ta čutna znamenja Božje vseomogočnosti so vedno znanilci težkih dogodkov, ki pričajo o dobroti in Božjem usmiljenju, pa tudi o njegovi pravičnosti in jezi, vendar tako, da vse služi v večjo Božjo slavo in večjo korist dušam.

Storimo vse, da bodo ti dogodki za nas vir milosti in blagoslova, da bodo služili živi veri, dejavni veri, veri, ki vodi k dobremu in beži pred hudim, veri, ki nas bo naredila vredne njegovega neskončnega usmiljenja tako v tem času kakor v večnosti.

Svetnike je vedno vodila vera. Kdo ne vidi v don Boskovih besedah skrivnostnih dejanj pri nenehnem dogajanju izrednih milosti, ki jih je delil z blagoslovi, katerih učinkovitost je pripisoval le Gospodovi vseomogočnosti in dobroti.

Drugi prav tako zanimiv spis je izšel meseca avgusta z naslovom Venec devištva. Sestavljen je iz peterih cvetic, se pravi iz peterih kreposti, s katerimi so povezane vse druge kreposti: lilije – devištva, vijolice – ponižnosti, škrlatno rdeče vrtnice – ljubezni, plemenite sončnice – potrpežljivosti in ljubke šmarnice – znamenje vere. Knjižico so prevedli iz francoščine in ne vemo, kdo jo je napisal. Zdi se, da gre za delo, ki je bilo napisano v petnajstem stoletju. Prelepa knjižica bi si zaslužila, da bi jo prebirali zlasti v ženskih skupnostih. Ko je don Bosko izdal to knjižico, je moral imeti v mislih novo ustanovo Hčera Marije Pomočnice, kajti prav v tem mesecu je molil in dal, da so molili drugi, da bi videl, ali je ta ustanova po Božji volji. Don Lemoyne pravi, da je »velikokrat v pridigah v samostanih govoril o tem prelepem vencu«. Isto misel preveva zvezek za mesec september, zelo preprost, pa zelo praktičen in koristen za deklice in dekleta.

2.14. VSE VSEM

Slava, ki ga je obdajala, in glas o njegovi vsestranski dobroti sta vabila vse, da so se zatekali k njemu kot k svojemu očetu.

Mladi baron Rudolf Ricci ga je prosil, da bi daroval zanj eno sveto mašo, da bi dobro opravil izpite. On ga je takole spodbujal:

Predragi v Gospodu!

Upam, da vam bo mati Božja Marija Pomočnica, ki vam je že tolikokrat pomagala v preteklosti, stala ob strani tudi tokrat. Molimo in jaz bom daroval sveto mašo po namenu tistega, ki mi pošilja mastno miloščino 12 frankov.

Bog naj blagoslovi vas in vaše napore in imejte me v globoki hvaležnosti za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Turin, 10. 7. 1871

P. S.: Prosim vas, da izročite priloženi list očku in spoštljivo pozdravite gospo mamico in gospoda Karla.

Odvetnik vitez Karel Canton, načelnik oddelka v finančnem ministrstvu, njegov velik prijatelj, ki mu je šel v vsem na roko, ga je prosil, da bi mu pomagal spoznati kako dobro družino v Rimu, kamor bi moral kmalu potovati. Don Bosko mu je takoj odgovoril:

Predragi gospod vitez!

Bodite prepričani, gospod vitez, da vas bom na vašem potovanju v Rim seznanil z ljudmi, kakor se spodobi. V ta namen vas želim seznaniti z zadevo, ki jo boste zvedeli iz priloženega dopisa. Najpomembneje je, da vemo, na koga naj se obrnemo in koga naj kaj prosimo. Prepričali se boste in mi potem povedali, kaj naj storim.

Prošnja za obleko, vložena na ministrstvo, je bila blagohotno sprejeta, toda skladiščniki tukaj v Turinu so mi lahko dali samo polovico vsega, kar je bilo odobreno.

Mika me, da bi šel v Firence in tam uredil zadevo. Če ne bom mogel iti, vam bom sporočil v kratkem.

Bog naj blagoslovi vas in vašo družino in me imejte v globoki hvaležnosti za vaše uglednosti najvdanejšega prijatelja.

duh. Janez Bosko Turin, 30. 3. 1871

Proti koncu septembra ga je vitez ponovno prosil, da bi mu našel koga, s katerim bi se mogel dogovoriti za stanovanje v Rimu. Don Bosko mu je odgovoril:

3. 10. 1871

Predragi gospod vitez!

Ko boste šli v Rim, se v mojem imenu predstavite gospodu Canoriju Focardiju, ki ima dve trgovini, eno na Via Condotti 94 in drugo na Piazza Torre Sanguigua 4, kjer ima tudi stanovanje. Upam, da vam bo postregel bodisi v svoji hiši bodisi pri kaki drugi pošteni družini. Če bi prišlo do zapletov, se prav tako v mojem imenu oglasite pri gospe Hiacinti, Via della Sapienza 37, I. nadst. Tukaj boste dobili vse, kar potrebujete. Če potrebujete še kaj, mi pišite in vam bom vse priskrbel.

Bog naj blagoslovi vas in vašo družino in molite zame, ki sem hvaležno vdan vaši uglednosti. Najuslužnejši služabnik duh. Janez Bosko

Dne 28. aprila je sprejel na obisk odvetnika Comaschija iz Milana, o katerem smo že večkrat govorili v prejšnjih zvezkih. Preden se je spoprijateljil z don Boskom, je imel delno krive ideje, toda po ponovnem pogovoru z don Boskom se je temeljito spremenil in se znebil vseh predsodkov. Odvetnik je prišel v Turin na obisk k vitezcu Alojziju Giacosi in prosil don Boska za priporočilno pismo. Don Bosko mu je takoj ustregel.

Predragi gospod vitez!

28. april 1871

Prinašalec tega listka je gospod odvetnik Comaschi iz Milana, ki bi se rad z vami pogovoril o neki zadevi.

Ta gospod je v mnogih pogledih zelo naklonjen naši hiši, zato si dovoljujem, da ga priporočim vaši dobrohotnosti. Je veren in pameten človek, zato lahko z njim govorite tudi o zaupnih stvareh.

Bog naj vam podeli vse dobro, oprostite mi nadlegovanje in molite zame, ki hvaležno ostajam vaše uglednosti najvdanejši služabnik. Duh. Janez Bosko

Medtem ko so v Parizu še naprej vladali komunardi, ki so ustrelili tamkajšnjega nadškofa in požgali velik del mesta, je don Bosko spodbujal skupnost k molitvi, da bi Gospod v svoji mogočnosti in usmiljenju podaril mir glavnemu mestu Francije. Materi Evdoziji Zvestih tovarišic Jezusa Kristusa, ki so mu sporočile o veliki bojazni, ki jih je navdajala zlasti za usodo matrne hiše, je pisal:

Velečastita gospa mati!

Turin, 2. 6. 1871

Ne morete si misliti, kako zelo sem bil v skrbeh zaradi nevarnosti, v kateri ste se znašle redovnice v Parizu. Od začetka nevarnosti sem naročil, da naj vsi naši fantje pri blagoslovu z Najsvetejšim molijo en očenaš. Jaz se vas vsako jutro spominjam pri sveti maši. Kakšni so bili sadovi mojega prizadevanja, boste sami najbolje vedeli. V vsakem primeru molimo za Gospodovo usmiljenje, ki nam pošilja svoje kazni, da bo svet vedel, da je on naš najvišji gospodar.

Bog naj blagoslovi vas, gospa mati Evdozija, in z vami vašo vrhovno predstojnico ter vse sestre in gojenke. Naj vam pomaga prenašati trnje našega časa in upajmo, da bomo nekoč z večno slavo kronani v nebesih.

Molite zame in za moje ubožčke in me imejte za globoko hvaležnega in vaši uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Dobre redovnice je vidno čuvala Božja dobrot. Ko je don Bosko dobil tozadevne novice z lepim darom kot znamenjem hvaležnosti, jih je prosil za natančnejše poročilo:

Velečastita gospa mati!

Prejel sem vaše prejšnje pismo s priloženimi 600 franki. Deo gratias! Prišli so ob pravem času v trenutku največje stiske. In sedaj prošnja, ki mi je zelo pri srcu. Iz vsega, kar ste mi pisali, je razvidno, da je Božja roka varovala vaše hiše v Parizu. Prosil bi vas, da bi te spomine ohranili, da bi bili zagotovilo drugih milosti, ki jih bo presveta Devica gotovo naklonila vam in vaši ustanovi. Prosim vas torej, da mi v večjo Božjo slavo in v čast Božje matere Marije podaste dolgo in točno poročilo o vsem, kar se je dogajalo. Spis bom ohranil kot spomenik Marijinih slavnih dejanj, in če se bo ponudila priložnost za natis, bom to storil z vašim dovoljenjem in vas prej o vsem obvestil. Menim, da vam moram povedati, da smo takoj, ko so se začeli težki dnevi, pri oltarju Marije Pomočnice z vsemi našimi dečki molili za rešitev Pariza in ne bomo nehali,

dokler se spet vse lepo ne umiri, ko bomo zapeli slovesen Tedeum v zahvalo. Za vse se torej zahvalimo Bogu in njegovi presveti materi in nebeški blagoslov naj pride na vas, na generalno mater in nad vso vašo ustanovo. Imejte me za vaše uglednosti, velečastita mati, najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko
P. S.: Če potrebujete kako stvar iz Rima, mi sporočite.

Dne 25. avgusta mu je mati Evdozija ponovno pisala: »Našo generalno mater sem prosila za poročilo, za katero me prosite v zadevi naših hiš v Parizu. Ker je v Bretagni, ni imela priložnosti, da bi to storila. Bo pa napisala, ko se bo vrnila v Pariz. Po ponovni veliki milosti, ki je je bila deležna, mi je naročila, naj vam pošljem 200 frankov za cerkev naše ljube Gospe Pomočnice.«

Poleg splošnega ugleda, ki ga je bil deležen pri ljudeh, so se tudi oblasti obračale nanj v vseh zadevah. Naj navedemo nekaj primerov, ki smo jih povzeli iz javnih poročil leta 1871.

Župan grof Rignon ga je 25. januarja prosil, da bi sprejel v zavod tri sinove neke uboge vdove po kotlarju v Arsenalu. Dva, Anton in Jakob Fornara, sta bila 30. januarja sprejeta v oratorij, najmanjšega, Antona, pa je poslal v Lanzo, kjer je on plačeval zanj mesečnino.

Marca je prišel inšpektor kvesture iz Borga Nuova in mu priporočil tri uboge dečke. Enega je takoj sprejel, druga dva pa je zato, ker sta bila še premlada, predstavil očetu v Mali hiši Božje previdnosti, kjer so oba takoj sprejeli. Inšpektor mu je že naslednji dan pisal in se zahvaljeval za njegovo dobroto in nasvet, ker je našel »v tistem velečastitem očetu kanoniku Anglesiu osebo, ki je kakor vaša spoštovana uglednost nadvse ljubezniva, prijazna in dobrohotna«.

Komisar zavoda za cepljenje doktor Carenzi mu je poslal nekega revnega fanta. Ko je zvedel, da je bil sprejet, se je takoj zahvalil »za ljubeznivo in velikodušno pomoč, ki jo je izkazal njegovemu varovancu«, in je izrazil željo, »da bi mu mogel pokazati svojo hvaležnost ne le z besedami, temveč z dejanji«.

Glavni direktor železnic gornje Italije mu je predstavil žalosten položaj dveh mladoletnih sirot, Egista in Jožefa Franceschinija. Don Bosko mu je odgovoril, da ju bo takoj sprejel, če imata predpisano starost, ki jo določa pravilnik, in še dodal, »da je pripravljen v prihodnje sprejeti tudi druge«.

Isti generalni direktor mu je malo pozneje poročal o žalostnem stanju dečkov Frančiška in Jožefa Ellena, ki sta izgubila očeta, ki je bil železničar na postaji Bussalla. To se je zgodilo meseca aprila, mati pa je bila že deset mesecev priklenjena na posteljo. Tudi tema dvema sirotama je velikodušno odprl vrata svojega zavoda.

Neki drug uradnik železnic gornje Italije, direktor prometa v Milanu, je poročal don Bosku o smrti Hiacinta Salvagna, ki je bil 22 let železničar in je v največji revščini zapustil ženo z mnogimi otroki, od katerih je bil eden gojenec oratorija. Don Bosko je dečka takoj oprostil mesečnine.

Vsi so se od vseh strani obračali nanj in odhajali zadovoljni. Vitez Karel Baccalario, glavni tajnik prefektura v Turinu, je na prošnjo nekega duhovnika, prija-

telja grofa Radicatija, poslal don Bosku pismo neke uboge ženske, žene nekdanjega oficirja kraljeve vojske, ki je bil zaprt v ječi in čakal na sojenje. Ženska ni imela možnosti, da bi prehranila svoje otroke.

Kdo ve, koliko prošenj je prihajalo od vseh strani za sprejem revnih dečkov, ki so bili v veliki stiski. On je z odprtimi rokami sprejemal vse, kar je mogel.

Dne 19. septembra 1871 je v Turinu v Borgu san Salvario izbruhnil hud požar, ki je uničil veliko tovarno. Zgorela je velika količina lesa skupaj z železniškimi vagoni. Ogenj se je hitro širil in uničil štiri velika stanovanjska poslopja v neprecenljivo škodo družin, ki so komaj mogle rešiti najnujnejšo opremo. Presunjen zaradi tolike nesreče, je želel priskočiti na pomoč tem ubogim otrokom, ki so ostali brez strehe in pomoči, in je 25. istega meseca pisal županu. Ta mu je odgovoril:

Iz vsega srca se vam zahvaljujem za vašo velikodušno ponudbo, da ste pripravljeni zastoj sprejeti zapuščene dečke, ki so ostali brez družine v strašni nesreči tega mesta v Borgu San Salvatore (sic-tako).

O tem smo takoj obvestili predsednika komisije za razdelitev pomoči ponesrečencem in oškodovancem po tem požaru z namenom, da izkoristijo velikodušno ponudbo.

Kakor ga je vsaka nesreča kogar koli močno prizadela, tako je bil tudi iz srca hvaležen vsakomur, ki mu je priskočil na pomoč, in je to tudi na vse načine pokazal navzven. Pred sabo imamo nekatere besede, zelo preproste, vendar značilne, ki jih je lastnoročno napisal pod natisnjeno besedilo na nekaterih vizitkah. Dostikrat so jih spremljali tudi majhni darovi.

Natisnjeno besedilo se glasi: »Duhovnik Janez Bosko vam iz srca želi vse najboljše in prosi Boga, da bi vas nagradil z nebeškim blagoslovom in dolgimi leti srečnega življenja.«

V enem so lastnoročno napisane besede:

»Uglednemu gospodu grofu Pamparatu, lastno stanovanje, pod stebrišči Piazza San Carlo, Turin ... Vam in vaši gospe grofici pošilja s prošnjo, da jih sprejme, nekaj prvih ohrovtov z našega vrta v Alassiu.«

Nekomu drugemu:

»Njeni ekscelenci gospe markizi Natta – na domu – Piazza San Carlo – Turin – s prošnjo, da blagovoli sprejeti nekaj grahkov in dateljnov iz puščave Sara v Arabiji.«

Grofici Callori:

»Svoji dobri mami s čestitkami za praznike, vam in vsej spoštovani družini poklanja prve pridelke iz Alassia in se istočasno vabi na kosilo ubogi prosilec, duh. Janez Bosko.«

Najpriljubljenejši in najdražji dar, s katerim je razveseljeval svoje največje dobrot-

nike, je bila daritev svete maše po njihovem namenu in sveta obhajila z molitvami, ki so jih darovali zanje njegovi gojenci na najpomembnejše praznike in ob posebnih slovesnostih.

Iz Marassija je pisal gospe Uguccioni:

Moja draga in predobra mama!

Treba je zares ostro pokarati tega raztresenca, da bo izpolnjeval svoje dolžnosti do najboljših vseh mater. Obljubljam, da se bom poboljšal in ne bom več tako dolgo odlašal s pisanjem.

Toda če bi misel in molitev za vas in vso vašo družino pomenila isto kot obisk, bi bil verjetno vsako uro pri vas.

Zato bodite prepričani, da se pri sveti maši vsako jutro spominjam oseb, ki jih navajate.

Na predpraznik Marijinega brezmadežnega spočetja bomo pred oltarjem Marije Pomočnice darovali sveto mašo in opravili obhajilo z molitvami po vašem namenu. Ste zadovoljni? Dodali bomo še rožni venec. Naše zadeve, draga mama, kar dobro napredujejo. Letos smo odprli dvoje novih domov: enega v mestu Varazze in drugega v Genovi, od koder pišem to pismo.

V tem trenutku imamo petdeset prošenj za odprtje zavodov po celem svetu, celo iz Avstralije. To so silno obsežni načrti, kjer človeško delo popolnoma odpove. Molite, da medtem ko se trudimo za rešitev duš drugih, ne bomo pozabili na svojo. Bog naj podeli vse najboljše vam, gospodu Tomažu, mojemu dobremu in dragemu očetu, in vsem družinam, ki so povezane z glavno družino. Marija Brezmadežna naj bedi nad vsemi nami iz nebes. Imejte me za vaše uglednosti najvdanejšega sina.

duh. Janez Bosko

Genova, 2. 12. 1871

2.15. DRAGI GOJENCI

Leta 1871 je v štirih mesecih umrlo sedem gojencev, v novembru en novinec in v decembru, kakor je napovedal don Bosko, še eden. Oba sta po zares zglednem življenju, hvala Bogu, umrla zgledne smrti, kot je potrdil don Rua v svojem nekrologu na koncu seznama članov salezijanske družbe leta 1872.

To so zares spodbudni zgledi.

Jožef Baggini iz Torra dei Conti, + 15. marca 1872, star 12 let.

Nadvse živahen deček, ki bi storil veliko dobrega, če bi ostal pri življenju. Že kmalu se je ves predal kreposti. Mogoče zato, da bi ga obvaroval pred nevarnostmi, ki jim je šel naproti, ga je Gospod vzel k sebi po kratki bolezni, oskrbljenega s svetimi zakramenti in drugimi tolažili svete vere.

Janez Broggi iz Treviglia, + 22. marca, star 18 let.

Fant, ki je zelo napredoval v učenju in pobožnosti. Pogosto je prejemal svete zakramente in od tod črpal vedno nov zagon v duhovnem življenju; zadnje mesece je prosil, da bi bil sprejet v Družbo sv. Frančiška Saleškega. Bil je ljubezniv do vseh, pa le do maloštevilnih zaupen. Bil je zelo potrpežljiv in iz njegovih ust ni nikdar prišla nobena tožba. Nekaj dni pred smrtjo je napovedal, da bo umrl, četudi je bil popolnoma zdrav. Umrl je skoraj nenadoma od astme in je prejel maziljenje bolnikov. Na srečo mu je bilo podeljeno dan pred smrtjo.

Sebastijan Astigiani iz Monticellija, + 2. aprila, star 23 let.

Fant, trdno odločen, da bo napredoval v učenju in kreposti. Četudi je bil bolj slabo nadarjen, se s svojo pridnostjo ni dal drugim prekositi. V svoje kratki bolezni je pokazal popolno vdanost v Božjo voljo. Previden z vsemi tolažili svete vere, je umrl v Gospodovem miru.

Alojzij Trono iz Mortare, + 12. maja, star 13 let.

Fant izrednih kreposti, s svojo nedolžnostjo pravi posnemovalec sv. Alojzija. Ljubezen do Jezusa Kristusa ga je vodila, da ga je pogosto prejemal v presvetem zakramentu. Njegovo obnašanje pred svetim obhajilom in po njem je bilo podobno angelskemu. Kot poslušen, ljubezniv in preprost si je pridobil srce vsakogar, ki ga je poznal. Gospod ga je vzel izmed nas in ga pridružil zborom blaženih duhov, ki spremljajo brezmadežno Jagnje, in tam poje slavonspeve, ki jih nihče drug ne zmore peti.

Avgust Said iz Alžira, + 30. maja, eden izmed Alžircev, ki jih je mons. Lavigerie poslal v oratorij.

Miren in dobrodušen fant. Verjetno ni nikdar nikogar užalil. Imel je rad pobožne vaje, in čeprav novokrščenc, je močno ljubil Jezusa v najsvetejšem zakramentu. V svoji dolgi bolezni je izrazil živo željo, da bi ga pogosto prejel, in je bil uslišan. Bil je poslušen, pobožen in priden in si je želel, da bi mogel kot misijonar delovati med svojimi sonarodnjaki. Gospod ga je poklical po zasluženem plačilo in ne bo nehal prositi za uboge Afričane.

Jožef Penati iz Treviglia, + 18. junija, star 17 let.

Preprost in dober fant. Slabo zdravje in skromna nadarjenost sta ga ovirala, da bi napredoval v učenju. Je pa zato veliko bolj napredoval v kreposti. Bil je zelo pobožen, poslušen svojim predstojnikom in uslužen do tovarišev. Brezmejno je zaupal v svojega duhovnega voditelja in goreče je želel, da bi se popolnoma posvetil Gospodu. Njegova telesna šibkost je bila edina ovira, da bi se posvetil Bogu v salezijanski družbi.

Mihael Franzero iz Turina, + 18. junija, star 11 let.

Deček, ki ga je v oratorij poslalo vodstvo Kraljévega dobrodelnega zavoda v Turinu. Med tovariši, ki so prišli iz tega zavetišča, se je odlikoval po lepem vedenju, čeprav

ni bil nič posebnega. Nadvse lepo je umrl. Potem ko je že prejel svete zakramente, je zadnje jutro svojega življenja prosil, da bi se spovedal, in je skesan bridko jokal. Umrl je eno uro potem, ves vesel, ker je videl, kakor je trdil, da mu prihajajo naproti angeli in presveta Devica Marija.

O sveti smrti tega dečka je don Rua napisal naslednje natančno poročilo:

Deček Mihael Franzero se je času svojega bivanju v oratoriju vedno lepo vedel, čeprav na zunaj ni kazal nič posebnega. V šoli je lepo napredoval.

Dne 7. junija 1871 ga je neki predstojnik našel malo bledega in ga vprašal, ali se ne počuti dobro. Rekel je, da mu je malo slabo, vendar ne tako zelo, da bi moral iti v bolniško sobo. Potipal mu je utrip in ugotovil, da je prehiter. Pospremil ga je v bolniško sobo in ga priporočil bolničarju in zdravniku. Bil je bolan kakih deset dni. V tem času ni nikdar pokazal nepotrpežljivosti, nasprotno, če ga je kdo vprašal, kako se počuti, je odgovarjal, da bolje. Veselil se je, če mu je kdo govoril o duši ali ga spodbujal.

Dne 16. junija je izrazil željo, da bi prejel svete zakramente, čeprav se mu stanje ni poslabšalo. Toda ponoči s 17. na 18. junij se je bolezen stopnjevala, on pa je potrpežljivo ponavljal vzdihljaje, ki so mu jih narekovali.

Od časa do časa je prosil strežnika, naj pokliče duhovnika. Prosil je za gospoda, ki ga je pripeljal v bolniško sobo. Ko so mu rekli, da je že pozno in da mora imenovani duhovnik počivati, se je vznemiril. Nato se je umiril, vendar je vso noč moledoval, da bi poklicali duhovnika. Zgodaj zjutraj so mu izpolnili željo. Ko je duhovnik prišel, je dejal: »Rad bi se spovedal.« »Saj si se spovedal pred nekaj dnevi. Ne potrebuješ spovedi.« »Oh, da. Potrebujem jo. Rad bi se spovedal.«

Duhovnik se je uklonil njegovi želji in ga spovedal. Med spovedjo je fant bridko zajokal in vzklikal: »Toda, mi bo Gospod še odpustil? Mi bo Gospod še odpustil?« »Da, odpustil ti bo,« mu je dejal duhovnik, »zaupaj v Gospoda, ki te ima tako zelo rad.« Le s težavo ga je pomiril. Ko je videl sveto dečkovo razpoloženje, je bil ves presunjen. Tudi drugi, ki so bili v sobi, so bili do solz ganjeni, tako jih je presunilo Mihaelovo kesanje. Ker je pred dvema dnevoma prejel sveto popotnico, se ni zdelo umestno, da bi mu jo spet prinesli. Sicer se pa je zdelo, da ni tako zelo bolan.

Duhovnik je odšel, ker so ga klicali nujni opravki, in mu obljubil, da ga bo priporočil v molitev njegovih tovarišev, on pa naj kaj moli, četudi samo v svojem srcu.

Proti pol osmi, ko so njegovi tovariši v cerkvi zanj prosili Marijo Pomočnico, je on obrnil svoj pogled proti oltarju v bolniški sobi in se ves vesel začel smejati. »Kaj ti je?« ga je vprašal eden izmed navzočih. »Kaj ne vidiš,« je odgovoril, »kdo prihaja k meni? Glej, glej, koliko angelov, kako so lepi!« Smehljaje se je gledal na desno in levo, kakor bi pozdravljaj tiste, ki so prihajali, ki pa jih drugi niso videli. Tedaj je znova obrnil obraz proti oltarju in vzkliknil: »Tudi mati Božja Marija prihaja na obisk. Prihaja, da bi me vzela s seboj. Kakšno veselje!« Potem je utihnil in z očmi, uprtimi v nebo, smehljaje se izdihnil svojo čisto dušo med zборе angelov, v Marijine roke, kakor si je želel,

dne 18. junija, na tretjo nedeljo meseca junija. Bil je star 11 let.

Duhovnik, o katerem je govor, je bil sam don Rua, ki je v svoji ponižnosti zamolčal to okoliščino. Naš sobrat don Bartolomej Molinari, ki je bil navzoč pri Franzerovi smrti, je povedal, da je bil tam tudi don Rua in da je, ko je deček zadnjikrat dihnil, dvignil oči k nebu in s tresočim se glasom okoli stoječim rekel:

»Zdi se mi, da sem videl, kako je njegova duša kot golob zletela v nebesa!«

Jožef Abrami iz Brescie, + 19. novembra, star 16 let.

Rojen 19. avgusta 1855. Kazal je znamenja neoporečne kreposti in prosil za sprejem v salezijansko družbo. Toda Bog ni čakal na njegova dela, temveč je hotel nagraditi njegove goreče želje tako, da ga je poklical k plačilu za njegove žrtve, ko je zapustil svoj rojstni kraj, starše in prijatelje. Potem ko je prejel vsa tolažila svete vere, je sredi žalosti svojih tovarišev in predstojnikov izdihnil svojo dušo 19. novembra 1871, star 16 let in 3 mesece. Molimo za njegovo dušo, če še ni bil sprejet v večna bivališča.

Evgenij Lecchi iz Felizzana, + 18. decembra, star 15 let.

Dober fant, spoštljiv do predstojnikov, ljubezniv do tovarišev, čeprav redkobeseden. Bil je vesten v pobožnih vajah in v cerkvi zelo zbran. Kot nadarjen, prizadeven in zelo odprt je dobro napredoval v učenju. Čeprav je šele pred dvema letoma začel gimnazijo, je na začetku tretjega leta vstopil v 2. retoriko in bil med najboljšimi.

Umril je v kratkih dveh dneh od izliva krvi v možgane.

Ali iz teh kratkih podatkov ne sije zgledno življenje, ki so ga ob don Boskovi strani živeli mnogi fantje v oratoriju?

DODATKI

I

PISMO GROFICI CALLORI

Velezaslužna gospa in spoštovana ekscelenca!

Zelo mi je nerodno, da smo vam poslali majhen račun za knjige iz naše knjigarne. To je iskanje zrnca peska za tistega, ki nam je zgradil hišo. Toda rekli so mi, da je bila to vaša želja, in to me je malo pomirilo. Sicer pa je tako tudi prav, ker ste tako imeli priložnost, da ste mi pisali pismo, polno krščanskih želj. V teh časih, polnih križev in težav, jih zares potrebujem. Med drugim so še vedno na vrsti Mirabello in Mirabellčani. Uspelo jim je dokazati, da smo imeli dobiček, in zahtevajo, da jim plačamo dva tisoč petsto lir, sicer nam bodo vse imetje v Borgu san Martino prodali na javni dražbi. In to v desetih dneh. To je lep začetek novega leta od ljudi, ki smo jim hoteli storiti toliko dobrega. Bog nam bo bolje plačal, ali ne?

Pošiljam vam prve izvode Preskrbljenega katoličana. Vi boste dodali drugo. Ko bos-

te imeli priložnost, pošljite gospodični Gloriji tukaj priloženo Cerkveno zgodovino s knjižico. Ta zgodovina do sedaj lepo teče. Komaj smo jo začeli prodajati, že jih je 15 tisoč prodanih. Kmalu bomo natisnili drugo izdajo.

Da boste dobro začeli in nadaljevali novo leto, se vas bom vsak dan spominjal pri sveti maši, vas, vse vaše družine, da vam bo Bog podelil trdno stalno zdravje, sveti božji strah in vztrajnost v dobrem do konca. In da bi nam Bog pomagal po tem hudem boju med Kristusom in satanom, da bi papeža in Cerkev končno videli v miru.

*Iz vsega srca se priporočam vašim svetim molitvam in se izrekam za vaše uglednosti, spoštovana ekscelenca, najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko
Turin, 2. 1871*

II

PRAZNIK SV. JANEZA 1871 Št. I.

Don Janezu Bosku ob njegovem godu, ko se je vrnil iz Rima, gojenci Oratorija sv. Frančiška Saleškega pripravljajo naslednjo akademijo:

ODA

Poj, oj, deček!

Naj tvoja duša veselo zapoje,

v sladkih spevih

naj zadoni pesem vzvišene ljubezni.

Vse naokoli naj odmevajo

čestitke ravnateljju,

preljubeznivemu očetu,

kralju naših src.

Vrnil se je in radost

nas je vse napolnila.

Vrnil se je še bolj blesteč.

Nam se je tisti dan

zdel zrak bolj čist, sapice

so mileje pihale,

ko smo spet mogli gledat

njegovo obličje.

Rim te je videl: slavno

mesto Najvišjega Petra.

V nenavadni radosti

se je zresnil tvoj obraz,

tvoje preroško govorjenje

se je tedaj spomnilo

in z začudenjem se je pesem

vesela dvignila v nebo.

Dejal si nezmotljivemu,

nesmrtnemu Piju:

»Dolga Petrova leta
 naj ti nakloni Bog.
 In novemu čudežu
 bo ploskal ves svet
 in tvojo glavo bo
 zaljšal svetniški sij.«

In veliki papež se je nasmehnil
 ob teh Janezovih besedah.
 Toda v srcu je gojil trdno
 prepričanje, da muke
 izgnanstva,
 vsakdanje skrbi
 ne bodo zmanjšale lepe želje
 svojega občudovalca.

Rim te je videl in ob spominu
 na tvojo veliko besedo
 dal hvalo tistemu Edinemu,
 ki tepe in tolaži,
 ponižuje v prah
 in dviga na oltar
 ki nepremično določa konec
 viharjem morja.

Odmev veselih rimskih spevov
 smo prestregli tudi mi.
 Sprejmi, predragi oče,
 srčna voščila
 svojih sinov,
 naših src čustva
 in izkaži svojim sinovom
 znamenje svoje naklonjenosti.

Št. 2

MLADI FANTJE TISKARJI ORATORIJA SO ZA GOD DON JANEZU BOSKU OB NJEGOVI VRNITVI IZ RIMA
 kot dobremu očetu poklonili naslednji venček verzov. »Za tvoje zasluge je malo, za
 našo ljubezen pa vse.«

Naj v prsih zbudi se vesela radost,
 naj zablestijo zlati žarki,
 naj se veselo odpre razum,
 naj izginejo turobne misli.

Kar so zavidale daljne obale,
 kar si je Rim štel v veliko čast,
 kar so si vsi želeli videti:
 ta dobri oče je sedaj med nami.

*Kakor se dogaja soncu, ki mu oblaki
zastrejo pogled in več ne sije,
ko hodi po daljni nebeški poti,
toda potem toliko lepše zasije.*

*Ko se razdeli oblak,
zbeži megla in sonce pokaže glavo,
tako veselje, oh, don Bosko, v naših
srcih vzbuja tvoja vrnitev.*

*Srca so polna najlepših želja,
plameni ljubezni se dvigajo k tebi,
vsi bi se hoteli ogreti
ob tvoji goreči ljubezni.*

*Da te imamo radi, ti pričajo naši vzkliki,
ti pravijo naše svetle oči,
da je polno ljubezni naše srce,
ti zagotavljajo naše čestitke.*

*Kleče pred Vsemogočnim
smo prosili za tvojo srečno pot,
naj bi Božji žarek
osvetljeval tvoj vhod v Izrael.*

*Sedaj, ko si se vrnil v očetne domove,
je v vseh nas samo ena želja,
eno samo molitev
dvigamo iz srca k Bogu.*

*Naj mirno in lepo teče tvoje življenje,
naj ga ne zasenči noben temen oblak,
naj tvoje srce napolni tista radost,
ki je doma samo v nebesih.*

*Tvoji sinovi prihajajo od vseh strani,
ne menijo se za težave in tegobe,
iščejo samo Boga, tisto neizmerno Dobro,
ki naj bo plačilo za tvoje lepe želje.*

Turin, 1871

III

*PRAVLNIK ZAVODA V VARAZZEJU; Občinski zavod-konvikt v Varazzeju
Ob morski obali med Genova in Savono v mestu Varazze je bil z dovoljenjem šolskih
oblasti odprt zavod-konvikt za šolajočo se mladino. Stavba stoji nedaleč od železni-
ške postaje, na najbolj zdravem in vzvišenem predelu mesta, s prekrasnim pogledom
na morje. Pouk je zagotovljen, vsi učitelji bodo imeli državne diplome, predmeti in
potek pouka bodo kot v državnih šolah.*

Poskrbljeno je za vse, tako da učencem ne bo nič manjkalo za njihov moralni, zdravstveni in učni napredek.

POGOJI ZA SPREJEM

1. *Vsak gojenec mora ob vstopu prinesiti rojstni in krstni list, potrdilo o cepljenjih proti kozam, zadnje šolsko spričevalo in potrdilo župnika o neoporečnem moralnem vedenju.*
2. *Star mora biti približno osem let in ne odpuščen iz kakega drugega vzgojnega zavoda.*
3. *Šola obsega štiri razrede osnovne šole, tehniško šolo in gimnazijo. Pouk v tehniški šoli se deli na naslednje predmete: aritmetika, decimalni sistem, zemljepis, italijanski jezik, zgodovina. Ti predmeti so isti kot v gimnaziji, tako da bodo učenci istočasno deležni tehniškega in gimnazijskega pouka. V klasični gimnaziji bo še pouk iz francoskega jezika in risanje, ki spadata v tehniški oddelek, tako da bodo mogli učenci opravljati izpite za višje razrede.*
4. *Mesečnina je dvojna. Prva znaša 35 lir na mesec. Na voljo je kruh po želji, vino, mineštra, dve prikuhi, kava z mlekom in sadjem za zajtrk; kruh za malico; kruh, mineštra in dve prikuhi za večerjo. Za drugo pa, ki znaša 24 lir na mesec, je na voljo kruh za zajtrk in malico, mineštra, ena prikuha in vino za kosilo, kruh za malico, mineštra, vino oziroma sadje za večerjo. Kdor želi kavo in mleko za zajtrk, to lahko dobi za 3,50 lire na mesec.*
5. *Mesečnino je treba plačati za trimesečje vnaprej. Prav tako je treba vložiti majhno vsoto za tekoče potrebe. Kdor ostane v zavodu nekaj dni, se mu zaračuna pol mesečnine. Kdor ostane v zavodu več kot pol meseca, plača celo mesečnino. Kdor izostane iz zavoda manj kot štirinajst dni, se mu nič ne odšteje.*
6. *Mesečnina se mora plačevati točno, da ne bi nastale neprijetnosti. Gojenci ne smejo imeti denarja pri sebi. Starši, ki bi radi pustili sinu kako vsoto za osebno rabo, naj to izročijo prefektu, ki bo po pametni presoji dajal na voljo, kar bo potrebno.*
7. *Za posteljnino, slamnjačo, striženje, črnilo, razsvetlavo je treba plačati vnaprej 20 lir na leto. Ta denar se ne vrača, četudi gojenec ne ostane celo leto v zavodu.*
8. *Zdravila, pranje, likanje, popravilo obleke in čevljev in šolske potrebščine je treba plačati posebej. Kdor bi se rad rešil teh obveznosti, jih lahko prepusti zavodu, ki jih bo opravil na njegov račun. Cena za pranje in likanje perila je 2,25 lir na mesec.*
9. *Z rednim odplačilom mesečnine bodo gojenci poleg pouka imeli še gregorijansko petje, navadno petje, ki ga bodo obiskovali ob določenih urah. Prav tako je na voljo šola za deklamiranje in inštrukcije za tiste, ki jih bodo po mnenju profesorjev potrebni.*

OPREMA

1. *Za uniformiranost priskrbi zavod za vsakega gojenca na račun staršev čepico za sprehod, pokrivalo za dom in jopič. Zaželeno je ena črna obleka za praznične dni, za sprehod in druge priložnosti ob izhodu iz zavoda.*
2. *Vsak mora prinesiti vse potrebno za opremo postelje, razen slamnjače. Kdor prinese žimnico, mora le-ta biti 1,75 dolga in 0,75 široka.*

3. *Redna oprema sestoji iz 4 rjuh, 8 srajc, 4 spodnjih hlač, 2 parov obuvala, 6 parov nogavic, 6 brisač, glavnika, krtače za obleko in dveh za čevlje.*
4. *Da se kaj ne izgubi, se priporoča, da gojenci ob vstopu v zavod zaznamujejo perilo in obleko, tudi tisto, ki jo imajo na sebi, kakor tud žimnico, zglavnik, odeje itn. s številko, ki jo dobijo ob sprejemu. V ta namen bo zavod poskrbel na račun staršev za vrečko za umazano perilo, dokler ne bo oprano ali poslano domov.*

POTREBNA NAVODILA

1. *Gojenci ostanejo v zavodu celo leto. Po zadnjih izpiti v jeseni so od srede septembra do srede oktobra počitnice, če starši to želijo.*
2. *Gojenci, ki bodo med počitnicami ostali v zavodu, bodo imeli vsak dan nekaj ur šole, da se bodo bolj utrdili v znanju.*
3. *Gojenci, ki se po počitnicah vračajo v zavod, morajo predložiti potrdilo o lepem moralnem in verskem življenju.*
4. *Da bi preprečili izgubo časa in motenje pouka zaradi zamudnikov, je prihod v zavod določen za čas od 15. do 18. oktobra. Dne 18. oktobra začne teči čas plačila tudi za tiste, ki bi prišli pozneje.*
5. *Prošnje za sprejem je treba nasloviti na viteza Bonoro, kanonika in župnika, ali na ravnatelja zavoda v Varazzeju, duhovnika Janeza Francesia, doktorja književnosti.³⁸*

IV

OKROŽNICA ZA LICEJ V ALASSIU. OBČINSKI ZAVOD v Alassiu

Veleugledni gospod!

V čast si štejem, da vam lahko sporočim, da bo v dopolnilo osnovnih šol in gimnazije, ki že delujejo v tem zavodu-konviktu, ki ga vodi duhovnik Janez Bosko, v šolskem letu 1871/72 odprt tudi licej ali licejska šola, kjer bo potekal pouk po učnem načrtu državnih šol. Letos bo odprt samo prvi razred z vsemi potrebnimi obveznimi predmeti. Pogoji za sprejem so isti kot za sprejem v ljudsko šolo in gimnazijo, za kateri vam prilagam pravilnik, le da morajo gojenci licejci poleg mesečnine plačati še 60 lir za Minervin sklad.

Če imate kakega učenca za ta razred in menite, da bi ga lahko poslali v imenovani zavod, vam bomo za to zelo hvaležni.

Sprejmite izraze našega spoštovanja in hvaležnosti, medtem ko vam želim vse najboljše in imam čast, da se imam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

duh. dr. Frančišek Cerruti, ravnatelj

Alassio, 26. oktobra 1871

³⁸ Ta pravilnik so ponatisnili leta 1872 z majhnimi popravki in z dodatkom dveh členov k že obstoječim Posebnim navodilom. Izhodi iz zavoda niso dovoljeni. Starše prosimo, da prihajajo na obisk ob prazničnih dneh. Kakršno koli pismo ali druga pošiljka bo odprta, da se tako izognemo nevšečnostim.

3. DEL

PREMAGA DOLGO IN TEŽKO BOLEZEN

1871–1872

1. Don Bosko zboli v Varazzeju – 2. Resne skrbi – 3. Molitve in žrtve – 4. Splošno zanimanje – 5. Majhno izboljšanje – 6. Veselo upanje – 7. Papežev blagoslov – 8. Na poti k ozdravitvi – 9. Popolni ozdravitvi naproti – 10. Vrnitev v Turin

V ZAČETKU ŠOLSKEGA LETA 1871/72 je don Bosko sklenil, da bo obiskal nove domove v Marassiju in Varazzeju ter zavod v Alassiu. Ker pa je novi nadškof določil prav tiste dni za svoj uradni nastop v nadškofiji, se je odločil, da bo odpotoval po opravljeni slovesnosti.

Tako je tudi storil. Odpravil se je v Genovo in potem v Varazze, tam pa ga je napadla bolezen. Glas o tem se je takoj razširil in vzbudil veliko žalost med njegovimi sinovi in občudovalci.

Iz tistih dni smo ohranili veliko potrdil, iz katerih je mogoče razbrati brez števila dokazov za njegovo krepost in svetost in zlasti za njegovo predanost Bogu, obenem pa tudi žalost in skrbi njegovih sinov, kar se je kazalo v nenehnih molitvah k Jezusu v zakramentu in k Mariji Pomočnici, da bi izprosili skorajšnje zdravje za ljubljenega očeta.

Če bi hoteli vse naštevati, ne bi bilo konca. Vendar se nam zdi primerno in lahko rečemo tudi obvezno, da vse natančno in potrpežljivo sporočimo, ne da bi nas skrbelo, če bo pripoved imela videz dolgega dnevnika. Radi bi pokazali, koliko je don Bosko v tistih petdesetih dneh trpel, kako zelo so se bali njegovi prijatelji, kako zelo je njegova bolezen prizadela celotno prebivalstvo in kako zelo so se vsi trudili in tekmovali, da bi izprosili ozdravitev.

Glavni poročevalci so don Janez Francesca, ravnatelj zavoda v Varazzeju in eden najljubših svetnikovih sinov; Peter Enria, potrpežljiv in skrben bolničar, in

Jožef Buzzetti, eden prvih fantov, ki so začeli hoditi h katekizmu v cerkvi sv. Frančiška Asiškega. Začel ga je učiti don Bosko, ki ga Buzzetti ni nikdar zapustil. Njemu je Enria vsak dan poročal o stanju bolnikove bolezni. Preidimo k pripovedi.

3.1. DON BOSKO ZBOLI V VARAZZEJU

Mons. Gastaldi se je pripravljaj, da bi nastopil službo nadškofa v Turinu, kar protiklerikalni stranki ni bilo všeč. La Gazzetta del Popolo je takoj 27. oktobra 1871, ko se je zvedelo, da je on določen za turinskega nadškofa, pisala: »Vatikan ga je izbral z namenom in v upanju, da bo nazadnjaški in Fransoni številka dve,« in je občinsko upravo spodbujala, da naj se ne udeleži slovesnosti prihoda.

Mons. Zappatta je kot kapitularni vikar naznanil grofu Feliksu Rignonu, ki je sledil grofu Cezarju Valpergi di Caluso na čelu civilne uprave turinskega mesta, prihod novega nadškofa in občinska uprava ni imela za primerno, da bi bila zastopana pri sprejemu v »smislu načel, ki sedaj urejajo odnose med Cerkvijo in državo«.

Tudi mons. Gastaldi, ki je 31. oktobra sporočil kralju, da bo v kratkem prevzel škofovsko mesto v Turinu, ni dobil odgovora.

Samo prefektura je dobrohotno sprejela v vednost prihod novega nadškofa, kakor je to don Bosko sporočil nadškofu:

Oktobra 1871

Velečastiti in velespoštovani monsinjor!

V Passeranu sem prebil dva dni v hiši Radicati, kjer sem na dolgo razpravljaj na podprefektom turinske pokrajine gospodom vitezom advokatom Boninom. Lepo je ocenil pismo prefektu in odgovor, ki vam ga je ta dal. Nato je dodal, da je želja prefektore, da vi slovesno vstopite v škofijo.

»Trebaj je upoštevati odločitev civilne oblasti,« sem dejal.

»Nič ne skrbite, bom vse predvideli, da bo vse poteklo čim bolje.«

»Ko bom imel priložnost, vam bom poročal bolj nadrobno.«

Če še niste mislili, koga bi postavili za provikarja, menim, da bi bil primeren teolog Bertagna: pobožen, učen, sposoben, premožen. Mogoče bi sprejel. To je samo moja misel, ki je nikakor ni treba upoštevati.

Prosim vas za vaš sveti blagoslov in se v globoki hvaležnosti imenujem vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

P. S.: Za božjo voljo, skrbite za svoje zdravje; žetev je velika, toda ali boste imeli žanjce?

Naj bo že kakor koli, mons. Gastaldi je odločil, da bo slovesen vhod v škofijo v nedeljo 26. novembra. S postaje Porta Nuova bi se zasebno odpravil v cerkev San

Filippo, kjer bi se skupaj z duhovščino zbrale bratovščine in cerkvena združenja in bi se z vsemi udeleženci napotili v procesiji v metropolitansko cerkev. Takrat pa se je raznesel glas, da je izbruhnil ljudski nemir. Don Bosko je bil v tistem trenutku ob monsinjorju. »Kaj naj storimo?« ga je vprašal. »Nastala je zmešnjava,« je odvrnil nadškof. Odpadnik don Ambrogio³⁹ je vihral sredi množice. Kvestor Bignami se mu je približal, ga stresel za ramena in rekel: »Če ne boste dali miru, vas bom zvezal kot salamo.« Ko je monsinjor videl zmedo, je stopil v kočijo in se takoj odpeljal v stolnico.

»Kje je nadškof?« so kričale zbrane množice. Počasi so se ljudje razšli in duhovščina z bratovščinami se je napotila v procesiji v cerkev San Giovanni, kamor je nadškof prišel po zasebni poti.

Don Bosko je le s težavo sledil procesiji. Čutil je močne bolečine v ramenih, težek in močan utrip mu je oteževal hojo. Glasniki bolezn, ki se je pripravljala.

Ko je procesija prispela do stolnice, je nadškof stopil na prižnico in skoraj dobesedno ponovil pismo, ki ga je dal objaviti oktobra v *Civiltà Cattolica*, da je njegova izvolitev nepredvideno dejanje Božje previdnosti, ki ji ni botrovala nobena človeška naklonjenost, temveč ga je sam Sveti Duh postavil na čelo turinske škofije. To je ponavljal tako odločno, da so tisti, ki so vedeli, kako so se razvijale stvari, med seboj govorili, kakor je nam samim povedal kanonik Sorasio: »Don Bosku se slabo piše, zelo slabo.«

Don Bosko je nekaj dni pozneje, 2. decembra, odpotoval v Genovo. Nedeljo 3. decembra, prvo adventno nedeljo, je preživel v Marassiju, kjer je govoril z nekaterimi člani Vincencijeve konference in z ravnateljem don Alberom o potrebah te hiše, ki so jo pravkar ustanovili.

Dne 4. decembra je nadaljeval pot v Varazze. Pisal je gospe Suzani Bato, vdovi Saettone, rojeni v Celle Ligure in stanujoči v Albisoli Marini, ji sporočil, da jo bo obiskal, in prosil, da ne bi nikomur povedala o nameravanem obisku. Ta gospa se je že leta 1853 naročila na Katoliško branje. Redno je prejemale štirideset izvodov in jih razširjala med ljudstvo. Ob prejemu pisma jo je navdalo tako veselje, da je komaj čakala na trenutek, ko bi mu mogla poljubiti roko, saj ga osebno še ni poznala.

Pobožna Suzana si je zaslužila svetnikov obisk. Njeno življenje je bilo nepretrgana veriga dobrih del. Ni bilo reveža, ki ne bi v njej našel toplega srca in izdatne pomoči. Ko se je drugič poročila z gospodom Saettonejem, bogatim trgovcem v Albisoli Marini, je v njem imela, dokler je živel, več kot tovariša, pravega dobrotnika, in ko je umrl, se ga je vedno spominjala s spoštovanjem in hvaležnostjo. Vsakič, ko je molila angel Gospodov, je dodala: »Še ‚Iz globočine‘ za gospodarja hiše.« Po

³⁹ O don Jožefu Ambrogiu je bil govor v VII. zv. MB, na strani 528. Da bi omilil slab vpliv tega odpadnika, je don Bosko 1866 dal v oratorijski tiskarni natisniti knjižico *Kdo je don Ambrogio?* s podnaslovom *Dialog med nekim brivcem in nekim teologom*.

smrti drugega moža je lahko še povečala velikodušne vzgibe svojega srca. Njena vrata so bila odprta številnim revežem in vsak je tukaj dobil, kar je potreboval. Veliko deklic, ki so ostale brez staršev, je po njenem zavzemanju našlo zatočišče pri dobrih družinah ali v kaki dobrodelni ustanovi. Pri tem ji je velikodušno pomagala blažena Marija Jožefa Rossello, ustanoviteljica Hčera naše ljube gospe Usmiljenja⁴⁰. Prav tako je tudi nekaj dečkov dobilo dobro vzgojo v raznih zavodih, drugi pa so vstopili v semenišče in postali Božji služabniki. In kakor je podpirala reveže, tudi ni opustila velikodušne pomoči vzvišenemu uboštvu svetega očeta, tako da je Pij IX., ki je slišal govoriti o njej in bral o njenih dobrih delih, vzkliknil: »To je nova Tabita!« Ona, ki se je imela za nevredno take časti, ni mogla skriti svojega zadovoljstva in je pripisovala njegovemu velikemu srcu tolikšno naklonjenost in ljubek vzdevek.⁴¹

Dne 6. decembra zjutraj se je don Bosko v spremstvu ravnatelja don Francesie odpravil v Castello d'Invra, kjer je daroval sveto mašo pri markizi Juliji Centurione. Ko se je vrnil v Varazze, se je po kosilu odpeljal z vlakom v Albisolo. Ne moremo si predstavljati veselja dobre Suzane, ki je dopolnila 70 let življenja. Ta dan je bil zanjo, kakor je večkrat ponovila, najlepši dan njenega življenja.

Don Bosko se je z njo dolgo pogovarjal tudi zato, ker je dobro poznala razmere zahodne ligurske obale in je imela velik vpliv skoraj pri vseh oblasteh, tako pri prefekturi in občini kakor pri sodnijskih, in bi mogla zelo pomagati zlasti novemu zavodu v Varazzeju.

Ko se je svetnik napotil na železniško postajo, da bi se vrnil v zavod, je vlak že odpeljal in uslužbenci so mu rekli:

»Počakati boste morali na drug vlak. Za zdaj pojdite h gospe Suzani, kamor hodijo vsi duhovniki. Tam boste vsekakor lahko počakali na naslednji vlak.«

Don Bosko je poslušal nasvet in končno odpotoval. Pihal je močan vlažen veter. Pot tja in nazaj ga je močno utrudila in bolečine v ramah so postale skoraj neznosne. Ko so prišli v Varazze, ga je zadela neke vrste kap, tako da so ga morali tisti, ki so ga šli čakati na postajo, skoraj na rokah prinesiti v zavod. V sobi so mu razparali talar in ga položili v posteljo.

Bilo je približno ob sedmih zvečer. Takoj so poklicali zdravnika Janeza Krstnika Carattinija in vtis, ki ga je dobil – tako je pisal don Francesia⁴² –, je bil, da gre za resno bolezen, vendar je »znan vse zakriti. Ugotovil je, da izliv krvi ogroža srce in da ga je treba ustaviti za vsako ceno. Ko smo ga opazovali, da bi si iz njegovega

⁴⁰ Blažena Marija Jožefa Rossello, v svetu gospa Hieronima Benedikta Rossello, je ustanovila Družbo hčera naše ljube Gospe Usmiljenja leta 1837. Leta 1880 je poletela v nebesa in bila povzdignjena v slavo oltarja 1938. Bila je tudi salezijanska sotrudnica (prim: Bolletino Salesiano, januar 1881).

⁴¹ Suzana Saettone je umrla 20. julija 1882 stara 82 let.

⁴² Prim. Bolletino Salesiano, september 1899, stran 244.

pogleda razlagali bolezen, je tupal srčni utrip, naslanjal uho, sedal, poimenoval itn., in se je zdelo, da si ne upa govoriti. Končno je prostodušno rekel don Bosku: ‚Dragi moj gospod, bi si dovolili prijetnost puščanja krvi. Danes se to le poredko dela. Toda v vašem primeru ...‘

‚V vaših rokah sem, je smehljaje se dejal don Bosko. Naredite z menoj, kakor se vam zdi prav.‘

‚Vendar se še ne norem odločiti, kajti odločitev je zelo težka.‘ Opolnoči se je odločil. Dobri bolnik je takoj čutil olajšanje. Zdi se, da je naval krvi na srce poje-njal. Kljub temu zdravnik ni odšel, temveč je pozorno opazoval potek bolezni. Dve uri pozneje se mu je zdelo potrebno, da mu je še drugič puščal kri, in don Bosko mu je dejal: ‚Najlepša hvala, gospod doktor. Zadosti bo.‘ Šele proti četrti uri zjutraj je šel domov počivat, vendar le za kratek čas; zjutraj se je spet vrnil.«

Tiste dni so v oratoriju pričakovali don Boskovo vrnitev, toda namesto nje je prišlo sporočilo o njegovi bolezni: »7. 12.1871 – Rua, Oratorio Francesco Sales, Torino. – Očka odpoveduje vrnitev; revmatičen napad; puščanje krvi; nič razbur-ljivega. – BOSSO«⁴³.

Novica se je takoj raznesla tudi po mestu v veliko žalost vseh, ki so ga poznali. Občinska uprava je na seji 27. novembra sklenila, da bodo odprtje zavoda prosla-vili s slovesnim kosilom, ki naj bi potekalo v času don Boskovega obiska, ki pa je seveda zaradi neprijetne bolezni odpadlo.

Naslednji dan se je bolezen poslabšala. Obiskala sta ga župan in župnik pri san Ambrogiju. Vsem se je priporočal v molitev, da bi mogel rešiti svojo dušo.

Veliko je trpel, kar so lahko ugotovili vsi na prvi pogled. Toda on ni nikomur tožil. Tistim, ki so govorili »kako hudo morate trpeti«, je odgovarjal:

»Pravi lenuh sem, lepo počivam v postelji. Tisti, ki trpijo, so vsi, ki mi strežejo.«

»Gospod je toliko trpel za nas. In če mi kaj malega trpimo zanj, nam bo to povrnil v nebesih?«

»Če je Jezus trpel vse do svoje smrti na trdem križu, ali naj potem ne trpim kaj malega jaz, ki sem samo ubog grešnik?«

Poleg svetosti se je v tistih dneh pokazala njegova velika ljubezen do njegovih sinov.

Klerik Peter Guidazio mu je stal vse od prve noči vedno ob strani. Čez dan je imel več kot sedem ur šole in še eno uro od 8. do 9. zvečer nič manj kot sto mla-dim moškimi od 25. do 35. leta. Pri vsem tem je govoril, da je srečen, da lahko bedi pri don Bosku. Pozneje je pisal iz Randazza: »Samo Bog ve, kako težko noč sem prebedel pri don Bosku, ki je silno trpel in se ni mogel niti ganiti. Prosil me je, da bi spremenil lego, potem da bi ga dvignil v naročje, in potem, da bi mu pomagal pri drugih potrebah. In jaz sem bil sam, ves boječ, negotov in zeblo me je. Končno se je tudi tista strašna noč spremenila v dan in don Bosko mi je odločno ukazal,

⁴³ Ne vemo, kdo je telegram odposlal. V izvorniku, ki ga hranimo, se bere BOSSO.

da moram iti spat in da tisti dan naj ne poučujem. Ker bi to prineslo zmedo v hišo, sem po sveti maši začel svoje redno delo vse do večerne šole. Ob 9. uri zvečer sem šel k don Bosku in bedel pri njem celih osem noči, čez dan pa pridno delal. Don Bosko mi je zjutraj ukazal, naj grem spat, zvečer, ko sem prihajal, da bi bedel pri njem, pa me je vpraševal, ali sem spal. Ôdgovoril sem pritrdilno, da mu nisem povzročal skrbi. Čez dan sem med eno in drugo uro pouka malo zaspal. Zaradi poka, utrujenosti in pomanjkanja spanja sem mislil, da bom omedlel. Zlasti tretjo ali četrto noč je bilo izredno hudo, tako da sem se bal, da me bo v trenutku vzelo. Toda bil sem pripravljen tudi umreti, če bi to bilo v korist don Bosku.«

Čez dan so dragega bolnika oskrbovali drugi. Med njimi se je odlikoval zlasti klerik Janez Turco iz Montafie d'Asti, ki je vstopil v oratorij že leta 1852 z željo, da bi postal duhovnik, vendar je moral zaradi družinskih razmer iti domov, četudi je ohranil poklic. Končno je leta 1871 dosegel svoj cilj in prišel v oratorij, oblekel duhovniški talar in bil poslan v Varazze, kjer naj bi poučeval matematiko in druge naravoslovne predmete. Bil je tako zavzet in velikodušen, da ga je don Bosko imenoval svojega »vrlega ortopeda«.

Bolezen ni bila preprosta in prve dni so se vsi resno bali, da ga bodo izgubili. Zato so se mnogi najprej v Varazzeju in potem v Turinu začeli bati, da ni v pravih rokah, kajti vrli doktor Carattini je bil v Varazzeju komaj nekaj tednov. Don Francesia je takoj zaprosil za posvet doktorja Jožefa Fissoreja s kraljeve univerze v Turinu. Don Rua je takoj dosegel, da je ta, ki je zelo spoštoval in občudoval don Boska, takoj šel v Genovo na obisk. Dolgo se je zadržal v pogovoru s hišnim zdravnikom in nato v olajšanje vseh izjavil: »Don Bosko je v dobrih rokah in doktor Carattini si zasluži vse zaupanje.« Doktor Carattini se je z vsem srcem zavzel za don Boska in četrto stoletja vsem v zavodu dajal zdravniško pomoč s pravo očetovsko zavzetostjo in skrbjo.

Gospa Suzana Saettone je takoj, ko je slišala za don Boskovo bolezen, kljub mrzlemu zimskemu času prišla na obisk. Pogosto ga je obiskovala z namenom, da mu je zagotovila, da moli zanj in da spodbuja tudi druge, da molijo za njegovo dragoceno zdravje. Obiski te nadvse dobre gospe so bili v neizmerno korist tudi salezijancem, ki so jo začeli imeti za svojo mater, in ona sama je bila tako dobra, da jih je imenovala svoje sinove. Dejstvo, da ga je spoštovala in častila prav ona, je bilo za prebivalce Varazzeja izredno pomembno, kajti ko so videli, da ga prav ona tako pogosto obiskuje, so doumeli, da gre za izrednega, svetega človeka, in kmalu sta izginili hladnost in brezbržnost, ki so ju na začetku kazali našim salezijancem. Postali so naši veliki prijatelji in se nam nikdar več niso odtujili.

Tudi don Bosko tiste dni ni pozabil na svoje dobrotnike, ki so mu nenehno pošiljali darove za njegove poredneže; vedel je, kako zelo so si želeli biti obveščeni o njegovem stanju. Četrty dan svoje boleznj je po don Francesii, ki se je podpisal »kot nevreden velikega sorodstva, z največjim spoštovanjem in hvaležnostjo vaše uglednosti najvdanejši služabnik in nečak«, poslal grofici Callori zahvalno pismo.

Med tistimi, ki so želeli imeti vsak dan sveže novice, je bila grofica Gabriela Corsi, ki se je ponudila, da bo plačala vse stroške. Zato so ji pošiljali vse telegrame in ona potem naprej oratoriju.

Prvi se je glasil takole:

»11. 12. 1871, Varazze – grofica Corsi – Turin.

»Fissore zagotavlja vse najboljše, mirna noč. Revmatizem je pojenjal. Bolezen gre svojo pot. Sporočite. – Francesca.«

Tisto jutro je don Cuffia, prefekt v zavodu, poslal vsem ravnateljem zavodov prvo poročilo.

»Naš velečastiti don Bosko želi, da bi vam sporočili nadržbnosti o njegovi bolezni, da bi vsi z molitvami dobrega Boga po priprošnji Marije Pomočnice prosili za njegovo zdravje, da bi mogel nadaljevati svoje napore v korist salezijanske družbe in mladine, ki mu jo je izročila Božja previdnost.

Kakor smo že poročali, ga je v Varazzeju napadel hud revmatizem (6. 12. 1871), ki se je sedaj že umiril in se kaže v kožnem izločanju. Profesor doktor Fissore, ki je izrecno zanj prišel iz Turina, ga je našel v dobrem stanju. Sedaj je že zunaj nevarnosti, čeprav je zdravnik dodal, da bo zdravljenje trajalo dolgo.

Medtem ko don Bosko želi, da bi vse to sporočili sobratom, prosi ravnatelje, da naj bodo zelo previdni, da ne bi med sobrati in gojenci vzbudili preplaha. Naj se pove, kolikor je potrebno, da bodo vsi pripravljeni opravljati posebne pobožne vaje, da bi čim prej izprosili od Boga njegovo ozdravitev.

V tem upanju in v želji, da bi se izognili vsaki nepotrebni skrbi, hoče, da bi večkrat na teden ali tudi vsak dan ravnateljem poslali natančno poročilo o njegovi bolezni.«

Don Rua je k temu dodal še naslednje podrobnosti: »Pretekla noč je bila bolj težka, sicer ni nič posebnega. Bolezen se je spremenila v kožno izločanje. Vsakih pet ur napad vročine.« V nekem drugem pismu istega dne pravi: »Ura je pol štirih popoldne in don Bosko čuti nekaj olajšanja od težav, ki jih je imel po polnoči. Nič nevarnega. Toda če naj izrazim svoje mnenje, sem malo zaskrbljen zaradi njegove pobitosti. To ohranite zase, ker don Bosko noče, da bi se o tem govorilo. Vam bom pisal vedno, kar mislim, čutim in vidim. Molite zanj, ki je več kot oče, da, celo angel družbe in številne mladine.«

Naslednji dan so ravnateljem sporočili, da stanje ni več vznemirljivo.

»Naš dobri oče don Bosko je na poti okrevanja. Revmatizem je skoraj izginil in vročina je zelo padla. Kožno izločanje gre svojo naravno pot. Vedno bolj se prepričujemo, da stvar ni več nevarna, trajala bo pa dolgo. Lepo vas pozdravljam skupaj z vašimi fanti in toplo priporočam don Boska v molitev. Če bo kaj novega, bomo takoj sporočili.«

3.2. RESNE SKRBI

Na don Boskov poziv je 12. decembra prišel v Varazze skupaj z glavnim ekonomom don Angelom Saviem in don Alberom, ravnateljem v Marassiju, tudi pomočnik Peter Enria.

Ta dobri sobrat nikdar ni pozabil na srečo, ki ga je zadela, da je mogel streči don Bosku v njegovi dolgi bolezni. Tudi v informativnem procesu za razglašanje predragega očeta za blaženega in svetnika je navdušeno pričal:

»Ko je don Bosko videl, da se bolezen slabša in da mu don Francesca in don Guidazio nista mogla streči, ker sta morala opravljati svoje naloge v zavodu, je brzojavil don Rui, da naj pošlje mene, da mu bom stregel. Takoj sem odpotoval in se zahvalil Bogu, da je uslišal mojo prošnjo, ki sem jo izrekel nekaj let poprej, da bi smel streči don Bosku v njegovi bolezni, pripravljen dati tudi svoje življenje za njegovo zdravje.«

Kakor hitro je prišel, je pohitel k bolniku, ki ga je navdušeno sprejel.

Toda kakšna žalost se je polastila dobrega sobrata, ko je zagledal ubogega bolnika zleknjenega na postelji in z roko, ki je od revmatizma sploh ni mogel gibati. Menil je, da je bila kaka lahka stvar, sedaj pa ga je našel v vročici, ki se je kazala v izpuščajih, velikih kakor proseno zrno.

Že drugi dan sta si klerik Guidazio in Enria razdelila strežbo: Enria je bil pri bolniku ves dan in ponoči do dveh, klerik Guidazio pa od dveh do šestih. Tako sta se izmenjavala ves mesec. Za kako uro čez dan je kdo drug izmed sobratov nadomestil Enria. Potek bolezni ni kazal posebne nevarnosti.

Dne 13. decembra je don Cuffia brzojavil grofici Corsi: »Izboljšanje se v vsem nadaljuje. Če bo tako, ne bom več brzojavil.« Sporočilo je v vseh v oratoriju vzbudilo veliko veselje. Toda še istega dne je Enria pisal Jožefu Buzzettiju: »V sredo, en dan po mojem prihodu, je don Bosko prebil zelo težek dan: vročina je zelo narasla in trajala več kot dvajset ur.«

In don Francesca je po zaupni poti dal to vedeti don Rui.

»Danes zjutraj sem napisal zelo rožnato poročilo in mi je hudo, da ga ne morem nadaljevati. Malo zatem je dragega bolnika napadla vročina, se ga držala ves dan in še sedaj ni pojenjala. Razen tega je tudi bljuval, tako da je bil z močmi skoraj pri kraju. Danes smo vsi zaskrbljeni, medtem ko smo pričakovali vse najboljše. Upam, da bo nocoj lahko počival. Priporoča se vam v molitev. Malo se je stanje le izboljšalo, ker bolečine v roki niso več tako močne, in danes jo je hotel uporabiti, da se ne bi predajal brezdelju, kakor je menil v šali.

Danes zvečer smo dolgo stali okoli njegove postelje in molčali, medtem ko je on trpel in ni mogel odpreti ust.

Upajmo, da bo tudi naša bolečina, ki jo darujemo Bogu za njegovo ozdravitev, obrodila sad. Tukajšnji gojenci veliko molijo zanj, ker ga imajo radi, čeprav ga še

ne poznajo. Veselo so ga sprejemali, ko jih je obiskoval, in sedaj so žalostni, da je zbolel prav v Varazzeju. Vsi bi ga radi šli obiskat, toda zaradi previdnosti jim tega ne dovolimo. Nismo še imeli poguma, da bi odstranili napise Naj živi don Bosko, ki smo jih tu in tam razobesili po zavodu za njegov prihod. Tudi na vratih sobe, kjer leži, visi napis Naj živi don Bosko. Je bila to želja ali bojazen pred tem, kar se je potem pripetilo?

Včeraj je bilo ob prihodu don Savia, don Albera, don Ricchinija in Enrie zelo spodbudno. Presunjeni smo se gledali, ne da bi kdo izgovoril besedo. Tudi don Boska je prizadelo. Don Savio je dejal, da v Turinu nekateri dvomijo o don Boskovi bolezni. O, da bi bil zares samo dvom!

Danes sem upal, da bom lahko šel v Nizzo na pomoč don Caglieru, ker se je zdelo, da je don Bosku veliko bolje. Toda zvečer mi je rekel, da naj opustim to misel. Ubogi don Cagliero!

Opisujem to, kar vidim, to so moji vtisi. Pišem o tem, česar se bojim, da se bo zgodilo. Da bo bolezen dolga, je gotovo, da je pa tudi nevarna, je rekel doktor Fissore in tako moramo reči tudi mi. Za zdaj moramo moliti, da se bo čim prej začel dan, ko bo mogel zapustiti posteljo, se prepustiti svojim opravičkom in potolažiti svoje sinove.

Don Bosko prosi, da bi mu po prvem ali s prvo pošiljko poslali škatlo mire, ki si mu jo ti kupil.

Zgoraj navedene novice so samo zate. Don Bosko tako želi.«

Dne 14. decembra je Enria pisal Buzettiju⁴⁴: »Danes, v četrtek, je bilo vse bolj mirno in vročina, se zdi, je malo popustila. Danes ponoči (pišem ob pol dvanajstih) je bolj miren, vendar ne more spati. Tekne mu okus nekaterih pijač in juhic. Nikdar v napadih vročine ni blêdel.

Tako je vdan v Božjo voljo, da trpi z zares zavidanja vredno potrpežljivostjo. Nikakršne tožbe, nikakršnega vzdihovanja, Mi smo žalostni, on pa je vedno dobre volje in nas zabava. Ne misli na drugo kot na svoje drage sinove in pogosto omenja don Rua in vse druge brez razlike. Želi, da bi molili. Želi si novic od gospe Ruove in prosi, da bi mu pisal.«

Don Ruova mati, ki je 1856 prevzela mesto matere Marjete v oratoriju, je bila resno bolna.

Iz Varazzeja so prihajali kar dobri telegrami. Dne 14. decembra so brzojavili grofici Corsi: »Včeraj malo nemiren. Noč sorazmerno mirna. Vse poteka normalno.« Don Cuffia don Rui: »Bolniku bolje. Cagliero kliče v Nizzo Francesca. Nemogoče. Naj pošljemo Lazzera?« Don Francesca je z don Caglierom prevzel pridiganje misijona kot pripravo na božič v Nizzi Monferrato v župniji San Giovanni Battista.

⁴⁴ Menimo, da je prav, da povemo, da smo v Enrijevih poročilih popravili nekaj jezikovnih in pravopisnih napak, ne da bi kakorkoli spremenili pomen.

Pridiganje se je že začelo, prihajala je velika množica ljudi. Bilo je potrebno nadomestiti don Francesia in don Rua je poslal don Lazzera.

Novice so postajale ohrabrujoče, ker je tako želel don Bosko in ker je dobri oče, tako je zatrjeval Enria, v času bolezní ostal vedno miren in enak sam sebi. »Bil je hvaležen za vsako najmanjšo uslugo in se je toplo zahvaljeval.« Nekajkrat, ko je moral streči pri nekaterih malo odbijajočih stvareh, je dejal: »Vidiš, Enria, v kakem stanju sem. Stori to iz ljubezni do Boga.« On pa je odgovarjal: »Kaj vendar pravite, don Bosko? To, kar vam naredim jaz, ni nič v primera s tem, kar ste vi storili zame in za moje tovariše: krpali ste našo obleko, naredili za nas, kar morejo le matere narediti za svoje otroke, in še več, kot bi mogle one narediti; nočete, da bi vam jaz storil te usluge? Koliko mojih tovarišev bi se imelo za srečne, če bi bili na mojem mestu! Zato vam moram jaz, ki sem ta srečnik, streči tudi v imenu svojih bratov v Turinu in v vseh drugih hišah.

Gorje mi, če ne bi izkazal don Bosku vseh mogočih uslug, saj je vendar moj oče! Vsi moji sobratje in gojenci bi me kamnali, tako zelo radi imajo don Boska.«

Toda 16. decembra, na prvi dan božične devetdnevnic, je don Francesia brzojavil: »Četrty izbruh. Molimo. Fissore se posvetuje z drugimi.« Naslednji dan je don Rua prejel pismo, ki ga je don Francesia napisal pred telegramom:

»Včeraj je bilo spet vse narobe. Don Bosko je imel skoraj ves dan visoko vročino in šele proti večeru se je malo polegla. Zdravnik zagotavlja, da ni niti daljne niti bližnje nevarnosti, vendar bi nam lahko bolezen tudi zagodla. Bojim se govoríc, da je bilo pred leti v Savoni več podobnih primerov. Župan, ki se čuti nekako odgovornega, je hotel z župnikovo privolitvijo in brez don Boskove vednosti odposlati telegram za zdravniški posvet.

Danes je izginila vsa nevarnost, in če bo šlo tako naprej, bo don Bosko za božič že na nogah. Toda ne čudi se, če boš v kratkem dobil sporočilo o novih miliarnih izbruhih. Don Bosko prosi don Berta, da naj pogleda, ali je mogoče kje zvezek z besedilom Cerkvene zgodovine. Prepričan je, da ga je pustil v oratoriju.

Pisal sem namesto don Boska v Firenze in Rim in komaj zmoremo ustreči prošnjam vseh. Moral bi imeti vsaj sto rok, da bi bilo zadosti za vse dopisovanje, da nas ne bi imeli za brezvestne. Pa tudi don Bosko hoče svoje in želi, da prebijemo veliko časa ob njegovi postelji.

Povej tudi Pelazzi, da don Bosko nima drugih tiskovin. Pošljite nadškofu tudi besedilo.

Don Boska je do dna srca prevzela ljubeznivost teologa Golzia, in če ne bil tako daleč, bi ga prosil, da bi ga prišel obiskat.«

Ne vemo, kak odnos je imel teolog Golzio, ki je bil takrat don Boskov spovednik, don njega v njegovi bolezní. Gotovo je, da se je novica o njegovi bolezní hitro razširila, vzbudila veliko skrbi in vse nagnila, da so prosili Gospoda za skorajšnjo ozdravitev.

Tudi Enria je zatrjeval, da bolezen ni bila tako preprosta, kakor so nekateri mislili. »Don Boskova bolezen se je zelo razvila in niso več izpuščaji, temveč pravi veliki tvori. To je že četrti izbruh, potem nenehna vročina in potenje, ki mu jemljeta moči.«

»Danes, 16. decembra, je prebil precej miren dan. Vročina ga je zapustila šele proti večeru, potem pa ga je mučila spet vso noč vse do sedmih zjutraj, ko je zaspal. Revmatizem v roki je skoraj popolnoma minil, tako da se lahko malo giblje v postelji, medtem ko se prej ni mogel niti malo.«

Istočasno je v posebnem pismu prosil don Lazzera, da bi povabil člane Družbe sv. Jožefa k izrednim molitvam: »V nedeljo (17. decembra) bomo opravili pobožno sveto obhajilo za najljubeznivejšega očeta. Prosim te, da to sporočiš zlasti mojim dragim godbenikom, tako pravim, kakor tudi naraščajnikom, se pravi vsem brez izjeme. Naj prosijo zanj, kajti če ne bi bilo don Boska, mi ne bi bili nikdar godbeniki.«

Buzzetti mu je odgovoril: »Dragi Peter, iz vsega srca se ti zahvaljujem za ljubeznivost, da si nam opisal stanje našega dragega don Boska. Prilagam nekaj poštnih znamk, da bom mogel dobiti vsak dan resnična poročila in ne zvođenelih, kakor jih pošiljajo nekateri. Don Lazzero je v Nizzi Monferrato z don Caglierom, zato sem dal nanj naslovljeno pismo don Rui. Danes zjutraj so vsi prejeli sveto obhajilo, tako da lahko zanesljivo upam, da bomo z molitvami v hiši in pri dobrotnikih in na raznih duhovnih vajah preprosili Gospoda, da nam bo v našo duhovno korist don Boska še dolga leta ohranil. Menim, da je Gospod dovolil don Boskovo bolezen zato, da nas kaznuje, ker ga imamo premalo radi, in ne zato, ker si zasluži. Zato molimo iz vsega srca in obljubimo, da ga bomo bolj ljubili, in Bog bo uslišal naše prošnje s tem, da mu bo kmalu vrnil zdravje.«

Gospe Rui gre na bolje. Danes zjutraj je bila pri maši.«

3.3. MOLITVE IN ŽRTVE

Don Rua je takoj poslal v Nizzo naslednje pisanje za don Lazzera: »Kakor vidiš, vse kaže, da gredo stvari na slabše. Doktor Fissore bo odpotoval prihodnji torek. Bog daj, da bi nam prinesel boljše novice. Danes zvečer bom rokodelcem, zlasti godbenikom in članom Družbe sv. Jožefa prebral pismo, ki ga piše Enria. Začeli smo devetdnevnicu, ki napreduje zelo uspešno. Molite tudi vi in priporočajte v molitev našega dragega očeta.«

Istočasno je sporočil vsebino telegrama o četrtem izbruhu vsem ravnateljem in prosil za pomoč zasebnih in skupnih molitev. Žalostna novica je pripravila mnoge do težkih žrtev.

Tiste dni (ne vemo točno dneva, ker tega niso objavili niti v Turinu niti v kaki drugi hiši, da ne bi bilo prevelikega vznemirjenja) je don Bosko, ki se je videl v

nevarnosti, da bo moral stopiti v večnost, prosil župnika pri San Ambrogiu, don Pavla Mombella, ki ga je prihajal pogosto obiskovat, da bi ga spovedal. Don Francesca pa mu je, tako priča Enria, prinesel naslednji dan sveto popotnico. Ne morem vam opisati tega dneva. Kakor hitro se je zdanilo, me je don Bosko poklical in mi rekel:

»Bodi tako prijazen in prosi za rjuhe in pripravi lep oltarček, kamor bodo položili Najsvetejše.«

Medtem ko sem pripravljaj vse potrebno, je on molil. In s kako vero! Zdel se je kot svetnik, ki pripravlja svoje srce, da bi vredno prejelo Jezusa. Ko je zaslišal zvonček, se je zdrznil, in ko je videl, kako Jezus vstopa v njegovo sobo, se je z velikim naporom skušal dvigniti, kolikor je mogel. Vsa don Boskova postava se je razžarela od velike želje, da bi prejel Najsvetejše; ni bil videti, da je od tega sveta; njegov obraz je postal resen, žareč; rekel bi, da je bil angel v češčenju najsvetejšega Zakramenta. Jaz sem klečal ob postelji in vse natančno videl. V tistem trenutku sem mislil, da bi to moglo biti zadnje don Boskovo obhajilo. Občutil sem tako veliko bolečino, da sem obnovil daritev svojega življenja za življenje svojega dragega očeta. Ves dan se je zahvaljeval.«

Bolezen je bila zares huda. Don Bosko sam je bil prepričan, da je na koncu, in je nekega večera prosil don Francesio, da naj pokliče kakega notarja, ker je želel urediti stvari salezijanske družbe. To je povedal mirno in zadovoljno, pripravljen na karkoli. Don Francesca je planil v jok in ni izgovoril besedice. Odšel je od postelje in vse je bilo s tem končano; notarja niso poklicali.

Vročina, izpuščaji in nenehno potenje so ga zelo mučili, »toda on ni nikdar tožil,« pripominja Enria, njegove težave so bolj zadevale nas, ki smo se bali, da ga bomo izgubili. On pa je ponavljal:

»Bog, ki skrbi za ptice pod nebom, ne bo skrbel tudi za reveže v oratoriju?«

Vsem, ki so ga prihajali obiskovat, je povedal besedico spodbude. Obiskalo ga je tudi veliko duhovnikov, celo iz Turina in Genove. Vsi so bili presenečeni nad njegovo pobožnostjo in vdanostjo v Božjo voljo, ker nikdar ni govoril o svojih težavah, temveč o težavah Cerkve in Družbe in o potrebi, da je treba vse storiti za mladino, da se ne bo pokvarila.

»Bolezen, ki uničuje svet, je nemorala, nevera, materializem, ki se skušajo polastiti src mladine. Da bi zaježili tolike težave, je nujno potrebno, da stopimo mednje, da se zanje zanimamo in poskrbimo za zares versko vzgojo. Treba je gojiti duhovne poklice in poskrbeti za vzgojo zares svetih duhovnikov, redovnikov, ki skrbijo za mladino. Prepričan sem, da bi se svet v nekaj letih spreobrn timer na boljše, če bi vera zmagala. Če pa hočemo doseči ta cilj, se moramo povezati s papežem, ki je namestnik Jezusa Kristusa. Tedaj bo mladina spet vzljubila vse, kar je dobro, kar je vera in kar se tiče resnice.«

Zvesti bolničar je kmalu ugotovil, da je bil don Bosku v veliko uteho pogovor o začetkih oratorija. »Jaz,« tako pravi Enria, »sem v času bolezn timer velikokrat govoril o tem.«

»Se spominjate, don Bosko, kako vas je vaša mati karala, ker ste sprejemali vedno nove dečke? Govorila je: ,Ti sprejemaš vedno nove dečke, toda kako naj jih oskrbujemo in oblačimo? V hiši nimamo ničesar in mrzaj je začel pritiskati ... Zgodilo se mi je, da sem noči moral prespati na koruznih listih, pokrit s tanko odejo. Zvečer, ko smo bili mi v posteljah, ste vi in vaša mati krpali naše raztrgane hlače in jopice, ker smo imeli samo po ene.«

Don Bosko se je smehljaj, ko je poslušal te pripovedi, in odgovarjal: »Koliko se je trudila moja mati. To je bila sveta žena. Toda Božja previdnost nas ni nikdar zapustila.«⁴⁵

V nedeljo 17. decembra je preстал težek dan z visoko vročino. Toda noč je bila zelo mirna. Spal je vse do jutra. Ob 10.30 ga je spet napadla vročina, vendar bolj mila, kakor piše Enria Buzzettiju, ki je zahteval: »Pošlji mi novice vsak dan, ker tvojim verjamejo, medtem ko drugim ne ali zelo malo.« To se je dogajalo zato, ker so poročila zakrivala resnico o težkem stanju, in kakor smo že povedali, je to želel don Bosko, ker ni hotel, da bi se širile vznemirljive novice, niti v oratoriju niti po zavodih. Nikakor ni dovoljeval, da bi poročali brez njegove vednosti.

Don Rua, ki ga je stvar močno skrbela, je hotel imeti pogoste novice in don Cuffia mu je odgovarjal:

»Vi želite – in to upravičeno, da bi vam bolj pogosto poročali o stanju našega častitega bolnika. Zadnjo noč (pišem 17. decembra ob treh popoldne) je prebil nemirno, čeprav zdravnik danes zjutraj ni opazil poslabšanja. Vsi upamo na najboljše. V trenutku, ko vam pišem, se zdi, da se pripravlja nov izbruh miliarne bolezni.

Prejel sem vino iz leta 1825, ki ga je darovala gospa Suzana d'Albisola, in še nekaj steklenic vina od župana v Varazzeju. Vsi kar tekmujejo med seboj, da don Bosku ne bi nič manjkalo, in dobro vino mu vsi svetujejo proti tem izlivom, ki so zares strašni. Mama Corsi je mislila na to in še misli. Don Boskov jedilnik se glasi: dobra juha in kaka kapljica zelo starega vina.

V torek ob sedmih zjutraj bo odpotoval v Varazze doktor Fissore. Ne zato, ker preti kaka nevarnost, temveč da preveri, ali je vse, kar počnemo, tudi najboljše, in zato, da bi nas karal, ker nismo za očeta, ki je storil toliko za nas, storili vsega, kar je v naši moči.

Dragi don Rua, prosite Marijo Pomočnico, da odvrne od nas največjo nesrečo, ki bi nas mogla zadeti. Božja mati Marija je tako zelo dobra.«

Doktor Fissore je obljubil, da ga bo znova obiskal.

Grofica Callori je don Bosku darovala velikodušen dar z namenom, da bi mu mogli ponuditi vse, kar je potrebno. On pa je naročil don Francesii, da naj se ji topla zahvali. To se je zgodilo 17. decembra.

---

⁴⁵ Don Bosko je svojo mater vedno nadvse spoštoval in je vsem ponavljal, da je bila sveta žena. Tudi ko je umrla in so fantje v oratoriju žalovali za njo, jim je govoril: »Izgubili smo mater, toda prepričan sem, da nas bo ona podpirala iz nebes. Bila je sveta žena.«

»Veleodlična gospa grofica! Don Bosko se vam zahvaljuje za molitve, ki ste jih opravili za njegovo zdravje. Čeprav ne more dolgo moliti, je vendar 16. decembra opravil posebno molitev za vas, da bi imeli srečno potovanje. Kar se tiče vašega velikodušnega daru, je povedal, da mu sedaj tukaj nič ne manjka, boji se pa, da bo v Turinu zaradi njegove nedelavnosti zmeda. Toda za to se niti sin niti dobra mati ne smeta razburjati.

Don Boskovo zdravje se izboljšuje, vendar smo preživeli zares težke trenutke. O tem nismo nič poročali, čeprav smo bili v hudih skrbih. Od časa do časa je reveža napadla visoka vročina z bruhanjem, ki je trajala po deset do dvanajst ur. Ko je vročina ponehala, pa je začelo teči iz izpuščajev. Zdravnik ga je obiskal po štirikrat na dan. Ne bom vam govoril o naši pretresenosti; nemo in jokaje smo gledali in upali, da bo bolje, kar pa se je zdelo, da se ne bo nikoli zgodilo.

Kakor hitro so v Turinu in Genovi zvedeli, da je pri nas, so nas začeli obsipavati z vprašanji, toda mi smo mogli ustreči samo redkim, ker moramo skrbeti za šolo, za nadzor v zavodu in biti še pri bolniku. Sedaj, ko so se stvari, hvala Bogu, malo uredile, bomo skušali odgovoriti na vprašanja naših dobrotnikov in poročati o bolnikovem stanju. Revmatizem v roki je izginil. Danes jo je mogel prvič uporabiti za vse potrebno, ne da bi ga bolela.

Tako je, draga gospa grofica, z našim bolnikom in upam, da bodo novice vedno bolj spodbudne. Tukaj v Varazzeju so molili zelo veliko in dobri meščani so pokazali, kako visoko cenijo našega dragega očeta in vašega uglednega sina. Nekdo se je celo daroval za žrtev za don Boskovo ozdravitev. Kar naprej prihajajo ljudje in vprašujejo po počutju našega bolnika. Škof želi biti vsak dan seznanjen z bolnikovim stanjem. Vsi hočejo pomagati: eden pošilja vino, drugi jajca, pomaranče, zavzeto, da vse preseneča in napolnjuje z veseljem.«

Toda upanje in bojazni so se kar naprej menjavali. Dne 18. decembra je don Francesia brzojavil: »Odlična noč. Revmatizem izginil. Vročina padla. Iztok se bliža koncu.« Potem pa je pripisal:

»Dragi don Rua, poročila o don Bosku so vedno nezanesljiva. Danes je bolje, jutri pa spet zanič. Najbolj ga muči vročina. Sporočil sem »odlična noč«, seveda po don Boskovem nareku, ker je bil vedno, razen enkrat, on narekovelec sporočila. Potem sem moral še istega dne ugotoviti prav nasprotno.

Mučila ga je vročina, čeprav ne previsoka, vse do treh zjutraj, tako da je danes, ko to pišem, z močmi pri kraju. Pričakujemo v strahu sedmi in osmi izbruh, verjetno zaradi vročine. Od sedaj naprej bomo v Genovo, Alassio in San Martino pisali pogosteje, da bomo preprečili negotovanje zaradi pomanjkanje novic.

Neverjetno, kako se vsi zanimajo za zdravje našega dragega don Boska. Tako meščani tukaj v Varazzeju in vse redovnice od blizu in daleč. Naš zavod postaja vedno bolj znan zaradi tega žalostnega dogajanja.

Pričakujemo grofico Corsi, ki je po doktorju Fissoreju naznanila svoj prihod. Upajmo, da bo to don Bosku v pomoč, kakor se je izrazil v včerajšnji brzojavki.

Medtem postaja naš bolnik vedno bolj suh in čuti bolečine v hrbtenici in na hrbtu. Zaradi toliko ležanja se mu že guli koža. Toda tudi v takem stanju je poln šegavosti, tako da se moramo s solzami v očeh smejati njegovim dovtipom.

Don Bosko se iz srca zahvaljuje za molitve in trdi, da zaupa samo vanje. Toda preden bo revček mogel spet sestiti na vlak za Turin, bo prešlo veliko veliko dni, tako se vsaj bojimo. Te novice, ki niso kaj prida dobre pa tudi ne slabe, po don Boskovem naročilu sporočite tistim, ki po njih vprašujejo.

Sporočite don Saviu, da je nadškof v Firencah odgovoril z lepim pismom na dopis, ki sem mu ga poslal o don Boskovi bolezni.«

Bolj ali manj isto je don Francesia istega dne sporočil grofici Corsi: »Včeraj je spet imel vročino; vendar ne zelo visoko in brez bruhanja. Iztok iz tvorov se je po- legel, vendar je bolnik ves izčrpan. Preteklo noč je kar dobro prebil in je celo malo zaspal brez večjih motenj. Leva roka ga več ne boli in ga uboga kakor desna, ne da bi gospodar moral kaj trpeti. Danes je prebil ves dan z lahno vročino, ki verjetno napoveduje sedmi in osmi iztok. Bil je vidno ganjen, ko so mu sporočili, da se zanimate za njegovo stanje. Hudo mu je, da prizadeva toliko skrbi tako nežni materi, ki mu jo je dodelil Gospod. Tega si ne izmišljujem sam, temveč mi narekuje don Bosko. Končno pa novice niso niti najbolj obetavne, niso pa tudi slabe. Upajmo, da se bo mogel kmalu dvigniti iz postelje. Uporabil bom poslano znamke, da vam bom poročal vsak drugi dan, in če bo treba, tudi pogosteje.«

Zanimanje za don Boskovo zdravje se je razširilo na vse kroge družbe. Tudi mons. Angel Viteleschi, tajnik Kongregacije za škofove in redovnike, je iz Rima brzojavil don Rui: »Želimo poročila o don Bosku.«

Medtem je poročilo o četrtem izbruhu vzbudilo v domovih pravo tekmovanje v veri in ljubezni.

Don Bonetti, ravnatelj v zavoda v Borgu San Martino, je 18. decembra pisal: »Dragi don Rua, brzojavka, ki si nam jo poslal, nas je vse navdala s strahom. Prosim te, pošlji mi kakega duhovnika spovednika in daj mi poleteti k don Bosku. Ponovno sem prebral pismo, ki mi ga je don Bosko pisal 26. decembra preteklega leta, kjer mi je o vezilu, ki naj bi ga kmalu dobil, rekel: ‚To bo moja oporoka.‘ Goto- vo se spominjaš, da sem te o tem podrobneje vprašal in si mi ti v svojem odgovoru dal vedeti o resni bojazni in si odobril načrt, da bi fantje pri obhajilu in molitvah prosili za njegovo zdravje. Gospod don Bosko sam je, ko je zvedel za to, sredi me- seca januarja tekočega leta pisal: ‚Ne delajmo si utvar. Bog nas hoče v boljšem svetu, kot je ta. Sinovi imajo dolžnost, da se pokažejo vredni svojih očetov, morajo jih celo prekositi.‘ S tem je jasno nakazal svoj odhod in to je bilo pred enim letom. Dragi moj don Rua, v veliki zadregi si in jaz te ne morem potolažiti. Oh, naj nas potolaži dete Jezus, naj nas potolaži Marija, naša dobra mati, naše upanje v teh tako težkih trenutkih. Pošlji mi zato kakega spovednika.«

Don Pestarino se je podvizal, da je sporočil vsem Hčeram Brezmadežne težko stanje »našega predragega skupnega očeta«, ki »se mu je bolezen poslabšala«, in

povabil vse, ki so bile v kraju, da bi se zbrale. Vse so obljubile, da bodo storile vse, kar je v njihovi moči, da bodo molile za zdravje skupnega očeta. Domenile so se, da bodo začele opravljati v župnijski cerkvi tridnevno v čast Mariji Pomočnici in vse sodelovale pri stroških. Vse bi prejemale sveto obhajilo v ta namen, vse, ki bi mogle, bi opravile obisk Najsvetejšega. Don Pestarino je v žalosti imel zadoščenje, da je slišal, kako je ena izmed njih darovala svoje življenje za don Boskovo zdravje. Isto žrtev so obljubile tudi druge. To darovanje bi opravile pri svetem obhajilu. »Rade volje sem privolil v tako velikodušno pripravljenost, in ker nisem mogel od ganjenosti več govoriti, sem sklenil zborovanje. Priznati moram, da me je ta zgled okrepil, da sem tudi jaz daroval svoje življenje za don Boskovo ozdravitev.«

Kdo ne vidi tukaj Marije Mazzarello, ki se je med prvimi ponudila za žrtev, da bi podaljšala življenje našemu svetniku?

»Upajmo, tako nadaljuje don Pestarino, da bo Gospod sprejel in izpolnil prošnje teh duš, ki so po svoji pobudi, brez kakršnega koli navduševanja, izrekle to daritev in žrtev. Danes zjutraj (18. decembra) sem sklical moške in fante in jih spodbudil, da bi molili in darovali sveto obhajilo za don Boskovo zdravje. Prav teko sem nagovoril vse hčere in ženske Združenja svete Terezije. Jaz sam pa sem imel pri Marijinem oltarju peto mašo z blagoslovom in vsem priporočil, da bi tudi v svojih družinah molili za ozdravitev dragega don Boska.« Pismo je sklenil z opombo, da je pisal tudi v Acqui dekanu Olivieriju in ga prosil, da bi sporočil župnikom in duhovnikom in vsem svojim znancem, zlasti še Družbam Marije Brezmadežne bližnjih župnij, don Boskovo težko bolezen in jim ga priporočil v molitev.

Tudi v drugih krajih, zlasti v Piemontu so opravljali zasebne in javne molitve za don Boskovo ozdravitev in tisti, ki se je v tem dokazovanju posebno odlikoval, je bil škof v Albi, mons. Evgenij Galletti. Ko je zvedel za to hudo novico, je bil tako prevzet, »da si ni mogel misliti, da bi umrl«, da »je s solznimi očmi padel na kolena, dvignil roke kvišku in takole molil:

»Gospod, če hočete žrtev, tukaj je, toda prizanesite don Bosku!« Potem mu je pisal eno najbolj občutenih pisem, in ko je opisal njegov previdnostni apostolat, dodal: »Molil sem za vas in prosil druge, da bi tudi oni molili. Daroval sem svoje življenje Gospodu, da bi prizanesel don Bosku v korist mladine in za dobro veselne Cerkve.« Don Caglieru pa je zagotavljal: »Moje življenje je nič ali le malo vredno. Toda don Boskovo življenje ni samo dragoceno, temveč nadvse koristno Cerkvi. Moje življenje v primeri z don Boskovim nima nikakršne vrednosti. Toda njegovo življenje je življenje svetnika in vemo, da svetniki niso zaman na tem svetu.«⁴⁶

V oratoriju so vsi tekmovali v sinovski vdanosti do don Boska. Nekaj gojencev se je zbralo ob oltarju Marije Pomočnice. Prosili so jo, da naj jih vzame k sebi v nebesa, don Boska pa vrne med njegove sinove. Med temi je bil tudi Alojzij Gamarra iz Lombriasca, ki je pisal Enrii, da je daroval Bogu svoje življenje, da bi tako dose-

⁴⁶ Prim. Povzetek Informativnega procesa, izjave mons. Cagliera, stran 859.

gel zdravje predragega očeta. Enria je prebral pismo don Bosku. Svetnik je jokajoč od prevzetosti vzdiknil: »Oh, dobri fantje! Kako zelo imajo radi tega ubogega don Boska!« In je naročil Enrii, naj se jim zahvali in jih spodbudi, da bi še naprej molili, kajti njihove molitve so bile Bogu zalo všeč.

Glede Alojzija Gamarra je Enria pri informativnem procesu povedal naslednje: »Zdi se, da je Bog sprejel njegovo žrtev, kajti umrl je nekaj let pozneje (10. novembra 1878) v mojih rokah, po komaj enem letu duhovništva (pa še to ni bilo dopolnjeno).«

Tudi don Pestarino je poletel v nebesa 15. maja 1874, komaj dve leti po velikodušni daritvi svojega življenja. Mons. Galletti »je od takrat začel trpeti zaradi mnogih nevšečnosti, nato ga je zadela kap in končno je umrl 5. oktobra 1879, star 63 let, medtem ko je don Bosko kljub njegovim 64 letom, težkim naporom in sredi mnogih nevšečnosti »vlekel naprej pri dobrem zdravju«. ⁴⁷

3.4. SPLOŠNO ZANIMANJE

Tolikšna velikodušnost je bila posledica neprimerljive svetnikove dobrote. Tudi med boleznijo je bila njegova misel vedno pri njegovih sinovih. Dne 19. decembra je Enria ob enih ponoči pisal don Lazzeru:

»Kljub bolečinam je vedno vesel in zadovoljen. Ko je videl, da smo žalostni, je vedno znal povedati kaj smešnega, da smo se morali smejati.

Od vseh strani nam nadškofje, škofje, župniki in duhovniki ter prelati pišejo pisma, mu pošiljajo blagoslov, izražajo svoje globoko sočutje in mu zagotavljajo, da molijo zanj, da bi Bog ohranil njegovo življenje v korist katoliške Cerkve, toliko ubogih duš in zlasti še mnogih dečkov.

Don Bosko je vedel, da so v oratoriju molili in še molijo, da so zanj prejemale sveto obhajilo, in je bil zato ves ganjen. Trdil je, da če mu je sedaj malo bolje, je to zaradi njihovih molitev.

Don Bosko je nenehno v oratoriju s srcem, duhom in celo v sanjah. Prejšnjo noč je sanjal, kako je odgnal hudiča izpred vrat oratorija, in medtem ko je od iste grde pošasti zahteval, naj mu pove, kaj dela tam, se je zbudil in mi pripovedoval te sanje.

Ura je že štiri po polnoči in naš dragi oče je nemiren in ne more zaspati. Toda prav sedaj je začel malo blésti in iz nekaterih besed povzemam, da govori o velikih načrtih, ki jih ima s salezijansko družbo.«

Njegov neutrudni strežnik je izjavil tudi naslednje: »Sedel sem za mizo in pisal prijateljem v Turinu, kar sem nenadoma zaslišal močan krik. Skočim pokonci, te-

⁴⁷ Prim. Bollettino Salesiano, november 1879.

čem k postelji in slišim, kako mi s težavo reče: ‚Kaj vendar počneš? Kdo ti je dal dovoljenje, da vstopiš v oratorij?‘ Gledal sem ga, on pa je govoril tem podobne besede. Videlo se je, da so bile sposobnosti in moči na delu, in usta so se gibala. Za trenutek sem se zbal in sem z lučjo posvetil pod posteljo, pa nisem ničesar videl. Stresel sem ga. Ko je odprl oči, je vzkliknil: ‚Oh, si ti?‘ Vprašal sem ga: ‚Vam je hudo? Zakaj ste tako glasno kričali?‘ ‚Saj sem imel zadosti razloga za to. Pomisli, bil je hudič, ki je za vsako ceno hotel vstopiti v oratorij, in jaz sem mu rekel: Pojdi stran! Ukazujem v Božjem imenu: Pojdi stran, grda mrcina. Nimaš kaj opraviti tu notri!‘

Te sanje so ga tako utrudile, da je, potem ko mi jih je povedal, zaspal ter tako globoko in težko dihal, da mi je bilo hudo. Ostal sem še nekaj časa ob postelji, dokler se ni počasi umiril.«

V Varazzeju so nepotrpežljivo pričakovali ponoven obisk doktorja Fissoreja. Prišel je 20. decembra v spremstvu grofice Corsi in njene hčerke. »Tako so sklicali neke vrste posvet in ugotovitev se je glasila, da je don Bosko začel okrevati. Doktor Fissore je dejal, da bo treba počakati še kak dan. Vsekakor pa se stanje izboljšuje in zdravnik pravi, da je to začetek konca, da je že skoraj konec. Don Boskovo stanje je dobro, čeprav ima še nekaj vročine, kar pa ni nič nevarnega.

Obisk dobrih Turinčanov je zelo dobro deloval na don Boska. Zdravje se počasi vrača. Naša hiša je postala glavno mesto naše male države. Kjer je kralj, tam je glavno mesto, in upajmo, da bo v ponedeljek (božični dan) ali torek prišel tudi ministrski predsednik s svojimi ministri.«

Don Francesca sklepa svoje pismo don Rui takole: »Tako je torej stanje in upamo, da se bo spremenilo samo na dobro in boljše.«

Tudi grofica Corsi je brzjavila don Rui: »Stanje dobro, vsi smo zelo zadovoljni, prihodnost se nam smehlja.« Enria pa je pisal Buzzettiju:

»Don Boskovo zdravje se izboljšuje. Doktor Fissore, ki je prišel danes, je ugotovil, da kaže zelo dobro. Vročina je nizka, miliarni izbruhi so ponehali, potenje se je ustavilo. Po celem telesu ga močno srbi, tako da ne more biti pri miru. Zdravniki trdijo, da je to dobro znamenje. Doktor Fissore je dejal, da mu za božič lahko damo kos piščanca ali goloba.

Don Bosko je bil zaradi doktorjevega obiska ter zaradi obiska grofice Corsi in njene hčerke tako zadovoljen, da se je zdelo, da ni bil več bolan.

Veseli ga, ko vidi koga iz oratorija. Pri nas je bil ves dan don Vota (Dominik, ki je prišel na obisk iz Alassia) in don Bosko mi je dejal: ‚Tako sem vesel, ko vidim koga domačih, da se mi zdi, da sem v Turinu.‘ Nenehno je s srcem in duhom v oratoriju sredi svojih fantov in vsak trenutek moli zanje. Tudi v sanjah je vedno v oratoriju.

Ura je tri zjutraj. Njegov spanec je nemiren in večkrat prekinjen. Zelo je zadovoljen, ko mu pripovedujem, da v oratoriju veliko molijo zanj, da so v nedeljo darovali veliko obhajil, zlasti člani Družbe sv. Jožefa in rokodelci. Naročil mi je, da se v njegovem imenu vsem zahvalim.

Falco zna odlično pripraviti nadrobljen kruh in dobro juho. Župnik v Varazzeju je s prižnice oznanil našo nesrečo in celo mesto se je odelo v žalost. Povsod opravljajo posebne tridnevnice in devetdnevnice.

Od vseh strani še naprej prihajajo pisma in telegrami. Škofje pošiljajo svoj blagoslov in prosijo Gospoda, da bi ohranil njegovo dragoceno življenje. Veliko ljudi tako visokega kakor nizkega položaja deli z nami žalost.«

Kakor je svetnik skrbel za svoje sinove, tako je še naprej skrbel za dela, ki jih je imel v obdelavi. Tiste dni so tiskali Preskrbljenega mladeniča. Prosil je don Francesio, da je popravil odtise nekaterih strani v dodatku in jih potem poslal v potrditev turinskemu nadškofu. Prav tako je razmišljal o novi izdaji Cerkvene zgodovine.

Doktor Fissore, grofica in grofična Corsi so zapustili Varazze 21. decembra, zadovoljni zaradi izboljšanja stanja in prepričani, da za zdaj ni nikakršne nevarnosti.

Preden je dobra grofica odšla, je vprašala don Boska, kako bi mogla malo opremiti njegovo sobo v Turinu, da bi položila preprogo za noge, da ga ne bi zeblo in da ga ne bi bolela glava. Svetnik pa, ki ni mogel trpeti preprog ne na tleh ne ob postelji, ji je odgovoril (tako poroča don Rua):

»Da, draga gospa, zelo vam bom hvaležen, če boste pokrili tla v moji sobi z bankovci po dve liri. To bo odlično sredstvo, da prežene glavobol, ki me bo gotovo napadel, ko se bom vrnil v oratorij.«

Don Francesca je takoj pisal don Rui in mu sporočil o velikem daru cenjene grofice: »Ko sem z grofico Corsi govoril o renti 1.000, boš ti – tako je rekel – dal samo 300 lir, drugo bo dala mama. Ne morem z besedami opisati vtisa, ki ga je naredil grofičin prihod. Toda veselje je izginilo zaradi nenadnega odhoda. Kako je bilo don Bosku hudo! Reci dobri grofici, da jo bo Viktorin (tako je grofica klicala nečaka – don Francesca), ki ga je pustila v Varazzeju, spremljal s svojo molitvijo, mislijo in žalostjo celo pot. Danes sem jih imel cel kup. In sedaj, ko pišem in bi že morala biti v Turinu, prosim angela varuha, da bi ju čuval. Nekaj časa ne pošiljajte več odtisov. Je popolnoma nekoristno. V našo veliko nesrečo don Bosko še ne more nič. Jaz nimam trenutka časa, zlasti še sedaj po nesreči don Cuffia (tudi zbolel).«

Toda napor, ki ga je moral svetnik pretrpeti, da je sprejel doktorja Fissoreja in grofico Corsi, in zlasti še potek bolezni sta povzročila novo slabost. »Don Bosku je malo bolje,« je 22. decembra pisal don Francesca grofici Callori, »vendar ne toliko, da bi mogel biti z nami. Vsekakor je še veliko, če lahko povemo to. Upam, da vam je grofica Corsi sporočila novice o ubogem bolniku. Mislil sem na vašo željo in jo prosil za to uslugo. Danes, celo takoj ko so odšli ti ljubeznivi gostje, je don Bosko zapadel v globoko potrto in nemir, ki ga ni zapustil vso noč.

Ko sem mu nocoj govoril o vašem pismu, o molitvah, mi je zagotovil, da se počuti bolje. Don Bosko sočustvuje z vašimi težavami in se vam zahvaljuje za vaše materinske skrbi. Toda še posebno si jih hrani za čas po ozdravitvi, kajti takrat bodo gotovo zelo velike potrebe in bo zadovoljen, da ni prej izrabljaj vaše materinske dobrote.

Ne zahvaljujte se za to, kar delam, kajti če vi potrebujete novice o don Boskovem stanju, moram jaz ponoči in podnevi dvigati svojega ubogega duha, ki ga teži toliko opravkov. Če hočem ali ne, čutim potrebo, da komu, za katerega vem, da ga ima rad, povem svojo žalost zaradi ubogega don Boska.

Tukaj smo opravili novo tridnevnicco za don Boska. Zagotavljam vam, da je je potreben. Če smo danes prosili Unità Cattolico, da bi objavila, da se za don Boska ni treba več bati in da se mu zdravstveno stanje izboljšuje, ga je danes spet napadel miliarni izliv, tako da smo vsi zaskrbljeni stali okoli njegove postelje. Če bi k nam prišla mamica, koliko bi trpela.

Žal mi je, da odhaja pošta in tako ne morem več nadaljevati.

Don Bosko vas pozdravlja, in to s tistim imenom, ki vam je posebno všeč in ki si ga zares zaslužite zaradi vaše skrbi v tej bolezni, ki nam jo Bog pošilja v preizkušnjo vseh in za večanje Božje milosti.«

Don Bosko se je počutil zelo slabo in 22. decembra je skrivaj pisal v svojo beležnico svojo oporoko.

Istega dne je Enria potrdil Buzzettiju nov izbruh, obenem pa dajal upanje na izboljšanje:

»Včeraj je don Bosko prebil izredno lep dan, toda danes je spet malo slabše. Ves dan ga je mučila vročina z izpuščaji. Bil je zelo tih in žalosten; nekaj čisto ne-navadnega.

Danes zvečer pa si je zopet dobro opomogel. Od vseh strani prihajajo darila, zlasti vino, zelo staro iz leta 1830, 40, 55, 61.

Včeraj zjutraj ga je obiskala neka starejša gospa, ki je odšla od doma na pol bolna samo zato, da bi mogla videti don Boska (gospa Suzana). Kako nepozaben prizor, kakšni izrazi ljubezni! Jaz, ki sem bil navzoč, sem si kar naprej brisal solze ganjenosti.

Vsak dan prihajajo pisma sočutja in obiski od vseh strani, tudi iz oddaljenih krajev.

Don Bosko vas vdano pozdravlja in se zelo priporoča v vaše molitve. Zdi se, da bo prebil srečno noč. V tem trenutku spi.«

Pa ni bilo tako.

Dobri Enria je »ob postelji častitega bolnika« opolnoči 23. decembra ves iz sebe pisal predragim prijateljem v oratoriju:

»Na svojo veliko žalost vam moram dati kaj malo razveseljive novice o don Boskovem zdravju. Danes ga vročina ves dan ni zapustila. Spet je nastal izbruh kožnih turov, kar bo že sedmi ali osmi izbruh. Ves dan je bil moker; zelo se je potil. Od večera vse do sedaj ni mogel zaspati. Za kratek čas je malo zadremal, pa so ga sanje tako vznemirile, da je kričal in stokal, da sem bil v resnih skrbih. Prihitel sem k njegovi postelji, on pa mi je zagotavljal, da ni nič hudega.

Oh, predragi Buzzetti, nisem več zmožen pisati, ker me vse tako zelo teži. Ni mogoče naprej, moraš se izjokati; jok, ki mi trga dušo od bolečine. In kdo ne bi

čutil bolečine, ko vidiš tako dobrega očeta, ki ječi v postelji že toliko časa, ne da bi se bolezen znatno izboljšala. En dan dobro, drugi dan spet vse narobe ter spet in spet novi izbruhi. Kakor hitro ponehajo, je tukaj že vročina in potenje, ki ga tako izmučita, da bi se smilil celo morskim roparjem. Ali moremo biti prepričani, da ga bomo videli kmalu zdravega in okrepanega? Reci, da naj molijo. Pa zares. Dete Jezus se nas bo usmilil in nam vrnil našega očeta don Boska zdravega in čilega. To je naša edina želja. Reci don Dalmazzu, da je don Bosku zelo ugajala misel Družbe presvetega Zakramenta. Bil sem do solz ganjen, ko sem slišal tako lepe izraze sinovske vdanosti, ki jih samo katoliška vera more položiti v človekovo srce. Reci jim, naj še naprej molijo, ker bomo gotovo uslišani.

Ura je dve po polnoči. Zdi se, da se je malo pomiril in zaspal. Vsem skupaj želim vesele praznike. Jaz jih bom prebil z žalostnim srcem ob postelji svojega in vašega očeta. Upajmo, upajmo! Bog nam bo pomagal.«

3.5. MAJHNO IZBOLJŠANJE

Čeprav je bila don Ruova mati zelo bolna, se je odločil, da se bo za božične praznike odpravil v Varazze, najpozneje za praznik sv. Janeza Evangelista. Dobival je Enriova pisma in vsak večer po večernih molitvah sporočal gojencem novice o don Boskovem stanju ter jih spodbujal k molitvi in da bi postali boljši vse dotlej – kakor je govoril Buzzetti –, dokler bo Bog hotel tepsti pastirja zaradi grehov njegovih ovc«.

»Nisem mogel končati branja tvojega pisma z dne 23. decembra – je Buzzetti pisal Enrii – zaradi prevelike žalosti, neprijetnosti in solz, ko sem zvedel, da don Bosko toliko trpi.

Molil sen in priporočal vsem, da bi molili. Detetu Jezusu sem celo rekel, da naj meni naloži vse bolečine, ki jih trpi don Bosko, da naj mi pošlje celo smrt, samo da bi on kmalu ozdravel in živel še veliko let.

Čeprav imamo don Rua, mi prosim, še naprej piši, nikar ne misli, da mi je to neljubo. Neljubo bi mi bilo, če mi ne bi pisal. Poročaj nam vsak dan o dragocenem stanju zdravja našega dragega očeta. Don Savio je naročil, da naj pošljejo iz Chierija veliko kletko plemenitih velikanskih golobov. Ko bodo prišli, jih uporabljaj po potrebi drugega za drugim.

Nočna in dnevna Božja služba za božič je lepo potekala. De Vecchi pozdravlja don Boska in želi, da bi kmalu ozdravel.

Poljubi mu v mojem imenu častito roko in mu reci, naj me blagoslovi.«

Še pred polnočnico in zlasti še po njej je Enria ob bolnikovi postelji pisal svojemu predragemu Buzzettiju in vsem svojim »prijateljem in don Boskovim sinovom« oratorija naslednje ljubeznivo in nežno pismo, ki ga v celoti objavljamo z namenom, da pokažemo razpoloženje, ki je vladalo v njegovi duši:

»Oh, srečna noč, v kateri je dete Jezus prišlo iz nebes k nam v naše ubogo srce, da bi naredilo iz njega tabernakelj milosti in ljubezni!

Oh, zakaj ni dano, da bi se tudi jaz udeležil v družbi z našim predragim očetom don Boskom v oratoriju te presrečne noči, ki je tako draga vsem, zlasti še don Boskovim sinovom.

Zagotavljam vam, da je za nas vse velika žalost. Naše misli so pri vas, dragi bratje. Našemu predragemu očetu se dozdeva, da je v svoji spovednici, kjer pripravlja v tej sveti noči toliko čistih duš za dete Jezusa, kajti včeraj ves dan ni delal drugega, kot samo govoril o tej prečudoviti noči. Tudi jaz si predstavljam, da sem z vami pri tistem čudovitem dogajanju, ko toliko bratov v Jezusu Kristusu in toliko dobrotnikov pri polnočnici prejema dete Jezusa v svoje srce.

Nocoj v zavodu ni bilo svete maše, ker so pevci šli v župnijsko cerkev in tam peli don Caglierovo mašo.

Mi upamo, da bomo današnji dopoldan deležni istega veselja. Naš dobri oče bo prejel obhajilo v postelji, vendar se ne prestrašite, saj ni za popotnico, temveč zaradi njegove velike pobožnosti do deteta Jezusa in zato, da bi pridružil svoje molitve molitvam svojih dragih in da bi tako združeni v enem samem srcu in eni sami duši prejeli milost, da bi imeli don Boska spet kmalu med nami. In to milost, sem prepričan, bomo prejeli, kajti včeraj se je ves dan počutil dobro in tudi vročina ga ni mučila.

Ob 11. uri je zaužil malo nadrobljenega kruha. To je bilo vse, kar je zaužil po obhajilu.

Potem je sladko zaspal, in ko sem se vrnil iz župnijske cerkve, se še ni prebudil, čeprav je bilo že dve popoldne. Kakšno zadoščenje, ko vidiš, kako mirno spi. Zdi se kakor spanec sv. Janeza Evangelista na Gospodovih prsih, tako miren izraz ima. Toda ne nehajmo moliti in molimo iz vsega srca in dete Jezus se nas bo usmililo.

Don Bosko mi je včeraj zjutraj (24. decembra) rekel, da se sedaj ne bi mogel več upirati vsem boleznim, ki ga tarejo, če ne bi na vseh krajih in koncih toliko zanj molili. Pomislite, dragi bratje, da je imel že sedmi in osmi izbruh in revmatizem v levi roki, tako da je ni mogel več gibati. Pravijo, da je čudež, če kdo prestane tretji izbruh. In mi že sedaj lahko rečemo, da je prava Gospodova milost, ki nam jo je izkazal zaradi toliko prošenj.

Molimo, molimo iz vsega srca in Gospod nas bo osrečil s tem, da nam bo vrnil našega dragega očeta čilega in zdravega.

Oh, dragi bratje, če bi vedeli, s kakšnim veseljem je prejel voščila svojih dragih sinov! Bil je do solz ganjen in mi je rekel: ‚Ko boš pisal v Turin, jim sporoči, da se vsem zahvaljujem za nežno ljubezen, ki mi jo izkazujejo, in za molitve, ki jih dvigajo k Bogu za moje ozdravênje, če je tako Božja volja.‘ Rekel mi je, da bo ob vrnitvi v Turin izrekel zahvalo vsakemu posebej. On moli za vse, tudi mi vsi molimo zanj.«

Don Rua je odpotoval v Varazze, potem ko je uredil vse za opravljanje druge devetdnevnice v čast Mariji Pomočnici, ki naj bi jo opravili s še večjo gorečnostjo. Njegov obisk je don Boska napolnil z veseljem: »Zadovoljen sem, zares sem zadovoljen,« je don Bosko ponavljal Enrii, »da je prišel don Rua.«

Don Rua se je dolgo zaupno pogovarjal z don Boskom. Enria je takoj pisal Buzzettiju: »Don Bosku je danes bolje: malo vročine, jasna glava, izcedki ga le malo mučijo. Kako bo jutri? O, da bi dobri Bog hotel, da bi se mu stanje izboljšalo vsaj tako kot danes. Veličastno našopirjena sta prišla tvoja dva odposlanca (dva piščanca). Kako rad bi, da bi ju pojedel don Bosko, pa se bojim, da ju bom moral jesti sam. Zato kar misli, da jih boš zanj poslal še nekaj. Pustimo šalo ob strani. To, kar mi sedaj dela preglavice, ni sedanje stanje, temveč izmenjavanje dobrega in slabega počutja, kar se zanj vedno konča v slabem počutju.«

Don Ruov obisk je bil don Bosku v veliko uteho. Enria je pisal Buzzettiju:

»Pretekla noč od dveh je bila zanj zelo ugodna, kakor tudi ves današnji dan. Začel je z malo juhe, s piškotom in z malo vina baroko izpred dvajsetih let, dar grofice Corsi.

Če ga jutri, 27. decembra, ne bo spet napadla vročina, lahko rečemo, da se je zanj začel čas okrevanja. Povej vsem, naj ne nehajo moliti. Gospod nas bo uslišal, o tem sem trdno prepričan.

Don Bosko mi je naročil, da naj se vam znova zahvalim za izražene dobre želje, za dokaze dobrote in ljubezni v preteklosti in zlasti še sedaj v času bolezni. O vas govori vedno z velikim veseljem kakor oče o svojem sinu in potem o vseh brez razlike.

Polnoč je in mirno spi, da je pravo veselje, če ga pogledaš.

Ura tri zjutraj je in don Bosko mirno spi. Upajmo, da bo danes lepo preživel praznik sv. Janeza Evangelista, ki je njegov pravi god.

Don Lazzero, ki se je vračal iz Nizze, je poslal Enrii točno poročilo o devetdnevnici, ki so jo rokodelci opravili za božič za ozdravitev njihovega nadvse ljubljenega očeta, in zlasti še o posebni zavzetosti članov Družbe sv. Jožefa.

Povej don Bosku, da je rokodelcem zelo hudo zaradi njegove bolezni in da storijo, kar morejo, da bi olajšali njegove bolečine s tem, da opravljajo posebne molitve. Razen redkih izjem, in te pozna tudi don Bosko, so v teku devetdnevnice vsi, nekateri trikrat, nekateri pa celo vsak dan prejeli sveto obhajilo za ozdravitev svojega dobrega očeta don Boska in to nadaljujejo tudi sedaj po božiču.

Posebno zavzetost so pokazali člani Družbe sv. Jožefa. Od svetega Jožefa pričakujemo, da nam bo vrnil zdravega in čilega našega don Boska. Nekateri so dajali opravljati svete maše z denarjem, ki so ga dobili kot žepnino. Te dni pri rokodelcih ni opaziti raztresenosti, nemira, temveč so vsi mirni in z obrazov jim lahko bereš žalostno sporočilo: naš oče je bolan. Ko sem med njimi, hočejo vedno vedeti novice o don Bosku. Lahko si predstavljaš, kako rad jim pripovedujem vse, kar vem

o našem tako ljubljenem očetu. Dostikrat so mi med pripovedovanjem o njegovi bolezni prišle solze v oči, kar sem skušal zakriti, tako da sem speljal pogovor na vsakdanje stvari. Vendar sem jih vedno navduševal, da bi še naprej z velikim upanjem molili.

Vsi godbeniki, razen tistih dveh, ki ju je don Bosko priporočil od tukaj in o katerih sem že govoril, so opravili sveto obhajilo za don Boska.

Ne bom ti pripovedoval o lepem božičnem prazniku, ker ti bo don Rua vse natančno opisal.

Pri rokodelčkih, kamor hodim spovedovat, in v zavetišču, kjer mašujem, me vedno vprašujejo za novice o don Bosku in vsi iz srca prosijo zanj. Ni mi treba izražati svojih želj, ker vsi vejo, da bi radi videli don Boska čim prej zdravega in rešenega te bolezni. Oh, koliko zaobljub sem že storil in koliko jih še delam. Vse upam od Boga, Marije in sv. Jožefa.«

Enria je v oratorij poslal dobre novice. Don Lazzero je prepisal pismo in ga zvečer prebral rokodelcem:

»Našemu dobremu očetu don Bosku se zdravje izboljšuje. Danes mu je bilo zelo dobro, imel je sicer še nekaj vročine, vendar malo, tako da je zdravnik menil, da to sploh ni vročina. Če je jutri ne bo več imel, se začinja njegovo okrevanje. Vsi si želimo, da bi čim prej ozdravel; vse naše prošnje Gospodu so namenjene temu cilju. Vem, da se je veliko molilo in se še. Don Bosko sam pravi, da če njegovi gojenci pa tudi druge osebe ne bi toliko molili, ne bi mogel premagati te bolezni. Zato se priporoča, da bi molili še naprej, da bi hodili na obisk Najsvetejšega, da bi od Boga izprosili to veliko milost.

Naš dobri oče je z veseljem poslušal poročilo, kako so vsi rokodelci brez razlike goreče molili za njegovo ozdravitev, zlasti še člani Družbe sv. Jožefa in godbeniki. Oh, da. Ko je naš dobri oče slišal to poročilo, je čutil izredno nežnost in je bil ganjen do solz.

Rekel mi je: ‚Zares mi je v veliko tolažbo, ko slišim, da moji dragi sinovi tako zavzeto molijo zame. V tem trenutku se mi zdi, da ne čutim nikakršne bolečine. Ti dragi sinovi me imajo tako zelo radi! Prepričan sem, da bi skoraj vsi bili pripravljene prevzeti nase to bolezen, da bi bil čim prej med njimi. Toda Gospod je določil, da moram trpeti jaz. Dragi sinovi, radi me imate, toda tudi jaz vas imam rad in sem vedno z vami, če ne telesno, pa s srcem in duhom. Da, moje misli so vedno pri vas, dragi sinovi.‘

Naročil mi je, naj se vam zahvalim za ljubezen, ki mu jo izkazuje, in vas prosi, da bi še naprej opravljali sveta obhajila po njegovem namenu. To je najlepši dar, ki mu ga lahko daste. Posebno se zahvaljuje članom Družbe sv. Jožefa in godbenikom in jih spodbuja, da bi se še naprej lepo vedli in bili vsem za lep zgled. Rad bi, tako mi je rekel, izrekel zahvalo vsakemu posebej. To bo storil, ko se bo vrnil v Turin.

Tudi jaz se vam zahvaljujem in ne najdem besed, s katerimi bi izrazil svoje zado-

voljstvo nad prizadevanjem, da bi se lepo vedli in s svojimi molitvami podpirali našega dragega don Boska. Don Bosko mi je naročil, naj vam povem, da bomo proslavili z velikim praznikom našo zahvalo Bogu za tako velik dar, ki naj bi ga prejeli.

Ura je pol treh po polnoči. Don Bosko še naprej mirno spi. Upajmo, da bo današnji dan lepo preživel.«

Ko se je don Cagliero vrnil v oratorij, kjer so že začeli obhajati devetdnevnicu, je takoj dal pobudo za posebne molitve pri Dobrem pastirju, v zavetišču, pri magdalenkah, pri sv. Petru, pri sv. Ani, se pravi v vseh zavodih, kamor je hodil pogosto pridigat in spovedovat in kjer je tudi poučeval petje. Dne 27. decembra je pisal v Varazze:

»Lepo mi pozdravi našega dragega očeta in mu povej, da gojim živ ogenj ljubezni in molitve v vseh mestnih ustanovah. Oh, kako goreče molijo te dobre in ljubeznive duše!

Bil sem pri nadškofu, ki je zelo zaskrbljen zaradi njegovega zdravja. Tudi on moli za njegovo ozdravitev. Molimo in upajmo. Če bi bilo kaj nevarnega, mi, prosim, zasebno sporoči, da bom takoj prišel v Varazze.

Pogosto sem pri gospe grofici Corsi, naši babici, da jo tolažim. Zatrete moram v sebi bolečino, da jo lahko lajšam njej.«

Mons. Gastaldi, ki je videl, kakšno korist prinaša don Boskova ustanova škofiji, je razmišljal o tem, da bi jo povzdignil v škofijsko ustanovo. Ko je govoril z don Caglierom, ga je vprašal:

»Koliko članov te družbe vas je trdnih in odločenih v vašem poklicu?«

»Vsi ravnatelji,« je odvrnil don Cagliero.

»In drugi?«

»Več kot sto petdeset jih je zvestih v svojih obljubah in taki bodo tudi ostali.«

»In če bi don Bosko umrl?«

»Poiskali bomo kakega barbo (strica), ki bo prišel za njim.«

»Že prav, že prav! Upajmo, da ga bo Bog še ohranil.«

Don Caglieru se je zdelo, da če bi don Bosko umrl, bi monsinjor upal, da bi se salezijanci obrnili nanj za vodstvo, in ni dodal nič drugega. Ko je odšel iz nadškofijske palače, se je srečal s kanonikom Marengom in mu pripovedoval o pogovoru, ki ga je imel z monsinjorjem. Kanonik, ki je dobro poznal nadškofove zamisli, je ves ganjen in zadovoljen dejal:

»Srečni vi, vaš odgovor je prehitel vsak odgovor, ki bi lahko škodil družbi.«

Don Bosko je tiste dni še naprej okrevl. »Danes,« tako piše Enria na večer 27. decembra, »je bilo spet vse v redu. Bogu bodi hvala. Kako strašna bolezen. Vsa koža se mu lupi in odpada v kosih po pet do šest centimetrov. Sedaj je ura enajst ponoči. Kakšna radost, ko ga vidim sedeti v postelji, potem ko je pojedel nekaj nadrobljenega kruha, ko govori rade volje o don Rui in stvareh v oratoriju. Teden dni od tega je prišel k njemu njegov nečak Alojzij Bosko.«

Neki dan takrat je don Bosko smehljaje se rekel bolničarju:

»Glej, kako zelo hudoben je don Bosko. Celó kožo spreminja. Koža, ki jo imam, je slaba. Ali vidiš novo kožo? Bomo videli, ali se bo ta kaj lažje upirala nevihtam in viharjem, ki pretresajo danes svet. Upam, da jo bo Gospod ustrojil zadosti trpežno za njegovo delo in v njegovo večjo slavo. Prepričaj se, dragi Enria, da morajo biti vse naše sposobnosti in vsa naša pamet in vse naše delo, vse naše bolečine, vse naše ponižanje usmerjeni v večjo Božjo slavo. Če se trudimo za našo slavo, naše misli niso nič vredne in vse, kar storimo, je ničevó. Gorje tistemu, ki dela za svetno slavo. Svet je slab plačnik in plačuje z nehvaležnostjo.«

Po kratkem premoru, ki je trajal nekaj minut, je dodal: »Kdo je don Bosko? Ubog kmečki sin, ki ga je Božja dobrotá brez njegove zasluge poklicala v duhovniško službo. Toda glej, kako velika je njegova dobrotá! Uporabil je preprostega duhovnika, da je naredil veličastne stvari v začudenje vsega sveta. In vse se dela in se bo delalo v večjo Božjo slavo in v korist njegove Cerkve.«

3.6. VESELO UPANJE

Dnem skrb vzbujajočega trepetanja so sledili dnevi veselega upanja. Pošta je prinašala voščila in pozdrave fantov za novo leto, don Bosko pa se je zahvaljeval po Enrii. Z ene strani so še vedno prosili za molitve, z druge strani pa so bili na obzorju lepi obeti. Iz oratorija so še naprej želeli dobivati poročila o bolniku in tudi v Varazzeju so po večkrat na dan sporočali novice. Dobrotniki so kar tekmovali med seboj, kdo mu bo poslal, kar je bilo potrebno, pa tudi iz oratorija so pošiljali piščance in golobe velikane, prepečenec in še drugo, kar so imeli za potrebno. Buzzetti mu je poslal tapioko, izcedek iz nekega ameriškega drevesa, za katero so pravili, da je dobra za slabotne želodce. In don Bosko se je vsem zahvaljeval, kakor je mogoče ugotoviti iz pisem.

Vsi so si želeli, da bi jih don Bosko poimensko navedel. »Prijetno mi je, je pisal Jožef Dogliani Enrii, »da lahko sredi svojega obilnega dela posvetim nekaj časa pisanju tega pisma. V enem izmed zadnjih pisem ste mi poslali svoje pozdrave in jaz vam jih iz vsega srca vračam. S tem svojim pismom vam želim voščiti srečen začetek novega leta. V trenutku, ko don Boska ne bodo preveč mučile njegove bolečine, mu izročite moje voščilo za novo leto. Recite mu, da naj ne pozabi na tistega »lisjaka«, ki mu je storil toliko dobrega. Povejte mu to izrecno, kajti v pismu, ki ste ga pisali Buzzettiju od tod, so bili pozdravi od gospoda don Boska za vse moje tovariše, ki so bili navedeni po imenu, samo imena ubogega Doglianija ni bilo (kar se še nikdar ni zgodilo). Ne vem, ali je bila to krivda peresa, ki je pisalo, ali jezika tistega, ki je bral, dejstvo je, da sem o tem razmišljal ves tisti dan in razmišljam še sedaj. Drugikrat, ko je don Bosko pisal iz Rima, sem bil vedno ponosen, ko sem

bil imenovan takoj za Baralejem, in tega ponosa se nisem prav nič sramoval, ker je prihajal iz želje, da bi ga njegov oče imel rad. Toda tokrat sem bil popolnoma pozabljen in tudi v ‚post scriptum‘ (pripisu) nisem prišel na vrsto. Potrpeljenje. Toda jaz poznam gospoda don Boska in on pozna mene in to mi je v veliko veselje. S tem hočem reči, da če je bilo v tistem pismu opuščeno moje ime, se je zgodilo zaradi raztresenosti. Vendar bi rad zvedel o tej stvari kaj več od vas.

Tukaj v oratoriju ni tistega starega veselega razpoloženja in ga ne bo, dokler se ne vrne tisti, ki je njegov začetnik. Naravnost ganljivo je videti fante, kako sredi igre zapustijo dvorišče in odidejo v cerkev, kjer ob oltarnih stopnicah prosijo Najsvetejše, da bi ga mogli kmalu spet videti zdravega in čilega.

Ljudje, ki pridejo v knjigarno, vprašujejo, kako je z don Boskom. Tudi najmanjši dečki vprašujejo po njem. Ko zvemo, da je prišlo kako poročilo, vsi nepotrpežljivo čakajo, da bi ga slišali. Predvčerajšnjim smo začeli splošno devetdnevnicu k Mariji Pomočnici za zdravje našega očeta. Upamo, da ona, ki je po njegovi priprošnji tolikerkim podelila ozdravitev, ne bo pozabila nanj, po katerem je te milosti delila. Ne morem nehati pripovedovati o gospodu don Bosku. Kakor hitro bo ozdravel, pridite, da bomo pripravili malo trušča, ki ga bomo združili s tedeumom.

Ne vem, ali bo don Rua še tam, ko bo prišlo to pismo. Če bo, ga, prosim, pozdravite v imenu knjigotržcev in godbenikov.

Bodite tako dobri in poljubite v mojem imenu roko gospodu don Bosku in mu recite, da si tudi jaz upam prositi zase in da naj me ne pozabi.«

Don Lazzero je ponovno vpraševal: »Kdo ve, ali nam je dovoljeno, da želimo srečen konec starega in dober začetek novega leta za našega dragega don Boska? Da, upamo. Saj nasprotno sploh ni mogoče, če pomislimo na goreče molitve, ki so se opravljale zanj.«

Enria mu je odgovoril:

»Ne morem ti z besedami izraziti zadovoljstva, ki sem ga čutil ob branju tvojega pisma z dne 26. decembra. Ko sem bral izraze tvojega ljubečega, velikodušnega, hvaležnega, dobrega srca, so mi prišle solze v oči. Zdravje našega ljubljeneega očeta je iz dneva v dan boljše. Danes mu je bilo dobro ves dan in začel je jesti kose goloba velikana, da ga je bilo veselje videti. Prav tako je vzel dvakrat juho s tapioko, ki mu jo je poslal Buzzetti, in mu je zelo ugajala. Ubogi oče! Ves dan se je smejal zaradi tistega čudnega imena tapioka. Naš ljubeznivi oče je bil ves prevzet ob poslušanju vsega, kar so mu pisali rokodelci o svojih molitvah, vsakodnevnih obhajilih, o lepem vedenju in o voščilih, ki so mu jih poslali.

Ker si mi pisal, da bi ga poprosil za kako besedo, ki naj bi jo povedal tvojim rokodelcem, mi je dejal: ‚Iz vsega srca se jim zahvaljujem za molitve, ki jih opravljajo zame. Zlasti se zahvaljujem članom Družbe sv. Jožefa. Če so mi vsi drugi nadvse ljubi, so ti punčica mojega očesa. Še naprej goreče molite, lepo se vedite, saj je to najlepši dar, ki mi ga boste mogli pokloniti, ko bom spet med vami. Posebno se zahvaljujem don Lazzeru.‘

Sedaj prehajam h glavni zadevi. Ura je ena po polnoči in naš dragi oče lepo spi. Bog daj, da bi še naprej tako napredoval v zdravju.«

Don Rua je zapustil Varazze 28. decembra in po kratkem postanku v Genovi-Marassi se je 29. decembra vrnil v oratorij. Don Francesia mu je potrdil dobre novice:

»Danes (29. decembra) gre za zdaj vse v najlepšem redu, razen rahlega glavobola, ki pa je komaj občuten. Vročina je skoraj popolnoma izginila. Noč je mirno prespal in zjutraj je popil Buzzettijevo tapioko z velikim tekom in v naše neizmerno zadovoljstvo. Medtem ko ti pišem, je v postelji in čaka na juhico, ki mu jo je pripravil Falco. Vidim, da mu teknejo tudi grisini, in to je dobro znamenje; to je drugič, kar jih je v času svoje bolezni vzel. Res se mu stanje počasi izboljšuje, nesrečnih dni, kakor je bil tisti, ko si bil pri nas na obisku, ni bilo več. Zdravnik je danes z veseljem in skoraj zmagoslavno naznanil: ‚Že tri dni nima več vročine in kak nov izbruh ni več na vidiku.‘ Njemu se zdi to velika stvar in gotovo bo tako, če pomislimo, v kako težkem položaju se je do sedaj tolikokrat znašel. Ponoči ni imel vznemirljivih sanj in tudi čez dan je mirno počival. Tako korak za korakom si spet pridobiva, kar je izgubil. Upam, da mi bo dano, da vam bom še naprej sporočal dobre novice, ki sicer še niso čisto jasne, vendar kljub vsemu spodbudne.‘«

Izboljšanje je bilo očitno, vendar zelo počasno. Niso še popolnoma izginili izpuščaji in ti so povzročali vročino, ki je bila sicer zelo mila, vendar so se tu in tam videli tvorci, ki so zoreli, medtem ko so se drugi sušili.

»Ne moreš si predstavljati,« je pisal don Lazzero Enrii, »s kakim veseljem so rokodelci poslušali tvoje zadnje pismo, kjer nam poročáš o izboljšanju zdravja našega dragega don Boska. Ko so slišali, kako se jim don Bosko zahvaljuje za vse, kar so storili zanj, in da pripisuje svojo ozdravitev njihovim molitvam in da je don Bosko, kljub temu da ga še zadržuje bolezen, vedno med njimi s svojim srcem, so bili vsi ganjeni in tudi jaz sem komaj zadrževal solze. Ko sem pismo prebral, sem jim želel lahko noč, ne da bi še kaj dodal.

V torek smo začeli devetdnevnicu za skorajšnjo ozdravitev našega dragega don Boska. Devetdnevnicu je v tem, da darujemo sveto mašo in obhajila vseh fantov v ta namen. Ne pretiravam, ko pravim, da je vsako jutro toliko obhajil kot ob prazničnih dneh. Z velikim zadovoljstvom vidim lepo število rokodelcev pri svetih zakramentih. Te dni med njimi ni več ozira na ljudi. Ti dobri fantje imajo prav, da prosijo Boga, da bi jim čim prej vrnil najboljšega očeta.

Včeraj (29. decembra) so mi nekateri dali denar od žepnine, ki so jo prihranili za darovanje maš pri glavnem oltarju. Hočejo biti pri teh mašah in prejeti sveto obhajilo. Danes smo izročili pismo, ki ga prilagam. Gre za resnično tekmovanje, kdo bo več storil za skorajšnjo ozdravitev našega predragega don Boska. In kaj delam jaz? Malo. Spodbujam druge, da naj to vneto nadaljujejo, da nikdar ni zadosti, kar naredijo za don Boska, pa naj dosežejo od Boga še tako veliko dobrega.«

Devetdnevnicu, ki so jo opravljali v oratoriju, je začela prinašati svoje sadove. Don Bosko je vse bolj okrevljal v zadovoljstvo daljnih in bližnjih.

Na predzadnji dan leta je Enria sporočil naslednje novice:

»Kakšno zadovoljstvo me navdaja, ko vidim, da je naš oče don Bosko vsak dan bolj krepek. Poslušati ga, kako opisuje svojo vrnitev v oratorij, je pravo veselje.

Istega dne, ko ste začeli devetdnevnicu, se je don Bosku stanje izboljšalo, izboljšanje je vsak dan vidnejše in danes je prebil zares lep dan. Upamo, da bo na koncu devetdnevnic v čast Mariji Pomočnici zapustil posteljo. Zato dobro opravljajte to devetdnevnicu in molite iz vsega srca.«

Zadnji dan leta je pisal don Rui:

»Vaš prihod v Varazze me je napolnil z veseljem, vaš odhod pa užalostil, ker ste se tako kratko zadržali pri nas. Želel bi, da bi ostali, vse dokler se don Bosku zdravje ne bi popolnoma izboljšalo. Toda ubogi gospod don Rua! Sočustvujem z vami: tukaj imate dobrega očeta, ki je zelo bolan, v Turinu pa mater, ki umira. Kako naj vaše srce ostane mirno, ko ga obdaja tolika skrb in žalost? Uboga mamica! V svojih molitvah prosim, da bi vam Gospod pomagal premagati bolečino zaradi matere in očeta.

Do polnoči manjka še četrť ure. Iz vsega srca želim vse najboljše vaši dragi mamicu in vsem drugim. Končujem pisanje, da bom lahko molil za uresničenje svojih želj in voščil.

Ura je četrť čez polnoč. V tem trenutku se je naš dobri oče zbudil in jaz sem mu takoj zaželel srečno novo leto. Zame je bilo veliko veselje, da sem mu mogel prvi izreči ta voščila. On se vsem zahvaljuje za skrbi, ki mu jih posvečajo, in za molitve, ki jih opravljajo vsepovsod za njegovo ozdravitev. Želi, da bi še naprej opravljali molitve in da bi vsem izrazil njegove čestitke in voščila. Don Bosko je s svojimi mislimi, srcem in celo v sanjah med svojimi fanti. Sanjalo se mu je, da je bil oratorij v ognju, sanjal je o več fantih in včasih je tako močno kričal, da je bilo groza. Ponoči in podnevi nima v mislih drugega kot svoje sinove.«

Še isto noč, v prvih urah novega leta, je spet pisal don Lazzeru: »Don Bosko je v globini srca ganjen, ko sliši, kaj vse so storili zanj rokodelci. Večkrat mi je ponovil, da so mu rokodelci dragi kakor zenice njegovih oči. Ponavljal je:

„Rad imam svoje sinove, vse moje misli so obrnjene v njihovo dobro. Kako prijetno mi je slišati, da se odzivajo na moje prizadevanje in ljubezen.

Tudi v sanjah je pri svojih dragih.

Tolikokrat sem ga v spanju slišal glasno kričati. Ker od začetka nisem vedel, za kaj gre, sem menil, da kaj potrebuje. Nato pa mi je rekel: „Ne, ničesar ne potrebujem. Samo sanjal sem, da oratorij gori.“ Ali kaj podobnega.

V tem trenutku, ko pišem, slišim, da me kliče: „Enria, Enria!“ Pritečem k njegovi postelji, spi in sanja in v snu vprašuje: „Kako je s tem fantom?“

Odgovorim mu: „O katerem fantu mi govorite?“

„Tisti bolni fant, kako je z njim?“ Medtem se je zbudil.

Je potem še mogoče, da je kak fant, ki se ne bi dal premagati tolikšni ljubezni?

Danes mi je dejal: ‚Kakor hitro bom toliko pri moči, bom lastnoročno pisal pismo vsem svojim dragim v oratoriju, dijakom in rokodelcem, kajti vsi so deležni moje ljubezni.‘

Prebral sem mu pismo tiskarjev. Zelo ga je ganilo. Rekel mi je: ‚Piši jim, da se jim zahvaljujem iz vsega srca in jih bom vse pozdravil, ko se vrnem v Turin.‘

Izročil sem mu voščila vseh rokodelcev za srečno novo leto, ki jih je z zahvalo veselo sprejel. Zdravje se mu še vnaprej zboljšuje, ponoči spi razmeroma mirno, začenja jesti z dobrim tekom. Zadnji dan leta je imel družbi konferenco ...

Molimo! Mati Božja Marija nam hoče dati to milost. Jaz sem železnega zdravja. Čeprav sem pokonci vse noči do petih ali šestih zjutraj, da mu strežem, in čez dan le malo počivam, vlečem naprej. To je zame posebna milost.«

Zadnji dan starega leta je svetnik hotel dati sobratom zavoda »vezilo«. Vsi so se zbrali okoli njegove postelje in don Cuffia je poslal don Rui prvo poročilo:

»Don Bosku je iz dneva v dan boljše in njegovo okrevanje lepo napreduje. Zadnji dan leta nam je imel konferenco. Razložil in zabičal nam je dva izreka Svetega pisma: ‚Praebe te ipsum exemplum bonorum operum‘ (bodi zgled dobrih del) in ‚Oboedite praepositis vestris et subiacete eis, ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri‘ (bodite pokorni svojim predstojnikom, kajti oni bodo dajali obračun o vaših dušah)⁴⁸.

Iz Turina so redno prihajala pisma in Enria je poročal don Bosku. V noči od 1. na 2. januar je pisal Buzzettiju: »Prebral sem don Bosku tvoje pismo in mu povedal vsebino drugih. Z veselim srcem je poslušal vzgibe sinovske ljubezni in zagotovila sinovske vdanosti. Čuti veliko zadovoljstvo ob tolikšni ljubezni svojih sinov in ob zagotavljanju, da bi dali zanj svoje življenje. Te izjave junaške vdanosti ga presunejo do solz.

Okrevanje se lepo nadaljuje, mirno spi in ima dober tek. Zdravnik ob vsakem obisku ugotavlja, da mu je vedno bolje, in je prepričan, da ni več nikakršne nevarnosti. Ker pa je ta bolezen tako potuhnjena, da se zlahka povrne, morate nadaljevati molitve. Don Bosko se točno drži zdravnikovih predpisov. Ko mu ponudim kako zdravilo, mi smeje se reče: ‚Je dobro?‘ Jaz mu odgovorim: ‚Ne zdi se mi kaj prida dobro.‘ ‚Vzemimo ga zato z dobrim namenom in nam bo koristilo.‘

3.7. PAPEŽEV BLAGOSLOV

Dne 3. januarja se je bolnikovo stanje spet poslabšalo in vzbujalo skrbi. Don Francesia je pisal don Rui: »Novice o don Boskovem stanju so še vedno dobre, vendar je imel spet kratek napad izpuščajev po celem telesu, ki mu povzročajo bolečine, dvigajo vročino in zato je noč bolj nemirna. Zdravnik pravi, da je to

⁴⁸ Glej obširnejše poročilo v MB VIII, poglavje 6: Vezila; v slov. izdaji: BiS 8, pogl. 6.

dobro znamenje. Ima dober tek, hrana mu ugaja in dobro prebavlja vse, kar poje. Toda dan odhoda v Turin se spet odmika. Upali smo, da se bo konec tedna že lahko dvignil iz postelje, sedaj pa se zaradi tega novega izbruha bojim, da to ne bo mogoče. Prišel je don Pestarino (včeraj, 2. januarja) in njegov obisk mu je v veliko uteho. Danes zjutraj je nepričakovano prišel monsinjor iz Savone. Sprejem je bil nadvse prisrčen. Gospod škof je pokazal, kako zelo ljubi in ceni don Boska. V mestu je to naredilo velik vtis in vsi govorijo o tem. On pravi, da je don Bosko veliko več, kot si nekateri mislijo, in da je zato zelo počaščen, da mu lahko izkaže tiste izraze spoštovanja, ki mu gredo. Obljubil je, da se bo kmalu spet vrnil.

Ker je pot do popolne ozdravitve tako zelo počasna, je jasno, da se je treba spet zateči k Mariji Pomočnici. Ni župnije v vsem okolišu, kjer ne bi opravljali tri-dnevnice za njegovo ozdravitev.«

Tudi Enria piše Buzzettiju v tem smislu: »Zdravje našega dragega očeta lepo napreduje, vendar počasi, zelo počasi. Še vedno se pojavljajo izpuščaji, ki mu povzročajo bolečine in dvigajo vročino.

Danes zjutraj (3. januarja) je prišel škof iz Savone in obiskal don Boska, ki je bil zaradi take ljubeznivosti ves ganjen.

Ko je škof stopil v njegovo sobo, se mu je obraz razsvetlil od zadovoljstva. Monsinjor ga je objel in poljubil na lice, ga stisnil k sebi, ga držal nekaj časa v objemu in nato dejal: ‚Dragi sinko, prišel sem, da vas pozdravim in vam podelim svoj blagoslov.‘ Blagoslovil ga je, ni se mogel ločiti od njega, ponovno ga je objel in poljubil. Ostala sta skoraj celo uro sama in se pogovarjala. Nato je monsinjor zapustil sobo, obiskal zavod in sprejel skromen prigrizek. Potem se je vrnil k don Bosku, se dalj časa z njim pogovarjal o raznih stvareh, ga blagoslovil in poljubil. Don Bosko mu je ves ganjen in zadovoljen poljubil roko.

Škof je, medtem ko je blagoslavljal vse, ganjen odšel in se veselil, da je bolnika našel v malo boljšem stanju. Prosil je, da bi ga še naprej obveščali o don Boskovem zdravju.

‚Bodi tako dober in sporoči don Dalmazzu, da je don Bosko pokazal veliko ljubezen do njega. Naročil je don Francesii, naj piše: Zahvaljujem se mu iz vsega srca, rad ga imam, stori toliko dobrega. Nikdar ne bom pozabil vsega, kar dela in kar dá narediti za mojo ozdravitev. Naj moli zame, saj se tudi jaz njega vedno spominjam.‘

Vsi so pričakovali vedno spodbudnejših novic, ker so zaupali v dobroto Marije Pomočnice. Buzzetti je Enrii 4. januarja pisal: »Dragi Peter, vsi pričakujemo dobre novice. Včeraj smo končali devetdnevnicu, zato danes, če nas ima Marija Pomočnica za vredne svoje ljubezni, pričakujemo, da bo ozdravila našega dragega don Boska. V nasprotnem primeru jo bomo še naprej nadlegovali, dokler ne bo zadosti.

Vedeti moraš, da je tukaj huda zima in da dobimo vsak dan vrče, ki so popokali zaradi zmrznjene vode. Tudi tistega, ki si ga ti imel v svoji podstrešni sobi, je doletela ista usoda.

Priporočam se ti, da boš, ko boš bril našega dragega očeta, spraviš črepinje skupaj in mi ga ob vrnitvi izročil.«

Končno je pismo, ki ga je don Francesia pisal don Rui zjutraj ob petih in s ‚post scriptum‘ odposlal zvečer dne 5. januarja, poročalo: »Zgodil se je deseti ali enajsti izbruh. Upali smo ... pa smo bili popolnoma razočarani.

Včeraj je imel visoko vročino in še prej težavno noč s težkimi sanjami, zaradi katerih je glasno kričal, zvečer pa obilen izbruh. Leva roka je vsa pokrita z izpuščaji, skoraj brez kože in pravi, da se mu zdi, kakor da jo je imel v loncu vrele vode. Zaradi tega obrata je čisto potr.

Včeraj smo brzojavili v Rim, da bi prejeli blagoslov od svetega očeta, katere-mu je savonski škof že poročal o don Boskovi bolezni. Včeraj ga je obiskal inženir Bianco, nekdanji gojenec oratorija, in don Boska je obisk zelo razveselil. Taki obi-ski ga zelo uživajo, in če bi jih mogli večkrat ponavljati, bi mu bili v veliko podpo-ro. Toda morajo biti naši fantje in ne kaki gospodje.

Don Boska je izredno razveselilo pismo, ki ga je prejel iz Mondovija. Poslali so mu ga štirje fantje, med njimi Battista Rosselli in Alasia, tiskar. Tudi iz tamkajšnjega zavoda je prejel pisma, v katerih mu izražajo sočutje in obljublajo molitve. Tudi vizitke, na katerih so prijateljske osebe iz Turina, Genove in Firenc izražali svoje sočutje, so mu bile v veliko tolažbo. Kljub vsemu temu pa še ne moremo reči ‚zdrav je‘. Kdo ve, kdaj bomo lahko sporočili veselo novico, da je don Bosko vstal iz postelje? Don Cerruti mu je včeraj ves vesel pisal, da bo v ponedeljek prišel in ga odpeljal s seboj v Alassio. Revček! Pisal je ob pravem času. To je bila poskočna glasba na pogrebu. Bolnik pa je čisto brez moči in napadla ga je muka, ki mu bo ostala vse življenje. Oh, da bi Bog hotel, da bi mu bilo za zdravje.«

Temu je sledil pripis:

»P. S.: Včeraj zvečer je kardinal Antonelli odgovoril, da je sveti oče podelil bol-nemu don Bosku toliko zaželeni apostolski blagoslov. Don Boska je novica veselo presenetila in zagotavlja, da ni prebil bolj prijetne in blažene noči, kot je bila ta, ko ga je sveti oče blagoslovil. Ohranil bom prelepo okrašeno sporočilo, ki so nam ga poslali s pošte, in ob svojem času ga bomo dali v lep okvir.

Dne 5. januarja ob treh popoldne.

Don Bosko je zelo miren, izbruh se je polegel, koža je suha in se je pomirila. Izpuščaji mu ne povzročajo več toliko bolečin. Za kosilo je z dobrim tekom zaužil malo juhe in še kaj. Če bi tako nadaljeval vsaj dva tedna, bi se lahko vrnil v Turin. Naj še povem, da bi don Bosko rad vedel, ali ste na toplem ali na mrzlem. Tukaj je večna pomlad.«

Novica se je v trenutku razširila na vse strani in Unità Cattolica je januarja prinesla naslednje sporočilo:

»Don Boskova ozdravitev. – Iz Varazzeja nam sporočajo, da je velečastiti don Bosko po zadnjem izbruhu izpuščajev začel okrevati, in upati je, da bo kmalu po-

polnoma zdrav. Hvaležen za molitve, ki so jih zanj opravljali v raznih krajih Italije, zagotavlja, da se čuti dolžnega, da bo vse priporočil Gospodu, ki je poln milosti in usmiljenja, da jim bogato povrne vse, kar so storili dobrega v času njegove bolezni. Svojo ozdravitev pripisuje molitvam, ki so jih nenehoma opravljali njegovi dragi sinovi in mnoge pobožne osebe, ki so se bali za življenje svojega dobrotnika.«

Jasno je, da je papežev blagoslov imel tolažilne učinek.

»Zdravje našega predragega očeta,« piše Enria Buzzettiju, »se še naprej izboljšuje. Že tri dni se zares dobro počuti. Ponoči 4. januarja, ko mu je papež po kardinalu Antonelliju poslal svoj blagoslov, se je ves umiril in je spal vse do jutra.«

Ko mu je don Francesca prebral poročilo, je bil nepopisno zadovoljen. »Papež,« je vzkliknil, »je blagovolil misliti na zadnjega svojih sinov! Hvala, hvala! Bog naj mu povrne za uteho, ki mi jo je dal. Blagoslov Jezusovega namestnika na zemlji prinaša veliko veselje in mir duši.« Da bi ovekovečil spomin na ta dogodek, je naročil don Francesii, da naj brzojavko da v lep okvir pod steklo. Don Bosko trdi, da dolguje izboljšanje zdravstvenega stanja molitvam, ki so jih opravili zanj, in blagoslovu svetega očeta. Rekel sem mu, da so v oratoriju končali devetdnevnic (7. januarja) k Mariji Pomočnici, vendar bi molili še naprej, dokler se ne bo vrnil v Turin. Rekel mi je, da naj se vsem zahvalim v njegovem imenu in da je Marija uslišala molitve svojih sinov. Priporočil naj bi vsem, da bi še naprej molili z globoko vero in velikim zaupanjem, dokler bolezen ne bo zagotovo prebolena in se ne bo več ponovila.

Oh, dragi prijatelj, če bi ti mogel videti prizor, kateremu sem bil priča. Dvanajst družinskih očetov je v grdem vremenu odpotovalo iz Morneseja, da bi v imenu kraja obiskali don Boska. Prišli so z zadnjim vlakom (6. januarja) v soboto zvečer in prenočili v zavodu. Don Pestarino je bil tam že nekaj dni. V nedeljo zjutraj (7. januarja) po maši so jih pripeljali v don Boskovo sobo. Razvrstili so se v krogu, tako da jih je don Bosko mogel vse videti. Vsak je položil k svojim nogam dar, ki ga je prinesel. Eden je imel košaro najboljšega grozdja, drugi veliko kepo surovega masla, tretji sadje, jajca, med, golobe velikane, zajca, gorčico. Eden je imel veliko steklenico muškatega vina, drugi dva majhna sodčka vina po četrto brente, vsak poln najboljšega vina.

Don Pestarino mu je izročil 90 let staro vino in drugi drugo. Prinesli so najboljše in najdragocenejše od vsega, kar so imeli v svojem kraju.

»Bilo je zares čudovito,« je pripovedoval Enria, »in tudi don Bosko je bil ves iz sebe od ganjenosti ob dokazu take ljubezni in hvaležnosti. Bila je prava podoba pastirjev, ki so prišli s svojimi darovi obiskat dete Jezusa, ko je bil v hlevčku v Betlehemu, in so mu prinesli vsak svoj dar.«

Tudi don Bosko se je spomnil praznika prejšnjega dne, ko so prišli trije kralji s svojimi darovi v betlehemeski hlevček. Zahvalil se je Mornežanom:

»Gotovo ne boste imeli nič proti, da podarimo vse te stvari detetu Jezusu, da nas on vse posveti?«

Nato je smehljaje se nadaljeval: »Gotovo mi boste oprostili, da vas ne morem spodobneje sprejeti, kot sem to že večkrat storil v Morneseju. Bog naj vas blagoslovi. Molite zame in jaz bom molil za vas in za vaše družine, da bomo nekoč v nebesih vsi skupaj lepa družina. Sedaj sem utrujen, vendar želim vsakemu, preden bo odšel, zasebno povedati besedico.« Tako se je poslovil in ti možakarji so pri odhodu govorili vsi ganjeni: »Kako dober in ljubezniv je. Kako prisrčno nas je sprejel, kako se zanima za nas in za naše družine! Oh, to je pravi svetnik! Nič ni povedal o svoji bolezni, temveč se je samo šalil. Kako potrpežljiv mora biti in kako je vdan v Božjo voljo!« Bili so navdušeni. Vse do Serravalla so morali iti peš in potem z vlakom.

Istega dne je don Francesia pisal don Rui: »Po papeževem blagoslovu se je obrnilo na bolje. Od takrat ni imel več niti najmanjše vročine ali drugih znakov bolečih izbruhov. Don Bosko upa, da bo kmalu vstal iz postelje, mogoče že prihodnji teden. Kako radi se spominjamo lepih dni! To je že tretji dan, ki ga je don Bosko prebil v popolnem izboljšanju. Molimo in upajmo. Priporočam ti, da mu daš narediti lepo zimsko suknjo, ki naj bo dobro podložena.

Če bi videl, kako se mu lušči koža! Nekaj strašnega. Zadnji izpuščaji so se posušili in puščajo kožo skoraj popolnoma odprto.

Iz Morneseja je prišlo dvanajst možakarjev in so napolnili don Boskovo sobo s tisoč darovi. Ti Mornežani so vedno tako čudoviti. Danes so bili vsi pri obhajilu in zdelo se je, da se ne morejo ločiti od cerkve. Don Bosku je bil ta obisk zelo všeč.

Pri nas je še don Pestarino in iz Alassia bo prišel don Bodrato. Prav tako pričakujemo don Bonettija iz Borga San Martina. Varazze so postale pravo glavno mesto.

Don Bosko ima vse pravice privilegirane oltarja, zato lahko za vse to poskrbite, da bo lahko ob vrnitvi maševal.«

Dne 6. januarja je Buzzetti spet pisal: »Močno me je prizadelo, ko sem slišal, kako zelo trpi naš dobri oče. Vendar sem trdno prepričan, da se mu bo stanje kmalu izboljšalo, da bo spet zdrav kakor nekoč in nas bo vse poslal pred seboj v nebesa, da mu tam pripravimo slovesen sprejem z glasbo.

Kar se tiče glasbe, prosim don Francesio, da napiše lepo himno in jo pošlje naravnost De Vecchiju, da jo uglasbi za prihod našega dragega don Boska skupaj z njegovim zvestim služabnikom Petrom Enrijem.«

Dne 7. januarja je svetnik začel zahvalo za svoje dobrotnike. Don Francesia je pisal grofici Callori: »V preteklih dneh smo bili priče lahnemu poslabšanju, toda sedaj po blagoslovu svetega očeta stvari dobro napredujejo. Zdravnik mu je celo dovolil, da sme sedeti v postelji, morda bi že tudi lahko hodil sem in tja po sobi. Toda bojijo se, da se tvori, ki jim je zelo podvržen, ne bi ponovili. Če sedi, manj trpi in se mu ni treba naslanjati na zglavnike, ki so mu popolnoma ogulili kožo.

Zahvalimo se Gospodu, kajti sedaj lahko verjamete, tako se mi vsaj zdi, da je za don Boska nastopil čas okrevanja. Tudi drugič sem to trdil, vendar po nareku bolni-

ka in smo se morali na naše razočaranje potem dati poučiti o nasprotnem. Sedaj pa polagamo naše zaupanje v njega, za katerega vemo, da nas ne bo osramotil.

Don Bosko se zahvaljuje za »M« (bankovec za mille – tisoč) za oratorij, ki plava v morju dolgov. To tudi ni najmanjša skrb. Ko se bo približal dan vrnitve v Turin, bom izpolnil prijetno dolžnost, da vas obvestim. In ker bo don Bosko sam dodal pismu nekaj vrstic, si sam ne upam se podpisati. Pozdravljam vas in se izrekam za hvaležnega nečaka.«

Don Francesca je don Bosku v postelji ponudil pero in on je pripisal naslednje vrstice:

»Varazze, 7. 1. 1872. – Moja draga mama, samo dve besedi. To sta: Deo gratias. Bog naj vam poplača za dobroto in skrb zame in za veliko pomoč, ki ste jo v teh dneh izkazali Valdoccu.

Bog naj vas blagoslovi, draga mama, in podari vse dobro vam, gospodu grofu in vsej družini. Še naprej molite za tega poredneža, da se bo poboljšal in da bo do vas vedno najvdanejši in najuslužnejši sin duhovnik J. Bosko.«

Novica o zadnjem izbruhu je v oratoriju sprožila nov val gorečih molitev za čimprejšnjo zaželeno ozdravitev predragega očeta. Don Cagliari ga je 8. januarja obiskal in prinesel s seboj več pisem. Eno za Enrijo od Buzzettija je poročalo: »Danes zjutraj smo začeli novo devetdnevno k presveti Devici Mariji in Srcu Jezusovemu. Upajmo, da bomo lahko slišali dobre novice. Priporočam ti, da ga ne bi utrujal s premnogimi obiski in da ne bi puščal k njemu ljudi, ki namesto da bi ga razveseljevali, povzročajo samo zmedo.«

»V vsej naglici,« piše don Lazzero istega dne, ko je, ne da bi on za to vedel, odpotoval v Varazze don Cagliari, »ti sporočam naslednje. Tukaj pri nas smo začeli opravljati novo devetdnevno za don Boska in don Cagliari ti bo razložil, kako smo to storili. Če bi bil tukaj, bi videl, kako gredo asistenti s fanti, velikimi in majhnimi, med odmorom skupaj na obisk presvetega Zakramenta. To so rokodelci. Kaj takega še nismo nikoli videli. Reci don Bosku, da so asistenti rokodelcev povezani z menoj in da storijo, kar morejo, da bi stvari dobro potekale. Če sem z ene strani vedno žalosten zaradi tako velikega trpljenja mojega dragega očeta don Boska, pa me z druge strani spodbuja velika prizadevnost teh naših asistentov rokodelcev, da bi fantom storili čim več dobrega, ki so ga tako zelo potrebni.

Vsak dan dobivam denar, zbran za opravljanje maš za don Boska, ki so si ga fantje odtrgali od žepnin. Na praznik razglasenja smo darovali mašo skupnosti z miloščino, ki so jo zbrali rokodelci. Zahvali se don Bosku za ljubezen, ki jo goji do njih kljub oddaljenosti. Don Lazzero, Rocca, Borio, Milaneseo, Remotti, Jožef Farina pošiljajo don Bosku tople pozdrave in mu želijo dati pogum. Da, dragi Enria, povej don Bosku vse te lepe reči.

Lepe pozdrave don Francesii in vsem drugim itn.

Zahvali se tudi na poseben način don Janezu Cagliariu, ki je šel obiskat don

Boska in mi ni rekel niti besedice. Zadosti. Nimam več časa pisati o čem drugem, kot da te še pozdravim.«

Enria je Buzzettiju postregel z naslednjimi nadrobnostmi: »Zdravje našega dobrega očeta se stalno izboljšuje. Jé sicer malo, pa s tekom, čeprav ima težave s prebavo. Vsak dan od enih do petih popoldne se ga loteva vročina, tako da se močno poti, kar ga slabi, da za zdaj še ne more zapustiti postelje. Postelja mora biti presneto trda. Vendar se ves čas bolezní ni niti enkrat potožil. Pravi, da je v Božjih rokah in vedno pripravljen, da izpolni Božjo voljo.

V veselje mu je bila vest, da so začeli še eno devetdnevnicó. Pravi, da zelo zaupa v naše molitve.

Bil je nadvse vesel obiska don Cagliera. Če ne bi bilo tako daleč, bi mu bilo ljubo, da bi vas vse videl.«

3.8. NA POTI K OZDRAVITVI

Končno je don Francesia sporočil don Rui ljubo novico, ki jo je sporočil tudi vsem sobratom in gojencem oratorija.

Dragi don Rua!

Varazze, 9. januarja 1872 ob 14. uri

Nočem več zaupati drugim (z branjem pisma, da mu dam potreben pomen), pa četudi je to don Rua, da sporočim novice o don Bosku vsem, ki so jih tako zelo željni.

Včeraj se je don Bosko počutil dobro, samo proti večeru je tožil zaradi želodca in malo glavobola. Toda revček je dobro vedel za vzrok. Bili so to Mornežani, ki so bili sicer zelo obzirni, vendar so mu hoteli povedati še tisoč stvari, preden so se poslovili. Tudi don Bosku je bilo prav, čutil se je zadosti močnega in je izzval nevarnost. Zapisal si je stvari v beležnico, poučil je Campija in Turchija, napisal dvoje pisem in obravnaval nekaj pogodb. Prosili smo ga, naj si prizanaša, toda veselje, da smo ga videli, kako se mu je izboljšalo, ko smo ga poslušali, nas je mogoče premotilo, da smo bili do njega neusmiljeni. Zvečer je zdravnik ugotovil hitrejše bitje srca in lahen glavobol. Vendar je ponoči dobro spal in danes zjutraj se je počutil dobro, čeprav malo pobito. Slišal je od don Cagliera in še prej iz pisma don Duranda, da se veliko moli (don Cagliero je prišel včeraj ob 8.30), in je bil kakor vedno ob takih novicah nadvse zadovoljen. Za zdaj upamo, da se bodo stvari nadaljevale tako, in če bo v tem tednu več takih dni, kot je današnji, se bo v soboto ali nedeljo že lahko dvignil iz postelje. Upam, da vam bom lahko, če Gospod tako hoče, kmalu sporočil to veselo novico, ki jo že tako dolgo pričakujete.

Čeprav don Bosko sedaj že kar dobro je, zlasti še grisine, ki mu jih prinaša baron Enria, pa vendar prosi, da mu jih ne pošiljate več. Mogoče lahko kdo, ki bo prišel čez dva tedna na obisk, še kaj prinese, po drugih poteh pa ni treba pošiljati. Včeraj je hotel uporabiti svojo levo roko, da bi si popravil čepico, toda roka, ki je bila nekoč

tako zelo poslušna, je v višini ramen odpovedala in jo je moral takoj odpoklicati. Ta pripetljaj nam je v šali pripovedoval tudi zato, da nam pokaže, da stvari še zdaleč niso take, kakor bi morale biti, in da se »naglo«, pa vendar »naglo s preudarkom« bližajo tako zaželeni ozdravitvi.

Izpuščaji hodijo svojo normalno pot. Eni so že dozoreli, drugi pa se pojavljajo med staro in novo kožo. Veliko je podobnih ugasnjenim vulkanom z nagubano kožo. Opisujem te nadrobnosti, ker je nebo našega dragega bolnika jasno in za zdaj ne preti nikakršna sprememba. O, da bi ta čas še trajal! Dokler boste kot Mojzes na gori molili, bodo stvari šle lepo naprej. Toda kakor hitro se konča devetdnevnic, pade ubogi bolnik spet nazaj v težave. Naredite torej stotnijo!

Don Bosko je globoko ganjeni zaradi pobožne vdanosti, ki jo kažejo dečki v oratoriju. V vedrih trenutkih se skoraj zahvaljuje Bogu, da ga je tako kruto obiskal, ker je bila njegova bolezen vzrok za toliko zveličavnih misli. Rad bi se zahvalil vsem, ki molijo zanj, in tistim, ki že toliko časa prejemajo zanj sveto obhajilo. Kdo ve, ali ta teden stvar ne bo uspela?

Sedaj se pogosto zbiramo ob njegovi postelji, in ko ga slišimo govoriti, se nam zdi, da smo pobožen venec okrog sv. Janeza Evangelista, kot so ga močno v letih obdajali njegovi učenci. Že sam pogled nanj nam pove več kot še tako zgovorna pridiga. In tisti, ki se pri tem ne razjoka, mora imeti zelo močne živce. Toda medtem ko ti to pišem, se bojim, da bom moral sedaj že desetič ali celo dvanajstič spremeniti vsebino poročila. Tukaj bi moral začeti delovati blagoslov svetega očeta.

Don Bosko blagoslavlja hišo Fassati, ki sem ji moral pisati v njegovem imenu, in vse tiste, ki so zanj molili.

Tista, ki mora biti nora od veselja, je grofica Callori, ki ji je včeraj lastnoročno napisal nekaj vrstic. To je zares prava sreča. To je drugič, da je pisal v postelji.

Danes kar ne bi končal pisanja, če mi ne bi zmanjkalo prostora (list papirja). O, da bi še v prihodnje mogel ponoviti vesele novice, ki sem ti jih sporočil danes.

*Imej me rad v Gospodu in verjemi najvdanejšemu
don Francesii.*

Enria pa je takole pisal Buzzettiju:

»Iz srca prosim tudi za vas v teku noči, ko sem utrujen od pisanja in branja in začnem moliti. Ni mi treba razlagati, kaka čustva me obdajajo do vas ob postelji našega predragega očeta. Oh, dragi Jožef! Ko kdo ljubi tako dobrega očeta, kot je naš don Bosko, ne more zadržati solz zaradi žalosti, ko ga vidi toliko časa tako trpeti. Res je, da se mu stanje izboljšuje, toda zelo počasi. Ampak on se ne da vreči iz tira in mi je večkrat rekel: ‚Dragi Enria, čeprav vem, da ima naša družba še toliko nedokončanega in je v posameznih hišah še toliko pomanjkljivosti, sem popolnoma vdan v Božjo voljo. Vse sem položil v Božje roke in v roke Marije Pomočnice, in če bi Bog odločil, da naj umrem, bi vedno ponavljal Zgodi se tvoja volja.‘

Izročil sem don Bosku tvoje pozdrave in je bil nadvse zadovoljen. Rekel sem mu, da mi vi zavirate usodo, ker bi on rad bil na mojem mestu in vam stregel in

tako pokazal svojo navezanost in ljubezen. Bil je tako zadovoljen zaradi teh besed, da mi je odgovoril: ‚Oh, če ne bi imel toliko opravkov, bi skoraj rekel, da naj me pride obiskat.‘ Se vidi, da vas ima dobri oče posebno rad. Naročil mi je, da naj vas lepo pozdravim in se vam zahvalim za molitve, ki jih opravljate zanj, da naj še naprej molite, ker se bomo kmalu spet videli.«

Malo pozneje je dal po don Lazzeru rokodelcem oratorija naslednje sporočilo: »Don Bosku sem prebral pismo, ki mu ga je poslal naš ravnatelj. Naš dragi oče je bil zares ganjen, ko je slišal o tolikih žrtvah, ki ste jih naredili, ko ste se odpovedali denarju iz žepnin za darovanje svetih maš za ozdravitev.

Zlasti pa se zahvaljuje tistim, ki so obljubili vsak dan obisk Najsvetejšega. Ta obisk zares vsem priporočam, ker je vir vsega upanja. Vse, kar se tiče te pobožnosti, mu povzroča veliko veselje, ker čuti do presvetega Zakramenta tako veliko ljubezen.«

Don Lazzero je 10. januarja poročal Enrii o gorečnosti, ki je naraščala med gojenci, da bi izprosili skorajšnjo ozdravitev:

»Zahvaljujem se ti za pismo preteklega 10. januarja, ki sem ga pravkar prejel. Bodi hvala Gospodu Bogu za don Boskovo okrevanje. Mi nadaljujemo molitve z istim zagonom, lahko pa rečem, da gorečnost fantov narašča.

Že nekaj dni skoraj vsi rokodelci med odmorom obiskujejo Najsvetejše, da bi izprosili od presvetih src Jezusa in Marije skorajšnjo ozdravitev našega dragega očeta don Boska. V šali pravijo, da ne bodo več dali, da bi don Bosko zbolel. Poleg vseh drugih darov smo danes spet prejeli 9 lir od Družbe sv. Jožefa za ponovno devetdnevnicu in od rokodelcev za obhajanje svetih maš 7 lir, da bi don Bosko čim prej ozdravel. Danes zvečer bom rokodelce spet razveselil s tvojim pismom, za katerega se ti že vnaprej zahvaljujem v njihovem imenu. Zahvali se don Bosku v mojem in tudi njihovem imenu za ljubeznive in prisrčne pozdrave, ki jih je poslal po tebi. Oh, kako zelo so ti pozdravi razveselili naša srca. Priloženo pismo so ti izročili učenci francoskega jezika in me prosili, da ga izročiš don Bosku. Naredi, kakor se ti zdi bolj prav. Če bo vprašal, kdo je njihov učitelj, mu povej, da je to klerik Martin.

Mi tukaj se dobro počutimo in nepotrpežljivo pričakujemo don Boska. Lepo ga pozdravi v imenu nas vseh.«

Novice so bile vedno bolj razveseljive. Istega dne je don Cagliero iz Varazzeja pisal don Rui: »Gospod don Bosko očitno napreduje v zdravju, se pravi, da nima več tistih trenutkov vročine in mrzlice kot prejšnje dni. Izločanje skozi kožo se pokaže takoj po vsaki jedi. Toda zdravnika to ne skrbi preveč in v nedeljo mu bo dovolil, da se bo dvignil in sprehajal po sobi. Če se bo izboljšanje zares nadaljevalo, bomo kmalu prepevali Tedeum.«

Veselje zaradi tako vidne izboljšave in zlasti še zaradi prisrčnih pozdravov je v vseh vzbudilo nepopisno zadovoljstvo. »Dvakrat sva imela čast – pišeta dva asistenta rokodelcev – da sva prejela pozdrave od našega dragega don Boska. Najprej sva se razveselila, da je bil zadovoljen z najinimi pozdravi, toda nič manj

ne smerno biti hvaležni našemu dobremu Enrii za zanimanje, s katerim se je potrudil za naju.

Naša srca so se napolnila z novo radostjo, ko smo slišali, kako je Bog zaradi neutrudnih molitev mnogih vernikov, združenih v eno samo srce, in ob mogočnih prošnjah svojega namestnika na zemlji hotel vrniti naši ljubezni tako dragega očeta.

Ganljivo je videti naše rokodelce, kako zapustijo odmor in igro, gredo v cerkev k oltarju in tam goreče prosijo za zdravje našega predragega očeta.

Dragi Enria, prosimo te, da izročiš našemu dragemu očetu vdane pozdrave, saj ne želimo nič drugega, kot da bi spet mogli občutiti njegovo dragoceno bližino in slišati njegove tolažilne besede.«

Don Cagliero se je 12. januarja vrnil v Turin in prinesel za Buzzettija pismo, ki ga je Enria napisal ob dveh zjutraj: »Res je, da vam bo don Cagliero prinesel novice o don Bosku, vendar ne smem izpustiti priložnosti, da bi vam poslal pozdrave od našega dragega očeta. Danes mu je malo bolje. Želel je, da bi mu s škarjami ostrigel brado, nato si je umil roke in obraz s toplo vodo. Lepo je prebil ves dan in sedaj mirno počiva. Trdno upamo, da bo v nedeljo vsaj za malo časa vstal iz postelje. Če bi ga prišli obiskat, bi bil to zanj prelep dar.«

Enria mu je o tistem popoldnevu spet pisal: »Dragi Jožef, danes je bil naš ljubeznivi oče malo vznemirjen. Vzrok temu so izpuščaji, ki so še vidni tu in tam po telesu. Izpuščaji med mesom in kožo prihajajo počasi na dan, drugi pa se sušijo. Stanje se ni poslabšalo, izboljšalo pa se je zelo malo. Danes je vznemirjen zaradi sanj, ki jih je imel ponoči.«

Naslednji dan je don Francesca poslal don Rui bolj spodbudne novice: »Danes je don Boskovo zdravstveno stanje zadovoljivo, prebil je mirno noč brez vznemirljivih sanj, ki ga mučijo in strašijo druge noči. Včerajšnji dan je bil preplašen zaradi sanj, ki jih je imel o don Saviu. Sanjalo se mu je, da je don Savio v Chieriju črpal vodo iz vodnjaka, medtem ko je stal tam blizu don Giacomelli. Ko je vlekel vedro navzgor, se vrv nekje zataknila. Začeli so vleči z vso silo, nato je nekaj zaropotalo in končno je don Savio, ki se je najbolj trudil, padel v vodnjak. Skušali so ga dobiti ven in so mu zato večkrat spustili vrv, da bi se je oprijel. Glasno so ga klicali. Don Bosko, ki je bil priča vsemu dogajanju, je ves iz sebe začel kričati in se je zbudil. Enria, ki je dremal ob svoji mizi, ji preplašen vstal, stopil k postelji, kjer se je don Bosko smehljaj in mu začel pripovedovati, kaj je sanjal. Spomnil se je na klepetuljo, mislil na dobrega Gastinija in potem skušal nadaljevati prekinjene sanje. Vendar mu ni uspelo zaspati. Kijub temu da se je zavedal, da so bile samo sanje, se ni mogel umiriti in je ves dan drgetal od vznemirjenosti. Kakor vidiš, je don Bosko na večnem romanju, enkrat tu, drugič tam in tako je vedno med nami. Glede na določene trdne osnove smo že začeli razmišljati o naši vrnitvi v Turin. To bo donelo, ko bomo peli tedeum. Izpuščaji so še vedno na koži in jih noče biti konec.«

Končno se je 14. januarja za kratek čas dvignil iz postelje in don Francesca je takole pisal don Rui: »Don Bosko se je dvignil iz postelje in ostal več kot dve uri

na nogah. Na začetku se je čutil utrujenega, potem pa so mu začele prihajati moči. Naši fantje so se neizmerno razveselili. Začeli so vzklikati Naj živi don Bosko. Nato so se zbrali in odhiteli proti don Boskovi sobi. Morali so jim dovoliti vstopiti. Don Bosko je popolnoma oblečen sedel v naslanjaču in smehljaje se sprejel vse naše gojence. To je bil prizor, ki je silil solze v oči. To pomeni, da smo že precej napredovali. Bogu bodi hvala!

Grofica Callori nas je zasula z darovi za okrevajočega don Boska (s tremi stotaki za juho).

Z veseljem je prejel pismo četrtega razreda gimnazije in njihovega učitelja. Za vse to ‚laus Deo et Deiparae‘ (hvala Bogu in Božji porodnici).«

Buzzettiju pa je Enria poročal nadrobno: »Oh, kaka radost, kako veselje! Don Bosku je veliko bolje. Prebil je mirno noč s sobote na nedeljo. Ob 6. uri zjutraj je prejel sveto obhajilo iz rok don Francesie, ki je bil zelo ganjen. Don Boskov obraz je bil v tistem trenutku tako razsvetljen, da tega ni mogoče opisati.

Ob enajstih se je hotel obleči in vstati iz postelje. Bal sem se, da ne bo zdržal in da mu bo prišlo slabo, ker ga noge niso nosile. Saj že šest tednov ni hodil. Posadili smo ga v naslanjač in ga toplo oblekli. Nato smo mu prinesli kosilo. Zatam je naredil štiri ali pet krogov po sobi, medtem ko smo ga trije podpirali. Iz postelje je ostal do petih. V tem času so se zvrstili vsi gojenci zavoda in mu poljubili roko. Ves čas boleznici ga niso videli. Don Bosko ni govoril, da se ne bi utrudil, vendar mu je z obraza žarelo tako zadovoljstvo, kakor da mu ne bi bilo nič hudega. Končno je prišel na vrsto razred klerika (Frančiška) Borgatella. Bilo je kakih štirideset fantov, zunanjih in notranjih, ki so mu prinesli v dar slaščice in majhno vsoto denarja, ki so jo zbrali. Bil je zares spodbuden prizor, s kakim zadovoljstvom so mu izročili ta dar. Naš dobri oče ga je z veseljem sprejel in nato vsakemu dal po eno slaščico, ki so jo vsi spoštljivo sprejeli in mu poljubili roko. Ubogi oče je bil tako zadovoljen in se je od srca smehljajal.

Ob petih je šel v posteljo in od šestih do sedmih mirno spal, kakor tudi pozneje od desetih do jutranje zarje.«

Gojenci v Varazzeju so doumeli, kako zelo jih ima don Bosko rad. Pogosto je naročil ravnatelju, naj jih pozdravi v njegovem imenu. Večkrat je dal poklicati učitelja glasbe (kot je pripovedoval don G. B. Urbano, ki je bil takrat med pevci) in mu popravil nekaj pomanjkljivosti pri izvajanju pesmi. Medtem ko je sam trpel, je slišal, kako je neki deček pod njegovim oknom na dvorišču glasno jokal. Ni se mogel premagati in je rekel Enrii: »Bodi tako prijazen in takoj poglej, kaj je s tem ubogim dečkom.« Enria je šel in ugotovil, da se je deček jokal, ker je odšla njegova mati, ki je prišla na obisk. Dobri oče ga je z nekaj besedami in nekaj sladkarijami potolažil. Don Boskovo srce je pač bilo tako, da ni mogel prenašati trpljenja fantov. Če je slišal, da je kak asistent grdo ravnal s kakim fantom, ga je dal takoj poklicati in ga strogo pokaral. Ko je nekega dne bil v zavodu praznik, je naročil prefektu, da bi dal fantom še kak dodatek pri mizi.

Dne 15. januarja je Enria pisal Buzzettiju: »Predragi prijatelj! Prejel tapioko, vermut in grisine. Najlepša hvala.« Don Bosko ga je vprašal:

»Kdo je poslal vse te reči?«

»Buzzetti,« sem mu odgovoril, »ki vas iz vsega srca pozdravlja.«

»Ah, Buzzetti mi pošilja vse te reči s tapioko, ni pa sposoben, da bi me prišel obiskat. Bilo bi mi v veliko uteho.«

»Seveda,« sem mu odgovoril, »bi že prišel, toda daljava, izdatki. Poleg tega pa jih je toliko, ki bi radi prišli na obisk, in tako bo dal on povod za romanja.«

»Proč z vsemi temi razlogi! Njegov obisk bi mi zelo ugajal. Piši mu.«

»Pridite torej in naj govorijo, kar hočejo. Takoj na pot! Pričakujem vas. Don Bosko vas želi. Ko pride kdo iz oratorija, se zdi, da so ga zapustile vse bolečine.«

Še istega dne so brzovjavili Buzzettiju: »Včeraj praznik. Očka se je dvignil. Vaš obisk bi mu dobro del. Vse najboljše.« Besede »očka se je dvignil« so se kot blisk razširile po oratoriju in povzročile neznansko navdušenje in veselje. Dečki so tekali sem in tja, ploskali in se zahvaljevali Božji materi Mariji. Godba je prišla na dvorišče in začela igrati. Končno je don Rua vse povabil v cerkev, kjer so se vsi zahvalili Gospodu za začetek okrevanja dobrega očeta.

Dobra »mama« Callori mu je takoj poslala telovnik iz rdeče volne in 16. decembra se ji je don Francesca zahvalil: »Včeraj smo prejeli dar, ki ga je dobra mama poslala svojemu bolnemu in ubogemu sinu. Don Bosko je telovnik takoj vzel v roke in danes zjutraj ga je že oblekel. Lepo mu pristaja in pravi, da je podoben rdečemu kuhanemu raku. To je drugi dan, ko je vstal iz postelje. Včeraj je hotel biti pokonci pet ur, in ko je legel v posteljo, mu je bilo hudo. Danes je hotel vstati eno uro prej. Previdnost, ki ste jo svetovali don Caglieru in ki nam jo je on razložil, bomo skušali upoštevati, da ne bo nazadovanja. Uporabili bomo tudi mesni ekstrakt, ki ga je vaša dobrot pripravila za don Boska. Ko se je dotaknil vaših stvari, je smehljaje se ponavljal: ‚Koliko pozornosti do ubogega don Boska!‘ Prepričan je, da si jih ne zasluži. Mogoče od vas ne; pač pa od nas?

Hodil je že dalj časa po sobi in danes upamo, da bo hodil še več in da bo prihodnji teden že lahko zapustil to sobo trpljenja in križev. Ne bojte se, da bo šel prekmalu, kajti tukaj ni prav nič mrzlo, saj vlada v tem podnebjju nenehna pomlad. Opoldne je tako prijetno, da se zdi, da smo že v mesecu maju. Zato bodite brez skrbi. Upajmo, da zdravniško poročilo ne bo več potrebno. Vam bomo še kdaj pisali ali bolje, upam, da vam bo pisal don Bosko osebno in se vam zahvalil za vse, kar ste mu storili dobrega.

Zdravnik se ne boji več ponovitve bolezni in upa, da bo popolno zdravje prišlo šele s časom. In to vse po papeževem blagoslovu.«

Izboljšanje je nenehno napredovalo in don Francesca je o tem natančno poročal v oratorij:

Dragi don Rua!

17. 1. 1872

Včeraj se je don Bosko hotel izkazati pesnika in je napisal ljubko pesmico na čast profici Callori, ki se je pokazala tako materinsko naklonjena v času bolezni. Prepisal sem jo in nam bo za zgled, kako moramo biti hvaležni našim dobrotnikom.

Če piše pesmi, potem mu že kar dobro gre, boš rekel. Tokrat lahko skoraj rečemo, da je tako. Res je, da se vsaka dva ali tri dni proti večeru začne potiti, da je ves moker, vendar brez kakih drugih posledic. Zdravnik meni, da je še vedno vročina, vendar tako majhna, da ne vzbuja pozornosti. Štiri dni je že pokonci, bere sam pisma in ne potrebuje več tajnika. Prvi, ki so bili deležni te usluge, so tisti, ki so mu pisali v ponedeljek. Menim, da sta bila dva rokodelca iz iste delavnice.

Sprehaja se po sobi v spremstvu katerega izmed nas. Poskrbeli smo mu palico, da bi se opiral nanjo, vendar se je še ni navadil.

Spominjam se, da so na zgornjem hodniku v zavodu v Lanzu razobešene podobe iz življenja sv. Filipi Nerija in da ena izmed njih predstavlja svetnika v poznih letih, z dolgo belo brado in oprtega na palico, kako se sprehaja. Ko sem mislil na to, se mi je zdela podobnost popolna in sem se zahvalil Gospodu, da nas je postavil v podobne okoliščine z našim očetom don Boskom.

Don Bosko pravi, da sicer palice ne bo potreboval zase, temveč zato, da bo lahko z njo preganjal hudiča, ki se sedaj zvija in tuli zaradi težkih udarcev, ki jih zaradi njegove boleznj dobiva v oratoriju.

Včeraj je doživel zadoščenje, da je videl Jožefa Rossija. Ko sem ga videl sedeti na zofi z razmeroma dolgo brado, vendar malo drugače, kot sem si ga predstavljal, sem bil prevzet, zlasti ker ni govoril drugega kot samo: ‚Oh, don Bosko, oh, don Bosko!‘ Brez pretiravanja lahko trdim, da je to ponovil vsaj petnajstkrat.

Predvčerajšnjim ga je obiskal vitez Lingiardi, ki v bližnji vasi postavlja orgle. Ta dobri gospod, velikan kakor je, že močno v letih, je vstopil v sobo, nekaj časa gledal don Boska in nato ves iz sebe od ganjenosti padel na kolena in jokal, jokal. Ko so potem začeli govoriti o poslih, je dal, da je don Bosko naročil don Caglieru, naj mu pošlje tistih 1.500 lir, da bi tako poravnali vse račune. Če bi bil don Bosko zdrav, verjetno ne bi popustil, toda sedaj se je vdal. Zahvalimo se Božji previdnosti, ki na toliko načinov misli na nas in izkoristi vsako priložnost v našo korist.

V soboto so ribiči hoteli izročiti svoj dar ‚au marotto‘ (bolnemu) in so mu prinesli tri velikanske polenovke.«

Končal je s pesmijo, ki jo je don Bosko napisal na čast grofici Callori:

Moji dobri mami, ki mi je poslala rdečo jopico in odličen konsomé⁴⁹.

*Moja mama
je tako dobrotna,
da bi za dobrodelnost
storila vse.
Povem vsega
samo nekaj reči,
pa se mi moje*

⁴⁹ Krepka goveja juha (op. prevajalca).

*srce od radosti vžge.
 Sedaj mi je poslala
 prelepo jopico,
 ki naj bi mi služila,
 ko sedim v postelji.
 Rdeče barve
 mi jo je poslala,
 kot znamenje,
 da naj bom mučenec.
 Dodala je
 odličen konsomé,
 ki zaleže za
 sto juh.
 Presveta Mati,
 nanjo se ozri
 in pošlji milosti
 za sto nebes.
 Podeli ji
 stoletje dni
 in naj jo svetost
 angelov prepoji.
 Ko se bo končalo
 to izgnanstvo,
 pokličite me, mama,
 da pride k vam vaš sin.
 Njena družina
 naj bo vedno z njo,
 vsi otroci
 naj jo osrečujejo.
 Tako bomo peli
 vso večnost
 sladko melodijo.
 Naj živi Marija!
 duh. Janez Bosko
 Gospod naj vas blagoslovi in podeli zdravje našemu ubogemu očetu!
 don Francesca*

Buzzettija so od vseh strani nagovarjali in lahko tudi rečemo, silili, da bi obiskal don Boska, vendar se ni dal pregovoriti in je tudi to odpoved daroval za očetovo zdravje. Vendar se je zdelo primerno, da bi tudi sobratje pomočniki imeli svojega predstavnika za tak obisk sinovske vdanosti. Odločili so, da naj bo to Jožef Rossi, ki je tako in tako moral potovati v Genovo zaradi nakupovanja.

Ko je svetnik videl katerega izmed svojih, ga je obdalo tako zadovoljstvo, da tega ni mogoče opisati. Takoj ga je vprašal: »Si lepo potoval? Si bil že pri kosilu? Potrebuješ kaj? Povej. Če si utrujen, bomo naročili ravnateljju, da ti da sobo.« Ni-

komur ni dal časa, da bi ga vpraševal o njegovi bolezni. Vpraševal je o novicah in njegovi hiši, kako se počutijo sobratje, notranji gojenci, zunanji gojenci, dobrotniki. Ko so odhajali, se jim je zahvaljeval za obisk, jih prosil, da bi pozdravili tovariše in gojence, da bi se jim zahvalil za molitve, ki so jih opravljali zanj. »Vse vas blagoslavljam,« je imel navado reči in prosil Boga, da bi jih ohranil pri zdravju na tem svetu, dokler se vsi ne bomo združili v nebesih. Stvari tega sveta minejo, nebesa pa trajajo večno.

Rossijev obisk je don Boska nadvse razveselil. Enria je pisal Buzzettiju: »Prišel je Jožef Rossi in pripravil don Bosku veliko veselje. Ko vidi koga iz oratorija, ga napolni

veselje, ki ga ni mogoče izraziti. Zdravje se mu od nedelje do danes nenehno izboljšuje. Pretekle dni sva ga morala dva podpirati. Ko si je opomogel, je hodil s palico. Danes pa se sprehaja že brez vsakršne opore. Jé z dobrim tekom.

Proti večeru, navadno ob petih, se ga loti lahna »vročina, ki traja do polnoči. To je tudi vzrok, da do enih ali do dveh ne more zaspati. Je posledica izpuščajev, ki se še vedno pojavljajo.

Obiskovalci, zlasti iz Genove, se vrstijo tri- ali štirikrat na teden. Prišel je baron Cataldi in veliko drugih gospodov. Danes je prišel gospod Canale, danes zvečer župnik iz Alassia z don Frančiškom Cerrutijem, ravnateljem tamkajšnjega zavoda. Don Bosko občuti sredi svojih bolečin veliko veselje med svojimi dragimi.

Prejel sem lepo pismo od dirigenta De Vecchija in sem poročal don Bosku. Hotel ga je videti. Pohvalil je lepo pisavo, ga prebral od začetka do kraja in ves zadovoljen dejal: 'Ima zares dobro in krščansko srce.' Zahvali se mu v mojem imenu za molitve, ki jih je opravil za mojo ozdravitev.«

In Rossi je poln svetega veselja takole pisal don Rui: »Včeraj (16. januarja) ob dveh popoldne sem v svoje nepopisno veselje videl našega nadvse dobrega očeta. Kar me je še posebno razveselilo, je bilo dejstvo, da ni več ležal v postelji.

Vpraševal me je o toliko stvareh iz oratorija in zlasti še o vaši uglednosti in o vseh predstojnikih. Bil je pokonci od desetih dopoldne do pol šestih zvečer.

Po večerji sem stopil v njegovo sobo, da bi mu voščil lahko noč, in sem se zadržal pri njem do pol enajstih. Vpraševal me je o vseh mogočih stvareh. Nikdar pa ni pozabil zahvale fantom za molitve, ki so jih opravili zanj.

Danes se je sprehajal po sobi, ne da bi se opiral na palico, in mi rekel, da hitro napreduje. Obiskal ga je gospod Canale iz Genove v družbi nekega drugega gospoda. Danes popoldne je prišel don Cerruti in župnik iz Alassia v družbi klerika Tricerrija.

Proti večeru ima vedno nekaj vročine, kar pa menim, da ni nič nevarnega. Jé z dobrim tekom in dobro prebavlja.

Vsem se zahvaljuje za izraze ljubezni, ki so mu jih izkazali v bolezni. Že danes sem mislil odpotovati proti Genovi, če me don Bosko ne bi zadržal.

Klerik Tricerri, ki je pozneje zaradi družinskih razmer izstopil iz naše družbe, pa kljub temu postal duhovnik, je leta 1899 ob uradnem nagovoru, ki ga je imel ob sestanku bivših gojencev oratorija, spomnil na obisk v Varazzeju pri našem svetniku: »Ko se je mirno sprehajal po svoji sobi, z roko naslonjeno na moja ramena, mi je rekel te pomembne besede, ki jih ne bom nikdar pozabil: ‚Dragi moj, ti poučuješ zgodovino. Dobro si zapomni, da gre v zgodovini za stalno zaroto proti resnici. Ti ugaja leposlovje? Le dobro odpri oči.‘ Sveti mož je imel prav, kajti verizem prepogosto namaka svoje pero v straniščnih odplakah.⁵⁰

Ko se je izboljšanje nadaljevalo, Enria dva ali tri dni ni več poročal in Buzzetti mu je po zadnjem pismu, dne 19. januarja, pisal: »Dragi Peter, si še živ? Če si, kar upam, da si, zakaj potem ne držiš obljube, da bi mi vsak dan poročal o zdravstvenem stanju našega dragega don Boska? Torej, ne poleni se.«

Enria je še tisti dan pisal:

»Don Boskovo zdravje se izboljšuje, vročina, ki mu je prihajala proti večeru, je vedno slabotnejša in ga ne muči več tako močno. Danes je hotel kósiti v družbi don Cerrutija, don Albera in don Francesie. Pripravil sem mizo v njegovi sobi in tako so mu delali družbo. Bil je zelo vesel, da je mogel po tolikem času spet kósiti v družbi. Jedel je z dobrim tekom. Zatem se je sprehajal najprej po sobi, potem je stopil na hodnik in šel v sosednjo sobo, to je bilo prvič, da je šel iz sobe, da se je malo razgibal.

Trdno upamo, da se bo okrevanje nadaljevalo in čez tri tedne bomo že v oratoriju. Oh, dragi Jožef, če bi slišali, s kakšnim veseljem govori o dnevu, ko bo spet sredi svojih dragih sinov, ki jih ima tako zelo rad, bolj kot samega sebe. Včasih vzklikne: ‚Oh, tisti dan, ko se bomo vrnili v oratorij!‘ Potem utihne in razmišlja o vsem, kar bo doživel, ko se bo vrnil v tisti blaženi kraj. In potem dolgo nič ne govori.

Tudi za nas bo dan vrnitve srečen dan, zlasti še zato, ker nam ga bo Bog podaril v njegovem prejšnjem zdravju. Če se gospod Bog ne bi dal omehčati našim molitvam, don Bosko gotovo ne bi mogel prestati težke bolezni, ki ga je mučila. To lahko potrdim jaz, ki sem bil ob njem ves čas njegove bolezni. Preživel je celih dvanajst izbruhov, večkrat je spremenil kožo in šest tednov je bil premočen od nenehnega znojenja.

Sedaj potrebuje čas za okrevanje v miru in brez kakršnih koli motenj. Nocoj mirno spi in ga nihče ne vznemirja.

Ura je tri zjutraj in še naprej mirno spi.

Jožef Rossi je odpotoval iz Varazz, da nakupi deske za mizarno.

Don Francesca je 21. pisal don Rui: »Don Bosku gre še vedno dobro. Upajmo,

⁵⁰ Don Bosko ni hotel, da bi dobri klerik odšel od njega, in ko ga je zapuščal, mu je rekel: »Nočeš se dati pražiti v don Boskovi ponvi. No, potem boš pa šel in te bodo pražili kje drugje, kjer bo bolj ali manj tako kakor pri don Bosku.« Po nekaj letih župnikovanja v Villi del Bosco je vstopil k don Orioneju, kjer je tudi umrl.

da bo prihodnji teden že prišel dol in bo maševal. To bo dogodek. Sam prebere vsa pisma, ki jih dobiva, in včeraj je hotel spovedati del naših fantov. Zdi se, da zdravnik računa na odhod zadnji teden januarja ali prve dni februarja. Lahko pa upamo, da se bomo prihodnjega 2. februarja videli v Turinu, če bomo še naprej goreče molili. To si želim iz vsega srca.

Novice so bile vedno bolj zgodne. Izboljšanje je lepo napredovalo. Don Bosko se je dobro počutil, zlasti še, če je imel priložnost, da je govoril s kakim oddaljenim sinom o stvareh v naših domovih.

Samo ravnatelj iz Borga San Martino in Lanza ga nista še obiskala. Don Bonetti je iz dneva v dan odlagal svoj odhod zaradi posebnih okoliščin, ki so bile vedno iste. Don Bosko je dal pisati don Lemoyne, da ga hoče videti, »ker se brez njega ne more počutiti dobro«, in je naročil don Cuffii:

»Glej, ko bo don Lemoyne v soboto (20. januarja) prejel pismo, bo spovedal fante in v nedeljo zjutraj maševal. Takoj bo odpotoval v Turin, kjer bo prenočil. V ponedeljek bo s prvim vlakom odšel iz Turina in prišel ob pol treh v Varazze. Pošlji koga na postajo, da mu bo nesel prtljago.«

»Toda stvari ne bodo šle tako, kakor pravite. Don Lemoyne bo iz Sampierdarene šel v Genovo, kjer bo obiskal mater, in ga pred torkom ne bo sem.«

»Če tako govoriš, pač ne poznaš don Lemoyne.«

Don Bosko je bil tako prepričan o tem svojem predvidevanju, da je naročil, da naj v njegovi sobi pripravijo mizo za kosilo ob treh. Don Cuffia pa tudi ni odstopil od svojega prepričanja in ni poslal nikogar na postajo.

V ponedeljek je prišel don Lemoyne in s prtljago v roki ob dogovorjeni uri stopil v don Boskovo sobo.

Kakor hitro ga je zagledal, ga je vprašal:

»Te ni nihče prišel čakati?«

»Nikogar nisem videl.«

»In nisi bil v Genovi, da bi obiskal mater?« je smehljaje se dodal.

»Kako naj bi spremenil pot, ko sem vedel, da je don Bosko bolan, da me je čakal in me tako ljubeznivo povabil. Oprostite mi, kajti malo srca in malo pameti še vedno imam.«

»In kaj si mislil, ko si zvedel, da sem bil tako težko bolan? Si se mogoče bal, da bom umrl?«

»Sploh ne. Nikdar nisem mislil na tako možnost. Hudo mi je bilo, ker je don Bosko toliko trpel, da bi pa umrl, o tem sem bil prepričan, da se ne bo zgodilo.«

»In zakaj ne?«

»Se spominjate sanj o desetih hribih? Prav. Vi ste se povzpeli na osmega. Jaz štejem za vsak hrib 10 let. Se pravi, da boste dočakali blizu 80 let. Poleg tega ste bili v sanjah sklonjeni in brez zob, medtem ko sedaj niste tako.«

»Toda tukaj v Varazzeju so se vsi zelo bali, da bom umrl. Nekega večera, ko mi je bilo zelo hudo, sem prosil don Francesio, da bi poklical notarja, da bi kot previden človek naredil oporoko. Toda don Francesia je planil v jok in zbežal iz sobe.«

Sedaj mu je pripovedoval, kako je bil don Cuffia prepričan, da ga ne bo naravnost v Varazze.

Kakor je bilo dogovorjeno, je ob treh popoldne kósil v svoji sobi z don Lemonym, don Francesio in s postajenačelnikom in prebil tako srečen popoldan, kakor še nikoli v času okrevanja. Bil je pokonci od 9. ure zjutraj do 10. ure zvečer.

»To je prvi dan, ko čutim zares tek, je dejal, druge dni sem jedel zato, da bi se ohranil pri življenju.«

Upali so, da bo izboljšanje trajno in da bi mogel biti v Turinu že na zadnjo pustno nedeljo.

Dne 24. januarja je začel hoditi po stopnicah: »Iz drugega nadstropja je šel v prvo in se napotil v obednico klerikov na sprehod.« Enria ga je znova obril in mu postrigel lase. Imel je lepo barvo, kot da ne bi bil nikdar bolan, izpuščaji so popolnoma izginili in tvori prav tako.

Proti večeru je prišel v zavod domači organist v cerkvi San Ambrogio in več gospodov iz filharmonične skupine, da bi priredili v don Boskovi sobi koncert, ker so vedeli, kako zelo rad ima glasbo. Orkester so sestavljale tri violine, čelo, flavta in klarinet. Navzoč je bil tudi občinski tajnik, načelnik železniške postaje, zdravnik, župan, župnik in nekaj hišnih predstojnikov. Prekrasna izvedba je navdušila don Boska in ga postavila v deveta nebesa, tako da se je kar naprej zahvaljeval tem ljubeznivim gospodom in ponavljal: »Če glasba tako milo zveni že tukaj na zemlji, kako bo to šele v nebesih. Vsem vam želim, da bi nekoč bili udeleženi pri nebeškem orkestru, nam poslušalcem pa, da bi večno uživali nebeško glasbo. Zahvaljujem se vsem, zlasti gospodom godbenikom (in jih je imenoval vse po imenu), ki so izkazali don Bosku čast in mu pripravili tako izredno ugodje. Zahvalil se je tudi vsem pobožnim osebam, ki so izprosili njegovo zdravje. Zahvalil se je gospodu župniku, g. županu in vsem meščanom v Varazzeju za njihovo dobroto in ljubezen, ki so mu ju izkazali.

Zvečer od devete do desete ure je imel konferenco za vse sobrate duhovnike, klerike in pomočnike. Govoril je o hvaležnosti, ki jo moramo imeti do vseh, ki so nam storili dobro.

Dne 26. januarja je šel v kapelo, nato se je eno uro sprehajal z don Bonettijem, ravnateljem iz Borga San Martina, ki je končno le prišel na obisk v imenu vsega svojega zavoda.

Vsak dan so prihajali na obisk ugledni gospodje in Varazzeja in okolice in vsi so odhajali prepričani o njegovi svetosti. Slišali so, da jih je več vzklíknilo: »Menili smo, da bomo videli veličastnega prelata, pa smo našli samo ponižnega duhovnika. Toda kakšna preproščina in kakšna ljubeznivost v njegovem vedenju!« In drugi: »Ves dan bi ostal v njegovi družbi.« In kakor vedno je tudi tokrat znal povedati vsakemu najbolj pripravno besedo za njegov duhovni položaj.

Don Bonetti je 27. januarja pisal don Rui:

»Končno mi je uspelo, da sem opravil obisk pri našem predragem don Bosku. Našel sem ga dobre volje. Poleg tega pa sem imel srečo, da sem ga spremil v kape-

lo, kamor je šel prvič po svoji bolezni. Treba je pripraviti velik slovesen praznik v zahvalo Bogu.

Naročil mi je, naj ti sporočim, da bo v ponedeljek (29. januarja) v Alassiu, kjer bo ostal ves naslednji teden.

In kako je s tvojo materjo? Pozdravi jo tudi v mojem imenu.⁵¹

Pozdravi don (Frančiška) Provera in potegni ga prihodnji ponedeljek (29. januar, njegov god) za ušesa. Don Bosko načrtuje, da se bo vrnil tja v sredo ali na debeli četrtek, vendar ni popolnoma prepričan. Pišeš mu lahko v Alassio.«

Don Francesca je k pismu dopisal: »Končujem eno in začenjam drugo. O don Bosku ti je poročal don Bonetti. Šel bo v Alassio, čeprav so mnogi in tudi zdravnik proti, ker menijo, da je še prezgodaj. Jaz sem za skorajšnjo vrnitev v Turin. Don Bosko pravi, da imam svoje osebne strahove, in meni, da ni razloga, da bi jih upošteval. Upajmo, da so res samo strahovi in da se bo vse tako končalo, kakor vsi želimo. V soboto ali v ponedeljek se bo spet vrnil v Varazze.«

Hvala Bogu, vse je zelo lepo napredovalo. V nedeljo 28. so prej obhajali praznik sv. Frančiška Saleškega in don Bosko je – tako je poročal Enria – prvič daroval sveto mašo z obhajilom, ki pa ga je delil nekdo drug.

»Priredili smo veliko slovesnost. Prišel je dekan z dvema kanonikoma, župan in gospod Prefumo izrecno iz Genove, potem še zdravnik in neki drug gospod. Vsi so kósili z don Boskom. Skoraj vsi so v zavodu prejeli sveto obhajilo. Imeli so peto mašo. Na dvorišču se je ponovno slišal klic Naj živi don Bosko. Vsi so bili polni navdušenja in se zahvaljevali Bogu za ozdravitev. Po kosilu so priredili skupno slovesnost, kjer so peli strambotto⁵² in prebrali nekaj nagovorov.«

3.9. POPOLNI OZDRAVITVI NAPROTI

Dne 30. januarja je don Bosko odpotoval v Alassio. Bilo je zelo srečno potovanje brez kakršnih koli zapletov. »Ko je prišel v zavod,« poroča Enria, »so ga navdušeno pozdravili predstojniki in fantje. Dopoldne (31. januarja) se je kaki dve uri sprehajal po vrtu.«

Enria je dodal: »Rekel sem mu, da bi bilo zaradi mraza in ker je bil še preveč slab, bolje odložiti odhod v Turin. Don Rua naj bi mu pisal v tem smislu.«

⁵¹ Don Ruova mati je ozdravela in še nadaljnjih pet let delala za fante v oratoriju. Svoje spodbudno življenje je končala 21. junija 1876. Dne 20. januarja 1872 pa je v oratoriju umrla Ivana Marija Magone, o kateri je don Rua v zvezku z naslovom »Umrla« zapisal te pohvalne besede:

»Srečna mati odličnega fanta Mihca Magoneja se je po njegovi smrti popolnoma posvetila Gospodu. Uspelo ji je, da je bila sprejeta v hišo, kjer se je posvetil njen sin, in je hvaležna za to uslugo delala od jutra do večera ter bila vsak dan pri prvi maši. Rada je molila in se bala greha kakor kače. Po sedmih dneh bolezni je umrla z vsemi tolažili vere, popolnoma predana Božji volji, in se priporočala Jezusu, Mariji in svetemu Jožefu ter svojemu sinu Mihcu in jih prosila, da bi jo sprejeli v nebesa.«

⁵² Po izvoru enokitična ljudska pesem na Siciliji in v Toskani (op. prev.).

Tudi don Francesca je poročal o odhodu v Alassio: »Upam, da bo srečno potoval, kot sem mu iz vsega srca želel. Dekan in jaz sva ga pospremila do Savone. Od tu do Alassia je ostal s srečnim Enrio. Naše mesto je prišlo na ceste, da bi pozdravilo don Boska, ki je ozdravel. Menimo, da je zdrav, vendar je še veliko razlogov, da molimo zanj. Kakšen majhen izpuščaj nas še vedno opozarja, da moramo biti pozorni in da naj prosimo Gospoda, da že kdaj konča vse tem strahove. Upamo, da te neprijetnosti ne bodo imele posledic, vendar ga ovirajo, da ne more prav počivati in delati. Prosim vas, da bi še naprej molili in da bi prihodnji petek začeli devetdnevnicu na čast sv. Frančišku Saleškemu. Na vso moč sem se trudil, da bi bilo to na šestdesetnico, vendar mi ni uspelo, preveč si je želel, da bi šel prej v Alassio.

V Varazze se bo vrnil prihodnji ponedeljek (5. februarja), se zadržal kak dan ali dva in potem odpotoval v Turin.

Pripravite mu lep sprejem. Mi smo ga počastili že preteklo nedeljo, tako da smo za en dan prestavili praznik sv. Frančiška Saleškega, da smo ga imeli med seboj. Bil je zelo prijeten praznik in veliko Varačanov je bilo s prireditvijo zelo zadovoljnih. Odpeli so De Vecchijev strambotto, ki je prilagojen našim razmeram, in pri izvajanju se je don Bosko smejal in jokal. V njegovi sobi so nad posteljo obesili napis:

V tej postelji – znotraj te sobe – je s svojimi bolečinami – v teku petdeset dni – pridigal naš dragi oče don Bosko. – Kako dolg in moreč čas je bil to!

Ne morem ti opisati žalosti, ki smo jo čutili jaz in vsi naši fantje, ko je odšel. Vse naše težave so se vrnile. Ko je bil tukaj, smo pozabili nanje ali pa smo jih povedali njemu in on nam je svetoval. Toda sedaj je odšel razveseljevat druge. Nismo nevoščljivi, toda potem ko smo se navadili na njegov nebeški smehljaj, zelo čutimo njegovo odsotnost. Samo če ga v Alassiu ne bo zadela kaka druga nesreča! Vsi upamo, da se bomo vrnili v Turin. On si tako želi in vsi drugi z njim.

Za zdaj ti ne morem sporočiti drugega. Molimo še naprej. Pripravite slovesno devetdnevnicu, pripravite slovesen praznik, saj ga bo razveselila don Boskova navzočnost. Rešil se je, pa z mnogimi tegobami. V nedeljo je maševal, vendar potem ni zmožgal več. Ne vem, ali bo mogel to storiti v Alassiu, ali se bo moral odpovedati tej tolažbi vse do vrnitve v Turin. Če mu imate kaj pomembnega sporočiti, vedite, da bo do ponedeljka v Alassiu in potem v Varazzeju. Pravite, da je pri vas pomlad, tukaj je poletje, brez neprijetnih spremljevalcev.«

V Turinu je naraščalo zadovoljstvo in sreča zaradi don Boskove vrnitve.

Buzzetti je sporočal Enrii, »da je De Vecchi pripravil novo polko z novimi glasbili. Šušlja se, da se boste vrnili domov, ne da bi napovedali prihod. Pravijo, da boste v soboto spet v Varazzeju, v nedeljo v Genovi, v ponedeljek v Alessandrii. In v Turinu? Glej, da ne boš molčal, pač pa o vsem točno poročaj.

Pripravili smo lep oltarček, da don Bosko lahko mašuje v sobi ali v knjižnici, ne da bi mu bilo treba iti na mraz itn.«

Enria je odgovoril Buzzettiju: »Don Bosku še nadalje gre dobro. Danes (4. februarja) bo maševal, kar že od nedelje ni mogel več. Pri nas je škof iz Albenge, ki

bo imel skupno sveto mašo in obhajilo. Pripravljamo majhno zahvalno prireditev za don Boskovo ozdravitev.

Včeraj po večernih molitvah je don Bosko imel nagovor fantom. Če bi videl in slišal, s kakim navdušenjem so ga fantje sprejeli, saj so končno imeli priložnost, da so ga mogli videti in slišati njegove ljubeznive besede. Če se ne bo nič nepričakovanega zgodilo, bomo v torek odpotovali v Varazze, kjer se bomo ustavili do petka (9. februarja), ko se bomo verjetno odpravili na pot v Turin, kamor bomo prišli opoldne.«

Don Rua previdno svetuje, naj bi se še zadržal v Liguriji, kajti v Turinu je sicer čez dan sončno, ponoči in zjutraj pa je zelo mrzlo in to bi mu lahko škodovalo. Don Cerruti je 5. februarja brzojavil don Rui: »Vaši načrti predvidevajo slovesnost za 18. februar. Očka bo z vami 15.«

Naslednji dan je Enria potrdil: »V Turin ne bomo šli na debeli četrtek. Verjetno se bomo odpravili na pot prvi petek v postu. Tako je odločil don Bosko.«

Don Francesca, ki ni nič vedel o odlogu, je šel v Alassio skupaj z dekanom Mobilom, da bi povedel – tako je pisal Enria – dragega očeta spet v svoj zavod in bi ga potem spremljal v Turin, kakor so se dogovorili. Don Bosko pa bo odpotoval v Varazze (10. februarja) v veliko zadovoljstvo don Francesie, ki pa ga ne bo mogel več spremljati, ker bo imel v župniji postne pridige.

»Don Rua je storil prav, da mu je pisal, naj se še zadrži v Liguriji. Veliko prijateljev, med njimi tudi grofica Callori, mu je svetovalo, da naj ne odhaja pred koncem meseca in naj raje počaka, da se mraz umiri.

Če don Bosko ne bo odpotoval pred drugo nedeljo v postu, bo to imelo dve prednosti: najprej bo koristilo zdravju našega ljubljenega očeta in praznik bi bil lepši in mirnejši, ker bi imel dirigent in narodna garda počitnice.

Don Bosko je vedno bolj trden. Pred dnevi je odložil palico in se vse dni po več ur sprehajal po vrtu.

V nedeljo je bil pri gledališki predstavi in je bilo pravo veselje, kako se je zabaval.«

Svetnik je črpal veliko zadovoljstvo iz pisem, ki so mu jih pošiljali iz zavodov, kjer so predstojniki in gojenci še naprej opravljali molitve pred Najsvetejšim in pred Marijo in prejemale obhajila za njegovo zdravje, V oratoriju so rokodelci čudovito tekmovali z dijaki. Mladi rokodelec Janez Krstnik Camisassa je pisal Enrii: »Vaša pisma so mi bila nad vse draga, ker sem tudi jaz lahko zvedel toliko novega o dragem očetu don Bosku in doživljal dokaze njegove ljubezni do nas. Na žalost nisem mogel izpolniti naloge, ki ste mi jo zaupali (ne vemo, kaj je bilo; verjetno kako delo apostolata v korist kakega tovariša). Kar sem pa lahko naredil, sem naredil z veseljem. Godbeniki so se na splošno dobro odrezali v zadovoljstvo kapelnika in predstojnikov.«

Vendar so bili vsi, čeprav bi ga radi imeli čim prej med seboj, zadovoljni, da bi si še malo opomogel pred obilnimi nalogami, ki so ga čakale. Tudi grofica Callori

je prosila don Francesio, naj ga prepriča, da bi si prizanašal, toda svetnik je že odpotoval v Alassio. Don Francesca je v odgovoru omenil »veliko moč, ki jo je ona imela nad don Boskom«, vendar pa ne dovolj, »da ne bi ušel njenemu varstvu«. Ko je don Bosko zvedel za to, je čutil dolžnost, da osebno sporoči grofici o odlogu vrnitve.

Predraga mama!

Čeprav malo poreden, imam nasvete svoje drage mame za zelo koristne in upoštevane vredne. Prav zato, da bi se ravnal po njih, sem šel v Alassio, kjer sem prebil dvanajst dni v svojo veliko korist. Jutri grem v Varazze in proti koncu tedna, upam, bom prišel v Turin. Zdravje se mi je krepko izboljšalo in z malo previdnosti bom, upam, lahko spet začel opravljati svoje dolžnosti.

Seveda bi rad še nekaj časa prebil v teh prekrasnih krajih, vendar se moram temu odpovedati. Ker sem v hiši edini pravi berač, moram priti nazaj, da spet postavimo v red naše finance. Naj vam povem, da sem vprašal dva zdravnika in k temu še našega doktorja Fissoreja in vsi so si bili edini, da z nekaj previdnosti lahko spet začnem svoje delo v oratoriju.

Vi ste bili tako ljubeznivi, da ste se tolikokrat zanimali za moje zdravje in mi pomagali na vse mogoče načine, pa mi niste nič povedali o vašem zdravju. To me navaja, da menim, da ni popolnoma v redu. Pogum! Če bodo molitve tega vašega ubogega sina uslišane pri Bogu, jih bom z veseljem pošiljal v nebo.

Koliko stvari bi vam imel povedati!

Preberite to pismo, kakor veste in znate. Bog naj blagoslovi vas, gospoda grofa in vso družino in vam vsem podari zdravje in vztrajnost v dobrem. Molite zame in me imejte v globokem spoštovanju moje dobre mame za najvdanejšega sina.

duh. Janez Bosko

Alassio, 9. 2. 1872

Malo prej je pisal neki drugi ugledni dobrotnici, grofici Alojziji di Viancino.

Moja draga mama! Prvo pismo, ki ga ne pišem v postelji, je namenjeno vam, draga mama, za katero vem, da je molila za tega poredneža.

Hvala Bogu, da je z mojim zdravjem kar v redu. Upam, da se bom prihodnji teden vrnil v oratorij v Turinu.

Upam, da bo to pismo našlo vas in gospoda grofa, mojega dobrega očka, pri dobrem zdravju, za kar vsak dan prosim Gospoda v svojih ubogih molitvah.

Do sedaj ne vem, kaj je zima, šel bom v Turin, da jo malo okusim. Tam bo še mrzlo. Bog naj blagoslovi vas in vašega gospoda moža in podari obema dolga leta srečnega življenja. Molite zame, ki se hvaležno izrekam za vaše uglednosti duh. Janez Bosko
Alassio, 9. 2. 1872

Istega dne je dal uradno sporočilo o svoji vrnitvi in okoliščinah, v katerih naj bi se ta izvedla, v nežnem pismu don Rui.

Predragi moj don Rua!

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z vami. Čas je, da ti pišem kaj pozitivnega, kar boš lahko sporočil našim dragim sinovom v družbi in v oratoriju. Po zaslugi vaših molitev je moje zdravje v takem stanju, da bom lahko spet začel opravljati svoje obveznosti, čeprav z nekaj previdnosti. Zato bom prihodnji četrtek (15. februarja in drugi dan posta), če bo Bog tako dopustil, prišel v Turin. Čutim težko dolžnost pa tudi potrebo, da grem. Tukaj živim s telesom, toda moje misli in moje besede so vedno med vami v oratoriju. Vem, da je to slabost, vendar je ne morem premagati.

Prišel bom ob 12.20 dopoldne. Toda prosim, ne prirečaj mi nikakršnega sprejema, nikakršne godbe, nikakršnega poljuba roke. To bi lahko imelo slabe posledice za stanje, v katerem sem. V cerkev bi vstopil pri glavnih vratih, da se takoj zahvalim njej, ki mi je izprosila ozdravitev. Nato bom spregovoril nekaj besed fantom, ali pa bom to storil v obednici.

Medtem ko boš mojim dragim sinovim sporočil te novice, jim povej, da se jim vsem iz srca zahvaljujem za molitve, ki so jih opravili zame, za pisma, ki so mi jih poslali, in zlasti še tistim, ki so darovali svoje življenje za mojo ozdravitev. Dobro poznam njihova imena in jih ne bom pozabil. Ko bom že pri vas, upam, da bom lahko povedal veliko več, kot mi je dano v pismu.

Bog naj vas vse blagoslovi in vam podari stalno zdravje in vztrajnost v dobrem. Sprejmite pozdrave od naših sobratov in fantov v Alassiu in molite zame, ki sem poln ljubezni do vas najvdanješi prijatelj duh. Janez Bosko

Alassio, 9. 2. 1872

P. S.: Sporoči mi, ali je zelo mrzlo in ali boste v nedeljo praznovali god sv. Frančiška Saleškega.

Naslednjega dne se je začelo potovanje v Turin. Enria je pisal: »Don Bosko hodi brez palice in stopa brez opore po stopnicah. Danes (10. februarja) odpotujemo proti Albengi, kjer se bomo ustavili, pozdravili škofa in verjetno tam tudi kósili. Nato naprej proti Varazzam in v četrtek ali petek bomo v Turinu.«

Odšel je iz Alassia, kjer so ga pozdravili dekan Della Valle in nekateri ugledni gospodje. Na dvorišču zavoda so bili v vrsto postavljeni gojenci, ki so se poslovili od njega. V Albengi ga je škof mons. Anaklet Siboni veselo sprejel, ga povabil na kosilo in se z njim dolgo pogovarjal. Proti večeru se je odpravil v Varazze, kjer so naslednjega dne v cerkvi kakor tudi zunaj nje pripravili lepo slovesnost. Od tod je pisal ravnatelju v Borgo San Martino:

Predragi don Bonetti!

Če bo Bog tako hotel, bomo 15. februarja odpluli proti Turinu. Ti greš lahko s prvim vlakom zjutraj ali še bolje s tistim, ki pride v Alessandrio ob 9.30, kamor se bomo z brzim vlakom pripeljali tudi mi. Da bi najeli celoten vagon, bi preveč stalo. Vzemi si v Borgu San Martino listek drugega razreda do Turina, kar bomo storili tudi mi.

Če ne boš mogel počakati do ponedeljka, bomo pripravili našo konferenco o družbi v petek zvečer.

Prinesi s seboj ves denar, ki ga moreš dobiti, kajti z vseh strani ga terjajo in jaz prihajam v Turin s praznimi žepi.

Prepričan sem, da bomo imeli lep praznik. Bog naj blagoslovi tebe in vse tvoje in vas ohrani na poti v nebo. Amen. Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

Varazze, 11. 2. 1872

3.10. VRNITEV V TURIN

Veselje, ki se je dvignilo zaradi napovedane vrnitve svetnika in njegovega zvestega spremljevalca, ki je pošiljal poročila o njegovem zdravstvenem stanju v Turin, je bilo neizmerno, nepopisno. Don Jožef Bologna je v svojem bernijevskem (šegavem) slogu pisal »uglednemu gospodu vitezu baronu Enrii«: »Neučakanost, da bi vas spet videli ob vrnitvi, je skrajno napeta. Pričakujemo don Boska, vendar pričakujemo tudi vas. Villanis (zvonar) je stalno na preži na zvoniku z daljnogledom v roki, da ugotovi trenutek vašega prihoda in začne takoj svojo baudetto (pozvanjanje).

Za prihod bodo zaklali najlepšega prašiča, ki ga oratorij premore, kajti drugi so že po rokah krvnika naredili svoj konec. Cagna (kletar) je krstil že celo vrsto steklenic z vinom za vaš prihod. Gastini ima že pripravljene svoje rime, ki se končujejo na -is: amís, barbís, Ausiliatrís itn.« (prijatelji, brada, Pomočnica).

V torek (zadnji dan pusta) bomo razbijali lonce in drugo posodo ob spremljavi godbe v paradni uniformi, pa brez generala.

Buzzetti priporoča, da bi prinesli s seboj slanike, in ker smo že pri ribah, tudi aprilsko ribo (potegavščino za prvi april); izročili bi jo slikarju Merlu, ki bo vse bobne – imamo jih dvanajst – poslikal za novo polko, ki jo bodo zaigrali za Enriev prihod. Tapetnik oblazinjuje dva čudovito lepa naslanjača, enega za don Boska in drugega za tistega, ki bo sedel na njegovi desnici, to je za Enria.

Sklenimo to pismo s košaro pozdravov vseh vrst. Če je še kaj novic, se Buzzetti priporoča, da mu jih nemudoma sporočiš.«

Enria je 12. februarja poslal iz Varazzeja zadnje sporočilo: »Danes je bil don Bosko v Savoni, kjer je obiskal škofa in z njim kósil. Ob štirih je bil že doma. Naš odhod je določen za četrtek 15. februarja ob 5.30 zjutraj. Šli bomo z brzim vlakom iz Sampierdarene. Ob 11.30 bomo v Turinu.«

Medtem je don Provera ravnateljem sporočil »Spored praznovanja ob don Boskovi vrnitvi«:

15. februar, četrtek: don Boskov prihod

16. petek: splošna konferenca

17. sobota: počastitev don Boska z akademijo

18. prva postna nedelja: praznik sv. Frančiška Saleškega

Dne 14. februarja je iz Marassija odpotoval v Varazze don Albera, da bi spremljal don Boska v Turin. Postajni načelnik je rezerviral oddelek drugega razreda. Vsi predstojniki in prijatelji so hoteli, da bi don Bosko potoval v prvem razredu, on pa je odgovarjal, da je že to zelo gosposko, če potuje v drugem razredu, ko bi se lahko zadovoljil tudi s tretjim.

Nikakor nismo mogli dobiti v roke vseh pisem, ki jih je svetnik tiste dni pisal raznim dobrotnikom, da se jim je zahvalil za njihove molitve in posebno skrb, ki so jo pokazali med njegovo boleznijo. Vendar imamo eno, ki ga je napisal v Varazzeju en dan pred odhodom v Turin pobožni in velikodušni grofici Uguccioni.

Moja predobra mama!

Preden se bom vrnil v Turin, želim pisati svoji dobri mami, da se ji zahvalim za molitve, ki ste jih opravili za mojo ozdravitev, in zato, da vam povem, kje bom. Jutri, če bo Bog tako hotel, bom v Turinu.

Čeprav še nisem popolnoma ozdravel, upam, da bom z malo pozornosti lahko začel opravljati najnujnejše zadeve. Že več kot dva meseca in pol gredo stvari naprej brez mene. Upam, da bo to moje pismo našlo vas, draga mama, gospoda Tomaža, mojega dobrega očka, in vso družino pri najboljšem zdravju. Bog naj vam vsem podari dolga leta srečnega življenja in vztrajnost v dobrem do konca.

Če boste imeli priložnost, vas prosim, da bi pozdravili gospoda markiza Nerlija in grofico Digny.

Molite zame, ki se v globoki hvaležnosti izrekam za najvdanejšega in najuslužnejšega v J. K. Duh. Janez Bosko Varazze, 14. 2. 1872

Dne 15. februarja so bili vsi, ki so morali odpotovati, polni nasprotujočih si čustev. Bili so zadovoljni, da bodo spet videli svoje drage v Turinu, po drugi strani pa jim je bilo hudo, ker so morali zapustiti Varačane, kjer so bili deležni toliko globokih doživetij in dokazov resnične naklonjenosti. Z namenom, da bi don Bosku zaželeli srečno pot, so prišli dekan, župan, drugi predstavniki civilne oblasti, več duhovnikov in gospodov. Vsem se je iz srca zahvalil, se še naprej priporočal v molitev in jim zagotovil, da bo zanje posebej molil pri Mariji Pomočnici. Gojenci so stali v vrsti na dvorišču in don Bosko je ves ganjen in smehljaje šel skozi špalir, kjer so ga od vseh strani veselo pozdravljali in žalovali zaradi njegovega odhoda. Na postaji ga je čakalo veliko ljudi, ki so se hoteli od njega posloviti. On pa je odzdravljaval vsem in ponavljal: »Bog naj vas vse blagoslovi. Vse vas bom priporočil Gospodu in Mariji Pomočnici.«

Postajenačelnik sam mu je hotel pomagati vstopiti v vagon in mu spoštljivo poljubil roko. Don Bosko se mu je vidno ganjen zahvalil za vse usluge in ga prosil, naj pozdravi svojo družino in vse uslužbenke.

Poleg don Francesie, ki si je našel namestnika za postno pridiganje, so ga spremljali še don Albera, Enria in klerik Turco. V Alessandrii se jim je pridružil don Bonetti, ki je don Boska kot prej don Francesca zabaval s pripovedovanjem najzanimivejših in najbolj smešnih dogodkov, da ga je tako raztresel zaradi globokih čustev, ki so ga prevzemala. To je nasvetoval zdravnik, ker se je bal, da bi zaradi preobilnih in globokih čustev moglo trpeti srce.

Na postaji Porta Nuova jih je čakala kočija grofice Corsi, v katero sta stopila don Francesca in Enria. Drugi so se odpeljali v kočiji, ki so jo poslali iz oratorija.

Ko so prišli na Piazza Maria Ausiliatrice, je don Bosko brez kakršnega koli sprejema in godbe ob spremstvu predstojnikov stopil skozi glavna vrata v svetišče. V njem so ga pričakovali gojenci, veliko dobrotnikov in pobožnih oseb. Kakor hitro je v prezbiteriju pokleknil, je Buzzetti začel peti Hvalite, dečki, Gospoda in on je na kolenih pred oltarjem Marije Pomočnice, sredi predstojnikov in z obrazom, ki je izžareval ljubezen, dolgo molil.

Nato se je dvignil, stopil k obhajilni mizi in v tišini nekaj trenutkov z nadvse velikim zadovoljstvom gledal svoje drage sinove. Vse je prevzela globoka ganjenost. On je prav tako ganjen povzel besedo oziroma spregovoril nekaj prekinjenih besed, zahvalil se jim je za vse, kar so storili, da bi ga Gospod ohranil pri življenju, jih prosil, da bi še naprej molili, obenem pa se zahvalili Mariji Pomočnici za tolikšno milost, ki jo je podelila oratoriju. Nato je umolknil. Hotel je še nekaj povedati, pa ni mogel, ker zaradi toliko čustev ni mogel več nadaljevati. Pozdravil jih je z roko in se umaknil.

Ko je začel govoriti, so vsi gojenci s solzami v očeh in v sveti zbranosti poslušali sicer jasen, pa slaboten glas in nobeno oko si v tistem trenutku ni upalo pogledati don Boska v obraz.

Ko je stopil na dvorišče, so ga predstojniki spremljali v tišini. Ko je videl tolikšno ganjenost, se je obrnil k don Bonettiju in don Rui in jima smeje se dejal (v piemontskem narečju): »Lačen sem že in ti mi ne daš nič jesti.«

Enria je, kakor da bi bil iz sebe, ostal na kolenih v prezbiteriju. Buzzetti ga je prijel za roko in ga pospremil v obednico, kjer mu je don Bosko, ko je videl, da ima oči vse solzne, dejal:

»Zakaj se jočeš? Nisi zadovoljen?«

»Preveč zadovoljen,« je odgovoril Enria in začel jokati, medtem ko so se tudi don Boskove oči napolnile s solzami.

Ko so se čustva vseh malo polegla, je prišlo do pravih izbruhov veselja in ti so si sledili naslednje dni po predvidenem programu.

Dne 16. februarja je bila splošna konferenca za vse hišne salezijance in predstavnike drugih hiš in don Bosko je globoko ganjen ponovil zahvalo vsem svojim sinovom. Nato so ravnatelji na kratko poročali o delu v svojih zavodih. Tudi don Pestarino je prebral kratko poročilo o delu Družbe hčera Marije Pomočnice, ki je

don Bosku zelo ugajalo.

Dne 17. februarja so se vsi z velikim navdušenjem zahvalili Mariji Pomočnici za izredno milost, ki jo je naklonila dragemu očetu. »Pri tej slovesnosti,« tako poroča kanonik Anfossi, »je bil navzoč tudi nadškof Gastaldi, ki je podelil blagoslov z Najsvetejšim. Zatem so ga povabili na skromno osvežitev. Medtem so pod stebriščem pripravili vse potrebno za kratek pozdrav nadškofu in don Bosku. Jaz sem bil med navzočimi in sem videl, kako je nadškof z jeznim korakom stopal po stopnicah, tako da mu don Bosko ni mogel slediti. Ko so šli pod stebrišči, so fantje ob zvokih godbe pozdravljali nadškofa z gromkim živio! Povabili so ga, da bi sedel na naslanjač, ki so mu ga pripravili ob don Boskovi strani skupaj z drugimi duhovniki, ki so prišli, da bi se skupaj z don Boskom veselili dobljenega zdravja. Toda nadškof je odklonil in ni sprejel povabila, še več, stopil je naravnost h kočiji in sploh ni odgovoril na don Boskov pozdrav. Stopil sem k njemu in mu rekel: ‚Don Bosko, ta odhod mi nič ne ugaja. Slovesnost se ni lepo končala. Se je kaj zgodilo?‘ In don Bosko je odgovoril: ‚Kaj hočeš. Nadškof bi rad bil predstojnik družbe, a to ni mogoče. Bomo videli, kako se bo vse razvilo ...‘«

Cerkveni slovesnosti je sledil družinski praznik. Don Bosko je sedel na oder in akademija se je začela. Zapeli so himno Don Bosko je rešen, ki jo je uglasbil don Cagliero, aranžiral pa kapelnik De Vecchi. Don Bosku so poklonili srebrn kelih, kupljen z denarjem, ki so ga zbrali gojenci. Darilo je izročil gojenec Štefan Trione, medtem ko je v deklamatorskem tonu bral naslednje verze, ki jih je tisto jutro napisal don Lemoyne:

*Sprejmi, o oče,
od tvojih dragih gojencev
dar, ki spominja
vse na lepi praznik,
na dan, ko si se vrnil
rešen velike nevarnosti
in s tem spremenil
našo žalost v radost.
Ta dar je kelih,
ne bogat in ne okrašen,
kajti tvoji revni sinovi
ne morejo dragemu očetu
dati daru, kot zasluži
njegova dobrota, ki bije v srcu
neizmerne ljubezni.
Ko boš torej
daroval svete skrivnosti,
ko boš na vzvišenem
Sionu daroval za nas
ta kelih, poln
Jezusove krvi,*

*kralju vesoljstva
 v pobožen dar,
 dragi oče, spomni se tedaj,
 da kakor sto in tisoč kapljic
 združenih sestavlja
 v eno sam sveti napitek,
 tako naša srca sestavljajo
 s tvojim srcem eno samo srce,
 ki naj bi jih vse
 vžigal sveti plamen.
 Tedaj boš s serafinsko
 ljubeznijo približal ustnice k
 spremenjenemu vinu
 in prosil Kralja kraljev,
 da bi v naših
 srcih gorela
 vedno svetlejša vera.
 Tako bodo sinovi,
 ki so se napili iz Kristusovega keliha,
 rasli čisti in beli
 kakor dehteče lilije,
 rasli v spodbudo in čast
 tvoje ugledne starosti,
 tebi v zadoščenje in plačilo
 srečne večnosti.*

Mnogi so pripravili deklamacije, pisma in govore v italijanščini, latinščini in piemontskem narečju, ki jih v okviru te akademije nikakor niso mogli predstaviti. Bilo je pravo tekmovanje, kdo bi mogel pred njim prebrati ali deklamirati svoj prispevek. Seveda je to uspelo le najbolj spretnim in domiselnim. Drugi so se na koncu približali, da bi mu vsaj poljubili roko in mu izročili svoje spise. Bilo je pravo zmagoslavje ljubezni.

Najti nismo mogli nobenega izvoda himne Don Bosko je rešen, za katero je besedilo napisal don Francesia in jo je aranžiral maestro De Vecchi.

Ohranjen pa nam je don Lemoynov sonet, ki ga je verjetno prebral med kosilom in ga z veseljem objavljamo.

SONET

*Iz tvojega pogleda, ki je toliko let
 razveseljeval moje srečne dni ob tebi,
 so izginili žarki ljubezni, ki jih je
 zakrila težka bolezen.*

*V tvojih očeh sem zaman iskal
 svetih misli nekdanjih časov,
 ki so razveseljevale toliko dolgih let*

na nasmeh navajene oči tvojih sinov.

*Jokal sem, prosil sem Devico Marijo.
In ona je, vedno dobra, vedno mati,
v nebesih uslišala mojo prošnjo.*

*Sedaj sem srečen in pojem tudi jaz svojo pesem,
kajti v tvojem pogledu, oh, dragi oče,
lahko berem, kako zelo me ljubiš.*

Tudi sveti oče se je, kakor bomo videli, veselil z don Boskom zaradi dobljenega zdravja. On pa je, blagoslovljen od Boga, spet začel svoj apostolat za moško in žensko mladino v korist Cerkve in domovine.

4. DEL

ZOPET NA DELU

1872

1. Med okrevanjem - 2. Banka Božje matere Marije - 3. Zavod v Valsaliceju - 4. Cerkvi sv. Janeza Evangelista in sv. Seconda - 5. Iz Marassija v San Pier d'Areno - 6. Pri sv. Ignaciju in v Nizzi Monferrato - 7. Jeseni - 8. Drugi spomini

NA ZAČETKU LETA 1872 JE družba štela 33 sobratov z večnimi zaobljubami: 26 duhovnikov, 3 kleriki, 4 sobratje pomočniki; 70 sobratov z začasnimi zaobljubami: 8 duhovnikov, 45 klerikov in 17 sobratov pomočnikov ter še 86 novincev: 1 duhovnik, 33 klerikov, 29 pomočnikov in 23 navadnih študentov. Vseh skupaj je bilo 189: 35 duhovnikov, 81 klerikov, 50 pomočnikov in 23 študentov.

Po nekrologu klerika Abramija je don Bosko na koncu seznama zapisal naslednje spomine:

1. Naša družba je v letu 1871 odprla dve hiši, eno v Genovi z naslovom Zavetišče sv. Vincencija in drugo v Varazzeju z imenom zavod-konvikt. Za leto 1872 načrtujemo nove hiše.

2. Naša družba se je močno razvila. Skušamo biti vredni Božjih darov z natančnim izpolnjevanjem naših dolžnosti.

3. Pokorščina predstojnikom in medsebojna ljubezen sta kreposti in treba je nenehno priporočati, da bi ju vsi točno izpolnjevali.

4.1. MED OKREVANJEM

Takoj po vrnitvi se je don Bosko lotil običajnega dela, čeprav so mu sobratje in prijatelji svetovali, da naj si prizanaša, ker še ni popolnoma okreval, saj mu je bolezen pustila veliko tegob. Glavobolu, zobobolu in bolečinam v očeh so se

pridružili še izpuščaji z vročino in močnim potenjem, tako da dosti noči sploh ni mogel zatisniti očesa. Tudi noge so mu otekale in mu delale težave in je moral nositi vse do konca življenja elastične nogavice.

Zjutraj je bil vedno pripravljen iti v spovednico in popoldne si ni nikdar dovolil počitka v postelji. Če ga je napadel spanec, je dremal kake četrt ali kvečjemu pol ure in se je potem spet vrnil k delu.

Tudi pri hrani ni hotel nič posebnega. »Edino, do česar smo ga lahko pripravili, je bilo – tako zagotavlja don Rua v apostolskem procesu –, da je vzel pred kosilom malo vermuta s kininom proti vročini, ki ga je pogosto napadala po težki bolezni v Varazzeju 1871–1872. Pri jedi je popil malo vina, vendar zelo vodenega. Po tej dolgi bolezni je neka dobra gospa (kneginja Laval-Montmorency) poskrbela, da je don Bosko dobil vsak mesec dvanajst steklenic dobrega vina za svoje izčrpano telo, ki pa jih nikdar ni mogel izprazniti v enem mesecu. Tako se je na koncu meseca nabralo precej steklenic in ob njegovi smrti jih je bilo toliko, da so imeli za nekaj let zadosti vina za izredne priložnosti.

Uklonil se je, da je tri mesece daroval sveto mašo pri zasebnem oltarju, ki so ga čez dan spravili v omaro v predsobi. K tej maši so prihajale tudi nekatere pobožne osebe. Nekaj dni po njegovi vrnitvi, 23. februarja, je Amalija Jožefa Crosa prejela iz njegovih rok sveto obhajilo in po maši en izvod Ljubkih dogodkov iz življenja Pija IX., kamor je lastnoročno zapisal tele besede: »Svet je goljufivec, samo Bog je dober plačnik.« To je bilo geslo, ki ga je pogosto ponavljal, da bi s tem spodbudil krščansko ljubezen v pobožnih dušah.

Hvaležen vsem, ki so mu izprosili ozdravitev, je čutil potrebo, da bi se v življenju, ki mu je bilo še podarjeno, popolnoma posvetil Božji slavi in reševanju duš.

Kleriku Angelu Rigoliju, nekdanjemu gojencu oratorija, kateremu je poslal svetinjico in podobo sv. Jožefa s podpisom Pija IX., je zapisal ‚Ite ad Joseph‘ (Pojdite k Jožefu) in pripisal:

Dragi Rigoli, najlepša hvala za molitve, ki si jih opravil za mojo ozdravitev. Sedaj prosim, da bom rešil svojo dušo. Kakor si prosil, ti pošiljam svetinjico s podobico sv. Jožefa s tiskanim podpisom Pija IX. Belfanti (neki drug nekdanji gojenec) je pri tebi? Kaj počne? Je pridobil veliko naročnikov za Katoliško branje? Pozdravi svoje predstojnike. Imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja. duh. Janez Bosko

Med njegovo boleznijo je prišlo na vodstvo zavoda dvoje pisem mestnega prefekta komendatorja advokata senatorja Viktorja Zoppija. Prvo je zahtevalo od vseh voditeljev krščanskih zavodov in dobrodelnih ustanov letno poročilo o stanju ustanove, kar je zahteval notranji minister. Don Rua je, kot je mogoče razbrati iz kratkega zapisnika, nekako 10. januarja dal naslednji odgovor:

V don Boskovi odsotnosti sporočamo, da je zavod ustanovil in ga v celoti vodi imenovani don Bosko. Ta dobrodelna ustanova vzgaja revno mladino tako, da jo usmerja k izužitvi kake obrti, in če je kdo posebno nadarjen, k šolanju. Do sedaj se nikdar ni

štela med dobrodelne ustanove v pravnem pomenu. Kljub temu je pripravljena sprejemati fante, ki jih priporoča civilna oblast, prefektura, kvestura, ministrstva. Vlada je ustanovo priznala s tem, da ji je dajala pomoč v obleki, perilu itn. Pripravljeni, da damo dodatna pojasnila, če boste zahtevali, se izpovedujem itn.

Drugo pismo se je nanašalo na šole. Da bi se vlada prepričala o napredku, je zahtevala od prefektov naslednje podatke: 1. število učencev v zadnjih desetih ali vsaj v petih letih, vštveši leto 1871/72; 2. uspehe pri izpitih za vsako leto. Da bi prefekt mogel ustreči ministrstvu, je zahteval čim natančnejša in čim hitrejša poročila. V ta namen naj bi izpolnili poseben obrazec s posameznimi podatki.

Ne vemo, kakšen odgovor je bil poslan prefekturi.

Kakor smo mogli ugotoviti, je bilo vedenje gojencev v don Boskovi odsotnosti zgledno in pobožno zaradi izredne budnosti predstojnikov. Meseca februarja je bila konferenca duhovnikov in klerikov, ki so bili zaposleni pri rokodelcih. Ohranjen nam je zapisnik, edini iz leta 1872. Napisal ga je don Lazzero.

Predsedoval je velečastiti gospod don Rua, prefekt.

Priporočila:

1. *Zavzetost za odmore, ki koristijo tako fantom kakor asistentom. V ta namen je treba z njimi govoriti, se udeleževati njihovih iger, se pomenkovati. Vendar vedno na primeren način in spodbudno. Mogoče se bo kakšen fant včasih norčeval in asistentu pred tovariši namenil kak neprimeren izraz. V tem primeru fanta ni dobro takoj opozoriti ali oditi, temveč čez nekaj časa na samem govoriti z njim in mu pokazati njegov pogrešek in pomanjkanje lepega vedenja. Če bomo to storili večkrat, bo zelo pomagalo, da se bo krivec poboljšal in bodo imeli od tega korist tudi drugi.*
2. *Storimo, da nas bodo fantje ljubili, obenem pa tudi spoštovali. To ni težko. Če fantje vidijo, da je kak asistent zavzet za njihovo dobro, ga bodo gotovo vzljubili. Ko opazijo, da asistent vse vidi in ne pusti vnevar nobene priložnosti, da jih za vsak pogrešek opozori, se ga bodo začeli bati in ga spoštovati. To je tisti spoštljivi strah, ki mora vladati med predstojniki in podrejenimi. Asistent mora paziti, da se ne bo v besedah in dejanjih, predvsem pa pri igri ponižal na njihovo raven. Vsega se mora udeleževati, vendar vedno ohranjati določeno dostojanstvo in pokazati s svojim vedenjem, da je njihov predstojnik. Imeli smo za potrebno omeniti to stvar, čeprav smo o tem govorili že na eni izmed konferenc preteklega leta.*
3. *Razpravljalo se je, ali naj se fantom pove razlog za slabo oceno (ali naj se pove vzrok, zakaj). Primerno je, da fantje to zvedo. Vprašati pa morajo spoštljivo in ne v navzočnosti drugih, in to zato, ker se hočejo popraviti. V takem primeru lahko asistent pove razlog za slabo oceno, vendar spoštljivo in na samem. Nikakor pa naj ne odgovori, če vprašujejo izzivalno ali v navzočnosti drugih. Lahko*

pa reče »ti bom povedal pozneje« ali »pojdi k predstojniku, on ti bo pojasnil«. Dokler asistent lahko opravi sam, naj to stori. Če pa predvideva, da bo njegovo prizadevanje brez učinka, je najbolje, da sam stopi k predstojniku in mu vse pove. Predstojnikov vpliv je vedno učinkovitejši.

4. *Ne smemo se prepustiti malodušnosti, če naletimo pri fantih na nerazumevanje v pomembnih stvareh. Včasih se zgodi, da naletimo na fante, ki so se že v marsičem pregrešili, tako da asistent ne ve več, kaj naj stori, in se vprašuje, kako je mogoče, da ga še trpijo v zavodu. Mogoče je vse res in ima asistent prav. Predstojniki dostikrat tega ne storijo, ker bi lahko s tem odvrnili od zavoda najbolj velikodušne dobrotnike zavoda in bi bil tako oškodovan ne samo tisti fant, temveč še veliko drugih. To ne pomeni, da ne bomo skušali stvari popraviti. Mogoče je treba še malo potrpeti in se bo vse uredilo.*

Tiste dni je grofica Callori v želji, da bi ohranila drag in pobožen spomin na svojega sina Julija Cesareja in mu zagotovila, če bi bilo to še potrebno, posebno pomoč, odločila, da bo ‚in perpetuum‘ (za vedno) dala obhajati obletnico smrti. Pobožen dar so v soglasju z grofico napisali na cerkev sv. Janeza Evangelista.

Dne 1. marca so sprejeli tudi ustanovitev prostega mesta v zavodu v Alassiu.

Duhovnik don Jožef Leonardo, odvetnik Gazzani, nekdanji inšpektor kraljevih šol in član kraljeve komisije za pregled knjig in tiska in tedaj inšpektor srednjih šol v pokoju – 1833 je predsedoval izpitom učencev 3. razreda gimnazije v Chieriju, med katerimi je bil tudi Janez Bosko – je v živi želji, da bi sodeloval pri krščanski vzgoji mladine in zlasti fantov, ki bi zaradi moralnosti in sposobnosti za študij budili upanje za duhovniški poklic, v soglasju z don Boskom ustanovil prosto mesto v zavodu v Alassiu v korist dečkom ali fantom iz Molteda Superiore, se pravi tistih župnij, ki so spadale pod genovsko kneževino, če pa ne bi bilo teh, pa iz kake župnije v škofiji Albenga. Izbiro je prepuščal ravnatelju zavoda v Alassiu ali vrhovnemu predstojniku salezijanske družbe v korist otroka, katerega starši nimajo zadostnih sredstev, da bi plačevali stroške študija, in čigar moralne in razumske sposobnosti dajejo upanje na cerkveni poklic ali vsaj, da bo nekoč po končanem študiju dober kristjan. »Če bo potem ta gojenec po končani gimnaziji oblekel duhovniško obleko z namenom, da bi postal duhovnik, bo lahko obdržal brezplačno mesto vse do duhovniškega posvečenja, če bo le nadaljeval študij v tem zavodu ali v kaki drugi ustanovi iste družbe.« Za ustanovitev štipendije je plačal 8.000 lir.

Don Bosko je »kot vrhovni predstojnik Družbe sv. Frančiška Saleškega« sprejel »zase in za svoje dediče dar in obveznost« za zgoraj imenovani namen in obljubil »zvesto izpolnjevanje dogovorjenega«.

Devet let pozneje je don Gazzani, ki je bival v Mali hiši Božje previdnosti v Turinu, želel k obstoječi štipendiji dodati še dva člena: da bi smel štipendist na jesenske ali druge počitnice na svoj dom samo, če bo bolan in če bi pri izpiti do-

segel stoodstotni šolski uspeh in 10/10 v lepem vedenju. V tem primeru bi lahko šel na počitnice k svojim staršem. Po končanem študiju teologije bi lahko še eno leto prejemal štipendijo, da bi opravil izpit za ljudskošolskega učitelja, in potem še eno leto, da bi se usposobil za občinskega tajnika. Tako bi bila ta štipendija vedno bolj koristna kraju Moltedo.

Don Bosko se je znašel v hudem pomanjkanju sredstev.

V Lanzu so šla proti koncu dela na novem posloplju in v tem smislu je pisal prijatelju Blagu Foeriju:

ORATORIJ SVETEGA FRANČIŠKA SALEŠKEGA

Turin – Valdocco, 13. marca 1872

Predragi gospod Blago Foeri!

V izrednih okoliščinah se je treba zateči tudi k izrednim virom. Vam je, gospod Blago, znano, da zavod v Lanzu ni mogel več zadostiti potrebam prosilcev in smo v ta namen začeli gradnjo posloplja, ki gre sedaj proti koncu. Na začetku se je zdelo malo, toda sedaj je naraslo na visoko vsoto in sredstev je malo. Zelo lepo vas prosim, da mi to leto priskočite na pomoč in me podprete, kolikor vam je mogoče. Tukaj gre za duše in vi dobro veste, da tisti, ki pomaga rešiti kako dušo, s tem zagotovi zveličanje svoje duše, kakor pravi sv. Avguštin.

Bila bi še druga možnost, se pravi dedna pogodba, vendar vam bom o tem govoril osebno, ko bom po veliki noči, če Bog da, prišel v Lanzo.

Zavzemite se za mladino v Lanzu, za ubogega don Boska, za ves zavod in vsi bomo vedno molili za vas.

Prosim vas, da izročite moje pozdrave gospodu D. Foeriju, in imejte za vašega najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Dne 15. marca je ekonom don Karel Ghivarello v don Boskovem imenu podpisal pogodbo s podjetjem Fratelli Gramaglia za »nakup in postavitev vodoravne ure s kolesjem iz medenine in nihalom iz litega železa, ki naj bi zaznamovala cele ure in četrtine, z navijanjem, ki bi trajalo osem dni«. Uro bi namestili v zvonik v dveh mesecih, tako da bi začela delovati za devetdnevnicu Marije Pomočnice. Jamstvo bi veljalo za pet let, stroški pa bi znašali 1.500 lir, ki bi jih plačali v treh obrokih: 500 lir, ko bi bila ura nameščena, 800 lir po enem letu in 200 lir po izteku garancije.

Delo je trajalo nekaj mesecev. Da bi don Bosko plačal izdatek, se je obrnil na prebivalce okoliša Valdocco in jim oznanil zamisel dela:

Stolpna ura za cerkev Marije Pomočnice.

Splošno znana potreba v Valdoccu je ura, ki bi vsem kazala čas. Tej splošni želji bo kmalu zadoščeno s stolpno uro na zvoniku cerkve Marije Pomočnice. Ura bo natančno v soglasju z uro na občinski hiši bila cele ure, pol in četrt. Meseca septembra bo postavljena in bo začela delovati. Stala bo 2.000 lir z dodatnimi stroški. Ker ni-

mam nobenega drugega vira dohodkov, se obračam na prebivalce naše mestne četrti. Pošiljam vam polo, na katero, prosim, zapišite vsoto, ki jo boste prispevali. Obiskala vas bo oseba, ki bo najprej pobrala podpise, pozneje pa še denar. To je prvič, ko se v taki zadevi obračam na vas, zato upam, da se boste lepo odzvali, saj gre za javno korist in zasebno zadovoljstvo.

Bog naj vam podari vse dobro in me imejte za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Na poli je bilo zapisano:

Darovi za postavitev ure na stolpu cerkve Marije Pomočnice.

Podpisani daruje enkratno vsoto ..... lir. Podpisani daruje leta 1872 ..... lir ali leta 1873 ..... lir. N. B.: Prosimo, da napišete ime, priimek in stanovanje. Čez nekaj dni vas bo obiskala oseba, ki bo pobrala podpisane lističe in pozneje še obljubljeni denar.

Don Bosku so poslali povabilo za sodelovanje pri ustanovitvi velike cerkvene banke za naložbe v dobrodelne namene. Ker je nenehno potreboval denar, ga je zadeva zanimala.

»Zasedba cerkvenega premoženja brez ozira na hotenje naših pradedov, da bi tudi v naših časih razpolagali s sredstvi za vzdrževanje Cerkve in dobrodelnih ustanov, in končno še splošno nezanimanje za vzdrževanje ubogih služabnikov naše svete vere sta privedli do pobude, da bi ustanovili Splošno banko, ki bi jo upravljale dobrodelne in pobožne osebe v smislu katoliških načel. Ta bi z ene strani skušala pomagati pri vseh materialnih potrebah, z druge strani pa bi bila tudi za zgled moralnosti v finančnih zadevah in bi preprečevala prekomerno izkoriščanje mnogih na račun nekaterih maloštevilnih,« se je glasilo povabilo cerkvene banke za naložbe v dobrodelne namene.

4.2. BANKA BOŽJE MATERE MARIJE

Božja previdnost je don Bosku pomagala na čudežen način.

Veliko ljudi brez potomcev si je v življenju z delavnostjo in varčnostjo pridobilo zadostno vsoto denarja, od katerega so lahko skromno živeli. Sadu svojega odrekanja pa niso hoteli zaupati ne finančnikom, ki so obljubljali bajne obresti, niti zasebnikom, niti kakim družbam, ker so slišali o vsakdanjih stečajih zaradi dolgov, ki so spravili na beraško palico ljudi, ki so živeli zelo dobro in pogosto tudi v izobilju. Začeli so se vpraševati, kako bi mogli varno izrabiti in naložiti svoje prihranke. Don Bosko jim je odgovarjal:

»Vaši denarni zavodi naj bodo ubogi, reveži naj bodo vaši bankirji in mati Božja Marija se bo zavezala za izplačilo. Prinesite vaše prihranke v Banko Božje matere Marije in ona vam bo izplačala najboljše obresti.

Prvi dokument, ki smo ga dobili v roke in ga je napisal don Rua 13. maja 1872, podpisal pa don Bosko ter kot priči don Rua in don Cagliero, se glasi takole:

Od gospoda don Marcela Seconda iz Antignana d'Asti, nekdanjega bosonogega karmeličana, sem prejel polog šeststo (600) frankov in se obvezujem, da bomo jaz in moji dedni nasledniki z odtegljajem davkov in drugih izdatkov izplačali isto vsoto darovalcu v času njegovega življenja.

Ko bo gospod Bog poklical tega duhovnika v drugo življenje, bom njegovi služkinji Klari Martinetto, hčeri pogojnega Seconda, izplačal 200 frankov, če bo ob smrti pokojnika še v njegovi službi.

Prav tako se zavezujem, da bom dal čim prej po smrti opraviti tristo (300) maš za dušo tako velikega dobrotnika. S tem dejanjem želim zadostiti svojim verskim potrebam in vsem obveznostim, ki bi jih mogel imeti kot član kakega cerkvenega reda. Z izpolnitvijo teh pogojev so izpolnjene vse obveznosti, ki prihajajo iz daru imenovanih šeststo frankov.

duh. Janez Bosko . duh. Mihael Rua, duh. Janez Cagliero Turin, 13. maja 1872

Vendar se ta obrazec pologa ni dostikrat ponavljal, ker so ljudje, ki so prihajali v oratorij in izročali svoje prihranke don Bosku ali don Rui, imeli navado reči: »Dokler bom živel, mi boste plačevali obresti, po smrti pa naj služijo za pokoj moje duše.« Tako so si mnogi zagotovili mirno življenje, Mariji Pomočnici pa podarili vse, kar bi tako in tako morali zapustiti po smrti, ne da bi zahtevali kako potrdilo in zadovoljni, da se je vpisalo njihovo ime. Potem so denar takoj uporabili za tekoče zadeve v korist gojencev, mati Božja Marija pa je delala čast svoji banki, kakor se je izražal don Bosko, da ji ni bilo treba nikdar zapreti okenc. Kadarkoli je kak upnik prišel po sadove svojega pologa ali po celo glavnico, je kak izreden dar omogočil izpolnitev prevzetih dolžnosti.

V upanju, da bo na osnovi nekega novega zakona mogel klerika Jožefa Boida iz škofije Acqui oprostiti vojaške službe, je don Bosko pisal škofu mons. Sciandri:

Velečastita eksceleuca!

Med kleriki, ki študirajo pri nas z namenom, da bi postali člani salezijanske družbe, je tudi fant Jožef Boido, ki se po meni obrača na vas s prošnjo, da bi mu izstavili potrdilo za vojaško poveljstvo za izvzetje od vojaške službe. Fantje iz turinske škofije so ga dobili od našega nadškofa, ta pa vas prosi za to uslugo.

Ne vem, ali ste že dobili v roke ta novi zakon. Kar se tiče tega našega primera, vas prosimo za izjavo, da je N. N. iz škofije Acqui, katoliške vere, študent 1. letnika filozofije v Oratoriju sv. Frančiška Saleškega in da želi postati duhovnik. To izjavo bomo dali potrditi turinskemu županu in nato bomo vse predložili vojaškemu poveljstvu. Kolikokrat sem vas v mislih že želel obiskati, pa mi nikdar ni uspelo. Ali nas ne bi mogoče vi kdaj počastili s svojo navzočnostjo in darovali mašo v cerkvi Marije Pomočnice? Pričakujemo vas in si vas iz vsega srca želimo.

Medtem ko prosimo Boga, da bi vam pomagal pri sveti nalogi opravljanja pastoralne službe, se vsi priporočamo dobroti vaših svetih molitev in prosimo za vaš sveti blagoslov, predvsem pa podpisani, ki ima v svoji majhnosti čast, da se imenuje vaše uglednosti najvdanejši in najponižnejši duh. Janez Bosko.

Turin, 5. 4. 1872

Tega leta je velika noč bila 31. marca. Don Bosko je zaradi toliko izrazov naklonjenosti, ki jih je prejemal od mnogih duš, vedno molil zanje, v teh dneh pa je najbolj velikodušnim obljubljal še posebne molitve, kakor je mogoče razbrati iz pisma, ki ga je na veliki četrtek pisal gospe Uguccioni.

Moja draga mama!

V teh dneh smo molili za vas, draga moja mama, in vso vašo družino. Nikakor nočem pustiti mimo teh dni, ne da bi vam zaželel srečnih dni z zagotovitvijo, da bom na veliko noč daroval pri oltarju Marije Pomočnice sveto mašo po vašem namenu.

Ker se približuje praznik Marije Pomočnice, vas že sedaj vabim, da bi nas letos obiskali z gospodom Tomažem in se tako udeležili vsaj enih naših praznikov.

Pred nami je ogromno delo. Izročeni nam je šest tisoč fantov. Le nekateri so že opravili velikonočno dolžnost, drugi se pripravljajo. Molite za te uničevalce hlebcev, da bomo iz njih naredili dobre kristjane in poštene državljane. Prosite tudi za moje okrevanje, ki sicer napreduje, vendar zelo počasi.

Naredili bi mi zelo veliko uslugo, če bi osebam, ki jih boste srečali, v mojem imenu zaželeli blagoslovljene velikonočne praznike in jim zagotovili, da se jih bom zlasti v teh dneh spominjal pred Gospodom.

Bog naj blagoslovi vas, gospoda Tomaža in vso vašo družino, vas pa prosim, da bi molili za mojo dušo, in se v globoki hvaležnosti izpovedujem za vaše uglednosti najvdanejšega sina. Duh. Janez Bosko

Turin, 28. 3. 1872

Presveta Devica Marija je še naprej blagoslavljal in tolažila svojega zvestega služabnika.

Dne 22. marca 1872 je Unità Cattolica poročala o slovesnem obredu, opravljenem v cerkvi Marije Pomočnice.

V nedeljo 17. maja je neka sedemčlanska madžarska družina izstopila iz luteranske vere in vstopila v katoliško Cerkev v cerkvi Marije Pomočnice v Turinu. Oče se piše Simoni, pri krstu pa je dobil ime Dominik. Ker protestanti navadno ne verujejo v krst in ga nekateri celo zanikajo ter ga zato dostikrat tudi neveljavno podeljujejo, so vse krstili pogojno, razen najmanjšega, ki še ni bil krščen po heretičnem obredu in so ga zato prvič krstili. Za botra je bil markiz Dominik Fassati in za botro grofica Gropello. Obred je opravil duhovnik Mihael Rua, ki ga je za to izrecno pooblastil nadškof.

Dne 14. maja, na prvi dan devetdnevnice Mariji Pomočnici, je don Bosko prvič po svoji bolezni prišel maševat v svetišče. V zakristiji se mu je približala

uboga, gluha in zelo stara ženska in ga prosila za blagoslov. Blagoslovil jo je in v trenutku je spet slišala. Ubožica, ki vsa ganjena ni vedela, kako bi se zahvalila njej, ki ji je podelila to milost, si je snela uhane, jih izročila svetniku in dejala, da se bo vrnila z večjim darom.

Nekaj tednov prej je prišla neka druga ženska in vodila za roko dečka šestih ali sedmih let, ki ni mogel hoditi sam. Don Bosko ga je blagoslovil in fant je začel brez težave hoditi. Mati se je vrnila in se Božji materi Mariji zahvalila za ta posebni dar.

Tisto leto je praznik Marije Pomočnice sovpadal z binkoštnimi kvatrmi. V soglasju z nadškofijsko pisarno je don Bosko poslal svetemu očetu naslednjo prošnjo:

Preblaženi oče!

V soglasju s cerkvenim predstojnikom duhovnik Janez Bosko kleče pred vašo svetostjo ponižno poroča, da praznik Marije Pomočnice kristjanov 24. maja letos pride na konec tedna, na sedmi dan po binkoštih, na postni dan in med privilegirano osmino.

Ker ta praznik obhajamo v Turinu v cerkvi Marije Pomočnice z obiskom mnogih duhovnikov in vernikov zlasti od zunaj, prosimo vašo svetost, da bi ga smeli obhajati en dan prej, na ‚feria quinta‘ (peti dan) istega tedna in z dovoljenjem, da bi duhovniki darovali sveto mašo z naslovom Auxilium Christianorum.

Ker bi ta usluga bila v veliko korist duhovnikom in vernikom, ki se bodo udeležili slavlja, prosimo vašo svetost za to milost v zaupanju v vašo vzvišeno dobroto.

Sveti oče je dobrohotno ustregel želji⁵³.

V svetišču so končali dela na koru in zakristiji, kakor tudi na nekaj okraskih v cerkvi.

V IX. zvezku Biografskih spominov so bili podani vsi oltarji in podobe svetnikov, ki so jim bili oltarji posvečeni⁵⁴, razen leve kapele, ki so jo pozneje posvetili presvetemu Srcu Jezusovemu in leta 1891 svetemu Frančišku Saleškemu, kakor so že 1891 nekdanji oltar sv. Ane posvetili svetim mučencem Salvatorju, Adventorju in Oktaviju, ki so bili mučeni prav na tem mestu.⁵⁵

Leta 1872 so končali kapelo presvetega Srca Jezusovega in don Bosko sam je v knjižici z naslovom Marija Pomočnica s pripovedjo o nekaterih milostih to takole opisal:

⁵³ Glej Dodatek II., program devetnevnice in slovesnosti.

⁵⁴ Kakor je bilo zapisano v knjižici Čudežni dogodki Božje matere Marije, ki jo kličemo Marija Pomočnica, ki jo je izdal don Bosko leta 1868.

⁵⁵ Naš sveti ustanovitelj je jasno nakazal kraj, ki mu ga je pokazala presveta Devica Marija, ko ga je povabila, da bi ji postavil svetišče na valdoških travnikih v Dolini ubitih, kjer so sveti turinski mučenci pretrpeli mučeništvo: to je v notranjem kotu kapele svete Ane (pozneje svetih mučencev in sedaj blažene Mazzarello) na evangelijski strani. Sedaj, ko so tla svetišča precej dvignili, je kraj mučeništva v podzemlju, na začetku kapelic presvetih relikvij nasproti stopnicam pred kapelo, v čast prikazovanju na levi strani.

Občudujemo sedem fresk umetnika Jožefa Rollinija, nekdanjega gojenca Oratorija sv. Frančiška Saleškega, ornamente je izdelal gospod Konstantin Felli.

Slike predstavljajo simbole, dejanja in prispodobe iz evangelija, ki ponazarjajo dobroto in usmiljenje Jezusa Odrešenika do ljudi.

Na gornjem oboku je v 18 slikah v osmerokotnem medaljonu 20 m² površine predstavljeno češčenje presvetega Zakramenta.

Sredi medaljona je svet, na katerem sloni zlata monštranca, iz katere izhaja čudovita luč. S tem je hotel umetnik nakazati, kako srečni smo ljudje, ki lahko ne samo molimo, temveč v zakramentalnih podobah tudi prejemamo Boga, stvarnika vesoljstva; dejstvo, ki ga ljudem zavidajo celo angeli, od katerih jih nekaj v spoštovanju obdaja Gospoda, drugi pa od daleč skušajo izraziti svoje spoštovanje skrivnosti svete Evharistije. Na zgornjem delu nekaj angelčkov drži zaveso purpurne barve, neke vrste baldahin nad monštranco.

Spodaj poslanec angel v vsej mladostni krepkosti podi herezijo, dve osebi, od katerih je ena Reforma v podobi ženske; ob pogledu na angele, ki spoštljivo molijo Evharistijo, prestrašena beži, noseč v eni v roki pokvarjeno Sveto pismo, v drugi pa krinko hinavščine in denar podkupnine, s katerimi se je hotela boriti proti najsvetejšemu Zakramentu. Druga je Materializem, upodobljen kot atletski moški, ki vihteč s prižgano plamenico prinaša požar in razdejanje, kjer hodi Reforma; tudi tega preganja angel, tako da od utrujenosti pada na tla.

Polmeseci pod obokom merijo 4 m v premeru. V desnem je naslikana Odrešenikova prikazen z žarečim srcem blaženi Marjeti Alacoque, v levem pa Jezus Kristus v trenutku, ko pred očmi svojih učencev ustanavlja presveto evharistijo.

Na stranski desni steni je naslikan Jezus med otroki, kako jim daje zveličavne nauke in kako jih boža.

Še naprej je predstavljena Samarijanka, ko ji Jezus pripoveduje besede življenja, potem ko ji je odpustil pretekle grehe. Samarijankin obraz je poln začudenja, nemira in obenem odločen; sklenila je popraviti svoje življenje, Jezusov obraz pa je poln svete togote, vendar togote, ki odpušča.

Na levi steni ob oltarju je prikazano Jezusovo umiranje v Getsemaniju, medtem ko podpiran od angela, sprejema kelih trpljenja. Umetnik si je prizadeval, da bi na Jezusovem obrazu prikazal misel bližnjega trpljenja.

Slika ob strani predstavlja Dobrega pastirja, ki je našel izgubljeno ovco.

Živo je predstavljena nesrečna ovca, ki se je zapletla v trnje na robu prepada, in pozorna skrb mističnega Pastirja, ki kleče na robu globeli skuša rešiti ovčko neranjeno, medtem ko je zvesta čreda v ozadju zbrana ob razsvetljenem križu.

Osrednja slika presvetega Srca Jezusovega in Marije je delo turinskega umetnika gospoda Bonettija. Umetnost, preprostost, živahnost barv in izraza so značilnosti, ki izstopajo iz te podobe.

Podoba sv. Jožefa je še v delu in bo končana šele leta 1874, ko bodo dela v svetišču dokončno opravljena.

Devetdnevnicu za pripravo na praznik je pridigal opat Bardessono don Maksimilijan grof Rigras. Dne 19. maja, na binkoštni praznik, so zvečer po cerkvenih obredih na osrednjem dvorišču oratorija ob slovesnem glasbenem koncertu odprli kolo sreče.

Prodajo srečk za kolo sreče in sejem v korist svetišča in oratorija so tudi to leto zaupali fantom plemenitih družin in don Bosko je poročal vitezu Ksaveriju Provani di Collegno:

Iz hiše, 15. 4. 1872

Predragi gospod vitez!

Danes ob pol osmih zvečer se bo sestal odbor za pripravo svečanosti ob prazniku Marije Pomočnice. Želel bi, da bi bila navzoča tudi Alojzij in Emanuel. Če nimata nič proti in če je taka vaša volja, vas prosim, da bi jima to dovolili. Nisem mogel te zadeve urediti osebno, kakor sem želel, zato od daleč želim vsem nebeški blagoslov in se izrekam za vaše uglednosti ponižnega služabnika. duh. Janez Bosko

P. S.: Ker vas to pismo ni našlo v Turinu, upam, da vas bo dohitelo v Cumiani in bo služilo za povabila na razgovor ,ad hoc' (o tem).

V tem trenutku sem prejel novico, da je sveti oče zdrav, in to je veliko upanje za Rim.

Zadnje dni so se obredov udeležili tudi gojenci iz Lanza, Borga San Martino in Alassia. Dne 13. maja je pontificiral mons. Celestin Fissore, nadškof iz Vercellija. Opat Bardessono je imel slavnostni govor, izvedba antifone Sancta Maria, succurre miseris (sveta Marija, prihiti na pomoč ubogim) je bila čudovita. Vernikov je prihitelo toliko, da mnogi sploh niso mogli v cerkev, in don Bosko je sporočil po Unità Cattolica, da se bodo slovesnosti ponovile prihodnjo nedeljo, 26. maja.

Ganljiva podrobnost.

Na dan Marije Pomočnice je bil oratorij praznično odet v sveto veselje, petje in godba sta še večali navdušenje tega dne. Gojenci so imeli navado, da so porabili tisto malo prihrankov, ki so jih prejeli za žepnino, nagrado ali v dar od sorodnikov. Vsak je imel nekaj denarja za nakup, ker so tisti, ki so ga imeli v izobilju, dajali drugim, ki niso imeli nič. Izmed teh velikodušnežev je bil Sekund Amerio iz petega razreda gimnazije, ki je našel svojega obdarovanca. Veselo se je napotil na dvorišče, kjer bi opravil svoj nakup, mogoče kak spominček za svojo mater. Ko se je približal stojnici s knjigami, je zagledal nekega tovariša iz svojega razreda, ki se je sramežljivo skrival in mu je šlo na jok.

»Kaj pa ti je, da si tako žalosten, dragi Dominik?« ga je vprašal Amerio.

»Nimam niti pare, da bi si kaj kupil in se veselil s tovariši. Moja mati je revna, moj oče je umrl. Kako naj bom vesel?«

Pri teh besedah je Amerio pozabil na dar in knjige, ki jih je hotel kupiti, potegnil iz žepa šest lir, ki so mu še ostale, in tri položil v roke ubogemu Dominiku:

»Vzemi,« mu je dejal, »te tri lire pošlji svoji materi, preostale tri pa bova porabila midva.«

Ves dan sta ostala skupaj. Dobri Amerio, ki je bil takrat star 16 let, je bil že salezijanski novinec, čeprav je hodil še v gimnazijo. Leta 1878 je postal duhovnik in štiri leta pozneje poletel v nebo.

Na dan Marije Pomočnice je don Bosko pisal gospe Alojziji Radice Vittadini v Milan:

Turin, 24. 5. 1872

Odlična gospa!

Prejel sem miloščino 100 frankov, ki ste mi jo poslali. Iz srca se vam zahvaljujem. Bog naj vam obilo poplača. Molili smo že in bomo še naprej molili za vaše popolno zdravje, za vašo hčerko in za gospoda soproga. Upam, da vas bom mogel v kratkem osebno pozdraviti.

Bog naj blagoslovi vas in vso vašo družino. Imejte me za najvdanejšega služabnika duh. Janez Bosko

P. S.: Bodite prepričani, da vas bo Božja mati Marija uslišala.

Ko je šel v Milan, je imel navado obiskati to dobrotnico in tisti mesec se je moral, ne vemo zakaj, odpraviti tja⁵⁶.

Pripravljen, da je vsakemu povedal dobro besedo, je bil poln ljubeznivosti do vseh dobrotnikov.

Grofu Viancinu je pisal:

Turin, 17. 1872

Predragi gospod grof!

Ker potrpite z mnogimi, potrpite tudi z don Boskom, zlasti še, če dobrotno pridete sem in bi vam jaz rad kaj povedal in vas ne pustijo k meni. Toda če poveste, kdo ste, in če sem doma, ste lahko prepričani, da vas bom sprejel; zame je pravi praznik, če vas samo vidim.

V ponedeljek bom prišel k vam in bomo obhajali pusta, tako da bomo zares dobre volje. Gospod naj podeli vse najboljše vam in vaši gospe grofici soprogi. Obema naj podeli stalno zdravje in še veliko srečnih dni. Amen.

Hvaležno se priporočam vašim molitvam in se izpovedujem za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Tudi njegovi prijatelji, dobrotniki, občudovalci in nekdanji gojenci so bili zadovoljni, če so se srečali z njim in se z njim pogovarjali, zlasti ob njegovem godu.

Tisto leto jih je don Rua povabil z naslednjim povabilom:

Turin, 21. 6. 1872

Veleugledni in velezaslužni gospod!

V ponedeljek 24. tekočega meseca bomo slavili praznik sv. Janeza Krstnika, godov-

⁵⁶ Glej MB I, stran 26 ; v slov. izdaji: BiS 1, str. 31.

ni dan našega ravnatelja in očeta don Boska. Njegovi sinovi mu bodo izrazili svojo hvaležnost s pesmijo, godbo, nagovori in s kakim darilom. V želji, da bi slovesnost čim bolj uspela, prosimo vašo uglednost, da bi hoteli s svojo navzočnostjo počastiti prireditve, ki bo v nedeljo in ponedeljek ob sedmih zvečer.

Z najglobljim spoštovanjem in hvaležnostjo imam čast, da se imenujem vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. Don Rua, prefekt

Kakor vedno je slovesnost pokazala ljubezni in prisrčnosti polno hvaležnost, vse spodbudila k svetim sklepom in zapustila v vseh najlepši vtis. Profesor don Bertello je prebral himno. Nato so se vrstile deklamacije pesmi, zagotovila hvaležnosti, priznanja najglobljega občudovanja, izpovedi nasvetov, ki so jih bili deležni, obljube molitev, da bi Gospod z blagoslovom napolnil njegovo življenje, in prošnje, da bi tudi on prosil zanje.

Kakor bomo povedali v V. poglavju, je istega leta proti sredini meseca neki umazan časopis skušal z odvratno izmišljeno zgodbo očrnuti splošno spoštovanje don Boska. Opat Bardessono grof Rigras, ki je pridigal devetdnevnicu Mariji Pomočnici, je branil svetnika v posebni knjižici.⁵⁷ Tudi nekdanji gojenci so mu izkazali veliko spoštovanje s 45 podpisi in z darilom »v znamenje hvaležnosti in spoštovanja«.

O srečen dan, o srečen trenutek, v katerem nam je dano občutiti, ponovno slišati in podoživeti občutke, ki nas navdajajo, ko smo v bližini našega ljubeznivega očeta.

Tako stoji pred teboj skupina tvojih sinov, ki kljub oddaljenosti – saj so raztreseni po celem svetu – skušajo splesti dišeč venec in ti ga pokloniti po prestanih mukah nadležne bolezni.

Kako nam je prijetno, kako tolažilno je za nas, da moremo na ta slovesni dan videti tvoj ljubeznivi obraz in ti izraziti svoje občudovanje.

Naše srce, ki je kakor mornar po strašni nevihti in viharju prepolno veselja, ko zagleda osrečujoče obrežje, gleda z radostjo Marijo Pomočnico kristjanov, ki je spet dala svojim sinovom dobrega očeta, prijatelja in pomočnika.

Vedno zvesti naši preteklosti se predstavljamo tudi letos. In kaj naj ti, o don Bosko, podarimo? Tukaj pred teboj je skromen, malo pomemben dar, ponižen simbol naše velike ljubezni. Sprejmi ga kot dokaz naše sinovske ljubezni, kot znamenje naše navezanosti nate, ti dobri oče mladine, skrbni pastir svoje črede. K tebi se dvigajo naše misli, oh, veliki začetnik svetih pobud, ki si toliko pokazal pravo pot potešenja in čednosti in ki si toliko mladih pripeljal na pot zveličanja. Naj bo to naše odkritosrčno priznanje tvoje krščanske dobroteljske, ki sveti kakor svetilnik sredi teme tega sveta; jasno znamenje, da si orodje v rokah Božje previdnosti, ki je v tebi uresničila svoje visoke cilje za vzgojo mladine; jasno zavračanje trditev nekaterih časopisov, ki sejejo

⁵⁷ Navajamo v V. poglavju, dodatek 4: Izpolni visoko naročilo.

nemoralnost in laž, ki kakor kača dviga glavo iz blata in skuša s svojo strupeno slino onečastiti spomin na človeka, ki ga je Božja previdnost poklicala na delo v javni dobrodelnosti in za dobrotnika vsega človeštva.

Toda edinost, bratje in prijatelji, edinost, pogum in vztrajnost. »Don Bosku, kakor vsem dobrim in neutrudnim dušam, ne manjka obrekovalcev. To je zgodovina celega sveta in plačilo največjih dobrotnikov človeštva.«⁵⁸ Pogum, edinost in vztrajnost. Krepostni in izobraženi ljudje so že dvignili svoj glas v obrambo našega očeta, našega dragega don Boska. Brez dvoma bomo zmagali. To so, dragi don Bosko, naše misli, naše želje, naše obljube. Sprejmi te naše prošnje in naše izraze ljubezni in nam izprosi milost, da bomo vedno ostali zvesti tvoji stvari, ki je Božja stvar.

In nate, o Janez, naj kakor jutranja rosa pada Božja milost. Uresniči, o Gospod, z darom svoje milosti njegove velikodušne zamisli, spodbujaj gorečnost našega krotkega očeta in izlivaj nanj bogat dež svoje najizbranejše milosti.

Naj živi don Bosko!

Ne moremo podati vseh nagovorov, ki so jih izrekli in prebrali našemu predragemu očetu, vendar ne moremo zamolčati ljubeznivih misli klerika Dominika Tomatisa.

Drag je dan – ko se vrne zvest svoji zastavi – junaški vojak – na domače obrežje. Toda nam je še dražji dan – ko so tvoji sinovi – spet mogli objeti tvoje srce.

Ko izginejo temine – se razveseli romar – ko gleda blesteče sonce, ki se je vrnilo ob novem dnevu; – toda še bolj radostni so obrazi tvojih sinov – ko morejo znova gledati tvoje lice.

Prijetno je na oceanu – ko divja vihar – ko romar zagleda prijazno zvezdo – toda še prijetnejši je dan tvojega godu – za sinove, ki te imajo radi.

Kakor se čista golobica – ko je skrita v gnezdu pred sovražniki – ne boji lovca – tako tvoji sinovi počivajo – varni ob tvojem srcu.

Če jih toliko na nesrečo hodi po poti pogube – in neprevidno stopajo njej naproti, pa se v tvojem vrtu – gojijo in rastejo – sinovi tvoje ljubezni.

Če nimamo nikakršnih zaslug – če nimamo bogastva – smo zato toliko bolj veseli – da smo tvoji sinovi – predragi roditelj – zato ti otroci tvoje ljubezni obljublajo, da te bodo še bolj ljubili.

Spominjamo se tvojih ljubeznivosti – tvoje očetovske roke; – ostati hočemo tvoji sinovi – s teboj – četudi smo daleč od tebe; – vemo, kak zaklad je – če sledimo tvojim nasvetom – ki jih daješ sinovom svojega srca.

Posebno se zahvaljujejo – množice srečnežev – ki so bili nekoč deležni tvoje ljubezni – vrnili so se iz zmote – in postali sinovi tvoje ljubezni.

Dobri Tomatis, ki je bil leta 1875 med prvimi misijonarji, ki so odšli v republiko Argentino, je takole končal svoja voščila:

⁵⁸ Tako beremo v knjižici opata Bardessona.

Kamor koli se bo zasadila tvoja zastava, naj nikjer ne ostane obrežje – ki ne bi poznalo tvojega imena.

Člani Družbe svetega Alojzija iz prazničnega oratorija, ki so komaj čakali, da »bi našli trenutek«, ko bi izrazili »čustva najglobljega spoštovanja in občudovanja«, so mu hvaležni dejali:

Dovolite nam, da od današnjega dne opustimo vse naslove in vas kličemo z dragim imenom oče. Da, odslej naprej vas hočemo imeti za svojega pravega očeta in vi bodite tako dobri in nas sprejmite za sinove svojega srca. Prepričani, da vi, ki ste tako dobri, ne boste zavrgli tega predloga, vam od tega trenutka obljublamo, da se bomo vedli kot pravi sinovi in bomo poslušni v vseh stvareh, ki nam jih boste v svoji dobroti nakazali ali jih dali vedeti po našem ravnatelju. In ker vemo, da vam je Družba sv. Alojzija, ki ste jo vi ustanovili v oratoriju, tako zelo pri srcu, obljublamo, da bomo izpolnjevali njena pravila vse življenje in bomo povabili tudi druge tovariše, da bi vstopili v to družbo in si vzeli za vzor čednosti tega velikega svetnika.

Zvečer 24. junija je don Bosko naslovil 1.500 poslušalcem ganljive besede ob spominu na prejšnje leto, ko jim je obljubil, da bo mogel 1872 prinesiti boljše novice. Rekel jim je, kako je bilo po priprošnji Božje matere Marije imenovanih toliko škofov na izpraznjena mesta, med njimi tudi veliko italijanskih, in kako so jih že zasedli. Potem, kako je on sam zapadel težki bolezni brez upanja na ozdravitev in kako je po materinski priprošnji Marije Pomočnice ozdravel. Potem, kako je sveti oče papež dosegel in prekoračil leta vladanja svojih predhodnikov, celo svetega Petra, in kako sedaj zdrav vlada sveti Cerkvi. Nato je sklenil nagovor s predvidevanjem, da nam bo leto 1872/73 prineslo eno solzo in en nasmeh.

Enega nasmeha so bili deležni že pevci in godbeniki oratorija, ko so po prazniku Marije Pomočnice šli na izlet v Mondovì.

Povedali smo že, kako je dolgo prerekanje med oratorijem in škofom iz Mondovija bilo naposled končano, vendar se je na željo ekonomata iz Mondovija spet začelo. Ekonom je meseca marca pisal v oratorij, da bi rad ponovno pregledal račune. Ker sta don Bosko in don Rua komaj čakala končne odločitve, sta zadevo izročila dobremu pomočniku Jožefu Rossiju, oskrbniku oratorija. Da bi ta mogel predstaviti stvari natančno in tako, kakor so zares bile, je sam od začetka do konca sestavil poročilo, ki ga je Buzzetti prepisal, podpisal in poslal monsinjorju.

Turin – Valdocco, 21. marca 1872

Velespoštovana ekscelenca!

Čeprav si je don Bosko že precej opomogel od težke bolezni, pa vseeno ni sposoben, da bi se ukvarjal z upravnimi zadevami. Don Rua, ki vodi celotno upravo hiše in veliko drugih stvari, pa se ne more ukvarjati s to stvarjo, kakor bi bilo treba in bi on želel. Zato so vso zadevo zaupali meni kot tistemu, ki je po odhodu viteza Oreglie prevzel njegovo mesto, in vem, kako so se stvari dogajale.

Najprej vam moram povedati, da se čudim, da ste spet začeli razmišljati o računih, za katere sem menil, da so za vedno sklenjeni. Kajti če se spominjate, ste 29. novembra rekli: od sedaj naprej bomo vodili nove račune. Stvar se je končala tako, da ste vi ostali dolžni 440,54 lir, vštévši 300 lir, ki smo jih dobili od tiskarne.

Če sprejmete takrat določen račun, je stvar zaključena s prenosom 3.000 lir, za katere pravite, da jih imate. Če pa hočete za vsako ceno ponovno obnoviti obravnavo računov do leta 1866, moram povedati: 1. Vse težave, ki so nastale, ne gredo na račun te tiskarne in knjigarne, ker smo vam redno mesečno pošiljali obračun dohodkov in izdatkov, in če bi jih takoj poravnali, ne bi nastali zapleti, v katerih se motamo sedaj; kljub vsemu temu pa je mogoče postaviti nekaj načel, ki bi mogla voditi k srečnemu koncu; med temi 2. vplačilo 3.000 lir viteza Oreglie, ki pripadajo naši hiši. (3. Če bomo začeli spet obračunavati, potem pride v poštev račun tiskarne, kajti ko je don Bosko prepustil celo zadevo drugim, je bil prepričan, da je tukaj edina težava z ureditvijo računov, kakor se je potem dejansko tudi zgodilo. Če pa se bo o tem spet govorilo, bo treba preveriti, na kakšni osnovi se je zgodila preprodaja.) 4. Najboljši način za poravnavo težav bi bil, če bi vi napisali svoje stališče in bi jaz potem pripisal svoje pripombe na osnovi izpisa iz knjige, ki je edini dokument, ki ga imamo na voljo. Medtem ko pričakujem točen odgovor na postavljena vprašanja, bodite prepričani, da ta naša hiša goji veliko spoštovanje do vaše ekscelece in jaz si štejem v veliko čast, kadarkoli se lahko imenujem vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.
Jožef Buzzetti

To je zadnji dokument, ki ga imamo iz te razprave.⁵⁹

Vidi se, da se je stvar končala tukaj. In ker nimamo potrdila, da je monsinjor plačal omenjeno majhno vsoto, lahko menimo, da je 440,54 lir bilo izbrisanih s pošiljko 3.000 lir, ki jih je dal na voljo vitez Oreglia. Če je zato treba temu pripisati nadaljevanje spora, pa tudi lahko pripišemo končnoveljavno rešitev celotne zadeve, ki je verjetno prihajala iz želje, da bi oratorij ostal pri svojem poštem zaslužku in bi stvar dobila ustrezno plačilo.

Da bi monsinjor dokazal svojo posebno naklonjenost in občudovanje do don Boska in njegovega dela, je povabil mlade pevce in celotno godbo na pihala iz oratorija na veličastno slovesnost ob sklepu praznovanja obletnice svetega Pija V., papeža zmage pri Lepantu ter velike slave Piemonta in dominikanskega reda; bil je škof v Mondoviju od 27. marca 1560 do 6. maja 1566.

Leta 1872 je preteklo 300 let od njegove smrti 1. maja 1572 in 200 let od njegovega povzdignjenja na čast oltarja 1672. Slovesnosti so potekale meseca maja s slovesno devetdnevnicco v stolnici in se sklenile 26. in 27. maja s slovesno razsvetlavo, ognjemetom, koncerti in s slovesnimi pontifikali mons. Oreglie di

⁵⁹ V dodatku III objavljamo neobjavljeno don Boskovo pismo škofu v Mondoví.

Santo Stefano, nadškofa v Damiati in apostolskega nuncija na portugalskem dvoru, škofa mons. Collija, škofa v Alessandrii, in mons. Manacorde, škofa v Fossanu.

Kakih 100 naših godbenikov je šlo v Mondovi ter se tam izkazalo s pobožnim vedenjem v cerkvi, prejemom svetih zakramentov in z izvedbami glasbenih točk. V vseh so zapustili najboljši vtis tudi zaradi značilne vedrosti, ki je lastna oratoriju.

Stanovali so v semenišču in nekega večera, ko so bili na odmoru, je Gastini, oblečen in našopirjen, da ga niti fantje niso razpoznali, v navzočnosti rektorja in profesorjev začel peti arijo iz Krišpina in botrice. Ko so ga naši prepoznali, so se začeli smejati, predstojniki pa, ki so bili presenečeni in so ga imeli za norca, so že dali ukaz služinčadi, naj ga spravi na varno. Tedaj je Enria skrit za drugimi s falsetom začel peti vlogo botrice. Profesorji, ki si še niso opomogli od začudenja, so vzkliknili: »Kako? Ženska v semenišču? Še to!« Toda prizor se je končal z neizmernim veseljem, kakršnega tisti zidovi še niso doživeli. In na koncu je Gastini vzel klobuk in prosil vbogajme: »Za don Boska! Za don Boska!« Zbral je 100 lir.

Don Bosku pa ni manjkalo težav.

Šolski nadzornik v Alessandrii ni nehal nadlegovati ravnatelja malega semenišča v Borgu San Martino zaradi diplom učiteljev in don Bosko mu je svetoval, naj predloži dokazovalna razna posebna dovoljenja v korist zavoda kot malega semenišča, saj se je velik del gojencev, ki so med boleznijo molili zanj, napotil v duhovništvo.

Predragi don Bonetti!

Menim, da bi bilo dobro, če bi ti pripravil gospoda komendatorja Rhoja, da bi se zavzel pri šolskem nadzorniku in mu pokazal pisma. Jaz bom glede tega tudi skušal svoje narediti.

Pošiljam ti tri poglavja Zgodb Svetega pisma, ki mi jih boš vrnil, ko jih boš pregledal s svojim bistrim risjim pogledom in boš vse spravil v red.

Sporoči vsem duhovnikom, klerikom in fantom moje veliko zadovoljstvo s tem, kako opravljajo vsak svojo nalogo, in z dobroto, ki so mi jo izkazali.

Bog naj vas vse blagoslovi in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

duh. Janez Bosko

Turin, 23. 4. 1872

Don Bonetti je spodbujal fante, da bi darovali eno sveto obhajilo, da bi si zagotovili Božje varstvo. Don Bosko mu je poslal še preostali del Zgodb Svetega pisma s prošnjo, da bi ga pred ponatisom pregledal in zagotovil, da je za zdaj odstranjena vsakršna ovira.

Predragi don Bonetti!

Prva nevihta se je polehla. Reci fantom, da smo prejeli milost, ki smo jo želeli izprositi s prejemom svetega obhajila. Proti zavodu San Carlo se je bojevalo tisoče hudičev. Božja mati Marija jih je vse razgnala. Pošiljam ti tri zvezke Zgodb Svetega pisma s tvojimi listi.

*Bog naj vse blagoslovi. Imej me za najvdanejšega v J. K. duh. Janez Bosko
Turin, 8. 5. 1872*

Šolski inšpektor turinske pokrajine, neki Rota, nekdanji duhovnik, je obiskal osnovno šolo v Lanzu in podal uničujočo oceno šolskemu svetu. Vzbudil je očitke in pretil z zaprtjem zavoda. Don Bosko je nemudoma pisal prefektu senatorju Viktorju Zoppiju.

Veleugledni gospod prefekt!

Ustanova javne dobrodelnosti z imenom Svetega Frančiška Saleškega je našla v avtoriteti vaše spoštovane uglednosti pomoč in podporo v najrazličnejših težavah. Ta ustanova pa v svoji majhnosti nikoli ni odrekla pomoči, ko so oblasti pošiljale v zavod svoje varovance.

S temi mislimi se obračam na vas in vašo znano dobrohotnost, da bi s svojo avtoriteto ublažili težave, ki so nastale v zavodu-konviktu v Lanzu, katerega vodstvo in upravo je tamkajšnja občinska uprava zaupala učiteljem in ravnatelju tega oratorija, kjer je tudi glavna hiša.

Gre za naslednje:

Med učitelji osnovne šole sta dva, ki sta opravila redne izpite med počitnicami 1871, in ker sta že prej opravila več let prakse, tega nista ponovila po izpitu. Torej sta opravila potrebne izpite in naredila predpisano prakso, le da sta jo namesto po izpiti opravila že pred njimi.

V preteklosti za to niso delali težav ne v tej ne v kaki drugi pokrajini države, kjer so hiše in zavodi te vrste. Toda gospod šolski inšpektor turinske pokrajine, ki vidi v tem pregrešek zoper obstoječe zakone, hoče, da bi bila ta dva učitelja odstranjena iz njune službe in bi ju nadomestili drugi, ki bi opravili prakso v predpisanem roku.

Tamkajšnji ravnatelj skupaj s podpisnikom, županom in občinskim svetom hvalijo gorečnost učiteljev, velik napredek učencev in zgledno disciplino in vsi soglašajo, da bi bila zamenjava učiteljev nekaj mesecev pred koncem šolskega leta škodljiva za uspeh učencev.

Po vsem tem prosim vašo uglednost kot predsednika šolskega sveta, da bi imenovanim učiteljema dovolili, da bi nadaljevala pouk v svojih razredih še ta dva meseca tekočega šolskega leta.

Krajevni ravnatelj, občinska uprava v Lanzu in podpisani zagotavljamo sposobnost obeh učiteljev in uspehe, ki jih imata pri pouku. Toda pred končno odločitvijo vas prosim, da bi predlagali kraljevemu šolskemu nadzorniku, naj uradno obišče zavod. Če boste po pretehtanju zgornjih razlogov še menili, da bi bila zamenjava učiteljev potrebna in bi bilo treba nadomestiti tudi še drugo osebje, bi vsekakor ustregel vaši želji ali kakemu drugemu nasvetu.

Poln zaupanja v vašo znano naklonjenost imam čast, da se imenujem v globoki hvaležnosti vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. duh. Janez Bosko

Turin, 5. junija 1872

Prefekt je takoj ustregel prošnji in šolski svet je izbral komisijo, ki ji je načeloval kraljevi šolski nadzornik Garelli, da bi si stvar ogledala in izrekla svojo sodbo. Ko je šolski nadzornik Garelli opravil svoj obisk, je poročal, da je vse v redu, čeprav je inšpektor ostal pri svojem. Toda šolski svet je opustil vsakršno nasprotovanje in vsa stvar se je uredila v don Boskovo veliko zadovoljstvo. Poslanec Pavel Boselli, poznejši minister za prosveto, je javno povedal, da je šola v Lanzu lahko za zgled vsem šolam v kraljestvu.

4.3. ZAVOD V VALSALICEJU

Don Bosko je razmišljal o ustanovi, ki naj bi bila predhodnica pokrajinskih semenišč po zamisli papeža Pija X. Ko je videl velik upad duhovnih poklicev in težave, ki jih je vlada delala redovnim in škofijskim šolam zaradi pomanjkanja diplomiranih profesorjev, je ugotovil, da bi odpravil te težave z ustanovitvijo zavoda v Turinu ali v bližini Turina za medškofijsko semenišče za Piemont, Ligurijo in Lombardijo, takega, da bi lahko sprejel petsto ali šesto gojencev, ki bi jih poslali razni škofje; po prejemu duhovništva bi se vrnili v svoje škofije. Škofje bi sodelovali s svojimi sredstvi in skušali pridobiti velikodušne dobrotnike za to previdnostno ustanovo, kjer bi tudi revni dečki, ki bi imeli duhovniški poklic, mogli biti zastonj sprejeti in opravljati študij. Tako bi mogli takoj, kakor je zahtevala vlada, najti toliko diplomiranih učiteljev, medtem ko bi se za 3., 4. in 5. razred gimnazije pa tudi za filozofijo in teologijo lahko dobilo zadosti profesorjev med zglednimi laiki ali duhovniki, kakor tudi filozofe z doktoratom ter učene teologe in kanoniste. Tako bi eno samo semenišče rešilo problem profesorjev za posamezna semenišča.

Don Bosko je sporočil svoj načrt škofom v Piemontu, Liguriji in Lombardiji in ti so ga navdušeno sprejeli. Najbolj so bili navdušeni nadškofa v Genovi in Verceliju in škof v Novari. Vsi drugi pa so privolili s pogojem, da bi celotno stvar vodil don Bosko.

Ko se je vrnil iz Varazz, je o zadevi govoril z mons. Gastaldijem. Zdi se, da je ta zamisel najprej odobral, potem pa je dal razumeti, da ne želi, da bi bilo semenišče pod don Boskovim vodstvom, temveč je hotel, da bi bilo vse popolnoma v njegovi pristojnosti: študij in pobožne vaje bi določal on. Ko so škofje zvedeli za te zahteve, so se umaknili in tako je ta čudovita zamisel propadla.

Mons. Gastaldi pa se je odločil, da bo don Bosku zaupal zavod, ki so ga pred kratkim odprli na poti v Valsalice ali – kakor so ta kraj takrat imenovali – Val Salici ali Valsalici (dolina vrb).

Junija 1863 je Gazzetta Ufficiale objavila odlok ministra Amarija, s katerim so ukinili zavod svetega Primitiva, ki so ga v Turinu vodili velezaslužni šolski bratje. Žalost, ki se je polastila dobrih, je bila tako velika, da je že naslednji mesec nastala

Družba turinskih duhovnikov – kakor beremo v 3. členu ustanovne listine, ki jo je potrdil kapitularni vikar mons. Zappata, »ki je imela za cilj, da bi v dobro vere in države reševala mladino s pristno versko šolo in vzgojo«. Meseca oktobra so ob stari cesti v Valsalice odprli zavod v palači, ki je bila od srede 19. stoletja last šolskih bratov in se je imenoval Collegio Valsalici (zavod Valsalici). Prijavilo se je sedem ustanoviteljev, čeprav so jih želeli dobiti več, ker je to zahtevala ustanovna listina. Ti so sodelovali do leta 1868, ko se jih je nekaj umaknilo in družba bi se tu razšla, če opat Michelotti in teolog vitez don Frančišek Barone, ki sta zavod vodila, ne bi poskusila vsega, da bi zavod ohranila, obnovila in tudi razširila. Sanjala sta o tem, kako bi zavodu odprla obširen krog delovanja; razen delovanja Zavoda Valsalici še vse tiste dejavnosti, ki bi mogle koristiti mladini in tistim, ki bi potrebovali moralno vzgojo, z vsakovrstnimi šolami, dnevnimi, večernimi, nedeljskimi, verska predavanja za izobražene in za mladino; katekizem, priprava na prvo obhajilo itn. misijoni, podeželske šole, dediščine in pokojnine za šolanje revne mladine, klerikov ali laikov itn. itn., tako da bi pomnožili število članov z zbiranjem razen cerkvenih poklicev tudi laikov, ne samo iz Turina, ampak če že ne iz vse Italije pa vsaj iz vse turinske pokrajine ali bolje iz vsega Piemonta, da se prepreči zmagoslavje nemoralnosti in brezboštva, ki sta v škodo družbe in Cerkve. Tako se je glasila spomenica, ki jo je marca 1869 teolog Barone poslal nadškofu Riccardiju di Netro.

Načrt tega dobrodelnega združenja med duhovniki in laiki ni dosegel svojega namena, pripomogel pa je, da so rešili zavod Valsalice, ki je nadaljeval svoje delovanje še tri leta. Ko pa združenje zaradi vedno manjšega števila gojencev in vedno večjih dolgov ni moglo več naprej, je teolog Barone, kakor hitro je mons. Gastaldi, njegov sošolec, prevzel vodstvo škofije, stopil k njemu in mu predstavil brezizhoden položaj zavoda. Izročil mu je pisno poročilo v upanju, da bo novi nadškof prepričal piemontske škofe, da bi vstopili v združenje in mu našli novih članov, ki bi zagotovili obstoj in redno delovanje.

Ko so o tem govorili z nadškofom, še preden je prevzel škofijo, je odgovoril, da mora najprej poskrbeti za semenišče in šele potem misliti na ta zavod. Toda ker so z vseh strani pritiskali nanj, je preučeval spomenico o krizi leta 1869 in ugotovil, da je zavod spet v dolgovih, zato je pomislil, da bi vodstvo zavoda izročil don Bosku. To se je zgodilo prav v trenutku, ko je prišel don Bosko, da bi mu govoril o medškofijskem semenišču.

Kakor smo že povedali, je monsinjor najprej odobril don Boskov predlog, toda ko mu je začel pripovedovati o žalostnem položaju Collegia Valsalice in omenil, da je treba rešiti čast turinske duhovščine, ga je povabil, da bi on prevzel njegovo vodstvo.

Don Bosko mu je odgovoril, da to ni področje salezijanskega delovanja, ki je namenjeno zapuščeni mladini iz ubogega preprostega ljudstva. Toda nadškof je vztrajal pri svojem in mu skoraj ukazal, da mora ubogati. Tedaj je svetnik sklonil glavo in rekel, da bo vprašal svoj kapitelj in mu bo sporočil odločitev.

Monsinjur je takoj poročal teologu Baroneju o tem pogovoru in mu naročil, naj gre k don Bosku in ga prosi, da bi sprejel nadškofovo ponudbo. Teolog je ubogal. S solzami v očeh se je vrgel pred don Boskom na kolena in zagotavljal, da lahko samo on reši ugled zavoda.

Don Bosko je zbral kapitelj; vsi so glasovali proti in ponovili, da skrb in vzgoja otrok iz gosposkih družin ne sodi na področje našega dela. Izid glasovanja je sporočil nadškofu, ki pa je skoraj ukazovalno vztrajal pri svoji odločitvi. Don Bosko je ponovno zbral kapitelj in članom sveta povedal, da je dobil nekaj podobnega kot ukaz in da zato ne želi priti navzkriž s svojim novim cerkvenim predstojnikom. Sedaj so člani kapitlja smeje se vsi oddali belo kroglico.

To se je zgodilo meseca marca. Malo pozneje se je don Bosko odpravil v Lanzo, kjer je ravnatelju don Lemoyne pripovedoval o ponudbi Zavoda Valsalici in ga prosil, naj pove svoje mnenje.

»Zavrnite,« mu je odvrnil don Lemoyne.

»Torej si tudi ti proti? Vsi, prav vsi zavračajo to ponudbo.«

»To bi moralo biti v zadovoljstvo don Bosku, ker je dokaz, da se njegovi sinovi spominjajo besed, ki jim jih je zabičeval. Ali nam niste spet in spet ponavljali, da naj ne sprejemamo zavodov za plemiče, ker bi to pomenilo propad naše družbe, saj mi moramo vedno skrbeti za revno mladino preprostega ljudstva?«

»Res je, kar praviš. Imaš prav. In kljub temu moram sprejeti Zavod Valsalici, ker mi tako ukazuje nadškof.«

»Če je tako, ne vem, kaj naj bi še povedal. Don Bosko naj stori, kakor se mu zdi prav, in mi bomo rade volje ubogali. Toda če bi za sprejem zahtevali moj glas, bi bil ta negativen.«

Tako so mu odgovorili tudi drugi sobratje, ki jih je vprašal o tej zadevi.

Da bi nadškof olajšal prevzem zavoda, je prosil svetega očeta za poseben blagoslov in ga nato poslal don Bosku:

Preblaženi oče!

V Turinu že deset let obstaja Dobrodelno združenje z namenom krščanske in lep-slovne vzgoje fantov iz meščanskih družin in je v ta namen ustanovilo poseben zavod. Da bi to združenje moglo doseči cilj, prosi ponižno vašo svetost za vaš blagoslov.

Najponižnejši sin + Lorenzo, nadškof v Turinu

Papež je lastnoročno pripisal naslednje besede:

4. april 1872

Bog naj vas blagoslovi in razsvetli, da boste mogli mlade voditi na poti večnega življenja. Pius pp. IX.

Meseca aprila je bil dokončen prevzem zavoda z nemajhnimi žrtvami, tudi finančnimi. Mons. Gastaldi je pisal don Bosku uradno pismo, v katerem ga je prosil za dokončen odgovor, ki naj bi ga dal upravnikom zavoda.

Predragi don Bosko!

Semenišče, Turin, 23. aprila 1872

Sedanja uprava zavoda Val Salici je z izjemo enega člana, kar pa ne bo nepremagljiva ovira, glasovala, da izroči upravo Zavoda Valsalici v roke vaše uglednosti s pogoji, ki se delno razlikujejo od predlaganih:

- 1. Prezvzeti sedanji najem hiše šolskih bratov.*
- 2. Kupiti vse pohištvo in vse aparate fizikalnega kabineta, ki so last uprave, in v dveh mesecih plačati ceno v višini 22 ali 23 tisoč lir.*
- 3. Zavezati se za plačilo 500 lir na leto kot obresti od 10.000 lir, ki jih je zavodu posodila neimenovana oseba, ki jih bo po svoji smrti pustila zavodu z obveznostjo, da ima en deček iz te župnije prosto mesto v zavodu za vedno.*

Vaša uglednost naj premisli o teh pogojih in ustno ali pisno sporoči.

Najvdanejši v J. K. + Lovrenc, nadškof

Don Bosko je takole odgovoril:

Velespoštovana ekscelenca!

Preučil sem pogoje za prevzem zavoda v Valsaliceju, vendar imam težave glede obresti. Če bi imel denar, bi vse uredil, toda to je nemogoče.

Zato ne morem spreminjati pogojev, ki sem jih že navedel vaši ekscelenci in samim gospodom upravnikom, s katerimi sem govoril. Ti so:

- 1. Ne morem prevzeti najemnine lokala in kupiti opreme za realno ceno v času, ko bom prevzel zavod.*
- 2. Ne morem prevzemati nobenih dolgov, tako že obstoječih kakor tudi prihodnjih. Mojim tovarišem jemljeta pogum dve stvari: 1. Naš namen je delo za srednji sloj in ne za plemiče. 2. Če tako ugledni gospodje ne morejo voditi zavoda, kako bomo potem to storili mi ubogi pritlikavci?*

Kljub vsemu pa sem pripravljen na zgoraj omenjeni osnovi o stvari še naprej govoriti.

V tej stvari kakor v drugih me imejte v hvaležnem spoštovanju vaše ekscelence za najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Iz hiše, 22. 5. 1872

V dopisu je nadškof med črtami napisal k točki 2 »izvedenci – ves oktober« in na rob točke 3 »ni sprejeto«. Don Rua, ki je dopis položil v arhiv, je dodal Nota bene za: Kar je normalno pisano (v črkah), je predlog. Kar pa je napisano med vrsticami in na robu, je odgovor.

Junija je bilo uradno podpisano. Nekdanja uprava je zahtevala, da bi plačali vso opremo, kar je je bilo v zavodu. Dragocenejše predmete so odnesli. To je bila visoka vsota.

Korak je bil narejen. Don Bosko je sestavil pravilnik in ga predložil nadškofu v potrditev. Unità Cattolica je 3. julija poročala o don Boskovem prevzemu uprave zavoda.

Zavod Valsalice. Kakor prejšnja leta bo ta zavod tudi prihodnje leto odprt za študirajočo mladino. Ne da bi spremenil namen, prehaja pod vodstvo duhovnika don

Janeza Boska. Zavod stoji na prijetnem kraju blizu mesta Turin in zagotavlja staršem zdravje njihovih sinov. Mesečnina znaša kakor v preteklosti 10 lir za osnovno šolo, 100 lir za gimnazijo in 110 za licej. V tej vsoti je zajeto: hrana, obleka, knjige in pouk. Izkušnje, ki so jih pokazali zavodi v Piemontu in Liguriji, zagotavljajo, da se starši brez pomisleka lahko zanesejo na uspeh. Lahko zagotovimo, da v tem zavodu ni opuščeno nič, kar bi moglo prispevati k leposlovnemu napredku gojencev. Kar se tiče študija, moramo reči, da ga bo vodil dobro znani in odlični profesor don Celestin Durando, avtor Novega Donata (latinska slovnica). Prošnje za sprejem je treba nasloviti na duhovnika Janeza Boska ali na profesorja Frančiška Dalmazza, ravnatelja zavoda v Valsaliceju.

Nadškof je pod pravilnik napisal naslednje:

Kar najbolj skrbi naše srce, je krščanska vzgoja otrok in mladostnikov, ki nam jih je Bog izročil v našo dušnopastirsko skrb. Ker smo prepričani, da se bo v zavodu v Valsaliceju, ki pripada našemu nadškofijskemu mestu Turinu in je izročen vodstvu velečastitega gospoda don Janeza Boska, ta v celoti izpolnila, toplo priporočamo vsem staršem in varuhom ter vsem drugim osebam, ki se ukvarjajo z vzgojo, da bi to možnost v polni meri izrabili. Prepričani smo, da Bog s svojim blagoslovom spremlja vse gojence, ki naj bi napredovali v učenju jezikov in znanju in istočasno v neizmerno večji modrosti, ki je krščanska modrost.

Turin, 6. julija 1872

+ Lovrenc, nadškof

Za don Boska je bil prevzem zavoda v Valsaliceju velikansko breme. Ni opustil ničesar, kar bi ga moglo spet spraviti v prvotni razcvet. Dne 3. oktobra je kraljevi šolski nadzornik Garelli razglasil, da šolski svet potrjuje odprtje. Toda že se je pojavila množica hudobnih jezikov. Prav tisti, ki so don Boska prosili, da bi prevzel vodstvo zavoda, so začeli črniti njegove sinove salezijance v bojazni, da bi uspeh zavoda mogel vreči slabo luč na prejšnje vodstvo. Don Boska so imeli za prevzetneža, ki si upa prevzemati vzgojo sinov plemenitih družin, in so imenovali za nevzgojene tiste, ki bi morali asistirati. Temu se je pridružilo še sto in sto drugih govoric, ki so odvrčale starše, da bi pošiljali svoje sinove v Valsalice. Ubogi don Bosko! Prva leta ni zbral več kot 20 fantov. Izdatki so bili neizmerni, saj je samo letna najemnina znašala 7.000 lir. Toda ravnatelj don Frančišek Dalmazzo je bil tako spreten, da je dvignil število gojencev na približno 100. Don Bosko je za 120.000 lir kupil zavod, ki je leta 1887 postal dom za klerike aspirante za zunanje misijone. Gospod Bog je uredil, da je nekaj mesecev pozneje prav v Valsalice bilo preneseno truplo našega svetnika, ki je ostalo tam do 1929, ko je bil don Bosko slovesno razglašen za blaženega.

4.4. CERKVI SVETEGA JANEZA EVANGELISTA IN SVETEGA SEKUNDA

Zadeva za nakup koščka zemlje od lastnika Morglia je čakala že več mesecev na občini. Glavni tajnik prefektуре vitez Karel Baccalario je 6. januarja 1872 sporočil don Bosku, da so prošnjo že avgusta 1871 predložili županu, vendar se ni nič zgodilo. Mesec pozneje, to je 4. februarja je grof Karel della Veneria sporočil ekonomu don Saviu, »da je prefektura prošnjo našega velečastitega don Boska poslala naprej in si tako kakor Pilat umila roke ter vse prepustila občini, da naj ona odloči«.

Spet so stopili na prefekturo in jo prosili, da naj se ravna po zakonu in zapove občini, da ukrepa. Dne 10. aprila je občina dala zaželeno soglasje:

MESTO TURIN

Odlok Občinskega sveta na seji 10. aprila 1872, št. 66, ki so se je poleg župana udeležili še svetovalci Pateri, Rolle, Ricardi, Guadagnini in Noli v navzočnosti podpisanega tajnika.

Župan je poročal, da je gospod vitez duhovnik Janez Bosko prosil občinsko upravo, da bi dosegla pri vladi razglasitev javne koristi za veliko stavbo ob cerkvi za zavetišče revne in zapuščene mladine, ki jo on želi zgraditi na Viale del Re ob Via Madama Cristina. V ta namen prilaga ustrezne načrte.

Prosilec v svoji prošnji omenja, da je glavni namen pri razglasitvi javne koristi pridobitev koščka zemlje, ki je v lasti gospoda Morglie, kot je prikazano na načrtu, in ki je nujno potreben za izvedbo načrtovanega dela. Lastnik zahteva za ta košček zemlje neizmerno pretirano ceno, medtem ko so drugi lastniki pripravljeni dati veliko večje površine za znatno nižjo odškodnino.

Občinski svet je preučil načrt nameravanih stavb in izjavlja, da mu je zelo pri srcu gradnja novih šolskih poslopij, zlasti v korist revne mladine tamkajšnjega okolja, vendar se mu ne zdi primerno izreči sodbo o javni koristi omenjenega načrta, ker bi zemljišče lahko pridobili tudi na drug način, zlasti s prepričevanjem o koristnosti nove stavbe za javnost.

Na izvirniku so podpisani župan Rignon, prisednik Pateri in tajnik C. Fava.

Don Bosko je sestavil in poslal na prefekturo prošnjo, ki naj bi jo poslali njegovemu veličanstvu kralju za razglasitev javne koristi za cerkev ter pripadajoče zavetišče in šole.

Sveto kraljevo veličanstvo!

V mestu Turinu se od vojaškega vadbišča do reke Pad razteza v dolžini treh kilometrov zelo obljudeno območje brez šol in brez cerkve za javno božjo službo.

Pred leti je prosilec na tem prostoru odprl Oratorij svetega Alojzija s šolo in dvoriš-

čem za razvedrilo otrok. Toda prav v tej smeri so podaljšali Cesto Pija V. in poslopje razdelili v dva dela, tako da ne more več služiti prvotnemu namenu.

Podpisani duhovnik Janez Bosko se je zavzel za žalostni položaj, v katerem so katoliški meščani tega okraja, in je v želji, da bi pomagal, s pomočjo dobrodelnih oseb kupil zemljišče med omenjeno Cesto Pija V. in Cesto Madama Cristina nasproti Viale del Re z namenom, da bi sezidal cerkev, posvečeno sv. Janezu Evangelistu, ki bi bila na voljo verskim potrebam prebivalstva. Ob cerkvi se dviga veličastna stavba za šole in zavetišče z dvoriščem, kjer se lahko otroci igrajo zlasti ob prazničnih dneh, s čimer jih obvarujemo pred nevarnostjo nemorale in jih napotimo k izučitvi kake obrti.

S pomočjo Božje previdnosti smo začeli dela in postavili obrambni zid. Sedaj, ko velezaslužni gospod grof Edvard Arborio Mella izdeluje načrt za cerkev in priključene stavbe, zbiramo material in potrebna sredstva za nameravano gradnjo.

Načrt, ki ga prilagamo, jasno kaže, kako bi načrtovana stavba koristila krščanskemu prebivalstvu tega področja. Toda za uresničitev načrta bi bilo treba razlastiti majhen košček zemlje, ki je označen v načrtu z rumeno črto, last gospoda Henrika Morglie, ki se pa tej prodaji odločno upira.

Ker so bili vsi poskusi, da bi pripravili gospoda Morglio za prodajo tega koščka zemlje, zaman, se je podpisani znašel v potrebi, da se obrne na vaše kraljevo veličanstvo, da bi na osnovi zakona z dne 25. junija 1865, št. 2359 razglasili, da je načrtovana stavba stvar javne koristi in bi podpisani tako mogel storiti nadaljnje korake za razlastitev tistega koščka zemlje.

Da bi dosegel ta cilj, se podpisani obrača na vaše sveto kraljevo veličanstvo in vas prosi, da bi na osnovi omenjenega zakona z dne 25. junija 1865 blagovolili razglasiti, da so stavbe, za katere sta izdelala načrte gospod inženir vitez Trocelli in gospod grof Della Veneria, po priloženem načrtu del javne koristi, in izdali vse zakonske odredbe, ki se tičejo razlastitve omenjenega zemljišča, na osnovi česar bi mogel podpisani končati delo, ki ga je načrtoval v korist prebivalcev mesta Turina.

Turin, 16. aprila 1872

duh. Janez Bosko

K prošnji je priložil podroben opis stavb v načrtu, ki ga je sestavil grof Karel Reviglio della Veneria na najbolj natančen in razviden način, tako da je bilo mogoče razbrati primernost in potrebnost dela in zato nujnost kraljeve odredbe.

POROČILO

o načrtovanem zavetišču in šolah za revne otroke, ki jih velečastiti gospod don Janez Bosko želi zgraditi na področju San Bernolfo št. 19 v kraju San Salvario v Turinu z javno cerkvijo, posvečeno sv. Janezu Evangelistu.

Velečastiti gospod don Janez Bosko, ustanovitelj velikega in zelo zasedenega Oratorija sv. Frančiška Saleškega v Valdoccu in drugih dobrodelnih ustanov, ki jih je ta velezaslužni oče revežev priklical v življenje ne samo v Turinu, temveč tudi v drugih pokrajinah države, že dve leti načrtuje, da bi zgradil novo stavbo javne koristi v Turi-

nu na področju San Bernolfo št. 19 v kraju San Salvario med Cesto san Pio V. in Cesto Madama Cristina nasproti Viale del Re.

Ta kraj je izbral zato, ker od vojaškega vadbišča do reke Pad v dolžini treh kilometrov zelo obljudenega območja ni nobene šole za otroke in nobene javne cerkve za bogoslužje. V ta namen je gospod don Bosko že pred več leti odprl Oratorij sv. Alojzija s šolami in dvoriščem za igre, vendar so ga s podaljškom Ceste Pija V. razdelili v dva dela, tako da sedaj ne služi več temu namenu.

Da bi odpravil stisko imenovane ustanove, ki še vedno deluje, se je gospod don Bosko odločil zgraditi veliko cerkev, ki bi služila tamkajšnjim prebivalcem, in priključil šole in zavetišče z dvoriščem, kjer bi se mogli otroci igrati zlasti ob prazničnih dneh, in bi jih tako odtegnili nevarnosti nemoralnosti ter jih usposobili za kako obrt. Tako bi iz njih naredili dobre državljane, ki bi se ravnali po zakonih.

Da bi uresničil ta načrt, je gospod don Bosko nakupil približno tri tisoč m² zemljišča, rekli bi ped za pedjo, in za ta zemljišča, ki niso ničemur služila, odštél težke denarje raznim lastnikom.

Za te nakupe je gospod don Bosko izdal že veliko vsoto sedemdeset tisoč frankov. Izvedbo tega velikega načrta je zaupal mojemu dragemu in odličnemu prijatelju grofu Edvardu Arboriu Melli iz Vercellija, ki je pri nas verjetno prvi in najgloblji poznavalec arhitekture srednjega veka, saj jo je vneto študiral in je po tem znan že dolgo let ne samo v Italiji, temveč tudi v Nemčiji, Normandiji in Angliji. Prav tako so dobro znane študije, ki jih je objavil, spomeniki, ki jih je postavil, in bazilike, ki jih je obnovil. Tako bi sedaj naše mesto Turin dobilo s pomočjo tega mojstra spomenik, ki bi bil sijaj, okras in velika dekoracija najpogosteje obiskanih predelov našega mesta.

Spomenik, ki ga načrtuje grof Mella, naj bi bil v romanskem slogu. Podpisanega od moje malenkosti ga predstavljam z današnjim datumom in nakazujem prostor, kjer naj bi stal. Avtor si pridržuje pravico, da natančno izdelan načrt predloži v potrditev občinski upravi.

Sredi kraja nasproti Viale del Re bi bilo pročelje cerkve. Ta bi imela tri ladje, ki bi v širino merile 21,20 m, medtem ko bi bila glavna ladja dolga 57,70 m. Ta prostornina je potrebna zato, da bi mogla cerkev služiti tako številnemu prebivalstvu kakor tudi množici otrok, ki jih je ta del mesta poln.

Na desni strani pročelja, še vedno nasproti Viale del Re, bi zgradili zavetišče, ki bi se razprostiralo proti Cesti Madama Cristina ob dvorišču, kjer bi bilo zadosti prostora za razvedrilo ubogim dečkom.

Obširno podkletje cerkve, ki bi šlo v globino sedmih stopnic, bi bilo namenjeno različnim potrebam zavetišča, kot so obednica, skladišča itn., kakor je to že v rabi pri gospodu don Bosku pri cerkvi sv. Frančiška Saleškega tukaj v Turinu, kjer je velik del prostorov namenjen večernim šolam.

To je edino mogoča razmestitev, da bi tako pridobili zadostne prostore s povezavo s Cesto san Pio V. in pri tem ohranili odprto pročelje cerkve in zavetišča, ki bi krasili

ulico Viale del Re s harmoničnim pogledom na celotno okolje, ki bi s časom lahko postalo še del zavetišča, če bi prodali majhno hišo v Via di Ormea.

Da pa bi mogli izvesti ta veličastni načrt, bi bilo treba poleg že tri tisoč petsto m², ki jih je gospod don Bosko že kupil, in z dovoljenjem gospoda Fantinija, lastnika hiše na koncu Ceste san Pio V. in Ceste Madama Cristina dokupiti še košček zemljišča na vzhodu, kjer je skladišče kamenja gospoda L. Enrica Morglia.

Ta mali košček meri tristo devetindvajset m², enako 9 tavolam stare piemontske mere, in je na risbi podan v rumeni barvi.

Ker so bili vsi poskusi, da bi od gospoda Morglie dobili ta košček zemlje, čeprav je bil gospod don Bosko pripravljen plačati veliko več, kot je resnična vrednost te površine, smo zato, da ne bi okrnili načrtov uglednega arhitekta z gospodom don Boskom prišli k vaši kraljevski vzvišenosti, da bi na osnovi zakona iz leta 1865 št. 2359 blagovolili razglasiti omenjeno delo kot zadevo javne koristi za gradnjo nameravanih stavb in bi zemljišče skladišča kamenja gospoda Morglie uporabili za ureditev okolice pravokotno na Viale del Re. S tem bi bila dana možnost za izvedbo načrta, ki je čudovit po zamisli in nadvse koristen za vso okolico. V treh letih bi za gradnjo uporabili trideset tisoč frankov. Vse pa ovira ta košček zemlje, ki onemogoča izvedbo načrta, čeprav je za zemljišče gospod don Bosko izdal že sedemdeset tisoč frankov.

Na koncu te zaupne in častite naloge, ki so mu jo zaupali, pisec upa, da bodo uslišane prošnje velezaslužnega ustanovitelja in da bi z uporabo potrebnih postopkov pridobil košček zemlje, ki je potreben za uresničitev načrta, seveda s poravnavo vseh stroškov. Bila bi velika škoda, če bi zaradi koščka zemlje padla v vodo tako veličastna zamisel.

Turin, 16. aprila 1872

grof Karel Reviglio della Veneria

Dodajam svoj podpis, kolikor bi bil potreben v smislu zakona z dne 2. junija 1865 v št. 3.

Turin, 16. aprila 1872

Trocelli, inženir; duh. Janez Bosko

V osvetlitev načelne zamisli načrta, ki jo prilagamo tej prošnji, smo menili, da bi bilo koristno, če bi dodali še natančnejši opis in predstavitev pročelja cerkve in zavoda ter zagotovili, da bomo v večjem merilu postregli oblastem v smislu 16. člena zakona 25. junija 1865 obstoječe zakonodaje o vzdrževanju okolja mesta Turina.

To se je zgodilo na začetku junija. Mesec dni pozneje so zahtevali še naslednjo izrecno izjavo:

Za izvedbo gradnje omenjenega spomenika javne koristi podpisani zagotavlja, da ima na voljo potrebna sredstva in da jamči za izvedbo dosedanja dejavnost, ko je zgradil velike stavbe v tem mestu v Borgu di Valdocco, v Lanzu, Chieriju, Casaleju Monferratu, Genovi in Alassiu.

Turin, 31. julija 1872

duh. Janez Bosko

Ko so se enkrat z nakupom, drugič z zamenjavo trudili, da bi od Morglie kupili tisti kos zemlje, don Bosko ni pozabil na cerkev San Seconda. Takoj na pomlad je prosil župana, da bi mu dal na voljo zemljo, ki je bila namenjena tej stavbi, in mu dovolil postaviti ograjo, da bi tako brez odloga začeli dela:

Veleugledni gospod župan!

Občinski svet je na sestanku 7. julija 1871 odločil, da duhovniku Janezu Bosku odobri podporo trideset tisoč lir za gradnjo župnijske cerkve San Seconda in za to potrebno zemljišče po načrtu razširitve San Seconda do Porta Nuove. Vaša uglednost je v pismu z dne 27. istega meseca, v katerem je sporočila velikodušno darilo, omenila, da je vodstvo občine pravilno razlagalo željo meščanov za gradnjo cerkve, kot jo je predvidel duhovnik Janez Bosko. Podpisani je v želji, da bi ustregel prebivalstvu in občinski upravi, odločil, da se bo takoj lotil že odobrenih načrtov. V ta namen prosi občinsko upravo, da mu določi zemljišče in dá dovoljenje za postavitev ograje in tako omogoči začetek del. Oddaljenost ograje od odobrene meje bi znašala pet metrov.

Podpisani se vnaprej zahvaljuje za usluge, katerih bo kmalu deležen, in obljublja, da bo zbral vse sile, da bo gradnja potekala čim hitreje v večjo korist vedno številnejšega prebivalstva te mestne četrti kakor tudi v okras našega mesta.

Turin, 27. marca 1872

duh. Janez Bosko

Tudi pospeševalni odbor pod predsedstvom grofa San Martino d'Aglièja je vložil podobno prošnjo.

Župan je povabil don Boska, naj predloži civilni upravi zagotovilo, s katerim se obvezuje, da bo uresničil načrt inženirja Formenta, ki ga je odobrila seja dne 2. januarja 1868 z vsemi tam navedenimi pogoji.

Don Bosko je takole odgovoril:

Veleuglednini gospod župan!

Podpisani se je obrnil na vašo uglednost s prošnjo, da bi mu dali na voljo zemljišče, namenjeno gradnji župnijske cerkve San Seconda in dovolili postavitev potrebne ograje, da bi tako lahko čim prej začeli dela, za katera so bili že odobreni načrti.

Ko sedaj ponavljam isto prošnjo, izjavljam, da sem pripravljen izvesti gradnjo po načrtu gospoda inženirja Alojzija Formenta, ki ga je občinski odbor odobril 2. januarja 1868.

Vaše uglednosti najvdanejši služabnik. Duh. Janez Bosko

Turin, 28. aprila 1872

Dne 6. maja 1872 je vodja Urada mestne in pokrajinske policijske uprave Alojzij Prato izjavil, da je »duhovnik Janez Bosko z odlokom 3. 5. 1872 pooblaščen, da pod vodstvom delovodje izvede naslednja dela: postavi ograjo okoli zemljišča, namenjenega zidavi cerkve San Seconda ob Trgu San Secondo med cestami San Secondo, Assietta, Gioberti in Ginnastica v oddaljenosti 4 m od zidarskih del

in v soglasju z načrtom inženirja Alojzija Formenta, če se v izvajanju del ravnajo po predpisih obstoječe zakonodaje.

Istočasno je don Bosko prosil ravnateljstvo železnic, da bi mu dodelilo popust pri prevozu materiala za gradnjo cerkve in zavoda ob železniški postaji Porta Nuova. Ko je dobil pritrdilen odgovor, se je generalnemu direktorju takole zahvalil:

Veleugledni gospod generalni direktor!

Dne 2. tekočega meseca (aprila) je podpisani prosil vašo uglednost za brezplačni prevoz materiala za zidavo cerkve šolskih poslopij blizu železniške postaje Porta Nuova. Vaša uglednost je 19. istega meseca ljubeznivo odgovorila, da bodo železnice zaradi koristi, ki bi jih zavod mogel nuditi uslužbencem Železniške družbe, poskrbele za popust pri cenah za prevoz in da bi višino popusta določili, ko se bo začel prevoz materiala.

Podpisani se čuti dolžnega, da vaši uglednosti izrazi globoko hvaležnost za storjeno uslugo in istočasno sporoča, da se bodo dela začela v teku dveh tednov, zato bi bilo treba začeti železniški prevoz materiala. Tako se ponovno obračam na vas s prošnjo, da bi temu prevozu dali čim večje znižanje, kakor se bo to vaši dobroti zdelo najbolj umestno.

Bog naj podeli vam in vsem sodelavcem pri železniški upravi gornje Italije svoj blagoslov. Ponižni prosilec duh. Janez Bosko

Po načrtu inženirja Formenta bi morala stati cerkev sredi zemljišča, na razpotju štirih cest s štirimi pročelji v popolnem harmoničnem soglasju, brez stanovanja za župnika in njegove sodelavce. Don Bosko, ki je sprejel gradnjo cerkve samo s pogojem, da ne bo poskrbljeno samo za potrebe prebivalstva, temveč tudi za posebne zahteve mladine s prazničnim oratorijem ter za dnevne in večerne šole, je v soglasju s cerkveno oblastjo dal kopati temelje za cerkev malo bolj proti vzhodu ob Via Gioberti, da bi tako pridobil prostor za šolska poslopja, dvorišče za igre in podobno. Dela je zaupal bratoma Karlu in Jozuetu Buzzettiju in dal razširiti naslednjo okrožnico s svojim podpisom:

Gospodom lastnikom in prebivalcem nove župnije San Seconda v Turinu.

Gradnja cerkve med novim delom Turina od železniških skladišč pri Porta Nuovi do vojaškega vadbišča je nujno potrebna. To potrebo čutijo vsi, ki prebivajo v tistem okolišču in poznajo potrebe kraja. Od župnijske cerkve san Carlo do cerkve santa Maria delle Grazie oziroma Crocette, to je okraja, kjer naj bi zrasla nova cerkev, je prostor, kjer v razdalji dveh kilometrov izredno gosto naseljenega predela mesta ni nobenega sakralnega prostora za opravljanje bogoslužja. Če bi čakali tako dolgo, dokler ne bi imeli zbranih vseh potrebnih sredstev, bi izvedbo tako pomembne naloge preložili na nedoločen čas. Izkušnja pa nam kaže, da so v Turinu vse cerkve, ki so jih začeli graditi brez vnaprej zagotovljenih sredstev, bile pravočasno dograjene, kajti Božja previdnost je na izreden način podpirala tiste, ki so se lotili gradnje. Tako

sem se, opiraje na dobro voljo lastnikov in stanovalcev nove župnije in v zaupanju v Božjo previdnost, lotil gradnje tudi jaz. Meje nove župnije je pristojna oblast določila takole: na vzhodu od Trga San Quintino in Vie Provvidenza in Sacchi s cesto na Stupinigi. Na jugu Via Legnano in na zahodu Piazza d'Armi, na severu Via San Quintino. Prebivalcev je okoli deset tisoč, toda preden bo cerkev končana, jih bo gotovo dvajset tisoč. Zato so načrtovalci mislili na precej prostorno cerkev. Ob cerkvi naj bi bil majhen vrt za otroško igrišče, pod cerkvijo pa bi pripravili sobe za večerne in dnevne šole med tednom kakor tudi ob prazničnih dneh.

Zaradi velike potrebe nam je občinska uprava dala podporo 30.000 lir; polovico bi jih izplačali, ko bi bila dela do polovice, in drugo polovico na koncu. Eden izmed velikodušnih lastnikov je prispeval 10.000 lir. Predračun pa znaša približno 300.000 lir. Da bi dosegli to vsoto, se obračam na vas, gospodje lastniki in stanovalci te nove župnije. Župnija se bo imenovala po mučencu san Secondu, ki je po Janezu Krstniku glavni zavetnik mesta Turina. Dela so se že začela in z vašo pomočjo upam, da jih bomo tudi končali. Cerkev se bo zidala po načrtu inženirja Formenta, ki je bil predhodno potrjen. Upamo, da bo stavba končana v treh letih. Zato vas prosim, da bi vašo dobrodelnost usmerili k temu svetemu cilju v mejah možnosti tako kratkega časa. Prilagam obrazec, na katerem so zaznamovane možnosti za oddajo daru bodisi v denarju ali gradbenem materialu, v enkratnem daru ali treh različnih obrokih v treh letih.⁶⁰

Vse to je sporočeno po dogovoru s pristojno oblastjo. Usmiljeni Bog naj vsakega darovalca poplača z obilnimi duhovnimi darovi.

Turin, 1872

Najvdanejši služabnik duh. Janez Bosko

Dela so se začela meseca maja in so napredovala tako naglo, da so predvidevali, da bodo končana v treh letih. Izdatki za postavitve ograje, kopanje temeljev in postavljanje ogrodja so narasli na 27 tisoč lir, ki so si jih izposodili.

Meseca julija je don Bosko ponovno pisal na železniško direkcijo.

Velepoštovani gospod generalni direktor!

Po naročilu vašega cenjenega dopisa z dne 9. julija imam čast, da vam podam poročilo o prevozu materiala, za kar prosim popust.

Zahvaljujem se vam in vam želim zdravja in nebeškega blagoslova, medtem ko se izrekam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

12. julija 1872

Gradbeni material: »kosi kamna in kosi obdelanega kamna, marmor, opeka, strešna opeka in apno« z železniških postaj Pinerolo, Avigliana, Meana, Aroma,

⁶⁰ Na obrazcu je bilo napisano: Darovi za zidavo župnijske cerkve san Seconda, mučenca, med Piazza d'Armi in železniškimi skladišči pri Porta Nuovi. Podpisani daruje enkratno vsoto .... lir oziroma daruje v letu 1872 .... lir, 1873 .... lir, 1874 ... lir. N. B.: Prosim, da napišete ime, priimek in stanovanje. Čez nekaj dni vas bo obiskala oseba, ki bo pobrala obrazce. Pozneje vas bomo pravočasno obvestili o času pobiranja prispevkov.

Ozzano, Varese, Chivasso, Settimo, Trofarello in Cambiano je tehtal približno 19 tisoč ton.

Približno ista količina gradbenega materiala, je poročal, bo potrebna za cerkveno stavbo in šolska poslopja pri sv. Janezu Evangelistu vzhodno od železniškega skladišča, kjer se bodo kmalu začela dela.

Toda premik stavbe stran od središča, da bi dobili prostor za gradnjo šolskih poslopij in naredili prostor za dvorišče-igrišče, kjer bi se mogli igrati otroci, ki bi prihajali v oratorij, je napotil mestno policijo, da je sporočila don Bosku in po njem podjetniku delovodji Karlu Buzzettiju, da bodo » uvedli kazenski postopek, ker so začeli kopati temelje med Via San Secondo, Gioberti, Ginnastica in Assietta za novo cerkev San Secondo« in se niso držali mesta, »ki ga je predlagala in odobrila občinska uprava«. Zato naj se don Bosko ali Buzzetti v desetih dneh zglasita na uradu, ker bo sicer vložen postopek pri mestni prefekturi.

Don Bosko je brez odlašanja sporočil odlok inženirju Formentu, ki je 21. julija privolil v njegovo željo in izdelal ustrezen načrt. Sam pa je v imenu izvršilnega odbora 30. julija poslal županu vlogo, v kateri ga prosi, da bi spremenili prostor za cerkev in tako omogočili gradnjo poslopja za šolo, vse v skladu z novim načrtom inženirja Formenta. Toda občinski svet je na seji 3. avgusta izjavil, da ne more odobriti načrta. Župan mu je odločitev sporočil in svetoval, naj takoj prekine izkopavanje temeljev, razen če se bodo ravnali po načrtu, ki je bil odobren na seji 2. januarja 1868. Sporočilu je bil priložen prepis občinskega odloka.

MESTO TURIN

Odločitev občinskega sveta na seji dne 3. avgusta 1872, št. 70.

Predmet: Cerkev san Secondo. Sprememba načrta.

Župan poroča, da je gospod duhovnik Janez Bosko v imenu pripravljene odbora za gradnjo župnijske cerkve San Secondo prosil, da bi smel spremeniti položaj cerkve z dodatno stavbo na jugovzhodni strani po načrtu inženirja Formenta z dne 21. julija 1872, namesto po načrtu, ki ga je občinska uprava odobrila na seji dne 2. januarja 1868.

Prosilec dodaja, da je tako prošnjo vložil na ornatsko komisijo na seji 26. julija 1872, vendar je bila ta mnenja, da bi bil prej odobreni načrt v popolni harmoniji s tamkajšnjim prostorom, ker je cerkev stala v središču kraja brez vsakega prizidka. Novi načrt pa postavi cerkev na desno stran in zato zunaj harmoničnega žarišča, poleg tega pa bi dozidali še stavbo, ki ne bi bila v skladu s celoto.

Župan je nato prebral opombe, ki jih je gospod duhovnik Bosko v pismu 30. julija 1872 podal na osnovi odločbe ornatske komisije; ta se je uprla spremembi prostora za cerkev, ki naj bi jo predstavili na vzhod namesto proti severu, in prosi, da bi odobrili novi načrt.

Po teh uvodnih pojasnilih je župan povabil svet, naj odloči.

Svet pa je odobril pomembne pomisleke ornatske komisije.

Saj je sam gospod duhovnik Bosko v prošnji z dne 28. aprila 1872, v kateri se je zavzemal za dovoljenje za začetek izkopavanja temeljev bodoče cerkve, potrdil, da se strinja z načrtom, potrjenim 2. januarja 1865.

Ker je občinski svet na zasedanju dne 7. julija 1871 v korist prosilca odobril zemljišče in 30 tisoč lir za izgradnjo cerkve s pogojem, da se gradnja izvede po načrtu, ki ga je odobril občinski svet in ornatska komisija, in ker je netočna razlaga, ki jo daje imenovani gospod duhovnik Bosko o odločitvi ornatske komisije, o kateri poleg tega do sedaj še ni dobil uradnega poročila, saj je želela, da se odloči zadeva na seji v skladu s pravilnikom, se prosilcu ne odobrijo zaprošene spremembe.

Kaj naj sedaj stori? Don Bosko pravi v natančnejši obrazložitvi, da niso razumeli njegovega predloga, »da bi združili načrt o oratoriju za otroke z načrtom za zidavo cerkve za odrasle«, in da je bil prepričan, »da je podaritev zemljišča povezana s splošnimi gradbenimi predpisi in ne pomeni drugega kot splošno varnost in redno obratovanje na stavbe. Toda sedaj, ko so se stvari popolnoma spremenile in Odbor onemogoča gradnjo stavbe za uboge dečke, je tudi izginil smisel, »ki je bil v tem, da bi postavili oratorij in otroško igrišče, poleg tega pa bi imeli na voljo cerkev tudi odrasli«.

In kaj sedaj?

»Rekli ste mi,« nadaljuje don Bosko, »da pravilnik ornatske komisije predvideva, da se proti odločitvam lahko pritožimo na občinski svet. Če bi svet sam razpravljajal o naši zadevi, bi bil z odločitvijo soglasen in se ne bi upiral. Ker sem se pa uprl, je to znamenje, da hočem pokazati, da imam prav. Vedno sem spoštoval to avtoriteto, ne samo spoštoval, temveč sem se ji priporočal in jo prosil za nasvete. Z njo želim za ceno kakršnekoli žrtve sodelovati in ji biti pokoren.

V tem primeru pa ne morem doseči svojega glavnega cilja drugače, kot da se odpovem dejanju, katerega uresničitev smo si tako dolgo želeli in ki je na žalost tako zelo potrebno.«

Don Bosko je prosil župana, naj »obvesti predstojnika policije, da naj opusti namero za postopek mestne prefektуре zaradi prekinitve izkopa temeljev, ker bo on sam poskrbel, da bo material odstranjen in bo vse postavljeno v prvotno stanje«. Nazadnje je prosil župana, da bi mu ohranil svojo naklonjenost, in mu povedal, da ga je vsa zadeva stala veliko denarja, kar je zlasti v teh težkih časih zelo resna zadeva. Zato ga prosi, da bi mu kot župan na kak način pomagal v tej denarni stiski.

Dela so prekinili v upanju, da bodo razumeli upravičenost don Boskovega stališča. Več občinskih svetovalcev mu je bilo naklonjenih in so želeli, da bi se doseglo soglasje. Tega pa ni bilo iz razlogov, o katerih bomo govorili pozneje.

4.5. IZ MARASSIJA V SAN PIER D'ARENO

Od večera 2. julija do jutra 6. julija sta don Lemoine in apostolski misijonar don Corsi pridigala duhovne vaje za dijake v oratoriju, istočasno pa so v svetišču opravljali pobožnost štiridesetnega češčenja najsvetejšega Zakramenta, za katero je mati Božja Marija sama priskrbela sveče.

Malo prej se je pri don Bosku zglasil duhovnik, ki ga je mučil silen pljučni kašelj, in ga prosil:

»Svetujte mi zanesljivo sredstvo za ozdravljenje.«

»Tukaj je,« je odgovoril svetnik. »Podelil vam bom blagoslov Marije Pomočnice in vi boste, če boste ozdraveli, podarili materi Božji Mariji sveče za štirideseturno pobožnost.«

»Rade volje.«

Dne 1. julija se je vrnil z namenom, da bi mu izročil, kar je bilo predvideno v obljubi, in je izjavil, da je popolnoma zdrav.

Don Bosko pa, ki se še ni čutil popolnoma zdravega, se je v spremstvu Enrie 6. julija vrnil na riviero, kjer bi prebil nekaj dni v Alassiu.

Med potovanjem se je zgodilo nekaj čudnega.

Dne 10. februarja istega leta so v Sali Tiberina v Rimu razpravljali o prihodu in bivanju sv. Petra v Rimu, ki ju protestanti zanikajo, katoličani pa branijo. Unità Cattolica je 13. februarja pisala: »Protestante so zastopali Sciarelli, Ribetti in Gavazzi, katoličane pa Fabiani, Cipolla in Guidi. Protestanti so imeli svoje stenografe, ki so prihajali iz poslanske zbornice. Tudi katoličani so imeli svoje, ki so prihajali z vesoljnega cerkvenega zbora. Stenografsko poročilo bodo objavili.

»Kar se tiče nas,« je nadaljeval ta katoliški časopis, »smo pripravljene pokazati, in to z dokazi Ribettija in Sciarellija, da Viktor Emanuel II. ni bil nikdar v Rimu. Toda za prihod Viktorja Emanuela v Rim je manj dokazov kakor za prihod poglavarja apostolov Petra. Prav tako ne bomo nikdar razumeli, kako sta še leta 1872 Ribetti in Sciarelli hotela razpravljati o tem, da sv. Peter ni bil nikdar v Rimu, ko pa je tukaj živel in umrl, kakor nam to priča Cerkev in priznava celotna zgodovina.«

La Capitale je 11. in 12. februarja objavil ponarejen povzetek razgovorov, toda prve dni marca so objavili v časopisih »Avtentično poročilo o razgovoru, ki so ga imeli v Rimu od popoldneva 9. februarja do 10. februarja nekateri katoliški duhovniki in protestantski ministri o prihodu svetega Petra v Rim pod pokroviteljstvom in na račun Prvotnega rimskega združenja za katoliške interese.« Neki grof je don Bosku poslal en izvod.

Ne vemo, kdo bi to lahko bil, imamo pa svetnikov odgovor, ki ga ljubosumno hrani grof Scipion Benadoluci di Tolentino:

Turin, 25. 3. 1872

Veleugledni gospod grof!

Potem ko se vam opravičujem zaradi zamude, s katero vam odgovarjam na vaše

Ljubeznivo pismo z izrezki iz časopisov, potrjujem prejem poročila o slavni razpravi. Prebral sem jo zasebno in javno, in medtem ko izrekamo zahvalo zmagujoči resnici, se čutimo globoko užaljene zaradi drznosti nasprotnikov vere in družbe, ki so si upali napadati z lažmi in obrekovanji.

Za vse se vam iz srca zahvaljujem. Izkazali ste se zelo velikodušnega, ko ste pripravljeni storiti v Rimu vse, kar bi mi moglo biti v prid. Izkoristil bom, kakor sami pravite, kmalu vaše povabilo.

Bog naj vas blagoslovi, gospod grof, in z vami naj blagoslovi tudi vse vaše napore in vso vašo družino. Molite zame, ki se vam v globoki hvaležnosti zahvaljujem in izrekam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. duh. Janez Bosko

Zgodilo se je, da je prav na vlaku, s katerim je potoval don Bosko na progi iz Savone v Albengo, naletel na mladega odvetnika dobrodušnega videza, ki je začel govoriti o tej razpravi in se postavil na stran protestantov.

Don Bosko mu je najprej dal govoriti, potem pa mu je segel v besedo:

»Gospod, vi trdite, da dobro poznate celo vprašanje, jaz pa sem prepričan o nasprotnem. Hočete še naprej postavljati nasprotno razloge ali menite, da bi bilo prav, če bi vam jaz povedal svoje stališče? Povejte, kaj vam bolj ugaja.

Odvetnik je ostal pri svojem oporekanju in don Bosko je drugega za drugim zavrnil ugovore in mu pokazal, kako je sv. Peter prišel v Rim. Navedel je zgodovinske dokaze iz prvih časov krščanstva, stalno pričevanje izročila in spomenike, ki o tem govorijo v večnem mestu; odvetnik se je čutil premaganega in ga je na koncu vprašal po njegovem imenu.

Don Bosko je dejal:

»Sem zakristan v cerkvi Marije Pomočnice v Turinu.«

Ob tem odgovoru je neka gospa, ki je pozorno sledila razgovoru, takoj razumela in vzkliknila: »Ste vi don Bosko?« Don Bosko je prikimal in ona je nadaljevala: »Jaz sem že videla vašo cerkev.«

Odvetnik, nasmejan, ker se je veselil srečanja, je dejal: »Študiral sem vašo Zgodovino Italije in poznam tudi vašo Cerkveno zgodovino in Zgodbe svetega pisma.«

Don Bosko je zares potreboval miru. Mogoče ga je tudi potovanje tako zelo utrudilo, da mu je moral Enria, ko sta prišla v Alassi, streči več noči.

Medtem ko je bil v Alassiu, so mu sporočili, da je že vse pripravljeno za nakup samostana San Gaetano v San Pier D'Areni, kamor naj bi prenesli zavetišče, ki so ga odprli v Marassiu. Dne 16. julija je šel don Bosko v Genovo.

Pri tem je občutil posebno podporo, kakor je razvidno iz članka v Osservatore Romano z dne 2. maja 1876, ki so ga na osnovi poročil iz Rima priobčili razni gospodje iz Genove: »San Pier d' Arena je bil cilj raznovrstnih pobud. To mesto je nastalo šele pred kratkim. Odkar je postalo križišče železniških prog, je tudi tržno, trgovsko in bančno središče. Prišlo je veliko špekulantov in odprlo tukaj svoje trgovine, pisarne in tovarne vseh mogočih vrst. Prvotni prebivalci se čutijo Genovčane

in so dobri in vzorni kristjani. Ti tujci pa so anglikanci, luterani, kalvinci, pa tudi brezverci in brezbrizni do vere. Prostožidarji pa so tukaj v polnosti gospodovali. Treba je povedati, da je mesto naraslo na 25 tisoč duš, ki so imele na voljo edino župnijsko cerkev, kjer je bilo prostora komaj za tisoč ljudi z duhovniki, ki jih je bilo zaradi pogostih smrti vedno manj, namesto da bi jih bilo več. Stanje je bilo tako žalostno, da so zaradi verskih razmer mestu pravili mala Ženeva. Kako bi potem mogla priti v to mesto kaka cerkvena ustanova? Prepustimo to don Bosku. V popolnem soglasju z gorečim nadškofom v Genovi, ki ga je v vsem podpiral, je skušal karkoli kupiti, pa ni bilo nič. Tedaj pa so dali na prodaj cerkev Mrtvih ali Pokopališko cerkev z majhno stavbo. Naleteli so na tisoč težav, na tisoč nasprotovanj proti sklenitvi pogodbe. Toda s pomočjo nekaterih duhovnikov in laikov je končno le prišlo do nakupa. Sedaj je bi bilo potrebno takoj plačati veliko vsoto. Tukaj se je izkazala dobrodelnost Genovčanov, ki so se zavedali, kako veliko korist bi nova ustanova mogla prinesiti skupnosti in veri, zato so se združili, kupili in plačali.«

Vse skupaj je potekalo takole: don Bosko je z don Albero in zavzetimi sobrati Konference sv. Vincencija skušal kupiti hišo nedaleč od sedanjega zavetišča, nekako sredi hriba. Zaman. Nato so obrnili pozornost na stari samostan in bližnjo cerkev San Gaetana. Toda kljub zavzetosti kneza Viktorja Centurioneja tudi to ni uspelo. Jasno je bilo, da hudič ni popustil niti za ped, ker je predvideval veliko dobro, ki bi ga nova ustanova lahko naredila.

Toda sedaj so potrpežljivi poskusi, svetnikovo neizmerno zaupanje v Božjo previdnost in pomoč mnogih prijateljev dosegli nepričakovan uspeh, ki je jasno pokazal delovanje Božje previdnosti. Ko so markiza Martorellija d'Efivallerja, lastnika cerkve San Gaetano in nekdanjega samostana, prosili, da bi prodal oboje v posvetne namene, je ta nadškofu Magnascu predlagal nakup cerkve z namenom, da bi jo ohranil za bogoslužje. Don Janez Antola in don Ricchini sta pri dogovarjanju pridno sodelovala, kakor hitro sta zvedela za markizov predlog, in si nista dala miru, dokler cerkev in samostan nista postala don Boskova last.

Don Bosko je takoj predložil mons. Magnascu svoj namen o nakupu. Ta je privolil in sedaj je bilo treba samo še podpisati pogodbo in najti potreben denar.

Markiz Ignacij Pallavicini, ki je 9. septembra 1871 obljubil don Bosku 1.000 lir letnega prispevka, ko bi ustanovili zavod v Genovi, je umrl. Don Bosko je prosil njegove dediče, da bi izpolnili željo pokojnika. Toda ti se niso čutili dolžne in so mu takole odgovorili:

Genova, 14. 5. 1872

Velečastiti gospod!

Že več dni imam namen odgovoriti na vaš dopis moji ženi. Nekaj opravkov me je zadrževalo in zato vas prosim odpuščenja. Najprej se vam zahvaljujem, tudi v imenu moje žene, za molitve, ki ste jih opravili za nas.

Kar se tiče podpore tisoč frankov, o katerih govorite v vašem cenjenem dopisu, mo-

ram reči, da ne upoštevate, kar vam je povedala moja žena osebno in tudi pisala v svojem pismu. Prepričan sem, da je bil moj tast pripravljen dati tisoč lir, če bi ustanova bila postavljena v Genovi in ne kje v okolici. V tem primeru bi bila kakršna koli vsota prostovoljni in popolnoma zasebni dar.

V P. S. citirate besedilo, ki obvezuje, da dajemo ubogim, kar je odveč. To popolnoma umirja našo vest, ker dediščina markiza Pallavicinija, to vam zagotavljam pisno, ni nič odvečnega, smo morali prodati precej imetja, da smo mogli poravnati dolgove, npr. delavce, ki so ostali ,ex justitia' (iz pravičnosti.)

Upam, da nas boste po jasnih in odkritosrčnih besedah imeli za opravičene, če ne moremo ničesar prispevati k vaši ustanovi. V globokem spoštovanju se izrekam poln spoštovanja za najpokornejšega služabnika.

Marcello Durazzo

Nikakor ne smemo misliti, da markizov Durazzo Pallavicini ni preveval globok krščanski duh velikodušne dobrotelosti, ker so nekaj let pozneje, julija 1889 prepustili našim za zelo nizko ceno kos svoje posesti ob sirotišnici v San Pier D'Àrena, tako da se je zemljišče podvojilo in so v veliki poletni hiši v glavni dvorani naredili kapelo za praznični oratorij.

Za nakup cerkve San Gaetano in bližnjega samostana je bilo treba takoj plačati 36.000 lir. Baronica Cataldi, svakinja senatorja Jožefa Cataldija, ki nam je dal v zakup vilo v Marassiju, je videla obilico dobrega, ki ga je delal zavod, in je velikodušno podarila 30.000 lir, ki so bile potrebne za nakup. Nadškof je daroval 4.000 za dodatne stroške. Ko je don Bosko zvedel za srečen izid dogovorov, je prišel iz Alassia v Genovo, da se je zahvalil nadškofu in dobrotnikom in si ogledal kupljene prostore.

Svetemu Janezu Krstniku posvečeno cerkev je po oporoki markiza Janeza Krstnika di Negro zgradil njegov svak grof Krištof Centurione. Cerkev so od začetka 1597 do 1796 upravljali teatinci, ki jih je ustanovil sv. Kajetan Tienski, in čeprav je bila posvečena sv. Janezu Krstniku, so jo imenovali cerkev sv. Kajetana. To ime je ohranila tudi potem, ko so jo pa raznih dogodkih prepustili francoski vladi, in nato sardskemu kralju, ki jo je zaupal regularnim lateranskim kanonikom Naše ljube Gospe Incoronate iz San Teodorja. Med napoleonskimi vojnami je služila za skladišče smodnika in za vojašnico, od 1835 pa za obolele za kolero. Leta 1843 jo je kupil markiz Centurione in spet odprl za javno bogoslužje. Toda kljub temu je služila tudi posvetnim namenom, leta 1859 je postala skladišče za najdragoocenejše stvari francoske vojske, ki je prišla v Italijo. Od 1866 do 1867 je bila spet bolnišnica.

Ko je don Bosko videl to veličastno stavbo v tako zanemarjenem stanju, v katerem je bila, je vzkliknil:

»Kaj hočemo! Toliko se trudimo, da bi postavili nove cerkve, zakaj se potem ne bi potrudili, da bi ohranili za bogočastje cerkve, ki že stojijo?«

Med kratkim bivanjem v Genovi je sprejel več obiskov in tudi sam obiskal več osebnosti. Med drugimi ga je obiskal kanonik Ampugnani, ki je bival v Marassiju in mu pomagal pri nakupu zavoda v Alassiu. Želel se je opravičiti, ker ga na začetku ni hotel prepustiti don Bosku, kakor je bilo določeno v tajnih pogovorih, ker je bil on samo posrednik. Don Bosko pa je spremenil pogovor in ga vprašal:

»In kaj delate sedaj?«

»Jaz? Nič. Počivam.«

»Kako, počivate? Ko ste pa vendar zdravi in še mladi!«

»Veliko sem delal in se trudil v Ameriki, sedaj pa počivam.«

»Ali ne veste, da bodo duhovniki počivali v nebesih? In da bomo morali dati strog obračun zato, ker nismo delali in smo izgubljali čas?«

Kanonika so te besede tako prizadele, da je bil čisto iz sebe in ni vedel, kam bi se obrnil, da bi izginil iz sobe. Naslednjega dne se je vrnil v zavod in rekel don Alberi, da naj mu dá igrati, poučevati petje in pridigati. »Kajti,« tako je jekel, »don Bosko mi je povedal hude besede.«

Srečal se je z generalom najmanjših bratov sv. Frančiška Paolskega, zelo učnim možem, ki je bil nekoč župnik v tem kraju. Po spoštljivem pozdravu mu je rekel:

»Oče, kot generalni predstojnik reda imate gotovo veliko opravkov?«

»Malo ali nič. Veste, malo nas je.«

»In koliko novincev imate?«

»Nobenega.«

»In koliko študentov?«

»Nobenega.«

»Kako? In vi ne storite nič, da bi preprečili propad za Cerkev tako zaslužnega reda, ki še ni dosegel cilja, za katerega ga je ustanovil vaš ustanovitelj in ki ima toliko slavnih prerokb, ki se morajo izpolniti?«

»Toda poklicev ni.«

»Če ne morete dobiti poklicev v Italiji, pojdite v Francijo, v Španijo, v Ameriko, v Oceanijo in poiščite ljudi, ki se vam bodo hoteli pridružiti. Tako boste oveko-večili obstoj tako pomembnega reda, kot je vaš. Imate veliko odgovornost, težek račun, ki ga morate dati Bogu. Koliko ovir in težav je moral premagati vaš sveti ustanovitelj sv. Frančišek Paolski, da je ustanovil vaš red! Vi pa bi dovolili, da bi bile zaman vse molitve, vsi napori, toliki upi?«

Dobil je tako veličasten, ukazovalen videz in govoril je s takim poudarkom, da je ubogi oče general bil ves skrušen pred njim in je obljubil, da bo storil vse, kar je v njegovi moči, da bo našel nove člane.

Ni mogoče opisati ljubezni, ki jo je don Bosko čutil do vseh redov.

V Turinu je moral prenašati že opisano nasprotovanje za gradnjo cerkve San Seconda. Medtem pa je sestavil obrazec podpisnikov z okrožnico za ustanovitev zavoda v San Pier d'Arene, ki jo je razpošiljal dobrodelnim osebam v genovski pokrajini in prikazoval težke izdatke:

Izdatki za prevzem prostorov znašajo približno trideset tisoč lir, toda za preureditev in obnovo sob, za opremo cerkve, zavetišča in za nakup zemljišča za vrt in odmore, kjer naj bi se otroci zadrževali zlasti ob prazničnih dneh, bo potrebnih še najmanj toliko sredstev.

Ker nimamo na voljo potrebnih sredstev, se zatekamo k vsem, ki imate radi našo sveto katoliško Cerkev in želite preprečiti moralni propad naše mladine ter jo usmeriti h kaki obrti, s katero si bo mogla pošteno služiti svoj kruh.

Prilagamo obrazec, na katerega lahko vsak napiše, koliko mu dobrotno srce narekuje, da bo daroval bodisi takoj bodisi pozneje, kakor mu bolj ustreza.

Malo pozneje je od svetega Ignacija poslal »Njegovi Ekscelenci velespoštovanemu mons. Magnascu, nadškofu v Genovi,« naslednje potrdilo:

12. avgusta 1872

V Gospodovem letu 1872, na dan 16. julija, praznik Karmelske matere Božje Marije, je vaša ekscelenca, velečastiti mons. Salvator Magnasco, dala na voljo štiri tisoč lir, s katerimi bi pomagali kupiti cerkev in samostan San Gaetana v Sampierdareni in bi tako ohranili cerkev za bogoslužne namene, stavbo pa dali na voljo za zavetišče revnih otrok. Ta vsota je vzeta samo na posodo in bo vrnjena vaši ekscelenci takoj po predhodnem štirimesečnem opozorilu. Za to izredno dejanje krščanske dobrotlosti, kakor tudi za ljubeznivost in potrpežljivost, s katero je vaša ekscelenca prenašala motnje in skrbi za nakup zgoraj imenovanih prostorov, se vam iz srca zahvaljujemo ter se še naprej priporočamo vaši naklonjenosti. Duh. Janez Bosko

Nadškof je pripisal naslednjo pripombo:

»Posojilo mons. nadškofa Magnasca velečastitemu don Bosku za nakup San Gaetana v Sampierdareni 4.000 lir. Prejel od pobožnih oseb 1.000 lir. Drugo je namenjeno tej dobrotelni ustanovi. – Salvator, nadškof.

4.6. PRI SVETEM IGNACIJU IN V NIZZI MONFERRATO

Dne 4. avgusta popoldne se je don Bosko odpravil v Mornese za prve zaobljube hčera Marije Pomočnice. Ko se je 6. avgusta vrnil, je odšel k San Ignaziju, kjer je kljub zaposlitvi z dušnim pastirstvom mislil na oratorij in svoje dobrotnike ter je v prostem času ob pisalni mizi odpravljaval posle in pisal veliko pisem.

Don Bertu je pisal:

Predragi don Berto!

San Ignazio, 8. 8. 1872

Pošiljam ti drugi del, da se boš malo pozabaval. Delo si dobro opravil. Razlage imen

mest ni treba pisati. Če imaš na voljo moderni naziv mesta, pa ga le napiši. To je že končano. Poišči si izvod Svetopisemskih zgodb, še boljše zvezek na moji pisalni mizi. Že obstoječe besede opusti. Bog naj nas vse blagoslovi. Zdravje se mi je izboljšalo. Najvdanejši duh. Janez Bosko

Don Rui je poslal nekaj računov za plačilo in mu zagotovil, da se mu je zdravje izboljšalo.

Predragi don Rua!

Pošiljam ti nekaj računov, ki jih odpravi. Račun za mons. Sibonija z mojim pismom pošlji z istim ovojem komendatorju Bacheletu, direktorju za promet. Če so prišli računi iz Rima, mi jih pošlji v Lanzo, v petek bom še tukaj v zavodu, v soboto zjutraj v Mathiju in popoldne, 'Deo dante' (če Bog da), v Turinu.

Zdi se mi, da se je moje zdravje izboljšalo in sem se znebil nekaj nevšečnosti starega datuma.

Vse vas pozdravljam v Gospodu. Moli zame, ki sem tvoj v J. K. najvdanejši

San Ignazio, 12. 8. 1872

duh. Janez Bosko

Junija se je mladi grof Cezar Balbo, nečak pisatelja Upov Italije, sin grofa Prospera, junaškega vojaka, ki je prihajal s svojim drugim sinom poučevat matematiko v oratorij in je na koncu meseca dajal don Bosku svoj dar, rekoč, da prihaja plačat svoj honorar, oženil z grofico Marijo, hčerko grofice Gabriele Corsi, zadnjo potomko grofov Billiani di Cantaira, ki je pomagala don Bosku pri Katoliškem branju s prevodom nekaj zvezkov. Don Bosko je poklonil mlademu ženinu en izvod Preskrbljenega katoličana s temle posvetilom:

Grofu Cezarju Balbu – s prisrčnimi željami – odločnega katoličanstva – s trdnim zdravjem zanj – za mlado soprogo – z željo za stanovitnost v dobrem – za oba – junija 1872 – ponižno poklanja – pisatelj.

Sedaj mu je ponovno pisal, mu poslal prisrčne pozdrave in med drugim omenjal tudi ljudski katoliški časopis, ki so ga nameravali ustanoviti.

Predragi gospod grof Cezar!

Turin, 12. 8. 1872

Prejel sem vaše cenjeno pismo in se vam zanj zahvaljujem. Res je, kar ste pisali, da je zelo težka napaka, če kdo odpotuje iz Turina in ne pride pozdravit te nebeške matere Marije Pomočnice. Toda to je tudi nadvse dobra mati in razume razloge, zakaj je tudi najboljši sinovi ne pridejo pozdravit.

Jaz sem skušal nadomestiti zamujeno tako, da sem ji priporočil vas, gospod grof, in gospo grofico Mariji, da bi ona izprosila od sina Jezusa milost prijetnega potovanja in ob svojem času lepe vrnitve, zlasti pa sem prosil za vas dragoceni dar zdravja in še drugo pomembnejšo milost, da bi to zdravje uporabili za stvari, ki bodo v večjo Božjo slavo. Upam, da nas bo mati Božja Marija uslišala. Toliko bolj, ker bomo morali zdržati težek boj za uveljavitev časopisa, o katerem smo govorili in glede katerega bomo skušali priti do sklepa, ko bom, če bo Bog tako hotel, prišel k vam v Casino.

Upam, da grofica uživa dobro zdravje, in jaz prosim Boga, da bi ji ga ohranil dolga leta. Pozdravite jo, prosim, v mojem imenu in jo prosite, naj ne pozabi na sodelovanje pri Katoliškem branju. V rokah imam celo vrsto pomembnih reči in potrebujem razsvetljenja, da jih bom rešil v večjo Božjo slavo. Pomagajte mi s svojimi svetimi molitvami in me priporočite tudi molitvam dobre grofice Marije. Bog naj vaju blagoslovi in vaju ohrani dolga leta pri življenju z milostjo vztrajnosti do konca. Amen. Z vsem spoštovanjem in ljubeznijo imam čas, da se izrečem ponižnega služabnika.
duh. Janez Bosko

Ponovno je pisal tudi don Rui.

Predragi don Rua!

Pošiljam ti pismo odvetnika Macce. Ti ali don Savio govorita z njim. Poslušajta ga in pokažite pripravljenost za kakršnokoli mirno rešitev. Vendar ne sklepajte ničesar, dokler se ne bomo pogovorili. Vemo, za kaj gre.

Položi pisanje v ovitek in nanj napiši naslov: Odvetnik Rajmund Maccia, Via di Angennes, 26–3. Stopnice na desno, dvorišče.

Če imaš kako stvar za don Cerrutija, jo priloži temu pismu z listkom.

Presveta Devica Marija naj nas ima vedno za svoje. Amen.

San Ignazio, 14. 8. 1872

Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

P. S.: Si izpolnil naročilo za don Savia?

Ravnatelju zavoda v Lanzu je sporočil, da bo prihodnji dan kósil v zavodu z več prijatelji:

Predragi don Lemoyne!

Jutri bom za kosilo pri vas in z menoj bodo trije ali štirje prijatelji, med njimi tudi don Begliati. Poskrbi, da bo veselo. Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

San Ignazio, 15. 8. 1872

Po kratkem postanku v Mathiju je bil 17. avgusta v Turinu. Dne 19. je ponovno odpotoval v Nizzo Monferrato, kamor ga je grofica Corsi, po pravici imenovana mama, nadvse ljubeznivo povabila. Že več let zaporedoma je prihajal v Casino, kjer je prebil kak dan in se oddahnil v tistem hladnem in mirnem počitniškem kraju, kar je koristilo njegovemu zdravju, obenem pa je lahko nemoteno delal. Poročenca, ki sta navadno živela z grofico Gabrielo, čeprav sta imela svojo palačo v Nizzi, sta mu pripravila veličasten sprejem. Od tam je takoj pisal don Rui:

Nizza Monferrato

Predragi don Rua!

Odkar sem odšel, se vedno česa spomnim, zato ti moram pisati.

V Lanzu naj se dela kolikor mogoče pospešijo in se poskrbi za vse potrebno, da bodo

dobili doktor Lanfranchi, don Picco, gospod Jožef Canale, teolog Pechenino, teolog Roda, don Ratti, župnik iz Staghiglioneja, če bo tudi prišel, prijetno stanovanje. Napišite mu listek, da naj pride.

Povabilo na razdelitev nagrad s pravilnikom za Valsalice pošljite tudi gospodu grofu in grofici Viancino v Bricherasio. Nameravam povabiti tudi župana, ki bo verjetno prišel ali koga poslal. Če bi mogli zaigrati Noč in dan, bi bilo ,ad hoc' (najbolj pripravno).

Ko bo don Berto končal svoje delo, mi ga pošlji, če je mogoče. Če ni priložnosti, ga bom videl v Turinu.

Mama vas vse pozdravlja. Bolehna je, molite zanjo. Bog naj vas vse blagoslovi in imej me za najvdanejšega v J. K. duh. Janez Bosko

P. S.: Javni in zasebni kapital je padel zelo nizko.

Na teh obiskih v Nizzi je grof Cezar imel priložnost spoznati don Boskove izredne sposobnosti, zlasti, da je na prvi pogled prepoznal značaj kogar koli.

»Nekega dne,« pripoveduje markiz Filip Crispolti, »so pripeljali k svetniku dečka, ki ga je skrajna revščina naredila skoraj neumnega. Don Bosko naj bi ga sprejel v zavod. Pobožal ga je in ga vprašal, kaj vse zna. Deček je ves zbežan nekaj govoril in dal vedeti, da nič ne zna. Don Bosko ga je vprašal, ali zna igrati palico. Dečkove oči so zasijale od veselja. Tedaj se je don Bosko s kretnjo, ki je pokazala, da je dosegel velik ulov, obrnil k okoli stoječim in resno izjavil: ‚Ta fant je zame, vzamem ga.‘ Precej let pozneje so grofu Balbu naznanili prihod nekega neznanega salezijanca. Grof je zagledal pred seboj duhovnika lepega videza, živahnega govora in bistre glave. Ta mu je dejal: ‚Vi me ne poznate. Jaz sem tisti deček, ki ga je don Bosko v takih in takih okoliščinah v vaši hiši v Nizzi sprejel za svojega gojenca.‘

Don Bosko je v trenutku razbral dečkove sposobnosti in iz njega naredil človeka, ki je bil sposoben voditi nadvse pomemben zavod.«

Šolsko leto je šlo h koncu in med tridesetimi učenci, ki so končali retoriko, se pravi peti gimnazijski razred, in se pripravili na izpite za maturo na Kraljevi gimnaziji Monviso, jih je samo pet imelo popravni izpit. Tudi v oratoriju so bili izpraševalci zelo zadovoljni z uspehom gojencev.

Razdelitev nagrad je bila 8. septembra po zares splošnem obhajilu, dobrem kosilu in pomembnem don Boskovem nagovoru. Škoda, da ni nihče zapisal besed, ki jih je spregovoril ob tako pomembni priložnosti! Kako bi bile koristne nam in vsem, ki prihajajo k njemu v šolo.

Razdelitev nagrad je razveselila zares fantastična kompozicija maestra De Vecchija z naslednjo vsebino:

1. *Noč. Počasno zvonjenje nakazuje noč. Fant, ki je ves prevzet od misli, da bo jutri odšel iz zavoda na počitnice, ne more zaspati. Premetava se po postelji in sliši globoko dihanje svojih tovarišev in regljanje žab, tožno pesem slavčka, krik sove. Glasovi inštrumentov vse to jasno nakazujejo, da se zdi, kakor bi bilo res.*
2. *Ob zori. Kratka ne vesela ne žalostna melodija, ki da občutiti veselo prebujanje narave z raznimi znamenji, kot npr. petje petelina, ki naznanja jutro.*

3. *Jutranje sanje. Fant, ki je bil vso noč buden, sedaj spi in sliši žvrgolenje ptičev svojega domačega kraja.*
4. *Prebujenje. Nenaden zvok trobent je znamenje za vstajanje. Zmedeno igranje inštrumentov nakazuje, da fantje vstajajo in se pripravljajo na odhod ter pozdravljajo dan, ki je končno prišel.*
5. *Ave Maria. Počasi se vse umirja in zasliši se pobožno petje Ave Maria ob spremeljavi mnogih inštrumentov kot jutranja molitev.*
6. *Pozdrav tovarišem. Po končani molitvi fant odide iz zavoda s pozdravom čao, kar skušajo posnemati klarineti. Ko pride na postajo, zasliši zvonec, ki naznanja razdelitev voznih listkov. Globoko donenje basov ponazarja govorjenje potnikov, ki se zbirajo za izdajanje voznih listkov, vstopajo v čakalnico in se napotijo na vlak.*
7. *Odhod. Zvonec da znamenje za konec delitve voznih listkov, postajni načelnik da s piščalko znamenje za odhod vlaka, lokomotiva zažvižga, od daleč se sliši odgovor sprevodnika s trobento. Lokomotiva potegne. Maestro je tukaj skušal posnemati celo šum lokomotive. Dobro je, da se prepričamo, kako zelo zna umetnost posnemati naravo.*
8. *Zadovoljen človek. Začenja se vesel napev; ta predstavlja podobo radostne matere, ki objema sina, ki prihaja z železniške postaje, in sina, ki objema svojo mater.*
9. *Praznik. Fantastična skladba se končuje s slovesnim praznovanjem v domačem kraju. Slovesno zvonjenje zvonov nakazuje cerkveni praznik, streli iz možnarjev pa povezovanje ljudstva s Cerkvijo.⁶¹*

Jasno je, da, dokler smo na tem svetu, ‚sunt bona mixta malis‘ (je dobro pomešano s slabim), in medtem ko so gojenci množično odhajali na svoje domove na zasluzene počitnice, so nekaterim sporočili, da zaradi svojega obnašanja niso vredni, da bi uživali dobrodelnost v oratoriju, in zato prihodnje leto ne bi bili več sprejeti v zavod. Podajamo listek, ki so ga poslali staršem in ga je podpisal don Rua.

V imenu vodstva tega oratorija vam moram sporočiti, da iz tega, kar smo mogli razpoznati, fant ..... nima namena, da bi postal duhovnik. Vi pa veste, da ima ta zavod namen vzgajati mladino za ta poklic. Zato ni primerno, da bi se še vrnil med naše gojence.

Upajmo, da mu bo drugje bolje uspelo; mi bomo prosili Gospoda za to. Medtem ko vas spoštljivo pozdravljam, imam čast, da se imenujem vaše uglednosti najponižnejšega služabnika. Duh. Mihael Rua

⁶¹ Slovesna razdelitev nagrad učencem Oratorija sv. Frančiška Saleškega dne 8. septembra 1872 ob šestih popoldne. SPORED: Vesela vrnitev, koračnica maestra De Vecchija. Himna – petje. Branje izpitnih ocen. Upanje, Rossini. Zbor. Govor uglednega p. Inocenta Gobia. Noč in dan: fantazija maestra De Vecchija. Razdelitev nagrad. Ljubezen. Rossini. Zbor. 9. Mesec januar, koračnica maestra Janeza De Vecchija.

4.7. V JESENI

Don Bosko še ni popolnoma ozdravel; od časa do časa so mu še pretili kožni izpuščaji, tako da so mu sobratje in zdravniki svetovali, naj si malo odpočije. Takoj po razdelitvi nagrad se je odpravil v Vignale, kamor je grofici Callori jasno pisal:

Dobra moja mama!

Vsako jutro pri sveti maši obiščem svojo dobro mamo in molim zanjo. Prepričan sem, da vi v svoji veliki naklonjenosti delate isto zame.

Toda poleg teh duhovnih obiskov bi rad imel tudi zdravstvene izvide o stanju zdravja vseh vas, kakor se to pove z znanstvenim izrazom. Moram priznati, da že dalj časa ne prejemam nikakršnih pridig, opominov in nasvetov in postajam zato vedno bolj raztresen. Če pa boste v tednu po Marijinem rojstvu v Vignaleju, vas bom obiskal, kar mi bo v korist tako za dušo kakor za telo.

Moje okrevanje napreduje, toda stari prebivalci iz Varazzeja nikakor nočejo zapustiti posesti, ki so si jo izbojevali v mojem telesu.

Prosim vas, da izročite moje ponižne pozdrave gospodu grofu Frideriku in vsem drugim članom družine. Vsem vam želim obilo nebeškega blagoslova, se priporočam v vaše svete molitve in se izrekam v hvaležnosti za vaše uglednosti ponižnega raztresenca. Duh. Janez Bosko

V Vignaleju so mu stregli z največjo skrbjo in prizadevnostjo. Na poti domov se je ustavil v Borgo San Martinu, kjer je dobri don Bonetti bil v težkih škripicah.

V gledališču malega semenišča so gojenci uprizorili tragedijo Sveti Evstahij, ki so si jo ogledale mnoge ugledne osebe, Kasalčani in okoličani. Toda časopis Il Casalese je objavil lažnivo in hudobno oceno. Don Bonetti je 30. julija poslal uredniku pismo, v katerem je zavrnil neutemeljene trditve. Ta pa je pismo objavil in dodal še petero veliko bolj lažnivih in hudobnih pripomb. Dne 5. septembra je po sodišču poslal natančno zavrnitev, da bi jo v celoti objavili.

Med drugim je Il Casalese trdil, da je tragedija Sveti Evstahij nemoralna in bi bilo bolje, če bi predstavili kako komedijo namesto tragedije. Don Bonetti je pokazal in dokazal, da igra predstavlja »državljana, ki je v miru in vojni opora svojemu vladarju«, »junaškega bojevnika, ki so ga obsodili na krivično izgnanstvo, pa takoj ko sliši, da je domovina v nevarnosti, pozabi na pretekle krivice, prime za meč in se postavi v boj s sovražnikom«, »vojaka«, ki izgovori naslednje velikodušne besede:

»Sire!

Vsa sila, ki jo hrani ta roka, vse moči mojega srca, ki plapolajo v teh prsih, so posvečene tebi in domovini, Sire! Če ti je potrebna moja kri, tukaj jo imaš. Pripravljen sem.«

Igra predstavlja tudi Kristusovega učenca, ki pravi:

»Kristjan je zvest svoji domovini in vladarju,

kakor tudi svojemu Bogu. Se ne vdaja brezboštvu, se ne klanja oblasti. Trpi in umre, a ne izda.«

Nato je sklenil:

In ne vidite, da v obsodbi Evstahija obsojate vse tragedije sveta? Vi nočete krvavih prizorov. Toda kje je kaka tragedija brez strahotnih dejanj? Kdo je kdaj zaradi tega odstranil iz gledališč tragedije? Če torej tragedije, namesto da bi plemenitile, kvarijo duha, kakor vi trdite, zakaj jih potem igrajo v najbolj slavni gledališčih po vsem svetu, kjer se zbira cvet družbe, mladi in stari, veliki in mali?

Za Casaleseja bi bilo najpametneje, če bi predstavili dvoboj, se pravi, da bi izročili svojo čast konici sablje ali krogli iz revolverja, kakor psi branijo svoje pasje pravice s konicami svojih zob. Če je tako, potem se ni čuditi, da dá v svoje časopisne stolpce kot nekaj neumnega, če kdo predstavlja svojim otrokom krščanskega očeta, ki raje vidi, da njegovi otroci umrejo, kot da bi odpadli od vere. Če je tako, naj Casalese kar oh-rani svojo moralo in lahko je prepričan, da mu je noben pošten človek ne bo zavidal.

Don Bonetti, zelo izobražen človek velikodušnega srca, se je v več okoliščinah pokazal za dobrega polemika.

V teh mesecih je Unità Cattolica predstavljala in priporočala don Boskove zavode in omenjala zlasti njihovo lepo lego.

Dne 6. septembra 1872 je pisala o »zavodu-konviktu v Alassiu«:

Ta zavod je v kratkih letih svojega obstoja obrodil čudovite sadove. To je tudi naravno, saj deluje pod vodstvom velezaslužnega don Boska. Medtem ko je močno naraslo število gojencev, se je povečalo tudi zadovoljstvo njihovih staršev, ki so veseli, da njihovi otroci, medtem ko napredujejo v leposlovnih in znanstvenih vedah, rastejo tudi v moralnosti in veri. Nadvse zadovoljivi so zlasti uspehi pri izpitih, posebno še v liceju, ki so ga dodali osnovni šoli in gimnaziji, da morejo tako dopolniti svojo izobrazbo v enem in istem zavodu. Vsi učitelji so diplomirani in šolski predmeti v liceju, gimnaziji in osnovni šoli se poučujejo po državnem programu. Zdravo podnebje, prekrasen položaj zavoda in železniška postaja pred vrati zavoda.

Dne 28. septembra 1872 o »Zavodu v Lanzu Torinese«:

Starši, ki želijo za svoje otroke trdno versko, moralno in leposlovno vzgojo, naj jih pošljejo v ta zavod, ki ga je v tem nadvse zdravem kraju odprl neutrudni don Bosko v veliko korist izobrazbe in vzgoje mladine. Uspešno opravljena matura in iz leta v leto naraščajoče število gojencev, zaradi česar so morali dograditi še novo poslopje, tako da je sedaj prostora za tristo dijakov, jasno dokazujejo, da zavod v Lanzu ni nikdar razočaral njihovih staršev.

Dne 8. oktobra 1872 »Zavod-konvikt v Varazzeju (Ligurija)«:

Ta zavod, ki šteje sto gojencev konviktovcev, so odprli komaj preteklo leto pod visokim vodstvom velezaslužnega don Boska, ki si v sodelovanju z izbrano vrsto mladih

učiteljev in profesorjev, napolnjenih z istim duhom, prizadeva za pristno krščansko vzgojo. Zavod toplo priporočamo družinskim očetom, ki želijo za svoje otroke dobro učno vzgojo, povezano z iskreno pobožnostjo. Pouk obsega osnovno šolo s tehniško-gimnazijsko smerjo, ki poteka po državnih programih. Zavod stoji na majhni vzpetini, nekaj korakov od železnice Genova-Savona. Na jugu se odpira veličasten pogled na morje, na severu pa na čudovite pomarančne in oljčne nasade.

Dne 11. oktobra 1872 »Malo semenišče San Carlo v Borgu san Martino (Casale)«:

Ta zavod so odprli pred nekaj leti. Stoji na zelo prijetnem kraju, nekaj korakov od železniške postaje. Veličastna in velika stavba z obširnimi in zračnimi dvorišči, prijetnimi vrtovi in sadovnjaki, omogoča zdravo in veselo bivanje. Zavod vodi duhovnik Janez Bosko, upravlja pa ga profesor duhovnik don Janez Bonetti, ki mu pomagajo drugi profesorji in učitelji, ki jih je izbral že imenovani don Bosko.

Od 16. do 28. septembra so bile v Lanzu duhovne vaje v dveh izmenah. Pridigal jih je don Bosko. Po duhovnih vajah je šel v Bricherasio h grofu Viancinu.

Predragi don Rua!

V petek pošlji koga k vlaku ob 3.45, da mu bom izročil vrečo in bom tako prost, ko bom moral opraviti razne obiske v Turinu.

Pošlji pravilnik zavoda v Lanzu g. Cesanu, notarju in tajniku v Bricherasiu, katerega sin je sprejet v višjo mesečnino. Če nima nič proti, bi mu določili številko 161.

Poskusi ‚si fieri potest‘ (če je mogoče) ohraniti svobodnega enega duhovnika, da bo v nedeljo maševal pri grofu Viancinu. Pogovorili se bomo osebno, in če bo mogoče, bo potem daroval sveto mašo pri Mariji Pomočnici.

Bog naj vas vse blagoslovi in me imej za najvdanejšega v J. K.

Bricherasio, 2. 10. 1872

duh. Janez Bosko

Dne 4. oktobra je bil v Turinu in se je zahvalil grofici Callori za njeno ljubeznivost in dobroto.

Moja dobra mama!

Ob svojem času sem prejel pismo grofice Balbo, ki mi je pisala v vašem imenu, moja draga mama. Zahvaljujem se obema za dobroto, ki ste mi jo izkazali, in se zahvaljujem Bogu, da vas je srečno pripeljal z naporenega potovanja v Brixen. Upam, da bo Bog uslišal naše skupne molitve, da boste mogli spet dobiti popolno duševno in telesno zdravje.

Moje zdravje se lepo izboljšuje s pomočjo tablet iz Vignaleja. Sporočite to dobremu in ljubeznivemu doktorju. Rumenkasti bankovec, ki ste mi ga dali, ni dosegel svojega cilja, se pravi, da ga nismo uporabili za poslastico, temveč smo z njim plačali nekaj dolgov, ki jih ni bilo mogoče več odlagati. Toda bodite prepričani, da smo ga uporabili najbolj koristno.

Povejte don Hiacintu, da njegova zadeva odlično napreduje. Ko bomo imeli natisnjen izvod, mu ga bomo poslali. Za zdaj se mu iz srca zahvaljujem.

Bodite tako dobri in recite vašemu gospodu grofu soprogu, da je cena za vino zelo poskočila, in če ni kupca, mu recite, da mu bom poslal poštenega in izkušenega človeka. Obnovite moje najpristržnejše zahvale za vso njegovo dobroto in ljubeznivost in za vse, kar mi je izkazal v času mojega bivanja v Vignaleju in potem, ko sem odšel.

Bog naj vam povrne za vse dobro, ki ga delate meni in tem mojim ubogim dečkom in presveta Devica Marija Rožnega venca naj stori, da bo vsaka zdravamarija, ki jo bomo zmolili, za vas lep cvet, ki naj se pridruži vencu, ki ga za vas pletejo angeli v nebesih.

Molite zame in za mojo družino in me imejte za vaše uglednosti ponižnega porednega sina. Duh. Janez Bosko

Turin, 4. 10. 1872

Naslednjega dne je poslal v Bricherasio don Duranda, ki je grofu prinesel najpristržnejšo zahvalo:

Predragi gospod grof!

Profesor don Durando prihaja namesto mene in jaz izrabljam priložnost, da se zahvalim za ljubeznivost, ki ste jo izkazali moji ubogi osebi, in za velikodušen dar, ki ste ga namenili tej hiši, ki je bila, kakor sem predvideval, brez sredstev. Da pokažem vam in vaši gospe grofici soprogi svojo hvaležnost, bomo jutri po vašem namenu darovali sveto mašo in vsa obhajila naših dečkov, ki bodo zbrani okoli oltarja Marije Pomočnice.

Do sedaj sem bil v Turinu, in če bo mogoče, bom ob dveh popoldne odpotoval v Castelnuovo d'Asti, sicer bom pa storil, kar bo v moji moči.

Gospod, ki je poln usmiljenja, naj podeli vam in vaši gospe soprogi obilo blagoslova, da bi bila oba zdrava, da bi srečno živela in vztrajala v dobrem do konca.

Pozdravlja vas hvaležni najvdanejši služabnik duh. Janez Bosko.

Turin, 5. 10. 1872

Kljub delno nestalnemu vremenu se je za praznik presvetega rožnega venca odpravil v Becche.

Odločen, da bo opravil še druga potovanja, da bi nabral nekaj denarja in si okrepil zdravje, je pred odhodom pisal grofici Uguccioni ljubeznivo pismo.

Draga moja mama!

Če bi telo moglo potovati z mislijo, bi vi gotovo vsak dan dobili obisk tega svojega poredneža. Kajti nobeno jutro ne mine, da se vas ne bi izrecno spominjal pri sveti maši, vas in vseh članov vaše družine. Upam, da bo Bog uslišal moje prošnje in vam podelil stalno zdravje in milost, da boste postali svetnica.

Prosrite za novice o naših zadevah in jaz bom skušal zadostiti vašim željam. Moje zdravje je kar dobro. Bolezen je izginila, pustila pa je posledice v obliki velike ut-

rujenosti, ki mi onemogoča redno opravljanje vseh mojih dolžnosti. Vsekakor pa se zahvaljujem Bogu za to, kar mi milostno omogoča storiti.

Letos bomo odprli tri nove domove, kar pomeni nove naloge, nove sitnosti, nove izdatke. Na splošno so vsi naši zavodi polni gojencev. Vseh skupaj jih je šest tisoč šeststo. Vi pa ste babica vseh teh, ali ne? Kako obilna žetev!

Letos imamo 110 pripravnikov za duhovniški poklic, od katerih jih je treba 11 odkupiti od vojaškega nabora, kar pomeni nove izdatke. Kljub vsemu temu pa imamo razlog, da se zahvalimo Gospodu, kajti glede moralnosti pa nimamo nikakršnega razloga za obžalovanje.

Gospodiči Pistoī (med prvimi gojenci v Valsaliceju) se začenjajo privajati. Na začetku se niso mogli privaditi na oddaljenost od Firenc, toda sedaj že govorijo o učenju, se počasi uživljajo, igrajo v gledališču in podobno. Vse to mi budi upanje na lep uspeh. Glede morale in vere nimam kaj pripomniti, ker kar radi sodelujejo pri pobožnih vajah. Zelo radi imajo svojega ravnatelja don Dalmazza, ki se zanje nadvse potrpežljivo trudi. Sporočite te novice mojemu dobremu očku gospodu Tomažu.

Bog naj vas blagoslovi, moja dobra mama, in z vami vso družino in vam dá, da boste videli otroke njihovih otrok vse do četrtega rodu, vse krepostne tukaj na zemlji in vse zbrane okoli vas v nebesih. Amen.

Če boste imeli priložnost srečati gospoda Nerlija ali gospoda Gondija, vas prosim, da ju pozdravite. Onadva sta me obiskala, toda moja mama ...

Poiščite mi dobre gojence za Valsalice. Molite zame, ki ostajam najvdanejši in najuslužnejši porednež. Duh. Janez Bosko

Turin, 9. 10. 1872

Dne 11. oktobra zjutraj se je spet odpravil na pot v Costigliole di Saluzzo h grofu Giriodiju. Od tam je pisal don Rui in mu svetoval, da bi tudi on za nekaj časa zapustil oratorij, si vzel nekaj počitka in šel za nekaj dni v Nizzo Monferrato h grofici Corsi.

Predragi don Rua!

Costigliole, 11. 10. 1872

Če imaš pisma ali tiskovine zame, mi vse pošlji do prihodnjega torka na Peveragno h gospodu don Petru Vallauriju, Villa dei Paschi. Popoldne tega dne bom šel, če bo Bog tako hotel, v Mondovi k vitezu Vallauriju, kjer bom ostal do popoldneva v petek. Če moreš, mi napiši dve vrstici in povej, ali je vitez Dupraz v Trinità in ali je ga. Giusiana v Turinu ali na deželi.

Bilo bi prav, če bi v nedeljo popoldne dvignil jadra in se proti sedmi uri odpeljal v Nizzo, kjer bi ostal toliko časa, kolikor je le mogoče, seveda če je don Provera v primernem stanju glede zdravja in financ.

Danes zjutraj sem odpotoval iz oratorija nič kaj pri zdravju. Popoldne sem se počutil veliko bolje in sedaj je vse v redu. Deo gratias.

Bog naj nas vse blagoslovi in me imej za najdražjega v J. K.

duh. Janez Bosko

Ne vemo natančno, kaj je z obveznostjo do Besia, toda iz nekega poročila glede Jožefa Besia, bivajočega v Mondoviju, v zvezi z naslovi zaradi javne dobrodelnosti lahko povemo, da gre za obljubo znatnega daru oratoriju z namenom, da bi prejel naslov viteza svetega Mavricija in Lazarja. Na koncu spomenice iz leta 1870 so don Boskove besede, napisane lastnoročno, kakor jih dobesedno navajamo:

Prispeval je lastna sredstva za izgradnjo ceste ob reki Ellero izpod hriba do Valle pri Borgastu. Kar je tako zasebnikom kakor javnosti zelo olajšalo pot.

Končno pa je, potem ko je zvedel, da so dečki v ustanovi, ki ji pravijo Oratorij svetega Frančiška Saleškega, v veliki stiski, ker je bilo treba plačati zapadle račune in kupiti kruh, ki ga je zmanjkalo, velikodušno daroval pet tisoč lir.

Iz teh razlogov in zaradi dobre uporabe imetja, ki ga bo še namenil za dobra dela v prihodnosti, prosim vašo ekscelenco, komendantor Castelli, da mu podelite odlikovanje svetega Mavricija in Lazarja.

Zanimal se je za vsakega posebej in za vse tudi v času, ko je bil gost pri don Petru Valauriju, ki ga je imel tako zelo rad in ga je postavil za svojega dediča. Opravil je več obiskov in uredil nekaj poslov. Tudi sredi teh skrbi ni pozabil na svoje sinove in dobrotnike.

Grofica Callori, ki ga je oskrbovala tudi z zdravili, ga je prosila za posebne molitve v zadevi, ki ji je bila zelo pri srcu. Takoj ji je prizadevno odgovoril:

Draga moja mama!

Vse molitve, ki jih zjutraj in zvečer opravljamo pri oltarju Marije Pomočnice, sem namenil za uslišanje prošnje, ki vam je tako zelo pri srcu. Pravite, da gre za nekaj bistvenega, ne da bi mi povedali za kaj. Vendar sem prepričan, da gre za duhovno korist duše in večjo Božjo slavo. V svoji majhnosti se bom tega posebej spomnil pri sveti maši.

Do takrat, ko bo monsinjor iz Fossana v Turinu, bom doma, in ker je naš gospodar, lahko pride naravnost k don Bosku, ne da bi moral čakati v predsobi.

Tablet imam še v zalogi, moral sem jih namreč prenehati jemati, ker so povzročale vnetje v grlu. Vendar jih je še zelo malo.

Bog naj vam podeli vse dobro, vam in vsej družini in me imejte v J. K. za najvdanejšega poredneža. Duh. Janez Bosko

Turin, Peveragno (sic), 15. 10. ,72

Don Rua mu je sporočil, da se ne more ganiti iz oratorija, ker je don Provera zelo bolehen. Ko mu je zaupal službo, ga je prosil, naj zaradi spremembe osebjaja in zaradi začetka šolskega leta prizanese ubogemu sobratu in članu kapitlja.

Predragi don Rua!

Kar opravi spremembo osebjaja, vendar stori vse, kar moreš, da se bodo stvari uredile ,sponte' (po volji) in ne ,coacte' (prisiljeno). Če bodo nastale težave, jih prepusti meni.

V nedeljo bo prišel baron Karel Ricci s spremstvom v oratorij na dejeuner (kosilo) v obednico. Mene na žalost ne bo. Ne norem priti.

V rokah imam več reči, ki se zdijo v večjo Božjo slavo in v materialno korist za naše hiše, pa jih ne morem zadosti hitro opraviti. Upam, da bom prihodnji torek v Turinu. Če ti za nedeljo manjkajo duhovniki za maševanje, pokliči koga iz Lanza ali pa prosi tudi teologa Pechenina.

Z mojim zdravjem je šlo nazaj, toda sedaj je spet malo bolje. Domači iz hiše Vallauri, Violino, Campana itn. te pozdravljajo. Povej dragemu Lagu, da če bo šlo tako naprej, bom pripeljal v Turin polovico naše vojske.

*Bog naj nas vse blagoslovi. Imej me za najvdanejšega v J. K. Duh. Janez Bosko
Pevevragno, 16. 10. 1872*

P. S.: Izkazuj don Proveri vso skrb. Če misli, da bi bilo dobro, ga pošlji v Chieri ali kjer bi se mu zdelo najbolje.

V Chieriju sta zakonca Karel Bertinetti in Oktavija Debernardi zapustila don Bosku svoje imetje z lepo hišo, ki je pozneje služila za Oratorij Santa Teresa, kjer je on kot gimnazijec naredil izpit za kleriško preobleko in kamor je, če je bilo treba, poslal kakega sobrata na oddih.

Pisal je, da naj mu do 15. oktobra pošiljajo pisma v Pevevragno in da bi zvečer tistega dne prišel v Mondovì v hišo viteza doktorja Tomaža Vallaurija s Kraljeve univerze v Turinu, pri katerem bi ostal tri dni, se pravi do 18. oktobra. Ko je bil še 16. oktobra v Pevevragno in 19. v Mondoviju, je ponovno pisal don Rui, ki mu je pisal, da je zbolela neka plemenita dobrotnica, ter mu priporočal, da naj kar mirno poskrbi za spremembe osebja, ki se mu zdijo primerne in potrebne.

Predragi don Rua!

Zelo mi je žal, da je grofica Camburzano zbolela; molim zanjo in prosim druge, da bi molili zanjo. V ponedeljek dopoldne, upam, jo bom lahko obiskal. Naj jo Bog ohrani ,ad multos annos'. Uredi stvari, ki se tičejo osebja, vendar stori, kakor sem ti naročil, da boš zadovoljil vodstveno osebje in učiteljstvo.

Iz Fossana ti bom pisal, ali se bom vrnil v Turin v torek ali v sredo. Retoriki, ki so imeli lansko leto lepo vedenje, naj bodo pripuščeni tudi letos. Nikakor pa ne tisti, ki so bili izvzeti kakor Jakob Farina.

Dogovorjeno je, da bodo prišli Dominik Turco, Como in Febraro na preizkušnjo, kakor pravijo, za našo družbo. Bog naj nas vse blagoslovi. Moje zdravje je v redu. Grem na posel. Amen. Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

Mondovì, 19. 10. 1872

Iz Mondovija sta z doktorjem Vallaurijem, s katerim ga je vezalo tesno prijateljstvo, šla v Chiuso di Pesio. Tja je prišel neki profesor, ki je želel od slavnega latinista slišati oceno biografije o Bodoniju. Prebral jo je v don Boskovi navzčnosti in doktor Vallauri je delo nadvse navdušeno ocenil. Avtor pa je prosil:

»Če kaj ni v redu, mi, prosim, povejte.«

In don Bosko:

»Če mi dovolite, bi imel pripombo. Pravzaprav bi to bilo področje doktorja Vallaurija, ker jaz nisem nikakakršen literat. Ker pa želite, vam bom povedal svoje mnenje: ali ne bi bilo bolj umestno, če bi o smrti govorili na koncu?« Tako Vallauri kakor avtor sta imela pripombo za umestno. In don Bosko je nadaljeval:

»Zdi se mi, da medtem ko precej govorite o drugih osebnostih, prezrete nekatere nadrobnosti iz Bodonijevega življenja. Ali ne bi bilo pametno, če bi rekli, da je odšel v Turin in tam umrl previden z zakramenti svete Cerkve? In potem se mi zdi, da je neka beseda (ki jo je omenil), ki ni ravno italijanska ... to se pravi ...«

Profesor je bil pozoren. Vse si je natančno zapisoval in bil hvaležen za vsako besedo. Tedaj pa se je Vallauri nenadoma dvignil in izginil.

Don Bosko ga je pozneje vprašal, zakaj je tako nenadoma odšel. On pa je dejal:

»Nisem mogel več prenašati toliko pripomb.«

Njegova soproga pa je menila: »Glej, vzemi si za zgled tega profesorja in pametno popuščaj pred razlogi drugih ljudi.«

In don Bosko: »Gospod doktor, vi veste, da sem jaz orangutan v primerjavi z vami, in pravim in ponavljam, da bi mu vi morali dati pripombe.«

Odločil se je, da bo v Turinu v nedeljo 20. oktobra, toda slabo vreme mu je to preprečilo. Odločitev je sporočil baronu Ricciju, kateremu je obljubil, da bo tistega dne v oratoriju.

Predragi gospod Karel!

Dež je tako zelo uničil ceste med Mondovijem in Fossanom, da sem bil prisiljen odpovedati svojo vrnitev v Turin.

Vendar sem sporočil gospodu Rui o vašem prihodu in bo v nedeljo opoldne vse najlepše pripravljeno.

Vašim molitvam priporočan grofico Camburzano, ki je hudo bolna. V ponedeljek zjutraj, če bodo ceste že prehodne, jo bom obiskal. Bog naj nam ohrani to gorečo katoličanko.

Bog naj podeli vse najboljše vam in vaši gospe soprogi in imejte me za najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Mondovi, 19. 10. 1992

Tiste dni je obiskal tudi poletno hišo barona Riccija iz Cunea pri Madonna dell' Olmo in se tam zadržal v prijateljskem pogovoru z baronico Acelijo Fassati, soprogo gospoda Karla. Pogovor je nanese na »Sivca«. Ta pes je zanimal vse, ki so slišali govoriti o njem. Don Bosko pa je povedal:

»Pustimo Sivca pri miru. Že dolgo je tega, kar ga nisem več videl.«

Bilo je pred dvema letoma, ko so ga slišali vzklikniti: »Ta pes je zares nekaj pomembnega v mojem življenju, če bi rekel, da je angel, bi se mi vsi smejali. Vendar pa tudi ni navaden pes, ker sem ga videl predvčerajšnjim.«

Preden se je vrnil v Turin, je poslal v Madonno dell' Olmo don Berta, da je tako zadovoljil barone, ki so želeli imeti duhovnika za sveto mašo. Baronica je ob spominu na pogovor, ki ga je imela z don Boskom, dejala:

»To je zares nekaj izrednega. Don Bosko pripoveduje te dogodke s tako preproščino, da se zdi, da govori o stvareh, ki so se pripetile drugim in ne njemu.«

Baron Feliciano je pripovedoval, kako so neke noči prišli v hišo tatovi in so mu ukradli ves denar razen tri tisoč frankov, ki jih je prej posodil don Bosku in ki mu jih je pred dnevi vrnil.

Ko se je vračal v Turin, se je don Bosko ustavil v Fossanu, da je obiskal grofico Camburzano, ki je ozdravela. Živela je še dvajset let in vedno podpirala salezijanske ustanove.

Ko se je vrnil v oratorij, je pisal don Bertu:

Predragi moj don Berto!

Turin, 22. 10. 1872

*Življenjepis dragega našega Abramija bomo natisnili v enem izmed zvezkov Kato-
liškega branja z omembo drugih fantov. Tako ga ne bomo skrajšali, temveč malo
povečali. O tem bova še govorila.*

*Več stvari čaka nate, ko se boš vrnil iz devete dežele. Pridi in se boš imel česa veseliti.
Nikdar še ni bil naval na naše zavode tak, kot je letos. Prosim te, pozdravi gospoda
barona in gospo baronico in jima zagotovi, da te dni v svojih molitvah ne bom poza-
bil nanju.*

*Vedno mi roji po glavi gospod Robert. Če bi bil ruski car, bi ga postavil za poveljnika
vseh armad, gotovo bi stvari dobro izpeljal. Od doma je šel, ko je lilo kot iz škafo, me
pospremil ali bolje rečeno ponesel v Peveragno in se sredi črne noči in dežja vrnil
domov.*

Lepo ga pozdravi v mojem imenu. Bog naj nas vse blagoslovi. Amen.

Najvdanejši duh. Bosko

Tiste dni je spodnesel nesramne spletke. Nekaj turinskih tiskarjev se je odločilo, da bi zahtevali od vlade, naj ukine vse tiskarne dobrodelnih ustanov. V ta namen so se združili v družbo in hoteli vložiti formalno prošnjo. Don Bosko je zvedel za te namene in jim napisal in poslal naslednjo spomenico.

OPOMBE DRUHOVNIKA JANEZA BOSKA

*o nekaterih pripombah gospoda knjigarnarja Vigliardija in tiskarja Favaleja o dveh
tiskarnah v Turinu, ki jih upravljata dve dobrodelni ustanovi, na seji odbora za in-
dustrijsko usklajevanje dne 21. oktobra 1872, ki sta jo poslala gospodu predsedniku
odbora.*

*Gospod tiskar Favale in za njim gospod knjigarnar Vigliardi sta ob razgovoru o
izboljšavah tiskarske obrti predlagala ukinitvev tiskarn, ki pripadajo javnim in za-
sebnim ustanovam, pri čemer omenjata dve tiskarni, ki sta v lasti dveh dobrodelnih
ustanov, med katerima je brez dvoma ena, ki je last Oratorija sv. Frančiška Saleške-*

ga. Da bi podprla svoje priporočilo, navajata popolnoma neutemeljene razloge.

Takole pravita:

- 1. V takih tiskarnah je mogoče dajati izredne popuste, ker ni treba plačevati delavcev. Verjetno gospodoma ni znano, da tako mojstri tiskarji kakor stavci prihajajo od zunaj. Da jim lahko zaupamo vzgojo in pouk gojencev, morajo imeti izredno tehnično znanje in biti moralno več kot neoporečni in jih je zato treba dobro plačati. In ali je material, kot je barva, papir, stiskalnice, stroji zastonj?*
- 2. Ni treba plačevati notranjih delavcev. Če bi gospoda nasprotnika mogla na lastne oči videti, koliko ti fantje pojedjo oziroma uničijo hlebcev in kakšni so stroški za prehrano, pouk in obleko teh ubogih fantov, kaj vse je treba storiti, da iz njih naredimo dobre stavce in jih vzdrževati ves čas vajeništva, bi gotovo govorila drugače.*
- 3. Opravljajo dela za smešno nizke cene. Menimo, da ima vsaka tiskarna pravico postavljati cene, ki so ji najbolj primerne, poleg tega je tu še zakon, ki določa plačo delavcem in ceno naročnikom. Mi puščamo vsem popolno svobodo. Trdimo pa, da se držimo splošno sprejetih tarif, čeprav so nekateri drugi tiskarji ponujali svoje storitve za dosti nižje cene. Zato obtožba o smešno nizkih cenah ne pade na nas, temveč na tiste, ki to počnejo.*
- 4. Uprava tiskarne je pretežka naloga za dobrodelno ustanovo. Imamo zaslužne sodelavce, imamo zunanje delavce, ki jih krepko plačujemo. Ne zanimamo se za posle drugih, izrecno pa trdimo: to je naloga ravnatelja podjetja. Če se mora zelo truditi, bo imel bolj utemeljeno pravico do zaslug pred Bogom in ljudmi.*
- 5. Ta tiskarna je v nasprotju z javno koristjo. Čudna trditev! Je mar proti javni koristi zbirati uboge dečke, jih poučevati, jih obvarovati pred moralno pogubo, jih v ta namen usmeriti k izučitvi kake obrti in jih usposobiti, da si bodo pošteno služili svoj kruh? Bo mar imela družba večjo korist, če bodo ti fantje ostali na cesti, blodili okoli brez dela, kradli in prišli v ječo? K temu zares nimamo kaj več dodati.*
- 6. V dobrodelnih ustanovah zbrani fantje se slabo izučijo svoje obrti. Če bi bilo to res, nikakor ne bi delali konkurence nikomur. Čemu torej tak strah? Če bodo prisiljeni, da se izučijo druge obrti, bodo prišli drugi, ki bodo prevzeli njihovo delo. Sicer pa je to čisto iz trte izvita trditev, kajti naši gojenci niso prisiljeni v tiskarsko obrt, temveč imajo po osnovni šoli možnost, da vstopijo v gimnazijo in nekateri celo v klasični licej. To pomeni, da imajo zadostno izobrazbo v italijanskem, latinskem, grškem in celo francoskem jeziku. V potrdilo povedanega imamo priče v gojencih, ki delajo v Kraljevi tiskarni in v drugih uglednih tiskarnah našega mesta.*
- 7. Prav tako je dobro podčrtati, da ta hiša ni nikakršna dobrodelna ustanova, temveč zasebni dom kakor katera koli druga tiskarna. Razlika je le v tem, da navadna tiskarna prinaša dobiček gospodarju, tukaj pa gre dobiček gojencem samim.*

K temu je treba še dodati, da se v tiskarni sv. Frančiška Saleškega tiska zelo malo za druge, ker se tukaj tiskajo samo posebna dela, kot Katoliško branje in Knjižnica italijanskih klasikov. Zato tukaj ničesar ne odjedamo drugim tiskarnam.

8. *Ko sem tako odgovoril na opombe, naj še dodam, da bi bilo zelo nevarno slediti načelom nasprotnikov. Onadva kot tiskarja predlagata ukinitev državnih in dobrodelnih tiskarn. Jutri bo pa kak drug odbor knjigovezov, mizarjev, krojačev ali čevljarjev zahteval zaprtje ustreznih delavnic, kar bi pomenilo popolno ukinitev takih ustanov. Na tak način bi bili tisoči fantov obsojeni na brezdelje, na pohajkovanje po cestah, kjer bi bili izpostavljeni nevarnosti potepanja in nemoralnosti.*
9. *Nikar se ne bojte, da bi tiskarska umetnost in obrt trpeli zaradi državnih in zasebnih tiskarn. Oddaljevanje od resničnosti je, kakor nam kaže zgodovina, če kdo trdi kaj podobnega. Take ustanove so dale brez števila izrednih stavcev, s pomočjo katerih so natisnili dela, ki sestavljajo skupni zaklad kulture. Nadvse žalostno pa bi bilo, da bi tem ubogim žrtvam družbenih nerednosti še škodovali, namesto da bi jim pomagali.*
10. *Zato naj člani omenjenega odbora dobro razmislijo o usodi teh revnih zapuščenih dečkov in naj podpirajo vse vrste obrti, ki bi mogle iz teh fantov narediti dobre in poštene državljanje. Bilo bi naravnost okrutno, da bi tisti, ki tem nesrečnejšem ne koristijo, jim še škodovali.*

Podpisani popolnoma zaupa pametni presoji gospoda predsednika odbora in ga prosi, da bi se zavzel za te fante, sinove najpreprostejšega in najbednejšega sloja naše družbe. V tem smislu imam čast, da se imenujem vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.
duh. Janez Bosko

Navedeni razlogi so isti, kot jih je malo prej navedel naš bivši gojenec Jožef Sandrone, nameščenev v Kraljévi tiskarni. Razlogi so bili jasni in med don Boskom in Sandronejem ni bilo dogovora. Ko je odbor slišal spomenico, je kljub nasprotovanju odobril don Boskove razloge.

Sloves njegovega apostolata je bil že povsod razširjen in vsi so občudovali uspehe njegovih prazničnih oratorijev. Il Foglietto di Vicenza je v nedeljo 20. oktobra 1872 objavil naslednje poročilo:

Za evangelij se je duhovnik obrnil k ljudstvu in v piemontskem narečju, da bi ga vsi bolje razumeli, nagovoril zbrane in jim razložil evangelij zadnje nedelje ali zgodbe Svetega pisma stare zaveze, kar otroci nadvse radi poslušajo. Čudovit prizor, ko nevedni otroci pozorno poslušajo, kako jim duhovnik deli kruh Božje besede, česar ne vidiš niti pri večjih in veliko bolj izobraženih vernikih. Jaz sam sem bil priča tega prizora in sem sam pri sebi dejal: »Oh, da bi v vsakem kraju naše italijanske domovine imeli podobne ustanove v korist mladine, ki je zaradi toliko grešnih pobud in zaradi

napačnega razumevanja svobode že v zgodnjih letih vržena v hudičevo žrelo.

Toda že slišim vprašanje: kako naj duhovnik žrtvuje ves praznični dan in skrbi za mladino? Je mogoče zahtevati, da bo znal in zmogel z igro, izleti, zabavo zaposliti toliko mladih?

To ni stvar, ki bi jo zmogel en sam duhovnik. Potrebno je sodelovanje laikov, ki so pripravljene narediti kaj dobrega. In prav v Turinu so glavni nadzor zaupali laikom.⁶² Duhovnik opravlja vse, kar se tiče cerkve in pobožnih vaj. V vsakem oratoriju je ravnatelj laik s svojim tajnikom in sodelavci, ki izmenoma nadzorujejo in vodijo igro ter so duša zabave. Med temi je veliko izobražencev in gosposkih ljudi, ki premagujejo ozire na ljudi in so pripravljene žrtvovati tudi svoje materialne koristi. Vsi so prepojeni s krščansko ljubeznijo, pri čemer se odlikujejo zlasti člani Družbe katoliške mladine, ki rade volje sodelujejo v tej tako krščanski in človekoljubni dejavnosti, prepričani, da njihov trud ne bo zaman.

Vse je v redu, vse je prav, toda brez denarja ni mogoče nič narediti. Kdo bo prevzel nase stroške za ustanovitev oratorija? Turin, ki je v tem, kar se tiče javne dobrodelnosti, lahko ponosen, saj je prvi med italijanskimi mesti, vzdržuje s prostovoljnimi darovi oratorije, in to tako daleč, da skrbi celo za obleko bolj revnih dečkov lepega vedenja. In kar je mogoče narediti v Turinu, zakaj ne bi mogli doseči v Vicenzi, Padovi, Trevisu in drugih italijanskih mestih? Ali niso mogoče tudi tam premožni in velikodušni kristjani, ki bi se lahko navdušili za podobne ustanove? Treba nam je samo nekaj pobožnih in dobrosrčnih vernikov, ki bi skupaj s svojim župnikom začeli tako delo, in Božja previdnost, ki je vedno pripravljena pomagati tistemu, ki hoče dobro, gotovo ne bo zapustila tistega, ki se žrtvuje za dela, ki so tako ljuba njegovemu Božjemu veličanstvu.

Tako so od vseh strani prihajale don Bosku prošnje za nove salezijanske ustanove. Župan iz Cogoleta mu je pisal:

OBČINA COGOLETO, 24. julija 1872

Velečastiti gospod Janez Bosko!

Ta občina, ko je slišala za uspeh ustanov, ki jih je vaša uglednost priklicala v življenje, je odločila, da me pooblasti, da vam ponudim prevzem prvega in drugega razreda osnovne šole v našem kraju v prihodnjem šolskem letu. Upam, da boste sprejeli ponudbo, ki vam jo ima podpisani čast predstaviti.

Ker smo zvedeli, da bi zavod-konvikt v Varazzeju potreboval podružnico, je občinska uprava prav tako pripravljena dati na voljo lepo stavbo, ki bi lahko služila v ta namen. Seveda bi se ustno laže domenili o celotni zadevi.

Sprejmite pozdrave in izraze spoštovanja od vašega najvdanejšega služabnika.

Župan Bianchi

⁶² Vsak oratorij je imel skupino gospodov, ki so bili stalno navzoči med otroki.

Don Bosko je sprejel ponudbo, vendar je moral izvedbo preložiti na naslednje leto. To je bila tretja ustanova, ki jo je poleg ženskega konvikta v Morneseju in Zavetišča San Pier d'Arena sklenil odpreti v letu 1872.

Malo po vrnitvi iz Varazzeja je dobil podobno ponudbo iz Villavernie v škofiji Tortona, vendar je ni mogel sprejeti.

Predragi gospod kanonik!

Zahvaljujem se vam za molitve, ki ste jih opravili zame, in za krščanska čustva, ki jih izražate za mojo ozdravitev. Bogu bodi hvala. On mi je vrnil zdravje in upam, da ga bom uporabil v njegovo čast in slavo.

Kar se tiče Villavernie, ne morem ničesar storiti: ni denarja, ni osebja ,ad hoc' (za to) in poleg vsega postaja moja glava vedno bolj težka, tako da mi manjka nujno potrebna podjetnost.

Še naprej bom molil, da bi Bog navdihnil osebe, ki bodo storile tisto, kar je v večjo Božjo slavo.

*Bog naj vam podeli vse dobro, in če vam lahko v čem koristim, mi bo vedno v veselje, da vam lahko naredim uslugo. Pozdravlja vas najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko
Turin, 18. 7. 1872*

Dekan don Jožef Da Col mu je 6. avgusta 1872 pisal iz Possagna, »domovine uglednega Canove, da bi z imetjem samega Canove in po odločitvi njegovega brata, nekdanjega škofa mons. Sartori-Canova, novembra radi odprli zavod konvikt za otroke osnovnih šol. Don Bosko je prosil pojasnila in je naročil don Dalmazzu, da naj pošlje dekanu pravilnik naših zavodov.

Tudi mons. Dominik Villa mu je 21. oktobra 1872 »s tolikerimi skrbmi v srcu« obnavljal »živo prošnjo«, naj ne bi pozabil »Parme in njenega škofa, ki je pripravljen, da bi uresničili načrt« salezijanske ustanove v mestu po prizadevanju markize Marijane Zambecari-Politi z naslovom Zavetišče sv. Janeza za revne otroke mesta in pokrajine.

In mons. Dominik Agostini, škof v Chioggi, je 9. novembra 1872 izjavil, da bi imel za »pravi Božji blagoslov«, če bi mogel imeti v svoji škofiji »hišo družbe, ki jo je čudovito ustanovil gospod don Bosko; na žalost manjka vsega, toda Božji ljudje, kakršen je velečastiti don Bosko, najdejo vse« in »kak njegov obisk bi mogel vzbuditi sveti ogenj, ki bi lahko delal čudeže«.

Seveda ni bilo mogoče ugoditi prošnji zaradi pomanjkanja osebja in zaradi velikih izdatkov, ki so jih že imeli. Pri vsem pa je bilo splošno pomanjkanje vedno bolj občutiti.

On pa je v svoji prizadevnosti skušal napraviti čim več dobrega v korist mladine in preprostega ljudstva in zato ni opustil nobenega sredstva, da bi našel potrebno pomoč.

Vse dobrotnike je imel globoko zapisane v srcu in se je veselil njihovih radosti in žaloval zaradi njihovih bridkosti.

Grofici Uguccioni je pisal:

Moja draga mama!

Zamujam s pisanjem, vendar smo molili za vas in za vašega objokovanega brata. Jočemo zaradičasne ločitve, zahvaljujemo pa se Bogu, da mu je podaril tako veliko milost s smrtjo, ki jo visoko cenimo v očeh vere. Dobro veste, koliko smo vzdihovali, koliko smo molili, da bi vera, ki mu je bila vedno tako zelo pri srcu, postala resničnost. In s tega vidika si ne bi mogli želeti več.

Zahvalimo se torej Gospodu in molimo vsak dan za njegov večni pokoj, če še ne bi bil sprejet v večna bivališča.

Nikakor ne bom pozabil na opravljanje posebnih molitev za vašo gospo hčerko, za katero upam, da vsak dan bolj okreva. Lahko si mislite, koliko molitev opravljam za vas, draga mama, katere zdravje in svetost sta mi tako zelo pri srcu. Kar pravim vam, velja tudi za gospoda Tomaža, ki je v tem času tudi moral veliko pretrpeti.

Bog naj vaju oba blagoslovi in vso vašo veliko in malo družino. Molite tudi zame, ki plavam v morju težav. Imejte me v globoki hvaležnosti v J. K. za najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Turin, 6. 12. 1872

Prav tako je vedno pošiljal majhne darove. Grofu Evgeniju De Maistru je pisal:

ORATORIJ SV. FRANČIŠKA SALEŠKEGA, Turin - Valdocco, 28. 12. 1872

Predragi gospod grof Evgenij!

Prejel sem vaše pisemce z darom za petnajst svetih maš. Nekaj smo jih že opravili, druge bomo darovali čim prej. Po don Rui vam pošiljam škatlo dateljnov, ki jih, prosim, razdelite svoji mali družini. Poslali so nam jih iz Alassia, vendar brez anapestov.⁶³

Predragi gospod Evgenij, pogum, pred nami je precej žalosten čas. Upajmo, da nam ga bo Božja dobrota skrajšala. Zahvaljujem se vam za dobroto, ki sta nam jo tolikokrat izkazali. Gre za mlado družbo, ki potrebuje pomoč vseh in v vseh pogledih. Z vašo krščansko ljubeznijo ste ji pomagali do uveljavitve in boste zato gotovo deležni vseh njenih blagoslovov, vse dokler bo obstajala.

Bog naj blagoslovi vas, gospod grof, in z vami naj blagoslovi tudi gospo kneginjo, vašo soprogo, vso družino in vam podari zdravje in dolgo srečno življenje. Ko se priporočam vašim molitvam, se izpovedujem vaše uglednosti najvdanejšega in spoštljivega služabnika. Duh. Janez Bosko

Tega leta je močno podprl razvoj osnovnih šol, ki so jih odprli za zunanje gojence pri cerkvi Marije Pomočnice, in je v ta namen prosil župana za podporo.

Velespoštovani gospod župan!

Turin, 26. avgusta 1872

Med najbolj naseljenimi predeli mesta Turina je brez dvoma Valdocco, kjer kar mrgoli otrok. Nemalo jih hodi v šolo Santa Barbara, ki ni daleč od tod.

⁶³ Vrsta bacilov – op. prev.

Toda velika večina se jih zaradi malomarnosti staršev, zaradi nezadostne obleke in po lastni krivdi potepa po ulicah v svojo škodo in v jezo javne varnosti. Da bi priskočil na pomoč tem otrokom, sem poleg večernih šol odprl tudi dnevne. Ker smo letos mogli delno razširiti prostore, je število učencev močno naraslo in jih je sedaj več kot tristo. Tem učencem je treba oskrbeti brezplačen pouk in mnogim celo knjige in šolske potrebščine, zvezke, peresa, nekaterim pa celo obleko in kruh. To so napori ubogega posameznika, ki jih ni mogoče nadaljevati brez posebne pomoči. S tem namenom prosim vašo spoštovano uglednost, da bi se za to potrebo posebej zavzeli in bi nam v ta namen podarili podporo, ki jo imate za primerno.

Če bi se vaši uglednosti zdelo prav, da bi poslala koga, da si na kraju samem ogleda šole, ki so še vedno odprte za cerkvijo Marije Pomočnice, ga bomo sprejeli z vsem spoštovanjem do njega samega kakor tudi do tistega, ki ga pošilja. Gre za štiri razrede osnovne šole, ki so zaradi velikega števila učencev razdeljeni v dva oddelka.

Z običajno hvaležnostjo se izrekam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Župan mu je odgovoril, da bo prošnjo predložil stalnemu šolskemu odboru, kakor hitro se bodo spet začele seje.

Prav tako je prosil ministrstvo za vojaške zadeve za rabljeno obleko, obutev, za odeje kakršne koli vrste in še tako obrabljene za svoje uboge sirote.

Ekscelenca!

S čustvi globoke hvaležnosti, za vse kar ste izkazali dobrega dečkom, zbranim v ustanovi, imenovani Oratorij sv. Frančiška Saleškega, se opogumljam in vas spet prosim za uslugo. Cena hrane je močno poskočila, darovi so se zelo zmanjšali in zapuščenih otrok je po naših cestah vedno več.

Prosim vašo ekscelenco, da bi nam za naše revčke naklonili največjo količino obleke, obutve in odev kakršnekoli kakovosti, še tako izrabljene. Vsaka cunjica pomaga olajšati njihovo revščino in jih obraniti pred vremenskimi nevšečnostmi in ostro zimo.

Imamo kakih 830 gojencev. Še več jih je v zavodih v Genovi, Casaleju, Albengi, Savoni in v Lanzu. Večino teh dečkov nam je poslala vlada, tako v imenu države kakor tudi v imenu posameznih pokrajin.

Ko bo vaša ekscelenca priskočila na pomoč tem revčkom, boste imeli zadoščenje, da ste jim pomagali, da si bodo sami znali služiti vsakdanji kruh z delom svojih rok in boste lahko tudi gotovi, da se bodo združili z menoj v prošnji k Bogu za blagoslov vseh njihovih dobrotnikov in zlasti še vaše ekscelence, za katero imam čast, da se izrekam za najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Turin, 6. novembra 1872

Komendator Lerici, glavni direktor upravne službe, mu je odgovoril, da zaradi spremenjenega načina uprave in zaradi pomanjkanja obrabljenih predmetov ni več mogoče darovati, obenem pa je ministrstvo dalo vedeti, da naj se take prošnje

več ne vlagajo, ker bodo nujno zavrnjene. Vendar mu je tokrat podaril 192 volnenih odev in 37 belih čepic iz bombaža.

Vsi so se zatekali k njemu. Šolski nadzornik Vincenc Garelli mu je priporočil nekaj fantov in on jih je takoj sprejel, ker jih je pošiljal ta njegov dobri prijatelj, ki je v času učiteljskih izpitov že pred šesto uro zjutraj prihajal v oratorij, da je klerike pripravljaj na učiteljske izpite, da so tako dobili potrebne diplome.

Železniška uprava in kvestura sta mu kar naprej pošiljali zapuščene dečke in on jih je, »če so imeli po pravilniku predpisano starost ali so bili telesno tako dobro raščeni, da so nadomestili leta« – tako je on povedal – sprejemal v zavod.

Tudi mons. Biale, škof v Ventimigli, in mons. Fissore, nadškof v Vercelliju, sta mu priporočala svoje varovance in on jih je spoštljivo sprejemal.

4.8. DRUGI SPOMINI

Leta 1872 so v Rimu ustanovili Opera delle feste (ustanova za obhajanje praznikov) z namenom, da bi »z zgleodom in prepričevanjem navajali ljudi k obhajanju prazničnih dni«. Dne 9. aprila 1872 je sveti oče s posebnim brevom potrdil to ustanovo in 14. istega meseca so v baziliki Santa Maria sopra Minerva s slovesno mašo in branjem apostolskega odloka z navdušenim govorom dominikanca p. Gaudencija slovesno začeli delo. Unità Cattolica je 18. aprila 1872 objavila papeški odlok in s tem vzbudila gorečnost mnogih za preprečevanje pohujšanja, ki je prihajalo iz neizpolnjevanja Božje zapovedi pri toliko vernikih. Tudi v Turinu so pod vodstvom predsednika grofa Castagneta, podpredsednika duhovnika Janeza Boska in tajnika viteza Faà di Bruno ustanovili zvezo z istim namenom in dali natisniti pravilnik, ki so ga potem razširili po vsem mestu.

Don Bosko se je vedno zavzemal za posvečevanje prazničnih dni. Verjetno je na seji tega združenja izrazil misel o ustanovitvi katoliškega ljudskega časopisa in jo povedal grofu Balbu. Grof Frančišek Ksaverij di Colegno mu je 21. novembra 1872 pisal: »Povedali so mi, da vaša uglednost misli na izdajo ljudskega katoliškega časopisa. Ker srčno želim sodelovati pri tako hvalevrednem in potrebnem delu in ker sem o tem že večkrat govoril z velečastitim patrom Vascom, ki se prav tako ukvarja z isto mislijo, bi rad dal istemu p. Vascu priložnost, da bi se pogovoril z vašo uglednostjo o tako pomembni zadevi. Zato bi vas prosil, da bi blagovolili priti kak dan k meni na kosilo. Sporočite mi, prosim, dan, zadosti je tudi v jutru tistega dne, da bi mogel biti navzoč tudi p. Vasco.«

Malo pozneje je začelo izhajati več katoliških časopisov.

On pa je s pomočjo Katoliškega branja odločno nadaljeval apostolat dobrega tiska med ljudstvom. V San Marzanu Oliveto v škofiji Acqui je skupina prebivalcev ustanovila neko evangeljsko sekto. Župnik je pripravil misijon, med katerim so

pridigarji drugo za drugo zavrgli vse zmote in povabili tako imenovanega evangeljskega ministra na razgovor. Vendar si ta ni upal nastopiti. Tedaj je pridigar don Marko Mallarini, župnik in dekan v Canelliju, iz Škofijske družbe misijonarjev, prejel od nekega Jožefa Imerita dopis, ki obtožuje katoliško Cerkev, da uči nauk, ki je proti Svetemu pismu, kot dokaz je navedel vrstice, ne da bi podal poglavja, iz katerih jih je vzel, ali pa je navedel napačna poglavja. Don Mallarini je napisal knjižico, v kateri je zavrnil vse obtožbe. En izvod je poslal tudi don Bosku z namenom, da bi ga prebral. Don Bosko je rokopis večkrat prebral in popravil celo krtačne odtise, vendar ne vseh, ker je prav tedaj zbolel v Varazzeju.

Nalogo je potem izročil drugim, tako da je knjižica izšla v zbirki Katoliškega branja. Navajamo naslove knjižic, ki so izšle leta 1872 pri Katoliškem branju.

JANUAR. Odgovori na ugovore evangeličana Jožefa Imerita proti katoliški Cerkvi; izpod peresa duhovnika Marka Mallarinija, župnika in dekana v Canelliju, člana Misijonske družbe škofije Acqui. FEBRUAR. Zgodovinski spomini na patra Viktorja Frigiolinija, duhovnika Družbe šol ljubezni, ki so jo v Benetkah ustanovili velečastiti duhovniki grofje de' Cavanis; napisal leta 1853 neki duhovnik iste družbe. MAREC. Povzetek življenja častitega Božjega služabnika Janeza Juvenala Ancina, duhovnika Oratorija sv. Filipa Nerija, poznejšega škofa v Saluzzu; izpod peresa nekega turinskega duhovnika. APRIL. Znamenje svetega križa izpod peresa p. Karla Filipa iz Poirina, kapucinskega duhovnika. MAJ. Železnica ali slepčeva hči. Prijetna pripoved. JUNIJ. Mesec junij, posvečen presvetemu Srcu Jezusovemu. Iz priročnika p. Sekunda Franca D. J. JULIJ. Presveto obhajilo izpod peresa mons. De Segurja. AVGUST–SEPTEMBER. Petnajst stoletij sv. Evzebija Velikega in Cerkve zahodne Italije. OKTOBER. Spreobrnjenje Danijela Martina, nekdanjega kalvinističnega ministra v Bernu, ki se je zgodilo v sedemnajstem stoletju, kakor ga je on sam opisal. NOVEMBER–DECEMBER. General Drouot, zgled krščanskega vojaka, izpod peresa duhovnika profesorja Vincenca Minelle.

Knjižica za avgust–september, ki je opisovala 15. stoletnico sv. Evzebija, je imela naslednji predgovor:

Duhovnik Janez Bosko pobožnim bralcem:

»Ne vem, ali naj se čudimo ali obžalujemo, da je tako velik in svet človek, kot je bil Evzebij iz Vercellija, ki je s svojo slavo napolnil Vzhod in Zahod in so ga kot odličnega Kristusovega vojaka opevali latinski in grški pesniki in modreci in je obenem ena največjih časti naše Italije, padel v pozabo in da ni človeka, ki bi vredno predstavil njegovo življenje.«

Tako je pisal pred tremi stoletji Janez Štefan Ferrero dei Principi di Masserano, škof v Vercelliju in slaven nuncij severne Nemčije v službi Klementa VIII. in Pavla V., ko je posvetil zelo tehtno in v lepi latinščini pisano delo svetnika Karlu Emanuelu I. Vendar med velikimi italijanskimi svetniki ni samo naš slavni oče, ki ni našel uglednega pisatelja. Ta pomanjkljivost je v današnjem času toliko bolj neugodna, ker

je prav naša doba vsa prežeta z željo, da bi v svojem narodu odkrila velike može in svetnike.

Bližnja 1.500-letnica smrti tega velikega svetnika bo gotovo pomagala osvežiti spomin na tega velikega duha. Tako bo ta slovesnost in druga, ki se pripravlja v čast svetemu Ambrožu, služila počastitvi obeh svetnikov, in to po zaslugi kakega uspešnega pisatelja. Če bi za naš čas in za naše ljudi morali ponoviti podobne tožbe, bi bilo nekaj med sramotnim in čudovitim, vendar ne vemo, česa bi bilo več.

Mi, ki skušamo služiti našemu ljudstvu, začenjamo predstavljati te skromne spomine. O, da bi mogli vzbuditi pobožnost do tega našega velikega očeta. O, da bi obudili spomin na zasluge, ki jih ima ta svetnik za Italijo in za celoten Zahod, spomin na svetnika, ki nam je bil, kot pravi sveti Ambrož, »oče v veri«, oziroma kakor pravi sveti Maksim, je naredil toliko dobrega za nas, »kolikor je kreposti in dobrega med nami, iz katerega kakor iz svetlega sonca vse prihaja«.

Unità Cattolica je 9. avgusta 1872 podala kratko oceno:

To je ljubko in učeno delo, ki nam ga poklanja veleugledni don Janez Bosko ob 1.500-letnici zavetnika Vercellija. V jasnem in lepem slogu nam ne prikaže samo svetnikovega življenja, temveč tudi zgodovino dobe, v kateri je živel.

Istega leta je don Bosko ponatisnil svojo Cerkveno zgodovino in Unità Cattolica jo je 25. aprila 1872 pohvalno ocenila.

Če kako knjigo v kratkem času pokupijo, je to pogosto dokaz kakovosti, ki jo delu pripisujejo najbolj izobraženi. Vsekakor velja to za knjigo velečastitega don Boska, ki je v kratkem času doživela že štiri izdaje s tisoči izvodov. To peto izdajo pa je treba še posebej priporočiti, ker je precej izboljšana in ima priporočilo učenega turinskega nadškofa. Vsekakor ni bilo mogoče ponovno izdati bolj koristne knjige za naš čas, v katerem sta se brezbožnost in nevednost povezali med seboj v škodo Kristusove Cerkve. Zato lepo prosimo župnike, rektorje vzgojnih zavodov, učitelje in vse, ki jim je pri srcu krščanska vzgoja mladine, da bi dali spoznati in da bi širili ta priročnik Cerkvene zgodovine, ki bo zaradi temeljito predstavljene vsebine močen protistrup proti tolikerkim strupenim knjigam, ki jih širijo mračne sekte, in bo zaradi urejenega podajanja in zaradi jasnega in preprostega sloga koristna vsem slojem prebivalstva. Kupiti jo je mogoče v Turinu v knjigarni Oratorija sv. Frančiška Saleškega za ceno 80 centov.

Nadškofovo priporočilo se glasi:

Ker smo pozorno prebrali in preverili priročnik Cerkvene zgodovine, ki jo je napisal velečastiti gospod don Janez Bosko, ustanovitelj Družbe Oratorija sv. Frančiška Saleškega, in ker se nam zdi, da si je z njegovo pomočjo mogoče pridobiti zadostno znanje o današnjem položaju Cerkve Jezusa Kristusa tistim, ki bi se hoteli poglobiti v študij te veje cerkvene znanosti, ga mi ne samo odobravamo, temveč toplo priporo-

*čamo vsem, ki so zavzeti za našo sveto vero, zlasti še učiteljem v šolah in vsem tistim, ki jim je pri srcu krščanska vzgoja mladine.
Turin, semenišče, praznik sv. Jožefa 1872
+ Lovrenc, nadškof*

Pred koncem leta je don Bosko obiskal zavoda v Lanzu in v Sampierdareni. Don Lemoynu je takole naznanil svoj prihod:

*Predragi don Lemoyne!
Prihodnjo sredo, upam, bom s teboj v Lanzu. Če mi boš poslal seznam kosov, ki jih je treba na poseben način oskubiti, mi boš dal lep napotek za razgovor, ko jih bom srečal v zavodu.
Prisrčen pozdrav tebi in vsem našim sinovom sv. Filipa Nerija. Imej me v vsem za najvdanejšega v J. K. duh. Janez Bosko
Turin, 24. 11. 1872*

Zvečer 29. novembra je bil v Lanzu. Pred večerjo, ko so ga vsi gojenci – tisti, ki jih je bilo treba oskubiti, in tisti, ki jih ni bilo treba oskubiti – slovesno pozdravljali, se je zgodilo nekaj čudnega: padal je pravi dež svetlih meteoritov, kakor ga v Piemontu niso še nikdar videli in ki je trajal vse do polnoči. Pater Denza je poročal, da so štirje observatoriji naštel 33.400 meteoritov v šestih urah in pol.

Ob pogledu na ta pojav je bilo veliko gojencev do dna duše prestrašenih, toda eden bistre glave je razveselil vse in vzkliknil:

»To so angeli, ki spuščajo fusütte (umetne rakete) v čast don Boskovega prihoda.«

Vsi so se od srca zasmeli in vzklikali: »Naj živi don Bosko, naj živi don Bosko!«

Prvi teden decembra se je odpravil v Sampierdareno. Zavetišče so preselili 11. novembra. Bil je zelo vesel zaradi uspešnega napredka.

Samostan in ob njem stoječa cerkev sta bila v izredno slabem stanju. Treba je bilo obnoviti ostrešje, tlak, vrata in okna. Za zdaj so opravili najnujnejša popravila. Samostan je imel dvoje zgornjih nadstropij s šestimi sobanami v vsakem nadstropju, s precej širokim hodnikom in okni, ki so gledala proti pokopališču, na katerem že dalj časa niso več pokopavali. Hiša ni bila primerno opremljena, kuhinja je bila veliko premajhna za potrebe skupnosti. Ni bilo dvorišča in več kot štirideset gojencev se je moralo zadovoljiti z majhnim trgom pred cerkvijo. Ko je deževalo, so se vsi stiskali v veži, ki je bila široka nekaj metrov in je ležala vzdolž cerkve ter vodila k samostanskemu stopnišču.

Kljub toliki stiski je vladalo veselo razpoloženje. Včasih je zmanjkalo kruha in don Albera je s solzami v očeh hodil po Genovi in prosil miloščino. Srce mu ni dopuščalo, da bi tiste uboge fante spet izročil cesti. Tudi oni so se zbirali okoli oltarja in prosili za vsakdanji kruh. In Gospod jim je vedno priskrbel najpotrebnejše.

Cerkev so v veliko zadovoljstvo prebivalstva spet začeli redno uporabljati tako ob prazničnih kot ob navadnih dneh.

»Jaz sem,« tako je zapustil napisano don Lemojne, »kot otrok velikokrat šel mimo cerkve sv. Kajetana in vpraševal svojega očeta: 'Je ta cerkev vedno zaprta?' Moj oče mi je pripovedoval celotno zgodovino: kako so klasične slike tega samostana v času napoleonske zasedbe prenesli v zakristijo v cerkev sv. Sira, ki so jo prav tako odvzeli teatincem. Pripovedoval mi je o zvonu Božje previdnosti, ki je zvonil ob času obrokov, da so verniki prinašali redovnikom hrano, čeprav sami niso nič imeli.

Nadvse rad bi videl cerkev sv. Kajetana od znotraj, vendar se mi to nikdar ni posrečilo. Ob nedeljah je bila samo ena sveta maša in še to zelo zgodaj zjutraj. Potem je bilo vsega konec.

Kdo bi mi mogel povedati, da bo zrasla nova redovna družina, ki bo kupila to cerkev. Ker pa je to moja družina, bom lahko stopil vanjo po mili volji in tam daroval sveto mašo. Kako dober je Gospod!«

Don Bosko je bil zelo zadovoljen, ko je videl, kako je bilo vse lepo zamišljeno, in je spodbujal, da naj brez odlašanja začnejo obnovitvena dela. Zares so začeli delati leta 1875 in so končali, ko so znotraj pod korom postavili ploščo z napisom:

JOANNES – BOSCO – SACERDOS
SALESIANAE – PATER – LEGIFER
HOC – TEMPLUM – ET – ADJACENS – COENOBIIUM
AERE – COLLATITIO
EMIT – AC – INSTAURAVIT
ANNO . M . DCCC . LXXII

Po vrnitvi v Turin je 9. decembra 1872 takole govoril gojencem:

»Preteklo nedeljo sem bil v Genovi, v Sampierdareni. Obiskal sem novi zavod, ki smo ga tam odprli. Videti je mogoče čudovite stvari. Sampierdarena je kraj z 20 tisoč prebivalci, toda ko je bilo treba v cerkvi zbrati 12 ljudi, ki so potrebni za blagoslov z Najsvetejšim, jih ni bilo. Upajmo, da se bodo stvari sedaj obrnile na bolje. Tam je v nedeljo ob petih zjutraj maša z razlago evangelija in kako uro pozneje prav tako sveta maša z naukom in zvečer je ponovno pobožnost in cerkev je vedno polna. Don Albera je kakim štiridesetim razlagal katekizem, pa nihče ni ničesar vedel. Sedaj jih je veliko več in se zelo pridno učijo.«

Še istega večera je vse razveselil dogodek, o katerem poroča don Berto.

»V soboto 7. decembra 1872, na predpraznik Marijinega brezmadežnega spočetja, je don Bosko spovedoval v svoji sobi tako množico fantov, ki so se stiskali okoli njega, da si je moral fant, ki se je spovedal, dobessedno izbojevati pot iz sobe. Tedaj si je mali deček iz prve gimnazije, mislim, da se je pisal Prato, v kratkem suknjiču po spovedi ogledoval, kako bi prišel ven. Z rokami in komolci si je skušal

narediti pot. Ker pa ni mogel v gneči nikamor, se je skušal približati klečalniku in se je kratko malo vrgel naprej. Toda drugi, namesto da bi se umaknili, so se še bolj stisnili in on se je začel otepati, brcati in si pomagati z vsemi sredstvi. Tedaj so mu popustile naramnice in že se je znašel brez hlač in je potem v spodnjih hlačah zmagoslavno prišel do vrat. Don Bosko, ki je nehote moral biti priča tega dogajanja, se je komaj vzdržal smeha – tako je sam pozneje pripovedoval –, medtem ko se noben fant ni niti nasmehnil. Don Boska je spodbudilo tako obnašanje in je vse to z veseljem pripovedoval v ponedeljek 9. decembra.«

Tudi v tem času je bilo v oratoriju veliko izredno krepostnih fantov in njihovo obnašanje v cerkvi in pri molitvi ter pobožnost, s katero so prejeli sveto obhajilo, sta bili vsem zunanjim v tako spodbudo, da so se mnogi, ki so se ohladiti v verskih vajah, spet vrnili h gorečnejšemu verskemu življenju.

Vedno težje pa je bilo z denarjem, toda don Bosko je kljub vsemu šel naprej miren in predan Božji previdnosti. Svoje klerike je vedno odkupil od vojaške službe, kar je delal z največjo previdnostjo. Baronu Karlu Ricciju des Ferres je pisal:

Predragi gospod baron!

Lansko leto mi je vaša uglednost ob določeni priložnosti obljubila, da mi bo odkupila enega klerika od vojaške obveznosti v čast Mariji Pomočnici, če bi se določena zadeva srečno iztekla. Sedaj se je vse končalo po vaši želji.

S to prošnjo sem se hotel obrniti na vas že preteklo jesen, ko smo morali urediti problem vojaščine nekaterih naših klerikov, toda ker sem takrat zbolel, so moji namestniki najeli ‚ad hoc‘ posojilo, ki bi ga moral sedaj vrniti.

To je namen mojega pisanja.

Prosim vas, da bi mi blagovolili dati 2.500 frankov ali vsaj del tega.

Svoboda, s katero sem vas prosil, daje tudi vam svobodo, da odgovorite, kakor se vam zdi bolj primerno. Ker gre za dejanje krščanske ljubezni, ga vsak izpolni po svojih močeh in v večjo Božjo slavo.

Bog naj blagoslovi vas in vašo gospo soprogo in da obema srečo na tem svetu in zadovoljstvo v večni slavi. Amen.

Priporočam svojo ubogo dušo dobroti vaših molitev in se imam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko *Turin, 28. 4. 1872*

Previdnost, ki jo je kazal pri odkupovanju klerikov od vojaške službe, se je kazala v besedilu, s katerim je vlagal tozadevne kolkovane prošnje.

Podpisani se obvezujem, da bom, če ne bi nadaljeval svojega življenja v Družbi sv. Frančiška Saleškega, gospodu don Bosku ali njegovemu edinemu dediču povrnil vsoto, ki jo bo moral plačati za mojo oprostitev od vojaške službe.

(datum) (podpis)

Teh potrdil, ki so bila skladu z obveznostmi v vesti, imamo več, med njimi eno z datumom »Cherasco, 24. aprila 1871«. Kolkovano polo je podpisal klerik,

ki je naredil triletno zaobljube, postal leta 1874 duhovnik, pa je potem zapustil salezijansko družbo. Vendar nam ni znano, ali je don Bosko v takih primerih zahteval pravno poravnavo za povračilo dolga. Predvsem mu je bila pri srcu korist njegovih učencev.

Finančne težave, ki so se iz dneva v dan množile, so ga prisilile, da je uporabil izredno sredstvo, da je mogel iti naprej, ki pa se je izkazalo kot pravi nebeški navdih.

Nekega večera je pri nagovoru za lahko noč rekel gojencem:

»Imam načrt, ki bo ves v vašo korist. Molite, in če mi bo uspelo, vam ga bom povedal.«

Načrt je bil neke vrste nabiralna akcija z oštevilčenimi listki za 10 lir, ki bi jih ponudili dobrotnikom. Z njimi bi se lahko udeležili žrebanja, katerega dobitek je bila podoba Madonne di Foglino. Zbral je svet z don Ruo, don Salo, don Provero in jim razodel svojo namero.

»Toda zakaj?« mu je bilo rečeno, »ali ne vidite, da so že vsi siti loterij? To sredstvo, ki ga uporabljajo vsi, je izgubilo svojo učinkovitost.«

»Kaj hočemo. Nimamo denarja in ne vem, kje naj ga dobim.«

»In koliko bi stali listki?«

»Petdeset centov?« je menil eden.

»Mogoče eno liro?« je dejal drugi.

»Ena lira se zdi preveč,« je menil tretji.

»Mi pa bomo določili ceno 10 lir za listek,« je izjavil don Bosko.

»Deset lir?« so vzkliknili vsi začudeni.

Don Provera, ki je živčno vrtel bired v rokah, je vzkliknil:

»Deset lir! Tega nihče ne bo vzel. To je nemogoče.«

Vsi so nasprotovali in nihče ni odobril tega sklepa. Don Bosko pa je sklenil:

»Če bi bila cena nižja, bi to pomenilo, da gre za loterijo; morali bi dolgo čakati, preden bi dobili dovoljenje od vlade, in plačati davek. Mi pa moramo priti takoj do denarja, kajti manjka nam kruh in obleka.«

Istočasno je ravnateljem zavodov razposlal naslednjo odločitev za starše gojencev.

Gospod! Zvišanje cen skoraj vseh vrst živil nas sili, da dvignemo mesečnino nad tisto, ki je bila določena po pravilniku. Gre pa za to, da ohranimo mesečnino in spremenimo jedilni list, ali ohranimo v obednici vse po starem in potem moramo dvigniti mesečnino. Ker nikakor nočemo zmanjšati oskrbo obednice, ki jo želimo še izboljšati, smo se odločili za zvišanje mesečnine. Gre za 5 lir, ki jih bomo dodali 1. januarja 1873. Kakor hitro se bodo živila pocenila, se bomo vrnili k prejšnji mesečnini.

Upamo, da boste z razumevanjem sprejeli to odločitev, ki se nam je zdela nujno potrebna zaradi zdravstvenih, moralnih in učnih razlogov naših gojencev.

V imenu ravnateljstva imam čast, da se izpovem za vaše uglednosti ponižnega služabnika, N. N.

Šel je naprej in prosil pomoči vse vrste oseb, kakor da bi moral storiti vse sam, pa popolnoma prepričan o zanesljivosti Božje previdnosti, za katero je verjel, da ga ne bo pustila na cedilu in bo za vse kmalu poskrbela.

DODATEK

I.

Večna obletnica za Julija Cezarja, pokojnega prvorojenega gospoda grofa Friderika Callori Provana Balliani di Vignale

V živi želji, da bi se ohranil dragi in verski spomin na objokovanega sina Cezarja, se je gospa grofica Šarlota Callori Sambuy odločila, da bo ustanovila verski vsakoletni spomin, ki naj bi se opravljal v cerkvi Marije Pomočnice v tem mestu na dan njegove smrti v pomoč njegovi duši, če bi jo še potreboval za sprejem v večne radosti v nebesih. V ta namen se je dogovorila z duhovnikom Janezom Boskom, upraviteljem te cerkve, o naslednjem:

- 1. Maša zadušnica ali ustrezen verski obred naj se opravi vsako leto na dan njegove smrti 5. marca. Če liturgični predpisi ta dan ne dovoljujejo maše za umrle, naj se obred opravi naslednjega dovoljenega dne.*
- 2. Sveto opravilo se bo opravilo z diakonom, subdiakonom, kleriki in dečki Oratorija sv. Frančiška Saleškega, ki bodo v ta namen prejeli sveto obhajilo in molili sveti rožni venec in druge molitve, ki se navadno opravljajo ob takih priložnostih.*
- 3. Istega dne se bo opravilo še dvanajst branih maš za dušo pokojnika.*
- 4. Za stroške slovesne zadušnice, za opravljanje maš, za obhajila in molitve daruje grofica vsoto 2.000 (dva tisoč) lir, s čimer je za vedno ustanovljena ta pobožna ustanova. To vsoto je podpisani prejel od darovalke.*

Duhovnik Janez Bosko, predstojnik Družbe sv. Frančiška Saleškega in upravitelj cerkve, sprejema ponudbo in obvezuje sebe in svoje naslednike v družbi k opravljanju tega verskega spomina na zgoraj opisan način in zgoraj naveden dan. V ta namen bo dal obesiti v zakristiji tablo, ki naj za vedno opominja na obveznost, ki je bila sprejeta do umrlega Julija Cezarja Callori, ki ga je Bog poklical k sebi 5. marca 1870.

V Turinu, 25. februarja 1872

duh. Janez Bosko

II.

Devetdnevnic in slovesnost v čast Mariji Pomočnici v njej posvečeni nadbratovščini v Valdoccu v Turinu

Od Cerkve določen dan za obhajanje praznika Marije Pomočnice je maj. Toda letos pade na ta dan privilegirana osmina binkoštnega praznika in kvatrni petek. Zato je papež Pij IX. s pismom dne 8. aprila 1872 dal naslednje pooblastilo:

1. *Da ta praznik obhajamo v četrtek 23. maja 1872.*

2. *Vsi duhovniki smejo na ta dan v tej cerkvi darovati mašo Marije Pomočnice kristjanov s komemoracijo osmine binkošti.*

Kdor na ta dan ali v osmini praznika spovedan prejme sveto obhajilo, je deležen popolnega odpustka.

Spored cerkvenih opravil. Devetdnevnic se začne v torek 14. maja. Vsak dan se bodo od jutra do poldneva vrstile svete maše. Verniki bodo imeli priložnost, da prejmejo sveti zakrament spovedi in obhajila. Ob sedmih zjutraj bo sveta maša s skupnim svetim obhajilom in drugimi pobožnimi vajami.

Ob delavnikih. Vsak večer ob sedmih nabožna pesem, pridiga, blagoslov z Najsvetejšim z izbranimi glasbenimi točkami. 19. maja, praznik binkošti. Dopoldne ob 10.30 slovesna maša: izvajajo skladbe maestra De Vecchija. Popoldne ob 3.30 večernice, pridiga, blagoslov. 23. maja, slovesnost praznika Marije Pomočnice. Dopoldne. Ob 10. uri slovesna škofovsko maša. 300 gojencev Oratorija sv. Frančiška Saleškega bo ob spremljavi orkestra izvedlo novo veličastno šestglasno mašo duhovnika Janeza Cagliera. Popoldne ob 3.30 večernice s slavnostnim govorom. Tantum ergo s 400 pevci. Blagoslov.

N. B.: Po večernicah bodo v treh različnih zborih izvedli antifono Sancta Maria succurre miseris in Tu es Petrus, ki so jo peli 1867 v Rimu.

Sodelovali bodo poklicni in ljubiteljski glasbeniki iz celega mesta.

Če se kdo želi vpisati v nadbratovščino Marije Pomočnice, bo to lahko storil v zakristiji cerkve. Darovi bodo uporabljeni za plačilo stroškov, nastalih pri zidavi kora in zakristije, ki sta bila pravkar končana.

Opombe. Dne 19. maja bodo glasbene točke izvedli gojenci Oratorija sv. Frančiška Saleškega. Dne 20. maja zvečer gojenci zavoda-konvikta iz Lanza. Dne 21. maja gojenci zavoda-konvikta iz Varazzeja in zavoda v Alassiu. Dne 22. maja gojenci zavoda San Carlo iz Borga San Martino pri Casaleju.

Navodila. Dne 19. maja (binkošti) bomo ob 6. uri zvečer po slovesnosti v cerkvi odprli veličastno predstavo Kolo sreče z odličnim glasbenim sporedom. Ta zabava poteka ob velikanskem kolesu, v katerem so prazni in oštevilčeni listki. Oštevilčeni listki prinašajo dobitke. Listek stane 10 centov. Kdor kupi deset listkov, dobi enega zastonj.

Kolo sreče bo delovalo še naslednje tri dni in na praznik. Čisti dobiček je namenjen cerkvi in zavodu. Poleg tega bo mogoče pri raznih mizah kupiti:

1. *Svetinjice, slike, verske fotografije, knjige za zabavo, note za petje in klavir, knjige, ki jih je izdal oratorij (izkupiček prodaje je namenjen cerkvi in zavodu; knjige so večinoma izpod peresa don Boska, glasba pa don Cagliera).*

2. *Igrače in predmete za otroke. 3. Zunaj cerkvenih obredov bodo koncerti in gledališke predstave. 4. Praznične prireditve vodijo ravnatelj oratorijev in odbor plemenitih gospodov, ki delajo usluge v korist dobrodelnosti.*

Vašo uglednost vabimo, da bi se udeležiti slovesnosti in povabili še znanca.

III.

*NEOBLJAVLJENO PISMO ŠKOFU IZ MONDOVIJA*⁶⁴.

Velečastiti in predragi gospod!

*Včeraj sem zares nameraval iti na izlet v Mondovi, toda razbijanje delavcev po hiši in kričanje okoli nje sta me prepričala, da nisem odšel od doma, kajti strah v predstojnikih in gojencih je velik. Danes je prav tako. Ubogi delavci. In pri vsem jih tare lakota. Prihodnji teden tudi ne morem zdoma. Če menite, da je potrebno, bom prišel po veliki noči, in to brez vsakega pridržka. Če pa se moremo domeniti pisno ali pa moj obisk prenesti na 20. tekočega meseca, ko boste vi prišli v Turin, bi to ustrezalo mojim zobem, ki mi že nekaj dni nočejo več služiti. Prebral sem pravilnik in načrt Cerkvene knjižnice; zelo zahtevno in velikansko delo. Če boste lahko našli sodelavce in dali spoznati zadevo, kakor si zasluži, sem jaz ‚totis viribus‘ (z vsemi silami) pri stvari. Podelite meni in mojim dečkom svoj sveti blagoslov in me imejte v globoki hvaležnosti za vaše ekscelence najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko
Don Durandu sem pisal glede fanta, ki ste ga priporočili.*

IV.

HIMNA ZA PRAZNIK SV. JANEZA V LETU 1872,

ki jo je napisal don Jožef Bertello.

Don Janezu Bosku ob njegovem godu poklanjajo fantje svojemu dragemu očetu v Oratoriju sv. Frančiška Saleškega

ODA

Vrženi v reko

Težkih bojev,

Potopljeni v morje solza

In napojeni z grenkim žolčem,

Smo z žalostjo gledali

Nebo in pokrajino

In srce ni slišalo

Prijateljske besede ljubezen.

Oh, kolikokrat smo zvečer

Po dnevu, polnem gorja,

Milo prosili Boga,

Da ne bi prekinil teka tvojih let.

In po dolgih dneh teme

Smo zaslišali

Ponosni kot nikdar

Hrumenje morja.

⁶⁴ Brez datuma. Verjetno sodi v leto 1864.

Nekega dne, ko se je zlomilo drevo
 In so popustili jambori in jadra,
 Ko se je po obalah slišal
 Jok in stok,
 Se je na hrumečem nebu
 Pojavil angel,
 Ki je z ljubeznivim pogledom
 Izrekel naslednje besede:

„Neumnež, ki v prahu
 Zaupa in gleda v nebo!
 Nesmisel, kakšna grozljiva megla
 Dela na duhu zagrinjalo.
 V večnih bivališčih
 Se zadosti vsaki želji.
 Hodi po mojih stopinjah, o sin,
 In upaj v boljšo prihodnost.

Šel sem za njim
 Ob svitu nove zore.
 Poln strahu in trepeta
 sem opazil to bivališče.
 Prišel sem in se dotaknil praga
 In nebo se je razjasnilo,
 Okusil sem življenje in neznana
 Radost me je navdala.

Od tistega dne čutim
 V srcu neizrečeno radost.
 Hvala tistemu Božjemu angelu,
 Ki me sedaj posluša in molči.
 Vsi, ki so tukaj zbrani,
 Združeni v eni misli,
 Se strinjajo v prepričanju,
 Če hočejo reči resnico.

O, dragi oče, naj utihne
 V moji pesmi dih,
 Ko skušam izraziti,
 Kar mi napolnjuje srce;
 Polni upanja kot zelena veja,
 Polni ljubezni zaradi vere
 Se vsi enoglasno in družno
 Zbiramo ob tvojih nogah.

Ti, ti si naznanil radost
 Pravičnih v Izraelu,
 Poslušaj prošnje in ječanje
 Te male skupinice:

*Položi svojo dobrotno roko
Na glavo našega ravnatelja
In ga ohrani čilega in zdravega
Še veliko desetletij.*

V.

ZAVOD-KONVIKT VALSALICE PRI TURINU

Pravilnik zavoda v Valsaliceju. Osnovna šola, gimnazija, licej

Zavod je v Valsaliceju, po katerem se imenuje, to je prijeten in zdrav kraj, deset minut oddaljen od železnega mostu na Padu in nekaj korakov od mitniške meje ob zelo prometni cesti. Mogočna stavba je zgrajena za vzgojni zavod in ima dolga stebrišča, obširna in senčna dvorišča, ki odlično služijo za telovadne vaje.

V vseh oddelkih se poučuje po državnem programu in vsi profesorji imajo potrebne diplome. Starši so lahko prepričani, da se nič ne opušča, kar bi lahko koristilo zdravju ter moralni in leposlovni vzgoji gojencev.

POGOJI ZA SPREJEM

1. Vsak gojenec mora ob vstopu v zavod predložiti rojstni in krstni list, potrdilo o cepljenju proti kozam, zadnje spričevalo in potrdilo o lepem vedenju, če kdo prihaja iz kakega drugega zavoda.

2. Sprejemamo fante iz plemenitih in meščanskih družin, ki niso mlajši od sedem in ne starejši od dvanajst let. Za gojence, ki so starejši od dvanajst let, se je treba posebej pogovoriti z ravnateljem.

3. Pouk obsega osnovno šolo, gimnazijo, licej, risanje in francoski jezik. Zaradi sorodnosti teh predmetov z drugimi, ki bi lahko bili koristni gojencem, naj povemo, da so aritmetika, decimalni metrični sistem, zemljepis, zgodovina, italijanska književnost, francoski jezik in risanje podani tako, da z ene strani ustrezajo programu gimnazije in liceja, obenem pa omogočajo nadaljevanje šolanja na tehniških šolah, vojaških akademijah in mornarici. Zato se gojenci, ki so končali tako šolo, v nekaj mesecih lahko pripravijo na sprejemni izpit na imenovanih šolah.

Poleg omenjenega programa je na voljo še deklamatorski, telovadni in glasbeni tečaj.

4. Mesečnina znaša 90 lir. Poleg mesečnine mora vsak gojenec plačati 80 lir vstopnine v zavod.

Za učence gimnazije in liceja je obvezno plačilo 60 lir za Minervin sklad.

5. Mesečnina se začne plačevati z dnem, ki je določen za vstop v zavod, in se vplačuje vnaprej prefektu ali ekonomu zavoda.

6. Konviktovci ostanejo v zavodu celo leto. Na željo staršev smejo prebiti jesenske počitnice od 15. septembra do 15. oktobra deloma ali v celoti doma ali v zavodu. Mimo tega časa ni dovoljen noben izhod s starši ali drugimi osebami, razen v bolezni.

7. Gojenci dobivajo na dan štiri obroke hrane. Za zajtrk kavo in mleko ali sadje. Za kosilo mineštro, dve prikuhi, vino, sadje ali sir. Za malico kruh in za večerjo mineštro, prikuho, vino in sadje ali sir.

8. Poleg hrane daje zavod še železno posteljo, vzmetno slamnjačo, žimnico in druge spalne pritikline, uniformo in obleko za vsak dan, pranje, likanje, majhna popravila perila, kremo za čevlje in milo, navadno oskrbo v bolezni, zdravnika in zobozdravnika, lasuljarja, pisarniške predmete in šolske knjige razen slovarjev.

9. Predmeti, ki jih daje zavod, ostanejo po odhodu gojencev last zavoda.

10. Starši morajo poravnati namensko povzročeno škodo, izdatke za poseben pouk, kot npr. za kak glasbeni inštrument, za nemščino, angleščino itn. in izredne zdravniške preglede kakor tudi za posebno nego v težki bolezni.

OPREMA

Vsak gojenec mora prinesiti s seboj naslednjo osebno opremo:

1 Srebrni podstavek in kozarec 11 Dvanajst robcev

2 Trije pari rjuh 12 Dvanajst nogavic

3 Lanena odeja 13 Štiri spodnje hlače

4 Pernica 14 Tri volnene odeje za zimo

5 Osem srajc 15 Dve flaneli

6 Štiri nočne srajce 16 Štiri rokavice

7 Trije pari škornjev 17 Štiri kravate

8 Šest brisač 18 Plašč po vzorcu

9 Šest prtičev 19 Toaletni predmeti: krtače, glavniki,

10 Namizni prt 2,50 krat 1,50 m škatla 0,25 krat 0,18 m

N. B.: Obnavljanje osebne opreme gre na stroške staršev. Predmeti, ki so jih prinesli gojenci, razen pod št. 10, bodo pri odhodu vrnjeni.

POSEBNE OPOMBE

1. Vsi gojenčevi predmeti morajo biti zaznamovani s številko, ki jo ta prejme ob vstopu v zavod.

2. Ob vstopu v zavod izroči gojenec ekonomu seznam osebne opreme. Zavod ne prevzema odgovornosti za majhne predmete, kot so rokavice, kravate, žepni robci itn.

3. Starši lahko prihajajo na obisk k svojim sinovom dvakrat na teden, v četrtek in v nedeljo v času, ki bo navaden na oglasni deski. V bolezni so obiski dovoljeni v vsakem dnevnem času.

4. Brez posebnega dovoljenja staršev niso dovoljeni obiski gojencev. Pisma, ki jih gojenci odpošiljajo ali prejemajo po pošti, gredo skozi ravnateljve roke.

5. Gojenci ne smejo imeti pri sebi denarja. Če ga prejmejo za svoje potrebe, ga morajo izročiti ekonomu, ki jim ga bo dal glede na primernost.

6. Prošnjo za sprejem je treba nasloviti na ravnatelja duhovnika profesorja Frančiška Dalmazza, ravnatelja zavoda, ali na duhovnika Janeza Boska.

N. B.: Pred sredino avgusta tega leta je treba prošnje za sprejem nasloviti na Oratorij sv. Frančiška Saleškega, v drugi polovici avgusta pa na zavod Valsalice.

Opomba: Temu sledijo „Besede njegove ekselence“ mons. Lovrenca Gastaldija, nadškofa turinskega, „o zavodu Valsalice“, ki smo jih že objavili.

5. DEL

DON BOSKO IZPOLNI VISOKO NAROČILO

1871–1874

1. Kakšni časi! – 2. Za imenovanja škofov – 3. Korak nazaj – 4. „Ne vem, ali bo v prihodnje ...“ – 5. Več kot sto oskrbljenih škofiji – 6. Vzdrževanje škofov – 7. Spet v Rim – 8. Dragocen dokument – 9. Prvi „modus vivendi“ – 10. Ponovno se loteva zadeve – 11. Ponovno v Rimu – 12. Preplah – 13. Hrup časopisov – 14. Blizu sporazuma – 15. Hudičev rep – 16. Odločno nasprotovanje – 17. Vse zaman – 18. Sklep

STRANI, KI JIH ZAČENJAMO PISATI, so zares zmagoslavne za don Boska in se tičejo prizadevanja v letih 1871 do 1874 za pomirjenje med kraljevino Italijo in Cerkvijo. Bilo je treba prenesti toliko in tako težkih naporov, da je don Boskov lik pridobil sijaj in privlačnost.

Nekaj zares izrednega je videti preprostega duhovnika, kako kot edini posrednik, pogumen in podjeten vstopa v „Questione Romana“ /rimsko vprašanje/, kako ima pred seboj jasen cilj in ga skuša doseči ne po svoji, temveč po Božji pobudi.

V svoji neizmerni ljubezni je objemal ves svet, zato je bilo naravno, da je čutil in gojil ljubezen do Italije. Vendar je v pristni ljubezni do domovine kot svet Božji služabnik znal združiti globoko in rodovitno ljubezen do Cerkve in papeža, zaradi česar menimo, da ga je v vsem tem vodil sam Bog.

Nikar ne oporekajmo z besedami, ki jih je on sam izrekel po dolгих in težkih razgovorih, češ da se nikdar več ne bi lotil česa podobnega. To je bil le izraz njegove globoke ponižnosti, ki jo je kazal vedno in povesod.

Tudi leta 1884, ko je po desetih letih neizmernih naporov videl, da je bila potrjena Salezijanska družba z vsemi privilegiji, ki jih imajo redovne družbe, je vzkliknil:

»Če bi prej vedel, koliko težav, žalosti in nasprotovanja stane ustanovitev nove redovne družbe, verjetno ne bi imel poguma, da bi se lotil kakega podobnega dejanja.«

Naj bo že kakor koli, skušajmo sedaj na osnovi vseh dokumentov, ki smo jih lahko zbrali, predstaviti posebno poslanstvo, ki ga je imel pri „rimskem vprašanju“. Kdor nam bo sledil, si ne bo mogel kaj, da ne bi občudoval težkega in vztrajnega dela našega svetega ustanovnika.

5.1. KAKŠNI ČASI!

Bližala se je 25-letnica papeževanja Pia IX. Italijanska katoliška mladina je poslala na vse konce zemlje povabilo na slovesno praznovanje tako znamenitega dogodka, ki so ga potem z navdušenjem sprejeli po celem svetu. Škofje so izdali okrožnice in povsod so napovedovali slovesne shode, ki bi bili povezani s posebnimi verskimi slavji, civilnimi praznovanji, akademijami, bakladami in salvami. Vsesplošno navdušenje! V vseh krajih Evrope, Amerike, Afrike in zlasti še v Abesiniji in Senegal, Indiji, Kitajski, Japonski, Oceaniji in Avstraliji so organizirali romanja v Rim, da bi izrazili svojo vdanost vzvišenemu vrhovnemu poglavarju Cerkve. Zbrali so dragocena darila in več kot tri milijone za Petrov novčič, pa tudi veliko načrtov za spomenike, ki so jih hoteli postaviti in tako zaznamovati ta izredni dogodek.

Razlog za tako navdušenje je bil tudi osebni lik Pia IX. Ko je bil v 48 urah izvoljen za papeža, je takoj izpustil iz ječ upornike proti papeški državi, preoblikoval zakonodajo in skušal uvesti nov, bolj priljubljen red. Naravnost kraljevsko je podprl znanost, leposlovje, umetnost, študij, knjižnice, akademije in civilne ustanove. Zgradil je celo vrsto novih spomenikov in obnovil stare, sklenil konkordate z osmimi državami in za vse večne čase ovekovečil svoje ime na apostolskem področju s tem, da je ponovno vzpostavil cerkveno hierarhijo na Nizozemskem in v Angliji. Zvišal je število nadškofij, škofij, vikariatov, apostolskih prefektur, postavil sv. Jožefa za zavetnika vesoljne Cerkve in okronal Božjo mater Marijo za nebeško krono. Če veliki papež ne bi ozaljšal svoje glave z drugimi biseri, kot da je četrto stoletja vladal Cerkev, ki je bila tarča sektaškega sovraštva, bi zadostovala razglasitev Marijinega brezmadežnega spočetja za versko resnico (sillabus) in vatikanski koncil.

Zato je razumljivo, da se je svet zganil, ko se je bližal čudoviti dan, saj je med 255 papeži prvi dosegel leta vladanja sv. Petra. Zlahka razumemo don Boskovo veselje, ko je določil, da naj v vseh salezijanskih hišah slovesno obhajajo ta praznik po programu, ki ga je kazalo naslednje pisemce, naslovljeno na ravnatelja malega semenišča v Borgu San Martino.

Turin, 13. junija 1871

Predragi don Bonetti!

V petek (16. junija) velik praznik! Zjutraj skupno sveto obhajilo za papeža. Za kosilo ena prikuha več. Cel dan prosto. Zvečer priložnostna pridiga, blagoslov, in če je mogoče, nekaj slavnostne razsvetljave.

Prisrčen pozdrav tebi, drugim predstojnikom in vsem mojim dragim prebivalcem zavoda. Vseh se vas bom spominjal pri sveti maši. Vi molite za mojo ubogo dušo, zanj, ki čuti veliko zadovoljstvo, če se lahko ima za vas vseh najvdanejšega v J. K.

duh. Janez Bosko

P. S.: Če meniš, da bi bilo prav, pokliči k sebi ali pošlji v Turin prosilca Cattanea.

Kakor je mogoče razbrati iz pripisa, je v čast papežu obdaroval tudi enega izmed gojencev.

Hotel je, da bi imenitni dogodek proslavili čim slovesne. Slovesni obredi v svetišču, kakor ob največjih praznikih, vsa dvorišča v zastavah, ponoči slovesna razsvetljava in pokaenje možnarjev. V svetnikovem imenu je don Janez Cagliero prosil kraljevo kvesturo za dovoljenje, „da bi smeli proslaviti 25-letnico papeževanja Pija IX.«

Oh, kakšni časi! Neki protiklerikalni časopis je objavil, da je neki minister ukazal vladi, da mora dovoliti katoličanom, da svobodno izrazijo svojo vero. Resnica pa je bila čisto drugačna. Ko je kralj videl izreden pritok vernikov z vseh strani, se je spomnil na Zakon zagotovil, da bi tako pokazal javnosti svojo privrženost papežu in naklonjenost zakonu. Predlog zakona so parlamentu predložili 9. decembra 1870 in 23. januarja 1871 se je začela javna razprava; 21. marca je bil odobren v parlamentu in 2. maja v senatu, 23. maja (rojstni dan Pija IX.) pa ga je v Turinu podpisal kralj.

Zakon je imel dvoje poglavij: Papeževe posebne pravice in Odnosi države do Cerkve. Prvo poglavje je imelo naslednje člene:

»Papeževa oseba je sakralna in nedotakljiva. Poskus napada na papeževo osebnost ali hujskanje k napadu se kaznujeta z istimi kaznimi kot napad ali hujskanje k napadu na kralja. Žalitve in obrekovanje v javnosti, izrečeno naravnost proti papeževi osebi v govoru, dejanju in s sredstvi, nakazanimi v 1. členu Zakona o tisku, se kaznujejo s kaznimi, ki jih določa 19. člen istega zakona. Navedene kršitve so javne narave in spadajo pod porotno sodišče. Italijanska vlada izkazuje na ozemlju kraljevine Italije papežu vladarske časti in mu pripisuje prvo mesto med katoliškimi vladarji.«

Viktor Emanuel je 11. junija 1871 iz Turina po grofu Aghemu dal ministru Lanzi naslednja priporočila: „Eksclenca! Ker so glasovanja v parlamentu in senatu postala državni zakon in ker ta papeževi osebi pripisuje vladarsko dostojanstvo, njegovo veličanstvo kralj ima za politično umestno dejanje, da se 16. tekočega meseca, ko se ves katoliški svet pripravlja na praznovanje 25. obletnice papeževanja Pia IX., izobesi državna zastava in sproži običajne topovske strele.

Kralj mi je naročil, naj sporočim vaši ekscelenci, da bi to naredilo odličen vtis in tisoči tujcev, ki bi se ob tej priložnosti znašli v Rimu, bi bili priče tega velikega dejanja vlade in bi to toplo pozdravili.⁶⁵

Tisti pa, ki so ukazovali, so, podpihovani od sektašev, bili drugačnega mnenja kot kralj. Dopustili so celo, da je prevladalo nasprotno mnenje, in stvari, ki bi jih pošten človek imel za nemogoče.

V mnogih krajih so prepovedali razsvetliti hiše, pridigarjem, ki bi poveličevali ta dogodek, so grozili z najhujšim, duhovnike, ki so zbirali podpise vdanosti papežu, so vodili pred sodišča in uničevali zvezke, v katerih so bili zbrani podpisi. V Bologni je kvestura pretila z ječo najvišjim predstavnikom mesta. V Padovi je kakih 50 oboroženih ljudi vdrlo v cerkev, nabito polno vernikov. Z divjim kričanjem so prevpili pridigarjev glas in nasilno naganjali vernike iz cerkve.

V Parmi so razgrajali v cerkvi in vpili: „Dol s papežem! Smrt katoličanom! Naj živi komuna!« V stolnici v Firencah je eksplodirala petarda, več duhovnikov so ranili na cesti, drhal kanibalov, ki je bila besna zaradi navdušenega pozdravljanja njihovega nadškofa Limbertija, je začela kričati in hotela pred nadškofijsko palačo napasti njegovo kočijo. Na srečo se je ljudstvo postavilo v bran. V Genovi, Pistoii in v mnogih drugih krajih je drhal razbila okna hiš, kjer so bile prižgane luči. Tudi v Turinu so dolge ure s kamenjem obmetavali okna markiza Fassatija in generala Adolfa Campana.⁶⁶

Seveda vlada si ni upala prepovedati vstopa romarjem, namenjenim v Rim, je pa železnicam prepovedala del prometa in glavno mesto preplavila s karabinjerji, policijo in občinskimi redarji z revolverji za pasom ter s patroljami konjenice in narodne garde. Na postaji so romarje sprejemali z divjimi klici, jih zasramovali in celo pljuvali nanje. Nobena skupina ni mogla svobodno hoditi po mestu, ne da bi jo zasramovali, ji žvižgali in obmetavali s kamenjem. V cerkvi Al Gesù so oboroženi razbojniki sramotili vernike, ki so poslušali pridigo. Tudi pri vходу v glavne bazilike so obiskovalce zasramovali in nesramno nagovarjali ženske. Nekaj podobnega se je zgodilo pri vratih v Vatikan, kjer je skupina nesramnežev s sekirami in pištolami napadla skupino neoboroženih mladih katoličanov. Iz nepomembnih razlogov in nekaznovano so vdiral tudi v zasebna stanovanja, razbijali okna, medtem ko so v počestnih združbah lovili nedolžne ljudi in jih zapirali v ječe, »da bi jih rešili pred jezo ljudstva«, kakor so trdili.

Tistim, ki so ugovarjali zaradi takega ravnanja, so odgovarjali: „Saj ste nas vi izzvali.«⁶⁷

⁶⁵ Prim. odvetnik Henrik Tavallini, *La vita e tempi di Giovanni Lanza*, II. zvez., str. 426.

⁶⁶ General Campana je umrl tistega leta. Želel se je spovedati pri don Bosku, ki so ga v naglici poklicali. Kakor nam pripoveduje don Rua, je bil pri njem do zadnjega diha. Don Rua je čakal pri vratih na don Boska, dokler ni opravil tega dejanja krščanske ljubezni.

⁶⁷ Prim. *Civiltà Cattolica*, letnik 1871, zvez. III, 3. julija 1871: "Papeški jubilej Pia IX."

Združeni v skupinah so romarji v tišini obiskovali svete kraje in hodili v Vatikan, kjer je sveti oče celih dvanajst dni neprenehoma sprejemal v avdienco. 21. junija, na dan obletnice svojega kronanja je papež pred kakimi stoterimi odbori italijanskih mest s solzami v očeh povedal:

„Če od vseh strani sveta prejemam dokaze sinovske vdanosti, so to priče velike ljubezni do Boga, ki je ohranil tega svojega nekoristnega služabnika kot svojega namestnika na zemlji. Toda še veliko ljubši so mi izrazi vaše vdanosti, saj sem tudi jaz Italijan in čutim z vami. Ta beseda je v drugih časih dobila ponarejeno razlago. Ko sem iz palače Kvirinal, za katero sedaj pravijo, da ni več moja, blagoslavljal Italijo, so moje besede razglasili za besede revolucije. Toda jaz sem takrat in tudi sedaj blagoslovil Italijo zaradi dobrih del, ki jih je naredila in jih še vedno dela, zaradi naporov ljubezni, ki verjetno niso od tega sveta, in zaradi nekdanjega in sedanjega trpljenja Italijanov.“

Nato je nadaljeval: „Od vseh strani Italije sem dobil zagotovila zvestobe, vendar naj vam ne bo neljubo, da ob tej priložnosti postavim na prvo mesto Turin. Od tam so prišli prvi napadi in hudobija, ki se je potem razširila po vsej Italiji. Toda od koder je prišlo hudo, je prišlo tudi dobro in zares živi so bili dokazi, ki sem jih prejel prav od tam. Tam so dobri, ki so se veselili moje obletnice, imeli razbita okna.“

Tiste dni so bila v avdienco pri papežu sprejeta tudi turinska dekleta, kakih sto po številu, pod vodstvom gospodične Mazè de la Roche. Don Bosko je obljubil, da bo navzoč na sestanku v hiši grofice Balbo, kjer so se tudi domenile za romanje v Rim. Toda zaradi prazničnega dneva in zaradi nekaterih težkih bolnikov, med katerimi je bil tudi Mihael Franzero, ki je poletel v nebesa nekaj dni pozneje, ni mogel priti, čeprav je grofici zagotovo obljubil. Opravičil se je z naslednjim ljubeznivim pismom:

Velezaslužna gospa!

Turin, 16. 6. 1871

Dogovorjeno je, da se bodo gospodične iz albuma zbrale pri vas ob štirih. Skušal se bom sestanka udeležiti. Vendar bi vas prosil, da bi mi zaradi varčevanja s časom poslali - kaka predrznost! - kočijo, ki bi me ob štirih pripeljala naravnost v vašo hišo. Večerje se ne bom mogel udeležiti, ker imamo doma nekaj težko bolnih fantov in danes zvečer jim moramo podeliti svete zakramente.

Odpustite mi svobodo, s katero vam pišem. Bog naj nas vse blagoslovi in imejte me za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Gospodične so odpotovale iz Turina 23. junija. Vodili sta jih grofica Corsi, rojena Peletta di Cossombrato, in markiza De-Ovado. Z drugimi predstavnicami raznih dežel so jih zelo slovesno sprejeli. Svetemu očetu so darovale 10.000 frankov s posvetilom, ki ga je prebrala predsednica. Papež jim je odgovoril s tako občutenimi besedami, da so gospodične jokale. Tudi te so prejele na cestah svojevrstne pozdrave ...

5.2. ZA IMENOVANJA ŠKOFOV

Kdo bi si lahko mislil in upal, da bi v takih razmerah lahko izboljšali položaj Cerkve v Italiji? Toda don Bosko je sprevidel, da je prav to pravi trenutek, da bi oskrbeli škofe za veliko škofij, ki so bile brez pastirjev.

Kako bi mogli to izvesti? Menil je, da bi bilo najbolje, da bi se obrnil naravnost na papeža, kajti nobeden izmed ljudi, ki so obdajali svetega očeta v takih okoliščinah, ni verjel, da bi pri vseh pravicah Svetega sedeža mogli imenovati nove škofe v Italiji. Več kot 100 škofij je bilo brez pastirjev v neizmerno škodo duš, cerkvene discipline in novih cerkvenih poklicev in rasla je verska brezbržnost ter se med ljudskimi množicami vedno bolj širila. Veliko prelatov je bilo prepričanih, da je vihar samo trenuten. Menili so, da za nobeno ceno ne smejo niti na videz odstopiti od neupogljive drže, ki so jo imeli, čeprav bi zaradi hudobije sovražnikov Cerkve bilo pametno in celo potrebno popustiti. Don Bosku se je zaradi takega stanja trgalo srce in se je, kot že 1867, potem ko je veliko molil in razmišljal, kako bi vsaj delno mogel odpraviti zlo, odločno lotil dela.

Napisal je spomenico, v kateri je najprej predstavil beden položaj vrste škofij, potem je jasno izrazil svoje mnenje, da se stvari v Rimu ne bodo tako kmalu spremenile in da je zato pripravljen delati usluge ne kot uradni pooblaščenec ali zaupni posrednik, temveč kot privatna oseba z dovoljenjem svetega očeta in ugotoviti namene vlade, ne da bi se moral papež na kakršen koli način z njimi srečati.

Po izredno zanesljivem odposlancu je spomenica prišla v roke svetemu očetu, ki ni le odobril svetnikove zamisli, temveč mu je celo ukazal, da naj stori, kar je predlagal. Brez dvoma se je Pij IX. spomnil na prerokbo z dne 5. januarja 1870 in uvidel, kdo jo je napisal.

Ko je don Bosko prejel strogi ukaz, se je obrnil na italijansko vlado, ki je bila takrat sicer prepričana, da ji nobena velesila ne bo ugovarjala zaradi osvajalne poteze, a je na sicer rožnatem obzorju vendar ugotavljala nekatere črne točke.

Tako je npr. Francija menila, da se Italija ni držala dogovora z dne 14. septembra, ki ga je Napoleon sklenil z italijansko vlado in v katerem je Italija papežu zagotavljala neodvisnost. To je bila neizpolnjena menica. Predsednik francoske republike Thiers je za papeški jubilej poslal v Rim svojega posebnega odposlanca in francoski časopisi so protestirali proti priključitvi papeških dežel k posesti Viktorja Emanuela in v Versaillesu so odločno nasprotovali »rinskemu vprašanju«. Dne 25. julija 1871 je Michelangelo Castelli iz Moncalierija pisal ministru Lanzi:

„Ne morem si kaj, da ti ne bi napisal nekaj vrstic o ugovoru Versaillesa v zadevi rimskega vprašanja. Kar bom sedaj povedal, imam za popolnoma gotovo, ker sem zvedel od človeka, ki stvari zelo dobro pozna. O tem sem že pisal Artomu, ki mi je odgovoril, da moje informacije potrjujejo, kar je zvedel tudi on. V Franciji imamo samo nasprotnike, ki komaj obvladujejo svojo jezo. Edino, kar jih zadržuje, da se ne znesejo nad nami, je upanje, da nas bodo nekega dne potegnili v

vrvež s Prusijo, dobro namreč vedoč, da z dvomljivo Italijo jim ne bi bilo mogoče zahtevati nazaj Strassburga in Metza. Tako bi nas dobili na svojo stran ali pa se iz maščevanja usmerili v zadevo papeža in Rima. Thiers in politiki nas hočejo držati v negotovosti za vse prihodnje možnosti. Klerikalci bi nas radi spet spravili pod staro nadvlado in nam s svojim bahanjem onemogočili povezavo z Rimom.“⁶⁸

Avstrija sicer politično ni ugovarjala, vemo pa, da tako kot druge velesile tudi ona ne gleda z odobravanjem na zavzetje Rima. Res je, da je italijanska vlada zato, da bi zakrila vso nevšečnost, razglasila Zakon zagotovil. Toda krinka je padla ob jubileju Pia IX., ko je oblast dovolila, da je ulica žalila njegovo vladarsko suverenost, o čemer je veliko družin, med njimi nekaj zelo plemenitih, zaneslo glas po celem svetu. Zato je zelo verjetno, da bo slišati kak politični ugovor.

Don Bosku se je zdelo, da je to najugodnejši trenutek, da vladi predstavi nekaj razmišljanj. Potem ko je italijanska vlada zavzela Rim, je treba dati katoličanom zadoščenje in omiliti ogorčenje, pomiriti duhove in odstraniti strahove. Vlada naj z dejanji dokaže, da zakonska zagotovila niso mrtva črka in da je papež popolnoma svoboden v izvajanju svoje duhovne oblasti. Da spada k papeževi oblasti pravica izbirati škofove in jih postavljati za voditelje vernikom. Da je v korist vladi, da se ne upira imenovanju škofov in pri tem ne postavlja kakih težkih pogojev, če bi bil papež za to pripravljen in bi novoimenovanim škofom dodelil primerno oskrbovalnino. To bi bilo znamenje pametne politike.

Vse te misli je pisal notranjemu ministru in ministrskemu predsedniku Janezu Lanzi, ki je bil takoj pripravljen stvar premisliti, saj je tudi on želel pokazati Italiji in drugih državam, da je s Svetim sedežem mogoče doseči sporazum.

Don Bosko se je že odločil, da bo šel v Rim, da bi čestital papežu ob njegovem jubileju. Med potjo bi se ustavil v Firencah, kjer bi govoril z ministrom Lanzo. Dne 20. junija pa je prejel od ministra povabilo, da bi dva dni pozneje na vsak način prišel v Firence. Zato je 22. junija zjutraj odpotoval iz Turina, ker je bil razgovor z ministrom določen za večer tega dne.

Don Bosko je prispel v Firence ob 19,35 in se takoj napolnil k ministru. Kjerkoli se je pojavil, so ga spoštljivo sprejemali, tudi tisti na najvišjih položajih, kajti njegova neizumetničena pojava je vzbujala spoštovanje in svoje jasno in odkritosrčno govorjenje je znal združiti s preprostim obnašanjem v spoštovanju njihovega dostojanstva, a vse to brez kakršnega koli dvorjenja. Še več, včasih je tudi tem gospodom povedal resnico s tako odkritosrčnostjo, da bi jo, merjeno s človeškimi merili, lahko imeli za predrznost, toda od njega so vse to mirno sprejemali.

Lanzo je don Bosko že dalj časa poznal in ga je ta z veseljem pričakoval.

Spominjal se je srečanja z njim leta 1865 in ni pozabil nekega odgovora, ki ga je pogosto pripovedoval svojim kolegom in ki so se mu navadno vsi od srca

⁶⁸ Prim. odvetnik Enrico Tavallini, citirano delo str. 428.

nasmejali: »Vprašal sem don Boska, kako lahko vleče naprej toliko svojih ustanov brez vsakršnih dohodkov. Odgovoril mi je, da gre naprej kakor lokomotiva, ki dela puf, puf, se pravi dolgove. Rekel sem mu, da tudi mi tako delamo. Bil je zadovoljen, ker sem ga primerjal s kraljevino Italijo.«

Ko so ministru sporočili, da ga v sprejemnici čaka don Bosko, mu je stopil ljubeznivo naproti, ga povabil v pisarno in ga prosil, naj sede. Svetnik se je, preden je sedel, ustavil sredi sobe in rekel ministru:

»Ekscelenca, zahvaljujem se vam, da ste mi omogočili to srečanje. Brez dvo-ma veste, zakaj sem prišel k vam. Želim dobro Cerkvi in državi. Upam, da vaša ekscelenca dobro ve, kdo je don Bosko, in vam je znano, da sem jaz predvsem katoliški kristjan.«

»Oh, seveda,« je ljubeznivo odgovoril minister, »dobro vemo, da je don Bosko bolj katoliški kot papež.«

Začela sta razpravljati o imenovanju škofov in izpraznjenih škofovskih sedežnih. Govorila sta o italijansko-francoskem dogovoru in o zadnjih dogodkih v Rimu. Tukaj je minister vzkliknil: »Glejte, don Bosko, če ne bi šli mi, bi bilo celo mesto v plamenih.« »Oh, to pa nikakor ne,« je odvrnil don Bosko odločno. »Vedite, ekscelenca, da tudi jaz poznam Rim in vam lahko zagotovim, da ni bilo niti najmanjše nevarnosti za to, kar ste mi rekli. Zato skušajmo omiliti vtis, ki so ga ti dogodki naredili v celem katoliškem svetu.«

»Kako?«

»Imamo zakon o zagotovilih, ki naj ne bo prazna burka. Papež bi moral svobodno izbirati škofove, ki jim bo država priskrbela primerno oskrbovalnino. Tako bo država rešila dostojanstvo Cerkve in pustila njene pravice nedotaknjene. Sicer pa tukaj ne gre za kaj posebnega, za kakšen politični interes.«

Zdelo se je, da je minister istega mnenja. Skušal je vstopiti v njegov način ocenjevanja in mu zagotovil, da ne bo nasprotoval. Don Bosko mu je tudi priporočil, da naj odstopi od ukinitve nekaterih škofij, kakor se je to na splošno govorilo, kajti to bi bila velika ovira za pomiritev. On pa da je pripravljen ponuditi svoje usluge pri Svetem sedežu, da bi tako prišli do mogoče ureditve.

Med razgovorom so poklicali ministra, ker je zasedal zbor ministrov, ki mu je predsedoval sam kralj, in tako je don Bosko ostal več kot eno uro sam v sobi.

Končno se je Lanza vrnil in mu sporočil, da ministrski svet nima nič proti imenovanju škofov. Vendar bi radi vnaprej razpravljali o razmejitvi nekaterih škofij, ker so nekatere zelo majhne. Seveda z namenom, da bi se polastili imetja.

Svetnik je odločno odgovoril, da on nikakor ne bo sodeloval pri podobnem početju. Če pa oni hočejo tak začetek, se on ne bo zanimal niti za imenovanje škofov, ker ni nikakršen poseben pooblaščenec niti ni njegova stvar, da bi dajal nasvete svetemu očetu. On se zavzema za imenovanje škofov zaradi koristi toliko ljudi, ki nimajo pastirjev. Pa tudi za vlado ni dostojanstveno, da se meša v take spletke in kaže, da se požvižga na vse dogovore in zakone. Če je torej vlada odločena vztrajati pri svojem, se on odpoveduje vsakemu posredovanju.

Minister ga je prosil, naj malo počaka, in se je vrnil na zasedanje ministrskega sveta, kjer naj bi obravnavali vprašanje ukinitve nekaterih škofij in o začetku dogovora po don Bosku za imenovanje škofov na izpraznjene sedeže.

To se je dogajalo 22. junija. Toda prav tiste dni se je začela stvar na novo zapletati. Tri dni po pogovoru je kralj Viktor Emanuel podpisal odlok, v katerem se je odredilo, da morajo biti vse bule, odloki, brevi, ukazi in odredbe Svetega sedeža kakor tudi vse bule, odloki in ukazi škofijskih ordinarijev, ki se tičejo namembnosti cerkvenega imetja ali podeljevanje višjih ali nižjih beneficijev, izvzemši mesta Rima in predmestnih sedežev, opremljeni prvi s kraljévim eksekvaturjem, dovoljenjem, in drugi s kraljévim placetom, privoljenjem. Tako se glasi prvi člen Pravilnika za izvedbo kraljevega odloka z dne 25. junija 1871 o eksekvaturju, ki je bil objavljen v *Gazzetti ufficiale* (št. 189) 13. julija in ga je podpisal pravosodni minister Janez De Falco, medtem ko je parlament 18. marca 1871 izjavil, „da se država ne bo vmešavala v zadeve od države priznanih verstev“.

Don Bosko ni vedel, da so v tistih dneh potrdili tak odlok. Sicer je predvideval mnoge in težke ovire pri svoji sveti nalogi, kajti vlada, in to je bilo znano vsem, je, potem ko se je odpovedala kakršnemu koli vmešavanju v opravljanje bogoslužja, hlinila odpor in popustila, kakor da bi jo k temu prisilil parlament. Naj bo že kakor koli, ko se je za to odločil, je storil vse, kar mu je bilo mogoče, vendar se je izogibal vsake obveznosti in z nadvse previdnim govorjenjem jasno povedal, da se ne bo spuščal v nobene privolitve, tudi najlažje ne. Vendar je bil pripravljen zadovoljiti se tudi z manjšim, če je videl, da ni mogel doseči več za korist Cerkve.

Končno mu je Lanza dejal: »Don Bosko, greva v Rim?«

»Pojdiva,« je odvrnil.

In Lanza se je v spremstvu nekaterih gospodov s kočijo, don Bosko pa peš in sam samcat odpravil na železniško postajo, kjer so prvi vstopili v vagon prvega razreda, on pa v drugi razred in se odpeljali. Vse tiste dni in tudi še pozneje, ko se je vlada preselila v Rim, so se ministri nenehno vozili iz Rima v Firence.

Med listinami, ki jih je don Bosko nosil s seboj, je bilo tudi pismo don Dominika Bertija, liberijskega beneficiata, ki mu je pisal: „Priporočam se vašim mogočnim zvezam, da boste ohranili zgodovinsko hišo sv. Frančiške Rimske plemenitim hčerkam te svetnice, oblatkam, kot jim pravijo v *Tor de' Specchi*. Potrudite se, da boste ta plen rešili iz grabežljivih krempljev zaplembnega odbora, ne da bi se morali zateči k neskončnim pravdanjem na sodišču.«

V Rimu se je nastanil pri grofu Vimercatiju v San Pietru in Vincoli, kjer sedaj bivajo lateranski regularni kanoniki. Minister Lanza ni dolgo čakal in ga je spet povabil na pogovor.

Odlok z dne 25. junija je zahteval od škofov, da morajo vladi predložiti papeško bulo o imenovanju. Kdorkoli bo hotel izrabiti odpravnino Svetega sedeža, tako je bilo zapisano v drugem členu, bo moral vložiti prošnjo pri pravosodnemu ministrstvu in na kolkovani vlogi prositi za kraljévi eksekvatur. Don Bosko je pri-

poročil, da bi na novo izvoljeni škofje vladi preprosto sporočili svoje imenovanje. Minister ni mogel ukrepati sam, ker je bilo nekaj nepopustljivih kolegov, ki so bili prepričani, da bodo s tem, ko bodo onemogočili denarne prispevke vlade, tudi že onemogočili izvolitve škofov. Lanza je don Bosku obljubil svojo podporo, prepričan, da bo tudi on lahko vplival na papeža in ga pripravil, da bi popustil. Končno je vzkliknil:

»Glejte, don Bosko. Katoličani menijo, da sem jaz proti njim, resnica pa je kaj drugega.«

Don Bosko je izrabil priložnost in dejal:

»Ekscelenca, prosil bi vas za majhno uslugo.«

»Kako? Kar povejte.«

”Da bi rešili redovne hiše Tor de’ Specchi, sester ljubezni v Bocca della Verità in sester na Trinità dei Monti.”

Razložil mu je tudi posebne okoliščine te prošnje, se pravi: prve sestre bi lahko pred sodiščem dosegle svoje pravice, druge so delovale v bolnišnicah, tretje pa so bile Francozinje. Minister je malo pomislil, si vse zapisal in obljubil, da ne bodo ničesar zaplenili. Obljubo je tudi držal.

Razgovori med ministrom in svetnikom so potekali v največji tajnosti. Papež pa je medtem že zvedel za don Boskov prihod. Dne 27. junija je papež sprejel v avdienco grofico Matildo di Romelley, rojena Robbiano, ki je živela v Belgiji, in ji postavil naslednje vprašanje: »Ali ste že videli zaklad Italije?«

Gospa, ki ni vedela, kam papež meri, je dejala, da namerava v prihodnjih dneh obiskati vatikanski zaklad.

”Zaklad Italije je to, kar morate obiskati. Če boste jutri prišli sem, ga boste videli. Ta zaklad je naš don Bosko.“

Dne 28. junija, na predpraznik svetih apostolov, je don Bosko na povabilo svetega očeta šel v Vatikan. To je bil jasen dokaz dobrote in naklonjenosti, kajti prav tiste dni je papež imel neizmerno veliko dela, ko je moral sprejeti toliko pomembnih osebnosti, ki so prišle na jubilej v Rim.

Ko so ga povabili, naj vstopi, in ko je prestopil prag, ga je papež ljubeznivo pogledal in vzkliknil:

»No, don Bosko, zavetišče san Michele a Ripa je končano.«

Ta dobrodelna ustanova, ki je stala ob obrežju Tibere, je bila papežu posebno pri srcu, ker je bil on v svojih mladih letih tam ravnatelj in upravitelj. Zavzel se je, da je zacvetela, poravnal dolgove in poskrbel za obrtne šole. Da bi med mladiimi obrtniki vzbudil večje navdušenje za delo, je v svoji velikodušnosti kakor don Bosko v oratoriju odločil, da so fantje dobili del zaslužka od svojega dela. Tako si je fant z varčnostjo lahko prihranil lepo vsotico, ki mu je bila v pomoč, ko je odšel iz zavoda in so mu jo pri odhodu izročili.

Toda tukaj moramo narediti korak nazaj.

5.3. KORAK NAZAJ

Papež je s tem navdušenim pozdravom hotel don Boska spomniti na svoje sodelovanje pri ponovni vzpostavitvi prvotnega namena, še bolj pa na sad njegovega nadzornega obiska.⁶⁹ Ko je bil zadnjikrat v Rimu, januarja 1870, ni doživel navdušenega sprejema kot prejšnja leta, in to iz naslednjih razlogov.

Leta 1867 je ob splošno razširjenem strahu pred revolucionarnim pohodom na Rim jasno zagotovil: „Ne bodo vstopili. Bolj verjetno je, da se bodo kamni, s katerimi so tlakovane ceste v Rimu, med seboj pobijali, kakor da bi prišla revolucija v Rim. Njegove besede so se nanašale na takratne poskuse vdora. Toda za naslednja leta je bilo njegovo predvidevanje popolnoma drugačno.

Proti koncu istega leta se je zaradi zakasnele dostave neke knjige⁷⁰ takole opravičil grofici Callori: „Pomirite se, kajti preden se bo zgodila italijanska združitev, kar bo kmalu, bo knjiga natisnjena.“ Od takrat ni dajal nikakršnih zagotovil o miru v Rimu, temveč je s previdnimi besedami začel ljudi pripravljati na možnost zasedbe. Sedaj so tisti, ki so kaj takega imeli za nemogoče in zaupali v veto (pre-poved) in obrambo raznih velesil ter celo upali na nadnaravni poseg v dogajanje, neradi slišali take besede in so vztrajni v svojih idejah začeli gledati nanj z nezaupanjem. In on, ki se je čutil za nedobrodošlega preroka, ni več naravnost odgovarjal na določena vprašanja in je poskušal, če je le bilo mogoče, ne zahajati v javnost.

Stvari so se spremenile. Veliko njegovih prijateljev in zaupnikov je želelo zvedeti za bodočo usodo Rima, Pia IX. in svetne oblasti. Tem je zagotovil, da bo Pij IX. obhajal svoj papeški jubilej in bo prekoračil leta papeževanja sv. Petra. Ko so ga vprašali o političnih dogodkih, je povedal, sicer ne naravnost, da bo Napoleon zapustil Rim tako, da bo umaknil francosko posadko. Jasno pa je napovedal, da bodo Italijani zasedli mesto.

Glas o tem se je raznesel in povzročil napačne sklepe.

Niti prelati papeške kurije niso bili zadovoljni z njim in so ga gledali postrani. Govorilo se je o izrednih milostih, ki so prihajale od njegovih blagoslovov, in o množicah, ki so prihajale k njemu kakor h kakemu čudodelniku. Zato nekateri niso hoteli verjeti vsemu temu, drugi so menili, da vse to ne sodi v Rim, in nekateri, ki niso pozabili njegovega nadzorniškega obiska v Zavetišču sv. Mihaela in vseh posledic, ki so sledile, so ga hoteli postaviti pred Sveti oficij; mogoče zato, da bi ponovno razpravljali o njegovi knjižici ob stoletnici sv. Petra, ki so jo 1867 skušali dati na indeks. Izbrali so enega izmed nameščencev Svetega oficija, ki je bil don Bosku naklonjen. Upali so, da bodo tako lažje uresničiti svoj cilj, da bi prišel na zaslišanje. Dobri prelat je dvakrat poskušal opraviti zaupano mu nalogo. Obakrat

⁶⁹ Prim. MB VIII, str. 692; v slov. izdaji: BiS 8, str. 489

⁷⁰ Preskrbljeni katoličan, 1868.

mu je svetnik odgovoril, da bi se brez težave odzval na povabilo in šel na Sveti oficij, če bi za to dobil izrecno naročilo in bi bil naveden razlog. Odgovor se jim je zdel utemeljen, zato so začeli pripravljati uradno povabilo, toda don Bosko, ki je medtem zvedel za razlog povabila, se je umaknil iz Rima.

Na dan odhoda ga je v cerkvi San Pietro in Vincoli čakalo veliko ljudi, da bi bili pri njegovi maši. Ob novici, da je odpotoval, so odhiteli na postajo, kamor so prišli pred njim. Ko je don Bosko videl to množico ljudi, se je takoj napodil k vlaku. Vsi so se pognali za njim. V gneči so odtrgali železno ograjo in vrata ter se razmestili po tirih in čakali na njegov blagoslov.

Don Bosko se jih je sicer hotel otresti, vendar je bil prisiljen, da je privolil v njihove želje. Ko je zažvižgala lokomotiva v znak odhoda, so vsi pokleknili in on jih je moral blagosloviti. Več pa jih je v naglici vstopilo v vlak v želji, da bi govorili z njim. Nekaj jih je nato izstopilo na bližnjih postajah, drugi pa so se peljali z njim še dalje in nekateri celo do Firenc.

Po tistem začetnem vzkliku in ne da bi še govorila o tem, je papež don Boska ljubeznivo povabil, da je sedel na njegovo stran in ga je začel spraševati o zapleteni zadevi, ki se je je loteval.

Don Bosko je papežu poročal o pogovorih, ki jih je imel z notranjim ministrom, o njegovem nesovražnem razpoloženju, o obljubi, ki mu jo je dal, da ne bodo zaprli nekaterih samostanov, in o njegovi podpori pri imenovanju škofov v upanju na popuščanje Svetega sedeža, kakor je predlagal: da bi se vlada namesto z bulo zadovoljila s preprostim obvestilom o imenovanju, kar pa je bilo zavrnjeno, ker večina zbranih ni hotela, da bi preklicali zakon. Končal je z besedami, da ne pričakuje kaj posebnega, da pa on, kakor koli bodo že potekali pogovori, dela vse v svojem imenu, ne da bi kakor koli hotel vplesti Sveti sedež.

Papež je odobril njegov način ravnanja. Nato je začel govoriti o žalostnem stanju škofij brez pastirja, se razjokal in na koncu vzkliknil:

»Odločil sem se, ne bom popuščal ... Zaslužniti hočejo Cerkev ... Treba je poskrbeti za zveličanje duš. Da, tudi brez denarnega prispevka bomo šli naprej.«

»Prav to sem hotel predložiti Vaši svetosti,« je dejal don Bosko.

»Prav. Glejte, če je mogoče nadaljevati začeto delo, da bi olajšali sedanji mučen položaj. In vi, dragi don Bosko, kaj želite od mene?«

Kot moremo razbrati iz neke spomenice, mu je svetnik najprej izročil album s podpisi vseh salezijancev in gojencev iz Lanza, Borga San Martino, Cherasca, Allassia, oratorija v Valdoccu tako notranjih kot zunanjih ter oratorijev svetega Alojzija, Angela varuha in svetega Jožefa z najboljšimi željami ob 25-letnici papeževanja.

Nato je, kakor je imel navado, začel prositi za posebne milosti, odpustke in blagoslove za razne dobrotnike in gojence, sporočil mu je odločitev za gradnjo cerkve sv. Janeza Evangelista v Turinu in san Seconda, poročal o odprtju zavoda v

Varazzeju in v Trecateju in ga vprašal, kje naj bi odprl nove zavode v Italiji, Švici, Alžiru in Egiptu, pa tudi v Indiji kakor tudi v Kaliforniji, od koder je dobil prošnje.

Ob tej priložnosti je govoril tudi o dobrem, ki so ga razne redovne skupnosti delale v Turinu, in mu omenil namen, da bi ustanovil redovno družbo, ki bi opravljala isto poslanstvo med žensko mladino, kakor jo opravljajo salezijanci za moško, in prosil papeža za odobritev. Papež mu je odgovoril, da bo o tem razmišljal in mu dal odgovor v prihodnji avdienci. Ta odgovor je bil popolnoma ugoden.

5.4. »NE VEM, ALI BO V PRIHODNJE ...«

Na koncu avdience je sveti oče don Bosku ponovil skrb za imenovanje škofov na izpraznjena škofovska mesta, in to v veliki tajnosti, da ne bi spet kak kraljevi odlok skušal motiti in onemogočiti prizadevanje. On sam pa si je pridržal pravico, da bo, ko bodo okoliščine to narekemale, dal svetu dokaz svoje najvišje avtoritete, ki ne dopušča nikakršnega omejevanja.

Potrebno je bilo začeti izbirati. Da bi don Boska o vsem, kar se namerava storiti, obvestil, je dal poklicati več prelatov, ki so menili, da je treba imenovati nekaj oseb, ki dobro poznajo italijansko duhovščino in bi sami ali s pomočjo drugih sestavili seznam duhovnikov, ki bi po znanju, modrosti in svetosti bili sposobni voditi to ali ono škofijo. Te sezname bi potem tajno predložili Svetemu sedežu.

Don Bosko je pripomnil:

»Če se bomo odločili za tak način imenovanja in hoteli določiti mogoče titularje posameznih škofij, bo trajalo predolgo. Ali ne bi bilo bolje, da bi takoj izbrali tiste, ki se nam zdijo sposobni za tako službo in bi jih sveti oče določil za to ali ono škofijo, kakor bi se zdelo bolj prav?«

Papežu je bil don Boskov predlog všeč, in ko je ostal sam z njim, mu je odločno dejal:

»Prav. Naročam vam, da napišete ta seznam in jaz ga bom odobril.«

Končno je svetnik govoril še o neki drugi stvari. Izrazil je obžalovanje, da niso upoštevali njegovega predloga o šolah in učiteljih v Rimu v času papeške vlade. Že leta 1867 se je nekaj monsinjorjev pohujševalo, ko so zvedeli, da pošilja svoje duhovnike in klerike na univerzo študirat literaturo, filozofijo in matematiko, da bi potem mogli poučevati. Navedel je razloge, zakaj se mu zdi to potrebno, in je vabil tudi druge, da bi storili prav isto. Tako bi imeli zadosti diplomiranih učiteljev in tako mladina ne bi bila prisiljena hoditi v državne šole. Sedaj se je to ponovilo v Rimu. Vlada je predložila kuriji, da bi podelila diplome učiteljev in doktorske naslove vsem učiteljem prejšnjega režima, brez vsakega izpita, samo na osnovi ustrezne prošnje. O stvari se je veliko razpravljalo in nekateri, ki so menili, da nova vlada ne bo trajala več kot kako leto, niso hoteli privoliti v don Boskove pre-

dloge, ki je vsem pripovedoval, da nova vlada ni nekaj začasnega, temveč redna vlada, ki ne bo kmalu končala svojega dela, in da je zato nujno potrebno, da sprejmejo njen predlog v korist mladine in zato, da se od mladine odvrne še večje zlo.

Papež je bil istega mnenja z don Boskom in je predlagal, da bi ga sprejeli. Toda kardinal državni tajnik in nekateri drugi prelati so menili, da bi to pomenilo priznanje novih razmer in celo privolitev v sporazum in so ponudbo zavrnil. Imeli so časa eno leto, pa se nihče ni predstavil.

Tako so nekdanji učitelji papeške države izgubili pravico poučevanja. Prav to so želeli sektaši.

Dne 30. junija 1871 je minister Lanza s skoraj vsemi drugimi ministri zapustil Firence in se preselil v Rim. Dne 2. julija je tudi kralj Viktor Emanuel slovesno prispel v glavno mesto.

Po avdiencah pri papežu je don Bosko govoril še z ministrom in mu jasno obrazložil svoje stališče glede pogajanj. Rekel je, da papež ni pripravljen v nobeno ponižujočo privolitev, ki bi žalila njegovo dostojanstvo, in da bi bilo znamenje dobre politike, da ne bi postavljali nikakršnih ovir pri izvajanju njegove duhovne oblasti.

Minister je začel izražati svoje pomisleke, don Bosko pa je, ker je bil utrujen, kdo ve, koliko dela je opravil tiste dni, ko ni imel s seboj nobenega tajnika, zaspal. Minister je utihnil in mu dal mirno počivati. Ko se je zbudil, so, potem ko so se malo nasmejali na račun tega, kar se je zgodilo, nadaljevali razgovor in don Bosko se je kmalu prepričal, da iščejo samo pretvezo, da bi stvar čim bolj zavlekli.

Ko je po končani avdienci odhajal, je vstopil v sobo Buscaglione, veliki mojster prostozidarskega Orienta, sestavljavec poročil za agencijo Stefani, in Lanza ga je vprašal:

»Ali veš, kdo je duhovnik, ki je pravkar odšel?«

»Videl sem ga, pa ne pogledal.«

»Bil je don Bosko.«

»Oh, don Bosko! Že dolgo ga poznam.«

Minister mu je pripovedoval, kako je zaspal v naslanjaču.

V eni izmed omenjenih avdienc, ne vemo ali v Firencah ali v Rimu, je Lanza vprašal o delovanju oratorija v Valdoccu in mu ponudil, da bi odprl poboljševalnico za poredno in zupuščeno mladino v tej ali oni redovni hiši.

»Toda za to bi bilo treba prepoditi fratre ali nune,« je odvrnil don Bosko.

»Saj bi se vi z lahkoto domenili s Svetim sedežem.«

»Toda, ekscelenca, zakaj ne bi za ustanovitev takega zavoda uporabili vojašnice, in sicer to in to, na tej in tej ulici, številka toliko in toliko, oziroma vojašnice na trgu ...?«

Minister se je glasno zakrohotal in dejal, da bi za njegove zasluge moral prejeti viteški križec.

»Ekscelenca, zahvaljujem se vam za ljubeznivo ponudbo, toda križev ima don Bosko že zadosti in don Bosko s križem na prsih ne bi bil več ubogi don Bosko in si ne bi upal prositi miloščino za svoje dečke.«

Ko se je vrnil v Turin, se je takoj lotil nadvse pomembne in težke naloge, ki mu je bila zaupana. Posvetoval se je z zanesljivimi in sposobnimi osebami in skušal dobiti natančne in določne informacije o duhovnikih, ki so imeli vse lastnosti za škofovsko službo. To je storil ob vsaki priložnosti in v ta namen je tudi pisal veliko pisem. Toda vse to ni bilo zadosti. Sicer pa, kaj naj bi storil? Da bi hodil od kraja do kraja in zbiral podatke, je bilo nemogoče in bi vsekakor vzbudil pozornost pri tistih, ki bi papeževim namenom radi nasprotovali. Težavo je zaupal grofici Corsi. Dogovorila sta se, da bi proti koncu avgusta prišel za nekaj časa k njej v vilo Casino v bližini Monferrata, kjer bi z nekaterimi duhovniki razpravljali o vsej zadevi. Grofica je rade volje sprejela predlog in 12. avgusta ji je don Bosko iz svetišča pri San Ignaciju nad Lanzem pisal:

Velezaslužna gospa grofica!

San Ignazio, 11. 8.1871

Hvaležnost je, gospa grofica, tisto, kar me je napotilo, da sem se vas spomnil pri tem svetišču. Prevelike so usluge in prevelika je dobrota, da bi mogel vse to pozabiti. S tem, da ste nam omogočili, da smo odkupili nekaj naših klerikov od vojaške službe, ste naredili veliko večjo uslugo, kot si lahko sami mislite. Če hoče naša Družba odpirati nove ustanove, šole, pouk verouka in se posvečati pridiganju, potrebuje veliko zelo sposobnih ljudi, ki jih je treba odkupiti od vojaške službe. Zato ste odločilno sodelovali pri ustanavljanju naše Družbe, in ker pri nas vsak dan opravljamo molitve za vse dobrotnike, boste vi obilno deležni vseh teh molitev, dokler bo obstajala Salezijanska družba. Zdi se mi nujno potrebno, da vam to povem, kajti poleg vsega, kar ste že storili, ste se ponudili, da nam boste v prihodnje še pomagali.

Da vam z vidnim znamenjem pokažem svojo hvaležnost, sem se odločil, da bomo prihodnji torek, na praznik Marijinega vnebovzvetja darovali sveto mašo pri oltarju Marije Pomočnice, naši dečki pa bodo opravili sveto obhajilo po vašem namenu in darovali svoje molitve.

In za gospodično Marijo, ki obhaja svoj god? Dve stvari: eno duhovno in drugo časno. Duhovna: daroval bom sveto mašo zanjo in prosil za tri velike S: sanità, sapienza, santità (zdravje, modrost, svetost). Časna: mamica bo poskrbela, da bo zadovoljna pri mizi, na sprehodu, na vrtu itn.

In kdaj bomo šli v Nizzo? Če nam nič ne bo prekrizalo načrtov, bom 20. tega meseca z vlakom, ki odhaja ob 7,40 v Alessandrio, odšel na karneval v Nizzo.

Da se prav razumemo. Jaz sem ubog berač in vas zato prosim, da ravnate z menoj v tem smislu glede sobe, postrežbe pri mizi in v vsem drugem. Tisti kos kruha in krožnik mineštre, ki mi jo boste dali, naj bo vse iz ljubezni do Boga. Ostal bom pri vas do petka popoldne.

To bi bil oddih, ki si ga že dolgo nisem privoščil. Kanonik Nasi je tukaj, je sicer dobrega zdravja, vendar se bojim, da ga hočejo angeli odnesti v nebesa. Tako velika je gorečnost, ki jo kaže. Čisto drugače kot jaz, ki hodim kakor krt, vedno samo po zemlji. Bodite tako dobri in me priporočite Gospodu.

Bog blagoslovi vas, vašo Marijo, vašo snaho in vso družino ter vas vse ohrani na poti v nebesa. Amen.

Pozdravlja vas poln spoštovanja najpokornejši služabnik duh. Janez Bosko.

Grofica je vsa ljubezniva odgovorila, da je prejela pismo in da se veseli, da bo lahko za nekaj dni gost v njeni vili (to je bilo prvič, ko je sprejel povabilo), in zagotavljala, da je nedeljo 20. avgusta sprejela z veseljem.

Don Bosko ji je ponovno pisal in spremenil dan prihoda. Na lep način ji je tudi sporočil, kako naj bi se vedla do tistih, ki bi ga radi v tistih dneh srečali, kajti kamor koli je šel, je bilo težko skriti njegov prihod.

Velezaslužna gospa grofica!

San Ignazio, 18. 8. 1871

Iz vašega pisma povzemam, da sem se zmotil. Namesto v nedeljo 20. avgusta bom prišel v ponedeljek 21. avgusta, ob isti uri. To vam sporočam zato, ker včasih pride do neprijetnosti, ko računajo name, pa me potem ni.

Upam, da bomo imeli zadosti časa, da bomo vse zadovoljili. Vi se držite tega dogovora. Tisti, ki prihajajo z denarjem in bi radi govorili o zadevah svoje duše, naj le pridejo ob kateri koli uri dneva in jih bom vedno z veseljem sprejel. Če pa kdo pride zato, da bi me počastil, ga lepo zavrnite.

Zahvaljujem se vam za lepo in krščansko pismo, ki ste mi ga poslali, in medtem ko prosim Boga, da bi nas vse blagoslovil, vas pozdravlja najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

Dne 21. avgusta popoldne je bil don Bosko v Nizzi in že naslednjega dne so začeli prihajati odlični duhovniki iz Piemonta, Lombardije, Ligurije in celo s Sardinije ter od drugod, ki jih je on povabil. V enem samem dnevu je bilo na kosilu osemnajst generalnih in kapitularnih vikarjev.

Medtem ko se je posvečal temu odgovornemu delu, ni opustil nobenega sredstva, da bi zadeva čim bolj uspela. Nekaterim je celo priporočal, da bi se zavzeli pri Svetem sedežu za imenovanja. Prve dni septembra je pisal kanoniku De Gaudenziju v Vercelliju.

Predragi gospod dekan!

V tem trenutku bi bilo izredno pomembno, da bi prosili generalnega vikarja, in če vi sami ne bi imeli za primerno, da bi se postavili na čelo, bi se samo pridružili drugim s svojim podpisom in prosili svetega očeta, da bi poslal čim prej škofa v stolnico v Vercelliju. To storite, ne da bi se dotikali politike, temveč samo za dobro duš. Potem pošljite naravnost kardinalu Antonelliju prošnjo, da bi on podprl zadevo. Če so še drugi župniki in voditelji cerkva, ki bi se pridružili kanonikom, toliko bolje. Ne morem priti k vam osebno niti vam v pismu ne morem kaj več poročati. Gre za nadvse pomembno in nujno stvar. Bog naj vse blagoslovi in molite zame, ki imam čast, da se imenujem vaše uglednosti najvdanejšega prijatelja. Duh. Janez Bosko

Turin, 4. 9. 1871

Po kratkem izletu v Ligurijo, Varazze, Genova in Sestri Ponente se je 8. septembra vrnil v Turin in predsedoval razdelitvi nagrad ob koncu šolskega leta v oratoriju. Nato se je odpravil v Lanzo, kjer je s člani vrhovnega sveta razpravljajal o zadevah Družbe in 11. septembra začel prvi tečaj duhovnih vaj. Medtem je turinski prefekt prejel zaupno brzojavko:

„Če je duhovnik don Bosko tam, ga pokličite, da se čim prej odpravi v Firenze na pogovor o njemu znani zadevi. Pričakujem odgovor. G. Lanza.“

Prefekt komendantor Viktor Zoppi, ki je komaj konec julija prevzel novo službo, ni poznal don Boska in je takoj poslal v oratorij vratarja s pismom za svetnika; prosi ga za razgovor in se opravičuje, da ni prišel osebno. Saj ni vedel niti, v katerem delu mesta je Valdocco, in se je čudil, da bi mogel imeti minister stike, ki so se zdeli zelo pomembni, z duhovnikom, ki so ga imeli za sovražnika nove Italije.

Pismo so poslali don Bosku v Lanzo. Don Bosko je v spremstvu don Cerrutija takoj prišel v Turin in se odpravil k prefektu. Povabili so ga v pisarno, kjer je vprašal, kaj želijo od njega.

»Zelo delikatne stvari,« je odgovoril prefekt. »Ne vem niti ne vprašujem, za kaj gre.« In mu je izročil brzojavko.

Don Bosko, ki je čutil, da bi mu bilo zelo ljubo, če bi mu kaj povedal, mu je na splošno opisal, za kaj gre v skrivnostnem povabilu. Bil je prepričan, da mu bo ta zaupljivost pomagala pri njegovih predlogih, kajti minister bi brez dvoma tudi pri prefektu poizvedel o piemontskih gospodih, ki naj bi postali škofje.

Prefekt je bil z zaupanjem zelo zadovoljen in ga je hotel predstaviti svoji ženi. Don Bosko je tudi njej omenil razlog povabila, zaradi katerega je prišel tja. Tudi ona je rekla, da se čuti počaščeno zaradi zaupnega pojasnila, in je odobravalala zadevo, za katero se je zavzel.

Ko je po obisku pri prefektu šel po stopnicah, se je zgodilo nekaj, o čemer je v informativnem procesu za razglašenje za blaženega poročal sam don Cerruti. „Don Boskova ponižnost se je kazala tudi v pohvalah, ki jih je pogosto prejemal. Rekli bi celo, da se ga te pohvale niso dotikale, tako zelo je bil miren in brezbrizen do njih. Včasih pa so ga tudi ganile in pogosto sem ga videl, kako je jokal. Ko sem ga septembra 1871 spremljal k turinskemu prefektu, ki ga je po naročilu ministra povabil k sebi (predsednik ministrskega sveta Lanza) v zadevi imenovanja škofov, mu je prišla na stopnicah naproti vratarjeva žena in ga prosila za blagoslov. Vzkliknila je: »O, moj Bog, zdi se mi, da vidim pred seboj našega Gospoda Jezusa Kristusa!« Don Bosko je zardel in solze so mu stopile v oči. Dejal je: »Molite zame in za mojo ubogo dušo.«

Ko sta se vračala v oratorij, je dejal don Cerrutiju: »Ali veš, za kaj gre? Ministrski predsednik Lanza me je po turinskem prefektu povabil v Firenze, da bi razpravljali o imenovanju škofov na izpraznjene škofovske sedeže.«

Don Cerruti, ki je bil le malo ali celo nič seznanjen s to zadevo, mu je odgovoril:

»A za to skrbijo sedaj?«

»To je zadeva, o kateri se govori že nekaj mesecev. Jaz sem moral za to že marsikaj storiti in napisati. Vlada je v tem trenutku iz političnih razlogov popustljiva. Pij IX. mi je izrecno naročil, naj delam v tem smislu in mu pripravim seznam oseb, ki bi prišle v poštev za imenovanje.«

Ne moremo točno določiti, ali je don Bosko s prefektom Zoppijem govoril zvečer 9. ali zjutraj 10. septembra. Gotovo pa je, da je don Bosko takoj obvestil ravnatelje domov, da so duhovne vaje preložili za en teden, in se vrnil v Lanzo, kjer so bili predstojniki vrhovnega sveta, in jim spočil o razgovoru s prefektom ter izrazil obžalovanje zaradi odloga duhovnih vaj pa tudi zato, ker se je čutil slabotnega zdravja:

»Reči moram, da se čutim malo utrujenega. Toda korist Cerkve je nad vse, tudi pred našo družbo. Odpotoval bom danes ob sedmih, potoval vso noč, jutri se bom pogovarjal z ministrom in potem bom mogoče šel v Rim.«

Nameraval je odpotovati v Rim po obeh tečajih duhovnih vaj, sedaj pa je uvidel, da je bolje iti takoj na pot, ko je že moral iti v Firence. Predstojnikom je naročil, da če bi kdo vprašal, zakaj je šel v Rim, naj rečejo, da zato, da bi „bil pri postelji zelo težkega bolnika“. Ta je bil, med oklepaji povedano, italijansko kraljestvo.

Dne 11. septembra 1871 je bil v Firencah in po pogovoru z ministrom je brzojavil don Rui: „Prefekt Oratorija sv. Frančiška Saleškega, Turin:

Potujem naprej. Zakasnela vrnitev. Ponovno bom pisal. Vse v redu. Bosko.“

V Rimu je šel takoj k papežu, ki je pozorno prebral seznam duhovnikov, ki jih je on predlagal za škofe, in ga potrdil, kakor je bilo napisano. Tako zelo je papež zaupal don Bosku. Nato ga je vprašal o škofovskih sedežih, ki naj bi jih zasedli, in don Bosko jih je določil 18, kot priča o tem mons. Manacorda. Papež je potrdil. Med njimi je bil za stolnico v Acquiju določen mons. Jožef Marija Sciandra iz Mondovija, arhidiakon stolne cerkve, rektor semenišča in kapitularni vikar škofije Susa.

»In Genova?« ga je vprašal papež.

Don Bosko je potegnil dva šopa papirjev, ju izročil papežu in dejal: »Tukaj je mons. Magnasco, za katerega pravijo, da je poln gorečnosti, čeprav nasprotniki pišejo proti njemu pisma in ga obtožujejo, da ne odobrava razmer, kakor so danes v Italiji, in ga imajo za preveč vdanega papežu in Cerkvi.«

Nato mu je izročil drugi šop papirjev in nadaljeval: »Tukaj pa je N. N. (in je povedal ime), v čigar prid pišejo drugi, celo nekateri od vlade, in pravijo, da je vreden mitre in da ga imajo vsi Genovčani zelo radi. Toda meni je bilo rečeno, da je verjetno vpisan v prostozidarsko ložo.«

Nekdo s papeškega dvora, ki so ga preslepila napačna poročila, je menil, da bi bilo bolje imenovati tega drugega. Pij IX. je poklical enega izmed tajnikov in mu rekel: »Pojdite h kardinalu Antonelliju in ga prosite, da naj pride za trenutek k meni.«

Tajnik je šel, sporočil kardinalu papeževo željo, a ta je odgovoril, da ne more priti, ker ima neko pomembno zadevo.

»Pojdite nazaj in povejte kardinalu, da naj pride vsaj za trenutek,« je odvrnil papež.

Odgovor se je glasil, da kardinal državni tajnik tisti trenutek ne more priti, čeprav je papež želel, da bi tudi on slišal don Boskovo mnenje o tej osebi, saj je dobil poročila tudi na ministrstvu in iz pisem vladi je bilo razvidno njegovo napredovanje. Ko je papež slišal odgovor kardinala tajnika, je brez nadaljnega dal poklicati tajnika iz predsobe in mu rekel:

»Pišite: Mons. Magnasco, nadškof v Genovi.«

Ko je šlo za imenovanje škofa v Alessandrii, ki naj bi nadomestil mons. Antona Collija, ki je zelo trpel zaradi slabega zdravja, je mons. Manacorda dejal don Bosku: »Storite, da bo mons. Colli prišel za nadškofa v Turin in ga tako rešimo.« Toda don Bosko je za Turin sklenil predlagati mons. Gastaldija, škofa v Saluzzu. Bodisi, da je šlo za naklonjenost, ki jo je čutil do njega, bodisi zaradi uslug, ki jih je prejel od njega, pa tudi zato, ker je bil za upravljanje nadškofije potreben zdrav človek. Prosil je papeža, da bi imenoval za nadškofa v Turinu mons. Gastaldija. Pij IX., ki se je z občudovanjem spominjal, kako je na vatikanskem koncilu zagovarjal papežev nezmotljivost, in ki ga je verjetno hotel poklicati celo v Rim, ni hotel privoliti. Toda don Bosko je vztrajal pri svojem in papež je končno popustil in dejal: »Vi ga hočete in jaz vam ga dam.« Nato je dodal: »Prepuščam vam nalogo, da mu sporočite, da ga za sedaj imenujem za nadškofa v Turinu in čez nekaj let še kaj več.« S tem je jasno pokazal, da ga hoče imenovati za kardinala.

Don Bosko je brez odloga brzojavil mons. Gastaldiju: »Ekscelenca, imam čast, da vam kot prvi sporočim, da boste imenovani za nadškofa v Turinu.« Ko je Gastaldi prebral brzojavko, je ves iz sebe od veselja zaklical teologu Chiusu, svojemu tajniku: »Chiuso, Chiuso, gremo v Turin!«

Papež je naročil don Bosku, naj gre k ministru za notranje zadeve, da bi zvedel za nadaljnje namene vlade, seveda popolnoma osebno in neuradno. Don Bosko je šel na razgovor z Lanzo, ki ga je pričakoval z drugimi ministri, in je takole začel pogovor:

»Če bi papež imenoval nove škofe, kaj bi v tem primeru naredila vlada?«

»Ne more jih imenovati,« je odgovoril eden izmed navzočih. »Tega mi ne moremo dopustiti.«

»Ekscelenca,« je odgovoril svetnik, »tudi zakon o zagotovilih priznava papežu to pravico. To sodi v duhovno pristojnost.«

»Če jih bo imenoval, bomo primorani, da jim odklonimo honorarje z odklonitvijo eksekvaturja.«

»Toda zakaj se ne držimo tega, kar je bilo določeno z zakonom o zagotovilih? In zakaj se ne poišče obrazec, ki bi bil sprejemljiv za škofe in Sveti sedež?«

O teh točkah se je začel dolg in spoštljiv razgovor, ne da bi prišli do sklepa. Don Boskovi razlogi so bili prepričljivi in ministri niso vedeli, kako naj bi odločili, da bi zavlekli potek, ki so ga sami začeli. Da povemo resnico: hoteli so se bahati s

toleranco, toda bali so se sektašev. Don Bosko jim je predložil tudi seznam novih škofov, ki ga je sveti oče odobril.

Ko so prišli do imena Gastaldi, ki so ga predlagali za nadškofa v Turinu, so imeli proti njemu tisoč pripomb, ker bi ga, tako so pravili, dvor ne sprejel. Don Bosko pa je nakazal njegove dobre lastnosti: visoko izobrazbo, njegovo bistrovindnost, kako je bil študent kraljeve univerze in tam razglašen za doktorja teologije in kako je v Angliji opravljal večleten apostolat v korist toliko Italijanov, ki so se izselili v tiste kraje.

Pri imenu mons. Magnasca so omenili, da so s prefekture dobili sporočilo, da vlada v Genovi prepričanje, da je ves za papeža.

Vlada bi želela na svoj način spremeniti imenovanja, prepričana, da bi eksekvatur in vprašanje finančne podpore vlade moglo spremeniti izbiro. Don Bosko je sporočil odločitev papežu. »Ničesar, kar sem odločil, ne bom spreminjal,« se je glasil odgovor.

Ko je svetnik na najhitrejši način in v zadovoljstvo vseh opravil svoje posle tudi med ministri, ki so postajali vedno bolj popustljivi, je sporočil, da se bo 13. septembra vrnil v oratorij.

Predragi don Rua!

V soboto ob 11. uri bom, če bo taka Božja volja, v Turinu. Sporoči Feliciti Magna, da naj nama pripravi za kosilo malo mineštre, nato bom malo počival tam ali doma. Pozanimaj se: 1° Koliko znese davek za mletje za vse naše ustanove. 2° Koliko fantov imamo v zavodih, bodisi takih, ki jih je poslala vlada, ali pa so sinovi državnih uslužbencev, ki so v zavodih sedaj ali so bili gojenci v prejšnjih časih.

Nič si ne bi mogli misliti boljšega, kot kar se je zgodilo do sedaj. Še naprej molimo. Pripravite vse za ponedeljek. Bog naj vas vse blagoslovi in imej me za najvdanejšega v J. K. Duž. Janez Bosko

Rim, 13. 9. 1871

Don Boskov delež pri teh imenovanjih se je kmalu razvedel, ker so se o tem razpisali časopisi. Tako je na primer Fanfulla 16. oktobra pisal: „Konzistorij je določen za 27. oktober. Pij IX. bo nagovoril častitljive brate in obžaloval preganjanje vere in dobrih, ki trpijo v svetem mestu, obsodil bo bogoskrunstva, storjena nad samostani in Gospodovimi nevestami. Škofijskih sedežev je bilo do včeraj oskrbljenih 59 (dejansko pa jih je bilo za italijanske škofije imenovanih samo 41 in 2 za ‚in partibus infidelium‘ - v krajih nevernikov). Za stare pokrajine so se držali predloga don Boska iz Turina, ki so ga izrecno za to poklicali v Rim.

Minister, ki je že prej občudoval don Boska, ga je po zadnjih pogovorih v Firencah in v Rimu še bolj vzljubil in bil pripravljen, da mu gre na roko v vsem, kar bi ga prosil. Mesec pozneje je takole odgovoril na eno izmed njegovih prošenj, ki jih je vložil don Rua.

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Rim, 9. oktobra 1871

Velespoštovani gospod!

Glede prošnje, ki ste jo izrazili v svojem dopisu, vam moram najprej povedati, da noben vladni oddelek nima pravice oproščati od plačevanja davkov, zato vam v tem ne moremo ugoditi.

Glede prošnje, ki ste jo izrazili v imenovanem dopisu v zadevi revnih dečkov zavetišča z imenom Oratorij sv. Frančiška Saleškega in glede na zasluge, ki si jih je imenovana ustanova pridobila na področju dobrodelnosti, daje ministrstvo na voljo 2.000 lir.

Ko vam sporočam odgovor na vaš dopis, si štejem v čast, da vas lahko pozdravim.

Vaš najvdanejši G. Lanza

Diplomatska spretnost našega svetnika je ohranila neodvisnost papeža in poskrbela za zveličanje toliko duš. Kakor je mogoče sklepati iz posledic, sta se tajno povezala svetnik in minister. Kakor vedno je Bog vodil in blagoslavljal njegovo delovanje. Ko je s potrpežljivo vztrajnostjo dosegel svoj namen, je šel k papežu, da se je poslovil od njega. Ta mu je rekel:

»Prav, dragi moj don Bosko, tolikokrat ste prosili in tudi dosegli odlikovanja za druge. Kaj želite sami zase?«

»Da bi ostali vedno naklonjeni ubogemu don Bosku.«

»To je že v obilni meri izpolnjeno.«

»Nič drugo kot vašo naklonjenost.«

Svetnik je prišel v Turin 16. septembra zjutraj. Na postaji Porta Nuova ga je pričakoval don Rua in odpeljala sta se na kosilo k že imenovani dobrotnici.

Mons. Gastaldiju so sporočili, da se bo don Bosko vrnil v oratorij tistega popoldneva. Pohitel je, da bi se srečal z njim takoj, ko bi bil doma, zato ga je prehitel. Kleriki in duhovniki so pritekli, da bi pozdravili prijatelja svojega predstojnika. Fantje so ploskali škofu, ki je že večkrat pontificiral v njihovi cerkvi. Ko je monsinjor naletel na don Lemoyna, ga je objel in odšel z njim na majhno teraso ob cerkvi sv. Frančiška Saleškega. Ni mogel stati pri miru, bil je poln svete neučakanosti. In že se je na vratarnici na koncu dvorišča pojavil don Bosko. Vsi dečki so se gnetli okoli njega, da bi mu poljubili roko, zato je šel počasi naprej. »In ga ni in ga ni,“ je tiho ponavljal monsinjor, potem pa nastavil dlani k ustom in z vso močjo svojega glasu zaklical:

»Don Bosko, don Bosko, hitro pridite!«

Don Bosko je dvignil glavo, in ko je zagledal monsinjorja, je pospešil korak. Škof je stopil s terase, prijel don Boska za roko, ga pospremil v njegovo sobo in se tam z njim dolgo zaupno pogovarjal. Na koncu mu je don Bosko sporočil papeževe besede: »Za sedaj nadškof in čez kaki dve leti še kaj več.« Monsinjor pa je dejal: »Prepustimo to Božji previdnosti.«

Tisti večer je don Bosko sporočil skupnosti, da je mons. Gastaldi postal nadškof v turinski nadškofiji. Vse je povabil, da bi se tega veselili, kajti novi nadškof se je kazal velikega prijatelja oratorija in bil vedno v najboljših odnosih z don Boskom.

Naslednjega dne, bila je nedelja, je don Bosko dolgo spovedoval dečke, ki so kar tekmovali, kdo bo prišel prej na vrsto. Dne 18. septembra je odpotoval v Lanzo, kjer se je začel prvi tečaj duhovnih vaj za sobrate.

Duhovniki in kleriki so ga nepotrpežljivo pričakovali, da bi zvedeli, kako daleč so pogajanja za imenovanje škofov. Postavili so mu tisoč vprašanj.

Don Bosko je sestavil seznam, kako se bo pa stvar končala? Kako bo mogel papež posaditi škofo na njihove sedeže? Bo vlada sprejela? Bodo škofje morali prositi vlado za dovoljenje? Bodo morali priznati vlado in jo prositi za eksekvatur?

In don Bosko:

»Koliko težav naštevate! Ali je mogoče Jezus Kristus koga vprašal za dovoljenje, ko je razposlal apostole pridigat evangelij? Rekel jim je ‚pojditel in so šli.

Iz tega odgovora so takoj vsi razumeli, kakšno izhodišče vodi dogovor za zagotovilo papeževe avtoritete. Papež bo deloval v moči svojih pravic in don Bosko je vztrajal pri zakonu o zagotovilih, zaradi katerih vlada ne bi smela delati težav.

Najpomembnejše je, da bi škofije brez škofov takoj dobile svoje pastirje. Za zdaj je malo pomembno, ali bo vlada dala denar ali ne. S tem je don Bosko jasno nakazal neodvisnost Cerkve od države.

Da je bilo to njegovo prepričanje, se vidi iz nagovora, ki ga je papež imel 27. oktobra in v katerem je skoraj ‚ad litteram‘ (dobesedno) ponovil don Boskove besede v Lanzo, se pravi, da papež samo zaradi oblasti, ki jo je prejel od Boga, brez ozira na človeške privolitve, imenuje Cerkvi nove pastirje.

Don Bosko je jasno povedal:

»Papež mi je rekel: sestavite seznam in mi ga izročite. In to je don Bosko tudi storil in bilo je prav narejeno.«

Nato je ponižno sklenil: »Ne vem, ali bo kdo izmed članov naše družbe v prihodnje postavljen v položaj, da bo popolnoma svobodno izbiral imena prihodnjih škofov, kakor se je to zgodilo tega leta.«

Sobratje so ga molče poslušali in se začudili, da stavka ni končal z besedami ‚meni‘. Občudovali so vzrok te opustitve, ki ga je bilo mogoče razbrati iz njegovega ponižnega in skromnega vedenja.

Pozneje je pripovedoval don Cerrutiju o težavah in nevšečnostih, ki jih je imel pri tem. »Vse sem storil zato, da sem ubogal papeža in koristil Cerkvi. Toda kako veliko bolj sem miren tukaj pri svojih sinovih.«

Ponavljal je besede, ki jih je imel navado ponavljati tistemu, ki se je dal premagati nasprotovanju, težavam in nevšečnostim vsake vrste: »Glavno protisredstvo je mirnost in ljubezen. ‚Vince in bono malum‘ (premagaj zlo z dobrim) in potem bodimo veseli in združeni z Bogom.

5.5. VEČ KOT STO PRESKRBLJENIH ŠKOFIJ

Časopisi so že razglasili imenovanje mons. Gastaldija, še preden ga je papež potrdil. Unità Cattolica je 4. oktobra 1871 objavila članek, ki je bil naročen in v katerem so peli slavospeve novemu nadškofu.

Popolnoma pa so ponaredili zgodovino imenovanj škofov leta 1867 in niti z besedico niso omenili don Boska in vsega, kar je on takrat storil za imenovanja. Namen je bil očiten: zamolčati in zakriti delež, ki ga je on imel pri vsej zadevi. Ne bomo rekli več. To je bil prvi blisk strašne nevihte, ki naj bi se razbesnela nad zvestim Božjim služabnikom.

Članek se glasi takole:

Novi nadškof Turina. Mons. Lovrenc Gastaldi je 23. septembra 1871 prejel iz Rima sporočilo, da je iz škofovskega sedeža v Saluzzu premeščen na nadškofijski sedež v Turinu. To je nadvse tolažilna novica za Turinčane, ki v tem vidijo konec vdovstva svoje nadškofije in dobivajo od svetega očeta pobožnega, gorečega in vernega pastirja, ki družji v sebi vse najlepše kreposti naših zadnjih nadškofov. Odločen in energičen kot mons. Franson, je istočasno mil in krotek kot mons. Riccardi. Ker se bomo v kratkem morali ponižno in pokorno podrejati njegovim spoštovanim ukazom, je prav, da napišemo nekaj besed o njem in tako spoznamo dar, ki ga je Pij IX. poklonil svojemu predragemu Turinu.

Lovrenc Gastaldi se je rodil 18. marca 1815 v Turinu. Bil je kanonik pri San Lorenzu in kolegiatni teolog na naši univerzi. Tedaj je gnan od žive želje za večjo Božjo slavo, zapustil slavno mesto in ugodnosti, ki jih je užival, in se odpravil na Angleško, da bi tam evangeliziral (postal je rosminijanec in so ga predstojniki poslali na Angleško). Zaradi izredne nadarjenosti se je kmalu naučil angleškega jezika in je več let pridigal katolicizem premnogim anglikancem, ki so ga sovražili zato, ker ga niso poznali. Na teh svojih misijonskih pohodih je temeljito spoznal protestantizem, njegovo tesno povezanost s sodobnimi protestantskimi tokovi herezije in revolucije in značilnosti moralnih tegob, ki mučijo sodobno družbo.

Zelo navezan na svojo domovino, mons. Gastaldi ni pozabil svojega Piemonta in je natančno sledil vsemu dogajanju, ki je ogrožalo versko življenje. Nikdar se ni zgodilo nič proti Cerkvi, da on ne bi dvignil svojega glasu v obrambo, in mi smo imeli čast, da smo lahko objavljali njegove ugovore, ki jih je podpisoval s celim imenom. Zadnji njegov ugovor je bil objavljen v Unità Cattolici 4. julija 1865, številka 153.

Tistega dne je v Rimu propadlo poslanstvo Ksaverija Vegezzija, ki si je prizadeval postaviti škofove na mnogih italijanskih škofovskih sedežih, ki so bili brez pastirja.

Dne 28. junija 1867 smo naslovili na Pija IX. poziv, ki je bil najprej dejanje zahvale za njegovo zavzemanje zaradi žalostnega položaja mnogih italijanskih pokrajin, ki so bile brez pastirjev, in potem protest proti ministrom, ki so s pretvezo, da rimski papež ne opravlja svojih dolžnosti, povzročili neuspeh na pogajanjih.

Kanonik Lovrenc Gastaldi, ki je bil med prvimi, ki so sprejeli naš predlog, je 3. julija pisal: »Veselo spoštovani gospod urednik, strinjam se in podpiram predlog časopisa Unità Cattolica o klicu italijanskih katoličanov svetemu očetu. V ta namen vam pošiljam svoj dar 20 lir in se podpisujem kanonik Lovrenc Gastaldi, kolegiatni teolog na univerzi v Turinu.

Bog je blagoslovil ta načrt in zbralo se je dvanajst debelih zvezkov s podpisi, ki se sedaj hranijo v papeški knjižnici v Vatikanu, in 355.003,50 lir, ki smo jih položili papežu k nogam, kot je poročal Giornale di Roma dne 9. decembra 1865.

Tako slovesen protest je imel svoj uspeh in ministrski svet, ki mu je predsedoval baron Bettino Ricasoli, je predložil papežu obnovitev prekinjenih razgovorov, kar je tudi z lahkoto dosegel. Poslal je v Rim komendatorja Michelagnela Tonella, ki mu je v kratkem času uspelo doseči dogovor. Kakor je razvidno, je kanonik Gastaldi storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da ne bi bil vključen v spisek novih škofov, ker so ti bili izvoljeni na osnovi soglasja ministrov. Zato je bilo naravno, da bi ti izključili tistega, ki je protestiral zaradi prekinjenih dogovorov in s tem pokazal toliko ljubezen in toliko privrženost Piju IX. Toda ne vemo, kako se je zgodilo, da ali niso gledali na tisti protest ali so ga pozneje pozabili, Gastaldi je bil 17. marca 1867 imenovan za škofa v Saluzzu. V tej škofiji se je z izredno gorečnostjo trudil za dobro Cerkve, in kakor hitro so ga njegovi škofljani natančneje spoznali, so ga v sinovski vdanosti spoštljivo vzljubili. In danes so tako potrti, ker ga bodo izgubili, kakor se Turin veseli, da ga bo dobil. Ko je 4. julija Unità Cattolica objavila protest kanonika Gastaldija, ni mogel nihče pričakovati, da bo prav on povzdignjen v nadškofa v Turinu.

Vse to dokazuje, da niso ljudje tisti, ki ustvarjajo škofo, temveč jih Sveti Duh izbira zato, da vodijo Cerkev, ki je izšla iz Kristusove strani. Ljudje, okoliščine, priložnosti služijo Božji previdnosti za sredstvo, ki ne deluje navadno v moči čudežev, temveč vse ureja po naravnem redu. Končno pa Sveti Duh po rokah rimskega papeža določi osebo in s tem krona delo.

Don Bosko je prebral in dobro razumel članek, vendar zato ni izgubil svojega notranjega miru.

Dne 27. oktobra 1871 je papež sklical konzistorij in brez običajne slovesnosti imenoval nove škofo. V nagovoru, s katerim je začel obred, je uporabil prerokove besede, da je izrazil bolečino, ki mu je težila srce: »Videl sem hudobijo in upor v mestu. Noč in dan je obzidje obdano z nesramnostjo, težavami in krivico.« Slovesno je izjavil: »Protestiramo pred obličjem vse Cerkve in zavračamo tako imenovana zagotovila, kakor smo to jasno povedali v naši okrožnici z dne 15. maja tega leta, in javno izpovedujemo, da v opravljanju apostolske službe izhajamo izključno iz oblasti, ki prihaja od poglavarja pastirjev in škofa naših duš, se pravi oblasti, ki smo jo prejeli od našega gospoda Jezusa Kristusa v osebi preblaženega Petra, od katerega prihaja, kakor pravi sv. Inocenc, naš predhodnik, škofovska oblast in vsa avtoriteta tega imena«⁷¹

Nato je 15 izbranim, ki so bili v Rimu, nadel roket in dejal: »Čutim veliko veselje, ko se vidim obdanega od vas na ta dan, čeprav je moja radost prepletena z določeno žalostjo. Kakor je nekoč naš Božji Odrešenik poslal svoje apostole, tako jaz

⁷¹ Epist. ad Conc. Carthagin.

vas pošiljam v nesrečne škofije Italije, ki so že toliko časa brez pastirjev. Mogoče bi veljalo, ko bi rekel: pošiljam vas kakor jagnjeta med volkove. Ne vem, ali boste lahko prišli v vaše škofije, in ne vem, ali boste imeli vse potrebno za življenje. Ne bojte se. Čeprav sem v pomanjkanju, v katerega so me vrgli, mi še ni nič manjkalo. Tako se bo zgodilo tudi vam. Pojdite.«

Kakor hitro se je zvedelo, da je papež imenoval nove škofove, je vlada onemela. Ni vedela, kaj naj stori, kajti ni mogla narediti nobenega koraka, ne da bi kršila zakon Zagotovil in ne da bi razkrila boj prostozidarstva proti Cerkvi.

Dne 27. novembra je začel svoje delo v palači Montecitorio italijanski parlament in papež je v zaupanju v Božjo previdnost istega meseca imenoval še nadaljnjih 14 škofov in nadškofov v Italiji, med njimi za škofijo Fossano mons. Emilijana Manacorda, tesnega don Boskovega prijatelja. Nagovoril jih je z besedami:

»Ni svetейšega poslanstva, kot je to, ki vam ga je zaupal Gospod: da pasete njegovo čredo in jo vodite po poti ljubezni, pravice in vere, da jo varujete pred zlim, ki bolj kot kdaj prej napolnjuje zemljo. Želim vam, da bi bili potolaženi. Če vam nenasitnost nekaterih ljudi onemogoča, da bi mogli pošteno nositi svoje dostojanstvo, vam Božje usmiljenje gotovo ne bo dalo, da bi vam manjkalo najpotrebnejše.

Pojdite na vaše stolice, kjer boste znali izpolnjevati svoje sveto poslanstvo s tako odločnostjo, da vam bodo pokorni celo hudiči. Spodbujajte dobre, opominjajte hudobne, poučujte spokorjene, umivajte grehe s solzami pokore. Zaupajte v Gospoda, ki vas je izbral za to službo in ki vam bo dal moč, da boste delali čudeže, ki bodo veliko večji, kot je obujanje mrtvih k življenju, čudeže, da boste spreobračali hudobne k dobremu.«

Dne 2. decembra je imel še tretji konzistorij, v katerem je imenoval 18 škofov za Italijo. Na voščila, ki mu jih je izrazil kardinal dekan za zmago Cerkve in Svetega sedeža, je takole odgovoril: »Da, res je, da upamo v boljšo prihodnost in da se bo Gospod usmilil te uboge Italije. Res je, da če Bog hoče kaznovati svoje ljudstvo, mu vzame pastirje in tiste, ki so potrebni na težki poti k večnemu zveličanju, kakor se dogaja že nekaj let tej ubogi Italiji. Nasprotno pa, ko se Bog svojega ljudstva usmili, mu podari vse tiste časne in večne pripomočke, ki lajšajo zveličanje, in prvi med njimi so prav pastirji po njegovem srcu, ki mu služijo za luč in voditelje. To, da Bog dopusti v tem trenutku, da pošiljamo škofove na izpraznjene sedeže, je dokaz usmiljenja in dejanskega dobrega sedaj in zlasti še tistega, ki nam ga pripravlja za prihodnost.«

Imenovanim škofom je kardinal državni tajnik dal naslednja navodila: Namen svetega očeta je, da se vsakdo čim prej odpravi na svojo škofijo, ne da bi naravnost ali kako drugače prosil za kraljevi eksekvatur. Vladnim organom naj samo sporočijo svoje imenovanje, in kjer bi to imelo za posledico odpoved finančnih sredstev, naj takoj začnejo opravljati svoje poslanstvo.

Iz uradne vladne statistike z dne 26. maja 1872 je razvidno, da je bilo v zadnjih konzistorijih od 27. oktobra 1871 imenovanih 107 škofov, od katerih jih je 91 »sporočilo svoje imenovanje z navadnim pismom«, na kar je vlada dala prep-

rost odgovor, 14 »se jih sploh ni zanimalo za kraljevino Italijo« in samo 2, »ki sta predložila svoje imenovanje« ne naravnost, temveč po posredovanju tretje osebe s povzetkom papeške bule, sta dobila eksekvatur.

In drugi? Nastanili so se v semeniščih in nekateri, ki so videli, da so ovirani, so si uredili zasebna stanovanja in živeli od podpore, ki so jo dobivali od papeža, ki pa je potem tudi bila zmanjšana zaradi državnih davkov.

Toda papež, ki je videl, s kakim prazničnim navdušenjem jih je ljudstvo sprejelo, in ko je pomislil, kako se je Cerkev dolga stoletja trudila, da bi se odtegnila državnim posegom v tej tako zelo pomembni nalogi, je 23. februarja 1872 novim izbrancem povedal naslednje:

»Upam, da bom tudi o vas slišal, kar mi od vseh strani Italije poročajo novi škofje. Da so vsi zadovoljni, da so prišli na svoje škofije, ker so jih verniki povsod sprejeli z nepopisnim veseljem in so v ta namen priredili slavnostna praznovanja.

Brez dvoma je privolitev ljudstva veliko zadovoljstvo. Vendar pravim: Ne veselite se zaradi tega. Radujte pa se, ker so vaša imena zapisana v nebesih. Radujte se in veselite se, ker so vaša imena zapisana v knjigo življenja, kjer boste vredni večne sreče. Blagoslov ljudstev in njihova dobra volja sta podpora in pomoč v vaši nalogi, ki ji posvečate svoje življenje. Toda ne manjka nasprotovanje žalostnih, ne manjka pohujšanje grešnikov. A vse to bo priložnost za izpolnjevanje vaše kreposti in za plačilo, o katerem sem vam prej govoril. Tako boste posnemali toliko drugih svetih pastirjev, ki so bili ‚forma gregis‘ (vzor čredi) in so z zgledom svojih kreposti, s potrpežljivostjo in ljubeznijo usmerjali in spodbujali vse k dobremu za večno življenje. Dobri katoličani so med vsemi. In oni bodo, kakor že vemo, da to delajo, pomagali s svojo gorečnostjo v Božjih stvareh.«

5.6. VZDRŽEVANJE ŠKOFOV

Medtem se je v Rimu vedno bolj razvnela protiklerikalna gonja. Od marca 1871 so zasedli osem samostanov, sedemnajst v avgustu, s pretvezo, da potrebujejo prostor za šole, ministrstva, vojašnice, skladišča, sodišča in konjušnice (v ta namen so uporabili samostan Santa Croce in Gerusalemme). Do junija 1872 so zasedli že več kot trideset veličastnih samostanov in redovnih hiš, med temi tudi Tor de' Specchi plemenitih oblatk svete Frančiške Rimske, kamor so prenesli občinske šole.

Don Bosko je stokal od bolečine zaradi tega dogajanja in je iskal izhod iz stiske. Že novembra 1871 je pisal grofici Callori:

»Gotovo ste že seznanjeni z novico, da je bil mons. Manacorda izvoljen za škofa v Fossanu. Mesto je vse v prazničnem ozračju zaradi toliko zaželenega škofa. Upam, da bo dobro delal. Toda do sedaj še nobeden ni dobil ključa od škofijske palače in še manj pa denar.

Ubogi škofje! Kje bodo stanovali? Kje bodo jedli? In oprema, obleka itn. itn.? Kljub vsemu pa sveti oče želi, da se vsak čim prej odpravi na svoj sedež. To je čas za molitev.«⁷²

Tudi po težki bolezni, ki jo je pravkar preстал, je vedno mislil na izboljšanje razmer v Cerkvi in je iz Varraz pisal ministru Lanzi:

Ekscelenca!

Že prej sem se hotel z vami dogovoriti glede vzdrževanja škofov, ki so bili imenovani v zadnjem času, toda bolezen mi je to preprečila. Prosim vas, da za trenutek potrpite s tem dopisom.

Ko sem imel čast, da sem govoril z vašo ekscenco 9. septembra,⁷³ se mi je zdelo, da vlada pušča proste roke papežu pri imenovanju škofov in da tudi ne bi delala težav pri vzdrževanju škofov. Vse to sem sporočil svetemu očetu. Ko je potem njegova svetost dva dni pozneje izrazila svoje zadovoljstvo, ste se tudi vi pridružili in potrdili dogovorjeno. Sedaj se sam vprašujem in me vprašujejo tudi drugi, ali so bile stvari res tako mišljene in izražene v tem smislu in kakšen razlog je vodil k spremembi odločitev. Če bi mi vaša ekscelenca v že znani dobroti hotela reči kako besedo v tem smislu, bi me rešila iz velike stiske in tudi namene vlade bi mogli točno razpoznati.

Zdi se mi primerno, da so imenovanja škofov naletela na vsesplošno odobravanje in da med ljudstvom vlada zato veliko veselje. Z vseh strani prihajajo izrazi zadovoljstva, da je vlada pustila papežu svobodo pri opravljanju njegove svete službe, ko je imenoval nove škofe. Toda ko so bili škofje primorani, da so šli eni v semenišča, drugi pa v svoje hiše ali v kako najeto stanovanje ali kot podnajemniki, se je javno mnenje zelo spremenilo.

Prepričan sem, da če bi vaša ekscelenca slišala, kaj vse se govori na račun vlade, sem prepričan, da bi vi storili potrebne korake, da bi se stvari popravile in zgladile, kar bi bilo v veliko korist vseh prizadetih strani.

Pišem vam v zaupanju in vam zagotavljam, da sem bil vedno katoliški duhovnik in zato vdan poglavarju katoliške Cerkve, vendar pa tudi vedno spoštljiv do vlade in sem skrbel za podanike, ki sem jim vedno služil po svojih najboljših močeh in svojem imetju.

Če menite, da bi vam mogel v čem služiti in s tem koristiti državi in Cerkvi, ni treba drugega kot mi samo sporočiti. Naj vam Bog podeli vse dobro in sprejmite moje vdane usluge. Najvdanejši služabnik Janez Bosko

Varazze, 11. februarja 1872

P. S.: Po 13. tega meseca bom v Turinu.

Pismu je priložil naslednjo spomenico:

⁷² Prim. Dodatek št. II.

⁷³ Dne 9. septembra je turinski prefekt prejel brzojavko, ki je vabila don Boska v Firence. Razgovor je potekal 11. septembra.

*MISLI NEKEGA PIEMONTSKEGA DUHOVNIKA O VPRAŠANJU MED MINISTRSTVOM ZA BOGOČASTJE
IN NOVIMI ŠKOFI, KI JIH JE IMENOVALA NJEGOVA BLAŽENOST LETA 1871.*

Pripombe:

1. Leta 1867 novim škofom ni bilo treba predložiti bul kraljevemu eksekvatur, čeprav je tista leta že veljal v celotnem obsegu v smislu vseh konkordatov s kraljevo savojsko hišo in z vsemi starimi italijanskimi vladami, ker se je vlada zadovoljila s tem, da je spoznala osebe, ki jih je njegova svetost imenovala za škofo. Prav tako ni bilo v smislu tedanjih zakonov mogoče dobiti razumen spregled s strani poprejšnjih dogovorov z gospodom komendatorjem Tonellijem, poslancem kraljeve vlade, kajti že pod prejšnjimi vladami in vzvišenim kraljem Karlom Albertom – čeravno so bili kandidati za škofovstvo predstavljeni kralju in potrjeni od papeža –, so vendar papeške bule predstavili kraljevemu eksekvatur. Senat je potem zelo slovesno razglasil privolitev, ki se je imenovala *Magnum exequatur*.

2. Po zakonu z dne 13. maja 1871 o zagotovilih papežu, kjer je kraljevi eksekvatur omejen samo na zagotavljanje vzdrževanja škofov, se sedaj vladi, ko papež imenuje koga za škofa, ne zdi potrebno, da ji škof predloži svojo bulo: ni več nekdanjih motivov, zakaj so jih vlade hotele videti, ker so bile, po mnenju kanonistov, od nekega zunanjega kneza. Sedaj se niti Cerkev niti njen poglavar ne moreta imeti za taka, ker je v kraljevini Italiji zagotovljeno svobodno izvajanje njegove oblasti do take mere, da je treba konzistorialne odredbe imeti za javne odloke, ne da bi jih bilo treba še kakor koli potrjevati.

3. Ko so škojfe po papeški odredbi priglasili svoje imenovanje, kar so storili s priglavitvijo bul kapitlju, se zdi, da bi to moralo zadostovati za pridobitev vzdrževalnine za škofo, ne da bi jih silili, da naj predložijo še kake druge listine.

Poleg tega pa predložitev bul za vzdrževanje škofov v ničemer ne spreminja jurisdikcije, ki so jo prejeli, kar se lahko svobodno izvaja v smislu 15. in 16. člena imenovanega zakona in bi bil zakon neizpolnjen, če ne bi sledile škofovске vzdrževalnine v smislu znanega načela *beneficium propter officium* (prihodki zaradi službe).

4. Zahtevati bulo, preden škof dobi vzdrževalnino, bi pomenilo isto kot po nepotrebem zahtevati njegovo prijavo, kajti to bi v civilni družbi pomenilo isto kot beračenje. Celo kardinali in še celo sam papež ne bi smeli vstopiti v svojo posest v Vatikanu ali v svojih poslopih, ki jim pripadajo kot papeška ali kardinalska miza, ne da bi prej predložili svojo izvolitev in bi to potrdila vlada.

5. Prav tako bi bilo želeli, da bi kraljeva vlada poskrbela iz fondov kraljevega ekonomata, ki so se polnili iz donosov raznih, škofijskih miz, da bi dala za opremo raznih škofijskih palač, kakor je to navada za prefektore in podprefektore, kajti grdo je videti, kako so bile te palače v času odsotnosti škofov oropane vse opreme.

Ta odločba bi morala veljati tudi danes, ko zaradi obstoječih finančnih zakonov *beneficiati* plačujejo davek od izpraznjenih stanovanj in potem še od predaje novemu imetniku, česar prej ni bilo.

Ne vemo, ali je minister Lanza odposlal ali dal odposlati kak odgovor. Zdi se, da ne. Don Bosko je tri mesece pozneje spet pisal ministru, da bi škofje prejeli kraljevi eksekvatur, potem ko bi Sveti sedež poslal vladi poročilo določnega konzistorija za določeno škofijo in pri tem navedli ime in priimek osebe, ki je bila določena za kak škofijski sedež.

Ekscelenca!

Zadevo o vzdrževanju škofov, ki so bili imenovani zadnje čase, je treba na kak način urediti. Preveč je govoric v škodo Cerkve in v škodo države, ki se širijo, ne vemo v čigavo korist.

Pred nedolгим časom sem pisal vaši ekscelenci, da bo težko uskladiti vladna načela eni strani in načela Svetega sedeža na drugi.

Čeprav sem zunaj vsake politike in javnih zadev in niti nimam nikakršnega naročila od nikogar, mislim, da bi moralo vladi zadostovati avtentično potrdilo Svetega sedeža, v katerem je rečeno, da je bil na konzistoriju dne ... N. N. imenovan škof na izpraznjen škofovski sedež.

Če bi se vaši ekscelenci ta ali kak drug načrt zdel pripravnejši in bi hoteli uporabiti mojo malenkost za obvestilo tistemu, ki se ga tiče, bi se čutil srečnega, če bi mogel v korist moje vlade prispevati k spravi s Cerkvijo. Kot zasebna oseba ne bi vzbudil nikakršne pozornosti časopisja, da bi ti govorili za ali proti, kakor se to dogaja v podobnih primerih.

Prosim vas, da mi blagohotno oprostite to moje nadlegovanje, in me imejte za vaši ekscelenci globoko hvaležnega najvdanejšega služabnika.

20. maja 1872

duh. Janez Bosko

V tem času je ostal v stiku tudi s papežem, kateremu je poročal o veličastnih sprejemih, ki so jih bili deležni novi pastirji, in o svojem obnovljenem zdravju. Govoril pa mu je tudi, kakor se zdi, o vzdrževalnini za škofo, ki bi bila sprejemljiva za obe strani. Sveti oče mu je odgovoril s temle lastnoročnim pismom⁷⁴:

PAPEŽ PIJ IX.

predragemu sinu pozdrav in apostolski blagoslov

Z radostjo smo iz tvojega pisma z dne 8. septembra razbrali, kako so škofo, ki smo jih izbrali za vodstvo izpraznjenih škofij, vdano in pokorno sprejeli in da v mestu, kjer prebivaš, napredujeta ljubezen do vere in pobožnost. Prav tako nam je draga novica o tvojem obnovljenem zdravju, za katero upamo, da bo dolgo ostalo nedotaknjeno. Kar se tiče tvojega prizadevanja za vzdrževalnino škofov, odobravamo tvoje napore in tvojo gorečnost, toda pri sedanjem stanju stvari bo bolje obrniti naše prošnje k Bogu, ki zmore ganiti srca ljudi, saj je obljubil nenehno varstvo Cerkve in to ne more izostati.

⁷⁴ Glej izvorno besedilo v Dodatku št. III, MB X str. 570.

V zaupanju v Božjo mogočno pomoč rade volje podeljujemo tebi, tvojim sodelavcem in dragim dečkom, ki so izročeni tvoji skrbi, v dokaz naše očetovske naklonjenosti apostolski blagoslov.

Iz Rima, pri svetem Petru, 1. maja 1872, v šestindvajsetem letu našega papeževanja. Papež Pij IX.

Dragemu sinu duhovniku Janezu Bosku – Turin.

Položaj, v katerem so se znašli na novo imenovani škofje, je bil zares mučen. Tudi papež, ki je bil sicer globoko ganjen zaradi veselega sprejema, ki so ga škofje bili povsod deležni, je trpel zaradi neurejenih razmer, v katerih so živeli, vendar nikakor ni hotel, da bi naravnost ali po kom drugem prosili za kraljevi eksekvatur. Omejijo naj se na to, da sporočijo vladi svoje imenovanje, in takoj začnejo opravljati svoje poslanstvo. Vlada pa je zahtevala predstavitev bule in prošnjo za podelitev eksekvaturja.

Minilo je že precej časa, ko je nekdo, kakor pravi kardinal Antonelli, »nesmiselno, ne da bi koga kaj vprašal, ne da bi se posvetoval s pristojno oblastjo, ne da bi čakal posebnih navodil od Svetega sedeža novim prelatom«, izročil vladi papeško bulo. Seveda je Sveti sedež pokaral tistega, ki je storil ta korak.

To je bila zares nadvse nerodna zadeva in vsi so želeli, da bi se stvari uredile. Marca 1873 je sam ministrski predsednik povabil ministra za pravosodje, naj bi našel kako rešitev. Najprej so zahtevali brezpogojno predstavitev bule. Potem je De Falco predložil, da bi pisali kardinalu Antonelliju, državnemu tajniku, pismo in ga prosili za »seznam v raznih konzistorijih od Pija IX. imenovanih škofov na izpraznjene škofovske sedeže v Italiji z namenom, da bi mogli izdati ukrepe, da bi vsak škof dobil svojo vzdrževalnino«. Toda tega predloga niso sprejeli. Potem so menili, da če bi objavili odlok o imenovanju v kakem uradnem dokumentu, v katerem bi vsaj deloma nakazali vsebino bule, bi lahko podelili eksekvatur.

Kaj naj storijo? To je vendar zelo resna zadeva. Niti papež niti vlada nista bila pripravljena popustiti. Zato je bilo težko najti za obe strani sprejemljiv način.

Don Bosko brez dvoma ni pozabil na besede svetega očeta, da je treba »v vseh stvareh dvigati k Bogu prošnje, da bi ganil človeška srca«, toda po svoji navadi je hotel dodati tudi svoj delež, kajti »pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal« in »kdor si sam pomaga, mu bo tudi Bog pomagal«. Zato si je še naprej vneto prizadeval za stvar.

Tudi na zadnje pismo, ki ga je poslal ministrskemu predsedniku, nimamo odgovora, toda glas o njegovih pomirjevalnih poskusih se je razširil in tako si je nakopal jezo prostozidarjev in protiklerikalcev, ki so odločili, da ga bodo osmešili.

Z junijem je majhen turinski Il Ficciano⁷⁵, kritično-satirični časopis v slikah, začel v zvezkih po osem strani objavljati vsak dan roman z naslovom Don Broschi.

⁷⁵ vohljač, vtikljivec – op. prev.

Opisoval je do skrajnosti neurejeno semenišče z najbolj potuhnjenimi in hudobnimi predstojniki in gojenci, med katerimi se je kot poglavar odlikoval prekanjeni in zviti klerik Broschi. Takoj so vsi razumeli, koga hoče pisatelj zadeti, in vse je navdalo s studom. Celo delavci, ki so prebiralali tiste strani, so vzklikali, kakor je imel priložnost slišati don Lemoyne, ko se je peljal z vlakom iz Turina v Ciriè:

»Ali še ni konec teh neumnosti? Kaj je don Bosko naredil, vsi lahko vidijo. Če skuša dobiti denar od bogatašev, vsak ve, da z njim vzdržuje stotine dečkov, ki jih je pobral s cest. Tisti, ki to piše, naj naredi isto, če je sposoben.«

II Ficcanaso je bil časopis, ki je skušal odkriti najbolj umazane strani določenih družin in je za to dobival ogromne honorarje, tudi na desetisoče lir. Urednik je bil neki Onetti iz Lu Monferrata, ki je kljub tolikemu na nepošten način pridobljenemu denarju propadel. Ostala mu je samo še hiša v rojstnem kraju in še ta je bila zadolžena. Senik poleg pa je zgorel.

V don Boskovo obrambo je nastopil mladi opat don Maksimilijan Bardessono grof Rigas, udaren govornik, ki je vsak teden in pogosto tudi vsak dan s prižnice žigosal nevero in hudobijo ter skušal ljudi navdušiti za vero in krepost, tako da je kot spreten poznavalec duš prikazoval nebeške lepote. V njem so reveži našli očeta, ki jih je nežno ljubil, žalostne je znal potolažiti, mladina je v njem našla varnega vzornika, pobožne duše modrega vodnika, izgubljene ovce dobrega pastirja ter oratorij in salezijanska družba velikodušnega dobrotnika in neustrašenega zagovornika.

Dragi opat (ki je januarja 1879 umrl star komaj 40 let) je takoj, ko je videl umazanijo časopisa Ficcanaso, napisal in izdal pri tiskarju Foàju knjižico z naslovom Don Janez Bosko: biografski podatki z njegovo fotografijo na naslovni strani. S podporo časopisov je razširil tisoče izvodov knjige. Ni bilo mogoče splesti privlačnejšega slavošpeva.⁷⁶ Naj navedemo nekaj odstavkov:

»Ime don Bosko ne predstavlja samo podobe, ki vabi k svetosti, občudovanju, spoštovanju, dobroti, delavoljnosti, previdnosti, temveč kljub tisočim oviram, udarcem usode družji v sebi tudi trdno voljo za delovanje in v korist bližnjega premaguje vse težave.

Hoteti je môči ...

Koliko dobrotelnih ustanov je uresničil, kjer so bile njegove zamisli kot neuresničljive sanje in proizvod razgrete domišljije, in koliko del je opravil prav tam, kjer se je zdelo, da so težave nepremagljive. In to samo v želji, da bi mogel na krščanski način koristiti svojemu bližnjemu, vedno le v Božjem imenu, ne da bi pri tem gojil najmanjšo senco tega, kar si danes mnogi tako zelo želijo: slavo, čast, naslove, bogastvo. Nobena teh reči ga ni privlačila, v vsem ga je vodila evangeljska ljubezen in človekoljubnost.

⁷⁶ Prim. Dodatek št IV, MB X, str. 570.

Bil je v stiku z bogatimi in revnimi, z mogočneži in berači, v bleščečem stanovanju in v revni koči je znal uresničiti Salomonov rek: Glejte zavzetega moža, ki je doma v hiši kraljev in revežev (Pregovori).

Kdo je ta duhovnik, ki skrbi za koristno zabavo ubogih dečkov in jih istočasno navaja k pobožnim vajam, jim pomaga v potrebi in podpira njihove družine; ki se zanima za njihove težave, ki predvideva vse in za vse poskrbi kot skrben oče, kot zavzet pastir za svoje ovčice? To je don Bosko!

Njegovo ime doni povsod: na cestah, v delavnicah, v družinah. Z vsakim letom se pomnoži njegov sloves in število potolaženih revežev raste.

Don Bosku kakor vsem drugim dobrim in neutrudnim dušam ne manjka obrekovalcev. To je nenehna zgodovina celega sveta. To je plačilo, ki so ga deležni dobrotniki človeštva. Toda nobena vojna ne more premagati takega človeka, ki prav tako ponižen kakor občudovan gre naprej v svojem krščanskem in naprednem delovanju.

To je zvezda, ki blešči v današnjem stoletju, v katerem na žalost delujejo mnogi dejavniki razkroja in nakazuje pot tako dobrim kakor hudobnim.

Njegovo ime, ki je danes na ustih vseh, ne bo pozabljeno. O njem bodo pričali neuničljivi spomeniki in kazali njegovo neoporečno življenje, popolnoma predano koristi bližnjega in vere.«

Knjižica opata Bardessona je imela velik uspeh, tako da je Il Ficcanaso prekinil svojo pripoved, bodisi zaradi nasprotovanja občinstva kakor tudi iz strahu pred sodnim postopkom. Vendar svetnik ni storil proti temu nobenega koraka, pustil je stvar njenemu teku. Bilo je preveč jasno, da je šlo samo za puhel roman, od začetka do konca izmišljen in poleg tega še ogaben.

5.7. VRAČA SE V RIM

Dne 17. junija 1872 je Pij IX. ponovno imenoval nove škofove, »zlasti za to ubogo Italijo, ki ji je treba pomagati, svetovati in jo čuvati«. Svetemu kolegiju pa je izjavil: »Pravo zadovoljstvo je videti, kako so skoraj vsi škofovski sedeži zasedeni s pastirji in kako spodbujajo k dobremu to naše italijansko ljudstvo. Zame in za vse katoličane je bilo v veliko tolažbo, ko smo videli, kako je vera še močna. Verjetno je na tem polotoku zato tako silna, ker tukaj biva naslednik sv. Petra, Jezusov namestnik na zemlji.«

Treba je bilo najti sporazum in dobiti za škofove kraljevi eksekvatur. Don Bosko se je ponovno pogumno lotil dela. Krhko zdravje kot posledica težke bolezni in preveč dela sta mu onemogočali, da bi to leto storil še kaj več. Sklenil pa je, da bo na začetku 1873 ponovno šel v Rim, pa ne samo prodajat srečke za loterijo v korist oratorija in prosit za dokončno potrditev salezijanske družbe, temveč tudi zato, da bi s predsednikom ministrskega sveta razpravljal o vzdrževanju škofov.

Ljubezen do nadškofa ga je pripravila, da je 17. februarja, dan pred svojim odhodom, želel govoriti s svojim cerkvenim predstojnikom in mu zagotoviti, da bo storil, kar bo v njegovi moči za ureditev vprašanja.

Naslednje jutro je odpotoval s tajnikom don Bertom. To je bilo prvič, ko je ta sobrat, ki ga je imel zelo rad, bil z njim na tako dolgem potovanju. Ko sta sedela v kočiji, ki ju je peljala na železniško postajo Porta Nuova, je bil don Berto v trenutku kakor iz sebe. Zbal se je, da je pozabil doma vozne listke s popustom in potreben denar. Toda don Bosko ga je pomiril: »Nič naj te ne vznemirja. Ti še ne veš, kaj pomeni potovati.«

Še preden sta prišla na železniško postajo, sta našla vozne listke, ne pa tudi vsega denarja.

Dogovorili so se, da bo do Bologne, kjer naj bi pridigal postne pridige, njun popotni tovariš p. Franco iz Jezusove družbe. Toda na postaji ga nista dobila. Ko sta prišla v Alessandrio, kjer sta morala prestopiti na drug vlak, je don Bosko povedel don Berta, ki je kašljal, v restavracijo, da je popil malo toplega mleka, medtem ko on sam ni vzel ničesar. Tu sta naletela na p. Franca. Skupaj so nato potovali do Piacenze in med večerjo razpravljali o mnogih stvareh, med drugim tudi o položaju Cerkve v Italiji.

S tega potovanja hranimo veliko pisem, ki jih je don Berto pisal don Rui in fantom v oratorij, in veliko drugih zapiskov. Poročanje o njih bi postalo dolgočasno zaradi nadržanosti, ki so se tikale bolj pisatelja kot svetnika. Don Rua je vse povzel v dveh okrožnicah, ki jih je poslal v domove. Tudi mi bomo skušali v bistvenih točkah podati kratko poročilo.

Ko so prispeli v Piacenzo, je p. Franco prosil don Boska, da bi izstopil in ga v kočiji popeljal v Borgo della Morte, kjer je zasebno živel nekaj njegovih sobratov. Zadržal ga je pri sebi do večera, da so lahko nadaljevali vljuden in ljubeznen pogovor. Med kosilom, ki se ga je udeležil tudi eden izmed mestnih kanonikov, so govorili o dnevni politični in cerkveni novicah in obžalovali žalostno stanje Cerkve, ki mu niso videli konca in so celo predvidevali še hujše.

Don Bosko je povzel besedo:

»Ali se vam ne zdi, da je za Cerkev pravo zmagoslavje, da se je otresla vseh spon in dogovorov z raznimi vladami, ki so hotele imenovati ne samo škofo, temveč tudi župnike za posamezne župnije? Sedaj je veliko bolj svobodna kot prej. Iztekli so se konkordati, ki so Cerkvi samo jemali svobodo, zlasti pri imenovanju škofov. Papež lahko določa škofo, kakor sam hoče, ne da bi moral čakati predloge ali pritrditve. In sedaj so vse škofije v Italiji zasedene in oskrbljene. Res je, da so se morali škofje naseliti v semeniščih, ker jih civilna oblast ne priznava. Da, to je slabo, zelo slabo, ker zanje ni gmotno poskrbljeno. Toda iz slabega prihaja tudi dobro, kajti sedaj se semeniščnikom lahko približajo in se z njimi zadržujejo, medtem ko prej med njimi ni bilo nikakršnega stika in še manj zaupanja.«

Še istega večera ob 7.30 sta z don Bertom odpotovala v Parma. Tu sta izstopila in bila gosta pri šolskih bratih v Borgu delle Colonne. Prespala sta pri dobrem

kanoniku mons. Jakobu Batteiju in naslednje jutro je don Bosko daroval mašo skupnosti in imel kratek nagovor, ki je zaradi čudovite preprostosti vsem ugajal.

Kósil je v semenišču, in da bi zadovoljil predstojnike, jim je pripovedoval o zgodovini oratorija: kako je ob prazničnih dneh s svojimi poredneži hodil od kraja do kraja in iskal stalno bivališče; kako je nekaj časa imel verouk, prepeval večernice in spovedoval ter učil prepevati cerkvene pesmi na nekem travniku in potem kako ga je nekaj prijateljev, ki so bili prepričani, da se mu je zmešalo, skušalo spraviti v norišnico; prišli so s kočijo, ga povabili, naj vstopi, toda on je njih spravil noter in jih dal odpeljati, kamor so hoteli spraviti njega. Ni si mogoče misliti, koliko smeha je to pripovedovanje izzvalo med predstojniki in gojenci.

Popoldne in skoraj ves dan 20. februarja se je zadržal v pogovoru s škofom mons. Villo, ki je bil precej bolehen. Don Berto je pisal: »Pogovor z don Boskom mu je v tako tolažbo, da ga je včeraj hotel ves dan imeti pri sebi in sva zato tudi preložila odhod.« Odločil se je, da bo odpotoval 19. februarja, vendar je še enkrat prenočil v Parmi in naslednjega dne v spremstvu škofa obiskal kraj na drugi strani hudournika Parma, ki mu pravijo Stara Parma, verjetno zato, da bi tam postavili zavod.⁷⁷ Čez dan je obiskal tudi markiza Pallavicinija, »ki ga je dal večkrat poklicati. Prišlo ga je obiskat več parmskih duhovnikov, in če ne bi odpotovala, bi se nabralo veliko ljudi in bi ga oblegali kakor v Turinu.

Zjutraj 20. februarja je don Bosko maševal pri uršulinkah, se vrnil v semenišče, tam je ob 10.30 malo pojedel in se odpravil na železniško postajo, kjer se je ponovno srečal s p. Francom in se skupaj z njim peljal do Bologne ter ostal tam do 22. februarja kot gost župnika pri San Martinu.

»Kakor hitro sva prišla, piše don Berto, »je kardinal Morchini, pisatelj knjige *Petreide*⁷⁸ in nadškof v tem mestu, dal sporočiti don Bosku, da mu bo odvil vse duhovniške pravice, če ga ne bo takoj prišel obiskat. Zato sva šla oba na obisk in naslednjega dne naju je zadržal na kosilu, nakar nama je razkazal vse sobane svoje palače in svojega semenišča in bil z nama nadvse prijazen.

»Tukaj sem obiskal več bazilik. Vse so okrašene s čudovitim marmorjem in slikami klasicistov; zdelo se mi je, da sem obiskoval same pinakoteke. Šla sva maševat v cerkev sv. Katarine Bolonjske, kjer hranijo njeno telo, popolnoma nedotaknjeno, mehko, gibčno in prilagodljivo v kakršnemkoli položaju, čeprav je že 400 let od njene smrti. To dejstvo je nenehen čudež, ki preseneča in osuplja brezverne.

⁷⁷ V Parmi so na prošnjo dobrodelne markize Zambeccari želeli odpreti sirotišnico.

⁷⁸ Kardinal Morchini, velik občudovalec don Boska, je leta 1870, ko je bil škof v Jesiju, izdal *Petreide*, veličasten latinski spev, ki opisuje zmago slavja sv. Petra, njegovih naslednikov in katoliške Cerkve. Tako je pisal don Bosko, ki je dobil od kardinala v dar en izvod s posvetilnimi besedami: »Velečastitemu gospodu don Janezu Bosku v znamenje hvaležnosti in občudovanja poklanja pisatelj.« *Pesnitev* je nosila naslov *Caroli Aloisii Morichini Aesinatium Episcopi: Petreidos Libri III, Ad Pium IX P. M. - Romae, typis Aerarii Pontificii MDCCCLXX*. In don Bosko jo je 1872 izdal v oratorijski tiskarni in prevodu profesorja Nikolaja Chiazzarija v osmercih.

Dne 22. februarja sva nadaljevala pot v Firenze. Ko je vlak dosegel najvišjo točko v Apeninih, kjer proga vodi mimo globokega prepada, je malo manjkalo, da ne bi don Bosko in drugi potniki od strahu omedleli.

Sreča, da je Gospodova roka čuvala nad don Boskom, kajti sicer bi lahko nastala huda nesreča. Namreč pri lokomotivi se je zlomila os. Pred nami je bil dolg predor in pod nami globok prepad.

Komaj je vlak speljal, se je spet ustavil. Še večja nevarnost! Malo pred začetkom predora se je razmaknila tračnica, in če vlaka ne bi pravočasno ustavili, bi se zgodila nesreča. Popravili so tir in spet nadaljevali pot. Vseh se je polastil strah in izstopili so. Don Bosko pa se je smehljaje šalil s tistimi, ki so bili okoli njega: »Tukaj sva dva duhovnika, in če bomo šli v prepad, bova dala odvezo najprej sebi in potem še vsem drugim.«

Medtem se je raznesel glas, da je med potniki tudi don Bosko. Ta novica je bila, kakor bomo še povedali, vsem v veliko uteho.

V Firenze je prispel ob 6.30. Na postaji je čakal nadškofov tajnik in kočija markize Nervi, ki ga je odpeljala na Via dei Servi 11, kjer so ga nadvse ljubeznivo sprejeli. Obiskal je družino Uguccioni in naslednje jutro maševal v njihovi zasebni kapeli. V družbi don Berta je obiskal še nekaj drugih družin in pozdravil nadškofa mons. Joahima Limbertija.

Štiriindvajsetega februarja se je spet odpravil na pot. Don Rua je v prvi okrožnici, ki jo je poslal v zavode, povzel opis potovanja po Toskani, ki ga je podal don Berto v pismu gojencem oratorija:

»Ko je don Bosko z vodičem zapustil Firenze, se je pred njima odprl čudovit pogled na zelene poljane, imenovane Dolina gornjega Arna. Nedaleč od tod je videti Apenine, na katerih je postavljena Vallombrosa, Camaldoli in Alvernia, sloviti srednjeveški kraji. Šla sta skozi Arezzo, eno prvih in najstarejših mest v Etruriji, domovini velikega mecena Gvida, iznajditelja modernih not, Vasarija, Redija ... Ustavila sta se tudi v Cortoni, sezidani na visokem hribu, kjer v veličastni kapeli počivajo relikvije velike spreobrnjene grešnice svete Marjete Kortonske. Ob Trasimenskem jezeru, slavnem zaradi poraza Rimljanov v boju s Kartažani, sta prišla v Perugia, rojstni kraj uglednega Petra Vannuccija, učitelja slavnega Raffaela. Po dveh urah potovanja sta prišla v mesto Assisi, ki leži na ponosnem hribu, kjer častijo telo serafskega sv. Frančiška in kjer se je rodil slavni Metastasio.

Skozi Spoleto, Terni in Narni, domovino cesarja Nerva, sta prišla v kraj, ki leži že v pokrajini, ki so jo v starih časih imenovali Lacij, nato pa ob bregovih reke Tibere prispela do skrajnih mej glavnega mesta sveta. Razvaline hiš, ostanki spomenikov in slavnih stavb so nakazovali, da sta prišli v kraje, do koder se je raztezal stari Rim.

Ko sta proti jutru prišla v Rim, ju je na postaji pričakovala kočija mons. Manacorde, ki ju je mimo Kvirinala pripeljala v hišo apostolskega odpravnika Colonne na Via Santa Chiara 49. Naslednjega dne je don Bosko maševal v hiši in nato šel na

obisk h kardinalu Berardiju, njegovemu velikemu občudovalcu in – povejmo kar naravnost – resničnemu zaščitniku, odpravniku poslov pri Svetem sedežu, ki je zastopal don Boska naravnost pri svetem očetu.

Don Bosko se je takoj lotil dela. Papež mu je dovolil, da sme razpravljati z vlado. Vendar v teh razgovorih Sveti sedež ne išče sprave, temveč don Bosko v svojem imenu razpravlja o vsem, kar se tiče zakona o zaščiti.

Šlo je za naslednje vprašanje:

Kako naj škofje prosijo za vzdrževalnino, ne da bi ta prošnja pomenila priznanje kraljevine Italije?

Mnogi prelati v Vatikanu so bili tako nasprotni, da bi o tem najraje sploh ne začeli razpravljati. Zato je bilo treba imeti veliko poguma.

5.8. DRAGOCEN DOKUMENT

Don Bosko se je v svoji veliki previdnosti, ki mu je bila lastna pri vsem njegovem delu, posvetoval z raznimi uglednimi in pristojnimi osebami tudi zato, da bi potem te osebe v svojih zasebnih razgovorih zastopale njegovo mnenje.

Med drugimi je vprašal za svet uglednega p. Sebastijana Sanguinettija iz družbe Jezusove, ki mu je pripravil spomenico in mu jo izročil že prej v Turinu ali sedaj, ko je prišel v Rim.

Ta odlično sestavljena listina obravnava dve stvari: politične volitve, pri katerih do tedaj niso hoteli sodelovati poslanci klerikalnih strank, in vprašanje kraljevega eksekvatur. Ker je listina izrednega pomena, jo bomo v celoti objavili.

I H S

16. februarja 1871

Ko zapisujem stvari, za katere mi je vaša uglednost v zasebnem pogovoru pokazala zanimanje, ponovno izjavljam, da se v vsem popolnoma podrejam avtoriteti Svetega sedeža in se čutim ponosnega kakor vsak dober sin Cerkve, da lahko v vsem ravnam po željah namestnika Jezusa Kristusa na zemlji.

Zato v vsej skromnosti podajam nekaj dvomov in nič več.

I. Politične volitve

Naj sem si še tako prizadeval, da bi brez strasti bral vse, kar se je v Italiji napisalo o udeležbi katoličanov pri političnih volitvah, in pri tem imel celo neko naklonjeno stališče, moram odkritosrčno reči, da nisem našel ničesar, kar bi zares potrdilo, da take volitve niso dovoljene ali primerne.

Kar se tiče dovoljenosti, naj omenim:

1. Poslanec tudi v konstitucionalnem mehanizmu predstavlja ljudstvo in ne vlade, prav tako ljudstva ne predstavlja posredno, temveč na čisto določen način po bistvenem in neodtujljivem pravu, ki je v soglasju z zakoni.

2. Zato prisega ne vsebuje nujno drugega kot samo priznanje družbene avtoritete, ki pa nima izvršilne oblasti, temveč je samo pogoj, brez katerega ni materialne eksistence družbe.

3. Zato ima poslanec zakonodajno oblast samo za družbo, ki ima pravico in dolžnost, da se ohranja. In tako odpade priljubljen ugovor, da zlorabljam pravice pravosodne oblasti.

4. Vsak poslanec ima pravico, da v moči parlamentarne pobude, kolikor je odvisno od njega, predlaga odstranitev kateregakoli zakona, ki se njemu zdi v nasprotju z vero, moralno, njegovo vestjo kakor tudi gospodarsko koristjo naroda.

5. Iz tega sledi, da prisega izpolnjevanja državnih zakonov pomeni za poslanca še drugo trditev, da si pridrži pravico predlagati in odpravljati stvari, ki se po njegovi vesti zdijo škodljive. To pa je bistvena razlika med prisego poslanca in prisego navadnega državljana.

6. S svobodo glasovanja lahko, kolikor je odvisno od njega, učinkovito onemogoči vsak slab zakon.

Iz tega sledi, da v članu odločujočega zbora glede na šest omenjenih reči niti vse skupaj niti vsaka posamezna ne nosi v sebi nič nedovoljenega in grešnega. Zato itn. Kmalu bom odgovoril na ugovor proti pohujšanju, ki bi se dalo dobrim.

Kar se tiče primernosti, se mi zdijo potrebne naslednje pripombe:

1. Dosedanji rezultati nesodelovanja v Italiji so imeli en sam učinek: da so omogočili in celo pospeševali vsako odločitev v škodo Cerkve, pa naj je bila še tako krivična. Res je, da so s tem dosegli, da se kraljevina Italija ni utrdila in da se ni pokvaril moralni čut naroda in drugo. Koliko je to res, se bo pokazalo iz naslednjega, kar bom povedal. Učinki nesodelovanja so torej za dobro stvar ostali popolnoma nični.

2. Sedaj pa o močnih razlogih, o katerih sem prej govoril. To, da ne smemo in ne moremo potrjevati krivice in hudobije in da v ljudstvu ne smemo kvariti čuta za pravico in krivico s tem, da več ne ločimo med enim in drugim, je res, toda slabo uporabljeno. Četudi priznamo, da je začasno vzdržanje dostojanstven protest proti krivici, pa menim, da mora vsak pameten človek razumeti, da se družba ne more odpovedati pravici do biti in tudi ne sredstvom, ki so nujno potrebna za ta cilj, in predvsem dobrim zakonom. Če to velja predvsem za verske in moralne zakone, pa ne izključuje političnih, upravnih, finančnih, vojaških in drugih zakonov, ki prav tako lahko koristijo moralnemu napredku. Zato mora vsak pameten človek razumeti, da je sodelovanje pri zakonodajni oblasti s katoliško vestjo stvar, ki je sama po sebi usmerjena k družbenemu dobremu, in da, ko iz tega sledi tudi krepitev in uveljavitev vlade, prihaja to posredno in bo v vsakem primeru manjše zlo kot nered in anarhija. Kdor se zaradi tega pohujšuje, je ali izobražen in nima prav, ali pa je preprost in pod vplivom določene avtoritete. S tem izginja utvara kvarjenja moralnega čuta.

3. Poleg tega pa ne smemo omalovaževati dokaza iz dejanskega stanja. Vprašujem, ali je v sedanjem stanju (ker nočem bloditi po oblakih) družbena ideja anarhija, ki je najslabša oblika političnega položaja ter po svoji naravi nasilna in zmedena, začasna, in če gledamo na dejansko stanje, tudi že restavracija (čeprav ne verska, mo-

ralna in intelektualna), se pravi vzpostavitev nekdanjih političnih oblik. Dejstva nam pričajo prav o nasprotnem. Za to nam je lep primer Francija. Torej slavno načelo »Pustimo, da se vse zvali v prepad, kajti prepojeno s petrolejem bo dalo bolj bujne lilije⁷⁹ pravičnosti in anarhiji bo sledila blaženost absolutizma« nima nikakršne pametne osnove. S tem, da se dobri ne udeležujejo glasovanja, silimo družbo v zanesljivo hudobijo, anarhijo, v smislu optimizma, ki se nikdar ne bo uresničil.

4. K temu naj dodamo še zgled drugih narodov. Vem, da tisti, ki so nasprotnega mnenja, trdijo, da smo mi Italijani poseben primer. To trdijo, pa ne dokažejo. Vse tiči v zmoti, da katoliški poslanec s svojo navzočnostjo pri zakonodajni oblasti odobrava vse, kar je naredil sedanji politični red. Nikakor ga ne odobrava, temveč sprejema kot dejstvo in v moči nekega drugega načela, se pravi družbenega ohranjanja, uporablja moč, ki jo ima v roki, da učinkovito preprečuje zlo in dela dobro. In v tem ni razlik med raznimi narodi. S tega vidika se tudi ob dejstvu, da so bogoskrunsko vdrli na cerkvena področja, stvari ne spremenijo, kajti družba teži za svojim ohranjanjem.

5. Da temu razlogu damo večji poudarek, moramo omeniti še nekaj drugega: da sedanje družbe ne moremo primerjati s prejšnjimi družbami. Če v sedanjem pogostem spreminjanju vlad ne bi bilo drugega kot razlika v obliki in bi družbene pravice ostale nedotaknjene, bi vzdržanost za samozvano vlado lahko imela videz zavrženosti, kar po drugi strani ne bi bilo škodljivo za družbo. Toda nič storiti sedaj pomeni pospeševati družbeni razpad. Vsak nered je bolj ali manj družbena zadeva in do vsakega družbenega nereda ima vsak dolžnost, če že ne dolžnost, pa vsaj pravico, da se mu zoperstavi z zakonitimi sredstvi, ki so mu na voljo. Iz tega sledi, da bi bila očitna krivica, če bi se po naključju vrnil upravičen vladar in bi hotel kaznovati tiste, ki so dejansko sodelovali z zakonodajno oblastjo samo zato, da bi preprečili nered in anarhijo, kar moramo vedno predpostavljati v tistem, s čimer se je zavzemala za zakone v korist naroda. Govorim samo o zakonitem organizmu, ker je to predmet moje razprave, vendar s tem nimam namena izključiti drugih oblik nekaznivega sodelovanja. Toda hvala Bogu so v tem moderne ideje tako odločne, da ni nevarnosti za nasprotno. Iz tega je tudi jasno, da glede ocenjevanja političnih prestopkov v primerjavi s splošnimi obstaja nekaj resnic v razlikovanju, kakor so med pobudniki moderne civilizacije različni pogledi na pojme svoboda, napredek, enakost, in je resnično pomešano z zmoto in zato ni mogoče vsega ne sprejeti ne zavreči.

6. Iz take pravice, da se uprejo družbenemu neredu, ne pravim, da za tistega, ki tega ne uporablja, prihaja resnična krivda, ki zadeva družbeno telo, istočasno pa tudi menim, da ni mogoče zanikati, da katoličani, ki samo zakonito uporabljajo učinkovita sredstva, jasno kažejo vsem, da nimajo nikakršne krivde ali negativne vloge v hudobiji, ki se začinja. Če bi bilo tudi res, kar mnogi gorečneži na vse načine razglašajo, da bi s tem, ko bi šli na volitve in bi nekaterim našim uspelo priti v parlament, ne dosegli ničesar in ne bi nikamor prišli (kar je za nas uboge umrljive ljudi zelo negoto-

⁷⁹ Emblem francoske monarhije (op. prev.).

vo), bi katoličani v parlamentu mogli storiti vsaj dvoje: branili bi resnico in pravico, skupno dobro in bi se s svojim glasom, ki je edino učinkovit, zoperstavili krivici in hudobiji. Volivci bi s tem, ko bi jih izvolili, in izvoljeni bi s tem, ko bi zastopali njihove cilje, jasno pokazali, da so oni za skupno dobro storili vse, kar je bilo v njihovih močeh. Pri tem pa bi se dalo veliko povedati o nekoristnosti, ki o njej govorijo s tako bahavo gotovostjo kot o čisto gotovi zadevi, medtem ko še zdaleč ni tako gotova. Kaj pa če bi bili izvoljeni iz vrst liberalnih katoličanov!? Ker sedaj ni primerno, da se spuščamo v ta labirint nespোরазumov, ki je povezan z izrazom katoliški liberalci, bom samo odgovoril, da »katoliški poslanec« ni isto kot katoliški liberalec in da stari rek pravi ‚adducere inconuenies non est solvere argumentum‘ (navajanje izjem še ne pomeni zavrnitev dokaza).

7. Oprt na dosedanje razpravljanje menim, da me ne boste imeli za predrznega, če povem, da je dosedanje pisanje mnogih katoliških konservativnih časopisov in dnevnikov proti volilni pravici katoličanov bilo prehudo: pritirali so stvari do take skrajnosti, da so hoteli dokazati, da je volilna pravica za italijanske katoličane božji rop proti veri, krščanski morali, pravičnosti, celo proti naravni poštenosti. Tako zaostrovanje in zavračanje ima za svojo naravno posledico nadomeščanje zmagoslavja lastnega prepričanja z resnično zmago resnice. Iz takega načina razpravljanja se zgodi pri tistih, ki imajo v dobri veri drugačno prepričanje, da jih imajo za pripadnike sektašev, za sovražnike Cerkve, kar oni iskreno zavračajo. Dostikrat pride pri zavračanju tistih, ki jih črnijo, do take nestrpnosti, da trdijo stvari, ki nimajo nikakršne pametne osnove, in je prava žalost in sramota, da so bile sploh izrečene. Lahko bi vam navedel celo vrsto sodobnih primerov, toda vaša uglednost jih bolje pozna kot jaz sam. Zato bom tukaj omenil samo nekaj vidikov glede vprašanja političnih volitev.

8. Taka nespravljiva polemika je med katoličani toliko bolj brez pravega smisla, kolikor bolj pametna, prodirna in dobrohotna je bila oblika, ki jo je uporabil Apostolski sedež. Če presojamo njene izjave, vidimo, da je bila najprej z določenimi pogoji na obliko prisege izražena omejitev, v moči katere so katoličani smeli upravičeno in svobodno voliti poslance in biti tudi voljeni. Potem so kot posledico zadnjih nasilnih dejanj v samem mestu Rimu menili, da po pameti ‚non expedire‘ (ni primerno) politično delovati, čemur so se mnogi uklonili. Vendar s tem še ni rečeno, da je razprava končana, zlasti ne o notranji vrednosti take odločitve in o praktični stalni in vedno veljavni normi ravnanja. Vse kaj drugega pa je svojevoljna razlaga določene šole nekaterih previdnežev, ki po svoje odgovarjajo na navodila Svetega sedeža. Ti hočejo v tem videti jasno, odprto zavračanje vseh, ki menijo, da so politične volitve upravičene in primerne vsaj same po sebi, ne glede na trenutno prepoved. Vse te mečejo v isti koš in jih označujejo z liberalnimi katoličani, z izrazom, za katerega sem rekel, da je dvoumen in je v določenih primerih bolj žalitev, dostikrat celo obrekovanje in označuje ljudi, ki izdajajo resnico, se družijo s krivico.

9. Končno se mi zdi, da se po zasedbi Rima vprašanje ni bistveno spremenilo. Načela,

ki sem jih uporabljal, bi lahko dopuščala tudi to možnost. Če izvzamemo neposredno željo svetega očeta, ki je za vsakega dobrega katoličana ukaz, so razlogi, s katerimi bi nekateri radi pokazali to razliko, vabljivi, če hočete, lepi, vendar brez kakršne koli osnove. Stvar zato ostaja tudi še sedaj taka kot prej.

Prepuščam vam ta svoja spoštljiva pa obenem svobodna razmišljanja o političnih volitvah. Razpisal sem se bolj, kot sem imel na začetku namen, vendar je to zame izredno pomembna zadeva. O vsem drugem bom bolj kratek in bom stvari samo nakazal.

II. Eksekvatur

Glede razprav o eksekvatur, ki ga italijanska vlada v Zakonu o zagotovilih zahteva od škofov, ki jih je papež svobodno imenoval, se mi zdi potrebno, da razmislimo naslednje: Predvsem je treba vzeti za izhodišče, da predstavitev bule kraljevemu eksekvatur, naj se to opravi na kakršenkoli način, prinaša kot posledico priznanje četudi implicite (posredno) sedanjega političnega reda in posledično zakona o zagotovilih, s strani Svetega sedeža ne pride v poštev, če le obstaja kak način, da se to uredi. Vendar se mi zdi, da ni tako. Moji razlogi so naslednji.

Da je zahteva po eksekvaturju zunaj vsake pravice civilne oblasti, nepravična in tiranska zlasti v režimu svobode, je popolnoma jasno in ne potrebuje dokaza.

Vsekakor pa ni sama po sebi slaba v strogem smislu te besede, tako da jo Sveti sedež v določenih primerih lahko tolerira, kakor se to dogaja v raznih konkordatih.

Prav tako je jasno, da ima od papeža imenovani škof s tem že pravico in vsa pooblastila v duhovnem in časnem pogledu, kolikor mu pripada, in je zato nepravično, če mu kdo v tem postavlja kake pogoje.

Ker pa je škof tudi državljan in s tem podvržen zakonom države, ne vidimo razloga, da se ne bi mogel podvreči tudi nepravičnemu in mučnemu zakonu, ki sam po sebi ni slab, in izpolniti, kar ta zakon od njega zahteva, kakor se podvrže npr. hipotekarnim, nasledstvenim itn. zakonom. Taka podvrženost je dejanje imenovane osebe, ne pa Apostolskega sedeža.

Da bi odpravili pohujšanje slabotnih, bi na vsak način bilo dovolj, da bi kakorkoli prikazali (npr. s papeževim pismom kardinalu državnemu tajniku ali pa tudi na bolj preprost način, ne da bi morali uporabiti bolj slovesne oblike), da gre za individualni odnos med škofom in državo in da zato predložitev bule ni dejanje Svetega sedeža, niti ne škofa, temveč podreditev državljana sedanjim zakonskim predpisom in taki neprijetnosti, če hoče doseči vse svoje pravice.

Tako dejanje ne bi prav nič prizadelo Svetega sedeža, saj tudi papež ne imenuje škofov v moči zakona o zagotovilih, temveč v moči oblasti, ki jo je prejel od Boga. S tem, ko papež imenuje koga za škofa, je od Svetega sedeža storjeno vse.

Za imenovanega škofa pa eksekvatur ni drugo kot predstavitev dejstva. Če potem nastanejo ovire in nasprotovanje, je to čisto drugo poglavje in z njegovimi pravicami nima nikakršnega opravka.

Da mora imenovani škof pretrpeti tako neprijetnost, je boleča nujnost zaradi čudne razlage besede »preskrbovalnina« s strani italijanskega ministrstva, v moči katere

naj bi škofje opravili eksekvatur in se zato znajdejo v težavah ne toliko zaradi svojih materialnih potreb, temveč zaradi izpolnjevanja svojega duhovnega poslanstva.

Če tega do sedaj niso storili v znak protesta in zato, da bi videli, ali bo konec nepravilne zahteve in sramotnega zakona o zagotovilih italijanske vlade, moramo, kakor sem rekel, izjaviti z modrostjo in previdnostjo, da se škofje kot posamezniki in državljani, če menijo, da je primerno, smejo podvreči sedaj veljavnim zakonom, brez česar ne bi mogli svobodno doseči svojih pravic.

Bila bi pa očitna krivica (četudi ne nemogoča), če bi italijanska vlada kateremu izmed imenovanih škofov zavrnila eksekvatur, kajti v tem primeru bi odpravili tako imenovano zagotovilo svobodnega imenovanja škofov.

To naj velja tako mimogrede za spomenico. Vaša uglednost bo znala več in bolje povedati kot jaz. Molite zame.

Seb. Sanguinetti S. J.

5.9. PRVI »MODUS VIVENDI«

Da bi čim prej rešili to zamotano vprašanje, se je don Bosko takoj lotil dela. Tudi kardinal Antonelli je bil proti kakršnikoli poravnavi in ne bi dopustil nikakršnih poskusov zblížanja. Ker pa je vedel, da je sveti oče dal don Bosku vsa pooblastila za imenovano nalogo, in je tudi on gojil pošten prijateljski odnos do njega in ga občudoval, mu je dal delati in je želel biti samo na tekočem o vsem dogajanju.

Šestindvajsetega februarja je don Bosko obiskal kardinala, ki ga je takoj sprejel in se z njim pogovarjal dve uri. »Glavna vsebina pogovora je bila,« tako piše don Berto, »vzdrževalnina škofov, kako bi jo mogli dobiti od države, ne da bi pri tem prišli navzkriž s pravicami Svetega sedeža.«

Eminenca je bil zelo zadovoljen z obiskom. Cenil ga je tako zelo, da se je z njim pogovarjal tudi o drugih vprašanjih in ga povabil, naj bi ga kmalu spet obiskal. Tudi don Berto mu je mogel poljubiti roko in smel povedati nekaj besed. Kardinal pa je dejal: »Molite, molite Gospoda, da nam da moči, da bomo prenesli te težke preizkušnje!«

Ko sta se vračala domov, je don Bosko zaupal don Bertu:

»Kardinal Antonelli mi zelo zaupa in mi pove tudi najbolj skrite stvari.«

Istega dne je prosil tudi za avdienco pri svetem očetu. Dne 27. februarja mu je bilo sporočeno, da ga papež čaka ob 18.15. Ob določeni uri je bil v Vatikanu. Ko je vstopil v dvorano splošnih avdienc, so ga, kakor hitro se je zvedelo, kdo je, obdali mnogi prelati, mu čestitali in izražali veselje, da ga spet vidijo.

Don Rua je v prvi okrožnici pisal: »Bilo je ob pol sedmih, ko je don Bosko stopil v papeževo pisarno. Čez uro in pol so poklicali tudi tajnika. Ko je ta zagledal papeža, ga je spoštovanje tako prevzelo, da je padel na kolena in ga prosil za blagoslov.

Kako silno dobrohoten in ljubezniv je sveti oče! Don Berto se je opogumil in rekel papežu: »Kako veliko srečo imam. Če bi sedaj moral umreti, bi rade volje umrl.« Pij IX. mu je z angelskim smehljajem segel v besedo in mu dejal: »Ali naj zato zapojemo Sedaj odpuščaš svojega služabnika v miru?« Ko mu je potem pripovedoval o izredno velikem številu fantov, ki jih je don Bosko imel za svoje sinove, je bil papež začuden nad tolikim številom dečkov. Ko ga je don Bosko prosil za nasvet, ki bi ga dal vsem fantom, je Pij IX. odgovoril:

»Da, da, vse vam naklonim, vse vas blagoslavljam. In kaj naj drugega rečem tem fantom kot to, da bi vztrajali v dobrem? Mladič tudi v starosti ne bo odstopil od svoje poti. Sedaj mi dopustite, da stopim in prinesem za vsakega izmed vaših sinov svetinjico. Za don Boska največjo, kajne?«

»Seveda, Svetost.«

Ko sta prejela papeški blagoslov, sta se zadovoljna vrnila domov.

Bilo je že zelo pozno in don Bosko je med potjo rekel don Bertu:

»Opravili smo veliko stvari. Spravil sem v red vse, kar sem moral povedati in prositi; sveti oče je bil zadovoljen in mi je dejal: ‚Če bo šlo tako naprej, bomo marsikaj spravili na pravo mesto.‘« Naklonil je tudi naslov monsinjorja don Masniniju, tajniku škofije v Casalmonferratu, in za teologa Appendinija, ki je bil nekoč njegov profesor v semenišču in je sedaj dekan v Villastellonu.

Zaupal mu je tudi, kako je vzvišeni papež prejel dar 1.000 lir v marengih markiza Fassatija in drugih pobožnih oseb in kako je prejel odlikovanja reda sv. Silvestra in sv. Gregorja Velikega za gospoda Occellettija, za profesorja Lanfranchija, advokata Alessia in Marcela Arnaldiija, »medtem ko sveti oče nerad ustreza takim željam drugih,« je dodal don Bosko.

Domov je prišel pozno, vendar zelo vesel zaradi dobrohotnosti, ki mu jo je pokazal sveti oče.

Drug pomemben obisk je opravil v palači Braschi. Sam predsednik ministrskega sveta in notranji minister Janez Lanza ga je 4. marca 1872 nujno povabil na razgovor in določil sprejem za drugo uro popoldne. Ko je vstopil v čakalnico, so uslužbenci vstali, ga spoštljivo sprejeli in ga nadvse vljudno pospremili k ministru. Ta je moral opraviti nekaj nujnih poslov, zato ga je prosil, da naj z don Bertom počaka ne v splošni predsobi, temveč v notranjem salonu.

Nekako ob treh so ga popeljali k ministru. Po pogovoru z ministrom, in ko je on dal svoje predloge, so z namenom, da bi prišlo do dogovora, poklicali še obrambnega in pravosodnega ministra z njunima tajnikoma, tako da se je pogovor zavlekel čez dve uri. Moral je reševati težave, odgovarjati na nenehna vprašanja sedaj enega potem drugega, vedno pozoren, da je izrabil vsako priložnost in povedal kaj v prid Cerkvi. Ven je prišel ves nasmejan, rdeč v obraz, poten. Don Bertu je, kakor hitro sta bila sama, rekel: »Ne morem več. Ne vidim več niti, kod hodim.«

Don Berto ga je podpiral ob strani, in ko sta počasi šla po stopnicah navzdol, se je še naprej smehljaj in dejal:

»Če bi me kdo videl med temi ljudmi, bi mi rekel: ‚Pusti to svojat!‘ Med to svojatjo sem bil kakor piščanček. Bilo jih je šest okoli mene in vsi so me skušali zmesti z lažnimi sklepi. Ubogi Lanza! Toda ugajal jim je don Boskov način govorenja, kajti jaz ne uporabljам toliko sklepanja, temveč raje prikažem nasprotné vidike in žalostne posledice, ki prihajajo iz takih načel.«

Šestega marca zvečer se je znova pogovarjal s kardinalom Antonelijem. Pogovor je trajal dve uri. Prav tako se je pogovarjal še z ministrom, vendar ne moremo točno povedati dneva. Ker je don Berto moral skrbeti za razpečevanje srečk za loterijo, ni mogel biti na vsakem koraku z don Boskom.

Dne 12. marca pa je pisal ravnatelju v Lanzu don Lemoynu:

»Don Bosko se je že enkrat pogovarjal z notranjim ministrom (in dvakrat s kardinalom Antonelijem) o preskrbovalnini za škofe. Minister je bil pripravljen podeliti škofom dovoljenje, da zasedejo svoje stolice. Po don Boskovem obisku je nasprotoval zaprtju generalatov in je bil celo pripravljen odstopiti, samo da ne bi dovolil tega. Molimo.

V skrbi za dobro tukaj v Rimu vlada splošna pobitost dobrih in don Boskova navzočnost je v tem pogledu vsem v veliko tolažbo. Vabijo naju na razne kraje, mnogi nama dajejo stanovanje in nama gredo v vsem na roko. Ta teden bova ponovno sprejeta pri svetem očetu.«

Iz zapiskov don Berta se vidi, da je don Bosko ponovno govoril z ministrom. Takole piše: »Ko je don Bosko zadnjič proti drugi uri šel k ministru, se je pogovarjal z nekaterimi znanimi uslužbenci, z drugimi pa zato, ker jih je privlačil njegov prijetni način pogovora. Eden mu je dejal:

»Pridite in ustanovite tudi tukaj v Rimu kak svoj zavod. Lanza vas ima rad. Gotovo vas bo branil.«

»Rad bi vam nekaj povedal, pa si ne upam,« je dejal don Bosko.

»Kar povejte,« so ga spodbujali.

»Ko tako govorite, ali imate mene za tepca ali ste tepci vi, ko menite, da se lahko kak duhovnik postavi tukaj pred nos vladi. In kaj bi rekli vsi drugi duhovniki in papež?«

Težko delo, ki se ga je lotil, je bilo trn v peti mnogih duhovnikov, ker so menili, da je on kot dober buzzurro (izraz, ki je pomenil Piemontčane osvajalce) predvsem skušal iti na roko vladi in jo postaviti v lepo luč.

Kljub temu mu je uspelo narediti marsikaj.

Šlo je za to, kako bi škofom, ki naj bi bili imenovani, podelili preskrbovalnino. On sam pravi v neki spomenici, kako je minister predložil in državni svet odobril nekatere ‚modus vivendi‘ (načine življenja), da bi tako stvar skušali rešiti.

»Štirje ‚modus vivendi‘, kot so temu pravili, ki jih je predložil minister in jih je odobril državni svet, so bili:

1. Škofje naj sporočijo in predložijo bulo o svojem imenovanju.

2. Kapitelj ali škofovska kurija ali kaka druga pristojna oblast naj predloži povzetelek bule in izpoved, da ni bilo nič dodano k običajnim obrazcem.

3. Naj se predloži kakršnakoli bula in izpove, da v buli, ki jo je predložil N. N., ni bilo nič spremenjeno.

4. Izjava tajnika konzistorija, ki naj ‚singillatim‘ (posamično) izjavi ime, čas, škofijo in potrdilo, da ni bilo v buli nič spremenjeno.

Zdi se, da se bojijo tajnih nasvetov, ki bi bili pripisani buli. To bojazen so odpravili in vsi so bili zadovoljni.

O vsakem členu so na dolgo razpravljali, kajti minister je skušal spremeniti izraze, ki ne bi bili primerni za Sveti sedež.

Najbolj sprejemljiv ‚modus vivendi‘ za Sveti sedež bi bil člen 2, ki so ga takole spremenili:

Kapitelj, kurija ali druga pristojna avtoriteta naj sporoči kraljevemu prokuratorju ali drugi vladni avtoriteti, da je bil v konzistoriju dne ... duhovnik ... imenovan za škofa v ... in mu je bila izročena bula na običajen način in v običajni obliki.

Ta zadnji obrazec naj bi bil sprejet. Ministrstvo bi ga izvedlo v velikonočnih počitnicah, če jih bodo imeli, ali še raje meseca junija, ko bo ministrstvo brez spraševanja moglo uresničiti svojo namero.

Lanza in De Falco (pravosodni minister) sta zagotovila, da bodo v tem besedilu rade volje kaj spremenili, če bo potrebno.

Prav tako je Lanza zagotovil, da bo z vso silo branil generalate in bo v nasprotnem primeru odstopil, da bo skušal škofom nadomestiti, kar so izgubili z odlašanjem, ko so morali čakati na preskrbovalnino.

Prvi ‚modus vivendi‘ so v Vatikanu odločno zavrnil. O preostalih treh so menili, da bi mogli iti isto pot kot prvi. Cilja sicer še niso dosegli, naredili pa so zelo pomemben korak.

Don Rua v svojih dveh okrožnicah ni nič omenil dela, ki ga je tiste dni opravil svetnik, vendar je v sklepnih besedah, ko je priporočal v molitev don Boskovo prizadevanje, nakazal, za kaj gre.

»Nam, ki smo sinovi tolikega očeta, ne preostaja drugo, kot da molimo, da bi z zdravjem, ki mu je tako zelo potrebno, mogel z našimi molitvami vse doseči bodisi v našo korist bodisi v korist toliko duš, ki pričakujejo, da jim bo don Boskova krščanska ljubezen v pomoč.

Mogoče bomo prihodnji teden imeli zadovoljstvo, da bomo spet imeli don Boska med nami, saj si zelo želi, da bi mogel z nami obhajati praznik svetega Jožefa. Opozarjam te, da v tem trenutku potrebuje zlasti molitve in obhajila.«

Dve don Ruovi okrožnici, od katerih nam ostajajo pripombe in izvod za ravnatelja v Lanzu, sta brez datuma, vendar je iz vsebine mogoče razbrati, da je bila prva poslana v prvem in druga na začetku tretjega tedna v marcu. Namesto da bi podajali don Bertove zapiske, bomo podali njeno besedilo v celoti.

»W. J. M. J. Dragi ..... Ko drugič prihajam k vam, dragi bratje, z novicami o našem očetu don Bosku, vam hočem najprej poročati o stanju njegovega zdravja v tem času odsotnosti. V pravo veselje mi je, da vam lahko povem, da je dobro, da napreduje s pomočjo naših molitev. Nadaljujte.

V Rimu se vse suče okoli don Boska. Vsi bi ga radi videli, vsi bi radi z njim govorili. Od zgodnjega jutra do poznega večera nima niti trenutka prostega časa, kajti oblegajo ga tisoči, ki bi želeli z njim govoriti ali ga vsaj videti.

Iz pisma z dne 13. marca smo zvedeli, da je 12. 3. ob 9. uri Rim stresel silen potres, ki je trajal pet minut. Bogu bodi hvala, da ni trajal dalj časa, kajti če bi trajal še dve minuti, bi bil Rim ena sama razvalina. Bojijo se, da se bo zaradi stanja neba to ponovilo. Kot posledica potresa se je v rimski pokrajini odprlo več razpok, vendar velikih nesreč ni bilo. Vsekakor pa je potres vse Rimljane napolnil z velikim strahom. Toda zvonjenje zvonov iz vseh zvonikov, rušenje zidov, spodmikanje tal izpod nog so stvari, ki lahko napolnijo s strahom še tako neustrašnega človeka.

Trinajstega marca je don Boska obiskalo neko angleško odposlanstvo, ki je prišlo v Rim, da bi govorilo s svetim očetom Pijem IX. Ko so zvedeli, da se v Rimu mudi don Bosko, so ga prišli obiskat in so za vsako ceno hoteli od njega slišati obljubo, da bo prišel v Anglijo in ustanovil svoj zavod. Kako je don Bosko stvar uredil, ne vemo.

Da si boste mogli ustvariti podobo, kako zelo Rimljani, pa ne samo Rimljani, temveč tudi Bolognčani in Parmčani spoštujejo don Boska, poslušajte. V vlaku, ki je bil v veliki nevarnosti, da zaradi okvare osi pade v prepad in zaradi pokvarjenih tirnic iztiri, je bilo še veliko drugih ljudi, med njimi neka zelo ugledna. Ko so že mislili, da bodo končali svoje življenje v Apeninih, je ta oseba slišala, da je na vlaku tudi don Bosko. Srce se ji je oddahnilo in je vzkliknila: »Če je on z nami, potem se nam ni treba ničesar bati, tudi če bi padli v prepad.« Ta dogodek nam je v Rimu pripovedoval sam don Bosko.

Nekaj izrednega pa je, kako mu Rimljani javno izkazujejo svoje občudovanje. Vsi, tudi najbolj bogati se čutijo srečne, če lahko pri njem izprosijo kak obisk, sveto mašo ali vsaj besedico.

Čudovito je to, kako se don Bosko kljub toliko opravičkom spominja svojih sinov. Kar naprej govori o njih, pa naj piše ali se pogovarja ali karkoli dela.

In mi? Skušajmo se mu oddolžiti vsaj z našim lepim vedenjem, da mu bomo mogli, ko nas bo vprašal o nas, napraviti veselje in se mu bomo tako oddolžili za trud, ki ga ima z nami.

V kratkem bomo imeli v Turinu skupino fantov iz Rima. Med njimi bo tudi eden, ki ministrira v baziliki svetega Petra v Vatikanu.

Ko se je don Bosko nekega dne vračal na svoje stanovanje, sta šla mimo njega dva oddelka bersaljerjev. Tedaj je eden izmed vojakov izstopil iz skupine, stekel k njemu in mu poljubil roko. Ko so ga vprašali, kdo da je, je odgovoril, da je neki Alojzij Ferrero iz Carignana.

Različni ljudje so don Boska vpraševali o sedanjem in prihodnjem stanju Cerkev. Odgovoril jim je, da celo leto 1873 ne bo miru za Cerkev in da se bo mir vrnil šele leta 1878. Že leta 1847 je na isto vprašanje isto odgovarjal. Bomo videli.

Nekega večera sta don Bosko in njegov tajnik šla po cesti, za njima pa je šlo več gospodov iz visokih krogov. Ti sicer niso osebno poznali don Boska, so pa precej glasno govorili med seboj in trdili, da je položaj tako na psu, da bi ga edino don Bosko lahko spravil v red. Don Bosko pa, dva koraka pred njimi, se je smejal in sam pri sebi mislil na pregovor ‚lupus in fabula‘⁸⁰.

Ko so don Boska prosili, da bi šel blagoslovit nekega hromege dečka, se je takoj odzval, ga blagoslovil in zagotovil staršem, da bo deček za veliko noč zdrav.

Imel je že priložnost govoriti z ministrom Lanzo in upa, da se bo to še ponovilo. Ministri don Boskove besede rade volje poslušajo in upajmo, da bodo ganile tudi njihova srca.

Ko vidimo, kako ne samo Italijani, temveč tudi tujci spoštujejo in imajo radi don Boska in polagajo vanj vse svoje upe, koliko bolj ga moramo ljubiti in spoštovati mi, ki smo njegovi sinovi.

Da, vse, kar smo delali v preteklosti, storimo še v prihodnje. Ljubimo našega očeta, molimo zanj, da nas bo mogel kot dober vojskovodja popeljati v nebeško kraljestvo.

Zbogom, zbogom! Upajmo, da se bo don Bosko vrnil še v tem tednu.

Tvoj vdani don Rua.«

V Rimu so leta 1873 vsi bili prepričani, da se bo zgodilo zmagoslavje Cerkve. Papež, kardinali, duhovniki, fratri, menihi, verniki, vsi so gojili to upanje. Don Bosko pa se je samo smehljajal.

Na poti skozi Firenze, na obisku pri mons. Limbertiju:

»Spominjam se,« mu je rekel nadškof, »da mi je pred osmimi leti na istem mestu, kjer smo sedaj, na vprašanje, ali bodo Italijani šli v Rim, odgovoril: ‚Da, šli bodo.‘ Jaz pa nisem mogel verjeti. Povejte mi sedaj, kdaj bomo končno svobodni?«

»Dragi monsinjor,« mu je odvrnil don Bosko, »smo v rokah ljudi, ki so sposobni vsakršne skrajnosti, in preden bomo svobodni, bo še potreben čas. Vendar ne zelo veliko.«

Tedaj je nadškof poklical svojega tajnika don Giustinija in mu rekel: »Se spominjate, kako je don Bosko pred toliko leti dejal, da bodo zavzeli Rim? Prav. Napišite, da je don Bosko 23. februarja 1873 zatrdil, da bomo v ne predolgem času svobodni. Da vse do leta 1875 Rim ne bo prost osvojevalcev.«

V Rimu so mu večkrat ponovili isto vprašanje in on je vedno enako odgovarjal.

Desetega marca je bil v hiši kanonika Ghiselinija. Med navzočimi so bili grofica Malvasia, škof iz Neocesaree in en kapitan papeških čet, ki je bil vojni ujetnik v Alessandrii v Piemontu. Govorili so o isti zadevi in don Bosko je dejal:

»Vse do leta 1875 se stvari ne bodo izboljšale, prav tako še ne ,76, ,77, ,78. Šele pozneje se bo javni red spet normaliziral.«

⁸⁰ Volk v basni; govoriš o kom in ta se pojavi; mi o volku, volk iz gozda (op. prev.).

Neki večer je bil v hiši gospe Mercurelli, Coronaria Apostolica na Piazza Santa Chiara, ko je vstopil generalni mojster reda sv. Dominika. Prisedel je k don Bosku in začel naštevati težave Cerkve, in ko je naštel tisoč razlogov za žalost, je zato, da bi se potolažili, vzkliknil: »Upajmo, da je letos zadnje leto. Napovedi so jasne, vsi trdijo: To bo leto zmagoslavja.«

In don Bosko:

»Nikakor ne, dragi gospod. Če si hočemo delati utvare, lahko pričakujemo, da bo don Carlos zasedel kraljevi prestol Španije in da se ji bo Francija, ki jo bo vodil Henrik V., nekdanji grof Chambordski, pridružila. Nato se bosta don Carlos in Henrik V. povezala in papežu ponovno vrnila njegove pravice. Kaj takega bi se brez dvoma lahko zgodilo v trenutku, če bi Bog tako hotel. Toda do 1875 ne bo nikakršnega izboljšanja in red ne bo popolnoma vzpostavljen vse do 1876, 77 in deloma 1878, mogoče celo pozneje.«

Isto je povedal v Tor de' Specchi regularnim kanonikom v San Pietru in Vincoli in še drugod. Ko je oče general dominikancev slišal don Boska govoriti o prihodnjih stvareh s tako gotovostjo, je začuden vzkliknil:

Oh, mi ubogi reveži! Če bomo morali čakati še dve ali tri leta, nas bodo žive oskubili in nas vse razgnali.«

Tudi na potovanju domov je v Modeni kot gost v hiši grofa Tarabinija v navzočnosti grofa, njegove soproge, dveh sinov papeških vojakov, ko so vsi tožili nad težkimi časi in so svoje tožbe sklenili s »toda letos je leto zmagoslavja Cerkve in Pija IX.«, samo dejal:

»Še ne. Vse do leta 1875 nimamo kaj upati.«

Drugi pa so ponavljali:

»Vsi pravijo tako. Vi, gospod don Bosko, pa gotovo poznate napoved tistega turinskega duhovnika, ki pravi, da bo po treh letih papežev grb spet vrnjen in postavljen na glavo angela.«

Mlajši sin je vzkliknil: »Vse to so bajke.«

Drugi sin pa je vprašal don Boska: »Ali vi ne verjamete prerokbam?«

»Eno je verjeti prerokbam, drugo pa je čas, ko se bodo izpolnile.«

»Toda na kaj se opirate, ko pravite, da do 1875 ne bo izboljšave?«

In on je odgovoril: »Že od leta 1848 ponavljam isto: da do 1875 ne moremo ničesar pričakovati. Mogoče je to moja misel, mogoče je to moje mnenje, toda do 1875, 76, 77 in 78 reda na svetu ne bo. Da bi se potem stvari vrnila, kakor so bile prej, tudi ni želiti. Jaz si tega ne želim. Tako na primer niso videli, da gredo stvari z vero v Toskani slabo? Cerkev je bila podvržena državi. Niso mogli pripuščati k svetim redovom brez dovoljenja vlade. Če so hoteli umestiti kakega župnika, je morala to storiti država in tako naprej. To se pravi: Cerkev je bila sužnja države.«

Vprašali so ga tudi, kako se bo Rim rešil. Odvrnil je:

»Menim, da bo Gospod uporabil kakega pobožnega vladarja, ki bo kot prvo papežu vrnil njegove pravice.«

Vedeti moramo, da so ti pogovori potekali, preden je on imel videnje (24. maja – 24. junija 1873) o vzpostavitvi miru v Evropi, ko je o tem pisal tudi Francu Jožefu I., avstrijskemu cesarju. Zatem je začel govoriti, da Bog uporablja določena sporočila, da daje navodila za določena dejanja, za določene smernice vedenja, toda če jih ne izpolnijo, ostane vse pri starem.

Don Bosko je odpotoval iz Rima 22. februarja. Hotel se je ustaviti v Firencah, Modeni, Bologni in, kakor se zdi, tudi v Milanu.

Na vlaku je dejal don Bertu: »Ali veš, zakaj don Boska tako cenijo in mu zaupa-jo? Ker govori brez skrivnosti, je vedno jasen in pri vsem mu Gospod daje posebno pomaziljenje in ker ljudje vidijo, da ni tepec, in jasno vedo, kaj don Bosko hoče.«

Imel je dar, da si je pridobival vsa srca. Nikdar ni kak sovražnik ali nasprot-nik v dobri veri glede naših zadev prišel k njemu in se z njim pogovarjal, ne da bi postal njegov prijatelj, zaščitnik, dobitnik ali mu je vsaj nehal nasprotovati. Vsi, ki so imeli z njim stik, so izjavili: »Če bi bili vsi duhovniki kakor vi, bi stvari veliko bolje šle naprej.«

Tako so govorili tudi ministri kraljeve vlade in ugledne osebnosti.

Ko je v Bologni sedel pri kosilu v hiši grofa Sassatellija, mu je ta dejal: »V časopisih je pisalo, da so vas poklicali v Rim in vas vprašali za mnenje o izbiri nekaterih škofov. Je to res?«

»Glejte, gospod grof,« je odvrnil don Bosko, »sveti oče ne ceni don Boska to-liko zaradi njegove izobrazbe, ne zaradi krepostnega življenja, temveč zato, ker govori odkritosrčno in stvari imenuje brez skrivnosti po njihovem imenu. Eni zahtevajo preveč, drugi pa ne bi radi popustili niti za pičico.«

Grof mu je tudi povedal, da ga je v Milanu neki časopis imenoval malega pa-peža v Piemontu.

Dne 27. februarja je bil še v Modeni, 30. pa se je vrnil v Turin.

5.10. PONOVO SE LOTEVA ZADEVE

Bilo je končno določeno, da bodo odpravili vse redovne hiše v Rimu in na po-deželju. Po državnih statistikah jih je bilo novembra 1872: 311 moških s 4.326 re-dovniki in 165 ženskih s 3.825 redovnicami. Dne 2. junija so generalni predstojni-ki raznih redov z 82 podpisi poslali kralju Emanuelu, ministrskemu predsedniku ter predsednikoma parlamenta in senata odločen ugovor proti takim nameram. Dne 15. junija jih je sprejel papež in jim takole govoril:

»Od kod prihaja to, če ne od poglavarja teme in od tistih, ki se navdihujejo pri njem, da hočejo na krut način zatirati nedolžne žrtve, ki mirno živijo v samoti svojih samostanov in molijo, študirajo in so pokorni? Cerkvi, ki, oprta na te sode-lavce, kaže svojo lepoto ‚circumdata varietate‘ (obdana z različnostjo)?

Od kod to sovraštvo, ki te ljudi sili, da oropajo Sveti sedež toliko sodelavcev, pobožno ljudstvo pa vrednih služabnikov svetih zakramentov in delivcev Božje besede, če ne od samega satana in njegovih služabnikov v človeškem mesu, ki bi radi izkoreninili vero, in če bi bilo mogoče, uničili katolištvo?

Vendar se nam ob takem žalostnem položaju ponuja dvojje razmišljanje in nam je v tolažbo v taki bedi. Prvo je, da morajo od Boga ljubljene duše biti skušane s trpljenjem: ‚quia acceptus eras Deo, necesse fuit ut tentatio probaret te‘ (ker si bil sprejet od Boga, te je morala obiskati preizkušnja). Tako je angel razložil Tobiji skrivnost njegovega trpljenja. Tako bo tudi sedaj Cerkev, očiščena v trpljenju, vstala okrepljena in redovne družine bodo mogle vedno bolj biti boj za Gospoda, potem ko bodo premagale sedanje napade pekla, ki hočejo uničiti vse, kar ima videz vere in Cerkve.

Drugi razlog spodbude je upanje in zame duh molitve, ki se prebuja na vseh straneh. Ni kotička na zemeljski obli, kamor ne bi prišlo ime Jezusa Kristusa, v katerem se prosi za sveto Cerkev. In ta duh je očitno znamenje ne več oddaljenih milosti.«

Zatem je bil 25. junija v Gazzetti Ufficiale objavljen odlok o zaprtju. Kakšno uničenje! Ne govorimo o toliko revežih in revicah, ki so morali od vrat do vrat prositi kruha. Hiše, ki jih je priporočil don Bosko, so izvzeli. Nekatere so se morale braniti pred sodiščem in so zmagale.

O preskrbi škofov niti besedice, kakor je bilo sklenjeno, ne za veliko noč, ne junija. In 9. junija je padla Lanzeva vlada.

Ko so sestavili novo vlado, pri kateri je bil tudi pravosodni minister Vigliani, je don Bosko s položajem v času prejšnje vlade seznanil le-tega in predsednika Marka Minghettija, finančnega ministra, ki mu je takole odgovoril:

Rim, 16. julija 1873

Velečastiti gospod! Prejel sem vaš dopis z dne 14. julija 1873 in vam zagotavljam, da vam bom v kratkem odgovoril.

S spoštovanjem najvdanejši služabnik Minghetti

V pričakovanju odgovora je po mons. Tortoneju sporočil kardinalu Antonelliju, da bi ponovno začel pogovor o vzdrževanju škofov, če nima nič proti. Nato mu je njegova eminenca osebno pisal:

Presvetli gospod!

Mons. Tortone, kateremu je vaša uglednost dala vedeti, da naj povpraša Minghettija, ali je pripravljen znova razpravljati o vzdrževanju škofov na osnovi dogovora preteklega marca, vam je sporočil moj odgovor, da ni nikakršne težave za nadaljnje dogovore v smislu navodil iz Rima. Ko sem prejel vaš dopis o tej zadevi z dne 3. tekočega meseca, ponavljam, da ne vidim nikakršne težave za nadaljevanje dogovorov. Da ne bo nikakršnih dvomov, vam nakazujem izrecne omejitve, prek katerih Sveti sedež ni pripravljen za sodelovanje. Te so naslednje:

»Ko monsinjorja tajnika Svete konzistorialne kongregacije vprašajo za čas, imena škofov in njim namenjene škofije v raznih konzistorijih, ne bo težave za odgovor glede imen, časa in škofij, za katere je škof določen, z izjavo, da je vsak izmed njih prejel tozadevno bulo.«

*Upam, da boste na osnovi teh predpostavk dosegli zaželeni cilj, in vam v tem smislu izražam svojo privolitev. Vaš služabnik G. kardinal Antonelli
Rim, 6. avgusta 1873*

Obrazec, način, ki ga je predložil kardinal tajnik, ni ugajal vladi in don Bosko je vztrajal pri poskusu, da bi predložili bulo ali izvleček iz bule s strani kapitlja ali kurije ali druge pristojne oblasti. Toda kardinal ni hotel spremeniti svojega stališča:

Veleugledni gospod!

Poglobil sem se v vsebino dopisa vaše uglednosti z dne 25. tekočega meseca. Ko sem premislil vse okoliščine, vam moram sporočiti, da se ne morem oddaljiti od obrazca, ki sem vam ga poslal v pismu 6. tega meseca. Zato se točno držite teh navodil, zlasti še zato, ker tudi vi menite, da bi bila moja formulacija lažje sprejemljiva.

Zanima me, kakšen odgovor ste dobili, in hvaležen za molitve, ki jih tam opravljate za moje zdravje, z veseljem izrekam globoko spoštovanje vaši uglednosti.

Pravi služabnik G. kardinal Antonelli *Rim, 13. septembra 1873*

Odločnost kardinala državnega tajnika ga ni prav nič razburila. Odločil se je obrniti na ministra Viglianija, za katerega se je vedelo, da je bil naklonjen vsaki rešitvi težave. Tako je že na seji parlamenta 29. aprila 1871 pri razpravi o zakonu o preskrbi škofov pred poslanci izjavil:

»To, da hočemo ohraniti začasno pravico eksekvaturja in placeta za preskrbo škofov, je, dragi moji gospodje, po mojem mnenju v jasnem nasprotju z obljubami, ki jih je ponovno dala Italija za zagotovilo cerkvene svobode. Prav tako je v nasprotju s padcem časne oblasti, ki pomeni konec vmešavanja klera v civilne zadeve, slabša sedanji položaj tako glede Cerkve kakor države. Vzdržuje pri življenju ustanovo, ki bo vladi samo v oviro in ki je ni mogoče uskladiti z našo dobo in z načeli svobodne in reprezentativne vlade.« Ko je navedel še celo vrsto drugih razlogov, je sklenil z vprašanjem: »Ali hočemo uvesti placet in eksekvatur v rimsko deželo kot dokaz svobode Cerkve? To je več kot protislovje in menim, da bi Sveti sedež to mogel vzeti za žalitev.«

Zato je don Bosko pisal Viglianiju:

Ekscelenca!

Turin, 12. oktobra 1873

Zaupanje, ki ga vaša ekscelenca uživa pri javnosti, me nagiba, da vam pišem v stvari, ki se tiče dobra vere in tudi države. Naj stvari na kratko predstavim.

Marca tega leta sem imel čast, da sem govoril z ministrom Lanzo in z njim neuradno obravnaval preskrbo škofov. Predložil mi je tri ‚modus vivendi‘, ki jih je izdelal držav-

ni svet. Izbrali smo enega, ki se je zdel najbližji stališčem obeh strani. Ko smo dodali še nekaj formalnih in nebistvenih sprememb, smo se odločili za obrazec, ki je podan v dopisu pod črko A.

Razprave, ki so tisti čas potekale v parlamentu, so svetovale odlog predloga do konca parlamentarnih razprav. Toda sprememba ministra je spremenila tudi celoten postopek.

Sredi meseca julija sem o vsem tem poročal njegovi ekscelenci ministru Minghetti-ju, ki je 16. istega meseca bil tako dober, da je potrdil prejem mojega dopisa in mi obljubil skorajšnji odločilen odgovor. Breme in množica javnih zadev, ki se jih mora lotiti, so ga odvrnile ali pa je pozabil na predmet najinega razgovora. Zato sem se opogumil in se obrnil na vašo ekscelenco, ki predsedujete temu ministrstvu, kjer se rešujejo te zadeve.

Ob tej priložnosti je bil govor samo o ‚modus vivendi‘ za škofo, ki naj bi jih imenovali, medtem ko so za že imenovane škofo predložili drug obrazec, zaznamovan s črko B. O tem tedaj ni bilo govora, temveč bi o njem razpravljali v danem trenutku.

Kot duhovnik imam rad vero, kot državljan pa si prizadevam, da storim, kolikor morem, za vlado, in ko se v tem postavim na stran vlade, menim, da je ‚modus vivendi‘ B bolj v soglasju s pričakovanjem vlade. Kajti s tem bi:

- 1. se vlada naravnost dogovorila s Svetim sedežem;*
- 2. Sveti sedež uradno odgovoril vladi;*
- 3. vlada lahko, če bi bila pravočasno obveščena, svobodno, če bi bilo treba, napravila izjeme za preskrbo škofov;*
- 4. menim, vlada na tak način dobila pravi eksekvatur, ker bi lahko privolila ali ne v preskrbo škofov ali pa postavila pogoje, če bi bilo to potrebno.*

Zdelo se mi je primerno, da sem vam predstavil te praktične vidike, saj jih je tako lažje presoditi po njihovem resničnem učinku.

Če bi bilo potem treba v tej stvari spremeniti kak izraz, menim, da bi bil Sveti sedež pripravljen to storiti, kot na primer: Ko bi prosili monsinjorja itn. To bi lahko tudi naredili po dogovoru po kaki za to pooblaščenih osebi, prav tako bi pa lahko tudi naslovili na svetega očeta ali na njegovega prvega tajnika.

Ker sem jaz dejansko zunaj politike in zunaj javnih zadev, bi se ponudil, če bi vaša ekscelenca hotela uporabiti moje usluge in bi to ostalo popolnoma zunaj javnosti.

Ko sem vam razložil te svoje poglede, vas prosim, da opravičite mojo predrznost, da sem vam pisal preveč prostodušno. Zadovoljen, da vam lahko želim obilen nebeški blagoslov, se poln spoštovanja izrekam za vaše uglednosti najponižnejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Na žalost nimamo niti enega prepisa priloženih dopisov A in B. Vendar je jasno, da je A prvi izmed treh ‚modus vivendi‘, ki jih je zavrnil Vatikan v korist imenovanih škofov, ki so ga rahlo popravili, kot smo povedali. B pa je besedilo, ki ga je kardinal Antonelli ponovno uporabljal v korist že izbranih škofov: »Naj

obvestijo monsinjorja tajnika Svete konzistorialne kongregacije, da želijo poznati čas, imena škofov in škofije, ki so jim bile zaupane v raznih konzistorijih itn.«

Minister mu je takoj zelo ljubeznivo odgovoril:

Velečastiti gospod don Bosko!

Rim, 15. oktobra 1873

Pazljivo sestavljeno poročilo, ki mi ga je vaša spoštovana uglednost blagovolila poslati 12. tekočega meseca o žalostnem položaju škofov, ki nimajo kraljevéga eksekvatur, in župnikov, ki so jih oni imenovali, je v popolnem soglasju s pismom, ki ste ga poslali ministrskemu predsedniku kmalu po vzpostavitvi sedanje vlade in ki so mi ga takoj dostavili. Odgovorjeno vam je bilo, da bodo vzeli v pretres razloge, ki jih nava-jate, da bi potem izdali uradni dokument. Vse dosedanje prizadevanje je ostalo brez sadu, ker notranje ministrstvo ne more dobiti tozadevnih predlog. Obrnil se bom na komendatorja Lanzo, mojega odličnega prijatelja, da me on pouči o vsem, kar se je sklenilo v času njegovega uradovanja. Nihče ni bolj pripravljen kot jaz in predsednik vlade, da se napravi konec neprijetnemu položaju italijanskega episkopata. Potrebno pa je, da se tako od ene kakor druge strani pokaže pripravljenost na krščansko toleranco, da bi tako prišli do primerne rešitve, ki bi mogla zadostiti pričakovanju vseh strani. Naj mi bo dovoljeno, da vas, ki ste odličen duhovnik in dober državljan, prosim, da bi s svojim posredovanjem pri Svetem sedežu dosegli, da bi dal na voljo italijanski vladi vsa sredstva, ki so potrebna za uskladitev zahtev zakona, ki so višja od moči ministrov in možnosti za izvajanje eksekvaturja. Znano vam je, da so z veliko popustljivostjo škofom v Saluzzu, Alessandrii in Aosti podelili eksekvatur. In zakaj njihovemu lepemu zgledu ne bi sledili tudi drugi sobratje? Ali novi škofje res ne morejo najti načina, da bi po svojih kapitljih ali krajevnih sindikatih poslali svoje bule pristojni oblasti, ne da bi pri tem naredili vtis, da za to prosijo? Jaz v takem načinu ravnanja res ne vidim ničesar, kar bi moglo žaliti našo sveto vero.

Zaupam vaši uglednosti te svoje misli in upam na vašo pomoč pri doseganju dobrega namena. S polnim spoštovanjem vaš najvdanejši Vigliani

Predlog, da bi bulo ali njeno vsebino mogel prepisati kdorkoli, tudi javni notar, in jo izročiti vladi, je počasi tudi v Vatikanu dobival svoje privržence.

Mons. Sciandra, izvoljeni škof v Acquiju, je po don Boskovem nasvetu pisal v tem smislu mons. Janezu Balmi, nadškofu v Cagliariju, ki je imel privolitev naravnost od svetega očeta, kot je to izjavil v odgovoru, ki ga je poslal v Turin.

Velečastiti in predragi monsinjor!

Turin, 5. oktobra 1873

Komaj danes sem prejel pismo, ki ste mi ga poslali 28. preteklega meseca iz Cagliarija. Ne bom vam dal čakati na odgovor, zato takoj odgovarjam.

Ko sem bil preteklega meseca v Rimu na obisku ‚ad limina‘, sem predložil kardinalu Antonelliju predlog župana v Cagliariju za avtentičen prepis bule prebivalstvu škofije itn., da bi na tak način dobil privolitev vlade itn.

Kardinal mi je svetoval, naj o stvari govorim s svetim očetom, in mi zagotovil, da ga

bo on vnaprej o tem obvestil. Tako je v drugi avdienci papež sam začel govoriti o tem in mi dejal: »Ne morem vam dati pisnega pooblastila, z živo besedo pa vas pooblašчам, da lahko v kakem javnem prostoru zakristije katedralne cerkve izpostavite bulo ‚ad populum civitatis et Dioecesis‘ (ljudstvu mesta in škofije). Ker pa je večini nerazumljiva, vam dovoljujem, da jo, če hočete, povzamete v jasnih besedah in dovolite, da jo kdorkoli prepíše, kakor na primer javni notar, ne da bi zastopali stališče do uporabe prepisa.«

To je v kratkih besedah vse, kar mi je sveti oče povedal. Sedaj mora imenovana bula že biti izpostavljena v zakristiji metropolitanske cerkve v Cagliariju. Kaj se bo sedaj zgodilo, ne vem. Toda če bi tak način poslovanja mogel imeti dobre posledice, lahko svetujem vam ali komur koli drugemu v enakem položaju, da se obrne na svetega očeta in dobi z živo besedo isto privolitev.

Veselim se z vami, da so vam zaupali tako dobro škofijo, in vam k temu iz srca čestitam. Tudi jaz bi se lahko veselil tega, če mi veliko pomanjkanje duhovnikov in žalostno stanje semenišča ne bi noč in dan globoko mučili.

Molite zame in za mojo ubogo nadškofijo in me imejte vedno za vaše uglednosti najvdanejšega in najpokornejšega služabnika. Janez Balma, nadškof v Cagliariju

P. S.: Ni mi žal, da je M. Roberti sporočil novico o svojem uglednem učitelju, vikarju naše škofije, vendar bi mi bilo neljubo, če bi se zvedelo o tem, preden bi videli učinke.

Da bi mons. Sciandra mogel izpeljati svoj načrt z večjo gotovostjo, je vprašal tudi še prelata iz kurije mons. Peirana. Dobil je naslednje potrdilo:

Velespoštovana ekscelenca!

Rim, 18. oktobra 1873

Na vprašanje, ali je dovoljeno, da bulo ‚ad populum‘ (za ljudstvo), ki se tiče vašega imenovanja za tamkajšnjo škofijo, izobesite v zakristiji ali kje drugje v cerkvi, da bi se lahko vsak seznanil z njeno vsebino, in ali lahko tudi notar bulo prepíše, je odgovor pritrdilen. Razlog za to je nekdanji običaj, da so take bule izobešali pri vratih stolnice, da bi se ljudstvo, ki mu je namenjena, lahko seznanilo z njeno vsebino.

Da pa ne bi naredili česa nekoristnega, bi bilo dobro, če bi se seznanili s tovrstnim učinkom v Cagliariju, kjer so, kakor poročate, naredili poskus.

To je vse, kar vam lahko sporočim. Poljubljam vam sveti prstan in se imam v vsem spoštovanju in naklonjenosti za vaše ekscelence najponižnejšega in najvdanejšega služabnika.

L. Peirano, kanonik.

Mons. Sciandra je izročil don Bosku obe pismi in don Bosko je o tem poročal kardinalu Antonelliju, da bi dobil dovoljenje za nadaljevanje v tej smeri in na tej osnovi. Toda kardinal ni popustil in je zahteval, naj vlada prosi tajnika Svete konzistorialne kongregacije za čas, imena novih škofov in škofij, ki so jim ti namenjeni.

Veleugledni gospod!

Prejel sem vaše pismo z dne 20. tekočega meseca s prilogo. Dopis sem pregledal in

vam moram sporočiti, da je edini način, kako naj se stvari urejajo, tisti, ki sem vam ga že nakazal. Sicer pa ne vem, ali bi vaš prihod v Rim stvari kaj koristil, ko vlada ni pripravljena ničesar storiti. Sicer pa se držite mojega navodila, da ste popolnoma svobodni, da uberete pot, ki se vam zdi najprimernejša.

S čustvi globokega spoštovanja se izjavljam za vaše uglednosti resničnega služabnika.
Rim, 1. novembra 1873 *Kardinal G. Antonelli*

5.11. PONOVO V RIMU

Ko je bila zadeva tako zastavljena in ker je moral iti v Rim zaradi končnovejavne potrditve pravil salezijanske družbe, je don Bosko skušal opraviti najnujnejše zadeve in se predčasno, takoj po božičnih praznikih, odpraviti v Rim.

Iz obširnega dnevnika don Berta, ki ga je tudi tokrat spremljal, smo izbrali naslednje podatke.

»Dne 29. decembra 1873 sva ob 5.15 zjutraj odšla iz oratorija in ob 5.50 popoldne prispela v Firence, kjer naju je čakal služabnik komendatorja Tomaža Uguccionija. Uguccionijevi so naju lepo sprejeli in oskrbeli. Po večerji nas je obiskala gospa markiza Mihelangela Nerli.

Naslednje jutro sem jaz maševal v Santa Maria Novella, nakar sem ministriral don Bosku pri maši v zasebni kapeli hiše Uguccioni, kjer je gospa mamica, se pravi markiza Hieronima iz don Boskovih rok z veliko pobožnostjo prejela sveto obhajilo.

Prejšnji večer naju je obiskal tudi tajnik monsinjorja nadškofa v Firencah, za katerega je povedal, da je v Rimu v hiši Štefana Colonna, apostolskega špediterja.

Ob 8.15 sva se v spremstvu nekega služabnika odpravila na železniško postajo, obilno založena z jedačo in dobrim vinom. Ta kos poti iz Firenc v Rim ni bil nič manj srečen kot pot iz Turina v Firence. Bila sva v družbi pobožnih in poštenih ljudi, ki jih je don Bosko zabaval s svojimi šalami. Na tem potovanju je don Bosko popravil cel zvezek Katoliškega branja z naslovom Razgovor med advokatom in protestantskim ministrom.

Ko sva 30. decembra ob 6.45 prispela v Rim, naju je na postaji pričakal gospod Sigismondi z mons. Masninijem, tajnikom škofa iz Casaleja. Gospod Sigismondi naju je v kočiji odpeljal na svoj dom (Via Sistina 104, 4. nadstropje), kjer sva dobila sobo in vse potrebno.

Naslednjega dne, na silvestrovo je don Bosko daroval sveto mašo v Tor de' Specchi, kjer ga je spoštljivo sprejela mati Galeffi, nečakinja svetega očeta Bepina Mastai, markiza Villarios in brat kardinala Antonellija grof Antonelli.

Tukaj je baronica Cappelletti izročila don Bosku 500 lir za milost, ki jo je prejel njen sin, ki s pomočjo Marije Pomočnice ni postal samo dober, temveč je

šel celo med jezuite. Nekdo drug je prišel don Bosku sporočit, da je bila njegova hčerka ozdravljena od padavice in da, odkar je lansko leto prejela od don Boska blagoslov, ni imela nobenega napada več.

Ko sva zapustila Tor de' Specehi, sva šla k mons. Vitelleschiju, pa ga ni bilo doma. Nato sva se napotila h kardinalu Berardiju, ki je bil prav tako odsoten. Kósilala sva in ob štirih popoldne šla k Viglianiju, ministru za pravosodje in bogočastje.

Takoj ko sva prišla, je služabnik poklical don Boska po imenu in ga nemudoma popeljal v avdienco, ki je trajala eno uro. Na koncu ga je minister sam pospremil do vrat in se med mnogimi pokloni in tisoč pozdravi poslovil od njega, medtem ko sem jaz v predsobi molil brevir. Tisti služabnik je bil Piemontčan in je bil zelo zadovoljen, da je lahko govoriti z don Boskom.

Ko sva zapustila ministrstvo, sva se s kočijo odpeljala h kardinalu Antonelliju. Po uro in pol trajajoči avdienci sva odšla iz Vatikana in obiskala kardinala Berardija. Zatem sva šla na večerjo na Via Sistino.«

Kakor vidimo, don Bosko ni izgubil niti trenutka časa in je takoj s polno paro začel iskati rešitev vprašanja vzdrževanja škofov. Tega dne je pisal mons. Gastaldiju, ki ni hotel izkoristiti svetovanega mu načina, da bi dosegel cilj.

Velečastita ekscelenca!

Danes sem dolgo govoril z znancem, ki kaže veliko dobre volje. Omenil je postopek, ki ste ga vi začeli pri njem. Dejal je: »Ne želim, da bi prosil za eksekvatur, temveč samo za vzdrževalnino.« Toda te druge možnosti ne dopušča neka druga ugledna osebnost (kardinal Antonelli). Počakajte malo in čez nekaj dni vam bom znova pisal. Gre za splošno načelo, ki ga bosta morda sprejeli obe strani.

*Če bom zvedel, da se kaka zaupna oseba odpravlja iz Rima v Turin, vam bom pisal. Sprejmite moje spoštljive pozdrave. Najvdanejši služabnik duh. Janez Bosko
Zadnji dan leta 1873, Rim, Via Sistina 104*

»Zvečer 1. januarja,« piše don Berto, »sem ponovno spremljal don Boska h kardinalu Antonelliju, ker ju je prejšnji večer med pogovorom zmotil mons. Randi, Namen teh obiskov pri Antonelliju in Viglianiju se tiče preskrbe škofov.

Zdi se, da so kraljevi ministri prepuščali rešitev teh zapletenih stvari s Cerkvijo njemu in da so mu popolnoma zaupali. Papež in kardinali so mu puščali proste roke. On cele dni ni delal drugega, kot tekal sem in tja, od papeža do ministrov. Ko je prihajal v Vatikan, ga nihče ni vprašal, ali ima dovoljenje in zakaj je prišel; vstopal je svobodno v vse sobane in k papežu ter skušal urediti in srečno končati vso zadevo.

Prihajali so kardinali, prelati, visoki dostojanstveniki, a so jim rekli: ‚Malo potrpljenja, počakajte. Don Bosko gre k papežu.‘ In so čakali.

Odhajal je od papeža in se napotil naravnost k Viglianiju. Včasih je bila čakalnica polna ljudi, vendar don Bosko ni čakal. Vratarji in služabniki so mu prihajali

naproti, odvzeli plašč in vprašali: ‚Lahko počakate?‘ Don Bosko je navadno rekel, da ne, in takoj stopil k ministru, s katerim je govoril cele ure, kakor bi bil družinski član ali celo predstojnik. Če bi šlo samo za politično vprašanje ali želje vladarjev, bi gotovo prišli do pametnega dogovora, toda tukaj je bilo na delu satansko sovraštvo sektašev proti Bogu in njegovemu namestniku na zemlji, ki so verskemu miru postavili nepremostljive ovire.«

Drugega januarja zjutraj je don Berto nesel don Boskovo pismo pravosodnemu ministru v palačo Piazza Firenze. Izročil ga je glavnemu tajniku in ta mu je zagotovil, da mu bo prinesel odgovor. Ko se je vrnil, je dejal: »Minister je v avdienci pri njegovem veličanstvu kralju. Ne vem, kako dolgo se bo zadržal. Takoj ko bo prišel, mu bom izročil pismo. Izročite moje pozdrave don Bosku.« Od začetka so bili z njim precej hladni, toda ko so zvedeli, da je don Boskov spremljevalec, so postali z njim nadvse ljubeznivi.

Še isto popoldne se je don Bosko vrnil k ministru. Pogovarjal se je uro in pol in še več ter prišel iz avdiencie zelo zbit. Skoraj ni mogel več stati na nogah. »Med njegovim razgovorom z ministrom – tako poroča don Berto – sem jaz v predso-bi molil brevir. Toda od časa do časa me je motilo zvonjenje in nenehno tekanje uslužbencev sem in tja. Vsega tega je bil kriv don Bosko, ki je pravosodnega ministra spravljal v stisko. Ta je klical sedaj enega, sedaj drugega in jim naročal, naj poiščejo ta in ta odlok ali člen zakonika.

Ko je prišel ven, sem ga pospremil in držal za roko. Rekel mi je: ‚Utrujen sem.‘ Na koncu je rekel ministru: ‚Glejte, gospod minister, jaz nisem vaju razpravljati o takih zadevah. Sedaj sem popolnoma zbit.‘ In minister: ‚Tudi jaz sem utrujen.‘ Rekel mu je tudi, da je zato predčasno prišel v Rim, da bi lahko govoril o zadevi, preden bi ministri nastopili pred zbornicama, kajti pozneje ne bi imel več časa. ‚Za don Boska sem pripravljen zapustiti ministrstvo in tudi zbornico ter vse, naj pride, kadar ga je volja.‘ Včasih ga je začel hvaliti, on pa mu je segel v besedo, rekoč: ‚Ne hvalite me, ker vas bom takoj prosil za kako uslugo.‘ ‚Kar prosite.‘ ‚Bodite tako dobri in pošljite preskrbovalnino župniku v Inciso Belbo Inferiore.‘ ‚Da,‘ je odvrnil. In je takoj odposlal dekret.«

Ko je župnik dobil v roke dekret, je brzojavil v Turin, in don Rua je poslal v Rim don Bosku brzojavko s tole vsebino: »Župnik v Incisi sporoča don Bosku, da naj se ne trudi, ker mu je minister Vigliani že poslal eksekvatur.« Odlok je bil izdan tako naglo, da niti don Rua ni mislil, da ga je dosegel don Bosko.

Dne 5. januarja 1873 je don Bosko šel v avdienco k svetemu očetu. Zadeva s preskrbo je bila na tej točki: vlada se je zavzemala za naslednje posamičnosti, kot je razvidno iz nekega don Boskovega rokopisa:

»Po imenovanju koga za škofa v Italiji bo glavni tajnik Svete kongregacije poslal pravosodnemu ministru v Rimu naslednjo izjavo:

(Kakor že o imenovanih škofih).

Ko bo ministrstvo prejelo sporočilo ali izjavo, bo tajnika povprašalo, ali je z njegove strani kakšna težava, da bi se imenovanemu škofu podelila preskrbovalnina za njegovo mizo.

Če ni nikakršne ovire, bo imenovani škof svoj vstop v škofijo sporočil ministru, ki bo priskrbelo kraljevi eksekvatur in s tem oskrbovalnino za škofovo mizo.«

Toda rimska kurija je bila drugačnega mnenja:

»'Modus vivendi', ki bi bil bliže načelom Svetega sedeža, bi bil naslednji z dodanimi spremembami:

Kapitelj, kurija ali druga pristojna oblast naj predstavi povzetek bule s pripombo, da ni bilo dodano nič, kar je v nasprotju s podobnimi listinami.

Kapitelj ali kurija ali druga pristojna oblast naj pošlje krajevni prokuratorju ali drugi vladni oblasti izjavo, da je bil v konzistoriju dne ... duhovnik ... imenovan za škofa v ... in mu je bila izročena običajna bula v običajni obliki.«

Izbrali so tudi način, kako bi škofje, ne da bi storili kaj proti svoji vesti, mogli prositi vlado za preskrbovalnino za svojo mizo, in na način, ki so ga nekateri sprejeli. Don Bosko je napisal naslednjo spomenico:

»Ne da bi se škof osebno vpletal v to zadevo, naj da izobesiti bulo za kapitelj (pa tudi bulo za škofa) v zakristiji kolegiatne cerkve ali kje drugje in poskrbi za prepis, ki ga lahko naredi tudi javni notar. Ta prepis naj po županu, prefektu ali kraljevem prokuratorju pošljejo pravosodnemu ministru. Ministrstvo bo pisalo ali dalo pisati škofu, ali s tem dejanjem namerava zaprositi za oskrbovalnino. Škof lahko odgovori, da za odstranitev ovir, ki se mu postavljajo za svobodno opravljanje njegove pastoralne službe, namerava s tem dejanjem prositi za preskrbovalnino, ki pripada škofovski mizi, in prosi, da bi bile odstranjene ovire za njeno dosego. Zatem bo pravosodno ministrstvo zagotovilo vsakemu škofu svobodno razpolaganje z oskrbovalnino in s tem tudi zakonito priznanje škofa z vseh vidikov.«

Dne 6. januarja je don Bosko poslal ministru Viglianiju novo pismo in imel avdienco pri kardinalu Antonelliju. Ko je prišel iz sobe, je rekel don Bertu:

»Vsi hočejo govoriti z don Boskom, kakor da bi don Bosko vse vedel – sedanje, prihodnje in preteklo.« Sveti oče je Antonelliju glede obrazca za preskrbovalnino dejal: »Don Bosko je to stvar tako dovršeno izpolnil, da je noben naš kardinal ne bi mogel bolje. Šel je tako daleč, kakor je bilo mogoče, in se potem ustavil. To je prava mojstrovina.«

5.12. PREPLAH

Toda Gazzetta di Torino je v rubriki Rimska pisma 8. januarja objavila naslednje novice:

»V Rimu se mudi slavni don Bosko iz našega Turina. Ima lahek pristop v Vatikan in papež ga zelo ceni. Vendar ne vzbuja navdušenja kot takrat, ko je prišel sem prvokrat. Je malo v zatonu.

Tudi pri vladi so mu vrata odprta.

Ne vem, kaj počne, vsekakor gre za velike stvari.«

To je bil preplah.

Mati Galeffi, predstojnica oblatk, je popoldne 9. januarja poslala don Bosku kočijo, da bi se odpeljal na Piazza Tor de' Specchi in tam obiskal nekega ubogega moškega, očeta desetih otrok, ki je bil bolan že dve leti. Potem ko ga je don Bosko razveselil z nekaj šalami in ga spodbudil s svetimi mislimi, mu je dal svoj blagoslov in mu rekel, da naj veruje in moli, kajti on in njegovi dečki bodo molili zanj, in da mu bo Gospod podelil milost, vendar počasi korak za korakom, kajti molitev je boj. Vrnil se bo in ga obiskal, toda tedaj ga bo on sprejel že na nogah, čeprav se sedaj kljub vsem naporom ni mogel dvigniti niti trenutek.

Od tod sva se odpravila k materi Galeffi – piše don Berto –, ki je dala poklicati advokata zastopnika pravde Tor de' Specchi. Don Bosko ga je pozorno poslušal. Dal si je predstaviti celotno pravdo, kako so jo vodili, nato pa ga je poučil, kako naj privede do konca vso zadevo, tako da se je sam advokat čudil njegovi izvedenosti. Če bi slutil, da se pravici slabo piše ali da se bo preveč zavlekla, naj piše nekemu Cutici, uslužbencu v Firencah, od katerega je vse to odvisno. ‚Ta človek me ne samo pozna,‘ je dejal don Bosko ‚temveč sva celo v prijateljskih odnosih. Tudi če bi pravdo izgubil, bo do nas dober in nam nakazal pot, kako bi zadevo rešili, ali nam bo nakazal kako nadomestilo. Po vsem tem bo treba najti način, kako urediti stvari s hišo in imetjem Tor de' Specchi, da jih vlada ne bo več mogla zapleniti.‘ ‚Bodite prepričani,‘ je dodal odvetnik, ‚da bomo zvesto izpolnili vaše nasvete.‘

Zdelo se je, da je zadeva s preskrbovalnino škofov lepo tekla in da je prišel trenutek, ko naj bi se vse končalo. Dne 10. januarja 1873 je Unità Cattolica takole razmišljala:

»Videti je, da so se župani, potem ko so videli, kako navdušeno je ljudstvo pozdravilo nove škofe in koliko ti dobrega storijo, sami ponudili za usklajevanje zakonskih odredb z izpolnjevanjem pravičnosti. Saj kot župani zlahka dobijo vpogled v bule, ki so jih prejeli škofje, kajti ena izmed teh je naslovljena na ljudstvo in v uradnem prepisu je podana tudi vsebina drugih bul. Saj je jasno, da ljudstvo lahko spozna vsebino bul, ki so naslovljene nanj in jih pošilja papež. Količkor vemo, izobesijo v nekaterih škofijah papeška pisma v zakristijah, kot to delajo s škofijskimi okrožnicami. Nekateri župani so poslali ministrstvu uradno potrjen prepis in to ne bo dolgo odlašalo, temveč bo poslalo eksekvatur.«

Verjetno je te misli izrazil mons. Gastaldi. Don Bosko mu je 11. januarja pisal:

Velespoštovana ekscelenca!

Sporočam vam, da stvar o znani zadevi lepo napreduje. Obrazec, ki ga je predložil Sveti sedež, je že potrdil Vigliani in nato še ministrski svet. V teku prihodnjega tedna ga bodo predstavili tudi državnemu svetu. Upamo, da ga bo prav tako potrdil. Potem pa bo prišlo, če hudič ne bo spet vmešal svojega repa, do izvedbe.

Vigliani mi je večkrat zagotovil, da se zadovoljuje z bulo za ljudstvo, če je le omenjena preskrbovalnina. Govorili so tudi o podobnem primeru z bulama ‚ad Clerum‘

(za duhovščino) in ‚ad Capitulum‘ (za kapitelj), vendar papež ni privolil. Skušajte počakati do prihodnjega tedna. Pozneje vam bom poročal o vsem, in če načrt ne bo uspel, bom slišal, kaj bo rekel kardinal Antonelli o izobešenju bule ‚ad Clerum‘ v zakristiji. Do sedaj še ni bil dovoljen noben korak, ki bi dovoljeval škofom, da bi prosili za eksekvatur ali ga sprejeli.

Priporočam se dobroti vaših molitev in vas z globokim spoštovanjem pozdravljam.

Vaše uglednosti ponižni služabnik duh. Janez Bosko

Rim, II-’74, Via Sistina 104

Toda hudič je tja, kamor ni mogel vtakniti glave, vtaknil svoj rep!

Tiste štiri vrstice časopisa Gazzetta di Torino so v visokih vladnih krogih naredile neprijeten vtis. Il Fanfulla, dvorni časopis, je 11. januarja prinesel naslednjo izjavo:

»Že nekaj dni krožijo čudne govorice o nekih poskusih sprave med Cerkvijo in državo in pri tem omenjajo celo usluge nekega uglednega piemontskega prelata.

Po teh novicah naj bi sveti oče zagotovil, da se kot prvi korak ne bo upiral sprejeti prihodka, ki ga je izglasoval italijanski parlament, če to ne bi nasprotovalo njegovemu dostojanstvu.

Kolikor nam je znano, sveti oče nikdar ni nasprotoval prihodku, ki ga je parlament izglasoval za papeško blagajno, kakor se je to zgodilo z vsoto, ki jo je parlament izglasoval septembra 1870 za vsoto prvega meseca. Če je Sveti sedež po vplačilu tistega prvega nakazila zavrnil naslednja vplačila, je bilo to zato, ker postopek ni bil pravilen.

Kar se tiče poročila o pogajanju za spravo, menimo, da se ne motimo, če povemo, da če kdo deluje tako na papeškem dvoru kakor pri kraljevi vladi, se to delovanje ne tiče ne papeškega dvora ne kraljeve vlade.«

Zares ni šlo za neposredno spravo, vendar smo bili že na poti do nje.

Naslednjega dne, v ponedeljek 12. januarja, je La Libertà v Rimu jasno povedala, da je »tisti ugledni piemontski prelat« don Bosko.

»Včerajšnji Il Fanfulla omenja glasove poskusa sprave med državo in Svetim sedežem, ki poteka v tem trenutku.

To prizadevanje je treba pripisati pobožnemu in spoštovanja vrednemu piemontskemu duhovniku don Bosku. On je tukaj že dalj časa in je govoril in še govori z mnogimi. Pravijo, da je dobil to nalogo od visokih prelatov gornje Italije. Toda niti v visokih cerkvenih kakor državnih krogih mu ne pripisujejo nikakršnega pomena. Tako na eni kakor na drugi strani se zavedajo, da nima smisla razpravljati o stvari, za katero še ni prišel čas in še tudi ne bo prišel tako kmalu.«

Izjavam Fanfulle in Libertà je sledil zlovešč članek v Gazzetti d’Italia. Ta si je vsebino kratko malo izmislila in članek objavila 13. januarja. Iz tega članka si lahko ustvarimo podobo tistih dni.

»Vatikanska kronika. Rim, 11. januarja. Don Bosko je imel zelo dolgo in tajno avdienco pri papežu. Pij IX. ga je sprejel v svoji spalnici in se zadržal z njim kaki

dve uri. Tajnosti tega dolgega razgovora med papežem in turinskim čudodelnikom niso prišle na dan.

Znano je, da je papež poklical don Boska, da bi mu prerokoval. Upajmo, da je znal uskladiti obe vlogi, ki sami po sebi nista za spravo: vlogo preroka in vlogo dvorjana.

Se mu je posrečilo zadovoljiti nezaupljivega in vzburljivega papeža? Tega nihče ne ve. Toda don Bosko sam bi lahko dvomil o tem, ko je dobil tako nepričakovano povabilo. Bil je ljubezniv listič, s katerim ga je komisar svete rimske splošne inkvizicije ‚de haereticorum pravitate‘ (o hudobiji krivovercev) povabil, da bi se za trenutek pojavil v njegovem uradu. V drugih časih je tako povabilo pomenilo mučenje in smrt na grmadi in tudi za preroka je bilo povabilo naznanilo strašne, nepredvidljive in skrajne nesreče. Kdor je padel v kremplje svetega oficija, se je vračal od tod najmanj z osivelimi lasmi. Taka blaženost, hvala Bogu, ne sodi več v naš čas, toda dobri oče Leon Sallua iz reda svetega Dominika ne bi imel poguma, da bi dal sežgati katerega tistih jezuitov, ki jih tako srčno sovraži, pa tudi njegove eminence Tarquinija, čigar knjiga o konkordatu smrdi po herezijah vseh vrst, kakor to dokazuje kanonik De Angelis.

Komisar svetega oficija je sporočil don Bosku, da je v stvar vpleten tudi on. Krivoverski prerok je seveda nekaj strašnega in izrednega. Vendar primer ni bil čisto brezizhoden. Oče Sallua je sporočil don Bosku, da njegova knjiga o prvaku apostolov sv. Petru, to mu je seveda povedal na najbolj nežen način, zasluži eklatantno obsodbo, nič manj kot Giobertijeva in Rosminijeva dela, vendar pa mu želi vrhovno sodišče inkvizicije prizanesti zaradi njegove izredne svetniške slave in kreposti. Zato se mora pisatelj knjige podvizati, če ne želi videti svojega imena v seznamu prepovedanih knjig, biti podvržen slovesnemu izobčenju in se znajti v strogem nasprotju z najvišjim sodiščem Cerkve in knjigo potegniti iz prodaje in jo popraviti.

Prav nič ne dvomimo, da bo pogovor med predstavnikom svetega oficija in don Boskom za zadnjega izredna reklama. Vsi bodo hoteli prebrati knjigo, preden jo bodo raztrgali strašni kremplji tega mračnega sodišča. Vsi bi radi videli strani, s katerimi bi lahko zažgali auto-da-fé⁸¹. Zanimanje bo toliko večje, ker imajo pisatelja za čudodelca in preroka nezmotljivega papeža. Kaj pravite k čustvom, ki jih je moral doživljati najprej pri sprejemu pri papežu in potem pri svetem oficiju? Res je, da so na vrhu Campidoglia kronali zmagovalce, na drugem hribu pa je Tarpejska pečina. Urad komisarja svetega oficija je Tarpejska pečina Vatikana.«

Nizkotne laži, ki se zdijo nemogoče! Don Bosko je bil pri komisarju svetega oficija 9. januarja, piše don Berto, »in ta oče dominikanec je sprejel don Boska nadvse prisrčno«. Obiskal ga je drugič, pa ga ni bilo. Don Bosko sam je menil: »Res ne vem, kako je mogla Gazzetta d'Italia zvedeti o don Boskovem obisku pri patru Sallui, saj je bilo vendar ponoči. Kar pripoveduje, je vse izmišljeno, obisk sam pa ne. Pri vsem pa nisem govoril z nikomer drugim kot s strežnikom p. Sallue.«

⁸¹ Portugalsko iz actus fidei, dejanje zaupanja, izrek cerkvene inkvizicijske obsodbe ali izvedba te sodbe (op. prev.).

Vsi, ki so ga poznali, pa naj so pripadali katerikoli stranki, so bili z njim ljubeznivi in so ga zelo spoštovali. Dne 13. januarja, piše don Berto, »sem ga spremljal h grofu Visoneju, ki mi je prejšnji dan izročil neki pismi in mi rekel: ‚Recite don Bosku, da naj pride k meni ob 10. uri, malo prej ali malo pozneje, ali ob 4. uri popoldne. Če želi, lahko pridem tudi jaz k njemu.‘ Don Bosko se je z njim pogovarjal kako uro in pol. Povedal mi je, da ga je izredno prijazno sprejel in da se je zavzel pri kralju, da ne bi zasedli samostana zakramentink. Stvar pa je potekala takole: Žena dvornega ministra, poslanca in senatorja Visoneja, ki je hodila tja k maši, je pripovedovala možu, da je nevarnost, da bi cerkev zakramentink spremenili v konjušnico. Tedaj je grof šel k njegovemu veličanstvu kralju in k Umbertovi soprogi princesi Margareti ter tam govoril in rotil, da je dosegel naklonjenost. Rešil je tudi vse druge hiše, za katere je predhodno vedel, da bodo prišle v posest kraljeve hiše, in zato je na drugi dan šel s tveganjem, da odstopi; toda tedaj se je zavzel nekdanji minister Menabrea in so vse uredili.

Popoldne je šel na obisk h kardinalu Monacu v palačo Altemps na Piazza Navona, se z njim pogovarjal kako uro in pol in dosegel zastonj dva breva za zasebni oratorij za gospe Vicini in Ghigliani. Naslednje jutro je don Berto šel v pisarno in prelat, ki mu ju je izročil, mu je ljubeznivo dejal:

»Vse gratis (zastonj). Sveti oče je določil tako.«

Dne 14. januarja je bil na kosilu pri apostolskem špediterju Štefanu Coloni, pri katerem so bili v gosteh – tako poroča don Berto – naslednji povabljeni: »mons. Limberti, nadškof v Firencah, in njegov tajnik; neki drug duhovnik, ki je vodil zavod za dečke v Firencah, in neki duhovnik iz Firenc (mons. Cecconi, poznejši nadškof v Firencah, ki ga je poklical Pij IX. na začetku vatikanskega koncila, da bi napisal zgodovino); mons. Franchi, ki so ga pred kratkim imenovali za kardinala, mons. Gianelli, ki je bil kmalu predlagan za kardinala, in veliko drugih prelatov in duhovnikov. Don Bosko je malo govoril. Na koncu so ga povabili, da bi govoril o naši hiši in o težavah, ki bi jih moral premagati. Povedal je, da je moral prenašati dvanajst preiskav. Govoril je tako preprosto in prikupno, da ga je na koncu poklical k sebi kardinal Franchi in govoril z njim kake pol ure. Za njim je govoril z don Boskom novi pred kratkim imenovani kardinal Martinelli, ki je pred odhodom dejal: »Don Bosko, vsa čast!« Izgovoril je to na tak način, da je bilo videti, da mu te besede prihajajo prav iz srca.

5.13. HRUP ČASOPISOV

Tisk je nadaljeval vsa mogoča poročila. L'Italia iz Rima je zanikala, da bi si don Bosko prizadeval za sporazum.

»Nikakor ni točno, da je don Bosko prišel v Rim zato, da bi se zavzemal za sporazum med italijansko vlado in Vatikanom.

Po naših poročilih don Bosko ne dela drugega, kot išče način, kako bi dobil preskrbovalnino za novoimenovane škofe in kako bi vsak dobil škofovsko palačo, da ne bi bili prisiljeni stanovati v zasebnih stanovanjih ali v semeniščih.«

Il Secolo iz Milana pa je v dveh dopisih ocenjeval stvar popolnoma drugače.

»RIMSKA PISMA. – Naši dopisi. – Rim, 13. januarja 1874

Piemontski kler, med katerim so moderne ideje veliko bolj napredovale kot drugod, se že daljši časa trudi za sporazum med papeštvom in Italijo. Jasno je, da se želje subalpinskih duhovnikov, sicer zelo poštene, ne bi mogle uresničiti, razen v škodo svobodi, Italija pa bi se morala, če bi se hotela sporazumeti s Cerkvijo, odpovedati mnogim svoboščinam v korist Vatikana. Vsekakor je treba upoštevati želje, ki so, če že ne drugo, znamenje kesanja. Med duhovniki se uveljavlja prepričanje, da bi bil podpis sporazuma s pobudniki novih idej in sprava s svetom, ki gre naprej svojo pot, koristna tudi za Cerkev, medtem ko je okostenela zaostalost samo vzrok za osamitev. To sicer ni veliko, je pa že nekaj. Da bi prešli k uresnitvi poskusov takega sporazuma, je prvi o tem pisal napol resni časopis (Fanfulla), ki se ima za nosilca mnenja vlade, kar mogoče tudi je.

Piemontska prelatura naj bi se odločila poslati v Rim koga, ki bi položil temelj za take razgovore. To naj bi bil neki don Bosko, duhovnik, ki je znan po svoji razgledanosti, zglednem življenju in je zavzet delavec za napredek Cerkve.

Zdi se, da je bila izbira srečna, ker po ene strani ne vzbuja nezaupanja v Vatikanu, po drugi strani pa je vedno vljudno sprejet pri predstavnikih italijanske vlade. Ta don Bosko je torej v Rimu že nekaj dni in se je začel pogovarjati s kardinali, visokimi prelati in politiki, ki jih on ima za vplivne pri vladi.

S kakšnimi predlogi prihaja in kaj postavlja za osnovo dogovoru, nihče ne ve. Da pa on dela z velikim zanosom, je gotovo.

Če me moja poročila ne varajo, je našel oporo v majhni skupini nekatoličanov, poslancev v parlamentu, med katerimi se častivredni Emilij Broglio ima za voditelja.

Uradni tisk se trudi dajati vtis, da temu prizadevanju vlada ne pripisuje nikakršnega pomena, ker je prepričana, da še ni prišel čas, da bi se Cerkev in država pogovarjali in mogli priti do kakega sklepa. Vendar pa razni Minghetti, Finali in drugi istega kova, veliki učenjaki, to je treba povedati, rade volje vidijo don Boskovo prizadevanje in bi bili nadvse veseli, če bi kak njihov predlog bil Vatikanu po volji.

Vse to je zelo nevarno in prijatelji svobode morajo zelo paziti, da se v stavbo, ki so jo postavile žrtve vse dežele, ne prikrade sovražnik, ki bi, ko bi bil že notri, razdejal vse, kamen za kamnom. Kakor voda in ogenj ne moreta biti skupaj, ne da bi se med seboj uničila, tako tudi nauk Vatikana in svobode ne moreta biti in delovati skupaj.

In ker že govorimo o Vatikanu, ne morem zanikati glasov, ki se te dni širijo in dobivajo vedno več potrdil. Visoki predstavniki Cerkve čutijo potrebo po denarju. Petrov novčič ne prinaša več zadosti in blagajne se vedno bolj prazniijo. V takem

položaju skuša kardinal Antonelli prepričati papeža, da bi dobili v roke milijone, ki jih je kraljevina Italija pripravila za dar Cerkvi.

Sprva naj bi se papež odločno uprl, ker bi to pomenilo ponižanje svete rimske kurije in odpoved, vsaj posredno, najdragocenejšim pravicam. Toda ker je Antonelli vztrajal s svojimi prepričljivimi razlogi, ki mu jih je polagala v usta nujna potreba po denarju, se je Pij IX. vdal in privolil, da so vprašanje predložili učenjakom Cerkve z naročilom, da naj ga rešijo tako, da bo vsem ustrezalo. Mons. Audisio, piemontski prelat iz Trastevera, močno preizkušen v kazuistiki, se sedaj, ko to pišem, ukvarja s študijem tega tako občutljivega vprašanja.

Ob tej uri imate vsi pred očmi papeževo bulo o pravih izvolitve novega papeža, ki bi rada olajšala dejanje, pač z vidika hudih viharjev, ki jih v tem trenutku mora premagati Petrova barka na razburjenih valovih sveta, v katerih se je znašla. Imamo vse razloge, da verjamemo, da je to besedilo, bule, ki jo je objavil Kölnische Zeitung, pristno in točno. Po smrti Pija IX. bodo njegovega naslednika volili bodisi v Monacu ali na Malti in mogoče tudi v kakem francoskem mestu, ker je vlada maršala Mac-Mahona izjavila, da ne bo priznala papeža, ki bi ga izvolili v Rimu.

Medtem pa je tudi Nemčija dala uradno vedeti, da ne bo priznala papeža, ki bi bil izvoljen zunaj Rima.

Za vsako ceno so hoteli med ljudstvom spodbuditi nasprotovanje Cerkvi, ki se je razširilo po zavzetju Rima. Tudi zaradi bule, ki je bila gola izmišljotina, je bilo toliko hrupa, da je kardinal Antonelli 17. januarja 1874 izdal okrožnico in jo poslal predstavnikom Svetega sedeža in je bila pozneje objavljena v časopisih. S tem je uspelo prisiliti k molku nergače in osramotiti sleparje.

Drugi članek v *Secolu* iz Milana, ki je bil prav tako objavljen v isti številki, je prinesel nič manj napadalne ter črnoglede in lažnive novice o sprejemu, ki naj bi ga don Bosko doživel v Vatikanu.

RIMSKE NOVICE. – Od našega dopisnika. – Rim, 14. januarja 1874

»(C) Smešni poskusi, da bi spraval rimsko kurijo z vlado, ki jih je delal don Bosko na pobudo precej številne skupine naših tako imenovanih političnih mož, so propadli. Vsak človek zdrave pameti je to predvideval od vsega začetka, kakor hitro se je začelo o tem govoriti. Toda videz je, da zdrava pamet danes ne sodi več k lastnostim politika. Za don Boska se ni čuditi, da budi živo in pošteno željo po spravi, ki se mu je zazdela mogoča, četudi je bilo vse samo plod razgrete domišljije nekaterih navdušencev. Lepo število piemontskih škofov mu je dalo to nalogo in on jo je skušal izpeljati v svojem globokem čutu za dolžnost.

Toda stvari še ni konec. Don Bosko je na svojem potovanju iz Turina v Rim imel priložnost, da se je ustavil v Genovi, kjer je stanoval v eni izmed patricijskih hiš senatorja Lovrenca Ghiglinija, enega najbolj delavnih in bistrih članov stranke Cezarja Cantùja. Ubogi senator, obtežen z leti in mnogimi težavami starosti, je umrl prav času, ko je bil don Bosko njegov gost. Don Bosko mu je lajšal zadnje trenutke življenja in sprejel njegove zadnje želje. Pripovedujejo, da je Ghiglini prosil

svojega starega prijatelja, da bi se njemu za poslednjo uslugo v Vatikanu trudil za zmago tistih načel prave sprave, ki jih je on širil v svojih spisih in govorih, vendar se niti za milimeter ni približal zaželenemu cilju.

Prav Ghigliinijevim naporom se je treba zahvaliti, da so se smeli katoličani udeležiti upravnih in političnih volitev in zavreči prejšnja načela, da katoličani niso ne volivci ne izvoljeni. Ubogi starček je upal, da bo dosegel še več. Kot pošten in dostojen človek ni mogel razumeti temne in nespametne politike Vatikana, vendar ni hotel prekiniti stikov z njim, ker je upal v sicer pozno, pa vendarle pošteno spametovanje. S takimi željami in sanjami je umrl in don Bosko ne bi izpolnil svoje obljube v trenutku smrti, če se ne bi na vso moč trudil, da bi spravil Cerkev in državo, tudi če ne bi ugajalo temu ali onemu.⁸²

In to je bil dejansko sad njegovega prizadevanja. Menim, da bi v Vatikanu lepše sprejeli kakega samozvanega generala, kot so sprejeli don Boska. Rekli so mu, da je njegovo prizadevanje škodljivo za resnične koristi Cerkve, ki se ne more spoprijateljiti s tistimi, ki so jo osramotili in okradli in kaže, da se bodo še slabše obnašali. Vsak predhodni dogovor o spravi bi bil neučinkovit, če ne bi najprej vzpostavili ‚in pristinum‘ (prvotno stanje) pred letom 1870. Zahteve, kakor vidite, lepe in dobre, ki bi jih kak zmagovalec postavil premaganцу.

Toda tukaj gre za obratni primer, ko premaganec preti zmagovalcu z orožjem in mu hoče vsiliti svoje pogoje. Čudovito! Don Boskov obisk pa je imel še drug namen: da bi imenovani škofje dobili od italijanske vlade eksekvatur.

Vatikan je tem gospodom prepovedal, da bi italijanski vladi predložili bulo v izvorniku. Kot izjemo pa je dovolil, da so lahko predložili ministru za pravosodje izvleček iz bule, neke vrste potrdilo o dokumentu, ki ga je izdala apostolska pisarna. Tedanji minister Lanza se je zoperstavil takemu izvlečku in je zatrdil, da on ne bo nikdar izdal eksekvatur na tako potrdilo, temveč samo na osnovi izvorne bule. To je seveda vznemirilo večino novoimenovanih škofov, ki so se tako znašli med kladivom in nakovalom, med pokorščino Svetemu sedežu in prejetjem oskrbovalnine.

Tedaj so prišli v Rim nekateri škofje, med njimi tudi turinski nadškof. Politiki iz konservativne stranke so posredovali pri Lanzi, toda ta je (mirabile dictu = nezaslišano) vztrajal pri svojem in navajal predpise starega zakona o eksekvatur. Škofje so se osramočeni vrnili na svoje sedeže in večina jih ni hotela poslušati vlade. Sedaj, po zamenjavi ministra, so spet prišli v upanju, da bosta Minghetti in Vigliani bolj popustljiva kot Lanza in Falco. Ne morem povedati, koliko je njihovo upanje

⁸² Senator Lovrenc, plemeniti vitez Ghigliini, je umrl proti koncu novembra 1873. Bil je zdravnik, zmeren liberallec in ne preveč zavzet izpolnjevalec verskih dolžnosti. Večkrat je izrazil željo, da bi ga ob smrti obiskal kanonik Nasi ali don Bosko, ki ga je imel kot gosta pri svoji mizi in ga je zelo cenil. Don Bosko se je mudil v Sampierdareni, ko so mu sporočili, da je senator bolan. Šel je k njemu. Ko je videl, da je njegovo stanje zelo slabo, mu je rekel: »Gospod, mogoče boste ozdraveli, toda pametno bi bilo prejeti svete zakramente.« »Ker ste že tukaj, rad izrabim priložnost.« Don Bosko ga je spovedal. Ko je stopil iz sobe, je naročil soprogi, naj pošlje po popotnico k San Sistu, on pa bo bolnika pripravil na prejem svete popotnice. Kako zelo se je razveselila gospa Ghigliini in storila, kar ji je naročil. Ko je senator umrl, don Bosko ni bil navzoč, vendar je bilo vse urejeno.

utemeljeno. Vem pa, da je don Bosko vložil ves svoj trud tako v palači Firenze kot v Vatikanu in skušal doseči uskladitev vatikanskih zahtev in ministrstva.«

Časopisi so še naprej trobili tisoč neumnosti in mi jih seveda ne bomo skušali zavračati. Kdor bere, razume. Sicer pa ta hrup don Boska ni prav nič zastrašil in ustavil.

Dne 15. januarja je spet obiskal pravosodnega ministra. Don Berto, ki je bil z njim, je zapisal naslednje nadrobnosti: »Ko sva stopila v ministrstvo, so vratarji pozorno vstali in spoštljivo pozdravili don Boska in ga takoj povabili, da je vstopil. Zadržal se je v pogovoru vsaj eno uro in pol. Ko sva se vračala, sem ga vprašal, ali so ministri že zasedali. Odgovoril je, da so. Šla sva peš v Vatikan h kardinalu Antonelliju.

»Povedal je tudi naslednje: ‚Minister me je že pričakoval. Rekel sem mu: Menil sem, da je kako nesoglasje. In on: Pričakoval sem, da boste prišli. Danes sem izročil prošnjo advokata Bertinellija Viktorju Emanuelu in ta mi je obljubil, da se bo zanimal za zadevo.‘ Potem sem mu omenil težave, med drugim tudi to, da je sramota, da se v svetem mestu dela ob prazničnih dneh.

In on: Eni delajo to načelno, drugi pa zaradi koristi. Vendar se bom za stvar zanimal. Zagotavljam pa vam, da si bo vlada prizadevala za odpravo te sramote. Drugo je odvisno od občinske uprave. ‚Toda vi lahko to preprečite, če hočete,‘ sem mu dejal. Tedaj si je zapisal in dejal, da bo o tem obvestil občinsko upravo.

Ko sva kdaj drugič šla h kardinalu Antonelliju, so nam delali tisoč težav. Tokrat pa so vstali, se odkrili in se poklonili don Bosku. Eden izmed njih je dejal: ‚Vi ste oče don Bosko. Pojdite takoj.‘ Ko je prišel gor, je imel komaj toliko časa, da je odložil površnik, ker ga je kardinal že pričakoval. Ostal je v pogovoru več kot eno uro.«

Ko sta šla po stopnicah, je don Bertu dejal: »Še velikokrat bova morala iti po njih.« Na poti proti domu je don Berto vprašal, ali je turinski nadškof že prejel preskrbovalnino. Don Bosko je odgovoril: »Bo eden izmed prvih, ki jo bo prejel.«

Tisti večer je po večerji začel govoriti o svojem poslanstvu v Rimu, kako časopisi nič ne vedo, in ko nimajo pisati o čem drugem, se začnejo ukvarjati z njim. V navzočnosti zakonskega para Sigismondi je dejal: »Tukaj smo samo mi. Razlog, zakaj hodim od kardinala Antonellija v ministrstva, so preskrbovalnine škofov v Italiji. In sedaj molimo: v Turinu naši dečki že več dni molijo po tem namenu. V ponedeljek bodo začeli razpošiljati škofom izjave, seveda če hudič spet ne bo posegel vmes. Vidite, kako sem postal pomembna osebnost,« je dejal v šali.

»Glejte,« je nadaljeval, »s to zadevo se je ukvarjalo veliko učenih, visokih in pomembnih osebnosti, pa so stvari samo zapletli in še bolj poostrili. Tedaj pa pride ubogi duhovnik iz Turina ... Jasno je videti, da se Gospod samo šali z ljudmi in uporablja tega ubogega duhovnika, da rešuje najbolj zapletene stvari v Cerkvi. Jaz sam tega ne razumem. Čez nekaj dni bom povedal še drug razlog, zakaj sem prišel v Rim. Hotel sem obravnavati to stvar, ker mi je neki visoko postavljen prostoziidar, ki je imel nekega fanta v našem zavodu, izročil osnutek zakona, ki je predvideval odločno preganjanje Cerkve kakor v Prusiji. Govoril sem o tem s svetim

očetom in Antonellijem, ki je potem še sam govoril s papežem. Ko se je prepričal, da imam ta osnutek zakona, mi je dejal: ‚Pojdite naprej.‘ Sedaj bi bilo že vsega konec in nihče ne misli na to. In če bi kdo šel k časnikarjem in bi jim dejal: ‚Koliko mi plačate, da vam bom povedal, kaj dela don Bosko v Rimu? Če bi zahteval od njih 1.000 frankov, bi mi jih takoj dali.‘«

Pri tem je še dodal:

»Pomislite malo: cela vrsta ljudi že leta in leta čaka na avdienco pri Visoneju, pa ne morejo do njega. Jaz pa grem tja in me takoj sprejme in se pogovarjam z njim več ur skupaj. Ne razumem, kako pišejo časopisi, da je don Bosko šel k papežu in bil pri njem dve uri. Res je, da sem bil pri njem dve uri, vendar sem od teh dveh ur moral eno uro čakati. Ljudje, ki pripovedujejo take reči, so prav gotovo uslužbenci ...«

In časopisi so še naprej pisali o don Bosku. La Gazzetta Piemontese je 15. januarja objavila, kar je objavila Fanfulla, ki pa je spet povzemala iz La Libertà.

La Gazzetta dell' Emilia iz Bologne je 15. januarja potrdila neumnosti iz Gazzette d' Italia z jasnim odporom in recimo celo s strahom, da bi bilo mogoče priti do sprave.

»V teh dneh, ko je prišel v Rim slavni don Bosko iz Turina, so spet imeli pogum, da so govorili o ponovnih poskusih sprave med Kvirinalom in Vatikanom. Zelo ugledni časopisi so se dali prevarati, da so vzeli zares poslanstvo, ki si ga je ta nadel, da bi spravil, kar se spraviti ne da: papeža in kralja. Nespravljivo vsaj, dokler bo živel Pij IX. Toda ta ubogi don Bosko nikdar ni niti sanjal, da bi lahko postal pomembna politična osebnost na tem svetu. Res pa je, da je napisal neko knjigo o svetem Petru, ki je sveti oficij ni dobro sprejel. Zato so ga poklicali v Rim in ga povabili, da naj naredi temeljite popravke, če ne želi, da bi knjiga prišla na indeks. Pomislite, da je na indeksu knjiga duhovnika, ki je zaradi svoje gorečnosti, dobrotelčnosti, čistosti v cerkvenem nauku in uspešen v njihovi obrambi, vedno dobrodošel v Vatikanu! Gotovo pa je, da so nekatere dogme v tej knjigi delno napadene. Toda to je zadeva, ki nas nič ne zanima. Je pa razlog, zakaj je ta slavni človekoljub in turinski redovnik prišel v Rim.«

Rimska La Libertà, ki je bila tudi proti vsaki spravi, je 16. januarja dala ministru naslednji opomin:

»Rečeno je bilo, da je don Boska sprejel državni svet. Vse slavno prizadevanje za spravo se je, kakor smo domnevali, osredinilo na poskus, kako bi škofom, ki niso predložili ali niso hoteli predložiti bule o svojem imenovanju, dobili preskrbovalnino. Don Bosko naj bi državnemu svetu predstavil vrsto kompromisov in navodil. Pravijo, da je naletel na veliko odobravanja, in nekateri celo trdijo, da je pravosodni minister naklonjen tem predlogom velečastitega duhovnika. Temu mi sploh nič ne verjamemo. Kajti zdi se nam popolnoma nemogoče, da bi častivredni Vigliani ali državni svet hotelo spremeniti zakonodajo države v tako občutljivi zadevi brez privolitve parlamenta.«

Iste dne je Unità Cattolica iz Turina, ki se nikdar ni vmešavala v to zadevo, prinesla povzetek stališč raznih časopisov v zelo humoristični obliki pod naslovom

Sprava s papežem in z don Boskovimi poredneži.

»Nekdo je prišel v Rim z dobrim namenom, da bi odpravil vse ovire za sklenitev ‚modusa vivendi‘. Ta človek je don Bosko, odličen turinski duhovnik, izredno pobožen in razgledan. Klerikalni časopisi o tem nič ne poročajo (Perseveranza 14. januarja 1874).

Revolucionarni časopisi, veliki in majhni, že teden dni pišejo o pogovorih v Rimu, ki naj bi spravili to, kar je najprej evangelij in potem Syllabus Pija IX. pokazal za nespravljivo kakor luč s temo in Kristus z Belialom. Prebrali smo tiste čenče in s sočutnim nasmehom šli naprej. Toda časopisi so nadaljevali svoje pisanje in dodali še novico, da je eden najuglednejših prelatov zgornje Italije šel v Rim z namenom, da bi se zavzel za omenjeno spravo. Mi smo se spet smejali, ker smo vedeli, da se nobeden naših prelatov ni ganil s svojega mesta in šel v Rim za to slavno spravo. Vsi pa odobravajo, kakor so odobravali nagovor z dne 18. marca 1861 ‚Iamdudum cernimus‘ (že dolgo gledamo).

Končno se je ugledni prelat, ki je šel v Rim, spremenil v piemontskega duhovnika, ki pogosto hodi prosit miloščino za osemsto in več dečkov, ali kakor jim on pravi porednežev, zbranih v Turinu v njegovem Oratoriju sv. Frančiška Saleškega. Dostikrat nima kruha, da bi jim ga dal, pa vendar mora plačevati državi davek na dohodnino! Da bi dobil malo denarja, je pred kratkim dal v obtok srečke, pa so mu tako srečke in kot miloščino zbrani denar zaplenili in uvedli proti njemu celo sodni postopek. Leta 1860 so mu uprizorili hišno preiskavo, kakor če bi bil vodja zarotnikov, in sedaj ga spet krivijo, da je vodja tistih, ki delajo za spravo. Se pravi, kakor so ga nekoč dolžili zarote proti državi, ga sedaj obdolžujejo zarote proti Cerkvi. Naj navedemo besede iz Perseveranza, ki so jih napisali v Rimu, natisnili pa v Milanu 14. januarja:

»Drugi časopisi danes pišejo o govoricah o spravi, o čemer sem vam obširno govoril v včerajšnjem pismu. Po najzanesljivejših informacijah je poskus, ki je bil ali je še v teku, popolnoma zunaj uradnih krogov tako italijanske vlade kakor Svetega sedeža. Naj še dodam, da uspeh takih poskusov, pa naj bodo še tako hvalevredni, ni mogoč. Vsak razume, da v sedanjih okoliščinah italijanska vlada ne more storiti česa podobnega in zato mirno čaka, da se stvari umirijo in dozori. Neki drug časopis pa je odkril in menim, da ni nič kaznivega, če imenujem človeka, ki je na prigovarjanje mnogih somišljenikov prišel v Rim z najboljšim namenom, da bi odstranil ovire za izdelavo ‚modusa vivendi‘. Ta človek je don Bosko, odličen turinski duhovnik, oseba velike razgledanosti in svetosti, ki mu želimo, da ga ta poskus ne bi preveč stal. Klerikalni časopisi o tem ne črhnejo besedice.«

Kako naj bi ne molčali, ko je don Bosko šel v Rim, da bi spravil Pija IX. in kraljevino Italijo in obratno? Don Bosko ima za to samo eno sredstvo in je prip-

ravljen, da ga uporabi, in Pij IX. mu bo mogoče dovolil, da bo to storil. In katero sredstvo je to? Vsi italijanski ministri bi se morali dati prepričati, da bi prišli v Turin in se vsaj za deset let podredili disciplini Oratorija sv. Frančiška Saleškega. Pravijo, da je don Bosku uspelo ukrotiti nekaj porednih fantov, ki so bili bič in muka za svoje očete in matere. Kdo ve, ali ne bi bil s svojo potrpežljivostjo sposoben preoblikovati glave in srca Marka Minghettija in tovarišev! Naloga ne bi bila lahka, toda dobri duhovnik s svojo gorečnostjo dela čudeže.

Ko bi se po desetih letih (v krajšem času tega gotovo ne bi mogli uresničiti) italijanski ministri v don Boskovi cerkvi naučili katekizma in vse od prve do zadnje deset Božjih zapovedi in bi v obednici poskusili prva načela ekonomske politike, bi se mogli vrniti v Rim, nakar bi jih popeljal h glavnemu penitenciarju, zatem pa k nogam svetega očeta, ki bi zares poboljšane spravil z Bogom in s seboj. Don Bosko ni nikdar mislil niti ni mogel misliti na drugo spravo, ker je pač, kot pravi Perseveranza, svet in zelo izobražen mož. Vsekakor pa tokrat pričakujejo spravo med Italijo in papežem od človeka, ki se že toliko let posveča varstvu razgrajačev in zdravljenju porednežev. Smo na pravi poti.«

5.14. BLIZU SPORAZUMA

Stvari so bile že tako daleč, da je lahko prišlo do ‚modusa vivendi‘, ki ga je odobril ministrski in državni svet in v katerega bi privolil tudi Vatikan. Vse to je don Bosko napovedal mons. Gastaldiju:

Velečastita ekscelenca!

Rim, 16. 1. 1874, Via Sistina 104

Z velikim zadovoljstvom vam sporočam, da je znana zadeva končana. Obrazec sta sprejeli obe strani. V ponedeljek vam bodo poslali en izvod v pismu, ki ga bodo potem vsi poslali naprej pravosodnemu ministru. Če so kaki dvomi, mi takoj pišite.

Prvo teh pisem bo naslovljeno na nadškofa v Turinu.

Če bom dobil koga, ki bo od tukaj šel tja, bom pisal.

Naročili so mi, da naj prosim tudi vašo ekscelenco, da bi dvignili molitve mnogih dobrih duš, da bi daleč odvrnili hudičeve parklje itn.

Blagoslovite me in me imejte za vaše ekscelence vdanega služabnika.

duh. Janez Bosko

Dne 19. januarja 1874 je kardinal Antonelli poslal mons. Gastaldiju izjavo tajnika konzistorialne kongregacije o imenovanju za nadškofa v Turinu in mu dal naslednja navodila: »Sveti sedež, ki je zelo vznemirjen zaradi abnormalnega položaja, v katerem so italijanski škofje, ki jih je imenoval sveti oče, zlasti v tem, kar se tiče svobodnega izpolnjevanja nove pastoralne dolžnosti, se za nič bolj ne trudi kot za to, da bi te težave odstranil. Ker smo zvedeli, da je italijanska vlada pripravljena urediti njihov položaj, tako da predložijo izjavo tajnika konzistorialne kongregacije, iz katere bi bilo razvidno imenovanje za zadevne škofovske sedeže in podelitev

ustreznih bul, ni težave, da podobno izjavo predloži tudi naravnost pravosodnemu ministru brez posredovanja koga tretjega,« in to vse brez udeležbe javnosti.

Mons. Gastaldi pa, ki se je dobro razumel s kraljévim prokuratorjem, katere-mu je sporočil, kar mu je pisal don Bosko, je dal njemu naročilo, naj prijavi pravo-sodnemu ministru sporočilo koncilske kongregacije. To se je takoj razvedelo.

Dne 29. januarja 1874 je Fischietto pisal:

»Ali hočete vedeti, kdo je bil prvi škof, ki je uporabil srečno mešanico (spora-zum med Cerkvijo in državo)?

»Prav naš nadvse prijetni don Revalenta« (pogrevač – tako so imenovali nad-škofa).

L'Opinione pa je pisal:

Dopoldne 22. tekočega meseca je mons. Gastaldi predložil glavnemu pro-kuratorju apelacijskega sodišča v Turinu izjavo s pečatom Svete kongregacije, v kateri je rečeno, da je bil premeščen iz sedeža v Saluzzu na nadškofijski sedež v Turinu in ga tudi že zasedel.

Pri izročitvi listine pravosodnemu ministru je dodal, da glede na najnovejše dogovore to zadostuje, da se doseže preskrbovalnina.

Kakšen apetit, predragi nadškof, kakšen apetit!

Če boste šli naprej s tem korakom, boste celo presegli tisto dobričino Do-minusa Lignusa, ki zmede celo nebo in mu na svetu ni podobnega za izvabljanje oporok in požiranje dediščin!«

Naj je bilo don Boskovo prizadevanje za spravo še tako previdno, ni moglo ostati skrito in protiklerikalni časopisi so takoj, ko so kje kaj zavohali, z vso silo obrekovali in se proti temu borili.

La Libertà je 17. januarja prinesla novico in skušala vse postaviti na laž.

»Iz pristojnih virov smo zvedeli, da sploh ni res, da bi don Bosko govoril pred državnim svetom in dajal kakršne koli predloge pravosodnemu ministru, za kate-rega menimo, da jih tako in tako ne bi sprejel.

Veseli nas, da smo prejeli ta preklic, kajti glas o teh rečeh je šel tudi med zelo uglednimi osebami in je budil precejšen strah. Zato je dobro, da je vsem znano, da nimajo nikakršne osnove in da kraljéva vlada, zavedajoč se svojih dolžnosti, ni pripravljena popustiti v nobeni stvari, ki se tiče zakona o zagotovilih.

Sklepamo z upanjem, da ne bo več razloga, da bi govorili ne o don Bosku ne čemer koli drugem, kar bi dišalo po spravi, ki je za zdaj popolnoma nemogoča.«

Dan pozneje je Capitale potrdil don Boskovo prizadevanje za spravo:

»Prizadevanje za spravo. – La Capitale ugotavlja, da se njene presoje potrjujejo. Rekli smo, da tovariši ne skrbijo za nič drugega, kot da se povežejo z duhovniki. Tako so včeraj slavnega don Boska, piemontskega duhovnika, sprejeli nič manj kot člani državnega zbora, da jim je govoril o načinu, kako bi lahko prišlo do sprave.

Ministri, zlasti še Vigliani, so ga poslušali z odprtimi usti in bili pripravljani, da bodo storili vse, kar jim bo predlagal.

Vsak si lahko sam predstavlja, kako zelo lahko koristijo svobodi in civilizaciji predlogi nekega duhovnika Boska, za katerega vsi vedo, kako zelo je klerikalen.

Brez smisla je vse prizadevanje. Smo še v časih Barbarosse: ubogega Arnalda, se pravi svobodo, bodo izročili v roke papežu in on jo bo postavil na grmado.«

Dne 16. januarja je La Gazzetta di Genova na miren način predstavila položaj in zanikala vsako prizadevanje za spravo. Priznala pa je nujnost don Boskovega iskanja, kako bi premostili težave in našli način, kako bi škofje lahko dobili eksekvatur.

»Časopisi so se na široko razpisali o don Boskovem prihodu v Rim in so to razlagali na najbolj čudne načine. Nekdo je razširil glas, da je tisti duhovnik prišel v Rim kot posrednik med papežem in Italijo, drugi pravijo, da je prišel samo predlagat vladi spravljiv način, kako bi lahko škofje, ki jih je imenoval papež, pa nočejo predložiti bule, mogli prejeti vzdrževalnino. Menim, da je prva razlaga popolnoma napačna in bolj verjetna druga. Gotovo, da so duhovniki med kladivom in nakovalom, med rimsko kurijo, ki jim prepoveduje predložiti bulo, in italijansko vlado, ki jim tako dolgo, dokler je ne predložijo, ne bo odobrila vzdrževalnine. Nekateri izmed škofov so v zelo težkem položaju, ker so v skrajni revščini. Zato so se zelo verjetno obrnili na don Boska in ga prosili, da bi posredoval pri vladi. Don Bosko se je posvetoval z mnogimi osebnostmi, vendar ne drži, da bi državnemu zboru predložil svoje nasvete. Vlada je pripravljena te škofo, ki po pravici povedano niso popolnoma nič krivi, rešiti iz njihove stiske. Po drugi strani pa tudi ne more opustiti formalnosti, ki jih je potrdil zakon. Pri vsem pa ne more odobriti prepovedi Svetega sedeža, ki konec koncev nima drugega namena, kakor da ne prizna avtoritete državne oblasti.«

Dne 19. januarja je don Berto zapisal: »Nekateri so sporočili don Bosku, da je minister Vigliani dejal: ‚Jaz bi ves dan govoril z don Boskom.‘ Don Bosko je pri kosilu rekel: ‚Sedaj skušam izpeljati nekaj pomembnega in upam, da mi bo uspelo. Rad bi preprečil ples v Koloseju. Sem že govoril z nekaterimi o tej zadevi.‘ Ko se je vračal od kardinala Berardija, sem na Via Sistini dohitel don Boska, ki ga je spremljal neki grenadir. Vprašal sem ga, kdo je bil. ‚To je eden izmed naših prvih fantov iz oratorija, piše se Viano. Zvedel je, da sem v Rimu, in me je že tri dni iskal.‘ ‚Končno, mi je rekel, sem vas to jutro videl iti in sem pazil na vas.‘ Nato sem si dejal: Prav on je. Ima čin namestnika poročnika, vendar upa, da bo kmalu povišan.

Pri kosilu je pripovedoval o spreobrnjenju nekega prostozidarja in kako je sedaj eden njegovih sinov v nekem našem zavodu. Opisal je tudi metodo, ki jo je uporabljal v takih primerih: da nikdar ne odgovarja časopisom, ki pišejo proti njemu ...«

Popoldne je šel v Vatikan.

Med potjo je srečal mons. Simeonija iz kongregacije za širjenje vere, ki mu je predložil, da bi sprejel neki misijon.

Ko je prišel v Vatikan, je zvedel, da kardinal Antonelli zaradi vročine leži v postelji.

5.15. HUDIČEV REP

Dne 20. januarja se je don Bosko v spremstvu don Berta vrnil v Vatikan, »da je prevzel neke listine«, in popoldne obiskal ministra Viglianija. »Morala sva čakati kake četrte ure ali dvajset minut,« piše don Berto, »ker je bil na obisku italijanski poslanik v Španiji, grof Baral. Tedaj je prišel še belgijski poslanik, vendar je takoj odšel. Don Bosko je stopil k ministru, govoril z njim kake pol ure in mu izročil bulo kardinala Antonellija. Ko je prišel ven, mi je dejal, da je Vigliani malo hud na turinskega nadškofa. Vzrok pa je bil tale: don Bosko je tajno pisal nadškofu, da naj opusti dogovarjanje s kraljevim prokuratorjem, ker je že blizu dogovor med pravosodnim ministrstvom in Vatikanom. Tedaj je nadškof pisal prokuratorju in Antonelliju in trdil, da je v teku sprava itn. itn. Tedaj je Vigliani rekel don Bosku: ‚Pišite mu in mu povejte, da je nepreviden.‘ Iz tega se vidi, da se je zadeva o preskrbi škofov končala zaradi neprevidnih odkritij in javnih objav mons. Gastaldija.«

Dne 21. januarja je don Bosko pisal pismo kardinalu Antonelliju in ga naslednjega dne, 22. januarja, obiskal. Nato je odšel k ministru Viglianiu in je bil pri njem – tako piše don Berto – od 11.15 do 13.00, čeprav sta čakala v predsobi dva poslanca in prosvetni minister gospod komendator Scialoia.

Dne 24. januarja – nadaljuje don Berto – sem nesel tajniku kardinala Antonellija don Boskovo pismo za kardinala. Potem pa sem še s kočijo odnesel en obrazec papeške bule pravosodnemu ministru. Minister me je dal poklicati in mi dejal: ‚Recite don Bosku, da naj danes pride k meni.‘ Don Bosko je šel, stopil k ministru in se zadržal pri njem kake dve uri.

Ko se je vrnil domov, je pisal mons. Gastaldiju:

Velečastita ekscelenca!

Zdelo se je, da je že vse sklenjeno. Danes pa so nastale težave. Pravosodni minister je postal slabe volje, ko mu je advokat Eula pisal, da je vaša uglednost zvedela, da je bil sklenjen dogovor o vzdrževanju škofov. Danes pa je skoraj istočasno z vašim dopisom prišlo pismo od istega advokata. V njem je rečeno, da je dobil povabilo, da naj tisto konzistorialno listino pošlje ministru in da je vse končano. Hoteli so pojasniti. Dodano je bilo, da je neki časopis dobesedno objavil celotno zadevo. Danes je bil državni svet ves iz sebe in je dal nove predloge, ki jih bodo jutri objavili.

Vsi so mi pa naročili, da naj vam najtopleje priporočim, ekscelenca, da bi najstrožje molčali o celotni zadevi. Če je kaj nujnega, pišite kardinalu Antonelliju ali komendatorju Viglianiu. Nekaj poslancev je že prišlo na ministrstvo in prosilo za pojasnila o tem, kar so objavili časopisi.

Reči moramo, da je hudič spet vmešal svoj rep. Kakor hitro bo kaj dokončno določenega, boste zvedeli od mene ali od kardinala Antonellija.

Priporočimo, pravi sveti oče, vse stvari Gospodu, da bomo dosegli ne samo preskrbo škofov, temveč tudi odstranitev vseh ovir, ki jih imajo škofje pri opravljanju njihovega pastoralnega poslanstva.

*V globokem spoštovanju in poln vdanosti imam čast, da se imam za vaše ekselence najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko
Rim, 24. januarja 1874*

Kljub toliko govoricam, ki jih je časopisje širilo o don Bosku, so ga vsi zelo spoštovali in mnogi so si želeli, da bi bil vsaj enkrat gost pri njihovi mizi. Dne 25. januarja ga je markiz Cavalletti, nekdanji guverner mesta Rima pod papeško oblastjo, za 27. januar povabil na kosilo. Tisti večer se je don Bosko odpravil v Via Ripetto 66 v hišo viteza Frančiška Gilardinija, zeta viteza Balba in referendarja državnega sveta, ki mu je ponavljal, kot poročča don Berto, »da če bi se hotel okoristiti, bi moral vedeti, da je državni svet odločil, da je za preživnine škofov zadosti, da tisti izmed njih, ki hoče vstopiti v posest, pokaže županu eno izmed treh bul, ki jih ob imenovanju škofa izda papež. Prav tako je napadel to vprašanje z don Boskom, rekoč, da preživnina papežu ni potrebna. Don Bosko mu je zaprl usta pri vsaki stvari in ga tudi prepričal.«

Dne 26. januarja je kardinal Antonelli s trdimi besedami karal nadškofa v Turinu, ki je, namesto da bi konzistorialno izjavo poslal pravosodnemu ministru, le-to poslal komendatorju Lovrencu Euli, generalnemu kraljevemu prokuratorju.

Don Bosko je izjavil, da je bil glavni namen njegovega potovanja v Rim potrditev salezijanskih konstitucij. »Prav zadovoljen sem,« je ponavljal tisti večer, »da časopisi s tem, ko govorijo o spravi, ne vedo za pravi razlog, zakaj sem v Rimu. Jaz sem zadovoljen, da se bom vrnil domov s potrjenimi konstitucijami.«

Dne 30. januarja 1874 je Osservatore Romano, gotovo zato, da se mu je oddolžil za toliko nesmislov, ki so jih natvezli časopisi, objavil pod naslovom Bibliografija lepo pohvalo zaradi raznih knjig, ki jih je izdal v oratorijski knjigarni.

Že večkrat smo poročali – tako piše Osservatore – o verskih knjigah, ki jih izdajajo v tiskarni in knjigarni Oratorija sv. Frančiška Saleškega, ki ga je ustanovil ta čudež krščanske ljubezni in skromnosti, ki je duhovnik Janez Bosko.

V tem trenutku so izšle v tej prizadevni ustanovi še štiri knjige, izmed katerih je ena zelo obširna in nosi naslov: Mati Cerkev v svojih odnosih do Boga in do svojih otrok v sveti maši ali zgodovinska, kritična in moralna razlaga svete maše izpod peresa teologa profesorja in apostolskega misijonarja Antona Marije Belasia da Sartirana, duhovnega voditelja semenišča v Vigevanu⁸³.

Druga knjiga prav tako prihaja izpod peresa istega pisatelja in nosi naslov O resnični šoli, ki naj bi poživila družbo. Knjiga je sicer tanka, vendar velja za sto

⁸³ To delo, pravi Osservatore Romano, je izšlo že v tretji izdaji in vse kaže, da bo prava uspešnica, ker je težko najti knjigo, ki bi bolje ustrezala potrebam. Priporočilo in s svojim podpisom odobrilo jo je kar 27 škofov.

Knjiga tako rekoč vodi za roko mladega Božjega služabnika k oltarju in mu drugo za drugo narekuje molitve, mu razlaga skrivni pomen besed in svetih oblačil in nakazuje resničnosti, ki jih predstavlja jo sveti obredi. Istočasno pa stori, da vedno bolj cenimo to največjo skrivnost na zemlji, izročeno sveti rimski katoliški Cerkvi.

drugih knjig, zlasti če pomislimo na uničujoče teorije o šoli, ki danes krožijo med ljudmi, ki jih navdihuje vse prej kot resnična ljubezen do pristnega pouka in prave civilizacije.

Tretja knjiga je ljubka knjižica s 100 stranmi z naslovom *Geoponica* pisca Štefana-Frančiška Sartoria, v kateri je podan celoten nauk o poljedelstvu. Da ne bi izgubili izpred oči roke Vsemogočnega, ki vse oblikuje in pogosto uporablja Božjo besedo, da pokaže, kako so sveta pisma vedno učiteljice in prinašalke civilizacije in blaginje v vseh stvareh.

Končno pa – tako končuje članek – bomo povedali še nekaj o prvi publikaciji Katoliškega branja za leto, ki nosi naslov Maksim ali srečanje nekega fanta s protestantskim ministrom na Campidogliu. Pisatelj knjige je neutrudni delavec v Gospodovem vinogradu duhovnik Janez Bosko. Vse zmote, ki jih sovražniki naše svete vere širijo, da bi zavajali preproste in nepoučene, zlasti kar se tiče sedeža poglavarja Cerkve, zavrača jasno, prepričljivo in primerno razumevanju vseh ljudi. Vsem našim bralcem jo zelo priporočamo. Razširjena med ljudstvom bo obrodila rodovitne sadove vere in morale.«

Pohvala don Boskove knjižice in njegove gorečnosti za širjenje dobrega tiska v *Osservatore Romano* je povzročila vihanje nosu in izgubo pameti pri prelatu mons. Nardiju, avditorju Svete rimske rote za Avstrijo in uredniku *Voce della Verità* (glasu resnice). Nekaterim najbolj vplivnim osebnostim Vatikana se je dozdevalo, da si don Bosko upa ne samo vtikati nos v zadeve Cerkve, temveč se je spozabil tako daleč, da daje nasvete celo papežu. In mons. Nardi si je drznil 1. februarja v *Voce della Verità* objaviti članek, v katerem trdi, da je don Bosko prišel v Rim, da bi dal papežu lekcije.

»SPRAVLJIVCI. – To so odlični ljudje, polni ljubezni, miroljubnosti, ki objokujejo vse stiske Cerkve in (nič ne govorijo) papeževo vztrajnost. Ljubi Bog! Z eno besedo bi bilo mogoče popraviti vse, vrniti mir državi, Cerkvi in prestrašenim srcem; vse od Suse do Marsale ne bi bilo nič drugega kot eno samo srce.

Toda na žalost, gospodje, te besede ni mogoče izgovoriti, tega miru ni mogoče ustvariti. Kaj pa hočete? Tudi naš Gospod je bil velik prepirljivec. Vedno se je prepiral s svetom in tistimi odličnimi farizeji. Kar naprej je tolkel po istem žebelju in ni nehal niti v sodni palači. Razumem, da bi želeli, da bi ohranili plen v miru. Ko je kdo kje naredil kako veliko kupčijo v nasprotju s sedmo Božjo zapovedjo, si nadene rokavice, si popravi kravato in kaj rad si poišče družbo poštenjakov, ki niso nikdar ukradli niti solda. Toda ti mu obrnejo hrbet in že je užaljen. In kaj pravzaprav hoče? Rad bi slišal besedico pohvale, želel bi, da bi mu kdo stisnil roko in ga tako potrdil v njegovi poštenosti, toda prav tega noče nihče storiti.

Vzemimo stvar s smešne strani, ker ima tudi to. Če bi bilo res, kar nam pripovedujejo nekateri vladni časopisi, da je celo neka cerkvena oseba pripravljena dati roko slav-

nemu mostu⁸⁴ in pripraviti papeža, da bi spremenil način, ki daje njegovemu imenu sijaj od enega konca sveta do drugega. Če bi bil kdo tu ali pa bi prišel od daleč in bi mu prišepetaval podobne nasvete, se ne bomo obotavljali, pa naj nosi kakršno koli obleko, in ga bomo postavili na mesto, ki mu pripada v evangeliju prve postne nedelje.

Ne verjamemo v take stvari, ker previsoko cenimo čast našega italijanskega klera. Če bi privolili, kar je nemogoče, mu bomo rekli: prijatelj, vrni se domov, tukaj po nepotrebnem izgubljaš čas. Pij IX. je plemenit in svet človek in z njim ni mogoče nič opraviti. Razumel si. Če pa to ne zadostuje, glej, bomo govorili bolj jasno, vendar ti tega ne svetujemo. X«

Ta članek je vzbudil v Vatikanu veliko nezadovoljstvo. Pij IX. je dal poklicati monsinjorja, ga ostro pokaral in mu ukazal, da mora popraviti žalitev, povzročeno don Bosku. Nardi je menil, da je popravil nerodnost in izpolnil pokorščino s tem, da je 6. februarja 1874 objavil štiri vrstice v pohvalo Belasieve knjige: Bibliografski podatki. Iz resnične šole za poboljšanje družbe profesorja teologa Antona Marije Belasia, duhovnega voditelja semenišča v Vigevanu.

»Tiskarna in knjigarna Oratorija sv. Frančiška Saleškega v Turinu, ki je tako zaslužna za tisk lepih, dobrih, učenih in bistveno dobrih knjig, je pred kratkim natisnila zgoraj omenjeno knjigo, ki je pravi biser v naših časih proti vsemogočim zmotam, ki jih širijo med mladino. So besede, ki gredo do srca, in pisatelj je naredil veliko uslugo družbi.«

Videli pa bomo, da je knjigo pozneje spet kritiziral.

Dne 2. februarja 1874, na praznik Marijinega očiščevanja, je don Bosko v družbi svojega tajnika ponovno šel v Vatikan in prosil avdienco zase in za drugih devet ljudi. Nato je stopil h kardinalu Antonelliju. Tisto dopoldne »so papežu darovali sveče in vosek in po pričevanju don Berta je bil pravi direndaj ljudi, ki so prihajali in odhajali: duhovniki, redovniki, fratri, laiki itn. Tudi kardinal Antonelli je bil zaposlen s sprejemanjem sveč. Ko je končal, je stopil naprej in jaz sem mu poljubil roko. Takoj je sprejel don Boska in se zadržal z njim 3/4 ure. Ko sva po stopnicah zapuščala Vatikan, mi je don Bosko dejal: ‚Sedaj boš mogoče razumel, zakaj naša vlada ne privoli v eksekvatur. Od Bismarcka je dobila sporočilo, v katerem prepoveduje vsakršno sporazumevanje.‘ Nato sva z omnibusom šla na kosilo k Bertarelliju in se po kosilu vrnila domov. Zvečer sem nesel nekaj pisem na pošto, druga pa sem osebno razdelil, med njimi je bilo eno za kneza Aostskega, za princa Amadeja in za nekdanjega španskega kralja.

Dne 3. februarja je mons. Gastaldi v odgovor na don Boskovo pismo z dne 24. januarja 1874, v katerem mu je priporočil strog molk v vsem, kar se tiče škofovske preskrbe, in da naj se v morebitni potrebi obrne na kardinala Antonellija ali na ministra Viglianija in na nikogar drugega – čeprav je pisal o neki drugi zadevi, zidavi cerkve San Seconda – dal naslednjo izjavo:

⁸⁴ Prehodna vlada ali pa premostitveni zakon (op. prev.).

Kar se tiče preskrbe škofov, nisem nikomur nič povedal, dokler nisem prejel pisma od kardinala Antonellija skupaj z izjavo patriarha Anticija. Tedaj se mi je zdelo, da že lahko kaj povem. Vendar sem preprečil, da bi to objavila Unità. Takoj sem kraljevemu prokuratorju poslal patriarhovo izjavo, da bi jo predložili ministru. Dodal sem še pismo, podobno onemu, ki sem ga pisal na ministrstvo ob mojem imenovanju na nadškofovsko mesto. Do sedaj nisem prejel odgovora.

Samo da moja uprava ne bi imela nikakršnih sitnosti pri opravljanju dobrega, bi raje ostal tukaj, kjer sem ...

Istega dne je turinski Emporio popolare, nov časopis »vsakdanji univerzalni«, v dopisu iz Rima dal o don Bosku preveč dobrohotno in površno poročilo:

»Kot dopisnik imam dolžnost, da vam povem resnico zlasti o dejstvih, ki jih javno časopisje potvarja in imajo zelo težke posledice. Pisal sem vam v nasprotju z mnogimi časopisi, da v teh zadnjih časih niso sklenili nikakršnih dogovorov med Cerkvijo in državo v zadevi časne preskrbe škofov.

Rekel sem vam, da velečastiti don Bosko ni dobil od italijanskih škofov in še toliko manj od papeža nikakršne naloge v tem smislu, ker je prišel v Rim zaradi zadev svoje redovne družbe, kakor to dela že več let.

Take so bile stvari tedaj. Pozneje pa je don Bosko po vsem tem, kar trdijo, spodbujen od želje, da bi storil kaj koristnega, naredil nekaj korakov v to smer.

Nekateri se bojijo, da je, premagan od svoje prevelike dobrote, začel dogovore, za katere cerkvena avtoriteta noče nič vedeti.«

Nikakor se ne smemo čuditi, da je don Bosko igral nemajhno nalogo, in to v največji tajnosti, pa so ga vseeno obsojali tako laiki kakor Cerkev. S tem, da se je trudil za preskrbo škofov, se je na določen način trudil za spravo med Cerkvijo in državo. Tiste čase pa je bila sprava želja vseh dobrih in strašilo vseh hudobnih in vsak je dogodke ocenjeval s svojega vidika. Treba je pomisliti, da so nekateri pretili ministrom, da jih bodo ugrabili, če ne bodo storili ničesar za zagotovitev ponovne nadvlade za papeža vsaj nad Rimom.

Trdno prepričan o pravilnosti svojega početja, je don Bosko prihajal in odhajal k Antonelliju in Viglianiju, včasih tudi po dvakrat na dan k enemu in drugemu. Zdelo se je, da imajo ljudje pri vladi najboljše namene. To verjetno tudi zaradi monarhije, ki je iz dneva v dan izgubljala svoj blišč. Don Bosko se je o tem večkrat pogovarjal s papežem, ki je jasno videl, da zasedba Rima ne bo tako kmalu končana, kar bo v velikansko škodo duš. Zato je, dober kot je bil, bil pripravljen sprejeti tudičasne ureditve, če bi pri vsem zagotovili vse pravice Svetega sedeža. Jasno je povedal: »Viktor Emanuel kot kralj je lahko papežev namestnik v časnih zadevah, vendar pa bi najvišja oblast ostala papežu, ki bi tudi lahko omejil kraljeve odredbe v nekdanjih papeških pokrajinah, če bi se mu to zdelo primerno. To pomeni, da je bil tudi on pripravljen na neke vrste spravo.«

Don Bosko je prihajal in odhajal. Govorili so, se razgovarjali, si oporekali, vendar vedno tako, da papeža niso omenjali.

Včasih so ga poklicali na zbor ministrov, kjer so bili navzoči tudi nekateri poslanci, tudi več kot osemnajst ljudi. Od vsega tega mišljenja in govorjenja sta ga bolela glava in trebuh. Eden izmed poslancev je nekega dne vzkliknil: »Don Bosko sam je toliko vreden, kot mi vsi skupaj. Škoda, da nima nobenega ministrstva. On se nikdar ne da zмести. ‚Si fractus illabatur orbis, impavidum ferient ruinae (če se bo porušil razdrti svet, bodo neustrašena ranila ruševine).«

Končno mu je Pij IX. rekel: »Prav, končajmo to stvar. Ker kraljeva vlada sprejema vse pogoje, jim recite, naj zagotovijo trajno veljavo.«

Don Bosko je ponovil te papeževe besede Viglianiju, ki je menil: »V tem je ‚bussillis‘ (težek problem). Kako naj zagotovimo trajno veljavo? Smo v parlamentarni vladi. Danes ali jutri se lahko spremeni vlada in parlament in vse se bo spremenilo.«

Dne 6. februarja je časopis Italia po pravici kritiziral neki članek Voce della Verità (glas resnice).

V sobotni izdaji Voce della Verità je bil objavljen članek I conciliatori (spravljivci), ki je naredil velik vtis tudi med ljudmi, ki imajo stike z Vatikanom in skušajo dobiti tam svoja navodila. Ta članek ni nič drugega kot divji napad na opata don Boska, ki ga pobožni pisci v Voce obtožujejo, da podpira spravo, in ga imajo v katoliškem svetu za farizeja.

To je resnično pohujšanje. Vsi vedo, da je don Bosko zgleden duhovnik, ki je zgradil toliko cerkva, ustanovil šole in zavode in imel uspehe, katerih mons. Nardi še zdaleč ni sposoben.

Kako je potem mogoče, da javno napadajo in sramotijo takega duhovnika in da ti napadi prihajajo prav iz uredništva Voce, jezuitskega časopisa? Poizvedovali smo po vzrokih in ugotovili, da so obtožbe, naperjene proti don Bosku, izraz osebnih čustev Voce in da jih je Vatikan in vsi tisti, ki imajo določeno mero vzgoje in krščanske ljubezni, zavračajo in obsojajo.

Naša dolžnost ni, da branimo don Boska. Naša obramba bi prej škodila kot koristila. Hočemo pa jasno povedati samo to, da se Vatikan, vsaj kolikor je nam znano, ne strinja z antipatijami, ki dihajo iz Voce proti temu odličnemu turinskemu duhovniku, ki se je v soglasju s svojimi predstojniki lotil odpravljanja težav, ki prihajajo od eksekvatur.

Tudi Gazzetta di Torino (št. 37, druga izdaja) se je norčevala iz članka mons. Nardija o don Bosku ... ki ga sumijo liberalizma in jakobinstva.

Glede jezuitov pa še nekaj bolj zanimivega.

Don Bosko je še tukaj in vi veste, da se trudi v korist škofov, da bi mogli imeti pogrjneno mizo, ne da bi predložili bulo in ne vem še kaj. Toda sedaj ga dolžijo liberalizma in jakobinstva, ker je v želji, da bi pomagal škofom, moral stopiti v stik z Viglianijem,

ki mu je dvorjenje prelatov zelo ljubo. In sum je izrekel javno Voce della Verità v zelo napadalnem in surovem članku, v katerem imenujejo don Boska farizeja in mu pretijo s čim hujšim, če ne bo takoj izginil iz Rima.

To je bil blisk z jasnega neba. Članek, ki ga je napisal mons. Nardi, je vzbudil pohujšanje. Toda kdo je članek navdihnil? Vatikan ali jezuiti?

Pravijo, da navdih prihaja od jezuitskega ultramontanizma, ki hoče, da bi bili škofje njegovi sužnji.

Z druge strani pa bi rad ponižal don Boska, ki mu je papež zelo naklonjen. In ker cilj pač opravičuje sredstva, so se zatekli k obrekovanju in besnosti ceste proti duhovniku, ki je glede svete trgovine vse kaj drugega kot nepomembna stvar, saj je vendar znan kot eden najbolj delavnih v Gospodovem vinogradu. Radi bi gospodovali in zato se okoriščajo z nesrečami Cerkve in s fanatizmom vernih, ki vse verjamejo.

Moralni nauk te basni je: za jezuite je don Bosko jakobinec in duhovniki se med seboj ne morejo videti, se iz srca zaničujejo, do krvi med seboj pobijajo z obrekovanjem, ko jih k temu priganja zavist.

* * *

Pohujšanje se je začelo, vendar se še ni končalo, kajti tudi don Bosko ima močno stranko, ki ga brani pred divjimi napadi mons. Nardija.

Don Bosko jakobinec! Kdo bi si mislil? Na svetu res marsikaj doživiš in vidiš!

Danes se v Koloseju zbira veliko skupin zaradi križevega pota. To bi bilo zadosti. Če se bodo demonstracije nadaljevale, je nevarnost, da se bo vse končalo s pretepom, palicami in kamenjem. – M. M.

V nedeljo 8. februarja 1874 je bil don Bosko sprejet pri papežu v avdienco. Z njim je bil don Berto, don Boskova gostitelj zakonca Sigismondi, vitez Occelletti, gospod Testore, vitez Balbo s soprogo in vnukinjo, soproga viteza Girardinija, referenta državnega sveta, in še neka druga gospa iz Piemonta. Don Bosko je prosil za avdienco, da bi ustregel tem prijateljem.

»Čakali smo – tako piše tajnik don Berto – kake pol ali tri četrt ure. Tedaj je prišel papež, oblečen v bel talar, rdeč plašč, s klobukom na glavi in s paličico v roki. Stopil je pred nas. Vsi smo klečali. Prijel je don Boska za roko in ga dvignil. Don Bosko mu je stopil ob stran in ga spremljal ter mu predstavil vse navzoče. Med papeževim spremstvom je bil tudi mons. Negrotti, mi vsi pa smo pozorno zrli samo v papeža, ne da bi kdo izgovoril besedico. Tedaj je don Bosko prosil papeža za vse, kar so navzoči želeli od njega. Med drugim je papež rekel don Bosku naslednje: ‚Nič ne bo iz vsega tega! Venosta Visconti je pred nekaj dnevi pisal pismo, v katerem trdi, da ima Cerkev popolno svobodo, čeprav je pred nekaj dnevi šlo nekaj gospa molit križev pot v tisti del koloseja, ki je še odprt bogočastju, pa so jih odpeljali v ječo. So pač malo hudobni, kaj ne?‘

Nato se je obrnil k soprogi viteza Balba, ki so jo boleli zobje: ‚Vi potrebujete zdravnico. Jaz imam to zdravnico, ki prihaja vsak teden, da me zdravi. Veste, kdo

je to? No, povejte mi vi, don Bosko!' ,To je potrpežljivost,' je odgovoril don Bosko. Papež je dodal: ,Moram vam nekaj povedati.'

Ko smo v Vatikanu po stopnicah prišli na notranje dvorišče, smo vstopili v zaprto kočijo. Izstopili smo blizu Oratorija San Marcello na Via dell' Umiltà pri markizu Avgustu Bavarskem, uredniku Osservatore Romano, in pri njem kósili. Govorilo se je o vsem mogočem. Prosil je don Boska, da bi napisal kaj njemu v prid proti Voce della Verità, ki je večkrat pisala o njem tako, da je vzbudila nič kaj prijetno občutje ...

Proti večeru nas je pred odhodom prišel pozdravit vitez Ocelletti s Testoreja. Ocellettija je obisk pri svetem očetu tako prevzel, da je večkrat jokal od veselja.

Don Bosko mu je dal pismo, ki naj bi ga dal v roke mons. Gastaldiju. Pismo se glasi:

Velečastita ekscelencia!

Izrabljam obisk gospoda viteza Ocellettija, da vam sporočim nekaj novic, ki jih ni mogoče zaupati pošti.

Ko se je zdelo, da je vse končano, in je pravosodni minister lastnoročno napisal obrazec, ki ga je Sveti sedež sprejel in ga poslal vaši ekscelenci, ni bilo več bojazni za nove zaplete. Toda, to je bil videz. Tedaj so me poklicali, da sem nemudoma odšel na ministrstvo, kjer so navedli celo vrsto pripomb na račun turinskega nadškofa, češ da je izdal skrivnost, ki so se je potem polastili časopisi, in se je tako pojavilo nasprotovanje poslancev pa tudi državni svet je postal negotov itn.

Toda vse to je bil samo plašč, s katerim so hoteli skriti resnico. Prejšnji dan so namreč prejeli ostro Bismarckovo pismo, ki je odločno nasprotovalo spravi in zlasti še škofom itn. Postopek ni ukinjen, temveč samo odložen. Pred koncem tedna, upam, da vam bom mogel zopet pisati.

Priporočam se dobroti vaših molitev. Prosim, raztrgajte to pismo.

Vaše ekscelence najvdanejši služabnik duh. Janez Bosko

5.16. ODLOČNO NASPROTOVANJE

Pisanje časopisov in Bismarckov poskus, da bi zavrl prizadevanje za spravo, trenutno ni imelo drugih posledic kot opozorilo, da naj vsi svoje delo nadaljujejo v največji tajnosti. Don Bosko je odslej, kakor je to mogoče razbrati iz don Bertovih zapiskov, nehal o tem govoriti tudi v družinskem krogu. Toda začeto delo se je nadaljevalo v upanju, da bodo dosegli končno rešitev.

Toda časopisi, tako klerikalni kakor antiklerikalni in prostozidarski, niso nehali pisati o tem.

Dne 8. februarja je Journal de Florence (IV. letnik, št. 31) na naslovni strani in v uvodniku naštel razloge za don Boskov prihod v Rim. Dva dni pozneje je Emporio Popolare v Turinu natisnil oboje v italijanščini.

»Turin, 9. februarja 1874. – Vprašanje vzdrževalnine škofov. Ker so se v teh zadnjih dneh nemški časopisi in zlasti *Augsburger allgemeine Zeitung* razpisali o don Boskovem poslanstvu v Rimu in o novih škofih, predložitvi bul in o vzdrževalnini škofov ter o spravi, se nam zdi primerno, da objavimo v prevodu naslednji članek *Journal de Florence*, ki o stvari govori zelo jasno in menimo, da tudi z dobrim poznanjem vzrokov. Spet je v ospredju vprašanje eksekatur za bule novo imenovanih italijanskih škofov. Najprej sta *La Liberté* in potem še *Opinione* opozorila na navzočnost turinskega duhovnika don Boska v Rimu, kjer naj bi posredoval med italijansko vlado in Vatikanom, z namenom, da bi italijanska vlada opustila zahtevo eksekatur in priznala škofove, ki jih je imenoval papež. Zdelo se nam je primerno, da ne pišemo o stvari tako velikega pomena, kajti če bi o tem govorili, bi morali povedati, da če mora kdo v tej stvari popustiti, je to italijanska vlada in ne Sveti sedež, in to odkritje seveda ne bi služilo drugemu, kot da bi stvar še poslabšalo.

Ker pa so uradni krogi to sporočili tujim časopisom in povedali, da morajo škofove prositi kraljevo vlado za eksekatur, če hočejo dobiti preskrbovalnino za svoje mize, hočemo prikazati resnico toliko bolj, ker so bili pogovori prekinjeni zaradi nasprotovanja italijanske vlade, in zato ni nikakršnega razloga, da ne bi pisali o tej zadevi. Predvsem je treba razlikovati med rimskim vprašanjem v pravem pomenu besede in raznovrstnimi vprašanji, ki se tičejo izvajanja duhovne oblasti papeštva.

Rimskega vprašanja nam ni treba več razlagati, kajti Sveti sedež je prepričan in dejstva so to v obilici potrdila, da sobivanje vrhovnega poglavarja katolicizma in italijanske revolucije v Rimu nadvse škoduje Cerkvi. Velečastiti don Bosko zato glede tega ni mogel predložiti kake sprave. Njegovo nadvse zgledno življenje in nadvse dobrohoten sprejem, ki ga je doživel pri najvišjih cerkvenih dostojanstvenikih, sta zagotovilo umestnosti njegovega prizadevanja. Ugledni turinski prelat si je na željo svojega nadškofa⁸⁵ prizadeval, da bi italijanska vlada odstopila od eksekatur in priznala od papeža na novo imenovane škofove. To bi lahko imelo za posledico samo pravo svobodo Cerkve v Italiji.

Ko si je italijanska vlada hotela privzeti pravico eksekatur, pravico, ki je Cerkev ne priznava nobeni svetni vladi, so bili italijanskim škofom odvzete vzdrževalnine njihovih miz in je razglasila za neveljavne vse njihove odloke. Iz tega je prišlo veliko težav pri upravi škofij in imenovanju župnikov.

Do leta 1870 je vlada sodelovala pri imenovanju škofov. Sveti sedež in italijanska vlada sta se domenila, kdo naj zasede izpraznjena škofovska mesta. Tako eksekatur ni imel nikakršnega smisla, ker vlada ni mogla zavriniti priznanja škofov, ki jih je Sveti sedež imenoval z njeno privolitvijo. Po zavzetju Rima se je vlada v 15. členu zakona o zagotovilih prostovoljno odpovedala pravici predlagati nove škofove, istočasno pa

⁸⁵ Kot gotovo lahko trdimo, da velečastiti don Janez Bosko ni imel niti tega niti kakega drugega uradnega pooblastila od njegove ekscelece monsinjorja turinskega nadškofa (op. uredništva).

si je v 16. členu pridržala pravico eksekvatur, to je pravico, da sicer ne sodeluje pri imenovanju škofov, lahko pa sprejme ali zavrže papeževo imenovanje. Zato je jasen odpor škofov, da bi vladi predložili bulo o imenovanju in tako dobili eksekvatur, in je razvidno, zakaj jih preganjajo.

Da bi pa izpodbil vladi vsako pretvezo za upravičenost zahtev, je papež 20. septembra dal na novo imenovanim škofom dovoljenje, da vladi sporočijo svoje imenovanje pisno. Vlada s tem ni bila zadovoljna in škofoje so bili prikrajšani za svoje beneficije in za uradno priznanje.

Italijanska vlada sama se je zavedela, kako je ta položaj nemogoč in kako je nepravilčen in neznosen za katoliško prebivalstvo polotoka. Zato je sama iskala način, kako bi prišla iz te zagate. Velečastiti don Bosko, ki nima pred očmi drugega kot dobro Cerkev, si ni pomišljal začeti dogovore tudi letos, čeprav so ti dogovori bili lansko leto prekinjeni zaradi neuspeha. S privoljenjem Svetega sedeža je predlagal vladi, da bi sprejela sporočilo o imenovanju novih škofov z dopisom Konzistorialne kongregacije. S sporočilom, v katerem bi bilo navedeno imenovanje in potrjeno s pečatom kongregacije, bi škofoje obvestili vlado in ta bi dala svoj eksekvatur.

Don Boskov predlog, ki je popolnoma v duhu Svetega sedeža in zadosten za uradno vladno priznanje škofov, če bi ta imela le malo dobre volje, je zavrgel državni svet, kateremu so ga predložili. Pravosodni minister Vigliani je izjavil, da tega predloga niso sprejeli iz sektaških razlogov. Minister naj bi don Bosku izjavil, da je pripravljen priznati škofo in jim vrniti oskrbovalnino miz s pogojem, da bi papež sprejel tri milijone lir, ki mu jih zagotavlja zakon o zagotovilih. Zvijacha je bila preočitna, da bi velečastiti don Bosko svojim skušnjavcem ne odgovoril z ‚non possumus‘ (ne moremo) Pija IX.«

»Dne 9. februarja – piše don Berto – sva srečala na Via Minerva majordoma neapeljskega kralja, ki se ni nehal klanjati don Bosku. Spomnil ga je, kako mu je ob obisku pri kralju leta 1869 ministriral pri sveti maši. Na Piazza Santa Chiara sva srečala urednika Giornale di Firenze in dopisnika Universe iz Pariza, ki sta prosila don Boska, da bi smela objaviti kako novico o vzdrževanju škofov, toda on jima je rekel, da še ni čas za to.

Dne 11. februarja je bil spet pri pravosodnem ministru, in medtem ko se je z njim pogovarjal, so prišli trije poslanci, Ricotti, Mamiani in Crispi. Čakali so kake četrt ure in potem odšli. Vigliani jim je dal vedeti, da je zaposlen.

Ko sva odhajala, mi je don Bosko dejal: ‚Vigliani me je vprašal:

– Ste obveščeni o zadnjih dogodkih?

– Ne, gospod minister.

– Poglejte si ta časopis (bil je La Voce della Verità), pogledajte, ali je s temi ljudmi sploh mogoče o čem govoriti?

Govorila sta več kot tri četrt ure. Vigliani je vprašal don Boska; ali bere časopise. In on:

– Nobenega.
 – Kako? Niste naročeni na noben časopis? Vsaj na Unità Cattolica v Turinu?
 – Ne, niti to.
 – Tega nisem vedel. Veselim se pa, da sem to zvedel. In zdelo se je, da ste vse to, kar pišejo, narekovali vi.«

Dne 13. februarja 1874 je mons. Nardi v Osservatore Cattolico v Milanu v rubriki Dopisi iz Rima, 10. februarja, potem ko velika žalost tare svetega očeta, ki živi samo za Cerkev, ponovno zapisal:

»Toda tu so še drugi, veliko bolj grenki, to so taki, če se ne motim, ki polagajo plašč žalosti na sicer tako miren obraz papeža. Slišalo se je govoriti, da so nekateri škofje starih pokrajin na Sardiniji prosili za eksekvatur, bodisi naravnost bodisi po posrednikih. Čeprav Opinione in drugi uradni časopisi potrjujejo to dejstvo, pa drugi katoliški časopisi ali ponavljajo poročilo časopisa Opinione, ne da bi ugovarjali, drugi pa trdijo, dal za eksekvatur niso prosili, čeprav ne zanikajo, da so ga prejeli. Mi pa domnevamo, da je vse to nemogoče. Sveti sedež ni spremenil svojega ravnanja in naperi vlade, da bi ga odvrnil od tega, nimajo nikakršnega učinka. Italijanski škofje bodo znali ostati zvesti svoji dolžnosti; čee ne bi bilo tako, umremo od žalosti.«

V nedeljo 15. februarja je don Bosko šel na kosilo k mons. Fratejacciju. »Z nami je bil predsednik Arcadie, neki duhovnik, vodja misijona na rimskem podeželju, zdravnik mons. Fratejaccija in neki študent iz monsinjorjevega kraja. Po kosilu ob kavi sta predsednik arkadskih akademikov mons. Ciccolini in mons. Fratejacci izročila don Bosku diplomu članstva te slavne stare akademije. Don Bosko je med drugim v zahvali dejal: »Že tolikokrat so mi ponujali viteški ali komendatorski križec, mitre in še kaj več, vendar sem vedno vse zavrnil, kajti te stvari bi me odvrnile od mojega namena. Toda to odlikovanje sprejemam z veseljem.«⁸⁶

Na drugi dan je don Berto na lastno pobudo nesel na pošto pismo z naslednjo vsebino:

Njegovi ekscelenci mons. Nardiju

Rim, Vatikan

Če bi samo slutili, koliko gorja je povzročil vaš članek v Voce della Verità z dne 1. februarja 1874, ga gotovo ne bi nikdar napisali.

Kar je, je; potrpljenje! Skušajte popraviti, kar se še da. Toda drugič dobro pretehtajte besede, ki jih boste napisali. Neki prijatelj naročnik imenovanega časopisa

Nato je kupil dva izvoda časopisa s to nesrečno vsebino. In med vrsticami, kjer govori o Belasiu, je na enem pripisal:

»Po kosilu sva proti 5.30 šla na sprehod proti vili Ludovisi, nedaleč o kapucinske cerkve. Prišel je neki gospod in pozdravil don Boska. Don Bosko mu vrne pozdrav in se obrne k njemu. Ta se opogumi, se vrne in se mu začne zahvaljevati,

⁸⁶ Prim. MB X, str. 1211.

češ da so ga leta 1867 pripeljali v hišo Vimercati, da bi ga blagoslovil. ‚Bil sem takrat čisto zmešan, vendar se dobro spominjam, da so me popeljali k vam in vi ste mi rekli: Ničesar se ne boj. Od takrat sem zdrav. Videl sem vas že prej, pa se vam iz spoštovanja nisem upal približati.‘

Don Bosko mi je med drugim povedal tudi: ‚Časopisi toliko pišejo, a smo šli naprej in kljub vsemu veliko dosegli. Vigliani je dejal: Župniki naj kar gredo po svojo vzdrževalnino. Glede škofov smo stvar rešili napol. Sedaj bomo sporočili vsem, kaj naj storijo, da bodo dobili oskrbovalnino.‘

Papež je rekel don Bosku: ‚Storili ste vse, kar je bilo mogoče storiti. Toliko ste opravili, kot bi to zmozel le velik zbor teologov. Zelo mi je žal, da vas je nekaj časopisov tako hudo zdelalo. Toda potrpljenje!‘

Osservatore Cattolico iz Milana je v št. 39 (četrtek 19. februarja) objavil še drugi članek, ki je sicer podal resničen dogodek, je pa sklenil na način, ki je očitno hotel žaliti don Boska.

Preskrba za mons. Balma, nadškofa v Calgariji

Unità Cattolica je objavila poročilo, kako je mons. Balma, nadškof v Cagliariju, prejel preskrbovalnino, ki so jo do sedaj odrekli škofom, ki so bili kakor mons. Balma imenovani po zakonu o zagotovilih. Mons. Balma naj bi ravnal po postopku, ki je po njegovem prepričanju rešil vse, pravo in denar. Unità Cattolica zagotavlja, da je nadškof imel navodila od nekoga, ki je edini imel pravico, da jih je dal. Zato želimo, da to, kar je bilo dovoljeno narediti enemu, lahko storijo tudi vsi drugi; da to, kar je bilo pravno pravilno izvedeno, velja z isto pravico tudi za druge, ki so v enakih razmerah. Unità Cattolica takole pripoveduje:

»Najprej je treba povedati, da ima mesto Cagliari odličnega župana bistrega razuma in globokega verskega prepričanja, ki zna ceniti družbeni delež, ki ga škof navadno prinaša svojemu mestu, in ki je videl, koliko dobrega je mons. Balma naredil svoji nadškofiji in koliko več dobrega bi še lahko storil, če bi ga vlada potrdila v njegovi službi. Zato je župan v Cagliariju iskal način, kako bi mogel dobiti eksekvatur za svojega nadškofa.

Mons. Balma, zelo previden človek in do zadnjega vlakna svojega bitja predan Svetemu sedežu, je hotel prositi za navodila tistega, ki bi mu v tem edini mogel pravilno svetovati. Nakar je na javnem mestu v zakristiji svoje katedralne cerkve dal izobesiti bulo Ad populum itn. s svojim imenovanjem za nadškofa v Cagliariju in z dovoljenjem, da si jo prepíše lahko vsak, kdor želi ... Ker pa je izvirna bula pisana s tevtonskimi črkami, je dostopna le maloštevilnim in tako je nadškof odredil, da so razobesili tudi verodostojen prepis celotne bule.

Ko je cagliarijski župan zvedel, da je bula, namenjena ljudstvu, izpostavljena v imenovani zakristiji, je poslal javnega notarja, da jo je prepisal. Ker pa je bula ‚ad populum‘ združena z bulama za kapitelj in za nadškofa, je notar prepisal tudi ti dve in vse skupaj izročil županu, ta pa jih je poslal pravosodnemu ministru v Rim. Naj še

povemo, da prepis treh bul ni bil potrjen od nobene cerkvene osebe, temveč je navzočnost potrdil, kakor smo že rekli, javni notar.

Ko je pravosodni minister Vigliani dobil v roke prepise treh bul, je želel od mons. Balme še zvedeti, ali želi biti od vlade priznan za nadškofa v Cagliariju. Monsinjur je osebno izrazil, »da noče in ne more storiti nobenega koraka glede predstavitve bul o svojem imenovanju za nadškofa v Cagliariju z namenom, da bi dobil eksekvatur, vendar pa zaradi koristi, ki bi jo imela nadškofija v Cagliariju, želi, da bi ga vlada priznala kot takega in da bi bil zato hvaležen vsakemu, ki bi mu pomagal pri tem imenovanju. Izjema je le vprašanje vesti. Nikakršne težave ni imel, da ne bi o tem obvestil kraljevega prokuratorja v Cagliariju, ki je to izjavo poslal pravosodnemu ministru in dobil kraljevi eksekvatur.«

*Naši bralci bodo razumeli, kako težki razlogi nam nalagajo dolžnost, da se o tem osamljenem dogodku prav nič ne izrečemo. Sicer so pa imeli iz naših prejšnjih član-
kov zadosti snovi, da si lahko sami ustvarijo podobo o vsej zadevi.*

»Dne 20. februarja – piše don Berto – sva srečala tajnika mons. Riccija, ki je dejal don Bosku: ‚Kaj naj storim, ko Popolo Romano trdi o meni toliko laži? Pravi, da sem jaz pisal listke in jih potem razpečaval tu in tam po deset frankov za kos. Nekateri mi svetujejo, naj odgovorim. Kaj pa vi pravite o tem, don Bosko?‘

Don Bosko je odgovoril: Naredimo, kakor pravi Dante: Sploh ne mislimo nanje, temveč počakajmo in bo prešlo. Laetari et benefacere e lasciar cantar le pasere – veselimo se in delajmo dobro in dajmo vrabcem, da čivkajo.

Medtem se je razširil glas, da je don Bosko v Rimu, tudi za to, da bi dosegel potrditev pravil svoje družbe. Imenovali so kardinalski svet, je pisal 21. februarja Popolo Romano, ki naj preuči prošnjo, ki jo je predložil duhovnik Bosko iz Turina, da bi v Rimu pod zaščito Svetega sedeža ustanovil zavod-konvikt po zgledu karisimov.

Nasprotovanje, ki se kaže proti načrtom duhovnika Boska, je zelo močno tako s strani jezuitov kakor s strani francoskih fratrov, ki so odgovorni za pouk.

Videz je, da je papež naklonjen imenovanemu don Bosku, ne pa tudi kardinalski zbor, razen Berardija in še koga drugega.

Istega dne je Osservatore Cattolico v Milanu prav tako nepošteno govoril o prizadevanju za ureditev eksekvatur.

»Preskrbovalnine škofov in zvijače, kako bi jih dobili. Vprašanje preskrbovalnine škofov po zakonu o zagotovitvah je postalo pomembna vsebina italijanskih in tujih časopisov, ki pišejo o njem kakor o lastni zadevi. Kar se tiče katoliških časopisov, ki pišejo za svoje katoliške bralce po celem svetu, imajo do tega popolno pravico. Težko jim je, kakor je težko nam in našim škofom. Prosijo pomoč, konec krivic, kakor naši škofje, vendar bolj od Boga kakor od vlade.

Toda kakor se to včasih dogaja, na drugi strani Alp zadeve ne razumejo popolnoma. Tako imamo pred seboj Décentralisation, ki govori o eksekvatur kot o stvari, ki jo papež zahteva od vlade. Toda ni stvari, ki bila bolj napačna, kot je to.

O tem smo že večkrat poročali našim bralcem in se nam ne zdi umestno, da bi to še ponavljali. Ne zdi se nam pa odveč, da spregovorimo o nekaterih stvareh, ki se v zvezi s tem dogajajo v naših škofijah.

Sveti sedež še zdaleč ne zahteva, da bi vlada z eksekvatur ustregla škofom. To bi bilo popolnoma v nasprotju z vso prakso Cerkve in njenih nauk. Sveti sedež ne priznava nobene avtoritete, ki bi mogla imenovati škofove, ker je to izključna domena papeža in njegovega dvora. Lahko pa to pravico ovira nasilje nekaterih držav. Papež se lahko dogovori z vladami, ki jim je do odnosov s Cerkvijo, nikdar pa ne more kloniti pred nasiljem. Kako je potem mogoče reči, da Sveti sedež privoljuje v eksekvatur za škofove?

Kar Sveti sedež pričakuje od vlade, je, da se točno drži obveznosti, ki jih je prevzela z zakoni, da ne bo ovirala opravljanja škofovske službe, da bo priznala imenovanja škofov in med prebivalstvom širila blagodejen občutek, da so bili škofje postavljeni, da vodijo Cerkev.

Iz tega sledi, da Sveti sedež od vlade ne pričakuje kakega pozitivnega odloka, temveč da ne postavlja ovir, noče nikakršnega eksekvatur, temveč želi odpraviti nepravilno oviro, ki zanika škofom njihov pravni položaj kljub zakonom in kljub želji katoliških državljanov.

Inozemski časopisi, ki smo jih omenili zgoraj, so se zapletli v zmedo, ki jo želimo razjasniti zaradi različnih poročil njihovih vlad o Svetem sedežu, in ne morejo razumeti, da sedanjega odnosa med državo in Cerkvijo pri nas ne vodi nobena do sedaj ustaljena norma.

Tu je glavna točka nesporazuma. Škofje, ki nočejo eksekvatur, ne predložijo bul o imenovanju, ki bi rešile vprašanje. Vlada, ki bi rada podelila eksekvatur, pa ne dobi v roke bul o imenovanju. Kako naj se potem sporazumeta?

Iz poročil, ki smo jih prejeli iz Rima o poslanstvu turinskega duhovnika Boska, smo mogli razbrati, da Sveti sedež, ki želi rešiti vprašanje, svetuje škofom, da naj predložijo vladi potrdilo, v katerem Sveta kongregacija za škofove in redovnike zagotavlja, da je ta in ta oseba dejansko določena za škofovsko čast in to in to škofijo. Na tak način Sveti sedež privoljuje v željo vlade, da ugotovi identiteto osebe, kateri naj bi podelila vzdrževalnino, istočasno pa ohranja pravico Cerkve, ko ni privolila v predložitev bule, ki bi mogoče bila začetek kake nove pravne oblike politično-cerkvenega sožitja, ki bi bilo mogočno orožje v rokah države.

Mi smo z veseljem privolili v rešitev Svetega sedeža in hkrati občudujemo njegovo odločnost in modrost.

Toda vlada je ta predlog zavrnila; zahteva predstavitev bule, Sveti sedež pa jo je pustil samo z njenimi zahtevami: *potius mori quam foedari* (rajši smrt kot onečaščenje). Don Bosko se je vrnil v Turin.

Sedaj pa dobivamo sporočila od tu in tam, da so nekateri škofje dobili od vlade eksekvatur. Kako se je to zgodilo? Je vlada popustila v zahtevah, ki jih Sveti sedež ima za nepravilne? Se je zadovoljila s potrdilom, ki ga je predložil Sveti sedež?

Nič od vsega tega. Po Unità Cattolica smo povzeli zvijačo nadškofa iz Cagliarija in si nismo upali dajati kake razlage, ker se zavedamo, da smo pred škofi samo učenčki. To zvijačo pa lahko gledamo v odnosu do dejanja Svetega sedeža, da je obvaroval svoje pravice, in vidimo, da nadškofu iz Cagliarija ni zadostovalo, da je predložil potrdilo, niti vlada ni odpravila težav, ki so ovirale škofa pri izpolnjevanju njegovih dolžnosti, temveč mu je samo podelila eksekvatur. Iz tega vidimo, da mora izpostavitvev bul na javnem prostoru spremljati nov izraz želje, da bi nadškof bil priznan kot nadškof, tako da bi jo naslovil na kraljévega prokuratorja. Ne bomo rekli, koliko se nam tako ravnanje zdi primerno in koliko je v skladu z ravnanjem Svetega sedeža in drugih škofov, vsekakor pa soglašamo z mislimi, ki jih je o tem izrazila ugledna Unità Cattolica.

Končno ne moremo opustiti pripombe, ki pa je ni treba jemati v slabem pomenu. V Piemontu je vse to mogoče lažje uresničiti. In od tam lahna in spravljliva zarja s prijetnim občutkom boža lica katoličanov ob jezeru Maggiore in ob Etni. Ne bomo rekli, da naj se tam, kjer se je začela tolika nesreča za Italijo, tudi konča, še manj pa bi želeli, da bi napačno pojmovana verska korist morala plačati dejavnost, o kateri se ne izrekamo.

Don Bosko se je vrnil v Turin! Ta čudna novica je bila takoj sprejeta, Sentinella di Cuneo (kunejska straža) pa je 25. februarja 1874 poročala, da se je potem vrnil v Rim.

Rim. – Don Bosko se je včeraj vrnil iz Piemonta, kjer se je dogovarjal s škofi, ki so ga pooblastili, da obravnava zadevo eksekvatur.

V Turinu je don Bosko slišal o posegu častivrednega poslanca Micelija in se misleč, da se je stvar obravnavala včeraj, takoj odpravil v Rim. Toda bil je razočaran. Da pa ne bi izgubljal časa, je prosil za sprejem pri ministru za zunanje zadeve, ko že ni mogel govoriti z Viglianijem, ki ga je zares napadla bolezen v grlu.«

Res je, da se je don Bosko 24. februarja vrnil v Rim ... prihajajoč ne iz Turina ... temveč iz Ceccana ...

Odpotoval je ob 9.30. »Grof Filip Berardi (brat kardinala Berardija), tako poroča don Berto, je odločil, da naju bo popeljal v svoj domači kraj v Ceccano. Ob 9.30 naju je s kočijo počakal pred hišo. Vstopila sva skupaj z njegovim tajnikom in odpeljali smo se na postajo. Skozi posebna vrata, ki vodijo skozi kavarno, nas je popeljal na peron. Kratek čas smo se sprehajali po obširni postaji. Grof Berardi nam je celo zagotovil, da je to najprostornejša železniška postaja v Evropi. Za vsemi drugimi smo vstopili v vagon, ki je njegova osebna last. V Ceccano smo prispeli malo po poldnevu.

Na postaji nas je s kočijo pričakovalo več oseb, med drugimi tudi dva kanonika, eden izmed njiju je bratranec grofa Berardija. Vse osebnosti kraja in sploh vsi krajani so stali pred hišami in nas gledali. Kosilo je bilo že pripravljeno, zato smo po obisku hiše sedli za mizo. Vseh nas je bilo devet ali deset. Po kosilu smo, lahko rečemo, v spremstvu vseh krajanov obiskali zavod. Nato smo se s kočijo od-

peljali na obisk dekana, zatem v bolnišnico, kjer smo naleteli na neko usmiljenko iz Turina. Po ogledu Madonne del Fiume smo se vrnili domov. Proti večeru smo spet sedli v kočijo in se odpeljali na železniško postajo. V Rim smo prišli ob 9.30. Grof Berardi je med drugim dejal don Bosku: ‚V Rimu bomo zgradili materno hišo, tukaj v Ceccanu pa bo njena podružnica.‘

V Ceccanu nam je bratranec grofa Bernardija povedal: ‚Te dni se je zbrala na sejo skupina kardinalov, ki so razpravljali o tem, da bi v Rimu ustanovili don Boskov zavod. Pa sta bila za načrt samo dva kardinala, med njima tudi kardinal Berardi, in sveti oče.‘

Nekaj večerov, poroča don Berto, je don Bosko po večerji v hiši Sigismondi pripovedoval nenavadne stvari. »Ko so med drugim vprašali o spremenjenem položaju in o zmagoslavju Cerkve, je večkrat ponovil: ‚Vse do leta 1875 ne bo nič. Malo se bo sicer razjasnilo, toda do prave obnove bo prišlo leta 1878 in pozneje, če kaka stvar ne bo spet onemogočila izpolnitve Božje volje.‘ Ko so ga potem vprašali o pomenu napovedi, ki pravi, da ne bosta prešli dve polni luni v mesecu cvetlic, da se mavrica miru ne bi prikazala na zemlji, je gospod don Bosko dejal: ‚Treba je videti, kdaj bosta v mesecu maju dve polni luni.‘ Gospod Aleksander je šel pogledat v almanah in dejal (to sem videl tudi jaz), da sta prav tega leta v mesecu maju dve polni luni.«

Pripovedujmo še naprej.

»Dne 28. februarja sva na cesti srečala mons. Anticija, tajnika konzistorialne kongregacije. Don Bosko ga je pozdravil in spregovorila sta nekaj besed, ne da bi monsinjor prepoznal don Boska, dokler ga ni vprašal, kdo je.

‚Jaz sem don Bosko.‘

Tedaj je monsinjor stopil dva ali tri korake nazaj, se pokrižal in dejal: ‚Vi ste torej don Bosko, ki dela čudeže?‘

‚Da, da, jaz sem don Bosko spravljlivec.‘

‚In kako se je potem končala cela zadeva?‘ je vprašal monsinjor.

‚Dovolite mi besedo,‘ je dejal don Bosko. Midva z monsinjorjevim tajnikom sva se malo umaknila, da sta se onadva lahko zaupno pogovarjala, medtem ko sva ju spremljala. Preden sta se ločila, je monsinjor dejal don Bosku: ‚Pogum, pogum!‘«

Dne 1. marca 1874 je don Bosko pri usmiljenkah na Piazza della Bocca della Verità govoril s predstojnico in med drugim tudi o grofu Servanziju od Plemenite straže Njegove svetosti, ki je spremljal don Carlosa v Turin, še preden se je odpravil na bojni pohod v Španijo.

»Ko sva odšla od tam, sva se v kočiji odpeljala h kardinalu Antonelliju.

Ob vrnitvi mi je don Bosko dejal: ‚Kardinal Antonelli mi je dal 500 frankov za naše dečke. Kar se tiče časopisja, mu je vse znano. Rekel sem mu:

- Ali vaše eminenca ve, kako razlagajo prizadevanje za preskrbovalnino škofov?
- Na žalost. Ali ne bi bilo pametno, da bi o tem kaj povedali?
- Če tu povemo kako stvar, jo že drugje natisnejo.

Kardinal Antonelli pozna ime tistega, ki piše te stvari. V *La Voce della Verità* je to mons. Nardi in prav tako v *Osservatore Cattolico* v Milanu.

Don Bosko je večkrat dejal: ‚Ti katoliški časopisi napravijo več slabega, kot bi mogli slabega storiti vsi slabi časopisi skupaj, kajti s tem svojim pisanjem črnijo Sveti sedež. Škofom smo poslali samo to, kar sem jaz po papeževem nareku napisal za škofo, in nič več.‘

Dne 2. februarja ga je prišel obiskat misijonar don Bertazzi, ki mu je predlagal ustanovitev več zavodov v Ameriki.

Dne 3. februarja je don Bosko dejal: »Danes dopoldne sem bil pri Viglianiju, ki je bil zelo slabe volje. Vprašal sem ga:

- Kaj vam je, ekscelenca? Ali mogoče z zdravjem ni vse v redu?
- Da, da, slabo gre. Ali ne berete časopisov?
- Ne, jaz ne berem nobenega časopisa.
- Oh, uboga Španija. Tam na veliko ubijajo ljudi.

Don Bosko mu je govoril še o cerkvi svetega Prta. Minister mu je dejal, da je kralj zadovoljen, vendar mu mora predložiti predračun. Toda v tem primeru bi cerkev gradila vlada, kar pa ni primerno.«

Proti večeru 5. marca 1874 sta (kakor po navadi) šla »na sprehod na Monte Pincio. Don Bosko je govoril o prerokbah. Med drugim je dejal: ‚Tisto pismo, ki je bilo poslano avstrijskemu cesarju, je njegovo veličanstvo imelo v roki. Prebralo ga je na samem in potem naročilo, naj se piscu zahvalijo s pripombo, da ga bo upoštevalo. Oddano je bilo meseca julija 1873.‘

Tako so časopisi poročali, da je avstrijski cesar 11. februarja obiskal ruskega cesarja. Liberalni časopisi so trdili, da je bil vzrok obiska trgovina med obema državama, katoliški pa so menili, da gre za kaj več.

Vprašal sem don Boska, kako spozna te prihodnje dogodke. On pa je odgovoril z ‚otis, botis, ia, tutis‘ in se pri tem iz srca smejal. Toda jaz sem resno želel, da bi mi povedal. Tedaj se je zresnil in rekel:

‚Nikakor ne. V teh stvareh ni pametno vztrajati. Ni mogoče ... kratko malo se ne sme.‘

Dne 6. marca je skupaj z misijonarjem Bertazzijem odšel na svet kongregacije za širjenje vere in nato k mons. Peiranu, »ki mu je rekel, da je kardinal Antonelli preklical, kar je sveti oče dejal don Bosku, da naj piše škofom, da bodo dobili preskrbovalnino. Njegova svetost je don Bosku narekovala besede, kako naj ravna.«

Bilo je mogoče razbrati, da se stvari tako na eni kakor na drugi strani bližajo h koncu.

Proti večeru »sva odšla od doma z namenom, da bi si privoščila malo sprehoda, in srečala mons. Anticija. Skupaj smo se vrnili. Don Bosko mu je izročil izvod prerokb, za katere ga je prosil.«

Dne 7. marca »po kosilu sva šla malo na sprehod na Piazza Mignanelli. Govorila sva o nadškofu, kako je papež dal don Bosku vedeti, da bo dve leti po imeno-

vanju za nadškofa prišlo še kaj več. Don Bosko mu je to sporočil, on pa je odvrnil: ‚Pustimo te stvari Božji previdnosti.‘

Sedaj spet volijo kardinale. ‚Bo turinski nadškof tudi med njimi?‘ sem vprašal don Boska.

‚Vse kaj drugega,‘ je odvrnil. ‚Ko ga bom šel obiskat, mu bom povedal: Volili so nove kardinale. Nisem si upal prositi za vas prav sedaj, ko se tako ostro borite proti moji družbi, pa tudi zato ne, ker mi ne bi verjeli in me ne bi poslušali.‘

Kakor vidimo, je o vprašanju škofovskih preskrbovalnin vladal popoln molk. Dne 14. marca. Dopoldne sem nesel pismo grofu Visoneju.

Istega dne je don Bosko mons. Gastaldiju ponovno predlagal poravnavo. Vendar o tem nimamo izvoda.

Velečastita ekscelenca!

Menim, da je vaša ekscelenca že naveličana vsega, kar so izrekli ali predložili, da bi izravnali nasprotovanje, ki jih navajam v priloženem seznamu. To je pred časom predložil pravosodni minister. Zdi se, da v Susi niso ničesar storili. Naredite, kakor se vam zdi bolj modro. Upam, da vam bom mogel v kratkem vse razložiti osebno.

Vedno sem vam na voljo v vsem, v čemer vam morem biti.

Rim, 14. marca 1874

Najvdanejši služabnik duh. Janez Bosko⁸⁷

Bismarck je še naprej protestiral, odločen, da se z vso močjo upre vsaki spravi.

5.17. VSE ZAMAN

Na žalost je vse propadlo, zlasti po zaslugi časopisja, tudi klerikalnega.

Stvari so do določene stopnje lepo napredovale. Ko pa sta La Voce della Verità in potem še Osservatore Cattolico v Milanu don Boska obtožila, da dela za spravo, je bilo težko nadaljevati prizadevanje in začeto delo. Pruska vlada, ki je tedaj začela svoj zagrizeni boj proti katoliški Cerkvi, se je takoj uprla in Bismarck je ministru Viglianiju pisal zelo huda pisma.

Nekega dne se je don Bosko kot po navadi odpravil k ministru. Ta je bil zelo zamišljen in ves iz sebe. »Glejte,« je dejal don Bosku, »plujemo po razburkanih vodah. Vi ste vztrajali, da naj nadškofu v Turinu podelimo preskrbovalnino, in on je v svoji neprevidnosti to pisal drugim dostojanstvenikom. Stvar se je razvedela tudi v tujini. Bismarck mi piše, kako je to mogoče, ko sta se Italija in Prusija v tej stvari tako zedinili, sedaj pa popuščamo. Zares sem v škripcih.«

Don Bosko je prosil ministra za nekaj ur premisleka o novem položaju. Še istega popoldneva se je vrnil in po dolgih razgovorih sta se domenila, da bosta

⁸⁷ Pismo ima na hrbtni strani pripis, ki govori o cerkvi San Seconda, ki ga bomo objavili drugje.

skušala popraviti zamotano zadevo tako, da bosta uporabila največjo previdnost. Minilo bo veliko časa, preden bo spet vse steklo.

Nazadnje se je zdelo, da bo mogoče zadevo končati. V eni izmed soban ob dvorani, kjer je zasedal parlament, je don Bosko čakal na zadnji odgovor ministra Viglianija. Nekaj poslancev, med njimi je bil tudi Crispi, ki so slišali, da je v predsobi don Bosko, je radovedno prišlo k njemu. Radi bi videli, kakor je sam don Bosko povedal, kakšna živina naj bi on bil. Crispi je hotel izrabiti to priložnost in don Boska pripraviti, da bi od papeža dobil dovoljenje za maševanje v kapeli v Kvirinalu. Tako bi zadostil želji princeze Marjete, da bi ob nedeljah mogla biti pri sveti maši. Na tak način je skušal Crispi navezati dobre odnose z dvorom. Don Bosko mu je odgovoril, da kot podrejeni ne more papežu predlagati prošenj, ki bi odpravile prejšnjo obsodbo - interdikt.

»Toda vi,« je odvrnil Crispi, »ki se znate vedno izmotati, ne bi mogli najti način, da bi v Kvirinalu spet smeli darovati sveto mašo?«

»Seveda je način, in to edini.«

»Kateri, kateri?« so poslanci enoglasno vzkliknili.

»Jaz, dragi gospodje, si ga ne upam predlagati.«

»Povejte, povejte! Ali mislite, da mi nismo sposobni, da bi šli k maši?«

»Ne gre za to.«

»Pač pa ...?«

»Glejte. Don Bosko je odkritosrčen in imenuje stvari po njihovem imenu. Poleg tega pa vas ne bi rad užalil.«

»Ne, nikar se ne bojte, da bi nas užalili. Vsi smo odkritosrčni in zelo cenimo odkritosrčnost.«

»Prav. Vi vsi ste dobro vzgojeni in visoko izobraženi in se odlikujete eden v tem, drugi v drugem. Spodbujen po vaših zagotovilih, si upam govoriti popolnoma odkritosrčno. Hočete, da bi v Kvirinalu smeli darovati sveto mašo? Za to je samo eno sredstvo.«

»Katero? Povejte nam.«

»Da najprej vi izginete.«

Spogledali so se in potem: »Don Bosko je povedal zares debelo resnico,« so vzkliknili. »Vsa čast mu. To se pravi govoriti odkritosrčno.«

»Jaz ne bi izrekel česar podobnega, če me ne bi vi k temu prisilili. Ali mogoče vi poznate kako drugo sredstvo?«

»Don Bosko ima prav,« so sklenili.

Med tem pomenkom je prišel tudi Vigliani, a je kmalu prišel ponj vrtar. Prišel je tajnik pruskega poslanika, ki je izročil ministru nujno sporočilo.

Minister je malo zatem dejal don Bosku in navzočim:

»Končan je razgovor o preživnini škofov. Bismarck je brzojavil, da s papežem ne more sklepati miru. Boj traja naprej.«

V brzojavki se Bismarck čudi, kako da se vlada pogaja z nekim duhovnikom, medtem ko skuša on na vso moč podpirati talijo. Njegov vladar je silno razočaran.

Če bodo nadaljevali razgovore, bo uporabil skrajna sredstva.«

»Kaj hočete? Naša usoda je v rokah Prusije.«

Fischietto, turinski humoristični časopis, je prinesel karikaturu: Vigliani odprtih ust strmi v don Boska. Bismarck z brco odpre vrata pisarne in vstopi, da bi zgrabil Viglianija za vrat. Don Bosko z desnico miri razbesnelega Bismarcka, z levico pa ga kropi z blagoslovljeno vodo.

Tako so se končali ti razgovori, ki bi ob srečnem koncu dali škofom vzdrževalnino, papeža pa oprostili težkih izdatkov, saj je on dajal vsakemu škofu nekaj podpore, da je mogel živeti. Tako ni prišlo do zbližanja med Cerkvijo in njenimi sovražniki ter med papežem in revolucionarji.

Kljub temu pa don Boskovo delo ni bilo brez koristi. Več škofov je že prejelo preskrbovalnino, drugi pa so jo dobili pozneje. Vse škofije pa so imele svoje pastirje in župniki so dobili kraljevi placet s preprosto izjavo dekana v škofijah, kjer so škofje dobili eksekvatur.

Toda koliko truda, koliko ponižanja, obrekovanja in sramotenja je moral prestati za stvar, ki se je zdela neuspeh!

»Toliko sem se trudil in trpel,« so ga slišali vzklikniti, »da se ne bom nikdar več spravljal k takemu delu! Umaknil se bom in delal samo še za svoje dečke in ne bom mislil na nič drugega več.«

Medtem pa so časopisi po celem svetu razglašali končnoveljavno potrditev salezijanske družbe. Dne 10. aprila je Riforma v št. 99 pisala: »Včeraj je znani duhovnik don Bosko bil sprejet pri Piju IX., kateremu je dal v potrditev pravilnik za nov velik meniški red, da bi tako nadomestil ukinjene ustanove. Zbor kardinalov ga je odobril in papež ga je potrdil.«

Capitale je natisnil naslednjo hudobno pripombo: »Medtem ko italijanska vlada ukinja verske skupnosti, pa papež, v senci ustanavlja nove. Don Bosko je za slovo obiskal papeža in nato odpotoval v Turin ves zadovoljen, da je kongregacija odobrila nov meniški red, ki ga je predložil v potrditev. Pij IX. je ustanovitelj in tako se bo italijanska vlada lahko veselila, da tako vestno upoštevajo njene zakone.«

Istega dne je odlični Journal de Florence vzel za izhodišče govorice časopisa Nazione in branil don Boska:

»Florentinska kronika. – Danes je Nazione objavil dolg dopis iz Rima o rimskem poslanstvu našega velikega prijatelja velečastitega don Boska. Ta dopis ni nič drugega kot splet lažnih trditev in napačnih domnev. Toda spletko je tako lahkotna, da jasno vidno oko hitro odkrije resnico.

Dopisnik ima prav, ko trdi, da don Bosko ni nikdar deloval za spravo med Vatikanom in Kvirinalom, kar je tudi on sam prostodušno označil kot nemogoče. Prav tako ima prav, ko trdi na koncu svojega pisanja, da je papež na koncu pogovora označil Minghettija in njegove pomagače za prostožidarje in zaklete sovražnike katolištva.

Don Bosko je hotel pokazati prostožidarjem, da ne more nič motiti njegove angelske

potrpežljivosti. Ta cilj, ki si ga je verjetno postavil kot edinega, je dosegel in prav zato izrekamo globoko priznanje temu poslanstvu, katerega izid je lahko vsakdo predvideval. Ugledni cerkveni delavec iz Turina je mogel s svojim apostolatom krščanske ljubezni iztrgati hudobiji in uničenju dvajset tisoč nesrečnih zapuščenec, ki so jih njihovi starši zavrgli in poslali na cesto, nikdar pa mu ni uspelo, da bi kak sektaš prišel – ne le k resnici, ki jo je don Bosko sam tako vroče želel – do najmanjše pravične rešitve vprašanj s Cerkvijo. Naši ministri, ki so odvisni od sektašev, nimajo več najmanjše svobode, da bi storili kaj dobrega. Mogoče vidijo, mogoče si to v globini srca tudi želijo, toda satan jim pušča samo eno svobodo, namreč da lahko delajo hudo.

To je zakon, ki se mu ni mogoče izmakniti. Jezus Kristus je prišel na svet, da bi ga odrešil s svojo krvjo, dobro je videl delovanje sekt, ki so bile tiste čase zastopane v farizejih, in je proti njim izgovoril besede prekletstva in zavrženosti. Da jim pokaže svojo vsemogočnost in da on ukazuje peklenskim silam na svetu, jim je iztrgal enega njihovih glavnih predstavnikov – Savla, ki ga ni spreobrnil niti s svojo besedo niti s svojimi čudeži. Ta sekta ni bila nikdar vredna, da bi razumela besede življenja ali da bi priznala Odrešenikove čudeže. Šele po njegovem vnebohodu in po silovitem gromu se je Savel spremenil v svetega Pavla.

Čakajmo, da bo zagrmelo. Brez tega nimamo kaj pričakovati niti od Minghettija niti od njegovih pomagačev.

I. E. D. C.«

Dva dni pozneje, v nedeljo 12. aprila, je Capitale naznanil don Boskov odhod in se ponovno posmehoval namenu, ki ga je pripeljal v Rim ... nič več in nič manj kot zato, da bi se pogajal o spravi med papežem in vlado.

»Don Bosko je odšel v Turin. To ni tisti slavni rokohitrc, vendar pa je v vsem njegovem delovanju nekaj rokohitrskega.

Prišel je v Rim zato, da bi razpravljal o spravi med papežem in italijansko vlado. Pa mu ni uspelo v drugem kot samo v tem, da mu je papež dovolil, da lahko odpre misijone v Aziji in da je potrdil nov meniški red, za katerega pa si je Pij IX. pridržal pravico ustanovitelja. Videl je in govoril večkrat z Minghettijem, Viscontijem in Viglianijem. Ti so bili pripravljene na veliko privolitev, toda papež jih je hotel še več.

Nekateri časopisi so trdili, da so bili italijanski ministri zelo hladni do don Boska in mu niso dali nikakršnega upanja. Toda resnica je prav drugačna. Ministri so bili pripravljene popustiti v mnogih rečeh, če bi le papež hotel sprejeti devet milijonov lir, ki so mu jih dali na voljo.

Kakor koli že, don Bosko je odšel in pustil stvari tako, kakor so bile, vendar z novimi možnostmi za razgovor med Vatikanom in Kvirinalom.«

Don Bosko je bil še v Rimu, in ker ga časnikarji niso videli, kako je prihajal in odhajal od ministrov, so menili, da je odpotoval. Dne 12. aprila je Voce della Verità, ki je vzel za pobudo enega izmed člankov iz Nazione, imenoval razne vloge, ki

so jih odigrale nekatere osebnosti v Vatikanu, divje izmišljotine in se nesramno norčeval iz vsega, kar je storil don Bosko.

SPRAVA. – *Ti gospodje se še vedno nočejo dati prepričati, da je to nemogoča zadeva. Od časa do časa jim pride na jezik ta beseda, se pravi v stolpcih umirjenih časopisov, ki verjamejo v možnost sožitja dveh ljudstev, dveh kraljev, dvojnega dvora, dveh diplomacij, od katerih bo ena pihala toplo, druga pa mrzlo.*

Dopisnik L. (žid Levi) iz Rima je v Nazione di Firenze 9. aprila napisal pismo v štirih gostih stolpcih in obžaloval neki drug spis – kakor se izraža on – o spodletelem poskusu sprave, ki jo je hotel doseči neki piemontski duhovnik. Naj takoj povemo, da je tisti dopisnik pripovedoval neznanske neumnosti o teh razgovorih, zlasti še o vlogi, ki so jih imeli ljudje iz Vatikana.

Zares predstava, ki vzbuja usmiljenje, ta kopica hudih izmišljotin, ki jih dopisnik časopisa Nazione širi kot svoje informacije. V Rimu ljudje malo berejo Nazione, toda tisti, ki ga berejo, se ne morejo vzdržati krohotanja.

Vendar menimo, da židovski dopisnik ni tako slabo poučen o tem, kar se tiče italijanske vlade. Vzemimo torej za čisto resnico novice, ki sicer ne izražajo točno govornice sedanjih vladnih ministrov, so pa brez dvoma izraz idej in želj zmerne liberalne stranke, ki ji pripadajo ti ministri. Zato bomo navedli nekaj odstavkov iz pisma tega dopisnika.

»Don Bosko je menil, da je napočil trenutek, da bi se obrnil na kraljevo vlado, in je imel dolge razgovore z Mignettijem, Viglianijem in Venosto Viscontijem. Italijanski ministri so bili zelo zadržani in so razgovorom odrekli videz uradnih pogajanj. Izjavili so, da jim je zelo hudo zaradi nesoglasja med Cerkvijo in državo, da si pa država pri tem nima kaj očitati, medtem ko Cerkev kar naprej nasprotuje državi in se tako doma kakor v tujini bori proti njej. Kraljeva vlada se drži treh načel: časna oblast Cerkve je neizprosno izgubljena; Rim je glavno mesto kraljestva; vse narodne svoboščine so svete in nedotakljive. Če se Cerkev sprijazni s temi nujnostmi, ne bo nikakršne težave za razpravljanje o kakem ‚modus vivendi‘, v katerem ne bi vrnila Cerkvi ničesar od tega, kar je zasegla.«

Navedimo še naprej in bomo videli, da nismo v ničemer pretiravali:

»Vigliani ni don Bosku prav nič skrival, da je položaj na novo imenovanih škofov boleč in nevzdržen. Pripravljen je popuščati, do koder dopušča zakon, vendar zavrača, da bi šel čez mejo, pri tem pa izključuje celo možnost, da bi predložili nov drugačen zakon.

Don Bosko je temu odločno ugovarjal, in ker mu ni uspelo pri Minghettiju in Viglianiju, je poskusil z Venosto Viscontijem. Pa je naletel na še hujšega sogovornika. In veste zakaj? Ker je Venosta Visconti končal s prepričevanjem don Boska, da je danes nesmiselno misliti na spremembo zakona o zagotovitvah. Razmišljanje ministra za zunanje zadeve je bilo jasno in preprosto: ta zakon so naredili zaradi določenega položaja in ta položaj je kot vzrok ostal nespremenjen. Kdo more torej resno misliti na to, da bi spremenili učinek? Bodo odnosi med Cerkvijo in državo ostali vedno taki? Ne. Sam ministrski predsednik je kot poslanec izjavil, da je potreben nov zakon, ki

bo stvari drugače uredil. Vendar naj Sveti sedež naredi prve korake in Italija mu bo sledila. In don Bosku ni preostalo drugega, kot da je pritrdil.

Nič bolje ni bil sprejet predlog o svobodi pouka. Država ima zakone, ki urejajo pouk. Država se ne more odreči nadzoru nad cerkvenimi šolami samo zato, ker so cerkvene, ko prav zato, ker so cerkvene, potrebujejo delaven in učinkovit sindikat.

Končno je pravosodni minister don Bosku izrazil svoje obžalovanje, ker je moral predložiti parlamentu zakon o civilnem zakonu, in rekel, da ne ve, komu naj pripiše težo odgovornosti za to neizogibno potrebo. Cerkev, ki je na žalost dopuščala in celo pospeševala zlorabe, bi morala iz lastne pobude onemogočiti ponovitev. V tem primeru bi vlada in parlament mogla – kvečjemu – videti, ali je primerno dati zakonu začasno veljavo za določeno število let.

To je bil končni uspeh dolgih don Boskovih razgovorov z ministri.«

Menimo, da je dopisnik časopisa Nazione malo obrekoval odličnega turinskega duhovnika, in prepuščamo njemu odgovornost za točnost teh razgovorov. Vendar smo jih zbrali – naj to še enkrat ponovimo – zaradi idej nekaterih spravljalcev. To smo storili, ker srno bili prepričani, da je dobro, če jih pokažemo s prstom tistim maloštevilnim katoličanom, ki še vedno sanjajo o možnosti kake sprave.

Če ti pametni razlogi ne bi zadostovali, pa nam je pravkar s čisto drugega področja postregel v svoji Memorii, ki smo jih objavili včeraj, gospod Arnim.

Pruski diplomat je pisal, zdi se, nekemu Nemcu.

»Pred dejstvom bistrovnosti in praktičnega nagnjenja Italijanov je ves ta boj (za dogmo o papeževi nezmotljivosti) samo boj ‚pro domo‘ (za dom), ki ga bojujejo za korist rimske Cerkve, ki so si jo izmislili v korist italijanskih prelatov. Italijani vseh slojev, katerekoli vere, vseh ljudstev imajo pred seboj edini cilj, to je uspeh. To, kar so vedno imenovali jezuitizem, ni drugo kot sistematična oblika stare italijanske prakse.«

In sedaj vi, naivni sanjači sprave, predstavljajte si, da so sanje postale resnica, da bi italijanski kralj in papež vesoljne Cerkve živela na isti zemlji, v istem mestu in skoraj bi rekli, v isti hiši v lepem življenjskem soglasju, kot si vi to predstavljate v svojih preprostih glavah. Ko bi se pojavil kakršenkoli še tako majhen mednarodni cerkveni ali politični problem, ki bi se tikal Italije in papeža, kdo bi lahko zagotovil katoličanom te ali one dežele, da se ob »bistrovnosti in praktičnem nagnjenju Italijanov«, kot je povedal Nemeč Arnim, ter ob odličnem soglasju italijanskega kralja in papeža, njegovega velikega kaplana, ne bi zedinili ti dve priletni osebi, da bi uporabljali »v svoj splošni blagor rimsko Cerkev in jo namenili samo koristi Italijanov«.

Ta govornica bi bila ob uresničenju spravi sama po sebi razumljiva.

Torej je treba misliti na kak drug modus vivendi, z drugimi katoliškimi državami ali z državami, kjer živijo katoličani, modus vivendi, ki bi šel naprej do ustanovitve narodnih Cerkva, se pravi k uničenju katoliške Cerkve. Tedaj bi vi, ki se borite za spravo s kraljevino Italijo, ugotovili, da ste delali za uničenje Cerkve v korist hudiču. – W.

Don Bosko je zapustil Rim 14. aprila. Istega dne je turinski Fischietto, ki je

trdil, da se je don Bosko že vrnil v mesto, objavil celo vrsto hudobnih in sramotilnih besed, ki pa kažejo, kako visoko so spoštovali don Boska vsi dobri in pošteni.

Dominus Lignus. – Veliki čudodelnik se je vrnil.

Don Bosko ,sive Dominus Lignus' (ali gospod Les), ki ga ne smemo zamenjati s slavnim rokohitrcem Boskom, čeprav bi mu ta mogel dati veliko koristnih nasvetov glede spretnosti kako izvabljati dediščine od lahkovernih vernikov, je končal svoje poslanstvo.

Njegovo poslanstvo se tiče izpeljave v prvi osebi nič manj kot sprave italijanske vlade s trdovratnim Jetnikom.

Pomislite malo, kake vrste zviteža so izbrali za spravljalca naši nadvse modri ljudje! Znano je že ,lippis et tonsoribus'⁸⁸ (krmežljivim in brivcem), da don Bosko v Rimu slovi kot velik čudodelnik.

Mi vsi dobro vemo, kakšni so čudeži, ki jih dela ta sveti človek. Dejansko njegova čudežna sposobnost obstaja v skrivnosti kako vleči iz nevednežev denarce. Pozna vse poti, neposredna in posredna sredstva, vse pripomočke, vse skrivnosti, da za vsako ceno pride do denarja. Kakor kak alkimist nekdanjih časov si je znal ustvariti čarobno paličico, s katero samo z dotikom ugotovi, kje je skrito zlato, in ko ga odkrije in se spravi zraven, je sposoben, da ga izkoplje, tudi če bi bilo dvajset kilometrov pod zemljo.

Ta njegova sposobnost, da kopiči zaklade na zaklade, je zares čudovita. Pred nekaj leti je bil samo ubog farček, revnejši od don Vincenca, ki je, kakor nam poroča kronika, zvonil k maši s pokrovkami. Danes pa razpolaga z milijoni in milijoni, je pravi Krez, Rothschild svetega podjetja in njegovo brezmejno bogastvo napolnjuje z zeleno zavistjo teologa polemista bogataša Katoliške mokrote, ki je prav tako neizmerno bogata.

Toda na kakšen način, s kako magijo in kakim srečelovom si je mogel v kratkih letih nabrati tako fantastično bogastvo? Mogoče z loterijo? Ni tako nor. Tako, da je postal bankir, vladni industrialec, minister? Nič od vsega tega. To, kar je, je dobil vse od dobrodelnosti vernikov.

To je največji čudež, to je neverjeten uspeh Dominusa Lignusa.

In s tega vidika njegov sloves velikega čudodelnika pri rimskih monsinjorjih ni kaj nezakonitega.

Zato se ni čuditi, da tam, kjer predvsem molijo zlato tele, ta neprekosljivi lovec na zupuščine in odkrivalec zakladov slovi kot čudežno bitje in ga častijo kot svetnika.

Toda naši machiavelliji, ki bi vendarle morali poznati petelinčka, niso mogli najti česa boljšega, kot da so s tem človekom začeli obravnavati neko spravo, če so že mislili, da je bilo to potrebno?

Zadosti vsega tega. Sedaj se je Dominus Lignus vrnil v Turin, in sicer tako, da je v Rimu pustil stvari, kakor so bile.

Pa saj je bilo vse to mogoče predvideti.

In kdo je plačal stroške tega potovanja?

⁸⁸ Horacij, Satire; v pomenu: jasni kot beli dan (op. prev.).

*Presneto! Svetniki kova Dominusa Lignusa ne bodo storili ničesar zastonj. Tako na eni kakor na drugi strani grizejo na debelo.
Pazite na proračun, nič drugega ne povemo.
Kajti ob nekaterih svojevrstnih čudodelnikih ne bi bilo čudno, če bi nekega dne vsi dohodki države bili obremenjeni s hipoteko Svete zadeve.
To so tako bistri naši politični velikani!
Zaupati Dominusu Lignusu? To je še huje kot Gribouji, ki je skrival svoj denar v žepih drugih ljudi. Fra Giocondo*

Dne 14. aprila 1874 ob 8.30 je don Bosko odpotoval v Firence. Deževalo je. Na železniško postajo ga je pospremil gospod Aleksander Sigismondi, ki je bil nadvse vesel, da ga je mogel gostiti cele tri mesece in pol. »Prišla sva ponoči,« piše don Berto, »in eden izmed služabnikov hiše Uguccioni naju je čakal na postaji in naju pospremil v Via degli Avelli. Čakala naju je večerja. Gospa Hieronima in komendant Tomaz Uguccioni, ki sta nama delala družbo, sta mi dala prinesiti Gazzetto d' Italia, ki je precej ugodno pisala o don Bosku. Gospe Hieronimi je bilo zelo hudo zaradi članka v Voce della Verità.

Dne 15. aprila je daroval sveto mašo in obiskal urednika Journal de Florence. »Prinesli smo vam,« je rekel don Bosko, »besedilo, ki ga oblikujte v članek.« Preden je don Bosko odšel, je gospod urednik s svojo ženo in otroki pokleknil, da so prejeli njegov blagoslov. Med drugim mu je dejal: »Od vas pričakujemo vse kaj boljšega, kot je sprava.«

V Gazzetti d' Italia je 14. aprila pisalo:

»V preteklih dneh so don Boskovemu odhodu iz Rima in njegovemu tamkajšnjemu bivanju dali preveč pomena. Kakor sem vam že pred enim mesecem pisal, je duhovnik Janez Bosko skušal posredovati med kraljevo vlado in Svetim sedežem, da bi našli način, kako bi novi italijanski škofje mogli dobiti kraljevi eksekvatur. Toda med tem prizadevanjem ter spravo med državo in Cerkvijo je velika razlika. Resnica pa je, da je njegov skromni poskus propadel bolj zaradi odpora vlade kot zaradi težav, ki bi jih mogel narediti Vatikan. Ko je duhovnik Janez Bosko ugotovil, kako velike težave onemogočajo rešitev tega vprašanja, je ostal v Rimu še toliko časa, da je dosegel končno javno potrditev družbe, ki jo je ustanovil. V tem pogledu je imel več sreče in mu je uspela namera, čeprav v določenih cerkvenih krogih ni pihal najugodnejši veter v smislu njegovega prizadevanja. Tudi ob tej priložnosti je don Bosko doživel brez števila dokazov brezmejnne naklonjenosti svetega očeta do njega.«

In sedaj članek Journal de Florence z dne 17. aprila, ki ga je deloma ponatisnil Osservatore Romano 22. aprila in ki ga je v celoti prevedel Emporio Popolare di Torino v nedeljo 19. aprila:

»Turin, 18. aprila. – Don Bosko v Rimu. Vedno smo visoko cenili odličen časopis Journal de Florence v vseh pogledih, zlasti pa še zato, ker so njegove novice iz Rima

črpane iz pristnih virov, zaradi česar si zares zasluži naslov Odmev iz Rima. V izdaji 17. aprila 1874 beremo pomemben članek o bivanju velečastitega don Boska v Rimu. Iz njega je razvidno, da so bile netočne novice, ki jih je toliko časopisov objavljalo o tej zadevi.

Veseli nas, da povzamemo ta članek in ga objavimo v korist naših bralcev, pa tudi zato, ker potrjuje vse, kar smo pisali in o čemer smo bili prepričani, da je bilo res.

Članek se glasi:

»Od vsega začetka smo se zavestno vzdržali pisanja o vsem, kar smo vedeli o potovanju velečastitega don Boska v Rim. Videli smo, da se je postanek uglednega cerkvenega dostojanstvenika zelo podaljšal od predvidenega. Ni nam bilo neznan, s kako občutljivimi posli je imel opravka, vedeli smo pa tudi, kako ga vsega preveva globoka vdanost Cerkvi. Čutili smo strogo dolžnost, da s poročanjem o tem, kar nam je bilo znano, ne bi motili njegovega dela, to je ponovne vzpostavitve pravice, ki so jo pokopali tisti, ki so trdili, da se borijo zanjo.

Toda sedaj je tako opevana naloga dala toliko govoriti o sebi in je postala predmet najbolj lažnivih trditev, da ne moremo podati resnične in edino točne razlage, ki je zaradi ujemanja z dejstvi nihče ne bo mogel zanikati.

Potovanje našega spoštovanega prijatelja na začetku zime v Rim je imelo več namenov, ki jih bomo drugega za drugim našteali. Najprej se je hotel zateči k neizčrpni dobroti Rimljanov, da bi podprli njegove brezštevne ustanove, ki jih je priklical v življenje. Drugič je hotel od svetega očeta doseči potrditev redovne družbe, ki jo je ustanovil v Turinu in šteje več kot tristo članov. Tretjič je želel dobiti dovoljenje za ustanovitev nove postojanke svoje družbe na Kitajskem in v Savannahu v Ameriki, kjer živijo tisoči in tisoči otrok brez vere in morale.

Edini namen, ki ga don Bosko ni imel v mislih v trenutku, ko se je odpravljal iz Turina, je bil tisti, ki so mu ga potem dodali: da bi se trudil za odpravo spora med Vatikanom in Kvirinalom.

Toda čudovita dela, ki jih Bog dan za dnem opravlja po svojem zvestem služabniku, ubogem in brez vseh časnih dobrin, ko hudobiji in nevarnosti pogubljenja iztrga toliko tisočev in tisočev zapuščenih dečkov z namenom, da bi iz njih naredil dobre kristjane in poštene državljane, so morala vzbuditi spoštovanje do človeka tudi v sovražnikih Jezusa Kristusa in zlasti še v tistih, ki morajo prenašati vsiljen zakon sektašev, in v vseh, ki ga imajo radi.

Pravosodni minister gospod Vigliani ni mogel ne biti globoko presunjen od žalostnega in bolečega prizora, ki ga daje svetu italijanski episkopat, ko vsi škofje, ki jih je na novo imenoval papež, nimajo čisto nič, ker so jih vsega oropali in na vsakem koraku naletijo na ovire pri opravljanju svojega duhovnega poslanstva, ker jih vlada noče priznati in ima njihovo škofovstvo, od katerega so odvisni njihovi prihodki, za neveljavno. Minister je izbral don Boskovo navzočnost v Rimu in se začel z njim pogovarjati o tem položaju z namenom, da bi našel sredstva, kako bi stvari uredili.

Viglianijevo prizadevanje je pripeljalo k obrazcu izpovedi, ki so ga sestavili po dolgih razgovorih, in je dobil privolitev tako cerkvene kakor civilne oblasti, v kateri niso odpravili pravic in zahtev ne ene ne druge strani.

Vse je bilo urejeno in vse je propadlo zaradi neprimernih razkritij. Sektaši, ki verjetno ne bi mogli razveljaviti že sklenjenega in objavljenega dogovora, ki so ga že izvajali, so še pravočasno spoznali, za kaj gre, in zastavili vse sile, da bi prekinili pogovore. Pogovori so bili prekinjeni in don Bosko se je vrnil v Turin.

To je čista resnica. To so toliko opevani načrti sprave, iz katerih so sektaši naredili strašilo za dobre in hudobne, da bi preprečili tisto malo dobrega, ki ga je don Bosko skušal doseči, če bi vsi imeli pred očmi tisto dobro, ki bi ga mogli uresničiti, če bi znali molčati.»

Jasno je, da bi potrpežljivo prizadevanje moglo doseči večje uspehe, če bi katoliški tisk nastopal bolj povezan. Nasprotno ...

Don Bosko je mons. Nardiju, ki je prišel na obisk v Turin v oratorij, jasno povedal:

»To, kar ste storili, je pravo razdejanje.«

Monsinjor se je skušal opravičiti in je trdil, da je pisal tiste članke zato, da bi zagovarjal načela. Toda don Bosko mu je dal vedeti, da za njegov način pisanja ni opravičila, kajti razlog, da je tako pisal, ni bil kako katoliško načelo, temveč njegovo samoljubje, ki je navdihovalo nekatere izjave in neprimerna razodetja.

V oratorij je prišel tudi teolog Henrik Massara, urednik časopisa Osservatore Cattolico iz Milana. Ko je stopil v oratorij, je don Bosko spovedoval in don Sala ga je vodil na ogled nekaterih delavnic. Ko sta prišla iz cerkve, je bil don Bosko sredi skupine fantov. Don Sala mu je predstavil duhovnika, rekoč: »To je don Massara, dopisnik milanskega Osservatore Cattolico, ki bi vas rad pozdravil.« Don Bosko si je smeje položil roke nad obrvi kakor ščitnik na kapi in ga predirno pogledal: »Oh, to je tisti gospod, ki je v svojem časopisu don Bosku tako krepko zagodel.«

Don Massara, ki so ga don Boskove besede močno prizadele, je ves zmeden zaradi tolike odkritosrčnosti jecljaje odvrnil: »Pustimo to, saj razumete, žal mi je, saj nisem bil jaz, temveč mons. Nardi, ki mi je poslal tisti članek in mi smo ga objavili.«

»Razumem,« je odgovoril don Bosko. »So stvari, ki se razumejo, so časnikarji, ki jih vidijo s čisto drugačne strani in s čisto drugačnim prepričanjem ... No, povejte mi, kdaj ste prišli v Turin.« Potem je pogovor speljal drugam in razpravljali so o marsičem drugem.

Don Bosko ni nikdar molčal o stvareh, za katere je bil prepričan, da jih je treba povedati.

V Turin se je vrnil zjutraj 16. aprila in dan pozneje je Gazzetta del Popolo za dobrodošlico zapisala naslednji puhli dopis:

»RIM. – Poročajo nam. Pogovori poslancev se v čitalnici še vedno sučejo o novih poskusih sprave z Vatikanom, ki so jih storili ministri v času parlamentarnih

počitnic. Nesmiselni in nekoristni poskusi, ki so se, kakor se zdi, končali v prazno, za katere pa je dobro, da jih skrbno opazujemo, ker bi se lahko spet ponovili. Gre za pravo manijo nekaterih, ki hočejo spraviti med seboj, kar se na svetu ne more spraviti: papeštvo in civilizacijo.

Spominjam se, kako sem vam nekoč poročal o don Boskovem prihodu v Rim, kako sem ga videl na lastne oči, kako se je ure in ure zadrževal v pogovoru s pravosodnim ministrom v upanju, da bo našel način, kako bi mogel spraviti v papeževe blagajne milijone, ki so mu bili zagotovljeni z zakonom o zagotovitvah, ne da bi bil zato prisiljen priznati novo kraljevino Italijo.

Tistega mojega pisma niso objavili. Ne vem zakaj, mogoče se je izgubilo na poti, mogoče pa tudi zato, ker v časopisu ni bilo več prostora.

Ti poskusi so takrat spodleteli, vendar se don Bosko ni dal premagati in se je zadnji čas vrnil v napad.

Da bi se vlada prikupila papežu, je zahteval: 1. naj plača milijone civilnega seznama z zaostanki, ne da bi za to hotela potrdila; 2. naj plača beneficije miz z zaostanki vsem škofom, ki so morali zapustiti svoje sedeže v času osvoboditve Italije in so se vrnil komaj leta 1866 zaradi usodne popustljivosti Ricasolija; 3. država naj se odpove pravici eksekvatur in placet; 4. kler naj dobi popolno svobodo poučevanja; 5. umakniti je treba Viglianijev zakon o civilnem zakonu.

Zahteve Vatikana so bile pohujšljivo velike zlasti še zato, ker papež ni ničesar ponudil v zameno.

Ministrstvo si ni upalo prevzeti nikakršnih obveznosti in ljubimkanje z Vatikanom je še enkrat prenehalo. Vendar ponavljam: liberalni tisk mora biti vedno pozoren, ker imamo opravka z zvitimi in vztrajnimi ljudmi.

Kar se tiče Ricasolija, naj povemo, da je bil po enoletni odsotnosti navzoč tudi on.«

Nekaj dni prej je Cittadino iz Genove objavil te čudne ocene o razlogih, zaradi katerih je don Bosko ostal toliko časa v Rimu.

»RIM, aprila 1874. – Don Boskovo poslanstvo. Vedno sem se branil govoriti o tej tako zamišljeni nalogi in bi še naprej molčal, če moj molk ne bi bil morda vzrok za nesporazum. Ne bom storil drugega, kot samo natančno pripovedoval dejstva, ki so pripeljala k razpravljanju, ki je povzročilo zelo močno razburjenje zaradi živahne domišljije nekega rimskega dopisnika časopisa *Nazione* iz Firenc. Opisal bom okoliščine, zaradi katerih je bil neki turinski duhovnik vse do včeraj v Rimu.

Narava različnih ustanov, ki jih don Bosko ima in vodi, ga sili, da se zaradi nujnosti, ki izvirajo iz takih dejavnosti, zateka k ministrom, ki naj bi mu pomagali premagati težave, mu izdali kako dovoljenje, ali k poslancem ali senatorjem, od katerih bi dobil podporo ali priporočila za svoje človekoljubno prizadevanje. Ko je tako prišel v Rim z drugim namenom, je izkoristil priložnost, da je vse to opravil. Toda videti v Rimu v predsobi kakega ministra duhovnika je presenečenje. Seveda niso čakali na drugo. Časnikarji so izrabili priložnost in začeli pisati članke in delati najbolj čudne povezave.

Mogoče je tudi ravnanje don Boska, ki ni skrbel za to, da bi zavrnil glasove, ki so se širili na njegov račun in o njegovem poslanstvu, mnoge prepričalo, da so naivno verjeli v njegovo poslanstvo. Nekaj besed, ki so mu ušle na kakem najmanj primernem mestu, je zadostovalo, da je majhna iskrica vnela silen požar. Je tudi on imel naravnost od koga kako naročilo? Ne, nikakor ne! To je sicer postalo del prepričanja vseh in nobenemu ni prišlo več na misel, da bi skušal obuditi umrlega. Toda neki Levi (žid po veri), ki je znan po svojih fantastičnih zamislih, si je ob vesti, da bo don Bosko zapustil Rim, in ker ni vedel, kako bi razložil ta odhod, izmislil pripovedko, ki so jo povzeli nekateri revolucionarni časopisi. To je vse.

Sedaj pa o resničnem razlogu, ki je pripeljal don Boska v Rim. Že več let si želi in se trudi za neodvisnost in priznanje svoje družbe, čemur se je vedno zoperstavljala kongregacija za škofe in redovnike.

Duhovnik Bosko pa z vztrajnostjo, ki mu dela čast, ni izgubil poguma in je ob vsaki priložnosti spet in spet stopal v napad. Zadnje čase je menil, da je zbral zadosti razlogov za svojo zadevo, in je prišel osebno v Rim, da bi pristojnim oblastem vse razložil in pojasnil. Povedal je, da če mu vzamejo duhovnike, ki jih je on vzgojil za ta poklic, mu vzamejo tudi najuspešnejše sredstvo, s katerim lahko uresničuje svoje dobrodelno poslanstvo, zlasti za vzgojo in izobrazbo oskrbovanih fantov. Zato je prosil, da naj duhovniki, ki jih je on vzgojil, ostanejo pod njegovo jurisdikcijo. Škofje (ti fantje prihajajo iz vseh škofij) se nočejo odpovedati (in imajo prav) pravici, da bi razpolagali s temi ljudmi, zlasti še v teh časih, ko tako zelo primanjkuje duhovnikov.

Kongregacija za škofe in redovnike je po temeljitem razmisleku našla rešitev, ki ne krni pravic škofov, don Bosku pa daje dovolj možnosti, da s svojimi duhovniki zadosti potrebam ustanov, ki jih je on ustanovil ali jih ima namen ustanoviti.

Potem ko sem vam povedal to, naj vam še pripovedujem o nekem dogodku. Nekega dne se je don Bosko zaradi nekega opravljanja odpravil k nekemu višjemu državnemu uradniku. Ta mu je v zvezi z zadevo, ki sta jo obravnavala, povedal marsikaj, česar potem dejansko nihče ni izpolnil, se pravi, da italijanska vlada izkazuje Svetemu sedežu največje spoštovanje, da zelo spoštuje papeža, da se nikakor noče vmešavati v notranje zadeve Cerkve; z eno besedo množica prelepih besed in da zato ne razume, zakaj se papež trdovratno upira (sic – tako) in noče storiti koraka k stanju stvari, ki jih ni mogoče (!!!) več spremeniti. Odlični duhovnik je to povedal na ustreznem mestu, vendar tako, da si ni upal dodati ali odvzeti niti besedice. Če naj bi te besede kaj pomenile, so bile še vedno daleč od poslanstva, ki naj bi ga don Bosko prejel.

„Et nunc erudimini“ (in sedaj se dajte poučiti).

Medtem ko so časopisi na vse štiri strani širili te svoje nesmisle, se je don Bosko vrnil v Turin. V Rimu pa je ostala množica njegovih privržencev, ki so spominjali na vse, kar je govoril in delal v svetem mestu.

V Vatikanu je slava njegove svetosti postajala vedno večja. Malo po njegovi smrti je profesor Janez Lorini 12. marca 1888 poslal don Rui naslednjo izjavo:

»Ob mojem obisku v Rimu aprila 1874 sem imel visoko čast, da sem bil po zavzemanju svojega uglednega prijatelja markiza Avgusta Bavarskega predstavljen njegovi svetosti Piju IX. in kardinalu Antonelliju. Ko sem tistega popoldneva zaupno govoril s kardinalom Antonellijem, sva se menila o mnogih lombardskih in piemontskih prelatih. Seveda je najin pogovor nanesel tudi na tistega ponižnega in velikega duhovnika, ki ga je poveličeval ves svet, na don Boska, na njegova čudovita dela in na veliko dobrega, ki ga dela v korist človeštva. Spominjam se, da sem se opogumil in sem njegovo eminenco vprašal:

»Povejte mi, eminenca, zakaj še niste povzdignili v kardinalsko čast tega svetega moža, ki se imenuje don Bosko?«

In Antonelli je z nasmehom polglasno odgovoril: »Oh, dragi moj! O tem smo mu že velikokrat pisali in bi se imeli za srečne, če bi ga imeli tukaj pri nas v konzistoriju ... seveda, seveda ... Toda don Bosko o tem ni hotel niti slišati, kaj šele, da bi ponudbo sprejel.«

Ko sem se 27. aprila istega leta vračal v Tortono, kjer sem takrat imel svojo rezidenco, sem imel srečo, da sem na železniški postaji v Alessandrii naletel na velečastitega don Boska. Sedel je v kotu čakalnice, skromen kakor vedno in v strahu pred izrazi ljudskega občudovanja. Jaz sem takoj prihitel k njemu poln spoštovanja in veselja in po daljšem pogovoru o mnogih stvareh sva prišla tudi na kardinala Antonellija. Povedal sem mu o veliki želji, ki jo je izrazil, da bi ga imeli v svojem zboru kardinalov v Rimu.

Don Bosko mi je na te besede z njemu lastno ljubeznivostjo pol resno in pol šaljivo odgovoril: »Seveda, dragi moj profesor ... In če bi bil kardinal, kaj bi bil? Nič, čisto nič. Kot preprost duhovnik pa lahko naredim še toliko dobrega.«

Pri teh besedah mi je stisnil roko in se mi zahvalil za zanimanje, ki sem ga pokazal zanj. Vstopil je na vlak, potem ko mi je dal svoj blagoslov, in izginil ovit z oblakom prahu in dima.

Toda v moji duši je ostal za vedno vtisnjen tisti trenutek, v srcu so mi ostale tiste besede in v duši tisti njegov nepozabni nasmeh.«

5.18. SKLEP

Spoštovanje do don Boska tudi v liberalnem taboru ne bi moglo biti večje. Celo tisto leto se je še naprej zanimal in trudil, da bi za tega ali onega škofa dosegel preživnino. Njegovo zavzemanje je bilo učinkovito. Poleti je lepo prosil ministra Viglianija, da bi jo dodelili mons. De Gaudenziju, škofu v Vigevanu, in mons. Villi, škofu v Parmi. Minister mu je lastnoročno odgovoril:

Velečastiti in dragi don Bosko!

Rim, 9. julija 1874

Te dni je prišlo na ministrstvo pismo škofa iz Pavie⁸⁹, da bi dobil eksekvatur za svoje

⁸⁹ Mons. Lucid Marija Parocchi, pozneje kardinal in vikar Leona XIII., je bil kancler sv. rimske Cerkve.

imenovanje. Zelo sem se razveselil tega dokaza spoštovanja zakona s strani enega izmed novih škofov. Zakaj ne sledita temu zgledu škofa iz Parme in Vigevana, ki mi ju priporočate? Ali ni civilni zakon odličnejši zakon za vse? Ali je vest škofa iz Pavie drugačna od vesti drugih njegovih sobratov v Kristusu? Ne morem in ne smem tega verjeti. Spodbudite ju, naj sledita temu hvalevrednemu zgledu, in vlada bo izpolnila svojo dolžnost do vsakega, ki se bo izkazal za vrednega. V tej neprijetni zadevi vam moram sporočiti, da je bil škof v Mantovi zaradi nekaterih svojih nepripravljenosti, da ne rečem kaj hujšega, pravkar obsojen na kazen pripora, ki jo bo moral kmalu nastopiti. Čeprav mi je nadvse hudo, ko vidim škofa zaprtega v ječo kot hudodelca, pa si ne morem kaj, da ne bi zagovarjal spoštovanja zakona. Mons. Rota je pravo breme za škofijo v Mantovi, ki jo bo moral končno zapustiti, če seveda ne bo spremenil svojega sovražnega razpoloženja do vlade in zakonov.⁹⁰

Nismo mogli pomilostiti advokata Bertinellija, ki ste ga vi priporočili. Prevelika je njegova krivda in daleč premajhna kazen, ki jo je dobil in se ji izognil s svojim begunstvom. Naj sprejme obsodbo, naj gre vdano v ječo, in ko bo odslužil del kazni, mu bo preostalo mogoče odpuščeno. To je zares nekaj edinstvenega, da je tat, ki je opeharil toliko redovnikov, našel toliko zagovornikov med rimskimi prelati in je uspel preslepiti celo don Boska, da posreduje zanj.

Vam je dobro znano, kako zelo mi je pri srcu, da bi izboljšali odnose med duhovščino in državo, in do kod sem pripravljen popustiti znotraj možnosti, ki jih dopuščajo zakoni, in da pri tem spoštujem določene prepovedi, ki jih ne morem opravičevati niti pred Bogom niti pred ljudmi. Na žalost so to mojo pripravljenost zelo slabo poplašali in sedaj se čutim zaradi nerazumljivega zoperstavljanja visokega klera dolžnega, da opustim vsako popustljivost, ki bi imela znake slabosti ali celo strahu. Če bi vsi duhovniki bili navdihnjeni od modrih in umerjenih čustev, kot jih gojite vi, v vsem vredni krepstnega duhovnika in dobrega podložnika države, bi bili vi in jaz kmalu potolažena s sadovi medsebojnega spoštovanja v stvareh, ki se tičejo Cerkve in države. Skušajte pognati v tek pametno propagando in storite čudež, da se bodo spreobrnil tudi tisti, ki menijo, da je kaj takega nemogoče.

Naj nebesa še nadalje blagoslavljujejo in pospešujejo ustanove, ki ste ji začeli, in naj vas še dolgo ohranijo v korist Cerkve in tudi države.

V veliko veselje mi je, da se morem imenovati najvdanejšega služabnika.

Vigliani

Kljub prekinitvi razgovorov ni izginila ministrova dobra volja, da bi našli kako rešitev. Meseca maja 1875 so o tem ponovno razpravljali v parlamentu, vendar zaradi protiklerikalne stranke brez uspeha. Ko je Fischetto poročal o dogajanju v parlamentu, vedno polnem karikiranja, je pod eno, ki je ne bomo opisali, zapisal:

⁹⁰ Za mons. Petra Rota, škofa v Guastalli in potem v Mantovi, nato naslovnega nadškofa v Tebah in kanonika pri sv. Petru v Vatikanu, je v teku proces za beatifikacijo in kanonizacijo.

Zatorej škofje svojih bul ne bodo na skrivaj nosili h kakemu županu, sužnju reakcionarne vlade, temveč k liberalcu častivrednemu Lazzaru (profesor Jožef Lazzaro, poslanec iz Conversana), ki pripada stranki, ki hoče prusko politiko. Oh, če bi Bismarck poznal svoje zveste služabnike, ki ga tako goreče podpirajo.«

Istega meseca je pod dvema ilustriranimi stranema, polnima karikatur o izidu glasovanja v poslanski zbornici, pisal: »Svobodna Cerkev v svobodni državi« in na desni strani: »Cerkev lahko svobodno vtika svoj nos v državno kuhinjo in zastruplja omake«, ne levi pa: »Država je svobodna, da brez oporekanja sprejema zaušnice od Cerkve, ko bi hotela vtakniti nos v svoje težave.«

Dne 18. marca 1876 je padla Minghettijeva vlada in 25. istega meseca so izbrali vlado pod predsedstvom Depretrisa. Viglianiju je kot minister za pravosodje in bogočastje sledil Mancini, ki se je potrudil, da je še bolj stisnil vprašanje kraljévega placet in eksekvatur.

Tako je minister Mancini 22. oktobra 1876 razposlal kraljévim prokuratorjem okrožnico, v kateri je spomnil na »slovesno razpravo o cerkveni politiki v poslanski zbornici prve dni meseca maja 1876« in da »generalni prokuratorji nimajo oblasti, da bi ustregli glede placet«. Zato ukazuje, »da naj ne privoljujejo v placet glede preživnin škofom, ki niso dobili civilnega priznanja, vedno, ko to spada v njihovo pristojnost« v moči odloka z dne 25. maja 1871. Kaj naj storijo? Ubogi škofje, ki so prenašali vsa mogoča telesna pomanjkanja, so sedaj, ko je vsej njihovi čredi pretela duhovna nevarnost, šli po pomoč k sveti kongregaciji za splošno inkvizicijo in tožili:

»Danes so nove državne odredbe, ki imajo vedno bolj sovražno stališče do Cerkve Jezusa Kristusa in so naperjene naravnost proti opravljanju škofovske službe, dosegle tako stopnjo, da bodo gotovo ogrožale duhovno korist duš, ki so jim izročene v varstvo.

Zato se podpisani škofje zatekajo k sveti kongregaciji za splošno inkvizicijo s prošnjo za navodila, ali v zgoraj opisanih okoliščinah in zaradi hudih posledic, ki bodo verjetno sledile, smejo predložiti bulo svojega škofovskega imenovanja in tako od vlade doseči kraljévi eksekvatur.«

Sveta kongregacija je 29. novembra 1876 odgovorila »tolerari potest« (lahko se tolerira) zaradi posebnih okoliščin.

Tako se je končala zadeva s kraljévim eksekvatur.

DODATEK

I.

DOVOLJENJE ZA STRELJANJE Z MOŽNARJI OB PRAZNOVANJU 25-LETNICE VLADANJA PIJA IX.

Kraljeva kvestura v Turinu

Potem ko smo presodili prošnjo gospoda don Janeza Cagliari, prefekta Oratorija sv. Frančiška Saleškega, ki je v lasti duhovnika don Janeza Boska, Via Cottolengo, za dovoljenje, da sme danes zvečer streljati z možnarji znotraj imenovanega oratorija ob slovesni 25. obletnici papeževanja Pija IX.,

in ker člen 90 P. S. to dovoljuje, se imenovanemu duhovniku Cagliariu izdaja pooblastilo, da sme danes zvečer znotraj imenovanega prostora streljati z možnarji v smislu predpisov tega delovanja.

Turin, 16. junija 1871

Regent Bigniami (Pečat kvesture)

II.

PISMO GROFICI CALLORI

Moja dobra mama!

Najprej moram priznati svojo krivdo, da vam nisem pisal v zahvalo, kar bom storil sedaj, za vsa znamenja dobrote, vljudnosti in ljubezni, ki ste jih izkazali vi, moja dobra mama, in vsa vaša družina. Bogu vsa čast, vam pa najtoplejša zahvala. Pred kratkim sem prejel pismo, ki se tiče nekega kandidata za škofovski sedež, in sem ga upošteval: glede tega smo vsi lahko mirni.

Sprejeli smo dečka Coppa, ki ga je priporočila vaša dobrodelnost, in zdi se, da dobro obeta.

(Tu sledi odlomek, ki smo ga že podali.)

Zabavne dogodivščine iz življenja Pija IX. napredujejo in so dosegle že tristo petdeset strani.

Upam, da jih bo javnost z veseljem sprejela in bodo pomagale k večji ljubezni in spoštovanju do tistega, ki jih je storil.

Mi vsi smo tukaj zdravi. In vi, kdaj boste prišli v Turin?

Želimo vam vse najboljše. Molite za nas in zlasti še za vašega porednega, pa vedno najvdanejšega sina.

Turin, 14. novembra 1871

duh. Janez Bosko

III.

LASTNOROČNO PISANO PISMO SVETEGA OČETA PIJA IX.

PIUS PP. IX.

Dilecte fili, salutem et Apostolicam Benedictionem.

Libenter comperimus ex litteris tuis die octava aprilis datis, devoto et obsequenti

animo exceptos fuisse a fidelibus Antistites quos ad regendas Italiae dioeceses Pasto-ribus viduatas misimus, et religionis studium in ista quam incolis civitate magis ma-gisque florere. Iucundum pariter nobis accidit nuncium recuperatae a Te valetudinis, quam diu incolumem a Deo servatum iri confidinus. Quod porro scribis Te sedulam navasse operam, ut bona mensarum Episcopaliū iis traderentur ad quos pertinent, zelum et sollicitudinem tuam laudamus; verum quo loco res sint vides; quare satius erit preces ad Deum convertere qui hominum corda movere potest, et patrociniū perenne Ecclesiae suae pollicitus fidem fallere nequit. Eius itaque potenti confisi presidio Apostolicam Benedictionem paternae dilectionis testem tibi, cooperatori-bus tuis, et piis adolescentibus tuae curationi demandatis peramanter impertimus. Datum Romae, apud sanctum Petrum, die 1 Maji 1872, Pontificatus Nostri Vigesi-mosexto.

Dilecto Filio Presbitero Ioanni Bosco, Augustam Taurinorum.

PIUS PP. IX.

IV.

DON JANEZ BOSKO. BIOGRAFSKI PODATKI

Ime don Bosko je ne samo pojem spoštovanja, svetosti, dobrodelnosti, delavnosti, previdnosti, temveč tudi to, kar more doseči trdna volja s svojo zavzetostjo in delav-nostjo kljub oviram in neprijetnostim, ko jo vodi sveti cilj skrbi za bližnjega, ko zares trdno hočemo. Hoteti je moči.

Naš sveti mož se je rodil v preprosti kmečki družini v kraju Murialdo v bližini Cas-telnuova d' Asti Frančišku Bosku in Marjeti Occhiena. Pri krstu so mu dali ime Janez, kar pomeni Gospodov dar.

Kakor hitro je odrasel zgodnjemu otroštvu, je pod vodstvom zglednih staršev pokazal najvzvišenejša znamenja pobožnosti in željo, da bi se poučil o veri in vsem človeškem znanju, in se zato ni ustrašil velikih žrtev, ki jih je moral prenesti, ko je moral vsak dan prehoditi tri milje do oddaljenega kraja, kjer je bila šola. Nič ni moglo zaustaviti tega duha, ki se je želel učiti in si prisvojiti načela zdrave morale.

Ko je končal svojo začetno šolo v kraju Castelnuovo, se je v želji, da bi napredoval v učenju, odpravil v zavod v Chieriju, kjer je nadaljeval svoje zgledno pobožno življenje in močno napredoval v učenju z namenom, da bi dosegel duhovniški poklic.

Takoj po vstopu v semenišče istega mesta ni bil med prvimi le v šoli in pobožnosti, temveč tudi med najbolj priljubljenimi in spoštovanimi tako pri profesorjih kakor pri svojih tovariših, v katerih ni vzbujal zavisti, temveč tekmovanje v dobrem in veliko priljubljenost.

V tistih letih je bujna domišljija, ki naši mladini navdihuje verze, ki so prevečkrat na-menjeni človeškim vsakdanjostim in nizkim strastem, Janezu navdihovala moralne in verske pesmi več kot povprečnega pomena, ne brez svežine, ki je izraz strogega življe-nja, tako da si je v semenišču kmalu pridobil sloves in naslov priložnostnega pesnika. Že po treh desetletjih ga srečamo v Konviktu sv. Frančiška Asiškega v Turinu, kjer se

izpopolnjuje v študiju, ki mu je bil tako zelo pri srcu – teologije in moralke. Voditelja v tem študiju sta mu bila teolog Guala in profesor Bosco, odlični predavatelji tudi na vojaški akademiji. Pod vodstvom teh mentorjev in z nenehno vztrajnostjo je kmalu dosegel duhovniško dostojanstvo in doživel dan, po katerem je tako zelo hrepenel in ga je imenoval najlepšega v svojem življenju, to je dan svoje prve svete maše.⁹¹ Od tega časa naprej bi bila naloga opisovati vsa njegova dela, kar pa presega zmožnosti pisatelja teh vrstic.

Koliko dobrodelnih zamisli, kjer se je zdelo, da gre samo za sanje razgrete domišljije, in koliko dovršenih dejanj te velike duše, kjer so se kazale nepremostljive težave! In vse to samo zato, da bi na krščanski način pomagal bližnjemu in vedno samo v Božjem imenu. V vsem tem pa ni niti sence tega, kar danes sestavlja vsebino sanj tolikernih: časti, častni naslovi, bogastvo. Za nobeno teh stvari se ni trudil, pač pa za blagor človeštva in za evangelijsko ljubezen.

Stopal je v stik z bogatimi in revnimi, z mogočnimi in berači, obiskoval je sijajne palače in revne kočice zvest Salomonovemu reku: »Glejte uspešnega moža pri njegovem delu, postal je domač s kraljevimi princii.«

Preidimo k letu 1848, k dobi revolucij in velikih dogajanj. Sredi tolikega razburjenja duhov in sredi tolike zmešnjave je še nekdo, ki drži v roki prižgano plamenico vere in se sredi največjih žrtev trudi ter kliče z Nazarečanom: »Venite ad me pueri« (pridite k meni, otroci).

Ob zanemarjeni cesti v naselju, ki so mu pravili Valdocco, in jo je bilo težko popraviti, stoji majhna stavba in ob njej kapela, posvečena sv. Frančišku Saleškemu. Tam se ob prazničnih dneh zbirajo dečki, ki povzdigujejo k Bogu molitve, ki bodo gotovo uslišane. To so otroci ubogih ljudi, ki bi brez tistih iger in pobožnih vaj ostali prepuščeni brezdelju in hudobiji, ki sta zvesta spremljevalca revščine. Kdo je ta duhovnik, ki jim ponuja tako koristno zabavo in jih istočasno navaja k pobožnim vajam, pomaga njihovim ubogim družinam, se zanima za njihove nesreče in skuša kot dober oče vsem pomagati? To je don Bosko.

To ime se razlega povsod: po cestah, v delavnicah, v družinah, vsi želijo v to družino. Njegova slava se veča z vsakim letom, kakor narašča tudi število teh ubogih zapuščenih dečkov.

To ponižno kmečko hišo nedaleč od kraja, kjer je pred četrto stoletje teolog Cottolengo že pokazal, kaj zmora krščanska ljubezen, je najprej vzel v najem in potem kupil duhovnik Janez Bosko s svojimi prihranki in s pomočjo dobrodelnih oseb. Ta uboga hiša je postala začetek velike dobrodelne ustanove z obrtnimi šolami in delavnicami, vedno razsvetljevana z lučjo vere.

Kdor si sedaj ogleduje to ustanovo in veličastno svetišče, ki stoji ob njej, se ne more načuditi, kako se je moglo to v nekaj letih ustvariti dobesedno iz nič. Tu stoji poleg

⁹¹ V Cerkveni konvikt je vstopil leta 1841, ko je bil že duhovnik.

šole s petimi gimnazijskimi razredi stavba z velikimi delavnicami za krojače, čevljarje, knjigoveze, mizarje, kovače itn. K vsemu temu je podjetni duhovnik pridružil še tiskarno, kjer tiskajo asketske knjige in šolske priročnike, ki jih sestavlja neutrudni vzgojitelj sam, kajti reči je treba, da je don Bosko tudi pisatelj, in to izvrsten in razgledan pisatelj. Nepojmljivo je, da je človek sredi tolikernih skrbi in dela našel še čas, da se je posvečal literaturi in zgodovini. Vendar to dokazuje več njegovih spisov, med katerimi je zlasti eden posebno pomemben, to je Zgodovina Italije za mladino, ki jo je slavni Tommaseo, ki je pogosto obiskal njenega avtorja, tako toplo priporočal. Prelepa cerkev, ki kraljuje nad vsemi stavbami, je posvečena Mariji Pomočnici in nosi na svoji kupoli njen bronasti kip.

Slog ima korintske, jonske in dorske sestavine. Zamislil jo je arhitekt Anton Spezia in se odpovedal vsemu honorarju. Začeli so jo graditi leta 1864 in jo po zaslugi njenega začetnika in javne dobroteljske končali v štirih letih. Posvetitev cerkve je bila nadvse slovesna.

Vzdrževanje in pouk gojencev Oratorija sv. Frančiška Saleškega, ki jih je kakih osemsto, sta skoraj brezplačna, razen za nekaj fantov iz dobro stoječih družin, ki pa želijo, da se njihovi sinovi vzgajajo v tem zavodu. Zanje ravnatelj določa 10 do 24 lir mesečnine, pač glede na okoliščine.

Že samo ta ustanova bi zadostovala, da bi don Boskovo ime postalo nesmrtno. Toda bralec se bo čudil, ko bo zvedel, da to ni edino delo, za katero moramo biti hvaležni temu človeku, ki se je znal z nežnim čutom in srečno izbiro obdati z ljudmi, ki so mu pomagali pri njegovih zamislih.

V tem istem mestu Turinu so zrastle še drugi oratoriji in druge ustanove, ki delujejo pod njegovim vodstvom in nadzorom. Tak je zavod ob Via Pio V. na Viale del Re, ki je namenjen šoli in za katerega so izdali že 70 tisoč lir in bo v korist dečkom iz tiste mestne četrti. Imenuje se Oratorij sv. Alojzija.

Druga dva oratorija – sv. Jožefa in Angela varuha v Vanchigli skrbita za cerkvene obrede in pripravljata fante na opravljanje raznih obrti z možnostjo namestitve pri dobrih družinah.

Župnijska cerkev, ki jo v Borgu san Secondo gradijo že petnajst let, je, potem ko so prosili don Boska, da bi prevzel odgovornost za dela, premagala vse težave in bo kmalu dograjena.

Drug zavod, ki bo lahko sprejel 300 gojencev, je nastal v Lanzu prav tako pod vodstvom don Janeza. Že sedaj, ko ga še gradijo, ima 150 učencev, ki obetajo, da bo tudi v tistih revnih dolinah zrasla blaginja.

Prav tako je pomemben zavod v Borgu San Martino, kamor so prišli gojenci iz Mirabella, ker tam ni bilo zadosti prostora za telesno gibanje, ki je prav v teh letih razvoja izredno pomembno. Zavod je še vedno odprt⁹². Njegova gradnja je stala 150 tisoč lir.

⁹² Se pravi, da je še v njegovi posesti.

Novi zavod v Borgu San Martinu pa je stal 120 tisoč lir.

Dva druga zavoda, v Alassiu in Varazzeju v Liguriji, imata po 100 gojencev.

V Marassiju pri Genovi raste tudi zavod za rokodelce pod varstvom sv. Vincencija, ki sprejema revne in zapuščene dečke in skrbi za pouk in vajeništvo v različnih obrteh pod vodstvom velezaslužnega don Alberta (don Albera), ki ga zaradi njegove podjevnosti in pobožnosti lahko imenujemo drugega don Boska. Sedaj na začetku ima že 50 gojencev, ki jih vse vzdržuje naš spoštovani duhovnik iz Turina.

V vseh teh ustanovah je poleg verskega pouka in obrti tudi pouk poljedelstva, kar daje izvrstne uspehe zaradi dobro izobraženih sadjarjev, vinogradnikov in poljedelcev.

Ali ob pogledu na toliko ustanov, ki smo jih našteali in od katerih smo celo katero pozabili ob toliki delavnosti, toliko pobudah in zaslugah enega samega človeka, nismo prisiljeni vzklikniti, da gre za pravi čudež?

Don Bosku kakor vsem drugim dobrim in delavnim dušam ne manjka nasprotnikov. To je zgodba, ki se vedno ponavlja in je plačilo, ki so ga prejeli dobrotniki človeštva. Toda noben boj in nobeno nasprotovanje ne more zavreti dela te pobožne osebe, ki se z vsemi močmi trudi za krščansko delo civilizacije.

To je zvezda, ki sveti današnjemu času, v katerem je veliko dejavnikov razkroja družbe, in kaže pravo pot tako dobrim kakor tistim, ki so zašli.

Njegovo ime, kakor je danes na ustih vseh, ne bo pozabljeno v teku časa. O njem bodo govorili neuničljivi spomeniki, ki bodo izpričevali njegovo popolno življenje, ki je vse bilo posvečeno bližnjemu in službi vere.

Turin, 1872. Tiskarna in litografija Foa

6. DEL

USTANAVLJA DRUGO DRUŽINO

1871–1874

1. Gospodove poti – 2. Cilju naproti – 3. Konstitucije – 4. Prva predstojnica – 5. Prva preobleka in zaobljube – 6. Hitra rast ustanove – 7. Ni vrtnic brez trnja – 8. Nepozabni obisk – 9. Sinovska vdanost – 10. Dragi spomini

DOBA OD 1871 DO 1874 JE ZA NAŠEGA SVETNIKA, katerega življenje opisujemo, najbolj zanimiv čas njegovega življenja, ker v tem obdobju ni dosegel samo konč-noveljavne potrditve salezijanske družbe, temveč je začel tudi ustanavljati drugo redovno družino v korist ženske mladine na svetu.

Zato je prav, da se malo pomudimo pri začetkih ustanove Hčera Marije Po-močnice, da bi tako čim bolj spoznali Gospodove poti, ki so vodile korake njego-vega zvestega služabnika.

6.1. GOSPODOVE POTI

Leta 1837 je bil Janez Bosko kot gojenec semenišča v Chieriju študent drugega letnika bogoslovja. Ko je v svojem srcu čutil vedno bolj goreč plamen apostolata, je v posebnih sanjah, v katerih sta bili glavni osebi Jezus in Marija, zaslutil potrebo po sodelavcih. Prav tega leta je Bog ustvaril duši Marije Mazzarello in Mihaela Rue, Ma-rije 9. maja kot dar blažene Device Marije v njenem mesecu in Mihaela 9. junija kot dar presvetega Srca Jezusovega v njegovem mesecu; Marije v naselju Mazzarelli pri Morneseju na Monferratskem, kamor je don Bosko svoje sinove, polne navdušenja in dobrega zgleda, vodil na dolge jesenske izlete, Mihaela pa v Turinu, nedaleč od valdoških travnikov, kjer naj bi se začelo salezijansko delo.

V Mariji se zdi, da so skromne družinske razmere na poseben način vplivale na njen značaj. Bila je bistre glave in odprtega razuma, pravilne in odločne volje, polna navdušenja in ljubezni do pobožnih vaj. To so bili prvi žarki, ki so vzbujali občudovanje v sovaščanih, medtem ko je rasla v spoznanju nebeških stvarnosti, kot se to le redko dogaja v tako nežni starosti. Takoj se je začela zatajevati v okusu, se branila lepih oblek, premagovala samoljubje, pozorno poslušala Božjo besedo in pridno hodila h krščanskemu nauku. Pri tem je izstopala tudi pred dečki in vedno dosegala »odlično«. V trdnem sklepu, da bo delala dobro in se varovala zlega, se je pripravila na prvo obhajilo. Od dne, ko je prvič prejela Jezusa v svoje srce, je njena ljubezen tako narasla, da je čutila potrebo, da vsak dan pristopi k evharistični mizi. Pri petnajstih letih je sama od sebe obljubila Bogu čistost za vse življenje.

Ko se je družina preselila na hrib nasproti Mazzarellov v hišo, imenovano Valponasca, ki so jo starši vzeli v najem od markizov Doria, je potrebovala celo uro, če je šla v cerkev po cesti, ali pol ure, če je šla po bližnjicah. Za tamkajšnje prebivalce je bilo nadvse spodbudno, ko so videli to preprosto kmečko dekle, kako je zgodaj vsako jutro šla k sveti maši in k svetemu obhajilu. Ne utrujenost prejšnjega dneva – bila je namreč izredno pridna delavka – ne slabo vreme niti vročina poleti in mraz pozimi je niso odvrnili od te navade. Da bi se zbudila zgodaj zjutraj, je bodisi oblečena spala na tleh ali pa se je tako tesno prepasala okoli ledij, da se je zbudila zaradi neugodja. Če je bilo lepo vreme, je poklicala še svojo sestro, če je bilo slabo, se je sama napotila proti cerkvi, da je bila čim prej tam in pozdravila Jezusa. Če je bila cerkev še zaklenjena, kar se je pogosto dogajalo, je pokleknila na stopnice kakor Dominik Savio in molila ter se zahvaljevala, dokler niso odprli vrat. Včasih se ji je zgodilo, da je prišla v župnijsko cerkev že ob pol treh in nekajkrat tudi ob dveh po polnoči. V teh primerih je po dolgih molitvah sedla na stopnice in se malo odpočila, preprosta kakor golobica.

Po sveti maši in svetem obhajilu se je hitro vrnila domov in s svojo nepreko-sljivo delavoljnostjo začela opravljati svoje dolžnosti.

Čez dan si je goreče želela, da bi mogla iti v cerkev, toda oddaljenost ji tega ni dopuščala. Če pa se je iz katerega koli vzroka morala vrniti v vas, je to izrabila tudi za obisk cerkve, kjer je dolgo molila, z očmi, uprtimi v tabernakelj. Čez dan se je z mislijo pogosto mudila pri Jezusu v najsvetejšem zakramentu, še zlasti zvečer, ker je vedela, da so se ob tej uri zbirali v cerkvi pod vodstvom nadvse pobožnega duhovnika Dominika Pestarina in opravljali ali kratko premišljevanje ali duhovno branje, molili rožni venec in opravljali obisk Najsvetejšega. Ob tistem času, ko so prižgali sveče na oltarju in so zaradi posrečene lege cerkve zažarela cerkvena barvana okna, kar se je videlo vse do Mazzarellovih v hiši Valponasca, se je Marija navadno odstranila od svojih in se postavila k oknu, od koder je mogla videti luč z oltarja. Tam je z obrazom, obrnjenim proti cerkvi, goreče molila, kakor če bi bila v cerkvi. Domači so se kmalu zavedeli, kaj dela Marija, in so se ji pridružili. Tako oče kakor mati pa tudi trije mlajši bratje in sestre so skupaj z njo opravili večerno molitev.

V manjših krajih Piemonta v tistih časih ni bilo šol za deklice. Zato se je Marija z namenom, da bi se bolje poučila o veri in svojih dolžnostih, sama naučila brati in pisati in začela premišljevati ob nabožnih knjigah, kot so Načini, kako ljubiti Jezusa Kristusa, Večne resnice, Večna bivališča sv. Alfonza in Duhovni dnevnik. Iz njih je dobivala pobude, da je živela združena z Bogom.

Bila je lepa duša, kar so spoznavali vsi iz njenih klenih izrazov, kadar je po svoji navadi svojim znancem povedala dobro besedo.

Navajena na tiste svoje jutranje pohode ob bleščočem nebesnem svodu je imela navado reči: »Glejte, koliko zvezd! Koliko zvezd je na nebu in kako se blešči-jo! Nekoč bodo pod našimi nogami, ker bomo veliko više od njih!«

Pota, po katerih je vodil Gospod prvo predstojnico hčera Marije Pomočnice, so tako čudovita, da se mi zdi upravičeno uporabiti besede Svetega pisma: Zbudil sem jo v pravičnosti, da bi vzgajala v pobožnosti, poštenosti in veri tudi dekleta, in jaz bom vodil njene korake⁹³.

Tisti čas je v Morneseju začel nadvse plodovit apostolat zelo pobožni don Dominik Pestarino nesmrtnega spomina. Ko je končal teološki študij v semenišču v Genovi, kjer je imel za tovariša kanonika Alimonda ter poznejšega kardinala in nadškofa v Turinu, in Božjega služabnika teologa Jožefa Frassinettija, je bil posvečen v duhovnika in se vrnil v Mornese, kjer se je tudi rodil. In tukaj, kjer se je prvič začudil, da je kdo med tednom pristopil k evharistični mizi, je on s svojo gorečnostjo v nekaj letih dosegel, da so tako ženske kakor moški vsak dan prejeli sveto obhajilo in da je škof mons. Contratto ob pastoralnem obisku dejal: »Mornese je vrt moje škofije.« In Marija je bila, kakor se je jasno videlo, najlepši cvet Morneseja.

Toda kako naj bi ta ponižna in krepostna hčerka iz ljudstva stopila na čelo številne skupine pripravnic na redovno življenje in se v trenutku polastila duha ustanovitelja, pa četudi je imela iste želje, če jih prej ne bi gojila?

Tudi v tem jo je na čudovit način pripravljala Gospod. V knjižici teologa Frassinettija najdemo pod naslovom Pravila pobožnega združenja Novih uršulink, hčera Marije Brezmadežne pod varstvom sv. Uršule in sv. Angele Merici⁹⁴ naslednje nadrobnosti:

Okoli leta 1850 se je v Morneseju pobožno dekle Angelina Maccagno, staro 18 let, odločilo, da se bo popolnoma posvetilo Bogu, ne da bi vstopilo v kak red, ampak živelo v svetu. To misel je povedala neki svoji sestrični, ki se je tudi odločila za isti način življenja. Zatem je govorila o tem svojem sklepu svojemu duhovnemu voditelju don Pestarinu, ki je po temeljitem premisleku privolil. Oba skupaj sta sestavila pravila, ki bi služila za vodilo že zbranim dekletom in tistim,

⁹³ Prim. Iz 45,13.

⁹⁴ Genova, 1867, Tipografia della gioventù.

ki bi se jim še pridružila. Družbe sv. Uršule, ki jo je ustanovila sv. Angela Merici in jo potrdil papež Pavel III. leta 1544, sploh ni poznala.

Vendar pa je pobožno dekle, tako se nam zdi, prebralo knjigo, ki so jo natisnili v Genovi z naslovom *O različnih stanovih, ki se jih lahko oklenejo dekleta, in zlasti še o celibatu, o razlogih take izbire in o načinu, kako je mogoče živeti sveto tudi sredi sveta, ki jih je opisalo neko plemenito dekle*. Svoboden prevod iz francoskega jezika z nagovorom blaženega Alfonza Ligorija⁹⁵.

Na tistih straneh sv. Alfonza, povzetih iz Zbirke za pridigarje, beremo tudi naslednje besede: »Svetost ni v samostanskem življenju, v tem, da smo ves dan v cerkvi, temveč da kadarkoli moreš, opraviš molitve in prejmeš sveto obhajilo in si pri tem pokorna, služiš vsem v hiši, si zadržana, prenašaš težave dneva in zaničevanje. In če bi šla v samostan, kaj misliš, da bi tam delala? Bila vedno v koru ali se zadrževala v celici, potem šla v obednico in nato na sprehod? Vsekakor je v samostanu za molitev določen čas, hodi se k maši in k obhajilu, toda preostali čas morajo redovnice opravljati dela v samostanu, kar velja zlasti za laikinje. Te ne hodijo v kor, opravljajo težka dela in imajo zato manj časa za molitev. Vsi govorijo: ‚Samostan, samostan!‘ Oh, koliko več priložnosti imajo za molitev neporočene device, ki so doma in niso vstopile v samostan. Koliko izmed njih se jih je kesalo, kakor mi je znano, ker so stopile v samostan, zlasti če je v samostanu veliko redovnic in uboge laikinje nimajo niti časa, da bi zmolile rožni venec!« Kako odličen nasvet za pobožna dekleta, ki ne morejo zapustiti družine ali nimajo zadostne izobrazbe in bi rade postale redovnice! Dejstvo je, da je dobra Angelina Maccagno 1851 napisala Pravila in don Pestarino jih je poslal don Frassinettiju, ki naj bi jih popravil, uredil in dodal, kar bi se mu zdelo primerno. Nadvse pobožni don Frassinetti, zadržan z množico opravil in seveda tudi prepričan, da tak načrt ne bi mogel uspeti, je stvar odložil na poznejši čas in končno zapisek izgubil. Čez več kot eno leto je don Pestarino znova prosil za nasvet in poslal pravi osnutek. Toda Frassinetti je spet odlagal in šele dve leti pozneje, to je jeseni 1855, po posvetu z več razgledanimi in izkušenimi osebami napisal Pravila, v katerih se je strogo držal poslanega osnutka in ni ničesar dodal – to so njegove besede – niti kaj bistvenega spremenil.⁹⁶

Kakor hitro je prejela Pravila, je Angelina Maccagno zbrala svojih pet tovarišic, med katerimi je bila tudi Marija Mazzarello, ki je že dopolnila 13 let. Začele so družbo v nedeljo po prazniku Brezmadežne leta 1855⁹⁷. Dve leti pozneje je doma-

⁹⁵ Genova, Tipografia Ponthenier, 1835.

⁹⁶ Primerjaj Regola della Pia Unione delle nuove Orsoline Figlie di Santa Maria Immacolata sotto la protezione di S. Angela Merici. Genova, Tipografia della Gioventù; stran 7.

⁹⁷ Avgusta 1856 so z istim pravilnikom ustanovili drugo združenje, kjer so pravilnik tudi natisnili, čeprav samo v majhnem številu, »da so ga lažje širili in spoznali«. Združenje se je razširilo v »Liguriji, Piemontu, Lombardiji, na Benečanskem, okoli Modene in v Toskani, v Romagni in verjetno tudi v drugih krajih Italije, in to v kratkem času in na način, ki bi ga lahko označili za čudežnega«. Prim. Regola della Pia Unione delle Nuove Orsoline, stran 11.

či škof mons. Modest Contratto, ki je prišel v Mornese za sklep Marijinega meseca, »zbral v župnijski cerkvi neporočena dekleta, sprejel od njih neke vrste obljubo in vsaki izročil svetinjico Marije Brezmadežne, kot predpisuje pravilo«. Pravilo je on še istega meseca potrdil.⁹⁸

Med članicami Družbe je bila Marija najmlajša in najbolj goreča. Modri in pobožni don Pestarino bi ji rad »izročil vodstvo nove ustanove, toda Gospod, ki jo je namenil za veliko večja dela, jo je hotel imeti podobno sebi v nasprotovanju«. Zato je dovolil, da njeno imenovanje ni bilo po volji nekaterim v kraju, verjetno zato, ker je bila kmečka hči. Družba je dobila voditeljico v pobožni osebi, ki si jo je zamislila. Tako beremo v prvem kratkem in zanimivem življenjepis Božje služabnice, ki so ga objavili v Salezijanskem vestniku takoj po njeni smrti.⁹⁹

Naša Marija – tako piše Salezijanski vestnik – se zato ni prav nič manj zavzela za dober uspeh Družbe, temveč jo je podpirala na vso moč tako s svojim zgledom kot s točnim izpolnjevanjem pravil. Tako zelo si je želela združiti svojo voljo z voljo predstojnice, da je tudi kljub težkim žrtvam hotela biti odvisna od nje tudi v najmanjših stvareh, kot je bil npr. nakup nove obleke, predpasnika, robca in podobnega.

Tako lahko rečemo, da je od leta 1857, če ne že od 1855, živela kot prava redovnica. V pravilniku beremo:

»To pobožno združenje zbira neomožene device, ki bi se rade posvetile ne samo z natančnim izpolnjevanjem Božjih zapovedi, temveč tudi z izpolnjevanjem evangeljskih svetov, in zlasti še tiste, ki želijo preprečiti ne samo smrtni, temveč tudi prostovoljni mali greh, da bodo ohranile popolno čistost ves čas svojega življenja, da se bodo popolnoma pokoravale svojemu duhovnemu vodji glede vesti in predstojnici glede teh pravil in da bodo izpolnjevale čednost uboštva tako, da bodo živele nenavezane na vse, kar posedujejo na tem svetu, in bodo uporabljale svoje imetje, kakor bodo najbolje mogle za večjo Božjo slavo in za korist svojega bližnjega.«¹⁰⁰

Poleg tega so imele hčere Brezmadežne posebne obveznosti: »da bodo opravljale dela usmiljenja« in »delale v večjo Božjo slavo vse, kar more služiti rešitvi duš«, »da se bodo zavzemale za deklice, ki jih starši zanemarjajo, in bodo storile vse, da

⁹⁸ Združenje, ki je nastalo v Morneseju, je bilo do 1857 prepričano, da je nekaj popolnoma novega, dokler dve leti pozneje niso spoznali, da je v bistvenih pa tudi postranskih stvareh enako slavni družbi sv. Urušule, ki jo je sv. Angela Merici ustanovila v Bresciji in jo je 3. Avgusta 1556 potrdil generalni vikar njegova eminenca kardinal Francesco Cornara, škof v tej škofiji, imenovan Lorenzo Maria. Po smrti svete ustanoviteljice je Družbo potrdil papež Pavel III. z bulo z dne 9. junija 1544. To slavno Družbo je sv. Karel Boromejski tako zelo cenil, da jo je hotel imeti v vseh župnijah svoje velike škofije. Razširjena je bila po vsej Italiji, da, celo po vsej Evropi in vseh krščanskih deželah. »Zato so se v Morneseju morali prepričati, da Združenje hčera Marije Brezmadežne ni moglo biti imenovano nova ustanova, temveč ona stara, ki je v Morneseju znova lepo zacvetela.« – Prim. Regola della Pia Unione delle Nuove Orsoline Figlie di S. Maria Immacolata, stran 9-10.

⁹⁹ Prim. Bolletino Salesiano, september-oktober-november-december 1881 in marec-junij 1882.

¹⁰⁰ Prim. La monaca in casa, stran 162-3.

bodo te prejemale svete zakramente, se udeleževale krščanskega nauka in da jim bodo, če se le da, omogočale šolsko izobrazbo«, »večja dekleta pa bodo skušale pridobiti za svete reči in za pobožno življenje«. ¹⁰¹ Rekli bi, da so to naloge, ki jih je don Bosko predpisal salezijancem in bi jih predpisal svojim hčeram.

Naj navedemo še druge okoliščine, ki nam kažejo, kako je Gospod zares vodil to svojo pobožno in močno služabnico, da je postala predstojnica druge redovne družine, ki jo je ustanovil don Bosko.

Ker je živela daleč od župnijske cerkve in ker je bila ves dan zaposlena z delom na polju, se ni mogla, kakor bi sama želela, popolnoma posvetiti apostolatu, kakor ga je nakazovalo Pravilo. In sedaj je Bog, ki zna tudi iz hudega narediti dobro; odstranil še to oviro.

Leta 1858 je tatvina na Valponasci pripravila očeta, da je kupil hišo bliže naselja in se je družina preselila tja. Dve leti pozneje je izbruhnil tifus in Marija je po nasvetu don Pestarina stregla bolnim sorodnikom. To je delala tako zavzeto, da se je zdelo, »da je prava usmiljena sestra«, dokler se bolezen ni polastila tudi nje. Malo je manjkalo, da bi jo tudi vzela. Ozdravela je, vendar ni bila več sposobna za težaško delo na polju. Bila je stara 23 let in v srcu je vedno bolj čutila željo, da bi se popolnoma posvetila deklicam. Izučila se je za šiviljo, začela zbirati okoli sebe deklice, jih učila šivanja in obenem načina, kako je mogoče bežati pred grehom in izpolnjevati krepost.

Čudna izbira, imenovali jo bomo mimonaravna, ker si po človeško ne moremo razložiti, da bi ji tisti, ki jim je v boleznih pomagala, mogli kaj podobnega svetovati.

Gotovo pa je, da je nekega dne, ko je šla po vzpetini Borgo Alto – kjer je pozneje zrasla stavba, ki bo za večno privlačevala pogled hčera Marije Pomočnice, zagledala veličastno stavbo, okrog katere se je zabavalo veliko deklic. Bila je vsa očarana, zdelo se ji je, da sanja. Pa je bila budna in bilo je pri belem dnevu. Gleda, se ogleduje okoli, vedno bolj se čudi in na koncu vzklikne: »Toda kaj je to? Tukaj ni bilo nikdar nobene hiše. Jaz je nisem nikdar videla. Kdo ve, kaj naj to pomeni?« Vse to je povedala don Pestarinu, ki ji ni nič verjel in ji je celo prepovedal, da bi mislila na tisto videnje. Toda vse to je bilo jasna napoved.

Mariji pravzaprav ni bilo toliko, da bi deklice učila šivati, temveč da bi jim storila dobro. O tem se je pogovorila s prijateljico Petronilo Mazzarello. S privoljenjem staršev in don Pestarina sta se dogovorili, da se bosta izučili šiviljstva. V začudenje celega kraja sta hodili šest mesecev h krojaškemu mojstru, nakar sta brez odlašanja zbrali okoli sebe nekaj deklic, ki jim je Marija kot prvi program naročila, da naj si postavijo namen, da bo vsak vbodljaj z iglo dejanje ljubezni do Boga.

To se je dogajalo v letih 1861–62. Od takrat so se poti Božje previdnosti nakazovale še bolj natančno. Petronili je umrl oče in Marija se je zavezala, da bo ostala za vedno z njo in ji v vsem pomagala. Obe dekleti sta torej začeli apostolat, ki je delno

¹⁰¹ Prav tam, stran 164-5.

različen od običajnega združenja ali bolje rečeno, se razteza na obširnejše področje. Začeli sta delati v hiši Terezije Pampuro, neke druge hčerke Brezmadežne, in potem ko sta večkrat menjali bivališče – potepuške kakor don Bosko na začetku oratorija, sta se preselili v hišo Maccagnovih. Tam sta najprej najeli eno sobo, potem še drugo, sprejeli najprej dve siroti, petem še dve drugi in tako ustanovili majhno zavetišče za sirote. A to še ni vse. Ob majhni delavnici je bilo dvorišče in z dovoljenjem don Pestarina in lastnika sta ga v kratkem spremenili v oratorij.

Kako je Marija prišla na to misel?

Ne moremo si kaj, da ne bi občudovali tudi don Pestarina, ki je bil zares človek Božje previdnosti. Tudi on je imel v srcu, še preden je spoznal don Boska, živo željo po delu z mladino in še zlasti s fanti. Naj samo omenimo, kaj vse je pripravil zadnje dni pusta, da bi mladino odtegnil od neredov in nevarnosti. Zbiral jih je v svoji hiši, poskrbel za zabavo, na svoje stroške pripravil kako gledališko predstavo in zatem ponudil sladkarije in steklenice, da je bilo veselje. Ob določeni uri jih je pospremil v cerkev in z njimi molil ter jih nato poslal domov s priporočilom, naj drugo jutro pridejo k maši, da bodo skupaj molili rožni venec in prejeli svete zakramente. Vse to je delal, še preden se je srečal z don Boskom.

Kot sin bogatih posestnikov je še pred očetovo smrtjo razmišljal o možnosti, da bi podedoval tisti del posestva, ki leži na Borgu Alto. Ko je oče umrl, ni nikomur zaupal svoje želje, toda prav tisti del zemlje mu je bil dodeljen za dediščino. In o tem kosu zemlje je – kakor je sam zapustil zapisano – razmišljal (če bi Gospod določil, da bi pri delitvi dediščine pripadel njemu), da bi na njem postavil hišo s kapelo in desetimi ali dvanajstimi sobami ... v korist mladine, da bi zbiral vaško mladino ob prazničnih dneh in jo zaposlil s pošteno zabavo, jo vodil v kapelo, poučeval in navduševal za ljubezen do Boga, poslušnost ter spoštovanje staršev in predstojnikov.

Leta 1862 se je na potovanju na vlaku iz Acquijs v Alessandrio srečal z don Boskom in imel z njim zaupen pogovor. Dobri duhovnik iz Morneseja mu je pripovedoval o Družbi hčera Brezmadežne in o velikem dobrem, ki so ga opravljale. Don Bosko mu je dejal, da tudi on namerava ustanoviti versko družbo, ki bi skrbela za vzgojo ženske mladine z istim programom, ki so ga salezijanci začeli razvijati z dečki. Poleg tega ga k temu spodbujajo prelati in škofje. To je vse, kar mu je povedal, četudi bi mu mogel o tem pripovedovati še in še. Pogovor ne bi mogel biti bolj zanimiv. Končal se je z don Boskovim povabilom don Pestarinu, naj obišče oratorij v Valdoccu.

Brez dvoma bi don Bosko lahko povedal veliko več, ker mu je Gospod v sanjah večkrat točno pokazal, kaj pričakuje od njega, to kdaj in kje ... In mi mislimo, da mu je bilo od prvega prizora, ki se je tolikokrat ponavljal, jasno, da jagnjeta in ovce, zbrane okoli njega, pomenijo dečke in deklice, ki so zaupani njegovim krščanski ljubezni. V svoji ponižnosti je svetnik vedno zelo previdno verjel sanjam, še bolj previdno pa je o njih govoril, kajti vse, kar bi moglo biti v njegovo čast, ni prišlo ne z njegovih ustnic niti iz njegovega srca. Vendar pa iz nekaterih njegovih

pripovedi prepoznamo nadrobnosti, ki nam pravijo, da njegovo poslanstvo poleg dečkov zajema tudi deklice. Res je, da kot mlad hlapčič na kmetiji Moglia, ko se je prizadevno zavzemal za malega Jurija in za druge dečke v Moncuccu, ni hotel nikdar imeti opravka z deklicami. Res pa je tudi, da je ob tako vzvišenem pravilu svojega ravnanja čutil v srcu tako močno delovanje krščanske ljubezni, da se ni mogel odpovedati nalogi, ki bi mu jo Bog zaupal za zveličanje duš. Tako se je zgodilo, da je leta 1862 markizi Barolo, ki ji je pripovedoval o nekih svojih sanjah, rekel: »Je naš Gospod prišel na svet samo zato, da bi odrešil dečke, deklic pa ne? Prizadevati si moram, da njegova kri ni bila zaman prelita tako za dečke kakor za deklice.« Eno leto pozneje je rekel Karolini Provera, ki je hotela postati redovnica in je vstopila k zvestim tovarišicam Jezusovim, ki jih je ustanovila Božja služabnica Marija Magdalena Viktorija de Bengy, nadgrofica de Bonnault d' Houet: »Če boste malo počakali, bo tudi don Bosko imel svoje sestre salezijanke, kakor ima sedaj svoje klerike in svoje duhovnike.«¹⁰²

Don Pestarino ni izgubljal časa in je kmalu obiskal oratorij. Tako zelo se je navdušil za svetnikovo gorečnost in dobroto, da je sklenil z njim tesno prijateljstvo in vstopil v salezijansko družbo. Bil je pripravljen takoj ostati v oratoriju ob don Bosku, vendar pa je zaradi možnosti velikega dobrega, ki ga je delal v domačem kraju, šel nazaj v Mornese. Don Bosko mu je izročil dve svetinjici. Ob drugi priložnosti mu je izročil listek, ne za Maccagnovo niti ne za Pampurovo, temveč za Marijo in Petronilo Mazzarello. Na listkih je bilo napisano: »Molite, toda storite, kolikor morete dobrega za mladino. Storite vse, kar je v vaši moči, da preprečite tudi en sam odpustljivi greh.«

Molitev in delo je bilo že program majhne delavnice in majhnega zavetišča v Morneseju. Ustanovi na začetku ni manjkalo drugega kot kapelica. Bila pa je blizu župnijske cerkve in po zgledu Marije Mazzarello in ob pomoči njenih nenehnih spodbud je bilo vsako srce oltar. Deklice so vstopale v delavnice s pozdravom: »Dober dan, hvaljen Jezus!« Nato so se pokrižale in pred Marijino sliko zmolile zdravamarijo z vzklikom: »Tebi izročam svoje srce, o mati mojega Jezusa, mati ljubezni!« Ob določeni uri je ena izmed hčera Brezmadežne zmolila zdravamarijo. In Marija je pogosto dodala naslednjo misel: »Ena ura manj na tem svetu, ena ura bliže nebesom.«

Po njenem prizadevanju se je malo dvorišče, kot smo že povedali, spremenilo v majhen praznični oratorij, kamor so dekleta rade volje prihajala, »da so se razvedrila in zabavala«, kot pravi Odlok za začetek postopka za razglasitev za blaženo in sveto Božje služabnice.¹⁰³ Pri tem so dodala še kako pobožno vajo, kratko duhovno branje ali prijetno pripoved iz življenja svetnikov, zlasti sv. Alojzija Gonzage, ter se udeležila pobožnih vaj v župnijski cerkvi in prejela svete zakramente, ali molila v poljski kapelici sv. Silvestra, ki je bila kake četrt ure oddaljena od naselja.

¹⁰² Prim. MB VII, str. 218 in 297; v slov. izdaji: BiS 7, str. 153 in 210.

¹⁰³ In oppido Mornese z dne 27. maja 1925.

Pozimi so se dekleta še malo zadržala na dvorišču in se domenila za prihodnjo nedeljo. V drugih letnih časih so se vračala k sv. Silvestru, kjer so nadaljevala petje, igre in spodbudne pripovedi vse do večera. Preden so se vrnila na domove, jim je Marija dala cvetko ali kak dober nasvet in jim povedala kako prijazno besedo o tem, kako naj prebijejo teden. Vedno bolj je prodiral duh, ki ga je priporočal don Bosko svojim salezijancem in ki ga je potem ona zvesto priporočala hčeram Marije Pomočnice.

Ta mali oratorij je naredil izredno veliko dobrega. »Že v kratkem času so videli, da je ženska mladina v župniji postala veliko bolj pobožna, pridno je prejemala svete zakramente, bila bolj spoštljiva in pokorna do staršev, ostajala ob večerih bolj doma, se manj udeleževala posvetnih zabav, se zlasti varovala grdih pogovorov in plesa, kjer se za mnoga dekleta začenjajo moralni spodrsaljaji. Korist je bila tako očitna, da so nekateri starši svoje hčere izročali ,hčerkam' (tako so ti dobri krajanis ponosom imenovali Marijine hčere), da bi jih naučile šivati in bi si obenem s šiviljstvom pridobile tudi versko izobrazbo in se vpeljale v zares krščansko življenje.

Tako se je začela oblikovati neke vrste skupnost, sestavljena iz štirih hčera Brezmadežne in nekaj deklet; skupnost, ki je bila osnovana na ponižnosti in uboštvu, z edinim zaupanjem v Božjo dobroto. Videli bomo, kako se je številčno množila in postajala redovna družba. In če je naša mlada Marija hotela v svetu doseči tako visoko stopnjo krščanske popolnosti in gorečnosti za rešitev duš, kaj bo šele dosegla kot plačilo za milosti, ki jih je zvesto upravljala in izrabljala ter odprla novo pot, ki jo bo vodila na veliko bolj obširno področje delovanja?«¹⁰⁴

Leta 1864 je don Bosko naredil svoj zadnji jesenski izlet s svojimi poredneži. Izkoristil je popuste, ki jih je dobil od železniške uprave, in stopil z njimi na vlak v Villanovi d' Asti, jih popeljal v Genovo in Pegli ter, da bi ustregel don Pestarinu, ki si je želel tega obiska, ob vrnitvi iz Serravalleja Scivie v Mornese.

Marija se je skušala, kolikor je le mogla, približati don Bosku in je z neizmernim zadovoljstvom poslušala konference, ki jih je imel hčerkam Brezmadežne. V petih dneh, ko so ostali v Morneseju, se je pridružila skupini fantov, ko jim je don Bosko govoril za lahko noč, in je kar naprej ponavljala:

»Don Bosko je svetnik, je svetnik, to čutim na dnu svojega srca.«

Tudi don Bosko je bil nadvse zadovoljen s prisrčnim in slovesnim sprejemom ter naklonjenostjo prebivalcev. Dne 9. oktobra je pisal markizi Fassati: »Sem v Morneseju, v škofiji d' Acqui, kjer sem priča, kako je kraj zaradi pobožnosti, dobrodelnosti in gorečnosti podoben samostanu oseb, posvečenih Bogu. Danes jutraj sem med svojo mašo podelil sveto obhajilo kakim tisoč vernikom.«¹⁰⁵

Še nekaj drugih previdnostnih sovpadanj!

Dne 27. aprila naslednje leto so blagoslovili temeljni kamen za svetišče Mari-

¹⁰⁴ Prim. Bolletino Salesiano, oktober 1881.

¹⁰⁵ Prim. MB VII., str. 766; v slov. izdaji: BiS 7, str. 533.

je Pomočnice, 13. junija pa so v Morneseju v dogovoru s svetnikom prav na Borgu Alto položili temeljni kamen za veliko poslopje bodočega salezijanskega zavoda. Istočasno so skušali uvesti novo usmeritev v združenju hčera Brezmadežne. Kakor smo že povedali, so se nekatere vključile v skupno življenje, druge pa, kot Angelina Maccagno, ki si je prva zamislila družbo, so ostale v svojih družinah. Don Pestarino je, gotovo v dogovoru z don Boskom, skušal zadovoljiti ene in druge. Prvim je dal za boljše bivalne razmere na voljo svojo hišo ob župnijski cerkvi, kjer so se še naprej imenovalе hčere Brezmadežne in so tudi njihovo hišo imenovali Hiša Brezmadežne, medtem ko so si druge vzele naslov Nove uršulinke, ker so pač spoznale, da je bilo prvo združenje, ustanovljeno v Morneseju, ne več ne manj kot Družba svete Uršule, kakršno je ustanovila sv. Angela Merici.¹⁰⁶

Medtem so nadaljevali gradnjo zavoda v Borgu Alto, pri čemer je sodeloval ves kraj s prostovoljnim delom in z nakupom materiala. Leta 1867 so dogradili kapelo in don Bosko je decembra šel opraviti prvo sveto mašo, v kateri »je prosil – kakor je zapisano na spominskem kamnu – blagoslov za nastajajoči zavod in za vse prebivalstvo Morneseja«.

Ob tej priložnosti se je svetnik štiri dni ustavil v Morneseju in pridigal v župnijski cerkvi, obiskoval bolnike, sprejel veliko obiskov in med drugim imel tudi posebno konferenco majhni skupinici Hiše Brezmadežne, kjer so se pripravljale prve sestre, ki bodo nosile ime Družba hčera Marije Pomočnice.

Pobožnost do matere Božje Marije z naslovom Pomočnica kristjanov v Piemontu ni bila kaj novega, kajti že nekaj let so se širile istoimenske bratovščine, ki so bile povezane z Nadbratovščino Marije Pomočnice v Münchnu na Bavarskem, in tu in tam so slikali in častili podobe s tem naslovom.

Tudi Mariji Mazzarello je bilo ljubo, da je blaženo Devico pozdravljala z naslovom Pomočnica kristjanov. Bila je stara komaj šest let, ko so nedaleč od njihove hiše blagoslovili kapelico Marije Pomočnice kristjanov, in kdo ve kolikokrat je pobožna deklica v spremstvu matere ali tudi sama nosila njej v čast poljsko cvetje in cvetje svojega deviškega srca.

V Morneseju je bila na hiši, nasproti katere so stanovali, naslikana druga podoba z napisom Pomoč kristjanov. Pred njo so vsako soboto prižgali lučko in v nedeljo popoldne so začeni z mesecem majem prihajali ljudje molit rožni venec in prepevat litanije matere Božje Marije. Kdo ve kolikokrat je tudi Marija prebrala in ponovila tisti pozdrav Pomoč kristjanov in s kako pobožnostjo je prepevala njej na čast.

¹⁰⁶ Nikakor ne moremo dvomiti – tako se zdi tudi nam – da je v teh dogodkih treba videti delovanje Božje roke: v nepoznanem kraju na Monferratskem se je po preprostih kmečkih dekletih začelo delo svetnice. Svetnično delo se je obnovilo. In sedaj se je ta obnovljena ustanova v najkrajšem času razširila na mnoge kraje v Italiji; čeprav so bili časi zelo nenaklonjeni pobožnosti in asketskemu življenju (Regola della Pia Unione etc. stran 17). Tudi v takih okoliščinah se je čudovito oblikovala prva predstojnica ustanove, ki ji pravimo Družba hčera Marije Pomočnice.

Don Bosko sam je v tem videl Božjo roko in je zato v zahvalo sveti ustanoviteljici Družbe svete Uršule hotel, da bi prvi praznični oratorij, ki so ga ustanovile hčere Marije Pomočnice v Turinu leta 1876, bil imenovan po sv. Angeli Merici.

Tako je presveta Devica po eni strani s pomočjo vseh mogočih uslišanj pošiljala don Bosku sredstva za gradnjo njenega svetišča v Valdoccu, po drugi strani pa pripravljala njo, ki jo bo svetnik nekoč postavil za vodnico nove redovne družbe, ki jo je že dalj časa nameraval ustanoviti. Obenem z dušo prve predstojnice se je pripravljala tudi hiša, ki naj bi kmalu sprejela nove redovnice.

Ta bi lahko bila kmalu vseljiva, vendar so dela napredovala počasi, tudi zato, ker nekaterim cerkvenim možem ni bilo prav, da bi ustanovili zavod z osnovno šolo in gimnazijo za mlade duhovniške pripravnike na škodo malega semenišča, ki ga je v Acquiui odprl mons. Contratto. Ta je umrl in škofija je bila že dalj časa brez škofa. Vendar se svetniku ni zdelo umestno, da bi čakal na imenovanje novega pastirja, s katerim bi prijateljsko prišla do skupnega dogovora.

6.2. CILJU NAPROTI

Božji načrti so se jasno izoblikovali in prišel je čas, ko je don Bosko moral odločno vstopiti v oblikovanje svoje druge družine, da bi tudi med žensko mladino opravil svoj apostolat. Treba je bilo najti in oblikovati prve duše, ki bi bile pripravljene prevzeti svojo vlogo, istočasno pa je moral končati stavbo, kamor bi mogel nastaniti svojo novo ustanovo.

S temi mislimi je marca 1869 poslal Mariji in Petronili Mazzarello zvežček, v katerega je lastnoročno napisal urnik in kratek pravilnik, ki se mu je zdel primeren za dekleta, ki naj bi začela bolj redno življenje.

Maja 1870 se je svetnik v spremstvu don Costamagna odpravil v Mornese in ostal tam tri dni, da je bil pri novi maši don Jožefa Pestarina, nečaka don Pestarina. Hkrati si je želel telesno malo odpočiti. Ker pa ni mogel biti brez dela, je opazoval hčere, ki so živele v skupnosti, in ugotovil, kako izpolnjujejo nasvete, ki jim jih je dal v omenjenem zvežčku.

Tega dragocenega dokumenta ni več in žal niti kakega prepisa. Kdo ve, kolikokrat so ga imele v rokah in kolikokrat ga je Maria Mazzarello prebrala zase in za svoje tovarišice.

Toda na srečo si lahko zelo jasno zamislimo vsebino iz spominov matere Petronile, ki je pogosto podajala naslednji povzetek:

V oddelku, ki je obravnaval urnik skupnosti, je bilo rečeno, da naj se zgodaj zjutraj udeležijo svete maše v župnijski cerkvi, kjer naj bi vsaka zase, ne skupno, opravila molitve in bi ostale od pol ure do tri četrt ure, ne več. Skupno naj opravljajo delo in sedejo k mizi ob določenem času ter imajo kratek odmor. Popoldne naj opravijo duhovno branje in med delom zmolijo roži venec s kako cerkveno pesmijo. Zvečer naj opravijo večerno molitev v župnijski cerkvi skupaj z verniki. Končno naj ob postelji zmolijo sedem zdravamarij v čast Žalostni materi Božji.

V osrednjem delu so bili podani naslednji nasveti: skrbijo naj, da bodo živele stalno v Božji pričujočnosti; da bodo pogosto obujale pobožne vzdihljaje; da bodo ljubeznive, potrpežljive in vljudne, pozorno nadzorovale dekleta, skrbele, da bodo vedno zaposlene in jih navajale na preprosto, pristno in spontano pobožnost.

S tem preprostim in ljubeznivim duhom je svetnik skušal navdihniti svoje dobre hčerke v Morneseju, ki so po njegovem obisku gotovo še bolj čutile potrebo, da bi izpolnjevale njegove nasvete.

Leta 1871 se je don Pestarino odpravil v oratorij za praznik sv. Frančiška Saleškega in popoldne 30. januarja se je udeležil konference, ki jo je don Bosko pripravil za ravnatelje. Tudi njega so povabili, »da bi povedal, kako gre na deželi«, kakor beremo v zapisniku sestanka. Na splošno je vladalo prepričanje, da je don Bosko pustil don Pestarina v Morneseju z namenom, da bi nadaljeval apostolat, ki ga je ves čas opravljal, nobeden pa ni mislil na to, da ga je don Bosko namenil zlasti za ustanovitev svoje druge družine. Don Pestarino je nadaljeval svojo predstavitev »in na kratko povedal, kako si je prizadeval, da bi delal dobro, zlasti v tem pustnem času. Govoril je tudi o gradnji hiše v Morneseju in omenil, da vsi upajo, da bo kmalu končana.«

Obširno sta se pa verjetno ob tej priložnosti pogovarjala z don Boskom. Mesec pozneje, 28. februarja, je nečaku Jožefu povedal naslednje: »Bil sem v Turinu in bilo je odločeno, da je treba na vsak način odpreti zavod v največjastnejši obliki. Don Bosko ima zelo veliko zamisli in bo treba, kakor sem mogel razbrati, še graditi. Manjka samo še cesta. Trudimo se, da bi jo zgradili. Toda kaj naj sicer storimo?«

O čem sta govorila? Da je zavod v gradnji namenjen za obširen apostolat, je bilo jasno. Ali pa je don Bosko že takrat izdal tudi svoj načrt za začetek nove ustanove? Mogoče, vendar samo popolnoma zaupno in recimo tudi tajno, kakor je mogoče razbrati iz »toda kaj naj sicer naredimo« in iz tega, kar bomo še povedali.

Da bi mogel uresničiti svoj načrt, bi bilo treba kupiti hišo, ki je stala nedaleč od Castella Doria, zadnje stavbe v naselju na tisti strani. Bila je last nekega Caranteja iz Gavija in so jo imeli v najemu neki Angleži, ki so delali v rudniku zlata v tistih krajih. Hiša je imela dvoje nadstropij s sedmimi ali osmimi sobanami in gospodarsko poslopje, ki ga je bilo mogoče tudi spremeniti v stanovanja. Nasproti zavoda je bila stena brez oken in na sredi vrtiček, kjer so pozneje postavili vrata v kapelo. Dve tretjini zemljišča sta bili last Caranteja in ena tretjina don Pestarina. Obe lastnini je ločil precej visok zid, zaradi katerega zavod ne bi bil nikomur napoti. Toda okna? Zato je bilo nujno, da bi to dokupili. Don Bosko se je odločil za nakup in je vso zadevo izročil don Pestarinu.

Dogovor je bil lahek in hiter.

Dne 31. marca je don Pestarino sporočil don Bosku, da je izpeljal nakup v njegovem imenu z vsemi zakonskimi predpisi. Novica se je takoj zvedela po kraju, ljudje so bili zadovoljni, zlasti še župan. Zbrali so na svojo pobudo denar in

poplačali izdatke. Če bi se don Bosku zdelo primerno, bi lahko notarju Traversu in izvedencu Continu, ki sta vse opravila zastonj, poslal kako knjigo kot znamenje hvaležnosti. Drugo bi končal on z nekaj steklenicami vina. Hiša bi bila izpraznjena za konec junija in najemnina je že tekla v prid don Bosku. Če bi hotel poslati koga, da bi si stvar ogledal in zlasti dal navodila za gospodarsko poslopje, bi mu bilo zelo prav. On sam pa bi naredil, kar se mu je v tistem trenutku zdelo najbolj primerno, in molil.¹⁰⁷

Tudi don Bosko je tiste dni prosil razsvetljenja od zgoraj. Leta 1869 so določili, da naj se Marijin mesec začne 24. aprila, da bi ga potem sklenili na praznik nebeške zavetnice. Leta 1871 je don Bosko pred začetkom zbral vse člane sveta v oratoriju: don Rua, don Cagliera, don Savia, don Ghivarella, don Duranda in don Albera in jim razodel, da jih je zbral zaradi nadvse pomembne zadeve. Nato je nadaljeval: »Veliko ljudi me je ponovno spodbujalo, da bi tudi za dekleta skušali narediti dobro, kot ga že delamo za fante. Če bi gledal na svoje nagnjenje, se ne bi podvrigel težavam tovrstnega apostolata, ker pa so mi to prošnja znova in znova ponavljale tudi osebe, ki so vredne vsega upoštevanja, bi se bal, da bi se upiral Božjim načrtom, če ne bi tega resno premislil. Zato vas prosim, da bi razmislili stvar pred Gospodom. Pomislite na razloge za in proti. Potem bomo določili, kar bo v večjo Božjo slavo in za zveličanje duš. Zato naj bodo naše skupne in zasebne molitve obrnjene k temu cilju. Gospod naj nas razsvetli v tej tako pomembni zadevi.«

Vsi navzoči so odšli globoko presunjeni.

Tiste dni, se pravi proti koncu aprila je on sam odšel v Mornese, da bi si ogledal nakup in preveril način življenja, ki so ga živele dobre hčere Brezmadežne, katerim je gotovo posvetil kako konferenco. Njegov obisk je imel posledice.

Način življenja v tej mali skupnosti ni mogel biti bolj zgleden. Marijina sestra Felicina Mazzarello, ki je tudi postala hčerka Marije Pomočnice, ga je takole opisala:

»Ko je bilo Mariji Mazzarello dano, da je zadostila svoji želji, da bi zbrala okoli sebe nekaj dobrih hčera ter z njimi skupaj živela in služila Gospodu, je bila nadvse zadovoljna. Velikodušno je sredi splošnega joka in žalosti zapustila očeta, mater, brate, sestre, z eno besedo vso družino.

V novem načinu življenja je pokazala junaški pogum. V novi hiši (hčera Brezmadežne) je našla resnično uboštvo Jezusa Kristusa. Mali skupnosti je tolikokrat primanjkovalo najnujnejše za življenje, dostikrat celo moke, da bi si skuhale polento, in večkrat, če so moko že imele, ni bilo drv.

Kaj je storila v takih okoliščinah? S katero izmed hčera je šla v gozd svoje družine, kakega znanca ali v občinski, nabrala vejevje, ga povezala v butaro, se z njo kakor sveta Frančiška Rimska vrnila domov in pripravila vse potrebno za jed. Ko je skuhalo polento, jo je prinesla na dvorišče, postavila na gola tla in povabila tovarišice k jedi. Ni bilo krožnikov, ni bilo pribora, toda teka je bilo v izobilju. Ko

¹⁰⁷ Glej Dodatek št. I.: Poročilo don Pestarina o nakupu hiše Garante.

ni bilo ničesar več, nam je moja sestra postregla s prijetnimi in svetimi besedami. Zdelo se je, da so njene besede zmogle skromni jedi dati tako začimbo, da je postala odlična poslastica. Bile so uboge, toda polne zadovoljstva, ki prihaja od Božje milosti in iz želje, da bi posnemale Jezusa Kristusa in presveto Devico v Nazaretu.«¹⁰⁸

Med obiskom v Morneseju je Devica Pomočnica hotela dati don Bosku znamenje posebne naklonjenosti. Podajamo prepis pripovedi o zares izrednem dogodku, ki ga je zapisal don Lemoyne v navzočnosti prič, ki so ga pripovedovale in potem pripoved podpisale.

»Hieronim Bianchi iz Morneseja je imel dečka, starega komaj pet dni, ki so mu pri previjanju zlomili roko. Roka je otekla in začela se je gnojiti na obeh straneh lakta. Zdravniki so na začetku zavračali operacijo in menili, da bo že narava sama izločila koščke kosti, čeprav bi potem otrok ostal pohabljen. Ko se je okvara širila, so zdravniki menili, da otroka lahko reši samo še amputacija. Toda mati se je temu uprla, ker je otroka raje videla mrtvega kot pohabljenega. Celih šest mesecev je otrok kar naprej jokal.

Proti koncu aprila je prišel v Mornese don Bosko. Mati mu je prinesla otroka in ga prosila, da naj ga blagoslovi. Pri tem je dala velikodušen dar (zlat poročni nakit). Prosila ga je, naj ji napove dan, ko bo otrok ozdravel. Don Bosko se je nasmešnil in dejal:

»Ker ste vi tako zelo velikodušni do matere Božje Marije, sem trdno prepričan, da boste uslišani in da bo konec maja otrok zdrav. Sedaj pa molite.«

Bolezen je otroka mučila ves mesec maj in ni prav nič popustila in celo na sam dan slovesnega sklepa se je roka gnojila. Družina je odšla v cerkev k slovesni maši. Doma sta ostala samo otrokova mati in tast, oče Hieronim. Ob opoldanskem zvonjenju se je otrok nenadoma začel gibati in veselo mahati z rokami. Z roko, ki je prej ni mogel niti dvigniti, je skušal odgrniti zaveso na svoji zibelki. Tast je tekel klicat snaho. Ta je bila vsa iz sebe od začudenja, ko je videla roko popolnoma zdravo, brez kakršne koli sledi rane, kost popolnoma zraslo in brez najmanjše napake.

Otrok je živel popolnoma zdrav še dve leti in bil dosti bolj pameten, kot so otroci v tej dobi. Mati ga je klicala za Marijinega sina. Umrli pa je zaradi griže ali črevesnega prehlada.

Hieronim Bianchi in njegov sin Jožef, duhovnik, sta bila pripravljena poročilo potrditi s prisego.

Na koncu praznika Marije Pomočnice je don Bosko posamično vprašal za svet svoje sodelavce. Začel je z don Ruo. Vsi so soglašali, da je treba poskrbeti tudi za krščansko vzgojo ženske mladine, kakor so do sedaj delali za moško.

»Prav,« je menil don Bosko, »sedaj smo lahko gotovi, da je Božja volja, da naj skrbimo tudi za deklice. In da bomo storili kaj konkretnega, predlagam, da namenimo temu delu hišo, ki jo don Pestarino dokončuje v Morneseju.«

¹⁰⁸ Prim. Bolletino Salesiano, december 1881.

»Proti sredini junija« so don Pestarinu sporočili odločitev, kakor moremo razbrati iz lastnoročno napisanega zapisa dobrega salezijanca s točnimi podatki, ki ga dobesedno prinašamo:

»Leta 1871 proti sredini junija je velezaslužni duhovnik don Janez Bosko v zasebnem pogovoru v oratoriju v Turinu izrazil don Dominiku Pestarinu iz Morneseja željo, da bi poskrbel za krščansko vzgojo deklic iz preprostega ljudstva. Dejal je, da bi Mornese za tako ustanovo bil najbolj primeren kraj tako zaradi zdravega ozračja kakor tudi zaradi značilne vernosti v tem kraju, kajti tam je bila že pred več leti ustanovljena Družba hčera Brezmadežne novih uršulink. Med njenimi članicami bi lahko izbrali tiste, ki bi bile pripravljene in poklicane za življenje v skupnosti, ločeni od sveta, saj že poznajo bolj urejeno in pobožno življenje. Z njimi bi lahko začeli družbo hčera Marije Pomočnice, ki bi s pobožnostjo in poukom po zgledu don Boskovih oratorijev v Turinu in drugih mestih skrbela za dobro in krščanski pouk toliko ubogih deklic, s tistimi nujnimi izjemami in spremembami glede spola. Ko mu je to razložil, je prosil don Pestarina, naj mu odkritosrčno pove svoje mnenje.

Don Pestarino je brez obotavljanja odgovoril:

„Če don Bosko prevzame vodstvo in pokroviteljstvo, sem mu na voljo in bom storil vse, kar v svoji slabosti lahko storim.

„Prav,‘ je odvrnil don Bosko, „za zdaj naj bo dovolj. Molimo, razmišljajmo, poglobimo se v zadevo in upajmo v Gospoda, da bo vse služilo v večjo Božjo slavo.“

Po kratkem razmišljanju o izbiri hčera in o osnovnih pravilih, ki bi jih izoblikoval, je don Pestarino zapustil don Boskovo sobo.

Treba je povedati, da sta dve izmed hčera Brezmadežne, Marija Mazzarello, hči Jožefa, in Petronila, s privolitvijo don Boska in ne da bi vedeli za njegove namene, že štiri ali pet let živeli v skupnosti in si služili vsakdanji kruh z delom svojih rok. Tema dvema so se s časom pridružile Terezija Pampuro, Katarina Mazzarello, Felicina Mazzarello, Jožefina Ferrettino in dekleta Rozina Mazzarello Baroni, Marija Grosso in Korina Arrigotti.

Tako poroča don Pestarino.

Čeprav je bil don Pestarino prepričan, da don Boska vodi Božja roka, je vendar predvideval nepremostljive težave. So bile hčere Brezmadežne kljub vsej pobožnosti in kreposti pripravljene postati redovnice? Vedel je, da so zadovoljne s svojim položajem in nobena izmed njih ni izrazila želje, da bi postala redovnica. Tudi on jih ne bi navajal na to pot, ker je želel, da bi v korist domačega kraja ostale tako, kakor so bile.

Tako so se v duhovnikovih mislih nabirale velike ovire, med njimi še zlasti ta: Kdo naj krajanom sporoči to spremembo? Kljub vsemu pa je na svetnikovo spodbudo, ko je videl, da je to Božja volja, bil pripravljen izpolniti njegov sklep, pa četudi je predvideval nezadovoljstvo tako v kraju kakor zunaj njega, in je vprašal don Boska:

»In kako bom spoznal, katera izmed hčera ima poklic?«

»Tiste,« je odvrnil svetnik, »ki so pokorne tudi v malem, ki se ne užalijo zaradi opominov in ki kažejo duha odpovedi.«

Ne vemo natančno, kdaj je don Bosko rekel don Pestarinu, kakšnemu namenu je posvetil novo versko ustanovo, ki jo je nameraval poklicati v življenje, in je temu namenil stavbo v Borgu Alto. Vsekakor pa je gotovo, da je bil dobri morneški duhovnik močno presenečen.

Tokrat so bile hčere Brezmadežne zelo presenečene, ker na obrazu njihovega vodje ni bilo izraza svetega veselja, ki je navadno žarelo vsakokrat, ko se je vračal od obiska pri don Bosku. »Drugič se je vračal domov, kot bi bil v nebesih (se spominja s. Petronila Mazzarello), tokrat pa je bil ves zamišljen, nemiren in potr. Na nas je to naredilo tako globok vtis, da smo si ga upale vprašati o vzroku. On pa nam je po trenutku omahovanja odgovoril: ‚Gre za velike novosti, drage hčerke. Don Bosko ne namerava poslati v zavod fantov, hčerke.‘ Nismo vedele kaj odgovoriti, tako daleč je bilo to od vsega, kar smo mislile, in nismo vedele, kaj naj to pomeni. Da so imeli v mislih nas in da bi nekoč postale sestre, o tem ni nobena niti sanjala. Bile pa smo prepričane, da bi kaj takega razburilo kraj in bi don Pestarinu pripravilo velike težave.«

Meseca junija je don Bosko šel v Rim in »v zasebni avdienci pri papežu Piju IX. slavnega spomina izrazil misel, da bi ustanovil redovno družbo sester. Prosil ga je, da bi mu glede tega svetoval in povedal svoje mnenje. Kristusov namestnik na zemlji je malo pomislil in dejal:

»Pomislil bom in vam v prihodnji avdienci dal odgovor.«

Nekaj dni pozneje se je don Bosko spet odpravil k svetemu očetu in ta mu je povedal:

»Razmišljal sem o vašem načrtu, da bi ustanovili družbo redovnic. Zdi se mi, da bi bilo to v večjo Božjo slavo in za zveličanje duš. Moj nasvet se glasi, da naj bi bil glavni namen teh redovnic pouk in vzgoja deklic. Kakor člani Družbe sv. Frančiška Saleškega vzgajajo dečke, tako naj bi članice te družbe vzgajale deklice. Kar se tiče odvisnosti, naj bodo odvisne od vas, kakor so Hčere Ljubezni sv. Vincencija Pavelskega odvisne od lazaristov. V tem smislu zasnujte konstitucije in jih začnite preizkušati. Vse drugo bo prišlo samo po sebi.«

Svetnik je odobritev svetega očeta takoj sporočil don Pestarinu in mu poslal pravila, kot si jih je zamislil za pripravnice nove družbe, ki ji je dal naslov Hčere Marije Pomočnice.

Don Cerruti, ravnatelj v Alassiu, je, potem ko je zvedel za don Boskovo odločitev, vprašal svetnika:

»Vi torej hočete ustanoviti družbo sester?«

»Glej,« mu je odgovoril svetnik, »revolucija je s pomočjo žensk naredila obilo zla, mi pa bomo naredili veliko dobrega.«

Dodal je še, da želi, da bi nosile ime hčere Marije Pomočnice, ker je hotel, da bi bila nova ustanova več en spomenik hvaležnosti za toliko dobrot, ki jih je prejel od tako dobre matere.

Očitno je, da je Gospod postavil svetniku jasno podobo o čudoviti prihodnosti nove družine. Čutil je potrebo, da je molil in storil, da so molili tudi drugi, da bi preprečili Božje žalitve in da bi prejel potrebno pomoč za izpolnitev svoje visoke naloge.

6.3. KONSTITUCIJE

Kakšne so bile konstitucije bodočih redovnic? Spoznajmo jih pobližje. Prva natisnjena Pravila ali Konstitucije Hčera Marije Pomočnice sodijo v leto 1878. Natisnjena so bila v tiskarni oratorija v Valdoccu. Mi pa na srečo razpolagamo s primerkom, ki so ga proti koncu 1875 ali na začetku 1876 predložili v odobritev mons. škofu v Acquiju. Imamo šest rokopisnih prepisov izredne vrednosti.

Prvotni naslov se je glasil – Konstitucije in Pravila Hčera Marije Pomočnice pod varstvom ... Don Pestarino je to takole popravil: Konstitucije in Pravila Ustanove Hčera Brezmadežne in Marije Pomočnice. Pod varstvom sv. Jožefa, sv. Frančiška Saleškega in sv. Terezije. Zakaj ta sprememba? Razlog je naslednji. Ko so hčeram Brezmadežne ali novim uršulinkam sporočili don Boskov načrt, se je v njih vzbudil odpor in užaljenost ter so zato sklenile, da bodo ohranile nedotaknjen značaj prvotnega združenja. Don Pestarino je brez dvoma v soglasju z don Boskom sklenil narediti samo en korak obenem. V upanju, da bodo težave premagali, je spremembo dodal s svinčnikom. Prav tako je s svinčnikom označil besedilo z več vprašaji, da bi vprašal don Boska za pojasnilo.

Drugi primer je prepis prvega z nekaterimi don Pestarinovimi popravki in nekaterimi pripisi in popravki svetnika. Tudi ti še pred prvimi zaobljubami.

Tretji primer je majhen prepis prvega z nekaterimi pripombami v lepih črkah brez popravkov in izvira iz časov prvih zaobljub ter nosi jasen naslov: Konstitucije in Pravila Ustanove hčera Marije Pomočnice.

Četrty primer je prepis tretjega z nekaterimi novimi spremembami. Od začetka do konca je poln popravkov, ki jih je svetnik zapisal v Ovadi leta 1875 med obhajanjem slovesnosti v čast sv. Pavla od Križa, ko se je odločil, da bo konstitucije predložil v potrditev škofu v Acquiju. Peti primer je prepis četrtega z nekaterimi popravki in dodatki k poglavju Splošna pravila, ki jih je napisal don Rua v šestem primeru. Šesti primer je prav tako prepis četrtega z novimi svetnikovimi popravki in že omenjenimi dodatki don Rue. To je izvod, ki so ga uporabili za natis 1878¹⁰⁹.

¹⁰⁹ Podajamo dodatke don Rue, polne preproščine in nedolžnosti, ki jih je povzel po Frassinettijevi Redovnica doma. Menimo, da bomo naredili uslugo bralcem: Hčerke Marije Pomočnice se bodo vedno veselile s sestrami, se smejale, šalile itn., vendar vedno tako, kakor se zdi, da to delajo angeli med seboj. Toda v navzočnosti oseb drugega spola bodo vedno ohranile dostojanstveno in strogo držo. Ko bodo hodile po cesti, bodo hodile čim bolj zbrano in skromno, ne da bi gledale osebe, ki jih bodo srečevale, odzdravljale bodo s poklonom glave vsem, ki jih bodo pozdravljali, in duhovnikom, ki bodo prišli mimo. Nikdar ne bodo dvignile glasu, vendar bodo govorile jasno, pa četudi na odmoru. V navzočnosti oseb drugega spola bodo govorile resno in dostojanstveno, kajti to zahteva lepo vedenje, če gre za osebe, ki so višje od njih, če pa so laiki, se tako spodobi. V cerkvi bo njihovo vedenje nadvse zbrano, ponosno. Ko bodo šle mimo oltarja, bodo poklekile do tal, ker je tam Najsvetejše.

To naj bi nam zadostovalo, da vidimo, s kako zavzetostjo je svetnik delal za dokončno odobritev Pravil Hčera Marije Pomočnice. Do prvega primera pa je prišlo takole:

Don Bosko, ki je bil približno dve leti v Zavetišču, ni poznal samo pravil sester jožefink, temveč tudi sester svete Ane, ki jih je leta 1834 ustanovila pobožna plemenita gospa Julija Falletti, rojena Colbert, markiza Barolo. Ta zadnja pravila so dokončno izoblikovali 1845, prav v letu, ko je bil don Bosko ravnatelj bolnišnice sv. Filomene, ki jo je ustanovila ta plemenita gospa. Zato ni nič lažjega, kot da je sodeloval pri izdelavi dokončnega besedila, ki ga je Sveta kongregacija za škofe in redovnike potrdila 8. marca 1846 in odobril papež Gregor XVI. 3. aprila istega leta. Sodeloval pa je tudi pri korekturi odtisov, ki so jih natisnili Eredi Botta v Turinu, nadškofijski tiskarni. Knjižica obsega 276 strani in nosi naslov Konstitucije in pravila Ustanove sester svete Ane. Gotovo je don Bosko pri tem preučil tudi pravila drugih ustanov, saj so se nam ohranili celo nekateri izvodi. Opiral se je zlasti na pravila sester svete Ane, še posebno, kar se tiče prvega dela, kjer govorijo o temeljnih pravilih.

Prvi primerek Pravil Hčera Marije Pomočnice ima naslednja poglavja:

Naslov: Namen Družbe. Naslov: Splošna usmerjenost Družbe. Naslov: O predstojnici in asistentkah. Naslov: O ekonomki in magistri novink. Naslov: Svèt osrednje hiše in zbor. Naslov: Pogoji za sprejem hčera v ustanovo. Naslov: Stopnje zaobljub. Naslov: Glavne kreposti, ki naj si jih pridobijo novinke in izpolnjujejo sestre z zaobljubami. Naslov: Dnevna razdelitev časa in ur. Naslov: O klavzuri. Naslov: O zaobljubi čistosti. Naslov: O zaobljubi pokorščine. Naslov: O zaobljubi uboštva. Naslov: Splošna pravila za vse sestre. Naslov: Kratka izjava hčera Brezmadežne pod varstvom Marije Pomočnice o izpolnjevanju teh pravil.

Teh petnajst naslovov so sestavili takole: Don Bosko je vzel salezijanske konstitucije in konstitucije sester svete Ane, vzel odstavke, ki so se mu zdeli primerni, naredil spremembe, dodal pripise in vse skupaj razdelil v petnajst poglavij ali naslovov (kot je to zapisano v pravilih sester svete Ane). Nato je oblikoval besedilo. Zadostuje, da preberemo 1. člen, in bomo videli bleščečega don Boskovega duha.

»Namen Družbe hčera Marije Pomočnice je prizadevati si za popolnost in pri tem pomagati pri odrešenju bližnjega, zlasti tako, da moralno in versko vzgajamo deklice preprostega ljudstva.« Tako je zapisano v prvem primerku.

»Glavni namen Družbe hčera Marije Pomočnice je skrb za lastno posvečenje in pomoč bližnjemu s krščansko vzgojo pri njegovem odrešenju, zlasti deklicam širokih ljudskih slojev.« Tako je zapisano v prvem tiskanem izvodu.

To je bil v resnici tudi svetnikov program v njegovem apostolatu. Svojim salezijancem se ni nikdar naveličal govoriti: »Cilj naše družbe je lastno posvečenje in rešitev duš z izpolnjevanjem krščanske ljubezni.«

Členi 1. in 2. naslova so v osnovi in posamičnostih svetnikova zamisel, tako da je v 2. naslovu dobesedno uporabil salezijanske konstitucije, kot so zapisane v poglavju Oblika te družbe. Pa tudi 3., 4. in 5. naslov, ki določajo obliko in osno-

ve notranje uprave, je na začetku zadosti točno opredelil in jih pozneje z vidika nadaljnjega razvoja še preoblikoval. Tako je npr. kapitelj in svèt matrne hiše, ki so ju od začetka sestavljale predstojnica in dve asistentki (prva izmed dveh se je imenovala vikarka), ekonomka in magistra novink, preimenoval v: predstojnica, vikarka, ekonomka in dve asistentki brez magistre novink.

Naslove 6, 7, 8, 9, 10 in 14 je povzel ne samo vsebinsko, temveč dobesedno iz pravil sester svete Ane. Tako se npr. celoten 8. naslov dobesedno ujema s temi pravili.

Končno so tri naslove o redovnih zaobljubah, 11, 12 in 13, vzeli iz pravil salezijanske družbe.

Tako je tudi kratka izjava o obveznosti hčera Brezmadežne pod varstvom Marije Pomočnice skoraj dobesedno povzeta iz salezijanskih konstitucij.

Tudi don Rua se je pri svojih opombah zgledoval po pravilih sester svete Ane. Verjetno je bil zvežček z vsakdanjim urnikom in kratkim pravilnikom, ki so ga marca 1869 izročili hčeram Brezmadežne, izdelan na osnovi teh, z naslovi O dnevni razdelitvi časa in ur in Skupna pravila za vse sestre.

Don Bosko je potrpežljivo predelal pravila od začetka do konca in jih izročil don Pestarinu, da bi jih prepisal in dal prepisati. Don Pestarino je imel dobro prepisovalko, ki ji je narekoval svetnikov spis, in tako smo dobili prvi izvod konstitucij Hčera Marije Pomočnice. V njih je don Dominik pod naslov dal napisati datum »24. maja 1871« v večem spomin vseh članov salezijanskega kapitlja za začetek nove ustanove, po enem mesecu molitev k Mariji Pomočnici. Na dnu je bilo zapisano »1872, 29. januarja se je začel oblikovati kapitelj«, kakor bomo videli.

Še druga pomembna okoliščina.

Prvi primerek Pravil Hčera Marije Pomočnice ima 47 strani v dveh zvezkih, prvi ima 20, drugi 27 strani. Čemu ta delitev? Da bi konstitucije čim prej izročili hčerkam ali v pričakovanju kakega pojasnila?

Na 20. strani je podan 9. naslov: Dnevna razdelitev ur, kjer je v zadnjih členih zapisano:

»Nobeno pravilo sestram ne predpisuje posebnih postov ali zdržnosti, razen tistih, ki jih zahteva sveta Cerkev. V tem ne bo mogla nobena sestra sama odločati, temveč se bo pokoravala spovedniku in predstojnici. Prav tako ne bodo opravljale nobenega še tako lahkega telesnega mrtvičenja, ne da bi prej dobile za to dovoljenje.

Če pa predstojnica tako meni, se bodo lahko vse pridružile častivredni navadi posta ob sobotah v čast Mariji Brezmadežni, in če sobota pride na praznik, naj bi se postile v petek v čast trpljenju Jezusa in Marije sedem žalosti. To lahko storijo tudi na dan pred svojo preobleko in pred zaobljubami in te poste pridružijo strogemu postu Jezusa Kristusa in svetnikov.

Mrtvičenje bodo lahko (vse skupaj) opravile vsak petek. V tej vaji naj sestre poskrbijo, da bodo razmišljale o bičanju Jezusa Kristusa, ki je imel celo telo pokrito z ranami.«

Nič več in nič manj kot to, kar beremo v pravilih sester svete Ane pod 12. naslovom v drugem delu na strani 105.

Iz besedila je jasno razvidno, da sta tako post kakor mrtvičenje odvisna od odločitve predstojnice: »Če predstojnica tako meni ... bodo mrtvičenje lahko opravile.« To se bo moglo narediti, če bo predstojnica tako odločila. Ker pa dobre hčerke v Morneseju niso vedele, v čem je to mrtvičenje, niti ne, da so to mrtvičenje sestre svete Ane opravljale skupno po večernih molitvah ob ugasnjeni luči, da bi ga vsaka lahko opravila na njej lasten način. Menile so, da je to preveč tudi za njihovo najboljšo voljo in so zato želele, da naj ta člen črtajo. Dejansko so ta člen v tretjem primerku, ki je bil določen za preobleko in redovne zaobljube, črtali.

Naslednji naslov je obravnaval klavzuro. Pri šestem členu ni bilo besedila in so prečrtali pet členov z naslednjim opravičilom: »Deseti naslov je nepotreben, se pravi, da ne koristi, ker ...« »Ta stran ni uporabna ...« Tiste prve dni se jim je zdelo, da tega ne morejo izpolnjevati. Tudi to težavo so gotovo sporočili don Bosku, ki pa ni spremenil mnenja. Stvari bi uvedli s časom. Nato so v zveščku prepisali celo poglavje, ki so ga potem obnovili v vseh prepisih, tudi v tistem za tisk.

Na tak način so s svetnikovimi popravki in dodatki v četrtem primerku naredili šestnajst naslovov prvotnega primerka.

Naslov – Namen Družbe. Naslov – Splošna usmerjenost Družbe. Naslov – Notranje vodstvo Družbe. Naslov – Izvolitev vrhovne predstojnice, vikarke, ekonomke, dveh asistentk. Izvolitev ravnateljic posameznih hiš in tamkajšnjih kapitelj; vrhovni kapitelj. Naslov – O magistri novink. Naslov – Pogoji za sprejem. Naslov – O preobleki in zaobljubah. Naslov – Glavne kreposti, ki naj si jih novinke pridobijo in sestre z zaobljubami izpolnjujejo. Naslov – Razdelitev časa. Naslov – Posebne pobožne vaje. Naslov – O klavzuri. Naslov – O zaobljubi čistosti. Naslov – O zaobljubi pokorščine. Naslov – O zaobljubi uboštva. Naslov – Splošna navodila.

Natančen študij vsebine prvih konstitucij Hčera Marije Pomočnice bi mogel biti v veliko korist sestram samim, zlasti pa še pridigarjem duhovnih vaj za duhovne konference. To smo hoteli storiti tudi mi, vendar bi to zavzelo preveč strani.

Ko je don Bosko izročil don Pestarinu končano delo za nove konstitucije, mu je dejal, da naj jih pokaže tudi novim uršulinkam, a te so takoj, kakor smo že pokazali, postale zaskrbljene. Tudi one so se, kakor bomo videli, takoj odločile za prvo volitev predstojnice. Ko so pa videle, kako se nekdanje tovarišice usmerjajo v redovno ustanovo neke nove družbe, ki pod don Boskovim vodstvom ne bo izgubljala časa za velik napredek, so se odločile, da bodo tudi one dale svoji ustanovi nov zagon po stopinjah Božjega služabnika don Jožefa Frassinettija v preoblikovanih prvotnih pravilih z naslovom Pravila dobrodельne ustanove Novih uršulink hčera Marije Brezmadežne pod varstvom svete Uršule in svete Angele Merici, ki jih je potrdil mons. Gentile, škof v Novari. Izšla so leta 1863 in bila ponovno natisnjena 1867 v Tiskarni mladine v Genovi. V njih je bil govor o »generalnem direktorju« in o »generalni predstojnici« v vsaki škofiji. Zamislile so si »Pravila materne hiše

Hčera svete Angele Merici, Hčera svete Marije Brezmadežne in Marije Pomočnice«, kjer je bilo rečeno:

»Materni hiši bosta načelovala generalni direktor in generalna predsednica.

Generalni direktor je velečastiti duhovnik don Bosko. V njegovi odsotnosti bo to eden njegovih namestnikov, se pravi tisti, ko bo načeloval njegovim zavodom. On bo določil materni hiši krajevnega ravnatelja, ki bo imel vsa pooblastila in naloge. Prav tako bo poskrbel, da bodo temu pomagali, če bo treba, dva ali trije duhovniki.«

Tukaj je govor o krajevnih ravnateljih v odvisnosti od generalnega predstojnika. To je bila osrednja reorganizacija prvotnega pravila z namenom, da »bi gojile hčerke, zavzete za lastni duhovni napredek in za duhovno pomoč bližnjemu, pripravljene, da jih pošljejo v razne kraje, trge, mesta in na podeželje kot ljudskošolske učiteljice, učiteljice šivanja, pletenja, trgovk itn., nikdar same, temveč vedno po dve, in če je treba tudi po več skupaj, kakor bo pač primernejše.«

Don Bosko se je samo smehljaj in se ni hotel postaviti na čelo tega novega načrta, ohranil pa je ponudbo. Toda njihova zamisel ni zamrla, temveč so leta 1873 z na novo preoblikovanim pravilnikom, ki ga je potrdil mons. Gentile in je bilo natisnjeno v Acquiju z naslovom Pravila dobrodelne ustanove Hčera svete Marije Brezmadežne pod varstvom svete Uršule in svete Angele Merici; z odobritvijo njegove prevzvišene ekscelence mons. Jožefa Marije Sciandre, škofa v Acquiju, nastopili z namenom, tako pravi škof, da bi »spodbudili gorečnost naših častljivih sodelavcev in bi v župnijah priklicali v življenje tako dobrodelno združenje in mogli žeti obilne sadove«.

6.4. PRVA PREDSTOJNICA

Aspirantke nove ustanove so torej dobile svoja pravila leta 1871. Za razglasjanje Gospodovo leta 1872 se je nekaj Mornesežanov odpravilo v Varazze, kjer so obiskali svetnika, ki je okreval po težki bolezni. Don Pestarino je prišel na obisk pred njimi in v trenutku, ko sta bila sama, ga je vprašal, kako napredujejo stvari v Morneseju, kakšen duh preveva hčere Brezmadežne in ali je med tistimi, ki so pred leti začele skupno življenje, katera, ki bi ustrezala novi ustanovi. Don Pestarino je, tako piše on sam v nekem dopisu, odgovoril, da za tiste maloštevilne, ki živijo v skupnem življenju, zagotavlja, da bi bile »pripravljene na pokorščino in na kakršno koli žrtev, da bi storile dobro svoji duši in pomagale sebi enakim«.

Don Bosko je nadaljeval: »Lahko bi začeli ustanovo, o kateri sva poleti govorila v Turinu. Če se vam zdi primerno, zberite v Morneseju sestre in jih povabite, da si izberejo kapitelj, predstojnico, asistentke itn. po pravilih (ki jih je že zasnoval). Pokličite vse, tudi tiste, ki so po domovih, iz družbe Brezmadežne. Recite jim, da naj molijo in da naj pogumno gredo naprej. Vse naj bo v večjo Božjo in Marijino

slavo. Jaz bom prosil tukaj v svoji postelji Gospoda in blaženo Devico Marijo, da bi blagoslovila novo ustanovo.«

Goreči duhovnik je privolil. Niso se še dogovorili o obleki, ki naj bi jo nosile nove redovnice. V prvem osnutku konstitucij beremo: »Obleka je enaka za vse. Naj bo skromna in ponižna, kot se spodobi za uboge redovnice. Barva naj bo ... in kroj, kakor bo določeno.« Tudi v izvodu, ki ga je popravil svetnik, piše: »Barva in kroj bosta taka, kakor se bo določilo.« Don Pestarino je to s svinčnikom prečrtal in ni ničesar dodal. Tako je izšlo samo v prvi izdaji natisa, kakor je v 6. primerku zapisal don Rua: »Obleka bo črna, rokavi dolgi do zapestja in široki 46 cm; plašček bo segal do pasu.« Don Bosko si je želel, da bi obleka bila podobna obleki žensk srednjega sloja, enaka po barvi in kroju za vse, svetlo kostanjeve barve, s plaščkom nad obleko in s črnim žametastim robom na rokavih. Na glavi bi imele za cerkev in sprehod ruto modre barve.

Don Pestarino je imel pri sebi en primerek, ki ga je sešila Marija, in ga izročil svetniku. Ta ga je malo pogledal in dejal:

»Toda če hočemo videti kroj in kako pristaja, si jo mora kdo obleči.«

»Kaj naj storimo?« je dejal don Pestarino.

Don Bosko je pogledal Enria in menil:

»Ti si jo obleci. Videli bomo, kako odlično boš videti v tej obleki.«

Enria je ubogal, in ko se je oblekel, se je don Bosko zasmejal in rekel: »Zares lepo ti pristaja, zares lepo!« Zdelo se mu je, da je lepo prikrojena, vendar je menil, da bi morala biti temnejša.

Tudi tokrat so govorili o potrebah ustanove. »Povedali so še toliko stvari,« se spominja Enria. Toda zaradi velikega uboštva hčera Marije Pomočnice še nekaj let niso imele enakih oblek, kakršne imajo sedaj.

Ko se je don Pestarino vrnil v Mornese, je izpolnil, kar mu je naročil don Bosko. Bil je 29. januarja 1872, »na slovesni praznik sv. Frančiška Saleškega«. Zbralo se je sedemindvajset deklet. Vodja jim je razložil, kar mu je naročil don Bosko. Zmolili so Pridi Stvarnik, postavili na mizo križ med dvema prižganima svečama, nato jih je povabil, da bi izvolile predstojnico. Že pri prvem štetju glasov je Marija Mazzarello dobila absolutno večino glasov, se pravi 21 od 27. Ko je dobro dekle slišalo za izid glasovanja, se je v svoji ponižnosti dvignilo in prosilo svoje tovarišice, da bi jo razbremenile. Rekla je, da se vsem zahvaljuje za zaupanje, da pa meni, da ni sposobna nositi teže odgovornosti. Vse so jo silile, da naj sprejme izvolitev, ona pa je rekla, da tega ne bo sprejela, razen če bi to morala storiti iz pokorščine. Don Pestarino je samo izjavil, da se ne zavzema za nobeno odločitev, dokler ne bo vprašal don Boska. Tedaj se je Mariji zasvetilo in je predlagala, da naj prepustijo don Bosku, da bo on določil predstojnico, ker bi to bilo najboljše v vsakem pogledu. Tovarišice so privolile v to rešitev, hotele so pa, da sprejme vlogo prve asistentke z nazivom vikarka.

Nato so volile drugo asistentko. Z 19 glasovi je bila izvoljena Petronila Mazzarello.

Ko sta se Marija in Petronila, ne vemo zakaj, umaknili, so nadaljevale volitve in so izvolile za magistro novink Felicino Mazzarello, Marijino sestro, za ekonomko Ivanko Ferrettino, za vikarko hčera, ki so živele v vasi, pa učiteljico Angelino Maccagno.

Tako beremo v spomenici don Pestarina poročilo o »začetku ustanove Hčera Marije Pomočnice« in o konferenci, ki so jo ob prazniku sv. Frančiška Saleškega po vrnitvi don Boska iz Varazzeja imeli v oratoriju v Valdoccu. Na koncu je pozneje pripisal: »Meseca februarja je don Bosko, potem ko si je opomogel po boleznih v Varazzeju, na javnem zborovanju vseh ravnateljev in sobratov sv. Frančiška Saleškega poslušal in odobril podano poročilo.«

Ne vemo, ali je don Bosko tiste dni odpotoval v Mornese, kjer so ga nepotrpežljivo pričakovali, saj je don Pestarino dal učitelju glasbe v zavodu v Lanzu don Costamagni naročilo, naj uglasbi posebno himno za ta obisk. Drugi dokaz imamo v zapiskih, ki jih je on sam napisal k prvemu primerku konstitucij nekje sredi prvega zvezka, kar dobesedno navajamo: »Kako opozorilo ali nasvet je zapustil don Bosko?«

»Da potrebujemo ljudi, ki bodo ubogali, in ne takih, ki hočejo ukazovati (za ukazovanje nas je že zadosti), ki ne kažejo nezadovoljstva, temveč dobro voljo, če katero opozorijo zaradi kake napake ali pomanjkljivosti.«

»V čem se kaže spoštovanje, ki ga moramo imeti do predstojnikov?«

»V tem, da se nam uklanjajo in sledijo našim muham? Ali tako, da si prizadevajo za naše dobro, za našo dušo, za red in za duha Jezusa Kristusa v premagovanju; s tem, da nas učijo, kako naj ljubimo, ne na videz ali na zunaj z vljudnostnimi svetnimi pokloni, temveč z žrtvami, tako da skrbijo za nas, da molijo za nas, nam svetujejo in se žrtvujejo v vsem za naše dobro.«

»Na kaj moramo na začetku naše ustanove najbolj paziti in si za to prizadevati?«

»Storiti vse, da bodo poznale in izpolnjevale pravila, da bodo gojile duha odpovedi in zatajevanja, da bodo ubogale in ne ukazovale, da bodo enotne s predstojniki, ki se trudijo za napredek ustanove, ki dobro poznajo skupnost in druge ustanove, medtem ko ve malo ali nič ne veste o skupnostih in imate kaj za napako, se ob tem močno spotikate, na bistvene reči pa pozabljate in ne izpolnjujete pravil. Gre za duha podrejenosti in povezanosti s predstojnico v stvareh, ki se zdijo manj pomembne. Predstojnica mogoče ravna nepravilno in že je več ne spoštujemo in ne ubogamo in hočemo pravila prilagoditi svojemu okusu; namenjamo pozornost okrasom, ne zanima nas pa, ali je osnova trdna in blago pristno.«

Jasno je, da moramo ta nagovor postaviti v čas oblikovanja prvih aspirantk, bodisi zaradi vsebine kakor tudi zaradi posebnosti, »da spoznamo in izpolnjujemo pravila.«

Kakor koli že, prvi korak je bil storjen in sedaj je bilo treba misliti na drugega, to je skupini aspirantk najti stalno bivališče. Imeli so hišo Carante, ki bi lahko služila temu namenu, pa je bila premajhna. Poleg tega pa ni bilo mogoče, da bi se vselile, ne da bi v naselju povzročile nezadovoljstvo.

Toda tukaj je prišla na pomoč Božja previdnost. Župnikova hiša je bila v nevarnosti, da se podre, in treba mu je bilo čim prej najti drugo stanovanje. O tem je razpravljaj občinski svet 8. maja 1872, in kakor beremo v zapisniku seje, je bilo odločeno, da staro hišo podrejo in zgradijo novo. Eden izmed občinskih svetovalcev je prosil don Pestarina (ki je bil tudi član občinskega sveta), da bi dal hišo v najem občini, ki je stala blizu župnišča, kjer bi lahko začasno stanoval. Don Pestarino je dejal, da to ni mogoče, ker so hišo »zasedle uboge hčerke, ki so tam opravljale svoja dela in skušale biti v korist kraju«. Toda rekli som mu, da bi lahko hčerke preselili v Borgo Alto v novo hišo, ki jo dograjujejo in je še prazna. Don Pestarino je videl v tem povabilu namig Božje previdnosti in predlog sprejel. Odločili so, da bo izročil ključe svoje hiše občini dne 23. maja.

Toda kdaj se je zgodila preselitev? Ne oziraje se na različne datume, ki so se jih skušale spomniti najstarejše članice družbe, menimo, da so se preselile na predpraznik Marije Pomočnice. Ker pa so sobe v zavodu zasedli že don Pestarino in njegovi sorodniki, se je skupnost porazdelila, kakor je bilo pač mogoče. Nekaj jih je šlo v hišo Carante, druge pa v pritličje zavoda. Kmalu so prenesli tudi opremo, ki je je bilo zelo malo. Preselile pa so tudi sviloprejkice, ki so jih gojile, da so si nekaj prislužile, čeprav so se bale, da ne bodo naredile kokonov. Toda Gospod je poplačal njihovo ubogljivost in nabrale so enajst miriagramov, ki so omogočili poravnavo nekaterih stroškov.

Hiša Carante, tako je povedal in zapisal don Jožef Pestarino, ni bila nikdar stalno bivališče, temveč so bivale tam le začasno, ker so se takoj, ko je bilo mogoče, preselile v novo stavbo in se na začetku leta, kakor kaže, tam dokončno naselile.

Na začetku preselitev ni vzbudila nikakršnega presenečenja. Ko pa se je razvedelo – in glas o tem se je kmalu razširil –, da so te hčere, h katerim je prihajalo vedno več novih, oblikovale novo redovno skupnost, so ljudje začeli glasno godrnjati in se zoperstavljati in samo spoštovanju, ki so ga imeli vsi do don Boska, je bilo pripisati, da niso napadli don Pestarina.

Toda kdo si more predstavljati občutke Marije Mazzarello, ko je stopila tja, kjer je v videnju pred seboj gledala stavbo, polno deklic! Ona in njene tovarišice, ki so bile še vedno v civilni obleki, so si tako močno želele živeti po navodilih, ki jim jih je predpisal don Bosko, da so bile ne samo goreče novinke, temveč prave pravcate redovnice.

Sestra Felicina Mazzarello je pisala: »V vasi se je govorilo, da hiša, v kateri so stanovale, ne bo dolgo njihovo prebivališče. Gledano na stvari s človeškega vidika bi morale biti zares tako. Toda pogumna hčerka (Marija Mazzarello) se ni ustrašila prvih težav in je s srcem in pametjo, obrnjenima v Boga, od katerega je izključno pričakovala pomoč, premagala vse težave.

Tukaj je nadaljevala svoje življenje premagovanja težav. Ker hiša še ni bila dograjena, je cele dneve prenašala kamenje. In s kako zavzetostjo je opravljala to delo! Kako je navduševala druge z besedami in svojim zgledom. Reka Roverno je tekla precej daleč od naselja, a ko je prišel dan pranja, se ni izmaknila delu. Vzela

je kos kruha ali tudi samo rezine polente ter z drugimi šla k reki in delala, dokler ni bilo vse končano.

Ob takih priložnostih ni bilo na obrazu nobene niti žalosti niti obupa, temveč so bili taki dnevi najbolj priljubljeni pri vseh. Draga sestra je znala s svojim veseljem in svojim zgledom vse težke žrtve spremeniti v prijetno zabavo, tako da je v vseh pustila in budila željo po novih žrtvah.

Ko se je vsa utrujena in mokra vrnila domov, ni skrbela zase, temveč je najprej poskrbela, da so se preoblekle druge in da jim je pripravila kaj toplega. Z eno besedo, bila je kakor mati, ki pozablja nase in skrbi samo za svoje hčerke¹¹⁰.

V tem ozračju uboštvu in svetosti so se prve hčere Marije Pomočnice pripravljale na redovno preobleko in prve zaobljube.

6.5. PRVA PREOBLEKA IN ZAUBLJUBE

Ko se je don Bosko dogovoril z mons. Sciandro, škofom v Acquiju, o toliko pričakovanem slovesnem obredu, je določil za čas od 31. julija do 8. avgusta duhovne vaje, ki naj bi jih pridigala don Rajmund Olivieri, kanonik dekan stolne cerkve v Acquiju, in don Marko Mallarini, vikar v Canelliju. Zagotovil je, da bo prišel na sklep duhovnih vaj:

»Recite tistim dobrim hčerkam, da bom prišel in bomo skupaj podpisali veliko obljubo, da bomo pod varstvom in imenom Marije Pomočnice živeli in umrli za Gospoda.«

Škof, ki je prišel v škofijo za tri kralje tistega leta in je po telovski procesiji zbolel, je zato, ker še ni dobil škofovske preskrbovalnine, pa je potreboval okrevanje v zdravem kraju, rade volje sprejel povabilo, da bi prebil nekaj dni v hiši hčera Marije Pomočnice. Pripravili so mu stanovanje v drugem nadstropju, kjer je že stanoval don Pestarino, odkar je prepustil svojo hišo ob župnišču hčeram Brezmadežne. Bil je nadvse zadovoljen, da je mogel biti priča začetku nove ustanove.

Vse od začetka duhovnih vaj je škof maševal tej mali skupnosti. Prve dni avgusta pa ga je don Bosko zaprosil, da bi on opravil prvo preobleko in sprejel zaobljube.

Svetniku se je zdelo, da s tem dejanjem ni samo izkazal svojega spoštovanja do predstojnika škofije, temveč je utrujen od potovanja po Liguriji in slabotnega zdravja menil, da mu ni treba iti na sklep duhovnih vaj. To tem bolj, ker je tiste dni ležal v bolniški sobi oratorija sobrat Janez Krstnik Camisassa (ki je potem umrl 3. avgusta) in je poleg tega moral kmalu, kakor vsako leto, oditi na duhovne vaje k sv. Ignaciju. Zato se je iz srca zahvalil škofu in mu povedal, da ga ne bo.

Toda dobre hčerke in don Pestarino se niso dali potolažiti in so prosile škofa, da naj se zavzame, da don Bosko ne bo manjkal. Monsinjur je poslal v oratorij svojega tajnika don Frančiška Berta, ki naj bi ga pregovoril, da bi prišel.

¹¹⁰ Prim. Bolletino Salesiano, december 1881.

Po pripovedovanju don Berta don Lemoynu se je don Bosko takoj vdal škofovi želji in je avgusta proti večeru prišel v kočiji s tajnikom. Ker je tajnik vedel, da je don Bosko pred kratkim pretrpel vnetje prsne mreže in ker je bilo ponoči precej hladno, mu je ovil ramena s svojim plaščem. Ko so prišli v Borgo Alto, ga je monsinjor sprejel z odprtimi rokami. Takoj sta se domenila, da bi zato, ker se ne bo mogel zadržati več kot en dan, obred opravili naslednjega dne, na dan Marije Snežne, čeprav bi se duhovne vaje nadaljevale še do 8. avgusta.

Še isti večer je don Bosko imel konferenco za bodoče sestre in jih spodbujal, da bi živele kot prave redovnice in se zgledno vedle ne samo v cerkvi, temveč povsod. Zagotovil jim je, da z osebnim dostojanstvom tudi brez govorjenja lahko naredijo veliko dobrega vsem, ki jih vidijo in opazujejo. Rekel jim je: »Vaš korak naj ne bo prehitel in ne prepočasen, vaše obnašanje skromno in zbrano, vedro in naravno, s povešenimi očmi pa z glavo pokonci. Storite, da se bo iz vsega vašega obnašanja moglo videti, da ste redovnice, se pravi Bogu posvečene osebe.«

V tem trenutku je don Bosko vstal od stola, in ker je bila sobana, v kateri so bili, velika, je začel hoditi sem in tja, rekoč: »Vidite, kako morate hoditi.« S tem dejanjem je napravil nanje tak vtis, da so vse občutile njegovo ljubezen in občudovale njegovo zavzetost.

Priporočil jim je tudi, da naj bodo umerjene v govorjenju in smejanju: »Smejete se in šalite, pa umerjeno in brez hrupa.«

Dne 9. avgusta so se vsi zbrali v kapeli, kjer je mons. Sciandra petnajstim hčerkam blagoslovil obleko, ki so jo nosile zloženo na rokah in ki so jim jo v splošni ganjenosti nadeli.

Enajst izmed njih jih je naredilo triletne zaobljube, med njimi tudi Marija Mazzarello.

Svetnik, ki je bil v roket oblečen navzoč pri svetem obredu, je v trenutku, ko so novinke začele skupno izrekati obrazec zaobljub, povabil, da so jih prebrale ena po ena, in tako so tudi storile. Tiste, ki so naredile zaobljube, so dobile kot obesek okoli vratu križ, novinke pa svetinjico Marije Pomočnice. Med njimi je bilo tudi dekle, ki je prosilo za preobleko, vendar ji po svetnikovem nasvetu niso dovolili. Opravljala je svoje zasebne pobožnosti in se izogibala skupnih molitev. Don Bosko, ki so mu poročali o tem primeru, je svetoval, da naj s preobleko malo počakajo, ker verjetno ne bo vztrajala. Res se je po nekaj mesecih vrnila domov.

Po končanem obredu je imel kratek nagovor, med katerim je med drugim povedal naslednje:

»Z lastnimi očmi vidim, da trpite, ker vas vsi preganjajo in se iz vas norčujejo in celo vaši starši so vam obrnili hrbet. Ne čudite se. Čudim se, da z vami ne ravnaajo še slabše. Oče svetega Frančiška Saleškega je s svojim svetim sinom ravnal še veliko huje. In ve boste postale svete in s časom boste naredile veliko dobrega toliko dušam, če boste ostale ponižne. Med zelo nizkimi rastlinami, o katerih govori sveto pismo, je omenjena narda. V opravilu na čast Božji materi Mariji je rečeno:

Moja narda je dala prijeten vonj. Ali veste, kdaj se to zgodi? Narda oddaja vonjavo, kadar po njej hodijo. Naj vam ne bo hudo, moje drage hčerke, če na tem svetu grdo ravnajo z vami. Bodite pogumne in se potolažite, ker boste samo na ta način lahko kaj naredile v svojem novem poslanstvu. Svet je poln zank in ni mogoče narediti niti koraka, ne da bi se znašli v nevarnosti. Toda če boste živele zvesto v skladu z vašim novim položajem, boste brez škode premagale težave, naredile veliko dobrega svojim dušam in dušam vaših bližnjih.«

Kraj se je kmalu začel veseliti prelepega zgleda, ki so ga dajale nove redovnice, ki so jih vedno bolj cenili.

Don Bosko ni pozabil omeniti, da naj se od tistega dne imenujejo preprosto hčere Marije Pomočnice.

Novih redovnic se je polastilo neizmerno veselje ali bolj sveta radost. Ves dan so se po hiši razlegale pesmi v čast presveti Devici Mariji.

Naj tukaj navedemo sodbo, ki jo je don Pestarino zapisal v spominsko knjigo o prvih hčerah Marije Pomočnice, ki so opravile preobleko in zaobljube in tako uradno začele ustanovo. Rokopisa ni več, imamo pa zapisek iz Salezijanskega vestnika 1881.

»Marija Mazzarello je bila vedno polna dobrega duha in je imela srce nagnjeno k pobožnosti. Prejemala je pogosto zakramenta spovedi in obhajila in gojila pobožnost do Device Marije. Rade volje je vstopila v novo družbo in je bila vedno med najbolj zavzetimi za vse dobro in podložna predstojnikom. Bila je odkritosrčne narave, zelo goreča in nadvse občutljivega srca. Vedno je bila pripravljena sprejeti opozorila predstojnikov in jim izkazovala ponižno pokornost in spoštovanje. Ujemala se je z voljo in mnenjem in bila tako v duhu povezana z njimi, da je zagotavljala, da je pripravljena dati življenje in žrtvovati karkoli, da bi jih ubogala in delala dobro. Ko je bila postavljena za predstojnico, je bila odločna pri izpolnjevanju svoje naloge in je trdno vztrajala pri odločitvah, ki jih je imela za pravilne. Toda če se je v čem zmotila, je bila vedno pripravljena ponižno poslušati svoje tovarišice in jih je prosila, da bi jo opozorile, če stori kaj narobe.«¹¹¹

Don Bosko je še istega popoldneva odpotoval k sv. Ignaciju. Še prej pa je hotel slišati od don Pestarina točno poročilo o skupnosti. Priporočil mu je, da naj svoje delo omeji na duhovno vodstvo, drugo pa naj prepusti sestram, da bodo same vse vodile. On naj jim samo stoji ob strani s svojim zgledom in naj bo njihov zaščitnik. Odobril je, da je sestra Marija Mazzarello bila še naprej predstojnica z nazivom vikarka in da so druge kapitulanke, izbrane meseca januarja, ostale v službi.

Sestra Marija je prosila don Boska, da bi kmalu postavil katero drugo na njevo mesto, češ da je ona nesposobna za to službo, toda on ji je odgovoril: »Bodite mirni, Gospod bo poskrbel.«

¹¹¹ Prim. Bolletino Salesiano, december 1881.

Tudi ta svetnikov obisk v Morneseju je bil zaznamovan s posebno milostjo Marije Pomočnice. Podali bomo pripoved Hieronima Bianchija iz Morneseja, človeka, ki je bil deležen te milosti, saj je že prejšnje leto prejel ozdravljenje svojega sina, ki ga je napadla gangrena.

Leta 1872 »ga je napadel išias, ki ga je od časa do časa prisilil, da je moral po sedem ali osem dni ležati v postelji in ni mogel jesti. Bolezen se je tako poslabšala, da je menil, da bo umrl. Tako stanje je trajalo kakih sedem mesecev. Ko je prišel v Mornese don Bosko, se je s hudo muko zavlekel v ne preveč oddaljeni zavod. Prosil je don Boska za zdravje. Don Bosko mu je nasvetoval nekaj molitev, ga blagoslovil in mu zagotovil, da ga bo mati Božja Marija gotovo ozdravila. Bianchi pa še ni bil zadovoljen in ga je vprašal, kdaj. Don Bosko mu je odgovoril:

„Bolečine bodo začele popuščati od tega trenutka. Od časa do časa se bodo še ponavljale, vendar ne izgublajte potrpljenja in zaupajte v Marijo Pomočnico. Bodite pogumni.“

„Toda kdaj bom ozdravel?“

„Na dan vseh svetnikov boste popolnoma ozdraveli in boste mogli skakati, kakor vam drago.“

To je bilo meseca avgusta. Dne 1. novembra je bil dejansko popolnoma zdrav. Štiri dni pred praznikom je čutil še bolečine, tri dni pred praznikom pa je bil popolnoma zdrav.

Zdravje je trajalo točno 10 let. Nato so se bolečine obnovile, vendar ne tako močno kot prej. Bianchi je meseca januarja odpotoval v Turin in prišel v oratorij na večer pred praznikom sv. Frančiška Saleškega. Don Bosko ga je znova blagoslovil, mu nasvetoval nekaj molitev in dodal: „Meseca marca tega leta mi boste pisali, da ste popolnoma ozdraveli.“ Bianchi je odšel in na vlaku srečen in zadovoljen zaspal, ker mu je don Boskov blagoslov pregnal vse bolečine. Meseca marca je popolnoma ozdravel. Tako pričata in sta pripravljena pričevanje potrditi s prisego Hieronim Bianchi in duhovnik Jožef Bianchi, njegov sin.«

Rokopis dodaja še naslednje:

»Opomba. Ugledni zdravniki, njegovi prijatelji, so ga v času teh bolezenskih obdobj obiskovali večkrat na dan. Čeprav so ga zdravili z električnimi šoki, injekcijami morfija in ga masirali s kamilicami, ni nič pomagalo. Po dveh blagoslovih pa ni uporabljal več nobenega zdravila in je vse zavračal. Trdil je, da ga je ozdravila mati Božja Marija in nihče drug.«

Nagli don Boskov odhod je v sestrah pustil veliko otožnost, čeprav jim je za bičeval, da naj se ne žalostijo, ker se bo, če bo Bogu po volji, vrnil kdaj mednje in jih, čeprav bo daleč, ne bo pozabil.

Duhovne vaje so v največji zbranosti nadaljevale do 8. avgusta. Mons. Scianra je še istega dne dal sestaviti zapisnik o vsem, kar je bilo storjenega, in ga podpisal.

6.6. HITRA RAST USTANOVE

Medtem je Devica Pomočnica začela obsipavati novo ustanovo z vsemi mogočimi milostmi. Življenje v obupni revščini, ki so ga v angelski gorečnosti živele in se je odražalo na obrazu redovnic, je moralo Bogu ugajati.

Že tega leta so sprejele nekaj deklet, ki so si želele dobro vzgojo. Don Bosko, ki je želel vlti v svoje hčerke polnost redovnega duha in redovne skupnosti, je januarja 1873 šel k sestram svete Ane v Turin in prosil vrhovno predstojnico za dve sestri, ki bi se odpravili v Mornese in tam nekaj časa poučevali njegove duhovne hčerke o obveznostih njihovega svetega poklica.

Božja služabnica sestra Marija Henriketa Dominici, vrhovna predstojnica, je privolila v prošnjo tudi v znamenje hvaležnosti za usluge, ki jim jih je svetnik izkazal v njihovih začetkih. Med postom je odšla tja ona sama v spremstvu svoje tajnice sestre Frančiške Garelli, druge vrhovne asistentke. Ko se je za veliko noč vrnila v Turin, je po praznikih poslala tja tajnico s sestro Angelo Alloa.

»Zadnjo nedeljo meseca januarja – tako je zapisano v Analih in kroniki ustanove (I. zv. stran 103–104, leto 1873 – smo poslušale pridigo velečastitega gospoda don Janeza Boska, ustanovitelja in predstojnika salezijanske družbe, ki je prišel prosit našo vrhovno predstojnico za sodelovanje naše ustanove pri ustanovitvi (oblikovanju) hčera Marije Pomočnice, ki spadajo pod istega gospoda don Boska.

Ker je bila to lepa priložnost, da bi naša ustanova povrnila usluge, ki jih je prejela na začetku svojega obstoja, je ljubezniva mati vrhovna predstojnica s soglasjem sveta privolila v prošnjo in poslala v Mornese velečastito sestro Frančiško Garelli, tajnico predstojnice in drugo generalno asistentko in ji dala za spremljevalko pri tej pomembni nalogi dobro sestro Angelo (Alloa).«

Hčere Marije Pomočnice in zlasti še sestra Marija Mazzarello so bile zelo zadovoljne, ker so si tako zelo želele napredovati v popolnosti. Kardinal Cagliero je povedal, »da je bilo pravo tekmovanje, kako so dobre hčere svete Ane občudovale kreposti in svetost Marije Mazzarello in kako je ta hvalila dobroto in sveto vodstvo svojih učiteljic«. Zares si ne bi mogli poiskati boljše odločitve.

Ko se je bližal čas, da bi mons. škof iz Acquijs, kakor je obljubil, spet prišel v Mornese, da bi tukaj prebil nekaj časa, se je tudi don Bosko odločil, da bo šel tja in poskrbel, da bi primerno pripravili bivališče škofu v hiši Carante. Bil je tako poln občudovanja zaradi gorečega življenja, ki so ga živele sestri v novi ustanovi, da je v pismu don Rui, v katerem mu je naročal razne stvari, dodal še značilno pripombo, ki je ni mogoče pozabiti:

Predragi don Rua!

Iz pisma kanonika Motture boš razbral, da je primerno, da gre don Savio v Chieri. Ne pozabi zapečatiti pisma. Sporoči gospe Vicino, da boš v soboto (jutri) prišel z don Boskom k njej na kosilo.

*Tukaj uživamo blaženi hlad, čeprav nas ogreva mogočen ogenj ljubezni do Boga.
Vsi te pozdravljajo in jaz ostajam v Jezusu Kristusu najvdanejši prijatelj.
Mornese, 3. 7. 1873* *duh. Janez Bosko*

Tudi mesec pozneje se je v spremstvu don Cagliari vrnil v Mornese, da bi pozdravil škofa in dal dobro besedo redovnicam, ki so opravljale duhovne vaje, ki naj bi jih končale 5. avgusta s preobleko in zaobljubami. Ko je vstopil v hišo Carante, je pokleknil pred škofom, toda ta ga je takoj dvignil in prisrčno objel.

Poleg enajst redovnic z zaobljubami in treh novink, ki so se pripravljale na zaobljube, je na duhovne vaje prišlo devet postulantk, ki naj bi prejele sveto obleko, in deset zunanjih gospa, ki so jih sprejele na don Boskovo željo. Vse so se veselile njegovega prihoda. Namenil jim je nekaj besed in se razveselil, ko je videl med svojimi hčerkami dobre sestre svete Ane.

Tudi tokrat ni mogel ostati do konca duhovnih vaj, ker so ga nujni opravitelji klicali v Turin, vendar je hotel videti vse, se dati o vsem poučiti. Redovnicam je povedal, da bo pridigo spominov ob koncu duhovnih vaj imel monsinjor, in jim je dal tele nasvete:

»Nikdar se ne dajte premagati nobeni težavi. Svet je poln pasti, in da se ne bomo ujeli vanje, uporabljajmo naslednja sredstva: izpolnjevanje konstitucij, molitev v globoki veri, medsebojna ljubezen, ponižnost.«

Sestra Marija Mazzarello mu je predstavila mlado Mornežanko Terezino Mazzarello, staro komaj petnajst let in slabotnega zdravja, ki je želela biti preoblečena. Don Bosko jo je pogledal, jo vpraševal, želel še posebne informacije in na koncu vzkliknil:

»Naj se zgodi po njeni želji, naj se zgodi po njeni želji! Tudi če bo morala v kratkem umreti, bo zato poletela toliko bolj visoko v nebesa.«

Dne 4. avgusta se je z don Caglierom vrnil v Turin.

Dne 5. avgusta, na obletnico prve preobleke in prvih zaobljub, so ponovili isti obred. Tudi o tem je mons. Sciandra dal sestaviti zapisnik, iz katerega povzemamo naslednje navedbe:

»Peti dan tekočega meseca po končanih duhovnih vajah, ki sta jih pridigala velečastita gospoda mons. Andrej Scotton in oče Alojzij Portaluri SJ, so v hiši izpovedale triletne zaobljube novinke Roza Mazzarello, hči Štefana iz Morneseja, Marija Grosso, hči Janeza Krstnika, rojena v S. Stefano di Parodi, in Korina Arrigotti, hči Petra, rojena v Toncu. Obleko družbe pa so si nadele: Virginija Magone, hči Janeza, Marija Bodrato, hči Jožefa, Terezija Mazzarello, hči Antona, in Šarlota Pestarino, hči Frančiška, vse rojene v Morneseju; Marija Gastaldi, hči Dominika, rojena v S. Stefan Parodi, Angela Deambrogio, hči pokojnega Bazilija, rojena v Cinzanu, Emilija Mosca, hči Aleksandra, rojena v Ivrei, Angela Peretto, hči Frančiška, rojena v Castellettu d'Orba, Henriketa Sorbone, hči Konstantina, rojena v Rosignanu.

»Njegova velečastita eksclenca mons. Jožef Marija Sciandra, škof iz Acquija, ki je tudi letos počastil to hišo tako, da si jo je izbral za svoj letni počitek, je zjut-

raj daroval sveto mašo, podelil obhajilo redovni družini in nato opravil slovesen obred redovnih zaobljub, tako da je sprejel triletne zaobljube treh novink in preoblekel aspirantke.

Obred se je začel, kot povzemamo iz drugega takratnega vira, ob deveti uri. S kora je zadonela antifona *Veni sponsa Christi* (Pridi, Kristusova nevesta) ob čudoviti spremljavi harmonija, da se je zdelo kot nebeško petje na zemlji. Neveste, enotno oblečene, so bile podobne angelom. Korakale so počasi, s povešenimi očmi, pobožno zbranostjo in nasmehom na ustih: znamenje miru in veselja, ki ju je bilo polno srce na tisti znameniti dan. Vse oči so bile uprte vanje. Ko so prišle do obhajilne mize, je mons. Sciandra (ki je vodil sveti obred, potem ko je prvim izročil sveto obleko) s tremi križi v roki, ki jih nosimo sedaj obešene okoli vratu kot znamenje obljub, izrekel tele besede: ‚Sprejmite, moje drage hčerke, podobo našega ljubljenega Jezusa, znamenje našega odrešenja. Naj vam bo v sladko tolažbo v nasprotovanju, ki ga boste srečale na poti svojega življenja.‘ Nato je vzel tri vence iz belih in rdečih vrtnic in rekel: ‚Glejte, drage moje hčerke, venec, ki vam ga je pripravil vaš dragi ženin Jezus Kristus.‘ S tresočo roko jim je jokaje kot otrok položil na glavo krono, ki jih je še polepšala in naredila bolj ljubke. Obred so končali z nagovorom imenovanega škofa, ki jih je primerjal z evangeljskim dogodkom (kjer je govor o vedenju Marije in Marte ob Jezusu) in jim pripisal vlogo Marije, vlogo Marte pa prepustil hčeram sveta. In ves dan so Jezusove neveste nosile na glavi vence. Od časa do časa je bilo slišati vzklik »živel Jezus« ali tudi »živela Marija« pa tudi »živele neveste«. To je bilo znamenje veselja, pri katerem je sodelovala vsa skupnost.

Zvečer po molitvah, ki jih opravljajo pred počitkom, so se nove sestre zadržale v kapeli z materjo vikarko in poklekile pred oltar. Sestra Marija jim je odvezla vence, ki so si jih tako srčno želele, da jih skoraj ne bi hotele odložiti, in jih izročila Mariji Pomočnici s prošnjo, da bi jih izročila Jezusu, ki naj bi v povračilo njihove duše napolnil z vsemi tistimi krepostmi, ki so potrebne, da bi bile vse prave njegove neveste in da bi potem on pripravil venec vrtnic, ki rastejo samo v nebesih, da bi zaslužile, da bi jih ovenčal sam Jezus, ko bo njemu ljubo, in jih poklical, da bi z njim obhajale večno poroko v nebesih.

Dne 19. avgusta po pastoralnem obisku v župniji je mons. Sciandra z odlokom podelil posebna pooblastila za obhajanje svetih obredov v kapeli zavoda s pripombo, da je odlok izdal potem, »ko je v svoje veliko zadovoljstvo ugotovil, da je Družba hčera Marije Pomočnice, ki jo je preteklo leto ustanovila gorečnost gospoda duhovnika Janeza Boska, bila blagoslovljena od Boga in je izredno lepo napredovala«.

Na začetku septembra se je blagovolil udeležiti izpitov gojenk, ki so tako lepo uspeli, da je Unità Cattolica 1. oktobra objavila naslednje pohvalno sporočilo.

»Zavod za dekleta. – V Morneseju, nadvse zdravem kraju škofije Acqui, so lansko leto po veliki krščanski zavzetosti duhovnika Janeza Boska odprli zavod, kjer bi mogla dobiti krščansko vzgojo dekleta, ki zaradi pomanjkanja sredstev ne

morejo biti sprejeta v druge ustanove gosposke vzgoje. Sadovi, ki so jih pobrali, so zdaleč prekosili vse pričakovanje tudi profesorjev, ki so iz Turina prišli na začetku meseca (septembra) na izpite. Mons. Sciandra, škof iz Acquijsa, je hotel s svojo navzočnostjo počastiti ta zavod, izpraševati učenke v francoskem jeziku in biti navzoč pri razdelitvi nagrad. Prireditve so popestrili z deklamacijami, pesmimi in godbo, v čemer so dekleta prikazala velik napredek. Zavod v Morneseju je odprt tudi med počitnicami. Mesečnina je 20 lir. Za nadaljnje informacije je treba nasloviti prošnje na ravnatelja don Pestarina v Morneseju (Acqui).«

Don Bosko je dal natisniti pravilnik vzgojnega zavoda in ga delil med duhovnike in župnike z naslednjim priporočilnim pismom:

Velečastiti gospod!

Dovoljujem si vam predstaviti načrt ženskega vzgojnega zavoda, ki so ga pred enim letom odprli v Morneseju. Razumeli boste, da je namen tega zavoda krščanska in moralna vzgoja krščanskih deklet. Zato pričakujem veliko od vaše dobrote in vas prosim, da bi dali spoznati ta program družinam in pridobili kako gojenko za novo hišo. Prepričan o vašem blagohotnem sodelovanju, se vam že vnaprej zahvaljujem in vam želim od Gospoda polnost nebeškega blagoslova, medtem ko imam čast, da se imenujem vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Med temi počitnicami so sestre svete Ane imele svojo nalogo za opravljeno in so ob globoki hvaležnosti don Boskovih sester zapustile zavod. Don Bosko je te sestre tako zelo cenil, da je gospodu G. M., mons. Barberu, apostolskemu vikarju v Hyderabadu v Indiji, ki je iskal sestre za tisto misijonsko področje, svetoval sestre svete Ane. Ta se je poln svetega zadovoljstva svojemu prijatelju pristrčno zahvalil avgusta 1871 med duhovnimi vajami:

»Predragi in visoko spoštovani moj don Bosko! Iz vsega srca sem vam hvaležen, da ste mi dali spoznati sestre svete Ane. Vidim, da so kakor nalašč ustvarjene za moj misijon, ker nosijo v sebi vse tiste sposobnosti, ki so potrebne za delo med neverniki.«¹¹²

Svetnik jih je vedno zelo cenil in jim pridobival nove poklice. Sestra Marija Pierina Saccaggi iz Casalmoferrata nam je pripovedovala, da je kot deklica dvanajstih let, živahna in šaljiva, bila pri grofici Callori v Vignaleju. Predstavili so jo don Bosku s prošnjo, da bi jo blagoslovil in izprosil od Gospoda milost lepe vzgoje. Svetnik jo je pogledal, dvignil oči k nebu, ji položil roko na glavo in vzkliknil:

»Oh, seveda! Iz te bomo naredili sestro svete Ane.«

Deklica ni nikdar mislila na možnost, da bi postala redovnica, vendar je vstopila v ta red.

¹¹² Glej Dodatek št. IV.

Ko sta odšli obe dragi redovnici, je sestra Marija Mazzarello spet prosila, da bi izvolili novo predstojnico. Toda don Bosko je hotel, da bi nadaljevala delo, ki ga je opravljala do tedaj. Da ne bi ostala sama, ji je poslal iz Turina neko gospo, vdovo Marijo Blengini, ki je zrasla pod duhovnim vodstvom blaženega don Caffassa. Opazovala naj bi potek stvari in dajala nasvete in opozorila, ki bi se ji zdeli potrebni. Dobra gospa je ostala v Morneseju samo dva ali tri mesece, in čeprav ni odobraval skrajne revščine, ki je tam vladala, je vendar izpolnila nalogo, ki ji jo je zaupal don Bosko, in to ne brez koristi, kajti od kogar koli pride dober nasvet, je koristen tistemu, ki ga sprejme. Toda za konec leta 1873 je prišla v Turin trdno odločena, da se ne bo več vrnila v Mornese. To je sporočila tudi svetniku, ki je želel, da bi ostala še nekaj časa tudi zato, ker je on nameraval še ostati v Rimu, od koder je pisal don Rui:

»Če madame Blengini še ni odšla v Mornese, jo pomirite, ker se bodo stvari počasi lepo uredile. O tem sem že pisal. Tam jo pričakuje pismo.«¹¹³

Dne 29. januarja je odšla v večnost ena izmed prvih sester, ki so izpovedale zaobljube, sestra Marija Poggio, ki je bila vse sestram, ki jih je bilo treba tolažiti. Ponižna Marija Mazzarello pa je ponovno prosila, da bi izvolile novo predstojnico, ker je sebe imela za nesposobno za to nalogo.

Don Bosko je želel, da bi gospa Blengini ostala v Morneseju, dokler ne bi izvolili nove predstojnice, kar je nameraval storiti čim prej. Ker pa jih ni hotel pustiti samih v njihovem načinu življenja, je začel uresničevati predpis, ki je bil zapisan že v prvem primerku njihovih konstitucij, da bi vrhovni predstojnik salezijanske družbe, od katerega je odvisna nova ustanova, mogel določiti duhovnika za predstojnika in voditelja sester. Kot svojega namestnika je v ta namen poslal don Janeza Cagliera, ne da bi mu dal naslov in službo njihovega glavnega ravnatelja, saj je bila družba omejena samo še na Mornese. Samo v prepisu pravil, ki so jih predložili v potrdilo škofu v Acquiju, beremo: »Glavni direktor bo član vrhovnega sveta salezijanske družbe. Posebni direktor ali krajevni predstojnik pa bo tisti, ki mu bo zaupano vodstvo kake posebne hiše ali zavoda.«

Don Cagliero se je v postu odpravil v Mornese in tam pridigal kratke duhovne vaje, kakor je bila navada v salezijanskih hišah, in don Pestarino ga je predstavil skupnosti kot »namestnika don Boska samega«. Bodoči generalni ravnatelj je začuden opazoval način življenja, ki so ga imele te pobožne krepostne duše.

Don Pestarino je v pričakovanju don Boskove vrnitve iz Rima pripravljajal za poročilo ravnateljem svoje zapiske, ki bi jih prebral na zboru, kakor se je potem sredi aprila tudi zgodilo. To je nadvse dragocen zapis, ker nam točno nakazuje točko popolnosti, do katere je nova redovna skupnost prišla, kakšen duh gorečnosti preveva vse njene članice in kako zelo so jo cenili vsi tudi v domačem kraju. Zato ga dobesedno navajamo v vsej pristni preprostosti.

¹¹³ Prim. Dodatek št. V.

»V hiši hčera Marije Pomočnice v Morneseju št. 13 je 14 redovnic z zaobljubami, od katerih je ena prešla v boljše življenje, upajmo, da v nebesa. Novink je osem, postulantk osem in 17 gojenk. Za vse se lahko zahvaljujem Gospodu.

Pri redovnicah z zaobljubami in novinkah z resničnim zadovoljstvom ugotavljam, da so vse, vsaka po svojih sposobnostih, prepojene z Božjim duhom in želijo, da bi se oblikovale po duhu pravil in v smislu navodil, ki jim jih je poslal veliki Pij IX. po vrhovnem predstojniku don Bosku. Prizadevajo si za enakost v obleki, hrani, počitku, delu, v dovoljenjih in v odpovedi posebnostim. Pred kakim tednom me je vikarka prosila za svet, ali ne bi bilo pametno, da bi imele malo mleka in kave, ker so nekatere na to navajene od doma in zato nekoliko trpijo. Da se ne bi zdelo preveč tankovestno, je menila, da bi lahko dali na voljo vsaj malo toplega mleka. Jaz sem privolil in sem jim na konferenci predlagal to spremembo. Dejal sem, da ni v nasprotju z nobenim predpisom in da sem že sam večkrat razmišljal, da bi bilo tako prav in da tudi jaz v to privoljujem. Tedaj so učiteljice in za njimi še vse druge začele predlagati, da naj še počakamo in da je z njihovim zdravjem vse v redu. Res pa je, da imajo precej več kot malo dobrega teka in da pri zajtrku ne ostaja niti drobtinica kruha. Mogoče bi bilo bolje, če bi prešle na polento in kuhan kostanj. S tem bi bile vse zadovoljne in menijo, da bi to vsem storilo dobro. Nisem imel kaj odgovoriti. Rekel pa sem materi vikarki, naj za zdaj ostane vse pri starem. Bodo še premislile, kaj bo najbolje storiti.

Kar pa najbolj navdaja z zadovoljstvom, je edinost duha, krščanska ljubezen in skladnost v svetem veselju na odmorih, na katerih se kažejo med seboj povezane v sestrski ljubezni; tudi v prostem času želijo biti skupaj.

V pobožnosti so lahko za zgled tako v zbranosti kakor pri prejemanju svetih zakramentov, pri molitvi oficija in pri drugih molitvah. Nadvse spodbudno je bilo gledati, kako zavzeto so spremljale na zadnji poti svojo umrlo sestro. Veliko ljudi iz vasi je jokalo, sami fantje pa so zagotavljali, da je bilo prav ganljivo videti, kako je bilo dostojanstveno in neizumetničeno skromno, tako da so dekleta govorila: 'Tudi me bomo šle v zavod.'

V vseh je mogoče ugotoviti odtrganost od sveta, od staršev in od samih sebe, kolikor to dopušča človeška slabost.

Glede svojih dolžnosti so delavne in vztrajne. Nikdar nisem slišal najmanjše pritožbe, da bi katera kaj zavračala. Vse kažejo največjo zavzetost za korist hiše.

Reči je treba, da so tudi učiteljice nadvse prizadevne in dajejo dober zgled, čeprav je ena izmed njih zunanja (za francoščino in matematiko), da jih pripravlja na izpite zunaj; je zgledna, ponižna, spoštljiva do vseh in navdušena za pobožnost; zdi se, da se pripravlja, da bi ostala pri hčerah Marije Pomočnice. Jasno zatrjuje, da je bila v raznih samostanih, kjer ne bi ostala, tukaj pa je pripravljena postati redovnica.

Z zdravjem je vse v redu, čeprav se je pripetila neka nesreča. Tudi glede gojenk se ne moremo pritoževati. Vse so ubogljive, spoštljive, nekatere kažejo veliko pobožnost, čeprav se ne nagibljejo k hčeram Marije Pomočnice. Moram pa poudariti, da sem po-

polnoma zadovoljen z njihovim obnašanjem. Pravo zadovoljstvo je, ko jih vidiš tako zadovoljne, vesele, spoštljive in željne, da bi jim pri konferenci povedal kaj spodbudnega. Tudi najmanjše, ko se zavejo, da bom govoril večjim, nočejo iti spat in hočejo od svojega duhovnega voditelja slišati spodbudno besedo.

Tu gre očitno za Božji blagoslov, za dobrotno podporo blažene Device Marije in predstojnika. Želijo si samo eno: da bi jih čim prej obiskal.

Edina stvar, ki še ne deluje, kakor bi bilo želeti, so finance. Gojenk je malo in zato so vedno v izgubi. Zaradi tega živijo zares zelo skromno, čeprav je hrana zdrava. Zaupamo v Gospoda in smo prepričani, da nas bo podpiral tudi po tej plati po don Bosku in don Rui in drugih zavodih, s katerimi smo v dobrih odnosih tudi glede dolgov.

6.7. NI VRTNIC BREZ TRNJA

Praznik vnebohoda je dobil novo praznično značilnost. Don Cagliero je pregovoril vikarko, da so se naučile večglasnega petja. Novi pevski zbor je pripravil Mašo svetega otroštva, ki jo je zložil sam Cagliero. Don Pestarino je bil tako globoko presunjen, da je sam od sebe začel govoriti o velikem napredku ustanove in navduševal hčere in hčerke za izpolnjevanje dolžnosti in na koncu navdušeno vzkliknil: »Flores apparuerunt in terra nostra« (cvetlice so zacvetele v naši deželi). Pri tem je navedel to svetopisemsko mesto za sestre, rekoč, da bi bile »cvetlice za nesmrtni venec«. Tedaj mu je glas zamrl v ihtenju, prekinil je pridigo in pokleknil pred oltar.

Naslednjega dne je kakor po navadi šel zgodaj zjutraj v župnijsko cerkev spovedovat in delit sveto obhajilo. Ko se je vrnil v zavod, je daroval sveto mašo in je kakor ob večjih slovesnostih prebral kratko premišljevanje iz šmarnic Mesec maj, ki jih je napisal don Bosko in je obravnavalo smrt. Ves se je stresel, ko je bral besede: »Lahko se zgodi, da me smrt preseneti v postelji, pri delu, na cesti ali kje drugje. Bolezen, vročina, nesreča so stvari, ki so mnogim vzele življenje in ga lahko končajo tudi tebi. To se lahko zgodi čez eno leto, čez en mesec, čez en teden, čez en dan, čez eno uro ali pa tudi na koncu tega premišljevanja.« Na tem mestu se je začel bridko jokati in je prekinil branje. Ko se je pomiril, je dal blagoslov z Marijino relikvijo in šel opravljat svoje vsakdanje naloge. Ko je proti 11. uri govoril s salezijanskim pomočnikom Scavinijem in z Vigno, ki sta nameščala opremo po sobanah, ga je nenadoma zadela možganska kap; padel jima je v naročje in kljub vsemu prizadevanju njegovega brata zdravnika in krajevnega zdravnika proti tretji uri popoldne izdihnil svojo dušo. Bilo mu je 57 let.

Kakšna žalost in kakšna osuplost za ves zavod! Bil je vreden Gospodov služabnik – te podatke jemljemo iz posmrtnega poročila, ki ga je don Bosko objavil na koncu kataloga Salezijanske družbe leta 1875: »Rodil se je v premožni družini,

polni strahu božjega. Želel je postaviti kako dobrodelno ustanovo, ki bi njegovim krajanom tudi po njegovi smrti klicala v spomin njegovo ljubezen do ljudi njegovega rojstnega kraja. V soglasju s krajevnimi oblastmi in z don Boskom je postavil temelje stavbe, ki bi služila skupni koristi.« To je bila bodoča hiša hčera Marije Pomočnice. »Da bi lahko sodeloval pri dobrodelnih ustanovah, je razprodal že skoraj vse svoje imetje in je za nov zavod moral prositi za sodelovanje krajane in salezijansko družbo.« Tako je »videl uresničene svoje želje in je poln duhovniške gorečnosti novi ustanovi posvetil vse seje napore in tisto malo življenja, ki mu ga je Gospod še namenil. Bil je bogat, toda zaradi Gospoda je postal ubog, in Bog, ki plačuje kreposti in ne bogastva, ga je gotovo bogato poplačal v večni slavi.

Tudi mi se naučimo prezirati bogastvo in udobje življenja, ljubimo uboštvo in trudimo se za večjo Božjo slavo. V pridigah in svojih domačih pogovorih je don Pestarino pogosto ponavljal Odrešenikove besede: Kar je odveč, dajte revežem. Dajte odvečno revežem in z bogastvom, če ga imate, si delajte prijatelje, ki vas ne bodo nikdar zapustili. Blagor mu, kajti pri njem so se uresničile Odrešenikov besede, ki je rekel: Tisti, ki postanejo ubogi iz ljubezni do Gospoda Jezusa Kristusa, si zagotavljajo nebeško bogastvo. Blagor ubogim v duhu, kajti njihovo je nebeško kraljestvo.

Kot vreden Gospodov služabnik je bil pri vseh zelo spoštovan in cenjen. Sestra Marietta Sorbone, hčerka Marije Pomočnice, je pred kratkim vstopila v zavod. Tedaj so ji tako močno otekle oči, da se je zdelo, da bodo stopile iz očesnih jamic. Bile so rdeče, vnete in tako boleče, da ni mogla prenašati luči. Morala je biti v popolnoma zatemnjeni sobi. Na dan, ko je umrl don Pestarino – tako piše ona – me je prijela za roko mati Mazzarello in mi dejala: ‚Pojdiva k don Pestarinu, on te bo ozdravil‘ in peljala me je k njegovemu truplu. Jokajoč in glasno moleč se je z njegovo roko dotaknila mojih oči. Otekline je v trenutku izginila. Ves dan sem nosila na očeh obveze, ki so bile prepojene z njegovo krvjo. Drugi dan sem bila zdrava.«

Naslednjega dne je po don Boskovem naročilu prišel don Frančišek Bodrato, ki je bil učitelj v Morneseju in velik prijatelj don Pestarina. Uredil je vse potrebno za pogreb. Dne 17. maja je v spremstvu don Lazzera in Karla Gastinija prišel don Cagliero, ki je pel mašo zadušnico.

Pogreb je bil dopoldne 18. v navzočnosti vseh krajanov in mnogih drugih oseb iz bližnjih krajev in zlasti veliko duhovnikov.

Teden dni pozneje je angel smrti znova obiskal zavod in vzel s seboj gojenko Emilijo Clara, vnukinjo gospe Blengini.

Don Bosko je pisal krajevnemu škofu mons. Sciandri:

Velespoštovani in predragi monsinjor!

Nenadna izguba našega predragega don Pestarina me je globoko presunila. Takoj sem poslal v Mornese don Bodrata, ki je tam doma in se spozna na stvari. Sedaj sem se namenil, da bi poslal tja don Jožefa Cagliera, duhovnega voditelja zavoda v

Varazzeju. Dobro je podkovan v znanju in kreposti in zelo dober pridigar. Toda predvsem bi rad slišal vaše mnenje.

Hiša v Morneseju vam je vedno na voljo, če bi želeli tam prebiti kak teden počitka. Prosil bi vas celo, da bi še naprej izkazovali tej hiši vašo očetovsko dobroto in avtoriteto.

Vsi se priporočamo dobroti vaših molitev in imam čast, da se izrekam za vaše spoštovane uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Turin, 22. 5. 1874

Dne 23. maja je iz Varazzeja prišel novi ravnatelj don Jožef Cagliero, bratranec don Janeza Cagliera. Toda žalostnih preizkušenj na nepredvidljivih Božjih potih še ni bilo konec.

Dne 15. junija 1874 je kot žrtev mnogih nevšečnosti in nasprotovanja, ki jih je morala pretrpeti zaradi svojega poklica, odšla v večnost sestra Korina Arrigotti, prva učiteljica glasbe, ki so jo vsi imeli radi in jo občudovali zaradi dobrega značaja, krepostnega življenja in toliko preizkušenj, ki jih je morala prestatiti za svoj poklic.

6.8. NEPOZABNI OBISK

Sredi mnogih preizkušenj se je don Bosko odločil, da bo dal ustanovi redno vodstvo. V spremstvu don Janeza Cagliera se je sredi junija odpravil v Mornese. Otožnost je polnila srca vseh. Na glavnih vratih je visel velik napis Vstopi, o oče, med te zidove, tvoje hčere te pričakujejo kot sonce po hudem viharju. Don Bosko je presunjen prebral napis, se žalostno sklonil k tistim, ki so ga spremljali, in potihoma dejal:

»Je še kaj lepega na tem svetu?«

Toda sprejem, ki ga je doživel, ne bi mogel biti bolj prisrčen in pobožen. Najprej ga je pozdravila ena izmed sester, ki mu je prebrala hčerinski pozdrav v imenu sester in novink.

»Končno je prišel ta dan, ta presrečni dan. Prišel je naš predstojnik, prišel je naš oče! O sestre, potolažimo se, razveselimo se, recimo kaj lepega našemu očetu, zahvalimo se mu, da je ustregel naši goreči želji. Da, povejmo mu veliko stvari. Toda naše ustnice so umolknile, naš duh je otopel, ne moremo izgovoriti besede, ki bi mogla izraziti našo srečo.

O srečne me, ki imamo našega vzvišenega Boga in našo dobro mater Marijo, ki se bosta zavzela za nas. Pohitimo k njunim nogam, o sestre, prosimo ju, da uslišita naše prošnje in obdarita našega dobrega očeta z vsemi dobrinami, ki si jih zasluži.

Da, prosimo predobrega Jezusa in blaženo Devico, da bi podelila s polnimi rokami milosti vaši spoštovani osebi, da bi vam naklonila krepko zdravje ter vas ohranila še dolga leta pri življenju v korist nas vseh in vseh vaših sinov z izpol-

nitvijo vseh vaših želj. Prosile bomo, da bi izpolnjevale vaše nasvete, da bi imele pravega redovnega duha in globoko ponižnost, da ne bomo nevredne milosti, ki nam jo je Bog izkazal, ko nas je kljub naši nevrednosti sprejel v svojo hišo, kjer nimamo storiti kaj drugega kot slediti zgledom, ki nam jih dajejo naši predstojniki, in hoditi po poti kreposti.«

Zatem mu je tudi ena izmed aspirantk izrazila svoje veselje in veselje vseh aspirantk:

»Na današnji dan naše srce v polnosti čuti, kaj pomeni sreča.

V letih, ki so se vrstila in potekala do zdaj, so nam minevali dnevi manj žalostno kot v drugih. Vendar komaj danes čutimo čisto radost, ki nam je dana tukaj na zemlji.

Razlog tega našega izrednega veselja je vaš zeleni prihod, častiti oče.

Občutje, ki nas vse navdaja in obvladuje, nas dela nezmožne, da bi mogle primerno izraziti valove različnih čustev, ki jih je polno naše srce, in naše ustnice niso sposobne, da bi povedale kako drugo besedo kot hvaležnost. Da, hvaležnost je čednost, ki jo moramo v tem trenutku na poseben način izreči. Oh, kako lepa in draga krepost! Ti plemenitiš naše duše in jih iz majhnih in neomikanih delaš plemenite in velike. Ker pa je naša revščina tako velika in nas dela nesposobne, da bi mogle izraziti svojo hvaležnost in priznanje, bomo danes posebej prosile preblaženo Devico, da bo ona govorila namesto nas.

Prevzvišena Devica, naša mati Marija, položi venec večnih lilij na to blagoslovljeno glavo, da bo doživel dolga leta srečnega življenja v ljubezni do nas vseh, ki se me postulante ponižno imamo za resnične hčerke našega Gospoda.«

Pri izražanju hvaležnosti niso mogle zaostajati tudi gojenke in najmanjša deklica je prebrala svoj nagovor:

»Kakšen dan je to, tako nenavadno zadovoljen? Čemu toliko radosti, zakaj tako veselje? Še nikdar slutena radost polni naše srce. Vse je pripravljeno za praznovanje. Zakaj?

O radost, o zadovoljstvo! Končno je prišel oče, ki smo ga tako željno pričakovale. Prišel je dan, ko bomo mogle izraziti našo hvaležnost in ljubezen do našega dobrotnika in predstojnika. Da, vi nam vsem prinašate radost in zadovoljstvo.

Rade bi vam povedale toliko stvari, a naša usta niso sposobna povedati vsega, kar nam narekuje naše srce, toda vi znate razumeti naša čustva in se jih boste veselili. Potrpite z nami in nam dovolite, da vam poljubimo roko in vas prosimo za vaš očetovski blagoslov.«

Don Bosko se je prisrčno zahvalil in jim rekel, da je prišel k njim z namenom, da bi jim izrekel besedo spodbude in tolažbe in da bi se udeležil pogrebni slovesnosti ob tridesetem dnevu smrti don Pestarina. Prav tako želi vsem, ki se pripravljajo na preobleko in zaobljube, pripraviti kratke duhovne vaje kot pripravo na ta veliki dogodek. Želi pa tudi pripraviti vrhovni svēt, kajti kmalu bo treba oditi na

nekatero postojanke, da bi zadovoljili toliko prosilcev, ki nas vabijo, da bi odprli otroške vrtce, zavode in oratorije v korist preprostega ljudstva.

Trinajst postulantk je prejelo iz svetnikovih rok redovno obleko, devet novink je naredilo zaobljube. Od njih sta bili zlasti dve v veliko pomoč novi družini: sestra Emilija Mosca, vnukinja inženirja Bernardina Mosca (ki je leta 1830 zgradil izviren most čez Doro in ga je kralj Karl Albert nagradil z naslovom grofa), ki je po materini strani izhajala od grofov Bellegarde di St. Lary, izobraženo in zgledno dekle, ki je bila 25 let generalna asistentka družbe, in sestra Henriketa Sorbone iz Rosignana Monferrato, ki je vstopila v družbo 1872, bila leta 1880 izvoljena za asistentko in 1881 za generalno vikarko, službo, ki jo je z Božjo pomočjo opravljal 58 let.

Dne 15. junija, na trideseti dan smrti don Pestarina je svetnik bil pri slovesni maši zadušnici. Še isti dan je zbral sestre in jih povabil k izvolitvi predstojnice. V sobani, kjer je potekala volitev, so postavili na mizo križ, prižgali dve sveči, odpeli Pridi, Stvarnik Sveti Duh, nato pa so sestre druga za drugo pristopile k don Bosku in mu po tiho povedale ime tiste, ki so ji dale glas, in don Bosko si je zapisoval. Vse so volile Marijo Mazzarello.

Izvoljeno predstojnico so vse sprejele z neizmernim zadovoljstvom. Nato so na isti način nadaljevale volitev drugih članic sveta. Za vikarko je bila izvoljena sestra Petronila Mazzarello, za ekonomko sestra Ivana Ferrettino, za asistentko sestra Felicina Mazzarello, sestra predstojnice, in za magistro novink sestra Marija Grosso.

Svetnik je na koncu z običajnim nasmehom izrekel nekaj besed:

»Zelo me veseli, da ste bile tako soglasne v izvolitvi vaše predstojnice. Ne bi mogel biti bolj zadovoljen, kot sem.«

Odobril je predlog, da bi ji dali naslov matere, kakor so jo začele klicati po odhodu Blenginijeve in kakor naj bi imenovala tudi druge predstojnice.

Obred so sklenile s pesmijo tedeum.

Popoldne je svetnik zbral na novo izvoljene predstojnice in jih spodbujal, da naj se ne ustrašijo zaradi izgub, temveč naj vse to imajo za Gospodovo preizkušnjo in vir prihodnjih blagoslovov. Rekel je, da je zadovoljen, ker vidi v vseh trdno voljo, da bi postale svete, in jim dal nekaj nasvetov, med drugimi zlasti:

»Priporočam vam, da bi čim bolj sledite težnjam novink in sester v tem, kar se tiče njihovega dela. Včasih se zdi, da je dejanje kreposti, če zatajujemo voljo s to ali ono službo, ki ni po okusu posameznika, dejansko pa iz tega izhaja škoda za sestro in za družbo. Rajši jih skušajte navajati, da bodo razmišljale, kako naj se zatajujejo, posvečujejo in poduhovljajo te težnje in imajo v vsem pred očmi večjo Božjo slavo.«

Ponovno je izjavil, da on sam ne more skrbeti za vse potrebe skupnosti, ki bo dobila veliko razsežnost, in je zato določil don Janeza Cagliera za svojega zastopnika.

Tukaj želimo izrecno navesti dve izjavi, ki jih je mons. Cagliero podal za informativni proces za prišteteje k blaženim in svetnikom našega svetega ustanovitelja.

»Don Bosko je vedno menil, da je njegovo posebno poslanstvo delo za mladino, zato se je le nerad ukvarjal s spovedovanjem in duhovnim vodstvom žensk. Njegova rahločutnost je bila tolikšna, da se ni neposredno zanimal za Družbo hčera Marije Pomočnice, ki jo je on sam ustanovil. Vedno je zaupal duhovno in materialno vodstvo kakemu svojemu duhovniku kot generalnemu direktorju.

Nič manj rahločuten in prav tako zadržan je bil don Bosko v svojih poznejših letih, ko ni nikdar bil zaupen z dekletki ali jih tikal, razen s čisto majhnimi deklicami. Pa tudi v tem primeru lahko zagotovim, da je ni gledal, temveč ji je dal nekaj svetih spodbud in jo blagoslovil skupaj z njenimi starši.«

6.9. SINOVSKA V DANOST

Ali niso vse te okoliščine, ki smo jih navedli pri ustanovitvi Družbe hčera Marije Pomočnice, nekaj zares izrednega in ne kažejo, kako je Bog vodil don Boska pri oblikovanju te previdnostne ustanove? On sam se je čudil nezadržnemu razvoju ustanove. Kanonik Janez Anfossi pravi: »Spominjam se, kako je don Bosko izražal začudenje zaradi naglega razvoja te ustanove in pripomnil, da to gotovo ni njegovo delo, temveč posebno vodenje Božje previdnosti.«

Toda skrb ustanovitelja, da bi delo uspevalo tako, kakor je bilo v Božjih načrtih, ni mogla biti večja. Iz Morneseja je pisal gospodični Franciški Pastore di Valenza:

Nadvse spoštovana gospodična Pastore!

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z vami.

Sem v Morneseju in skušam izpolniti praznino, ki jo je zapustil objokovani don Pestarino. Toda to bo zelo težko. On sam je storil veliko in sedaj jih je veliko, ki storijo zelo malo. Zaupajmo v Boga.

Toda v vseh sestrah, novinkah in gojenkah je velika gorečnost in to nas navdaja z velikim upanjem. Njihov sedanji voditelj je eden izmed naših izredno sposobnih duhovnikov, don Jožef Cagliero. Bil je dve leti duhovni voditelj v zavodu v Varazzeju in vsi so bili z njim zadovoljni.

Nujno bi moral govoriti z vami. Če boste iz kakega razloga prišli v Turin, mi sporočite in jaz vas bom počakal doma. Sicer bomo morali vse odložiti do duhovnih vaj, katerih se boste tudi vi udeležili, kajne?

Sem ves zavzet za to ustanovo in z Božjo pomočjo upam, da jo bom mogel pripraviti za redno delovanje. Vendar zelo potrebujem vašo materialno in moralno podporo in zlasti še vaših svetih molitev.

Bog naj vas blagoslovi in vam podeli zdravje in milost srečnih dni. Imejte me vedno

*za hvaležnega in spoštljivega ponižnega služabnika. Duh. Janez Bosko
Mornese, 15. 6. 1874*

Včeraj je bilo trinajst preoblek in devet zaobljub.

Don Boskov obisk je zapustil v vseh globoko veselje in nekaj dni pozneje so mu ob njegovem godu redovnice, novinke in postulantke in zlasti še mati pisno izrazile svojo hvaležnost.¹¹⁴

»Če so vsi dnevi lepi,« so pisale sestre, »za nas, ki smo se posvetile Bogu pod plaščem Marije Pomočnice, koliko lepši bo dan vašega godu, ki ste nas postavili pod varstvo tako velike matere in nam s svetim pravilom nakazujete pot tiste popolnosti, ki je nikdar ne bi dosegle, če bi živele v svetu.

Da, velečastiti vrhovni predstojnik, v naših srcih čutimo živo radost in hvaležnost vaši uglednosti, ki kot dober oče posvečate svoje napore in težave v našo korist. Toda kako naj izrazimo naša čustva? Kot vemo, lepe besede niso vedno znanilke srca, sicer jih pa tudi ne bi znale izreči. Kaj naj potem storimo? Z vso gorečnostjo, ki jo zmoremo, bomo prosile slavnega svetega Janeza (kateremu Jezus Kristus, ker je bil njegov bližnji sorodnik, ne bo ničesar odklonil), da vam izpolni vse želje in vas ohrani še mnoga leta ljubezni vaših sinov in zlasti še hčera Marije Pomočnice, ki so na začetku svoje poti in še posebno potrebujejo vaše zavzeto zanimanje.

Če se bodo izpolnile naše prošnje, boste kmalu imeli prijetno tolažbo, da boste videli hišo Marije Pomočnice zelo povečano in bo prinašala obilne sadove, zaradi katerih je bila ustanovljena. To je naša najbolj goreča želja. Zato se priporočamo vašim uspešnim molitvam, da bomo sprejele od Boga resničnega duha ponižnosti, zvestobe zaobljubam in natančnega izpolnjevanja pravil, da bomo posvetile naše duše, da bomo dajale našim sestram dober zgled in storile vse, kar Bog pričakuje od nas.«

Temu vdanemu priporočilu so dodajale delo, ki so ga same opravile.

Tudi novinke so bile nadvse vesele, da mu smejo izraziti »nekaj besed, sicer ubogih, vendar pa takih, ki prihajajo iz dna srca« in kažejo »vse njihovo zadovoljstvo in njihovo hvaležnost«, da so mogle prejeti »tako zelo zaželeno obleko hčera Marije Pomočnice«, in ga prosile, da bi se jih spominjal v molitvah pri Gospodu, da bi jim naklonil »resničnega redovniškega duha in vztrajnost v poklicu«.

¹¹⁴ To materino pismo nosi samo njen podpis in ga prinašamo v celoti v dodatku. Ne moremo zagotovo trditi, da je pismo narekovala sama Božja služabnica; vendar pa vsebina odlično odraža njeno držo, odločno, ponižno in vdano. Naj nam bodo v potrdilo naslednje besede: »Dovolite mi, da se priporočim vašim učinkovitim molitvam, da bom mogla točno izpolnjevati vse naloge, ki mi jih nalaga moja služba, in bi mogla tako odgovoriti na toliko dobroto, ki mi jih je izkazal Gospod in ki jih vaša uglednost pričakuje od mene. Recite eno tistih učinkovitih besed Mariji Pomočnici, da bom mogla izpolnjevati to, kar moram učiti druge, da bodo tako mogle vse prejeti od mene tiste zglede, ki jim jih dolgujem po svojem položaju.« Zdi se nam, da je v tem odstavku izklesan lik Marije Mazza-relo. – Prim. Dodatek št. VI.

Postulantke so mu pisale, da bodo »vsi, ki imajo čast občudovati njegove velike kreposti«, tekmovali na ta lepi dan v poklanjanju svojih gorečih čestitk. Tudi one, »njegove hčerke, ki mu dolgujejo svojo srečo, one, ki imajo v njegovi častiti osebi predobrega očeta«, bi bile srečne, če bi mu mogle osebno izreči svoje čestitke: »Četudi je naša dolžnost, da molimo za vašo velespoštovano uglednost, bodo ta dan naše molitve tako hitre, da bodo prve prišle pred Božji prestol do Darovalca vsega dobrega in prosile Božji blagoslov na vašo uglednost.«

Tudi gojenke, »čeprav še deklince«, niso hotele obiti tega dneva, ne da bi izrekle svojo hvaležnost »ne z visokodonečimi besedami, ki jih še niso sposobne povedati, temveč z besedami, ki prihajajo iz srca, ki resnično ljubi«, z »najlepšimi voščili, da bi vas Gospod še veliko let ohranil pri življenju in vas obdaroval z milostjo in blagoslovi, ki si jih zaslužijo vaše kreposti in vaše plemenito srce. Tudi one se priporočajo »njegovim uspešnim molitvam, da bi mu mogle dati tisto zadoščenje, ki ga pričakuje od njih, se pravi, da se ne bi izneverile svojim dolžnostim.«

To je resnična podoba duha, ki je tisti čas vladal v tej novi ustanovi.

Kakor smo že povedali, so se z don Boskovim dovoljenjem že od leta 1872 duhovnih vaj s sestrami udeleževale tudi nekatere gospe. Leta 1874 pa so začeli pripravljati za te posebne duhovne vaje, ki jih je svetnik napovedal s posebno okrožnico, iz katere razbiramo najprej njegovo ponižnost in srčno željo, da bi se jih mogle udeležiti.

Velespoštovana gospa!

Boleča izguba velečastitega gospoda don Dominika Pestarina je delno zmotila večletni običaj duhovnih vaj za gospe, ki se je uvedel v hiši Marije Pomočnice v Morneseju. V želji, da bi nadaljevali prelepo navado tega velečastitega duhovnika, imam čast, da vaši uglednosti sporočim, da bodo te duhovne vaje od 20. do 29. avgusta. Ker jih je veliko vpraševalo, koliko bi znašala oskrbovalnina za tistih deset dni, je bilo sklenjeno, da od 20 do 25 frankov. Ne moremo povedati točne številke, ker vas ne bi radi obremenjevali za kaj drugega kot samo za to, kar je potrebno za strežbo pri mizi, ki more zadostiti pričakovanju vsakogar.

Tisto, ki bi se želela udeležiti duhovnih vaj, prosimo, da bi nam to sporočila malo prej, bodisi podpisanemu bodisi duhovniku don Jožefu Cagliero, sedanjemu voditelju tega zavoda.

Najbolj pripravi poti sem sta Novi, Castelletto (d'Orba), Mornese ali Serravalle, Gavi, Mornese.

Bog naj nas vse blagoslovi in me imejte v Jezusu Kristusu za ponižnega služabnika.

Turin, julija 1874

duh. Janez Bosko

Z novimi tolažbami je Gospod pobožni skupnosti pošiljal tudi nove preizkušnje. Avgusta je težko zbolel novi duhovni voditelj. Don Bosko je od sv. Ignacija pisal don Rui.

Predragi don Rua!

*Pošlji koga, da bo skrbel za don Cagliari, in če je treba in je to mogoče, tudi sedanje-
ga bolničarja.*

*Poskrbi, da bodo oddana na pošto pisma tako za duhovne vaje gospa kakor tudi za
šolske učitelje.*

Čas je, da molimo, in to zelo goreče.

Bog naj nas vse blagoslovi in na svidenje v petek, „si Dominus dederit“.

8. 8. 1874

Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

Tiste dni je župan v Morneseju dobil naslednji nalog:

Kraljevi karabinjerji, Postojanka Turin, Pokrajina Alessandria, Okraj Gavi

Postojanka karabinjerjev v d'Orbi

Castelletto d'Orba, 12. avgusta 1874

*Lepo vas prosimo, da bi podpisanemu poveljstvu dali podatke o ženskem redovnem
zavodu, ki je v vaši občini in ga vodi don Bosko iz Turina. Zanima me, na čigave stroške
so zgradili ta zavod, od kdaj deluje, ali so ob boleznih poklicali kakega zdravnika in ali je
že kak šolski nadzornik obiskal zavod, kakor je to navada v drugih vzgojnih ustanovah.
Poročajte mi tudi, ali don Bosko pogosto prihaja v Mornese in kako ga sprejema
prebivalstvo.*

Poveljnik postojanke Ciro Stamari, brigadir v službi

Brez dvoma je bila povod za dopis novica, da je v Morneseju v hiši hčera Ma-
rije Pomočnice ležal težko bolan duhovni voditelj in da so tistega leta tam umrli
že štirje ljudje. Župan je takoj v nekaj besedah, pomirjajočih in dobrohotnih, sicer
ne vemo kako, odgovoril in s tem razblinil vse skrbi.

Od 22. do 29. avgusta so na zgleden način opravili duhovne vaje za gospe.
Pridigala sta jih don Janez Cagliari in don Mallarini, kaplan v Canelliju.

Dne 5. septembra je v Gospodovem miru izdihnil don Jožef Cagliari v rosnih
mladosti 27 let. Kot ljubitelj miru in samote je v Morneseju, daleč od zdrah sveta
našel svoj košček nebes na zemlji. Bil je bolan ves mesec in je vse bolečine prena-
šal z zgledno potrpežljivostjo. Ni bilo poskusa s strani zdravnikov in bolničarjev
in zdravil, ki jih ne bi uporabili, da bi mu pomagali. On pa jim je govoril: »Če boste
tako skrbeli zame, kje bo potem ostalo duhovniško uboštvo?« Ko ga je prišel obi-
skat njegov oče, ki ga je vabil, da bi prišel domov, mu je odgovoril:

»Nikjer ne bi mogli bolje skrbeti zame kot tukaj. Niti kak kraljevi princ ne
more imeti boljše oskrbe.«

Njegova nepričakovana smrt je globoko odjeknila v vsej naši družbi. Sam don
Bosko je bil zelo žalosten in je bratu kleriku Cezarju napisal tele besede:

Predragi Cezar Cagliari!

Via Cottolengo 32, Turin; 8. 9. 1874

*Dobro razumem tvojo in tvojih staršev globoko žalost zaradi prerane smrti tvojega
brata Jožefa. To sklepam iz globoke pretresenosti, ki jo je smrt povzročila v vseh nas v
družbi in hiši. To je ena izmed preizkušenj, ki nam jih pošilja Bog. Kakor je bilo Bogu*

po volji, tako se je zgodilo in moramo, hočeš ali nočeš, imeti radi svete Božje odredbe. Vendar nas mora tolažiti njegova sveta smrt, nagrada za njegovo sveto življenje. Reci svojemu očetu, da ima v svojem sinu Jožefu mogočnega priprošnjika v nebesih in da ga bomo kmalu videli v veliko boljšem stanju, kot je bilo tukaj na zemlji.

Ne bom pozabil moliti zate in za tvoje starše. Tudi vi molite zame. V upanju, da bom prihodnji teden prišel v Lanzo, ti želim vse najboljše.

Tvoj najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

Brez pomisleka je odločil, da naj se začasno odpravi v Mornese don Janez Cagliero, bratranec pokojnega. Pozneje pa je poslal tja don Jakoba Costamagno, gorečo dušo popolne zvestobe pravilom, ki je takoj začel občudovati izjemne kreposti blažene Marije Mazzarello.

Saj so vsi, ki so jo поблиže poznali, bili istega mnenja.

»Njene kreposti in dela,« je pisal don Lemoyné na dveh listih papirja, ki naj bi ju vstavili sem in ki ju podajamo tako, kakor jih je on zapisal, »so govorila sama po sebi. Bila je ognjevitá narave, ki sta jo blažila premagovanje in ljubeznivost. Odlikovala se je po obvladovanju same sebe in uspelo ji je, da je nenehno živela v Božji pričujočnosti in da je zelo pazila, da ne bi opustila ničesar, ne v besedi ne v dejanju. Odlikovala se je po zdravem čutu, ki ga je posvečevala nadnaravna ljubezen do duš. Zavračala je vsako posebnost v pobožnih vajah. Imela je trezen razum, jasnost v pogledih, hitrost pri presojanju, močno voljo. Bila je odkritosrčna in preprosta v izražanju lastnega mnenja, ki ga je znala braniti, vendar se je pokoravala odločitvam don Pestarina. Imela je zelo nežno čuteče srce in bila nepristranska do vseh. Obnašala se je naravno in duhovito, preprosto pa urejeno in njena drža je bila naravna in plemenita.

Ni bila kdo ve kako izobražena, ker v Morneseju ni bilo šole za deklíce. Znala je brati, vendar ne pisati¹¹⁵. Bila pa je bistre glave in je imela čudovit spomin. Znala je računati na prste tudi najbolj zamotane račune, in to hitreje kot drugi s pisalom v roki.

Vse od začetka je najbolje znala katekizem in zapomnila si je župnikove razlage. Ko je bila vprašana, je vedno točno odgovarjala. Bila je pozorna na razlago evangelija in nedeljski nauk in si je vse dobro zapomnila. Poleg tega je vneto prebirala duhovne spise sv. Alfonza in kako Frassinettijevo knjigo.«

Bila je preprosto kmečko dekle, pa zelo bistra, z odličnim čutom za presojanje in s prodorno sposobnostjo za ocenjevanje, pri vsem pa zelo ponižna. »Kot svetla luč je svetila s svojimi dobrimi deli. Pozorno je skrbela za izpolnjevanje pravil, ni dopustila nikakršnih zlorab, ne majhnih ne velikih; primerjala jih je z luknjami na čolnu, skozi katere priteče voda in postavi v nevarnost življenje vseh, ki so na njem«. ¹¹⁶

¹¹⁵ Kmalu se je naučila pisati. Pri tem ji je pomagala Emilia Mosca. Njena z roko pisana pisma so dokaz njene nadarjenosti.

¹¹⁶ Prim. Bolletino Salesiano, marec 1882.

Mons. Costamagna, ki je bil tri leta duhovni voditelj nove ustanove, je ves navdušen zaradi zglednega življenja izjavil: »Ta hiša je bila zares sveta, ker ji je načelovala svetnica, sestra Marija Mazzarello. ‚Virtutes eius quis enarrabit?‘ Kdo lahko primerno izreče hvalo?«

»Med mnogimi posebnostmi svetosti te izbrane duše« je sam sveti oče Pij XI. ob razlagi odloka za njene junaške kreposti poudaril ponižnost. »Prav ponižnost je značilna lastnost življenja častitljive. Velika ponižnost, lahko bi rekli s popolno zavestjo lastnega nizkega porekla, nizkega stanu in nizkega dela. Njena ponižnost je bila tako velika, da se vprašamo, kaj vidi Bog v ponižni duši, zares ponižni, da ga tako pritegne, da po njej dela čudovite stvari.

To malo, preprosto, ubogo kmečko dekle, ki je bilo deležno komaj najosnovnejše izobrazbe, je kaj kmalu pokazalo to, čemur pravimo talent, enega največjih talentov – talent vladanja. To je velika stvar in ona ga je pokazala v taki meri, da ga je človek, kot je sveti Janez Bosko, slavni don Bosko, globok poznavalec ljudi in tako izveden in spreten voditelj ljudi, takoj odkril in ga uporabil. Umestnost in učinkovitost take izbire se ni pokazala samo pri ustanovitvi nove družine Marije Pomočnice, temveč tudi v hitri in čudoviti rasti te nove ustanove.«¹¹⁷

Osnova svetosti Marije Mazzarello je bilo od dneva, ko se je posvetila Mariji Pomočnici, posnemanje don Boskovih zgledov in izpolnjevanje njegovih preprostih želj.

»Živimo, živimo,« je ponavljala, »v pričujočnosti Boga in don Boska. Tako želi don Bosko. On nam govori v Božjem imenu in me moramo to izpolnjevati.«

In prav to je bila skrivnost čudovitega razvoja in rasti te ustanove: v vsem zvesto slediti navodilom in nasvetom svetega ustanovitelja.

Leta 1874 je bilo to prizadevanje kronano z odprtjem prve hiše v Borgu San Martino in z vstopom postulantke Katarine Daghero iz Cumiane. Od svojega bratranca don Jožefa Daghera, salezijanca, je izvedela za ustanovitev nove don Boskove družine, premagala je veliko zelo težkih ovir in se z velikodušno predanostjo posvetila njeni izgradnji, tako da je bila leta 1881 izvoljena za naslednico Marije Mazzarello in 43 let modro vodila družbo. Še za don Boskovega življenja so vstopile v Družbo hčera Marije Pomočnice tri njegove pranečakinje: Rozina, Klementina in Evlalija, hčerke Frančiška in Angele Bosko. Prvi dve sta še mladi leta 1892 odšli v večnost, medtem ko je bila Evlalija dolga leta ravnateljica, inšpektorica, ekonomka in svetovalka vrhovnega sveta.

Družba je ob smrti Marije Mazzarello štela 26 zavodov, 139 redovnic in 50 novink. Ob don Boskovi smrti pa 50 zavodov, 390 redovnic in 99 novink. Ob don Ruovi smrti je bilo že 294 postojank, 2.666 redovnic in 255 novink, danes (31. decembra 1938) pa je 799 zavodov, 8.244 redovnic in 738 novink.

¹¹⁷ Prim. Decretum: Postquam Deus, z dne 3. maja 1936.

Še vedno je živih več kot sto hčera Marije Pomočnice, ki so poznale svojega svetega ustanovitelja in vse imajo po družinskem izročilu o njem žive in drage spomine.

6.10. DRAGI SPOMINI

Don Bosko je tudi hčeram Marije Pomočnice izkazoval nežno pozornost in zares očetovsko skrb. Zdi se nam potrebno, celo dolžnost, da končamo ta del Spominov z nekaterimi sicer preprostimi, pa vendar značilnimi dogodki, ki bodo v spodbudo tudi poznejšim bralcem.

Za don Boska je bil poklic posebno velika milost in je imel navado ponavljati svojim redovnicam:

»Sestra, to je velika milost Marije Pomočnice. Zato veliko dolgujete svoji dobri Materi.

Pozorno izpolnjujte pravila, tudi v najmanjših stvareh. Delajte dobro. Naredite dobro vse, kar delate. Lepo molite, pobožno pa izpolnjujte tudi vse svoje materialne obveznosti v kuhinji, delavnici.

Storite, da bo vsaka točka pravil spomin name. Delajte, delajte in ne pričakujte, da boste poplačane tukaj na zemlji. Plačilo, ki ga boste dobile od Boga, bo neizmerno večje od vaših zaslug.

Delajte, delajte in na koncu boste prejele bogato plačilo.«

Za vse, tudi za tiste, ki so opravljale najbolj ponižna dela, je imel dobro besedo. Nekaterim zaposlenim v kuhinji v Borgu San Martino, ki so ga prosile za kako misel za spomin, pa je dejal:

»Ve, ki ste tukaj, se ne pritožujte zaradi mraza ali vročine. Ne bo napak, če boste kdaj vzdihnile: ‚Oh, kakšna vročina! Oh, kakšen mraz!‘ Vendar tega ne izrecite kot tožbo. Zapomnite si: to vam zapušča don Bosko v spomin.«

Nekoč so ga slišali vzklikniti:

»Hočem vas naučiti svete ošabnosti. Da, svete ošabnosti. Vsaka naj reče: ‚Jaz hočem biti najboljša med vsemi.‘ Vendar si pri tem ne smete misliti, da ste že. Recite to z najboljšo voljo. Recite: ‚Nikdar se ne bom ponižala, da bi naredila kak greh. Hočem umreti sredi dela.‘ Ste razumele? Vsaka naj si prizadeva, da bo postala najboljša med vsemi tako, da boste skušale preprečiti vsak prostovoljni greh in da boste vesele, če boste umrle na delu za Božjo slavo.

In vse to v svetem veselju.

Ste vse vesele? Priporočam vam svetost, zdravje, znanje in veselje. Postanite vse svete Terezije. Zavedajte se, da se hudič boji veselih ljudi. Skušal vas bo zaradi mnogega dela, ki ga morate opravljati, in ve (govoril je v delavnici) med popravljanjem nogavic naših porednežev recite: ‚Te nožice bodo skakale po nebesih.‘ In tako delajte s krožniki, ki jih pomivate, in z vsemi deli, ki jih opravljate, in boste rešile veliko duš.

Jasno je, da moramo v tem življenju in v kateremkoli stanu trpeti. Toda če smo kristjani in hočemo nekega dne biti vredni večnega veselja, moramo posnemati Jezusa Kristusa in tudi trpeti. Imel je navado ponavljati:

Vsi moramo nositi križ kakor Jezus in naš križ so nevsječnosti in trpljenje, ki ga vsi srečujemo v življenju.

Vem, da nekatere izmed vas veliko trpijo. Toda spominjajte se, da imamo na tem svetu trnje, na drugem pa vrtnice.

Poučeval in opominjal je z izredno milino.

Pripisujte velik pomen majhnim stvarim. Oglejte si vrečo riža. Dokler je polna, stoji pokonci, če pa ima luknjo, začnejo zrnca drseti ven, potem se luknja poveča in vreča pade skupaj. Tako je z nami. Če nismo pozorni na majhne reči, bomo s časom padli v velike.«

Nekega dne je ena izmed sester v kuhinji v don Boskovi navzočnosti razporejala lonce in je pri tem nekaj kapljic omadeževalo njen beli predpasnik. Rekla je, da si je onesnažila predpasnik. Don Bosko je menil:

»Tako je z vsako dušo, ki ima v trenutku smrti kak madež: ne more stopiti v nebeško slavo, temveč se mora najprej očistiti v vicah.«

V nekem zavodu so kupili košaro lepih svežih jabolk in jih postavili na okno v shrambi. Kar nenadoma so vsa jabolka izginila. Ravnateljica je zagledala don Boska, se mu približala in rekla:

»Glejte, oče, kaj so danes zjutraj naredili fantje. Kupile smo lepa jabolka za naše praznične goste (to je bil praznik zavoda) in so jim vse odnesli.«

On pa je z običajno mirnostjo dejal:

»Krivi niso fantje, temveč vi. Pokličite prefekta in mu recite, da je don Bosko ukazal, da je treba takoj narediti mrežo na oknu. Zapomnite si, da fantov ne smemo izpostavljati nevarnosti, da bi storili kaj slabega. To je don Boskov preventivni sistem.«

Vsak trenutek je bil odličen oče in nedosegljiv učitelj.

Nadvse mu je bilo pri srcu uboštvo, vendar je želel, da tistim, ki so bili potrebni, ni nič manjkalo.

Neka bolehnna sestra se je želela vrniti domov. On pa je, potem ko je priporočil skupnosti, da bi zavzeto, velikodušno in z ljubeznijo delale za Gospoda, še dodal, da naj pri tem molijo z globoko vero in gorečnostjo.

»Gospod še nikdar ni dal, da bi nam manjkalo najpotrebnejše, ne v zdravju ne v bolezni. Če bo zdravnik predpisal, da naj komu postrežemo s piščanci, jih bo družba priskrbela. Pomagajte mi, da bo naša stvar šla naprej.«

Vendar je vedno skrbel, da ni bilo izjem.

Nekega jutra so mu, potem ko je dolgo spovedoval, ponudili kozarec vode z ribezovim sokom. Smeje se je vzkliknil: »Don Bosko ni žejen, in če bi bil žejen, bi mu zadostoval kozarec sveže vode.«

Drugič so mu za zajtrk ponudili kuhano jajce s kavo in mlekom.

Don Bosko je sprejel in si začel nadevati sladkor.

»Oče,« je rekla v svoji preproščini sestra, »je že sladkano.«

In on kot vedno ljubezniv in nasmejan je odgovoril:

»Ali ne veste, da mora don Bosko posnemati sladkost sv. Frančiška Saleškega?«

V Lanzu so nekega jutra prinesli zajtrk zanj in za ravnatelja. V don Boskovi skodelici je bilo stepeno jajce, v ravnateljevi pa ne. Kaj je storil? Vzel je svojo skodelico, jo pogledal in ponudil ravnatelju z besedami: »To vzemi ti, ker mora don Bosko dajati dober zgled. Poleg tega pa je to odveč.« Ravnatelj je sprva zavračal, potem pa je vzel iz pokorščine kakor otrok.

Še neki drug dogodek nam je pripovedoval mons. Costamagna.

»Proti koncu leta 1874 je bil presajen v Borgo San Martino prvi brst maternega drevesa iz Morneseja. Nekaj mesecev pozneje je don Bosko obiskal to prvo sadiko. Tedaj se je postavila pred don Boska ravnateljica Felicita Mazzarello (sestra vrhovne predstojnice) in vsa potrta rekla:

»Oh, don Bosko, kako naj naredimo?«

»So kake težave, draga hčerka?« je vprašal don Bosko.

»Ravnatelj hoče,« je nadaljevala sestra Mazzarello, »da tudi nam postrežejo za kosilo z dvema krožnikoma, kajti če se ne bomo malo bolje hranile, ne bomo mogle dolgo vztrajati v tem zavodu, kjer je toliko dela. Toda tam v Morneseju v materni hiši imajo za kosilo samo eno prikuho in so vedno vesele in zadovoljne. Recite nam, kaj naj storimo? Moramo ubogati ravnatelja ali se držati navad matrne hiše?«

»Stvar je zares presneto težka,« je don Bosko rekel s hlinjeno resnostjo. »Stvar moramo dobro pretehtati, preden bomo dali pravi odgovor. Ravnatelja je treba ubogati, to se razume samo po sebi, treba pa je spoštovati tudi navade iz Morneseja. Da tudi jaz povem, kako bomo naredili? Toda preden se odloči, mi, prosim, prinesite obe prikuhi.«

V trenutku so ju prinesli, ker je malo manjkalo do kosila. Tedaj je don Bosko na prazen krožnik stresel vsebino obeh in ga dal ravnateljici.

»Tako, sedaj smo odstranili vso oviro. Tukaj imamo dve prikuhi na enem samem krožniku in tako se niti ravnatelj niti one iz Morneseja ne bodo mogli pritoževati zaradi vas.«¹¹⁸

Nikdar ne bi končali navajanja vseh dogodkov in dogodivščin, ki so jih hčere Marije Pomočnice znale pripovedovati o don Bosku, ki so ga še osebno poznale. Prepričani, da jih bodo zbrali in izdali v knjižni obliki, bomo navedli samo še nekaj značilnih izpovedi.

Svetnik je bil pozoren in je priporočal tudi sestram, da naj vsakokrat, ko pišejo domov, staršem izročijo tudi njegove pozdrave, in več kot enkrat so ga slišale govoriti:

¹¹⁸ Prim. G. COSTAMAGNA, Lettere confidenziali ai Direttori delle Case salesiane del Vicariato sul Pacifico. - Santiago, Escuela tipografica salesiana, 1901, stran 283-4.

»Ko pišete svojim staršem, jim povejte, da don Bosko moli zanje, in jim vedno izročite moje pozdrave. Bog blagoslavlja tiste družine, ki dajejo svoje hčerke tej družbi.«

»Ko pišete svojim sorodnikom, jim povejte, da jih pozdravlja don Bosko, in jim zagotovite, da se bodo tisti, ki imajo svoje sorodnike pri salezijancih in hčerah Marije Pomočnice, zveličali do tretjega in četrtega rodu.«

Dostikrat so ga slišali govoriti: »Če bodo salezijanci in hčere Marije Pomočnice zvesto opravljali svoj poklic, boste videli, kakšne čudeže bo Marija Pomočnica delala po njih.«

Toda istočasno z obljubami blagoslova je iz njegovega srca prihajala tudi grožnja gorja, če bi se izneverili začrtani poti:

»Dokler se bodo salezijanci in hčere Marije Pomočnice,« ga je slišal ponavljati kardinal Cagliero, »zvesto posvečali molitvi in delu, bodo vzdržni in v duhu ubogi, bosta obe družbi storili veliko dobrega. Toda če bi na nesrečo popustili v gorečnosti in bodo bežali pred naporji, začeli iskati udobnosti, bosta odigrali svojo vlogo in se bo začela upadajoča parabola, padli bodo na zemljo in se razbili.«¹¹⁹

Ne bomo dodajali niti besedice. Kdor bere, razume opozorilo svetega ustanovitelja v vsej lepoti pa tudi resnosti.

DODATEK

I.

POROČILO DON PESTARINA O NAKUPU HIŠE CARANTE

Velečastiti in predragi gospod predstojnik!

Mornese, 31. marca 1871

Ko sem prišel domov, sem dobil pismo gospoda Traversa, ki mi je povedal, da je bil tisti gospod že večkrat pri njem na domu in ga vprašal, ali je že dobil odgovor za pogodbo, kajti 30. se je iztekel čas, da bi pridobil zemljo, pri čemer bi izgubil dva tisoč frankov. Če sem dobil odgovor iz Turina, naj bi mu to sporočil, kajti časa je malo.

Odšel sem h gospodu notarju in mu sporočil vašo privolitev ter izrazil željo, da bi najprej poslali v Turin vse pogoje. Toda ni bilo časa. Hoteli so počakati na upnike gospoda Caranteja, pa jih ni bilo. Zato sem dobro premislil in se ponovno dogovoril z gospodom Traversom o načinu, kako bi sklenili pogodbo; premislila sva še enkrat

¹¹⁹ Tudi v zvezku »Spomini od 1841 do 5. 6. 1884 duhovnika Boska svojim sinovom salezijancem« je »Osnovno priporočilo vsem salezijancem naslednje: »Imejte radi uboštvo, če hočete ohraniti v dobrem stanju finance družbe.« »Poskrbite, da nihče ne bo mogel reči: ta kos opreme ne priča o uboštvi. Ta miza, ta obleka, ta soba ne pripadajo kakemu revežu. Kdor povzroča upravičene razloge za tako govorjenje, povzroča propad naše družbe, ki se mora vedno hvaliti z zaobljubo uboštva.« Na koncu dragocenega spisa s pogledom, obrnjenim v prihodnost, izrecno napoveduje: »Ko se bo med nami začelo pojavljati udobje in bogastvo, bo naša družba končala svojo pot.«

vse pogoje, ki so nam v prid, in ker sem vedel, da se vi strinjate, da je le nam v korist, smo se odločili za podpis. Dne 30. sem podpisal kupno pogodbo (prilagam prepis) za deset tisoč in tristo, skupaj s kosom proti Casaleggiu. Plačal sem tri tisoč, kar je potrdila tudi žena gospoda Caranteja, in vzel hipoteko na zemljišče za tri tisoč plačanih frankov, preostalo pa potem, ko bi bilo vse prosto hipoteke in drugih obveznosti itn. Pri pogodbi je bil navzoč gospod Contino, podjetnik, ki je kupil v imenu osebe, ki bi se predstavila po 24 urah in plačala tri tisoč, potem ko bi zvedel za ime.

Dne 31. je v imenu velečastitega don Boska, bivajočega v mestu Turinu, dal izjavo notarju. O vsem tem bom poslal prepis. Kakor je videti, je bilo vse pravilno zapisano. Gospod Traverso ni od Rogita hotel ničesar in se je zadovoljil z vsoto, ki jo je treba plačati državi v treh dneh, da se tako izognemo davku. Tudi gospod Contino ni hotel ničesar za svoje strokovne storitve. Menim, da bi bilo zelo primerno, da bi jima zaradi njunih uslug in zlasti še zaradi skrbi, ki sta jo pokazala, in zaradi tajnosti, ki sta jo držala, če tako meni vaša veleugledna velečastitost, poslali kako knjigo. Drugo bom jaz poravnal s steklenicami. Tisoč frankov, ki so še manjkali, sem dobil pri zaupnih osebah, katerim ne bo treba plačati obresti. Spomnil sem se tudi nekega dolžnika, ki mi je vrnil 500 frankov, ne da bi ga terjal, in tako je sedaj brez težave vse poravnano. Ko so v vasi zvedeli, da je don Bosko kupil imenovano hišo in dal meni na voljo potrebno vsoto denarja, so bili vsi zadovoljni in so izražali svoje soglasje. Ko sem zadevo omenil županu, je odgovoril: »Odlično. Ne bi hotel zaslužiti sto frankov. Prav, prav. To je primeren prostor in tako vas nihče več ne bo nadlegoval.«

Hiša bo izpraznjena v treh mesecih, se pravi za konec junija. Od soban, ki so jih imeli v najemu Angleži, so že pred meseci poslali ključe, pa jih ni hotel vzeti. Sedaj bomo videli, kaj naj naredimo. Če bo treba, bom posredoval. Na vsak način pa od včeraj teče najemnina v našo korist. Če boste poslali koga, ki bo povedal, kaj je treba narediti zlasti z gospodarskim delom, vam bom zelo hvaležen. Čeprav mi je gospod Traverso zagotovil, da se ne mudi s plačilom, ker mora prenesti vsoto za doto žene na druge osebe, pa so to stvari, ki se dolgo vlečejo. Naj bo vaše mnenje kakršno koli, mi bo vedno v veliko oporo. Storil bom vse, da se uredi, kar je treba urediti za denar. In če bo čas, vam ga bom poslal ali prinesel v Turin. Pozdravljam vas iz vsega srca in se priporočam vašim molitvam. Vaše uglednosti najvdanejši sin v J. K. duh. Dominik Pestarino

II.

PESEM VELEČASTITEGA DON COSTAMAGNA, UČITELJA GLASBE V ZAVODU V LANZU
Duhovniku Janezu Bosku za dobljeno zdravje

Himna

Kdo more opisati, dragi oče,
bolečino tvojih sinov,
ko so zvedeli,
da te je napadla zahrbtna bolezen;
vsak jezik sredi med nami,

vsa usta so onemela.

*Tvoje bolečine, o dobri Janez,
so bile naše bolečine,
tvoja nesreča je povzročala
bolečine našemu srcu;
sredi teh zidov se je veliko
molilo in veliko prejkalo.*

*Ob tem nenadnem sporočilu
se je stresla cela Italija,
vse doline, vsi hribi,
vsa morska obala se je vznemirila;
vsa srca, kogar koli,
so trepetala zate.*

*Reveži, sirote,
patriciji, dostojanstveniki
so v samoti svojega prostora
dvignili molitev k Bogu zate.
O Gospod, bodi zahvaljen,
da si ga ohranil Italiji.*

*Tudi mili, najvišji Pij
je iz tesne svoje države
dvignil molitev k Bogu
za svojega zvestega služabnika
in s svojega vzvišenega prestola
se mu je nasmehnil kralj nebes.*

*Kako mogočna je molitev
izbranega in pravičnega;
nevihta je prešla
in sonce se ljubko smehlja,
pod nekdanjo streho se je vrnil
dobri oče; konec je žalovanja.*

*Konec je žalovanja in glas veselja
iz naših grl odzvanja do zvezd;
iz naših src je izginila tegoba,
naši dnevi so postali manj čemerni;
blagoslovljen, Bog Abrahamov,
ker je pustil svojim sinovom očeta;
ponižni kličemo tvoje ime
in ti si nas uslišal.*

*O Gospod, če ne zavračaš naših molitev,
ki nam odkrite prihajajo iz srca,
stori, da bo tvoj služabnik
dolgo kraljeval,
da se bo odpočil od težkega trpljenja*

*in si spet pridobil novih moči,
Gospod, za delo v tvojem vinogradu.*

Himno naj pojejo hčerke nove ustanove v Morneseju z naslovom Brezmadežne in Marije Pomočnice. S tisoč pozdravi in vnaprejšnjo zahvalo.

Najvdanejši don Pestarino

P. S. Nekaj kitic se lahko zapoje tudi med obhajilom.

Lavretanske litanije.

Tantum ergo.

Vse zelo pevno, usklajeno, prilagojeno začetnicam.

III

ZAPISNIK PRVE PREOBLEKE IN ZAUBLJUB USTANOVE HČERA MARIJE POMOČNICE

Visoko spoštovani Janez Bosko, ustanovitelj in vrhovni predstojnik mnogih zavodov za civilno in krščansko vzgojo dečkov, je že dalj časa želel odpreti zavod za dekleta, zlasti iz nižjih plasti prebivalstva, kar se mu je končno tudi posrečilo.

Dne 5. avgusta 1872 so v kapeli te hiše prejele redovno obleko nove družbe: Marija Mazzarello, hči Jožefa iz Morneseja; Petronila Mazzarello, hči pokojnega Frančiška iz Morneseja, Ivana Ferrettino, hči pokojnega Jožefa iz Morneseja; Terezija Pampuro, hči pokojnega Lovrenca iz Morneseja; Felicita Arrecco, hči Janeza Antona iz Morneseja; Roza Mazzarello, hči Štefana iz Morneseja; Katarina Mazzarello, hči pokojnega Jožefa iz Morneseja; Angela Jandet, hči Alojzija iz Turina; Marija Poggio, hči pokojnega Gašperja iz Acquija, Assunta Gaino, hči Antona iz Cartosia; Marija Grosso, hči Frančiška iz S. Stefana Parodi; Korina Arrigotti, hči Petra iz Tonca; Klara Spagliardi, hči Lovrenca iz Mirabella. Od teh jih je prvih enajst naredilo zaobljube za tri leta v roke njegove ekscelece mons. Jožefa M. Sciandra, škofa, ki jih je malo prej preoblekel v redovno obleko. Novinkam je nadel svetinjico Marije Pomočnice, redovnicam pa križ.

Cerkveni obred je potekal v velikem navdušenju tudi zaradi posebne Gospodove milosti, ker je bil navzoč tudi zgoraj omenjeni velečastiti Janez Bosko, ki ga zaradi slabotnega zdravja niso pričakovali. Tako so nove redovnice imele priložnost, da so iz njegovih ust slišale pomembne opomine in nasvete, kako naj odgovarjajo na milost poklica v novi ustanovi, ki so se ga oklenile. Gre za celo vrsto okoliščin, ki nakazujejo poseben poseg Božje previdnosti v to novo redovno družbo.

Prej je že več imenovanih deklet iz Morneseja prejelo svetinjico presvete Device Brezmadežne iz rok mons. Modesta Contratta častitega spomina; in mons. Sciandra, njegov neposredni naslednik, ki je blagohotno sprejel gostoljubje edino zaradi zdravega okolja po svoji bolezni, je vodil zgoraj opisano slovesnost. Ta bi se morala opraviiti na koncu duhovnih vaj, ki sta jih pridigala velečastiti gospod don Rajmund Olivieri, kanonik in dekan stolnične cerkve v Acquiju, in velečastiti gospod don Marko Mallarini, kaplan v Canelliju, in so se začele 31. julija popoldne. Zaradi zaželene navzočnosti prečastitega don Boska, ki je moral nemudoma odpotovati v Turin, in zaradi prazni-

ka Marije Snežne so jo opravili prej, 5. avgusta. Duhovne vaje so se končale 8. avgusta pod vodstvom monsinjorja škofa, ki je v teh dneh vsako jutro daroval za redovno družino sveto mašo, delil sv. evharistijo in vedno končal s spodbudnimi besedami in zveličavnimi spomini tem novim svojim hčerkam v Jezusu Kristusu in jim z vsem srcem podeljeval pastoralni blagoslov.

Da bi ostal spomin na vse, kar se je zgodilo, smo sestavili tale zapisnik in ga po naročilu monsinjorja škofa dali v arhiv župnije v Morneseju in njen prepis v škofijsko pisarno v Acquiju.

Mornese, 8. avgusta 1872

+ Jožef Sciandra, škof

Duhovnik Dominik Pestarino, duhovni voditelj zavoda; duhovnik Rajmund Olivieri, kanonik dekan stolnične cerkve v Acquiju; duhovnik Marko Mallarini, prior kaplan v Canelliju; duhovnik Karel Valle, dekan v Morneseju; duhovnik Jožef Pestarino; duhovnik Tomaž Ferraris; duhovnik Frančišek Berta, škofov tajnik

IV.

PISMO APOSTOLSKEGA VIKARJA IZ HYDERABADA

Apostolski vikariat Hyderabad

Secunderabad, 13. avgusta 1871

Predragi in velečastiti gospod don Bosko! Čas je že, da izpolnim dano obljubo, da vam bom pisal iz tega mojega misijona in vam tako sporočil novice iz tega kraja, o teh dobrih sestrah svete Ane, ki jih vi dobro poznate, in o moji malenkosti, ki jo imate vi tako zelo radi.

Tukaj hvala Bogu uživamo mir, red, popolno svobodo našega svetega poslanstva. Spoštujejo nas pogani, muslimani in protestanti in naši dobri kristjani nas imajo zelo radi. Naš ubogi misijon lepo napreduje in po Božji dobroti smo podelili krst več kot sto poganom, od katerih je 79 odraslih, všteti devetnajst protestantov, ki smo jih pogojno znova krstili. To je seveda majhno število, če pomislimo na milijone poganov, ki živijo okoli nas, vendar je nekaj, če pomislimo na majhno število misijonarjev, ki delujemo tukaj za kristjane, ki so raztreseni v veliki oddaljenosti od misijona. Molite zame, predragi don Bosko, in za ta moj ubogi misijon in storite, da bodo tudi drugi v vaši skupnosti molili za nas in za spreobrnjenje teh ubogih nevernikov.

Šest sester svete Ane, ki so tukaj, mi naroča, naj vas lepo pozdravim. Vse so čile in zdrave. So nadvse zadovoljne, da jih je Božja previdnost namenila Indiji. V angleškem jeziku so že toliko napredovale, da ne le govorijo, temveč tudi lahko učijo v naši šoli za deklice. Dobro se spominjam besed, ki ste mi jih rekli, ko smo bili zbrani v hiši Zina: »Sestre, ki bi mogle narediti veliko dobrega v vašem misijonu, so sestre svete Ane od Božje previdnosti.« Predragi in velečastiti moj don Bosko, zares sem vam iz vsega srca hvaležen, da ste mi pomagali spoznati sestre svete Ane, in vidim, da so kakor za nalašč ustvarjene za moj misijon, ker imajo vse po vrsti vse potrebne lastnosti za redovnice, ki se hočejo posvetiti rešitvi duš med neverniki v misijonih. Deo gratias et Mariae.

Sprejmite, velečastiti gospod don Bosko, moje ponižne pozdrave in jih sporočite vsem vašim dobrim sobratom. Imejte me za svojega najvdanejšega brata.

+ G. M. Barbero, škof

V.

DON BOSKOVO PISMO DON RUI¹²⁰

Predragi don Rua!

Če madame Blengini še ni odšla v Mornese, ji, prosim, povej, da naj bo mirna, ker se bodo stvari počasi le uredile. Sem ji že pisal in pismo jo čaka tam.

Da bi se izognili izdatkom za našega Peireja, sem poskusil drugo pot, pa mi ni uspelo. Sedaj po počitnicah bomo začeli vse znova, vendar bo treba plačati, ker nismo dosegli druge rešitve. V kratkem bo dobil dopis.

Don Bonetti mi je pisal. Zdi se, da je vse v redu.

Če ima don Cerruti kaj prihranjenega denarja, naj vam ga pošlje. Če ga imate več, kot ga neposredno potrebujete, začnite plačevati vse ali deloma dedovanje Belletrutti.

Vale in Domino! (pozdrav v Gospodu)

VI.

PISMO BLAŽENE MARIJE MAZZARELLO

Velečastiti vrhovni predstojnik!

Dovolite mi, da se toliko voščilom, ki od vseh strani prihajajo za vaše zdravje in dobro počutje, pridružim tudi jaz s svojimi, ki sicer niso izražena v tako vzvišenih besedah, pa zato niso nič manj pristrčna in resnična.

Rada bi vam na kak način izkazala hvaležnost, ki jo čutim do vaše velečastite uglednosti zaradi toliko dobrot, ki mi jih nenehno izkazuje in jih je deležna vsa naša skupnost. Ker nisem sposobna, da bi vam povedala vse, kar čuti moja duša, bom zato z večjo gorečnostjo prosila vašega svetega zavetnika, da nadomesti mojo nesposobnost, da boste dosegli vse tiste milosti, ki si jih najbolj želite.

Prosila ga bom tudi, da vam izprosi poseben blagoslov za vsa vaša dela, tako da boste že v tem življenju mogli občutiti plačilo za vse svoje kreposti in boste videli svoje napore kronane z uspehom in tako dosegli čim več ciljev, za katere se trudite.

Dovolite mi, velečastiti gospod vrhovni predstojnik, da se vam priporočim v molitev, da bom mogla natančno izpolnjevati vse dolžnosti, ki mi jih nalaga moja služba, in odgovarjati na toliko milosti, ki mi jih pošilja Gospod, in na vse vaše pričakovanje. Recite besedo presveti Devici Mariji, da mi bo pomagala izpolnjevati vse, kar moram učiti druge, tako da bodo mogle od mene prejeti vse zglede, h katerim me obvezuje moj položaj. Na dan vašega godu bom povabila vse, da bodo darovale sveto obhajilo za vašo uglednost. Vi pa se spomnite mene in vse naše skupnosti.

Oprostite mi mojo nesposobnost za izražanje in sprejmite te maloštevilne in nepovezane misli z vsem, kar bi hotele izraziti. Podelite mi svoj blagoslov in sprejmite moja zagotovila vdanosti vaši uglednosti. Najvdanejša v Jezusu Kristusu sestra Marija Mazzarello. Hiša Marije Pomočnice, 22. junija 1874

¹²⁰ Nima ne datuma niti podpisa. Bilo pa je napisano v Rimu na začetku 1874.

7. DEL

DOKONČNA POTRDI TEV SALEZIJSKE DRUŽBE

1871–1874

1. Prva pravila – 2. Treba je iti naprej – 3. Prvi koraki – 4. Nepredvidene težave – 5. Ponižno vložiti prošnjo – 6. Nova polena pod noge – 7. Zadnje pripombe – 8. Začne znova – 9. Posvet – 10. V vmesnem času – 11. »Vse je končano« – 12. Potrjen primerek – 13. Vse več nasprotovanja

NAŠA DRUŽBA SE JE ZAČELA – kakor je trdil don Bosko – leta 1841.

»To naše dobrodelno združenje,« je pisal 1874, »je staro že 33 let. Porodilo se je in raslo v zelo burnih časih, v katerih so skušali uničiti vsako načelo, vsako versko avtoriteto in zlasti še svetega očeta papeža. To so bili časi, ko so zatrli vse redovne družbe obeh spolov, ko so zadušili kolegiatne cerkve, se polastili posesti semenišč in škofovskih miz. To so bili časi, ko so, lahko rečemo, zatrli cerkvene in redovne poklice. Leta 1852 je bilo od krajevnega škofa mons. Fransonija za časa vladanja papeža Pija IX., globokega poznavalca, potrjeno, kako je treba vzgajati mladino v krščanskem duhu. On je nakazal osnove teh pravil.«

Svoj apostolat si je zamislil v tesnem sodelovanju laikov in duhovnikov v apostolatu za mladino. Kmalu so ga mnogi gojenci posnemali in v globoki hvaležnosti velikodušno ostali za vedno pri njem in posvetili Bogu vse svoje življenje.

Toda koliko truda in težav je stalo don Boska, da je dal svoji novi ustanovi pravno obliko! In koliko trpljenja in nasprotovanja je moral prestati tudi še potem, ko je Sveti sedež končno veljavno odobril pravila! Naj nam bo zadosti, da si prikličemo v spomin njegovo izjavo:

»Če bi vnaprej vedel, koliko bolečin, težav, nasprotovanja in zoperstavljanja je povezanih z ustanovitvijo redovne družbe, verjetno ne bi nikdar imel poguma, da bi se lotil dela.«

7.1. PRVA PRAVILA

Kakor smo rekli, je združenje nastalo samodejno. Don Bosko je hotel ustvariti delovno skupino, ki bi jo sestavljali duhovniki in zgledni laiki in bi bila prirejena za potrebe časa in člane vezala s preprostimi obljubami. Toda Pij IX., ki je samega sebe imenoval »soustanovitelja salezijanske družbe«, mu je priporočil, da bi za ohranjanje enotnega duha in delovanja ustanovil redovno družbo, čeprav z zelo milimi pravili, ki jih je mogoče lahko izpolnjevati, ki bi ji lahko dal preprost naziv družba. V ta namen ga je povabil, naj spremeni v tem smislu že zamišljena pravila. Don Bosko je privolil in v naslednji avdienci je svetemu očetu že predložil v tem smislu preoblikovane konstitucije.

Ne moremo z gotovostjo reči, kakšne so bile. V petem zvezku Biografskih spominov je priobčen en primer pod naslovom Prvotna pravila Družbe sv. Frančiška Saleškega, ki jih je don Bosko leta 1858¹²¹ predložil Piju IX. Brez dvoma je to najstarejši osnutek, ki ga imamo. Toda ali ni to že prepis nekega prejšnjega izvirnika? Ko se je vrnil v Turin, je don Bosko znova in znova prebral in popravljajl izvod, ki ga je predložil papežu. To je še večkrat ponovil, saj smo mogli zbrati in urediti cel ducat različnih primerkov, vse napisane z roko in pred prvim izvodom v latinskem jeziku, ki so ga natisnili 1867 v oratoriju.

Ko je opravljal to delo, je imel pri rokah pravila raznih redov, ne samo starih, temveč tudi modernih, kot Kongregacija šol Ljubezni (Ustanova Cavanis), rosmijnancev in Oblatov Brezmadežne, ki jih je ustanovil častiti Brunone Lanteri v Carginanu.

V I. poglavju pravil Marijinih oblatov, ki jih je potrdil papež Leon XII. leta 1826, beremo, kako ti cerkveni možje niso naredili zaobljub uboštva, čistosti in pokorščine, čeprav so si to želeli, »ker niso imeli za pametno, da bi jih delali v tistih tako težkih časih«. Naredili so jih pozneje, »ko se je pokazalo, da so do neke mere potrebne bodisi zaradi večje duhovne koristi vsakega oblata kakor tudi zato, da bi zagotovili družbi večjo stalnost«.

V istih pravilih je tudi povedano, da »družba dopušča tudi zunanje pridruženice, to je tiste cerkvene ljudi, ki živijo v svojih domovih« in se čutijo pripravljene, da bi pomagali notranjim članom pri izpolnjevanju njihovega poslanstva. Tudi don Bosko se je toliko trudil, kakor bomo videli, da bi ohranil v naših konstitucijah poglavje O zunanjih, ki bi bili pripravljene po svojih zmožnostih sodelovati pri našem apostolatu brez vezi zaobljub, pokorni navodilom vrhovnega predstojnika.

Da bomo bolje razumeli duha našega ustanovitelja, se najprej ustavimo pri delu, ki ga je imel s sestavljanjem konstitucij.

V pravilih petega zvezka Biografskih spominov v najstarejši obliki, ki jo imamo na voljo in ki jih je z roko napisal klerik Karel Ghivarello, je veliko don Bosko-

¹²¹ Prim. MB X, str 931-939.

vih popravkov. Po nasvetu Pija IX. je kot prvo spremenil naslov kongregacija v družbo in pravila razdelil v dvoje poglavij.

(Uvod) Izvor družbe. Namen družbe. Oblika družbe. O zaobljubi pokorščine. O zaobljubi čistosti. O zaobljubi uboštva. Notranje vodstvo družbe. O drugih predstojnikih. Sprejem v družbo. Pobožne vaje.

V tretjem poglavju je bil že točno opredeljen namen te ustanove:

1. *Namen družbe je družiti med seboj duhovnike in tudi laike, da bi izpopolnjevali sami sebe s posnemanjem kreposti našega Božjega Odrešenika, zlasti v ljubezni do revnih dečkov.*

2. *Jezus Kristus je začel delati in učiti, tako bodo člani začeli izpopolnjevati sami sebe v izpolnjevanju notranjih in zunanjih kreposti s pridobivanjem znanja in s prizadevanjem za dobro bližnjega.*

3. *Prvo dejanje ljubezni je zbiranje revnih in zapuščenih dečkov, zlasti ob prazničnih dneh, da bi jih poučili o sveti katoliški veri, kakor se to opravlja v tem mestu Turinu v treh oratorijih: sv. Frančiška Saleškega, sv. Alojzija Gonzage in Angela varuha.*

4. *Ker se pa dobijo tako zelo zapuščeni dečki, za katere bi bilo vse prizadevanje nekoristno, če jih ne bi sprejeli v kako zavetišče, naj se ustanovijo zavodi, kjer bodo s sredstvi, ki jih bo Božja previdnost dala na voljo, preskrbljeni s stanovanjem, hrano in obleko. Poučeni bodo o resnicah svete vere in se priučili kake obrti, kakor se to dogaja v hiši, priključeni Oratoriju sv. Frančiška Saleškega v tem mestu.*

5. *Ker pa je mladina, ki bi se želela posvetiti duhovniškemu poklicu, izpostavljena velikim nevarnostim, si bo ta družba z vsemi razpoložljivimi sredstvi prizadevala, da bo gojila v pobožnosti in poklicu tiste, ki kažejo posebne sposobnosti za študij in pobožnost. Ko bomo izbirali dečke za študij, bomo dali prednost tistim, ki nimajo sredstev in bi zato drugje ne mogli študirati.*

6. *Potrebo po obrambi katoliške vere je močno čutiti tudi med odraslimi preprostega ljudstva in zlasti še na podeželju. Zato se bodo člani družbe trudili, da bodo pridigali duhovne vaje ter širili dober tisk in v ta namen uporabljali vsa sredstva, ki jih narekuje krščanska ljubezen. Tako se bo s spisi in besedo postavil jez brezboštvu in krivi veri, ki na toliko načinov preti, da zavede zlasti preproste in nevedne. To sedaj delamo s pridiganjem duhovnih vaj in z izdajanjem Katoliškega branja.*

V istem primerku dobimo med don Boskovimi pripisi naslednje člene:

V poglavju Oblika družbe:

5. *Družba bo vsakemu priskrbela vse potrebno za hrano, obleko in vse drugo, kar je potrebno za življenje bodisi v zdravju kakor tudi v bolezni. Predstojnik bo iz pametnih razlogov dal kakemu članu celo na voljo denar in tiste predmete, ki jih bo ta mogel uporabiti v večjo Božjo slavo.*

V poglavju Sprejem v družbo:

5. *Da je lahko kdo sprejet v družbo, mora poleg moralnih lastnosti, ki jih zahtevajo*

pravila, potrditi svoje prejšnje vedenje z rojstnim in krstnim listom, s samskim listom, s potrdilom, da nima dolgov, s potrdilom, da ni bil nikdar obsojen, s potrdilom, da nima nobene ovire, ki bi ga delala nesposobnega za duhovniški stan, in z dovoljenjem staršev, da lahko naredi zaobljube.

6. Naj bo takega zdravja, da lahko vsaj v letu preizkušnje izpolnjuje vsa pravila družbe brez izjeme.

7. Vsak član, namenjen za študij, mora ob vstopu prinesiti: 1. opremo, ki je vsaj tolikšna kot za gojence hiše; 2. petsto frankov, ki naj zadoščajo za izdatke za hrano in obleko v letu preizkušnje; 3.300 frankov na koncu leta preizkušnje, pred zaobljubami.

8. Bratje pomočniki bodo prinesli samo osebno opremo in 300 frankov na koncu leta preizkušnje pred zaobljubami.

9. Predstojnik lahko oprostí od obveznosti pod št. 7, če so za to pametni razlogi.

10. Skupnost, oprta na Božjo previdnost, ki nikdar ne odpove pomoči tistemu, ki vanjo zaupa, bo poskrbela za vse, kar potrebuje vsak član tako v času zdravja kakor v času bolezni. Skupnost se zavezuje za to samo za člane, ki so že naredili zaobljube.

11. Vsem toplo priporočamo dvoje: vsak naj nadvse pazi, da si ne bo pridobil kakršnih koli navad, tudi v nepomembnih stvareh in da bo ohranil snago v obleki, postelji, sobi, vendar naj se izogiba izumetničenosti in častihlepnosti. Najlepša redovniška obleka je svetost življenja, povezana z zglednim obnašanjem pri vseh naših delih.

12. Vsak naj bo pripravljen trpeti vročino in mraz, žejo in lakoto, pomanjkanje in prezir vedno, ko lahko to pripomore k večji Božji slavi in zveličanju lastne duše.

V drugem primerku, ki ga je prepisal isti klerik Ghivarello, je točno podana vsebina prejšnjega z novimi pripombami in popravki svetnika in s poznejšimi don Ruovimi dodatki s tremi novimi poglavji:

Obleka, Zunanji, Obrazec zaobljub.

V poglavju Obleka, ki ga je don Bosko vsega lastnoročno napisal, beremo:

1. Obleka članov naše družbe se bo prilagajala načinu oblačenja krajev, kjer bodo delovali.

2. Duhovniki bodo praviloma nosili talar, razen če bi razlogi potovanja ali sicer svetovali drugače.

3. Pomočniki naj bodo, kolikor je mogoče, oblečeni v črno. Frak naj sega vsaj pod kolena.

V členu 1. O pobožnih vajah je dodal naslednji pripis:

Vsak član bo vsak teden opravil sveto spoved pri spovedniku, ki ga bo določil predstojnik. Kleriki in sobratje pomočniki bodo prejeli sveto obhajilo vsaj vsak praznični dan in vsak četrtek.

Pripisi z don Ruovo roko:

Oblika družbe. Člen 14: Ravnatelj vsake samostojne hiše naj vsaj enkrat na leto poda poročilo o duhovni in materialni upravi vrhovnemu predstojniku ali drugemu, ki ga bo določil vrhovni predstojnik.

Notranje vodstvo družbe. Člen 1: Pri opravljanju pastoralne službe bodo člani priznavali za svojega predstojnika krajevnega škofa, kamor spada hiša, ki ji pripadajo.

Člen 3: Nihče ne sme brez dovoljenja kapitlja kupovati niti delati pogodb, če vsota presega 1.000 frankov.

O drugih predstojnikih. Člen 9: Svetovalci se bodo udeleževali vseh sej, tudi takih, ki se tičejo »pogodb za nakup ali prodajo premoženja, ki presega 1.000 frankov«, in »če ni večine glasov, predstojnik prekine razpravo o tisti zadevi«¹²².

V nekem drugem primerku – poznejšem od tistega, ki so ga poslali nadškofu mons. Fransoniju, izgnanem v Lyon, je bilo dodano poglavje O posameznih hišah. Tudi tu je veliko popravkov in novo poglavje: Izvolitev vrhovnega predstojnika.

Temu sledi primerek, ki so ga poslali v Rim leta 1864 in na osnovi katerega so dobili Decretum laudis (pohvalni odlok) s trinajstimi animadversiones (pripombe), ki so svetovale spremembe ali dodatke in v katerem je bilo že poglavje Redovniško vodstvo družbe, tako da je bilo 17 poglavij, ki so jih ohranili do leta 1873:

1. (Uvod predgovor), 2. Izvor družbe, 3. Namen družbe, 4. Oblika družbe, 5. Zaobljuba pokorščine, 6. Zaobljuba uboštva, 7. Zaobljuba čistosti, 8. Redovniško vodstvo družbe, 9. Notranje vodstvo družbe, 10. Izvolitev vrhovnega predstojnika, 11. O drugih predstojnikih, 12. O posameznih domovih, 13. Sprejem v družbo, 14. Pobožne vaje, 15. Obleka, 16. Zunanji, 17. Zaobljuba in obrazec zaobljub.

Sledita še dva primerka v italijanščini po Decretum laudis:

eden z več don Ruovimi popravki in s svetnikovo roko ter popolnoma preoblikovanim poglavjem O izvolitvi vrhovnega predstojnika in drugi, ki je lep prepis prvega, brez vsakega popravka s 13 animadversiones.

Končno imamo še tri prepise, pisane z roko in v latinskem jeziku: enega z mnogimi don Cerrutijevimi popravki in nekaterimi don Boskovimi ter cel prevod poglavja De Rectoris Maioris electione, pisan z njegovo roko, drugi primerek je prepis prejšnjega z vsemi popravki, ki sta ga ponovno pregledala don Bosko in don Cerruti, in z mnogimi jezikovnimi popravki profesorja Vincenca Lanfranchija in še tretji primerek, čistopis drugega, skoraj enakega tistemu, natisnjenemu leta 1867 v tiskarni v oratoriju.

7.2. TREBA JE ITI NAPREJ

Po Decretum laudis so se takoj začele težave z duhovniškimi redovi in posvečenjem.

¹²² V poglavju O zaobljubi čistosti člen 2 je bilo zapisano: »Kdor ni prepričan, da bo mogel ohraniti to čednost itn.«, je don Rua pripisal: »Kdor ne upa utemeljeno, da bo z Božjo pomočjo lahko izpolnjeval zaobljubo čistosti ...«

»Do takrat,« pravi don Bosko, »so naši člani prejeli svete redove od škofa po splošnih predpisih svetih kanonov in vsak naprošen škof je rade volje puščal v naših hišah posvečenega duhovnika in ga je tako podaril tisti hiši, ki je vsako leto pošiljala nekaj klerikov v njegovo semenišče. Po tem odloku (Decretum laudis) pa ni bilo več tako. Sedaj je vsak škof vpraševal, ali naj ga posveti v imenu družbe ali v imenu ordinarija. Ne v imenu družbe, ki ni mogla izdajati odpustnic, ne v imenu ordinarija, ker kandidat spada v redovno družino.«

Kaj naj storimo? Ni bilo druge možnosti kot zaprositi pri Svetem sedežu za dokončno potrditev. Tako je svetnik po petih letih »negotovosti in težav« s priporočilnimi pismi 24 škofov leta 1869 šel v Rim in obenem z izvodom konstitucij 1867, natisnjenih v latinskem jeziku, vložil prošnjo za dokončno potrditev salezijanske družbe. Salezijansko družbo so potrdili, potrditev konstitucij pa so odložili. Toda kakor beremo v odloku 1. marca 1869, je sveti oče »dobrohotno ugodil prošnjam duhovnika Janeza Boska in dovolil, da sme kot vrhovni predstojnik družbe za prihodnjih deset let izdajati odpustnice za prejem tonzure in tako nižjih kakor višjih redov gojencem, ki so pred 14. letom vstopili v kak zavod ali konvikt iste družbe ali bodo sprejeti v prihodnje in ki so ob svojem času postali člani družbe ali bodo postali še v prihodnje.

Vsekakor je bila to izjemna usluga. Toda kaj s tistimi, ki so vstopali v naše zavode po štirinajstem letu? Žal so se težave nadaljevale in se z vedno večjim številom članov tudi večale in don Bosko se je, ne le da bi jih reševal, temveč da bi se jim izognil, s pomočjo mons. Manacorde, bodočega škofa v Fossanu, zatekel k Svetemu sedežu. Monsinor je vedel, da ima kardinal Jožef Berardi, »visoko stoječa in velezaslužna osebnost«, ki je dal don Bosku »formalni nasvet«, da naj vložijo prošnjo za odobritev salezijanske družbe, lahek dostop in velik vpliv pri Piju IX. in je izročal njegovi eminenci vsako prošnjo.

Leta 1871 je don Bosko prosil za pripustitev k redovom več članov družbe, ki so vstopili po 14. letu starosti, in Pij IX. je privolil na zelo izviren način:

Velespoštovani gospod don Janez!

Takoj ko mi je mons. Manacorda izročil vašo prošnjo, sem predložil svetemu očetu, kar ste ga prosili. Izjemoma je privolil in dal ukaz za tozadevno listino, ki jo prilagam. Zadovoljen sem, da sem vam lahko pomagal pri imenovani zadevi, in se vam zahvaljujem za novico, ki ste mi jo sporočili v prejšnjem pisanju. Prosim vas, da me ne pozabite v svojih molitvah. V upanju, da mi boste sporočili kako novo pomembno novico, po kateri mi bo mogoče v teh turobnih časih imeti zadovoljstvo ob tako zaželeni zmagi Cerkve in Svetega sedeža, se izrekam poln spoštovanja za vašega najvdanejšega služabnika in prijatelja. G. C. Berardi

Rim, 9. junija 1871

Ko je potem ob 25-letnici papeževanja Pija IX. odpotoval v Rim, je imel več pogovorov s kardinalom o prihodnosti Cerkve v Italiji. Julija je spet vložil prošnjo za odpustnice za nadaljnjih deset pripravnikov, ki so vstopili ali so nameravali vstopiti v družbo, in kardinal mu je dal vedeti, da je prošnji ustreženo, vendar s težavo:

Velečastiti gospod don Janez!

Od mons. Manacorde, kateremu sem osebno naročil, naj vam sporoči, ste zvedeli, kako so potekale stvari s svetim očetom v zadevi znane prošnje. Zato vam o tem ne bom več pisal. Prilagam vam dovoljenje za nadaljnjih deset fantov, ki so vstopili v družbo po štirinajstem letu. Tako boste lahko nadaljevali, ne da bi se morali bati zaradi te ovire. Ko boste potem spet potrebovali nova dovoljenja, bomo videli ‚quid agendum‘ (kaj storiti). Za zdaj se morate zadovoljiti s tem, kar smo z veliko težavo lahko dosegli.

Ponovno vas prosim, da molite zame v upanju, da mi boste v kratkem lahko sporočili kako tolažilno novico v zvezi s tem, kar sem vam ustno povedal; pristrčno vas pozdravljam in se izrekam za vašega najvdanejšega služabnika.

Rim, 15. julija 1871

G. C. Berardi

V Rimu so katoličani upali, da bo kmalu spet vzpostavljena papeška država. Don Bosko, ki je v tistih letih ponovno sporočal svetemu očetu zaupne novice, je po navadi obvestil tudi kardinala Berardija.

Z dovoljenjem, da je lahko izdajal odpustnice, četudi samo v omejenem številu, za sobrate, ki so vstopili v družbo po štirinajstem letu, so bile za zdaj premagane vse težave.

Ko se je vrnil v Varazze, je don Bosko prepustil zadevo duhovniških posvečenj katehetu don Caglieru, ki se mu je posrečilo pridobiti dobroto mons. Manacorde tudi potem, ko je ta zapustil Rim in odšel v Fossano.

Na začetku se mu je zgodilo, da je vnesel v listine več kot eno napako in mons. Manacorda ga je ljubeznivo opozarjal, on pa je dobre volje sprejel vsak opomin. Dne 21. maja 1872 je monsinjorju takole odgovoril:

Gospoda don Boska ste rešili velike neprijetnosti, ko je vaša uglednost podelila re-dove našim klerikom. Kar se tiče netočnosti, seveda priznavam, da sem jih naredil. To se bo dogajalo tako dolgo, dokler bom tajnik oratorija in se ne bom naučil iz ‚errando discitur‘ (iz napak se učimo). Kljub temu vam povem, da za klerika Paglio nisem omenil posebnega dovoljenja za izdajo odpustnic, ker nisem mogel overoviti papeškega odloka iz preprostega razloga, ker so ga v nadškofijski pisarni izgubili in ga ne morejo več najti. Kar se tiče koleka, sem menil, da je zadosti tisti, ki je ‚in capite‘ (na čelu) odpustnic. Nimamo še posebnega pečata salezijanske družbe, vendar ga že izdelujejo. Nismo pa mogli zadostiti tej potrebi zaradi grobega nadzora države, ki hoče uničiti redovne družbe.

Za odpustnice mi, prosim, sporočite vse netočnosti in jim bomo popravili; zadosti bo, če boste obsvetili škofa, ki bo posvečeval, o posebnih pooblastilih, ki smo jih prejeli iz Rima, in bomo ločili odpustnice tistih, ki so vstopili v družbo po 14. letu starosti. Ali je pa potrebno, da jih priložimo k odpustnicam ‚et in corpore‘ (kot v celoti)? V tem primeru ‚fateor imbecillitatem meam‘ (priznavam svojo nesposobnost) in ne vem, kako bom

to popravil. Do sedaj je to dovoljenje veljalo preprosto ‚ad cautelam‘ (kot previdnost) in smo opuščali ‚ante annum 14 apud nos receptum‘ (sprejet pri nas pred 14. letom). Oprostite mi, pokarajte me, popravite me ...

Ta vesela odkritosrčnost med raznimi cerkvenimi dostojanstveniki in več našimi sobrati pa se je začela manjšati na obrazu tistega, ki je živel do tedaj povezan z nami v družinski zaupljivosti, se pravi pri mons. Gastaldiju. Dokler je bil škof v Saluzzu, je imel z našimi sobrati bratske odnose. Ko je postal nadškof v Turinu, pa se je popolnoma spremenil.

Prvi, ki je okusil to spremembo, je bil don Jakob Costamagna, ki je za veliko noč 1872 pridigal duhovne vaje gojencem Generale. Zadnji dan je prišel za sklep nadškof, daroval sveto mašo in podelil birmo. Po opravi se je v navzočnosti kaplana, ravnatelja in drugih don Costamagna približal nadškofu in zaupno, kakor je bil navajen, ko je ta bil še kanonik in potem škof v Saluzzu, vprašal po zdravju, po njegovi sestri, nečakinji in toliko drugih stvareh. Monsinjur mu ni odgovoril niti besedice in ga je samo vzvišeno in resno gledal. Don Costamagna je umolknil in tedaj ga je nadškof s skoraj karajočim glasom vprašal:

»Kdo pa ste vi?«

Ko se je zavedel, da je ravnal napak, se je don Costamagna omejil in mu odgovoril:

»Jaz sem don Costamagna, ki je v Lanzu igral in pel, ko je vaša ekscelenca bila tako dobra, da nas je obiskala.«

Monsinjur ni rekel niti besede. Šele potem ko je vrgel nanj gospodovalen pogled, mu je dejal: »Zapomni si, kdo sem jaz, in videl boš, kakšna razlika je med menoj in teboj.« In se je začel pogovarjati z drugimi.

Tudi don Cagliari je izkusil nadškofovo spremembo. Ker je po don Boskovem naročilu pogosto šel v nadškofijo, mu je tisti, ki je naznanil monsinjorju njegov obisk, dal vedeti, da naj kar pride, da ga njegova ekscelenca pričakuje in sprejema, vendar kot don Cagliera in ne kot salezijanca. Don Cagliari pa je takoj, tako da so ga slišali vsi okoli stoječi, odgovoril: »Nesalezijanca don Cagliera ni.« Pozdravil je vse navzoče in odšel.

Kaj se je zgodilo?

Ko je prišel v Turin, ni bil več prijatelj in zaupnik naših, temveč ordinarij, nadškof in s tem njihov neposredni cerkveni predstojnik, ki se je ogreval za misel, da bi salezijansko družbo vzel pod svojo popolno pristojnost.

V ponovnih pogovorih mu je don Bosko razodel svojo željo, da bi dosegel končnoveljavno potrditev konstitucij, in monsinjur ni nikoli pozabil pripomniti s kakimi pogoji. Vendar je bil poln občudovanja za svetega ustanovitelja in v popolnem prepričanju, da se v salezijanski ustanovi, kakor je večkrat slovesno izjavil, na prvi pogled vidi delo Božje roke. Izjavljal je, da bi mu rade volje pomagal, kakor je to delal do sedaj, vendar pa je vztrajal pri zahtevi, da se bo vse dogajalo pod njegovim nadzorom.

7.3. PRVI KORAKI

Treba je bilo hitro ukrepati in don Bosko je pisal velezaslužnemu kardinalu Berardiju in ga prosil, da bi govoril s svetim očetom, ali je primerno, da bi storili vse potrebne korake za odobritev konstitucij. Prejel je zelo tolažljivo sporočilo:

Veleugledni gospod don Janez!

Ko sem včeraj kot po navadi obiskal svetega očeta, sem mu govoril o tem, kar ste želeli. Veseli me, da vam morem sporočiti, da vas njegova svetost blagoslavlja in po meni sporoča, da ni nikakršne težave in da lahko po običajnih poteh začnete postopek za omenjeno prošnjo. To vam je ponovno v prid in sporočam vam, da je skupno mnenje naklonjeno vaši prošnji. Zahvaljujem se vam za molitve, ki jih zame opravljate pri Gospodu. Prosim vas, da bi bile še nadalje uspešne, obenem pa želim, da bi mi, če je mogoče, poslali kako tolažilno zanesljivo novico. Z globokim spoštovanjem imam čast, da se imenujem vašega najvdanejšega ponižnega služabnika.

G. C. Berardi

Rim, 27. avgusta 1872

P. S.: Prejšnje vaše pismo je prišlo v redu in se vam zahvaljujem.

Don Bosko je brez odlašanja ponovno začel popravljati konstitucije, natisnjene 1867, ki jih je leta 1869 poslal v Rim, ko je prvič prosil za dokončno potrditev in mu je velečastiti konzultor po tajniku svete kongregacije mons. Stanislavu Svegliatiju brez kakih novih pripomb priporočil dosledno izvedbo trinajstih animadversiones iz leta 1864.

Podajamo zelo zanimivo poročilo o potrpežljivem svetnikovem delu, ko je skupaj z drugimi spremembami, ki so jih imeli za nujne in primerne, predložil nov primerek nadrobnosti, ki jih je terjal razvoj družbe s tem, da je točno opredelil naloge vsakega člana vrhovnega sveta kakor tudi hišnih svetov¹²³.

Naslov je pustil tak, kakršen je bil: *Regulae Societatis S. Francisci Salesii* (Pravila Družbe sv. Frančiška Saleškega). Pred prvo poglavje je postavil Prooemium (predgovor – uvod), ki ga prej ni bilo in v katerem prikazuje potrebo po krščanski vzgoji mladine.

V II. poglavju Izvor te družbe (prej *Ejusdem Societatis Origo*, sedaj *De ejusdem Societatis primordiis*) in v III. O namenu te družbe (*Hujus Societatis finis*) je dodal vse nadrobnosti razvoja, medtem ko je v 2. členu III. poglavja gotovo zaradi tiskarske pomote izpuščen namig, da morajo člani skrbeti za napredovanje v kreposti, tudi notranjih (*atque interiorum*).

V IV. poglavju O obliki te družbe (*Hujus Societatis forma*) je črtal člena 7 in 8, v katerih je povedano, da bi družba članom priskrbela vse potrebno za hrano, ob-

¹²³ Prim. primerek iz leta 1867 (glej VIII. zvezek, stran 1058) in iz leta 1873 (glej Dodatek št. I. stran 817).

leko in vse drugo, v upravičenih primerih tudi denar, in če bi kak član družbe umrl brez oporoke, bi postal dedič njegove lastnine tisti, ki je za to določen po zakonu.

V 2. členu govori o plačevanju davkov, ki jih predpisuje civilni zakon za ohranjeno zasebno lastnino, kakor tudi o pravici, da sme kupovati in prodajati, ne da bi – kot je to zahtevala 5. opomba – za to prosil dovoljenje Sveti sedež. Ni se zdelo primerno uvajati tak način izražanja, ker je bilo takrat treba dobiti kraljevi placet za papeške odloke, ki se tičejo zunanje uprave. Tako bi družba dobila videz odvisnosti in nadzora od civilnih zakonov in civilne oblasti. Če bi pa bilo dovoljeno prositi vrhovnega predstojnika in njegov kapitelj, bi vse to odpadlo, kakor je Gregor XVI. 21. junija 1836 že dovolil Družbi šol ljubezni.

V členu 6 je dodal dolžnost članov, da izročijo predstojniku kakršenkoli dar, ki bi ga prejeli, razen dednih pridobitev, ki bi si jih smeli pridržati v smislu členov 4 in 5.

V členu 11 je omenil, da tisti, ki bi izstopil iz družbe, si spet pridobi tako premičnine kakor nepremičnine, nad katerimi si je pridržal lastništvo.

Končno je v novem členu (10) izjavil, da tisti, ki bi vstopil v družbo in bi prinesel denar, premičnine in karkoli drugega z namenom, da si pridrži lastninsko pravico, mora izročiti predstojniku seznam, in če bi jih potem hotel dobiti nazaj, jih bo dobil v stanju, v kakršnem so bile takrat, čeprav so bile uporabljene, in za to ne bi dobil nikakršne odškodnine.

V poglavju V O zaobljubi pokorščine (*De voto oboedientiae*) je v skladu z Opombo 13 črtal člen 3, ki pravi, da pokoravanje pod grehom tej zaobljubi velja tudi, ko predstojnik ukazuje z besedami: »Ukazujem v moči zaobljube pokorščine.«

V poglavju VI O zaobljubi uboštva (*De voto paupertatis*) v 1. členu hoče povedati, da izpolnjevanje te zaobljube pri nas se ne tiče posesti, temveč samo upravljanja.

Na koncu je opombo, ki je bila v prejšnjem poglavju, prenesel sem z besedami O obliki družbe in O zaobljubi uboštva, ki jih je povzel skoraj dobesedno iz konstitucij Družbe šol Ljubezni.

V VII. pogl. O zaobljubi čistosti (*De voto castitatis*) pravi, da je »čednost posebno ljuba Božjemu Sinu«, kakor beremo v Pravilih Marijinih oblatov, je »angelska čednost, čednost, ki je bolj kot vse druge draga Božjemu Sinu«. Tu ni dodal nobene spremembe.

Veliko sprememb pa je moral vnesti v naslednjih poglavjih. V VIII. poglavju O redovniškem vodstvu družbe (*Religiosum Societatis regimen*): da bi potrdil podložnost krajevni škofu v upravljanju pastoralne službe, je v 3. členu k 2. dodal prislov *stricte* (strogo); kljub opombi 4 je opustil člen, ki se tiče svetih redov, tako kot je tam zapisan, v upanju, da bo prejel od Svetega sedeža popolno svobodo za izdajanje odpustnic, kakor je Leon XII. podelil Marijinim oblatom in Gregorij XVI. Družbi Ljubezni in še nazadnje Duhovnikom misijonov.

Naslednja poglavja je skoraj popolnoma na novo predelal zaradi nenehnega razvoja družbe.

V IX. poglavju O notranjem vodstvu družbe (*Internum Societatis regimen*): člen 1 natančneje določa, da je družba podrejena vrhovnemu svetu, medtem ko je bilo prej rečeno, da svetu matere hiše; v členu 2 je natančneje določil službo vrhovnega predstojnika, ki mu pripada vodstvo vse družbe in s tem uradi, osebe, oprema, premičnine in nepremičnine, časne in duhovne zadeve, ki so popolnoma odvisne od njega, ki lahko opravlja svojo službo tudi po svojem delegatu; členu 3 glede dopisovanja določa, da imajo člani družbe pravico, da pošiljajo pisma in druge dopise vrhovnemu predstojniku, ne da bi jih dali prej v pregled krajevnim predstojnikom in da ti nimajo pravice, da bi se seznanili z njihovo vsebino.

Glede člena 4 Opomba 1a hoče, da bi skupaj s časom trajanja mandata (vrhovnega predstojnika) »za dvanajst let« dodali še pojasnilo, da mora ob ponovni izvolitvi dobiti potrditev Svetega sedeža, a tega niso dodali zaradi tiskarske napake ali zaradi pozabe, ker je don Bosko zatrdil, da je sprejel opombo.

Poleg novega člena (10) sta bila prenesena in spremenjena 4. in 5. člen: Če bi vrhovni predstojnik težko zanemarjal svoje dolžnosti, naj prefekt ali kak drug član vrhovnega sveta v soglasju z drugimi skliče ravnatelje domov in ga opozori. Če to ne bi zadostovalo, bi sporočili Kongregaciji za škofe in redovnike in – omenja 6. opombo – če bi dobili njeno privolitev, vrhovnega predstojnika odstavili. Izvolitev novega vrhovnega predstojnika bi potekala kakor ob smrti vrhovnega predstojnika, ne da bi imenovali namestnika.

V X. poglavju O izvolitvi vrhovnega predstojnika (*De Rectoris Majoris electione*) je sicer ohranil izvorni družinski značaj družbe in ga še podčrtal, vendar je dobil čisto novo obliko.

V 1. členu določa, da mora biti kandidat za izvolitev poleg drugih pogojev tudi član družbe z večnimi zaobljubami.

V 3. členu se določa, da naj se ob izteku službe opravijo posebne pobožne vaje za potrebno nadnaravno razsvetljenje in da naj se opozorijo vsi volivci, da bodo dali svoj glas tistemu, za katerega menijo, da bo sposoben najbolje delati za večjo Božjo slavo in za zveličanje duš.

V dveh novih členih (5 in 6) predstavlja nov način volitev, ki je malo drugačen od tistega v zadnjem delu člena 4: volitev se bodo udeležili vsi sobratje z večnimi zaobljubami, ker bodo v vseh hišah izvedli volitve in bodo ravnatelj in dva skrutatorja zbrali glasove, podpisali zapisnik in ga poslali vrhovnemu svetu. Volitev pa se bodo udeležili poleg članov vrhovnega kapitlja še ravnatelj vsak s svojim delegatom in vsi sobratje z večnimi zaobljubami hiše, kjer potekajo volitve. Če bo kak volivec odsoten, bodo volitve prav tako veljavne in dovoljene. Tisti, ki bo prejel večino glasov, bo novi vrhovni predstojnik. Če bi vrhovni predstojnik umrl, ne da bi prej imenoval svojega začasnega vikarja, bo tega izvolil vrhovni svet.

V XI. poglavju O drugih predstojnikih (*De caeteris Superioribus*) je v sedmih novih členih podan predvsem način volitev:

1. Prefekta in duhovnega voditelja bo imenoval vrhovni predstojnik. Ekono- ma in tri svetovalce bodo izvolili sobratje z večnimi zaobljubami.

2. V korist družbe (pro Societatis utilitate) bodo za službo, ki bo trajala štiri leta, volili tako: prvo leto bodo izvolili ekonoma in potem vsako leto po enega svetovalca.

3. Volitve bodo potekale ob prazniku sv. Frančiška Saleškega, ko se navadno zberejo vsi ravnatelji. Vrhovni predstojnik bo tri mesece prej obvestil, kateri član kapitlja končuje svoje obdobje službe, in bo določil dan, ko naj se v hišah opravijo volitve.

4. V zavodih bodo volili sobrata z večnimi zaobljubami vsi sobratje z večnimi zaobljubami in dali glas tistemu, ki ga bodo imeli za najsposobnejšega.

5. Isto bo storil vrhovni svet.

6. V zavodih bodo preštevali glasove ravnatelj in dva sobrata, kakor za izvolitev vrhovnega predstojnika. Od dveh zapisnikov volitev bo eden ostal v hiši, drugega pa bodo s podpisi ravnatelja in skrutatorjev poslali vrhovnemu svetu.

7. Na določen dan se bo zbral vrhovni kapitelj z ravnatelji in vsi sobratje hiše, kjer bo kapitelj, potem ko so zbrani izidi volitev v drugih zavodih, ter javno izvolijo tri skrutatorje in dva tajnika. Tisti, ki bo dobil večino glasov, bo izvoljen. Če bo sta dva ali trije dobili enako število glasov, bodo navzoči sobratje dali glas tistemu, ki ga bodo imeli za bolj sposobnega.

Dodani so bili še nekateri člani k členom o nalogah vsakega člana.

Duhovni voditelj (člen 9) se bo posebno zanimal za novice, (čl. 11) pozorno bedel nad moralnim vedenjem članov in bo v pisnem stiku z vsemi ravnatelji, da bo v soglasju z vrhovnim predstojnikom poskrbel vse, kar se tiče splošne in posebne duhovne koristi. V najpomembnejših stvareh bo obvestil vrhovnega predstojnika in se držal njegovega nasveta.

Prefekt (člen 12) bo v odsotnosti nadomeščal vrhovnega predstojnika v tem, kar se tiče rednega vodstva družbe, in v tem, kar mu bo vrhovni predstojnik posebej zaupal, in mu bo vsaj enkrat na leto dal poročilo o svojem delu (člen 14).

Ekonom (člen 15), ki mu je zaupana gmotna plat družbe, bo skrbel za nakup, prodajo, stavbe in podobne stvari, kakor tudi za odnos z državnimi oblastmi. Njegova skrb bo tudi primerna preskrbljenost vsake hiše.

Svetovalci (člen 16) bodo glasovali za sprejem novih članov k zaobljubam, za odprtje novih hiš in za izvolitev ravnateljev.

Vsi člani vrhovnega sveta ostanejo v službi štiri leta, razen vrhovnega predstojnika (člen 18). Če kateri umre ali iz kakega drugega vzroka konča službo pred iztekom štirih let, bo vrhovni predstojnik izbral tistega, ki ga bo ‚in Domino‘ (v Gospodu) štel za primernega do konca štiriletja.

Končno (člen 19) vrhovni predstojnik s privolitvijo vrhovnega sveta določa vizitatorje, ki naj obiščejo določeno število zavodov, kakor bo to potrebno zaradi oddaljenosti in števila domov. Taki vizitatorji ali inšpektorji bodo namestniki vrhovnega predstojnika za domove, ki so jim bili zaupani.

Tudi v XII. poglavju O posameznih domovih (De singulis domibus) je bilo veliko dodatkov in sprememb v zvezi z novimi ustanovami in prevzemom uprav

različnih vrst. Rečeno je, da naj se ne naredi nič proti cerkvenim predpisom in državnim zakonom.

Opomba 7 zahteva, da je za prevzem semenišč v posameznih primerih potrebno dovoljenje Svetega sedeža. Da bi olajšal postopek in da ne bi bilo treba čakati na kraljevi placet, je don Bosko menil, da zadostuje dogovor s krajevnim škofom (člen 3).

Nato je člen 5 dodal, da lahko vrhovni predstojnik sam ali kak vizitator vsako leto pregleda posamezne naloge.

V členu 8 je rečeno, da bo kapitelj vsake hiše imenoval vrhovni svet skupaj z ravnateljem hiše, in sicer najprej duhovnega voditelja (člen 9), nato prefekta, in če je treba, tudi ekonoma in končno svetovalce, če so potrebni.

Katehet-duhovni voditelj (člen 12) bo skrbel za duhovno dobro sobratov, ki pripadajo hiši.

Prefekt (člen 13) bo nadomeščal ravnatelja in kot prvo upravljal časne stvari zavoda, skrbel za sodelavce, nadzoroval disciplino gojencev po pravilniku vsake hiše v soglasju z ravnateljem, kateremu bo dal poročilo vsakič, ko se bo to od njega zahtevalo.

Ekonom bo tam, kjer bo potrebno, pomagal prefektu (člen 14), zlasti v materialnih zadevah.

Svetovalci (člen 15) se bodo udeleževali sej in pomagali ravnatelju v šolskih in drugih zadevah in v vsem, za kar bodo določeni.

Končno bo ravnatelj (člen 16) vsako leto poročal vrhovnemu predstojniku o delu v njegovi hiši.

Tudi XIII. poglavje O sprejemu v družbo (De acceptatione) je dobil nekaj sprememb (glej primerek iz leta 1873):

Člen 1: Ko kdo zaprosi za sprejem v družbo, naj ravnatelj pošlje prošnjo vrhovnemu predstojniku, da bo sprejet v noviciat, in vrhovni predstojnik bo odredil vse potrebno.

Člen 2: Po enem letu preizkušnje bo hišni svet razpravljal o sprejemu k zaobljubam. Če bo novinec dobil večino glasov, bo to sporočeno vrhovnemu predstojniku, ki ga bo, potem ko bo slišal mnenja vrhovnega kapitlja, pripustil k zaobljubam bodisi osebno bodisi po svojem predstavniku z vsemi potrebnimi navodili, da bo novi redovnik vpisan v seznam družbe.

Člen 3: Vrhovni predstojnik lahko sprejme k zaobljubam ali odpusti iz družbe po posvetu s hišnim kapiteljem, če je za to ustrezen razlog. Ravnatelj zavoda, kjer je kdo sprejet ali odpuščen, bo to sporočil vrhovnemu kapitelju, da bo član ali vpisan v seznam družbe ali izbrisan iz njega.

Člen 5: O zaobljubah. Zaobljube delamo za tri leta. Po izteku treh let lahko vsak s privolitvijo kapitlja obnovi zaobljube za tri leta ali naredi večne zaobljube. Nihče pa ne more biti pripuščen k svetim redovom ‚titulo Congregationis‘ (pod naslovom družbe), če ni naredil večnih zaobljub.

Precej sprememb je dobilo tudi XIV. poglavje O pobožnih vajah (Pietatis exercitia).

8. opomba je hotela, da bi člani družbe vsak dan posvetili več kot eno uro ustni in premišljevalni molitvi – plusquam unius horae spatium – in deset dni duhovnih vaj vsako leto. Don Bosko pa je 3. členu glede vsakdanjih molitev pustil besede, ki jih je zapisal v prvo latinsko izdajo pravil ‚non minus unius horae spatium‘ (ne manj časa kot eno uro). Kar se tiče duhovnih vaj, se mu je zdelo umestno, da je (člen 7) k ‚per decem ferme dies‘ (celih deset dni) iz prejšnje izdaje dodal omilitev ‚vel saltem sex‘ (ali vsaj šest).

Tudi v člen 6, kjer je govor o zadnjem dnevu v mesecu, ko naj bi se opravil dan duhovne zbranosti ‚a temporalibus curis remotus‘ (daleč od časnih stvari), je pripisal ‚quantum fieri poterit‘ (kolikor bo mogoče), se pravi, da bi pustili časne stvari ob strani, kolikor je to mogoče.

V členu 9, kjer je predpisano, da ob smrti kakega sobrata vsa družba opravi eno sveto mašo in vsi člani prejmejo sveto obhajilo, so zaradi porasta družbe omejili mašo in obhajila na dom umrlega sobrata ‚omnes socii illius domus‘ (vsi sobratje tiste hiše). V členu 10 je določal iste molitve za očeta in mater sobrata. V členu 11 pa je rečeno, da naj vsi sobratje opravijo te molitve za pokojnega vrhovnega predstojnika, medtem ko je bilo prej zaradi manjšega števila določeno, da bi zanj opravili molitve dvakrat: ‚bis suffragabuntur‘ (dvakratne molitve).

V novem 12. členu določa, da naj na dan po prazniku sv. Frančiška Saleškega vsi duhovniki darujejo sveto mašo, drugi pa prejmejo sveto obhajilo ter zmolijo sv. rožni venec in druge molitve za pokojne sobrate.

V XV. poglavju O obleki (De vestimento) je k pripombi, da naj frak (plašč) sega pod kolena pri sobratih pomočnikih, dodal: vsak naj se skuša izogniti posvetnim novostim.

In končno je v Obrazcu zaobljub (Formula votorum) poleg imena predstojnika dodal še ime delegata ‚vel qui vices gerit ex ejus delegatione‘ (ali tistega, ki ga bo nadomeščal). K posebnosti ‚talari habitu et stola indutus‘ (v talarju in štoli) je dodano roket. K imenu in priimku predstojnika je dodano: Tibique N. N. mi Superior, splošni naziv ‚nostrae Societatis Superiori‘ (predstojniku naše družbe).

Za zdaj puščam poglavje O zunanjih (De externis) v dodatku.

Kakor lahko vsakdo vidi, ni bilo malo dela. Pa tudi zadnje delo to ni bilo.

7.4. NEPREDVIDENE TEŽAVE

Medtem ko je don Bosko na vso moč skušal uresničiti svoje načrte, je tudi nadškof nadaljeval svojo zamisel. V nadvse prijaznem pismu mu je najprej zagotovil, da mu bo pomagal pri papežu doseči popolno potrditev, potem pa prosil,

da naj na škofijsko kurijo pošlje vse listine, ki potrjujejo veljavnost odpustnic za člane družbe, ki so vstopili v družbo pred 14. letom starosti, in uredil, da bi ordinandi naredili izpit iz vsaj dveh popolnih traktatov teologije, za vsak red različen, medtem ko so bile za redovnike na splošno zadosti odpustnice, ker so pač bili izvzeti od teh obveznosti.

Semenišče – Turin, 24. oktobra 1872

Velečastiti in nadvse dragi gospod!

Vaša uglednost iz dolge izkušnje ve, kako zelo sem naklonjen ustanovi, ki ste jo v priklicali v življenje, ki sem jo z lastnimi očmi videl vzkliti kakor iz gorčičnega zrna in sem jo vedno, kolikor mi je bilo v različnih okoliščinah dano, podpiral, ker sem jo imel in jo imam še danes za od Boga zamišljeno delo. Se še spominjate, kako sem vas kot škof v Saluzzu podprl, da bi dobili potrdilo Apostolskega sedeža? In sedaj, ko me je Božja previdnost postavila na nadškofijsko stolico v Turinu, jo z veseljem podpiram in jo bom podpiral, da bo od Svetega sedeža prejela končno potrditev. Vendar se nikakor ne morem izogniti dolžnosti, ko gre za to, da delamo dobro; še več, ker vem, da se dobro dela tako, da je ‚bonum ex integra causa, malum ex quocumque defectu‘ (dobro iz celotnega vzroka, slabo iz katere koli pomanjkljivosti), se moram držati predpisanih pravil tudi za ceno, da se zoperstavim čustvom svojega srca. Odlok Kongregacije za škofove in redovnike z dne 9. marca 1869 vam daje oblast izdajati odpustnice, vendar samo za fante, ki so pred 14. letom vstopili v oratorij, zato je jasno, da je treba moji škofijski pisarni predložiti listine, ki dokazujejo to dejstvo. Poleg tega pa Tridentinski koncil v sess. 23 cap. XII kakor tudi rimski papež De Ord. Conf. predpisujeta, da ‚Regulares non sine diligenti Episcopi examine ordinentur‘ (redovnikov se ne sme posvečevati brez natančnega predhodnega izpita).

Potem ko smo postavili te zahteve, prosim vašo uglednost, da ukažete, da se vsi gojenci vaše družbe, ki želijo prejeti tonzuro, nižje ali višje redove, 40 dni pred ordinacijami predstavijo meni osebno z vašim potrdilom ali potrdilom tistega, ki vas zastopa. Potrdilo mora vsebovati ime in priimek gojenca, ime očeta, kraj rojstva in škofije, v kateri se je rodil in kateri sedaj pripada, točno starost, leto vstopa v Oratorij sv. Frančiška Saleškega, ki sta ga vi ustanovili, število let učenja latinščine, leposlovja in teologije, kraj študija in datum, kdaj je naredil triletne zaobljube ali jih je obnovil. Nato naj se vsak gojenec prijavi za izpit iz vsaj dveh celotnih traktatov teologije, ki naj bosta za vsak prejem novega reda različna, in za izpit o redu, ki naj ga prejme, se pravi za tonzuro in nižje štiri redove, kaj teologija uči o njih; za subdiakoniat, kar se tiče tega reda in cerkvenega celibata, kanoničnih ur in cerkvenega naslova; za diakonat, kar se tiče tega reda in k temu še daritev svete maše.

Lahko bi zahteval, da bi vaši gojenci obiskovali šolo mojega semenišča, kakor je to mogoče razbrati iz pisma Kongregacije za škofove in redovnike z dne 3. marca 1869, vendar pa upam, da bodo pri izpiti pokazali takšno znanje in uvedenost v teološke discipline, da mi jih ne bo treba prisiliti k izpolnjevanju tega predpisa.

Želim vam čim večji napredek in veliko Božjega blagoslova pri vašem svetem delu in vas z najglobljim spoštovanjem vaše uglednosti pozdravljam.

Najvdanejši in najljubeznivejši v J. K.

+ Lovrenc, nadškof

Don Boskov odgovor je moral biti prepoln bojazni, toda monsinjor, ki je bil prepričan, da opravlja svojo dolžnost, mu je še isti dan odgovoril sicer ljubeznivo, pa vendar odločno:

NADŠKOFIJA V TURINU

Vse za Jezusa

Predmet: Odgovor na pismo z dne 9. novembra 1872 glede Redovne družbe sv. Frančiška Saleškega v Turinu.

Velečastiti in nadvse dragi gospod!

Semenišče – Turin, 9. novembra

Zelo mi je hudo, da se čutite tako žalostni, da ne morete ne spati niti si oddahnuti. Gotovo ne želite drugega kot izpolnitev Božje volje, in tistega, ki ne želi drugega, ne motijo ovire in težave, ki ga lahko doletijo, zato ostaja vedno miren in opazuje dogajanje okoli sebe in mu je samo za to, da se prepreči Božja žalitev, kolikor mu je to mogoče. Želite utrditi vašo družbo. Vaša želja se bo izpolnila, saj vam bo Gospod dal jasna znamenja, kako morate to storiti. Da boste to dosegli, morate uporabljati ustrezna sredstva in ne drugih, ki bi imela drugačne posledice. Ohranjanje, rast in razcvet Družbe sv. Frančiška Saleškega, ki ste jo ustanovili, so odvisni ‚in primis et ante omnia‘ od dobrega noviciata, v katerem se člani oblikujejo v kreposti, kakor se dragulji oblikujejo z dletom in kladivom mojstra. Če ne bo takega noviciata, ki bi se vsaj od daleč približal noviciatu Družbe Jezusove, vaša družba ne bo imela trdne osnove. V tem smislu bom ob priložnosti tudi povedal svoje mnenje Svetemu sedežu. Sedaj takega noviciata v vaši družbi ni, zato njenih članov razen nekaterih izjem, ni nihče oblikoval oziroma v nezadostni meri. Slišati je pritožbe, da mnogi člani ne kažejo kreposti, zlasti ne ponižnosti, ki jo vsak vernik pričakuje od redovnikov, ki naj bi bili vredni tega imena. Boli me, ko moram reči, da ta pritožba ni brez osnove. Dober redovnik je človek, ki ga lahko dobimo šele po dolgem procesu vzgoje, za kar pa je potreben dober noviciat. Tega pa v Družbi sv. Frančiška Saleškega še ni, zato ne bom mogel podpreti odobritve te družbe pri Svetem sedežu, razen če bo uveden tak noviciat. Jaz sicer priznavam primernost izvzetja redovnikov iz škofove oblasti, kadar je to potrebno za njihov napredek in existenco, sem pa proti izjemam, ki niso potrebne, kot je npr. tista, ki omejuje škofom nadzor nad preverjanjem znanja ordinandov, kot to predvideva Tridentinski koncil in škofovski pontifikal. Na žalost se je pri tem vtihotapilo veliko zlorab, ki bi jih sedaj radi spremenili v privilegije, toda žalostna izkušnja mnogih redovnikov, ki so se izgubili, ki jim manjkata znanje in krepost za dobro službo Cerkvi, jasno kaže, da se je ravnalo preveč po domače in da je prišel čas, ko naj se izpolni, kar je predpisal Tridentinski cerkveni zbor.

Vaša uglednost naj se zato prepriča, da je moj namen graditi in ne razdirati, sodelovati pri dobrem in ga ne ovirati. Zato bodite dobre volje in pridno nadaljujte v tem,

k čemur vas kliče Gospod. Če se pojavijo očitki, se ne dajte motiti, pač pa preudarite, ali je v njih trohica resnice, in skušajte popraviti, kar je slabo, in vsaj na zunaj ne zamerite zlasti pri nasprotovanju in ponižanju. Prav tako ne dovolite svojim, da bi kazali nezadovoljstvo, pač pa naj se prepričajo, da je najbolj gotova pot do zmage potrpežljivost, molitve in ponižnost ‚coram Deo et hominibus‘ (pred Bogom in ljudmi). Tako so delali sveti ustanovitelji redov in tako morajo storiti tudi tisti, ki hočejo po njihovem zgledu na novo ustanoviti redovne družine.

To sem vam hotel povedati v odgovor na vaše zadnje pismo. Prosim Boga, da bi blagoslovil vas in vašo družbo in vse vaše ustanove. V globokem spoštovanju se izrekam za vaše uglednosti najvdanejšga v J. K.
+ Lovrenc, nadškof

Izrecna nadškofova izjava, da ne bo podprl končne potrditve konstitucij, dokler se ne uvede dober noviciat, je privedel svetnika do zamisli o taki obliki družbe, pri kateri se državna oblast ne bi mogla vtikati v notranje zadeve. Izjavil je: »Imamo noviciat. Toda državni zakoni ne dovoljujejo, da bi v krajih, kjer živimo, mogli imeti za to poseben zavod, ki bi bil namenjen edinole temu cilju.« Sicer pa mi imenujemo noviciat čas preizkušnje in je nameščen v posebnem oddelku materne hiše v Turinu. V tem trenutku so bili novinci, če je bilo treba, zaposleni s poučevanjem katekizma, asistenco gojencev pa tudi s poukom v dnevnik in večernih šolah, in tako, da so pripravljali gojence na prejem zakramenta birme in obhajila ter na ministriranje pri sveti maši.

Ko je vse dobro premislil, je po dveh tednih monsinjorju odgovoril:

Prevzvišena ekscelenc!

Turin, 23. novembra 1872

Iz vsega srca se zahvaljujem vaši vzvišeni ekscelenci za pismo, ki ste mi ga v svoji dobroti blagovolili napisati. Čeprav ne zmanjšuje moje bolečine, vendar iz njega razbiram razloge vašega vedenja do mene in do vseh članov Družbe sv. Frančiška Saleškega. Gre vam za dve stvari. Za pomanjkanje dobrega noviciata in za pomanjkanje redovniškega, se pravi cerkvenega duha med njenimi člani. Ti dve vprašanji zahtevata pojasnilo z moje in z vaše strani. Bodite tako dobri in preberite to pisanje. Preden je bila potrjena naša družba s strani Svetega sedeža, sem imel dolge razgovore najprej z mons. Svegliatijem, s kardinalom Quaglio in nato še s svetim očetom. Ta me je nekega večera povabil, naj bi podal razloge, zakaj menim, da je ta ustanova po Božji volji, in sem mu dal ustrezna pojasnila. Potem me je vprašal, ali je mogoče ustanoviti redovno družbo v današnjih časih in krajih, ko hočejo vse take ustanove odstraniti. Nato je vprašal, kako bomo mogli ustanoviti hišo z noviciatom in študentatom. Odgovoril sem to, kar sem povedal vaši ekscelenci pred nekaj meseci, da moj namen ni ustanoviti redovno družbo, kjer bi se zbirali spokorniki in spreobrnjenci, ki potrebujejo čas, da se utrdijo v kreposti in pobožnosti, temveč da hočem zbirati fante pa tudi odrasle zanesljive moralnosti, ki se je dokazovala že dolga leta, še preden so bili sprejeti v našo družbo.

»Kako boste to dosegli?« mi je segel v besedo sveti oče.

»S tem, s čimer sem že do sedaj dosegal vse to,« sem dejal, »in upam, da bom dosegal še v prihodnje zaradi značilnosti članov, ki jih sprejemam v družbo.

Mi se omejujemo na fante, ki smo jih vzgojili v naših hišah. Te fante navadno izberejo župniki, ki so jih spoznali pri težkih kmečkih delih in jih priporočili našim hišam. Dve tretjini teh fantov se vrneta domov. Tisti, ki ostanejo, se pet pa tudi sedem let vzgajajo v učenju in pobožnosti in od teh maloštevilnih pripustimo naprej samo tiste, ki so prestali dolgo pripravništvo. Tako bo letos na primer končalo retoriko v naših zavodih sto dvajset dijakov, sto deset jih bo postalo klerikov in samo dvajset jih bo ostalo v naši družbi, drugi pa bodo šli k svojim krajevnim škofom.

Ko smo jih tako sprejeli na preizkušnjo, morajo še dve leti tukaj v Turinu vsak dan biti pri duhovnem branju, premišljevanju, obisku Najsvetejšega in izpraševanju vesti. Vsak večer poslušajo nagovor, ki ga opravi jaz in le redko kdo drug, in to za vse, skupaj z aspiranti. Dvakrat na teden imamo konferenco izključno za aspirante in enkrat na mesec za vse člane družbe.«

Ko je sveti oče slišal to moje poročilo, je pokazal veliko zadovoljstvo in nato povzel: »Bog naj vas blagoslovi, dragi sinko, storite tako, kakor ste povedali, in vaša družba bo dosegla svoj cilj. Če boste naleteli na težave, mi jih, prosim, sporočite in bomo poiskali način, da jih premagamo.«

Zatem je prišel odlok potrditve, ki ste ga videli. Mi smo storili vse, kakor je bilo rečeno. Napisali ste, da razen redkih izjem noben član salezijanske družbe ne kaže potrebnih kreposti in jim manjka zlasti ponižnost. Jaz vas ponižno prosim, da bi mi poimensko in ne na splošno povedali, kdo so ti posamezniki, in zagotavljam vam, da jih bomo odločno opozorili in enkrat za vselej. Tukaj gre za skrivalnico, ki jo je treba odkriti. Skrivalnica, ki je do današnjega dne nisem poznal, skrivalnica, ki je niste poznali vi vse do meseca aprila tega leta. Vse do tedaj ste videli, slišali, brali in soupravljali to hišo. Do tega trenutka ste s spisi, v javnih in zasebnih nagovorih vedno razglašali, kako je ta hiša rešitev za mladino, da se tu naučijo resnične pobožnosti in podobno. Še marsikaj bi imel povedati, česar pa ne bi rad zaupal papirju in bom, tako upam, imel priložnost povedati z živo besedo.

Zahvaljujem se vam za dobrohotne besede v vašem pismu. To je edina tolažba, ki jo morem imeti, medtem ko imam v globokem spoštovanju čast, da se izrekam za vaše vzvišene ekselence najvdanejšega v J. K. duh. Janez Bosko

Potem ko je napisal to pismo, je po večernih molitvah sprehajaje se v svoji sobi z don Bertom rekel:

»Si videl in prebral pismo, ki ga bomo poslali nadškofu?«

»Da, gospod.«

»Glej. Jaz sem ga naredil za škofa v Saluzzu in potem za nadškofa v Turinu. Z vsemi sredstvi sem se trudil najprej pri Svetem sedežu in potem pri italijanski vladi, ki ga za nobeno ceno ni hotela za nadškofa v Turinu. In kako sedaj ravna z menoj, kakšna pisma mi piše. Dokler je bil samo škof v Saluzzu, je še šlo. Potem pa

se je vse spremenilo. Obdan je z ljudmi, ki so naši sovražniki, kot npr. don Soldati. Oh, kako spremenljivi so vendar ljudje. Toda tudi to bo prešlo. V Rimu smo dobro zapisani.«

Don Berto ga je skušal potolažiti zaradi tega nadlegovanja, on pa je dejal: »Če bi bil to kak moj sovražnik, ki mi nasprotuje, ne bi bilo nič hudega. Da mi pa pri-zadeva take bolečine moj prijatelj, me neskončno boli.« Navedel je citat iz Svetega pisma: »Če bi me sovražnik preklel, bi to prenesel ... toda ti, moj drugi jaz, moj ponos in moj znanec.«

Jasno je, da si nihče ni mogel misliti, da se bo mons. Gastaldi tako obnašal. Z druge strani pa je jasno, da se ni hotel boriti proti don Bosku, niti mu ugovarjati, temveč je bil samo prepričan, da mora tako ravnati.

Tako mu je nekaj dni pozneje poslal vabilo k pristopu v Akademijo cerkvene zgodovine, ki jo je že dalj časa nameraval ustanoviti.

Don Bosko je povabilo ponižno sprejel:

ORATORIJ SV. FRANČIŠKA SALEŠKEGA

Turin - Valdocco, december 1872

Velečastita ekscelenca!

Vaša ekscelenca si lahko predstavlja, s kakšnim veseljem sem prejel povabilo za vstop v Akademijo za raziskovanje cerkvene zgodovine.

Res je, da imam le malo prostega časa, prav tako nisem poglobljeno študiral tega področja, toda, ker sem si vedno želel, da bi se posvetil tej stroki, bom svoje proste trenutke z veseljem izrabil v ta namen.

Zahvaljujem se vam za vašo dobroto in me imejte v globokem spoštovanju za vaše veleocenjene ekscelence najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

P. S.: Menim, da je nujno potrebno, da bi bili člani bodoče akademije brezmejno vdani Svetemu sedežu.

Leta 1874 je bil vpisan med člane Akademije in vštet med njene ustanovitelje. Toda to diplomo so mu izročili šele po nadškofovi smrti.¹²⁴

Z ene strani božanje, z druge pa zaušnica. Z ene strani zaušnica, z druge pa božanje.

Prve dni decembra je nadškof izdal pastoralno pismo Za sveti božič, ki so mu bile dodane nekatere opombe. V prvi opombi je bilo rečeno:

Z namenom, da bi preprečili nered, ki se pogosto dogajajo pri polnočnici, kjer se zbira veliko število ljudi, odločno prepovedujemo pod cerkvenimi kaznimi, ki stopijo takoj v veljavo, deliti sveto obhajilo in opraviti tri maše za božič v kateri koli cerkvi, kjer mašujejo pri odprtih vratih in ima dostop ljudstvo. Pri tem ne velja nobena izjema za nobeno cerkev, kajti dovoljenje, ki so ga dobile nekatere skupnosti od svetega očeta, je bilo dano s pogojem, da je to v soglasju z nadško-

¹²⁴ Gl. MB X, str. 1001.

fom. Tega soglasja pa zaradi navedenega razloga ne damo, in če smo ga že komu dali, ga preklicujemo. Prav tako je prepovedana vsaka instrumentalna glasba.

Don Bosko, ki je od 1862 imel ta privilegij, ki ga je prejel od Svetega sedeža ,ad septennium (za sedem let), da bi lahko za polnočnico opravil tri maše in delil sveto obhajilo – kar je bilo 1869 podaljšano ,in perpetuum' (za vse večne čase) na vse hiše družbe – je o tem obvestil nadškofa in ga obenem prosil, da bi v kvatrah mogel posvetiti enega klerika. Nadškof mu je ljubeznivo, a odrezavo odgovoril:

Velečastiti in nadvse dragi gospod! SEMENIŠČE – TURIN, 10. decembra 1872
Rade volje dovoljujem, da po navadi oratorija v Turinu in drugih hišah nadškofije uporabite dovoljenje, da za polnočnico delite sveto obhajilo za ljudstvo, vendar ,januis clausis' (pri zaprtih vratih). Nikakor pa ne dovoljujem, da bi opravili tri maše opolnoči, tudi če bi jih opravili ,januis clausis'. Nočem, da bi ravnali v nasprotju s tem, kar je Cerkev ,ab immemorabili' (od časov, ki se jih več ne spominjamo) odločila, da naj bo ena maša ponoči, druga zjutraj in tretja podnevi. Želim, da bi se vaša družba trdno držala starih običajev Cerkve.
Kar se tiče klerika Bruna, vas prosim, naj se predstavi jutri med 9. in 10. uro pri meni. Z najglobljim spoštovanjem vaše uglednosti najvdanejši v J. K.
+ Lovrenc, nadškof

Preden je prišel ta odgovor, mu je don Bosko, ker je moral vedeti, ali bodo ordinacije, ponovno pisal:

Velečastita ekscelenca! Turin, 20. decembra 1872
Če bi mi v vaši dobroti mogli dati samo eno besedo v odgovor glede klerika Bruna, bi mi naredili veliko uslugo, ker mu še nisem nič povedal in bi moral zanj sicer poiskati drugega škofa, ki bi ga posvetil.
V negativnem primeru vas prosim, da sporočite za istega ,non dissentio' (nimam nič proti). Imejte me za vaše velečastite ekscelence najvdanejšega služabnika.
duh. Janez Bosko

Škof mu je, potem ko je razmislil o privilegiju obhajanja treh maš za božični večer, ponovno odgovoril:

SEMENIŠČE – TURIN, 21. decembra 1872
Velečastiti in spoštovani gospod!
Po temeljitem premisleku sem ugotovil, da vam brez težave dovoljujem, da lahko v kateri koli vaši cerkvi obhajate na božični večer tri maše ,januis clausis'.
Pošljite koga v semenišče, kjer vam bodo vrnili sveče od danes zjutraj.
Najvdanejši v J. K. + Lovrenc, nadškof

Don Bosko je sporočil predstojnikom nadškofovo odločitev in don Lazzero ga je vprašal:

»Kako bomo mogli vstopiti v cerkev pri zaprtih vratih?«

On mu je smehljaje se odgovoril:

»Stopili bomo v cerkev po stopnicah v zvoniku.«

Dobrotnikom in prijateljem pa je poslal naslednje povabilo:

»Za bližnji praznik svetega božiča bodo kot po navadi v cerkvi Marije Pomočnice opolnoči tri maše in sveto obhajilo s popolnim odpustkom.

Toda iz pokoravanja našemu nadškofu bomo obrede opravili pri zaprtih vratih in bo vhod v cerkev skozi zavod.«

Medtem je že dal sestaviti nov primerek konstitucij s kratkim opisom sedanjega stanja salezijanske družbe, ki bi ga predložil svetemu očetu skupaj s prošnjo za končno veljavno odobritev. Zaradi ponovnih pogovorov z nadškofom mu je poslal krtačni odtis in mu v imenu vseh sobratov in gojencev želel blagoslovljene božične praznike.

Velečastita ekscelenca!

Turin, 23. decembra 1972

Po navodilu, ki sta mi ga blagovolili dati, vam pošiljam krtačni odtis Brevis notitia (kratko poročilo), ki ga nameravam poslati vsem članom kongregacije za škofo in redovnike, da ga bodo prebrali. Priložene bodo tudi konstitucije, katerih krtačni odtis vam tudi pošiljam, čeprav ste jih že videli. Če želite, da se v Brevis notitia natisne tudi vaše priporočilo, bo to v veliko olajšavo, ker bodo mogli brati brez težave. Seveda bi bilo potem treba poslati priporočilno pismo. V krtačnem odtisu boste mogoče našli kako pravopisno napako, vendar bomo to popravili.

Vsi člani Družbe sv. Frančiška Saleškega skupaj z gojenci, ki so jim zaupani, vam želijo vesele božične praznike in bodo prosili Božjo vsemogočnost, da vam nakloni trdno zdravje, medtem ko se v globokem spoštovanju in hvaležnosti izpovedujem za najvdanejšega služabnika. duh. Janez Bosko

Nadškof še ni napisal priporočilnega pisma in se mu ni zdelo primerno, da bi ga objavili v ponazorilnem delcu.

Brevis notitia je bila ponatis Notitia brevis Societatis Sancti Francisci Salesii et nonnulla decreta ad eamdem spectantia (Kratko poročilo Družbe sv. Frančiška Saleškega z nekaterimi dekreti, ki se je tičejo), ki je bila izdana leta 1868 in poslana kongregaciji za škofo in redovnike¹²⁵ z nekaterimi spremembami glede stanja družbe, ki je stalno naraščala, in na koncu še naslednja izjava:

Končno je naš nadvse naklonjeni nadškof v želji, da bi dal še ponovno znamenje svoje naklonjenosti, ki jo je pokazal v mnogih in velikih uslugah z obširnimi izjavami, priporočil Svetemu sedežu salezijansko družbo, obogatil materno hišo in svetišče Marije Pomočnice z župnijskimi pravicami ter potrdil in razširil privilegije svojih predhodnikov z odlokom z dne 25. decembra 1872.

Sedaj naš nadškof in vsi škofje piemontske cerkvene pokrajine skupaj z mnogimi drugimi prosijo za dokončno odobritev Salezijanske družbe.¹²⁶

¹²⁵ Prim. BiS 9, str. 265.

¹²⁶ Gl. MB X, str. 890.

Ko je nadškof prebral krtačni odtis pravil, je don Bosku jasno povedal, da je odločen obdržati salezijansko družbo pod pristojnostjo ordinarija. V tem smislu je tudi napisal priporočilno pismo in mu izročil en primerek. Don Bosko je bil nemalo začuden, ko je po tako obširni pohvali videl navedene štiri pogoje, s katerimi so bila kongregaciji za škofo in redovnike dana natančna navodila. Vendar ni izgubil poguma.

Nadškof, ki je ostal neomajen v svojih namenih, si je izmislil še nekaj drugega. Prepričan, da bo pridobil druge škofo na svojo stran, je poslal škofom v Piemontu in drugim, ki so imeli salezijanske hiše v svoji škofiji, zasebno pismo, ki je bilo dejansko okrožnica, v kateri je ponavljal pogoje, s katerimi bi morali, če bi jih za to prosili, izdati priporočilno pismo za odobritev konstitucij Družbe sv. Frančiška Saleškega.

Mons. De Gaudenzi, škof v Vigevanu, je to sporočil don Bosku in mu jasno povedal, da se ne strinja z nadškofom. Don Bosko ga je prosil, da bi mu poslal prepis. Medtem pa je pisal mons. Manacordi, ki je bil v Rimu.

ORATORIJ SV. FRANČIŠKA SALEŠKEGA

Turin, Via Cottolengo 32; 25. januarja 1873

Predragi monsinjor!

Od 12. do 15. februarja ne bom mogel priti v Rim. Ker mi moje slabotno zdravje ne dopušča, da bi potoval, vas prosim, da bi našli sobo zame in sobico za mojega don Berta, ki bo verjetno moj angel varuh. Gospod Bertarelli mi je že ponudil sobo z vsemi pritiklinami, prav tako ima gospa Roza Mercurelli zame pripravljeno sobo. Tudi opat Fava mi ponuja stanovanje, da ne govorimo o nadvse ljubeznivem prijatelju Colonna. Izberite, kjer se vam zdi bolj primerno, vendar vedite, da nočem biti nikomur v breme; varčujem, toda v Rimu hočem živeti kot velik gospod. Me razumete?

Tudi naš nadškof se bo po 3. februarju odpravil v Rim, vendar ne vem zakaj. Dal nam je priporočila z vsemi mogočimi presežniki, na koncu pa je kongregaciji za škofo in redovnike podal navodila, (kako) morajo potrditi. To vam pošiljam v prilogi.

Pisal je vsem škofom v Piemontu, menim da tudi vam, pismo, v katerem narekuje več stvari, če bi don Bosko vložil prošnjo pri svetem očetu. Monsinjor iz Vigevana mi je pisal, da ne odobrava takih okrožnic. Za zdaj še nimam točnih podatkov, toda kakor hitro jih bom dobil, vam jih bom poslal,

Vaš majordom je tukaj, dokler mu ne daste drugih naročil.

Pozdravite prisrčno gospoda Colonna, Beppina in vso njegovo družino. Če morete, storite, da bo priloženo pismo prejel mons. Vitelleschi.

Blagoslovite nas vse in me imejte v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

duh. Janez Bosko

Škof iz Vigevana je poslal don Bosku prepis pisma mons. Gastaldija, ki ga objavljamo:

Prevzvišena ekscelenca!

Turin, 11. januarja 1873

Velečastiti gospod don Janez Bosko, moj škofljan, me je v želji, da bi dosegel končno-veljavno potrditev svoje družbe, prosil, da bi podprl pri svetem očetu njegovo prošnjo s svojim priporočilom. Postavil sem pa naslednje pripombe:

1. Po mojem prepričanju nobeden izmed članov te družbe ne more prejeti svetih redov, dokler ne izpove večnih zaobljub. Kajti po prejetih redovih lahko izstopi iz družbe brez imetja, brez cerkvenega naslova in tako bi mnogi vstopili v družbo in naredili triletne zaobljube, da bi tako dobili dostop do kleriških predprav in prejeli redove, nakar bi se po iztečenih zaobljubah vrnili domov in se ponudili škofu, ki bi jih hotel sprejeti.

2. Pravila, ki urejajo noviciat, naj bodo taka, da bodo redovnike zakoreninila v kreposti, kakor je to v Jezusovi družbi.

*3. Ko se člani družbe prijavijo k svetim redovom, tako nižjim kakor višjim, naj se podredijo predpisu Tridentinskega cerkvenega zbora sess. XXIII, pog. 12: *Regulares quoque, nec in minori aetate, nec sine diligenti examine ordinentur; privilegiis quibuscumque quoad hoc penitus exclusis* (Tudi redovniki naj se ne ordinirajo mladi in brez skrbne preizkušnje; privilegiji glede tega so popolnoma izključeni).*

Isto je povedano v Pontificale Episcoporum De Ordinibus conferendis. Zato naj ne pričakujejo, da bodo prejeli redove, ne da bi prej opravili izpite pred škofom ali njegovim zastopnikom.

Škof naj ima pravico obiskati cerkve in oratorije družbe, da preveri, ali se vse dela po cerkvenih zakonih in se izpolnjujejo pobožna volila.

To pišem vaši ekscelenci, ker predpostavljam, da ste tudi vi dobili prošnjo za tako priporočilo. Dobro bi bilo, če se vam -zdi primerno, da bi ponovili iste zahteve, ki se mi zdijo nadvse potrebne za usklajeno delovanje škofov s hišami te družbe, ko bo ta, kakor upam, nekoč potrjena.

Z najvišjim spoštovanjem in upoštevanjem se izrekam za vaše ekscelence najvdanejšega in najponižnejšega služabnika.

+ Lovrenc, nadškof

Ko je don Bosko ugotovil tako nasprotovanje, bi že skoraj sklenil, da bo vso zadevo prekinil in ne bo več vztrajal pri končnoveljavni odobritvi konstitucij. Ponovno je pisal mons. Manacordi:

Predragi monsinjor!

Pošiljam vam okrožnico o naši družbi, ki jo je naš nadškof poslal subalpinski škofom. Take vrste potrdilo bi uničilo vse, kar je že storil Sveti sedež. Če ne bi pisal drugim škofom, bi lahko računal na njihova priporočila, toda ta okrožnica, ki si je jaz gotovo nisem želel, kaže, da on nasprotuje in bo verjetno povedal precej več ustno, ko bo prišel v Rim.

Prosil bi vas, da bi zase dosegli avdienco pri njegovi eminenci kardinalu Berardiju

in ga vprašali, ali bi mogoče bilo prav, da bi vse skupaj odložili. To toliko bolj, ker je naša družba končno odobrena in predstojnik deset let lahko izdaja odpustnice, za druge stvari pa bomo prosili Sveti sedež, ko jih bomo potrebovali. Če pa bo njegova eminenca, potem ko bo prebral priporočilno pismo našega nadškofa in okrožnico, ki jo je poslal drugim škofom, rekla, da naj grem naprej, bom takoj prišel v Rim.

Ena stvar mi je zelo neprijetna. Kakor hitro je postal nadškof v Turinu, se je takoj ponudil, da bi podprl končno odobritev naše družbe. Lansko leto sem ga zaupno vprašal, ali se mu zdi primerno, da bi storili za to potrebne korake. Rekel je dà in da bi dal svojo podporo kakor takrat, ko je bil še škof v Saluzzu. Ni postavil nikakršnih pogojev niti ni predlagal kakih navodil za Sveti sedež, kako naj se odobritev izvede, kakor to dela sedaj.

Tedaj sem prosil njegovo eminenco Berardija, da bi zaupno vprašal svetega očeta, ali meni, da naj bi vložili prošnjo za dokončno odobritev naše družbe. Sveti oče je blagohotno potrdil predlog in rekel, da naj začnemo redni postopek za odobritev. Sedaj ti novi pogoji postavijo vse na glavo in bi našo družbo spravili v še veliko težji položaji, kot je sedaj.

Kdo ve, ali ne bi bilo bolje prositi še za dodatna priporočila? Pri kongregaciji za škofove in redovnike je še 24 priporočilnih pisem v korist naše družbe. Bi dodali še nova, ki ne bi uničila že doseženega? Kaj pravite?

V tej stvari potrebujem nasvet. In če bi kdo, mogoče vaša ekscelenca ali njegova eminenca kardinal, menili, da bi govorili o tem s svetim očetom, bi bilo to zame pravi zaklad. Rad bi preudaril vse možnosti, da bi preprečil težave samemu sebi, ker jih imam že tako zadosti, ali komu drugemu.

Kakor hitro boste prejeli to pisanje, vas prosim, da bi mi rekli besedo in me pomirili. On je pospešil svoj odhod v Rim. Ne vemo zakaj.

Sprejmite pozdrave vse naše hiše, molite za nas in zlasti za svojega ubogega, pa vedno najvdanejšega prijatelja. *duh. Janez Bosko*

Odgovor se je glasil, da naj brez bojazni gre naprej. Kljub temu pa je iz previdnosti prekinil natis konstitucij in počakal na nadškofovo vrnitev, da bi se še enkrat pogovoril z njim. Medtem pa je zaprosil za priporočilo škofove v Casaleju, Albengi, Savoni in nadškofa v Genovi, ki so imeli salezijanske hiše v svojih škofijah, in tudi svojega dragega mons. De Gaudenzija, škofa v Vigevanu.

Ko se je mons. Gastaldi vrnil, je pisal teologu Chiusu.

Predragi teolog!

17. 2. 1872

Bodi tako dober in sporoči mons. nadškofu, da jutri odpotujem v Rim. Če mu lahko s čim ustrezem, naj pripravi naročila.

Če me danes bodisi po kosilu ali proti večeru lahko sprejme v avdienco, mi bo storil veliko uslugo.

Imej me s hvaležnostjo v Gospodu za najdražjega prijatelja. Duh. Janez Bosko

Šel je, bil sprejet in je kot prvo ponovil ponudbo, da mu rade volje naredi uslugo in zanj opravi kako naročilo. Nadškof mu je izročil izvod priporočila, ki ga je predložil Sveti kongregaciji za odobritev družbe.¹²⁷

Prebral ga je in je bil zelo presenečen, ker je poleg prejšnjih vsebovalo še nove pogoje, ki jih prej ni bilo.

V priporočilu je ponovil izjave, ko je bil še škof v Saluzzu, se pravi, kako je sam videl začetek in rast naše družbe, opisal je cvetoče stanje oratorija v Valdoccu, napolnjenega z 800 gojenci, in drugih zavodov v Lanzu in v škofiji Casale, v Genovi, Savoni, Albengi, kakor tudi svetišče Marije Pomočnice, ki je zraslo kot po čudežu, in tri cvetoče oratorije v Turinu, iz česar se je videlo, da je don Boskovo delo lepo urejeno in zato vredno, da ga Sveti sedež odobri. Nato pa je prešel na ne več štiri, temveč šest pogojev, ki bi se jim moral podvreči, med katerimi je bil zadnji skoraj neverjeten:

1. Ustanovitelj naj predloži končno veljavna pravila.

2. V njih naj bo točno določena ureditev noviciata.

3. Noben član naj ne bo pripuščen k svetim redovom, če ni prej naredil večnih zaobljub.

4. V moči predpisov Tridentinskega cerkvenega zbora naj bodo prejemniki redov podvrženi izpitu pred škofom, ki jih bo posvetil.

5. Škof naj ima pravico, da obišče vse cerkve in oratorije, da ugotovi, ali se izpolnjujejo sveti kanoni, cerkveni zakoni in pobožna volila.

6. Novi družbi naj bo podeljeno toliko izvzetja iz škofove jurisdikcije, kolikor je najnujnejše potrebno za obstoj, in nič več. Sicer pa naj ostanejo v veljavi vse škofove pravice in dolžnosti.

Na don Boska je to naredilo vtis in je dal razumeti, da bo verjetno opustil misel, da bi vložil prošnjo za potrditev. Odpotoval je in je, potem ko se je ustavil v Parmi, Piacenzi, Bologni in Firencah, prišel v Rim pred pismom, ki ga je poslal nadškof samemu kardinalu Cateriniju, prefektu Svete kongregacije za koncil.

Prevzvišena eminenca!

SEMENIŠČE – TURIN, 19. februarja 1873

Velečastiti don Janez Bosko iz Castelnova, moj škofljan, ustanovitelj družbe duhovnikov, ki je dobila začasno potrditev Svetega sedeža, me je prosil, da bi podprl prošnjo za dokončno odobritev njegove družbe, ki jo namerava izročiti svetemu očetu. Ugodil sem izraženi prošnji in sem mu dal priporočilo, ki ga prilagam v izvirnem prepisu, ki sem ga tudi lastnoročno podpisal. Dodal sem še navodila, ki jih imam za potrebna za dober uspeh imenovane družbe in za mirno sožitje v škofijah, kjer bi se ta družba naselila.

Ti pogoji niso ugajali ustanovitelju družbe in je zato rekel, da bo za zdaj pustil stvari, kakor so, in ne bo vložil prošnje. Ker pa je v Rimu znan namen imenovane ustanovite-

¹²⁷ Gl. MB X, str. 927.

lja, ki ga je sedaj spremenil, bodo verjetno vpraševali zakaj. V ta namen sporočam vaši eminenci o imenovanem priporočilu, da boste mogli presoditi in izreči svoje mnenje.

Prepričan sem, da mora imenovana družba:

1. Urediti noviciat po predpisih, ker sicer ne bo mogoča vzgoja ljudi, ki bi bili sposobni držati družbo na kakovostni višini.

2. Nujno potreben je študij filozofije in teologije in podobnega, bolj temeljit in resen, kot se je to na splošno delalo do sedaj.

3. Naj ne bo pripuščen k svetim redovom nihče, dokler ne naredi večnih zaobljub, sicer preprostih, predstojniku v imenu svetega očeta. Sicer se bo dogajalo kot do sedaj, da bodo nekateri vstopali v družbo in naredili triletne zaobljube z namenom, da ne bodo ostali, vendar pa so postali duhovniki brez stroškov, po končanem triletju, ki se pogosto konča takoj po prejetju duhovniškega posvečenja, pa izstopijo in škofje jih morajo sprejeti, ne da bi bili vzgojeni pri njih in mogoče celo z nasprotnim prepričanjem, kot jih ima škofijska duhovščina. Menim, da bi za zdaj lahko pustili, da bi stvari ostale take, kat so, in bi gospod don Bosko še izdajal odpustnice tistim, ki so bili gojenci njegovih zavodov pred štirinajstim letom starosti. Vendar je treba dodati, da ne bodo posvečeni tisti, ki še niso naredili večnih zaobljub. Ostajam v najglobljem spoštovanju in vam poljubljam sveti purpur. Najponižnejši in najvdanejši služabnik + Lovrenc, nadškof

Toda Gospod je bil s svojim služabnikom in ta, ki je živel v nenehnem združenju z njim, je enako sprejemal vrtnice in trnje.

7.5. PONIŽNO VLOŽI PROŠNJO

Kakor hitro je don Bosko prišel v Rim, se je zbudilo navdušenje kot leta 1867, ko ga je spremljal don Francesca.

»Vsi iščejo don Boska, mu želijo poljubiti roko in se čutijo nadvse srečne, če ga morejo imeti kdaj pri svoji mizi. Tolaži vse in povsod budi upanje v življenje. V sedanjem nemirnem času živimo tukaj v Rimu v nenehnem strahu, zlasti redovniki in redovnice. Kakor hitro pa govorijo z don Boskom, se opogumijo in znova zaživijo.

Vsi, tako papež kakor kardinali in drugi cerkveni predstojniki, želijo, da bi se naša družba širila in lahko pomagala v potrebah našega časa.«

Vsi, prav vsi so don Boska spodbujali, da bi nadaljeval delo za dokončno potrditev konstitucij. Tudi sveti oče mu je v prvi avdienci 27. februarja, ki je trajala več kot uro in četrt, dajal pogum in ga spodbujal, naj gre naprej.

»Če bi bilo odvisno samo od papeža,« je don Bosko pozneje pripovedoval don Bertu, »bi bile stvari kmalu urejene.«

Pisali so don Rui, naj bi čim prej poslal konstitucije, ki jih je don Bosko dal natisniti.

Tisti, ki mu je z izredno zavzetostjo in ljubeznivostjo pomagal, da je svetemu očetu ponižno predložil prošnjo z vsemi listinami, je bil sam tajnik svete kongregacije za škofe in redovnike mons. Salvatore Nobili Vitelleschi.

V prošnji, napisani v latinskem jeziku, je zapisano, čeprav je bil don Bosko v Rimu, »Turin, 1. marca 1873«.

Sveti oče!

Salezijanska družba, ki ste jo vi, o preblaženi oče, z delom in nasveti ustanovili, vodili, utrdili, prosi vašo veliko dobroto za nove usluge, kajti skoraj tridesetletni obstoj in izpolnjevanje konstitucij te družbe, težave in nevarnosti, ki jih je prestala, in čudovit razvoj so veliki dokazi, ki nam kažejo na Božji prst, kot to trdijo škofje v svojih priporočilnih pismih.

Da bi dopolnili to delo, želimo predvsem dvoje: končno veljavno potrditev konstitucij in popolno pravico izdajati odpustnice.

To sta dve uslugi, ki ju prosim s ponižno in vztrajno prošnjo. Da boste mogli v trenutku videti stanje družbe, prilagam:

- 1. kratek seznam listin o tej družbi,*
- 2. več izvodov konstitucij zadnje izdaje,*
- 3. izjavo o majhnih spremembah, ki jih je izkušnja pokazala kot zelo koristne za utrditev družbe. Vaša dobrota in naklonjenost naj dodasta še, kar manjka.*

In medtem ko to pomembno zadevo polagamo v roke Gospodu, vsi člani družbe, ki jim je vsem v čast, da se imajo za vaše sinove, iz vsega srca in pobožno molimo k Bogu, da bi vam navdihnil, kar je najboljšo v njegovih očeh.

Medtem se kleče pred vašimi nogami, bolj srečen kot vsi drugi, s to prošnjo podpisujem.¹²⁸ Najponižnejši sin duh. Janez Bosko, vrhovni predstojnik

Turin, 1. marca 1873

O Brevis notitia in o novi izdaji konstitucij smo že govorili.

V Declarationes (De Regulis Societatis Salesianae aliqua declaratio) don Bosko razlaga, kako je bilo sprejetih trinajst Animadversiones leta 1864, se pravi šest (1, 2, 6, 10, 12 in 13) popolnoma, tri (5, 7 in 11) sprejete, vendar brez omembe v pravilih in ena (3), ki je bila že sprejeta pa spet odstranjena na predlog mons. Gastaldija ter končno še ena (4), o kateri se še razpravlja.

8. je predlagala, da bi člani več kot eno uro na dan (plusquam unius horae spatium) posvetili premišljevalni in ustni molitvi in da bi vsako leto bili deset dni (per decem dies) na duhovnih vajah. Kakor smo rekli, je postavil ne manj kot eno uro molitve na dan in vsako leto deset ali vsaj šest dni duhovnih vaj.

9. je hotela ukiniti poglavje O zunanjih. Prenesel ga je iz konstitucij v dodatek, kjer bi ga pustil, če bi Sveti sedež v to privolil.

¹²⁸ Izvirno latinsko besedilo v MB X, str. 700-701.

5. je zahtevala privolitev Svetega sedeža v prodajo in prevzemanje dolgov, 7. je zahtevala isto za ustanovitev novih postojank in za sprejem semenišč in 11. na tri leta poročilo o stanju družbe sveti kongregaciji, kar je že sprejel in vedno izpolnjeval, ne da bi to vnesel v konstitucije zaradi previdnosti v tistih časih.

3. zadeva se tiče oprostitev od zaobljub. V konstitucijah iz leta 1864 je rečeno: Če mora kdo iz pametnega razloga in po posvetu s predstojniki zapustiti družbo, ga od zaobljub lahko odveže vrhovni predstojnik matrne hiše. Don Bosko je v smislu opombe v prvi izdaj pravil v latinskem jeziku napisal, da je predstojnik lahko odvezal od triletnih zaobljub in da je za odvezo od večnih zaobljub moral prositi v Rim. Toda v zadnji izdaji je, medtem ko je izjavljal, da je pripravljen sprejeti kakršno koli odločitev svete kongregacije, znova napisal, da lahko vrhovni predstojnik da odvezo tudi od večnih zaobljub, in to po nasvetu turinskega nadškofa, ki mu je z besedo in pisno zagotavljal, da je to v moči vrhovnega predstojnika pri vseh tovrstnih redovnih družbah. Tudi iz tega se vidi nadškofov namen, da bi imel kolikor mogoče salezijansko družbo daleč od neposredne odvisnosti od Svetega sedeža.

4. se tiče odpustnic za podelitev svetih redov. O tem se je še razpravljalo v upanju, da bo Sveti sedež to neposredno pravico podelil.

Don Boskova prošnja ni omenjala novih priporočilnih pisem, vendar je kmalu prejel vse, za katere je prosil, ter jih tako, kakor so prihajala, izročal mons. Vitelleschiju.¹²⁹

Prva so bila pisma škofov iz Casaleja in iz Savone, ki sta popolnoma soglašala in nista postavljala nikakršnih omejitev.

Priporočilno pismo mons. Gaudenzija iz Vigevana ne bi moglo biti bolj obširno in prisrčno. Potem ko je podčrtal, da ime duhovnika don Janeza Boska odmeva »polno spoštovanja po vsem Piemontu«, ker »ga vsi občudujejo zaradi opravljenih del« in »zato ni potrebno« njegovo priporočilo, ker »dela svetega duhovnika govorijo sama po sebi«, pa mu je vendar »zelo ljubo, da lahko izreče to pričevanje občudovanja in hvaležnosti«, ki ju čuti »za duhovnika«, ki ga »je vedno občudoval in v katerem je od začetka njegovega delovanja« vedno gledal »človeka, ki ga je Gospod vzbudil v slavo katoliškega duhovništva in v dobro človeštva«.

Tudi mons. Siboni, škof v Albengi, je poslal nadvse laskavo priporočilo. Od nje ga hranimo tudi odgovor na okrožnico mons. Gastaldija, v katerem se zdi, da privoljuje v njegove predloge, vendar ne skriva občudovanja do don Boska in do salezijanskega dela in potem preide na skrbi, ki jih ima tiste dni zaradi svoje škofije.¹³⁰

Samo nadškof iz Genove privoljuje v pogoje mons. Gastaldija, četudi ne pozabi omeniti odličnih uspehov zavetišča v Sampierdareni.¹³¹

Don Bosko je prosil mons. Manacordo, da bi mu v kakem prostem trenutku

¹²⁹ Gl. MB X, str. 894.

¹³⁰ Gl. MB X, str. 996.

¹³¹ Gl. MB X, str. 929.

med tolikerimi posli napisal dve vrstici priporočila. Ta je izbral dan, ko je moral odpotovati v Assisi, in je med vrnitvijo v Rim s svinčnikom napisal svoje priporočilo, ga prepisal na lepo in dal don Bosku, ki ga je 11. marca 1873 brez odlašanja izročil mons. Vitelleschiju ter mu rekel, da nima več drugih.

Tajnik svete kongregacije je vse predložil svetemu očetu, ki je prebral imena tistih, ki so jih napisali, nato pa mu ponudil priporočilno pismo mons. Manacorde in rekel: »Berite to.« Pozorno je bral in bil zadovoljen, tako da drugih sploh ni hotel več videti. Vzkliknil je:

»Torej, zadovoljite mi don Boska.«

Priporočilno pismo mons. Manacorde je bilo zares najlepše, skoraj si upamo reči razglas Božjega svetnikovega poslanstva.

V prevodu se glasi takole:

Preblaženi oče!

Že od leta 1844 obstaja v Piemontu družba z naslovom sv. Frančiška Saleškega, ki jo je priklical v življenje odlični duhovnik Janez Bosko iz turinske škofije, ki je od svojih otroških let s pošteno zabavo, z dobrimi besedami in lepim zgledom poučeval dečke o Božjih stvareh. Veselost in dobrohotnost, ki ju je odražal, sta mu, ne da bi se tega zavedal in na to mislil, pridobili tako dobro ime, da je z močjo, prepojeno s krščansko ljubeznijo, pritegoval otroke. Ni prejel zastonj milosti nebeškega razsvetljenja in je zato rasel v milosti pred Bogom in ljudmi. Mladina se je, pritegnjena samo s sredstvi krščanske ljubezni, zbirala okoli njega v veliko veselje Turinčanov in okoličanov. Tako je nastala družba, ki je bila leta 1869 na prošnjo škofov ustanovljena kot redovna družba preprostih zaobljub, pod vodstvom vrhovnega predstojnika zgoraj imenovanega Janeza Boska, medtem ko so odložili končno potrditev konstitucij. Ko nas je sedaj zgoraj imenovani duhovnik prosil za priporočilno pismo, da bi laže dosegel od Apostolskega sedeža končnoveljavno odobritev, v vesti pred Gospodom izpričujemo, kar smo videli z našimi očmi in slišali z našimi ušesi, z namenom, da bi imenovana družba, podprta z oblastjo Apostolskega sedeža, prinesla, kakor je to delala do sedaj, dobre sadove tudi našim zanamcem.

To je zares gorčično zrno, ki, čeprav je najmanjše med semeni, zraste v največje med vsemi zelišči in razprostira široke veje, v katerih bivajo ptice neba. Tako je ta družba od skromnih začetkov v moči rose Božje milosti, rekli bi po čudežu Božje previdnosti, zrasla v kratkem ob splošnem občudovanju v veliko drevo, v katerem zlasti najrevnejši dobivajo svoje zatočišče in, kar je največ, se hranijo z nebeškim kruhom. Vsi enoglasno pričajo o dobrem, ki ga ta ustanova dela vsak dan, ki meče kot goreč svetilnik svoje žarke povsod, tako da se ni čuditi, da dečki od vseh strani prihajajo v salezijanski oratorij, pritegnjeni od blagih dišav, ki prihajajo iz virov krščanske ljubezni. Tu se duše bogatijo s krepostmi, tu živi pristna vera, se goji trdno upanje in ljubezen brez hinavščine. Tukaj vzgajajo dečke v kreposti in modrosti, pobožnosti, velikodušnosti, ljubeznivosti in odkritosrčni dobrohotnosti.

Nadarjeni imajo priložnost se šolati, drugi se glede na naravne sposobnosti vadijo v raznih obrteh, kakor tudi v glasbi, vse to pa ne toliko zaradi zaslužka kakor zato, da bi si ustvarili pošteno izhodišče za življenje, ko bodo zapustili zavod. To je pomembno zlasti še zaradi težkih časov, v katerih živimo. Tako nastajajo povsod majhni oratoriji pod varstvom kakega svetnika, kjer se vzgajajo dečki v pobožnosti s krščanskim naukom, s sveto mašo, s pobožnimi spodbudami, s prejemanjem zakramentov pa tudi s pošteno zabavo, brez katere si ne moremo zamisliti mladostne dobe.

Odlični člani te družbe, ki vodijo šole, to, kar so zastonj prejeli, tudi zastonj dajejo z ljubeznivimi besedami, s spisi in zgledom. Salezijanska družba je brez dvoma sol, s katero se soli sodobna družba, in luč tistim, ki imajo oči, pa ne vidijo in so v temi največje nevednosti; je glas, ki doni po cestah in trgih ter varuje vse uboge fante pred slabim kvasom in jih poučuje o Božjih zapovedih. Prav tako moramo omeniti to, kar vsi imajo za nadvse koristno, to je tiskarna, kjer tiskajo veliko knjig po zaslugi in žrtvah članov iste družbe.

Te in druge sadove moramo pripisati tej odlični ustanovi, kjer v noviciatu z vsakdanjimi nagovori in drugimi duhovnimi vajami rektor goji njihovo duhovno življenje in jih spodbuja k učenju in dobroti. Rekli smo noviciat, naj povemo manj prikrito kot drugi, pravi noviciat, kot ga mora imeti ustanova, ki deluje za korist duš. Kajti ni človeka, ki ne bi videl, da če bi to delali javno in z zunanjim bliščem, pred očmi uničevalcev redov, ne bi bilo mogoče ne postaviti v nevarnost njihov obstoj. Zato mi potrpežljivo izročamo v roke Božje previdnosti vse, kar bi si še popolnejšega mogli želeli, da bo Bog, ko se bo vrnil mir, podelil vse, kar je potrebno za izpolnitev njegovega dela. Kot dokaz za to, da so salezijanski gojenci v tem dobro vzgojeni, in ne da bi navajali druge razloge, povejmo, da iz njihovih zavodov vsako leto prihaja nič manj kot po sto kandidatov za duhovniški poklic in tako predstavljajo gotovo ne najmanjše število tistih, ki v Piemontu vstopajo v seminarije in se odlikujejo ne samo po svojem številu, temveč tudi po svoji dosedanji vzgoji.

Zato prošnjam duhovnika Janeza Boska pridružujemo tudi naše in prosimo, da bi bile uslišane. Vrhovni sedež, kateremu obljubljam popolno pokorščino in spoštovanje do smrti, bo, podprt z Božjo modrostjo, presodil, kaj je prav.

Rim, 2. marca 1873

+ Emilij Manacorda, škof v Fossanu

Ta priporočila so naredila odličen vtis in brez odlašanja so sklenili postaviti posebnega konzultorja, ki bi pregledal konstitucije in izrekel svojo sodbo, čeprav izjave mons. Gastaldija, ki jih je predložil tako ustno kakor pisno, niso ostale brez vprašaja.

»Postopek za našo družbo,« je 12. marca 1873 pisal don Berto don Lemoyne, »je v teku in pričakujemo dober izid.« Medtem pa je poročal tudi o naslednjih nadrobnostih.

Na nekem obisku pri mons. Fratejacciju je pogovor nanesel tudi na dokončno potrditev konstitucij salezijanske družbe in monsijor je dejal don Bosku:

»Menim, da bo turinski nadškof storil veliko.«

In don Bosko: »Oh, ne.«

»Kako? In vi ste ga predložili za škofa v Saluzzu in potem za nadškofa v Turinu.«

»Glejte, monsinjor, jaz pravim kakor Koriolanova¹³² mati: Če ne bi imela sina, sedaj ne bi bila sužnja. Tako je z menoj. Če ga ne bi naredil za škofa, bi imel sedaj eno težavo manj.«

»Vse do sedaj nisem vedel, da bi bil nasproten redovnim ustanovam.«

»Res je, marsikaj je narobe, zato je dobro, da se popravi tisto, kar je treba popraviti, vendar naj se pri tem ne razbija.«

Monsinjor je menil, da bi ga bilo treba opozoriti.

»So ga že. Papež ga je opozoril. Suspendiral je na levo in desno za prave malenkosti in sedaj v Turinu počne isto. Glejte, obvezuje nas, da mu moramo prinašati v pregled aritmetične knjige, letopise itn., in jih drži pri sebi in mi moramo prekiniti naše delo.«

»To se mi zares zdi čudno. Opazoval sem ga na cerkvenem zboru, ko je nosil daljši talar, kot je navada, in to mi je dalo misliti. Nevarnost je, da se bo taka vrsta ljudi zapisala janzenizmu. Oh, zares mi je žal. Še dobro se spominjam, kako ste vi, ko ste predlagali škofo, govorili: To je najbolj svet škof, kar sem jih predlagal. Bil je mons. Galletti. Toda ta je najboljši izmed vseh. In to je bil mons. Gastaldi. Ubogi don Bosko, kako hudo mi je!«

Dejansko je bila pot, ki jo je svetnik moral prehoditi, še dolga, polna kamenja in trnja.

Dne 22. marca 1873 je odšel iz Rima in se 30. vrnil v oratorij. Don Cagliero mu je podal naslednje poročilo:

Med njegovo odsotnostjo je bil pri nadškofu, da bi se dogovoril za podelitev svetih redov, in po zaupnem pogovoru mu je nadškof dejal:

»Glede tega mi je rektor don Soldati dejal, da je eden izmed vaših duhovnikov šel v semenišče, tam kričavo govoril in žalil predstojnike ter dajal slab zgled semeniščnikom.«

»Oprostite, ekscelenca,« je vzkliknil don Cagliero, ne poznam zadev, toda človek, ki smo ga poslali, je don Bologna, ki ima močan glas in govori tudi v oratoriju zelo glasno. Človek, ki prihaja s hribov in se ni odvalil kričati.«

»Na vsak način ga morate opozoriti, ker to ni prav.«

»Ekscelenca, bodite mirni, zagotovo ga bom opozoril. Toda zakaj gre don Soldati, ki je bil moj tovariš v šoli, za tako malenkost takoj nadlegovat monsinjorja? Saj bi to lahko povedal meni in bi vso stvar mirno uredili.«

Da ne bi nikdar izrekel česa takega! Nadškof je vrgel po tleh spisec ordinandov, ki ga je držal v roki, in je spustil vrsto očitkov, kar je trajalo celo uro.

Ko je končal, je don Cagliero tiho pobral papirje, se priklonil in ves žalosten

¹³² Hrabri general v boju proti Volskom (r. 527 pr. Kristusom) – op. prevajalca.

odšel. Od tistega dne je bil don Calgiero primoran, da se je obnašal diplomatsko, kar pa ni ugajalo mons. Gastaldiju, ki ga je sicer zelo spoštoval.

Tudi don Bosko je ob raznih priložnostih videl, da pretirava. Nekega dne, ko je komaj vstopil v nadškofovo pisarno, je, medtem ko je pisal, vzdiknil:

»Oh, don Bosko! Ali veste, da imam v rokah zelo resno zadevo?«

»Seveda. Saj je to, kar dela nadškof, vedno zelo pomembno.«

»Toda tukaj gre za čisto poseben primer. Podpisati moram dopis nekemu kanoniku.«

»Za napredovanje?«

»Kakšno napredovanje! Gre za suspenz ‚a divinis‘ (svetih opravil).«

»Prosim vas, dobro pretehtajte zadevo.«

»Stvar je zelo resna in informacije so točne.«

»Bi lahko vedel, kdo je ta kanonik?«

»N. N.«

»Iz Chierija?«

»Da, iz Chierija.«

»Monsinjor, pomislite, da ima ta kanonik neoporečen sloves v Chieriju. Ves Chieri ga spoštuje in ceni. To bi bilo pohujšanje. Cerkevna oblast bi s tem veliko izgubila.«

»Kljub temu je treba to storiti,« je dodal nadškof odločno. In tako je tudi storil. Šlo je za neko kapelo. Kanonik je bil malo trmast. Ko je dobil novico o suspenzu, ki ga ni pričakoval, je zbesnel, pritekel k don Bosku in ga prosil, da bi ga sprejel v eno izmed svojih hiš in ga tako rešil zadrege, v kateri se je znašel. Don Bosko ga je poslal v Alassio, pa ne brez nadškofove ogorčenosti.

7.6. NOVA POLENA POD NOGE

Tisti, ki so poznali mons. Gastaldija, so v njem videli dve osebi: javno, avtoritativno, neuklonljivo osebo in zasebno z zlatim srcem, velikodušnega in ljubeznivega vedenja. Tako zelo mu je bilo za rešitev duš in krepostno življenje duhovnikov, da je pokleknil pred nekim nesrečnežem, ki je zapustil duhovniški stan in živel z neko žensko, in ga prosil, da bi se vrnil na pravo pot. Obljubil mu je, da mu bo priskrbel vse potrebno za življenje in pomagal celo njegovi družini. Pa mu ni uspelo. Vendar se je še naprej trudil, da bi rešil to dušo.

Sloves, ki ga je imel don Bosko, ugled, ki ga je samo po sebi umevno imel v salezijanskih hišah, in zlasti zaupljivost, ki je je bil deležen pri svetem očetu, so pomenili zmanjšanje njegove nadškofovske avtoritete. Kot odločen v obrambi svojih pravic, je kar naprej pretiraval v svojih odločitvah. Gospod je to dovoljeval, da je dajal don Bosku priložnost, da je z velikanskimi koraki napredoval na poti popolnosti in istočasno dal naši družbi čim boljša pravila.

Don Bosko je prosil, da bi mu izdal potrdilo, da ne bo delil svetih redov na soboto ‚sitientes‘, ko bi rad poslal diakona Alojzija Lasagna in Janeza Krstnika Baccina, dva bodoča slavna misijonarja, da bi ju posvetil v duhovnika in ju zato predstavil kakemu drugemu škofu. V odgovor je njegov tajnik prinesel pismo brez podpisa, a pisano z nadškofovo roko:

»Vsakokrat, ko kak član Oratorija sv. Frančiška Saleškega prosi nadškofijsko pisarno v Turinu, da bi prejel svete redove ali da bi prejel potrdilo za dovoljenje, da sme prejeti redove v kaki drugi škofiji, mora predložiti potrdilo predstojnika imenovanje družbe ali njegovega namestnika. V njem mora biti navedeno ime, priimek, rojstni kraj, škofija in potrdilo, da je vstopil v družbo pred 14. letom starosti; da je naredil triletno zaobljube in ni še dokončno vezan; da je uspešno opravil izpite; zakaj se ni predstavil na posvetitev, ko je nadškof delil redove.

Tako potrdilo naj se predloži za diakona Alojzija Lasagna in Janeza Baccina.

Velečastiti gospod don Bosko!

Semenišče, 10. aprila 1873

Monsinjur nadškof mi naroča, naj pišem vaši veleugledni osebnosti, da on ne more povedati ničesar razen to, da vi potrdite, da sta dva gospoda, ki naj bi prejela duhovniško posvečenje prihodnjo veliko soboto, dobro opravila potreben izpit na nadškofijski kuriji v Turinu. V globokem spoštovanju vas pozdravlja najvdanejši služabnik T. Chiuso, tajnik

Nadškof ni mogel zahtevati, da bi izpit iz teologije, ki ga je Tridentinski cerkveni zbor nalagal škofu, ki je delil redove, moral opraviti v Turinu. Ker pa se je nadškofu zdelo, da je posvečevanje v drugih škofijah, ko on sam ne bi posvečeval v svoji stolnici, samo izgovor, medtem ko so bili salezijanski družbi potrebni duhovniki, so mu rekli, da se bosta predstavila na izpit. Toda on je bil že odločen, da bo metal polena pod noge, in je zato zahteval, da bi morali vložiti prošnjo že štirideset dni prej.

Ker je bilo to nemogoče, so ga znova prosili, da bi izjavil, da ne bo imel ordinacij na veliko soboto, da prosilcev ne sprejme na izpit in da noče izdati omenjenega potrdila.

Nadškof je še pomnožil zahteve in zahteval, da naj tisti, ki hoče prejeti redove, štirideset dni prej pride k njemu, da ga bo vprašal po imenu, priimku, kraju rojstva, kraju, kjer je opravil prvo šolanje, preden je vstopil v družbo, o letih, ki jih je preživel v družbi, ali ima začasne ali večne zaobljube ter kdaj in zakaj je vstopil v družbo, ali je bil zadovoljen s svojim poklicem, zakaj ni ostal v škofiji itn. itn. S takim natančnim poizvedovanjem je hotel pokazati, da gre dejansko za škofijsko ustanovo.

Tak način ravnanja je v nekaterih vzbudil nemir in vznemirjeno vest, pri drugih pa je pripeljal do izgube poklica. Toda ‚pro bono pacis‘ (zaradi miru) so se vdali, čeprav je bilo tako početje v nasprotju s cerkveno disciplino.

Njegova stalna tožba se je glasila, da don Bosko skrbi samo za svoje poklice in ne za škofijo. Nekega dne je pogovoru z raznimi osebnostmi v cerkvenem konviktu o potrebnosti poklicev sklonil glavo in vzkliknil:

»Je kraj, kjer fante vzgajajo za vse kaj drugega kot za pomoč škofiji.«

Vsi so razumeli, kaj je hotel s tem povedati. Don Askanij Savio, repetitor moralke, je vzel v roke seznam duhovnikov, ki so bili v konviktu, in dejal, da samo štirje ne prihajajo iz don Boskovega oratorija.

Nadškof mu je odvrnil: »Vi si vedno izmišljujete kaj novega.«

»Tudi vi, eksclenca,« mu je don Savio smehljalje se odvrnil.

Ko je slišal, da je vse pripravljeno, da bi dokončno potrdili konstitucije, je znoval pisal kardinalu Bizzariju, prefektu kongregacije, celo vrsto pritožb in obtožb.

Veleugledna eminenca!

Turin – Semenišče, 20. aprila 1873

Imam za svojo neizogibno dolžnost, da izrazim vaši eminenci in po vas Sveti kongregaciji za škofo in redovnike stanje Kongregacije sv. Frančiška Saleškega, ki jo je ustanovil velečastiti duhovnik Janez Bosko iz moje škofije. Glede tega mi je močno pri srcu, da bi vaša eminenca izrazila stališče o tem, ali je že potrjena od Svetega sedeža in zato uživa vse pravice in predpravitve redovnikov, ali jo je treba imeti za družbo, ki je deležna dobrohotnosti Svetega sedeža, in da tisti privilegiji, ki jih je že prejela, veljajo samo začasno ‚ad experimentum‘ (za poskušnjo) in ne obsega vseh privilegijev redovnikov.

Ta družba je bila ustanovljena s privolitvijo turinskega nadškofa Alojzija Fransonija, se nadaljevala s privolitvijo njegovega naslednika mons. Aleksandra Riccardija in z mojo privolitvijo in želim, da bi delovala še naprej za krščanski pouk in vzgojo mladine. Toda njenih pravil še nisem potrdil niti jaz, ker me za to nihče ni prosil, niti kateri mojih prednikov. Sicer pa se jaz ne bi čutil pripravljenega, da bi ta pravila potrdil taka, kakor so sedaj in kakor so jih natisnili v tiskarni te družbe. Tam namreč ni pravil za dober noviciat, brez katerega nikdar ne bo dobrih redovnikov, in zato družba nikdar ne bo imela upov za dobro prihodnost.

V tej točki glede noviciata se po mojih mislih gospod don Bosko zelo moti. Menim, da morajo osebe, ki hočejo delati zaobljube v družbi, imeti za seboj dve leti vaje v ponižnosti in zatajevanju samega sebe, da dosežejo popolno ravnodušnost v vsem. To je bistvena sestavina redovništva. Morajo se vaditi v izpolnjevanju posebne asketike, kakor je to običaj v redovih in zlasti še v Jezusovi družbi. Gospod don Bosko pa nasprotno meni, da lahko pripusti k zaobljubam fante, ki so kot dečki vstopili v njegove zavode in so jih sedem pa tudi osem let pozorno opazovali in ugotovili, da so pobožni, čisti, ubogljivi, zatajevani in da je to zadosti, da jih lahko pripusti k zaobljubam. Toda to je po mojem mnenju zmota, kajti izkušnja kaže, da so ti fantje odlični kristjani, vendar pa ne zadosti vzgojeni v duhu zatajevanja, stanovitnosti odrekovanja in ravnodušnosti, brez katerih ne bodo mogli biti nikdar dobri redovniki in vztrajati v poklicu.¹³³

Zato so zaradi pomanjkanja noviciata izstopili že nekateri, ki so naredili večne zaobljube in za katere se je zdelo, da so popolnoma trdni v svojem poklicu. In ti so mi, ko

¹³³ (Opomba monsinjorja nadškofa). Tako v Jezusovi družbi, ki ima veliko članov, ki so kot dečki rasli v njihovih kolegijih in so 7, 8 in 9 let bili njihovi gojenci, niso oproščeni niti enega dneva noviciata.

sem jih vprašal, zakaj so izstopili, odgovorili, da niso imeli priložnosti, da bi opravili dober noviciat, niso imeli priložnosti, da bi se zadostno oblikovali v redovnem duhu. Sedaj pa ta družba, ne da bi imela slab namen, povzroča nemajhne motnje v cerkveni disciplini in bojim se, da se bo to zgodilo tudi v drugih škofijah, in sicer na ta način: Predstojnik ima dovoljenje, da lahko predstavi za svete redove fante, ki so vstopili v njegove šole pred 14. letom starosti, četudi nimajo premoženja, so pa naredili triletne zaobljube. Če bi zaobljube obnovili in ostali v družbi, bi bilo vse v redu. Dogaja pa se, da nekateri fantje, ki ne zmorejo plačevati mesečnine v semenišču, vstopijo v družbo, kjer brezplačno opravijo študij in so ordinirani, 'titulo Mensae communis' (na naslov skupne mize). Po izteku triletnih zaobljub izstopijo in se predstavijo škofu, da jih sprejme v svojo škofijo. Toda tukaj manjka premoženje in kak študij so opravili in kako vzgojo so dobili. Je to v skladu s tem, kar dobivajo v škofiji? Če bi bil vsaj don Bosko tisti, ki jih je izbral in vzgajal, toda to so bili drugi, ki nimajo niti duha niti bistrovidnosti niti don Boskove miselnosti. Ko sem bil škof v Saluzzu, so posvetili enega mojih škofljanov v tej družbi in ga kmalu zatem odpustili, ker so odkrili, da je nezmeren v pijači, in tak je še sedaj. Zato se mi zdi, da je pogoj, da se predstavljajo za svete redove samo z začasnimi zaobljubami, prelahka možnost, da tisti, ki nimajo namena, da bi postali redovniki, ki v duhovniškem stanu ne iščejo drugega kot samo zaslužek in ki brez najmanjšega izdatka pri don Bosku najdejo možnost, da se dajo posvetiti in se po preteku triletnih zaobljub predstavijo škofu, da jim on poskrbi cerkveni preužitek, nevzdržen. Škof pa mora zanje zaradi duhovniškega značaja, čeprav jih je na začetku, ko so se predstavili za duhovniško preobleko, zavrnil, poskrbeti.

Stvar pa postane še bolj skrb vzbujajoče, ko gospod don Bosko v moči dovoljenja, ki pravi, da ga ima, predstavi za svete redove tudi fante, ki so vstopili v njegovo družbo po 14. ali celo 20. letu. Tak iz semenišča odpuščen klerik se predstavi don Bosku, ta ga sprejme tudi brez škofovega dovoljenja in ga pošlje za učitelja v kak zavod v kaki oddaljeni škofiji. Tako jih npr. pošilja iz Turina v Varazze v škofiji Savona ali v Alassio v škofiji Albenga. Ta fant, medtem ko je učitelj v šoli, študira teologijo in don Bosko ga ob svojem času predstavi škofu, ki ga brez nadaljnega posveti v duhovnika. Posvečeni fant izpolni kmalu svoje triletne zaobljube, se vrne domov in je duhovnik, ne da bi njegov škof o tem sploh kaj vedel in bi ga je celo imel za nesposobnega.

Končno v tej družbi ni možnosti, da bi se vzgojili duhovniki, dobro podkovani v racionalni filozofiji in v svetih vedah, ker opravljajo študij, medtem ko poučujejo latinščino in druge gimnazijske predmete. Poleg tega pa je Sveti sedež odločil, da morajo študenti teologije te družbe v Turinu obiskovati nadškofijsko semenišče. Vendar je don Bosku uspelo, da so ga oprostili tega pogoja.

Za praktični sklep bi predlagal naslednje:

1. Pravila te družbe naj takoj pregleda turinski nadškof in skuša dobiti potrebno potrdilo. Če bi nadškof zavrnil potrdilo, naj svoje razloge predloži škofom v Casaleju, Savoni, Albengi in nadškofu v Genovi, kjer ima gospod don Bosko svoje zavode. Vsi skupaj naj predložijo potrdilo.

2. Gospod don Bosko ne more predstaviti za svete redove nikogar, ki ni vstopil v nje-

gove šole pred 16. letom in potem od svojega vstopa ostal vedno tam in ni nikdar izstopil.

3. Don Bosko ne more predstaviti za prejem subdiakonata nikogar, ki ne izpolnjuje pogoja pod 2. in ni naredil večnih zaobljub, od katerih lahko odveže samo papež.

4. Vsi študenti teologije morajo vsaj štiri leta obiskovati šole v semenišču tistega kraja, kjer je njihov zavod. Zato naj v krajih, kjer ni škofijskih semenišč, nimajo osebja, ki je dolžno študirati teologijo.

5. Vsi pripravniki, ki jih don Bosko predstavlja za prejem svetih redov, se morajo pred ordinacijami predstaviti krajevemu škofu z vsemi potrebnimi listinami in pokazati, da so vstopili v šole družbe pred 16. letom, da jih niso nikdar zapustili, da so naredili večne zaobljube (če gre za višje redove), da so obiskovali škofijsko teološko šolo in jih je škof podvrgel strogemu izpitu, kot ga predpisuje Tridentinski cerkveni zbor sess. 23, c. 12.

Vse to predlagam Sveti kongregaciji in predvsem vaši eminenci in končujem z izjavo, da se zelo bojim, da bo ta družba, če ne bodo storjene takojšnje odločitve, zaradi pomanjkanja pravilne discipline in klene teološke izobrazbe in s tem zaradi pomanjkanja zadosti izobraženih članov životarila, dokler bo živel njen ustanovitelj. Po njegovi smrti pa bo vse propadlo in bodo opeharjene mnoge dobrodelne osebe, ki so pomagale pri izgradnji družbe.

Menim, da sem tudi jaz v številu teh, kajti videl sem jo rasti in sem sodeloval pri njenem nastajanju kot profesor in škof, in to s svojim denarjem. Vedno sem spodbujal ustanovitelja in ga podpiral s svojim odobravanjem. Nisem mu govoril o pomanjkljivostih, da mu ne bi vzel poguma in tudi zato, ker takrat nisem imel jurisdikcije nad to ustanovo. In ker so bili časi zelo težki, sem menil, da lahko zatisnemo eno oko zaradi neposrednega dobrega, ki ga je ustanova delala, in v upanju, da bo Božja previdnost vse pravilno uredila. Toda sedaj, ko je ta ustanova del moje škofije in ko imam dolžnost, da presojam stvari tako, kakor so, in ko vidim, da ustanova, čeprav se zdi, da je močno zrasla, nima pravih osnov, se mi zdi nujno, da izrečem svojo zaskrbljenost tej sveti kongregaciji kot dejavniku, ki naj poskrbi, da bo imenovana ustanova dobila trdno osnovo in trajen obstoj.

Priklanam se in vam poljubljam sveti škrlat ter si štejem v čast, da se lahko imenujem vaše eminence vdanega služabnika.

+ Lovrenc, nadškof v Turinu

Ne bomo zavračali monsinjorjevih trditev, ker vsak, ki bere, vidi, da so pretirane in neresnične. Naj samo omenimo njegovega škofljana, ki ga je on kot škof v Saluzzu posvetil v duhovnika: ta človek ni bil nikdar član salezijanske družbe in ga je škof sam posvetil proti don Boskovemu mnenju z rednim cerkvenim naslovom.

Kar se tiče popolnega pomanjkanja noviciata, naj povemo, da je teklo vse v najprimernejši obliki za tiste čase in glede na začetek ustanove: pripravniki za vstop v družbo so delovali v korist mladine tako, da so živeli z njo, se z njo učili v učilnici, bili z mladimi v spalnici, v cerkvi, na dvorišču, na sprehodu, in tako, da so se žrtvovali s tem, da so poučevali v dnevni in večerni šolah, istočasno pa

so tudi sami študirali. V tistih časih ni bilo mogoče delati drugače. Pobožne vaje pa so se nenehno opravljale. Mons. Ghilardi, škof v Mondoviju, ki je dobro poznal življenje v oratoriju, je sprejel v svojo hišo don Duranda, da bi tam opravil duhovne vaje za sprejem redov. Večkrat ga je vzel s seboj na sprehod. »Kaj pa duhovne vaje?« je spoštljivo pripomnil dobri sobrat. »Kaj duhovne vaje?« mu odgovarjal monsinjor, »vi jih v oratoriju opravljate vse dni, od prvega do zadnjega dneva v letu.« Don Bosko je bil prepričan, da je bolje danes storiti tisto malo dobrega, ki ga lahko, kakor pa čakati, da bomo jutri lahko storili bolje, kajti boljše, je imel navado reči, je sovražnik dobrega.

Nadškofa je skrbelo, da bi don Bosko prejel popolno dovoljenje za izdajanje odpustnic, in je zato predlagal, da jih lahko daje samo tistim, ki so vstopili v salezijanske hiše namesto pred 14. tudi pred 16. letom, drugim pa ne.

Drugo, kar je jezilo nadškofa, je bilo, da je don Bosko nekatere, ki so izstopili iz nadškofijskega semenišča, sprejemal v svoje zavode. Nekateri so zapuščali semenišče, ker so se čutili poklicane za redovno življenje, drugi pa so odhajali zaradi malo čudnega značaja rektorja don Soldatija. Ta na primer (poroča don Amossi) semeniščnikov ni naslavljajal s ti, ker niso bili njegovi sorodniki, ni jih klical z vi, kajti to je za služabniško osebje, toliko manj še lei (vi), ker niso bili njegovi predstojniki. Klical jih je z lui (on), kot na primer ‚On govori vedno v času molka, on ravna grdo s svojimi tovariši. Danes zjutraj je on bil med mašo raztresen.‘

Tiste dni sta zapustila semenišče dva klerika, neki Borel ali Borelli in Angel Rocca. Prvega je don Bosko sprejel, da bi lahko opravil duhovne vaje in se tako odločil o svojem poklicu. Po enem tednu je slekel duhovniško obleko in se vrnil domov. Drugi pa je bil odločen, da bo postal salezijanec, in don Bosko ga je poslal v Lanzo, da preizkusi naše življenje. Nadškof je za to zvedel in takoj dal pisati:

Velespoštovani gospod!

Turin, 29. aprila 1873

Velečastiti monsinjor naš nadškof mi je naročil, da naj pišem vaši uglednosti, da ga močno boli, da ste sprejeli fanta Borela in Rocca v zavod v Varazzeju oziroma v Sampierdareni in v Lanzo. Boli ga zato, ker ste ju sprejeli kot klerika, medtem ko je Borel sam izjavil, da se ne čuti poklicanega v cerkveno službo, in ker Rocca ni dal zadostnih znamenj za poklic. Zato monsinjor, če bi ta dva klerika iz oratorija prosila za svete redove, ne bo dal nikdar svoje privolitve. Istočasno pričakuje, da mu pojasnite svoj namen. T. Chiuso, tajnik

Ne vemo, kakšen je bil odgovor. Vsekakor pa nadškof ni bil zadovoljen in je dal naslednjo izrecno izjavo:

Velečastiti gospod!

Turin, 7. maja 1873

Njegova eksclenca monsinjor nadškof mi naroča, naj vam sporočim, da on na svojo veliko žalost ne bo mogel pripustiti k svetim rodovom nobenega člana Družbe sv. Frančiška Saleškega tako dolgo, dokler ne dokažete, da fanta Borelli in Rocca nista več v nobeni hiši vaše družbe, in dokler ne obljubite, da ne boste več sprejemali no-

benih fantov, ne teh dveh kakor tudi ne drugih, ki bi kdaj bili člani turinskega klera, brez dovoljenja nadškofijske pisarne.

V najglobljem spoštovanju ostajam vaše uglednosti najvdanejši služabnik T. Chiuso, nadškofijski tajnik

Mons. Bertagna je v informativnem procesu izjavil, da don Bosko »pri osebnih žalitvah, ki so se tikale njegove osebe, ni odgovarjal in jih je z občudovanja vredno žrtvijo pozabljal, če pa ga je kdo oviral pri ustanavljanju njegove družbe, tega ni lahko pozabil ali pa se je zaprl v molk.« Seveda ni mogel, da ne bi govoril o tem s pobožnimi in učenimi duhovniki, da jih je prosil za svet. »Bil pa je tako zadržan,« priča don Rua, »da je govoril samo s tistimi, s katerimi je bilo to potrebno. Jaz sam in drugi moji sobratje, ki smo bili vedno ob njegovi strani, smo ga zelo pogosto slišali govoriti o teh primerih. Omejeval se je na tiste svoje sinove, ki so mu pomagali, da je odpravljal take neprijetne primere, kot so tajniki in prepisovalci.«

Tokrat ga je nadškofova izjava zelo vznemirila. Preden mu je odgovoril, je šel za tri dni v Borgo San Martino, kjer je opravil duhovne vaje, in nato mu je kakor pred Gospodom povedal svoje mnenje.

Velečastita ekscelenca!

Borgo San Martino, 14. maja 1873

Pismi, ki ste ju naročili pisati svojemu tajniku gospodu Chiuso, zlasti še zadnje, sta mi dali veliko misliti, in da vam ne bi dal kakega prenačelnega odgovora, sem odšel v Borgo San Martino, kjer sem opravil tri dni duhovnih vaj, in sedaj vam bom kakor pred Božjim sodnim stolom povedal svoje mnenje o tej zadevi.

Rekli ste mi, da ne boste za svete redove sprejeli nobenega našega klerika več, če ne bomo iz naših zavodov odposlali klerika Borellija, ki ga že dva tedna ni več pri nas, in klerika Rocca. K temu hočete še potrdilo, da ne bomo sprejeli v naše ustanove nikogar, ki je bil kdaj član turinskega klera.

Ker vsega tega ne razumem, naj vam podam nekaj razmišljanja.

Če sta bila ta dva klerika izključena iz semenišča, ali ni potem vseeno, če se odpravita v kako redovno hišo, da razmislita o svoji usodi, se pripravita na kak izpit, ali se izučita kake obrti, da si bosta mogla pošteno služiti svoj vsakdanji kruh? Bosta morala ta dva klerika, ker nimata duhovniškega poklica, hoditi okoli kot brezdomca in se prepustiti negotovi in nevarni prihodnosti?

Zdi se mi potrebno, da jima pomagamo, da bosta našla kako mesto, kjer si bosta lahko uredila svojo prihodnost. Tako so delali in tako delajo škofje, s katerimi smo v stiku. Mogoče bo kdo rekel, naj prosijo za dovoljenje, in bi bila težava rešena. Odgovorimo lahko, da je prošnja za dovoljenje zanje prevelika težava, kakor tudi za družbo ali hišo, kjer bi želeli bivati. To je pogoj, ki ga ni v predpogojih in ga zato predstojnik ne more zahtevati. To toliko bolj, ker smo za to dovoljenje že večkrat prosili in nismo dobili odgovora. Morali bi pomisliti, da v teh primerih, ko so klerika izključili iz semenišča po nadškofovem naročilu in po njegovem ukazu, ne smeta biti sprejeta v nobeno hišo, da boste vi, tako se mi zdi, imeli veliko sovražnikov med njunimi prijatelji in sorodniki.

To toliko bolj, ker so nekateri že študirali in kdo zmed njih pa se začel učiti obrti. Ta izjava, za katero menim, da je nimate pravice zahtevati, bi postavila zid, ki bi ločil salezijansko družbo od škofijske duhovščine, v katere korist je bila ustanovljena in v tem smislu deluje že trideset let.

Če bi pa v tem smislu bila izdana od strani Cerkve, česar pa jaz ne vem, bi se ji brez nadaljnega podvrgel.

Za klerike pa, ki vam jih predstavljamo za podelitev svetih redov, lahko odklonite podelitev, če ste v njih ugotovili pomanjkljivosti. Če pa so vredni, potem gre za represalije iz razlogov, ki nimajo s tem nikakršnega opravka in s tem prikrajšate družbo, Cerkev in svojo škofijo za duhovnike, ki jih je tako in tako premalo.

Zdi se mi, da ta družba, ki brez vsakega dobička že od 1848 deluje v korist škofije, kateri je dala dve tretjini duhovnikov, zasluži kak obzir. To toliko bolj, če kak klerik pride iz semenišča in oratorij in ne stori drugega, kot spremeni kraj, deluje pa vedno v korist turinske škofije.

Dejansko takrat, ko vaša ekscelenca ni pripustila nekaj naših klerikov k svetim redovom, niste storili drugega, kot zmanjšali število duhovnikov, ki delujejo v tej škofiji.

Po tem, kar sem povedal, bi vas rad prepričal, da bi se zavedali, kakšni ljudje nas obdajajo, in bi na zvit način radi izsilili, da bi lahko razglasili: nadškof je prekinil odnose z ubogim don Boskom. Vi sami veste, da sem komaj pred nekaj dnevi z nemajhnimi žrtvami preprečil, da ne bi prišlo v časopisje določeno obrekovanje.

Želim, da veste, da iz pisarn v pisarne državnih uslužbencev romajo določena poročila in se širijo po Turinu. Iz teh poročil je razvidno, da če je kanonik Gastaldi postal škof v Saluzzu, je bilo to po zaslugi don Boska, in če je potem postal nadškof v Turinu, je to bilo zopet na predlog don Boska. Krožijo celo poročila o težavah, ki jih je bilo treba premagati. Tam so tudi razlogi, zakaj sem se zavzemal za vas; med drugimi tudi zaradi dejstva, da ste veliko pomagali naši družbi.

Vsem je dobro znano, koliko dobrega lahko storiva oba v skupni slogi, in hudobni bi se nadvse veselili najinih zdrah.

Sedaj bo vaša ekscelenca rekla: Kaj pravzaprav hoče don Bosko?

Popolno podvrženost in popolno soglasje s svojim cerkvenim predstojnikom. Nič drugega ne prosim kot to, kar mi je večkrat rekel sveti oče in kar ste mi vi večkrat rekli, ko ste bili še škof v Saluzzu. To je: v težkih časih, v katerih smo, potrebuje porajajoča se redovna družba vso mogočo pomoč ordinarijev, in če nastanejo težave, skupno iskanje rešitve, da jih premagamo. To pismo sem napisal z edino željo, da bi za oba veljala večja Božja slava. Če bi mi kdaj ušla kaka manj primerna beseda, vas prosim odpuščanja, medtem ko se izpovedujem za vaše ekscelence najponižnejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Nadškof je trdno vztrajal pri zahtevi, da mora don Bosko izdati izjavo, da brez privoljenja nadškofijske pisarne ne bo sprejel v svoje ustanove nobenega klerika, ki bi bil kdaj v škofijskem semenišču. V ta namen je svetoval kanoniku Marengu,

naj don Boska prepriča. Don Bosko je privolil.

29. maj 1873

V želji, da bi vedno ustregel željam njegove ekscelence, turinskega nadškofa, podpisani rade volje izjavljam:

1. Nikdar ne bom sprejel v ustanove svoje družbe nobenega klerika, ki je kdaj pripadal klerikom semeniščnikom naše nadškofije, razen če so bili v moči papeškega odloka z dne 1. marca 1869 sprejeti v družbo že pred 14. letom starosti, da bi se prišli učiti kake obrti. 2. Tako se je delalo tudi do sedaj in v tem ne bo nobene izjeme, razen s privolitvijo nadškofijske kurije. 3. Prepričan, da popolnoma izpolnujem željo imenovane ekscelence, menim, da je ta izjava dana v smislu predpisov svetih kanonov, ki hočejo zagotoviti popolno svobodo v izbiri redovnega poklica. 4. Če so potrebna še nadaljnja pojasnila, jih bomo dali na preprost namig cerkvenega predstojnika. Njegovi nasveti bodo vedno zakladi pisca

duhovnika Janeza Boska.

Ad majorem Dei gloriam.

Opomba v št. 3. ni ugajala nadškofu, ki je zato zavrnil izjavo, in je iskal vse mogoče poti, da bi zavrl odobritev konstitucij. V ta namen je ponovno zahteval od svojih škofov podanikov, da bi privolili v pogoje, ki jih je on postavil v priporočilnem pismu. Mons. Formica, škof v Cuneu, se je neprisiljeno norčeval iz njega:

Veleugledna ekscelenca!

Iz vsega srca se zahvaljujem vaši velespoštovani ekscelenci, da ste mi blagovolili sporočiti vaše mnenje o redovni družbi odličnega gospoda don Janeza Boska, in vam odpiram svoje srce in Domino (v Gospodu).

Nikakor si ne bi pomišljal, celo s polno pripravljenostjo bi privolil v priporočilo, ki ga je vaša ekscelenca dala temu tako zaslužnemu duhovniku, ki je meni tako zelo pri srcu.

Toda če bi mene prosil isti duhovnik za zasebno priporočilo, bi imel dvoje težav, da bi mu ugodil. Prva je ta, da četudi slava tako zelo obdaja don Boskove ustanove, jaz ne razpolagam s poročili o njegovi družbi, na osnovi katerih bi se mogel pridružiti modrim nasvetom vaše ekscelence. Druga težava je v tem, da v moji škofiji ni nobene ustanove te družbe, in ker v Rimu ne poznajo dogovora med vami in menoj v tej zadevi, bi bilo tako početje nekaj neprimernege. In naj vam povem še to, da ko sem bil leta 1868 naprošen za podobno priporočilo, sem menil, da moram iz istih razlogov v svojo veliko žalost prošnjo zavrniti.

Ko sedaj z vsem spoštovanjem vaše visoke modrosti predlagam svoje gledanje na to vprašanje, vas prosim za tiste nadaljnje smernice, ki jih boste izdali za večjo Božjo slavo. V svetih srcih J. M. J. se priporočam vašim molitvam in vam poljubljam roko. V čast mi je, da se v največjem spoštovanju izpovem za vaše ekscelence najponižnejšega in najvdanejšega služabnika. + Andrej, škof v Cuneu

Vse te težave, četudi na videz izvirajoče iz prepričanja, da opravlja svojo dolžnost, so bile več kot avtoritarne in nasilne in od tod toliko trnov, ki so ranili don Boskovo srce.

Tega leta je izšla 33. izdaja Preskrbljenega mladeniča s »pomembnimi dodatki«, med njimi, kakor je pisala Unità Cattolica¹³⁴, »stvari pobožnega in učenega pisatelja v obliki dvogovora, kjer v petnajstih poglavjih govori o osnovah katoliške vere«. Seveda so vse krtačne odtise poslali v pregled na škofijo in monsinjor je hotel vse osebno videti in preveriti.

Zgodilo se je, da so predložili v pregled tudi neko pesem sv. Alfonza. Nadškof je prečrtal eno kitico, češ da je heretična. Nič ni pomagalo, da so rekli, da je sv. Alfonz vendar učitelj Cerkve. Nakar je monsinjor odgovoril, da je on nadškof, medtem ko je sv. Alfonz bil samo škof. Tako je tajnik povedal don Bosku.

Zato je bilo naravno, da je svetnik, sicer stalno veder in miren, zaradi teh nevšečnosti zelo trpel in mu je kdaj ušla kaka tožba. Tudi naš G. J. K. je, medtem ko je izganjal oskrunjevalce templja, proti njim izrekel nekaj bridkih besed.

Dne 9. junija se je don Berto v času pred blagoslovom sprehajal z don Boskom v knjižnici in mu dejal:

»Zdi se nemogoče, da nadškof, ki je bil tako zelo navezan na oratorij, že eno leto ni prišel med nas. Kako hitro ljudje pozabljajo, ko ne potrebujejo več svojih dobrotnikov. Kdo ve, ali gospa Mazè ve za te stvari?

,Kaj pa da. Ko hodi tja, vprašuje za novice o oratoriju, tudi za najmanjše stvari. Vidiš, kako je res, kar pravi Sveto pismo: Otroke sem si vzgojil in jih povzdignil, oni pa so pozabili name.'

Dodal sem: 'Vol pozna svojega gospodarja in osel jasli svojega lastnika, Izrael pa me ne pozna.'

Don Bosko se je zasmejal. Nato sem ga vprašal, kdaj bo birma.

,Tega ne moremo vedeti, dokler ne bomo uredili modus vivendi (način življenja) z nadškofom. Smejim se, ko ljudje govorijo: Če je Božja volja, se bo zgodilo, ne da bi toliko mislili na to. Toda jaz moram najti način, kako naj dam spoznati to Božjo voljo ljudem. Sedaj gremo naprej in s časom bo vse narejeno.'

To je povedal tako veselo, smehljaje se, kakor kdo, ki vidi prihodnost in je prepričan o srečnem izidu celotnega prizadevanja.«

Dne 2. julija, poroča prav tako don Berto, sva se malo sprehajala »v njegovi sobi, preden je šel k počitku«. Pogovor je ponovno nanesel »na nadškofov čuden način obnašanja do nas. Don Bosku se je v trenutku razjasnilo čelo in kot kdo, ki z gotovostjo koraka naprej in se ničesar ne boji, ker predvideva vse, kar se bo zgodilo, je vzkliknil:

,Tudi to bo prešlo. Od začetka me je ta boj bolel, ker nisem vedel za vzrok takega obnašanja. Toda sedaj mi je papež dal vedeti, kako naj se obnašam. Pustim ga, da dela, kar hoče, in nič ne rečem. On se pozanima za vse, kar se dogaja pri nas, in to potem izrablja v našo škodo. Don Bosko mu dela senco. On išče vsa sredstva, da bi nam zaprl pot. Mi bomo molčali in ne bomo ničesar ukrenili proti njemu. Če bi

¹³⁴ Prim. Civiltà Cattolica z dne 7. avgusta 1873.

potem le dosegel, da bi nam ukazoval v naši cerkvi, mu bomo rekli: Če želite pridigati in maševati, imate vso pravico, sicer pa se zanimajte sami zase in za svoje reči.«

Tudi Gospod ga je spodbujal in mu kazal, kako se bo končalo vse nasprotovanje. Naj še enkrat ponovimo, da mons. Gastaldi v tem, da je na tak način ravnal z don Boskom, ni mislil, da mu prizadeva kaj hudega, temveč je bil prepričan, da ravna na osnovi svojih pravic in za zaščito svoje škofovske avtoritete, Vedel se je ,in pontificalibus' (po škofovsko). Don Bosko ga je v več sanjah videl v taki držii.

Don Bosku se je zdelo, da mora oditi iz oratorija zaradi nujnih opravkov, čeprav je deževalo, kakor bi lilo iz škafa. Ko je šel mimo nadškofijske palače, je naletel na mons. Gastaldija, ki je oblečen v svoja najlepša pontifikalna oblačila z mitro na glavi in pastoralom v roki hotel zapustiti svojo palačo kljub dežju in blatu, ki so ga bile polne vse ceste.

Don Bosko se mu je približal in ga ljubeznivo prosil, da naj bi se zaradi takega vremena vrnil, ker se bo sicer ves umazal. Monsinjur se je prezirljivo obrnil k njemu in se odpravil na pot, ne da bi mu rekel besedico. Don Bosko se ni vdal, šel je za njim in ga še naprej prosil, naj ga posluša. Tedaj je monsinjur odgovoril: »Vi se zanimajte za svoje stvari.« Ko je to izgovoril, mu je spodrsnilo, padel je po tleh in se znašel v blatni luži.

Don Bosko mu je pomagal, da je vstal, in ga ponovno prosil, naj se vrne v nadškofijsko palačo. Toda nadškof mu je odgovoril: »Pojdite po svoji poti in jaz bom šel po svoji.« In ga ni poslušal. Don Bosko ga je spremljal od daleč in ga še naprej prosil, naj ne gre naprej po tisti nesrečni poti. Tedaj je nadškof drugič bedno padel in nato še tretjič in se vsakokrat bolj obrizgal z blatom. Komaj komaj je vstal. Padel je še četrtič, takrat pa se ni mogel več dvigniti. Njegova dragocena obleka je bila onesnažena, vsa pokrita z blatom. Zaman se je trudil, da bi vstal. Kmalu zatem je umrl.

Te sanje je imel, kakor hitro so se začela nesoglasja z njegovo ekscelenco, in jih je zaupno pripovedoval nekaterim sobratom, med katerimi je bil tudi don Bonora, šele leta 1884, se pravi eno leto po monsinjorjevi smrti.¹³⁵

¹³⁵ V zvezkih in krtačnih odtisih don Lemoyna beremo dvojno poročilo o teh sanjah. Najprej v točni obliki, kot smo jo navedli, potem pa med narekovajii, kar menimo, da je don Bonorova pripoved: »Deževalo je, kakor bi lilo iz škafa. Meni pa se je silno mudilo, za vsako ceno sem moral iti v mesto. Ko sem prišel do nadškofijske palače, sem zagledal (čudna zadeva) nadškofa mons. Gastaldija, oblečenega slovesno v pontifikalni ornat, kako odhaja iz svoje palače. Pospesil sem korak, da bi ga dohitel, in dejal: Ekscelenca, glejte, v kakem pobesnelem vremenu se odpravljate na pot. Ali ne vidite, da na cesti ni žive duše? Poslušajte me, vrnite se domov. Ni to vaša naloga, da mi svetujete. Jaz bom šel po svojih opravkih in vi pojdite po svojih, je osorno dejal nadškof in me odrinil od sebe. Toda že po nekaj korakih ga je spodneslo in je padel v blato ne brez velikanske škode za svečano obleko, ki je bila vsa mokra in blatna. Stopil sem k njemu in mu vsaj petkrat ponovil, naj glede na svoje dostojanstvo gre nazaj. Toda kaj! Vse zaman, ni poslušal niti prošeni niti rotenja. Šel je trdovratno po svoji poti in potem padel še drugič, tretjič, četrtič in – da, še petič. Ko se je po petem padcu pobral, ga ni bilo več mogoče prepoznati. Njegova oseba je sestavljala eno z blatom, ki ga je obdajalo. Znova je padel in se ni več dvignil.« Te sanje smo navedli z namenom, da bi dali bolje razumeti, da sta nenehno vmešavanje mons. Gastaldija v don Boskovo življenje in njegov način obnašanja prihajala iz njegovega avtoritarnega načina ravnanja.

7.7. ZADNJE PRIPOMBE

Dne 13. maja je Pij IX. dopolnil enainosemdeseto leto in don Bosko je papežu skupaj z albumom, kjer so bili zbrani podpisi gojencev vseh zavodov, z manjšim darom sto lir poslal vdano pismo in z največjim spoštovanjem prosil končno-
ljavno potrditev pravil s čim večjimi duhovnimi darovi, ki bi jih imel za primerne. Prošnja, ki jo je iz predloge prepisal don Berto, se glasi takole:

Preblaženi oče!

Pojutrišnjem (3. tega meseca), preblaženi oče, je velik dan za vse katoliške vernike. Vaša svetost bo dopolnila 81. leto starosti in stopila v 82. Sinovi sv. Frančiška Saleškega bi radi bili vsi v Rimu ob nogah vaše svetosti. Toda majhno apostolsko področje, ki ga vsak mora gojiti, jim to onemogoča. Vsi pa bodo na ta dan za vas molili.

Tristo članov, ki danes sestavljajo salezijansko družbo, nemalo drugih duhovnikov, župnikov, pomočnikov, kanonikov, učiteljev in veliko število plemenitih gospodov, ki opravljajo razne naloge v oratorijih, množica 6.600 dečkov, ki nam jih je zaupala Božja previdnost, vsi bodo na ta dan darovali Bogu posebne molitve za vaše dolgo življenje.

Vsi so pripravljeni, da darujejo zdravje, premoženje in celo življenje za vašo svetost, če bi bilo to potrebno. Če bi potem bilo dovoljeno, da bi pisec najboljšega izmed očetov z največjim spoštovanjem prosil, kar mu je najbolj pri srcu – dokončno potrditev naše družbe z največjo izbiro duhovnih darov, ki bi jih vi imeli za večjo Božjo slavo in za zveličanje duš. Vsak je daroval svoje skromno darilce in se vpisal v album. Tukaj prinašamo dar ubogega reveža 100 frankov in kleče pred vašimi nogami prosimo, medtem ko se jaz najbolj srečen smem podpisati vaše svetosti najvdanejši in prizadeven sin duh. Janez Bosko, vrhovni predstojnik salezijanske družbe.

Sveti oče je ves prevzet sprejel »dvojni poklon sinovske vdanosti in nežne ljubezni« in gotovo je storil vse, da bi stvar njegovega najvdanejšega sina čim hitreje napredovala.

Velespoštovani gospod don Bosko!

Št. 8414

Dar ubogega reveža, sad odpovedi in izrednega napora, je svetega očeta zelo razveselil. Imel sem priložnost videti, s kakim občutjem je njegova svetost sprejela vsoto, ki ste mu jo poslali s pismom in željami, ki jih je vsebovalo.

Sveti oče je z ganjenim srcem sprejel dvojni dar sinovske vdanosti in nežne ljubezni, in medtem ko Najvišjega prosi, da bi ohranil v svoji milosti to ustanovo, ki kaže toliko znamenj žive vere in vdanosti, blagoslavlja iz vsega srca ravnatelj in gojence in kliče od Boga napredek in uspeh.

O tem vas z veseljem seznanjam in potrjujem svoje globoko spoštovanje. Vaše uglednosti resnični služabnik G. C. Antonelli

Rim, 26. maja 1873

Toda tiste dni je prispela ne najbolj razveseljiva novica, da so konzultorji (to je pater Bianchi iz reda pridigarjev, glavni prokurator Alla Minerva) izročili sveti kongregaciji nič kaj naklonjeno sodbo o konstitucijah:

Spoštovani don Bosko!

Konzultorji so podali pisno oceno načrta konstitucij in predlagajo številne spremembe. To mnenje so mi izročili dva ali tri dni, preden sem prejel vaše pismo. Sedaj sem vzel stvar sam v roke, da bom mogel poročati kardinalom, ki bodo o tem odločali. Nič se ne bojte, ker ne bom ničesar predlagal, ne da bi vam prej sporočil o spremembah. Vedno bolj sem prepričan, da je treba delati počasi, da se ne bomo zaletavali v nepremagljive težave. Kakor hitro bom mogel sestaviti seznam opomb, vam jih bom poslal, da boste o njih razmislili in povedali, kaj menite o njih. Kar vam lahko povem, je to, da je zadeva o odpustnicah povsod naletela na odpor. To vam sporočam v največji tajnosti. Za zdaj ni treba, da bi vi ali kdorkoli drug prišel v Rim, da bi govoril osebno. Ko pa bo prišlo tako daleč, da bo kongregacija odločala, bo koristno, če boste mogli o zadevi osebno govoriti.

Zdravje svetega očeta je boljše kot v preteklih dneh, vendar si še ni opomogel. V njegovi starosti je to vedno skrb vzbujajoče. Toda Bog ga bo ohranil, za kar polni zaupanja vsi prosimo. Podvojimo naše molitve, podvojite jih tudi vi in ga priporočite tistim dušam, ki so Gospodu najbolj po volji.

Toplo me priporočite Mariji Pomočnici za toliko mojih potreb. Prejmite pozdrave od članov moje družine in me imejte za svojega najvdanejšega služabnika.

Rim, 19. maja 1873

S. Vitelleschi, nadškof selevkijski

Velečastiti p. Bianchi je navedel nič manj kot 38 opomb.

Potem ko je omenil pogoje nadškofa iz Genove in zlasti še nadškofa iz Turina, ordinarija matere hiše, je za način, kako je bilo popravljenih trinajst animadversiones Svetega sedeža, izrazil »začudenje, kako je večina ostala nespremenjena zaradi nepomembnih razlogov, ki jih je vrhovni predstojnik povzel v tako imenovani Izjavi o pravilih, ki je bila priložena k prošnji za odobritev«, in sicer:

1. 3. o oprostivti od zaobljub; 2. 4. o odpustnicah; 3. 5. o privolitvi Svetega sedeža v prodajo posesti in o prevzemanju dolgov, 4. 7. o privolitvi Svetega sedeža poleg privolitve škofov za ustanovitev zavodov in prevzem vodstva semenišč; 5. 8. je predlagala več kot eno uro ustne in premišljevalne molitve vsak dan in deset dni duhovnih vaj vsako leto; 6. 9. je hotela odstranitev poglavja O zunanjih; 7. 10. je predpisovala dodatek imena vrhovnega predstojnika s strani tistega, ki je delal zaobljube; 8. 11. je zahtevala, da naj vodstvo družbe pošlje na vsaka tri leta poročilo o stanju družbe kongregaciji za škofo in redovnike.

Po teh začetnih opombah jih je navedel še trideset, od katerih je zadnja, to je 38., jasno povedala, da bi njegovo mnenje, ki ga podreja višji presoji, svetovalo, da bi pravila, preden bi jih predložili Svetemu sedežu, temeljito popravili v smislu že

izrečenih animadversiones in v smislu njegovih, ki jih bo njegova svetost imela za primerne. Mogoče bi bilo celo primerno, da bi pravila podvrgli za nekaj časa praktičnemu preverjanju zlasti v tistem delu, ki se tiče noviciata in študija.¹³⁶

Iz povedanega se jasno vidi, da ocena ni bila ravno laskava. Toda mons. Vitelleschi, ki je tako zelo cenil don Boska in vedel, kako zelo ga želi papež zadovoljiti, je takoj začel sestavljati seznam, ki mu ga je obljubil. Dne 26. julija ga je poslal don Bosku 28 animadversiones, ki so se tikale načel za nove redovne družbe, s pripombo, da naj jih sprejme.

Veleugledni don Bosko!

Kakor sem vam obljubil, vam pošiljam seznam animadversiones glede predloga konstitucij vaše ustanove. Kakor vidite, jih je veliko. V tem smislu je treba popraviti tudi konstitucije, preden bi jih lahko z utemeljenim upanjem na odobritev predložili Svetemu sedežu. Menim, da bi jih lahko brez težave vključili v konstitucije in jih potem spet poslali tej kongregaciji. Gre za navodila, ki jih Rim narekuje novim redovnim ustanovam. Zavedam se, da bi vi radi vse, kar se tiče noviciata, študija in ordinacij, spremenili ali izpustili. Toda prav to je tisto, kar so škofje vedno poudarjali in kar je Sveti sedež imel za trdno in samo po sebi umevno. Konstitucije so osnova vsake redovne družbe in imajo za cilj stalnost ustanove. Ljudje odhajajo, in če kak osnovni zakon ne zagotavlja ohranitve ustanove, lahko izgine skupaj z ustanoviteljem. V našem konkretnem primeru mora Sveti sedež zagotoviti obstoj in nadaljevanje vaše družbe, ko boste vi poklicani, da prejmete neminljivo krono večnosti. Zato je nujno, da položite trdne temelje.

To so stvari, ki jih dodajam v želji, da bi srečno pripeljali v pristan ladjo dobrodelne ustanove. Pričakujem odgovor, ki mi ga pošljite brez vse naglice; upajmo, da bomo stvar pripeljali do srečnega konca.

Priporočajte me vedno Gospodu in me imejte v največjem spoštovanju za najvdanejšega služabnika. S. Vitelleschi, nadškof selevkijski

Rim, 26. julija 1873

Tudi nadškof Gastaldi je prav istega dne ponovno pisal kardinalu prefektu, da bi zvedel, ali naša družba zares uživa privilegije redovnikov in je zato neodvisna od škofovske jurisdikcije.

Prevzvišena eminenca!

Turin – Semenišče, 26. julija 1873

Lepo prosim vašo eminenco in po vas sveto kongregacijo za škofo in redovnike, da mi sporoči, ali je družba redovnikov, ki jo je ustanovil in jo vodi duhovnik Janez Bosko v Turinu, družba, ki je deležna privilegijev redovnikov, je podvržena neposredno Svetemu sedežu in zato izvzeta iz jurisdikcije škofa.

Meni se zdi, da ne, ker do sedaj še ni izdan papeški odlok o pravicah in privilegijih te

¹³⁶ Gl. MB X, str. 934.

družbe. Toda njeni člani se vedejo, kakor da bi jih dejansko že imeli, in se zato nočejo podvreči splošnim odredbam, ki jih izdajam za vso duhovščino. Posledica tega so neprijetnosti, kajti to je pohujšanje duhovnikom cele škofije, ki menijo, da je ta družba podvržena škofu. Potem je še težek dvom, ali zapadejo ali ne kaznim, ki so ‚a jure‘ (po pravu) določene za take prestopke, in končno sem jaz sam negotov, ali naj jih prisilim, da se vedejo, kakor drugi duhovniki.

Zato je zame samega, za mojo vest, za vedenje moje duhovščine nujno potrebno, da dobim jasen odgovor na vprašanje, ali je Družba sv. Frančiška Saleškega, ki jo je ustanovil in jo vodi don Janez Bosko, neposredno podrejena Svetemu sedežu in je zato izvzeta od jurisdikcije škofa, ali ne? Lepo prosim, da mi kongregacija za škofo in redovnike na to odgovori, in če imenovana družba ni podvržena škofu, se bom do nje vedel kakor do očetov dominikancev, kapucinov, jezuitov itn.

Če je imenovana družba podvržena škofu kakor drugi duhovniki škofije, razen v tistih maloštevilnih točkah, ki so predmet papeških odlokov in veljajo same deset let, od katerih se jih je petero že izteklo, potem prosim sveto kongregacijo za škofo in redovnike in vašo eminenco, bodite tako dobri in obvestite imenovanega gospoda don Boska in s tem celo skupnost, da naj se pokoravajo škofovim odredbam tako kot duhovščina.

Medtem se klanjam za poljub svetega purpurja in se izrekam v najgloblji pokorščini za vaše prečastite eminence ponižnega služabnika.

+ Lovrenc, nadškof

Kardinal Bizzarri je 18. avgusta 1873 sporočil naslednji odlok:

Ex aud. SS. die 8 augusti 1873

(iz avdiencie pri njegovi svetosti 8. 8. ,73)

Scribatur Archiepisc. iuxta mentem: mens est (naj se piše nadškofu glede namena). Ta sveta kongregacija za škofo in redovnike je vzela v pretres vaš dvom glede družbe duhovnika Boska, ki se glasi: je Družba sv. Frančiška Saleškega, ki jo je ustanovil in jo vodi don Janez Bosko, neposredno podvržena Svetemu sedežu in zato izvzeta iz jurisdikcije škofa? Če vse dobro preudarimo, ni imenovana Družba sv. Frančiška Saleškega drugo kot ustanova preprostih obljub. Take družbe niso izvzete iz škofove jurisdikcije, razen če so konstitucije potrjene od Svetega sedeža in s tem tudi nakažani vsi privilegiji.

Zato je v tem primeru treba reči, da Sveti sedež obravnava konstitucije imenovane družbe z namenom, da ugotovi, ali jih bo potrdil. Ne smemo pa tudi pozabiti, da je duhovnik Bosko prejel od njegove svetosti poseben privilegij, da sme izdajati odpustnice določenemu številu svojih gojencev. In v zadnji avdienci dne 8. avgusta je spet dobil podobno pravico za osem gojencev.

A. Trombello, podtajnik

Nasprotovanje mons. Gastaldija, ki so se mu verjetno pridružili še drugi škofoje, je povzročalo zares velike težave, kakor pravi kardinal Berardi, da bi mogli zadovoljiti don Boska:

Velespoštovani gospod don Janez!

Podobno kakor sem vam poročal v svojem prejšnjem pisanju, vam sedaj pošiljam priloženi odlok, s katerim se vam podeljuje zaprošena milost za nadaljnjih šest primerov. Reči moram, da smo se morali zaradi nasprotovanja nekaterih ordinarijev zelo truditi, da smo to dosegli, vendar nam je uspelo, za kar se zahvaljujemo Gospodu. Ko boste osebno tukaj, se bomo natančneje pogovorili.

V želji, da vas bom čez nekaj dni spet videl, vas ponovno prosim za običajne molitve in se poln posebne naklonjenosti imam za vaše uglednosti najvdanejšega in najponižnejšega služabnika. G. C. Berardi

Rim, 12. avgusta 1873

Odločno nasprotovanje nadškofa proti potrditvi konstitucij je bilo znano tudi nadškofu v Vigevanu, ki je bil tesno povezan z don Boskom. Ta mu je v pismu, v katerem se mu je zahvaljeval za spodbude in za neko miloščino, sporočil, da razmišlja o načinu, kako bi premagali težave, ki jih imajo škofje za profesorje v srednjih šolah in semeniščih, in bi se zato rad z njim pomenil o tej zadevi.

Velečastiti in predragi monsijnor!

Vaše pismo mi je bilo v veliko spodbudo in se vam zahvaljujem za zanimanje, ki ga kažete za naše stvari, kakor tudi za dar 50 frankov, ki jih pošiljate za ublažitev naše revščine.

Naše šolske motnje so prekinjene, toda jaz grem v stvari naprej, dokler ne ugotovimo zlorabe vlade in ne dobijo imenovanja, kakor pravite, vsi, ki so v enakem položaju.

Sedaj študiram in sem naročil, naj študirajo stvar do konca. Pozneje bomo natisnili knjižico, ki jo bomo poslali vsem škofom. Na tak način se bomo lahko zakonito otresli mnogih nadlegovanj s strani šolskih inšpektorjev.

Že poznani prelat kuha mulo tudi nad menoj. Najini odnosi so strogo uradni. Potrpljenje. Upam, da bom imel priložnost, da vas bom na ta ali oni način v kratkem lahko pozdravil in bova mogla mirno razpravljati o sedanjem stanju stvari.

Želel bi, da bi imeli naše hiše za svoj dom, zato jih lahko uporabite po vaši volji v vsem, v čemer vam lahko služijo.

Prosim vas za vaš sveti blagoslov, medtem ko imam čast in veliko zadovoljstvo, da se imenujem vaše velečastite ekscelence najponižnejši in najvdanejši prijatelj,

Turin, 16. 7. 1873

duh. Janez Bosko

Ne vemo, ali je prišlo do razgovora, toda dobri škof se je čutil dolžnega, da se je zavzel za don Boskovo zadevo. Medtem ko je iskal pomoč tudi pri drugih uglednih osebah, je pisal tudi naravnost mons. Gastaldiju, mu brez nadaljnega poročal o pritožbah, ki jih je slišal na njegov račun, in ga prosil, da bi spremenil svoj način ravnanja.

Nadškof je pobesnel. Iz Genove mu je pisal osoren odgovor, ki ga je mons. Gaudenzi takoj sporočil don Bosku.

J. M. J. Dragi prijatelj!

Včeraj sem prejel pismo monsinjorja nadškofa. Sami ga boste preštudirali. Tukaj ne moremo ničesar upati, vendar mu nameravam odgovoriti in vam pošiljam prepis svojega pisanja.

Po mojem prepričanju tu ni drugega sredstva kot samo molitev. Govoril sem o tej zadevi tudi z mons. Gargo. Tudi njemu je težko. V nedeljo se bom srečal z nadškofom v Vercelliju in mu bom zadevo omenil. Ne bo nič pomagalo, kakor ste mi rekli vi. Vendar bom poskusil.

Kako zelo mi je hudo zaradi vas. Naj vam Gospod podeli moči, 'et dabit his quoque malis finem' (in tudi temu zlu naredi konec). Oprostite mi in mi ukazujte v vsem, v čemer vam lahko ustrežem, če vas lahko potolažim. Molite zame.

*Najvdanejši služabnik in najponižnejši prijatelj + Jožef, škof
5. avgusta 1873*

Če mi bo turinski monsinjor odgovoril, vam bom poslal odgovor. Seveda ga ne pričakujem, čeprav sem si ga zaslužil.

Nadškof Gastaldi je odgovoril mons. De Gaudenziju:

Velečastita ekscelenca!

Genova, Kolegij Brignole Sale, 3. avg. 1873

Vaše zadnje pismo je nov trn (ki ne stori nič dobrega) k toliko drugim, ki me bodejo. Ta trn je toliko bolj oster in boleč, ker tisti, ki mi ga zadaja, začenja z nagovorom, da me ima rad in me zelo ceni. Pisano je pod vplivom govoric, v katerih ni nič resnice.

Žal mi je in me boli, da je škof v Vigevanu tiste govornice sprejel kot resnične in je o njih pisal v svojem pismu, naslovljenem na cerkvenega predstojnika, pri tem pa pozabil na hierarhični red, ki pravi, da cerkveni ljudje, ki govorijo slabo o svojem predstojniku, verjetno nimajo prav, če pa imajo prav, pa se tako ne govori, kakor kažejo mnogi svetniki, ki niso nikdar slabo govorili o svojih predstojnikih in niso v tem dajali nikakršnega pohujšanja.

Kaj je hotelo doseči vaše pismo, res ne vem. Če ste hoteli storiti kaj dobrega, bi morali misliti, da ste storili prav nasprotno. Kajti če bi hoteli razjasniti stvar, na katero namigujete in jo skušate popraviti, če je kaj takega sploh mogoče, ko gre za ljudi, ki so si kaj vtepli v glavo in se ne dajo prepričati, čeprav jih je nadškof po nekem svojem nadškofjskem kanoniku skušal prepričati, bi bile potrebne dolge razprave in prijateljski razgovori.

Zelo ljubo bi mi bilo, če bi se lahko z vami o tem pogovoril v upanju, da bi bili sposobni razumeti razloge in bi potem imeli tudi zadosten vpliv na tistega, ki mu je vse to namenjeno.

Medtem pa, čeprav mi je to zelo zoprno, moja stroga dolžnost zahteva, da nadaljujem v svojem ravnanju za vzdrževanje cerkvene discipline, čakajoč potrpežljivo dne, ko bosta Božja modrost in pravičnost dali spoznati vse razloge za in proti: 'et tunc laus erit unicuique a Deo' (tedaj bo vsak prejel čast od Boga).

Ostajam z velikim spoštovanjem in upoštevanjem vaše ekscelence najvdanejši in najuslužnejši služabnik + Lovrenc, nadškof

Kanonik, o katerem pismo govori, je bil teolog Frančišek Marengo, ki je dobil nalogo, naj svetuje don Bosku, da naj da izjavo, da ne bo sprejel nobenega nekdanjega klerika semeniščnika brez dovoljenje kurije.

Naj navedemo ponižni odgovor mons. De Gaudenzija:

Velečenjena ekscelenca!

Vigevano, 5. avgusta 1873

Zelo mi je hudo, da sem razžalostil vaše srce, za katero bi želel, da bi bilo vedno zadovoljno. Več dni sem razmišljal, ali naj vam pišem. Prevladala je želja, da bi dvignil vašega duha, kajti jaz vas, naj še enkrat ponovim, imam rad in vas zelo spoštujem. Vem, da tako nasprotovanje otežuje ali vsaj prizadeva srce kogar koli, pa naj bo še tako močan in krepak. Verjemite mi, da dobro vem, koliko slabega lahko naredi zoperstavljanje cerkvenemu predstojniku, zlasti še vam, ki ga imajo vsi za domiselnega in nadvse razgledanega.

Prepričan sem, da v znani osebnosti ni nikakršnega nasprotovanja ali celo odpora v poslušnosti vaši ekscelenci, temveč samo dejstvo, da uporabi tiste privilegije, ki jih je za svojo ustanovo pridobila od Svetega sedeža. Ne od njega samega, temveč s strani mnogih sem bil seznanjen o teh nasprotjih pa tudi od več prelatov in od nekega zelo dragega mi gospoda. Jaz o tem nisem nič vedel. Vaša ekscelenca je izrazila željo, da bi se z menoj osebno pomenila. Jaz se imam za nesposobnega za kakršnokoli dobro delo, toda če vaša ekscelenca meni, da vam lahko v čem pomagam, sem na voljo vašim ukazom. Tudi če bi moral iti peš, bi se takoj opravil na pot. Prepričan sem, da je gospod don Bosko pripravljen storiti vse, samo da ne bi pokazal nespoštovanja do svojega nadškofa, ki ga tako ceni in spoštuje.

*Sprejmite, spoštovana ekscelenca, to moje pismo kot izraz mojega spoštovanja in vdanosti. Bodite mi še vnaprej naklonjeni. V znamenje svojega spoštovanja vam poljubljam roko in obnavljam vdanost. Najponižnejši in najvdanejši
+Jožef, škof*

Don Boska je nadškofovo pismo zelo užalostilo in iz Lanza, kjer je spovedoval odlične profesionalce, ki so opravljali duhovne vaje, mu je zagotavljal svojo sinovsko vdanost.

Velečastita ekscelenca!

San Ignazio, 12. avgusta 1873

Škof iz Vigevana me je obvestil o nekem svojem pismu, ki vam ga je pisal o meni, in o odgovoru, ki ga je prejel. Če ga ne bi napisal kak škof, bi menil, da gre za šalo. Vendar gre zares. Zelo obžalujem, da čutite trnje, in zlasti še to, da naj bi vam ga zadajal don Bosko, česar nikakor ne smem dopustiti. Vedno sem želel odvrniti nesoglasja in Bog ve, koliko me je to stalo. Moja volja je bila vedno dobra. Ničesar si nisem bolj želel kot to, da bi mi povedali, kaj vam na meni ne ugaja, pa si nisem mogel nikdar priti o tem na jasno. Omenjate posredovanje kanonika iz nadškofijskega kapitlja. Zdi se mi, da sem

vam ustregel v vsem, kar ste zahtevali. Želeli ste, da naj izjavim, da ne bom nikdar več sprejemal klerikov brez dovoljenja. To sem izpolnil. Govorili ste mi o Borelliju, ki je bil v naših zavodih samo za časa duhovnih vaj, nato je slekel kleriško obleko. Govor je bilo o Rocci in smo ugotovili, da bi vzbudilo veliko sumničenj, če bi ga takoj poslali stran. Zato je bilo sklenjeno, da fant do počitnic ostane v zavodu. Teolog Marengo se je strinjal in tako je obveljalo. Dne 4. septembra bo končal četrti razred in se bo vrnil domov. Če bi jaz bil na mestu vaše ekscelence, bi dovolil, da ostane tam, kjer je, bodisi zato, da bi pustili enega klerika don Bosku, ki vam jih toliko vsako leto pošilja v semenišče, pa tudi zato, če kak klerik izgubi poklic, s tem ni rečeno, da ga je njegov predstojnik zavrgel, temveč mu pomaga v vsem, kar je mogoče. Naj bo že kakor koli, če ne bo dobil dovoljenja, za katero je, kakor pravi, ponovno prosil, bo na koncu šolskega leta šel domov. Kar se tiče drugih stvari, o katerih govorite, moram reči, da sem se v svojem življenju v marsičem pregrešil in bom zato moral dati odgovor Gospodu, v ničemer pa si ne morem očitati česar koli proti vaši ekscelenci. Kar sem govoril v javnosti in zasebno, priča o tem, kar pravim. Že šestnajst mesecev vas prosim, da bi mi povedali, kaj imate proti don Bosku, in do sedaj sem slišal samo neke nejasne trditve. Če je kaj takega, česar ne vem, mi povejte in že sedaj vas prosim odpuščanja. Toda zakaj zadajava drug drugemu trnje? Če gre vam za Božjo slavo, se tudi jaz trudim zanjo. Zakaj potem ne greva vzajemno skupaj? Poskusite mi povedati, kaj hočete od mene. Ne neham moliti in ne neham priporočati molitve za vaše zdravje, medtem ko imam čast, da se imam za vaše vzvišene ekscelence ponižnega služabnika.

duh. Janez Bosko

V prostem času je pri San Ignaziju napisal tudi Zgodovinske podatke o salezijanski družbi. Knjigo je nameraval dati natisniti in razdeliti v Rimu vsem, ki bi mu mogli pomagati doseči njegov cilj. Napovedal je tudi, kaj bo naredil z zadnjimi opombami, don Bertu je prepustil prepis svojega spisa:

Predragi don Berto!

Pošiljam ti delo, ki ti bo povod za veliko dejanj obžalovanja grehov, sicer si pa pomagaj, kakor veš in znaš. 1. Prepiši Zgodovinske podatke o salezijanski družbi. Listi so oštevilčeni. 2. Prepiši Opombe po naslednjem redu: opusti pismo mons. Vitelleschija in začni pisati, kar je pod številko 1 z mojimi pripombami. Pri »napisano je« itn. boš ti dopolnil in vse napisal. Že sem poslal delo, tako zamotano kot tisto don Rui, zato mi ne govori, da nisem nič delal. Pogum v Gospodu in imej me vedno najvdanejšega v J. K. duh. Janez Bosko

San Ignazio, 10. 8. 1873

Medtem ko se je trudil, da bi pripravil vse potrebno, da bi stvari šle naprej za potrditev konstitucij, je tudi nadškof pridno metal polena pod noge.

Dne 22. avgusta je don Cagliari predložil za prejem subdiakonata Dominika Milanesija iz Settima Torinese, za katerega so bile že na pomlad predložene vse listine, ki jih je nadškofijska pisarna zahtevala 24. oktobra 1872. Od nadškofa je prejel naslednjo izjavo:

Sv. Pij V. je v svoji buli iz leta 1568 prepovedal posvečevati ‚titulo paupertatis vel mensae communis‘ (iz naslova uboštva ali skupne mize) tiste, ki niso naredili večnih zaobljub v kakem redu.

Zato turinski nadškof ne namerava podeliti svetih redov tistim, ki nimajo cerkvenega ali zasebnega imetja, če ne predložijo potrčila, da so naredili večne zaobljube pred duhovnikom, ki ima od papeža pooblastilo, da sprejema take zaobljube.

To pomeni, da niso v nobenem pogledu upoštevali odlokov Svetega sedeža z dne 23. julija 1864 in 1. marca 1869, s katerima je bila potrjena salezijanska družba in je bil don Bosko postavljen za vrhovnega predstojnika s pooblastitvijo za dajanje odpustnic za nižje in višje redove klerikom, ki so vstopili v razne domove družbe pred 14. letom starosti, kakor tudi posebne pravice, da jih je izdajal tudi drugim.

Meseca septembra je neki klerik iz semenišča iz župnije Santa Giulia prosil za vstop v salezijansko družbo, pa ni dobil od nadškofa niti privolitve niti odklonitve, kakor je don Bosku sporočal klerikov župnik:

Velečastiti moj gospod!

Vračam se od nadškofa, ki sem ga prosil za odobritev, ki jo vaša uglednost prosi za ubogega itn. klerika Depretisa. Monsinjur mi je odgovoril, da mu je malo do tega, ali ga ima ali nima, da on ne daje nikakršne privolitve pa tudi ne odklonitve, ker ga ima za nesposobnega za duhovniško službo in noče zaznamovati z duhovniškim pečatom človeka, ki ga ne more nositi z zadostnim dostojanstvom, ker za to nima sposobnosti. Jaz sem mu svetoval, da naj odloži duhovniško obleko. On pa meni, da je bolj primerno, da pride k vam v tako vašo hišo, kjer bi še razmišljal o svojem poklicu in bi šel naprej, če bi vaša uglednost imela za primerno, ali pa bi se glede na svoje sposobnosti po vaši presoji zaposlil pri vas kako drugače.

Ker je moj župljan, vam ga toplo priporočam in prosim, da ga zaposlite v eni izmed služb vaše hiše. Menim, da je njegov oče pripravljen plačati trideset lir na mesec in ga oskrbeti s knjigami in obleko. Če ga sprejmete, mi sporočite in jaz bom govoril z njim o tej zadevi.

Sprejmite globoko zahvalo za vse dobro, ki ga delate našim župljanom. Ko se priporočam vašim molitvam, se izpovedujem za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

duh. I. M. Vigo, župnik

13. septembra 1873

Klerik Angel Rocca je le dosegel, da je vstopil v salezijansko družbo, naredil večne zaobljube, postal 1876 duhovnik in bil leto pozneje poslan za ravnatelja v na novo ustanovljeno hišo v La Spezii.

Da se ne bi več srečeval s tolikimi težavami, je bilo treba priti iz morja na obrežje s končno veljavno potrditvijo konstitucij. Don Bosko jih je pripravljal za nov natis, da bi jih predložil sveti kongregaciji. Odločil se je, da bo šel v Rim še pred koncem leta.

Da bi izprosil obilnejše milosti za salezijansko družbo, je don Bosko na začetku novega šolskega leta, dne 15. novembra 1873, poslal v domove okrožnico O disciplini, v kateri je, potem ko je priporočil izpolnjevanje pravil na splošno, sam začrtal program za ravnatelja, prefekta, kateheta, učitelje in asistente in vsem toplotno priporočal, »da bi se z ravnateljem pogovarjali o navodilih, ki lahko pospešujejo dobro in preprečujejo žalitev Gospoda«. ¹³⁷

7.8. ZAČNE ZNOVA

Zvečer zadnjega dne v letu 1873 je bil spet v Rimu skupaj z don Bertom, ki je na teh potovanjih, ko je videl te in one potrebe, svetoval to in ono. On pa je odgovarjal:

»Glej, v teh kratkih letih, ki mi še ostajajo v življenju, ne čutim več nobenega drugega nagnjenja, kakor da bi se trudil, da dokončno uredim zadeve naše družbe. Vse drugo zame nima več nikakršne privlačnosti.«

To je bila prevladujoča misel našega svetnika. Ko je prišel v Rim, je najprej hotel govoriti z mons. Vitelleschijem. Naslednjega dne mu je pisal pismo ter obiskal kardinala Antonellija in kardinala Berardija.

Tudi naslednje dni, ko je bil ves zavzet za oskrbo škofovskih miz, je ves čas mislil na svojo družbo in potrditev konstitucij. Pogovarjal se je s tajnikom kongregacije za škofe in redovnike in bil sprejet pri papežu na predvečer praznika razglašanja.

Tisto jutro je obljubil obisk monsinjorju Dell' Aquila, apostolskemu pospeševalcu njegove svetosti. Ker ni mogel zadostiti obljubi, mu je pisal:

Dragi monsinjor!

Danes ob 11. uri imam avdienco pri svetem očetu in ne morem priti ob domenjeni uri k vam in gospodu don Alojziju.

Poglejte, ali boste imeli vi in gospod Alojzij na voljo kako drugo uro ,ad hoc' (za to).

Bog naj vam in vašemu kolegu podeli vse najboljše. Molite za tega reveža, ki tako potrebuje pomoči našega Gospoda J. K. Najvdanejši prijatelj duh. Janez Bosko

Rim, Via Sistina 104

V avdienci je prikazal papežu stanje družbe in izrazil željo, da bi jo videl končnoveljavno potrjeno. Predstavil mu je darove, tudi skromne pobožnih oseb, daroval nekaj novih knjig, med njimi tudi nov latinski slovar don Celestina Duranda, ki so ga natisnili v oratoriju, in prosil posebne milosti in popolni odpustek za vse

¹³⁷ Prim. VIII. del, Maestro e padre (Učitelj in oče), 3. Okrožnice št. 3. stran 1101.

gojence in za hčere Marije Pomočnice.¹³⁸

Veselje, ki ga je čutil v dolgem pogovoru s svetim očetom, je bilo enako želji, da bi videl končno potrjena pravila in s tem utrjeno salezijansko družbo. Tako je mogoče razbrati iz pisem ravnateljem, ki jih je pisal in narekoval ter vse lastno-ročno podpisal in v katerih je izražal željo, da bi njegovi sinovi napredovali v kreposti. Veselil se je dobrih sadov skupnih molitev, iz vseh pa veje njegova očetovska ljubezen.

Tisti večer je v Lanzo in oratorij pisal naslednje pismo:

Predragi don Lemoyne in vsi dragi sinovi v Lanzu!

Prve besede, ki jih iz Rima pošiljam našim domovom, veljajo vam, dragi sinovi v Lanzu. To prednost vam izkazujem zato, ker vem, da me imate zelo radi, kar ste mi pokazali vedno, ko sem bil med vami. Veliko stvari ohranjam, da vam jih povem, ko bom osebno pri vas. Tukaj vam bom napisal nekaj stvari, ki se tičejo vaše koristi. Danes dopoldne sem bil v avdienci pri svetem očetu, ki je bil nadvse ljubezniv, velikodušen in radodaren v vsem, kar sem potreboval. Veliko je govoril o naših stvareh, o naši družbi, duhovnikih, klerikih, fantih in na koncu še posebej o zavodu v Lanzu, o katerem je govoril že prejšnjikrat. Na koncu je hotel dati znamenje posebne dobrote in mi je zato naročil, naj vam sporočim poseben apostolski blagoslov s popolnim odpustkom na dan, ko boste prejeli zakrament spovedi in obhajila.

Zahvalil sem se mu v vašem imenu in mu zagotovil, da bodo poleg obhajila za prejem popolnega odpustka opravili še posebno sveto obhajilo po namenu njegove svetosti.

»Tudi za to obhajilo,« je živahno pristavil sveti oče, »podeljujem popolni odpustek.« Sedaj, dragi sinovi, občudujte naklonjenost namestnika Jezusa Kristusa in istočasno občudujte Gospodovo dobroto, ki nam daje toliko sredstev, da si lahko zagotovimo večno slavo.

Medtem, dragi prijatelji, ste dobro začeli novo šolsko leto? Ste vsi zdravi? Ste vsi zavzeti, da bi bili dobri, postali sveti in da bi bili vedno moje veliko zadovoljstvo? Slišim

¹³⁸ Spomenica se glasi takole: Avdienca pri svetem očetu 5. januarja 1874: 1. Podaritev knjig: Geoponica s posvetitvijo: 15 izvodov. 2. Mons. Scotton. 3. Slovar don Duranda s posvetilom. 4. Markiz Frassati – 1.000 zlatih frankov – s posvetilom. 5. D. Vallauri s sestro s posvetilom – 400 frankov. 6. Gospod L. Vicino 100 frankov s posvetilom in zasebnim oratorijem. 7. Gospodična L. Mazè – denar in posvetilo. 8. Zasebni oratorij in sv. obhajilo za gospod Fanny Zini, vdovo po Ghigliniju in njenega sina Frančiška. 9. Isto za gospod Alojzijo Vicino. 10. Pravica blagoslavljanja svetinjice in rožne vence za T. Fassija, župnika v Villastellonu. 11. Blagoslov za Uršulo Gigli iz Turina – 2 franka. 12. Za škofa v Acquijsu, za don Karla, dekana v Ancisi. 13. V imenu nadškofa v Genovi za gospoda Janeza Rivera. 14. Za hišo v Hongkongu. 15. Stvari salezijanske družbe. 16. Popolni odpustek za naše fante in hčere Marije Pomočnice. 17. Grof Karel della Veneria. 18. Alasia, kanonik, škofijski penitenciar v Albi za fanta Ernesta Pagliuzzija, da bi mogel nadaljevati službo sprejemnika registra. 19. Dar Karoline Pagliotti – 5 frankov. 20. Gospod Vacchetta in družina-blagoslov-dar mons. Marenga. 21. Gospod Iano-Polliotti Blagina – 3 franki. 22. Gospodična D. Gagna – 2 franka. 23. Prositi dispenzo za nezakonsko rojstvo za klerike Jožefa Beauvoirja, Alojzija Bussinija in Timoteja Obertiglia. 24. Janez Balocco, trgovec – odlikovanje itn.

glas, ki mi prihaja iz vašega srca in ki mi zagotavlja: da, da.

Potem ko ste mi to odkritosrčno obljubili, vam dajem nasvet, ki vam bo gotovo koristil in ki je prav isti, kot vam ga je dal že vaš gospod ravnatelj: Če hočete biti srečni na tem svetu in si zagotoviti srečno večnost v nebesih, bežite pred pohujšanjem in pogosto prejemajte sveto obhajilo.

Ti, dragi don Lemoyne, ki imaš tako zelo rad svoje gojence, poskušaj jasno razložiti ta moj praktični nasvet. S tem jim boš odprl velik zaklad in boš meni naredil veliko veselje.

V tem trenutku potrebujem veliko molitev, in medtem ko vam zagotavljam, da se vas spominjam zlasti pri sveti maši, vas prosim za molitev po mojem namenu in za sveto obhajilo, seveda kakor vam bo bolje ustrezalo.

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z vami.

Posebna obvestila za don Lemoyne.

Priporočam vsem, zlasti še duhovnikom, da bi veliko molili, da bi lahko končali zelo pomembne stvari, ki sem jih začel. Izroči priloženo pismo don Costamagni. Njegova vsebina naj za zdaj ne pride v javnost. Ostajam v Jezusu Kristusu najvdanejši prijatelj. duh. Janez Bosko

Rim, 5. januarja 1874; Via Sistina 104

Predragi don Rua in vsi vi, ki živite v oratoriju v Turinu!

Pred kratkim časom sem se ločil od vas, o dragi mi moji sinovi, pa imam vendar toliko stvari, ki bi vam jih rad povedal in napisal.

Ko bom spet pri vas v Turinu, vam bom na dolgo govoril o vsem. Za zdaj samo nekaj reči v tem pismu.

Povem vam torej, da vas imam nadvse rad, naj bom že kjerkoli, in da ne neham prositi Boga za vaš duhovni in časni blagor.

Potovanje je bilo zelo prijetno in sedaj živim v hiši, kjer me niti moji starši ne bi mogli boljše oskrbeti z vsem potrebnim.

Danes ob 11h dopoldne sem v spremstvu don Berta imel avdienco pri svetem očetu, ki se je z velikim zanimanjem pogovarjal o Družbi sv. Frančiška Saleškega, o njenih članih, duhovnikih, klerikih, dijakih, rokodelcih, o Hongkongu in še mnogih drugih stvareh.

Prebral sem mu don Durandovo posvetilo slovarja. Z zanimanjem je poslušal. Razložil sem mu namen tega slovarja, povedal sem mu, da je pisatelj iz oratorija, da so knjigo natisnili v oratoriju, da so jo zvezali v oratorijski knjigarni in jo do zadnjega opremili v oratoriju. Vse to je sveti oče z veseljem poslušal.

Prebral je od začetka do konca posvetilo don Duranda in nato dejal: »To je zares delo, vredno krščanskega duhovnika. Vesel sem, naj ga Bog blagoslovi, kakor ga tudi jaz blagoslovljam. Ko je to izgovoril, je vzel v roko pero ter napisal in podpisal svojo

*pohvalo.*¹³⁹

Želel je nakloniti še druge milosti. Med drugim nam je podelil svoj apostolski blagoslov s popolnim odpustkom na dan, ko boste prejeli zakrament svete spovedi in obhajila.

Sem v veliki stiski in potrebujem vaše molitve, da bi mogel srečno končati celo vrsto nalog, ki me zaposlujejo. Darujte zame eno sveto obhajilo in jaz bom molil za vas. Kmalu vam bom pisal še druga pisma. Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z vami, naj nas reši greha in nam pomaga vztrajati v dobrem.

Dragi don Rua, do sedaj nisem dobil novic ne pisem iz Turina. Je mrzlo? Je snežilo? Je kaj bolnikov? Kako gre licej blizu vrta? Vprašanje San Biagio? Zadeva Vicini?

Dragi don Provera, zate sem prosil svetega očeta za poseben blagoslov. Imej trdno vero in zaupaj v Božjo dobroto.

Imej me rad v Jezusu in Mariji Najvdanejši prijatelj duh. Janez Bosko

Rim, 5. januarja 1874, ob 11h zvečer

Via Sistina 104

Naslednji dan je pisal salezijancem in gojencem zavodov v Borgu San Martino in v Turinu-Valsalice.

Predragi don Bonetti in vi vsi dragi sinovi pri San Martinu!

Iz Rima, glavnega mesta krščanstva, sedeža namestnika Jezusa Kristusa, vam želim, dragi in ljubljeni sinovi, nekaj napisati. To naj vas prepriča, da se vas spominjam tudi, kadar sem daleč od vas, in mislim na vas.

Včeraj sem bil v avdienci pri svetem očetu, ki me je sprejel nadvse ljubeznivo. Ustregel mi je v vsem, za kar sem ga prosil, in potem sva veliko govorila o raznih stvareh in zlasti še o vas, dragi sinovi v San Martinu. Vprašal me je veliko nadrobnosti, kaj se učite, ali je med vami veliko dobrih, ali pogosto prejimate sveto obhajilo, ali je kateri izmed vas, ki bi lahko tekmoval z Dominikom Saviem. Skušal se mu odgovarjati čim primerneje za vas.

Ko mi je potem dal priložnost, da bi ga prosil kaj za vas, je sam dodal, da pričakuje od vas dokaze dobrega krščanskega življenja sredi tako zelo pokvarjenega sveta. Svoj nagovor je sklenil takole:

»Pišite jim, da jim iz vsega srca pošiljam svoj apostolski blagoslov s popolnim odpustkom tisti dan, ko boste prejeli zakrament spovedi in obhajila.«

Drugo vam bom povedal osebno, ko bom imel spet čas, da bom med vami.

Sedaj vas jaz prosim za veliko uslugo, ki bo koristila tudi vašim dušam: na vso moč se trudite, da boste preprečili slabe pogovore. V ta namen prosim gospoda ravnatelja,

¹³⁹ Don Berto je vrnil don Durandu pismo s posvetilom slovarja svetemu očetu z naslednjim pismom: Predragi don Durando, pošiljam ti lastnoročen podpis našega svetega očeta Pija IX. Skrbno ga čuvaj in moli za nas. Pozdravi v mojem imenu duhovnike, klerike in fante in priporoči vsem pogosto sveto obhajilo po don Boskovem namenu. Ponižno pozdravljam vse člane kapitlja. Imel bi vam povedati toliko stvari, vendar za zdaj še ne bi bilo primerno. Zaupajmo v Jezusa v najsvetejšem zakramentu in v Marijo Pomočnico. Ko bomo prejeli milosti, bomo vse povedali. Ura je 11.30. Lahko noč. – Tvoj najvdanejši v J. in M. duhovnik Joahim Berto.

da vam da posebno spodbudo, v kateri bo prikazal, kako veliko zlo so taki pogovori in kako zelo slabe posledice prinašajo. Ker imam opraviti nemalo zelo pomembnih nalog, se vam priporočam v molitev, zlasti še pri svetem obhajilu, ki bi ga opravili po mojem namenu. Jaz pa bom daroval sveto mašo na grobu sv. Petra za vaše večje dobro.

Ti pa, o don Bonetti¹⁴⁰, pridigaj Božjo besedo v prilikah ali naravnost, spodbujaj, roti, karaj potrpežljivo in modro. Povej našim sobratom, da jih čaka veliko plačilo.

Žetev je velika, zato nujno potrebujemo veliko delavcev, ki jih moramo preizkusiti.

V kratkem ti bom pisal. Medtem pa vas, tovariše v mojih naporih, vas, ki ste moja krona in moja radost, prosim, da molite zame in za velike reči, ki naj bi jih dosegli v teh dneh.

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z vami. Pozdravljen in pozdravi še druge. Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

Rim, 6. 1. 1874, Via Sistina 104

Predragi don Dalmazzo in predragi gojenci zavoda v Valsaliceju!

Pišem vam, čeprav ne morem kaj dosti pisati. Sem v Rimu. Včeraj sem bil v avdienci pri svetem očetu, ki se je pokazal zelo naklonjenega nam vsem. Z zanimanjem je poslušal poročilo o naših gojencih v Valsaliceju in se veselil, ko sem mu povedal, da je med vami velika želja, da bi napredovali v kreposti.

Naročil mi je, naj vam sporočim, da vam naklanja svoj apostolski blagoslov s popolnim odpustkom na dan, ko boste šli k spovedi in prejeli sveto obhajilo.

Prosil sem ga, da bi vam povedal posebno misel, ki bi vas vodila v življenju. Pogledal je na križ in potem odgovoril: »Recite jim, da jih iz srca blagoslavljam in da naj nikdar ne pozabijo, da je svet velik goljuf. Samo Bog je zvest prijatelj, ki nas nikoli ne zapusti. Ljubite tega dobrega Boga, ki vas nikoli ne bo zapustil.« Upam, da vam bom lahko kmalu spet pisal. Priporočam se vam v molitev in prosite tudi zame.

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z vami, obvaruje naj vas časnih nevarnosti in vas nekoč vse privede v srečno večnost. Amen.

Ti pa, don Dalmazzo, pozdravi posebno člane salezijanske družbe in jim reci, da nam Božja previdnost pripravlja obilno področje našega delovanja. Moli in stori, da bodo tudi drugi molili. Imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja. Duh. Janez Bosko

Rim, 6. 1. 1874

Brez dvoma ni pozabil tudi Alassia, Varazzeja in Sampierdarene, vendar pisma niso ohranjena.

Istega dne je pisal tudi škofu v Vigevanu o zelo občutljivi zadevi.

Velečastiti in predragi monsinjor!

Prav je, da ste mi sporočili in pisali o nerodni zadevi z Zinascom. Minister me je do konca poslušal in potem želel imeti prepis vašega pisma. Ko je izjavil, da v njem ni nič kompromitirajočega, sem privolil s pripombo, da je pismo zaupne narave.

¹⁴⁰ Pismo v latinskem jeziku.

Če hudič ne bo vtaknil svojega repa, vam bom v nekaj dneh ponovno pisal, vendar o pomembni stvari. Molite in priporočajte v molitev to zadevo.

*Včeraj sem dolgo govoril s svetim očetom, ki je zdrav in vam po meni pošilja svoj apostolski blagoslov, se pravi, da mi je naročil, naj vam to sporočim. Tako on kakor kardinal Antonelli sta obveščena o zadevi Zinasco. Podelite mi svoj blagoslov in me imejte za svojega ubogega v J. K. vdanega prijatelja. Duh. Janez Bosko
Rim, 6., 74*

Kakor smo že rekli, je bilo delo, ki ga je opravil v Rimu, izredno pomembno bodisi za preskrbovalnino za škofa kakor za dokončno potrditev salezijanske družbe.

Da se bomo tega zavedeli, naj na kratko podamo seznam tako obveznih kakor vljudnostnih obiskov pri kardinalih in prelatih.

Dne 3. januarja je govoril z mons. Vitelleschijem in zvečer na praznik Treh kraljev je imel spet dolg razgovor z njim. Prejšnji dan se je dolgo pogovarjal s kardinalom Berardijem. Rekel je, da so se sporazumeli s svetim očetom, tajnikom svete kongregacije za škofo in redovnike in s kardinalom, njegovim velikim prijateljem. Dejansko sta bila za papežem kardinal Berardi in mons. Vitelleschi tista, ki sta mu nenehno pomagala, dokler ni dosegel svojega cilja.

Dne 8. januarja je obiskal kardinala Konstantina Patrizija. Od svetega očeta je namreč zvedel, da bo v posebni kongregaciji ali kardinalski komisiji, ki so jo sestavili za odobritev konstitucij, verjetno tudi kardinal vikar, ki mu je papež sam povedal, da je turinski nadškof nasprotnega mnenja. Kardinal ga je slovesno sprejel in mu jasno in odločno povedal, da se on nikakor ne strinja z mons. Gastaldijem.

Dne 9. januarja je šel na sveti oficij, da bi komisarja mons. Salluo iz reda pridigarjev prosil, da bi zastavil zanj dobro besedo pri svojem sobratu p. Bianchiju, konzultorju svete kongregacije, ki je napisal 38 animadversiones. Tudi ta pošteni piemontski monsinjor iz škofije Mondovì, ki je poznal don Boskovo delo, ga je prijazno sprejel.

Mons. Vitelleschi mu je sporočil zaželeno novico, da je sveti oče že oblikoval posebno kongregacijo, h kateri bi pripadali kardinal vikar, kardinal Berardi in eden izmed dvanajstih kardinalov, ki so bili imenovani 22. decembra 1873, mogoče kardinal Tarquini SJ ali kardinal Oreglia di S. Stefano.

Brez odlašanja se je odpravil na obisk h kardinalu Oregli, bratu viteza Friderika, ki je bil več let član salezijanske družbe. Dva dni pozneje je šel v palačo Altemps pri Piazza Navona, da bi govoril s kardinalom Monacom Lavalletto. Ta prelat, po značaju zelo resen in dostojanstven, obenem pa ponižen in ljubezniv, ga je prijazno sprejel in se zadržal z njim v pogovoru več kot uro in pol. Med drugimi uslugami mu je dal breve za zasebni oratorij za gospe Vicino in Ghigliani. Ko je prišel domov, ni mogel skriti veselja, ki ga je čutil v svojem srcu. Dejal je don Bertu:

»Treba je zares hoditi na obiske. Dostikrat je zadosti en sam pozdrav, poklon, da si pridobiš naklonjenost kake osebe. Tako je bilo tudi s kardinalom Monacom, ki nam je bil najmanj naklonjen.«

Dne 14. januarja ga je apostolski odpravnik Štefan Colonna želel imeti pri kosilu z raznimi prelati, med katerimi je bil tudi novi kardinal Aleksander Franchi. Med banketom je don Bosko malo govoril. Toda proti koncu so ga povabili, da bi jim kaj povedal o oratoriju in o težavah, ki jih je moral prenašati. Začel je s pripovedjo o dvanajstih preiskavah, ki jih je moral prestati. Pripovedoval pa je tako napeto, preprosto in zanimivo, da si je pridobil naklonjenost vseh navzočih. Na koncu kosila ga je kardinal Franchi poklical k sebi in se z njim zaupno pogovarjal uro in pol, dokler ni prišel še kardinal Martinelli, ki ga je pri odhodu ljubeznivo pozdravil.

Dne 16. januarja se je opogumil in se odpravil k prefektu svete kongregacije za škofo in redovnike. Četudi je bil kardinal Bizzarri strogega in skoraj skrupuloznega značaja, ga je prijazno sprejel in mu svetoval veliko stvari, tako da se mu je zdelo, da si je tudi tega pridobil.

Dne 23. januarja je šel pozdravit kardinala Kamila Tarquinija iz Jezusove družbe, kateremu naj bi izročil sporočilo p. Sekunda Franca. Zdelo se mu je, da mu je popolnoma naklonjen. Toda ta novi kardinal, ki naj bi verjetno bil tudi član posebne komisije, je nekaj dni pozneje zbolel in 15. februarja umrl.

Medtem je don Bosko tiskarni Propagande zaupal nov natis konstitucij.

V njih je, kakor je pozneje izjavil, »sprejel večino od 28 opomb«, ki so mu jih zadnje dni nakazali, in glede na nekatere uvedel omilitve, v nekaterih členih pa jih je branil kot edino sredstvo pred potopom zaradi civilnih zakonov, pri čemer se je ravnal po nasvetih, ki jih je prejel tiste dni.

Tako smo dobili v kratkem povzetku novo delo, kjer je mogoče ugotoviti njegovo natančno prizadevnost.¹⁴¹

1. opomba je hotela odstraniti I. pogl. Predgovor in 2. pogl. Začetki družbe, ker Sveti sedež nima navade v konstitucijah potrjevati zgodovinskih podatkov o ustanovah. Zato jih je odstranil in postavil na čelo v ležečem tisku kot predgovor.

Tudi 2., 7., 19., 20. in 22. so tu in tam svetovale odstranitve in glede na navodila je odpravil: omembo tiskanja Katoliškega branja in Knjižnic za mladino; način, kako naj se opravlja obvestilo, ki naj se nanaša samo na izpolnjevanje konstitucij in napredek v kreposti; izjavo staršev za dovoljenje za vstop v družbo; predpis, da morajo tisti, ki se bodo šolali, prinesiti obleko in 500 lir mesečnine in še 300 lir pred zaobljubami, pomočniki pa 300 lir ob vstopu; omembo zdravstvenega stanja prosilca, ki naj bi bilo tako, da bi mogel izpolnjevati vsa pravila, brez vsake izjeme, vsaj v letu noviciata.¹⁴²

3. opomba je zahtevala odstranitev ponovnih omemb civilnih pravic laikov in podvrženost civilnim zakonom, kar je don Bosko deloma sprejel, vendar je pustil v 2. členu v poglavju O posameznih domovih splošno omembo, da se ne bo storilo nič v nasprotju s cerkvenimi in civilnimi zakoni, in v 2. členu poglavja Oblika družbe preprosto

¹⁴¹ Prim. konstitucije iz leta 1873, natisnjene v oratoriju, s konstitucijami, natisnjenimi v Rimu pri Propagandi leta 1874. – Gl. MB X, str. 871 in 896.

¹⁴² Prim. poglavja Notranje vodstvo družbe, člen 6; O posameznih domovih, člen 4; Redovno vodstvo, člen 3; Pobožne vaje, člen 7. in 2.

omembo o civilnih pravicah z besedami: Kdorkoli vstopi v družbo, ne izgubi, tudi po zaobljubah, državljanskih pravic. Zato si lahko dopustno in zakonito pridobiva, prodaja, dela oporoke in podeduje; toda dokler ostane v družbi, ne more upravljati svoje lastnine, razen na način in v mejah, kakor bo določil vrhovni predstojnik. Pri tem se je držal pravil že odobrenih redovnih družb. Ker ni imel za bistvo redovnega uboštva ohranitev osnovne pravice do materialnih dobrin, temveč popolno odpoved upravljanju, je raje izbral to obliko, ker je tako pred Cerkvijo bil zavezan z zaobljubo uboštva in jo tudi izpolnjeval, pred državo pa je bil deležen vseh pravic.

4. opomba je zahtevala jasneje in točneje opredeljen obrazec zaobljube uboštva, in sicer tisto, ki jo vsebuje Collectanea S. C. Episcoporum et Regularium, št. 859,¹⁴³ on pa, odločen, da bo izključil vsako možnost, da bi mu država mogla delati težave, in ker je imel osebno posest članov za najboljše zagotovilo, O zaobljubi uboštva ni nič spremenil in v opombi povedal, da je to izločil tako v poglavju O obliki družbe kakor tudi v O zaobljubi uboštva in da je to skoraj dobesedno povzel iz konstitucij Družbe šol ljubezni, ki jih je odobril Gregor XVI.

Tudi 5. opomba, ki nima za primerno duhu redovniške ustanove, da bi kleriki in duhovniki lahko ohranili preproste beneficije, kot je zapisano v 4. in 5. členu poglavja O obliki družbe, je zahtevala, da naj po večnih zaobljubah nehajo veljati, razen lastni ali pa družinski beneficiji. Don Bosku se ni zdelo potrebno, da bi spremenil te člene, ker člani s tem, da ohranijo tudi po zaobljubah tako družinske kakor preproste beneficije, ki jih ne morejo upravljati, ne grešijo proti izpolnjevanju zaobljube uboštva niti ne proti značilni obliki vsake redovne družbe.

Sedem opomb (6., 14., 18., 21., 23., 25. in 26.) predlaga spremembe v soglasju z obliko, ki je skupna drugim redovnim družbam, in sicer: Svetemu sedežu je treba predložiti odločitve generalnih kapitljev, da s tem dobijo značaj veljavnosti; za odpiranje novih zavodov so potrebni vsaj trije člani, od katerih morata dva biti duhovnika; dušno pastirstvo se izvaja ne samo ‚prout regulae Societatis patientur‘ (kolikor dopuščajo pravila družbe), temveč ‚juxta Sacrorum Canonum praescripta‘ (po predpisih svetih kanonov); aspirant, ki hoče vstopiti v noviciat, mora opraviti deset dni duhovnih vaj; v vsakem domu mora biti za večjo svobodo na voljo več spovednikov in ne samo eden; za sodne postopke pred civilnim sodiščem je treba prositi za dovoljenje Sveti sedež; na vsaka tri leta mora biti sklican vrhovni kapitelj družbe za obravnavanje najpomembnejših zadev družbe, zapisnike pa je treba poslati sveti kongregaciji za škofo in redovnike v pregled in odobritev.

Don Bosko je vse to sprejel, prvih pet na mestu, ki mu ga je nakazal konzultor (1), predzadni v členu 13 poglavja O drugih predstojnikih v zvezi z vrhovnim ekonomom in zadnjega v novem členu (2) v poglavju Redovniško vodstvo družbe.

¹⁴³ Professi votorum simplicium dominium radicale, uti aiunt, suorum bonorum retinere possunt, sed eis omnino interdicta est eorum administratio, et reddituum erogatio atque usus. Debent propterea ante professionem votorum simplicium cedere pro tempore, quo in eadem votorum simplicium professione permanserint, administrationem, usumfructum, et usum quibus eis placuerit, ac etiam suo Ordini, si ita pro eorum libitu existimaverint.

24. opomba je v 2. členu v poglavju *O posameznih domovih svetovala*, naj spovednike, ki jih določa predstojnik, potrdi tudi ordinarij. Don Bosko, ne da bi zmanjševal veljavo škofa, tega ni imel za potrebno, ker iz navad redovnih družb za spovedovanje članov znotraj redovne ustanove ni potrebno škofovo dovoljenje, temveč zadošča predstojnikova odločitev.

27. opomba je hotela odpraviti posebnost člena 8 iz poglavja *Pobožne vaje*, da lahko vrhovni predstojnik oprostí od duhovnih vaj in drugih pobožnih vaj. Don Bosko pa, ki je v tistih časih bil v veliki stiski zaradi pomanjkanja redovnikov in se je zato znašel v potrebi, da je o tem odločal, je zaradi osebnega miru opustil popravek.

Druge opombe so se tikale izvolitve vrhovnega predstojnika in vrhovnega sveta in oblike vladanja v družbi, in sicer 8., 9., 10., 11., 12., 13. in 15.

8. je odločala, da naj bo kanonična starost bodočega predstojnika 40 let, vrhovnih svetovalcev 35 in vsaj 5 let zaobljub in magistra novincev 35 let in vsaj 10 let zaobljub.

Don Bosko je v 1. členu poglavja *O izvolitvi vrhovnega predstojnika* postavil zahtevo, da mora biti izvoljenec vsaj 10 let član družbe in star 35 let. Glede drugih članov vrhovnega sveta in magistra novincev ni ničesar določil, ker so bili takrat skoraj vsi sobratje zelo mladi in bi zato bili vsi izvoljeni člani vrhovnega sveta premladi. Zato je izjavil, da je pripravljen načelno sprejeti to pravilo, vendar bi v posameznih primerih prosil Sveti sedež za spregled. Dodal je: to starost je mogoče znižati s privolitvijo Svetega sedeža.

9. opomba je zahtevala, da mora vrhovnega predstojnika in svet izvoliti generalni kapitelj, in sicer z absolutno večino glasov in ne drugače. V 5. in 6. členu poglavja *O izvolitvi vrhovnega predstojnika* in v še dodatnem novem členu je don Bosko določal, naj vrhovnega predstojnika in člane vrhovnega sveta volijo tudi ravnatelji s svojimi delegati, ki so jih izvolili člani z zaobljubami v posameznih hišah. V 1. členu poglavja *O drugih predstojnikih* je bilo določeno, da naj se na isti način opravijo volitve tudi drugih članov sveta.

10. opomba je zahtevala, da naj bo generalni kapitelj sestavljen kot v drugih redovnih ustanovah brez članov z večnimi zaobljubami hiše, kjer se opravljajo volitve, ker bi se zato lahko pritoževali sobratje z večnimi zaobljubami iz drugih zavodov. In don Bosko, ki je že določil sklic generalnega kapitlja na vsaka tri leta in kako naj se voli vrhovni predstojnik, ni imel za potrebno, da bi še kaj dodajal za sklic generalnega kapitlja.

11. opomba je zahtevala, da morajo biti vsi člani vrhovnega kapitlja, tudi prefekt in duhovni voditelj, izvoljeni od generalnega kapitlja in živeti skupaj z vrhovnim kapiteljem ob vrhovnem predstojniku. Toda sveti ustanovitelj v želji, da bi ob vrhovnem predstojniku ohranil dva zaupna sodelavca za vodstvo družbe, ni upošteval te možnosti niti ni zahteval skupnega bivališča.

12. opomba je hotela odstraniti poglavje *Notranje vodstvo družbe* s pripombo, da mora vrhovni predstojnik zapisati ter ohranjati zapečatenó in v tajnosti ime tistega, ki naj bi po njegovi smrti do novega generalnega kapitlja vodil družbo. Don Bosko je to črtal. Na druga mesta, kjer je govor o začasnem vikarju, je postavil prefekta.

13. opomba je v prvih treh členih poglavja *O sprejemu novih članov* menila, da so v

nasprotju z določili in navadami Svetega sedeža, češ da je v njih samo vrhovnemu predstojniku pripisana pripustitev in odpustitev novincev in članov družbe, kakor tudi imenovanje krajevnih predstojnikov in glavnih služb v družbi (vizitatorji), medtem ko v členu 16 v poglavju *O drugih predstojnikih* jasno pravi, da je to pridržano vrhovnemu kapitlju. Vendar je don Bosko v omenjenem 1. in 3. členu (v 2. ne govori o tem) imel za primerno, da bi v odsotnosti vrhovnega sveta iz upravičenega vzroka lahko vrhovni predstojnik sprejemal k zaobljubam in odpuščal iz družbe v katerikoli hiši s privolitvijo krajevnega sveta, ker bi se s tem hitreje reševali nujni primeri.

15. opomba poudarja, da magister novincev ne sme opravljati druge službe kot vzgojo novincev, zato te službe ne more opravljati duhovni voditelj ali katehet, ker imata ta dva preveč drugih opravil. Pri tem navaja (na nepravem mestu) 12. člen poglavja *O posameznih domovih* (kjer govori o nalogah krajevnega in generalnega kateheta). Don Bosko je najprej na novo razložil člen 9. poglavja *O drugih predstojnikih*, kjer pravi, da je duhovnemu voditelju na poseben način zaupana skrb za novince, skupaj z njihovim magistrom. Pripravljal se je, da bi dodal še novo poglavje *De Novitiorum Magistro eorumque regimine* (*O magistru novincev in njihovem vodstvu*).

Glavne spremembe ali boljše rečeno dodatki so bili dodani 16. opombi pa tudi 17., ki jih je sprejel na najbolj ustrezen način.

16. opomba ugotavlja pomanjkanje noviciata in bi ga hotela v smislu konstitucije *Regularis disciplina* (*Redovna disciplina*) Klementa VIII. in drugih kanoničnih predpisov, ki določajo, da morajo novinci živeti v posebnih domovih, popolnoma ločeni od redovnikov z zaobljubami, in se ukvarjati izključno z duhovnimi vajami brez katerega koli drugega dela v hiši. Don Bosko pa je v XIV. poglavju *O magistru novincev in njihovem vodstvu* (*De novitiorum magistro eorumque regimine*) napisal naslednja navodila, ki nam omogočajo boljše razumevanje njegovega duha:

1. Vsak član mora, preden je končno veljavno sprejet v družbo, opraviti tri preizkušnje. Prva preizkušnja je v času pred sprejemom v noviciat in se imenuje aspirantat, druga je noviciat v pravem pomenu besede in tretja čas triletnih zaobljub.

2. Zato mora magister novincev poleg stalnih pogojev za sprejem (pogl. XI.) natančno preveriti obnašanje prosilca, ki naj bo takšno, da je mogoče pred Gospodom zastopati prepričanje, da je v večjo Božjo slavo in korist družbe.

3. Na splošno za prvo preizkušnjo zadostuje, če je prosilec preživel nekaj let v kakem zavodu družbe ali obiskoval njene šole in se je v tem času odlikoval v kreposti in nadarjenosti.

4. Če kak odrasel želi biti sprejet v družbo in je pripuščen k prvi preizkušnji, bo takoj opravil duhovne vaje, potem pa se bo za nekaj mesecev vadil v raznih nalogah družbe, da spozna in uresničuje tisti način življenja, ki ga hoče prevzeti. Istočasno naj magister novincev in drugi predstojniki opazujejo, ali je primeren za salezijansko družbo.

5. V času prve preizkušnje naj magister novincev in drugi predstojniki pozorno opazujejo obnašanje prosilca in sporočijo vrhovnemu kapitlju vse, kar se jim bo zdelo primerno.

6. Kakor hitro bo prosilec uspešno končal prvo preizkušnjo in bo sprejet v družbo, naj mu magister novincev posveti vso skrb in naj ne opusti ničesar, kar bi moglo pospešiti izpolnjevanje pravilnikov in pravil.

7. Magister novincev se mora na vso moč truditi, 10 da bo ljubezniv, krotek in srčno dober, da mu bodo novinci odprli srce v vsem, kar se tiče napredka v popolnosti; 20 voditi jih mora in poučiti o izpolnjevanju pravil na splošno in zlasti še v vsem, kar se nanaša na zaobljubo čistosti, uboštva in pokorščine; 30 novinci morajo zgledno izpolnjevati vse, kar se v naši družbi tiče pobožnih vaj; 40 poleg tega naj ima vsak teden eno konferenco o morali; 50 vsaj enkrat na mesec naj ljubeznivo pokliče vsakega novinca, da opravi duhovni pogovor.

8. Ker je namen naše družbe poučevati fante, zlasti najbolj revne, o znanju in verskem nauku, da se bodo v življenjskih nevarnostih znali ohranjati na poti zveličanja, naj se v času te druge preizkušnje resno vadijo v učenju, v poučevanju v dnevnikih in večernih šolah, v poučevanju verouka dečkov in tudi v asistenci v najbolj resnih primerih. Če bo novinec pokazal v vseh teh stvareh, da išče povsod Božjo slavo in korist družbe, in bo skupaj z natančnim izpolnjevanjem pobožnih vaj tudi zgleden v opravljanju dobrih del, naj se čas njegove druge preizkušnje šteje za končan. V nasprotnem primeru bo preizkušnja podaljšana za kak mesec ali za celo leto.

9. Ko novinec konča noviciat in je sprejet v družbo, ga lahko vrhovni kapitelj, potem ko so slišali mnenje magistra novincev, pripusti k triletnim zaobljubam. Izpolnjevanje triletnih zaobljub pomeni tretjo preizkušnjo.

10. V tem času lahko člana pošljejo v kako hišo družbe, kjer bo opravljal zaupane mu naloge. Ravnatelj hiše bo skrbel zanj kot magister novincev.

11. Ves ta čas se bo magister novincev trudil, da bo ljubeznivo priporočal zatajevanje zunanjih čutov, zlasti še zmernost. Vendar je pri tem treba biti skrajno previden, da se ne bi okrnile telesne moči in da bodo člani sposobni izpolnjevati vse naloge naše družbe.

12. Ko član pohvalno opravi vse te preizkušnje in ima namen za vedno ostati v družbi, lahko vrhovni svet zadosti njegovi želji in ga pripusti k večnim zaobljubam.

17. opomba omenja pomanjkanje določenega programa študija. Zato zahteva, da morajo vsi pripravniki za duhovniški poklic štiri leta študirati teologijo, bodisi v kaki posebni hiši družbe ali v kakem semenišču, ne da bi bili pri tem zaposleni pri delih, ki so značilna za družbo. Ko je don Bosko sestavljal poglavje *De studio* (O študiju), je menil, da ni nasproten štirim letom študija, vendar pa za zdaj ne more odpreti posebne študijske hiše, ki bi bila ločena od drugih zavodov, ne da bi jo podvrgel prosvetnemu ministrstvu. Po drugi strani pa se ni moglo reči in vztrajati pri trditvi, da kleriki študenti ne bi mogli poučevati katekizma, asistirati gojence in istočasno študirati. Tako bi imeli priložnost, da bi se vadili v delih, značilnih za našo družbo.

Kratko poglavje XII O študiju (*De studio*)

1. Duhovniki in vsi člani, ki želijo postati duhovniki, bodo resno študirali teološko snov.

2. Njihov študij se bo osredinil na Sveto pismo, cerkveno zgodovino, dogmatično spekulativno teologijo, moralko in knjige, ki izrecno govorijo, kako je treba mladino poučevati o verskem nauku.

3. Naši učitelji bodo sveti Tomaž in pisatelji, ki se odlikujejo po katehetskih razlagah in po poučevanju krščanskega nauka.

4. Vsak član družbe naj poskrbi, da bo napisal cikel premišljevanj in inštrukcij najprej za mladino in potem za vernike.

28. opomba je najpomembnejša in se tiče odpustnic za prejem svetih redov.

V 4. členu poglavja *Religiosum Societatis regimen* (Redovniško vodstvo družbe) je rečeno, da bo člane posvetil krajevni škof po običaju drugih družb, ki imajo domove v raznih škofijah, v moči privilegijev, ki so jih prejele kongregacije (družbe), ki so pojmovane kot redovi. Toda rečeno je bilo, da je ta izjava nezadostna, kajti vrhovnemu predstojniku, ki je prosil za tako pooblastilo, niso ustregli. Ko je don Bosko rekel, da mu tega niso dali zaradi dejstva, ker je 1869 prosil za odobritev družbe in ne konstitucij, je pa dosegel, da so mu za deset let dovolili izdajati odpustnice za tiste, ki so vstopili v družbo pred 14. letom starosti, in da je za druge prosil posebne spreglede. Sedaj pa je prosil, da bi lahko izdajal odpustnice za krajevnega škofa in v člen vključil *juxta Decretum Clementis VIII., die 3 martii 1596'* (na osnovi odloka Klementa VIII. dne 3. marca 1596), ki je opombi prinesel besede odloka.

Končno je poglavje *De externis*, ker niso napisali nobene opombe, postavil v dodatek po *Obrazcu zaobljub*.

7.9. POSVET

Dne 3. februarja 1874 je mons. Vitelleschi sporočil don Bosku, da posebno kongregacijo sestavljajo kardinali Patrizi, De Luca, Bizzarri in Martinelli.

Konstantin Patrizi je bil generalni vikar njegove svetosti, prefekt Svete kongregacije za obrede in dekan svetega kolegija.

Anton De Luca iz Bronteja (Katanija) je bil prefekt Kongregacije za indeks in eden izmed predsednikov vatikanskega koncila.

Jožef Bizzarri je bil prefekt Kongregacije za škofo in redovnike.

Tomaž M. Martinelli iz reda Puščavnikov sv. Avgušтина je bil že generalni asistent svojega reda in teolog vatikanskega koncila in bil povišan v kardinala v zadnjem konzistoriju. Pozneje je postal proprefekt Svete kongregacije za študij, zatem prefekt Kongregacije za obrede in na koncu še indeksa.

To so bili štirje knezi Cerkve, z vseh vidikov najodličnejši.

Ko je bilo to določeno in se je dan posveta vedno bolj bližal, je don Bosko, »potem ko je molil pri sveti maši, klical Svetega Duha in prosil papeža za poseben blagoslov«, dne 5. februarja v novi okrožnici povabil »drage sinove salezijance« v posameznih hišah, »da bi se trudili za eno izmed najpomembnejših nalog, da bi ohranili in pospeševali moralnost med dečki, ki nam jih je Božja previdnost izročila v varstvo«.

Vsaka redovna družba ima svojo značilnost. In don Bosko je imel navado govoriti, da naj naša družba kliče pozornost nase zaradi sijaja angelske čednosti.

»Smo v najpomembnejšem trenutku naše družbe,« je dejal. »Zato mi pomagajte z vašimi molitvami in z natančnim izpolnjevanjem pravil, da bodo naši napor kronani z dobrim uspehom v večjo Božjo slavo in v korist duš naših gojencev in nas samih, vse v večjo slavo salezijanske družbe.«¹⁴⁴ Treba je bilo pripraviti Positio ali konstitucije, se pravi vse listine, ki naj bi jih predložili članom posebne kongregacije. To delo je bilo zaupano profesorju advokatu Karlu Menghiniju, uslužbencu svete kongregacije, ki je kmalu uvidel potrebo in primernost, da bi osebno govoril z ustanoviteljem. Mons. Vitelleschi je 17. februarja dal don Bosku priporočilni listek za advokata. Ta ga je takoj nadvse ljubeznivo in po domače sprejel in mu pokazal nekaj pisem, ki jih je turinski nadškof pisal 26. julija 1873 kardinalu Bizzarriju, prefektu svete kongregacije za škofe in redovnike. V njem je vpraševal, ali je Družba sv. Frančiška Saleškega odvisna neposredno od Svetega sedeža in zato izvzeta iz sodnosti krajevnega škofa. Drugo, veliko bolj nevarno je bilo napisano 9. januarja tega leta, medtem ko je bil don Bosko v Rimu. V njem je sicer izjavil, da občuduje »izredne sposobnosti in kreposti« ustanovitelja in se veseli, da bi zagotovil »trajen obstoj cerkvene ustanove, ki se trudi za vzgojo zapuščene mladine«, pa vendar ponovno zahteva, da je treba dati novi redovni družbi redni noviciat »dve leti«, kajti če ima don Bosko »poseben talent za vzgojo svetne mladine, pa ni sposoben vzgajati mladih duhovnikov, ali ga v tem vsaj ne podpirajo zadosti drugi člani, ki jim zaupa vzgojo klerikov«.

Pismo se glasi takole:

Prezvzišena eminenca!

Turin, 9. januarja 1874

Vaša eminenca mi je pred meseci sporočila, da Kongregacija za škofe in redovnike preučuje pravila Družbe sv. Frančiška Saleškega, ki jo je ustanovil gospod Janez Bosko iz Turina. Iz pisma sem mogel razbrati, da bo ta družba kmalu dobila zaželeno potrditev.

Občudujem izredne sposobnosti in kreposti imenovanega don Boska in se veselim vsega dobrega, ki ga dela v korist mladine. Veseli me, da skuša zagotoviti stalen obstoj svoje družbe, ki bi se posvečala krščanski vzgoji mladine. Vendar menim, da imam težko odgovornost, da sporočim sveti kongregaciji, ki ji tako odlično predsedujete vi, da je treba nujno poskrbeti, da bo Družba sv. Frančiška Saleškega dobila obvezen noviciat za dve leti, da bodo klerike naučili ne ukazovati, kakor se to dogaja sedaj, ko so postavljeni za učitelje v raznih šolah, temveč se pokoravati, kakor se je to vedno delalo v noviciatih drugih redov, zlasti v družbi Jezusovi. Gospod don Bosko ima poseben talent, da vzgaja svetne fante, zdi se pa, da tega talenta nima v tem, kar se tiče vzgoje duhovnikov niti on niti tisti, ki jim zaupa to vzgojo. Nekaj obžalovanja vrednih dogodkov še kako potrjuje to mojo trditev.

¹⁴⁴ Prim. VIII. del Učitelj in oče: Lettere Circolari št. 4, 1104.

Sedem klerikov iz šole gospoda don Boska so postavili za učitelje oziroma asistente v dom za gluhoneme v tem mestu. Vodstvo, ki mu načeluje osebnost, ki se odlikuje po pobožnosti, navezanosti na vero in spoštovanju do duhovščine, ni bilo z nobenim zadovoljno. Obžaloval je, da ti kleriki niso ponižni niti pokorni.

Podobne pritožbe je bilo slišati tudi v drugih zavodih in določenih semeniščih o klerikih, ki so končali svoje leposlovne, filozofske in teološke študije v imenovani Družbi sv. Frančiška Saleškega. Ko sem bil škof v Saluzzu, sem dopustil, da je eden izmed mojih klerikov naredil kleriški študij v tej družbi. Zanesel sem se na spričevala in potrdila, ki mi jih je o njem pošiljal don Bosko. Toda en mesec potem, ko je bil ta klerik posvečen v duhovnika, se je izkazalo in bilo ugotovljeno, da je predan nezmernosti. Na žalost je temu predan še sedaj in ne vemo, kje bi ga mogli uporabiti, kajti poleg tega, da je nezmeren, je tudi še grob in nevzgojen.

Sedaj mi povzroča velike skrbi neki drug duhovnik. V letih 1862 do 1867 je kot konviktovec opravil svoj kleriški študij v Družbi sv. Frančiška Saleškega. Turinska nadškofijska kurija, ki se je zanesla na potrdila o moralnosti, ki so jih izdali predstojniki imenovane družbe, ga je dala posvetiti. Dve leti pozneje so ga poslali za kaplana v neko župnijo v tej škofiji. Žal se je tako slabo obnašal, da je bilo vloženih 39 pritožb zaradi zelo umazanih dejanj. Revež, ki se je bal, da bo prišel pred civilno sodišče, je pobegnil iz države. Ker pa gre za prekrške, za katere velja ekstradicija, bi lahko civilna oblast zvedela za kraj, kjer biva, in bi ga potem privedli v Turin. V tem primeru bi nastalo pohujšanje, katerega razsežnosti in uničujočih učinkov si niti ne morem predstavljati. Vse to neizmerno škoduje ugledu duhovnikov in Cerkve.

Človek, ki bi mogel podati natančno poročilo o noviciatu te družbe, bi bil pater Oreglia di Santo Stefano iz Jezusove družbe, ki je prebil dolga leta v tej družbi in je bil lansko leto v Collegiu Romano v Rimu.

Zato prosim vašo eminenco in po vas sveto kongregacijo za škofe in redovnike, da bi zahtevali obvezen noviciat po vseh pravilih za Družbo sv. Frančiška Saleškega. Ker so turinska nadškofija in druge piemontske škofije v zelo delikatnem položaju, predlagam, da ne bi smeli pripustiti k svetim redovom nobenega, ki ga ne bi natančno izprašali o njegovem stanju bodisi turinski nadškof ali drugi piemontski škofje, ki bi bili naprošeni za podelitev svetih redov, kajti sedaj se ti kleriki brez moje vednosti dajo posvečevati drugje. Zdi se mi tudi primerno, da bi dobili jaz in drugi škofje oblast, da bi izprašali te pripravnike pred večnimi zaobljubami.

Sicer pa sem sedaj, ko sem izpolnil obveznost svoje vesti, vedno pripravljen spoštovati sodbo, ki jo bo izrekla sveta kongregacija.

Poklekam k poljubu svetega purpurja in se imam za vaše eminence najpokornejšega in najvdanejšega služabnika. + Lovrenc, nadškof v Turinu

Svetnik se je globoko zamislih ob branju prvega in zlasti še drugega pisma. Dal ga je prepisati don Bertu in je govoril s kardinalom Berardijem, ki mu je poleg drugih osebnosti svetoval, naj ga naravnost zavrne. Kako? Odločil se je, da si bo pomagal s kakim bivšim gojencem. In res, jasno zavrnitev, ki naj bi jo dobila posebna kongregacija, je anonimno prepisal najbrž don Anfossi, ki je bil eden izmed

obtoženih v »slavnem dokumentu«. Pravimo »prepisal« naj bi jo don Anfossi, kajti v arhivu imamo izvirnik, ki ga je napisal sam don Bosko.¹⁴⁵

Proti skrajnemu zlu skrajna sredstva. Pismo se glasi:

Velečastiti gospod don Bosko!

Turin, 15. februarja 1874

Medtem ko se vaša uglednost z veliko zavzetostjo v Rimu trudi, da bi dosegli preskrbovalnino za nadškofovo gospodinjstvo, vas je on trdo prijel. Kakor sem vam že preteklo leto poročal, si je s pretvezo, da hoče vprašati kongregacijo za škofo in redovnike, ali je Družbe sv. Frančiška Saleškega izvzeta iz škofove jurisdikcije, dal postreči s podatki za tako prošnjo. K temu so ga prisilila pohujšanja in nepokorščina oratorijancev v strahu, da bi ti zapadli cerkvenim kaznim, in njegova tanka vest (zelo dvomljiva zadeva). To vse je v nasprotju z njegovimi številnimi trditvami, da je treba duhovnike iz oratorija postaviti vam drugim za zgled.

Sedaj pa, ko je zvedel, da se v Rimu pripravlja vse za dokončno potrditev vaše družbe, je na svojo roko, ne da bi ga kdo kaj vprašal, zbral vse sile, da bi vas osramotil. Ne vem sicer točno katerega dne, vsekakor pa po vašem odhodu je poslal v Rim svoje pismo. Z domnevo, da ljudje pri sveti kongregaciji za škofo in redovnike nič ne vedo in so pravi otroci, je predložil svoje pogoje in zahteve. In da bi vse, kar je trdil, tudi potrdil z dejstvi, kritizira študij pri vas (kdo bi si upal kaj takega!) in obtožuje vse ošabnosti in nemoralnosti. To potrjuje s trditvijo, da je sedem vaših šlo v zavod za gluhoneme in se neprimerno vedlo s svojo oholostjo in trdoglavostjo. Nato navaja primer don Chiapaleja iz Saluzza, ki se v oratoriju ni naučil drugega kot pijančevanja, nevednosti in prevzetnosti. Navaja še nekega drugega vašega gojenca, ki je zapustil oratorij in šel za kaplana in je sedaj v sodnem postopku zaradi ostudnih dejanj. Zato gorje Turinu, gorje piemontskim škofijam, če bo vaša družba potrjena ali če vsaj ne bodo omejili njenega delovanja.

Jaz, ki sem bil šest let v vaši hiši in poznam vas, hišo in kar se je tam dogajalo, sem ogorčen, ker sem zmes zlobe. Vsi ti, o katerih govori, so bili kleriki in duhovniki semenišča in je za vse to odgovoren on in ne kdo drug. Chiapale je študiral v oratoriju in je bil vedno odličnega vedenja in izredno nadarjen. Doma je v glasbi ter igra na orgle in na klavir in je tudi dosti dober pridigar. Tega pa, ali je kdo predan vinu, pa ni bilo mogoče prepoznati. Ker sem bil njegov šolski tovariš, sem ga dobro poznal. Saj mi gojenci nismo dobivali vina, duhovniki pa samo v omejeni količini in še – naj mi bo oproščeno – vodenega, da je bilo prej voda z vinom kot vino z vodo. Prav tako vem, da Chiapale ni bil nikdar član vaše družbe, kar mi je tudi on sam večkrat povedal.

To vam sporočam, da uporabite to pismo v svojo korist. Vendar ne morem razumeti takega početja. Že več ljudi sem vprašal, kako da nadškof o oratoriju govori enkrat vse v belem, drugič pa vse v črnem. Nekateri menijo, da to prihaja od dejstva, da ga je don Bosko dvignil iz nič, mu dal delo in ime, natisnil njegove knjige, mu pripravil

¹⁴⁵ Skoraj gotovo je pismo prepisal prof. don Janez Anfossi tudi zato, ker je on leta 1877, ko je nadškof zaradi svojega dlakocepstva valil težavo za težavo na oratorij, napisal obrambno spomenico, veliko bolj natančno kot v pismu 9. januarja 1874, ki ga prinašamo v Dodatku št. X., 2, stran 998.

mesto, ki ga sedaj ima, in ga zaradi vsega tega ima za osebo, vredno vsega spoštovanja. Drugi pravijo, in to mi je povedal nadškof sam, da se boji, da don Boskovi duhovniki zasenčujejo škofijske duhovnike toliko bolj, ker njegovi semeniščniki hočejo oditi iz semenišča, da bi šli k don Bosku, ker jim je tam bolje. Boji se, da bi bila don Boskova družba v škofiji v njegovo škodo. Ker povzroča vsak dan nove zaplete, ne vem, kje se bo vse to končalo. Najvdanejši sin N. N.

Medtem ko je advokat Menghini zbiral zadnje dokumente, da bi jih povzel v Positio, mu je don Bosko predstavil krtačne odtise o Zgodovinskih podatkih. V njih najprej omenja začetek družbe, nato pa podaja nasvet svetega očeta, da naj bi bila »družba preprostih zaobljub, ker brez zaobljub ne bi bilo potrebne povezave med člani družbe ter med predstojniki in podložniki«, Decretum laudis in težave, na katere je naletel zaradi svetih redov. Nato razlaga stvari, ki se tičejo študija, noviciata in konkretnega izpolnjevanja pravil. Nato se vrača k težavam zaradi odpustnic, ki so »osnovni del cerkvenih družb«. Omenja odobritev z dne 1. marca 1869 in dovoljenje, da za deset let izdaja odpustnice tistim, ki so vstopili v naše zavode in zavetišča pred 14. letom in so potem vstopili v salezijansko družbo, za druge pa nasvet, da naj naredi posebno prošnjo za določeno število prosilcev vsakokrat, ko bi to bilo potrebno. Dejansko je prvič prosil in bil uslišan za sedem, drugič za deset in nazadnje za šest. Končuje z izjavo, da je predložil izvod konstitucij s poročilom in dokumenti, podobnim kakor sveti kongregaciji za škofo in redovnike, da bi prišlo do dokončne potrditve, ker je vključil večji del osemindvajsetih Opomb. Kar se tiče odpustnic, pa ne prosi za popolno svobodo ‚ad quemcumgue episcopum‘ (za katerega koli škofa), temveč tako, kakor je v soglasju z odlokom Klementa VIII¹⁴⁶.

Advokatu se je predstavitev zdela zelo zanimiva, vendar predolga, da bi jo vključil v Positio. Ker pa je bila pripravljena v obsegu konstitucij in zato veliko manjša, kot je to v navadi za dokumentacijo svetim kongregacijam, mu je svetoval, naj jo predela, skrajša in natančneje opredeli. Don Bosko se je mirno lotil dela in ob pomoči urednika napisal kratek in popoln povzetek stanja salezijanske družbe, svojega odnosa do Svetega sedeža in škofov, o konstitucijah, o podobi družbe pred svetnimi oblastmi in o stanju, ki ga je družba dosegla.

To delo ga je tako zaposlilo, ker je moral medtem izpolniti še veliko drugih obveznosti (24. januarja je moral iti v Ceccano z grofom Filipom Berardijem), da jutraj 26. januarja, ko je moral izročiti rokopis tiskarni, ni mogel niti maševati.

V tem povzetku, ki je v Positio, beremo z velikimi črkami tole slovesno izjavo:

»Glavni namen družbe je bil od vsega začetka podpirati avtoriteto vrhovnega poglavarja Cerkve v najmanj premožni plasti prebivalstva, zlasti med ogroženo mladino. Glej Pravila pogl. I. in VI.«

¹⁴⁶ Gl. MB X, str. 949.

Dne 27. februarja 1874 se je don Bosko odpravil h kardinalu Berardiju in mu izročil en prepis »slavnega dokumenta« in ustrezno zavrnitev. Njegova eminenca mu je zagotovila, da ga bo dala v roke članom posebne kongregacije in na koncu še mons. Vitelleschiju.

Ta je don Boska podpiral, kolikor je le mogel. Don Berto je, kakor je bila njegova navada, zapisal kakih dvajset pogovorov, in ko ga je vprašal, ali je še kaj, kar bi moglo ovirati odobritev, je dobil odgovor: »Bodite mirni, bodite mirni. Če bi kaj bilo, si lahko mislite, da bi vam to povedal. Bodite mirni. Vse gre skozi moje roke.« Nato ga je slišal vzdikniti: »Nadžškofova pisma in njegovi pogoji nikogar ne ogrevajo niti ne hladijo.«

Dne 4. marca so natisnili nove konstitucije in don Berto je odnesel izvode monsinjorju in advokatu Menghiniju. Dne 7. marca so jih skupaj s Positio predstavili kardinalom posebne kongregacije.

Positio »o potrditvi konstitucij salezijanske družbe, o kateri je poročal velečastiti mons. Nobili Vitelleschi, nadškof selevkijski, tajnik«, je vsebovala Posvet in ustrezne dokumente, se pravi: prošnjo, s katero se prosi dokončna potrditev, ‚decretum laudis‘ z dne 13. julija 1864 in 13 animadversiones o na novo predloženih konstitucijah, informacija (pogojno priporočilno pismo) mons. Gastaldija z dne 10. februarja in njegovo posebno pismo z dne 23. aprila 1873, priporočilna pisma škofov iz Casaleja, Savone, Vigevana, Albenge, Fossana in nadškofa v Genovi, željo velečastitega konzultorja p. R. Bianchija iz reda pridigarjev, povzetek Opomb, ki jih je don Bosko poslal mons. Vitelleschiju, in končno na 12 straneh splošno predstavitev stanja salezijanske družbe, ki jo je podpisal sveti ustanovitelj.¹⁴⁷

Isti je osebno ali naravnost poslal kardinalom posebne kongregacije Zgodovinske podatke, ki jih je dal natisniti na svoj račun. Dne 11. marca so mu sporočili, da bo 24. marca, to je na dan, ko se vsak mesec spominjamo Marije Pomočnice, zasedala posebna kongregacija.

Dne 16. marca je don Bosko vesel in presrečen sporočil članom družbe in gojencem veselo novico in jih povabil, da bi bili »eno samo srce in ena sama duša, da bi izprosili luč Svetega Duha nad njihove eminence«, ki naj bi odločali o stvari, ki »je ena najbolj življenjsko pomembnih za sedanji položaj družbe in za vso prihodnost«. Zato je priporočal tridnevnicu molitev in vaj krščanske pobožnosti. Odločil je, da naj se vsi salezijanci od 21. do 23. marca »strogo postijo (kdor iz pametnega razloga tega ne bi zmoget, naj po lastni presoji opravi tista zatajevanja, ki so v skladu z njegovimi obveznostmi in stanjem), naše drage gojence pa naj povabijo, da bi pogosteje prejemale zakrament spovedi in obhajila in bi vsi opravljali posebne molitve. Čez dan naj bodo vsi člani družbe čim več časa pred Najsvetejšim, kjer naj zmolijo brevir in opravijo v cerkvi vse pobožne vaje. Tudi ministranti in člani družb sv. Alojzija, presvetega Zakramenta, Brezmadežnega spočetja in svetega Jožefa naj

¹⁴⁷ Gl. MB X, str. 943.

storijo isto. Dne 25., 26. in 27. marca naj zjutraj in zvečer nadaljujejo iste pobožne vaje za sedanje potrebe Cerkve po namenu svetega očeta.«¹⁴⁸

Izvodu okrožnice za don Ruo je dodal posebno pismo, iz katerega je mogoče razbrati, da bo marca dosegel svoj cilj in da se bo ponovno vrnil v oratorij proti koncu meseca. Med drugim je priporočil, da naj kardinalu Berardiju brzoglavno voščijo za njegov god.

Predragi don Rua!

1. Obvesti don Savia, da naj stori, kar more, da pošlje listine S. Giovannija z mnenjem, najsi pozitivnim ali negativnim. Ni pomembno. Da le pošljejo Državnemu svetu.

2. Iz okrožnice boš spoznal, kako napreduje naša stvar. Stori vse, da boš za veliki torek lahko prišel v Alessandio; ti bom še sporočil.

3. Na dan sv. Jožefa, nekako ob deveti uri, brzoglavni kardinalu Berardiju: *Cardinale Berardi Giuseppe, Rim: duhovniki, kleriki, dečki na dan vašega godu molijo in vam pošiljajo najboljša voščila. – Rua.*

4. Kar se tiče krtačnih odtisov življenjepisa sv. Hieronima, smo se domenili, da jih bo končno pregledal vitez Vallauri. Tako mi je obljubil. Če ne bi mogel, bi to storil vitez profesor Lanfranchi.

5. Pozdravi don Barberisa, don Ghivarella, gospoda Vikt. Pavesia.

Prosim, da stvari, ki so povedane v pismu, ne pridejo iz hiše.

Upam, da se bomo kmalu mogli sniti z mojimi dragimi sinovi, *inter quos tu quoque'* (med katerimi tudi ti). Bog naj nas vse blagoslovi in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja. Duh. Janez Bosko

P. S.: Mogoče še bolj jasno: *Cardinale Berardi, Rim. God sv. Jožefa, duhovniki, kleriki, salezijanski duhovniki molijo, prisrčno voščijo. – Rua.*

Ravnatelju v Borgu San Martino je z okrožnico poslal naslednje vrstice:

Predragi don Bonetti!

Iz priloženega pisma boš razbral, kako daleč je naša zadeva. Verjetno se bom vrnil prve dni velikega tedna. Bodi pripravljen, mogoče ti bom pisal, da prideš v Alessandrio, da bomo do Turina potovali skupaj.

Pozdravi don Bodrata, don Tamietija, don Chicca z vsemi drugimi sinovi tamkaj.

Ljubi me v Gospodu in me imej za najvdanejšega prijatelja. Duh. Janez Bosko

Rim, 16. februarja 1874

Tudi ravnatelj v Lanzu je skupaj z okrožnico prejel pisemce:

Predragi don Lemoyne!

Iz priložene okrožnice boš razbral, kako daleč je naša stvar.

Mogoče ti bom pisal, da bi na veliki torek šel v Alessandio. Bodi pripravljen. Ti bom

¹⁴⁸ Glej VIII. Učitelj in oče, 3: Lettere Circolari, št. 5, stran 1107.

še sporočil. Ljubezniv pozdrav vsem. Tajnost in živa vera v Gospoda! In imej me za najdražjega prijatelja. Duh. Janez Bosko

Rim, 16. 3. 1874

P. S.: Grem naprej brez beliča v žepu. Če kaj imaš, mi prinesi.

Don Lemoyneu je o drugih zadevah pisal mesec prej še eno pismo:

Predragi don Lemoyne!

Prejmi to pismo, zapomni si ga in glej, da se bo vse udejanjilo.

Tvoje pripombe smo upoštevali in boš kmalu videl učinke. Ne morem še določiti dneva svoje vrnitve, vendar ti bom sporočil kak dan prej.

Naša zadeva za zdaj dobro kaže. Reci don Scaravelliju, da naj se posebno potruди, da bodo njegovi mali svetniki molili zame. Zares bi potreboval retorike. Reci zatorej don Lassagni, da sem prosil svetega očeta za poseben blagoslov za njegove gojence s popolnim odpustkom na dan, ko bodo prejeli zakrament spovedi in obhajila. Z eno besedo: zelo potrebujem molitev.

Pozdravi don Costamagno, Fiorenza. Bog vas vse blagoslovi, tebe, tvoje, vsa tvoja dela. Amen.

Rim, 19. 2. ,74 Najvdanejši v J. K. Duh. Janez Bosko

7.10. V VMESNEM ČASU

Tudi v času, ko je še ostal v Rimu skupaj s svojimi sobrati in gojenci raznih zavodov in novimi hčerami Marije Pomočnice, je imel ob sebi vse osebe, ki so zaslužile njegovo zanimanje, kakor je to mogoče razbrati iz korespondence, ki nam je na voljo. Kdo ve, koliko pisem je napisal in odposlal na vse strani. Vendar naj zadostujejo nekatera, ki so se ohranila, da bomo mogli bolje razumeti, kako je vse vključeval v svoje srce.

Veliko jih je naslovljenih na don Ruo. Prvi dve pismi, ki imata isti datum (mogoče je prvo napisal po polnoči od 10. na 11. januar), kažeta njegovo skrb za dobrotnike in finančne težave oratorija z živo željo, da bi že začeli graditi novo vrtarnico. Kažeta tudi, kako zelo je zaupal v dober uspeh molitev gojencev, ki so bili vpisani v razne verske družbe.

Predragi don Rua! Pisal sem že gospodu Vicinu, da je zasebni oratorij že končan. Treba je samo še opraviti formalnosti in poslati odredbo.

Zahvalimo se Gospodu za vse.

Glede srečk: 1. Prodaj jih toliko, da boš mogel plačati zapadle dolgove. 2. Ohrani srečke, ki pripadajo Magni Felicita; 3. Ohrani jih do mojega prihoda. Koliko nam je vse navrglo?

Pripravi vse, da se bodo mogla 1. marca začeti dela v hiši Coriasco in se vse skupaj čim prej končati. Nasploh glej, da bo čim več celic, tako da bodo tudi na podstrešju. Reci članom Družbe presvetega Zakramenta, da naj molijo in opravijo sveto obhajilo po mojem namenu. Pozdravi don Barberisa in mu reci, da so odpustki, ki jih je podelil papež, tudi za njegove in za zunanje.

Reci duhovnikom, naj še posebno molijo.

Bog naj nas vse blagoslovi in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

Rim, 11.-'74

duh. Janez Bosko

Predragi don Rua!

1. Včeraj sem ti pisal, da prodaj samo srečke, ki so nujno potrebne, da poravnamo naše zapadle dolgove, sedaj ti pravim, da prodaj vse, razen tistih, ki so potrebne za Magna Felicita in druge iste vrste.

2. Z Del Grossom stori, kakor se ti zdi najbolje v Gospodu.

3. Za pokojnega C. Fissoreja stori, kar je bilo določeno, in ugotovi, koliko let je še treba maševati.

4. Piši don Cerrutiju, da naj se ne meni za delo občinske uprave in šolskega delegata.

5. Reci don Saviu, naj se pripravi, da bo postal svet in da bo posvečeval tiste v Hongkongu. Kar se tiče denarja: če je za 6% v dosmrtno uporabo, se sprejme, ,aliter non' (sicer ne).

6. Ne pozabite na zidavo Coriasca in sv. Janeza Evangelista.

7. Zberite člane Družbe sv. Alojzija. Priporočite jim, da naj molijo, toda molijo goreče, ker molitev zelo potrebujem. Bog naj nas vse blagoslovi.

Rim, 11.-'74

Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

Cezarju Chiali, ki je bil pogosto prepisovalec njegovih spisov in dokumentov, je pisal:

Predragi Cezar Chiala!

Rim, 29.'74

Prosim te, izpolni naslednje naročilo.

Pojdi h gospodu don Tomatisu, ki stanuje v svoji hiši na desni strani skladišča pri Porta Nuovi, in ga prosi, naj ti pove, ali je v pravilih oblatov, ki mi jih je posodil in si jih ti prepisal, po poglavju ,Immunitas locorum' (nedotakljivost prostorov), ki govori o privilegijih, nadaljevanje vse do konca.

Če bo rekel da, ga prosi v mojem imenu, da ti jih posodi. Prepiši jih in mi jih pošlji.

Če ni nadaljevanja, se mu zahvali v mojem imenu in mu povej, da bo prejel od mene poleg hvaležnosti še molitve.

Jaz sem že poslal mami pismo v omenjenem smislu.

Reci Bessonu, da zanj pripravljam silno obširno področje, zato naj bo ,fortis in fide' (močan v veri). Amen. Najvdanejši v J. K. Duh. Bosko

Od pisem, ki jih je odposlal meseca januarja, sta nam ostali dve. Prvo gospe Alojziji Radice, vdovi po Vittadiniju iz Milana:

Velespoštovana gospa Alojzija!

Z odgovorom sem odlašal zato, da bi videl, kako se bo obrnila zima, ki je letos tukaj v Rimu nekoliko mrzla. Tukaj nimamo prijetno zakurjenih prostorov, ker skoraj nikjer ni kaminov, vrata in okna pa puščajo prehod vetru, da lahko prosto piha skozi.

Ko sem dobro premislil težavo, ki bi jo vi imeli glede lastnega ugleda, bi vam svetoval, da zadevo preložite ali v drugo polovico naslednjega meseca ali do prihodnjega novembra, ko bom, če bo Bogu tako všeč, znova v Rimu.

Bil sem pri svetem očetu in sem prosil za vas poseben blagoslov, ki vam ga rade volje podeljuje. Izrecno mi je naročil, naj ga vam in vaši družini sporočim s posebnim popolnim odpustkom, in sicer vsem, ki bodo tisti dan prejeli sveto obhajilo. Enak blagoslov sem prejel tudi za družino g. Angela Rossija, za družino gospoda Villa Mariettija in za njegovo svakinjo Radicejevo. Bodite tako dobri in sporočite te duhovne darove omenjenim osebam.

*Na svidenje, ko se bom vozil skozi Milan. Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z nami in molite zame, ki sem vaš najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko
Rim, 17.'74, Via Sistina 104*

Drugo je za grofico Callori:

Predobra moja mama!

Drago mi je, da vam lahko sporočim, da sem v avdienci pri svetem očetu imel priložnost dolgo in mirno govoriti o vas in o vaši družini in po mili volji tudi negotovati. Na koncu sem prosil dvoje posebnih blagoslovov: enega za grofico Medolago, da bi ji Bog podelil zdravje in ji stal ob strani, in za gospoda Emanuela Contina.

Tukaj mi je sveti oče segel v besedo: »Iz vsega srca ga blagoslavljam, da bi bil vedno plemenit kristjan.«

Slednjič je dodal: »Naročam vam, da sporočite omenjenima družinama, da jim podeljujem apostolski blagoslov s popolnim odpustkom na dan, ki si ga bodo sami izbrali.« Tisoč pozdravov vam in vsej vaši družini. Molite za tega ubogega, pa vedno v J. K. najvdanejšega sina. Duh. Janez Bosko

Rim, 21.'74, Via Sistina 104

Don Bosku je bil zelo pri srcu napredek vseh gojencev.

Naj vam ponudimo dragocen dokument, ki ga kaže kot vzgojitelja, učitelja, očeta in svetnika.

Predragi don Lazzero in predragi moji rokodelci!

Rim, 20.'74

Čeprav sem pisal skupno pismo vsem svojim dragim sinovom v oratoriju, pa bom vendar zato, ker so obrtniki punčica moje očesa, in zlasti še zato, ker sem za vas prosil svetega očeta poseben blagoslov, zadostil želji svojega srca in vam napisal posebno pismo.

Da vas imam zelo rad, ni treba ponovno trditi, saj sem vam to že tolikokrat dokazal. Da me imate radi, vam ni treba praviti, ker mi to nenehno dokazujete. Toda na čem je

zgrajena ta medsebojna ljubezen? Na denarnici? Nikakor ne na moji, ker jo nenehno praznim za vas, temveč na vaši, ki je, oprostite mi, da vam povem, nimate.

Moja ljubezen do vas je zgrajena na želji, da bi rešil vaše duše, ki so bile vse odrešene s predragoceno krvjo Jezusa Kristusa, in vi me imate radi zato, ker vas skušam popeljati na pot, ki vodi k večnemu zveličanju. Zato je dobro naših duš osnova naše medsebojne ljubezni.

Toda, dragi moji sinovi, ali vsak izmed vas živi tako, da zagotavlja, da bo rešil svojo dušo in je ne bo pogubil? Če bi nas naš Božji Zveličar v tem trenutku poklical pred svoj Božji prestol, da bi nas sodil, bi bili pripravljeni? Sklepi, ki jih nismo izpolnili, pohujšanje, ki ga nismo popravili, pogovori, ki so druge učili hudobije, so stvari, zaradi katerih se moramo bati, da bomo grajani.

Če bi nam Gospod Jezus Kristus utemeljeno mogel očitati vse to, pa sem prepričan, da bi se mnogi lahko predstavili s čisto vestjo in s čistimi računi svoje duše. In to je moje zadovoljstvo in sreča.

V vsakem primeru, dragi moji prijatelji, bodite pogumni. Jaz ne bom nehal za vas moliti, se za vas truditi, misliti na vas, vi pa mi pomagajte z vašo dobro voljo. Upoštevajte besede sv. Pavla, ki jih tukaj prevajam za vas:

Spodbujaj mladeniče, da naj bodo trezni, naj nikdar ne pozabijo, da bodo morali umreti in se po smrti vsi predstaviti pred sodnim prestolom Jezusa Kristusa. Kdor ne trpi z Jezusom Kristusom tukaj na zemlji, ne bo mogel z njim biti kronan v nebesih. Bežite pred grehom kakor pred vašim največjim sovražnikom, bežite pred virom grehov, to je pred slabimi pogovori, ki pomenijo uničenje dobrih navad. Dajajte dober zgled drug drugemu v dejanju, pogovorih itn. itn. Don Lazzero vam bo povedal drugo.

Priporočam se vaši ljubezni, da bi molili zlasti zame; še posebno člani Družbe sv. Jožefa in tisti, ki so najbolj goreči, naj darujejo eno sveto obhajilo zame.

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z nami in nam pomaga vztrajati do konca. Amen. Vaš najvdanejši prijatelj duh. Janez Bosko

Ker bi bilo preveč dolgo, če bi vsakemu pismu naredili uvod, in ker v nekaterih primerih ne bi mogli povzeti vsebine, bomo to napovedovanje opustili. Sicer pa so pisma zvečine tako jasna, da ne potrebujejo nikakršne razlage.

Predragi don Rua!

21.'74

Napisal sem že odgovor na razna vprašanja na poseben list, toda list je izginil in ga ne morem več najti. Sedaj skušam vse skupaj povzeti:

- 1. Govori z Duffyjem, in če je pripravljen iti v Milan, ga pošlji.*
- 2. Don Casolino naj kar gre v Ameriko. Je to Casolino iz Alessandrie?*
- 3. Predlagam, da bi hišo v Coriascu povezali s cerkvijo. Vendar upoštevam pripombe don Savia, zato naj don Ghivarello poskrbi, da pročelje nove stavbe ne bo kazilo cerkve.*
- 4. Dobro bo, če ohranimo kakih tisoč frankov obresti. Toda če je stvar že opravljena, pusti, kakor je.*

5. Pošljka Katoliškega branja je v zaostanku.

6. Reci Cezarju Chiali, da bom prosil zanj kos blagoslova, ki ga bo naredil svetega, pa če hoče ali noče. Izroči mu moje ljubeznive pozdrave.

7. V splošnih molitvah se posebno spomnite neke nečakinje kardinala Berardija „graviter infirma“ (resno bolna) in kardinala Antonellija, da bi se rešil protina.

8. Markiza Villarios, mons. Dell' Aquila, hiša Vitelleschi, gospa Roza, Colonna, naši gostitelji pošiljajo pozdrave vsem, ki jih poznajo.

9. Verjetno bom proti koncu tedna imel priložnost, da ti bom poslal pismo po zasebni poti.

10. Sta Facciolati in Baracchi še vedno pridna, oziroma si prizadevata, da bi postala sveta? Sta naredila kaj posebno pomembnega?

11. Danes je tukaj 16° toplote. In pri vas?

12. Stvari je vedno več, vedno več je tudi skrbi in potreb, zato podvojimo molitve. Prihodnji teden boste začeli dobivati novice.

13. Za smeh: Danes ponoči sem sanjal – to so samo sanje – da je tvoja mati vstopila v mojo sobo, odprla predal, kjer so moje nogavice, vzela vse ven in ugotovila, da jih je nekaj razjedenih od moljev. »Naj ga bom sram, Cassinija,« je dejala, »da pusti, da se uničujejo stvari iz volne, ki toliko stanejo!«

Bog naj nas vse blagoslovi in me imej v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

duh. Janez Bosko

Kakšna domačnost z don Rua!

Nič posebnega v teh sanjah, vendar ljubezniv spomin na osebo, ki je v oratoriju nadaljevala skrbi in delo matere Marjete.

Don Rua ga je o vsem obveščal in don Bosko ga je v vsem vodil, mu zaupal vsa naročila, ker je poznal njegovo pripravljenost in natančnost. Naslednje pismo je poslal skupaj z okrožnico o moralnosti.

Predragi don Rua!

1. Glede Cezarja Chiala imaš vse pooblastilo za njegovo preobleko.

2. Sporoči mi krstno ime doktorja Fissoreja.

3. Pošlji mi seznam naših članov družbe in službe, ki jih opravljajo.

4. Od viteza Occellettija ali od prijatelja Testoreja boš prejel pismo.

5. Kaj delajo don Cibrario, don Cuffia in njuni gojenci? Pozdravi ju.

6. Prejel boš pismo za naše brate, in če je treba, jim ga razloži.

7. Reci Chiali, da je delo lepo opravil. Naj bo pogumen, in če so težave, naj mi piše.

8. Pozdravi Strerija, Bessona, Laga, Dell' Antonia in Tosella in jim reci, naj bodo dobre volje in naj pišejo.

Imej me rad v Gospodu in zaupaj najvdanejšemu v Jezusu Kristusu.

Rim, 4. 2. ,74

duh. Janez Bosko

Dne 14. februarja je, preden se je odpravil v Vatikan, spet pisal v oratorij in sporočil, da bo ponovno prosil za poseben blagoslov sv. očeta za hudo bolnega dragega don Provero.

Predragi don Rua!

1. Za zdaj ne moremo prevzeti Porte, razen če bi smeli odpreti neregularno hišo. Lahko zberemo podatke, vendar bomo morali dobro premisliti.

2. Ne mislim, da bi bilo primerno, da bi Chiala javno sporočil svojo preobleko. Lahko piše zasebna pisma tistim, ki bi jih to zanimalo.

3. Kar se tiče Rhoja, so težave, zato je dobro, da se pogovorimo.

4. Naše stvari napredujejo zadosti dobro. Danes popoldne bom šel v avdienco k svetemu očetu in ga prosil za poseben blagoslov za našega don Provero.

5. Reci Buffi in Garinu, da veliko mislim nanju, da pa naj tudi ona dva malo mislita name. Kaj počne Veronesi?

Še naprej molite, bodite mirni, toda molk! Imej me v Jezusu Kristusu za najboljšega prijatelja. Duh. Janez Bosko

V novi avdienci pri svetem očetu je prosil za poseben blagoslov tudi za komendatorja Tomaža Vallaurija in je don Durandu naročil, naj to sporoči znanemu latinistu:

Predragi moj don Durando!

Prav si naredil, da si mi pisal, tako sem zvedel za tvoje in druge novice.

Bodi tako prijazen in naredi korak h komendatorju Vallauriju. Močno me je prizadelo, ko sem zvedel, da je bolan. Tako jaz kakor don Berto sva molila zanj na grobu sv. Petra in več dni sem zanj daroval sveto mašo. Bil sem tudi pri svetem očetu, ki je dobrohotno govoril o njem. Pričakuje ga, da ga obišče, kakor je obljubil. Pošilja mu popolni odpustek, njemu in njegovi ženi za tisti dan, ko bosta prejela sveto spoved in sveto obhajilo.

Pozdravi Gaio in klerika Maconeja in reci Guidaziu, naj se pripravi, da bo lepo pel prefacijo.

Moli in stori, da bodo tudi drugi molili zame, ki ti ostajam v J. K. najvdanejši prijatelj. duh. Janez Bosko

Isti blagoslov s popolnim odpustkom za madame Giusiano z mojimi pozdravi.

Dne 14. februarja je apelacijsko sodišče v Turinu razsojalo zadevo med občinsko upravo v Cherascu in don Boskom in dalo prav don Bosku, vendar še ne končno veljavno. Ko je bil o tem obveščen, je napisal pismo, ne da bi napisal datum:

Predragi don Rua!

1. Blagoslov in pozdrave madame Cinzano. Čakamo.

2. Odlična razsodba glede Cherasca.

3. Pričakujem papirje, o katerih govori don Savio.

4. Pozdravi ga in mu reci, da pričakujem od njega čudeže. Komu je dal čakati?

5. Pozdravi dragega don Provero; storite zanj vse, kar morete. Tudi midva bova molila zanj. Naj ne misli ne na post, ne na debelost ali suhost, niti na brevir.

6. Pozdravi don Boveria, naj le gre v Sampierdarena.

7. *Potrpljenje zaradi tatvine v pralnici. Toda pazi, da hudič ne bo odnesel duš.*

8. *Stvari tukaj gredo lepo naprej. Mogoče ti bom prihodnji teden drugače pisal. Imam toliko dela! Molite. Bog nas varuje.*

Vse dobro tebi in vsem, don Ghivarellu in Gaii. Tako bodi.

Najvdanejši duh. Bosko

Don Rua se je v vsem obračal nanj in don Bosko mu je dal popolno oblast.

Predragi don Rua!

S tem, ko se je izgubilo nekaj pisem, so izginili tudi odgovori na razna vprašanja, ki se jih sedaj ne spominjam vseh. Potrpljenje!

1. *Nekaj pisem.*

2. *Imaš vsa pooblastila.*

3. *Če nimaš denarja, si pomagaj sam. Jaz te za nič ne prosim.*

4. *Iz Genove sem prejel tri pisma. Stvar je končana. Vse je odvisno samo od nas.*

5. *Naše zadeve dobro napredujejo; vse boš zvedel.*

Zakaj don Cibrario kuha mulo?

Reci Gaii in kuharju Bruni, naj bosta vesela in naj pridno molita.

Pozdravi Belmonteja in mi poročaj, kako je z njim. Prav tako izroči listek Rossiju in mu reci, da je s prodajo Gran Kana spraval v nevarnost tudi Hongkong, ki spada pod njegovo oblast.

Bog naj nas vse blagoslovi in imej me za najvdanejšega v J. K.

Rim, 17. 2. ,74

duh. Janez Bosko

Tiste dni sta se v oratoriju pripetila dva dogodka, ki vedno bolj kažeta na posebno nebeško pomoč.

Na začetku meseca v čast praznika sv. Jožefa se je pozno ponoči zaslišal čuden ropot od vrtni strani in don Rua je skupaj z Buzzettijem takoj šel pogledat, kaj se dogaja. Pogreznil se je obok nad greznico. Buzzetti, ki je na tleh zagledal črn madež, je zadržal don Rua in že se je odtrgal tudi drugi obok, na katerem sta pravkar stala. Greznica je bila globoka tri metre in polna do roba. Vsi so pripisali sv. Jožefu, da don Rua in Buzzetti nista padla vanjo.

Na praznik sv. Jožefa se je pripetil še drug, veliko bolj čuden dogodek. Ob pol desetih so zvonovi slovesno vabili k maši. Kar nenadoma se je odtrgal veliki kembelj z velikega zvona, zletel na malo dvorišče ob zvoniku, prebil strop, se odbil in v velikem loku padel na dvorišče. Dečki so bili na odmoru. Klerik Anaklet Ghione, ki se je igral s fanti prav tam spodaj, se je ob spremembi udarca velikega zvona ustavil, pogledal navzgor, in ko je videl, kako je kembelj letel po zraku, zbežal in zaklical: »Stran, stran!«

Čeprav je bilo prepovedano, je ob tem času skoraj vsak praznik nekaj fantov zajtrkovalo na terasi, da so se greli na soncu, medtem ko so se drugi igrali na dvorišču. Prav tisto jutro je bila igra posebno razgreta, zlasti velike skupine, ki je igrala ,tingolo'. Na mestu, kamor je padel kembelj, je bilo še nekaj trenutkov prej

nekaj fantov, ki so se pogovarjali. Tedaj je eden izmed njih, ne ve se zakaj, dejal: »Pojdimo stran, ker se nam lahko pripeti kaj slabega, lahko kaj pade na nas.«

Tudi don Lazzero, ki je prav tako bil na tem dvorišču, je ob tresku ves prestrašen pogledal okoli sebe in že je videl klerika Ghioneja, kako je pobral kembelj, in ga odnesel na ramah. Don Ghivarello, ki je bil tudi tam blizu, je dejal, da je kembelj s svojim zaletom imel moč topovske krogle.

Ko je don Bosko zvedel za nesrečo pri greznici, je pisal don Rui:

Predragi don Rua!

1. Pošiljam ti pismo za Janeza Turca, pošlji mu ga tja, kjer je.
  2. Da se je pogreznila greznica, je zares nezaslišano in bi se nam lahko pripetilo kaj hudega. Zahvalimo se Bogu, da je bila samo materialna škoda in nekaj strahu.
  3. Povej mi, ali je nadškof kaj rekel Karlu Buzzettiju o cerkvi S. Seconda, ali ga je vprašal, koliko je stavba še stala. Skušaj točno izračunati izdatke in mu takoj pošlji obračun. Pisal mi je, da občina, ki je meni odstopila zemljišče, tega ne more prepustiti njemu brez moje privolitve itn.
  4. Da se povrnemo k misli, da bi gradili za hišo, naj povem, da se mi zdi prav. Rad bi pa, da bi bila stavba bolj oddaljena od hiš in bolj prostorna. Treba pa je premisliti, ali naj bo bliže hiši Bellezza ali hiši Tensi. Malo pomisli, kajti na občino moramo poslati majhno skico. Sicer bomo morali takoj plačati kako kazen. Vendar pa menim, da bom pred začetkom zidave že v Turinu.
  5. Za don Costamagno v Lanza se lahko dogovorimo z don Lemonym. Vendar se mi zdi najbolje, da bi do konca leta pustili stvari tako, kakor so. Dogovorite se.
  6. Hudič bi nam rad dal še zadnje brce. Nadaljujte molitve. Prihodnji teden boš dobil dobre novice.
  7. Ne morem pozabiti preplaha Gaiovih konviktovcev (Gaia je bil kuhar, konviktovci pa prašiči), ko so zaznali, da se podira njihova palača.
  8. Sporoči mi novice o don Ghivarellu, ali je zdrav, hodi na odmor itn. Skušaj govoriti z gospodom Pavesiem. Pozdravi ga in mu povej, da bi mi bilo zelo ljubo, če bi zvedel kaj bolj podrobnega o njem, njegovem bratu in o njegovi šoli.
- Amen. duh. Janez Bosko

V priloženem pismu je izražal sožalje velečastitemu gospodu diakonu Janezu Turcu zaradi smrti njegovega očeta:

Predragi Janez Turco!

Don Rua mi je pisal, da ti je umrl oče. Močno me je prizadelo, ker sem ga imel zelo rad. Naj mu Bog nakloni večni mir. Molil sem zanj, ga priporočal v molitev in bom še molil zanj.

Bil sem potolažen, ko sem slišal, da si bil ob njegovi smrtni postelji. To je bilo brez dvoma tebi v veliko žalost, njemu pa v veliko tolažbo.

Upam, da je njegova duša poletela v nebesa, kjer bo čakala nate in name. O, da bi

dal Bog, da bi prišli skupaj v tistem kraljestvu, ki se ne bo nikdar več končalo. Sedaj, če moraš kaj nujno urediti za svoj mir, lahko govoriš z don Ruo, ki ima od mene vsa pooblastila.

Ko se boš vrnil k nam, se bova o vsem pogovorila in bova skušala vse urediti tako, da bo po volji Bogu pa tudi ljudem.

Dragi moj Janez, moli tudi zame, ker sem v tem trenutku potreben vaših molitev. Pozdravi glavne prijatelje v kraju, kjer si.

Bog naj nas vse blagoslovi in ohrani na poti k našemu večnemu zveličanju.

Imej me rad v J. K. Najvdanejši prijatelj duh. Janez Bosko

Rim, 1. marca 1874

Kakor se je zanimal za vse in za vsakega, je tudi vsakemu na vse odgovarjal. Klerik Cezar Cagliero, učitelj v oratoriju, ga je prosil, da bi smel obiskovati kraljevo univerzo, in mu je dovolil. Sporočilo se je izgubilo. Klerik je ponovno prosil in dobri oče mu je ponovno pisal:

Predragi Cezar Cagliero!

Žal mi je, da se je moje pismo izgubilo. Rekel sem, da ti dovoljujem, da se vpišeš na univerzo, če boš le vedno ostal moj prijatelj, lep zgled klerikom in najbolj goreč med vsemi našimi učitelji. Mi obljubiš? Kdo naj še dvomi!

Lepo pozdravi vse svoje gojence in moje drage sinove. Reci jim, da močno potrebujem njihovih molitev in da bom tudi jaz molil zanje. Imej me vedno za najvdanejšega prijatelja v J. K. duh. Janez Bosko

Rim, 16. 2., 74

Cezar Cagliero je naredil doktorat iz literature, bil je odličen profesor, pozneje ravnatelj, nato inšpektor in nazadnje generalni prokurator naše družbe in so ga vsi zelo cenili.

Doktor Angel Lago, nekdanji salezijanec pomočnik, ga je prosil, da bi uredil njegovo imetje:

Predragi Lago!

Rim, 14. 2., 74

Zelo si me razveselil, ko si mi pisal. Če boš imel kak razlog, mi ponovno piši. Jaz sem istega mnenja: vse prodati in dati vse Gospodu; ali iz ljubezni do Gospoda, kar je isto. Toliko jih je, ki dajo na koncu življenja, vendar ga morajo dati po sili in s tem brez zasluženja. Drugi pa, pametni po evangeliju, dajo, kadar niso prisiljeni, in dobijo za to stokratno povrnjeno.

Zahvalimo se stokratno tistemu, ki ti je dal spoznati minljivost reči, in si tako dejansko prekinil povezavo s svetom, ne samo z besedami.

To je bila vedno moja misel: da ne bi nič posedoval.

Kar se tiče tretjega reda, dobro premisli. Potrpi malo in bomo vse uredili. Reci to tudi Toselliju. Pozdravi Maccagna, Strerija, Albinola in Petra Galla.

Bog naj te blagoslovi in moli zame, ki sem ti vedno najvdanejši prijatelj.

duh. Janez Bosko

Nekaj gojencev mu je poslalo posebno pismo in prisrčno se jim je zahvalil: Mojim dragim fantom Beolettiju, Calvijiu, Cugianiju, Geriniju, Mantelliju, Peroni, Ratazziju, Varvellu.

Dragi moji sinovi!

Prejel sem vaše pismo in se vam iz srca zahvaljujem. Upam, da bom spet kmalu med vami. Medtem pa zelo molite zame in prejmite sveto obhajilo enkrat po mojem namenu. Pozdravite vašega učitelja. Bog naj vas blagoslovi in imejte me vedno v J. K. za najvdanejšega prijatelja. duh. Janez Bosko

P. S.: Izročite moje pozdrave Facciolatiju, Baracchiju in pesniku Cottiniju.

Klerik novinec Alojzij Piscetta, ki mu je tako zelo ugajala latinščina, mu je poslal s podpisi svojih sošolcev pismo v tem jeziku. Tudi don Bosko mu je odgovoril v latinščini in jasno napovedal prihodnost, ki jo bo uresničil v korist toliko Gospodovih služabnikov in toliko duš:

Dragemu sinu Piscetti pozdrav in mir v Gospodu!¹⁴⁹

Z radostnim srcem sem prejel pismo, ki si mi ga poslal skupaj s svojimi sošolci. Nadaljuj, sinko moj, v poklicu, v katerega te je poklical Gospod. Bog te kliče za velike stvari! Sedaj si še majhen, lovi torej majhne ribice, ki jih je pri nas toliko. Ko boš odrasel, bo Gospod naredil iz tebe ribiča ljudi.

Reci Viktorju Pavesiu, svojemu učitelju, da sem veliko molil zanj in prosil svetega očeta za poseben blagoslov zanj in za njegovega brata.

Pozdravljam te v Gospodu in moli zame. Tvoj prijatelj v J. Kristusu duh. Janez Bosko Rim, 22. februarja 1874

Alojzij Piscetta je postal doktor teoloških ved in ugleden profesor moralne teologije v nadškofijskem semenišču v Turinu in je bil zares velik ribič ljudi. Njegova zunanost in njegova skromnost sta bili v pravem nasprotju z njegovo nadarjenostjo in dobroto srca. Leta 1888 se je udeležil romanja italijanskega duhovništva v Rim ob duhovniškem jubileju Leona XIII. Kardinal Alimonda je v papeški avdienci priskrbel zanj stol, na katerega je stopil, da je kljub majhni postavi mogel kaj videti. Ko se je papež približal, je kardinal o njem izrekel bleščečo pohvalo, papež ga je pogledal in potem vzkliknil: »Tantillus et tantus?!« (tako majhen pa tako velik).

Eden izmed novincev, čevljar, je don Boska prepričeval o lepem vedenju gojencev in on mu je odgovoril:

Dragi Bernard Musso!

Zelo me veseli, da ste ti in tebi izročeni gojenci dobri, kakor mi pišeš. Nadaljujte, pa ne z besedami, temveč z dejanji.

Molim k Bogu za vse vas in vi mi izkažite znamenje resnične ljubezni tako, da boste

¹⁴⁹ Izvirno besedilo v MB X, str. 778.

ti ter tvoji in moji sinovi iz delavnice darovali eno sveto obhajilo po mojem namenu. Od tebe pa pričakujem veliko darilo, ki mi ga, upam, ne boš odrekel. Pozdravi Cantùja in don Cibraria.

*Bog naj vas vse blagoslovi. Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko
Rim, 3. marca 1874*

Gojenci so si zelo želeli svetnikovih pisem in klerik Janez Cinzano, asistent dijakov, si je tudi želel pisma za svoje fante, kakor ga je prejel don Lazzero za svoje rokodelce. Spodbudil jih je, da bi imeli v teku dveh tednov vsi odlično v vedenju, in je o tem poročal don Bosku. Prejel je naslednji odgovor:

Predragi Cinzano in predragi vsi tvoji dijaki!

Naredil si zares odlično stvar, ko si dosegel, da so vsi tvoji fantje v dveh tednih imeli odlično iz vedenja, in si mi to poklonil v dar. Nič mi ne govoriš o samem sebi, vendar menim, da je v tem odlično zajeta tudi tvoja ugledna oseba, ali ne?

Zahvaljujem se tebi in zahvaljujem se študentom za poklonjeni dar. Ko se bom vrnil domov, se vam bom izkazal hvaležnega. Kozarec tistega najčistejšega itn. bo znamenje, ki ga bom izkazal vsakemu.

V kratkem bom spet med vami in z vami, ki ste predmet mojih skrbi in naporov, z vami, ki ste gospodarji mojega srca in – kakor pravi sv. Pavel – ste, kamor koli grem, vedno ‚gaudium meum et corona mea‘ (moje veselje in krona).

Vem, da ste veliko molili zame, in se vam iz srca zahvaljujem. Ko bom pri vas, vam bom pripovedoval o sadovih vaših molitev.

Toda, dragi moji sinovi, ‚motus in fine velocior‘ (gibanje je proti koncu hitrejše). Želim, da podvojite vaše molitve in vašo gorečnost in da vztrajate v vašem lepem vedenju. Malo je tisto, kar jaz lahko storim za vas, toda veliko bo vaše plačilo pri Bogu.

Tudi jaz bom za vas molil in vas iz vsega srca blagoslavljam. Opravite zame enkrat sveto obhajilo z očenašem in zdravamarijo v čast sv. Jožefu. Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z vami. Amen. Ti pa, Cinzano, pogumno delaj, da boš bogato poplačan, dajaj zgled dobrih dejanj. Sviri, roti, karaj v vsej ponižnosti in učnosti. Zaupaj v Gospoda, on ti bo namreč dal, da boš hotel in da boš zmogel. Obišči zakonca Viancino in ju pozdravi in jima v mojem imenu zaželi vse najboljše. Pozdravljen v Gospodu. duh. Janez Bosko

Rim, marčeve none 1874

Ostaja nam še nekaj pisem od mnogih, ki jih je imel navado pisati dobrotnikom, da se jim je zahvalil in sporočil posebne blagoslove svetega očeta in s tem pokazal, da jih je imel vedno v spominu in srcu.

Markizi Blanki Malvezzi v Bologni:

Velezaslužna gospa markiza!

Vaše velecejenjeno pismo me je dohitelo v Rimu, kjer sem že dva meseca. Zahvaljujem se vam za vso vašo dobrodelnost, ki ste nam jo izkazali z darom 50 lir, ki sem jih

pravkar prejel. Kot izraz moje hvaležnosti prejmite poseben blagoslov svetega očeta s popolnim odpustkom za vso vašo družino na dan, ko boste vsi prejeli zakrament svete spovedi in svetega obhajila. V drugi polovici tega meseca, upam, bom spet v Turinu in spotoma se bom ustavil v Bologni, da vas osebno pozdravim.

Bog naj vas blagoslovi, gospa Blanka, vas in vso vašo družino. Molite tudi zame, ki se v globoki hvaležnosti izpovedujem za vaše uglednosti najponižnejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Rim, 3. 3., 74, Via Sistina 104

Nečakinji mons. Gastaldija, ki si je toliko prizadevala za žensko mladino in za nabirko Petrovega novčiča:

Velecenjena Lorenzina!

Pisma, ki ste mi jih poslali, sem izročil svetemu očetu, ki jih je z veseljem sprejel in mi rekel, da jih bo prebral in odločal. Več ne vem.

In kako je s teboj? Postajaš zares dobra? Ti potrpljenje včasih uide?

Če mi boš kaj sporočila o mami, bom zelo hvaležen. Izroči ji moje pozdrave.

Za obe vam sveti oče pošilja poseben blagoslov. Molita zame, ki ostajam v Jezusu Kristus vajin ponižni služabnik duh. Janez Bosko

Rim, 7. 3., 74

Grofici Šarloti Callori di Vignale:

Draga moja mama!

Če se ne jezite na svojega posinovljenca, je to znamenje vaše velike ljubezni, sicer bi ga nahrulili.

Biti daleč od doma, pustiti vse opravke, družino, mamo, in to tako zelo dobro, in si privoščiti tukaj v Rimu veselo življenje z vsem, kar so poročali časopisi! Imate prav: vam bom povedal potem v Turinu, kakšne pretveze so me vodile, da boste potem oprostili moji raztresenosti, kar se bo zgodilo okoli 25. tega meseca.

Nikakor pa nisem pozabil niti vas niti vaše družine. Zadnjič sem prosil svetega očeta za poseben blagoslov za vaše zdravje, za zdravje gospoda grofa in zlasti še za tri S za gospoda Emanuela: sano, sapiente, santo (zdrav, pameten, svet).

Ne bom pisal več, da me ne boste ošteli. Samo to vam še povem, da vedno molim za vas, da bi vas Bog osrečil na tem in na onem svetu. Ta teden je izredno pomemben.

Molite veliko in imejte me v J. K. za najvdanejšega hudobnega sina. Duh. Janez Bosko

Rim, 8. 3., 74, Via Sistina 104

Gospe Uguccioni, ki ga je dobro oskrbela s potrebnim okrepčilom na poti iz Firenc v Rim, je poslal z naslednjim pismom, ki ga je dopolnil don Berto, pristrčne pozdrave in zahvalo:

Draga moja mama!

Najino potovanje je zelo udobno, piščanec odličen, odlična postrežba. Vino prve vrste.

Steklenica je popolnoma prazna. Najin naslov: Torre dei Specchi ali Via Sistina 104, pri gospodu Sigismondiju. Namen tega pisma je zvedeti novice o gospodu Tomažu, ki sem ga zapustil precej bolnega.

Bog naj obema podeli veliko let srečnega življenja. Molite za tega ubogega, ki je vedno v J. K. ponižni služabnik. Duh. Janez Bosko

Tudi jaz izrabljam priložnost, da obnovim svojo hvaležnost za velikodušno gostoljubje in oskrbo za potovanje. Zagotavljam vam, da sva imela zares odličen desinè (kosilo).

Tako don Bosko kakor ubogi pisec sva jedla z odličnim tekom. Hvala Bogu, dobro nama gre. Toda močno se zanimava za gospoda komendatorja Tomaža. Upajmo, da bo z Božjo pomočjo in primerno pozornostjo kmalu spet deležen popolnega zdravja.

Sedaj je ponovno pisal na list s sveto podobo, pod katero je napisal:

Ponesite najin blagoslov zakoncema Uguccioni.

Končajmo že govoričenje in opravljajmo svojo dolžnost. V preteklih dneh nisem pozabil niti vas niti gospoda Tomaža v molitvi in tako, da sem vam poslal blagoslov svetega očeta. Jutri začenjamo devetdnevnicu k sv. Jožefu. Obema zagotavljam, da bom ves ta čas molil za vaju in se vaju spominjal pri sveti maši. Je prav tako?

Ne morem še točno določiti dneva svoje vrnitve, vendar bo to najbrž 25. tekočega meseca. Vama bom še točno sporočil.

V preteklih dneh sem imel veliko opraviti, sedaj pa gre vse skupaj h koncu; to je tudi najpomembnejši in najobčutljivejši trenutek, za kar potrebujem posebnih molitev duš, ki jih najbolj poznam.

Don Berto je moj zvesti angel varuh in mi zagotavlja, da bo tudi on molil za vašo malo in veliko družino, in vam pošilja svoje pozdrave. Bog naj vas vse blagoslovi v upanju, da bo to moje pismo našlo gospoda Tomaža pri boljšem zdravju, kot je bilo, ko sem ga zadnjič videl. Imam čast, da se imenujem za vašega najvdanejšega služabnika in porednega sina. Duh. Janez Bosko

Rim, 9. 3. ,74

Viktorju Pavesiu, zavzetemu učitelju, ki je v oratoriju poučeval v višjih gimnazijskih razredih:

Moj dragi Viktor Pavesio!

Prejel sem že več poročil o tebi in vem, da si bil večkrat bolan. Zelo mi je žal in sem te večkrat priporočil Gospodu v molitvi.

Ni bilo nevarnosti niti sedaj ne prej, da bi moral iti v nebesa. To bomo prenesli na ugodnejši čas. Se pravi do tedaj, ko bomo uresničili naše načrte.

Gotovo imaš kako željo. Kar koli si želiš, ti ustrezem, razen v tem, da ne bi več poučeval. Sicer pa se bomo pogovorili in odločili. Pozdravi svojega brata, če je še v Turinu. Bog naj te blagoslovi in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

duh. Janez Bosko

Rim, 17. 3. ,74, Via Sistina 104

Don Bosko je dobrega Pavesia tako visoko cenil, da bi mu bilo drago, če bi postal duhovnik, kakor mu je večkrat povedal v pogovoru in tudi pisno.

Neki kanonik iz škofije Bagnorea, ki ga je verjetno srečal v Rimu, ga je z nekaj besedami prosil za sprejem pri kneginji Aostski (Mariji Viktoriji Šarloti Henriketi Ivani Dal Pozzo della Cisterna), soprogi princa Amadeja Ferdinanda Marije, kneza Aoste. Don Bosko mu je odgovoril:

Predragi gospod kanonik!

Dobro se spominjam vaše osebe in ljubeznivih medsebojnih odnosov. Nikdar nisem nehal v svoji majhnosti moliti za vas.

Kar se tiče stoletnega jubileja sv. Bonaventure, vam moram povedati, da nimam nič stikov z imenovano princeso Aostsko, čeprav mi je znano, da je zelo pobožna in dobrodelna. Vendar poznam strategijo, ki bo mogoče uspela.

Vaša uglednost naj na kratko predstavi zadevo in prosi potem za priporočilo svojega škofa. Na ovojnico napišite: škof v Bagnorei. Pošljite pismo naravnost princesi. Druge poti so negotove in se končujejo neuspešno.

Če vam lahko v čem koristim, mi kar povejte.

Po pošti vam pošiljamo nekaj naših združenj in seznam knjig, ki jih priporočam vaši gorečnosti. Če bi kdo hotel za knjige in naročnino poravnati z mašnimi nameni, vam lahko ugodimo. Ta mesec sem v Rimu, potem pa v Turinu.

Prosim vas, da izrazite moje globoko spoštovanje gospodu škofu in molite zame, medtem ko se izjavljam za vaše uglednosti najvdanejšega v J. K.

Rim, 17. marca 1874

duh. Janez Bosko

7.11. »VSE JE KONČANO«

Vrnimo se k naši pripovedi.

Meseca marca je sveti oče don Boska ponovno sprejel v avdienco. O tem nam ostaja samo promememoria.¹⁵⁰

Ker je prejel več nujnih prošenj za odprtje novih ustanov, tudi v misijonih, je prosil njegovo svetost, da bi lahko odgovoril.

Preblaženi oče!

Duhovnik Janez Bosko, predstojnik Družbe sv. Frančiška Saleškega, kleče pred vašo blaženostjo prosi naslednja pooblastila za delovanje:

1. Odprtje doma za uboge katoliške otroke na otoku Hongkong na Kitajskem.

2. Odprtje zavetišča in šol v Savannah v Ameriki.

3. Upravo in vodstvo dobrodelnega zavoda z imenom Sirotišnica Dei Putti v Genovi.

¹⁵⁰ Avdienca marca 1874. Odlog dekreta super statu Regularium (O položaju redovnikov). Blagoslov rožnih vencev itn. Papeški blagoslov v trenutku smrti. Branje in hranjenje prepovedanih knjig pri sebi. Nip. Beppina, zagotoviti zvestobo. – Priporočilo, da bi ji bil še naprej oče. Don Minella in don Cantarella – rožni venci itn. Baronica L. Cataldi – maša na veliki četrtek.

4. *Zavod krščanske in šolske vzgoje v Ceccanu za dečke iz nižjih družbenih plasti, z namenom, da bi se posvetili zlasti tistim, ki kažejo nagnjenje za duhovniški poklic. Čeprav smo se do sedaj naravnost dogovarjali s krajevnimi škofi, pa po salezijanskih konstitucijah ne smemo odpirati novih ustanov brez privolitve Svetega sedeža. Zato prosim vašo blaženost za potrebna pooblastila.*   *duh. Janez Bosko*

Medtem se je pojavila nova težava, verjetno zaradi konzultorja p. Bianchija, ki ni hotel poglavja O zunanjih niti v dodatku. Don Bosko je poslal pravila znova v tiskarno (verjetno je dal ohraniti stavljenje z namenom, da bi jih znova ponatisnili) tako, da je izločil imenovano poglavje in s tremi majhnimi popravki v dodatku v poglavju VII. O vodstvu družbe, kjer naj bi ponovno izvolitev potrdil Sveti sedež, in v Obrazcu zaobljub z neposredno omembo imena vrhovnega predstojnika.¹⁵¹

Advokat Menghini je zaupal don Bertu, da se je velečastiti konzultor odpravil h kardinalu Bizzarriju, da bi ga razpoložil proti salezijanski družbi. Don Bosko, ki je skrbno pazil, da bi takoj razrešil vse težave, je prosil mons. Salluo, da naj bi povedal p. Bianchiju besedico v korist salezijanske družbe, in generalni komisar Svetega oficija mu je ljubeznivo takoj odgovoril:

Velečastiti in predragi moj don Bosko!

Da ne bomo izgubljali časa, bom takoj opozoril velečastitega p. konzultorja Kongregacije za škofe in redovnike Bianchija in mu bom v ta namen izročil vaše pismo. Zato-rej pojdite k častitemu p. Bianchiju in bodite prepričani, da vas bo ljubeznivo sprejel. Povejte mu natančne podatke o namenu vaše ustanove. Gotovo vam bo pomagal in vas zelo potolažil.

Jaz sem stalno zaposlen v raznih kongregacijah in pri drugih opravilih kakor tudi s pridiganjem itn., zato bi se težko bilo srečati. Pogum, dragi moj don Bosko, presveta Devica Marija in sveti Jožef vas bosta ščitila! Najlepša hvala za podobice. Molite zame, da mi bo Gospod podelil duha ponižnosti in ljubezni do bližnjega.

S. O., 17. marca 1874

Ostajam v J. K. vaš najvdanejši fr. V. L. Sallua, generalni odpravnik

Da bi odpravil vsak dvom in premagal vse težave, so prav tiste dni don Bosku svetovali, da naj sestavi kratek pregled razlogov, zakaj tako odločno vztraja pri končnoveljavni odobritvi konstitucij. Dan pozneje je poslal te Misli kardinalom, ki so sestavljali Posebno kongregacijo, kardinalu Berardiju, mons. Vitelleschiju in tudi svetemu očetu.

NEKAJ MISLI, ZAKAJ DUHOVNIK JANEZ BOSKO PONIŽNO PROSI, DA BI DOKONČNO POTRDILI KONSTITUCIJE SALEZIJANSKE DRUŽBE.

1. *Družba je bila dokončno potrjena z dekretom 1. marca 1869. Konstitucije so se preizkušale triintrideset let, ko so se lahko spreminjale, dodajale ali odstranjevale stvari, ki niso bile v skladu z delovanjem ustanove.*

¹⁵¹ Gl. MB X, str. 915.

2. *Priporočilna pisma štiriinštiridesetih škofov¹⁵² izražajo podporo potrditvi. Ko razmišljajo o načinu, času, sredstvu, kako je bila družba ustanovljena, in o duhovnih sadovih, ki jih je po Božji dobroti prinesla, dokazujejo, da je delo Božjih rok.*
3. *Če je bilo mogoče doseči tako velike duhovne sadove z navadnimi pravili, koliko večji bodo šele, ko bo Sveti sedež končnoveljavno potrdil priložene konstitucije.*
4. *Šestnajst ustanov, ki delujejo v raznih škofijah, nujno potrebuje trdno osnovo za stike s tamkajšnjimi škofi.*
5. *Število članov družbe je okoli 330 in njim zaupanih dečkov 7.000. Skoraj že zaključeni dogovori za nove hiše v Ameriki in Afriki ter na Kitajskem nujno potrebujejo pravilo, ki izključuje negotovost, v kateri bi živeli člani v strahu glede njegove morebitne spremembe. Nasprotno pa bi jim bilo v veselje in bi vse navdajalo veliko zaupanje in pogum, če bi bili gotovi, da so njihove konstitucije dokončno potrjene in posledično, da so s trdnimi vezmi združeni z namestnikom Jezusa Kristusa.*
6. *Nujno potreben je praktičen priročnik, ki osvetljuje konstitucije tako z moralnega kakor z materialnega vidika. To je nadvse pomembno opravilo, ki bi ga duhovnik Bosko rad končal pred svojo smrtjo. To pa predpostavlja dokončno potrjene konstitucije.*
7. *To toliko bolj, kajti če bi se pokazala potreba, da bi spremenili kak člen konstitucij, bi se to lahko zgodilo ob priložnosti triletnih obvestil, ki jih družba daje Svetemu sedežu o moralnem, redovnem in materialnem stanju ustanove, ali v generalnih kapitljih, ki se opravljajo na vsaka tri leta. Tako se lahko spremenijo in dodajo člani konstitucijam, ki pa niso obvezni, dokler jih ne potrdi Sveti sedež. Glej *Regulae (Pravila)* pogl. 6, št. 2 in pogl. 7, št. 6.*
8. *Živa želja je, da bi se to najbolj pomembno dejanje za kako cerkveno družbo moglo opraviti v sedanjem sestavu pobožnih, modrih in dobrohotnih kardinalov in pod vzvišeno blagosrčnostjo papeža, ki je sam izrekel svoje mnenje v tej zadevi.*
9. *In končno je tu še želja, da bi isti sveti in čudoviti papež, ki je tako v duhovnem kakor materialnem pogledu kot ljubeči oče blagoslovil, ščitil in potrdil to družbo, bil tudi tisti, ki bi končnoveljavno potrdil konstitucije v večjo Božjo slavo, v ponos katoliške Cerkve, v korist duš in v čast salezijanske družbe.*

Svetnik se je ves posvetil skrbi, da bi spravil svojo zadevo do srečnega konca, in je tiste dni tudi po večkrat šel obiskat člane posebne komisije.

S kardinalom Martinelijem se je pogovarjal kar tri ure in je njegovo eminenco navdal z občudovanjem, ker je s tako lahkoto reševal vse težave; to tem bolj, ker je imel o don Bosku zelo slabo mnenje.

Kardinalu Bizzarriju je ponudil v dar dve Marijini podobi, toda kardinal ju je zavrnil. Nato mu je ponudil izvod okrožnice, ki jo je poslal v domove družbe, kjer so bile napovedane posebne molitve za člane posebne komisije.

¹⁵² Tako piše v izvorniku.

Toda ko je kardinal prebral tiste vrstice, je vzkliknil: »Ne, ne, za Božjo voljo, brez vsake obveznosti!« In svetnik: »Pa vsaj kot znamenje hvaležnosti.« »Tudi ne.« In mu je rekel, da za dokončno odobritev ni bilo nič več treba, ker mu je sveti oče dejal, da naj pusti ob strani vse malenkosti in bo odprtih rok.

Kardinal vikar ga je zadržal v pogovoru kako uro in pol in mu kot prvo stvar povedal, da je, še preden je bral Positio, bil prepričan, da je nova ustanova Božje delo. Potem je omenil to in ono nasprotovanje mons. Gastaldija in don Bosko mu je tako jasno prikazal stvari, da je kardinal vzkliknil: »Oh, kvečjemu bodo omenili kako stvar in nič več!« Tedaj mu je don Bosko pripovedoval, kaj se mu je pripetilo prejšnji večer na obisku pri kardinalu Bizzarriju. Kardinal vikar se je veselo zasmejalo in ga prosil, da naj kar veliko moli zanj, ker je s tem zelo zadovoljen.

Tudi kardinal De Luca ga je ljubeznivo sprejel. Ko ga je prosil, da bi mu dal kak nasvet, ki bi ga sprejel z največjo hvaležnostjo, ga je nekaj trenutkov resno pogledal in nato vzkliknil: »Dobro se varujte turinskega nadškofa.« In don Bosko: »Ne dvomite, eminenca, upošteval bom vaš nasvet. Toda naj bo zadosti o tem.«

Pri teh obiskih je vsem, tudi družinskim članom in služabnikom, dajal v dar kako malenkost. To je bil del njegovega programa.

Ko sta nekega večera z don Bertom šla po neki samotni ulici, se jima je približal neki revež in prosil miloščino. Ker don Berto ni imel nič v žepu, je prosil don Boska. Toda tudi on ni imel nič. Potrpljenje!

Ko sta nadaljevala pot, je don Berto omenil, da je tako veliko revežev, in če bi hotel vsakemu kaj dati, bi potreboval veliko vsoto denarja. Don Bosko pa je pripomnil: »Ali ne veš, da stoji zapisano: Date et dabitur vobis (dajte in se vam bo dalo).

Rad bi obdaril vse reveže sveta.

Sorazmerna s tako veliko radodarnostjo je bila njegova hvaležnost do vseh, ki so mu pomagali. Iz Rima je poslal poseben dar prefektu turinske pokrajine. Prejel je naslednji odgovor.

Veleugledni gospod!

Turin, 7. januarja 1874

Nadvse sem hvaležen vaši uglednosti za vašo pozornost. Vendar mi morate oprostiti, ker moram v soglasju z načelom, da ne sprejemam darov od kogarkoli, vrniti zajca, ki ste mi ga namenili. Toda bodite prepričani, da sem vam hvaležen, kakor če bi ga dejansko sprejel. Vaše uglednosti najvdanejši služabnik Zoppi

Vendar pa so njegove tudi najmanjše darove z veseljem sprejemali. V Rimu je poleg Marijine podobe mnogim podaril po en izvod svoje Zgodovine Italije, ki so jo prav tega leta ponovno natisnili, ali pa Preskrbljenega mladeniča.

Kardinalu Berardiju je poslal nekaj steklenic bordoja ali tudi slavnega vina iz Macona. Prav tako je tudi markizu Angelu Vitelleschiju. Markizi Klotildi pa je poslal pladenj slaščic in monsinjorju veliko škatlo suhih fig.

Kot gost družine Sigismondi je 14. marca, na god gospe Matilde, napisal pesem, ki jo je dal prepisati don Bertu ter jo pri mizi prebral in podaril gospe Matildi skupaj s sliko njene nebeške zavetnice.

Na godovni dan odlične gospe Matilde Sigismondi dne 14. marca 1874

Misli dveh hvaležnih romarjev

*Dva romarja izgubljena
v viharju in nevihti,
ko naju je srečna zvezda
pripeljala k tebi, Matilda.*

*Oba preutrujena in zgarana
z izčrpanim obrazom
sva zaklicala:
Zelo sva lačna!*

*In ti kot nežna mati
s svojim ljubeznivim Aleksandrom:
»Kosilo je pripravljeno,«
si rekla in tako je bilo.*

*Pečenka, prikuhe, omake,
steklenice in kozarci,
belo vino, črno vino,
vse bo za vaju.*

*Sedaj se začne radovanje,
nič več misli na dolgove
niti na posojila.
Stran z vsakim strahom.*

*Tako deveta dežela
traja že tretji mesec
in nisva še odkrila
najinega hvaležnega srca.*

*Danes izročava dolg
Njemu, ki vse premore.
On, ki naju je poslal
in je najin plačnik.*

*In medtem ko vaša svetnica
stoji ob našem Gospodu
pri prestolu; večno ljubezen
pripravlja tudi zate.*

*Midva tu slovesno uživava
prikuhe, makarone,
izbrana vina in bombone,
vse darove, ki jih imamo iz nebes.*

*Toda to je le nekaj začasnega,
dobrina, ki izgine kot veter,
ne zapusti zadovoljnega
našega srca.*

Zato obrnimo v nebesa

*naša dela, misli, želje,
da bomo mogli nekoč reči z Bogom:
to je tvoja vera, upanje, ljubezen.*

*In ti preljubeznivi Aleksander,
zgled dobrote,
ki si nama toliko ljubezni
izkazal v vsakem trenutku?*

*Naj ta nad tebe iz nebes pride
stokratno za vsak dan,
dokler s slavo okrašen
ne poletiš k svojemu Gospodu.*

*In zate, dobra gospodinja,
predraga Magdalena,
ki se trudiš, delaš brez prenehanja,
ker nas imaš tako rada?*

*Tebi, ki v delu združuješ
Marto in Marijo,
naj nekega dne pripade
večno plačilo.*

*In sedaj, Aleksander,
napijmo tvoji soprogi,
da bomo nekoč imeli
srečo biti skupaj v nebesih!*

duh. Janez Bosko in njegov spremljevalec

Kardinalu vikarju in kardinalu Berardiju in še komu je poklonil izvod »treh prerokovanj«, ki smo jih že omenjali. Ni nam treba ponavljati, da je to storil kar najbolj zaupno, ne da bi izdal, da jih je on napisal. Izjavil je celo, da takim pripovedim ne daje druge veljave kot veljavo navadnih navdihov in razsvetljenj od zgoraj, zato je njihova izpolnitev odvisna od dobre človekove volje, pri čemer se moramo držati pravil, ki vodijo taka razodetja.

Tudi 24. marca, se pravi na dan pred razpravo o potrditvi konstitucij, je ponovno obiskal kardinala Martinellija, ki se je poslovil od njega z besedami: »Moj glas je afirmativne (pritrnilno) z opombami.« Njegove pripombe so veljale majhnim stvarjem.

Odvetnik Menghini je bil ves vesel. Rekel je, da je bil pri kardinalu vikarju, ki da je v vsem naklonjen in da je dejal: »Skušal sem postaviti don Bosku vprašanja glede turinskega nadškofa. Pa je na vse prepričljivo odgovoril. Pred don Boskom izginejo vse težave. Njemu ni nič težko. Vse je lahko, izginejo vse ovire.«

Kardinal De Luca je izjavil, da bo dal pritrnilni glas ‚juxta modum‘ se pravi glede na vprašanje.

Don Bosko je še istega dne poslal še eno pismo mons. Vitelleschiju. Don Berto je dal zakristanu cerkve S. Andrea delle Fratte eno liro, da bi naslednjega dne pri

oltarju Madonna del Miracolo prižgal dve sveči in ju pustil prižgani ves dan.

Dne 24. marca 1874, na predvečer Marijinega oznanjenja, se je pri kardinalu vikarju zbrala posebna kongregacija in kljub mnogim različicam in dodatkom v konstitucijah se je vse razvijalo ugodno. Toda pisma mons. Gastaldija, zlasti tisto z dne 20. aprila 1873, je zavleklo razpravo, tako da so njihove eminence ob pol dveh (razprava se je začela ob 10. uri) odločili, da se bodo spet zbrali zadnji dan meseca.

Don Bosko je upal, da bo prošnji ugodeno že tega dne in ga je zato malo skrbelo.

Novica ni ostala tajna in Popolo Romano je 25. marca objavil naslednje izmišljotine:

»Včeraj se je zbral kardinalski svet pod predsedstvom kardinala vikarja in obravnaval prošnjo duhovnika Janeza Boska iz Turina, ki bi rad dobil pooblastilo, da bi v Rimu ustanovil dva svoja zavoda: enega pri cerkvi Svetega prta, ki je pod kraljevo pristojnostjo, in drugega v Ceccanu, ki je last gospodov Berardi.

Videti je, da je bil odlok komisije negativen, ker se jezuiti trudijo, da bi izključili don Boskovo rivalstvo.«

Kot smo že videli, to ni bilo edino poročilo v časopisju, ki se je v tistih dneh še naprej razpisovalo o težkem vprašanju škofovskih vzdrževalnin.

Dne 25. marca je don Berto dal opraviti sveto mašo pri oltarju Madonna del Miracolo pri S. Andreu delle Fratte in je sobratom sporočil naslednje svetnikove besede:

Najdražjemu gospodu ...

Don Boskove besede dragim sinovom salezijancem v hiši. „Favete linguis atque os claudatur ad ora“ (slavijo naj jeziki in pojejo naj usta). Prva seja dne 24. marca je dobro uspela. Druga in zadnja bo 31. marca. Upamo, da bo prav tako ugodna. Še naprej molite, bodite veseli in potrpežljivo pričakujte, kar bo Gospod sklenil z nami. Kmalu vam bom več pisal. Bog naj nas vse blagoslovi.«

Sprejmite skupaj s pozdravi našega dragega očeta tudi moje bratske pozdrave, medtem ko se imam kot vedno za vašega najvdanejšega služabnika. Duh. J. Berto Rim, na dan Marijinega oznanjenja 1874

Don Bosko se je takoj napotil h kardinalu Berardiju, kise je vrnil, da mu izrazi svoje zadovoljstvo zaradi voščil, ki jih je prejel iz oratorija ob svojem godu. Po ljubeznivem pogovoru ga je pospremil do vrat in mu rekel, da naj bo miren in vse prepusti njemu, ker bo on na vse pomislil. To so njegove besede:

»Predobro poznamo don Boska in zato ne pripisujemo nikakršnega zaupanja turinskemu nadškofu.«

Popravki, ki jih je zahtevala kardinalska komisija, so bili tolikšni, da je mons. Vitelleschi zahteval še štiri izvode konstitucij, don Bosko pa mu jih je poslal šest s popravkom enega N, ki ga je zahteval kardinal Martinelli.

Verjetno je bila ta črka N noviciat, za katerega so od don Boska zahtevali pravilnik ali poseben delovnik, brez katerega se kardinalska komisija ne bi mogla znova sestati.

Kaj je bilo treba storiti? Don Bosko si je brez odlašanja priskrbel pravila nekaj redovnih družb, jih bral in bral in upošteval priporočila mons. Vitelleschija, ki so jih imeli prelati. Zvečer 27. marca je namesto k počitku šel z don Bertom po Piazzii Barberini, sedel nato za pisalno mizo in delal do dveh zjutraj. Poklical je don Berta, ki sploh ni legel spat, in mu dal prepisati liste, ki jih je napisal, in zjutraj jih je poslal tajniku kongregacije.

Dne 28. marca je šel h kardinalu De Luci in mu izročil anonimno pismo, v katerem so bili zavrjnjeni nadškofovi očitki.

»To je pravi zaklad,« je vzkliknil kardinal. »Pošljite en izvod vsakemu izmed kardinalov, tudi meni.«

»Toda to je tajnost.«

»Kakšna tajnost, ko je v korist koga tretjega. Kar na delo.« Anonimno pismo, ki smo ga že navedli, je zavračalo pismo, ki so ga poslali kardinalu Bizzarriju 9. januarja 1874. Toda tiste dni so komisiji kardinalov sporočili drugo, še bolj avtoritativno, ki ga je mons. Gastaldi poslal kardinalu Cateriniju, prefektu Svete kongregacije za koncil dne 23. aprila 1873. S tem pismom so seznanili tudi don Boska in ga povabili, da bi naravnost odgovoril. Tako je tudi storil in 29. in 31. marca je podpisani primerek poslal kardinalu vikarju, kardinalu Martinelliju, kardinalu De Luci in mons. Vitelleschiju.

PROMEMORIA O NEKEM PISMU TURINSKEGA NADŠKOFA O SALEZIJANSKI DRUŽBI.

Naj za uvod povemo, da se je mons. Gastaldi, sedanji turinski nadškof, do 10. februarja 1873 vedno kazal gorečega zaščitnika in sodelavca salezijanskih ustanov. Takrat (10. februarja 1873) je s toplo spodbudo poslal v Rim duhovnika Boska s priporočilnim pismom v latinskem jeziku, v katerem je izjavljal, da je v ustanovitvi in rasti te ustanove videl delovanje Božjega prsta, in pretirano hvalil veliko dobrega, ki ga je ta ustanova delala, ter koval v zvezde njenega ubogega ustanovitelja.

1. Sedaj pravi, da njegovi predhodniki pravil sploh niso nikdar odobrili.

R. V dokumentih, ki so bili predloženi Kongregaciji za škofo in redovnike, je odlok mons. Fransonija (31. marca 1852), v katerem se potrjuje ustanova oratorijev in postavlja na čelo duhovnika Janeza Boska, kateremu se podeljujejo vse potrebne in koristne pravice.

2. Nikdar ni bila vložena nobena prošnja za odobritev, ne mons. Riccardiju ne njemu.

R. Ko je kako ustanovo potrdil krajevni ordinarij, menda ni treba vedno znova prositi novega škofa za odobritev. Kljub temu je duhovnik Bosko naslovil na mons. Riccardija prošnjo, da bi potrdil, kar je bilo že odobreno. Odgovoril je, da če je kaka ustanova odobrena od Svetega sedeža, ne potrebuje več odobritve krajevnega škofa. Isto je odgovori mons. Gastaldi.

Ko je potem želel sodelovati pri utrditvi ustanove, je ‚motu proprio‘ s posebnim odlokom potrdil vse privilegije in dovoljenja svojih predhodnikov in dodal še nekaj novih, med drugimi župnijske privilegije (odlok 25. 12. 1872).

3. Noviciat dve leti, izključno asketska zaposlitev.

R. To je bilo mogoče delati v preteklih časih, nikakor pa ne danes; še več, to bi v trenutku uničilo salezijansko ustanovo. Kakor hitro bi se civilna oblast zavedela, da obstaja kje kak noviciat, bi ga takoj zatrla, novince pa razpršila. Poleg tega se tak noviciat ne bi mogel prilagoditi salezijanskim konstitucijam, ki imajo za osnovo delovno življenje članov in se posvečujejo pobožnim vajam le toliko časa, kolikor je potrebno za vsakega poštenega in dobrega kristjana. Pa tudi tak noviciat ne bi bil za nas, ker bi oviral uresničitev salezijanskih konstitucij, ki zahtevajo dejavno življenje.

4. Izstopilo je že nekaj članov z večnimi zaobljubami, ki so dali povod za pritožbe itn. R. Do sedaj je izstopil samo eden, in sicer pater Friderik Oreglia. Bil je član naše družbe kot laik. Izstopil je zato, da je mogel postati član Družbe Jezusove, kjer je študiral teologijo, postal duhovnik in sedaj uspešno deluje v dušnem pastirstvu.

5. Ta družba povzroča nemajhen nered v cerkveni disciplini v škofiji.

R. Neutemeljena trditev. Turinski ordinarij ne more te trditve potrditi niti z enim dejstvom.

6. Člani družbe po triletnih zaobljubah vse prepogosto prejmejo svete redove pod naslovom skupne mize in potem izstopijo itn.

R. Nedokazana trditev. Nobeden od teh do sedaj še ni izstopil iz salezijanske družbe.

7. Neki njegov škofljan iz Saluzza je takoj po duhovniški posvetitvi zapustil družbo itn.

R. Niti sence resničnosti. Duhovnik, o katerem govori tudi v drugih svojih dopisih, ni bil nikdar član salezijanske družbe. Posvetil ga je mons. Gastaldi z običajnim cerkvenim naslovom, brez priporočila in celo proti priporočilu in mnenju duhovnika Boska. K njemu ga je poslal njegov ordinarij in tam je s pomočjo dobrodelnosti opravil svoj študij.

8. Kleriki, ki jih je semeniško vodstvo odslovilo, so bili sprejeti v zavode družbe, poslani v hiše v drugih škofijah, bili tam posvečeni v duhovnike, nakar so se vrnili v turinsko škofijo.

R. Nič takega se ni zgodilo, in če bi se tudi zgodilo, je ordinarij pooblaščen, da jih v svojo škofijo sprejme ali ne, kakor lahko stori z vsakim, ki je izstopil iz kake redovne skupnosti.

9. Treba je omeniti, da bi ob veljavnosti teh pogojev salezijanska družba, ki nima nikakršnih materialnih sredstev, morala zapreti vse svoje hiše in opustiti krščanski nauk, ker ne bi imela niti katehistov, ne učiteljev, nanjo bi postala pozorna civilna oblast, ki bi jo razpustila. S tem bi bilo konec družbe.

10. Treba je povedati, da sedanji nadškof ni nikdar izrekel predstojniku salezijanske družbe najmanjše pritožbe glede družbe in njenih članov. Še več, kadar je hotel postaviti za zgled kakega klerika zaradi njegovega znanja in kreposti, je bil to navadno kak salezijanski gojenec.

11. To, kar trdi v pismu z dne 20. aprila 1873, je ponovil še v treh tajnih pismih poznejšega datuma isti Kongregaciji za škofe in redovnike. Vedno pa tako, da nakazuje neke nedoločne dogodke, ki s člani salezijanske družbe nimajo nič skupnega.

12. Za popravek teh pisem in v čast resnici je zares potrebno, da se ta promemoria priloži tem pismom.

duh. Janez Bosko

Dne 31. marca se je don Berto vrnil k S. Andrea delle Fratte in dal prižgati dve sveči pred oltarjem Madonne del Miracolo. Ob 9. uri se je ponovno sešla Posebna kongregacija za potrditev konstitucij. Zbrana je ostala do pol dveh popoldne. Na vprašanje Ali in kako je treba potrditi konstitucije salezijanske družbe, je bil odgovor: affirmative et ad mentem (pritrdilno in kakor je mišljeno).

Uradni dokument se glasi:

Diebus 24 et 31 mensis Martii 1874 habitae sunt peculiare Congregationis Em.orum S. R. E. Cardinalium Patrizi, De Luca, Bizzarri et Martinelli, ut superius deputatorum, qui proposito dubio ita respondendum esse consuerunt.

Affirmative et ad mentem.

Mens est (mnenje se glasi): Da se vnesejo v konstitucije opombe konzultorja patra Bianchija z dne 9. maja 1873, ki niso bile sprejete v sedanje besedilo, razen tistih pod številkami 2, 4, 14, 29, 30, 31 na strani Povzetka, pri št. 4 pa je treba dodati, da se to zgodi samo v primeru privolitve Svetega sedeža in samo za sprejem semenšč. Da je v konstitucijah treba omeniti dva odloka Svete kongregacije ‚super statu Regularium‘ (o položaju redovnikov) z dne 25. 1.1848 Romani Pontifices e Regularis Discipline (Rimski papeži iz Redovne discipline); vnesejo naj se vse druge spremembe in popravki, ki jih je omenil mons. tajnik ob robu spisa, in člani, ki so na posebnem listu v odnosu zlasti do poglavja XIV De Novitiorum magistro eorumque regimine, in poglavje IV De voto paupertatis. Da se glede opombe konzultorja p. Bianchija št. 2 o izdajanju odpustnic za svete redove v moči odloka Klementa VIII. z dne 15. marca 1596 ‚Impositis nobis‘ prosi za deset let za privilegij z vsemi običajnimi klavzulami suspenza, dokler se ne dobi cerkveno premoženje za tiste duhovnike, ki bi izstopili iz družbe. Da tega privilegija, če bi ga podelil sveti oče, ni treba sprejemati v konstitucije, temveč naj bo omenjen na posebni listini.

Zato je mogoče prositi svetega očeta, da potrdi tako popravljene in razširjene konstitucije s tremi pritrtilnimi glasovi, ki predlagajo potrditev za dokončno in za vedno, in z enim, ki predlaga potrditev za preizkus in začasno.

S. nadškof selevkijski

Seveda je bilo tudi delo posebne kongregacije zelo naporno in po Božji dobroti in priprošnji Marije Pomočnice tudi zelo uspešno.

Ne bi si mogli želeli več. Najprej so njihove eminence mislile omejiti potrditev ‚ad experimentum‘ (za poskus) za deset let in šele potem bi konstitucije dokončno

potrdili. Toda ko so slišali ponovne in vztrajne don Boskove prošnje, so zaradi zavzetosti kardinala Berardija in ugodnih izjav svetega očeta v odločilnem glasovanju trije kardinali dali pritrdilen glas, eden pa ‚ad decennium‘ (za deset let).

Monsinjur tajnik je prosil za posebno avdienco pri svetem očetu in jo dobil na veliki petek 3. aprila 1874 popoldne. Papež je pozorno poslušal poročilo, in ko je slišal, da manjka en glas za popolno odobritev, je smehljaje se dejal:

»Prav, ta glas bom pa dodal jaz.«

Monsinjur je k poročilu posebne kongregacije dodal naslednjo izjavo:

Facta de praemissis relatione SS.mo D. N. in audientia habita die 3 aprilis 1874, feria VI in Parasceve, Sanctitas Sua benigne confirmavit et approbavit, nec non expedi-ri Decretum pro definitiva Constitutionum approbatione, ac separatim indultum ad Decennium pro facultates relaxandi litteras dimissoriales pro promovendis ad omnes etiam sacros et Presbiteratus ordines, cum conditionibus in mente Patrum expositis et cum aliis solitis cautelis favore tantum Sociorum qui vota perpetua emiserunt, mandavit.

S. nadškof selevkijski

Ob 18. uri je bil mons. Vitelleschi še v avdienci. Prav takrat se je don Bosko odpravil k njemu, da bi zvedel za končni izid posveta in glasovanja. Monsinjur je bil ob don Boskovem prihodu pri mizi in je jedel svojo mineštro. Nekaj trenutkov pozneje je sprejel don Boska v sobani, in ko ga je zagledal, je vzkliknil:

»Don Bosko, prižgite vse luči! Konstitucije vaše družbe so dokončno potrjene. Odpustnice pa ‚ad decennium‘.«

Naš sveti ustanovitelj je poln veselja v odgovor z otroško preprostostjo podaril monsinjorju košček belega sladkorja, ki ga je prejel od gospe Mont, in dejal:

»Prejmite to karamelo.«

Nato sta se pogovarjala vse do desete ure ponoči.

Na veliko soboto je don Bosko takoj začel opravljati zahvalne obiske.

Kardinala vikarja ni bilo doma, ker je šel k sv. Janezu v Lateranu, kjer je podeljeval svete redove. Tajniku je zanj izročil izvod treh prerokb.

Nato se je napotil h kardinalu Martinelliju in ga na koncu prosil za njegov blagoslov. Kardinal pa je dejal:

»Oh, dobri Božji služabnik, jaz sem potreben vašega blagoslova.«

Prav tako se je odpravil h kardinalu Bizzarriju. Ni ga našel doma, ker je bil v avdienci pri papežu.

Don Rui pa je takole pisal:

Predragi don Rua!

1. Kmalu boš prejel list za gospoda Marchisija.

2. Povej, da sem dopis profesorja Pape izročil papežu. Prebral ga je in dejal, da bo osebno odgovoril.

3. Reci don Bertazziju, da nam Bog pripravlja obilno žetev in da naj zato pripravi veliko delavcev. Mislim na njegovega klerika, ki mi ga je priporočil, sicer pa si pomagajte sami. Odgovoril sem na njegovo pismo v Brescia. Če mi bo mogoče, mu bom odgovoril tudi na zadnje pismo.

4. Poskrbi z vsem mogočim za don Provero. Dajaj mu pogum in mu reci, da se ga vsak dan spominjam pri sveti maši.

5. Naše konstitucije so bile dokončno potrjene z odpustnicami brez kakršnega koli pogoja. Ko boš zvedel vse, boš videl, da je bilo vse sad molitev. Potrditev se je zgodila včeraj zvečer ob sedmih, potrdil je sveti oče. Ne delajte nikakršne javne slovesnosti. Zdaj gre še za dodatne stvari. Proti koncu tedna bom, če bo Bogu tako po volji, pri svojih ljubljenih in zelenih sinovih. Pozdravi jih v mojem imenu.

6. Pismo je našim hišnim gospodarjem zelo ugajalo in hoteli so se zahvaliti; jaz sem jim rekel, da se bom jaz osebno zahvalil v njihovem imenu.

7. Kardinalu Berardiju je brzojavka izredno ugajala. Hotel je takoj odgovoriti z drugo na Predstojnik salezijancev – Turin. Ne vem, ali ste jo dobili. Preden bom odpotoval, ti bom sporočil uro prihoda. Bog naj nas vse blagoslovi in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja. Duh. Janez Bosko

Rim, 4. aprila 1874

P. S.: Upam, da bo hiša nad Coriascom že končana. Ali ne?

Na velikonočno nedeljo se je odpravil h kardinalu De Luci, ki ga je sprejel nadvse pristrčno. Odkrito mu je rekel, da si nobeden izmed članov posebne kongregacije ni mislil, da ga papež tako visoko ceni in da je tudi kardinal vikar večkrat ponovil: »Želim, da bi končali to zadevo. Pomagajmo ubogemu duhovniku, ki se toliko žrtvuje za zveličanje duš.« Na koncu mu je kardinal dejal:

»Sedaj pa jaz prosim vas za uslugo. Pridite v sredo k meni na kosilo. Povabil bom še nekaj prijateljev.«

Don Bosko je povabilo sprejel. S svojimi pripovedmi je zabaval vso družčino, tako da se je tudi kardinal, ki je bil sicer zelo resen, po lastni izjavi tako smejal kot še nikdar v življenju.

Bilo je 18. aprila 1874. Tistega jutra je don Bosko šel pozdravit kardinala vikarja. Njegova eminenca mu je zagotovila, da je vse papeževa zasluga; papež mu je dejal, da je treba izglasovati odobritev, papež je odločno hotel, da se to stori.

Tistega večera se je proti 19.30 vrnil v Vatikan s svojo promemorijo, da bi bil sprejet pri svetem očetu. Moral je čakati skoraj eno uro. Komaj je vstopil, je že slišal:

»Tokrat pa je vse končano.«

»Da, sveti oče, in jaz sem nadvse srečen.«

»Tudi jaz,« je dodal papež.

Tedaj je don Bosko z običajno preprostostjo podaril njegovi svetosti en izvod Zgodovine Italije. Pij IX. jo je pogledal, prebral nekaj odstavkov in nato trikrat ali

štirikrat zaporedoma vzdiknil: »Naj živi don Bosko!« Nato dodal: »Vem, kakšen duh vas preveva.«

Odobril mu je več prošenj, med drugimi tudi dovoljenje, da smejo kleriki v letu noviciata opravljati dela, ki so navedena v konstitucijah za čas pred to preizkušnjo, če bi to imel za večjo Božjo slavo.

»Seveda, je odgovoril papež Pij IX., »ne zapirajte jih v zakristijo, da se bodo polenili, temveč jih obložite z delom, da bodo delali, delali!«

Svetnik se mu je zahvalil za vso skrb, ki jo je pokazal v času do dokončne potrditve. Papež mu je smehljaj se dejal:

»Toda sedaj me ne prosite več za nobeno stvar.«

»Pa vendar, sveti oče, še za eno stvar vas moram prositi.«

»Nič več, nič več.«

»Potem mi odobrena pravila ne bodo nič koristila.«

»In kaj bi bilo to?«

»Spregled starosti za svétnike vrhovnega sveta družbe. Starost, ki jo zahtevajo pravila za izvolitev, je 35 let. Toda za sedaj še skoraj nobeden mojih sinov ni dosegel te starosti.«

Papež je smeje se odgovoril:

»Čas bo rešil to zadrego.«

Rekel je, da naj za zdaj pusti stvari tako, kakor so. Če bo pozneje kak nov svetovalec potreboval spregled, naj sporoči Svetemu sedežu.

Nato sta obravnavala še nekatere spreglede¹⁵³. Zatem je pozvonil zvonec in poklical don Berta, ki mu je ponovil najtoplejšo zahvalo za izkazano dobroto in ga prosil za poseben blagoslov za njegove starše in za vse gojence oratorija, članke družb sv. Alojzija, Brezmadežne, sv. Jožefa, presvetega Zakramenta in ministrantov.

Med hojo po stopnicah navzdol sta ju pozdravila mons. Negrotto in mons. Demerod, ki je vprašal don Boska, ali je vse končano.

»Da, monsinjor,« je odvrnil svetnik, »sedaj nam ne manjka drugega, kot da vaša ekscelenca pripravi kako lopo, kjer bomo zbirali dečke in potem bomo prišli v Rim, da začnemo tudi tukaj.«

Mons. Vitelleschi je naročil don Bertu, da naj na lepo prepíše pravila s popravki njihovih eminenc. Dne 9. aprila sta skupaj prebrala končan prepis. Monsinjor ga je prosil, naj naredi še enega, ker bi eden ostal pri Sveti kongregaciji, drugega pa bi dobil don Bosko. Dne 11. aprila je bil končan tudi drugi prepis in monsinjor je prosil don Berta, naj mu obljubi, da bo drugi večer, to je v nedeljo 12. aprila, pospremil don Boska k njemu na kosilo.

¹⁵³ Prim. Promemoria svetemu očetu 8. aprila 1874: Zgodovina Italije (hvaležno sprejeta). Naslov s Petrovim novčičem – Valsalice. Zasebni oratorij Sigismondi (odobren). Zahvala Kongregaciji za spregled testimonialnih listin pri škofu (o tem ni bilo govora). Zaposlitev novincev in dijakov (In iis quae ad M.D.G. conf.) v stvareh, ki so v večjo Božjo slavo). Svetovalci z nedopolnjenimi 35 leti starosti. Papeški kazusi in Penitenciarije (cum moderamine - zmerno).

Medtem ko je don Berto končeval naročeno delo in naredil še celo vrsto drugih opravkov, je don Bosko nadaljeval svoje obiske.

Od kardinala Antonellija je zvedel, da je tudi papež želel imeti en izvod Positio, ki jo je pozorno prebral. Sam mu je sporočil svoj dober vtis.

Kardinal Bizzarri je takoj, ko je videl don Boska, vprašal: »No, kako? Ste zadovoljni?«

»Nadvse, eminenca.«

In kardinal: »Kardinali ne bi šli tako daleč. To je papeževo delo.«

Don Bosko se je zahvalil tudi njemu.

»Kaj zahvala,« je odvrnil kardinal, »jaz sem naredil svojo dolžnost.«

»Molili bomo za vas in vas vedno imeli za dobrega očeta.«

Tudi pri pogovoru je bil ves prevzet od pomislekov, ki so ga mučili, in don Bosko je sočustvoval z njim.

Popoldne je šel na kosilo k družini Vitelleschi. Povabljeni so bili tudi kardinal Berardi, mons. Frateiaci, irsko semenišče, vitez Balbo, markiza Villarios, gospa Hiacinta Serafica in nekateri drugi.

Mons. Vitelleschi je naročil don Bertu, naj naslednjega jutra ob 11. uri pride v pisarno, da bi dvignil dekret o potrditvi in potrdilo o odpustnicah. In don Bosko je monsinjorju zaupal, kako je papež med avdienco med drugim tudi vzkliknil:

»Kaj ste vendar storili, da ste ga predložili za nadškofa v Turinu? Gre za težke stvari na njegov račun. Vi ste hoteli. Naj bo. Sedaj si pomagajte, kakor veste in znate!«

»Sveti oče,« je odvrnil don Bosko, »na žalost opravljam sedaj pokoro.«

»Znano vam je,« je nadaljeval papež, »da je Gospod v evangeliju rekel svojim učencem: Če vas preganjajo v enem mestu, bežite v drugo. Pazite, pazite se dobro!«

Papež, ki ga je imel tako zelo rad, je hotel ponoviti, da naj prenese svoje bivališče k Svetemu sedežu. Vendar o tem naprej ni govoril.

V času, ko je don Bosko ostal v Rimu, je navadno maševal pri S. Giuseppe Capo le Case, kjer je imel tudi slavnostni govor na praznik 19. marca, in v Tor de' Specchi pri plemenitih Oblatah in pri svetem Prtu Savojevcev. Nekajkrat tudi pri svetem Kozmi in Damijanu, pri redovnicah Capo le Case, pri svetem Janezu in Pavlu, v Villa Caserta pri ligvorijcih, v zasebnih oratorijih pa tudi na SS. Trinità dei Monti, v samostanu zakramentink pri Kvirinalu, pri sestrah usmiljenkah na Piazza della Bocca della Verità, pri S. Andrea della Valle, kjer je 2. aprila, na veliki četrtek, prejel tudi sveto obhajilo.

Na cesti so ga velikokrat pozdravljali prijatelji in tudi bivši gojenci. Eden izmed prvih, mestni namestnik Viano, ki so obiskovali oratorij v bolnišnici sv. Filomene, ga je povabil na kosilo v svojo hišo. Nekdo drug ga je pozdravil pri San Andrea delle Fratte in tega je don Bosko povabil, naj prejme velikonočno obhajilo. Tistega dne (12. aprila) je nagovoril glavnega stenografa v poslanski zbornici:

»Si že opravil velikonočno dolžnost?«

»Ne vem, kako naj storim. Pišem v liberalne časopise in mi ne dajo odveze.«

Don Bosko se je nekaj časa z njim zadržal v zaupnem pogovoru.

Dne 13. aprila je maševal v Tor de' Specchi, nato je šel k sestram Della Carità v Bocca della Verità, obiskal mons. Vitelleschija, mons. Frateiaccija, ki ga je imel tako zelo rad, in kardinala Berardija, medtem ko je don Berto šel po potrjena pravila z ustreznim Dekretom in Odlokom za odpustnice.

DEKRET¹⁵⁴

Njegova svetost naš gospod papež Pij IX. je v avdienci monsinjorja tajnika Svete kongregacije za škofe in redovnike dne 3. aprila 1874, na veliki petek, potem ko je pozorno prebral priporočilna pisma škofov v škofijah, v katerih so domovi Družbe imenovane sv. Frančiška Saleškega, in razmislil o bogatih sadovih, ki jih ta družba daje v Božjem vinogradu, odobril in potrdil konstitucije, ki so vsebovane v tem primerku. S tem odlokom jih odobrava in potrjuje, izvzemši jurisdikcijo ordinarijev po predpisih svetih kanonov in apostolskih konstitucij.

Izdano v Rimu, od tajništva imenovane Kongregacije za škofe in redovnike dne 13. aprila 1874.

A. Bizzarri, prefekt; S. tajnik, nadškof selevkijski

Dne 3. aprila je mons. Vitelleschi poročal svetemu očetu, da je posebna kongregacija tudi odločila, da bo don Bosku podelila pooblastilo za izdajanje odpustnic za deset let, in sveti oče je to potrdil. Monsinjur pa, da bi po pravilu naredil vse potrebno, je sam napisal prošnjo (v kateri se omenja, da je družba razširjena v nič manj kot sedmih škofijah, medtem ko jih je bilo komaj šest: Turin, Casale, Genova, Savona, Albenga in Acqui, kjer so bile hčere Marije Pomočnice).

Preblaženi oče!

Duhovnik Janez Bosko, predstojnik Družbe sv. Frančiška Saleškega, potem ko je sprejel od vaše dobrotljive svetosti potrdilo konstitucij svoje družbe in spodbujen od predhodnih uslug vaše blaženosti, stopa ponižno pred vaš apostolski prestol in vas prosi, da bi v večjo korist svoje družbe prejel privilegij, ki je pridržan Svetemu sedežu za redovne družbe, namreč da bi mogel izdajati odpustnice za prejem nižjih in višjih svetih redov, vključno duhovniško posvečenje v smislu odloka papeža Klementa VIII. z dne 15. marca 1596.

Ker se je salezijanska družba razširila v nič manj kot sedem škofij in ker člani družbe ne morejo stalno bivati v eni in isti hiši, temveč spreminjajo svoje bivališče glede na potrebe družbe, nastanejo mnoge težave s škofi, ki niso dovolj seznanjeni, da bi jim podelili svete redove, čeprav so izpolnili vse pogoje.

Poleg tega milost, za katero prosi, veliko lažje vodi k edinosti vodstva, ki je nujno potreben dejavnik za ohranjanje edinosti duha v smislu namena te ustanove.

¹⁵⁴ Latinsko besedilo v MB X, str. 802.

Zato prosilec goreče prosi vašo svetost, da bi podobno kot drugim ustanovam blagovolili nakloniti vrhovnemu predstojniku ‚pro tempore‘ (za določen čas) pravico izdajanja odpustnic članom, ki naj bi bili deležni nižjih in višjih redov in ki so že naredili večne zaobljube, to se pravi, da bi dobil dovoljenje za privilegij, ki so ga deležni redovi v smislu odloka papeža Klementa VIII.

Za podeljeno milost itn.

Prošnji je dodal naslednji odlok:¹⁵⁵

V avdienci, ki jo je njegova svetost blagovolila nakloniti podpisanemu tajniku Svete kongregacije za škofe in redovnike dne 3. aprila 1874, na veliki petek, je njegova svetost vse preudarila in prosilca vrhovnega predstojnika pooblastila za dobo deset let za izdajanje odpustnic članom njegove družbe, ki so nanjo vezani s preprostimi večnimi zaobljubami, da v izpolnjevanju vsega, kar se mora izpolniti, prejemajo vse svete redove, vključno z duhovniškim pod naslovom skupne mize v smislu privilegija redovnikov, izdanega od Klementa VIII. dne 15. marca 1596, vendar tako, da ostanejo v veljavi zakoni apostolskih konstitucij, zlasti zakona Benedikta XIV. srečnega spomina, za ordiniranje redovnikov, ki se začne ‚Impositi nobis‘. Če bi pa bil kdo posvečen s svetimi redovi in bi upravičeno zapustil družbo ali bil iz nje odpuščen, ostane suspendiran od izpolnjevanja prejetih redov, dokler ne bi preskrbljen z zadostnim svetim premoženjem našel škofa, ki bi ga dobrohotno sprejel.

Rim. A. kardinal Bizzarri, prefekt; S. nadškof selevkijski, tajnik

Kakor hitro je don Bosko imel v rokah odlok o potrditvi konstitucij, je štel za svojo dolžnost, da o tem takoj obvesti mons. Gastaldija. Videli bomo, kako je to obvestilo sprejel.

Istega dne je v soglasju s kardinalom Patrizijem, prefektom Svete kongregacije za obrede, vložil ponižno prošnjo, ki jo je izročil tajniku mons. Bartoliniju, da bi smel v svetišču v Valdoccu prej obhajati ali prenesti praznik zavetnice 24. maja. To mu je bilo dovoljeno 16. aprila pod običajnimi pogoji za take prošnje.¹⁵⁶

Ko je tako uspešno končal vse zadeve, je sporočil markizi Uguccioni, da se bo na poti v Turin malo ustavil v Firencah:

Moja velezaslužna in dobra mama!

Najina vrnitev se je zares zelo zavlekla, toda sedaj se je vse srečno končalo. Če bo Bog tako hotel, bova v torek zjutraj odpotovala od tu in prišla v Firence. V sredo zvečer se bomo posvetili našim zadevam, ki smo jih tako dolgo odlagali.

Zelo mi je hudo, da gospoda Tomaža še vedno muči bolezen. Jaz molim zanj in vi mu posvetite vso skrb. Ni vam treba skrbeti za prenočišče, ker lahko prenočiva v nadškofijski palači.

¹⁵⁵ Latinsko besedilo v MB X, str. 804.

¹⁵⁶ Glej odlok v MB X, str. 1000.

Vedno sem molil in molim še sedaj za vas, gospa Hieronima, za gospoda Tomaža in za vso vašo ožjo in širšo družino. Bog naj nas vse blagoslovi in imejte me v Jezusu Kristusu za najponižnejšega služabnika.

Rim, 12. 4. ,74

duh. Janez Bosko

Preden je odpotoval, je dobil brzojavno sporočilo, da je don Provera v zadnjih trenutkih. Naslednjega jutra je, potem ko je odmaševal v novem zasebnem oratoriju družine Sigismondi in še preden je šel na železniško postajo, pisal don Rui:

Predragi don Rua!

Prejel sem brzojavko.

Menim, da bo ob tej uri naš dragi don Provera že v naročju svojega Stvarnika. Že dolgo sem se pripravljaj na to grenko izgubo, vendar jo močno občutim. Družba izgublja z njim enega svojih najboljših članov. Tako je bilo prav Gospodu.

Našim sinovom!

Vaš oče, vaš brat, prijatelj vaše duše bo danes po tri in polmesečni odsotnosti (14. aprila) odpotoval iz Rima, se ustavil v sredo v Firencah in upa, da bo v četrtek ob osmi uri med vami. Ni treba pripravljati ne sprejema ne godbe ne praznika. Šel bom naravnost v cerkev, kjer bom opravil sveto mašo za našega dragega don Provera.

Rad bi vas vse zadovoljil. Kako bom to storil, vam bom javno povedal s prižnice. Bog naj vas vse blagoslovi in imejte me vedno v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

Rim, 14. 4. ,74

duh. Janez Bosko

Na postaji v Firencah ga je pričakoval služabnik hiše Uguccioni, kjer je prenočeval in naslednjega dne daroval sveto mašo. Popoldne ob treh je odpotoval, potoval vso noč in v četrtek ob 8.30 prispel na postajo Porta Nuova.

Nihče ga ni pričakoval, ker pismo še ni prišlo, in so menili, da bo prišel popoldne.

Fantje so šli na sprehod. Toda kakor hitro je prišel v oratorij, so mu mnogi prišli naproti. On pa je šel v cerkev in daroval sveto mašo za don Provera, ki je umrl 14. aprila. Po opravljeni sveti maši so mu postregli v zakristiji z malo kave, medtem pa so se gojenci, ki so se vrnili s sprehoda, razvrstili v dve vrsti, da bi ga po odsotnosti treh in pol mesecev slovesno pozdravili.

Izreden dogodek, ki je postal značilen še zaradi posebnega pripetljaja!

Ko je don Bosko stopil na prag zakristije, da bi šel na dvorišče, je zagledal nad oratorijem in zlasti še nad svojo sobo svetel lok v obliki mučeniške glorie v beli in mavrični svetlobi, ki je v drugem večjem loku v najrazličnejših barvah dosegal sonce.

Videl je, pa ni nič povedal in se je takoj obrnil s pogledom h gojencem in sobratom, ki so navdušeno ploskali z rokami in vzklikali: »Naj živi don Bosko, naj živi don Bosko!« Pritekli so mu naproti, se mu hoteli približati in poljubiti roko. Ko pa je že bil v svoji sobi, so ga prosili, da bi stopil k oknu, da bi videl čudovit prizor. Vsi so gledali v nebo, ki je bilo popolnoma jasno, razen majhnega pajčola-

na kakor iz tankega dima okoli mavrice, ki se je pela sredi dvorišča prav nad don Boskovo sobo in postajala vedno bolj jasna in svetla. Kakor hitro se je prikazal pri vratih, so vsi zaklicali: »Naj živi don Bosko, naj živi don Bosko!« In med splošnim veseljem je začela igrati godba.

Po kosilu so pripravili majhen koncert pod stebrišči. Spet se je prikazal beli lok nedaleč od sonca. Bil je tako mogočen, kakor da bi skušal zaobjeti cel oratorij in svetišče Marije Pomočnice.

Ko so ga vprašali, kaj meni o vsem tem, je svetnik odvrnil:

»Mogoče nam je Gospod s tem znamenjem hotel nakazati simbol naše zmage nad našimi sovražniki z dokončno potrditvijo Družbe sv. Frančiška Saleškega ali pa je hotel nagraditi našo vero z mislijo, da je don Provera že kronan v nebesih.«

Navzoči so bili tudi ravnatelji nekaterih zavodov, ki jim je imel naslednje dni nekaj konferenc.

Dne 18. aprila je šel pozdravit nadškofa, ki ga ni nič vprašal, niti ni rekel besedice o potrditvi konstitucij, temveč se je z njim pogovarjal izključno o škofovskih preživninah. Nazadnje se je ponudil, da bo naslednji dan daroval mašo skupnosti.

Don Bosko mu je takole pisal:

Velečastita ekscelenca!

Pravkar sem prejel odlok o dokončni potrditvi naših pravil. Vam, ki ste nas tako zelo priporočali, sporočam kot prvemu to novico. Pred koncem tedna, upam, bom v Turinu, da vas pozdravim in da se o marsičem pogovoriva.

*Ostajam v globoki hvaležnosti ponižni služabnik. Duh. Janez Bosko
Rim, 13. 4. 1874*

Monsinjur je bral in spet bral to pismo in ga ohranil v arhivu, potem ko je na vrhu lista napisal in podčrtal besede »1874 – 13. aprila – sporočilo o dokončni potrditvi družbe, ki pa ni dokončna.« Kako je mogoče razložiti tako obnašanje?

Še neka zanimiva nadrobnost. Dne 28. januarja 1874 je monsinjur ustanovil Academia Historiae Ecclesiasticae Subalpinae (Akademija za cerkveno zgodovino v Piemontu) in je postavil don Boska ne samo med člane, temveč med ustanovitelje, toda o tej časti, kakor smo že rekli, nihče od naših ni zvedel vse do leta 1885, ko je opat Scolari našel imenovanje med papirji umrlega tajnika akademije. Don Pavel Capello je to diplomu, ki jo je podpisal nadškof, poslal don Rui.¹⁵⁷

Kakorkoli že, 19. aprila, 2. nedeljo po veliki noči, kot pripominja don Berto v svojem dnevniku, je slovesen praznik ‚propter adventum D. N. Joannis Bosco ab urbe Roma‘ (vrnitev našega gospoda don Boska iz mesta Rima).

Mons. Gastaldi je daroval skupno sveto mašo in delil obhajilo v cerkvi Marije Pomočnice. Ob 10.30 je bila slovesna peta maša. Malo pozneje je vstopil v don

¹⁵⁷ Glej MB X, str. 1001.

Boskovo predsobo človek majhne postave, ki je želel govoriti s svetnikom, ker da mu mora izročiti zavoj in povedati nekaj besed. V sobi je položil na mizo svoj zavoj z besedami, da ga daruje za uslišano prošnjo, in je odšel, ne da bi povedal kaj več, kdo je in od kod. V zavoju je bilo bankovcev za 2.000 lir.

Pri kosilu je bilo poleg članov vrhovnega sveta in ravnateljev tudi nekaj dobrotnikov, med njimi vitez Bacchialoni in vitez Lafranchi. To priložnost je izrabil, da je podelil viteški križec gospodu Baloccu. Nato je stopil v stebrišče, kjer je nekaj gojencev prebralo pozdrave v verzih in prozi, medtem ko je godba slovesno igrala. Bilo je veselo razpoloženje, ki si ga mogel brati z obrazov navzočih, in don Bosko se je moral krepko boriti s solzami, ko je na koncu prireditve hotel povedati nekaj besed v zahvalo.

Zatem so odšli vsi v cerkev, kjer so po petju tedeuma prejeli blagoslov z Najsvetejšim. Znameniti dan se je končal v gledališču z igro Mučeništvo svetega Evstahija.

7.12. POTRJEN PRIMEREK

V konferencah ravnateljem je jasno pokazal, koliko truda ga je stalo, da je dosegel dokončno potrditev konstitucij, ki so jih javno prebrali. Vendar o tem nimamo nobenega poročila. Zanimalo bi nas, kaj je povedal o opombah in dodatkih ter o točkah, ki so mu jih črtali, zlasti še o odločbah, ki jih je Posebna kongregacija izrekla o noviciatu. Zato je nujno potrebno, da primerjamo novo izdajo konstitucij tiskarne Propaganda z novimi odobrenimi pravili.

Ne da bi se ustavljali pri manjših jezikovnih ali vsebinskih popravkih, bomo podali kratko poročilo.¹⁵⁸

Najprej so spremenili naslov: namesto *Regulae Societatis S. Francisci Salesii* so dali *Constitutiones Societatis* itn. Odpravili so prve strani v tekočem tisku, ki so s predgovorom in zgodovinskim poročilom *De eiusdem Societatis primordiis* služile za uvod.

V 2. členu *„Huius Societatis finis“* je dodano dopolnilo o izpolnjevanju tudi notranjih kreposti *„praeter virtutes internas“*, kar je bilo očitno zaradi tiskarske napake izpuščeno v izdaji iz leta 1873. V členih 3, 4 in 6 so izpustili posebne oznake prazničnih oratorijev in že cvetočih obrtnih šol in omembo tiskarne, ustanovljene v oratoriju, so nadomestili s širjenjem dobrega tiska, kar je bolj splošna oznaka.

V II. pogl. *„Huius Societatis forma“* so vnesli veliko popravkov in sprememb glede upravljanja materialnih dobrin, tako premičnin kot nepremičnin:

Ukinili so člena 2 in 3, kjer je rečeno, da člani tudi po zaobljubah ohranjajo vse civilne pravice in lahko kupujejo, prodajajo in naredijo oporoko, vendar pa,

¹⁵⁸ Prim. MB X, str. 956.

dokler ostanejo v družbi, s tem ne morejo upravljati, razen z dovoljenjem vrhovnega predstojnika. Sadovi njihovega imetja pripadajo družbi, lahko pa s privolitvijo vrhovnega predstojnika deloma ali pa v celoti prenesejo na sorodnike imetje, ki so ga imeli zunaj družbe.

V členu 7 je določeno, da nihče ne more biti razrešen tako časnih kakor večnih zaobljub drugače kot samo s privolitvijo Svetega sedeža ali z izključitvijo iz družbe.

V III. pogl. De voto Oboedientiae so črtali člena 2 in 3 o veljavi in obsegu zaobljube in v členu 4 izjavo ‚Oboedientia nos certos reddit Dei voluntatem adimplere‘ (pokorščina nam zagotavlja, da izpolnjujemo Božjo voljo).

V členu 7 je natančneje določeno, da se ne smemo upirati niti z besedami niti z dejanji, »da se ne oropamo zasluženja pokorščine«.

V členu 8 je nakazano, da naj zlasti neposredne predstojnike od časa do časa obvestimo o svojem zunanjem življenju.

V IV. pogl. De voto paupertatis so popolnoma na novo oblikovali člen 1 o bistvu zaobljube, ki pomeni za nas upravljanje, ne pa posesti. Zato je dovoljena osnovna odtujitev lastnega imetja, prepovedano pa je upravljanje kakor tudi razpolaganje po mili volji. Zaradi tega je pred izpovedjo zaobljub treba prepustiti upravo, uporabo in izrabo komur koli, tudi družbi, tudi s pogojem, da lahko prekličemo tako odločitev, seveda s privolitvijo Svetega sedeža. Isto velja tudi, če član družbe kaj podeduje, ko je že naredil zaobljube.

Prav tako so črtali člene 4 in 5 z ustrežno pripombo.

V štirih novih členih (2, 3, 4 in 7) je rečeno, da: člani lahko z dovoljenjem vrhovnega predstojnika razpolagajo z imetjem med živimi v skladu z obstoječimi zakoni, kar pa so pridobili z lastno delavnostjo ali z delom za družbo, morajo dati v skupno last družbe. Vsi pa morajo živeti odtrgani od svetnih stvari, kar dosežejo s skupnim življenjem tako pri hrani kot obleki in s tem, da ne ohranjajo ničesar zase brez posebnega predstojnikovega dovoljenja.

V V. poglavju De voto castitatis v členu 4, kjer je govor o nevarnih pogovorih z osebami drugega spola in s svetnimi ljudmi, je dodan prislov maxime (nadvse) glede pogovorov z osebami drugega spola.

V VI. pogl. Religiosum societatis regimen so spremenil skoraj vse.

Po 1. členu so dodali še drugega, v katerem je rečeno, da mora vrhovni predstojnik na vsaka tri leta podati Sveti kongregaciji za škofe in redovnike poročilo o številu hiš in članov, o izpolnjevanju konstitucij in o ekonomskem stanju družbe.

Člen 2, ki se tiče sklica generalnega kapitlja na vsaka tri leta, so razdelili v dva dela in določili namen: da bodo razpravljali samo o najpomembnejših vprašanjih in o skrbi, ki jo je treba pokazati za potrebe družbe glede na čas in kraje, v katerih družba deluje.

Od vseh pravkar omenjenih členov so členu 6 poglavja VII o pravici generalnega kapitlja, da vnese spremembe in dodatke v konstitucije s pogojem, da ‚omnino respondeant‘ (popolnoma ustrezajo) duhu in obliki, dodali, zakaj so bile odobrene in ‚si vera necessitas exigat‘ (če to zahteva resnična potreba). Take spre-

membe in dodatki, za katere je potrebna absolutna večina glasov, ne bodo imeli pravne moči, dokler jih ne potrdi Sveti sedež.

Člen 3 (št. 6 v potrjenem primerku) o opravljanju pastoralne službe v popolni odvisnosti od škofov, kjer delujejo, je dopolnjen z *„iuxta Sacrorum Canonum praescripta, salvo Societatis Instituto, sive iis de quibus loquuntur Constitutiones ab Apostolica Sede approbatae“* (po predpisih svetih kanonov, izvzemši pravila družbe, ali če gre za stvari, o katerih govorijo konstitucije, ki jih je potrdil Sveti sedež) po jasni zaslugi mons. Vitelleschija, ki je hotel obvarovati družbo pred pretiranimi zahtevami kakega škofa.

Tudi člen 4 (7 v potrjenem primerku) so preoblikovali, tako se zdi, da bi si člani prizadevali za pomoč škofu, branili cerkvene pravice in pospeševali korist škofije po svojih najboljših močeh.

Rekli smo, da se tako zdi, ker je v obeh izvodih pravil, tako don Boskovih kakor tistih, ki si jih je pridržala Sveta kongregacija, napaka, kjer se bere *„Episcopo Dioecesis auxilium praebeant, ac quantum licebit, Societatis iura, illius bonum sedulo promoveant“*.¹⁵⁹

Končno so odpravili člen 5, ki se tiče svetih redov, ker so se odločili, da bodo vrhovnemu predstojniku podelili za deset let pravico izdajati odpustnice za vse člane z večnimi zaobljubami.

V VII. pogl. Internum Societatis regimen je predvsem dodan člen glede izpolnjevanja cerkvenih predpisov o odtujevanju dobrin družbe in o dolgovi.

V členu 3 je dodano, da lahko člani *„inconsultis Superioribus loci“* (brez dovoljenja krajevnih predstojnikov) pošiljajo pisma in druge spise vrhovnemu predstojniku in tudi Svetemu sedežu.

Odpravili so člen 5 o generalnih konferencah, ki so jih imeli vsako leto ob prazniku sv. Frančiška Saleškega, ker je bil za vsaka tri leta predpisan generalni kapitelj.

Člen 6 so prenesli, kakor smo že rekli, v prejšnje poglavje.

Člen 8 je imel nekaj popravkov, vendar ne bistvenih.

Naslednja poglavja pa so dobila zelo pomembne popravke.

V VIII. pogl. De Rectoris Maioris electione člen 1 določa, da mora biti izvoljeni »spreten in moder pri upravljanju družbe«. V členu 5 zahteva, da morajo volivci biti vsi »člani družbe z večnimi zaobljubami« in v 6, da bo izvoljen tisti, ki bo prejel absolutno večino glasov.

V IX. pogl. De caeteris Superioribus je bilo narejenih več sprememb:

¹⁵⁹ Primerjati je treba troje pravil, ki so jih dali v presojo z onimi, ki so bila odobrena v 1. izdaji, natisnjeni v oratoriju. V 1. izdaji v italijanščini iz leta 1875 beremo: »Vsak član se bo trudil z vso razpoložljivo močjo za pomoč škofu škofije. Kolikor mu bo mogoče, bo branil pravice Cerkve in pospeševal njeno dobro zlasti z vzgojo uboge mladine.« To je seveda jasen kompromis.

a) vsi člani vrhovnega sveta (tudi prefekt in katehet) morajo biti izvoljeni z absolutno večino glasov kakor vrhovni predstojnik, če so le živeli pet let v družbi, so stari 35 let in imajo večne zaobljube. Da pa bodo mogli dobro opravljati svoje naloge, naj živijo skupaj z vrhovnim predstojnikom;

b) volitve bodo na vsakih šest let;

c) zahteva se večina glasov, ko imajo moč odločitve: *quae vim deliberationis habeant*.

Člen 9., ki se tiče duhovnega voditelja, so na kratko povzeli.

V X. pogl. *De singulis domibus* so skupaj z zelo majhnimi popravki (kot mnogimi malimi začetnicami, ki so jih nadomestili z velikimi):

odpravili člen 2, kjer je rečeno, da naj se ne naredi nič proti zakonom z določitvijo *‘ecclesiasticas aut civiles’* (cerkveni in civilni);

v členu 3 je zmanjšana popolna odvisnost od cerkvenega predstojnika – se pravi škofa – glede pouka, discipline in časne uprave novih domov za vzgojo fantov, tako laiških kakor klerikov, ki so že starejši: »*si... sit aperienda domus pro educatione puerorum laicorum vel clericorum, qui grandiori sint aetate*¹⁶⁰«;

V novem členu (4. v potrjenem primerku) je točneje določeno, da »družba ne sme prevzemati vodstva semenišč brez posebnega dovoljenja Svetega sedeža«.

V XI. pogl. *De acceptione* so odpravili člena 6 in 7, kjer so bili navedeni pogoji za sprejem v družbo, ki so jih deloma prenesli v člen 1 in v dva nova člena (2 in 5) z naslednjo vsebino:

V 1: Kdor želi vstopiti v družbo, mora predložiti potrdila ordinarija, kot je predpisala Sveta kongregacija za škofo in redovnike »*Romani Pontifices*« z dne 25. januarja 1848, in mora biti tako zdrav, da lahko izpolnjuje vse konstitucije brez izjeme. Laiki pa morajo poleg drugih stvari (*praeter alia*) znati vsaj katekizem (*saltem fidei rudimenta calleant*).

V 2: Če gre pri kakem prosilcu za neregularnost, mora predložiti potrebno dispenzo Svetega sedeža.

V 5: tako za sprejem v družbo kakor za pripustitev k zaobljubam je treba izpolnjevati vse predpise odloka *Regulari disciplinae* z dne 25. januarja 1848.

V XII. pogl. *De studio* je člen 1 takole preoblikovan:

»Duhovniki in vsi člani družbe, ki želijo postati duhovniki, morajo vsaj dve leti resno študirati filozofijo in štiri leta teologijo.«

V potrjenem primerku so dodali 4. in 6. člen.

Za profesorje tako filozofskih kakor teoloških ved naj imajo prednost tisti, ki se odlikujejo po vedenju, razgledanosti in znanju, pa naj gre za člane družbe ali zunanje.

¹⁶⁰ Verjetno se je tudi tukaj vrinila kaka napaka pri prepisovanju. V 1. izdaji potrjenih konstitucij, prevedenih v italijanščino, se bere: »če bi nov zavod bil malo semenišče ali semenišče za odrasle klerike«. Razume se, da je don Bosko pri tem mislil na smisel, kakor se je domenil z mons. Vitelleschijem.

»Preprečiti je treba, da bi bili člani družbe, dokler opravljajo s konstitucijami predpisan študij, zaposleni z deli krščanske ljubezni, ki so lastna salezijanski družbi, razen če bi bili k temu prisiljeni iz nuje, kar pa bi bilo v veliko škodo študiju.«

V XIII. pogl. Pietatis exercitia so z nekaj majhnimi spremembami takole oblikovali besedilo: V členu 2 so odpravili posebnost, »kadar zaradi zaposlenosti ne bi mogli darovati svete maše, naj bodo vsaj pri njej« in postavili »maševanje vsak dan«. Dodali pa so, da »kleriki in pomočniki naj bodo pri sveti maši vsak dan, sobratje naj se spovedujejo vsak teden pri duhovnikih, ki jih je določil ordinarij in ki delajo to uslugo članom s privolitvijo vrhovnega predstojnika«. V členu 3 so namesto »ne manj kot eno uro ustne in duhovne molitve« postavili »najmanj pol ure premišljevanja poleg ustnih molitev«. V členu 7: da morajo opraviti deset dni duhovnih vaj, ne samo pred vstopom v družbo, temveč tudi pred izpovedjo zaobljub.

Prav tako so odpravili člen 8, v katerem so dana vrhovnemu predstojniku pooblastila, da more kakega člana za določen čas oprostiti pobožnih vaj, če bi se mu ‚in Domino‘ to zdelo primerno.

Naslednji člen določa, da se ob smrti vsakega člana, laika, klerika in duhovnika, opravi za pokoj njegove duše deset maš; v novem členu je povedano, da ob smrti očeta ali matere kakega sobrata vsi duhovniki tiste hiše darujejo eno mašo za njegovo dušo, drugi pa naj prejmejo iz istega razloga sv.obhajilo.

XIV. pogl. De novitiorum Magistro eorumque regimine so temeljiteje popravili. Ne vemo, ali je oblika, kakor so jo izdelali, enaka oni, ki jo je podal don Bosko. Storili so naslednje: Odpravili so člen 2 in zadnji del člena 8 ter jezikovno popravili člen 7 in še nekaj drugih. Dodani členi so v potrjenem primerku dobili naslednje oštevilčenje:

7. Vrhovni predstojnik z drugimi predstojniki bo razmislil, v kateri hiši naj se ustanovi noviciat. Nikdar pa ga ne more ustanoviti brez dovoljenja Svete kongregacije za škofe in redovnike.

8. Prostor noviciata naj bo ločen od prostora, kjer bivajo profesii, naj bo toliko celic za počitek, kolikor je novincev, ali tako obširna spalnica, da bodo neovirano postavljene postelje za vsakega novinca; tam naj bo tudi posebna celica za magistra novincev.

9. Magister novincev, ki ga voli vrhovni zbor, naj ima večne zaobljube, star mora biti vsaj 35 let in živeti v družbi deset let. Če umre v času svoje službe, izberejo s privolitvijo vrhovnega predstojnika novega magistra, ki ostane v službi do novega zasedanja vrhovnega zbora.

11. Pri sprejemu v noviciat naj se točno upoštevajo stvari, ki so določene v členih 1 in 5 XI. poglavja.

12. V času druge preizkušnje, se pravi med noviciatom, naj se novinci ne posvečajo nobenemu delu, značilnemu za našo družbo, da se bodo mogli posvetiti edinole napredku v kreposti in popolnosti duha v smislu svojega poklica,

v katerega jih je poklical Bog. Vendar pa bodo smeli ob prazničnih dneh v hiši, v kateri prebivajo, poučevati otroke katekizem pod vodstvom in nadzorom magistra novincev.

13. Po preteku leta noviciata je končana druga preizkušnja, če je novinec pokazal, da v vsem išče Božjo slavo in korist družbe in poleg opravljanja pobožnih vaj dal tudi dokaze dobrih del. Sicer se mu podaljša noviciat za šest mesecev ali tudi za eno leto.

Končno je bilo določeno, da člana družbe v času tretje preizkušnje, se pravi v dobi triletnih zaobljub, lahko pošljejo v kako drugo hišo, če je le mogoče tam nadaljevati študij.

Svetnik je dobil od Pija IX. dovoljenje, da je v konstitucije lahko vnesel kakršnokoli spremembo, če bi to imeli za koristno za zveličanje duš in za večjo Božjo slavo. Tako je že v prvi izdaji *Regulae seu Constitutiones Societatis S. Francisci Salesii* v XIV. pogl. *De tyronum, seu novitiorum magistro eorumque regimine* v členu 12 (prim. stran 45) dodal naslednjo opombo: »Papež Pij IX. je blagohotno dovolil, da se novinci v času druge preizkušnje lahko vadijo v vsem, kar je navedeno za čas prve preizkušnje, ko je to v večjo Božjo slavo. V moči žive besede z dne 8. aprila 1874.« V prvi italijanski izdaji iz leta 1875 je na osnovi tega pooblastila od 17 členov XIV. poglavja dal natisniti samo 7: prve 3 in zadnje 4, ki se v prevodu glasijo:

XIV.

O novincih

1. Vsak član mora, preden je dokončno sprejet v družbo, opraviti tri preizkušnje. Prva je pred noviciatom in se imenuje aspirantat, druga je noviciat sam in tretja v času triletnih zaobljub.
2. Za prvo preizkušnjo zadostuje, da je prosilec prebil nekaj časa v kaki hiši družbe ali je obiskoval naše šole, bil vedno lepega vedenja in je nadarjen.
3. Če bo kak odrasli želel biti sprejet v našo družbo in ga bodo pripustili k prvi preizkušnji, bo najprej opravil deset dni duhovnih vaj, potem bo vsaj za nekaj mesecev zaposlen v kaki dejavnosti naše družbe, tako da bo spoznal in tudi že živel tisti način življenja, ki se ga želi okleniti.
4. Po končanem noviciatu in potem ko je bil sprejet v družbo, bo na osnovi mnenja magistra novincev in s privolitvijo vrhovnega kapitlja pripuščen k triletnim zaobljubam. Izpolnjevanje triletnih zaobljub velja za tretjo preizkušnjo.
5. V teku treh let, dokler je vezan s triletnimi zaobljubami, lahko člana pošljejo v katerokoli hišo, samo da bo tam priložnost za študij. V tem času bo ravnatelj tistega zavoda opravljal do člana vlogo magistra novincev.
6. V tem času preizkušnje bo magister novincev ali ravnatelj hiše ljubeznivo skrbel, da se bo novi član vadi v zatajevanju zunanjih čutov in zlasti še v zmernosti. Vendar je v vsem tem treba biti zelo previden, da sobratove moči preveč ne opešajo in bi tako postal manj sposoben za izpolnjevanje nalog naše družbe.

7. Potem ko je pohvalno prestal te tri preizkušnje in želi ostati v družbi z večnimi zaobljubami, ga vrhovni kapitelj lahko pripusti, da jih naredi.

Na koncu, v razdelku Obrazec zaobljub (Formula votorum) je znova rečeno, da mora novinec pred izpovedjo zaobljub opraviti deset dni duhovnih vaj (per decem dies); odpravljen je predgovor in na njegovo mesto so postavljene besede »V imenu svete in nedeljene Trojice, Očeta, Sina in Svetega Duha«; ime vrhovnega predstojnika so postavili na začetek in ob njegovo ime posredno njegovega delegata: »Tebi, N.N., vrhovnemu predstojniku naše družbe, in tebi, njegovemu namestniku.«

Izpuščeni pa so trije zadnji odstavki, ki govorijo o velikodušni izročitvi v roke predstojniku, o ponižnem darovanju opravljene žrtve in o prošnji k Mariji Brezmadežni, sv. Frančišku Saleškemu in vsem svetnikom v nebesih za milost, da bi ljubili in služili v tem življenju Bogu in prišli za vedno v nebesa. Obrazec so sklenili z besedami »po konstitucijah Družbe sv. Frančiška Saleškega«.

Končno je bilo zapisano (conclusio – sklep): »Za pomiritev duš ta družba izjavlja, da ta pravila ne obvezujejo pod grehom, ne smrtnim ne odpustljivim. Toda če se bo kdo zaradi neizpolnjevanja čutil krivega pred Bogom, to ne bo izhajalo naravnost iz pravil, temveč zaradi neizpolnjevanja Božjih in cerkvenih zapovedi ali iz zaobljub in končno iz okoliščin, ki spremljajo neizpolnjevanje pravil. To so slab zgled, prezir svetih stvari in podobno.«

Kakor smo videli, je bilo sprememb in dodatkov, ki jih je predlagala posebna kongregacija, veliko, vendar so po prizadevanju in izredni dobroti tajnika mons. Vitelleschija dobili takojšnjo odobritev svetega očeta in je bilo mogoče delo skleniti v nekaj dneh. Don Bosko se je monsinjorju zahvalil in ga postavil med »naše najbolj zaslužne dobrotnike«.

Velečastita ekscelencia!

Turin, 28. aprila, 74

Zvedeli smo žalostno novico o strašni nesreči, ki se je pripetila računovodji sv. Petra v Vatikanu, vašemu blagajniku. Bil sem ves presunjen ob misli, kakšno žalost je to povzročilo vaši velečastiti ekscelenci. Ne moremo storiti drugega kot izraziti naše sožalje in vam zagotoviti, da smo in bomo še molili zanj in za vas, da vam Bog podari potrpežljivost in vdanost v Božjo voljo. V Turin sem prispel dva dni po mojem odhodu iz Rima, in to čisto nepričakovano, kajti pisma dostikrat pridejo pozneje kot pošiljatelj, ki jih je napisal.

V tem našem zavetišču sem dobil ‚bona mixta malis‘ (dobro pomešano s slabim). Duhovnik Provera, o čigar težki bolezni so me brzojavno obvestili, je že med umrlimi. To je bila zame velika izguba, čeprav smo zaradi težke bolezni, ki ga je razjedala, tak konec vsi pričakovali. To je v vseh vzbudilo hudo žalost, toda ob mojem prihodu se je raznesel glas »don Bosko je tu« in niso mislili več na drugo, kot da so se veselili vrnitve ubogega romarja. Bil sem poln zadovoljstva, ko sem govoril ravnateljem vseh hiš o vsem, kar sem doživel, in zvedel, da je bilo vse v redu kot takrat, ko sem odšel v Rim.

Prebrali smo pravila ali bolje rečeno odobrene konstitucije, za kar so se zahvaljevali Gospodu in dobroti svetega očeta, ki nam je s tem dejanjem omogočil, da se lahko brez zapletov posvečamo večji Božji slavi in zveličanju duš.

Tedaj sem jim tudi obširno razložil, da se je naša zadeva lahko tako srečno končala po zaslugi mons. Vitelleschija, ki ga moramo prišteti med naše največje dobrotnike in opraviti zanj vsak dan molitve, da ga Gospod še dolgo ohrani. Sedaj bomo dali natisniti besedilo konstitucij, in ko bodo natisnjene, vam bom poslal nekaj izvodov, da jih boste uporabili, kakor vam bo bolj ustrezalo.

Veliko uslugo mi boste storili, če boste obvestili o vsem tem vse tiste člane svoje družine, ki so nam izkazali toliko dobrot in na katere me veže največja hvaležnost zaradi ljubeznivosti, ki so jo izkazali v času mojega bivanja v Rimu.

S hvaležnim srcem vas prosim za vaš blagoslov, medtem ko se k izjavljam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Bodite tako dobri in mi oprostite, da sem zaradi mojega slabega vida vzel list narobe in sem vam tako pisal.

Od prve in druge izdaje Regulae seu Constitutiones Societatis S. Francisci Salesii, iuxta Approbationis Decretum die 3 aprilis 1874 imamo tudi prve in druge krtačne odtise, ki jih je skrbno ohranil stavec Mario Baldacconi in nam jih izročil pred smrtjo:

prva izdaja z mnogimi popravki profesorjev Vincenca Lanfranchija in Tomaža Vallaurija, vse slogovne narave. Nekaj je tudi don Boskovih;

drugo izdajo pa je prebral barnabit p. Inocenc Gobio.

V Dodatku (št. VII in VIII) prinašamo stran za stranjo, na levi potrjeni primerek, ki ga je potem leta 1900 dal natisniti don Rua, na desni pa izdaja iz leta 1874, v kurziv pa vse popravke, jezikovne ali slogovne, ki jih je napisal don Bosko z dovoljenjem in pooblastilom Pija IX. ‚vivaec vocis oraculo‘ (ustno).

Imamo še enega prvih natisnjenih primerkov z mnogimi dragocenimi pripisi svetega ustanovnika. Napisal jih je pri razlagi pravil sobratom. Tega prinašamo tudi v Dodatku.¹⁶¹ Tukaj se omejimo samo na prepis prvih dveh, ki pojasnjujejo prvi in drugi člen prvega poglavja: Salesianae Societatis finis:

»Posvetitev samega sebe, zveličanje duš z izpolnjevanjem krščanske ljubezni, to sta cilja naše družbe. Pri tem se je treba posebno čuvati, da ne bomo v izpolnjevanju teh nalog drugim dajali za vodnike ljudi, ki se ne bi odlikovali v kreposti in znanju. Kajti bolje je, da nimajo nobenega učitelja, kot da bi bil ta nesposoben.«

Kajti če delajo drugače, kot učijo, se jim bo reklo: zdravnik, ozdravi najprej samega sebe!

To pomeni:

¹⁶¹ Glej MB X, str. 994.

Naša družba ima za cilj svetost vseh, ki jo sestavljajo, in odrešenje duš z izpolnjevanjem krščanske ljubezni. Karkoli že delajo salezijanci, morajo učiti krepost. Zato je vedno boljši skromen učitelj kot kdo, ki ne dela tistega, kar uči, in bi mu zato morali reči Zdravi samega sebe.

Gre za razlago besed, ki jih je pogostoma naslavljal na svoje sobrate: *Salve, salvando, salvati.*

7.13. VSE VEČ NASPROTOVANJA

Don Bosko je dosegel svoj cilj na zares čudovit način, toda nasprotovanje kot vrhovnemu predstojniku dokončno potrjene družbe se je šele začelo.

Prve dni meseca maja je poslal don Rua nadškofu Odlok o brezpogojnih odpustnicah in ga prosil, da bi podelil redove klerikoma Cezarju Chiali in Mateju Ottonellu. Teolog Chiuso je odlok odnesel monsinjorju in ta ga je hotel obdržati. Don Rua je dejal, da mu je naročeno, naj ga samo pokaže, toda nadškof mu ga ni hotel vrniti.

Don Bosko je pisal:

Velečastita ekscelenca!

Don Rua mi je sporočil, da vaša velečastita ekscelenca želi, da pred odločitvijo za pripustitev k nižjim redovom mojih dveh kandidatov ostane odlok za odpustnice v izvorniku v nadškofijski pisarni.

V tem pogledu sem v Rimu dobil v zasebnem pogovoru naslednja navodila:

Če turinski nadškof in drugi škofje, s katerimi glede tega ni bilo nikdar težav, želijo videti izvornik odloka, jim ga preprosto pokažite, vendar ga ne izročajte drugim ljudem. Kar se tiče konstitucij, če jih želijo imeti, jim jih izročite, kakor hitro bodo natisnjene. Če potem želijo, da tisti izvod potrdi kongregacija za škofo in redovnike, nam ga pošljite, da ga bomo potrdili.

Želim, da bi skušala zmanjšati neprijetnosti, ki jih že imava, in da ne bi povzročala še novih.

Prosim vas, da daste gospodu don Rui samo eno besedico odgovora in se prepričate, da sem vam skušal vedno storiti samo dobro. V tem duhu vas pozdravlja vaše ekscelece ponižni služabnik duh. Janez Bosko.

Turin, 3. maja 1874

P. S.: Rade volje bi osebno prišel k vam, toda nujni opravki me kličejo v Genovo.

Don Rua je ponovno šel s pismom v nadškofijsko palačo, se vrnil, še dvakrat prosil za sprejem pri nadškofu, pa ni nič dosegel. Prejem redov so morali preložiti. Don Bosko je o tem poročal mons. Vitelleschiju, kakor je razvidno iz naslednjega pisma:

Velečastita ekscelenca!

Bojazen zaradi nadaljevanja težav z našim nadškofom, zlasti glede podeljevanja svetih redov, se je na žalost uresničila. Pravim s turinskim nadškofom, kajti od drugih štiriinštiridesetih škofov, s katerimi smo v stiku, izkušamo samo podporo in razumevanja. Da si bo vaša ekscelenca mogla narediti pravilno podobo o celotni stvari, naj vam povem, da je bil mons. Gastaldi najprej kot kanonik in potem kot rosminijanec velik sodelavec naših moških oratorijev in tudi kot škof v Saluzzu nas je na vso moč podpiral. Ko je postal nadškof v Turinu, nam je bil nekaj časa še naklonjen in je kot drugi škofoje delil našim klerikom svete redove. Toda deset mesecev pozneje je spremenil svoje obnašanje.

Naj opustim dogodke, ki se nanašajo na druge stvari, in naj vam tukaj povem samo to, kar se tiče podeljevanja svetih redov. Začel je s tem, da ne bo sprejel k svetim redovom nobenega našega klerika, če prej ne bo naredil izpitov iz teologije pred komisijo, ki jo bo on določil. To je nekaj novega v naših krajih, kajti škofoje so navajeni, da prepustijo opravljanje izpitov vsakokratnim redovnim predstojnikom.

Kljub temu sem mu takoj ustregel in poslal svoje klerike na zahtevane izpite. Nato je nadškof izjavil, da hoče on sam štirideset dni pred prejemom redov preveriti poklic bodočih prejemnikov redov, čas njihovega vstopa v družbo, njihove ocene pri izpitih, potek njihovega študija, kdo so bili njihovi vzgojitelji, zakaj hočejo zapustiti škofijo in vstopiti v družbo itn. itn.

To je bilo nekaj nenavadnega in je nemalo motilo poklic naših gojencev.

Kljub temu sem se uklonil, mu že veliko prej predstavil klerike, ki naj bi prejeli redove, in jih podvrgel čudnemu izpitu. Bil je z vsemi zadovoljen, vendar novih ni več hotel pripustiti k prejemu redov. »Te stvari zadostujejo za gojence, ne pa za predstojnika. Hočem, da predstojnik izrecno izjavi, da v prihodnje ne bo sprejel v svoje hiše nobenega klerika in duhovnika, ki je kdaj pripadal turinski duhovščini.«

Tudi tej zahtevi sem hotel ustreči, čeprav je protipravna, toda v izjavi sem postavil pogoj, da se s tem v ničemer ne smejo okrniti pravica in predpisi svetih kanonov, ki branijo popolno svobodo redovnih poklicev.

Ta pogoj je bil nadškofu zoprn in ni več hotel sprejeti nikogar od naših za svete redove. Ko sem ponovno zaprosil za podelitev svetih redov, je dejal, da ne odobrava triletnih zaobljub in ne priznava avtoritete predstojnika salezijanske družbe.

Pokazali smo mu, da so bile vložene prošnje v skladu z odlokom potrditve družbe z dne 1. marca 1869, katerega prepis je bil v nadškofijski pisarni, in da je on sam dobil v roke en izvod konstitucij. Rekel je, da se ne spominja ničesar in da mu je zato treba poslati dodaten prepis teh listin. Ponovno smo vložili prošnje, pa na nobeno ni odgovoril. Medtem sta pretekli dve leti, ko v našo veliko škodo ni hotel posvetiti nobenega člana naše družbe. Z dokončnoveljavno potrditvijo konstitucij mu je bila vsaka stvar predstavljena in mi smo znova obnovili prošnje za prejem redov. Odgovoril je, da ne bo popustil, dokler ne bo na lastne oči videl odloka za podelitev odpustnic. Poslal sem

mu ga, prebral ga je in potem dejal, da se ne izreče ne za ne proti, dokler dekreta ne bi prinesli v nadškofijsko pisarno in naredili avtentičnega prepisa.

Tedaj mu je bilo rečeno, da je to proti navadi ravnanja z redovnimi družbami in cerkvenimi ustanovami, ker je zadosti, da se dokument predloži pristojni oblasti. To toliko bolj, ker smo že predložili dva tovrstna dokumenta na zahtevo kurije, pa so jih izgubili v našo veliko neprijetnost in ju niso mogli več najti.

Ker stalno vse zavrača, sem mu sklenil povedati, da imam naročilo, da pokažem listine tistim, ki imajo pravico, da jih vidijo, vendar pa jih nikomur izročiti. Tudi tokrat je vse zavrnil.

Prosil sem ga, rotil sem ga, da ne bi kopičil težav k tolikerim, ki jih že imamo. Vendar ni spremenil svojega stališča.

Vaša ekscelenca si lahko predstavlja, kako porazen in škodljiv je tak odnos za našo ubogo nastajajočo družbo. Da bi vsaj vedeli za vzroke, a teh nihče ne pozna.

To je preprosta predstavitev dejstev, ki sem jih tu na kratko opisal, potem ko sem se postavil v Božjo pričujočnost in oči obrnil na Križanega.

Sedaj ponižno prosim vašo ekscelenco, da bi hoteli seznaniti z mojim položajem svetega očeta ali koga drugega po vaši presoji in mi dali navodilo ali nasvet za moje ravnanje. Bi bila preveč drzna prošnja glede odpustnic ‚ad quemcumque episcopum?‘ (za katerega koli škofa).

Oprostite veliko nevšečnost, ki vam jo povzročam, in verjemite mi, da z najglobljo hvaležnostjo itn.

Mons. Vitelleschi je odgovoril:

Velespoštovani gospod don Janez!

Rim, 21. maja 1874

Prebral in pretehtal sem vaše pismo, in ker me prosite za mnenje, vam svetujem, da je edino, kar je mogoče storiti, izročiti mons. nadškofu izvirno listino Svete kongregacije za škofo in redovnike, da lahko izdajate odpustnice za dobo deset let članom vaše ustanove za prejem svetih redov. Če sprejmete to rešitev, lahko prosite tajništvo imenovane Kongregacije za dvojnik, ki ga boste izročili nadškofu. Rekli boste, da je to prav tisto, kar imenovani prelat hoče. To je brez vsakega dvoma res, vendar menim, da ima pravico zahtevati tak dokument. Kajti če ordinarij prejema odpustnice predstojnika salezijanske družbe in potem ordinira sedaj in v prihodnje ‚servatis servandis‘ (v smislu predpisov), potem mora on pravno in kanonično vedeti, da je družba prejela od Svetega sedeža ustrezno pooblastilo. In kako naj on kanonično zve kakor tako, da se mu predloži ta odlok Svetega sedeža? Po tej predstavitvi ne more noben ordinarij trditi, da mu je to neznano, da ne pozna privilegija, da ne pozna pravice vrhovnega predstojnika, da izdaja odpustnice. Prepričan sem, da bo potem prenehal vsak odpor turinske škofijske pisarne v tej zadevi. Če bo potem naredil kak napačen korak, je sveta kongregacija vedno pripravljena zagovarjati in braniti pravice in darove, ki jih je podelil Sveti sedež.

To je vse, kar vam morem povedati kot odgovor na vaše zadnje pismo. Z običajnim spoštovanjem se imam za vašega najvdanejšega služabnika.

+ Vitelleschi, nadškof selevkijski

Don Bosko je brez odlašanja prosil za dvojniki odloka, in medtem ko je čakal na odgovor, ki bi ga poslal nadškofu, je prejel neosnovano opozorilo:

Velečastiti gospod!

Turin, 13. junija 1874

Njegova ekscelenca nadškof mi naroča, naj pišem vaši uglednosti, da je zvedel, da vi tiskate in širite nekatera pisma gospoda monsinjorja. On se nadvse čudi, kako morete delati kaj takega, ne da bi ga prosili za dovoljenje. Ko je njegova ekscelenca monsinjor vam pisal pisma, ni imel nikdar namena, da bi prišla v javnost, in zato odločno zahteva, da se tako objavljanje konča. Če se hoče kako pismo objaviti, naj se prosi za to dovoljenje in dobi pritrdilni odgovor.

Vedno v največjem spoštovanju vaše veleugledne spoštljivosti najvdanejši služabnik T. Tomaž Chiuso, nadškofijski tajnik.

Ko je svetnik dobil dvojniki odloka, ga je poslal nadškofu s temle izrecnim pojasnilom:

Predragi gospod T. Chiuso!

Ne vem, kdo si je mogel izmisliti, da jaz dajem tiskati pisma monsinjorja našega nadškofa. Prosim, da sporočiš gospodu nadškofu, da je odločno prepovedano vsako tiskanje brez cerkvenega pregleda, še zlasti če gre za nadškofova pisma. V zvezi z zgoraj omenjeno rečjo ni bilo nič natisnjeno.

Po naročilu Svete kongregacije za škofe in redovnike je bil izdan avtentičen dvojniki naših odpustnic, kar prosim, da izročiš gospodu nadškofu ali škofijski kuriji.

Če boš kaj zvedel, bodi tako prijazen in mi sporoči, da bom mogel dati potrebna pojasnila in tako preprečil nesporazume, kot se je to že tolikokrat pripetilo.

Bog naj nam podeli svojo milost in imej me v globokem spoštovanju za ponižnega služabnika. Duh. Janez Bosko

Turin, 17. junija 1874

Toda nadškof je, potem ko je rekel, da je zadovoljen z izjavo in da je z veseljem prebral odlok, ponovno protestiral:

Velečastiti gospod!

Turin, 17. junija 1874

Sporočil sem njegovi ekscelenci monsinjorju nadškofu vsebino pisma vaše uglednosti in on je bil z njo zadovoljen. Prav tako je prebral rade volje listino svete kongregacije za škofe in redovnike, ki se tiče odpustnic. Kljub temu pa je monsinjor od zaupne osebe zvedel, da ste vi že dali v tisk eno izmed njegovih pisem. Zato monsinjor ponovno izjavlja, da on vaši uglednosti ni nikdar izročil kakega pisma ali spisa z namenom, da bi ga v celoti ali delno objavili v tisku.

Zato monsinjor upa, da bo vaša uglednost točno izpolnila njegove namene v tem pogledu, sicer bi bilo to vzrok velike neprijetnosti in bi vodilo k težkim obtožbam.

Obnavljam v globokem spoštovanju svoje občudovanje in vas prosim za vaše molitve. Vaše uglednosti najvdanejši in najponižnejši služabnik T. Chiuso, tajnik

Don Bosko je na pismo napisal pripis: »Že drugič je bilo odgovorjeno, da o takem natisu nihče ni nikdar niti sanjal.«¹⁶² Nato je potrpežljivo napisal in ponovil:

Predragi gospod teolog!

Zelo me je presenetilo tvoje pismo, v katerem trdiš, da njegova ekscelenca ve iz zanesljivih virov, da imam jaz namen objaviti njegova pisma.

Potrebno je, da ima zanesljive podatke, da ne bo zavračal mojih trditev. Zatorej pravim, da nisem nikdar niti mislil niti sanjal, da bi dajal v tisk podobne reči. Menim, da gre za navaden nesporazum, ki nima nikakršne osnove. Rad bi samo eno samo potrdilo, ki bi dokazalo nasprotno. Toda tega gotovo nihče ne more dati.

Potrpi, dragi teolog, in če misliš, da je pametno, zagotovi njegovi ekscelenci v smislu, kakor ti pišem, in mu reci, naj stvari poimenuje po njihovem imenu. To bo resnično dejanje krščanske ljubezni. V hvaležnosti se izrekam za tvoje uglednosti najvdanejšega prijatelja. Duh. Janez Bosko

Turin, 18. 6. 1874

Zdi se, da so se stvari razvijale takole. Mons. Galletti, škof iz Albe, je po potrditvi konstitucij imel z don Boskom pogovor, v katerem mu je dal vpogled tudi Positio, to je posvetovanje kardinalske komisije, v kateri je bilo navedenih tudi dvoje pisem mons. Gastaldija. Škof v Albi, ki je imel tako zelo rad don Boska, je bil presenečen nad pogoji, ki jih je nadškof postavil za odobritev družbe. Zato se mu je zdelo primerno, da bi njegovo ekscelenco previdno opozoril in pomiril ter naredil bolj naklonjenega. V ta namen se je oprl na tiskana pisma.

Previden poskus ni nič pomagal, temveč je bil povod za neposredna in nova nadlegovanja.

Istočasno so nadškofu predložili krtačne odtise himne, ki jo je don Lemoine napisal za praznik 24. junija v obliki alegorične ode s svetopisemsko vsebino. V njej primerja našega svetega ustanovitelja z novim Mojzesom, ki stopa na Sion, od koder stopi iz nebes angel Božji Pij IX. in mu izroča novi tabli Božjih zapovedi, se pravi pravila salezijanske družbe. Nadškof je vrnil odtise v oratorij z lastnoročno pripombo:

»Naj se ne ovira natis, vendar zavračamo pretiravanja, ki ne bodo rodila nikdar nič dobrega.«¹⁶³

Avgusta je don Bosko po don Rui prosil nadškofa, da bi pripustil enega izmed naših k izpitu za svete redove, ki naj bi jih prejel septembra, se pravi čez štirideset dni. V oratorij je prišel naslednji odgovor:

¹⁶² Na teologovo pismo je zapisal: »Odgovor: nisem niti rekel niti sanjal kaj podobnega.«

¹⁶³ Don Berto je poslal zadevo advokatu Karlu Menghiniju, ta pa je, kakor bomo videli v zadnjem delu, omenil, da je nadškofova sodba žalila tudi papeža.

Predragi don Rua!

Turin, 9. avgusta 1874

Njegova ekselenca pričakuje v torek dopoldne mladega ordinanda s potrdilom o večnih zaobljubah, spričevalom o opravljenem študiju in o že prejetih redovih ter izjavo škofije, h kateri pripada (to lahko napišeš ti).

Tvoj najvdanejši teolog Chiuso

P. S.: Najlepša hvala za opravljeno naročilo.

To je pomenilo, da se je moral klerik predstaviti na izpit za svoj poklic.

Tega meseca je prišlo še do drugega spora. Da bi zadovoljil nekatere dobre profesorje in učitelje, da bi pomagali drugim izboljšati svoje obnašanje, je don Bosko sklenil, da bo v prvi polovici septembra zanje pripravil duhovne vaje v zavodu v Lanzu. V ta namen je dal natisniti in razposlati naslednje povabilo vsem, za katere je menil, da bi jih moglo zanimati, saj so bili skoraj vsi bivši gójenci.

DUHOVNE VAJE za gospode profesorje in učitelje ljudskih šol Turin, avgusta 1874
Nemalo uglednih profesorjev in ljudskošolskih učiteljev je že večkrat izrazilo željo, da bi opravili nekaj dni duhovnih vaj. Tega pa niso mogli udejanjiti zaradi nenehnega poučevanja, ki jih je celo leto zaposlovalo s trdim delom. Zato smo menili, da bi bilo dobro, če bi v ta namen izrabili čas počitnic in tako zadostili to potrebo po duhovnih vajah v zavodu-konviktu v Lanzu. Prostorna stavba in zdrav kraj bi dajala vsem prijetno bivališče. Duhovne vaje bi začeli 7. in končali 12. septembra. Kdor bi hotel potovati z vlakom na progi Turin-Ciriè, bi lahko šel s tistim ob 8.30 zjutraj dne 7. septembra.

Vsi, ki bi se odzvali temu povabilu, so naprošeni, da podpisanemu sporočijo svoje ime, priimek in stanovanje, da bomo mogli ukreniti vse potrebno za dobro počutje. duh. Janez Bosko

Eno teh povabil je dobil v roke teolog Margotti in 23. avgusta je Unità Cattolica prinesla povabilo na duhovne vaje za laike:

Nekaj duhovnih vaj za laike. V zavodu-konviktu v Lanzu bodo po prizadevanju neutrudnega don Boska od 7. do 12. septembra duhovne vaje, da bi tako ustregli željam nemajhnemu številu profesorjev in ljudskošolskih učiteljev, ki nimajo sicer drugega časa za svojo duhovno obnovo. Kdor se jih želi udeležiti, naj se pisno prijavi duhovniku Janezu Bosku v Turinu. Če se boste peljali z železnico Turin-Ciriè, boste dobili tudi nekaj popusta.

Nadškof je takoj opozoril don Boska, da je mogoče pripravljati duhovne vaje samo z dovoljenjem cerkvene oblasti. Zato je treba, četudi je on pripravljen dati svojo privolitev, taka povabila izdajati samo z njegovim dovoljenjem. Obenem je zahteval, naj mu sporočijo imena pridigarjev.

Da bi don Bosko prekinil nasprotovanje in ker je bilo šele malo prijavljenih, je tem sporočil, da duhovnih vaj ne bo, in to sporočil tudi nadškofu, ne da bi omenil imena pridigarjev, ker duhovnih vaj ne bi bilo.

Monsinjur se ni umiril. Z vseh strani je zbiral novice in kar naprej zatrjeval, da je ta odločitev nepokorščina škofovi avtoriteti, in to tem bolj, ker so bili vsi učitelji ljudskih šol duhovniki. Glas takih govoric je prišel na ušesa don Bosku, ki je prosil monsinjorja, da bi mu dal za trenutek govoriti s srcem in pustil ob strani razmišljanja:

Velečastita ekscelenca!

Pozornost, s katero vaša ekscelenca spremlja delovanje naše uboge družbe, kaže, da hočete doseči točno izpolnjevanje njenih pravil in cerkvenih predpisov in nam s tem delate samo dobro, ker nas silite, da skrbno opravljamo svoje dolžnosti, za kar se vam iz vsega srca zahvaljujemo. So pa nekatere stvari, ki jih jaz ne morem razumeti, ali so v duhu Cerkve in ali komu kaj koristijo.

Ne govorim o pogostih zasebnih pismih, ki se pišejo na naš račun, niti o vztrajnosti pri trditvi, da tiskamo nekatera pisma vaše ekscelence, kar mi ni prišlo nikdar na misel, govoril bi rad samo o pismu, ki ste mi ga pisali 23. preteklega avgusta o duhovnih vajah, ki smo jih načrtovali v našem zavodu v Lanžu, pa so to brez moje volje in privolitve javno objavili, nakar smo duhovne vaje odpovedali. Mislim, da je to zadosti, da se jasno vidi, da tu ni bilo nobenega odpora proti cerkveni oblasti. Med drugim pismo pravi: Takih duhovnih vaj ni mogoče prirejati brez dovoljenja cerkvene oblasti. Ne vem, kje je zapisan tovrstni predpis. Poznam predpise Tridentinskega koncila (sess. V. c. 2) in predpise svete kongregacije za škofo in redovnike, v katerih je rečeno, da morajo redovniki pridigarji, ki niso pooblaščen za pridiganje, prositi za dovoljenje, in drugi, da morajo prositi za blagoslov ordinarija. Znani so mi tudi predpisi sinodalnih konstitucij, ki so bile objavljene po zaslugi vaše ekscelence. Toda vse te odredbe se tičejo javnih cerkev in v tem primeru bi se gotovo ravnal po njih. Še več, preden bi začel pridiganje, bi storil tudi tisto, kar zahteva preprosta primernost.

Toda v našem primeru gre samo za nekaj učiteljev, ki bi se radi zbrali v kakem zavodu in bi se tam namesto z drugim zaposlili z duhovnimi vajami. Treba je povedati, da je naše duhovnike za pridiganje potrdila vaša ekscelenca, da je cerkvena oblast na samem začetku oratorijev dala dovoljenje, da se opravljajo tridnevnice, devetdnevnice in duhovne vaje v kapelah oratorija.

Marca 1852 smo dobili s posebnim odlokom vse pravice, ki so potrebne in koristne tej ustanovi. Prepisi vseh teh dovoljenj so v škofijski pisarni, eno izmed teh listin sem vam jaz osebno izročil. Mons. Riccardi je potrdil vsa ta pooblastila in vaša ekscelenca, ko je cerkvi Marije Pomočnice podelila župnijske pravice, ni razveljavila nobene odredbe svojih predhodnikov.

Iz teh razlogov smo večkrat na leto pripravili duhovne vaje v Turinu, Moncalieriju, Giavenu in Lanžu, ne da bi za to morali prositi za dovoljenje cerkveno oblast. Celo vaša ekscelenca, ko je bila še kanonik, jih je z gorečnostjo pridigala v Valdoccu in Troffarellu, pa zato niti vaša ekscelenca niti jaz nisva prosila za kako dovoljenje. Ko sem sedaj storil nekaj, kar sem opravljal že toliko let, sem bil popolnoma prepričan, da ne delam ničesar, kar bi bilo nasprotno kanoničnim določilom in vašim vedno spoštovanim odredbam.

Predeu sem prejel vaše pismo, sem od raznih strani slišal, kako se širi vaše nerazpoloženje enkrat z enimi, drugič z drugimi, pa vendar s slabim prizvokom, kot bi hotel jaz ovirati dobro vernikov. Mnoge stvari, ki se nanašajo na vas in name, so pretirane in napačno sprejete od javnega mnenja, se pravi s strani tistih, ki črnijo življenje drugih. Sedaj pa vas prosim, naj vam govorim iz srca. Zdi se mi, da bi bila pred Božjim sodnim prestolom tako vaša ekscelenca kakor jaz bolj zadovoljna, če bi pustila ob strani prizadevanje za boljše in bi skupno skušala odpraviti zlo in bi se tako vrnil časi, v katerih je bila vsaka zamisel ubogega don Boska za vas kakor načrt, ki ga je bilo treba udejanjiti; da se ne bi pisala pisma sedaj sem, sedaj tja, s čimer se zlo samo še povečuje in večja nezadovoljstvo ter nudi sovražnikom Cerkve priložnost za obrekovanje. Ali ne bi bilo bolje, da bi vi, namesto da pišete tako na splošno, čisto jasno povedali, kaj hočete od te uboge družbe, v kateri člani garajo na vso moč za dobro škofije, ki vam jo je Božja previdnost izročila v vodstvo? Tako bi za vedno pokopali misel, ki se je porodila v kaki neumni glavi, da bi don Bosko hotel gospodovati v tuji hiši. To pišem z namenom, da ne bi nikogar žalil ali vaši ekscelenci večal neprijetnosti, in če sem mogoče proti svoji volji uporabil kak izraz, ki bi vas mogel užalostiti, ponižno prosim odpuščanja. V tej hiši smo vedno molili in bomo še naprej molili za vaše dragoceno zdravje; poln zaupanja, ki ga pozna ubogi pisec, zagotavljam, da kakršen je bil in bo vedno vaše ekscelence najvdanejši služabnik. duh. Janez Bosko

Turin, 10. septembra 1874

To pismo je v nadškofu še bolj povzročilo odpor in sem in tja je pripovedoval sedaj ta sedaj oni razlog, zakaj ima z don Boskom toliko težav. Tudi v pismu mons. Gallettiju o uradnih zadevah mu je na posebnem listu pisal o tiskanju njegovih pisem in o duhovnih vajah, ki so bile napovedane brez njegovega dovoljenja. Škof iz Albe mu je napisal lep, odkritosrčen in natančen odgovor:

Škofija v Albi, 3. septembra 1874; Vse za Jezusa, Marijo in Jožefa!

Moj predragi in visokospoštovani monsinjor nadškof!

Prvi list tvojega dragocenega pisma mi je prinesel veliko luči in zadovoljstva, toda drugi, na katerem mi poročáš o tvojem odnosu do gospoda don Boska, je napravil name zelo mučen vtis iz dveh razlogov: 1. Ker se mi zdi, da iz njega veje dvom glede mojega zadržanja, kakor da bi jaz vedel, da gospod don Bosko slabo govori o tebi, in da jaz celo dopuščam take razgovore, ki so nasprotni ali manj spoštljivi do tvoje osebe, in sem se zato postavil na njegovo stran in ne na stran mojega tako ljubljenega nadškofa. 2. Ker se še niso prav nič izboljšali odnosi med škofijo in njim, ki jo s toliko gorečnostjo vodi, in don Boskovimi ustanovami, tako da še vedno obstaja nesrečna razlika in zelo malo spodbudno trenje.

Kar se tiče prvega, si upam v svojo obrambo reči eno: da ni prelata, škofa ne duhovnika ne laika na svetu, ki bi te tako spoštoval, občudoval, častil, te imel rad in z veseljem ravnal po tvojih navodilih, kakor on, in je vedno delal, govoril, pisal z vsem, kar je v njegovi moči, da bi v ljudeh vzbudil neizbrisna čustva, ki jih do tebe nosi v sebi. Glede drugega ti pravim ‚in Domino‘, da bi zaradi žive, velike, spoštljive ljubezni, ki jo čutim do tebe, rad spoznal način, kako bi mogel v tebi odpraviti vsako motnjo, vsako trenje,

vse muke, ki jih trpiš zaradi duha neodvisnosti, ki se dozdeva, da jih odkrivaš, in moraš zato nastopiti proti delu in razvoju porajajoče se don Boskove ustanove in njega samega. To je bil edini cilj (o katerem me na prvem mestu namenoma vprašuješ), ki me je vodil in spodbujal pri mojem zadnjem obisku, pri katerem sem ti povedal nekaj besed o sedanjem stanju imenovane družbe: se pravi, da ti jasno predočim po eni strani nekaj listin, ki sem jih lahko videl v don Boskovi sobi, po drugi strani pa, da bi dobro spoznal, če bi bilo to mogoče, različne vzroke tvojega neodobravanja duha ustanove in da bi zastavil svoje usluge, da bi to odstranili. Menim, da nisem imel niti v sanjah drugega, manj pravnega in manj prijateljskega namena.

Glede tvoje druge pripombe ti moram odgovoriti, da nisem videl v don Boskovi tiskarni nobenega tvojega pisma, ki naj bi ga natisnili, videl sem pa v njegovih rokah druge tvoje spise, ki jih je dobil v Rimu in so bili natisnjeni v kongregaciji za škofe in redovnike (če se ne motim), v katerih na dolgo in široko podajaš svoje opombe proti določenim točkam konstitucij njegove ustanove, kot npr. kjer ne moreš opravičiti odsotnosti noviciata v njegovi hiši, medtem ko jih sinovi sv. Vincencija, sv. Ignacija itn. imajo; potem tiste, kjer meniš, da motijo ali spravljajo v nered jurisdikcijo predstojnika nadškofije. Potem pa nakazuješ, kolikor se spominjam, kako bi moralo biti po tvojem mnenju vse to urejeno v novi družbi, da bi imela Cerkev od nje korist, kar si ustanovitelj tako zelo želi.

Zdi se mi, da so ti natisnjeni spisi bili del razprave, ki so jo imeli pri tisti sveti kongregaciji, ko so presojali razloge za in proti don Boskovim načrtom in njegovo utemeljeno obrnitev na Sveti sedež, da bi dobil splošno in posebno odobritev svoje družbe. Zato so jih objavili. Sedaj pa se zdi, da se je stvar nagnila v prid don Bosku, saj sem videl in bral poseben neomejen odlok svetega očeta, ki v kratkih in jasnih besedah daje popolno odobritev. In prav zato sem ti kot dober prijatelj želel povedati, da bodi zelo previden in ne zavračaj, kar je odobril in blagoslovil Sveti sedež.

Vendar pa te opozarjam, da jaz izgubljam spomin. Predvčerajšnjim sem v Cherascu na odru, kjer je stal kip matere Božje Marije, kjer že več kot 300 let obhajajo slovesen praznik in je bilo zbranih veliko duhovnikov in odličnikov ter velika množica ljudi, doživel veliko razočaranje, ker me je zapustil spomin. Deo gratias! Zato ne jemlji preveč resno zgoraj omenjenih pripomb, ker ni vse zanesljivo.

Dejstvo pa je, da kljub mnogemu nasprotovanju in očitkom, ki jih delajo ustanovi, kakor vsakemu drugemu človeškemu delu, ta dosega ogromne zavidljive uspehe in velike množice ljudi ter dobršen del duhovništva so ji zelo naklonjeni. Prav tako je dejstvo, da je ustanova naredila že ogromno dobrega v mestih, trgih in družinah, in lahko upamo, da bo tako tudi v prihodnje.

Po drugi strani pa nihče ne oporeka, in to vsi vedo in odobravajo, da si ustanovi naredil velike usluge kot preprost duhovnik, kot škof v Saluzzu in toliko bolj sedaj kot nadškof v Turinu. To dobro ve tudi don Bosko in tega ni nikoli zanikal, temveč je bil in je vedno globoko hvaležen za vse.

Zato ne vztrajajmo več pri tem abnormalnem in mučnem stanju stvari, ko se obmetavamo s kamenjem in premlevamo besede ali dejanja enega in drugega, ki so bila

povzročena iz popolnoma nedolžnih vzrokov, ki jih niti poznali nismo in so prišli k nam popolnoma popačeni. Oboroži se z vso dobrotljivostjo in potrpežljivostjo sv. Frančiška Saleškega, daj poklicati don Boska in ga prosi, da ti razodene vse namene, ki jih ima papež z njegovo ustanovo, razmisli vso stvar s svojo jasno bistrovidnostjo in uravnoteženostjo, zagotovi mu, da kakor papež bedi nad vsemi že odprtimi zavodi v raznih škofijah, želiš tudi ti enako skrbeti; se pravi, da jih boš blagoslavljal, ščitil in jim pomagal po svojih najboljših močeh, ne da bi pri tem pozabil na pravice in dolžnosti, ki ti pripadajo v korist tvoje črede. Povej mu s sveto odločnostjo vse svoje zahteve (npr. o njegovem molčanju o pridigarjih duhovnih vaj za zunanje v Lanzu, ki ga ni mogoče razumeti) o njegovem dozdevnem duhu neodvisnosti, nikakor pa mu za Božjo voljo ne odpoveduj v Kristusovi ljubezni in potrpežljivosti, da ti s svojim počasnim govorjenjem in obnašanjem razloži vse razloge, s katerimi zagovarja svoje obnašanje. Prav tako mu ne smeš očitati, da se je hvalil, da te je on naredil za nadškofa, in toliko manj, da on ni hotel biti nadškof. Oprosti mi, dragi, toda teh besed v strogem pomenu on ni nikdar izrekel. Še več, jaz bi mu pisno po vrsti označil vse želje (da tako preprečimo naravno pomanjkljivost besed in odgovorov), vse poglede, ali bolje rečeno vse nujno potrebne in nedotakljive zahteve pastoralne avtoritete.

Prosil bi ga, da bi jih prebral in ponovno premislil in bi mi potem pisno odgovoril. Upošteval bi njegove pripombe, zlasti ker se tičejo dobljenih privilegijev, ki jih je podelil in odobril Sveti sedež. Razume se, da bi se, kjer so taki privilegiji jasni, popolnoma vdal in se jim podredil in potegnil vse logične posledice, tudi za ceno rednih pravic. Na tak način bi storil vse, da bi prišlo končno do zblížanja in mirnega konca vseh trenj in spopadov.

Verjemi mi, odlični in dragi nadškof, da don Bosko ne želi drugega kot samo tri stvari: 1. da bi točno vedel, kaj želiš od njegove ustanove; 2. da bi ti razumel vse, kar mu je bilo dodeljeno (zunaj običajnega) od Svetega sedeža in zaradi izrednih razmer njegove hiše in ustanove, in da bi, če bi on povedal ali napisal kaj v svojo obrambo, ti to verjel in upošteval v njegovo korist.

Sicer se pa skušaj prepričati, da je njegova želja, njegova misel, njegovo veselje, da bi mogel delati dobro na vseh koncih zemlje, zlasti pa še, da bi bil koristen v svoji domovini in v rodni nadškofiji, kjer je postal vse, kar je in kar ima, in kjer je po Božji milosti položil temelje svoji ustanovi.

Oprosti mi obsežno pisanje, oprosti mi kako bolj odločno trditev. Pusti me v prijetnem prepričanju, da bom kaj kmalu videl in doživel odpravljene vse nesporazume, premagane vse težave, odstranjeno sleherni trenje in da bo tvoje zadovoljstvo doseglo tako mero, da se boš mogel hvaliti, da so med tvojimi sinovi don Bosko in njegovi redovniki vzor pokorščine. Naj čim prej pride do priložnosti, da bi na zunaj pokazal svojo očetovsko dobrohotnost in bi obiskal oratorij in tam daroval sveto mašo.

Pozdravljam te in se ti globoko klanjam v spoštljivem občudovanju, medtem ko imam čast, da se imenujem v srcih Jezusa in Marije

tvojega najvdanejšega in najpokornejšega služabnika in prijatelja.

+ Evgenij, škof

Mons. Gastaldi mu je znova pisal in mu poslal zadnje don Boskovo pismo. Mons. Galletti je odgovoril:

Škofija v Albi, Alba, 14. septembra 1874; Vse za Jezusa, Marijo in Jožefa Velečastiti in predragi moj nadškof!

Zahvaljujem se ti za tukaj priloženo pismo gospoda don Boska. Resnica je ena sama: ne odobravam nekoliko vzvišenega sloga, v katerem je napisano to pismo. Pripravljen sem ob določenem času in na določenem kraju gospodu don Bosku povedati svoje mnenje in prepričan sem, da ga bo dobre volje sprejel. Sicer pa na koncu dopisa čutim, da je že on sam izrekel prošnjo za odpuščanje. Vendar upam, da ti bo poslal še bolj natančno in zadovoljivo.

Oh, nikakor ne izgubimo Božje ljubezni! V vsem naj nas vodi potrpljenje Gospoda Jezusa Kristusa.

Ne bom ti več pisal, ker smo sredi svetih duhovnih vaj, ki jih po svojih skromnih močeh opravljam tudi jaz.

Poljubljam ti roko v Gospodu in se imam za tvojega služabnika in prijatelja.

+ Evgen, škof

Odločen, da se ne bo dal premagati, je nadškof še naprej vohunil za vsakim don Boskovim korakom. Ko je slišal, da je šel na duhovne vaje za naše sobrate, je takoj zahteval od župnika teologa Alberta nove informacije.

Velečastiti gospod!

Turin, 15. septembra 1874

Prosim vašo uglednost, da mi postrežete s podatki o zavodu v Lanžu.

- 1. Če se tam opravljajo duhovne vaje ali so konference za učitelje, ki niso člani družbe, duhovniki in laiki.*
- 2. Če so to duhovniki, mi, prosim, sporočite njihova imena, priimke in službe, ki jih opravljajo.*
- 3. Kdo pridiga in ima konference; njihovo ime in priimek.*
- 4. Dnevni red opravil.*

Vaše velečastite uglednosti najvdanejši + Lovrenc, nadškof

Odgovor gospoda župnika je bil jasen in natančen, vendar je nadškof zahteval še natančnejša poročila.

Veleugledni in vespoštovani gospod!

Turin, 17. septembra 1874

Ponovno zahtevam natančen in točen odgovor. V zavodu v Lanžu, kjer se sedaj opravljajo duhovne vaje, so ljudje, ki ne pripadajo Družbi sv. Frančiška Saleškega, ki nimajo niti zaobljub niti niso novinci niti gojenci niti služabniki družbe.

Če so taki ljudje, so vsi svetni ljudje ali so tudi duhovniki in kleriki, ki spadajo v to nadškofijo?

Če so, želim dobiti seznam teh duhovnikov in klerikov. V tem primeru vaša uglednost ne bi smela nikdar pomagati taki sicer dobri in odlični stvari, ki je nadškofu zelo po volji. Vendar zaradi duha nepodrejenosti nadškofu niso povedali niti besedice o tem

delu, čeprav so celo napisali nespoštljive besede, da naj se spominja (ni storil drugega kot priklical v spomin), kdo mu je pomagal na to mesto. Zato vas prosim, da bodite drugič pozorni in se varujte sodelovanja pri čem, kar ni v skladu s hierarhičnim redom, ki ga je postavil Bog.

Prosim vas, da mi sporočite, ali bodo prihodnji teden tam osebe, ki niso ne redovniki z zaobljubami ne novinci družbe niti gojenci in službeno osebje zavoda.

V tem primeru vas prosim, da v mojem imenu kot župnik in dekan opozorite gospoda don Boska, da je njegova stroga dolžnost, da zaprosi za mojo privolitve.

Če bo prosil, pooblašчам vašo uglednost, da mu daste pisno dovoljenje, vendar želim, da mi sporočite, ali je sploh prosil. Če ne bo prosil, ne smete niti vi niti noben duhovnik stopiti v zavod med duhovnimi vajami. Medtem bom pa poskrbel, da nadškofijska avtoriteta ne bo omalovaževana s strani tistih, ki bi jo morali najbolj podpirati. Z vsem spoštovanjem vaše uglednosti vdani in naklonjeni

+ Lovrenc, nadškof

Župnik mu je še istega dne poslal izrecno izjavo:

Lanzo, 17. septembra 1874

Lahko zagotovem vaši velespoštovani ekscelenci, da med tistimi, ki opravljajo duhovne vaje v zavodu, ni nobenega, ki ne bi bil član salezijanske družbe. Ni nobenega laika, klerika ali duhovnika, ki ne bi pripadal don Boskovi družini, razen, kakor sem vam že pisal, duhovnika don Longa, župnika v Pessinettu.

Don Bosku sem sporočil vsebino pisma vaše ekscelece. Zelo mu je hudo, da je brez moje vednosti storil neprijetnosti svojemu cerkvenemu predstojniku, ki mu hoče biti pokoren do konca svojega življenja. Zelo ga je prizadela beseda nepodrejenost in me je prosil, da bi storil vse, da bi ga branil pred tako oznako, ker česa takega nikdar ni hotel. Rekel sem mu: »Zagotovite mi pisno, da med vsemi, ki opravljajo duhovne vaje, ni nobenega zunanjega, in mi obljubite, da boste, če bi kdo od zunanjih prosil za udeležbo pri duhovnih vajah, v spoštovanju škofovske avtoritete prosili za dovoljenje.« Dobil sem odgovor, ki ga prilagam:

Bodite prepričani, monsijnor, da vas bom natančno ubogal, kakor želim, da bi vas vsi v vsem ubogali.

Če bom imel srečo, da bi spoznal želje, ki jih imate glede ubogega don Boska, bom storil vse, da vam bom v vsem ustregel.

V upanju, da bom mogel ustreči vsem željam vaše ekscelece, in prepričan, da je vaša eksceleca gotova, da vam ne želim povzročiti nikakršne žalosti, se imam za vaše spoštovane ekscelece najponižnejšega služabnika.

teolog Albert, župnik v Lanzu

In sedaj še drug udarec!

Ker je nadškof še naprej raziskoval in hotel vedeti, kaj dela don Bosko, ki je odločno obljubil, da ne bo imel več duhovnih vaj za učitelje, je ta dal natisniti okrožnico za duhovne vaje, ki naj bi se opravljale v Lanzu, in teolog Chiuso je ljubeznivo pisal don Rui:

Predragi don Rua!

Turin, 18. septembra 1874

Monsinjur, naš velečastiti nadškof, naroča, da po rokah prinašalca tega pisma pošlješ en izvod okrožnice, ki jo je don Bosko poslal kot vabilo na duhovne vaje v Lanzu. Prepričan, da boš ugodil želji njegove ekscelence, te pozdravljam iz vsega srca in se imam za tvojega najvdanejšega v Gospodu.

T. Chiuso, nadškofijski tajnik

Istočasno je na zelo slovesen način zahteval od don Lazzera, prefekta (kateheta) oratorija, en izvod okrožnice, ki jo je razposlal ne samo učiteljem, temveč vsem župnikom v škofiji.

Velečastiti gospod!

Turin, 18. septembra 1874

Pomanjkanje spoštovanja in podrejenosti Družbe sv. Frančiška Saleškega do monsinjorja nadškofa je s tem, ko mu niste poslali izvoda okrožnice o duhovnih vajah v Lanzu, čeprav ste jo poslali vsem župnikom, potem ko ste pisno zagotovili monsinjorju nadškofu, da teh duhovnih vaj ne bo, tako veliko, da je monsinjur nadškof prisiljen poskrbeti za dostojanstvo svoje časti. Zato v imenu monsinjorja nadškofa sporočam vaši uglednosti, da če do danes zvečer ne dobi v roke omenjene okrožnice, sporočite kleriku Ottonellu, naj jutri ne pride na prejem svetih redov. Če nimate nobenega izvoda več, lahko predložite tudi rokopis ali krtačni odtis.

S potrebnim spoštovanjem se imam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

T. Chiuso, nadškofijski tajnik

Če bi okrožnico zares poslali vsem župnikom, bi lahko v trenutku dobil ne eno temveč sto okrožnic, medtem ko v oratoriju v tistem trenutku niso imeli nobene. Da bi izpolnili nadškofov ukaz, so mu poslali krtačni odtis, ki so ga dobili v tiskarni, s pripombo, da so okrožnico natisnili veliko prej, kot jo je objavila Unità Cattolica.

Nadškof je ponovno pisal župniku v Lanzu.

Veleugledni in velečastiti gospod!

Turin, 19. septembra 1874

Prejel sem zadnje vaše pismo glede duhovnih vaj v Lanzu, v katerem mi izražate sveto razpoloženje, ki ga že poznam od drugod in mi je v veselje.

Zelo bi mi bilo ustrezno, če rektor Družbe sv. Frančiška Saleškega ne bi bil kriv. Kako zelo bi me to veselilo! Toda brez moje vednosti je s svojim imenom in priimkom razposlal okrožnico, namenjeno profesorjem in ljudskošolskim učiteljem, ne da bi omenil, ali duhovnikom ali samo laikom, čeprav jih je večina prav duhovnikov, in pošilja to pismo župnikom, ne da bi nadškofu sploh poslal kak izvod. In to prav sedaj, ko imam namen imeti v Braju tri zaporedne tečaje duhovnih vaj za duhovnike.

Kako naj imenujem tako početje? Unità Cattolica objavlja duhovne vaje, ki so nakazane v okrožnici, in od tod sem zvedel za celo zadevo. Opozarjam imenovanega rektorja, da sem zelo zadovoljen in dajem rade volje dovoljenje za duhovne vaje, vendar naj mi drugič to sporoči in imenuje imena pridigarjev. Sedaj pa sem zvedel, da du-

hovnih vaj ne bo. Zakaj naj bi opustili kaj dobrega kot posledico tega opomina? Ali ni bila moja stroga dolžnost, da ga opomnim? Ali bi ga mogel opozoriti bolj uvidevno? Ali ni avtoriteta, ki jo imam, zaklad, ki ga je treba ohraniti celovitega? Kako je mogel obvestiti profesorje in učitelje, da duhovnih vaj ne bo?

Vsekakor je moral napisati še drugo okrožnico. Če ima vaša uglednost kak izvod, mi ga, prosim, pošljite. Še več: prosim vas, da mi pošljete vse, kar imate o teh preblaženih duhovnih vajah.

Isti rektor bi mi lahko, ko mi je že sporočil, da duhovnih vaj ne bo, povedal, da bosta še dva tečaja duhovnih vaj, vendar samo za svoje in ne za druge. Toda pisal mi je dolgo pismo, polno nespoštljivih izrazov, tako da mi je bilo težko razumeti, kako se more duhovnik pripravljati za pridiganje duhovnih vaj svojim duhovnim sinovom, medtem ko žali svojega nadškofa.

Vi kot župnik tistega kraja bi mu lahko v mojem imenu povedali, da to ni način, kako bo klical nase in na svojo družbo Božji blagoslov. Preberite strašna prekletstva, ki jih posvečujoči škof kliče proti tistim, ki bi se spozabili nad posvečenim škofom. Poznal sem redovno družino, ki se je pregrešila nad mons. Fransonijem. Od tistega dne je začela hirati in je propadla.

Imenovanemu duhovniku želim vse najboljše in veselilo bi me, če bo uspeval. Toda moja dolžnost je, da zahtevam, da medtem ko skrbi za napredek svoje ustanove, ne moti drugih in moje uprave. O vsem neposredno presoja nadškof in ne tisti duhovnik. Če se čuti prikrajšanega, naj se pritoži papežu, vendar pa naj si sam ne išče pravice. Najvdanejši v J. K.

+ Lovrenc, nadškof

Takrat je bil don Bosko še v Lanzu na duhovih vajah, ki so trajale od 14. do 19. in od 21. do 26. septembra. Teolog Albert, ki je skupaj z njim pridigal duhovne vaje na obeh tečajih, je sporočil nadškofu naslednje jasne in odkritosrčne novice.

Prečastita ekscelenca!

Lanzo, 22. septembra 1874

To pismo vas želi seznaniti, spoštovana ekscelenca, da me je duhovnik Janez Bosko prosil, da bi z njim pridigal tudi drugi tečaj duhovnih vaj. Nisem menil, da bi bil namen vaše ekscelence zavrniti to drugo povabilo, kajti imenovani rektor je po resnici povedano storil vse, da bi se spravil z vami, in je pripravljen dati vam vsakršno zadoščenje, ki ga želite. Najprej vas prosi, da mu verjamete, da je s tem, ko je razposlal okrožnico za profesorje in ljudskošolske učitelje, imel v mislih predvsem laike. Hotel je zlasti tem čim bolj koristiti in nikakor ni pomislil, ko ima splošno dovoljenje od vaše ekscelence za prirejanje tridnevnic, devetdnevnic in duhovnih vaj, da bi vam to ne ugajalo. V prihodnje bo skušal vselej izpolniti vaše želje, razen če bo šlo za osebje njegove hiše.

Kar se tiče objave duhovnih vaj v Unità Cattolica, vas prosi, da mu verjamete, da tega niso storili po njegovem naročilu, temveč brez njegove vednosti z namenom, da bi njegovo okrožnico dali bolj spoznati.

Prav tako si želi, da bi verjeli, da tistih duhovnih vaj ni opustil zato, da bi vas užalil, temveč zato, ker je menil, da vam niso ljube in ker je bilo malo prijavljenih. Prijavljence je vse zasebno obvestil in ni izdajal nikakršne okrožnice, kar bi mogli razumeti kot vzrok vaše obtožbe.

Glede nevljudnih in nedostojnih besed, o katerih govorite v zadnjem pismu, ki naj bi mu ušle, vas ponižno prosi, kar mi je večkrat povedal: »Mogoče sem se izrazil tako, da me niste prav razumeli, vendar nisem imel nikdar namena in ga tudi sedaj nimam, da bi užalil monsinjorja. Rad bi mu zagotovil, da sem spoštoval in še zelo spoštujem njegovo posvečeno osebo in dostojanstvo. Zagotovite mu to.« Za konec je posebej poudaril: »Pišite monsinjorju, naj jasno pove svoje želje. Naj pove, kaj hoče od mene, da mu bom mogel ustreči v vsem, kar želi. Če bo mogoče, bom storil vse, da bom zadovoljil njegove zahteve in mu pokazal svojo posebno vdanost.«

Upam, da me bo vaša ekscelenca hotela počastiti s tem, da bo sprejela moje posredovanje. Prosim Gospoda, da bi blagoslovil vaše svete namene tako, da kolikor je odvisno od vas, daste spoznati vaše želje, nakar se bo zgodilo, kakor vi želite.

Imejte me za vaše ekscelence ponižnega služabnika.

T. Albert, župnik v Lanzu

Niti te jasne in odkritosrčne izjave niso mogle potolažiti monsinjorja, ki je takoj poslal tajniku svete kongregacije za škofe in redovnike celo vrsto vprašanj za razlago konstitucij, najprej pa vprašanje, ali jih je Sveti sedež dokončno potrdil.

Treba je povedati, da še ni dobil v roke verodostojnega prepisa odloka, zato ni zadosti prepričljivo sporočilo, ki mu ga je dal don Bosko že na dan, ko je bil odlok podpisan. Zato je menil, da ima pravico izjaviti, da ne pozna listine, ki bi bila potrjena.

Velečastita ekscelenca!

Turin, 23. septembra

Medtem ko zbiram potrebno dokumentacijo za kongregacijo za škofe in redovnike v zadevi don Melice, ustoličenega župnika v Rocca-Coriu v moji nadškofiji, želim vedeti in jasno videti, kako je z Družbo sv. Frančiška Saleškega, ki jo je v moji nadškofiji ustanovil in jo vodi duhovnik Janez Bosko. Zato prosim vašo ekscelenco, da mi stvari predstavi tako, kakor gleda nanje Sveti sedež, da se bom mogel ustrezno ravnati.

Najprej moram vaši ekscelenci sporočiti, da sem preteklo leto 1873 predložil sveti kongregaciji za škofe in redovnike naslednje vprašanje: »Je Družba sv. Frančiška Saleškega, ki jo je ustanovil in jo vodi duhovnik Janez Bosko, podrejena neposredno Svetemu sedežu in je zato neodvisna od jurisdikcije krajevnega škofa?« V pismu z dne 18. avgusta 1873 pod številko 22362/10, ki ga je podpisal A. kardinal Bizzarri, prefekt, mi je bilo sporočeno: »Družba sv. Frančiška Saleškega je samo družba preprostih zaobljub. Take družbe niso izvzete iz škofove jurisdikcije, razen v stvareh, ki jih določajo konstitucije in posebni privilegiji, ki jih je družba prejela. Čeprav konstitucije te družbe sedaj študirajo z namenom, da bi jih potrdil Sveti sedež, je treba povedati,

da je duhovnik Bosko prejel od njegove svetosti veliko privilegijev glede odpustnic za svete redove, ki jih lahko podeli gojencem svoje ustanove.«

Od tedaj, kolikor je meni znano, imenovani duhovnik ni prejel od Svetega sedeža drugega pooblastila kot tisto z dne 3. aprila 1874, ki so mi ga sporočili v pismu svete kongregacije za škofe in redovnike s podpisom kardinala prefekta, ki se glasi: »Njegova svetost je vrhovnemu predstojniku oratorija blagohotno odobrila za dobo deset let izdajati odpustnice članom njegove družbe, ki so vezani z večnimi preprostimi zaobljubami, tudi za prejem duhovništva, pod naslovom skupne mize v smislu privilegijev odloka Klementa VIII. z dne 15. marca 1596. Pri tem pa ostanejo v veljavi zakoni Apostolske konstitucije papeža Benedikta XIV. o Posvečevanju redovnikov.« Po vsem tem prosim vašo ekscelenco, da bi mi v imenu kongregacije za škofe in redovnike odgovorili na naslednja vprašanja:

1. So konstitucije Družbe sv. Frančiška Saleškega, ki jo je ustanovil in jo vodi don Janez Bosko, turinski škofljan, dokončno potrjene od Apostolskega sedeža?
2. Je ta družba sedaj postavljena v redove katoliške Cerkve? Je deležna vseh privilegijev? Je zato naravnost podvržena Svetemu sedežu in neodvisna od škofove jurisdikcije?
3. Ima zato škof pravico vizitirati cerkve in hiše te družbe?
4. Je rektorju dovoljeno, da sprejema v svoje hiše kot novince in jih pripušča k zaobljubam ali jih preprosto sprejema za učitelje, asistente itn., škofijske klerike, to je tiste, ki so v katalogu škofijskih klerikov, brez predhodnega dovoljenja in tudi proti nestrinjanju škofa, ki jih je kot svoje škofljane preoblekel in jih ima v svojih semeniščih?
5. Je dovoljeno rektorju sprejemati v svojo družbo klerike, ki jim je škof ukazal odložiti kleriško obleko, ki jih je imel za nesposobne za sveto službo, in to brez dovoljenja in proti škofovemu nesoglašanju?

Če mi bo vaša ekscelenca v imenu kongregacije za škofe in redovnike priskrbela odgovore na ta vprašanja, mi bo storila veliko uslugo. Imenovani rektor glede zadnjih vprašanj trdi, da ima vsa potrebna pooblastila, s čimer povzroča veliko zmedo pri vzgoji mojih duhovnikov. V tej družbi ni noviciata, temveč klerika takoj pošljejo¹⁶⁴ asistirat in poučevati.¹⁶⁵ In veliko klerikov raje igra vlogo učitelja, kot da bi vsak dan prenašali semeniško disciplino, kjer niso drugega kot samo učenci.¹⁶⁶

Z največjim spoštovanjem imam čast, da se imenujem vaše ekscelence najponižnejši in najvdanejši služabnik.

+ Lovrenc, nadškof

Monsinjur je imel že nekaj pritožb zoper nekatere duhovnike, zaradi česar mu je malo prej pisal tozadevno pismo. Sedaj je prejel naslednji odgovor:

¹⁶⁴ To pismo so skrivno posredovali don Bosku, ki je napisal »Imamo reden noviciat«.

¹⁶⁵ (Isto) »Noben novinec ne poučuje niti ne asistira.«

¹⁶⁶ (Isto): »Noben klerik iz semenišča ni član družbe.«

Velespoštovani monsinjor!

Zaradi množice opravkov, ki so se nakopičili pred nastopom počitnic, ki so jih danes začele svete kongregacije, nisem imel priložnosti, da bi vam potrdil prejem pisem z dne 9. in 23. septembra. Ko sedaj izpolnjujem ti obveznosti, odločno sporočam, da v dokumentaciji, ki jo pripravljate za duhovnika Melico, ki je bil oproščen od izpolnjevanja samo tistih kanonov, ki sedaj niso izvedljivi, želim, da ga poslušate, vprašate in sprejmete tiste razloge, ki jih on prinaša v svojo obrambo. Ko boste to opravili, pošljite vse to sveti kongregaciji s splošno sodbo, ki jo imate izreči kot ordinarij. Če v Rim ne prispe taka celotna dokumentacija, ne bo mogoče dati končne sodbe. Vam, ki ste učitelj Izraela, gotovo ni treba klicati v spomin, da ‚nemo damnandus nisi comprobatus nisi discussus‘ (nikogar ni mogoče obsoditi, če ga niso zaslišali in pretehtali). Kar se tiče vašega drugega pisma, bom skušal zbrati podatke in vam sporočiti stališče kongregacije po počitnicah. Za sedaj vam lahko rečem naslednje: če vam je duhovnik don Bosko, kakor domnevam, predložil odlok Svetega sedeža z dne 3. aprila 1874 o potrditvi konstitucij njegove družbe, lahko dobite iz tega odgovor na vaše prvo vprašanje. O učinkih, ki jih dokončna potrditev prinaša s seboj, vam bom dal odgovor meseca novembra, vendar se lahko pozanimате pri mnogih drugih družbah preprostih zaobljub tako v Italiji in še bolj v Franciji in Belgiji, ki so prejele podobne odobritve in so bolj ali manj iste narave.

Potrudil sem se, da sem vam odgovoril, tudi zato, da ne bi bil nevljuden po enem in drugem pismu, ki ste ju naslovili name. Obnavljam čustva globokega spoštovanja in imam čast, da se imenujem vaše velečastite ekscelence najvdanejšega služabnika.

Rim, 5. oktobra 1874

S. nadškof selevkijski

Medtem je nadškof načel neko drugo zadevo, ker je don Bosko prosil nekega župnika iz nadškofije, da bi opravil kleriško preobleko nekega svojega župljana, ki naj bi vstopil v salezijansko družbo.

Velečastiti gospod don Bosko!

Turin, 21. septembra 1874

Njegova ekscelenca monsinjor nadškof mi naroča, naj opozorim vašo uglednost, da mu je bilo sporočeno o nekem pismu, v katerem vi prosite nekega župnika te škofije, da bi nadel duhovniško obleko nekemu fantu, ki naj bi vstopil v vašo družbo. To je v nasprotju s stalnim običajem te škofije in zato obstaja resen dvom o veljavnosti in dopustnosti takega dejanja.

Zato je odločna volja njegove ekscelence, da vaša uglednost opravlja preobleko za vašo družbo samo z duhovniki vaše družbe. Ne nalagajte nikdar več take naloge duhovnikom te škofije, ki niso člani imenovane družbe.

Z vsem spoštovanjem ostajam vaše uglednosti najvdanejši služabnik.

T. Chiuso, tajnik

Don Bosko je v popolnem spoštovanju do cerkvenega predstojnika odgovoril:

Predragi gospod teolog Chiuso!

Lanzo, 27. septembra 1874

Prejel sem pismo, v katerem mi sporočaš, da njegova ekscelenca monsinjor nadškof

obsoja pismo, ki sem ga poslal nekemu župniku, da bi opravil kleriško preobleko nekega našega gojenca. Naj ti razložim:

Neka dobrodelna oseba je bila pripravljena priskrbeti celotno duhovniško opremo za našega gojenca klerika, vendar bi rada bila navzoča pri njegovi preobleki. V ta namen je v župnikovem imenu prišel oče s sinom s prošnjo, da bi namesto v oratoriju opravili obred preobleke v domačem kraju. Privolil sem na osnovi dovoljenja (marec 1852), ko so mi bila podeljena vsa pooblastila, ki so potrebna in primerna za oratorij. Vprašal sem za mnenje generalnega vikarja Ravino, srečnega spomina, potem provikarja kanonika Vissoreja, sedaj nadškofa v Vercelliju, ali smem s tem pooblastilom preoblačiti tudi klerike. Odgovorili so mi pritrnilno s pogojem, da če bi se ti kleriki želeli pozneje vpisati v seznam škofijskih klerikov, bi morali opraviti predpisane izpite, ko bi hoteli nadeti obleko škofijskega klera.

Na osnovi te razlage že 22 let vedno preoblačim naše fante v klerike.

Tako je duhovnika Feliksa Reviglia preoblekel kanonik Ortalda, duhovnika Jožefa Rocchietija, župnika pri sv. Egidiju, župnik in dekan v Castelnuovu d'Asti in mnogi drugi so bili tako preoblečeni in so se, preden so vstopili v semenišče, podvrgli rednim izpitom. Naj še povem, da imenovana listina ne pravi delegiramo (pooblaščamo), temveč dovoljemo. Kljub temu pa bom, čeprav sem prepričan, da v tem primeru nisem prekoračil meje pristojnosti, v prihodnje storil samo to, kar ugaja cerkvenemu predstojniku.

Prosim te, da sporočiš te moje misli njegovi prevzvišeni ekscelenci kot odgovor na pismo, ki si mi ga pisal v njegovem imenu. Iz vsega srca najvdanejši prijatelj duh. Janez Bosko

Navedena pojasnila niso prav nič zaleгла. Nadškof mu je dal točno sporočiti, da nima več takega pooblastila, da bi mogel preoblačiti v cerkvena oblačila fante, ki bi hoteli postati člani škofijskega klera, in da fant, ki so ga preoblekli, ni imel namena ostati v družbi.

Velečastiti gospod!

Turin, 28. septembra 1874

Kakor je moja dolžnost, sem sporočil vsebino pisma vaše uglednosti njegovi spoštovani ekscelenci monsinjorju nadškofu, ki se vam zahvaljuje za dano obljubo, istočasno pa nakazuje velikansko razliko iz časov generalnih vikarjev Ravine in Fissoreja in sedanjega položaja glede pooblastil, ki so vam bila podeljena v zadevi preoblačenja klerikov. Takrat je bila don Boskova hiša upravičeno mišljena kot škofijsko semenišče, katerega rektor je bila vaša uglednost. Zato so fantje, ki so se tam vzgajali, bili sprejeti v našo nadškofijo. Bilo je samo po sebi umevno, da vas je nadškofijska pisarna pooblastila, da ste podeljevali duhovniško obleko vsem, ki so jo zaslužili.

Toda od trenutka, ko ste prejeli oblast, da ordinirate svoje klerike, da bi jih sprejemali v svojo družbo in jih pošiljali iz škofije, kadar in kakor bi se vam zdelo primerno, je vaša hiša prenehala biti škofijsko semenišče. S tem je tudi prenehalo veljati pooblastilo podeljevanja duhovniške obleke fantom, ki imajo namen včlaniti se v to

škofijo. Kar pa se tiče fantov vaše družbe, je jasno, da od vikarjev Ravine in Fissoreja niste mogli dobiti takega pooblastila, ker takrat še niste imeli privilegijev, ki ste jih pozneje dobili od Svetega sedeža.

Isto merilo v vašem primeru uporablja njegova ekscelenca tudi z apostolskimi šolami našega mesta. Monsinjur namreč ne priznava drugih semenišč kot samo tista, ki so odvisna od njega. Velečastiti monsinjur vam lahko zagotovi, da fant, za katerega ste prosili župnika, da bi ga preoblekel, nima namena, da bi se za vedno vezal na Družbo sv. Frančiška Saleškega, temveč želi samo zastonj opraviti teološke študije in potem oditi.

Potem ko sem izpolnil naročilo mojega velečastitega predstojnika, imam čast, da izrazim svoje spoštovanje do vaše veleugledne in velečastite osebe. Najvdanejši služabnik T. Chiuso, tajnik

Prepričan, da se ravna po predpisih svetih kanonov in da jih don Bosko namenoma krši in presega dovoljenja Svetega sedeža, se je monsinjur obrnil naravnost na svetega očeta.

Iz njegovega dolgega poročila jasno vidimo njegov način ravnanja, po katerem je bil v stalnem in sistematičnem sporu z don Boskom, četudi »ni imel drugega namena kot samo večjo Božjo slavo« in »slediti navodilom sv. Karla Boromejskega pri vodstvu svojih duhovnikov in svoje celotne črede«.

Preblaženi oče!

Turin, 4. oktobra 1874

Upam, da vaši svetosti ne bo neugodno, če vam pišem o stvareh, s katerimi vas želim seznaniti.

Po moji vrnitvi iz S. Margherite Ligure, od koder sem vam 29. julija pisal tisto moje dolgo pismo, sem takoj poklical kanonika Alojzija Anglesia, naslednika kanonika Jožefa Cottolenga v vodstvu slavne ustanove, ki jo je priklical v življenje tukaj v Turinu. Kot sem vam pisal, je to oseba izredne svetosti, s katero se pogosto posvetujem. Toplo sem ga prosil, da bi presodil moje ravnanje in mi odkritosrčno ‚coram Domino‘ (pred Bogom) povedal, ali kaj ni v redu. Dejal sem mu, naj si vzame čas za tako razmišljanje. Malo pozneje mi je razložil, da mi v mojem načinu vodstva nadškofije nima kaj očitati in da celo odobrava vse odločbe in odloke v upravi te nadškofije.

S tem nikakor nočem povedati, da se imam izvzetega iz vsake pripombe. Bil bi zelo zadovoljen, če bi vaša svetost naložila kakemu škofu, ki dobro pozna položaj, da bi presodil vse, kar sem storil, in ocenil moj način vladanja.

Tisti, ki bi v tem pogledu mogel izreči resnično sodbo, je nadškof v Vercelliju. On se je rodil in rasel v turinski škofiji, doktoriral je iz teologije ‚in utroque jure‘ (obojem pravu), bil provikar, potem kanonik prestolnične cerkve in več let generalni vikar. Je človek, poln Božjega duha, pameten, preudaren, sposoben, da stvari gleda od vseh strani in ne samo od ene ali dveh, kakor se to navadno dogaja. Kot dober poznavalec moje duhovščine in zadev moje škofije bi lahko izrekel pravično sodbo o tem, kako vodim škofijo.

Tudi škofje iz Astija, Albe in Pinerola bi lahko stvarno ocenili moje delo.

Zlasti škof iz Astija bi lahko to dobro naredil, saj je bil od 1835 do 1867, se pravi 32

let, eden glavnih učiteljev teologije in cerkvene zgodovine in pozna enega za drugim vse duhovnike te škofije in zato jasno vidi stvari, kakor so, kaj bi bilo treba storiti, in to, kar delam jaz, ter je zato sposoben oceniti stvari ob popolnem poznanju vseh vzrokov. Vsakemu škofu ali komisiji škofov sem pripravljen odkritosrčno povedati razloge, ki so me vodili v vseh dosedanjih odločitvah in tistih, ki jih nameravam narediti v prihodnje, in sistem, ki se ga držim pri vodstvu škofije.

Že sedaj pa lahko zagotovim vaši svetosti, da nisem imel in da nimam pri svojem ravnanju nobenega drugega cilja kot Božjo slavo in razcvet vere in da – kolikor morem in znam – skušam pri vodstvu svoje črede hoditi po stopinjah sv. Karla Boromejskega. Zame je ena izmed največjih muk, ki so zadele moje srce, da moram tudi jaz – kakor sv. Karel Boromejski – občutiti motnje, ki prihajajo brez vsake hudobije, pa vendar iz preveč enostranskega gledanja na koristi ustanove, ki jo vodi in s tem moti koristi in redno delovanje nadškofije, v kateri deluje. Sv. Karel Boromejski, ki je izročil vodstvo svojega semenišča v Aroni jezuitom, je kmalu začel tožiti, da mu kradejo najboljše klerike in jih pridobivajo za svojo družbo, in jih je zato odstavil od vodstva tega semenišča. S tem nikakor ni pokazal, da ni več prijatelj jezuitov, še naprej jih je zelo cenil in ščitil. Podobno se dogaja meni v odnosu do Družbe sv. Frančiška Saleškega, ki jo je ustanovil in jo vodi gospod don Bosko. Ta je začela neopazno močno motiti vzgojo mojega mladega duhovniškega naraščaja in bi to lahko še nadaljevala, dokler vaša blaženost ne bi izrekla odločilne besede, za kar vas nadvse vroče, ponižno in milo prosim.

Velečastiti don Bosko je storil nadvse sveto delo, ko se je zavzel za krščansko vzgojo mladine. Bog ga je obilno blagoslovil in vaša svetost mu je upravičeno pomagala. Njegova ustanova je bila na začetku samo škofijska in tako ni bilo in ni moglo biti trenj s turinskim nadškofom, ki je njegov zavod štel za svoje semenišče, ker je bilo turinsko semenišče od 1848 do 1863 zaprto.

Toda ta ustanova, ki se je proti pričakovanju vseh razširila v druge škofije, naj bi po zamisli don Boska postala redovna družba, ki bi bila v tem, kar se tiče osebja, odvisna samo od vrhovnega predstojnika in bi bila popolnoma neodvisna od škofovske avtoritete. Prosil me je za moje mnenje in ocenil sem jo kot zelo dobro. Nato sem v korist te družbe pisal več pisem, ki jih je vzela v pretres sveta kongregacija za škofo in redovnike. Nikdar pa nisem prenehal vztrajati pri priporočanju noviciata, v času katerega novinci ne bi bili zaposleni s službo učiteljev in asistentov fantov, temveč bi se ukvarjali izključno s pobožnimi vajami in zatajevanjem ter asketskimi vajami, kot je to navada v noviciatih vseh redovnih družb. Sicer bi, tako sem jaz menil: 1. manjkala potrebna vztrajnost za utrjevanje družbe; 2. veliko mladih ljudi bo vstopilo zaradi lahkotnosti, da, celo pritegnjeni od načina življenja, ki je blizu samoljubja, in zato ne bodo mogli vztrajati v poklicu. Tako bodo odšli iz škofijskega semenišča v nemajhno motnjo mladega škofijskega klera.

Poleg tega sem mislil in upal, da bodo mladi, ki bodo vstopili v novo družbo, prihajali iz množice fantov, ki jih don Bosko zbira v svojih domovih in jih poučuje verouk in druge šolske predmete. To seveda v nobenem pogledu ne bi motilo škofijskega semenišča in discipline, ki je nujno potrebna med mladimi duhovniki.

Toda don Bosko ni hotel nikdar uvesti noviciata, ki bi bil vsaj malo podoben noviciatom drugih redovnih družb, in tudi sedaj so njegovi novinci učitelji v šoli, repetitorji, asistenti. Sicer se veliko trudijo, ne bojujejo pa se proti samoljubju, temveč strežejo mladostni želji po uveljavljanju in se ne ukvarjajo kaj dosti s študijem asketike in teologije. Poleg tega pušča odprta svoja vrata za kogar koli izmed mojih klerikov, ki bi hotel vstopiti, tudi pri popolnem neznanju in proti moji volji, in sprejema klerike, ki sem jih jaz po mnogih preizkušnjah imel za nesposobne za duhovniško službo. Vse to nikakor ne prispeva k ohranjanju nadškofovskega dostojanstva. Prosil sem ga, da bi opustil tak način ravnanja. Poslal sem k njemu kanonika iz metropole, da bi mu govoril o neprimernosti takega ravnanja, dal sem mu vedeti po monsinjorju iz Vigevana in nazadnje še po profesorju Menghiniju, oskrbniku kongregacije za škofove in redovnike, ki je prišel pretekli teden iz Rima v Turin, vse to nič ne pomaga. Vztrajno trdi, da mu kanoni dajejo pravico, da sprejme kogarkoli, ki hoče vstopiti v njegovo družbo, in da se je posvetoval v Rimu (ne vem s kom) in da mu je bilo rečeno, da nikakor ne sme ovirati poklicev. Pri tem ne gleda na to, da je to večina mojih klerikov, ki vstopajo k njemu brez mojega dovoljenja, se pri njem ustavijo za nekaj let, dokler jim to ustreza, vsekakor ne zaradi redovnega poklica, temveč zato, ker je pri don Bosku disciplina manj stroga, ali zato, ker so rajši učitelji in asistenti v njegovi družbi kot učenci v mojem semenišču, ali zaradi denarnih razlogov, pa tudi zaradi prezira avtoritete osebja, ki vodi semenišče.

Tako je neki Torrazza bil več let klerik v mojem semenišču, kjer so ga večkrat opozorili, da njegovo vedenje ni primerno za koga, ki naj bi postal dober duhovnik. Ni se hotel poboljšati in pretekle počitnice sem mu svetoval, naj odloži duhovniško obleko. On pa namesto da bi se pokoraval ukazu svojega pastirja, je šel k don Bosku, ki ga je, ne da bi meni kaj sporočil, sprejel v svoj zavod v Casaleju. Jaz sem to danes po naključju zvedel. Tako početje seveda ne daje dobrega zgleda klerikom, ki se upirajo rektorju semenišča in nadškofu. Če take nepokorneže opozarjajo in jim pretijo, pravijo oni svojim tovarišem pa tudi predstojnikom: »Vem, kam bom šel, če me vržejo iz semenišča. Don Bosko me bo z veseljem sprejel in kljub nejevolji nadškofa me boste videli pri oltarju, v spovednici in na prižnici.« To je tisto, kar je javno ali sam pri sebi govoril in menil zgoraj imenovani klerik Torrazza in je pred dvema letoma izrekel klerik Rocca, ki je sredi leta izstopil iz mojega semenišča ‚insalutato hospite‘ (ne da bi pozdravil gostitelja), nakar ga je neposredno sprejel don Bosko. Isto se je zgodilo pred dvema letoma s klerikom Milanom. Medtem ko je bil v mojem semenišču, je prejel od nekega rektorja don Boskovih zavodov povabilo, naj pride tja za učitelja. Takoj je brez dokumentov, brez moje vednosti odšel in bil tam sprejet, a je tudi od tam odšel, ker ni hotel narediti zaobljub. Nato se je vrnil k meni in zahteval, da bi mu štel v dobro tisti dve leti, ki ju je prebil kot učitelj, ne da bi poslušal predavanja iz filozofije in teologije.

Toda to sta samo dva primera tega, kar bi se lahko dogajalo v mojem semenišču, če se ne bi vsemu temu uprl in ne bi imel in še sedaj imam za svojo izrecno dolžnost. Sedaj vas prosim, svetost, da mi dovolite predložiti nekatera načela, ki se mi zdijo

jasna in bi iz njih potegnili praktične sklepe, ki iz njih logično izhajajo.

1. Prva in najpomembnejša potreba Cerkve je, da so v vseh župnijah župniki polni Božjega duha in znanja, kar zahteva tudi njihov položaj. Danes so kraji, nekoč popolnoma odrezani od preostalega sveta, povezani s spremembami časov in zato morajo župniki dobivati pomoč od cele vrste zadostnih, svetih in učenih duhovnikov.

2. Če župniki in njihovi pomočniki ne bi bili taki, pomanjkljivosti ne bi mogli odpraviti redovniki, pa naj bi bili še tako številni in sveti, kajti njihovo delo ostaja vedno omejeno na določene kraje in njihova pojavitev od časa do časa v župnijah ni drugo kot ploha, ki ruši bregove in poplavlja rodovitna polja. Ni to miren dež ali rosa, ki celo leto moči zemljo in jo dela rodovitno in plodovito.

3. Zatorej je prva dolžnost, prva skrb in prva želja vsakega škofa, da oskrbi svoje župnije in svoje škofije z župniki in kaplani, ki bodo učeni, sveti, delavni in pripravljeni na vsako žrtev.

4. Ta tako svet, pomemben in potreben cilj pa bomo dosegli samo s sredstvi, ki jih priporoča Cerkev in jih je sprejela na Tridentinskem koncilu: duhovnike lahko usposobimo in v celoti pripravimo na njihovo delo samo v škofijskih semeniščih.

5. Da bodo semenišča mogla doseči ta cilj, morajo biti urejena v pametni disciplini, polna Božjega duha in podprta z zadostnimi denarnimi sredstvi.

6. Sedanji zakoni so odnesli semeniščem moje škofije več kot 60 milijonov letnega dohodka. Zato jih ne moremo vzdrževati, če moji študenti filozofije in teologije (kakih 150) ne prispevajo približno 16 frankov na mesec. Kdor bi me oviral na tem področju, bi deloval proti obstoju in ohranjanju teh ustanov.

7. Disciplina mora biti taka, da daje semenišče videz verske hiše, ki naj bi bila podoba hiše, kjer je naš Gospod Jezus Kristus vzgajal svoje apostole in kjer naj kleriki rastejo v vseh krepostih, da bodo kot duhovniki mogli dajati versko vsebino vsemu svojemu delovanju. Toda taka disciplina, ki jo je sv. Karel Boromejski predstavil v svojih konstitucijah za semenišča, bo našla vedno nasprotnike v človeških strasteh, ki so žive tudi v mladih klerikih.

8. Zato klerik, ki vidi odprta vrata ene ali več hiš, kjer bi lahko nadaljeval svoj duhovniški študij brez denarnih obveznosti, pa četudi samo 16 lir mesečno, čuti možnost, da bi zapustil semenišče. In če bo določeno število sledilo njegovemu zgledu, bo semenišče kmalu občutilo motnje v svojih prihodkih. Če bi potem veliko klerikov sledilo temu zgledu, če jim ne bi zmanjšali mesečnine, bi njihov prispevek padel na nič. Če gre za zares revnega klerika, se vedno najdejo ljudje, ki priskočijo na pomoč. Jaz sam sem pripravljen plačati polovico mesečnine.

9. In še več. Klerik, ki se ne strinja z disciplino v semenišču, ki pogosto dobiva opomine, ki ne želi vsak dan podati obračuna o svojem študiju z vsakodnevnim spraševanjem in ponavljanjem šolske snovi in vidi, da pri don Bosku ne bo več učenec, temveč učitelj in asistent in se mu ne bo več treba iz dneva v dan učiti šolske snovi, in ve, da bo sprejet brez privolitve ali celo proti privolitvi svojega nadškofa, bo našel kmalu pretvezo za spremembo poklica. Če bodo njegov zgled posnemali, kar se bo gotovo zgodilo, če nadškof ne bo našel načina, kako bi to preprečil, je jasno, da bo semenišče

žrtev velikih neredov. Treba bo prepogosto zapreti oči, opustiti opozorila in opazke, olajšati disciplino v veliko škodo duhovniške vzgoje, da semenišča ne bo zapustilo veliko klerikov, ki bodo šli k don Bosku ne zato, da bi se okrepili v pobožnosti, gorečnosti, delavoljnosti, temveč v manjši resnosti in olajšanju v vsem.

10. V don Boskovih hišah pa je še druga privlačnost, ki se ji pravi posvečenje z naslovom skupne mize. Res je, da niso pripuščeni k svetim redovom drugi kot tisti, ki so vezani z večnimi zaobljubami. Res pa je tudi, da jih od teh lahko odveže don Bosko in da je prav ta lahkota vzrok, da se te zaobljube delajo s preveliko lahkoto. V mojem semenišču nismo nikdar nikogar ovirali, da bi kdo sledil svojemu redovniškemu poklicu pri jezuitih, kapucinih, misijonarjih sv. Vincencija Pavelskega. Toda noviciat, ki ga morajo narediti v teh in podobnih redovih, je tako resen, da jih ne more privlačiti noben človeški razlog. Zato se ti kleriki, preden se odločijo za vstop v kak tak red, najprej pogovorijo s svojimi predstojniki, dolgo molijo in temeljito preudarijo vse vidike. Šele potem sprejmejo odločitev, ki ji nadškof niti ne more niti noče oporekati. Toda noviciat, ki ga opravljajo v don Boskovih hišah, ima preveč človeške privlačnosti, kot sem že nakazal. Nobeden teh klerikov, ki so izstopili iz mojega semenišča in so potem vstopili v don Boskove hiše (vsi brez moje vednosti in brez vseh dokumentov), ker so bili ali odpuščeni iz semenišča z izrecnim ukazom ali povabilom, naj slečejo duhovniško obleko, me ni vprašal za svet in nobeden ni odšel z željo po večji krščanski popolnosti, temveč so vsi povedali, da odhajajo iz časnih razlogov ali zaradi mučne discipline v semenišču ali zato, ker so si vbili v glavo, da hočejo postati duhovniki proti volji svojega nadškofa.

Žal je v moji škofiji poleg veliko dobrega tudi veliko slabega. Med duhovniki je poleg veliko svetnikov tudi veliko, zelo veliko in to ‚flens dico‘ (jokaje pravim), ki nikakor niso vredni duhovniškega dostojanstva, ker so predani pijančevanju, nečistovanju in so brez vsakega Božjega duha.

Poleg tega iz leta v leto imamo ne več kot eno četrtno novih duhovnikov v primeri z nekdanj in tisti, ki vstopajo, zadostujejo komaj za največjo potrebo.

Torej je nujno potrebno, da je teh malo ne samo dobrih, temveč odličnih.

Tako skušam svoje semenišče držati čim bolj v redu. In prav to je tudi moja vsakdanja skrb in nenehno prizadevanje.

Zato je nujno potrebno, da me pri tem mojem prizadevanju nihče ne moti, zlasti še pri vzgoji mojega mladega duhovniškega naraščaja.

Toda način delovanja, kot ga izvaja don Bosko, mi dela veliko preglavic. Zato je odločilna beseda, ki jo prosim, da izreče vaša svetost, da izrecno prepoveste vrhovnemu predstojniku Družbe sv. Frančiška Saleškega v Turinu, da bi brez mojega dovoljenja sprejemal v svoje zavode kogarkoli iz vrst svojih klerikov, niti kot novince niti kot študenta niti v kaki drugi službi niti nobenega klerika, ki sem mu jaz ukazal, naj odloži duhovniško obleko. In to kolikor hitro mogoče.

Gospod don Bosko naj zbira čim večje število fantov v svojih zavodih, naj jih vzgaja, pridobiva iz njih čim več članov svoje družbe in jih predstavi za svete redove. Jaz mu bom rade volje pomagal, kolikor je v moji moči.

Sprejme naj v svojo družbo čim večje storilo mojih škofljanov laikov in jih naredi za duhovnike, če le opravijo pri meni izpite po predpisih Tridentinskega cerkvenega zbora. To mi bo v največje veselje. Naj pa nikakor ne moti delovanja mojega semenišča. Naj nikdar več ne sprejema v svoje hiše mojih klerikov in klerikov mojih škofljanov, ki jih jaz imam za nesposobne za duhovniško službo. Če bo kateri mojih klerikov pokazal resničen poklic za to družbo, mu ne bom onemogočal vstopa. Toda zdi se mi zelo samo po sebi razumljivo, da jaz presodim o poklicu in izrečem svojo sodbo.

Zdi se mi primerno, da seznanim vašo svetost z vsebino pisma, ki ga je ta duhovnik v obliki tiskanega povabila poslal župnikom moje škofije, v katerem je povabil vse občinske učitelje na duhovne vaje, ki bi jih on pripravil v zavodu v Lanzu. To povabilo je razposlal mojim župnikom, ne da bi mi o tem povedal besedico in ne da bi mi poslal vsaj en izvod. Treba je povedati, da je večina občinskih učiteljev duhovnikov, ki so odvisni od mene, moji škofljani in v nobenem pogledu niso odvisni od don Boska. Ko sem zvedel za to zadevo, sem naročil svojemu tajniku, naj mu piše pismo, v katerem naj mu razloži, da bi pred takim povabilom moral prositi mene za dovoljenje, ki bi mu ga v tem trenutku rade volje podelil, če bi mi sporočil imena pridigarjev. Ob drugi priložnosti pa naj me vnaprej prosi za dovoljenje. Treba je omeniti, da sem jaz istočasno pripravil tri tečaje duhovnih vaj za svoje duhovnike.

Don Bosko mi je v odgovor poslal imenovano pismo, ki ga je moj generalni vikar v več točkah označil za vse prej kot spoštljivega do kakega škofa, kaj šele do lastnega. Toda jaz prepuščam sodbo vaši svetosti, da v svoji modrosti presodite, kaj je prav. V vsem se podrejam vaši avtoriteti.

Medtem ko vam pobožno poljubljam sveto nogo in prosim za vaš blagoslov name in na mojo obširno škofijo, zlasti še na moje duhovnike, se v globokem spoštovanju izpovedujem za vaše svetosti najponižnejšega sina.

+ Lovrenc, nadškof v Turinu

Don Boskovemu pismu z dne 10. septembra je priložil naslednji pripis s tremi pripombami:

1. Objava povabila župnikom v Unità Cattolica, ne da bi poslal en izvod nadškofu, se ni zgodila brez don Boskove vednosti.

2. Vse pridige in vse duhovne vaje, o katerih govori pismo, so bile namenjene članom salezijanske družbe in gojencem njenih zavodov in ne zunanjim osebam, ki bi jih javno povabili.

3. Zato je pismo nespoštljivo.

Generalni vikar mons. Zappata, ki je menil, da je pismo »v več točkah nespoštljivo«, je don Boska pisno opomnil. Don Bosko pa je z dvema izvodoma odobrenih konstitucij jasno odgovoril:

Velečastiti gospod generalni vikar!

Turin, 11. oktobra 1874

Opombe, ki ste mi jih sporočili glede pisma, ki sem ga pisal monsinjorju nadškofu, so me prepričale, da bi moral uporabiti druge besede in drug slog za izražanje svojih misli, ki gotovo niso imele namena kogarkoli žaliti, najmanj pa mojega cerkvenega predstojnika.

Bodite tako dobri in zagotovite njegovi ekscelenci, da sem govoril z zaupanjem in odkritosrčnostjo, kot sem to delal vedno v preteklosti. Zato ponižno prosim odpuščanja, če sem s kakim izrazom mogel užaliti njegovo ekscelenco.

Sporočite mu, prosim, da sem daleč od tega, da bi mu povzročal preglavice. Stalno želim zmanjševati neprijetnosti, tudi za ceno nelahkih žrtev.

Nadvse si želim, da bi bil v popolnem soglasju z monsinjorjem nadškofom in z vsemi škofijskimi predpisi, kakor sem v najboljšem soglasju z vsemi škofi, zlasti s tistimi, v škofijah katerih so domovi Družbe sv. Frančiška Saleškega.

Kar se tiče salezijanske družbe, do sedaj ni bilo še nobenega primera neprimernega obnašanja kakega njegovega člana in upam, da tega tudi nikdar ne bo. Več kot petdeset jih na vso moč deluje v turinski škofiji.

Karkoli sem do sedaj storil in povedal, je bilo vedno v skladu z dovoljenjem škofijske uprave. Če bi monsinjor nadškof našo družbo, ki je dokončno potrjena od Svetega sedeža, hotel vključiti med druge, ki delujejo v njegovi škofiji, lahko zagotovim, da se ne bomo oddaljili od naših dolžnosti in bomo vedno pripravljeni sprejeti kakršnokoli opozorilo ali nasvet.

Moja dolžnost je pospeševati izpolnjevanje pravil, kot so bila potrjena, kakor imam dolžnost, da posvetim vse svoje dni, ki mi še ostajajo, izpopolnjevanju naše družbe, zlasti v teh hudih časih. Zato potrebujem milostno ravnanje škofov z nami in njihovo pomoč za dokončno utrditev v mejah pooblastil, ki so jim bila dana.

Pred nekaj dnevi sem poslal v Rim nekaj izvodov naših pravil, da ugotovijo, ali se skladajo z izvirnikom. Nisem še dobil odgovora. Tudi vam pošiljam en izvod in prosim, da še drugega izročite njegovi ekscelenci nadškofu. Če bo kaka netočnost glede na izvirnik, vas bom obvestil.

Zahvaljujem se vam za vse dobro, ki ste ga izkazali tej hiši. Priporočam se vašim svetim molitvam in vas prosim, da sprejmete izraze mojega spoštovanja.

Najvdanejši služabnik duh. Janez Bosko

P. S.: Prosim vas, da mi oprostite mojo pisavo. Nisem maral uslug drugih, moj vid pa mi zelo slabo služi.

Sredi toliko sitnosti je pisal mons. Vitelleschiju in mu med drugim omenil zadevo. Malo pozneje je prejel naslednji odgovor:

Predragi don Bosko!

Rim, 1. oktobra 1874

Kaj si boste mislili o meni, ko vam nisem odgovoril na dvoje pisem, ki ste mi jih poslali pred časom? Verjemite mi, sredi toliko poslov in nalog moje službe ne morem pravočasno opraviti vseh stvari. Danes pa, na prvi četrtek meseca oktobra in prvi dan jesenskih počitnic, bom izpolnil svojo dolžnost. Videl in prepoznal sem ravnatelja iz Valsaliceja v spremstvu nekaj fantov. Bila je zelo pametna ideja, da ste mu dovolili in plačali izlet v Rim in mu dali priložnost, da je pokleknil pred svetega očeta. Sigmundiju sem izročil seznam duhovnih darov, ki ste jih prosili za njegov zavod in ki

jih podeljuje tajništvo za breve, vendar ne vem, ali jih je lahko dobil pred počitnicami. Kako gre izvajanje konstitucij? V največji tajnosti vam zaupam, da je monsinjor nadškof vložil celo vrsto vprašanj ali prošenj za pojasnilo o izpolnjevanju konstitucij in dvomov o stvareh, ki so popolnoma jasne.

Prosim vas, da bi se pri vaših duhovnikih in laikih zavzeli za molitve za mojega nečaka Beppeja, ki ga dobro poznate. Od časa do časa ga napadejo krči, za katere se ne ve, čemu bi jih pripisali. Vendar to skrbi njegove starše in mene, kajti krči so vedno nekaj nevarnega. Molite torej in povabite tudi druge, da bi prosili našo dobro mater Marijo Pomočnico, da bo ozdravel in mogel zdrav rasti, da se bo krepek na duši in na telesu lahko posvetil Božji službi, ker je zelo pobožen in dobrega srca.

Ne pozabite me v svojih molitvah in me imejte za v največjem spoštovanju najvdanejšega služabnika.

S. Vitelleschi, nadškof selevkijski

Pri tem stanju stvari in zavisti še zaradi nadvse tajnega sporočila o nadškofovi vlogi z vprašanji za razlago uporabe konstitucij – gotovo je sveti oče govoril z mons. Vitelleschijem ali kardinalom Bizzarrom o memorialu mons. Gastaldija – je don Bosko imel za primerno in nujno, da je 12. oktobra kardinalu Bizzarriju, prefektu svete kongregacije za škofe in redovnike, predložil seznam težav, na katere je naletel.

Velespoštovana eminenca!

Salezijanska družba sv. Frančiška Saleškega, ki je že tolikokrat izkusila učinke vaše naklonjenosti, je naletela pri škofih na zelo dobrohoten sprejem. Samo pri nadškofu v Turinu so nastali neki dvomi glede izpolnjevanja nekaterih točk konstitucij. Navedel bom težave, ki nastajajo, in prosim vašo eminenco, da mi daste potrebne nasvete.

Gre za naslednje:

1. Turinski nadškof zahteva, da se vsakdo, ki želi prejeti redove, predstavi njemu štirideset dni pred tonzuro. On ga vpraša po imenu, priimku, rojstnem kraju, kraju šolanja, preden je vstopil v salezijanski zavod in v salezijansko družbo, o njegovem redovnem življenju, ali je naredil začasne ali večne zaobljube in kdaj se je to zgodilo, zakaj je vstopil v salezijansko družbo, ali je zadovoljen s svojim poklicem, zakaj je zapustil svojo škofijo itn.

To strogo preverjanje pri redovnikih, ki so dolga leta mirno živeli v svojem poklicu, je v mnogih vzbudilo nelahke motnje in negotovost vesti. Toda ‚pro bono pacis‘ smo se temu podvrgli.

2. Tedaj mi je nadškof dal vedeti, da ne bo pripustil nikogar izmed naših k svetim redovom, če jaz pisno ne izjavim, da ne bom sprejel v salezijansko družbo nobenega klerika, ki bi kdaj bil v njegovem semenišču.

V izjavi Benedikta XIV. glede spora med škofom v Pinerolu in oblati je sveta kongregacija za škofe in redovnike 1837 (Collectanea, stran 474 do 480) in glede na izjavo leta 1859 (Collectanea, str. 724–5) se zdi, da ordinarij ne more prepričati, da bi kleriki ali duhovniki iz škofije, če imajo poklic, vstopili v kak red, ker je to poklic višje popolnosti.

Kljub temu smo nadškofu ugodili in izdali zaželeno izjavo, vendar pa sem dodal, da s to izjavo nočem ničesar, kar bi bilo proti predpisom Cerkve, ki hoče braniti svobodno izbiro redovnega poklica. Ta pripis mu ni ugajal in je mojo izjavo imel za neustrezno. Iz tega je prišlo do ohladitve navdušenosti in do malodušnosti med člani salezijanske družbe, ker se je zdelo, vsaj na videz, da jih odvrčajo od prejema svetih redov. Zato so se odločili, da bodo zapustili družbo.

3. Posebna zadeva so duhovne vaje, ki jih že 26 let pripravljamo za tiste laike in duhovnike, ki bi jih želeli opraviti. V pojasnilo naj povem, da je mons. Fransoni leta 1844 dal izrecno dovoljenje, da smemo v naših cerkvah opravljati tridnevnice, devetdnevnic in duhovne vaje brez omejitve starosti ali oseb. To dovoljenje je potrdil nadškof Riccardi in sedanji nadškof, ki je duhovne vaje nekajkrat tudi osebno pridigal. Nikdar ni bilo nikakršnih pritožb, še več, od vseh strani smo dobivali pohvale in pritrjevanja, ker smo opravljali tako učinkovito delo verske obnove v naših krajih.

Ko je letos nadškof zvedel, da nameravamo na začetku septembra pripraviti duhovne vaje v našem zavodu v Lanzu, popolnoma zasebno, brez sodelovanja javnosti, mi je takoj sporočil: Take duhovne vaje niso dovoljene. Potrebno je dovoljenje cerkvene oblasti. Takoj smo opustili načrt za te duhovne vaje. Toda 15. septembra, ko so se redovniki salezijanci zbrali na duhovne vaje v že imenovanem zavodu v Lanzu, je nadškof pisal župniku in dekanu v Lanzu in zahteval, da naj mu pošlje seznam z imeni in priimki oseb, ki ne pripadajo naši družbi, in k temu še imena in priimke pridigarjev duhovnih vaj in spovednikov, ki naj bi spovedovali tiste, ki opravljajo duhovne vaje.

Župnik v Lanzu, zelo pobožna, pametna in previdna oseba, je storil vse v največji zadržanosti in skušal zadostiti monsinjorjevim željam. Sporočil je, da sta pridigarja duhovnih vaj don Bosko in on sam ter nihče drug in da med osebami, ki opravljajo duhovne vaje, ni nikogar, ki ne bi bil član salezijanske družbe.

Vendar se ni umiril in je pisal še več pisem z novimi zahtevami in pretil, da ne bo podelil svetih redov nekemu kleriku, ki je pripuščen po dveh letih. Iz pisem, ki jih prilagam, lahko vidite, kakšno nerazpoloženje je to vzbudilo pri pridigarjih, spovednikih in pri vseh, ki se jih je preko 300 zbralo iz naših zavodov z namenom, da bi v svetem miru opravili duhovne vaje.

Ko sem tako predstavil nekaj dejstev, prosim vašo eminenco za nasvet:

1. Dvom: ali ima ordinarij pooblastilo, da natančno izpraša in preveri poklic redovnikov, ki so naredili zaobljube in že več leti živijo v družbi?

(N. B.: Tukaj ne gre za izpit o teološki vsebini redovnega poklica, ki so ga naši člani vedno opravili in ga rade volje opravljajo).

2. Ali ima nadškof oblast, da prepove predstojniku kake redovne družbe, da sprejema klerike in duhovnike, ki za to prosijo.

3. Ali ta predstojnik sme, rekel bi celo mora, dati izjavo, da ne bo sprejemal klerikov, ki bi prosili za sprejem?

4. Če predstojnik družbe sme, potem ko je izpolnil vse, kar predpisuje Tridentinski

koncil (sess. V, cap. 2) ali kar je objavila Sveta kongregacija za škofe in redovnike (Collectanea, stran 257–3131–303–430), zbirati v katerem svojem domu in imeti moralne konference in duhovne vaje za učitelje in laike, ki bi se jih želeli udeležiti.

Ali se v času duhovnih vaj redovnikov ordinarij lahko vpleta bodisi sam ali po svojih odposlancih, da bi dobil poročila o pridigarjih, spovednikih in o tem, da se izreče, kdo je in kdo ni član družbe.

Karkoli mi boste odgovorili in odločili o zgoraj navedenih vprašanjih, vam zagotovim, da se bodo salezijanci tega držali in se po tem ravnali. Ker po eni strani želim izkazati Svetemu sedežu popolno predanost z natančnim izpolnjevanjem konstitucij, ki jih je potrdil, pa z druge strani želim, da bi salezijanci v polni meri bili v službi škofom, katerim so bili določeni v pomoč.

Končno vas prosim, da bi mi oprostili nadlegovanje, ki sem vam ga povzročil s svojim pisanjem. Sprejmite izraze moje najgloblje hvaležnosti in popolnega spoštovanja, s katerim se morem ponašati, in se imenujem vaše eminence najvdanejšega prijatelja.
duh. Janez Bosko

Nekaj dni pozneje je sveti oče poslal poročilo mons. Gastaldija Sveti kongregaciji. Ko je mons. Vitelleschi prebral obe poročili, nadškofovo in don Boskovo, si je zapisal nekaj točk za razgovor v kongregaciji in za začetek napisal: »Glej, čudno zadevo! Pet primerov na eni in pet primerov na drugi strani.«¹⁶⁷

Za te spore, oziroma za te oblike mučenja je vedel tudi kardinal Berardi, ki je proti koncu oktobra don Bosku zagotovil, da je predlagal tistemu, ki je imel to nalogo, da bi končal tovrstne neprijetne sovražnosti.

Velecenjeni gospod don Bosko!

Moje trimesečno bivanje v Ceccanu zaradi zdravja, ki se je hvala Bogu znatno izboljšalo, mi je onemogočilo seznanitev s prof., ki ste mi ga poslali. Zares mi je težko zaradi take nerodnosti, vendar upam, da bomo imeli druge in drugačne priložnosti, da bomo nadomestili zamujeno.

Če se z ene strani neizmerno veselim, da vaša družba z vseh vidikov odlično napreduje, mi je po drugi strani zelo neprijetno, ko slišim, da vam nekateri nasprotujejo. Zaupno, tako rekoč v tajnosti, mi je znano, da imenovani prelat sedaj iz tega pa spet iz drugega razloga piše pisma, da vas enkrat za to, drugič pa za drugo napada in se pritožuje zlasti s trditvijo, da mu vi odvrčate fante od njegove jurisdikcije v neizmerno škodo nadškofije. Tistemu, ki je za to pristojen, sem že predlagal ukrepe proti takim neprijetnim sovražnostim in prosim Boga, da bi blagoslovil to pobudo in bi mogli kmalu doseči pameten razplet stvari.

Tudi meni se zdi, da na svetu ni nobene zares razveseljive stvari in da vse prehaja iz slabega v slabše, vendar upam, da bo Vsemogočni zaradi molitev toliko dobrih

¹⁶⁷ Glej MB Dodatek št. X., 5.

končno vse potolažil s popolnim zmagošlavjem Cerkve in vere ter Svetega sedeža. Zahvaljujem se vam za posebne molitve, ki jih po vašem naročilu opravljajo zame; če boste to nadaljevali, se bom čutil še bolj obvezanega. Ko se bo v Rim vrnil moj brat, bom z veseljem izpolnil vaše naročilo. Vnaprej se vam v njegovem imenu zahvaljujem za vaše zanimanje in vam od Darovalca vsega dobrega želim množico nebeških blagoslovov, ko imam čast, da se izrečem za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.
Rim, 26. oktobra 1874 G. C. Berardi

Mesec pozneje je don Bosko skupaj z natančnim opisom svojih težav poslal svojemu velikemu prijatelju tudi spomenico o »vzrokih neprijetnosti, ki jih ima z monsinjorjem nadškofom«, z namenom, da bi ga o vsej zadevi natančno poučil.

Velečastita eminenca!

Z veliko hvaležnostjo sem prejel pismo vaše eminence, ki ste mi ga blagovolili poslati, in se vam zahvaljujem posebno za stvari, ki jih omenjate. Da si boste mogli pravilno predstavljati zlasti bojazen, da jaz odtegujem klerike iz jurisdikcije ordinarija, vam želim stvari nekoliko pojasniti.

Vedno sem se točno držal odlokov Benedikta XIV. in navodil ugledne kongregacije za škofo in redovnike v zadevi sprejema novincev. Toda nadškof odločno zahteva mojo enoumno izjavo, da ne bom sprejel nobenega njegovih klerikov v družbo, ker sicer potem ne bi sprejel nobenega naših k svetim redovom. ‚Pro bono pacis‘ sem popustil s pripombo, da je treba v vsem slediti predpisom svete Cerkve za obrambo svobodne izbire redovnega poklica. Ta moja pripomba mu ni ugajala in stvari so šle naprej kot vedno. Veliko naših gojencev gre v semenišče, in ker se ne ujamejo z mladim rektorjem, jih brez vsake krivde z njihove strani črtajo iz seznama škofijskih klerikov. Ti reveži se vračajo v naš zavod z namenom, da bi študirali naprej ali se izučili kake obrti, s katero bi si potem služili za življenje. Ordinarij pa odločno zahteva, da se za te ne smem več zavzemati. Zdi se mi prava okrutnost, da bi pustil sredi ceste fanta, za katerega sem se toliko trudil. Danes sem spet sprejel enega teh. Preden je izstopil iz semenišča, se je predstavil škofijski pisarni, da bi dobil ustrezno izpisnico. Napisali so mu jo, toda nadškof je zahteval, da mora priti k njemu.

Ko ga je vprašal, kam namerava sedaj, se je izgovoril, kakor je vedel in znal. »Če mi ne poveš, ti ne dam odpustnice.« »Če je tako,« je dejal dobri klerik, »vam povem, da grem k don Bosku.« »Če greš tja, ti je ne dam,« je dejal nadškof. »Pojdi kamor koli, samo k don Bosku ne.« Isto je povedal tudi drugim, in to celo nekaterim duhovnikom, ki so bili vzgojeni v naši hiši.

Zagotavljam vaši eminenci, da bomo še naprej molili za dragoceno zdravje vaše uglednosti. Prosim vas, da imejte potrpljenje s tem mojim pisanjem. Priporočam sebe in to našo hišo dobrohotnosti vaših molitev in se imam v globoki hvaležnosti za vaše velečastite eminence najponižnejšega in najvdanejšega služabnika.

Turin, 7. novembra 1874

duh. Janez Bosko

P. S.: Prilagam memorial, če ga boste hoteli nameniti za karkoli. Izročili bi ga lahko mons. Vitelleschiju, kardinalu Bizzarriju, ali pa ga tudi uničite, če se vam tako zdi bolj pametno.

PROMEMORIA

Zaradi nevšečnosti, ki jih imam z monsinjorjem nadškofom, se mi zdi primerno, da vam izročim promemorio glede neosnovanih novic, ki jih dobiva iz nepoučenih virov. Dejstva so naslednja:

- 1. Skušali so prepričati monsinjorja, da sta bila don Chiapale in don Pignolo člana naše družbe. Ne prvi ne drugi ni nikdar pripadal našim članom.*
  - 2. Nekateri so šli za asistente in učitelje v zavod za gluhoneme in so imeli malo uspeha; da, celo sramotili so nas. Nobenega ne bom obsojal. Nobeden izmed njih ni bil nikdar salezijanec.*
  - 3. Mnogi člani, ki so izstopili iz naše družbe, so povzročili težke neredne v škofijah, kamor so šli. Lahko vam zagotovim, da do leta 1874 ni nihče izstopil iz naše družbe. Samo en član z zaobljubami, in sicer vitez Oreglia, sedaj pater Oreglia, ki je kot laik menil, da bi prešel k jezuitom, tam študiral in postal duhovnik.*
  - 4. Hoteli so monsinjorja prepričati, da tiskam in da sem že natisnil zasebna monsinjorjeva pisma. O tem nisem nikdar niti sanjal.*
  - 5. Razposlal sem preprosto povabilo na duhovne vaje in so hoteli nadškofa prepričati, da sem razposlal okrožnico vsem župnikom. Ne jaz ne kdo drug v mojem imenu ni poslal župnikom podobnega povabila.*
  - 6. Monsinjorju sem pisal pismo z namenom, da bi ga prepričal, da duhovnih vaj, ki naj bi bile od 7. do 11. septembra, ne bo. In že so monsinjorju poročali, da jih je don Bosko odpovedal iz trmoglavosti proti cerkvenemu predstojniku, in je začel nove duhovne vaje v Lanzu.*
  - 7. Župnik v Lanzu mu je zagotovil, da se teh duhovnih vaj udeležujejo samo člani naše družbe. In že je nekdo vplival na nadškofa in ga hotel prepričati o nasprotnem. Od tod težke motnje za vse, ki so opravljali duhovne vaje, in nove nevšečnosti za obe strani.*
- Lahko bi vam naštel še celo vrsto podobnih dogodkov. Do kakih sklepov bo mogel priti kdo, ki razmišlja o vseh dejstvih?*
- Zelo hudo mi je, ko moram sredi boja s toliko težavami skrbeti še za posledice takega nagajanja.*
- Če mi boste kaj odgovorili, vas prosim, da naj to ne bo v teku prihodnjega tedna, ker grem z malho na rami nabirat prispevke in denar, ker sem popolnoma suh. To bo trajalo osem dni.*

Težave so se vrstile brez prenehanja. Prve dni novembra je vstopil v škofijsko pisarno duhovnik Frančišek Paglia z naslednjo izjavo:

Podpisani izjavljam, da je duhovnik Frančišek Paglia član Salezijanske družbe sv. Frančiška Saleškega končal tečaj moralne teologije in dve leti obiskoval predavanja v Cerkvenem konviktu.

V želji, da bi mogel s svojo službo koristiti vernikom v spovednici, ga podpisani priporoča njegovi ekscelenci monsinjorju nadškofu, da ga pripusti k ustreznemu izpitu.
Turin, 2. novembra 1874 duh. Janez Bosko

Toda nadškof ga ni hotel pripustiti k izpitu, češ da še ni naredil večnih zaobljub, medtem ko je don Bosko od svetega očeta imel oblast, da je dovolil to uslugo.

Don Rua je šel in prosil nadškofa, da bi za adventne kvatre posvetil nekaj klerikov. Ta je odgovoril, da ne bo posvetil nikogar, dokler bodo v salezijanske zavode sprejemali klerike, ki so izstopili iz semenišča. Don Bosko mu je ponovno pisal:

Velečastita ekscelenca!

Sporočili so mi odklonilno stališče do podelitve svetih redov nekaterim našim klerikom za prihodnje ordinacije ob svetem božiču. Dobro veste, kako strogo dolžnost ima redovni predstojnik, da poskrbi za duhovni napredek svojih podanikov, ki je tudi dolžnost Cerkve, poznate pa tudi primere, ko ordinarij lahko to uslugo odkloni. Toda preden bom vprašal v Rim, kaj naj storim v tem primeru, menim, da je prav, da vam sporočim nekaj vidikov, in to samo zato, da bi preprečil motnje in nevšečnosti, ki sem jih vedno skušal odpravljati, pa naj kdo pravi, karkoli hoče.

Vprašal sem, ali moram in smem izdati izjavo, da ne bom sprejemal klerikov iz semenišča v smislu pisanja, ki sem ga imel čast predložiti vaši ekscelenci, in sem bil zato okaran. Na koncu mi je bilo rečeno: »Pojdite in preberite konstitucijo Benedikta XIV, ki se začinja Ex quo dilectus, preštudirajte izjave Kongregacije za škofo in redovnike z naslovom Super ingressum Clericorum saecularium in Regulares z dne 20. decembra 1859 in preberite odgovor škofu v Pinerolu z dne 3. maja 1839 in boste videli, kaj vam je storiti. Kljub vsemu temu vas prosim, da bi mi hoteli verjeti, da izmed klerikov, ki so bili odpuščeni iz semenišča v Turinu nobeden ni član naše družbe, niti kot redovnik z zaobljubami niti kot novinec. Nekaj jih je prišlo za kratek čas, ker niso imeli kam iti, vendar so takoj, ko so dobili namestitev, zapustili naše zavode. Nekateri so prišli zato, da bi opravili duhovne vaje, da bi se pripravili na odložitev cerkvene obleke, kakor je to storil klerik Borelli. Vendar smo vse poslali k vaši ekscelenci, da bi dobili potrebno privolitev, in ker je bila zavrnjena, je enako bil zavrjen njihov sprejem.

Bodite tudi prepričani, da če sem začasno sprejel te klerike, je bilo tudi zato, da sem omilil nezadovoljstvo staršev teh klerikov in njihovih prijateljev, ki niso nehali bruhati slabe besede proti vam, saj je bilo videti, da hočete, da bi jih vsi zavrgli.

Po vsem tem vas ponižno prosim, da sprejmete naše klerike na podelitev svetih redov. Če menite, da morate še naprej vztrajati pri svoji zavrnitvi, vas prosim, da bi mi navedli vzroke takega ravnanja, da se bom znal v prihodnje ravnati.

Karkoli boste že storili in karkoli kdo že trdi o meni, vam lahko zagotovim, da sem skušal vedno po svojih močeh delati po volji svojega cerkvenega predstojnika, ki mu je Božja previdnost izročila turinsko nadškofijo. V upanju, da bo mogel to delati vse življenje, vas pozdravlja vaše ekscelece ponižni služabnik duh. Janez Bosko.

Turin, 10. novembra 1874

Tudi don Rua je ponovno prosil in izjavljal, da je don Bosko pripravljen ustre-
či nadškofovim zahtevam.

Oratorij Sv. Frančiška Saleškega, Via Cottolengo 32, Turin; 16. 11. 1874

Velečastita ekscelenca!

*Vem, da vam je po najinem razgovoru naš ljubljeni predstojnik don Bosko pisal pis-
mo. Kot nadaljevanje tega pisma imam nalogo, da vam sporočim, da je don Bosko
popolnoma pripravljen upoštevati vašo zahtevo, da ne bo sprejel nobenega vaših
častitih semeniščnikov brez vaše privolitve.*

*Eden izmed njih se je že predstavil in ga ni sprejel. Prav tako je pripravljen odvzeti
duhovniško obleko tistim, ki jih je sprejel do sedaj.*

*Če je to edini razlog, da ne sprejmete naših klerikov k redovom, potem je ta težava
odpravljena in bi bilo to poglavje končano.*

*Dovolite mi, da vam spoštljivo poljubim sveto roko, od katere pričakuje blagoslov
oratorij in tisti, ki se ima v globokem spoštovanju in ljubezni za vaše vzvišene eksce-
lence najponižnejšega služabnika. Duh. Rua, podravnatelj*

Da bi odstranili težave s podeljevanjem in prejemanjem svetih redov, ni bilo
drugega izhoda kot dovoljenje Svetega sedeža, da bi mogli izdajati odpustnice ‚ad
quemcumque Episcopum‘ (kateremu koli škofu), in don Bosko se je obrnil na kar-
dinala Berardija:

Velečastita eminenca!

Turin, 18. novembra 1874

*Smo v veliki zagati in naš nadškof nam kar naprej povzroča težave, ne da bi hotel
povedati, kaj pravzaprav hoče od teh ubogih salezijancev. Že tri leta noče podeljevati
svetih redov našim sobratom, razen v enem primeru, ko je preteklega septembra
podelil subdiakonat enemu kleriku, in še to s tisoč pomisleki in težavami.*

*Pred nedavnim sem prosil, da bi pripustil k izpitu za spoved enega naših duhovnikov.
Odgovoril je »ne«, ker ima samo triletne zaobljube. Rekel sem mu, da so bile naše
konstitucije potrjene v tem smislu. Toda govoril je: »To je slabo.« Ob tako veliki potre-
bi po spovednikih mora ostajati brez dela nekdo, ki ima zadosti znanja in dobre volje.
Vložili smo prošnjo za podelitev redov trem našim klerikom ob prihodnjih božičnih
praznikih. Odgovoril je »ne«, ker jaz sprejemam v našo družbo njegove klerike. Zago-
tovil sem mu, da do sedaj ni bil sprejet v našo družbo nobeden njegovih klerikov, pa
je ostal pri svojem ne.*

*Nočem se še naprej bosti. Menim, da bi nam vaša eminenca mogla izprositi pri sve-
tem očetu, da bi mogel pošiljati svoje klerike k škofom, kjer so naše ustanove, in bi
tako odpomogel eni izmed velikih potreb, ki jih čutimo v naših zavodih. Vsi redovi in
redovne družbe delajo tako. Toda jaz si tega ne upam storiti, ker naš nadškof preti
drugim škofom s kaznimi, če bi storili kaj takega. Tu je še drug izhod: pooblastilo za
odpustnice ‚ad quemcumque Episcopum‘, kar so to dosegli že mnogi redovi in kakor
je sveti oče podelil to pooblastilo družbi lazaristov.*

Vendar si jaz ne upam toliko. Prepuščam celo stvar vam in vaši modrosti. Mons. Vitelleschi nam je v vsem naklonjen, toda on lahko samo nakazuje, vi pa lahko s svetim očetom govorite z močjo razlogov.

Upam, da bom pozimi prišel v Rim, da vas osebno pozdravim in se vam zahvalim za toliko naklonjenost ubogim salezijancem. Za zdaj se zadovoljujemo s tem, da opravljamo molitve k Bogu, da vas še dolgo ohrani zdravega in srečnega v življenju.

Prosim vas za vaš sveti blagoslov, medtem ko se v globoki hvaležnosti izrekam za vaše eminenca vdanega ponižnega služabnika. duh. Janez Bosko

Pismu je priložil prošnjo za pooblastilo odpustnic ‚ad quemcumque Episcopum‘¹⁶⁸.

Ko je nadškof prve dni decembra zvedel, da je duhovnik Alojzij Guanella iz škofije Como želel postati salezijanec, je mons. Gastaldi pisal tamkajšnjemu škofu: »Sporočite gospodu don Guanelli, da če bo prišel v to škofijo, ne bo nikdar dobil ‚maneat‘ (naj ostane) in še manj dovoljenje za spovedovanje.« Generalni vikar v Comu je pisal dekanu v Prostu.

Po naročilu monsinjorja škofa vam sporočam, kar sledi, in vas prosim, da obvestite velečastitega don Alojzija Guanella. Njegova eksclenca nadškof v Turinu je sporočil monsinjorju škofu v Comu, da iz razlogov, ki jih ne bo navajal in ki se tičejo notranjega vodstva škofije, ne bo dal nikdar ‚maneat‘ in še toliko manj dovoljenje za spovedovanje duhovniku upravniku župnije Savogno, ki namerava priti v Turin.

Don Alojzij Guanella naj se zaradi te odločitve njegove eksclence monsinjorja nadškofa nič ne vznemirja, ker so razlogi, zakaj se je odločil za ta korak, popolnoma neodvisni od osebe don Alojzija Guanelle.

Duhovni upravitelj v Savognu naj zato ostane pri svojem in naj vsaj za zdaj opusti misel, da bi zapustil svoje ljudstvo. Ker se mu s tem pismom preklicuje izdano dovoljenje, naj uporabi vse svoje sile in vso svojo gorečnost z nujno potrebno modrostjo za evangelizacijo ljudstva, ki mu ga je zaupal Bog.

Jasno je, da je bila v škofijski kuriji v Comu želja nadvse gorečega in pobožnega duhovnega upravitelja v Savognu, bodočega ustanovitelja Služabnikov ljubezni in Hčera svete Marije Previdnosti, da bi zapustil škofijo, zelo nezaželena. Toda odpoved je bila še bolj nezaželena don Guanelli, ki je pisal don Bosku:

Velečastiti gospod!

Pravkar sem prejel priloženo pismo in moram reči, da sem močno presenečen. Mogoče so tako stroge ukrepe povzročili policijski uradniki našega kraja. Ne morem si predstavljati česa drugega. Vi veste, kako sem postavljen pod policijski nadzor, odkar

¹⁶⁸ Glej Dodatek št. X., 6. Iz istega leta imamo še prepis prošnje, ki jo je don Bosko naslovil na svetega očeta, da bi smel župnike, ne škofov, prositi za listine, potrebne za vstop v noviciat salezijanske družbe. – Prim. Dodatek, št. X., 7.

*je izšla moja knjižica Ammonimenti (Opozorila) itn. Zatekam se k vam in prosim Gospoda, da bi čim prej izginila ta viharna temina in bom mogel kmalu priti k vam. Pisal sem in brzobjavil don Sali, naj ne pošilja svoje prtljage. Pisal sem pa tudi monsinjorju škofu, da sprejemam imenovanega duhovnika na svoje mesto, ker menim, da bom mogel biti sprejet v kako vašo hišo, če ne v Turinu, pa kje drugje. Odlok monsinjorja nadškofa je prava skrivnost. Kaj imam jaz z njim opraviti? Saj nisem odvisen od njegove jurisdikcije. Molite, da bom pri vsem tem zmogel biti ravnodušen. Pozdravljam vas in ostajam vaš najvdanejši služabnik don Alojzij Guanella
Prosto di Chiavenna, 4. 12. 1874*

Dne 24. decembra, na božično vigilijo, je mons. Gastaldi naredil še nov korak, ko je don Bosku sporočil odlok, ki ga je podpisal 17. decembra 1874, s katerim mu je odvzel vsa pooblastila, dovoljenja in privilegije, ki so jih naklonili njegovi predhodniki in on sam don Bosku in salezijanskim ustanovam.

Jasno je, da je tak način ravnanja, ki je postajal vedno bolj avtoritaren, bil vedno večja ovira za razvoj salezijanske družbe, ki je potrebovala velikodušnih duš, ki naj bi opravljale njeno poslanstvo. Don Bosko se je še pred koncem leta znašel v potrebi, da je pisal svetemu očetu o težavah, ki se zdi, da so »onemogočale večjo Božjo slavo«.

Preblaženi oče!

Dne 3. aprila 1874 je vaša svetost milostno dokončno potrdila salezijansko družbo. S tem dejanjem vaše vladarske milosrčnosti ste pokazali, da so vsa salezijanska družba in vsi njeni člani postavljeni pod zaščito in obrambo Svetega sedeža. Po vsem tem se je predstojnik trudil za točno izpolnjevanje konstitucij in zabičeval poslušnost škofom ordinarijem ter v teh težkih časih, ko primanjkuje toliko duhovnikov, skušal škofom priskočiti na pomoč.

Škofje, s katerimi smo prišli v stik, so se vedno imeli za naše zaščitnike in mi smo si z enim srcem in eno dušo prizadevali, da bi jim pomagali pri pridiganju, poučevanju krščanskega nauka, spovedovanju vernikov, maševanju, poučevanju v šoli in podobnem. Samo s turinskim nadškofom smo imeli težave, ki se zdijo, da preprečujejo večjo Božjo slavo.

1. On hoče, da se vsi naši pripravniki na duhovništvo predstavijo na izpit v teoloških vedah, kar smo vedno brez ugovaranja storili. Toda on jih hoče izpraševati in preverjati tudi v zadevah njihovega redovniškega poklica. Tudi v tem smo ga zadovoljili. Zatem je zahteval, da se moramo obvezati, da ne bomo sprejeli v našo družbo nobenega klerika, ki bi zapustil njegovo semenišče, kar pa se nam zdi popolnoma nasprotno papeškimi predpisi. Tudi v tem smo mu ustregli, vendar s pogojem, da se dela vse v skladu s cerkvenimi predpisi, ki imajo za cilj obrambo redovniških poklicev. Še naprej je želel, da sprejemamo klerike, ki so bili odslovljeni iz njegovega semenišča, čeprav do sedaj nismo v našo družbo sprejeli še nikogar.

2. Ne da bi vedeli za vzrok, že tri leta zavrača podeljevanje svetih redov našim kle-

rikom, razen enega primera, ko je bil z velikimi težavami posvečen zadnjo jesen za kvatre eden izmed naših pripravnikov. Zato moramo za vsak podeljeni red narediti velike napore in izdati veliko denarja. Tako se dogaja, da zaradi nepodeljevanja svetih redov kljub tako kričeči potrebi po apostolskih delavcih ostajajo mnogi brez dela.

3. Za nobeno ceno ne da, da bi kak duhovnik iz te škofije vstopil v našo družbo. To se je pokazalo zlasti v primeru duhovnika Askanija Savia in Janeza Olivera, naših bivših gojencev. Še več, kolikor je odvisno od njega, se upira tudi vstopu duhovnikov iz drugih škofij. Pred enim mesecem je zvedel, da želi neki lombardski župnik po imenu Alojzij Guanella vstopiti v salezijansko družbo. Po škofu v Comu je dal vedeti don Guanelli, da v njegovi škofiji ne bo nikdar prejel ‚maneat‘, se pravi dovoljenja za maševanje in spovedovanje.

4. Našim duhovnikom onemogoča, da bi naredili izpit za spovedovanje. Tako na primer duhovniku Frančišku Pagli, ki že osmo leto študira teologijo, ni dovolil, da bi se predstavil na izpit, čeprav je hodil na predavanja v njegov cerkveni konvikt. Malo pozneje je dodal, češ da ni opravil letnih izpitov, in potem, da za to ni imel časa. Ko so potem dokazali, da to vse nič ne drži, se je izgovoril, da še nima večnih zaobljub in zato ne more delati izpita. Toda saj so bile naše konstitucije potrjene prav v tem smislu in noben drug ordinarij ne dela takih težav. Sicer pa je vaša svetost določila, da morajo v vseh redovih pred slovesnimi in večnimi zaobljubami narediti preproste in začasne.

5. Ordinariji hišam naše družbe rade volje podeljujejo vsa pooblastila, ki lahko koristijo dušam. Tako so delali tudi turinski škofje, v številni mons. Gastaldija. Poleg škofijske odobritve so podelili tudi nekaj privilegijev, kot so podeljevanje svete popotnice, podeljevanje maziljenja bolnikom, pokopavanje mrličev, posmrtna opravila za vse, ki so živeli v naših hišah, pridiganje tridnevnic, devetdnevnic, duhovnih vaj, dajanje blagoslova z Najsvetejšim, opravljanje štiridesetne pobožnosti in podobno. Toda vsa ta dovoljenja, ki služijo edinole koristi duš, bi hotel z odlokom z dne 17. decembra, kot je razvidno iz prepisa in iz pisem preteklega avgusta in septembra, onemogočiti.

6. Zaradi pomanjkanja duhovnikov, povzročenega z zavračanjem podelitve svetih redov, zaradi manjšega števila spovednikov, ker jim ne dajo delati izpita za spoved, z ukinjanjem pooblastil dušnega pastirstva, ki so nujno potrebna zlasti še porajajoči se družbi, ne moremo odpreti zavodov za vzgojo in pouk v krajih, kjer so nas prosili za sodelovanje. Prav tako lahko v zelo omejeni obliki pomagamo pri dušnem pastirstvu, čeprav nas kar naprej vabijo zlasti v korist zapuščenim in revnim dečkom.

Ta dejstva sem naštel ne zato, da bi koga obtoževal ali tarnal, temveč da bi pospeševal Božjo slavo. Ponižno prosim vašo svetost, da bi vzeli salezijanske redovnike pod svoje očetovsko varstvo in mi dali nasvete, ki se vam zdijo koristni za duše.

Vesel, da smem poklekniti k nogam vaše svetosti, vas prosim za vaš apostolski blagoslov za vse salezijance in zlasti še za ubogega prosilca, ki ima v globoki hvaležnosti veliko čast, da se more podpisati vaše svetosti najvdanejšega in najponižnejšega služabnika.

Turin, 30. decembra 1874

Duh. Janez Bosko

Sklenimo našo pripoved z dvema opombama:

Prvo opombo daje don Rua v informativnem procesu, ko pravi: »Videlo se je,

kako Božji služabnik trpi, in večkrat sem ga videl jokati od žalosti, ki mu jo je prizadevalo nesoglasje z njegovim predstojnikom, s katerim bi rad sodeloval v največji harmoniji, tako da bi skupaj delala za večjo Božjo slavo. Pogosto sem ga tudi slišal vzklikniti: Toliko dobrega bi lahko storili in silno mi je hudo, da tega ne storimo.«

Druga opomba prihaja od don Boska. Ko ga je kak salezijanec vprašal, kako je vendar mogel predložiti mons. Gastaldija za nadškofa v Turinu – kar je seveda storil zato, ker je bil prepričan, da mu bo to v veliko pomoč, saj je vedel, kako zelo je monsijor imel rad njegovo ustanovo – je ponižno izjavil:

»Ker sem bolj zaupal ljudem kot Bogu.«

In mi, ki smo sledili korak za korakom ter opazovali dolgo in potrpežljivo delo, ki ga je opravljal svetnik, da bi dosegel dokončno odobritev konstitucij, smo ga vprašali, kaj bi mu bilo po vsem tem najdražje?

»Pozorno kdaj pa kdaj preberite od Svetega sedeža potrjene konstitucije, da boste vedno bolj spoznavali njihovega duha in živeli po njem.«

Ne pozabimo njegovih ponovnih opozoril:

»Varuj se,« je pisal vsakemu ravnatelju, preden je dosegel zaželeni cilj, »varuj se kakor strupa vsakega spreminjanja pravil. Točno izpolnjevanj pravil je veliko več vredno kot kakršna koli sprememba. Boljše je sovražnik dobrega.«¹⁶⁹

»Prizadevajmo si,« je priporočal vsem sobratom, potem ko jim je predstavil potrjene konstitucije, »prizadevajmo si izpolnjevati naša pravila in ne mislimo na to, kako bi jih izboljšali in spremenili. Če se bodo salezijanci trudili, je rekel naš veliki dobrotnik Pij IX., da bodo natančno izpolnjevali svoja pravila, ne da bi jih hoteli spremeniti, bo njihova družba vedno bolj cvetela.«¹⁷⁰

To je bilo nenehno priporočilo velečastitega očeta vse do konca njegovih dni. Še leta 1884 je iz Pinerola pisal dragemu don Bonettiju, svetovalcu vrhovnega sveta in pozneje vrhovnemu katehetu družbe:

»V teku svojega življenja vedno pridigaj: ne spreminjajte naših pravil, temveč jih izpolnjujte. Kdor hoče reformo, pači naš način življenja. Nenehno priporočaj točno izpolnjevanje naših pravil. Zapomnite si: qui timet Deum nihil negligit, et qui spernit modica, paulatim decidet« (Kdor se boji Boga, ničesar ne omalovažuje, in kdor opušča majhne stvari, bo počasi padel).

Tako bo naša družba zvesto uresničevala svoj namen s »krščansko popolnostjo svojih članov« in »z vsakim duhovnim dobrim delom za mladino, posebno še revno«. Naše prvo delo krščanske ljubezni bo »zbiranje ubogih in zapuščenih dečkov z namenom, da jih poučujemo o katoliški veri, zlasti ob prazničnih dneh«, in »kolikor je mogoče«, za najbolj zapuščene »odpiramo hiše, kjer bomo s pomočjo Božje previdnosti poskrbeli za hrano in obleko in jih, medtem ko jih bomo

¹⁶⁹ Prim. Zaupni nasveti ravnateljem, poslani 1871, stran 1045.

¹⁷⁰ Prim. prva italijanska izdaja Pravil (1875), stran XXXV.

poučevali o katoliški veri, uvajali v kako obrt«. »Istočasno pa bomo vzgajali v pobožnosti tiste, ki bodo pokazali posebno sposobnost za učenje in bi se odlikovali v lepem vedenju«, pri tem bi pa »dajali prednost revnejšim, ki drugje ne bi mogli opraviti svojega šolanja, če le dajejo kako upanje za duhovniški poklic«.

Nikdar ne smemo pozabiti, da je želja, da bi pridobil Cerkvi nove Gospodove služabnike, tako za civilizirane kakor za necivilizirane dežele, stalno spodbujala prizadevanje in nenehno delo našega svetega ustanovnika vse njegovo življenje.

DODATEK

(Celotno besedilo v glavnem latinsko v MB X str. 871–1006.)

V.

POSITIO

ALI POSVET POSEBNE KONGREGACIJE

20442/10 Meseca marca 1874; Rezervirano

POSEBNA KONGREGACIJA ŠKOFOV IN REDOVNIKOV

sestavljena iz imenitnih in velečastitih gospodov kardinalov

PATRIZI – DE LUCA – BIZZARRI – MARTINELLI

Turinsko. O odobritvi konstitucij Salezijanske družbe

Poročevalec veleugledni in velečastiti monsinjor Nobili Vitelleschi, nadškof selevkijski, tajnik. Rim, Tiskarna Poliglotta Svete Kongregacije Propagande – 1874
seznam listin (podanih v Povzetku).

I. Prošnja duhovnika Boska njegovi svetosti za končno odobritev Salezijanske družbe. Povzetek št. 1. II. Odlok o pohvali imenovane Družbe od Svetega sedeža z dne 13. julija 1864. III. Opombe o konstitucijah, ki so jih izrekli tisti čas. IV. Odlok o končni odobritvi Družbe in podelitev pravice za delne odpustnice z dne 1. marca 1869. V. Poročilo turinskega nadškofa. VI. Posebno pismo istega. VII. Priporočilno pismo škofa iz Casaleja. VIII. Isto škofa iz Savone. IX. Isto škofa iz Albenge. X. Isto škofa iz Fossana. XI. Isto škofa iz Vigevana. XII. Isto nadškofa iz Genove. XIII. Glas velečastitega konzultorja o Pravilih, natisnjenih leta 1873. XIV. Povzetek pripomb, poslanih predstojniku. XV. Sedanje moralno in ekonomsko stanje Družbe. N. B.: V različnih izvodih so na voljo pravila iz leta 1873 kakor tudi konstitucije v izdaji Propagande.

20442/10 Meseca marca leta 1874

SVETA KONGREGACIJA ZA ŠKOFE IN REDOVNIKE

Posvetovanje Posebne kongregacije

Turinska. – O potrditvi konstitucij Družbe sv. Frančiška Saleškega

Krščanska ljubezen je v svoji dobroti tako rodovitna, da medtem ko se ji zapirajo možnosti z zatrtjem redov, zna z nepremagljivo odločnostjo premagati vsako oviro, vzbuja s čudovito iznajdljivostjo nove ustanove za duhovno in časno pomoč nesrečnejem z namenom, da ohranja pravo vero in dobre življenjske navade, kakor je ustanova,

ki jo je priklical v življenje duhovnik Janez Bosko, ki je bila pohvaljena in odobrena z dvema odlokoma Svetega sedeža.

Osebe vseh družbenih plasti se z globoko hvaležnostjo spominjajo, kako je imenovani duhovnik že od leta 1841 s pomočjo drugih duhovniških tovarišev zbiral v zato izbranih prostorih najbolj zapuščene dečke mesta Turina z namenom, da jih je pritegnil s pošteno zabavo in jim hkrati nudil pašo Božje besede. Cerkevna oblast je podpirala to dobrodelno delovanje in Božja previdnost je blagoslavljalala napore, tako da se je leta 1844 nabralo že veliko število fantov. Prav zaradi tega porasta je takratni nadškof mons. Franson dovolil, da so spremenili v kapelo dve sobi, ki sta bili namenjeni drugemu dobrodelnemu delovanju, in je tako sredi mestne četrti, ki ji pravijo Valdocco, nastal bogoslužni prostor, posvečen sv. Frančišku Saleškemu. Nadškof je podelil veliko duhovnih darov in svojo jurisdikcijo nad fante, ki so obiskovali svete zборе. Leta 1846 so začeli večerne in nedeljske šole za večje fante. Njihovo število je naraslo čez sedemsto. Najrevnejše in najbolj zapuščene pa so sprejeli v hišo ob oratoriju, sedanje ubožno zavetišče. Od leta 1847 so se z nadškofijskim dovoljenjem odpirale podružnice v raznih delih mesta, najprej drugi oratorij z imenom Svetega Alojzija Gonzage in leta 1849 tretji na drugem koncu mesta z imenom Svetega Angela varuha z istim namenom kot prejšnja dva. Škof je na lastno pobudo odobril pravilnik teh oratorijev in postavil za voditelja duhovnika Boska. Podelil mu je vsa pooblastila, potrebna za ta namen. Po takem zgledu in s svojimi blagoslovi so tudi drugi škofje sprejeli isti pravilnik in se trudili, da bi tudi v njihove škofije uvedli praznične oratorije. Tako so leta 1863 ustanovili v Mirabellu Malo semenišče sv. Karla Boromejskega. V zavodu, ki je last družbe kakor oratorij v Turinu in ki so ga prenesli v kraj Borgo San Martino na ozemlju škofije Casale, je bilo dvesto gojencev. Leta 1864 so ustanovili Lanzo, v turinski nadškofiji, zavod konvikt sv. Filipa Nerija za dečke, ki jih niso mogli sprejeti v druge ustanove. Pozneje so v kratkih časovnih presledkih odprli še druge zavode, med njimi leta 1870 Zavod Madonna degli Angeli v Alassiju, mestu škofije Albenga. Naslednjega leta 1871 konvikt v Varazzeju v škofiji Savona in zavetišče svetega Vincencija v mestu San Pier d' Arena pri Genovi; vse v korist zapuščeni mladini. Končno so še v Cogoletu, škofija Savona, odprli zavod z javnimi šolami. Da bi v tako številnih ustanovah ohranili enotnost duha in discipline, so se leta 1844 zbrali nekateri duhovniki in ustanovili neke vrste združenje ali družbo. Le-ti niso bili povezani med seboj z zaobljubami, temveč z obljubo, da bodo storili vse, kar je v njihovi moči, za večjo Božjo slavo in za zveličanje duš.

Ta obljuba je po priporočilu uglednih oseb leta 1858 dobila obliko preprostih zaobljub. Prav v tem času je turinski nadškof svetoval, da naj bi poskrbeli za stalno oskrbo številnih otrok, ki so bili zbrani v zavetiščih in so obiskovali nedeljske oratorije. V ta namen je napisal priporočilno pismo, s katerim se je don Bosko predstavil svetemu očetu Piju IX., ki naj ga Gospod ohrani še mnoga leta. Ko je bil sprejet v avdienco, je don Bosko razložil namen svojega obiska in dobil veliko priporočil in spodbud za nadaljnje delo. Vse to je natisnjeno v knjižici, ki jo je izdala Propaganda. Naj kdo take zasebne pogovore ocenjuje, kakor hoče, dejstvo je, da si je ustanovitelj prizadeval izpopolniti, preoblikovati pravila svoje ustanove. Rade volje pa je sprejel nasvete, ki so mu jih dajali, dodal poglavja o treh zaobljubah, čistosti, ubožstva in pokorščine, da bi tako nakazal družbo preprostih zaobljub, kajti brez teh ne bi bilo potrebne povezave med člani, predstojniki in podložniki. Ta pravila smo

preizkušali sedem let. Po preteku tega časa in zaradi vedno večjega števila delavcev z izrednimi uspehi med najbolj potrebnimi je goreči duhovnik zbral pri mnogih škofih priporočilna pisma in se odpravil v Rim, da bi kot ustanovitelj in vrhovni predstojnik dobil apostolsko potrdilo za svojo družbo. Njegova svetost je blagohotno sprejela njegovo prošnjo, ukazala, naj preverijo družbo in preštudirajo njena pravila, ki so bila takrat napisana še v ljudskem jeziku za to Kongregacijo. Tako ene kakor druge so vzeli v pretres in jih nato prvega julija 1864, kakor je to določeno v prvem dodatku h Collettanea, predložili najvišji presoji njegove eminence Bizzarrija in izdali izrecen odlok o pohvali, v katerem je sveti oče imenovano družbo na osnovi priporočilnih pisem škofov razglasil kot družbo preprostih obljub pod vodstvom vrhovnega predstojnika, izvzemši jurisdikcijo škofov ter predpisov svetih kanonov in apostolskih konstitucij, jo velikodušno pohvalil, kakor je mogoče razbrati iz pričujočega odloka, in jo toplo priporočil, medtem ko je potrditev konstitucij preložil na primernejši čas. Da izrazi svoje vladarsko priznanje, je sedanjega predstojnika, se pravi vrhovnega predstojnika, potrdil za vse življenje (Sommario št. 2). Temu odloku je bilo dodanih trinajst Opomb za popravek pravil (Sommario št. 3), ki so jih takoj sprejeli v konstitucije, pisane v latinščini in nato natisnjene 1867 v Turinu v tiskarni salezijanske družbe. Po petih letih preizkušnje se je vrhovni predstojnik odpravil v Rim in povedal svoje opažanje o nekaterih spremembah glede namena ustanove in zlasti še glede na zakonske odredbe civilnega zakonika. Ta pravila so predložili Svetemu sedežu s prošnjo, da bi potrdili družbo in pravila, kakor tudi pravico izdajati odpustnice za tiste gojence, ki bi želeli vstopiti v duhovniški stan. Prošnjo je spremljalo 24 priporočilnih pisem škofov, ki so pričali o čudoviti rodovitnosti in koristi za Cerkev in družbo nove ustanove. Med temi pismi so priporočila dveh kardinalov, to je kardinala De Angelisa, nadškofa v Fermu, ki trdi, da je s svojimi očmi videl fante, ki so jih odvrnili od brezdelja in bede s pomočjo rodovitne ljubezni duhovnika, ki je kot njihov vrhovni vodja z neutrudno gorečnostjo gojil v njih pobožnost in jih z obrtmi, ki so v skladu z njihovo naravo, usposobil za boljšo prihodnost fantov samih in vse družbe. Prav tako je kardinal Antonucci priporočil družbo in konstitucije, ker je menil, da gre pri vsem zares za večjo Božjo slavo in za zveličanje duš, saj je ta družba veliko nesrečnih fantov tega mesta in te škofije in zlasti še veliko sirot v času zadnje hude epidemije kolere rade volje hranila in poučevala.

Prosilec je opozoril na nekatere težave za izvajanje trinajstih Opomb, zlasti četrte, ki se tiče izdajanja odpustnic, kakor tudi pete, v kateri se zahteva privolitev Apostolskega sedeža pri prodaji in zadolževanju. Sveti sedež je po tehtnem premisleku dne 1. marca 1869 izdal odlok o potrditvi ustanove na splošno in odložil potrditev konstitucij, da bi jih popravili na osnovi priporočila mnogih škofov za družbo preprostih zaobljub pod vodstvom vrhovnega predstojnika, izvzemši jurisdikcijo škofov po navodilih kanonov in apostolskih konstitucij (medtem ko bi potrditev konstitucij prenesli na primernejši čas), ki bi bile popravljene v smislu opomb. Kar se tiče izdajanja odpustnic, je papež vrhovnemu predstojniku dobrohotno podelil pravico izdajati jih v imenu družbe tistim, ki so vstopili v družbo pred štirinajstim letom, vendar tako, da bi, če bi bili odpuščeni iz družbe iz katerega koli vzroka, bili suspendirani od prejetih redov, dokler ne bi preskrbljeni s primernim premoženjem, našli dobrohotnega škofa, ki bi jih sprejel v svojo škofijo (Som. št. 4). Ko je prosilec prejel to dovoljenje, je neki odrasel pripravnik iz Ivree, potem ko je opravil svoj duhovniški študij na stroške družbe, v četrtem letu bogoslovja prosil, da bi bil posvečen

v duhovnika. Takrat je papež z odlokom z dne 13. avgusta 1869 izdal dovoljenje, da sme prejeti svete redove, čeprav je vstopil v družbo po štirinajstem letu starosti. To dovoljenje so potem razširili še na sedem drugih prosilcev. Ker je zatem naraščalo število prosilcev za duhovniško posvečenje z istimi pogoji, je vrhovni predstojnik leta 1871 prosil, da bi mogel vsaj za sedem let izdajati odpustnice za vse prosilce, ki so vstopili v družbo po 14. letu starosti. Sveti sedež take odobritve tedaj ni imel za primerno, temveč je dal dovoljenje samo za deset prosilcev, medtem ko ostane vse drugo v veljavi kot do sedaj. Nedavno tega je sveti oče v avdienci 8. avgusta 1873 ponovno podelil isto za šest prosilcev.

Istega leta je vrhovni predstojnik v želji, da bi se stvari dokončno uredile in da bi se izognil mnogim težavam, ki jih je srečeval pri upravljanju ustanov, ki so delovale v raznih škofijah in tistih, ki jih je nameraval ustanoviti na Kitajskem, v Ameriki in Afriki, vložil ponižno prošnjo Svetemu sedežu, da bi mu po poteku petih let preizkušnje dokončno potrdil konstitucije, ki jih je dal natisniti leta 1873, in mu dovolil izdajati odpustnice (Som. št. 1). Da bi pokazal vedno bolj cvetoč razvoj in učinkovito delovanje svoje družbe, je predložil zadnje stanje, v katerem je bila družba (Som. št. 15). To prošnjo podpirajo škofje, v škofijah katerih obstajajo njene ustanove in zato dobro poznajo celoten položaj (Som. št. 5, k 12). Vendar nekateri postavljajo pogoje in bi radi v konstitucije vnesli 12. pogl. sess. XXIII. Tridentinskega koncila, ki zahteva, da morajo ordinandi opraviti izpit pred prejetjem redov (Som. št. 12). V ta namen je Sveta kongregacija iz previdnosti naložila enemu izmed velečastitih konzultorjev, da bi povedal svoje mnenje. Ta je na osnovi predloženih pravil in že obstoječih pravil in upoštevajoč pripombe nekega zasebnega pisma, ki ga podajamo v Som. št. 6, čez nekaj mesecev podal dve opombi (Som. št. 13), ki jih je Sveta kongregacija strnila v osemindvajset točk, da bi na preprost način in ne da bi prosilcu podali celotno oceno konzultorja, omogočili, da bi jih spoznal. Ko je prosilec prejel ta navodila, se je takoj lotil dela in ponovno predložil v pregled novo izdajo konstitucij, ki je bila natisnjena v tiskarni Propagande ob vložitvi izvirnika na začetku leta 1874.

Kakor je mogoče razbrati iz lastnoročnih zapiskov velečastitega don Boska, te konstitucije vsebujejo: 1. pretežni del predlogov, ki so izraženi v osemindvajsetih opombah, 2. nekateri so bili delno preoblikovani, 3. nekatere člene ohranja samo iz želje, da bi družbo obvaroval pred civilnimi zakoni.

Nima smisla, da bi imenovane opombe obravnavali vsako posebej, ker so bile v celoti sprejete v konstitucije. Točke, ki so bile izvzete, se nanašajo na številko štiri, osem, šestnajst, štiriindvajset, petindvajset in sedemindvajset. Nekatere izmed njih so rahlo spremenili v najnovejših konstitucijah in veleugledni člani komisije so naprošeni, da izrečejo svojo sodbo; tudi glede na opombe, ki so bile že večkrat omenjene v predzadnjih konstitucijah. Glede osme, v kateri se predpisuje za starost vrhovnega predstojnika štirideset let in za vrhovne svetovalce 35 let in najmanj pet let zaobljub ter starost 33 let za magistra novincev in najmanj deset let zaobljub, prosilec izjavlja, da jo sprejema kot splošno pravilo v § 8, št. 1 str. 19. Če bi bila starost pri tistih, ki so že pet ali deset let zavezani zaobljubam, premajhna in bi za vrhovnega predstojnika ne dosegel štirideset let, predlaga, da bi v imenovani § 8 vključili naslednjo pripombo: to starost je mogoče znižati s privolitvijo Svetega sedeža.

Glede sedemnajste opombe, v kateri se določa potek teološkega študija za štiri leta, je

predstojnik že poskrbel v posebni določbi § 12, str. 30 v posebnem poglavju *De Studio* in je to brez težav. Pripomniti pa je treba, da ni mogoče imeti posebne hiše za take študije, ker bi morala biti podrejena prosvetnemu ministrstvu ali pa bi jo morali zapreti. Prav tako ni nezdržljivo s položajem študentov, če poučujejo katekizem, če asistirajo gojence, če to opravljajo tako, da lahko zadostijo svojemu študiju in se obenem vadijo v posebnih nalogah ustanove. Zdi se mi, da so odveč izjave in navodila, ki so zbrana v dodatku *Collectanea* njegove eminence kardinala Bizzarrija na strani 898, in jih ni treba ponavljati, zlasti ne, ker njegova eminenca prefekt spada v Posebno komisijo.

Kar se tiče 24. opombe, v kateri je rečeno, da bi bilo dobro predpisati, da bi spovednike tako gojencev kakor članov potrdil ordinarij, naj opozorimo, da bi bilo najbolje upoštevati predpise svetih kanonov in § 13, št. 2, str. 31, so dodali izjavo: spovednike določa vrhovni predstojnik in potrjuje škof. Naj povemo, da so zadnje konstitucije že popravljene v tem smislu, medtem ko je v prejšnjih bilo rečeno v §13, št. 2, da se postavi spovednik, v novejših pa je že natisnjeno, da spovednike postavlja vrhovni predstojnik, kar se nanaša samo na zaupanje v osebo in ne na zmanjšanje škofove jurisdikcije. Vendar naj prevzvišeni gospodje premislijo, ali je umestno pustiti ta izraz. Končno se sprejema opomba 25, ki zahteva dovoljenje Svetega sedeža za sodne postopke pred civilnimi sodišči. To je razvidno iz konstitucij § XI, št. 15, str. 24: on (ekonom) opravlja nakup, prodajo, gradnjo in drugo. V civilnih in sodnih zadevah pa ne bo mogel ravnati brez privolitve Svetega sedeža. Da bi lažje dosegel svoj namen, je pripravljen sprejeti to spremembo, vendar opozarja, da v praksi tak postopek povzroča velike zaplete in nenehne nevšečnosti, ker bi upravniki družbe mogli biti vsak trenutek poklicani pred civilno sodišče.

Potem ko smo omenili poglavja, ki zahtevajo rahle spremembe, preidimo k opombam, ki jih konzultor odločno zahteva zaradi obstoječih predpisov, medtem ko predstojnik prosi Sveti sedež za posebne ureditve. Tu gre za ohranitev državljanskih pravic, za novciat in za odpustnice.

V četrti opombi je bilo rečeno, da naj bi opustili ponovno omembo državljanskih pravic in podrejenost civilnim zakonom. V tem pogledu izjavlja, da je opustil vse, kar se tiče podrejenosti civilnim zakonom. Vsekakor pa želi obdržati § II, št. 2: »Kdorkoli vstopi v družbo, tudi po zaobljubah ne izgubi državljanskih pravic. Zato dopustno in veljavno kupuje, prodaja, dela oporoke in deduje tuje imetje, vendar pa v času, ko je v družbi, ne more upravljati svojega imetja razen v mejah, ki jih bo v skladu z večjo Božjo slavo štel za umestne vrhovni predstojnik.« Namen te odredbe je pokazati, da ima vsak član družbe pred državo vse državljanske pravice, pred Cerkvijo pa je redovnik, ki je po vesti vezan z zaobljubami uboštva, čistosti in pokorščine. To je edini način, da ustanova pred sedanjim državnim zakonom ohrani svojo samobitnost. Zaobljuba uboštva se ne razteza na lastnino, temveč na upravljanje in uporabo, medtem ko posameznik ostaja ubog. Res je, da v strogem pomenu to ne bi bilo v soglasju z načeli in normami, po katerih se vladajo redovne družbe v smislu znanega reka: karkoli si menih pridobi, pridobi za samostan, zato člani ne morejo niti sami po sebi niti z dovoljenjem predstojnika imeti česa lastnega (*Ferraris voc. Regulares*, št. 15). Kljub temu pa zaradi utemeljenega vzroka Sveti sedež lahko dovoli nekaterim redovom, da ohranjajo osnovno lastništvo, kar se ne tiče zaobljube uboštva. Tako sv. Alfonz Ligvori (*Theol. Mor. lib. IV. št. 14*) o redov-

nem stanu navaja naslednjo opredelitev: Redovnik v moči zaobljube uboštva nima nič lastnega. Lastnina pa so časne dobrine, ki imajo ceno, katerih posesti ali svobodnemu in neodvisnemu razpolaganju pa se je za vedno odpovedal. Tako navaja v imenovani številki, da velečastiti očetje jezuiti po zaobljubah ohranjajo posest, vendar pa imetja ne morejo upravljati: (na istem mestu) po izrečenih zaobljubah ohranjajo osnovno posest časnih dobrin, nimajo pa oblasti, da bi z njimi razpolagali po svoji volji, v čemer je bistvo redovnega uboštva.

Prosilec meni, da v primeru take posesti njegovi družbi vlada ne bo delala težav, medtem ko je to, kar jo pred vlado najbolj potrjuje, posedovanje članov, ker bi sicer ti ostali pred državo pravna ustanova, ki jih ne bi priznavali in bi jih zato državni zakoni naravnost prizadeli. Sodobna sodišča so v več primerih odločila, da zakona o zatrtju redov ne raztezajo na pravne ustanove. Čeprav imajo cilj in namen verskega značaja, pa člani ohranjajo poseben pekulij ali zasebno lastnino (Apelacijsko sodišče v Anconi 11. januarja 1869 v razsodbi med Demaniam in družbo Maestre Pie Venerini). Če priznamo tako osnovno posest, je mogoče uskladiti zahtevo velečastitega konzultorja kakor tudi opombo št. 4 za ohranitev zaobljube v smislu norme, ki jo navaja Collettanea Svete kongregacije za škofo in redovnike, stran 859. To normo so 15. junija 1860 vključili v konstitucije Družbe lazaristov.¹⁷¹

Toda predstojnik je v § IV. str. 1 vključil natančnejši izraz. Če pa to vključuje vse primere in vse pogoje, vsebovane v imenovanem obrazcu, morajo presoditi ugledni očetje.

*Zato so v št. 5 vključili opombo, da kleriki in duhovniki, potem ko so naredili večne zaobljube, ne morejo ohraniti cerkvenih beneficijev. Vendar ta odredba ne velja v § II. št. 4, kjer beremo: *patrimonia vel simplicia beneficia retinebunt, sed neque administrare neque iis perfrui poterunt, nisi ad Rectoris voluntatem*. Poleg načela, da svetnih beneficijev ne smemo dodeljevati redovnikom, ker jih ne smejo upravljati, bi ostala zaobljuba uboštva, v katerem bi ohranili posest, kajti če bi kateri član dobil pravico sekularizacije, bi v pomanjkanju cerkvenih prihodkov imel sredstva za preživljanje. To toliko bolj, ker je preprost beneficij eno, popolnoma drugo pa rezidencialni beneficij ali beneficiji oseb, ki so v dušnem pastirstvu.*

*Sledi opomba št. 16 o noviciatu. Čeprav ustanovitelj ni hotel imenovati tega naslova, da ga ne bi nadlegovali, je kljub temu v novi izdaji napisal celo § XIV z dvanajstimi člani. Tej kongregaciji je znana ostra disciplina, vsebovana v svetih kanonih, zlasti Klementa VIII. v konstituciji *Cum ad Regularem disciplinam*, kjer je med drugimi predpisi tudi popolna ločitev novincev od profesov in njihova edine zaposlitve s pobožnimi vajami, kakor se to vidi iz pravkar navedene Collettanea. Če je predstojnik oskrbel noviciat na splošno, pa se zdi, da ni izvedel edine zaposlitve v samih pobožnih vajah, medtem ko v št. 8 navaja nekaj drugih nalog z naslednjimi besedami: naredili so nelahke preizkušnje v študiju, dnevnih in večernih šolah, v katehezi za dečke in asistenci, ki jo je bilo treba izpolniti v težkih okoliščinah. V tem prosi za odložitev splošnega prava za doseganje cilja, ki si ga je postavil ustanovitelj družbe, kajti navedene vaje naj bi dokazale, ali so prosilci za sprejem v družbo sposobni za asistenco in pouk dečkov.*

Končno je glede polne pravice za izdajanje odpustnic v 28. opombi sam omenil, da so

¹⁷¹ Latinsko besedilo v MB X, str. 924.

mu jo odrekli in da kak časovni odlog ne bi pomenil precedensa, zlasti še, ker bi dovoljenje nasprotovalo ordinarijem.

O vsem tem so bile dane razne opombe in iz vsega je razvidno, da gre za odpustnice ‚ad quemcumque Episcopum‘. Vendar so bile zaprosene na splošno, da bi se ohranila enotnost uprave, predvsem če bi kak član prišel k dotičnemu ordinariju, ko bi zapustil družbo, in bil določen za drugo službo. Sicer pa, če se je v moči zaobljube moral pokoravati Svetemu sedežu in svojemu predstojniku, ni mogel biti hkrati podvržen svojemu škofu. V svojih najnovejših spisih zatrjuje, da takega pooblastila ni dobil, kajti leta 1869 je šlo za potrditev družbe na splošno in ne za potrditev konstitucij, čeprav mu je bilo po drugi strani dovoljeno izdajati za deset let odpustnice za tiste, ki so vstopili v ustanovo pred 14. letom starosti in so ob svojem času vstopili v družbo. Za odrasle je prosil in prejel posebno dovoljenje. Za sedaj omejuje svojo prošnjo za odpustnice ad Episcopum Dioecesanum in ne prosi za odpustnice ad quemcumque Episcopum, to je privilegij, ki naj bi ga po Tridentinskem cerkvenem zboru podeljevali posamično in poimensko. V ta namen navaja odlok Svete kongregacije za koncil, ki je namenjen vsem predstojnikom redov: Koncilska kongregacija meni, da redovni predstojniki svojemu podložniku redovniku, ki je za to usposobljen in želi prejeti svete redove, lahko izdajo odpustnice za škofa lastne škofije, se pravi samostana, kjer prebiva. Ta odlok, se zdi, da velja tudi za ustanovo preprostih in običajnih pravil, zato ustanovitelj v § 6, št. 5. predlaga člen, ki bi se glasil: Kar se tiče svetih redov, jih bodo člani prejeli od krajevnega škofa v smislu odloka Klementa VIII. z dne 15. marca 1596.

Ta razlaga se mi zdi zadostna, saj je na voljo cela vrsta razprav in tiskanih informacij posameznih ordinarijev, kjer je mogoče dobiti dodatne informacije. Sicer pa opombe dajejo izhodišče za spremembe, ne da bi se spuščali v razprave, ki bi zahteval dolgo in odvisno delo. Sicer pa bo velečastiti uradnik te kongregacije, ki se je, kakor povzemamo iz njegovega poročila, osredinil na študij konstitucij, lahko poročal zbranim očetom podrobnosti, ki naj bi jih vsebovale spremembe. Nazadnje duhovnik Bosko prosi za dokončno odobritev po večletni preizkušnji in razgovorih in v ta namen izrecno izjavlja, da bo upošteval kakršno koli opombo, popravek, izboljšavo, nasvet, ki bi jih v svoji vzvišeni modrosti mogli predložiti ali tudi preprosto svetovati v večjo Božjo slavo in v korist duš. Tako upa, da se bo lahko sporazumel s krajevnimi ordinariji in bo lahko v miru nadaljeval svoje razgovore o zunanjih misijonih. V tem smislu bi predlagali široko zamišljen obrazec, s katerim bi predložili prevzvišenim eminentam, ki jih odlikujejo odlične izkušnje, da bodo mogle dodati vse časne in dokončne odločitve, ki jih bodo imele za umestne.

Dvom, povzetek in dekreti – latinska besedila v MB X, str. 926–930.

Št. IX.

POROČILO ŠKOFA IZ VIGEVANA

J. M. J. Vigevano, 21. februarja 1873

Ime duhovnika don Janeza Boska že več let odmeva polno spoštovanja in zadovoljstva po celem Piemontu. Vsi ga občudujejo zaradi dobrodelnosti, ki se kaže v tem, da zbira v svojih oratorijih mladino, da širi tisk, ki ga tudi izobraženi ljudje radi berejo, da vzga-

ja mlade za duhovniške poklice. Njegovi cerkveni zavodi v Liguriji in Piemontu, kjer z dobrimi šolami širi disciplino, so priče tega. Mnoge škofije, zlasti še moja, so prav iz don Boskovih zavodov dobile odlične duhovnike.

Moje pričevanje ni potrebno, ker don Boskova dela govorijo sama zase. Vendar nam je zelo drago, da izrabimo ta dokaz globokega občudovanja iz hvaležnosti, ki ju čutimo do duhovnika, ki ga je Gospod poslal v čast katoliškega duhovništva in v korist vsega človeštva.

Menimo, da bo v veliko korist vere in vse družbe, če ga bomo podpirali v njegovem namenu, da bi dal trdnost svoji družbi, ki jo je ponovno blagoslovil čudoviti papež Pij IX. + peter Jožef, škof

Naslednja poročila so latinska v MB X, str. 930–934.

Št. XIII.

OCENA VELEČASTITEGA KONZULTORJA

To dobrodelno ustanovo, ki ima za cilj vzgojo revne mladine, je kot ustanovo preprostih zaobljub odobril Sveti sedež z odlokom dne 1. marca 1869, odložil pa je za primernejši čas odobritev konstitucij. Skupaj z ustreznim odlokom je bilo o njih izrečenih 13 pripomb. Sedaj vrhovni predstojnik prosi Sveti sedež za dokončno potrditev konstitucij, v katere so bile vključene omenjene pripombe (tako trdi on v spomenici v prilogi na strani 9), kolikor to dopušča cilj in pravila družbe.

To prošnjo podpira več priporočilnih pisem škofov, čeprav nekateri izražalo svoje zadržke. Tako na primer monsinjor nadškof iz Genove in zlasti monsinjor nadškof turinski, ordinarij matrne hiše.

Ko sem pregledoval imenovano knjigo konstitucij, sem želel najprej ugotoviti, koliko so bili upoštevani popravki, ki jih je zahteval Sveti sedež. Nemalo sem se začudil, ko sem ugotovil, da je bila večina izmed njih opuščena ali zavrnjena z bolj ali manj sprejemljivimi razlogi vrhovnega predstojnika v tako imenovani izjavi pravil, ki je priložena k prošnji.

1. Bilo je rečeno (Animad. 3), da so zaobljube, ki se delajo v družbi, pridržane Svetemu sedežu, in bilo je ukazano, da se iz konstitucij črta pravica, da jih odvezuje vrhovni predstojnik. – To ni bilo upoštevano v nobenem pogledu, kakor je razvidno s strani II, št. 7. – Pretveza za to (Izjava) je navada v drugih družbah, kar pa nima zadostne osnove. Če so nekatere družbe dobile tako pooblastilo, je to izjema od splošnega pravila in je ni mogoče jemati kot primer za posnemanje.

2. Vrhovnemu predstojniku niso dali pooblastila za izdajanje odpustnic za podeljevanje svetih redov, zato so zahtevali, da se tudi ta točka briše iz konstitucij. Sedaj so se besede v konstitucijah spremenile, pojavil pa se je člen, ki v bistvu potrjuje isto in dodaja še več, se pravi, da bodo pripravniki na duhovništvo prejeli posvečenje po navadah drugih redovnih družb (str. 16, št. 4), ki so kakor stari redovi. V potrdilo so navedena pravila Marijinih oblatov, Družba za misijone, rosminijanci, ki so dobili to pravico. Vrhovni predstojnik družbe, o kateri je sedaj govor, je že prejel od Svetega sedeža nekaj tovrstnih dovoljenj, da je izdal odpustnice za omejeno število svojih pripravnikov. Vendar se ne zdi primerno, da bi to dovoljenje vpisovali med splošne privilegije v konstitucije.

Poleg tega pa izjema od splošnega pravila, ki je bila podeljena drugim družbam, ne more biti razlog za posnemanje in zgled; proti temu je velik odpor nekaterih ordinarijev, zlasti še monsinjorja nadškofa v Turinu, ki je ordinarij matrne hiše in se opira na razloge, ki jih je treba upoštevati, kot bomo videli na koncu. Zato je mnenje, da je treba obdržati pripombo, kot je bila že izrečena.

3. Zahtevalo se je, da se prepusti razsodbi Svetega sedeža v smislu svetih kanonov odujevanje imetja in glede dolgov. Te zahteve v konstitucijah ni. Predstojnik pravi, da bo to upošteval, vendar pa tega ne bo omenjal v konstitucijah iz strahu pred posegom civilne oblasti. Toda zdi se, da tak razlog ni zadosti. Poleg tega bi lahko isto zahtevalo toliko združenj v Italiji in v drugih deželah, kjer država noče priznati redovnih združenj. Saj ni nikakršne obveznosti, da bi tiskali konstitucije in jih v celoti predložili državi.

4. Privolitev Svetega sedeža (pripomba 7) poleg privolitve ordinarijev se zahteva tudi za ustanavljanje novih hiš in prevzemanje vodstva semenišč. Nikjer ni sledu o potrebi take privolitve, vrhovni predstojnik odgovarja kot zgoraj in navaja bojazen pred državno oblastjo. Na to je treba odgovoriti kot zgoraj, se pravi, da ta razlog ni zadosten in se je zato treba držati 7. pripombe, kot to zahteva Apostolska konstitucija.

5. Rečeno je bilo (Pripomba 8), da naj se člani več kot eno uro na dan posvečajo premišljevalni molitvi in da naj opravijo deset dni duhovnih vaj na leto. Sedaj se bere, da bodo opravljali vsaj eno uro premišljevalne molitve in vsaj šest dni duhovnih vaj (str. 32, št. 3).

6. Bilo je rečeno (Pripomba 9), da ni mogoče odobriti vpisa tujih oseb v družbo v smislu tako imenovanega posinovljenja. Sedaj pa vrhovni predstojnik meni, da bi bilo zelo koristno tako za družbo kakor za vero, če bi to posinovljenje ohranili (tako se glasi citat). Vendar dodaja, da je pripravljen to umakniti, če bo tako želel Sveti sedež. – Ker ni nobenega novega razloga, da bi spremenili to pripombo, menimo, da naj se tako posinovljenje popolnoma odstrani iz konstitucij, tudi iz dodatka, kjer je bilo predloženo.

7. Obrazec za izpoved zaobljub ni bil spremenjen (str. 35) v smislu 10. pripombe, kjer je bilo rečeno, da naj se postavi ime vrhovnega predstojnika, kateremu se delajo zaobljube.

8. Določeno je bilo (Pripomba 11), da naj vrhovni predstojnik na vsaka tri leta predloži poročilo o stanju družbe Kongregaciji za škofe in redovnike. Niti te pripombe niso upoštevali, češ da je prenevarno zaradi državne oblasti.

Verjetno bi bila moja dolžnost, da ne bi raziskoval naprej še drugih delov konstitucij, dokler predstojnik ne bi vnesel zaukazanih popravkov. Da pa bo mogel predložiti popravljene konstitucije Svetemu sedežu, sem menil, da bi bilo koristno, da bi natančno pregledal preostale dele, o katerih imam naslednje pripombe.

9. Statuti se na splošno imenujejo regule (pravila). Dobro bi bilo, če bi ta izraz nadomestili z besedo konstitucije, kajti regule naj bi se ne dajale modernim ustanovam.

10. Sveti sedež nima navade potrjevati predgovorov h konstitucijam. Zato predlagam, da naj se odstrani predgovor in sklep z zgodovinskim pregledom (str. 3 ad 7).

11. Prav tako naj se odstrani opomba (str. 9), da naj med dobrim tiskom širijo Katoliško branje, Knjižnico za mladino in druge knjige iz zavodove tiskarne. To bi bilo preveč podobno knjigotrškemu oglasu in tiha potrditev knjig, ki so bile tiskane ali še bodo tiskane, pa jih Sveti sedež ni odobril.

12. Predlagamo popolno izločitev omembe, ki se večkrat ponavlja o državljanskih pravicah in o podvrženosti članov državnim zakonom (str. 10, št. 2; str. 11, št. 6; str. 26, št. 2).

13. Navodilo za izpolnjevanje zaobljube uboštvu ni niti jasno niti natančno. V več točkah je celo nasprotno zakonom Svetega sedeža za ustanove preprostih zaobljub, in to tako daleč, da je uprava premoženja članov in prejemanje sadov imetja v rokah vrhovnega predstojnika (str. 11, št. 5). Zdi se, da bi bilo pametno vnesti obrazec, ki so ga sprejele mnoge ustanove in zlasti se očetje maristi (*Collectanea*, str. 859).

14. Rečeno je, da naj kleriki in duhovniki ohranijo svoje preproste beneficije (str. 10, št. 4; str. 11, št. 5), ki jih bodo upravljali in uporabljali po presoji vrhovnega predstojnika. Čeprav tu ne gre za red, pa vendarle lahko po analogiji sklepamo, da je to v nasprotju s svetimi kanoni, ki štejejo vstop v red kot neizrečeno odpoved. Mislili bi lahko, da bi duhovniki in kleriki s preprostimi beneficiji te izgubili vsaj po večnih zaobljubah, razen beneficijev, ki bi mogli pripadati lastni družini.

15. Vrhovnemu svetu (str. 18, št. 6) se pripisuje pravica spreminjati konstitucije. – Toda potrditev mora priti od Svetega sedeža.

16. Predpisuje se (str. 13, št. 6) odkrivanje vesti tako daleč, da podložniki ne skrivajo svojemu predstojniku nobene skrivnosti svojega srca. To je treba omejiti samo na zunanjo izpolnjevanje konstitucij in na napredovanje v krepsti, vendar tudi to samo kot možnost.

17. Starost vrhovnega predstojnika je določena na samo 30 let namesto na 40, kakor to zahtevajo kanonični zakoni.

18. Ni določena starost vrhovnih svetovalcev niti magistra novincev. Imeti morajo 35 let in pet let zaobljub za prve in deset let za drugega.

19. Izvolitev vrhovnega predstojnika je zelo nekanonična. Pisno, z večino glasov, z ožjo izvolitvijo, ki se je udeleži samo nekaj navzočih volivcev hiše, kjer se opravljajo volitve. Menimo, da bi bilo dobro predpisati volitve tako vrhovnega predstojnika kakor tudi svetovalcev z absolutno večino glasov navzočih volivcev, kot je to predpisano s Tridentskim cerkvenem zborom.

20. Občni zbor je sestavljen iz ravnateljev in vseh sobratov z večnimi zaobljubami hiše, v kateri se opravljajo volitve. Ni nikakršnega razloga za to prednost, zaradi katere bi se lahko pritoževali sobratje z večnimi zaobljubami iz drugih hiš. Zato bi bilo bolje, da bi bil občni zbor sestavljen kot po navadi: iz vrhovnega predstojnika, ravnateljev hiš in predstavnika vsake hiše in bi bili izvoljeni z absolutno večino od sobratov hiše.

21. Vrhovni svet (tako se imenuje z dvoumnim in neprimernim imenom generalni svet) se zdi, da je sestavljen iz sedmih članov, od katerih se samo trije imenujejo svetovalci; ti trije in rektor ali vrhovni predstojnik ter prefekt, ekonom in duhovni voditelj ali katehet. Vsi so udeleženi pri vodstvu družbe, ni pa rečeno, ali z odločilnim glasom. Štiri imenuje ustanova, dva pa rektor, in to samo za eno leto. Menimo, da kolikšno naj bo že število svetovalcev, ki sestavljajo svet, morajo sodelovati z odločilnim glasom, vse mora izvoliti občni zbor, kot je rečeno zgoraj, imenujejo naj se svetovalci in stanujejo naj skupaj z vrhovnim predstojnikom v isti materni hiši. Nič pa ne ovira, da si vrhovni predstojnik v svetu med svetovalci izbere zgoraj omenjene nosilce služb.

22. Običajno vrhovni predstojnik določi namestnika, ki v primeru smrti vrhovnega predstojnika vodi družbo do naslednjih volitev. Prav tako je običajno, da je ta služba ena izmed najbolj pomembnih v družbi in jo opravlja najstarejši, najpomembnejši ali kdo po kakem drugem vrstnem redu poleg starostnega.

23. Samo vrhovni predstojnik pripušča v noviciat in k zaobljubam ter odpušča novince.

Rečeno pa je, da lahko, če hoče, vpraša za svet sobrate matrne hiše (str. 28 in 29), vendar brez vmešavanja vrhovnega sveta (str. 29, št. 3). Prav tako sam imenuje rektorje hiš in na splošno je njegova oblast zelo neodvisna.

Toda Sveti sedež pušča odločitev o pripuščanju v noviciat in k zaobljubam vrhovnemu svetu, prav tako odpuščanje novincev in članov z zaobljubami, imenovanje rektorjev posameznih hiš in glavnih voditeljev družbe.

24. Lahko se ustanovljajo hiše s samo dvema redovnikoma, katerih eden mora biti duhovnik (str. 26, št. 4). To število je premajhno in izkušnja kaže, da so take hiše zelo nevarne. Zdi se, da bi bilo bolje, da bi bili trije ali štirje, izmed njih vsaj dva duhovnika.

25. Predloženo je, da naj bo magister novincev duhovni voditelj ali katehet, ki bi poleg tega, da je vrhovni svetovalec (str. 17, št. 1), skrbel tudi za duhovne potrebe ne samo članov družbe, temveč tudi za druge osebe v zavodu. – Mnenja smo, da magister novincev ne sme opravljati nobene druge službe, niti naj ne bo član sveta, katerega pa se mora udeleževati s posvetovalnim glasom, ko gre za noviciat in novince.

26. Manjka pravilnik za noviciat. Bilo bi umestno predpisati izpolnjevanje konstitucije Regularis disciplinae Klementa VIII. in drugih cerkvenih zakonov v tej tako pomembni stvari, zlasti glede zbiranja novincev v hiši noviciata, njihove popolne odmaknjenosti od zunanjih oseb, kakor tudi od redovnikov z zaobljubami, njihove izključne zaposlitve z pobožnimi vajami, ne da bi jih smeli pod kakršnimkoli pogojem pošiljati v posamezne hiše in jih zaposliti z nalogami ustanove.

27. Prav tako manjka pravilnik za študij pripravnikov za duhovništvo. Iz poročil nekaterih škofov je razvidno, da pripravniki, ki so jih oni izpraševali, niso zadosti pripravljeni, kar tudi ni čudno, če morajo kleriki v času študija skrbeti tudi za gojence. Predlagamo, da naj kleriki po dveh letih filozofije vsaj štiri leta študirajo teologijo v kakem zavodu družbe ali v kakem semenišču, kjer ne bi bili zaposleni z dejavnostmi družbe. Duhovniško posvečenje lahko prejmejo samo potem, ko so naredili večne zaobljube, in škofje naj imajo pravico, da jih pred posvetitvijo podvržejo ustreznim izpitom.

28. Zapisano je (str. 16, št. 2), da bodo duhovniki v tem, kar se tiče podeljevanja zakramentov, pridiganja in duhovniških opravil, podrejeni škofom ‚prout regulae societatis patientur‘ (kolikor dovoljujejo pravila družbe). Menimo, da je treba te besede odstraniti, ker bi lahko postale kamen spotike med družbo in škofi. Namesto izbrisanih besed bi postavili: po kanonskih predpisih.

29. Iz konstitucij naj se brišejo besede o privolitvi staršev za vstop v družbo, četudi je zaradi previdnosti pametno, če tako ravnamo (str. 30, št. VI).

30. Poleg obleke in preskrbovalnine za čas noviciata naj novinci plačajo tristo lir na koncu noviciata pred izpovedjo zaobljub. – Verjetno bi bilo pametno izpustiti to točko, za katero se zdi, da je proti kanonskim pravilom, kar se tiče moških (str. 30, št. 8).

31. Prav tako kanonična pravila zahtevajo, da pripravniki pred preobleko in novinci pred prvimi zaobljubami naredijo deset dni duhovnih vaj in ne samo nekaj dni (str. 33).

32. Od pripravnikov se ne zahteva drugo zdravstveno stanje kot samo sposobnost, da izpolnjujejo konstitucije v času noviciata. – Verjetno bi bilo dobro, če bi dodali z utemeljenim upanjem, da jih bodo izpolnjevali tudi po zaobljubah, ko bodo za to obvezani (str. 30, št. 7).

33. Zapisano je (str. 31, št. 2), da se morajo člani družbe spovedovati pri spovednikih, ki jih določa vrhovni predstojnik. Za večjo svobodo vesti se navadno določa več spovednikov, za vsako hišo vsaj dva ali trije, ne všteti rektorja.

34. Mogoče bi bilo dobro, če bi omenili, da morajo biti spovedniki za člane družbe in tudi za gojence potrjeni od škofa.

35. Za tožbo pred civilnim sodiščem je potrebno dovoljenje Svetega sedeža (str. 24, št. 15).

36. Poleg volilnega vrhovnega zbora na dvanajst let zahteva Sveti sedež tudi zbor na tri leta, da se obravnavajo najbolj nujna vprašanja ter da zapisnike zbornih kapitljev in vsebino razprav pošljejo na kongregacijo za škofo in redovnike, da jih pregledajo in odobrijo.

37. Ne zdi se primerno, da bi pustili v konstitucijah dovoljenje, da lahko vrhovni predstojnik (str. 33, št. 8) daje odvezo od zaobljub, če se mu to zdi primerno, za neomejen čas, in od duhovnih vaj, ki so predpisane s konstitucijami. To tem bolj, ker ta oprostitev velja tudi za letne duhovne vaje in duhovne vaje, ki so predpisane za preobleko in pred zaobljubami (str. 32, in 33, št. 7 in 8).

38. In končno, po moji sodbi, ki jo podrejam sodbi predstojništva, bi bilo dobro, če bi te konstitucije, preden bi jih predložili v odobritev Svetemu sedežu, temeljito popravili v smislu izrečenih popravkov. Mogoče bi bilo tudi dobro, da bi jih, preden jih bodo dokončno potrdili, nekaj časa izpolnjevali zlasti v tistem delu, ki se tiče noviciata in študija. Fr. R. Bianchi, iz Reda pridigarjev, konzultor

Rim, 9. maja 1873

N. B.: V podporo svojemu gledanju na stvari velečastiti konzultor podaja nekaj odstavkov iz enega izmed pisem turinskega nadškofa, ki je ponatisnjeno v celoti v št. 5.

Št. XIV.

POVZETEK PREJŠNJIH OPOMB O KONSTITUCIJAH, KI JIH JE PREDSTAVIL LETA 1873,
KI SO JIH IZROČILI DUHOVNIKU DON JANEZU BOSKU

Trinajst pripomb iz meseca marca 1869 je bilo v novem predlogu konstitucij večinoma opuščениh. Vsekakor se zahteva, da jih je treba nujno upoštevati. Izražen strah zaradi težav s strani civilne oblasti, ki se navaja kot razlog, da pripombe niso bile upoštevane, ni zadosten razlog za opustitev, kajti v toliko konstitucijah raznih ustanov v Italiji so jih vnesli, ker ni nikakršne potrebe, da bi konstitucije pregledala državna oblast.

1. Ker Sveti sedež nima navade potrjevati konstitucij s predgovorom in zgodovinskim pregledom ustanove, naj se oboje izpusti.

2. Treba je opustiti posebno omembo dobrega tiska, ker bi lahko pomenil molče in predhodno izrečeno odobritev že natisnjenih knjig, kakor tudi tistih, ki bi se tiskale v prihodnje, pa jih Sveti sedež ni dobil v pregled.

3. Opustiti je treba ponovno omenjanje državljanskih pravic in podvrženosti državnim zakonom (str. 10, št. 2; str. 11, št. 6; str. 26, št. 2),

4. Treba je postaviti bolj jasno in točno pravilo za izpolnjevanje obljube uboštva, kot jo navaja *Collectanea S. C. Episcoporum Regularium* št. 859.

5. »Kleriki in duhovniki naj ohranijo preproste beneficije« (str. 10, št. 4, str. 11, št. 5) ni v skladu z rodovniškim duhom. Naj se določi, da zapadejo po opravljenih večnih zaobljubah, razen beneficijev, ki bi bili last družine.

6. Pravica spreminjanja konstitucij, o čemer govori stran 18, št. 6, je pogojena s potrditvijo, ki si jo pridruže Sveti sedež.

7. Odkrivanje vesti (str. 13, št. 6) kot obvezna dolžnost se ne dopušča, kvečjemu se lahko nanaša na zunanje izpolnjevanje konstitucij in na napredek v kreposti.

8. Kanonična starost vrhovnega predstojnika je štirideset let in kanonična starost svetovalcev 35 let in vsaj pet let zaobljub, kanonična starost magistra novincev 35 let in vsaj deset let zaobljub.
9. Volitve vrhovnega predstojnika in vrhovnih svetovalcev naj opravijo pričujoči volivci z absolutno večino glasov in ne drugače.
10. Občni zbor naj bo sestavljen tako, kakor je to navada v vseh redovih. Nikakor mu ne smejo pripadati sobratje z večnimi zaobljubami hiše, v kateri se opravljajo volitve.
11. Vse svetovalce vrhovnega sveta mora izvoliti občni zbor in morajo bivati skupaj z vrhovnim predstojnikom.
12. Nenavadno je, da bi vrhovni predstojnik določal osebo, ki bi ga nadomeščala po njegovi smrti do sklica novega občnega zbora. Navada pa je, da ga nadomešča eden izmed vidnejših članov vrhovnega sveta.
13. Sveti sedež ima navado, da prepušča vrhovnemu svetu pripuščanje in odpuščanje novincev in sobratov z zaobljubami, imenovanje krajevnih predstojnikov in glavnih služb v družbi. Proti tej navadi so postopki na strani 28 in 29 v št. 1, 2, 3.
14. Za odpiranje novih hiš sta dva člana premalo (str. 26, št. 4), biti morajo vsaj trije ali štirje in od teh vsaj dva duhovnika.
15. Magister novincev ne sme opravljati druge službe in nikakor ne more biti duhovni voditelj ali katehet, ki ima več opravil (str. 17, št. 1; str. 28, št. 12).
16. Popolnoma je izostal pravilnik za noviciat. V njem je treba podati navodila konstitucije Regularis disciplina Klementa VIII. in druga kanonična navodila. Posebno pomembno pa je skupno bivanje novincev v posebni hiši, popolna ločitev novincev od sobratov z zaobljubami in njihova edina zaposlitev z zgolj pobožnimi vajami, ne da bi jih mogli zaposliti z delom ustanove.
17. Prav tako ni pravilnika za študij. Kdor hoče postati duhovnik, se mora posvetiti štiri leta študiju teologije v kaki posebni hiši ustanove ali v kakem semenišču, ne da bi se pri tem posvečal delu ustanove.
18. Kjer je na strani 16, št. 2 zapisano ‚prout regulae societatis patientur‘, naj se napiše ‚juxta praescripta SS. Canonum‘.
19. Privolitev staršev za vstop v ustanovo je sicer zelo koristna, vendar se je ne sme dati v konstitucije kot pogoj za vstop (str. 30, št. VI).
20. Plačilo, o katerem govori stran 30, št. 8, je nekaj novega za moške ustanove. Bolje je, da se izpusti.
21. Na strani 33, št. 7 naj namesto ‚aliquot dies‘ stoji ‚per decem dies‘.
22. Zakaj na strani 30, št. 7 pravi, da se zdravje zahteva za čas noviciata? In potem?
23. Navadno se za večjo svobodo spovedancev predpisuje dva ali tri spovedniki vsaki hiši. Naj se črta eden, kot je na strani 31, št. 2.
24. Dobro bi bilo pripisati, da naj bodo spovedniki tako gojencev kot sobratov potrjeni od ordinarija.
25. Za pravdo pred civilnim sodiščem je potrebno dovoljenje Svetega sedeža: stran 24, št. 15.
26. Poleg dvanajstletnega zbora za volitve naj se opravi na vsaka tri leta generalni kapitelj za obravnavo najpomembnejših zadev ustanove. Zapisnike tega in onih je treba poslati Sveti kongregaciji za škofo in redovnike v pregled in odobritev.
27. Ne zdi se primerno, da bi imel vrhovni predstojnik oblast odvezati koga od dolžnosti duhovnih vaj.

28. Kar se tiče izraza na strani 16. št. 4 o svetih redovih in besed ‚videlicet ex privilegiis Congregationum quae tamquam Ordines regulares habentur‘, ki vsebuje pooblastilo predstojnika, da izdaja odpustnice, je odklonjeno. To pooblastilo bi nasprotovalo pooblastilo ordinarijev in bi pomenilo izjemo od splošnega zakona. Nekaj redkih pooblastil ne more biti precedens, zlasti še ne, če se s tem ne bi strinjali vsi škofje. Ker pa ni rednega noviciata in redno urejenega teološkega študija, bi eno in drugo pomenilo resno oviro za podobna pooblastila.

Št. XV.

POVZETEK DRUŽBE SVETEGA FRANČIŠKA SALEŠKEGA 23. FEBRUARJA 1874

Ta dobrodelna družba je stara 33 let. Rodila se je in se razvijala v zelo burnih krajevnih okoliščinah in v časih, v katerih so hoteli odpraviti vsako versko uredbo in zlasti še oblast vrhovnega poglavarja Cerkve papeža. To so bili časi, ko so razgnali vse redovnike in redovnice iz njihovih bivališč, ko so razpustili kolegiate cerkve ter zasegli vse imetje semenišč in škofovskih miz. Časi, v katerih so tako rekoč izbrisali duhovniške in redovne poklice. Sedaj šteje tristo trideset članov duhovnikov, klerikov in laikov. Odnosi družbe s cerkveno oblastjo. Pred Cerkvijo je položaj družbe naslednji: Nikdar ni bilo storjeno nič brez dovoljenja in odobritve cerkvenega predstojništva. Nikdar, kolikor je znano, se nobena cerkvena in civilna oblast ni pritoževala ne nad kakim članom ne nad upravo družbe.¹⁷² Leta 1852 je krajevni škof v Turinu mons. Franson odobril pravila družbe in leta 1858 je sedaj vladajoči papež Pij IX., globok poznavalec današnje krščanske vzgoje mladine, nakazal osnovo za redovna pravila. Leta 1864 je Kongregacija za škofove in redovnike s posebnim odlokom pohvalila to družbo in me postavila za njenega dosmrtnega predstojnika. Temu odloku so bile dodane opombe, trinajst po številu, ki naj bi jih sprejeli v pravila. Leta 1869 smo po nasvetu svetega očeta vložili prošnjo za dokončno potrditev družbe. Konzultor ni izrekel posebnih opazk, pač pa je po tajniku mons. Svegliattiju opozoril na upoštevanje trinajstih opomb iz leta 1864. Nato so 1. marca 1869 izdali odlok o dokončni potrditvi družbe. Odpustnice so bile dovoljene vsem, ki so pred 14. letom starosti vstopili v ustanove družbe. Za starejše smo vlagali prošnje, ki so bile uslišane. Da bi uspešno se razvijajoči družbi dali stalno obliko, smo 1873 vložili prošnjo za njeno dokončno potrditev. Proti pričakovanju je konzultor dodal 28 pripomb, čeprav pri predhodnem odloku ni bilo niti enega pomisleka. Kljub temu smo storili vse, da smo

¹⁷² Ne dolgo tega mi je neka ugledna in vplivna oseba prijateljsko dejala: »Nekdo mi je rekel, da vaši kleriki in duhovniki ne študirajo.« Odgovoril sem, da je veliko naših duhovnikov izdalo literarna dela in knjige verske vsebine, ki so se zelo razširile in so jih mnogi zelo pohvalili. Imamo 150 članov, od teh jih je 130 opravilo javne izpite in so dobili potrdilo in diplomu o opravljenih izpitih. Toda prijatelj je nadaljeval: »Ne mislim na tiste, ki so že opravljali službe v šolstvu, temveč na preproste klerike. Rečeno je bilo, da zelo povprečno opravljajo izpite.« Prosil sem ga, da bi overovil izpite, ki so jih naredili na škofijski kuriji v Turinu od leta 1850 do 1870, to je v času, ko je bila družba odobrena in mi je cerkveni predstojnik svetoval, naj opravljajo izpite doma. Prijatelj je stvari preveril in mi odgovoril takole: »Najsi govorijo že karkoli, imajo salezijanski kleriki, kakor to razberemo iz škofijskih zapisov od leta 1850 do 1870, vsi optime et fere optime.« Neka druga dobrohotna oseba mi je prav tako rekla: »Kaj naj odgovorim na to, da je veliko vaših članov z večnimi zaobljubami zapustilo družbo in da so vzrok velikih nevspešnosti nekaterih škofov?« Odgovoril sem mu, da do sedaj – in ta do sedaj velja do 23. februarja 1874 – ni izstopil iz družbe noben član z večnimi zaobljubami. Moramo izvzeti samo enega, ki je bil v družbi kot laik in je želel vstopiti v Družbo Jezusovo, kjer sedaj deluje v duhovniškem apostolatu.

vsebinsko pripomb vnesli v konstitucije in jih toliko prilagodili, da niso bile nasprotno namenu družbe v tem, kar se tiče noviciata in študija teologije. Odpustnice so bile dovoljene v smislu odloka Klementa VIII.

Konstitucije. Čeprav smo konstitucije skoraj v celoti izpolnjevali, smo jih vendar delno spremenili zaradi izkušnje in zaradi navodil, ki smo jih prejeli od Kongregacije za škofe in redovnike. Zadnja izdaja, ki je bila natisnjena v tiskarni Propagande, povzema vse spremembe, ki so bile vpeljane v raznih obdobjih, razen nekaterih redkih, ki smo jih samo malo predrugačili, da ne bi bile proti cilju ustanove.

Odnosi do škofov

Do sedaj se ni zgodilo, da bi bil kak škof nasproten tej družbi. Naprosili smo 44 škofov, da bi dali svoja priporočilna pisma. Vsi so se rade volje odzvali in izrekli velike pohvale. En sam, sedanji turinski nadškof je menil, da je treba svetovati nekaj sprememb, in to izrazil Kongregaciji za škofe in redovnike. Te pripombe smo upoštevali in jih vnesli v zadnjo izdajo konstitucij. Vendar smo ostali z vsemi v najbolj pristržnih odnosih. V tem trenutku imamo več kot 50 prošenj iz raznih škofij tako Italije kakor Azije, Afrike in Amerike, za odprtje naših ustanov.

Približno 115 naših gojencev vsako leto vstopa v duhovniški stan in jih pošiljamo v škofije raznim škofom, kar jim je v veliko pomoč zlasti v današnjem pomanjkanju duhovnikov v njihovih škofijah. Skoraj tri četrtine sedanjih duhovnikov turinske nadškofije in učiteljev v semeniščih je bilo gojencev naših šol. Podobno velja tudi za druge škofije. Poleg tega še več kot 50 salezijanskih duhovnikov nenehno deluje kot pridigarji duhovnih vaj, misijonov, tridnevnic, devetdnevnic in kot spovedniki v bolnišnicah, dobrotelnih ustanovah, v ječah, na podeželju in po mestih raznih škofij. Drugi so zaposleni s sestavljanjem slovarjev, knjig, s čiščenjem italijanskih, grških in latinskih klasikov. Vse to je razvidno iz del, ki so jih objavili v raznih obdobjih, skupaj s Katoliškim branjem, ki izhaja že 22. leto¹⁷³, in Knjižnico klasikov, ki jih izdajamo že 6 let.

Toda pri pisanju in tiskanju teh knjig, širjenju tega in drugega tiska, kakor tudi s pridiganjem in poučevanjem krščanskega nauka družba ni imela drugega cilja kot podpirati in braniti avtoriteto vrhovnega poglavarja cerkve med manj premožnimi družbenimi sloji in zlasti še med ogroženo mladino (Pravila pogl. I in VI).

Pred državo

Pred državo smo imeli vedno mir, ker so nas šteli za miroljubne državljane. Da bi zadovoljili šolsko oblast, se trudimo, da bi naši učitelji imeli državne diplome.

Vsi prijazno gledajo na družbo, ki se trudi za ogroženo mladino s tem, da jo izobrazuje, navaja k učenju, priučuje v kaki obrti z namenom, da bi si sami pošteno služili svoj kruh, kar pomeni obvarovati jo pred nevarnostjo kraje, pred ječami in narediti iz mladih dobre državljane in – mi bomo rekli – dobre kristjane.

¹⁷³ Pod imenom Katoliško branje razumemo mesečno izdajo zvezkov po 108 strani. Število naročnikov ni bilo nikdar manjše od deset tisoč. Med pisci zbirke lahko najdemo imena salezijancev in med naslovi knjig Zgodbe Svetega pisma, Cerkveno zgodovino, Zgodovino Italije, Katoličana, poučnega o svoji veri, Aritmetiko, Metrični sistem, Donat, grške, latinske in italijanske slovnice, latinske slovarje in še veliko drugega. Število knjig, ki so šle med italijansko ljudstvo v tridesetih letih, dosega približno šest milijonov.

Hiše družbe

Cerkva, domov za vzgojo in zavetišč je sedemnajst.

1. Najstarejša hiša je ustanova v Turinu z naslovom *Oratorij sv. Frančiška Saleškega*, sestavljena iz notranjih in zunanjih gojencev. Notranjih gojencev ali konviktovcv je kakih 850. To so rokodelci in dijaki. Tu je celoten sklop šol od ljudskih šol, gimnazije, liceja do filozofskega in teološkega tečaja. Vsi učitelji so člani salezijanske družbe. Obrtniki imajo čevljarstvo, krojaško, kovaško, mizarstvo, pohištveno, pekovo, knjigoveško in tiskarsko delavnico z litografijo, stereotipijo in bakroreštvom ter šolo za glasbo, risanje in klobučarstvo.

K temu moramo še dodati tečaj za celotno vojaško godbo, pri kateri sodelujejo tako notranji kakor zunanji gojenci. Poučujejo še igranje na klavir, harmoniko, harmonij, orgle, kakor tudi pihala in godala. Kakih 600 jih obiskuje šole in cerkev kot zunanji gojenci. Ti so po navadi v mestu najbolj poredni in jih zato nočejo sprejeti v javne šole. Nad 800 jih obiskuje večerne šole. Ti se učijo tudi glasbo, petje, verouk, pisanje, branje, italijanščino, grščino, latinščino in francoščino, slovnico teh jezikov, aritmetiko, metrični sistem in druge predmete, ki so potrebni, da kdo živi kot pošten državljani in dober kristjan.

2. Tam je cerkev sv. Frančiška Saleškega in Marije Pomočnice, ki pritegujeta čez tisoč mladih.

Praznični oratoriji v Turinu

3. Praznični oratorij sv. Frančiška Saleškega v župniji svetega Simona in Juda s 600 gojenci.

4. Praznični oratorij sv. Jožefa v župniji svetega Petra in Pavla s 700 gojenci.

5. Praznični oratorij sv. Alojzija Gonzage v župniji San Massimo s 700 udeleženci.

6. Praznični oratorij Angela varuha v župniji Santa Giulia z 200 dečki.

7. Duhovno oskrbujemo tudi dom, imenovan Družina sv. Petra, kjer se zbirajo ženske, ki prihajajo iz ječ. Teh je 60.

8. Delavnica sv. Jožefa, kjer hodijo v šolo in so zaposlena dekleta v stiski. Teh je 100.

9. Nov Zavod-konvikt Valsalice za meščanske sinove. Teh je 60.

10. V Lanzu v Turinski pokrajini je zavod-konvikt z 200 notranjimi in 300 zunanjimi gojenci.

11. V Borgu san Martino pri Casaleju je Zavod sv. Karla kot malo semenišče casalske škofije, brez katerega je bila že 25 let, kajti škofijsko malo semenišče je zasedla država. Zavod ima 500 gojencev.

12. V Sampierdareni pri Genovi je zavod z imenom Zavetišče sv. Vincencija, kjer je zbranih kakih 100 revnih dečkov, ki se učijo različnih obrti kakor v oratoriju v Turinu. Tu je tudi dnevna in večerna šola za zunanje in prostorna cerkev, kjer se včasih zbere več tisoč ljudi.

13. V mestu Varazze v škofiji Savona je zavod-konvikt, kjer število notranjih in zunanjih gojencev dosega 700.

14. V Cogoletu v isti škofiji so na voljo javne šole s kakimi 200 učenci. Hkrati se pomaga župniku pri dušnem pastirstvu.

15. V Alassiju v škofiji Albenga je občinski zavod z 200 konviktovc in 400 zunanjimi gojenci.

16. Od salezijanske družbe je odvisna tudi Hiša Marije Pomočnice, ustanovljena s pri-

volitvijo cerkvene oblasti v Morneseju, v škofi ji Acqui. Namen te družbe je pomagati deklicam tako kot salezijanci dečkom. Redovnic je že 40 in imajo v oskrbi 200 deklic.

Sedaj

Sedaj so v teku dogovarjanja za odprtje doma za katoliške otroke na otoku Hong-Kong na Kitajskem in za sirotišnico v Genovi.

V vseh cerkvah in zgoraj omenjenih domovih se med tednom poučuje v šoli in katehizira, ob prazničnih dneh pa za otroke in odrasle delamo naslednje usluge: zjutraj priložnost za spoved in obhajilo, sveta maša, jutranjice preblazene Device Marije, razlaga evangelija, šola in razvedrilo.

Popoldne: godba, telovadba, različne igre. Zatem katekizem po skupinah. Večernice, nagovor, blagoslov z Najsvetejšim, šola in vesela zabava do noči.

Število otrok in odraslih, ki prejemajo verski pouk in versko vzgojo, dosega sedem tisoč, dostikrat pa prekorači celo deset in dvanajst tisoč.

primerjava predstavitve dela Sveti kongregaciji za škofo in redovnike z dne 20. januarja 1870 in z dne 23. februarja 1874.

Zavod v Cherascu smo zaradi nezdravega okolja in podnebja opustili in ga prenesli v mesto Varazze v škofiji Savona. Malo semenišče sv. Karla v Mirabellu smo z dovoljenjem škofa prenesli v Borgo San Martino v isti škofiji zaradi bližine železniške postaje. Hišo za bolnike v Trofarellu smo prodali in dozidali novo stavbo v Lanzu, ki zaradi zdravega podnebja bolje služi svojemu namenu. Leta 1871 smo ustanovili hišo Hčera Marije Pomočnice v Morneseju. Leta 1872 smo odprli zavod v Valsaliceju in začeli s sirotišnico z javno cerkvijo v Sampierdareni.

Leta 1873 smo prevzeli upravo javne šole v Cogoletu blizu Varazzeja. Dne 20. januarja 1870 je bilo 124 članov salezijanske družbe. Njim zaupanih fantov 4.710. Prošenj za nove ustanove 25. Dne 23. februarja 1874 je bilo 330 članov salezijanske družbe. Njim zaupanih gojencev je 7.000. Prošenj za odprtje novih zavodov 50. Iz tega je razvidno, da se je družba pomnožila za dve tretjini članov in za 2.300 gojencev. Tako sedaj kot leta 1870 ni bilo odvečnih denarnih sredstev pa tudi dolgov ne. Ista Božja previdnost, ki nam je na zares čudovit način pomagala do sedaj, bo, upajmo, pomagala tudi v prihodnje in nam stala ob strani, če bomo odgovarjali na njene milosti in si bomo prizadevali izvajati načrte, ki jih ima Bog z nami.

duh. Janez Bosko

VI.

ZGODOVINSKI PODATKI

Zgodovinski podatki o Družbi sv. Frančiška Saleškega

IN PRIPADAJOČA POJASNILA

Rim – Tiskarna Poliglotta Svete kongregacije za Propagando. 1874

S cerkveno odobritvijo

I.

Začetki družbe

Od 1841 do 1845 so se že izpolnjevala nekatera pravila v duhu te družbe, vendar še ni bilo skupnega življenja.

Tistega leta (1848) sem se vrgel v vrtinec nasprotovanja proti redovom in proti redovnim družbam in zatem še proti duhovništvu nasploh in proti vsakršni avtoriteti Cerkve. Ta krik zaničevanja in besnosti proti veri je odvrčal mladino od npravnega življenja in od pobožnosti in s tem tudi od cerkvenih poklicev. Zato ni bilo več nikakršnih ali skoraj nikakršnih poklicev za duhovnike. Redovne ustanove so se razpršile, duhovnike so sramotili, nekatere so vrgli v ječo ali jih imeli v hišnem priporu. Kako naj bi v takih okoliščinah sploh lahko govorili o poklicih in vzgoji poklicev?

V tistem času je Bog dal jasno spoznati novo obliko bojevnikov, ki si jih je izbral. Pa ne iz dobro stoječih družin, ker te pošiljajo svoje otroke v javne šole in v velike kolegije, kjer so vsako naklonjenost in vsako željo po duhovniškem stanu odpisali iz mogočega programa.

Sedaj so prišli na vrsto tisti, ki so z motiko kopali zemljo ali s kladivom obdelovali les in kovine, da bi napolnili duhovniške vrste. Toda kje naj bi dobili ustrezne prostore in potrebna sredstva za študij, obleko, hrano, za cerkveno vzdrževalnino in pozneje za odkup od vojaške službe? Človek je slabotno orodje v Božjih rokah in načrtih Božje previdnosti in z njegovo pomočjo izpolnjuje tisto, kar njemu ugaja. Zato sem začel zbirati kmečke fante in jih pridružil rokodelčkom v Oratoriju sv. Frančiška Saleškega. Odlikovali so se po nadarjenosti in pobožnosti. Z namenom, da bi prihranil kak izdatek, in zato, da bi se ti fantje zavedali svojega nizkega izvora, so, medtem ko so hodili v šolo, asistirali svoje tovariše, poučevali v večerni šoli in verouk v raznih oratorijih, ki smo jih odprli v Turinu. Tem prvim so se pridružili naslednji in potem vedno več. Težko je danes razumeti vse težave, odpovedi, nadlegovanje, ki jih je bilo treba prenašati od države in zlasti še od šolske oblasti. Kljub temu je z Božjim blagoslovom leta 1852 nastala majhna skupina fantov, ki se je zasebno in javno udeleževala več dobrodelnih dejanj in si pridobila naklonjenost vseh vrst ljudi. Tega leta (1852) je turinski nadškof v želji, da bi se ohranil duh te nove ustanove, potrdil združenje in mu postavil na čelo duhovnika Janeza Boska ter mu dal vsa potrebna pooblastila.

Odmaknjeni od pozornosti sveta, v katerem so živeli, so ustanavljali praznične oratorije v različnih predelih tega mesta, odpirali šole in zavetišča in vsako leto pošiljali lepo število klerikov v semenišča raznih škofij, medtem ko so nekateri, ki so se čutili poklicane v družbo, množili število njenih članov. Leta 1858 je bilo že precej duhovnikov, klerikov in nekaj laikov, ki so živeli skupno življenje in izpolnjevali pravila salezijanske družbe.

II.

Zamisel svetega očeta o dobrodelni družbi

Tedaj (1858) mi je nadškof Franski vedno dragega spomina svetoval, da bi za stalno poskrbel za dečke, ki so bili zbrani v zavetiščih ali so obiskovali praznične oratorije. S spremnim pismom za velikega voditelja Cerkve Pija IX. me je poslal v Rim. Ta edinstveni papež me je nadvse ljubeznivo sprejel, me povabil, naj mu natančno pripovedujem o začetkih našega dela in o razlogih zanj, kaj sem delal in kako. Nato je dodal: »Dragi moj, veliko stvari ste spravili v tek. Toda vi ste človek, in če bi vas Bog poklical tja, kamor vsakdo mora iti, kaj bo z vsemi temi začetimi deli?«

»Preblaženi oče,« sem odgovoril, »to je tudi namen mojega prihoda k vašim nogam in to je tudi vsebina pisma mojega nadškofa. Rad bi vas prosil, da bi mi nakazali osnove ustanove, ki bi bila pravšna za kraje in čase, v katerih živimo.«

»To ni tako preprosto. Gre za to, da živimo v svetu, ne da bi nas svet poznal. Toda če je v tej ustanovi Božja volja, nas bo on razsvetlil. Pojdite, molite in čez nekaj dni se vrnite. Tedaj vam bom povedal svoje mnenje.«

Po enem tednu sem se vrnil k svetemu očetu, ki je takoj, ko me je zagledal, začel takole govoriti: »Vaš načrt lahko zelo koristi ubogi mladini. Zdi se, da je kaka ustanova, kako združenje, kaka družba potrebna v teh žalostnih časih. Biti mora osnovana na naslednjih temeljih: družba preprostih zaobljub, kajti brez zaobljub ni povezave med člani ter med predstojniki in podložniki.

Obleka in pobožne vaje naj bi je ne ločile od sveta. Pravila naj bodo mila in taka, da jih bo mogoče z lahkoto izpolnjevati. Poiskati je treba način, da bo vsak član pred Cerkvijo redovnik in pred državo svoboden državljan. Mogoče bi bilo bolje, če bi jo imenovali družba in ne kongregacija, ker bi pod tem imenom vzbujala manj pozornosti. Skušajte prilagoditi svojo družbo tem načelom, in ko boste končali svoje delo, ga izročite kardinalu Gaudiju, ki mi bo o vsem poročal.«

Opremljen s temi načeli svetega očeta in z njegovim posebnim blagoslovom, sem se takoj odpravil na delo in poenotil konstitucije, ki smo jih že več let izpolnjevali v Turinu, in jih uskladal z načeli, ki so mi bila sporočena. Kardinal Gaudi je vse dobrohotno prebral ter mi dal modre in dragocene nasvete. Sveti oče me je ponovno spodbudil in mi podelil svoj blagoslov. Vrnil sem se v Turin, v našo družino v Valdoccu.

III.

Odobritveni odlok leta 1864

Tako oblikovane konstitucije smo izpolnjevali šest let in prilagojevali stvari, ki so se nam zdele v večjo Božjo slavo.

Leta 1864 sem s priporočilnimi pismi več škofov predložil pravila svetemu očetu, ki jih je dobrohotno sprejel in se zanje močno zanimal. Z odlokom Svete kongregacije za škofo in redovnike julija 1864 je izrazil svoje zadovoljstvo nad tem, kar so delali salezijanci. Pohvalil in priporočil je družbo na splošno, potrditev konstitucij pa preložil na poznejši čas. Zaradi posebnih okoliščin časa in kraja je pisca teh vrstic določil za dosmrtnega predstojnika, njegovega naslednika pa za 12 let.

Odloku je bilo dodanih trinajst pripomb, o katerih naj bi dal svoje mnenje o tem, ali bi jih vključili v konstitucije in kako bi to storili.

V pismu, ki ga je podpisal mons. Svegliatti, je rečeno, da nekatere, zlasti četrta, ki se tiče odpustnic, veljajo zlasti zato, ker salezijanska družba še ni dokončno potrjena.

IV.

Težave zaradi svetih redov in duhovniškega posvečenja

Vse dotlej so naši člani prejeli svete redove od škofov po splošnih predpisih svetih kanonov in škofoje so posvečene duhovnike puščali našim hišam, od koder so v semenišče prihajali mnogi naši gojenci. Po tem odloku pa ni bilo več tako. Z imenovanjem predstojnika in ureditvijo njegovega naslednika so škofoje zaslužili izoblikovanje pravne osebe. Zato je nastalo vprašanje, ali bo posvečenje narejeno v imenu družbe ali v imenu ordinarija. Ne v imenu družbe, ki ni mogla izdajati odpustnic, pa tudi ne v imenu škofa, ker klerik, ki naj bi prejel redove, pripada redovni družbi. V tem primeru sem poslal škofom izjavo, v moči katere jih je škof ordiniral.

Tedaj so mi škofje po skupnem dogovoru svetovali, naj predložim Svetemu sedežu ponižno prošnjo za dokončno potrditev družbe. Še več, eden izmed visokih osebnosti, mi je to posebej svetoval.

V.

Potrditev 1. marca 1869

Po priporočilnem odloku je sredi negotovosti in težav prešlo nekako pet let.

Končno sem se s štiriindvajsetimi priporočilnimi pismi napotil v Rim. Vsi so priporočali v odobritev tako družbo kakor konstitucije, kakršne so bile, in s tem je bila vključena tudi prošnja za odobritev odpustnic. Skušal sem uskladiti pripombe s konstitucijami in sem še posebej omenil tiste, ki so bile vključene, druge pa prilagojene, in prosil, da bi nekatere opustili, saj so veljale samo tako dolgo, dokler družba ne bi bila potrjena.

Ker ta družba pomeni nekatere novosti, ki jo razlikujejo od že obstoječih, me je mons. Svegliatti prosil, da bi dal potrebna pojasnila, kar velja tudi za kardinala Quaglia, samega svetega očeta in velezaslužnega kardinala Berardija. Ker so pojasnila in vprašanja skoraj pri vseh enaka, jih za bralčevo večjo razvidnost predstavljam v obliki dialoga. V. Ali v tej družbi iščete korist bližnjega ali članov?

O. Namen te družbe itn. itn.

(N. B.: Dialog smo že dobesedno podali v IX. zvezku MB na straneh 507–508).

VI.

Študij

V. Kakih pravil se držite pri opravljanju študija?

O. Nobeno ni sprejeto itn. itn.

(Tudi ta odstavek je dobesedno podan na omenjenem mestu 508–510 MB IX).

VII.

Odpustnice. Potem ko sem pisno predložil odgovore na vprašanja o študiju, noviciatu in praktičnem izpolnjevanju pravil, so bili zgoraj omenjeni gospodje zadovoljni. Pojavila pa se je težava glede odpustnic, ki pomeni bistveni del cerkvenih družb. Razen škofijskih družb imajo ta pooblastila vse druge družbe, ki imajo ustanove v raznih škofijah. Škofje so skušali sodelovati pri utrditvi družbe in so ji šli na roke v vsem, kar bi moglo temu pripomoči. Toda ker bi priznanje odpustnic vključevalo odobritev konstitucij in ker je takrat šlo samo za potrditev družbe na splošno in ne konstitucij, so odobritev upočasnili. Predstojnik je dobil pooblastilo za izdajanje odpustnic za deset let, ne v moči konstitucij, temveč od papeža, za vse člane, ki so vstopili v salezijanske zavode pred štirinajstim letom starosti in so potem vstopili v družbo. Za starejše prosilce bi od primera do primera vložili ustrezne prošnje.

Sveti oče je privolil v moj predlog in se poslovil od mene z besedami: »Storimo vsakokrat samo korak. Kdor hodi počasi, pride daleč in ohrani zdravje. Če stvari dobro napredujejo, Sveti sedež vedno dodaja in nikdar ne odvzema.« Tako smo vložili prošnjo pri Sveti kongregaciji za škofe in redovnike za odpustnice enkrat za sedem, potem za deset in nazadnje za sedem prosilcev, kakor so zahtevale okoliščine. Na tak način smo uredili podeljevanje svetih redov in od takrat ni bilo glede tega več nikakršnih težav. Po nasvetu iste vzvišene osebnosti sem predložil iste konstitucije v dokončno odobritev, ne da bi čakal na iztek imenovanih deset let.

Predložil sem en izvod konstitucij z ustreznimi dotičnimi listinami Sveti kongregaciji za škofo in redovnike, da bi se začel postopek odobritve.

Menil sem, da k že omenjenim pripombam ne bodo dodajali še drugih. Sedaj pa vidim, da je teh osemindvajset.

*Nimam nikakršnih težav, temveč se zahvaljujem ljubeznivemu konzultorju, da je dodal opombe. V večini primerov so vključene v konstitucije. Pravilom sem dodal poglavje o študiju in o noviciatu, kakor je bilo rečeno, ter izdelal pravilnik, ki pa še ni vključen v konstitucije. Prosil bi samo, da ne bi bistveno spreminjali stvari, ki se tičejo državljan-
skih pravic in lastnine tudi po narejenih zaobljubah, in bi pustili čas za preverjanje, ki poteka sedaj.*

Kar se tiče odpustnic, prosim, da mi ne bi dali dovoljenja za ‚ad quemcumque Episcopum‘, temveč v skladu s predpisi Klementa VIII., v moči katerih lahko vsak redovnik dobi odpustnice od svojega predstojnika za svete redove za škofa, v čigar škofiji je redovna hiša. Izdano 15. marca 1596. Ta privilegij imajo Marijini oblati, potrjeni 1826, in Ustanova ljubezni, potrjena 1839.

Congregatio Concilii, tako je tam rečeno, censuit superiores regulares posse suo subdito, itidem regulari, qui praeditus qualitatibus requisitis, ordines suscipere voluerit, litteras dimissorias concedere, ad Episcopum tamen dioecesanum, nempe illius monasterii, in cuius familia ab iis ad quos pertinet Regularis, positus fuerit, et, si dioecesanus abfuerit, vel non esset habiturus ordinationes, ad quemcumque alium Episcopum etc. V. Bened. XIV in Constit. De regularium ordinatione.

Gojencev, ki jih vzgajajo salezijanci, je kakih sedem tisoč.

Družba ima približno tristo trideset članov. Od teh jih veliko spoveduje in pridiga tri-dnevnice, devetdnevnic, duhovne vaje v vzgojnih hišah, bolnišnicah, ječah, na podeže-lju, po potrebi škofij, če jih za to prosijo.

Sedaj potekajo razgovori s Sveto kongregacijo De propaganda fide, da bi odprli dom in šole za krščanske dečke na otoku Hong-Kongu na Kitajskem. Dogovor bomo sklenili, kakor hitro bo dobitljivi velezaslužni papež Pij IX. potrdil družbo.

duh. Janez Bosko

Sledita št. VII in VIII z dvema izvodoma potrjenih konstitucij;

VII

ki so ga poslali Sveti kongregaciji za škofo in redovnike.

VIII

ki je bil natisnjen v tiskarni oratorija leta 1874.

Prav je, da opozorimo, da je sveti oče Pij IX. častitega spomina tako zelo cenil in imel rad našega ustanovitelja, da mu je večkrat ‚vivo vocis oraculo‘ dal popolno pooblastilo, da sme takoj previdno storiti kar koli, za kar bi moral imeti odobritev Svetega sedeža vsakokrat, ko bi menil, da je kaj primerno, da poveča Božjo slavo in koristi zveličanju duš. Zato je tudi po potrditvi konstitucij še naprej pripuščal k večnim zaobljubam, ne da bi prej naredili triletne, in izdajal odpustnice za višje redove in duhovništvo več sobratom, ne da bi prej naredili večne zaobljube.

*Tudi sedaj je v želji, da bi stvari naredil na najboljši način, dal brati in popravljati krtač-
ne odtise dokončno potrjenih konstitucij raznim našim in tujim latinistom, da bi jih čim*

bolj izpilili. Bilo je veliko popravkov, vendar samo slogovnih in jezikovnih. Da bo bralec lažje našel popravke, bomo v naslednjem dodatku na eni strani podali besedilo potrjenih konstitucij, na drugi, desni strani pa popravljen izvod v kurzivnem tisku. Podali bomo tudi fotografijo prvega krtačnega odtisa (prim. str. 968–969) in stran (prim. str. 984–985) s popravki našega svetnika. (Vse omenjeno v MB na straneh 956–996.)

X.

DRUGI DOKUMENTI

1.

Odgovor škofa iz Albenge monsinjorju Gastaldiju
Albenga, 17. januarja 1873

Velečastita ekscelenca!

Popolnoma se strinjam s stališčem vaše velečastite ekscelence glede priporočilnega pisma, ki naj bi ga izdali v korist odličnega in velečastitega don Boska, in to potrjujem z izkušnjo, ki sem jo imel z nekaterimi pripravniki za posvetitev, ki so mi bili priporočeni leta 1871 in 1872 in ki sem jih oprostil izpita z ozirom na njihovega poglavarja, ki ga zelo cenim, ki pa so bili potem zelo nevedni v teologiji in celo v razumevanju latinskega jezika. To vam zaupam v vsej tajnosti.

Kot prepričan o pomenu izpitolov za tiste, ki iz te družbe želijo prejeti duhovniško posvečenje, bom v priporočilnem pismu, za katerega me bodo brez dvoma prosili, rade volje sledil vašim stopinjam, in če bi bili tako dobri, da bi mi poslali prepis vašega že napisanega pisma, se bom strogo ‚et praecisus verbis‘ (dobesedno) držal vašega dopisa. Ponosen sem, da imam v Alassiju zavod, ki ga vodi imenovani gospod don Bosko, ki cvete po religiozni vzgoji otrok tega mesta, vendar bi bilo želeto, da bi tu zaposleni duhovniki nadaljevali vsaj študij moralne teologije.

Vaša ekscelenca bo to lahko na primeren način dala vedeti samemu don Bosku.

V preteklem decembru so me nadlegovali zaradi šole mojega semenišča tako kakor tudi škofa v Vigevanu in mons. nadškofa iz Genove, toda hvala Bogu, vihar je minil, ko je rektor semenišča gospodu prefektu pokazal, da so te šole že iz pradavnih časov in da novi škof ‚nihil innovavit‘ (ni ničesar spremenil). Izgubil sem kanonikat, ki sem ga v tej katedrali imel že 30 let in ki ga je kraljevska roka odpravila. To se je zgodilo tudi nadškofoma v Genovi in Verceliju, ki nameravata uvesti sodni postopek in dokazati svojo pravico do mirne posesti. Jaz pa, naveličan zaradi neizmerne nevhvaležnosti, ki jo trpimo zaradi pomanjkanja kraljevskega eksekvatur, sem menil, da bi napovedal svojo odpoved svetemu očetu in prosil za preskrbo. Sedaj sem prejel sporočilo o odpravi oprostitev od poštnine z vsemi uradnimi osebami, ker sem škof brez kraljevega placeta. Menim, da je bolje nič odgovoriti in storiti, kar se mi bo zdelo najbolj primerno.

Ker bo tudi vas zadela ista prepoved, vas prosim, da bi, če se boste pritožili, obvestili tudi mene, da bom skušal storiti isto.

Te neprijetnosti za zdaj še niso kaj neznosnega, vendar se bojim, da bodo nastopili še večji zapleti v prihodnosti, ker sem od nekega poslanca zvedel, da je v parlamentu zelo močna stranka leve, ki zahteva popolno prepoved vsem novim škofom, da bi opravljali svojo apostolsko službo, dokler ne bi prejeli kraljevega eksekvatur na njihove papeške bule. Tako pač hoče Bog in njegova sveta volja naj se zgodi ‚in omnibus et per omnia‘ (v vsem in povsod).

Ko sva študirala teologijo na kraljevi univerzi v Turinu, dragi monsinjor, sva živela veliko

bolj mirno in srečno življenje. Oh, sladki spomini na tiste čase!

Sprejmite izraze mojega največjega spoštovanja in globokega občudovanja, s katerima imam veliko čast imenovati se vaše velečastite ekscelence najponižnejšega in najvdanejšega služabnika.

+ Anaklet Peter, škof

P. S.: Z velikim veseljem sem prebral vaše lepo pismo o vzgoji duhovnikov v semeniščih. Najlepša hvala. V kratkem vam bom poslal svoje pismo kot uvod v pastoralni obisk.

2.

Spomenica duhovnika g. B. Anfossija

»Že sedem klerikov, ki so izšli iz šole gospoda don Boska in so bili nastavljeni za učitelje in asistente v Domu za gluhoneme tega mesta, ni naletelo na ugoden sprejem s strani šolske osebnosti, ki se odlikuje po pobožnosti, navezanosti na vero in po spoštovanju do duhovnikov. Pri vseh je bilo ugotovljeno pomanjkanje ponižnosti in pokornosti.«

Iz tega se jasno vidi, da monsinjor nadškof kot oseba, ki je vredna vsega zaupanja, v želji, da bi dokazal, da don Bosko ni sposoben vzgajati klerikov, trdi, da je sedem klerikov, ki so prišli iz Oratorija sv. Frančiška Saleškega, v kraljevem Zavodu za gluhoneme v Turinu dokazalo ošabnost in nepokorščino.

Na to se odgovarja:

1. Če bi bilo to tudi res, je to samo sedem klerikov, medtem ko jih je don Bosko dal Cerkvi vsaj tisoč. En sam primer ne more dokazati splošnega pravila. Tako bi napačno presojal tisti, ki bi slišal nekaj župnikov pritoževati se zaradi nekaterih kaplanov, ki so bili vzgojeni v turinskem semenišču, in bi posplošil, da se tam slabo vzgaja.

2. Tudi če bi kaj takega dopustili, bi se morali pritoževati zaradi klerikov in ne zaradi don Boska, saj on nima nad njimi nikakršne oblasti.

3. Vendar je treba odločno zanikati, da bi v kraljevem zavodu za gluhoneme bilo kdaj sedem klerikov, ki bi prišli iz don Boskovega oratorija. Treba je celo reči, da tam ni niti enega.

4. So pa štirje duhovniki, ki so končali svoje gimnazijsko šolanje, dva celo filozofijo in teologijo v oratoriju. To so don Janez Krstnik Anfossi, don Turletti, don Turchi in teolog Jožef Anton Tresso. To bi bili torej štirje duhovniki in ne za lase privlečenih sedem klerikov, ki so se izkazali za ošabne in nepokorne. Gre tu za dokazane stvari? Ne, monsinjor trdi to na osnovi pričevanja neke osebe, ki je vredna vsega zaupanja.

5. Duhovnik Janez Krstnik Anfossi lahko predloži pisne dokaze, da se je v devetih letih svojega bivanja v tem zavodu tako vedel, da si je zaslužil posebno pohvalo tamkajšnjega vodstva. Duhovnik don Janez Turchi je ostal pri gluhonemih malo časa in zapustil delovno mesto zato, ker tako delo ni ustrezalo njegovim sposobnostim in ker ni hotel sprejeti ponudbe vodstva, da bi postal rektor.

Duhovnik don Turletti je moral po nekaj mesecih zapustiti gluhoneme zaradi bolezni, ki ga je napadala zlasti ponoči in jo je verjetno povzročalo preveč sedenja in premalo gibanja.

Teolog Jožef Anton Tresso je zapustil zavod, ko je uprava sklenila, da bo plačevala vse osebe razen rektorja, asistentov in služabnikov.

6. Sredi tega dogajanja se je primerilo nekaj, kar je verjetno dalo povod za zgoraj omenjeno trditev, da je imenovanih »sedem klerikov pokazalo ošabnost in nepokornost«. Bilo je tako: Teologa Tressa so obvestili, da naj si poišče stanovanje zunaj zavoda, čeprav je bilo sredi šolskega leta. Plača, ki so mu jo določili (1000 lir letno), mu ne bi zadostovala za življenje. Zato se je odločil, da bo pustil službo v zavodu. Zahteval pa je od uprave povrnitev škode, ki

jo je utrpel, ker ni mogel takoj najti nove zaposlitve in ker je bila navada pri vseh zavodih, da se jim izplača celotna plača, če mora prekiniti pouk brez lastne krivde. Uprava se je temu uprla in on se je po nasvetu sedaj že pokojnega prokanclerja velečastitega kanonika Caviassija obrnil na sodišče. Upravo je to močno prizadelo in verjetno je eden izmed gospodov, ki jo sestavljajo – vsi so laiki, o tem poročal nadškofu.

7. Nadškof celotnega položaja ni dobro poznal. Kljub temu si je upal nastopiti proti tako zaslužni osebi, kot je don Bosko v Turinu, in s tem pobil samega sebe. Oba duhovnika, Anton Tresso in Turletti, sta po končanem latinskem študiju in filozofiji pri don Bosku vstopila eden v semenišče v Turinu, drugi pa v Giavenu, ki obe spadati pod monsinjorja nadškofa. Tukaj sta končala teološki študij, kar pomeni, da sta dokazala, da imata pravega cerkvenega duha, in bila posvečena v duhovnika. Zato je treba vzgojo teh dveh duhovnikov ‚accepta est referenda‘ pripisati semenišču in ne oratoriju.

8. In sedaj še to. Teolog Anton Tresso je, potem ko je zapustil zavod gluhonemih, bil dve leti kaplan v župniji Santissima Annunziata. Potem ga je na začudenje vseh (ne zaradi pomanjkanja izobrazbe in sposobnosti, temveč zaradi njegove mladosti) monsinjor nadškof imenoval za nadškofijskega vikarja in dekana v Lanzu, eni izmed najbolj imenitnih župnij v škofiji. Sedaj bi lahko potrkali gospodu nadškofu na vest in ga vprašali: je bil teolog Tresso, eden izmed sedmerih klerikov, zares slabo vzgojen pri don Bosku in mu manjka duh ponižnosti in podvrženosti (potreben zlasti tistim, ki naj bi jih postavili na svečnik?) ali ne. Najprej vprašanje, s kako vestjo je monsinjor imenoval teologa Tressorja za svojega vikarja v tako pomembni župniji, kot je Lanzo? In kako je mogel monsinjor trditi nekaj, česar ni bilo, in zato ni mogel biti gotov, in to na škodo redovne družbe, ki je pod vsemi vidiki tako uspešna in vzvišena nad vsako sodbo?

9. Naj še povemo, potem ko smo natančneje opisali primer teologa Tressa, kako je z drugimi tremi gospodi. Duhovnik Turletti je kaplan v župniji svetega Simona in Juda v Turinu, duhovnik don Turchi je profesor v Rimu v zavodu, ki je pod pokroviteljstvom svetega očeta, in don Janez Krstnik Anfossi poučuje literaturo v kolegiju San Giuseppe v Turinu. Vsi ti štirje duhovniki so visoko cenjeni od nadškofa, ki jih je, ker jih ne pozna, zadel s težko obtožbo samo zato, da bi očrnil tistega, ki jih je usmeril tja, kjer sedaj storijo toliko dobrega.

3.

*Dovoljenje, da prenese praznik Marije Pomočnice na drug dan
(latinsko besedilo v MB X, str. 1000–1001)*

4.

*Diploma člana soustanovitelja akademije za cerkveno zgodovino
subalpinske pokrajine¹⁷⁴
(latinsko besedilo v MB X, str. 1001)*

¹⁷⁴ V drugi diplomii beremo: »V število članov je bil sprejet velečastiti gospod JANEZ BOSKO, ustanovitelj in predstojnik Salezijanske družbe.«

8. DEL

UČITELJ IN OČE

1871–1874

1. Brez primere – 2. Na obisku po hišah – 3. Z vsemi – 4. Program življenja za gojence – 5. »Lahko noč« – 6. Vezila – 7. Zaupni nasveti ravnateljem in spremna razlaga – 8. Posebni nasveti in spodbude – 9. Poročila in odločbe splošnih konferenc v jeseni – 10. Med duhovnimi vajami – 11. Redovni stan v svetnikovem pojmovanju – 12. Še drugi dragoceni spomini – 13. Okrožnice

KDOR BI RAD V GLOBINO SPOZNAL don Boskove značilne kreposti, bo v tem delu X. zvezka Biografskih spominov z naslovom Oče in učitelj našel, kar mu bo pomagalo spoznati izredno modrost in njegovo očetovsko dobroto.

Poleg značilnih dogodivščin in mnogih predragocenih spodbujanj, ki so kar naprej prihajala iz srca z vsemi, za vse in ob vsaki priložnosti, zlasti pri obiskih domov, bomo priobčili celo vrsto dokumentov, ki ne samo kakor v prejšnjih zvezkih pojasnjujejo ljubeznivo in neugnano gorečnost pri vzgoji dečkov za pobožnost in krepost z nagovori za »lahko noč«, »vezili«, »spomini za počitnice«, temveč jasno kažejo vztrajno in pametno prizadevanje, ki ga je v letih 1871 do 1874 pokazal, ko je spodbujal svoje duhovne sinove, da bi čim natančneje živeli redovno življenje.

Tudi pri tem se mu je zdelo primerno, da je šel naprej počasi in naredil vsakokrat samo en korak, kajti, kakor pravi pregovor, da, kar je preveč, škodi, in kakor je on imel navado ponavljati, da sta najboljša in boljše sovražnika dobrega. »Če bi nam don Bosko,« je velikokrat rekel kardinal Cagliero, »takoj jasno povedal, da hoče iz nas narediti redovnike, verjetno nobeden ne bi ostal v oratoriju in postal salezijanec.« Celó v letih, ko se je toliko trudil za potrditev salezijanskih konstitucij, je vedno ravnal nadvse previdno.

Predstavili bomo Zaupne spomine, ki jih je 1871 razposlal in pozneje od časa do časa spet ponovno poslal ravnateljem z namenom, da bi v vseh domovih gojili tisti sveti družinski način življenja, ki so ga živeli v oratoriju. Nato so tu še pomembni zapisniki generalnih konferenc, ki so jih prirejali po večkrat na leto, ter

številna in zanimiva poročila o svetem apostolatu, ki ga je opravljal med duhovnimi vajami v Lanzu, kjer je pridigal, spovedoval in posamično sprejemal vsakega sobrata. In končno sedem preprostih pa odličnih okrožnic, v katerih je začrtal program salezijanskega življenja.

Prišli smo do nadvse zanimivega trenutka življenja svetega ustanovitelja, ki bo zelo drag in koristen za vse, ki hočejo živeti po njegovem duhu, in zlasti še za tiste, ki morajo učiti druge hoditi po njegovih stopinjah.

8.1. BREZ PRIMERE

V vsakem trenutku, v vsakem kraju in v vsaki okoliščini je bila don Boskova dobrota nekaj izrednega.

Leta 1871 je začel hoditi v valdoški praznični oratorij mlad delavec Frančišek Alemanno, doma iz Ville Miroglio na Monferratskem, ki se je skupaj s svojo družino preselil v Turin. Oče je bil zakristan v cerkvi Brezmadežne v Borgu San Donato in on je hodil vsako jutro ministrirat v zavod Dobrega pastirja. Ko so ga povabili v oratorij, je že prvič, ko je bil tam, spoznal don Boska. Bil je dan razdelitve nagrad in svetnik jih je delil. Po obredih v cerkvi je bila tudi majhna loterija in Alemanno je zadel lepo kravato in si jo takoj nadel okoli vratu. Don Bosko ga je vprašal:

»Kako se pišeš?«

»Frančišek Alemanno.«

»Že dolgo zahajaš v oratorij?«

»Danes sem prvič tukaj.«

»Poznaš katerega izmed nas?«

»Poznam duhovnika, ki prihaja vsako jutro maševat k Dobremu pastirju.«

»In don Boska poznaš?«

Deček se je malo zmedel, potem pa je počasi dvignil oči in dejal:

»Vi ste don Bosko.«

»Pa ga poznaš?«

»Sedaj že.«

»Lahko boš dobro spoznal don Boska, če boš dal, da bo storil dobro tvoji duši.«

»Saj to je tisto, kar si želim: da bi se kdo zavzel zame.«

»Prav,« je sklenil don Bosko, »danes si na loteriji zadel kravato in jaz te bom z njo navezal na oratorij, da se ne boš nikdar več ločil od njega.«

Mladi Alemanno je pridno nadaljeval obisk oratorija, vstopil je v salezijansko družbo in takoj naredil večne zaobljube. Umrl je 5. septembra 1885. Don Francesca je 1893 izdal njegov življenjepis v Katoliškem branju in opisal zlasti njegovo mladost.

Leta 1871 je bil kot dijak sprejet v oratorij enajstletni Pavel Perrona iz Valperge Canavese. Boječ po naravi in ker ni nikogar poznal, je sameval sam samcat

in opazoval, kako so se drugi igrali, in to mu je bilo v veliko zadoščenje. Nekega dne po sveti maši in po zajtrku, ko je kot po navadi sam slonel na stebrišču, je videl, kako prihaja iz cerkve neki duhovnik, ki so ga takoj od vseh strani obdali dečki, on pa se jim je smehljaj in jih vpraševal tisoč in tisoč stvari. Za vsakega je imel besedo.

»Kdo pa bo to?« si je dejal Perrona.

Stopil je bliže in slišal, kako je nekemu dečku razlagal $a+b-c$ ...¹⁷⁵ »Če hočeš biti don Boskov prijatelj, glej, da boš a plus b minus c . Veš, kaj to pomeni? Ti bom jaz razložil,« je nadaljeval. »Bodite vsi a (allegri) veseli, k temu še b (buoni) pridni, minus c (cattivi) hudobni. To je nasvet za tiste, ki hočejo biti don Boskovi prijatelji.« Mali Perrona je dejal sam pri sebi: »Kaj če je on don Bosko?« Pa ni imel več časa, da bi si odgovoril, ker se je don Bosko poln ljubezni obrnil k njemu:

»Kdo pa si ti, dragi moj? Kako se pišeš? Kdaj si prišel k nam?« Takoj mu je odgovoril, da se piše Perrona iz Valperge in da je prišel pred dvema ali tremi dnevi.

»Bi tudi ti rad postal don Boskov prijatelj?«

»Seveda. Pa še ne vem, kdo je don Bosko.«

Na ta odgovor so se vsi zasmeli in mu prišepetavali, da je don Bosko ta duhovnik, in ga pri tem ljubeznivo ščipali.

Tedaj je snel pokrivalo ter mu zaupno in veselo odprl srce. Rekel je, da bi zelo rad postal don Boskov prijatelj in da si je, odkar je prišel od doma, želel samo to in da mu je njegov župnik naročil pozdrave zanj.

»Prav,« je dodal don Bosko, »me veseli, kar mi pripoveduješ. Ali sedaj veš, kdo je don Bosko?«

»Vi ste don Bosko.«

»In veš, kaj želi od svojih sinov?«

»Da bi bili vsi a plus b minus c ...«

»Odlično,« je sklenil don Bosko. »Če boš tako storil, si bova dobra prijatelja.«

Verjetno bi mu še marsikaj povedal, toda prav tisti trenutek je prišel nekdo, da bi govoril z njim, in don Bosko je dodal: »Vprašaj fante tukaj, pa boš zvedel, kaj moraš storiti, da boš mogel govoriti z don Boskom.« In je odšel s tistim gospodom, se povzpel po stopnicah v stebrišču in počasi izginil. Peronna ga je spremljal s smehljajočim pogledom in z dušo, polno veselja, kakor da bi mu posijal sončni žarek po dolgih deževnih dneh.

Ko je don Bosko odšel, se je znašel v družbi nekega dečka. Vprašal ga je, kako se piše, kako dolgo je že v oratoriju in veliko drugih podobnih stvari. Opopumil se je in ga vprašal, ali ve, kako lahko pride k don Bosku. Fant ga je smeje se pogledal, ga prijel za roko in mu rekel: Če hočeš, te bom takoj popeljal. Povedel ga je v zakristijo ter mu pokazal naslanjač pod velikim križem in dve dolgi klopi na

¹⁷⁵ Prim. Življenjepisi salezijancev, ki so umrli leta 1885-86. San Benigno Canavese, 1890. Tipografia e Libreria Salesiana, stran 72.

vsaki strani in mu dejal, da don Bosko tukaj navadno spoveduje in da ga prav zato pričakuje.

Peronna se je zahvalil svojemu obveščevalcu in se od tistega trenutka začel pripravljati na pogovor z don Boskom, kakor je bilo dogovorjeno. Drugo jutro, ki ga je imenoval svojo srečo v oratoriju, je prišel k don Bosku in se prvikrat spovedal pri njem, ki je postal njegov dobrotnik, njegov oče, njegov prijatelj, njegovo vse na poti k Bogu.

Frančišek Picollo iz Pecetta Torinese je vstopil v oratorij prve dni avgusta 1872, ko je bil don Bosko ravno odsoten. Medtem se je seznanil s salezijancem don Petrom Racco, ki ga je potem predstavil svetniku. Frančišek, ki ga je bilo sram se prikazati, se je skrival za don Racco in don Bosko je smeje se vzkliknil: »Čuj, ali se bojiš don Boska? Kar ostani pri don Racci, jaz sem zadovoljen.« Don Racca je bil določen za hišo v Sampierdareni, in ker je bil Picollo tako žalosten, da se je kar naprej jokal, mu je don Bosko dal vedeti, da če hoče iti z don Racco, on nima nič proti. Takoj se je potolažil in izjavil, da raje ostna z don Boskom. Občutil je njegovo dobroto v letu, ko je obiskoval drugi gimnazijski razred.

»Nekega dne – tako pripoveduje on sam – me je prišla obiskat moja dobra mati. Govorila sva na dolgo med odmorom po kosilu in med drugim mi je zaupala, da je prosila don Bologna, prefekta zunanjih, da bi še malo počakal na plačilo majhne mesečnine, češ da bo dolg poravnala takoj, ko bo prodala pridelek vina. Don Bologna pa ji je odgovoril: »Če ne boste plačali, vam bom poslal sina domov.« Zaradi te grožnje je bila vsa v solzah in jaz, ki sem moral iti v šolo, sem jo pustil vso objokano. Po šoli so me na moje veliko začudenje poklicali v vratarnico; moja mati še ni odšla in me je hotela še enkrat videti. Tekel sem tja in sem našel mater vso zadovoljno. Zmagoslavno mi je dejala: »Čuj, Cecchino, jaz ne jokam več in tudi ti bodi dobre volje, kajti šla sem k don Bosku in mi je rekel: Čujte, dobra žena, ne jokajte, recite svojemu sinu, da če ga bo don Bologna spodil iz hiše skozi vratarnico, naj se vrne skozi cerkvena vrata, kajti don Bosko ga ne bo nikdar poslal stran.«

Nekaj podobnega se je pripetilo tistega leta nekemu drugemu gojencu, ki je pozneje postal salezijanec, Evzebiju Calviju iz Palestra. Deček je bil ves žalosten in zaskrbljen, kajti starši zaradi velikih težav niso mogli plačati sicer nizke mesečnine in don Bologna je v dogovoru z don Boskom odločno zahteval sicer zelo majhno vsoto, kakor je bilo dogovorjeno. Zato jim je pisal, da naj plačajo ali pa vzamejo otroka iz zavoda. Evzebij je vedel, da je mogel stvar urediti samo don Bosko, da bi mu odpustil dolg, kakor se je to pogosto dogajalo, če so bili za to zadostni razlogi. Vendar si ni upal stopiti pred svetnika. Ko ga je nekega dne videl vsega zamišljenega in žalostnega, ga je takoj vprašal:

»Kaj ti je?«

»Oh, don Bosko! Starši ne morejo več plačati mesečnine in prefekt je pisal ...«

»In kaj potem?«

»Moral bom prekiniti šolanje.«

»Imaš rad don Boska?«

»Oh, da.«

»Potem lahko stvar hitro urediva. Piši svojemu očetu, da naj si za preteklo ne beli glave, v prihodnje pa naj plačuje, kolikor more.«

»Toda moj oče ne bo zadovoljen s splošnim dogovorom. On bi rad plačal, vendar bi rad vedel, koliko mora plačati.«

»Koliko si plačeval na mesec?«

»Dvanajst lir.«

»Piši mu, da je mesečina pet lir, ki jih bo plačal, če bo mogel.«

Pri teh besedah je Calvi začel od veselja jokati. Don Bosko mu je dal listek za don Ruo, s katerim je bila zadeva urejena. Nadaljeval je šolanje, postal salezijanec in duhovnik.

Koliko tisoč gojencev je dobilo dokaze take očetovske ljubezni!

Z vsemi, tudi s preprostimi pripravniki za vstop v družbo je bil nadvse ljubezniv in dobrotljiv. Jeseni 1872, ko se je nekaj dni mudil v Peveragnu, je prišel k njemu lekarnar Angel Lago, ki je bil tako prevzet od čudežnega vpliva, ki je prihajal iz njegove osebe, da se je odločil, da bo pustil svojo lekarno, postal salezijanec, šel z don Boskom in mu izročil ves denar, ki bi ga zbral za dečka, ki ga je Lago priporočil za sprejem v oratorij. Svetnik je bil tiste dni v veliki denarni stiski. Lekarnar ga je natančno obveščal o vseh svojih korakih, on pa mu je svetoval pametno in previdno:

Predragi Angel Lago!¹⁷⁶

Odobravam prodajo in razdelitev lekarne. V teh stvareh je treba znati narediti velike žrtve, ohraniti krščansko ljubezen in pokazati, da nismo navezani na zemeljske dobrine. Kar privedi s seboj dečka Maccagna. Hiša in nova zakristija sta sicer polni, vendar bomo poskušali stvar urediti. S Peveragnesijem naredi vse mogoče izjeme. Naj ima samo redno osebno opremo. Drugo bo Bog dal.

Menim, da je prav, da si izročil pooblastilo za upravljanje svojih stvari, kakor je treba, da ti ne bo treba vsak trenutek skrbeti. Toda poišči goloba, ki se ne bo spremenil v skobca. Naj bo človek, ki ga dobro poznaš.

Koliko reči naj bi naredili v tej hiši! Denar, ki ga boš iztržil, uporabi za stvari, ki jih potrebuješ, sicer pa ga prinesi s seboj. Verjetno bi s tem denarjem odkupili nekaj klerikov od vojaškega nabora za našo družbo.

Lepo pozdravi v mojem imenu župnika don Scheza, dragega don Alojzija, gospoda Campano in povej vsem, da bom prihodnjič, ko bom prišel tja, zelo pazil na Girò (vrtinac, op. prevajalca), da me ne bo vrtel, temveč se obnašal kot poštenjak.

*Bog naj nas vse blagoslovi. Moli zame, ki sem v bratski ljubezni J. K. tvoj najvdanejši
Turin, 5. 11. 1872 prijatelj duh. Janez Bosko*

¹⁷⁶ V izvorniku sicer piše Laghi. Videti je, da se ni točno spominjal imena ali pa ga je napačno razumel.

Lekarnar Angel Lago je prišel tistega leta v oratorij in vstopil v noviciat salezijanske družbe. Po don Boskovem nasvetu je študiral teologijo in s 43 leti postal duhovnik. Postal je svet Gospodov služabnik, najsi je daroval sveto mašo ali molil brevir, bil pri svetih obredih ali poslušal Božjo besedo. Zdelo se je, da si gledal v njem angela, in tudi zunaj cerkve je s svojim vedenjem kazal, da je prepoln najlepših kreposti.

Delal je v don Ruovem uradu, ko je bil ta prefekt družbe, pozneje Boskov vikar in nato njegov prvi naslednik. Odlikoval se je po izredni delavnosti in prej edinstveni kot redki modrosti. Nikdar si ni dovolil najmanjšega razvedrila, nikdar ni izgovoril nobene odvečne besede. Vedno je bil moder, vedno veder, vedno zbran pri delu, ki mu je pogosto posvečal cele noči. Kljub tolikim naporom se je zelo zatajeval pri mizi, čeprav je bil bolj slabotnega zdravja. Edino razvedrilo zanj je bilo, da se je po kosilu in večerji, potem ko je opravil obisk Najsvetejšemu, skromno sprehajal s kakim sobratom. Čeprav je bil tako zelo strog sam s seboj, pa je bil do drugih poln najljubeznivejše pozornosti. Vse je sprejemal z izbrano ljubeznivostjo.

Ob njegovi smrti, 14. marca 1914, zaradi starostne oslabelosti so vsi, ki so ga poznali, enoglasno trdili: »Umril je svetnik. Če don Lago ni šel naravnost v nebesa, kdo bo potem lahko prišel tja?«

Klerik Jožef Giulitto iz Solera (Alessandria) je po izpovedi triletnih zaobljub želel obiskati starše in don Bosko mu je ljubeznivo pisal:

Predragi Giulitto!

Dovoljujem ti, da greš za en teden na počitnice, če boš le odšel in se vrnil dober, če boš študiral, se zaposlil tako, da boš poiskal kakega dobrega gojenca, in posvečeval svoje sorodnike in prijatelje. Pozdravi vse svoje sorodnike, zlasti kanonika, ki te je priporočil hiši v Valdoccu.

Bog naj te blagoslovi! Moli zame, ki sem tvoj najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko Lanzo, 26. 9. 1971

Klerik Jožef Ronchail, ki je bil v Alassiju, in čeprav je prejel le nižje redove, že član hišnega sveta, se je na predvečer subdiakonata bal teh odločilnih korakov in je to stisko izrazil don Bosku. Don Bosko ga je spodbujal, naj gre naprej, in Domino'.

Predragi Ronchail!

Naj te stvar, o kateri mi pišeš, ne vznemirja. Ker je hudič izgubil igro, bi se rad maščeval na drug način. Ne oziraj se na to in pojdi odločno naprej, kakor sem ti že ustno povedal. Priporočil te bom Gospodu. Pozdravi gospoda ravnatelja in moli za svojega najvdanejšega v J. K. duh. Janez Bosko

Turin, 5. 3. 1872

Dne 16. istega meseca je klerik Ronchail prejel subdiakonata, maja diakonata in septembra duhovniško posvečenje, oktobra pa je bil že postavljen za prefekta v zavodu.

Don Janez Garino, katehet v Alassiju, ki je 5. aprila 1869 naredil triletne zaobljube, je bil v dvomih, ali naj naredi tudi večne. Don Bosko mu je pisal:

Predragi don Garino!

Ker nimaš težav in misli proti svojemu poklicu, lahko brez nadaljnega narediš večne zaobljube. Še naprej moli zame, za moje telesno zdravje in še veliko bolj za zdravje moje duše. Pozdravi gospoda ravnatelja in druge naše sobrate in imej me za najvdanejšega v J. K. duh. Janez Bosko

Turin, 21. 3. 1872

Mesec pozneje je don Garino izpovedal večne zaobljube.

Mons. Costamagna je zapisal: »Gotovo je, da če bi vsi salezijanci, ki so živeli z don Boskom, hoteli opisati nežno prizadevanje, ki jim ga je izkazal, bi napolnili veliko debelih zvezkov v foliu. On je kakor Božji Odrešenik ‚pertransiit bene faciendo‘.¹⁷⁷ Naše duševne in telesne bolečine je sprejemal kot svoje, čeprav je dostikrat vedel, da so bolj umišljene kot resnične. Vedno nam je dovoljeval vse, če le ni bilo v našo telesno in duhovno škodo. Svojo privolitev je dajal vedno rade volje, vse do skrajnosti dovoljenega. ‚Ne‘ nam ni dal takoj občutiti, da nas ne bi užalostil. Ko pa je prišel čas tudi za to, je to storil, da smo se komaj zavedali. Dobro je vedel, da negotovost in zavlačevanje mučita tako predstojnike kot podrejene.

Prizadeval si je, da nam je olajšal težo študija in dela s cerkvenimi prazniki, izleti, gledališkimi predstavami in drugimi razvedrili, kar je bilo vedno zelo pestro in nedolžno. Skrbel je, da smo bili pozorni, da ne bi zboleli, kajti zdravje ni naša last, temveč last družbe. Zato naj bi se izogibali prepihov, vlage, izpostavljanja soncu, zlasti v mesecih z ‚r‘: (mensibus erratis). Imel je navado priporočati ‚in sole ne sedeatis‘ (v mesecih z ‚r‘ ne posedati na soncu).¹⁷⁸ Branil nam je, da bi odhajali iz toplih v mrzle prostore brez potrebne obleke, se zadrževati na hladnem, ko smo prepoteni, preveč ali premalo pili in jedli, po nepotrebem zapravljanju glas pri pouku ali pridiganju itn., duševno delo takoj po jedi, premalo spanja. ‚Septem horas dormivisse‘ nam je ponavljal, ‚satis juveni senique‘ (sedem ur spanja je zadosti tako za mlade kakor za stare). Vendar je prepuščal ravnateljem, da so določali eno uro več ali pa manj spanja, pač glede na okoliščine, hotel je, da se ne bi prepuščali melanholiji, ki je potuhnjeno pila cvetoče zdravje, in končno naj ne skrbimo preveč za svoje zdravje, ko jemljemo vsa mogoča pomirila in zdravila, ki nam ga navsezadnje uničijo po pregovoru: qui medice vivit, modice (ali: miserime) vivit«¹⁷⁹ [kdor živi z zdravnikom, živi skromno (ali: bedno)].

¹⁷⁷ Prim. Apd. 10,38.

¹⁷⁸ Nei mesi errati, non seder sopra gli erbati (v mesecih z r ne posedajte na travi). Don Costamagna je pripomnil: »Tukaj v Ameriki bi gotovo rekel: non erratis (ki nimajo r).«

¹⁷⁹ Prim. Mons. G. Costamagna, Zaupna pisma ravnateljem salezijanskih domov v Tihomorskem vikariatu, Santiago, Escuela Tipografica Salesiana, 1901, str. 109.

8.2. NA OBISKIH PO HIŠAH

Iz svetnikovega srca in iz njegovih ust so prihajali modri nasveti ob vsaki priložnosti, zlasti pa še ob zasebnih pogovorih in na konferencah, ki jih je imel na pogostih obiskih v posameznih domovih. Ni lahko nakazati obširnega apostolata, ki ga je opravljal pri teh obiskih, ki so močno povečevali njegove napore in njegovo ljubezen. Kakor smo ga videli čudovitega pri ustanavljanju domov, tako ga bomo sedaj videli ljubeznivega in nadvse skrbnega očeta vseh njegovih sinov, ki jih je skušal spodbuditi in navduševati s svojo navzočnostjo.

Čeprav ob svojem prihodu ni želel akademij in gledaliških predstav, tudi ne povabil gostov, »da se ni izgubljal čas«, kakor je imel navado reči, je hotel vse videti, se osebno prepričati o vsem, zaupno govoriti z vsemi, tako predstojniki kakor gojenci, in vsi so se ga nadse veselili.

Kakor hitro je stopil v hišo, je bilo njegovo prvo vprašanje – tako je dodal don Alojzij Piscetta –, ali je v hiši kak bolnik, in ga je šel takoj obiskat. Za bolnike je skrbel z zares materinsko ljubeznijo in se prepričal, ali imajo vse potrebno. Prav tako se je zanimal, kako so ravnali z bolehnimi pa tudi z zdravimi. Varčevanje da, vendar pa tudi krščanska ljubezen. Skrbimo zanje tako glede hrane, obleke in tudi vsega drugega, kar potrebujejo.

Prvi večer po večernih molitvah je z najbolj preprostimi in ljubeznivimi besedami ponovno pozdravil vso skupnost.

V Lanzu je ob podobni priložnosti takole nagovoril skupnost: »Bil sem na obisku v zavodu v Borgu San Martino. Veliko smo govorili o vas in povedali toliko lepih stvari, ki jih ne bom tukaj ponavljal. Med drugim so me tisti fantje vprašali: Ali imajo v Lanzu don Boska tudi tako radi kot tukaj? Molijo tam tako goreče za don Boska kot tukaj? Ali storijo tam vse, kar mu je v tolažbo kot tukaj?« S tem uvodom je začel svoje razmišljanje. Vsi so ga nadvse pozorno in vdano poslušali, da bi jim povedal to, kar mu je bilo najbolj pri srcu: da bi tudi oni stalno živeli v Božji milosti.

Naslednje jutro so povsod, bodisi za vajo za srečno smrt ali ob obhajanju kakega praznika, obdali njegovo spovednico, ker so se vsi želeli spovedati pri njem.

Po večernih molitvah je zbral vse sobrate za posebno konferenco, kakemu izmed najbolj izkušenih klerikov pa je naročil, da je nadzoroval v spalnicah. Pri teh konferencah je poleg kakega posebnega nagovora povsod dajal čisto konkretne nasvete, ki jih je treba zapisati.

Tiste čase so bili v večini domov preprosti kleriki, ki so poleg svojega študija še poučevali in asistirali gojence. Tem je dajal naslednje nasvete:

Kleriki naj učijo gojence spoštovati predstojnike z zunanjimi znamenji spoštovanja, s pozdravljanjem in zaupanjem.

Predstojniki naj se nikoli ne užalijo za kake malenkosti. Naj bodo mirni, potrpežljivi, naj znajo čakati, naj vprašujejo, preden bodo vzeli zares to ali ono.

Učitelji naj se zavedajo, da je šola samo eno izmed sredstev, da lahko delamo dobro: so kakor župniki v župnijah, misijonarji na področju njihovega delovanja. Zato naj od časa do časa prikažejo krščanske resnice, govorijo o dolžnosti do Boga, o zakramentih, o pobožnosti do matere Božje Marije. Skratka, njihova šola naj bo krščanska. Naj odkritosrčno in mirno spodbujajo gojence, da naj bodo dobri kristjani. To je močno sredstvo, s katerim si pridobimo mladino in njeno zaupanje. Kdor se sramuje spodbujati k pobožnosti, ni vreden, da je učitelj. Fantje ga bodo prezirali in on ne bo delal drugega kot kvaril srca, ki mu jih je Božja previdnost izročila v varstvo.

Noben sobrat naj si ne dovoli omalovažujoče besede na račun drugega ali obsojanja kakega sobrata, zlasti pred gojenci, kajti v sebi razprto kraljestvo bo uničeno. Napake je treba zakrivati, sobrate je treba braniti in nihče naj si ne nadeva videza priljubljenosti, ki rodi samo razočaranje.

Nihče naj ne kritizira hrane in odločitev predstojnikov pred fanti, kajti ti bi se kmalu naučili godrnjati, iz godrnjanja pa pride nemoralnost in s tem smrt duš. Poleg tega pa bo treba o vsem tem dati Bogu še kako težek obračun. In kakšen zgled pokorščine, ljubezni in zatajevanja je tako početje?

Točnost in natančnost pri asistenci v cerkvi, učilnici, v vrstah, v spalnici, na sprehodu, na odmoru.

V cerkvi naj bodo pričujoči vsi, kleriki in duhovniki, in naj se nihče ne izgovarja. Duhovniki naj mašujejo pred mašo skupnosti ali po njej. Tisti, ki so že maševali, naj se zahvaljujejo, tisti pa, ki bodo maševali, naj se pripravljajo na mašo ali molijo brevir. To je njihova stroga dolžnost, da se fantje lepo vedejo in pobožno molijo. Nihče ne more storiti ničesar bolje kot učitelj. V mesečnem obvestilu naj se obravnava tudi to.

Asistenca v učilnici. Ne gre samo za to, da skrbimo za tišino, treba je biti pozoren predvsem na moralnost. Kako je mogoče, da samo en človek nadzoruje več sto gojencev? Zato tudi pomočniki ne smejo zapustiti svojega mesta in tako morajo ravnati vsi, ki so odgovorni za študij. Vse naše pretveze bo presojal Bog. Koliko slabega se lahko zgodi v učilnici, če ni asistenc!

Asistenca v vrstah. Eden naj bo na čelu in drugi na koncu. Vsi tisti, ki so prosti, kakor tisti, ki asistirajo, morajo biti tiho, sicer se bodo fantje zabavali, začeli potihoma med seboj govoriti in to kdo ve o čem.

Asistenca v spalnici. Noben asistent naj nima tako velike celice, da bi mogel tam hraniti knjige in študirati. Spalnica ni kraj za študij, poleg tega pa bi razsipavali z lučjo. Držimo se naših pravil, sicer gorje moralnosti! V spalnici zahtevajmo strogo tišino in gojencev nikdar ne puščajmo samih.

Asistenca na sprehodu. Kolikor je mogoče, naj gojenci hodijo v vrstah štirje po štirje, tako bo eden vplival na drugega. Nikdar ne dovolimo nakupovanja sadja ali drugih jedi in oddajanja slabih pisem. To bi pomenilo, da imajo gojenci pri sebi denar, kar bi vodilo k tatvinam in mešetarjenju. Nikdar naj se ne dovoli zapuščati

vrste, razen če je kaj nujnega. Do koliko grehov lahko pride, do koliko slabih pogovorov in celo do pogovorov z ženskami. Zato ne dovoljajmo nikdar nakupa vina in žganih pijač ali kajenja: dim razgreva drobovje.

Ob četrtkih naj tisti, ki ne spremljajo gojencev na sprehod, ne hodijo iz zavrača brez dovoljenja ravnatelja ali prefekta in naj se ne hodi nikdar v gostilne ali zasebne hiše. Ravnatelj bi utegnil koga potrebovati, pa ga ne bi bilo. Poleg tega mora pokorščina posvečevati vse.

Asistenca na odmorih. Približati se skupinam, se na lep način vključiti vanje in jih pametno razbiti. Pod eno ali drugo pretvezo je to lahko tako, da enega pošljemo kam z naročilom, drugega po kako knjigo itn. Tudi kleriki naj se ne zbirajo v skupine in se med seboj zabavajo. O čem naj le toliko govorijo? Vedno bo prišlo do opravljanja.

Asistenca v šoli. Gojenci naj imajo roke vedno na klopi. Ne puščajmo jih nikdar samih. Ko je kdo končal svojo šolo in tistega, ki bi moral priti za njim, še ni, naj potrpi in ne zapušča razreda.

Če bi vsi ravnatelji, kakor pravi don Lemoyne, izpolnjevali nasvete, ki jim jih je dajal naš neprimerljivi učitelj in oče, bi imeli v rokah najpopolnejšo didaktično razlago našega vzgojnega sistema.

In sedaj še nasveti, ki naj bi jih nikdar ne pozabili: o načinu kaznovanja, preprečevanju godrnjanja in odnosa v določenih primerih:

Asistenti naj nikdar ne kaznujejo, temveč naj poročajo predstojnikom. Tako se bodo rešili nevshečnosti in se ne bodo izpostavljali nevarnosti, da bi se zmotili. Nikdar naj ne kaznujejo tistih, ki bi se pregrešili proti asistentu, ne da bi prej govorili z učiteljem. Prestopki, ki jih gojenci naredijo zunaj šole, so izključna domena prefekta. Vendar je treba prestopke glede spoštovanja asistenta strogo kaznovati.

Če so kakega fanta zaradi težkega prestopka poslali iz razreda, naj prefekt ali šolski svetnik prepriča učitelja, da ga spet sprejme. Po potrebnih opozorilih bodo krivce spet spustili v razred.

Nikdar ne kritizirajmo ali opravljajmo tega ali onega, bodisi sobratov kakor gojencev v navzočnosti drugih gojencev. Vsaka beseda naj bo polna ljubezni, in če je treba koga opozoriti, naj se to zgodi popolnoma zasebno.

Nikdar ne govorimo z gojenci o tajnih navodilih predstojnikov.

Nikdar ne govorimo z gojenci ali s služabniki o neredih v drugih zavodih, ne z učenci enega razreda o neredih v kakem drugem razredu.

Nikdar ne vprašujmo o stvareh vesti niti se ne zanimajmo, ali hodi kdo k spovedi in k svetemu obhajilu. To je zadeva kateheta.

Ko učitelji v razredu karajo nepridiprave, naj nikoli ne omenjajo prejema zakramentov kot očitek zaradi njihovega obnašanja.

Ohranjajmo v največji tajnosti ime tistega, ki bi odkril kak velik prestopek, ki se je zgodil v hiši. Vendar lahko opozorimo skupnost, da so ljudje, ki opazujejo in bodo poročali naprej.

Nikdar ne hvalimo kakega fanta v navzočnosti drugih sobratov, ker take pohvale potem ponavljajo še drugi in so lahko vzrok za ošabnost in posebna prijateljstva.

Čeprav je prepovedano, da bi se gojenci dotikali drugega, ni treba biti v skrbeh, če to delajo bežno, ob navzočnosti asistentov, ali če igrajo verigo ali divjega moža.¹⁸⁰

Vse dni, ki jih je prebil v kakem zavodu, je imel dobro besedo za vsakega, ki ga je srečal.

Nekemu prefektu je svetoval: »Ne pozabi, da v zavodu tudi pred gojenci mora biti prvi ravnatelj, ti pa bodi vedno njegov predstavnik.«

Želel je, da se ne bi nikdar opuščal tedenski pouk v lepem vedenju. Na začetku leta naj se točno zapišejo vsi predmeti, ki so jih prinesli gojenci s seboj, tako obleka kakor perilo in posteljnina. Tudi za najmanjše je treba poskrbeti, da bodo snažni in da jih kak klerik, kak pomočnik ali tudi kaka dobra gospa lepo počeše.

Nekemu asistentu je dejal: »Si vis amari, esto amabilis« (če hočeš, da te bodo imeli radi, bodi ljubezniv). Prvi vtisi otrok so vedno s področja vzgoje. Za božjo voljo, nikdar jih ne dražimo s kaznimi in grobim ravnanjem, da ne bodo preklinjali črnih oblek. Saj je že zadosti sovraštva, ki ga imajo mnogi do duhovnikov.

Ko je v Lanzu srečal glavnega asistenta v učilnici, kjer se je zbiralo v tišini dvesto gojencev, je dejal: »Imej vedno odprte oči, da boš videl daleč in natančno. Čeprav nam je Gospod poslal dobre sinove, pa je vendar dobro, da včasih malo podvomiš. Glej, vprašuj, poskrbi, imej za veliko vsako še tako majhno žalitev Boga, ki bi lahko postala vzrok velikih neredov in velikih Božjih žalitev. Pazi zlasti na knjige, ki jih berejo, čeprav vse zelo spoštuješ in nikomur ne jemlješ poguma. Vendar nikdar ne nehaj opazovati, biti pozoren, razumeti, pomagati, sočustvovati. Daj se voditi pameti in nikdar strasti.

Nekega popoldneva, ko se je pogovarjal z učitelji prvih razredov ljudske šole, je dal naslednja navodila: »Na začetku šolskega leta poskrbite, da bo šola prijetna, in opustite teorijo o slovnici in aritmetiki. Ko računate, jih povabite, da računajo na pamet, ter dodajte kako zgodbo in račun v obliki zgodbe. Pri slovnici naj učenci ponavljajo kratke stavke. Recite jim npr.: ‚Bog ... povejte kako Božjo lastnost.‘ Odgovorili bodo: ‚Večen.‘ Torej: ‚Bog je večen.‘ Tako jih boste praktično učili, kako se tvorijo stavki. Potem pojdite naprej k zloženim stavkom in jim razložite, kaj je osebek, kaj prilastek in tako naprej. Tako se bodo učenci naučili lepo tvoriti stavke. Na koncu jim dajte preprosto nalogo, kako pripoved, pismo, ki ga imate že v kaki knjigi. Naloge nato vse pozorno preberite in jih popravite, zatem narekujte besedilo in na koncu naj se ga naučijo na pamet.«

Ko so ga vprašali, kako naj pridigajo otrokom, da bodo radi poslušali in imeli od tega čim večjo korist, je odgovarjal: »Potem ko jasno predstavite predmet, o

¹⁸⁰ Dve zelo živahni igri, ki se jih udeležuje veliko fantov v oratoriju.

katerem boste govorili, nikdar ne pozabite končati s kakim zgodovinskim dogodkom ali ponazorilnim zgledom, nato jih vprašajte to, kar ste razložili. In če noben ne odpre ust, sami odgovorite na vprašanja.« Tudi sam je pogosto tako storil. Ko je nekoč imel slavnostni govor o sv. Alojziju, je na koncu dejal: »Sedaj boste, dragi fantje, šli domov in vaši starši vas bodo vprašali: ‚Kaj ste delali v oratoriju?‘ Odgovorili boste: ‚Obhajali smo praznik sv. Alojzija.‘ ‚Kako? Kaj ste delali?‘ ‚Spoved, obhajilo, godba, loterija, gledališče. Govoril je tudi don Bosko.‘ ‚In kaj vam je povedal?‘ ‚Priporočil nam je, da naj bomo poslušni svojim staršem, da naj se izogibamo slabih tovarišev, da naj hodimo v oratorij po zgledu sv. Alojzija.‘« Nato je nadaljeval in jim pomagal, da so si pridigo dobro zapomnili, da so jo lahko ponovili svojim staršem in prijateljem do podrobnosti.

Na rednih obiskih v zavodih v Lanzu, Borgu San Martino, Cherascu in pozneje v Varazzeju, Alassiju in Valsaliceju je svetoval, naj najslabšim plačnikom mesečne pošljejo opozorilo. Če po osmih dneh ne bi nič odgovorili, se jim znova piše in prosi, da naj sporočijo, kdaj bodo poravnali mesečnino. Če tudi to ne bi pomagalo, naj jim po desetih dneh sporočijo, da jim bodo, če ne bodo plačali mesečnine ali določene vsote za tri mesece ali pol leta, kakor je bilo dogovorjeno, njihovega sina poslali domov. Vendar je svetoval tudi izjeme, kot npr. za premožne starše, za katere se je vedelo, da bodo račune poravnali, ali če je šlo za fante, ki so jih poslali in priporočili župniki.

V teh zavodih je tudi zahteval, da so starši svojim otrokom priskrbeli primerno obleko. Če na koncu leta zaradi družinskih nesreč kdo ni mogel več plačati mesečnine, je priporočil, da naj otroka pošljejo v oratorij v Valdoccu, seveda z ravnateljevim priporočilom o lepem vedenju in dobrem uspehu v šoli. Ravnatelje je imel navado vpraševati: »Ali kaj moliš za svoje gojence? Ali hočeš, da ti svetujem zelo prijetno darilo za gojence? Reci kakemu pridnemu dečku: ‚Zadovoljen sem s teboj. Sporočil bom to tvojim staršem.‘ Videl boš, kako bo to vplivalo na dobra srca! Potrudi se, da boš redno imel svojim gojencem večerne govore.«

Medtem ko se je svetnik trudil in jih vse spodbujal, da bi mu drug za drugim zaupali svoje potrebe in tudi samo svoje želje, in medtem ko je pozorno opazoval, kako so izpolnjevali pravila in pravilnike tako predstojniki kakor tudi gojenci in kako so upravljali z materialnimi dobrinami, se je na vso moč trudil, da bi omilil nasprotja, ki so mogoče nastala med enim in drugim. Vendar se ni nikdar opredelil niti proti enemu niti proti drugemu, dokler ni potrpežljivo poslušal obeh, pretehtal njunih razlogov in presodil položaja.

Ista navodila je dajal tudi vsem predstojnikom, kajti, tako je ponavljal, pogosto se odkrije, da nekatere stvari, ki so se zdele kot tramovi, niso nič drugega kot samo slama.

Na podoben način je skušal poravnati morebiten spor med kakim podložnim in predstojnikom, in če je bila krivda na strani predstojnika, je vedno našel način, da se je stvar mirno rešila. Tako je na eni strani rešil dostojanstvo avtoritete, na drugi pa pravice nedolžnega.

Opozarjal je, da je treba biti pri težkih odločitvah nadvse previden. V določenih primerih se je tudi sam posvetoval z drugimi.

»Pogosto,« je pričal mons. Cagliero, »je vprašal za svet nas duhovnike in starejše člane družbe. Naj povem, da je bilo v nekem primeru treba sprejeti zelo težko odločitev v breme nekega krivca. Dal me je poklicati v svojo sobo in mi dejal: ‚Dolžnost me sili, da se odločim za to stališče. Ker pa je stvar zelo resna, sem želel slišati tvoje mnenje.‘ ‚Moje stališče je, da naj bo don Bosko tudi v tem primeru še njegov oče. Fant ne namenja stvari pozornosti, kakršno ji pripisujemo mi. Toda sčasoma se bo zavedel, kaj je storil, popravil se bo in bo nekoč dober član družbe.‘ Božji služabnik se je pomiril. Umiril se je tudi ta naš sobrat in popravil in dela naši družbi izjemne usluge še danes.«

V nekaterih primerih – na splošno zadovoljstvo redkih – je moral odločno ukrepati s tem, da je koga premestil iz ene službe v drugo, iz enega kraja v drugega, vendar je to storil tako previdno, da v nikomer ni vzbudil niti najmanjšega suma. Tako je obvaroval sramote premešččenega, ki mu je dostikrat zaupal službo, ki je bila po dostojanstvu enakovredna prejšnji, da se ne bi zagrenil, temveč dobil nov zagon za večjo Božjo slavo in za zveličanje duš.

»Dobro se spominjam,« je pripovedoval don Frančišek Cerruti, »da je nekega leta poslal v Alassio nekoga, ki se je zelo pregrešil in za katerega – človeško govoreno – izključitev ne bi bila prevelika kazen. Izročil mi ga je in mi jasno predstavil prestop, ki ga je storil. Njemu pa je povedal, da je novega predstojnika o vsem jasno obvestil. Hkrati pa mi je priporočil, da naj se ohranijo vsa zunanja znamenja spoštovanja, da tisto, kar je bilo skrito, ne bi postalo očitno in da bi sobrat imel vso možnost, da bi se popravil. To je na sobrata naredilo močan vtis in nekega dne mi je rekel: ‚Vem, da me ima don Bosko zelo rad in me hoče rešiti.‘ Počasi se je popravil in se tako rešil.«

8.3. Z VSEMI

Na najnežnejši in ljubezniv način je dajal ukaze komur koli, tudi najponižnejšemu sobratu. Nikdar ni uporabljal ukazovalnega načina, temveč je vedno prosil kot uslugo. Tudi o tej potezi njegovega značaja imamo nekaj pričevanj, ki jih ne bomo opustili.

Herminij Borio, fant bistre glave in odločne volje, je bil po kleriški preobleki poslan v Borgo San Martino, kjer naj bi poučeval, vendar se ni počutil dobro. Ko je don Bosko uvidel, da bi bilo najbolje, da bi ga odpoklical, mu je poslal pismo:

Predragi Borio! Iz potrebe, da ti dam primerno zaposlitev, in tudi za to, da boš imel lažje okoliščine za študij, menim, da je najbolje, da se vrneš v prejšnjo kletko k svojemu nespremenjenemu prijatelju don Bosku.

Pridi kadarkoli, postelja zate je pripravljena. Bog naj te blagoslovi in imej me za najvdanejšega v J. K. duh. Janez Bosko

P. S.: Pozdravi gospoda ravnatelja in mu to povej. Na svidenje.

Turin – Valdocco, 16. 1. 1871

Svetnikova očetovska zavzetost je 1872 pridobila dragocen salezijanski poklic. Janez Tamietti, ki je vstopil v oratorij 1860, je 1863 oblekel duhovniško obleko in dve leti pozneje naredil triletno zaobljube.

Toda po triletnih zaobljubah, ki jih je preživel v šoli, kjer je zelo uspešno poučeval, se ni več čutil primernega, da bi ostal v družbi. To je večkrat povedal don Bosku in ga prosil, da bi mu poiskal kako drugo meto, kjer bi mogel nadaljevati poučevanje. Dobri oče mu je odgovarjal, da naj prepusti njemu vso skrb za svojo prihodnost in da naj bo miren.

Leta 1871 se je junija spet predstavil svetniku in mu rekel, da je prišel trenutek, da zapusti naše hiše in da mu naj zato poišče mesto učitelja v kakem zavodu, kakor mu je obljubil. Don Bosko je uprl pogled vanj in nato vzkliknil:

»Torej me hočeš zapustiti?«

In solze so mu zalile oči.

»Dobro veste,« je nadaljeval Tamietti, »da vas nisem nikdar varal v tem, zato menim, da vas s svojo prošnjo nisem razžalil.«

»Prav,« je odvrnil don Bosko, »prepusti to stvar meni.«

Svetnik je bil prepričan, da ga ne bo zapustil. Toda ker mu je obljubil, mu je poiskal delovno mesto, in to v Valsaliceju, ki takrat še ni bil v salezijanski upravi. Predstavil ga je profesorju Laceju in mu rekel, da naj ga takoj sprejme, ker to ni samo primerno, temveč tudi nujno potrebno. Prišle so počitnice in nekaj naših učiteljev je zapustilo naše hiše zaradi želje po večji svobodi in boljšem zaslužku in don Bosko se je znašel v stiski, ker ni vedel, kako bi jih nadomestil. Tedaj je prišel Tamietti in dejal:

»Čujte, don Bosko, računal sem, da bi odšel in šel v Valsalice. Toda takrat je imel don Bosko zadosti profesorjev. Sedaj vem, da ste v stiski zanje. Naj se nikdar ne zgodi, da jaz, če bi mogel pomagati don Bosku, tega ne bi storil. Ostal bom pri vas še eno leto.«

»Samo eno leto?« je svetnik odgovoril ganjen. »Vedno sem bil prepričan, da je Tamietti moj prijatelj. Naj ti torej povem, da bo Valsalice prihodnje leto naše.«

Za novo šolsko leto je klerik Tamietti prišel v oratorij, da je tam poučeval. Na pomlad ga je napadla bolezen in je moral iti domov na zdravljenje na domači zrak. Obenem pa je dal vedeti don Bosku, da se je odločil, da bo za vedno postal salezijanec. Don Bosko mu je odgovoril:

Predragi Tamietti!

Tvoje pismo mi je potegnilo iz srca trn, ki me je oviral, da ti nisem mogel storiti vsega dobrega, ki sem ti ga želel.

Ti si v don Boskovih rokah, ki dobro ve, kako boš bolje delal v večjo Božjo slavo in v korist svoje duše. Ko boš spet tukaj, se bova pomenila, kaj je treba narediti. Za vsak primer pa:

1. Želim, da bi študiral literaturo.

2. Ostani doma, dokler se popolnoma ne pozdraviš. Čim prej boš prišel, toliko raje boš s človekom, ki te ima zelo rad.

3. Poskrbeli bomo za tvojo sestro. Vendar poižvedi, ali bi mogoče rada vstopila v kak samostan ali naj ji poiščemo ustrezno mesto v kaki družini itn.

Bog naj te blagoslovi, dragi moj, pozdravi v mojem imenu starše in svojega župnika.

Tvoj v J. K. najvdanejši prijatelj duh. Janez Bosko

Turin, 25. 1972

Ko so v novem šolskem letu salezijanci prevzeli vodstvo zavoda Valsalice, je don Bosko poslal tja tudi klerika Tamietija, ki je septembra obnovil triletne zaobljube. Ker pa se ni dobro počutil, mu je pisal:

Predragi Tamietti!

Nočem, da bi ostal v Valsaliceju po sili. Sicer pa bi moral tudi preizkusiti tvojo pokorščino, zlasti še pred sprejemom svetih redov.

Zato te pošiljam v Alassio in bom od tam poklical koga, da bo prevzel tvoje mesto.

Domeni se z don Dalmazzom in skušaj se raziti v dobrem soglasju. Bog naj ti podeli ponižnosti in sveto čednost pokorščine in imej me za najvdanejšega prijatelja v J. K.

Turin, 18. 11. 1872

duh. Janez Bosko

Končno mu je dovolil, da je ostal v oratoriju. Leta 1873 je don Tamietti prejel svete redove, postal duhovnik, 1874 naredil večne zaobljube in bil 1878 poslan v Este, kjer je ustanovil nov salezijanski zavod. V svojem življenju je naredil veliko dobrega salezijanski družbi kot inšpektor ligurske inšpektorije.

S svojo stalno ljubeznivostjo je don Bosko osvajal srca in se je tega dobro zavedal. Zato je nenehno ponavljal, da naj se ne pokoravajo zaradi njega, temveč zaradi Božje volje in iz ljubezni do Boga.

Glede tega je mons. Costamagna ves navdušen pisal: »Oh, da, don Bosko je znal mojstrsko ravnati s sveto pokorščino. Najprej se je trudil, da je odkril naravne težnje vsakega posameznika, in nam je zato, kolikor je bilo odvisno od njega, nalagal tiste naloge in dela, ki so nam ugajala. Če je potem prišlo do težkih nalog, je znal uporabiti svete postopke, da je namen dosegel. Počakal je, da nam je govoril po svetem obhajilu, kajti to je bil ugoden trenutek, da smo se sprijaznili s križem. Nato nam je prihajal smehljaje se naproti in nas prijel za roko:

„Potrebujem te, je rekel, bi mi naredil majhno uslugo? Bi imel težave, če bi se lotil te ali druge naloge? Se ti zdi, da si zadosti krepak, sposoben za poučevanje tega predmeta ali za to asistenco? Da bi šel za ekonomu, prefekta, učitelja itn. v to novo salezijansko hišo? Ali: ‚Glej, imam nekaj zelo pomembnega, česar ti ne bi rad

naložil na rame, ker je pač težko, vendar nimam nikogar drugega sposobnega, kot si ti, ki bi me mogel rešiti iz te zagate. Bi imel čas, zdravje, zadosti moči?’

To je bila zares čudežna metoda našega očeta. Res je, da je don Bosko začel ravnati z nami tako, ko smo bili še neizkušeni, ne da bi od daleč vedeli, kaj so redovne zaobljube, temveč smo bili samo s hvaležnostjo in ljubeznijo povezani z njim, ki nam je s svojim angelskim obličjem, s svojim svetniškim ravnanjem živo predstavljal osebo našega Gospoda Jezusa Kristusa med njegovimi apostoli (vendar naša pokorščina ni bila manj nadnaravna, ker smo v don Boskovih ukazih videli ukaze samega Boga). Toda tudi pozneje, ko se je salezijanska družba že ustalila in smo veseli prihajali k njemu, da bi nam odsekal glavo in nas pribil na križ s tremi žebli svetih zaobljub, je v ukazovanju vedno uporabljal isti način kot prej. Nikdar nam ni ukazoval v moči svete pokorščine (kakor to mnogi po nevednosti in v težnji, da bi ustrahovali, počnejo preveč lahko in brez zadostnega razloga in večkrat tudi brez pravice, da bi to storili). Zadovoljil se je, da nas je poklical k sebi na poseben razgovor in nam med drugim povedal: ‚Kdo izmed vas bi bil pripravljen narediti don Bosku uslugo?’ ‚Jaz, jaz,‘ smo odgovarjali enoglasno. In tako smo še tako težko pokorščino, ki nam jo je hotel sporočiti, z veseljem sprejeli in izpolnjevali. Don Bosko je dobro vedel, da najkrajša pot za pridobitev kakega srca ni neposreden ukaz in odločna zapoved (se pravi absoluten, nepreklicen), temveč prepričevanje, modrost, potrpežljivost in sveta ljubezen.

Res se je včasih zgodilo, da se je kateri izmed nas pokazal nekoliko nasproten pokorščini, toda takrat je don Bosko, namesto da bi se zatekel h grožnjam in uporabi trdega povelja v moči svete pokorščine, molčal in takoj dal poklicati koga bolj vdanega, ki bi izpolnil pričakovano pokorščino. Nepokornež pa je bil osramočen in se je trepetajoč približal don Bosku: »Veste; gospod don Bosko, pripravljen sem izpolniti pokorščino. Malo bolj sem premislil vso zadevo. Pravim vam, da sem pripravljen. Ukažite mi, kar hočete.« »Da? ... Drugič,« je dodal don Bosko, »bomo videli jutri.« Toda tega jutri ni bilo tako kmalu. Tisti revež je skromen in ponižen vedno znova prihajal k don Bosku, ki mu je šele po nekaj dneh preizkušnje izkazal prejšnje zaupanje (vedno je bil oče) in mu dal kako posebno nalogo.¹⁸¹

Tolikšna pozornost in tolikšna ljubeznivost, ki mu ju je narekovala junaška krščanska ljubezen, je dosegala čudežne učinke in njegov duh je poganjal korenine v vseh zavodih in rojeval odlične sadove. Vse od začetka – tako je izjavil kanonik Janez Krstnik Anfossi – so mnogi škofje, s katerimi sem imel čast govoriti, med njimi mons. Apollonio, škof v Adrii, z začudenjem ugotavljali, da sta don Boskov duh in njegova metoda zaživela v toliko njegovih duhovnikih – nekdanjih gojencih, da ne ponehavata, temveč se vedno bolj širita in utrjujeta tudi med mlajšimi duhovniki.

In sedaj preidimo k urejeni predstavitvi zbranih dokumentov, ki nam prikazujejo modrost in očetovsko dobroto pri vodstvu njegovih gojencev in sobratov

¹⁸¹ Prim. navedeno delo, str. 114.

po poti kreposti. Prve je vodil z nagovori za »lahko noč«, druge pa s svojimi »vezili«, z zaupnimi spomini za ravnatelje, z zapisniki in odločitvami splošnih konferenc, ki so jih prirejali vsako leto, z apostolatom, ki ga je opravljal z duhovnimi vajami, s svojimi mislimi o redovniškem življenju in z dragimi spomini, ohranjenimi v okrožnicah, ki še do danes niso izšle v tisku.

8.4. PROGRAM KRŠČANSKEGA ŽIVLJENJA ZA GOJENCE

Vse od prvih let svojega apostolata je svojim gojencem v oratoriju in pozneje tudi tistim v Mirabellu in Lanzu dajal posebne spomine za počitnice in 1873 je v ta namen dal natisniti list, ki ga je poslal v vse domove z namenom, da bi ga dobil vsak gojenec.

Bil je to jasen program krščanskega življenja, preprost in popoln, ki bi si ga moral vsak fant prisvojiti in bi ga ravnatelj pri nagovoru za lahko noč pred počitnicami natančno razložili.

Na prvi strani je bilo zapisano: Spomini za fanta, ki želi lepo preživeti počitnice. Na drugi strani pa: Vsak trenutek se izogibaj slabih tovarišev, slabih pogovorov, slabih knjig. Brezdelje je velik sovražnik, proti kateremu se moraš vedno bojevati. Brez božjega strahu je znanje neumnost. Čim pogosteje prejemaj zakrament spovedi in obhajila. Sv. Filip Neri je priporočal tedensko obhajilo. Vsako nedeljo poslušaj Božjo besedo in se udeleži svetih obredov. Vsak dan bodi pri sveti maši, če moreš, ministriraj in opravi kratko duhovno branje. Zjutraj in zvečer pobožno opravi molitve. Vsako jutro opravi kratko premišljevanje o kaki resnici svete vere.

Na tretji strani je navedel vrsto zlatih misli iz Svetega pisma, ki se jih dá lahko razumeti in premišljevati. Tudi preprosti gimnazijci.

Multi autem ex eis, qui fuerant curiosa sectati, attulerunt libros, et combusserunt coram omnibus (Številni med temi, ki so se pečali z vražarstvom, so znesli knjige na kup in jih javno sežgali - Apd 19).

Cum bonis bonus eris, cum perverso perverteris (Z dobrim boš dober, s slabim se boš pokvaril - Ps 17).

Corrumpunt bonos mores colloquia prava (Dobre navade kvarijo slabi razgovori - 1 Kor 15).

Fili, conserva tempus, et tempus conservabit te (Sin, izrabi čas in čas te bo ohranjal - Prd 4).

Omnem malitiam docuit otiositas (Brezdelje je učiteljica vse zlobe - Prd 33).

Initium sapientiae timor Domini (Začetek modrosti je božji strah - Ps 110).

Initium omnis peccati superbia scribitur (Začetek vsakega greha je ošabnost - Prd 10).

Vani sunt omnes homines, quibus non subest scientia Dei (Prazni so vsi ljudje, v katerih ni poznanja Boga (Mdr 13).

Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam (Kdor je moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje - Jn 6).

Beati qui audiunt verbum Dei et custodiunt illum (Blagor tistim, ki Božjo besedo poslušajo in ohranijo - Lk 11).

Absque Missae sacrificio tamquam Sodoma et Ghomorra fuissemus a Deo exterminati (Brez daritve svete maše bi bili kakor Sodoma in Gomora uničeni od Boga - Rodriguez).

Ita libenter devotos et simplices libros legere debemus, sicut altos et profundos (Tako berimo pobožne in preproste knjige kot vzvišene in globoke - Tomaž Kempčan, Hoja za Kristusom).

Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo (Bog, moj Bog, od jutranje zore bedim zate - Ps 62).

Vespertina oratio ascendat ad te, Domine, et descendat super nos misericordia tua (Naj se dviga k tebi, Gospod, večerna molitev in prihaja nad nas tvoje usmiljenje - Cerkev v svojih molitvah).

Desolatione desolata est omnis terra, quia nullus est qui recogitet corde (Vsa dežela je opustošena, a nihče si tega ne jemlje k srcu - Jer 12).

In meditatione mea exardescet ignis (Ko sem razmišljal, je ogenj zagorel - Ps 38).

Na četrti strani je don Rua dal pripisati za gojence oratorija:

N. B.: Ob vrnitvi mora vsak gojenec šolskemu vodji izročiti potrdilo o lepem vedenju, izdano od njegovega župnika.

8.5. NAGOVORI ZA »LAHKO NOČ«

Razen redkih zapisov don Berta in nekaj naših spominov, ki smo jih nabrali tu in tam, nam ostaja zelo malo ljubeznivih nagovorov, ki jih je don Bosko navadno povedal svojim gojencem po večernih molitvah v tako zelo veliko duhovno korist njihovih duš. Šele po uvedbi rednega noviciata, ki je pet let še ostal v oratoriju, so kleriki Jakob Gresino, Emanuel Dompè, Cezar Peloso, Frančišek Ghigliotto pa tudi magister novincev don Julij Barberis napolnili cele zvezke teh nagovorov.

Učinkovitost besede, za katero je svetnik kot za posebno milost prosil pri svoji novi maši, je bila naravnost čudovita, zlasti v teh trenutkih. Veliko bivših gojencev, ki še živijo, se tega navdušeno spominja.

Ko je stopil na majhno prižnico – ali kakor je pisal profesor Aleksander Fabre »včasih na kako klop ali stol«, je najprej razglasil najdene predmete: svinčnik, nožiček, igračka, ovratnica, pokrivalo, potem pa dal navodilo za naprej, nato nasvet ali opomin, ki ga je povzel iz kakega posebnega dogodka, iz nesreče, objavljene v časopisu, iz življenja dnevnega svetnika in tako naprej. Vse to je delal s pristno odkritosrčnostjo in na način, da je lahko povzel konkreten nauk za vsakdanje življenje.

Navedli bomo redke zapisane spomine, ki jih je ohranil nadvse pobožni Cezar Chiala, ki je bil več kot deset let ravnatelj kraljevih pošt, leta 1872 pa je star 35 let vstopil v oratorij in nato v salezijansko družbo.

Ker je v mladih letih naredil gimnazijsko maturo in študiral filozofijo, je lahko takoj začel študirati teologijo. 1873 je naredil zaobljube, 1874 prejel preobleko in svete redove in bil posvečen v duhovnika. Bil je dve leti katehet rokodelcev in zadnje leto tudi notranji prefekt v oratoriju. Dne 28. junija 1876 je poln zaslug odšel v večnost.

5. november – Spodbuda novim gojencem.

Ko kak fant pride od zunaj in vstopi v ta zavod, se ob pogledu na toliko dečkov presenečen ustavi. Radost, ki jo opaža pri drugih, še večja njegovo osamljenost, ker nikogar ne pozna. Ko vidite kakega takega, pristopite k njemu, bodite z njim ljubeznivi, vprašajte ga, od kod prihaja, v katero šolo hodi, če ve, kje je učilnica, obednica, če se zna igrati kako igro. Dostikrat je zadosti že tak preprost pogovor, da razveselimo novinca, si ga pridobimo za prijatelja ter ga prepričamo, da ostane pri nas in študira, namesto da bi se vrnil domov.

7. november 1872 – Dva gojenca izključena: eden zaradi slabega vedenja, drugi pa zato, ker ni oddal denarja, čeprav je bilo rečeno, da ga nihče ne sme imeti pri sebi.

Dva fanta so izključili iz zavoda: enega zato, ker je grdo govoril, drugega pa zaradi nepokorščine na sprehodu.

Prvi je bil na slabem glasu že prejšnje leto. Se vidi, da ga počitnice niso spametovale. Da ne bi škodoval tovarišem, so ga poslali ‚ad lares‘ (bogovom domačega ognjišča). D drugega je zadela ista usoda, ker se ni uklonil ukazu, da je treba na začetku šolskega leta oddati ves denar. Ko so šli prvič na sprehod, je zapustil vrsto in vzel s seboj nekaj tovarišev. Šli so v gostilno, ni jih bilo h kosilu in so se prikazali šele za večerjo.

Zares ni mogoče razumeti, zakaj ne ubogajo in ne izročijo denarja. Nekega fanta, za katerega so vedeli, da ima denar, so vprašali, a je zanikal. Preiskali so ga, še vedno je zanikal. Odprli so kovček, našli denar, on pa je trdil, da tega denarja ni imel pri sebi, temveč je bil v kovčku. Nekateri drugi so izročili denar komu zunaj oratorija; dva druga sta si denar zamenjala, da sta lahko rekla, da denar ni njun. To so potegavščine, ki jih vedno odkrijejo. Tega se je treba izogibati.

Lahko gre za dva solda in se zdi sramotno, da bi jih kaznovali. Res je malo, zato pa je pokorščina toliko večja. Če kdo kaj najde, pa četudi polomljeno pero ali gumb, ga mora izročiti. Žal se nekateri začenjajo glede knjig svojih tovarišev uvajati v umetnost sanrafael.¹⁸² Gorje, gorje, kdor začenja s tem! Končal bo kot tisti, ki je začel s knjigami, potem pa postal izučen tat. Zalotili so ga pri delu in ga vrgli iz zavoda.

Kdor hoče imeti knjige, naj se naroči na Katoliško branje ali na Knjižnico za mladino. Za fante v zavodu prvo stane 30 soldov, druga pa 4 franke.

10. november – Kadar je potrebno, je dolžnost izdati krivca! To ni tožarjenje, to je znamenje krščanske ljubezni.

¹⁸² V piemontskem narečju pomeni sanrafael umetnost znati raffare – krasti, ropati.

Če bi bili na visokem hribu in bi v dolini videli popotnika na cesti, ki ga na ovinku čaka volk, bi na vso moč kričali, da bi opozorili tega človeka na nevarnost. Isto morate storiti tudi tukaj, dragi fantje, ko ugotovite, da so med vami volkovi, se pravi tovariši, ki grdo govorijo in ki bi vas radi zapeljali v slabo dejanje. V takem primeru je to delo krščanske ljubezni do bližnjega, pa tudi za tistega nesrečneža, če o tem obvestite predstojnike. Vem, da bodo nekateri rekli, da je to tožarjenje, da je to izdajanje. Kaj bi rekli o tistem, ki bi vas opozoril, da se kak tat pripravlja, da bi vlomil v vašo hišo in da bodite zato pozorni? Ali bi tat imel pravico imeti vas za ovaduha? Isto se dogaja, ko kdo ne obvesti predstojnikov o takih volkovih. Sicer se pa prej ali slej sam izda in tedaj ni več pomoči, da bi ga oprostili zaslužene kazni ali ga podvrgli preizkušnji, če se bo poboljšal.

11. november – Dober duhovnik.

Na ta dan so opravili obred preobleke nekaterih klerikov in pripravnikov za vstop v salezijansko družbo. Don Bosko je zvečer imel naslednji nagovor:

Neki zelo ugleden gospod me je vprašal, po čem razpoznamo pravega duhovnika. Navedel sem mu nekaj lastnosti.

Toda on mi je dejal:

»Ne, ne! Pravi duhovnik je samo tisti, o katerem lahko rečemo: Blaženi tisti, ki umrejo v Gospodu.«

Duhovnik mora umreti za svet, veseljačenje. Slediti mora Jezusu Kristusu na njegovi poti težav in bridkosti.

20. december 1872 – Ob bližajočem se božiču.

Priporočeno vam je bilo, da za božič pišite svojim staršem in dobrotnikom. Tudi jaz želim, da to storite. Ste imeli prosto pretekli četrtek? (Kriki: da, ne!) Torej jutri, v soboto, v tistih razredih, kjer še niso imeli prosto, ne boste dobili naloge za nedeljo, pač pa boste za nalogo pisali voščilno pismo za božič in vaši učitelji vam bodo pri tem pomagali. Ko boste pisali svojim dobrotnikom, ne pozabite na naslednje besede:

»Zahvaljujem se vaši uglednosti za vso dobroto in skrb, ki ste mi jo izkazali. Jaz pa ob bližnjih božičnih praznikih ne bom pozabil prositi Gospoda Boga, da vas obdari s svojim blagoslovom, vam podari zdravje in uspeh v materialnih zadevah in predvsem še, da vam nakloni večno blaženost v nebesih.«

Bodite prepričani, dragi moji sinovi, da take besede naredijo vedno lep vtis na tistega, ki jih sprejema, ker govorijo: »Glej, kako ta, ki ne ve, kako bi mi storil kaj dobrega, v svojem dobrem srcu želi vse dobro, ki si ga morem želeti.«

Bodite v teh praznikih veseli, smejte se, skačite, mislite pa tudi na skrivnost, ki se dogaja. »Bog je postal človek. Zares mora biti naša duša nekaj velikega, ko se zemlja in nebo zganeta in Bog kot otrok prihaja k nam,« bi moral vsak izmed nas reči v svojem srcu. Zato naj nam ne bo žal, da naredimo zanj kako majhno žrtev.

8.6. VEZILA

Dne 31. decembra 1871 je don Bosko bil v Varazzeju. Bil je bolan. Nekaj dni ni imel več vročine, vendar pa je bil še vedno v postelji. Kljub temu je proti večeru želel zbrati hišne sobrate, da bi jim dal »vezilo«, ki naj bi ga potem sporočili sobratom v drugih zavodih z naslovom Dober zgled in pokorščina.¹⁸³

Takole je spregovoril:

»Najprej se zahvaljujem Bogu, da me je ohranil pri življenju, in potem vsem vam za pozornost in skrb, ki ste mi ju izkazali v tej bolezni, ko ste dan in noč bedeli ob moji postelji in mi izkazovali usluge, kot to delajo sinovi svojemu očetu. Pretekla leta sem imel navado, da sem fantom na ta večer govoril in jim zapustil kak koristen spomin. Danes sem želel zbrati vas in po vas vse svoje drage sinove v Turinu, Borgu San Martino, Lanzu, Alassiu, Marassiju ter vam podati vezilo in zaželeli srečno novo leto. Dober zgled naj vam povem: Praebe te ipsum exemplum bonorum operum (daj sama sebe za zgled dobrih del). Oh, da. Vsi, ki ste tukaj, ste učitelji, tisti, ki niste učitelji znanja, pa ste učitelji moralnosti. Zato naj se nikdar ne zgodi, da bi drugim priporočali izpolnjevanje kake kreposti ali dolžnosti, ne da bi najprej sami vse to naredili. Božji Učenik je začel delati in učiti. Naj se nikdar ne zgodi, da bi vas kak fant premagal v kreposti, ker bi bilo to poniževalno za stan popolnosti, ki ste ga prevzeli. In kaj naj bo ključ dobrega zgleda za nas vse? To so pravila družbe in zlasti še pokorščina. Dajte mi koga, ki zvesto izpolnjuje pravila in je pokoren, pa boste videli, da je zgled v vsem. Pokorščina, pa ne taka, ki ugovarja in hoče vedeti za vse razloge, temveč pokorščina z veselim obrazom in s prepričanjem, da nam ukazano prihaja od Gospoda. Ni podložnik tisti, ki mora presojsati pokorščino, temveč predstojnik bo moral dajati obračun o vsem in vseh, zlasti še za duše vsakega, ki nam ga je Božja previdnost postavila, da mu ukazujemo. Pokoravajte se vašim predstojnikom in jim bodite podložni, kajti oni skrbijo za vas in bodo dajali obračun o vaših dušah. Ko govorim o pokorščini predstojnikom, hočem povedati tudi nekaj o odvisnosti enega od drugega, o bratskem opominjanju, bodisi med enakimi kakor tudi, če opomin pride od podrejenega. In naj se med vami nikdar ne pojavi kritika in godrnjanje. Tisti, ki na kakršenkoli način kritizira svojega brata, je izdajalec. Pokorščina! Ta pokorščina pravilom in predstojnikom ne bo samo dober zgled za druge, da bo tisti, ki nas vidi, ne le častil Očeta, ki je v nebesih, temveč bo zadovoljen tudi v svojem srcu, in to bo tudi edino zadovoljstvo, ki ga bomo mogli imeti ob smrti uri. O tem sem bil vedno prepričan, vendar sem to posebej izkusil v času svoje bolezni. Moja največja tolažba je bila v tem, da sem mogel ugotoviti, da sem z Božjo pomočjo storil nekaj dobrega v večjo Božjo slavo.

¹⁸³ Poročamo po zapisu don Frančiška Cuffia, prefekta v Varazzeju, kot ga je poslal don Bonettiju, ravnatelju v Borgu San Martin. V njem pravi, da se je potrudil, da bi zapisal vse dobesedno.

Pogum zato, dragi sinovi, pogum za vse in zlasti za vas, ki vam govorim. Moram vam reči, da sem zelo zadovoljen z delom v tej hiši in za to se zahvalimo Gospodu in presveti Devici Mariji, katerima na čast naj bo vse, kar delamo. In sedaj vam z željo »lahko noč« dajem tudi svoj blagoslov. Naša pomoč je v imenu Gospodovem. Obilen Božji blagoslov naj pride na vas in nad vse, kar delate v imenu Očeta itn.

Pred koncem leta 1872 je poslal dobro besedo vsem svojim dragim sinovom v Lanzu: ravnatelju, duhovnikom, učiteljem, asistentom, gojencem. Tem zadnjim je priporočal »neomejeno zaupanje v ravnatelja«.

Svojim dragim sinovom v zavodu-konviktu v Lanzu.

Z velikim zadovoljstvom sem prejel vaša voščila. Iz vsega srca se vam zahvaljujem. Ohranil jih bom v dobrem spominu. Bog naj vam poplača dobrohotnost, ki ste mi jo izkazali.

Beseda vsem.

Gospod ravnatelj naj nikdar ne odlaša z dobrimi nasveti in koristnimi opomini, kadar je to potrebno.

Duhovniki naj bodo med seboj edini v vsem, kar se tiče lastnega večnega zveličanja in zveličanja vseh fantov v zavodu.

Ko učitelji sprašujejo v šoli, naj imajo obzir do najslabotnejših.

Asistenti naj storijo vse, da bodo preprečili slabe pogovore. Duhovniki in kleriki naj se zavedajo, da so luč sveta in sol zemlje.

Gojenci naj gojijo čednosti sramežljivosti in zmernosti.

Vsem priporočam neizmerno zaupanje v ravnatelja.

Bog naj vas vse blagoslovi in naj vas vse obogati z bogastvom svetega božjega strahu. Vi ste moja tolažba. Nobeden naj mi ne zadaja ran s trnjem slabega vedenja. Ob-ljubljam vam, da se vas bom celo leto spominjal pri vsakdanji sveti maši. Toda tudi vi priporočajte Bogu mojo ubogo dušo, da se mi ne bi pripetila nepopravljiva škoda, da bi jo izgubil.

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z vami. Amen.

Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

Praznik sv. Štefana, 1872

Tudi v oratoriju je s prižnice v cerkvi sv. Frančiška Saleškega dajal posebne misli prefektom, podprefektom, učiteljem, mojstrom, asistentom, duhovnikom, klerikom, vsem sobratom in novincem ter na koncu še prelepo vezilo za vse. Po-dajamo spomin, ki nam ga je omogočil don Berto:

Lansko leto me ob tem času ni bilo med vami. Bil sem zelo bolan v Varazzeju, v smrtni nevarnosti. In danes sem, hvala Bogu, spet pri vas.

Čeprav razmišljam, se bo letos zgodilo dvoje: trpeli bomo lakoto, prišle bodo bolezni, se pravi veliko pomanjkanje in umrljivost.

Če bi bilo mogoče, bi rad dal vsakemu izmed vas vezilo, vendar ga bom za zdaj dal na

splošno za vse. Najprej za don Boska. Kako vezilo naj mu dam? Da bi molil Gospoda, da medtem ko se trudi, da bi rešil duše drugih, ne pozabi na svojo.

Prefektu in podprefektom, da bi uporabljali svojo avtoriteto za duhovno in telesno korist svojih podrejenih.

Učiteljem in mojstrom, da bi se zavzemali predvsem za tiste, ki so tako pri učenju kakor pri obrtnem delu bolj počasni.

Asistentom, duhovnikom in klerikom, da bodo luč, da bodo zgled vsem svetnim ljudem in da ne bodo nikdar dali, da bi jih ti prekašali s svojo pobožnostjo.

Vsem članom družbe, tako sobratom z zaobljubami kakor novincem, da bi izpolnjevali pravila.

Vsem pa zgled za posnemanje, voditelja za življenja, zavetnika v vseh potrebah svetega Alojzija, prijatelja vsem, ki naj bi čistili Jezusa v najsvetejšem zakramentu in mater, h kateri bi se zatekali, Marijo Pomočnico.

Pred kratkim sem povedal, da bo, preden se bo izteklo leto 1872, nekaj od naših odšlo v večnost. Sedaj nekateri pravijo, kako da še ni umrl? Zakaj, vam bom drugič povedal. Gospod hoče počakati za primer, da še ni v njegovi milosti, in mi moramo moliti, da se bo dobro pripravlil.

Leta 1873 don Boska ni bilo v oratoriju, ker je 29. decembra odšel v Rim. Ni nam uspelo najti, kakšno misel je zapustil ali poslal za novo leto.

Leta 1874 je verjetno v pismu don Bonettiju povedal misel, ki naj bi veljala tudi za vse sinove v oratoriju:

Predragi don Bonetti!

Zate: stori, da bodo vsi, s katerimi govoriš, postali tvoji prijatelji. Za prefekta: zbiraj zaklade za čas in za večnost. Za učitelje, asistente: In patientia vestra possidebitis animas vestras (S svojo stanovitnostjo si boste pridobili svoje življenje). Za fante: Pogosto obhajilo. Za vse: Vestnost v lastni dolžnosti. Bog naj vas vse blagoslovi in vam podeli dragoceno milost dokončnega vztrajanja v dobrem. Amen.

Moli za svojega v J. K. najvdanejšega prijatelja, duh. Janeza Boska.

Turin, 30. 12. 1874

8.7. ZAUPNI SPOMINI RAVNATELJEM IN SPREMNA RAZLAGA

Eden najstarejših in najizrazitejših dokumentov sistema, ki ga je učil in se je po njem ravnal don Bosko pri vzgoji, je spomenica, ki jo je dostavil don Rui, ko ga je leta 1863 poslal za ravnatelja v prvo ustanovo v Mirabello Monferrato. Po don Boskovi smrti jo je don Rua imel vedno izobešeno v sobi.

O tem dokumentu imamo tri izvode: enega je predelal don Rua, drugima dve pa je don Bosko dodal nekaj pripisov pred letom 1871, ko je z datumom 31.

januarja poslal en izvod ravnatelju matrne hiše, štiri pa v zavode Borgo San Martino, Lanzo, Cherasco in Alassio.

Izvod, ki ga je leta 1871 izročil don Rui, je štiri leta pozneje ponovno popravil sam don Bosko in ga svojemu »drugemu jazu« poslal z naslednjimi besedami: »Naj don Rua pozorno prebere in potem da naprej v tiskarno.« Tako so pripravili litografirane izvode z datumom »na predvečer božiča 1875« in jih razposlali ravnateljem.

Isti izvod je nekaj pozneje svetnik lastnoročno dopolnil s pripisi z datumom »na dan sv. Jožefa, 1876«, in kakor se zdi, so ga ponovno razposlali ravnateljem. Prav tako so leta 1886 ponovno litografirali in razposlali nove primerke.

Poznanje teh nasvetov je bilo don Bosku izredno pri srcu. Mi bomo ponatisnili primerek iz leta 1871, ki se je nedotaknjen ohranil pri ravnatelju v Lanzu. V pripombah bomo podali spremembe in pripise, kot jih beremo v zadnji izdaji. Vsak, ki jih bo bral, bo takoj videl izreden pomen, ki ga je treba pripisovati tej listini.

Naslov »Zaupni spomini ravnatelju zavoda v ...« so v izdaji leta 1886 spremenili v »Božično vozilo ali zaupni spomini itn.«, ker so ga odposlali na »Praznik brezmadežnega spočetja presvete Device Marije na 45. obletnico ustanovitve oratorija« in je tudi v večino domov v Ameriki prišlo za božič.

To je torej dragoceni dokument, ki so ga takrat imenovali zaupnega, četudi je danes znan že vsem in ga morajo pozorno in pogosto prebirati tisti, ki hočejo dobro poznati misel ustanovitelja in vzgojitelja.

SAM S SEBOJ

1. *Nič naj te ne vznemirja.*
2. *Izogibaj se strogosti v hrani. Tvoje zatajevanje naj se kaže v točnem izpolnjevanju dolžnosti in prenašanju nadležnosti drugih. Vsako noč spi sedem ur. To lahko razširiš ali skrčiš za eno uro zase in za druge, če je za to kak pameten razlog. To je koristno tvojemu zdravju in zdravju tvojih podrejenih.*
3. *Daruj sveto mašo in moli brevir ‚pie, devote, attente‘ (pobožno, vdano, pazljivo). To naj velja zate in za tvoje podrejene.*
4. *Nobeno jutro ne opuščaj premišljevanja in čez dan obiska najsvetejšega Zakramenta. Drugo kakor je povedano v pravilih družbe.*
5. *Poskrbi, da te bodo raje ljubili kot se te bali¹⁸⁴. Ljubezen in potrpežljivost naj te spremljata v ukazovanju, opominjanju. Stori tako, da bo vsak iz tvojih besed in tvojih dejanj razbral, da iščeš v vsem le dobro duš. Prenašaj vse, ko je treba preprečiti greh. Tvoja skrb naj bo osredinjena na duhovno in zdravstveno dobro ter znanje dečkov, ki ti jih je Božja previdnost izročila v varstvo.*
6. *V pomembnih zadevah najprej dvigni duha in srce k Bogu. Ko ti bodo o čem poročali, poslušaj vse, vendar skušaj natančno razjasniti dejstva in šele potem*

¹⁸⁴ »Poskrbi, da te bodo raje ljubili kot se te bali«, tako v primerku iz leta 1886 (medtem ko v izvodu, ki ga je popravil don Bosko leta 1876, piše: »kot da bi hotel, da bi se te bali«.

soditi.¹⁸⁵ *Neredko se nekatere stvari na začetku zdijo tramovi, a niso nič drugega kot slama.*

Z UČITELJI

1. *Poskrbi, da učiteljem ne bo manjkalo hrane in obleke. Zavedaj se njihovih naporov, in če so bolni ali samo nerazpoloženi, pošlji takoj koga, da jih nadomesti.*
2. *Pogosto se pogovarjaj z njimi skupno in posamično; pazi, ali imajo preveč opravkov, ali jim manjkajo knjige, obleka, ali imajo kako telesno ali duševno težavo, ali so v njihovih razredih učenci, ki bi potrebovali posebne disciplinske ukrepe in kazenske odredbe, tako glede načina pouka kakor stopnje učenja. Če odkriješ kako potrebo, stori vse, da boš pomagal.*
3. *Na posebnem sestanku priporoči, da naj vprašujejo vsi učenci razreda in drug za drugim javno preberejo kako nalogo. Bežijo naj pred posebnimi prijateljstvi in pristranskostmi in naj nikdar ne puščajo nikogar v svojo sobo.¹⁸⁶*
4. *Če morajo dajati gojencem navodila in naloge, naj to storijo v za to namenjeni sobi.*
5. *Ko se obhajajo slovesnosti, devetdnevnic ali prazniki v čast presveti Devici Mariji, kakega krajevne svetniku ali kaka skrivnost naše svete vere, naj to omenijo s kratkimi besedami, vendar naj tega nikdar ne opustijo.*
6. *Poskrbi, da učitelji ne bodo pošiljali učencev iz razreda, da ne bodo pretepali nemarnih in hudobnih.¹⁸⁷ Če se zgodi kaj pomembnega, naj takoj obvestijo šolskega vodjo in ravnatelja hiše.*
7. *Učitelji naj zunaj šole ne bodo avtoritarni¹⁸⁸ in naj se omejijo na nasvete, opomine ali popravke, ki jih svetuje in dovoljuje pravilno pojmovana krščanska ljubezen.*

Z ASISTENTI IN NAČELNIKI V SPALNICAH

1. *Kar smo povedali o učiteljih, velja v veliki meri tudi za asistente in načelnike v spalnicah.*
2. *Poskrbi, da bodo imeli priložnost in čas, da bodo študirali, kolikor je to združljivo z njihovimi obveznostmi.¹⁸⁹*
3. *Rad se z njimi pogovarjaj, da slišiš njihovo mnenje o vedenju fantov, ki so zaupani tvojemu varstvu. Njihova najpomembnejša naloga je, da so točno tam, kjer se zbirajo fantje za počitek, šolo, odmor itn.*
4. *Če opaziš, da je kateri izmed njih sklenil posebno prijateljstvo s kakim gojencem, ali da je njegova služba ali moralnost v nevarnosti, z vso previdnostjo*

¹⁸⁵ »Toda potrudi se, da boš dobro razčistil dejstva in da boš poslušal obe strani, preden boš presojal.«

¹⁸⁶ »Naj nikdar ne vodijo gojencev in drugih v svojo sobo.«

¹⁸⁷ »Pazi, da učitelji ne bodo nikdar pošiljali učencev iz razreda. Če bi pa bili prisiljeni, naj ga v spremstvu pošljejo k predstojniku. Nikdar naj z nobeno pretvezo ne pretepajo malomarnih in hudobnih.«

¹⁸⁸ »Naj ne izvajajo avtoritete nad svojimi učenci.«

¹⁸⁹ »Razdeli obveznosti tako, da bodo tako oni kakor učitelji imeli možnost opravljati svoj študij.«

spremeni njegovo službo. Če se bo nevarnost še nadaljevala, takoj sporoči svojemu predstojniku.

5. *Zberi od časa do časa učitelje, asistente, nadzornike v spalnici in jim povej, da naj skušajo preprečiti grde pogovore, da naj odstranijo vsako knjigo, podobo, sliko, ‚hic scientia est‘, ali katero koli drugo reč, ki bi mogla spraviti v nevarnost krepost čistosti, kraljico kreposti. Naj dajejo dobre nasvete in bodo dobri z vsemi.*
6. *Naj se vsi trudijo, da odkrijejo nevarne gojence, in ko jih odkrijejo, poskrbi, da bodo nadzorovani.*

S POMOČNIKI IN SLUŽBENIM OSEBJEM

1. *Mi smo v družinskem duhu povezani s fanti in zato stori, da bodo mogli vsako jutro biti pri sveti maši¹⁹⁰ in prejeti svete zakramente po pravilih naše družbe. Služabnikom priporočajmo sveto obhajilo na vsaka dva tedna ali enkrat na mesec.*
2. *Pri ukazovanju bodimo skrajno ljubeznivi. Z besedami in dejanji pokaži, da želiš storiti dobro njihovim dušam. Pazi, da se ne bodo navezovala prijateljstva z gojenci in zunanjimi osebami.*
3. *Ne dovoli, da bi ženske stopale v spalnice in v kuhinjo, in poskrbi, da ne bodo imele stika s kom v hiši, razen v primerih skrajne potrebe in iz krščanske ljubezni. Ta člen je izredno pomemben.*
4. *Če nastanejo nasprotovanja in spori med služabniki, med asistenti, med gojenci, vsakega dobrohotno poslušaj, odločitev pa boš povedal vsakemu posebej, da eden ne bo slišal, kaj smo povedali drugemu.*
5. *Služabnikom naj ukazuje pomočnik utrjene moralnosti, ki bo nadzoroval njihovo delo in nravno vedenje, da ne bo tatvin in grdih pogovorov. V vsakem primeru je treba preprečiti, da bi kdo prevzemal naročila za starše ali za kogar koli od zunaj.*

Z DEČKI GOJENCI

1. *Nikdar ne sprejemaj dečkov, ki so bili izključeni iz drugih vzgojnih zavodov, ali če veš iz drugih virov, da imajo slabe navade. Če bi kljub previdnosti pri sprejemu prišel kak tak, mu takoj določi dobrega tovariša, ki bo stalno ob njem in ga ne bo nikdar pustil izpred oči. Če bi se pregrešil v nečistih stvareh, ga opozori, in če zopet pade, ga je treba takoj poslati domov.*
2. *Preživi s fanti ves čas, ki ti je dan na voljo, in poskušaj na uho povedati kako dobro besedo¹⁹¹ tistim, za katere veš, da bi jim to bilo v korist. To je velika skrivnost, s katero se boš polastil njihovih src.*
3. *Vprašal boš: katere so te besede? Prav tiste, ki so bile pred časom povedane tebi. Npr. kako se imaš? ‚Dobro.‘ – In kako je s tvojo dušo? ‚Kak tak.‘ – Moral bi mi*

¹⁹⁰ »Poskrbi, da bo vsako jutro itn.«

¹⁹¹ »Poskrbi, da te bodo gojenci spoznali in da boš ti spoznal njih, tako da boš prebil z njimi ves čas, ko je mogoče. Pri tem se potruji, da jim boš na uho povedal kako ljubeznivo besedo itn.«

pomagati pri zelo pomembni stvari; mi boš pomagal? ‚Seveda, toda za kaj gre? – Da bi postal dober, ali: da bi rešila tvojo dušo, ali: da boš postal najboljši med vsemi našimi fanti, tudi z najbolj porednimi. – Kdaj boš začel? ‚Kaj?‘ – Biti moja tolažba; da se boš vedel kot sveti Alojzij. – Takim, ki se izogibajo svetih zakramentov: Kdaj hočeš, da bova polomila hudiču rogove? ‚Kako to mislite?‘ – Z dobro spovedjo. ‚Kadar koli hočete.‘ – Čim prej. – Drugič: Kdaj bova naredila krepko pranje? Ali: Si pripravljen, da bi mi pomagal, da bi polomil rogove hudiču? Hočeš, da bi si postala prijateljica v zadevi tvoje duše? Haec aut similia (tako in podobno).

4. *V naših hišah je ravnatelj reden spovednik, zato pokaži, da rade volje poslušáš vsakega pri spovedi, vendar jim daj svobodo, da se spovedujejo tudi pri drugih, če želijo.¹⁹² Daj jasno vedeti, da se ne udeležuješ konferenc, na katerih se določajo ocene iz vedenja, in glej, da ne bo najmanjšega suma, da izkoriščaš tisto, kar si zvedel pri spovedi, ali da se tega spominjaš. Prav tako ne kaži nikakršne pristranskosti do tistih, ki se spovedujejo pri drugih spovednikih.*
5. *Treba je priporočati in podpirati ministrante, Družbo sv. Alojzija, Presvetega Zakramenta, Brezmadežnega spočetja. Vendar ti samo navdušuj, ne pa tudi vodi,¹⁹³ imej te stvari za zadeve fantov, kar naj vodi katehet ali duhovni voditelj.¹⁹⁴*

DO ZUNANJIH

1. *Pomagajmo rade volje z duhovniško službo za pridiganje, darovanje svete maše in spovedovanje¹⁹⁵ vsakokrat, ko nam naše dolžnosti to dopuščajo, zlasti v župniji, v kateri je naš zavod. Nikdar pa ne prevzemajte obveznosti, zaradi katerih bi bili odsotni iz zavoda ali bi vam onemogočale izpolnjevati vaše naloge.*
2. *Iz pozornosti povabimo zunanje duhovnike pridigat za slovesnosti ter na gledališke in glasbene prireditve ali ob drugih priložnostih. Prav tako povabimo civilne ali katerekoli druge dobrodelne in dobrohotne osebe, ki so se izkazale ali bi se lahko v prihodnje izkazale kot take.*
3. *Ljubezen in vljudnost naj bosta značilnosti vsakega ravnatelja tako do zunanjih kakor do notranjih.*

¹⁹² »vedar daj široko svobodo, da se spovedujejo, pri komer hočejo«.

¹⁹³ »Ministrante, družbo sv. Alojzija, presvetega Zakramenta, Brezmadežnega spočetja je treba priporočati in podpirati. Pokaži dobrotno naklonjenost in zadovoljstvo tistim, ki so vpisani, vendar bodi samo pospeševalec, ne vodja itn.«

¹⁹⁴ V primerku iz leta 1875 je sledil naslednji 6. člen: »Neprijetne in disciplinske vloge je treba, kolikor je mogoče, prepustiti drugim.« V primerku iz leta 1886 pa se glasi takole: »Ko ti je uspelo odkriti kak težek prestopek, daj poklicati krivca ali osumljenca v svojo sobo in ga skušaj ljubeznivo prepričati, da pove svojo napako ali storjeno krivdo. Potem ga povabi, da se popravi in uredi stvari svoje vesti. Na tak način in s stalno pomočjo se dosežejo čudoviti učinki in neverjetni preobrti.«

¹⁹⁵ »Dajajmo rade volje svojo pomoč v duhovniški službi s pridiganjem, maševanjem, spovedovanjem itn.«

4. *Ob materialnih nesoglasjih popusti v vsem, dokler le moreš, tudi za ceno kake škode, samo da bomo držali daleč od nas vsako pravičanje, maščevanje, samoljubje ali drugo, kar bi bilo proti krščanski ljubezni.*
5. *Kadar gre za duhovne stvari, naj se vedno odloči tako, da bo v večjo Božjo slavo. Prizadevnost, trmo, maščevanje, samoljubje, lasten prav, zahteve in tudi čast je treba žrtvovati, da preprečimo greh.*
6. *Če pa gre za kako zelo pomembno vprašanje, si je treba vzeti čas in vprašati za svet kako pobožno in modro osebo.*

S ČLANI DRUŽBE

1. *Točno izpolnjevanje pravil in zlasti še pokorščine je osnova vsega. Toda če hočeš, da bi drugi ubogali tebe, ubogaj tudi ti tiste, ki jih moraš ubogati.¹⁹⁶ Nihče ni sposoben ukazovati, če ni sposoben biti pokoren.*
2. *Skušaj obveznosti tako razdeliti, da nobeden ne bo preobremenjen, skrbi pa, da bo vsak točno izpolnjeval svoje dolžnosti, ki so mu bile zaupane.*
3. *Noben član družbe naj ne dela pogodb, sprejema denarja, daje posojila sorodnikom in prijateljem. Prav tako naj nobeden ne hrani denarja ali upravlja časnih stvari brez izrecnega dovoljenja predstojnika. Izpolnjevanje tega člana bo odvrnilo od družbe eno najhujših kug, ki lahko zadenejo kako redovno družbo.*
4. *Zavračaj kot strup vsako spreminjanje pravil. Točno izpolnjevanje teh je boljše kot kakršna koli sprememba. Boljše je sovražnik dobrega.*
5. *Študij, čas in izkušnja so me poučili, da nevdržnosti pri jedi in pijači, samoljubje in častihlepnost uničujejo redove in redovne družbe. Leta te bodo naučila stvari, za katere sedaj misliš, da so nemogoče¹⁹⁷*

PRI UKAZOVANJU¹⁹⁸

1. *Glej, da ne boš nikdar ukazoval stvari, ki so nad sposobnostjo tvojih podrejenih. Nikdar ne ukazuj na odbijajoč način, temveč sledi težnjam vsakega posameznega in mu zaupaj stvari, za katere veš, da mu bolj ugajajo¹⁹⁹*
2. *Nikdar ne ukazuj stvari, ki bi lahko škodile zdravju ali bi onemogočale potreben počitek ali so v nasprotju z drugimi opravili in ukazi predstojnika.*
3. *Ko ukazuješ, bodi vedno nadvse ljubezniv in vljuden. Pretnje, jeza in toliko manj nasilje naj bodo daleč od tvojega ukazovanja.*

¹⁹⁶ »Iz vljudnosti povabimo od časa do časa zunanje duhovnike pridigat itn.«

¹⁹⁷ »Če hočeš, da bi drugi ubogali tebe, ubogaj ti svoje predstojnike.«

¹⁹⁸ Tukaj je dodal člen: »Z besedami in zgledom skušajmo pospeševati skupno življenje.«

¹⁹⁹ »Nikdar ne ukazuj stvari, za katere veš, da presegajo moči podrejenih, ali predvidevaš, da te ne bodo ubogali. Stori vse, da boš preprečil odvrtačoče ukaze. Skušaj na vso moč slediti nagnjenjem vsakega posameznega in jim zaupaj tiste naloge, za katere veš, da jim najbolj ugajajo.«
Tam, kjer je svetnik dodal to spremembo, ne beremo: »naloge, ki bi komu«, temveč »tiste naloge, za katere vemo, da mu najbolj ugajajo.«

4. *Če bi moral podrejenemu ukazati kaj odbijajočega ali težkega, reci npr. »Bi lahko naredil to ali ono stvar?« Ali: »Imam nekaj pomembnega, česar ti ne bi rad naložil, ker je težko, pa nimam nikogar drugega, ki bi mogel narediti razen tebe. Bi imel čas, voljo, možnost, da boš to opravil?« Izkušnja je pokazala, da tak način ravnanja rodi odlične sadove.*
5. *Varčujmo v vsem, kjer le moremo, toda ne glejmo na izdatke za bolnike in poskrbimo, da jim ne bo nič manjkalo.²⁰⁰ Sicer dajmo vsem vedeti, da smo naredili zaobljubo uboštva, zato ne smemo niti želeti niti iskati prijetnosti. Radi moramo imeti uboštvo in spremljevalce uboštva. Zato se izogibajmo vsega odvečnega v obleki, knjigah, opremi sobe, potovanjih itn.*

To je kakor oporoča, ki jo izročam ravnateljem posameznih hiš. Če boste ta navodila izpolnjevali, mirno umrem, ker sem prepričan, da bo naša družba prejela blagoslov od Boga in vedno z večjim zagonom dosegala svoj cilj, to je večjo Božjo slavo in zveličanje duš.²⁰¹

Kako naj bi pozabili te tako modre nasvete? Izpolnjevanje tega očetovskega testamenta je edini način, da v naših hišah cvete in živi tisti njegov družinski duh, ki naj bi bil njihova značilnost.

Prizadevaj si, da te bodo prej ljubili kot se te bali.

Preden kaj odločiš, dvigni najprej duha k Bogu.

Krščanska ljubezen in vljudnost naj bosta tvoji značilnosti tako z notranjimi kot z zunanjimi.

Poskrbi, da te bodo notranji gojenci dodobra spoznali in boš tudi ti njih dobro spoznal, zato prebij z njim ves čas, ki ga imaš na razpolago.

Odbijajoče in disciplinske stvari prepuščaj drugim.

Potrudi se, da boš dodobra spoznal težnje vsakogar, in zaupaj jim tiste naloge, ki so jim najbolj všeč.

Kadar ti o čem poročajo, pozorno vse poslušaj, vendar skušaj razjasniti dejstva, in preden odločaš, zasliši obe strani.

Strogo varčevanje pri vsem, vendar stori, da bolnikom ne bo nikdar nič manjkalo.

Zavračaj kot strup vsako spreminjanje pravil. Boljše je sovražnik dobrega.

S tem programom bo vsaka skupnost eno srce in ena duša s svojim predstojnikom.

Za razlago in dopolnilo Spominov so izdelali nekaj Navodil, ki so jih izbrali iz Splošnih konferenc, kakor so leto za letom nastajale, kakor so jih zbrali v prvem rokopisu in jih na novo razporedili ter jih je popravil don Rua v nekem svojem zvezku, iz katerega so jih prepisali in poslali ravnateljem z novo izdajo Spominov na »dan sv. Jožefa leta 1876«.

²⁰⁰ »Varčujmo pri vsem, vendar na vsak način tako, da bolnikom ne bo nič manjkalo.«

²⁰¹ »To je kakor oporoča, ki jo zapuščam ravnateljem posameznih hiš. Če bodo izpolnjevali te nasvete, mirno umrem, ker sem prepričan, da bo naša družba vedno bolj cvetela, da jo bodo blagorovali tako ljudje kakor Bog in bo dosegala svoj namen, ki je večja Božja slava in zveličanje duš.«

*ZASEBNA NAVODILA RAVNATELJEM, KI LAHKO SLUŽIJO
ZA RAZLAGO IN DOPOLNILO ZAUPNIM SPOMINOM.*

1. *Predstojniki posameznih hiš naj se nadvse potrudijo, da bodo dobro usmerili in oblikovali svoje učno osebje, asistente, služabnike itn. To še zlasti v letih, ko nam manjka osebja in so ljudje, s katerimi razpolagamo, skoraj vsi zelo mladi.*
2. *Ravnatelji naj bodo nadvse ljubeznivi do svojih podrejenih in naj, kolikor jim je mogoče, ne obravnavajo odvratnih zadev. Če gre za disciplino, naj to opravi prefekt. Če gre za stvari, ki se tičejo kakega sobrata, naj to sporoči vrhovnemu predstojniku. Kar se tiče poročila staršem o vedenju njihovih otrok, naj jih na splošno daje ravnatelj. Kjer to ni mogoče ali zato, ker je treba uporabiti stroga merila, naj to stori prefekt ali kdo drug po točno določenih navodilih.*
3. *Ravnatelji naj se pogosto približajo najpotrebnejšim in jih spodbujajo, da bodo izboljšali svoje vedenje in da spoznajo njihove posebne potrebe, z namenom, da jim pomagajo.*
4. *S člani, ki imajo posebne zasluge, naj bo posebno pozoren tako na potovanjih kakor v različnih življenjskih okoliščinah in zlasti še v bolezni.*
5. *V vseh zavodih je treba izkazovati posebno pozornost sobratom z zaobljubami, najsi so to kleriki ali pomočniki. Izkazuje naj se jim veliko zaupanje in zaupajo naj se jim, četudi manj izkušenim, kot so drugi, najbolj zaupne in delikatne naloge, in sicer tako, da se tudi zavedajo, da se izroča ta naloga posebno njim in ne drugim, zato ker so sobratje in pravi bratje.*
6. *Vsak ravnatelj naj se posebno zavzame za pouk teologije, poskrbi naj, da ta poteka nadvse resno in se nikdar ne opusti.*
7. *Vsak ravnatelj naj pravočasno poroča ali piše vrhovnemu predstojniku o tistih, ki zaslužijo prejeti svete redove. Prej pa naj govori o tem s svojim svetom in pošlje ustrezno poročilo. Pošlje naj vse potrebne listine.*
8. *Na novo posvečeni duhovniki naj imajo priložnost za študij moralke.*
9. *Ravnatelji naj nikdar ne opustijo dveh mesečnih konferenc. Na eni izmed njih naj razložijo pravila, na drugi pa naj se obravnava kaka točka iz moralne teologije. Če je ravnatelj zadržan, naj se opravi vsaj duhovno branje. Toda tudi to malo naj se nikdar ne opusti.*
10. *Nikdar naj se ne opustijo mesečna obvestila, ki jih je treba opravljati resno in si vzeti za to potreben čas. Ravnatelj naj vprašuje zlasti o naslednjih točkah: A) Je v vaši službi kaj, kar vas odbija, ali kaj takega, kar vas ovira v vašem poklicu? Se vam zdi, da ste od prejšnjega do sedanjega obvestila kaj napredovali v duhovnem življenju? B) Veste za kak nered, ki ga je treba preprečiti ali odpraviti, da bi onemogočili žalitev Boga ali pohujšanje? Dostikrat se odkrijejo stvari, na katere ne bi niti pomislili in o katerih mislijo, da jih predstojniki že poznajo ali jim za to ni nič mar. Ko iz obvestila zvemo stvari, ki bi mogle biti vir zlega ali nereda za kakega sobrata, ga, ko pride na vrsto, o tem vprašajmo ali pa odkrito vprašajmo tega ali onega, kakor pač nanese. Tako lahko preprečimo tudi veliko zlo, ne da*

- bi koga žalili, in odvrnemo pohujšanje, ne da bi se kdo tega zavedel. Vendar pri obvestilih ne smemo vstopati v stvari, ki se tičejo vesti.*
11. *Obvestilo in spoved sta dve popolnoma različni stvari. Obvestilo se tiče zunanjih stvari, ker ga moramo uporabljati v vsakem primeru, kar pa bi bilo nemogoče, če bi posegali v predmet vesti in se tako izpostavljali nevarnosti, da bi kršili spovedno molčečnost.*
  12. *V vseh naših zavodih naj ravnatelj skrbi, da se bo katehet zanimal za klerike in jim pomagal točno izpolnjevati njihove dolžnosti; ljubeznivo naj jih opozarja v vsem, kar storijo napačno, in opozori ravnatelja, če se boji kakega nereda. Naj o vsem pogosto poroča.*
  13. *Ravnatelji naj po katehetu pazijo na to, kako duhovniki mašujejo, in jim dajejo ustrezna navodila, da bodo natančno izpolnjevali rubrike in se pri oltarju pobožno vedli, da ne bodo ne prekratki in ne predolgi, kadar mašujejo za vernike.*
  14. *Duhovniki, ki hodijo maševat drugam, in kleriki, ki strežejo pri svetih obredih, naj bodo dobro poučeni o ceremonijah. Če niso zadosti pripravljeni, naj vabila raje ne sprejemajo zaradi dostojanstva družbe in hiše, v katero so povabljeni.*
  15. *Ravnatelji naj budno pazijo, da sobratje ne bodo navezovali stikov z zunanjimi, bodisi da so profesorji ali podrejeni predstojniki. Zlasti naj ne hodijo na obiske po hišah.*
  16. *Za pouk imejmo čim manj zunanjih profesorjev, bodisi zaradi velikih izdatkov, kakor tudi zaradi dejstva, da se ti malo zanimajo za moralno vzgojo, ki je glavni cilj našega dela. Če je mogoče, naj se stvari poenostavijo tako, da damo skupaj dva razreda z manj osebja. Tako naj npr. vsi eno leto obravnavajo zgodovino srednjega veka, naslednje leto pa zgodovino novega veka; pri filozofiji naj se eno leto jemlje logika, drugo pa etika. Če je treba zaposliti zunanjega profesorja, naj se ravnatelj prej posvetuje in si dobi dovoljenje vrhovnega predstojnika.*
  17. *Ravnatelji naj vsako trimesečje poročajo vrhovnemu predstojniku o higienskem, ekonomskem, šolskem in zlasti moralnem stanju svojega zavoda ter pripomnijo posebnosti o vedenju sobratov, najsi glede dobrega ali slabega, da bo tako vrhovni predstojnik lažje spoznal osebje družbe.*
  18. *Za splošno upravo naj ima ravnatelj neke vrste register, v katerega naj zapisuje vse dohodke, tudi denar, ki mu ga vsak teden izroča prefekt. Prav tako naj zapisuje kot izdatke tudi to, kar prefekt vpisuje v redne in izredne izdatke, in skuša tako prihodke kakor izdatke točno opredeliti. Če mora delati izredne tajne izdatke, naj to zapiše v poseben zvezek, ki ga bo dal v vpogled vrhovnemu predstojniku in bo služil za posebno ravnateljevo obvestilo ob koncu vsakega šolskega leta in v katerem koli času na željo vrhovnega predstojnika.*
  19. *Naj se v računovodstvu nikdar ne uvajajo novosti, ne da bi prej obvestili vrhovnega predstojnika.*
  20. *Skušajmo izvajati Rimske odloke iz leta 1848, ne da bi si gnali k srcu, če ne moremo izpolnjevati vseh.*

21. Glede izpraševalcev, ki jih tam zahtevajo, naj člani hišnih svetov opravljajo nalogo pokrajinskih in člani vrhovnega sveta nalogo splošnih izpraševalcev. To je samo začasna navedba.
22. Praviloma naj služba ravnatelja v enem zavodu traja šest let, kakor članov vrhovnega sveta, vendar pa ima vrhovni predstojnik pravico, da ga zamenja tudi prej, če je treba, ali ga potrdi še nadalje, če je primerno za večjo Božjo slavo.
23. Stvar pa, za katero se morajo truditi vsi ravnatelji skupaj z vrhovnim svetom, je enotnost vodstva vse družbe, za kar pa je potrebno, da se vrhovni svet reši vodstva oratorija.²⁰²

N. B.: V splošni jesenski konferenci 1875 so določili, da naj bi poskusili v zavodih – razen v oratoriju – imeti večerne šole pred večerjo, če bi bilo to primerno, vendar brez spremembe urnika za večerno molitev, ki naj bi bila ob devetih.

Tesna družinska povezanost s pomočjo prizadevne očetovske pozornosti, skrb vseh za zgledno življenje in duh uboštvu pri skupnem življenju so bila glavna priporočila, ki jih je nenehoma dajalo očetovsko srce svetega ustanovitelja.

8.8. POSEBNI NASVETI IN OPOMINI

Svetnik ni nehal opominjati posameznih ravnateljev tudi med duhovnimi vajami in pri obiskih v posameznih domovih, bodisi z živo besedo ali v pismih. In vdani sinovi so očetove besede sprejemali s sinovsko vdanostjo.

Tako naj štiri lastnoročno pisana pisma kažejo svetnikovo odkritosrčnost in njegovo očetovsko skrb, obenem pa tudi ponižnost in vdanost, s katero so naslovniki prejeli opomine in jih sporočali naprej ter se niso prav nič ozirali na to, da bi njihovi nasledniki spoznali njihove napake ali slabosti, saj jim je bilo veliko več do tega, kar bi moglo ohraniti in povečati svetost, modrost in očetovstvo njihovega predstojnika.

Prvo in tretje pismo objavljamo dobesedno.

Drugo ne nosi imena naslovnika niti v izvorniku, vendar bomo namesto treh besed postavili tri pike in ne bomo povedali, komu je namenjeno.

Isto bomo naredili pri četrtem pismu, ki nosi jasen datum »vigilija praznika vnebovzvetja 1874«.

Gre za nasvete in opomine, ki so lahko danes ali jutri koristni temu ali onemu.

I.

Don Lemoynu; duhovne vaje 1871

1. *Nikdar ne opuščaj dveh mesečnih konferenc, ene o pravilih in druge o kakem asketskem vprašanju. Nikdar ne opuščaj mesečnega obvestila.*

²⁰² Poseben kapitelj so v oratoriju oblikovali leta 1873.

2. *Izrabljaj čas: dobro se pripravljaj na pridige in skušaj širiti pobožnost med gojenci.*
3. *Nikdar brez potrebe ne odhajaj iz zavoda in za te primere poskrbi za red, moralnost in dobro delovanje zavoda.*

II.

Zaupno

1. *Pridigaj o duhu krščanske ljubezni in bratovski povezanosti. En sam Bog, en sam gospod, en sam predstojnik, ena sama družba.*
2. *Mesečno obvestilo. Sklic sveta. Toplo priporočilo praktičnega premišljevanja, npr. ne hraniti pri sebi denarja.*
3. *Nikdar obsojati tega, kar se je delalo prej v šolah ali zunaj šole v ... (mestu). Ne hvaliti niti javno niti zasebno tega, kar se dela ali kar se je delalo.*
4. *Izogibaj se pogovorov, obiskov, nepotrebni stikov, beži pred zaupljivostjo z osebami drugega spola. Nekdo mi je omenil tvojo predolgo zadržanje pri ...*
5. *Zelo spoštuj in časti duhovščino ... (krajevno), zato jih hvali, nikdar ne obsojaj, ne hvali se pred drugimi na prižnici in tudi drugače.*
6. *Delaj dobro, kolikor je mogoče, ne da bi se kazal. Vijolica je skrita, vendar jo takoj odkrijemo po njenem vonju.*
Beri, delaj, pogovorila se bova. Sprejmi vse od svojega najvdanejšega v J. K. duh. Bosko

III.

Predragi don Bonetti!

Prepričan sem, da ni mogoče preprečiti neredov, če se ne držimo osnovnih navodil za naše domove. Poskusi:

1. *Mesečno obvestilo, pri čemer je treba poudarjati dolžnost, ki jo ima predstojnik, da s svojim podrejenim govori jasno o vseh stvareh. Podrejeni pa naj pove svoje stvari; če jih ne pove, mu jih priključimo v spomin.*
2. *Pri obvestilu skušajmo dognati, ali se je napredovalo ali ne in ali so bili nasveti uresničeni. Spodbujati k izpolnjevanju dogovorjenega.*
3. *Nikdar opustiti dveh mesečnih konferenc, ene z razlago pravil in druge o kaki asketski temi.*
4. *Sklicati hišni svet in od časa do časa tudi vse učitelje, da se najdejo načini, ki jih posamezniki imajo za koristne za odpravo napak.*
5. *Zapomni si, da naj ravnatelj ne dela veliko, temveč si mora z nadzorovanjem prizadevati, da bodo delali drugi in opravljali svojo dolžnost.*
6. *Preberi tudi navodila, ki sem jih pisno poslal vsem ravnateljem naših domov. Ne prosim te drugega, kot da upoštevaš te napotke; le tako bo Božja milost imela odprto pot do vseh src. Duhovne vaje pripravljajo tla. V prvi polovici maja vas bom obiskal in poročal mi boš o uspehih tega, kar sem ti priporočil. Sicer pa: ves svet tiči v zlu in mi ga ne moremo spremeniti.*

Turin, 17. 4. 1873

Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

IV.

Predragi ... !

Med zadnjimi duhovnimi vajami sem govoril z več ljudmi iz naših zavodov, ki so opravljali duhovne vaje, in sem ugotovil nekaj, na kar bi bilo treba resno opozoriti ... (to hišo). Pokličite prefekta in skupaj preberita:

1. Ne pozabita, kar sem vama tako toplo priporočal, ko sta me spremljala v ...

2. Tako eden kakor drugi preveč na lahko odideta iz zavoda in gresta na domove gojencev in k zasebnikom.

3. Velika zanemarjenost v osebni snagi in obleki, prostorih, kjer se prebiva. Težke pritožbe glede discipline. Gre za dve osnovni stvari. Kdo mora skrbeti za to? Ali ravnatelj in prefekt izpolnjujeta vsak svoj delež dolžnosti? Jima je to dvoje manj pri srcu kakor stik z zunanjiimi?

4. Veliko staršev se pritožuje zaradi uprave. Veliko zelo nezadovoljnih fantov. Drugi spet preveč božani itn. itn.

Bog naj nam pomaga: delajte za duše, zlasti še za svoje. Amen.

Vigilija praznika Marije Vnebovzete, 1874   duh. Janez Bosko

8.9. POROČILA IN ODLOČBE SPLOŠNIH JESENSKIH KONFERENC

Naša družba je prejela ‚Decretum laudis‘ (pohvalni odlok) 25. julija 1864, medtem ko so potrditev konstitucij odložili na primernejši čas. V teh konstitucijah pa stoji zapisano: »Rektor naj skliče enkrat na leto vrhovni svet in ravnatelje posameznih domov, da spozna potrebe družbe in poskrbi zanje ter da navodila, ki jih čas, kraj in osebe imajo za potrebne.«²⁰³ Že leta 1865 smo začeli s splošnimi konferencami za praznik sv. Frančiška Saleškega slovesno izvajati predpis imenovanega člana, katerih so se poleg ravnateljev udeleževali tudi vsi sobratje oratorija.

Če se je zgodilo, da je bil za konec januarja don Bosko odsoten, se je praznik svetega zavetnika prenesel skupaj z imenovanimi konferencami na čas njegove vrnitve. O teh konferencah imamo nekaj poročil na raznih listih. Ne moremo natančno določiti, kdo jih je napisal. Vendar je jasno, da so sklepe zapisovali po naročilu našega svetnika, zato jih je treba zelo upoštevati, ker sestavljajo pristno zgodovino naše družbe, postopen razvoj in ustanoviteljevo željo za izpolnjevanje pravil.

1. Leta 1871. – Splošna konferenca je bila 30. januarja. Poleg sobratov oratorija so se »je udeležili vsi ravnatelji podrejenih zavodov«, se pravi iz Borga San Martino, Lanza, Alassia, Cherasca in tudi don Pestarino.

²⁰³ Prim. pogl. IX. Notranje vodstvo družbe, 6. člen.

»Potem ko sta dva sobrata naredila zaobljube,²⁰⁴ je don Bosko drugega za drugim povabil ravnatelje, da so prikazali stanje svojega zavoda. Naprej je govoril ravnatelj zavoda v Borgu San Martino, potem ravnatelj zavoda v Lanzu, za njima pa še ravnatelja zavoda v Cherascu in Alassiju. Razen redkih izjem so se vsi izrazili zadovoljivo o svojih podrejenih in vsak je bolj poudarjal svoje zadovoljstvo kakor trnje. Povabili so don Pestarina, da je na kratko poročal o razmerah v svojem kraju in svojem prizadevanju za pravilno obhajanje pusta in o hiši, ki jo gradijo v Morneseju v upanju, da bo kmalu končana.

Na koncu je govoril don Bosko:

»Ko povzemamo poročila o naših domovih, moramo hvaliti Gospoda, da nas tako blagoslavlja. Ugotavljamo, da je naša družba v preteklem letu zrasla v dobri volji, enotnosti in ljubezni do dela. In ne le da imamo že lepo število fantov, ki smo jih sprejeli na preizkušnjo, temveč imamo veliko takih, ki želijo vstopiti v našo družbo, in so to fantje z izredno dobro voljo.

Ker se je govorilo o vseh posameznih hišah, moram jaz, ki naj bi povedal tudi kaj o hiši oratorija, ki je materna, osrednja hiša, izraziti svoje zadovoljstvo nad tem, kako smo v tem letu dosegli viden napredek. Ugotavljam, da se red v posameznih domovih vedno bolj izboljšuje. Veselijo me izboljšave, ki ste jih uvedli pri rokodelcih, ki so bili druga leta pravi bič nediscipliniranosti v hiši. Nikakor tudi sedaj niso vsi moka, iz katere bi lahko pekli hostije, toda izboljšave so in veliko jih prosi za sprejem v družbo. Ugotavljam tudi, da se je med sobrati samimi povečala zavzetost za dobro in tudi povezanost, ki je tako pomembna za naše delo, se je izboljšala.

Vidim, da se v posameznih hišah veliko, zelo veliko dela. Tisti, ki učijo v šoli, tudi asistirajo v spalnicah, na sprehodu, odmoru, ponavljajo z bolj zaostalimi učno snov, asistirajo v obednici in pri vsem tem najdejo še čas za branje, študij in za pripravo na šolo. To vse mi, namesto da bi me užalostilo, pripravlja veliko veselje, kajti tam, kjer se zavzeto dela, hudič ne more kraljevati. Veliko se dela v posameznih hišah, dela pa se veliko tudi tukaj. Res je, da nas je veliko, pa je zato tudi toliko opravkov, in čeprav se na zunaj ne kažejo, zahtevajo veliko osebja. Prej nisem bil prepričan, da bi bili vsi tako močno zaposleni. Pred nekaj dnevi sem nujno potreboval koga, da bi mi prepisal nekaj strani besedila, in sem poklical enega: »Imaš malo časa,« sem mu rekel, »da bi mi prepisal dve strani?« »Seveda,« mi je odgovoril, »vendar moram potem odložiti to in to.« Potem sem poklical drugega, pa mi je odgovoril isto. Poklical sem vse, pa nisem dobil niti enega, ki bi imel malo časa. Jaz, namesto da bi se žalostil, prosim Gospoda, da bi nam poslal še več dela, kajti gorje nam, če se bomo izogibali delu in ne bomo vedeli, s čim naj se zaposlimo. Propad redovnih družb, verjemite mi, prihaja od brezdelja, nedelavnosti, kajti brezdelje je mati vseh pregeh. Zato moramo trepetati od strahu samo ob misli, da bi se ta pošast naselila med nami.

²⁰⁴ Klerik Alojzij Rocca in pomočnik Marcel Rossi, ki sta ju spremljala don Lemoyne in don Pestarino.

Nujno je potrebno, da se vsak potruzi, da bi pridobival čim več denarja.

Izdatki so ogromni, dela, ki smo se jih lotili, so velikanska in znašajo najmanj 200.000 frankov.

– Kako je to, bo kdo rekel. Don Bosko nam vedno ponavlja, da naj bomo ločeni od svetnega bogastva, da naj nimamo ali ne upravljamo z denarjem, potem pa nas spodbuja, da naj mu pridobivamo denar.

– Oh, seveda, odgovarjam jaz. Moramo pridobivati denar in na voljo imamo zelo učinkovito sredstvo, to je, da varčujemo povsod, kjer je le mogoče, v vsem, česar ne potrebujemo. Čim bolj moramo varčevati, kolikor se da na potovanjih in pri obleki. Res da ti majhni prihranki ne zadostujejo za velikanske potrebe, toda če bomo delali tako, nam bo Božja previdnost poslala drugo. O tem smo lahko trdno prepričani.

Sicer si pa ne smemo preveč beliti glave, kajti če imamo pravi namen, nam bo sredstva pošiljala Božja previdnost. Tako smo se na primer lotili velikih stvari. Tukaj pred nami imamo cerkev in na trgu pred njo bomo takoj začeli dela. To je ogromno delo in stroški bodo veliki. Cerkev blizu protestantske bomo začeli graditi na pomlad. Gradimo v Lanzu, opravljamo nujna popravila v Borgu San Martino, v Alassiju in nimam solda v žepu. Kljub temu so že izdelani načrti, dogovarjam se s podjetniki, ki naj bi jim plačal denar na roko, in prepričan sem, da nam ga bo Gospod poslal.

Ugotovil sem tudi, da nam Božja previdnost ne pošilja več svoje pomoči, če posedujemo kak kos zemlje. Dokler imamo tisto njivo, ne pride nič, treba se je znebiti. Zato se moramo znebiti misli, da moramo imeti posest, kajti ta nas samo ovira.

Mi tukaj v naši – valdoški hiši tudi ne moremo doseči tistega enotnega reda, ki je mogoč v drugih hišah, ker je poleg nas veliko zunanjih, ki niso člani družbe, pa jih iz primernosti, spoštovanja in obzirnosti prenašamo. Upajmo pa, da se bomo mogli s časom omejiti samo na člane družbe.

Še nekaj vam moram povedati glede varčevanja. Zadel nas je izdatek za odkup od vojaškega nabora. Preden lahko mladi človek začne delati, veliko stane: najprej za študij, za vzdrževanje in obleko in potem še za oprostitev od vojaške službe.

Še o eni stvari je treba preudariti in jo popraviti: to so prireditve. To sem vedno prenašal in prenašam še sedaj. Toda želim, da se gledališke predstave pripravljajo samo za dečke in ne za tiste, ki prihajajo od zunaj. V vsaki vzgojni hiši je treba hočeš ali nočeš prirejati gledališke predstave, kar je tudi eno izmed sredstev, da se naučimo deklamirati, smiselno brati. Če tega ni, se zdi, da je življenje nemogoče. Vendar pa ugotavljam, da med nami ni več tako, kakor bi moralo biti in kot je to bilo v prejšnjih časih. To ni več teatrček, temveč pravi teater. Naš teatrček ima namen razveseljevati in učiti. Nikakor ne smemo uprizarjati prizorov, ki bi mogli zakrkniti srca in slabo vplivati na nežno domišljijo gojencev. Igrajmo komedije, vendar morajo biti preproste in z moralnim jedrom. Prepevajmo, ker petje ne le razveseljuje, temveč je tudi način pouka, ki danes ljudem nadvse ugaja. Deklami-

rajmo pesmi dobrih pesnikov, kajti med našimi dobrotniki so vedno ljudje, ki se veselijo vsega, kar lahko koristi mladim, čemur smo se posvetili z našim delom in pri čemer nam pomagajo naši dobrotniki. Prav tako naj se na naših odrih ne pojavljajo neprimerne obleke, da ne veš, kaj pravzaprav hočejo pokazati, in pri tem lahko tudi žalijo spodobnost. Predstavljajmo igre, ki nam pomagajo razširiti naše znanje: npr. potovanje v Sveto deželo, kak dogodek iz svetopisemskih zgodb in podobno, kajti tako bomo dosegli cilj, ki smo si ga postavili. Prav tako ne želim, da bi naš teater postal javna zabava, tako da bi se jezili tisti, ki ne morejo priti in bi si hoteli za vsako ceno priboriti vstopnice za predstavo. Poleg tega sem videl, da so na te prireditve prihajale osebe, ki zares ne vem, kako naj bi sodile tja, ker so nespodobno oblečene. Če ne bi bilo nevljudno, bi jih takoj prosil, naj odidejo. Prav tako ne smemo dopuščati, da bi na odru govorili besede, kot so prekleto to, prekleto ono. Če koga povabimo na predstavo, menim, da mora biti to kak dobrotnik.

Res je, da bi moral vse to povedati posameznim voditeljem gledališča, pa sem hotel povedati tukaj, da bodo vsi vedeli, kako mora biti, in da ne bi nihče uvajal stvari, ki niso pravnje.

Sicer nam pa ne preostane drugo, kot da se spodbujamo k delu, kajti čeprav raste število sobratov, je sorazmerno s prošnjami za odprtje novih zavodov žetev obilna, delavcev pa malo. Čudovita rast te naše družbe je zares pravi čudež, zlasti če pomislimo na hudobijo časa, v katerem živimo, na velike spremembe, ki se dogajajo, in na zagrizen boj proti vsem, ki so dobri. V času, ko država zatira redove in redovne družbe in niti redovnice ne morejo mirno živeti v svojih samostanih, ko nočejo več videti fratrov, se mi zbiramo in se kljub našim sovražnikom množimo, ustanavljamo zavode, delamo dobro, kjer je le mogoče. Tu se jasno vidi Božji prst in varstvo matere Božje Marije. Zakoni ne dovoljujejo več fratrov, mi pa spreminimo obleko in oblečeni kot duhovniki opravljamo isti posel. In če nekoč ne bodo več prenašali duhovniške obleke? Kaj potem? Oblačili se bomo kakor drugi ljudje in zato ne bomo nehali delati dobro: pustili si bomo rasti brado, če bo treba, in nas to ne bo oviralo pri dobrem. Proti nam je vsa framasonerija, vsi nas sovražijo, vsi nas preganjajo, mi pa smo mirni, neustrašeni, ker je z nami Bog. Proti nam je cela vojska časnikarjev in vendar imajo naše ustanove vedno večji ugled pri ljudeh in vedno se priglaja za naše zavode več fantov, kot jih moremo sprejeti.

Nocoj bi rad končal s priporočilom tiste kreposti, ki zajema vse druge, to je pokorščina. Verjemite mi, da če boste v vsem izpolnjevali voljo tistega, ki ima nalogo, da zapoveduje, se ne boste motili, kajti Gospod je tisti, ki navdihuje in ukazuje. Tisti pa, ki ugovarja in hoče popraviti predstojnika, ki da se moti, vam iz lastne izkušnje lahko zagotovim, da sem se vedno zmotil, ko sem sledil takim mnenjem. Še več, lahko vam povem, da je v družbi pokorščina vse. Če ni pokorščine, bo povsod zavladal nered in vse se bo porušilo.

Poleg tega vam priporočam, dal naj nihče ne dela izjem. Na žalost bodo prišli časi, ko jih bo treba delati, in jaz trepečem že samo ob misli na to. S tem ne mislim,

da če je zares potreba, da ne bi uporabili potrebnih sredstev. Toda če kaj storimo zunaj predpisanega, naj bo to zares iz potrebe.

Prav tako ne morem mimo tega, da vas ne bi spodbujal k delu. Jaz sam bom uporabil ostanek življenja, ki ga imam še pred seboj, za dobro mladine. Vsak izmed vas ve, da bi moral oditi v ono življenje, ko sem bil star 50 let, pa se je družina nagajivcev zbrala in tako goreče molila, da je Bog odložil moj odhod. Zahvaljujem se Gospodu za to milost in obljubljam, da bom svoje življenje uporabil v korist tistih, ki so mi ga izprosili od Boga. Tudi vi storite isto, kajti žetev je velika, delavcev pa malo.«

Svetnik je naddrobno govoril tudi o gledališču. Ne bomo dodali niti besedice, da bi pojasnili njegove misli, jasne in dognane zlasti še zato, ker je to objavil v tisku na štirih straneh in jih razposlal po hišah.

PRAVILA ZA GLEDALIŠČE²⁰⁵

1. *Namen gledališča je razveseljovati, vzgajati, poučevati mlade v moralnosti, kolikor je le mogoče.*
2. *Vsaka hiša naj ima vodjo gledališča, ki bo obvestil ravnatelja hiše o vsem, kar se bo predstavljalo na odru. Skupaj bosta določila datum predstave, igro, ki naj se uprizori, in igralce, ki naj bi nastopali.*
3. *Med fanti, ki naj nastopajo na odru, naj se izberejo tisti, ki se odlikujejo po lepem vedenju in ki jih naj za skupno spodbudo nadomestijo drugi tovariši.*
4. *Tisti, ki sodelujejo pri petju in godbi, naj ne bodo vzeti še h gledališču. Lahko pa bodo deklamirali kako pesem med odmorom.*
5. *Če je mogoče, naj bodo mojstri oproščeni igranja.*
6. *Poskrbeti je treba, da bodo igre prijetne in primerne, da bodo razveseljevale, poučevale, da bodo moralne in kratke. Če so predolge, to dolgočasi gledalce in povzročajo sitnosti pri vajah in tako uničuje dobre sadove predstave, čeprav je delo samo po sebi dobro.*
7. *Naj se izključijo predstave z nasilnimi prizori. Lahko se dovoli nekoliko resnejši prizor, toda odstraniti je treba nekrščanske in preveč prostaške izraze.*
8. *Vodja naj bo vedno navzoč pri vajah, in če so zvečer, naj ne trajajo čez deseto uro. Po vajah naj poskrbi, da bodo vsi takoj brez klepetanja šli spat. Taki pogovori so zelo nevarni in motijo tiste, ki že spijo.*
9. *Vodja gledališča naj poskrbi, da bo oder pripravljen že na predvečer predstave, tako da ne bo treba delati na praznični dan.*
10. *Naj odločno poskrbi za spodobne in poceni obleke.*
11. *Za vsako predstavo naj se dogovori s kapelnikom godbe in vodjem deklamacij za izvajanje med odmorom.*

²⁰⁵ Ista pravila so pozneje vnesli skoraj dobesedno v Pravilnik za hiše Družbe sv. Frančiška Saleškega, ki ga je objavila Salezijanska tiskarna leta 1877 (prim. XVI. pogl.), in v Določila vrhovnega zbora salezijanske družbe v Lanzu Torinese, septembra 1877 (prim. stran 56).

12. *Brez resnega razloga naj zunanjim ljudem ne dovoljuje vstopa na oder, še manj pa v sobice za igralce, in naj skrbno pazi, da med predstavo ne bo zasebnih pogovorov. Prav tako naj poskrbi, da bo v vsem vladala čim večja spodobnost.*
13. *Vse naj uredi tako, da ne bo moteno redno delo zavoda. Če so potrebne spremembe urnika, naj se vnaprej dogovori z ravnateljem zavoda.*
14. *Prepovedane so pogostitve. Naj se ne nagrajuje in hvali tistih, ki so dobili od Boga posebne darove lepega glasu in sposobnosti za nastopanje. Oni so že prejeli nagrado s tem, da so imeli prosti čas za to.*
15. *Pri pripravljanju in pospravljanju odra naj se prepreči lomljenje rekvizitov in trganje obleke.*
16. *Skrbi naj se za malo gledališko knjižnico z deli, ki jih lahko uporabimo v naših zavodih.*
17. *Če vodja ne more sam izpolnjevati vsega, kar predpisuje pravilnik, naj mu pomaga pri tem šepetalec.*
18. *Igralcem naj priporoča naraven govor, jasno izgovarjavo, naravne kretnje. Vse to bo z lahkoto dosegel, če bodo vsi dobro znali svoje vloge.*
19. *Naj se zaveda, da je privlačnost naših gledaliških predstav v tem, da so odmori čim krajši in da med dejanji deklamirajo izbrane pesnike.*

duh. Janez Bosko

N. B.: Če je potrebno, lahko vodja gledališča zaupa vaje kakemu učitelju med dijaki ali kakemu asistentu pri rokodelcih.

2. Leta 1872. – Splošna konferenca je bila, ko se je don Bosko po dolgi in težki bolezni vrnil iz Varazzeja. Udeležili so se je ravnatelji zavodov in vsi sobratje oratorija. Vendar nimamo nobenega zapisnika razen omembe don Pestarina, ki pravi, da je prebral spomenico o novem zavodu hčera Marije Pomočnice, ki jo je don Bosko z veseljem poslušal.

3. Leta 1873. – 12. januarja pred praznikom sv. Frančiška Saleškega je bila konferenca »z namenom, da bi izvolili ekonomo in tri svetovalce namesto prejšnjih, ki jim je potekla službena doba«. Ponovno so bili izvoljeni don Savio, don Provera, don Durando in don Ghivarello. Ob tej priložnosti je don Bosko izgovoril znamenite preroške besede:

»Z največjim veseljem gledam, kako naša družba iz dneva v dan raste, tako svèt, ki smo ga danes ponovno izvolili, ne bo več dolgo svèt samo te hiše. Veljal bo za vse naše zavode, bo samostojen in enak za vse domove.«

Potem je sredi splošnega smeha nadaljeval:

»Če bi bilo mogoče, bi mi ugajalo, če bi sredi dvorišča lahko postavili sōpan-to (barako, revno hišico), kjer bi mogel svèt bivati ločen od vseh smrtnikov. Ker pa bodo mogli njegovi člani še ostati na tej zemlji, bodo lahko bivali tu in tam v naših zavodih, kakor bo pač bolj primerno. Namesto njih bo izvoljen drug svèt, ki bo poseben poleg svéta te hiše in poleg svétov vseh drugih hiš. To zahteva vedno

večje število sobratov. Jasno pomoč nebes pa vidimo v tem, da jim Bog navdihne misel, da vstopijo, zapustijo starše in imetje, upe in časti, bogate službe in častne naslove. Med njimi so tudi taki, ki zapuščajo družbi vse svoje imetje in s tem na najpopolnejši način izpolnjujejo zapoved Božjega učitelja: »Kdor hoče hoditi za menoj, naj zapusti očeta, mater, brate in sestre, naj proda, kar ima, in da ubogim.« Gospod nas ščiti še tako, da tisti, ki nas sovražijo in preganjajo druge redovne družbe, nas sami spodbujajo za delo, nam dajejo celo sredstva, tako rekoč orožje proti njim samim.

Toda če je moja nadvse velika želja, da bi se ta družba širila in rasla v številu apostolov, pa je moja še večja želja, da bi ti isti člani bili njeni goreči člani in vredni sinovi sv. Frančiška Saleškega, kakor so jezuiti vredni snovi sv. Ignacija Lojolskega. Ves svet in zlasti še hudobneži, ki bi s satanskim sovraštvom hoteli zadušiti to presveto seme, se ne morejo zadosti načuditi. Pregarjanje, najstrašnejša hudo delstva ne morejo teh velikodušnih mož odvrniti od njihovih odločitev. Razdeljeni so po svetu tako, da eden ne ve za drugega, in kljub temu vsak izmed njih točno izpolnjuje pravila, ki jim jih je dal njihov prvi predstojnik, nič drugače, kot če bi bili združeni v skupnosti. Tam, kjer je en jezuit, tam je, pravim, zgled kreposti, primer svetosti. Tam se pridiga, spoveduje in razglaša Božja beseda. Še več. Ko zlobneži menijo, da so jih uničili, se najbolj množijo in prav takrat je sad duš še obilnejši.

Tako naj bo tudi z vami, dragi moji sinovi. Resno pomislite na poklic, v kate rega vas je poklical Gospod. Razmišljajte in molite. Ko vstopate v to našo družbo, se zgledujte po teh velikodušnih Kristusovih sinovih in tudi vi tako delajte. Če postanete duhovniki ali ostanete laiki in v katerikoli službi ste zaposleni, izpolnjujte vedno natančno pravila. Bodite tukaj, v Lanžu ali v drugih naših zavodih, v Franciji, Afriki ali v Ameriki, sami ali vas je več skupaj, vedno imejte pred seboj namen te družbe: vzgajati mladino in poučevati ljudstvo obrt in znanost in zlasti še krščanski nauk. Trudite se za zveličanje duš in mislite na neizmerno število oratorijev po vsem svetu, tako v Franciji, Španiji, Afriki, Ameriki in v toliko drugih krajih, kjer naši sobratje neutrudno delajo v Gospodovem vinogradu. To je za zdaj samo moja misel, vendar vam lahko zagotovim, da je zgodovinskega pomena.

Ker pa je sveti oče Pij IX. želel, da bi se za zdaj omejili na Italijo, kjer je potreba zelo velika, bomo naše sile usmerili v Italijo. Toda naj nebo razporedi stvari kakorkoli že, zapomnite si, kaj je namen družbe, v katero želite vstopiti ali ste že njeni člani. Spodbujajmo drug drugega, neutrudno delajmo združeni med seboj, da bomo prišli nekoč v družbo tistih duš, ki smo jih pridobili za Gospoda, in da bomo vso večnost deležni blaženega gledanja Boga.«

Ob prazniku sv. Frančiška Saleškega so priredili splošno konferenco, da bi ugotovili potrebe zavodov in poskrbeli za njihovo dobro delovanje. Tako beremo v kratkem poročilu, ki se je ohranilo:

»Ta splošna konferenca je ugotovila, da se je število gojencev v vseh domovih povečalo. Zavodi so na splošno dobro usmerjeni. Omenili so odprtje zavoda v Valsaliceju, razširitev v Lanžu in Alassiju in prenos zavetišča Sv. Vincencija iz Marassija v San

Pier d'Areno. Nazadnje je don Bosko vse spodbudil, da bi si dajali medsebojni dober zgled z izpolnjevanjem pravil.«

In še posebno poročilo:

»Potem ko smo kot po navadi prosili Svetega Duha, se je začel posvet. Gospod don Bosko je sedel med zborom na naslanjaču na odru. Na desni in na levi strani so sedeli ravnatelji raznih domov.

Ko so odprli zbor, je don Bosko naročil don Rui, naj prebere imena članov vrhovnega sveta in imena sobratov, ki so sestavljali hišni svet oratorija, ki ga je prej vodil vrhovni svet. Dejal je, da od sedaj naprej vrhovni svet ne bo več vodil posameznih domov, temveč se bo ukvarjal samo z vodstvom posameznih hiš na splošno. Ker pa ni bilo mogoče, da bi nove člane nadomestili s tistimi, ki so do sedaj vodili materno hišo in so sedaj postali člani vrhovnega sveta, bodo zato nekateri člani tega še ostali člani posebnega sveta oratorija.

Zatem so prešli na poročila raznih domov. Prvo poročilo je prišlo iz Borga San Martino, ki je najstarejša hiša. Ker pa ni bilo ravnatelja, niso dobili toliko novic, kot bi si želeli, vendar jih je bilo zadosti, da so zvedeli, da stvari na splošno lepo napredujejo, zlasti še, kar se tiče duhovne plati.

Nato je prišla na vrsto hiša v Lanzu. Dvignil se je don Lemoyne in dejal, da v njegovo veliko zadovoljstvo tako duhovne kakor materialne stvari gredo v najlepšem redu, in to po dobroti Božji in mnogih dobrotnikov. Svoje poročilo je končal s priporočilom svoje hiše v molitev celotni družbi.

Za njim je vstal in govoril don Francesca, ravnatelj zavoda v Varazzeju. Rekel je, da je lansko leto imel veliko žalostnih trenutkov pri vodenju hiše, zlasti še zaradi sodelavcev, ki niso imeli cerkvenega poklica, da pa letos, hvala Bogu, gre vse veliko bolje. Tudi on se je priporočil v molitev.

Nato je govoril don Cerruti, ravnatelj hiše v Alassiju. Najprej je povedal, da šolske, moralne in zdravstvene zadeve lepo napredujejo, potem pa, da je število gojencev tako zelo naraslo, da preti nevarnost pomanjkanja prostora. Svoje besede je končal s priporočitvijo v molitev.

Nato je don Albera, ravnatelj Oratorija sv. Vincencija Pavelskega v San Pier d'Areni, nakazal skrajno potrebo po zavodu v tem mestu in pokazal, kako se, hvala Bogu, v tem kraju lahko naredi veliko dobrega s poukom zlasti vsega, kar se tiče vere, v čemer so zelo nevedni. Povedal pa je, da zaradi vedno večjega števila gojencev stavba postaja premajhna.

Za njim je don Dalmazzo, ravnatelj zavoda za plemiče v Valsaliceju, povedal, da je pri njih prav obratno, da je število dečkov zelo majhno, komaj 22, medtem ko je stavba nadvse velika. Sicer pa področje, za katero se zdi, da še ni bilo dosti rabljeno, nakazuje boljše čase, in da je bilo že nekaj zadovoljivih uspehov. Tudi on se je priporočil v molitev.

Kot zadnji je govoril don Pestarino, ravnatelj tako imenovanega zavetišča hčera Marije Pomočnice, in povedal, kako tam stvari zelo dobro napredujejo. Manjka samo predstojnica, ki je še niso izvolili, da pa je treba moliti tudi zanje.

Ko je gospod don Bosko slišal poročilo o posameznih domovih, je povzel besedo:

»Rekli boste, kaj nam bo sedaj na vse to povedal don Bosko? Oh, rad bi vam povedal toliko stvari in bilo bi mi nadvse ljubo, da bi vam jih povedal, tudi če bi za to potreboval celo noč do jutri popoldne. Toda zadržujejo me druge dolžnosti in poleg tega ne bi rad, da bi ostali brez večerje. Dragi moji, naša družba cvete. Toda smo v zelo težkih časih, zlasti kar se tiče hrane. Zato vam tako zelo priporočam, da ne bi ničesar kvarili in da bi povsod varčevali. S tem ne mislim reči, da mesece in mesece ne bi jedli ali premalo jedli. Nikakor ne. Prav tako ne mislim, da bi kar koli spreminjali v običajni prehrani. Priporočam vam le, da vsak je, kolikor potrebuje, in nič več, in da ničesar ne kvarimo. In kar pravim o hrani, bi rad povedal še o nečem drugem. Prosim zelo vse, da bi skrbeli, da se ne bo nič zapravljalo, ne z obleko, na potovanjih, skratka, da varčujemo pri v vsaki najmanjši stvari, kolikor je le mogoče. To vam zelo priporočam.

Kaj je potem tisto, kar vam don Bosko želi priporočiti za našo družbo? Sami si lahko mislite. To je izpolnjevanje pravil. Da, točno izpolnjevanje pravil. Če bomo ta pravila zvesto izpolnjevali, bomo ugajali Bogu, kajti nihče naj jih ne izpolnjuje zato, da bi ugajal meni ali komu drugemu. S tem bomo pripravili tudi druge, da nas bodo posnemali, kajti besede mičejo, zgledi vlečejo. Če jih, nasprotno, ne bomo izpolnjevali in bomo dali, da nas obvladuje požrešnost, zlasti glede vina, in bomo v cerkvi gledali sem in tja zlasti po svetem obhajilu, kaj si bodo potem drugi mislili o naši družbi? Glejte, kako vpliva na druge nezmernost, požrešnost. Poznal sem fanta, sicer zelo dobrega fanta, ki pa je pravil, da noče postati duhovnik zaradi neke skrivnosti, skritega razloga, ki mi ga ni hotel razodeti. Nekega dne sva šla skupaj na sprehod in jaz sem storil vse mogoče in nemogoče, da bi ga pripravil h govorjenju.

„Če ravno hočete vedeti, poslušajte. Nekega dne sem šel s svojim očetom v gostilnico, da bi popila kozarček vina. Veste, kaj sem videl? Pijanega duhovnika z zavihanimi rokavi. Rekel sem si: Rajši smrt, kot da bi postal tak duhovnik in bil v tako pohujšanje. Vidite, dragi moji, kakšne posledice ima slab zgled.

Nato sem ga vprašal: „In komu si to obljubil?“ In on: „Nikomur.“ Da bi ga odvrnil od tega sklepa, sem rekel: „Nisi dolžan držati take obljube, zlasti še, ker si rekel, da nočeš za nobeno ceno postati tak duhovnik, kakor je bil tisti, ki si ga videl. To ti ne ovira, da bi postal duhovnik, temveč ti pomaga, da bi postal zares dober duhovnik.“ Zdelo se mi je, da sem ga prepričal, toda čez kako leto sem zvedel, da je odšel v drugo življenje.

Dragi moji, sedaj se imam za poveljnika, ki ga obdaja glavni štab in stoji pred izbrano četo vojakov, katerih vsak je pripravljen trpeti karkoli, ne zato, da bi ugajal meni, ker bi bil le slab plačnik, temveč Bogu. Zato se potrudimo, da se bomo obnašali tako, da bomo drugim v spodbudo, in vse to v večjo Božjo slavo.«

Nato so izglasovali razne odločitve, o katerih se nam je ohranil zapisnik, katerega rega prepis so poslali v razne hiše:

ODLOČITVE, KI SO BILE SPREJETE NA SPLOŠNI KONFERENCI SV. FRANČIŠKA SALEŠKEGA.

1. *Zaradi potrebe, da dobimo profesorje za gimnazijo, bomo tudi letos poskusili vložiti prošnjo za pripustitev k izpitu za gimnazijsko diplomu. Prošnje bomo vlagali v Alassiju, v Borgu San Martino in teden pozneje v Varazzeju, Lanzu, Turinu, San Pier d' Areni in Valsaliceju.*
2. *Vsakemu ravnatelju se priporoča, da bi, če je mogoče, ali s svojimi gojenci ali z drugimi priskrbel gojence za zavod v Valsaliceju, če so le bolj meščanskega porekla in zmorejo plačevati dobršen del mesečnine.*
3. *Ravnateljem se živo priporoča, da naj podajo mesečno poročilo o higienskem, ekonomskem, šolskem in zlasti moralnem stanju svojega zavoda. V njem naj prikažejo obnašanje osebja tako v dobrem kakor slabem, da bo to služilo za vodilo vrhovnemu svetu pri poznanju članov družbe.*
4. *Ker ni mogoče vedno imeti na voljo osebja, ki bi moglo v polni meri opravljati naloge v vsakem zavodu, naj si predstojniki posameznih zavodov prizadevajo, da bodo vzgojili osebje, učitelje, asistente, služabnike itn. Če je le mogoče, naj ne odklanjajo ljudi, razen v resnih primerih, če so se pregrešili proti moralnosti, zvestobi itn.*
5. *Ponovili so priporočilo, da naj bosta vsak mesec dve konferenci za člane družbe, od katerih naj ena obravnava hišni pravilnik.*
6. *V vseh zavodih naj se uporabljajo isti učbeniki. Menili so, da bi bilo dobro, če bi vsako leto jeseni sklicali posvet o programu, ki naj bi ga izvajali, in učbenikih, ki bi jih uporabljali. Ko so potem prišli na podrobnosti, je don Bosko omenil, da bi Zgodovino Italije, ki jo uporabljajo že v mnogih šolah v Italiji, uporabljali tudi v naših šolah. Za zasebno branje pa je priporočil Katoliško branje in Mladinsko knjižnico, zlasti tiste zvezke, ki so jih sestavili člani družbe, in bi opustili knjige in romane, ki bi mogli biti nevarni. V naše zavode naj ne bi uvajali knjig, ki jih ni odobrilo vodstvo družbe.*
7. *Na vsako trimesečje naj se pošljejo obračuni dolgov in vsaka hiša naj plača raznim oddelkom oratorija in naših domov z opombo, katera obveznost se izpolnjuje. Plačilo naj se nameni hišnim prefektom. Kar bo odveč, naj se izplača prefektu vrhovnega sveta.*
8. *Naj se ohranja enakost urnika v pravilnikih, kolikor je to mogoče. Če je treba uvesti kako spremembo, naj se dogovori z don Boskom ali s kom namesto njega, kakor je pač mogoče.*
9. *Vsak ravnatelj naj skrbi, da bo o tistih, ki naj prejmejo svete redove, povedal ali napisal mesec in pol ali dva meseca pred prejemom in se prej še pogovoril s hišnim svetom in dobil njegovo mnenje.*
10. *Če je mogoče, naj duhovniki vsako leto preštudirajo moralko in opravijo izpit.*
11. *Tako na potovanjih kakor ob raznih drugih priložnostih naj se izkazuje posebna pozornost zaslužnim članom družbe. Če naj se odpravijo v domači kraj, naj se*

poskrbi, da družina ne bo čutila prevelike obremenitve, posebno še, če je sama v stiski. Zato naj se v soglasju z vrhovnim predstojnikom in vrhovnim svetom ukrene vse potrebno.

12. *V vsakem domu prefekt ali ekonom skrbi za moralnost služabnikov in za točno izpolnjevanje njihovih dolžnosti. Naj pa storita vse, da bodo mogli točno opravljati verske dolžnosti in vse svoje naloge.*
13. *Ravnatelju naj se izročijo poročila o vedenju gojencev. Naj vsi odgovorni oddajo ocene gojencev v soglasju z ravnateljem in jih vpišejo v ustrezen zapisnik.*
14. *Ravnatelji naj se pogosto približajo najpotrebnejšim in jih spodbujajo k poboljšanju. Pozanimajo naj se za njihove posebne potrebe z namenom, da jim pomagajo.*

Na koncu je sledila pripomba, ki jo je zapisal don Rua:

NAČRTI, KI NAJ JIH OBRAVNAVA IN O NJIH ODLOČA PRIHODNJA KONFERENCA:

1. *Ali ne bi bilo primerno, da bi kaka konferenca vsako jesen pripravila določen program za naše šole?*
2. *Ali ne bi bilo priporočljivo, da bi sestavili seznam knjig, ki naj bi jih uporabljali v naših šolah?*

4. Istega leta so pripravili še drugo konferenco, in sicer 9. septembra v oratoriju pred duhovnimi vajami, ki so se je udeležili ravnatelji in prefekti.²⁰⁶ Vsi so bili zavzeti za potrditev konstitucij, zato se je veliko govorilo o njihovem izpolnjevanju, za kar je bila potrebna goreča zavzetost, obenem pa razmišljanje, ali ne bi bilo treba kaj spremeniti, preden bi jih predložili v dokončno potrditev.

Spet so razposlali sprejete odločitve, ki jih je oblikoval don Rua in odobril don Bosko: o predhodnem pregledu spisov sobratov za tisk, o odnosu sobratov z zunanjimi, kako naj bi bili ravnatelji izvzeti iz neprijetnih zadev, kako naj bi ravnatelji dobivali poročila o gojencih in nekaj točnejših napotkov za izpolnjevanje uboštva.

ODLOČITVE, KI SO JIH NA JESENSKIH KONFERENCAH SPREJELI RAVNATELJI IN PREFEKTI DRUŽBE SV. FRANČIŠKA SALEŠKEGA.

1. *Ne bo natisnjen noben spis nobenega člana družbe, ne da bi ga prej pregledal vrhovni svet in dal potrebno dovoljenje.*
2. *Ravnatelji naj poskrbijo, da profesorji in drugi predstojniki ter podrejeni ne bodo navezovali stikov z zunanjimi. Zlasti naj pazijo, da ne bo nihče hodil na obiske na dom.*
3. *Poročila staršem o vedenju gojencev daje redno ravnatelj. Če tega ne bo mogel storiti on sam, kar se bo pogosto pripetilo, naj to naloži komu drugemu, zlasti prefektu, in mu da za to primerne napotke.*
4. *Gospod don Bosko je bil naprošen, da bi našel poseben dom za noviciat.*

²⁰⁶ Glej povabilo vrhovnega ekonomista v Dodatku št. 1.

5. *Vsi naj skrbijo, da bodo podpirali ravnateljevo avtoriteto, zato naj, kolikor je mogoče, neprijetne zadeve prevzemajo prefekti, ljubeznivosti in častivredne posele pa naj prepustijo ravnatelju.*
6. *Mojstri naj nimajo dovoljenja, da bi izvajali naročila za dela. To daje ravnatelj ali prefekt hiše, v kateri prebivajo.*
7. *Če je treba narediti novo obleko, naj se tako za duhovnike kakor za klerike naredi iz istega sukna; za vse pomočnike iz istega njim prilagojenega sukna; isto velja, če je treba priskrbeti novo obleko služabnikom; biti mora za vse enaka in v skladu z njihovim položajem, da se tako prepreči morebitno tekmovanje. Glede kakovosti sukna in kroja obleke naj se ravna po vzorcih, ki jih bo priskrbel vrhovni svet.*
8. *Vsak lahko hrani pri sebi samo dva para čevljev in dve obleki, zato naj, če mora dobiti novo obleko, predzadnjo izroči garderoberju. Isto velja za čevlje.*
9. *Šolske knjige, ki jih daje vsaka hiša svojim učencem, morajo biti opremljene s pečatom. Prav tako tiste, ki jih posojajo, da jih bo mogoče spet dobiti nazaj. Vse druge knjige bodo prejemnikom zaračunali.*
10. *Če je kdo sprejet v službo v zavodu, je treba narediti spis vsega, kar je prinesel s seboj. Opremo, ki jo daje zavod, pa je treba ožigosati s hišnim pečatom.*
11. *Vsak prefekt naj čim prej obvesti vrhovni svet o načinu, ki ga uporablja pri ureditvi razdeljevanja.*
12. *Zlasti prefekti naj skrbijo za največjo snago v spalnicah, obleki in osebni negi.*
13. *Za poenostavitev knjigovodstva naj vsaka hiša družbe na tri mesece poravnava svoje obveznosti do drugih salezijanskih domov. Če kaka hiša ne zmore plačati vseh obveznosti, naj se obrne na vrhovni svet.*
14. *V zadevah, kjer bi mogoče bilo kaj dobička, naj se to prepusti oratoriju.*

Svetnik je lastnoročno dodal naslednji pripis:

Potrjujemo odločitve ravnateljev in prefektov, ki so jih v večjo Božjo slavo sprejeli na jesenski konferenci. Naj vsak ravnatelj in prefekt posameznih domov dobita po en izvod. Tako jih bo mogoče udejanjiti.

Turin, prvi dan devetdnevnice J. K. 1873

duh. Janez Bosko

5. Leta 1874 so splošne konference opravili 17. in 18. aprila po don Boskovi vrnitvi iz Rima, kjer je dobil dokončno potrditev konstitucij.

V zapisu, ki ga je prepisal don Lemoyne, so navedene glavne misli, ki so prišle iz svetnikovih ust, ko je bil še poln hvaležnosti Bogu za dokončno odobritev družbe. Sveta in dragocena priporočila, ki jih ne smemo nikdar pozabiti!

- *Sedaj, ko so konstitucije potrjene, se je treba ravnati po čisto določenem redu.*
- *Predstojnik lahko po svoji presoji razpolaga s posamezniki, zlasti še v tem, kar se tiče svete službe.*

- *Odpovejmo se našim zasebnim koristim in ustvarimo eno samo telo.*
- *Nobeden naj se ne brani naložene mu naloge, tudi če je utrudljiva in naporna.*
- *Ne bodimo samo povezani z ravnateljem, temveč izpolnjujmo resnično pokorščino. Namesto da bi si pravila razlagali tako, da bi se izognili dolžnosti, jih razlagajmo v smislu večje zavzetosti za delo z veseljem in pripravljenostjo.*
- *Spoštujmo družbo ne le na splošno, temveč v vseh posameznih članih. Naš oče je Bog, naša mati je družba. Zato jo ljubimo, branimo njeno čast, ne storimo ničesar, kar bi ji ne moglo biti v čast, trudimo se za njeno rast in napredek.*
- *Bodimo pozorni pri ljubezni do svojih staršev. Kdor ljubi svojega očeta in mater bolj kot mene, ‚non est me dignus‘ (ni mene vreden). Za nas naj bodo naš dom, oče in mati in bratje, kakor da jih ne bi bilo. Molili bomo zanje, jim svetovali, in če bo treba, tudi pomagali, pa nič več. Jezus je bil podložen presveti materi Mariji in svetemu Jožefu, toda v stvarih, ki so se tikale njegovega nebeškega očeta, je hotel biti popolnoma svoboden. Našim sorodnikom, ki nas vabijo, da bi šli za kak dan domov, moramo dati odgovor, ki ga je dal 12-letni Jezus Jožefu in Mariji v templju.*

Zvesto se držimo svojih odločitev. Ne govoriti: danes »bom začel« in jutri »bom odložil«. Nobeden naj se ne obrača nazaj, temveč korakajmo naprej odločno in svobodno. Ne izpolnjujmo samo pravil, temveč tudi posebne predpise, ki so bili sklenjeni.

Potem ko je govoril o izpitih, o zapisnikih izpitnih ocen, o izvzetju od vojaškega nabora in o noviciatu, ki ga je treba korak za korakom uvesti, je sklenil:

- *Nobeden naj ne išče svojega, temveč to, kar je Jezusa Kristusa.*
- *Pogosto naj se prirejajo konference, na katerih naj se bere Rodriguez ali naj ravnatelj spregovori o zaobljubah, o krepostih pokorščine, o nenavezanosti na zemeljske stvari, o čistosti in načinu, kako jo ohranimo, in o načinu, kako naj se obnašamo s sorodniki.*
- *Vsak teden naj bo konferenca in vsak mesec hišni svet.*
- *Revni dečki, širjenje dobrega tiska, pridiganje so obširna področja našega apostolata, kjer lahko izrabimo vse naše sposobnosti.*

6. JESENI so priredili še druge splošne konference, ki so bile pravzaprav občni zbori, druge pa sestanki prefektov.

Na splošnih konferencah (tolikšna je bila svetnikova ponižnost) je razen o izboljšavi prevoda konstitucij in pravilnika Salezijanske zveze ali Zveze salezijanskih sotrudnikov, ki jo je nameraval ustanoviti, govoril tudi o varčevanju in enakem suknu za obleko duhovnikov, o zasebnem knjigovodstvu ravnateljev in o trajanju njihove službe, o urniku za glasbo v večernih šolah, o načinu molitve, o ustanovitvi arhiva salezijanske družbe in o drugih koristnih predlogih, kot so bili: začetek počitnic, dom za bolne in okrevajoče, kot je bila hiša, ki so jo Bertinettijevi v Chieriju zapustili don Bosku, kjer je svetnik po končani gimnaziji naredil izpit za cerkveno preobleko. Menili so, da je hiša del stare palače rodbine Tana, iz katere je prihajala dona Marta Tana, markiza Castiglione, mati sv. Alojzija Gonzage,

za katerega pravijo, da je prebival v tej hiši²⁰⁷ oziroma v vili, ki jo je pred kratkim podedoval grof Filip Belletrutti di San Biagio v Strambinu.

O vsem tem je don Rua lastnoročno napisal povzetek in ga poslal v zavode.

POVZETEK JESENSKIH KONFERENC VRHOVNEGA SVETA LETA 1874

1. *Konferenca je najprej obravnavala zadnjo točko lanske konference, to je vprašanje, ali naj uvedemo eno enotno sukno za duhovniško obleko za vse duhovnike naše hiše ali naj bi določili eno kakovost za tiste, ki živijo v vročih krajih, in drugo za manj vroče. Odločeno je bilo, da naj se uvede za vse kraje in za vsa podnebja ista vrsta sukna. Med mnogimi so se odločili za sukno, ki je primerno za vse letne čase, trpežno in primerno za čiščenje. Vendar so pripomnili, da tam, kjer je za poletne mesece potrebno lažje blago, lahko svobodno izbirajo. Ko so govorili o zalogah papirja in zvezkov v skladišču oratorija ter o suknu, ki je tam nakopičeno, je bilo rečeno, da je slabe kakovosti, drugo pa predrago. Da bi se končale te pritožbe, so opozorili skladiščnika, ki pa je želel, da bi take pritožbe povedali njemu in bi mogoče lahko razložil položaj ter odpravil težave.*
2. *Razpravljali so o možnosti, da bi se kateri izmed članov družbe z izpitom usposobil za učitelja lepopisja, ker v nekaterih zavodih potrebujejo take učitelje. Sklenili so, da se je treba natančno informirati o kraju in času takih izpitov, videti program in dati kakemu sobratu priložnost, da bi se pripravil na ta izpit, če ne letos, vsaj prihodnje leto.*
3. *Govorilo se je o nujnosti, da bi družba imela na voljo okrevališče za bolne sobrate, in se je določilo: 1. V ta namen je mogoče opremiti hišo v Chieriju. 2. V času počitnic naj bi izmenoma šli tja profesorji, asistenti in vsi drugi, ki bi jim bilo to potrebno, in sicer od začetka julija do konca septembra. 3. Te tri mesece naj bo kdo določen za ravnatelja, tako da bi ga po potrebi lahko zamenjali. 4. Naj gredo najprej tisti, ki bodo morali med počitnicami nadomeščati take, ki bodo morali poučevati ali asistirati. Ko je don Bosko to slišal, je menil, da bi lahko v ta namen uporabili hišo v Strambinu ali kako drugo, o kateri je že razmišljal.*
4. *Gospod don Bosko je predložil, da bi si ravnatelji v posebnem zvezku zapisovali posebne izdatke, ki jih imajo poleg tistih za hrano in obleko. Ta zvezek bi lahko predložili vsak trenutek vrhovnemu predstojniku in vrhovnemu svetu in naj bi služil kot posebno obvestilo, ki naj bi ga ravnatelj dal ob koncu leta, se pravi na koncu jesenskih počitnic. Za splošno upravo so določili, da naj ima ravnatelj zvezek, v katerega naj zapisuje vse prihodke kakršnekoli vrste, tudi ves denar, ki mu ga je prefekt izročil ob koncu tedna, ter denar za redne in izredne izdatke. Vse naj bo točno opredeljeno.*
5. *Postavili so vprašanje, ali bi bilo primerno določiti število let ravnateljeve službe v določenem zavodu. Ugotovili so, da bi bilo to zelo primerno. Zato so določili,*

²⁰⁷ Glej Bollettino Salesiano, avgust 1878, str. 10.

da naj služba ravnatelja traja šest let kakor članov vrhovnega sveta, le temu pa je pridržana pravica, da ga odpokliče tudi pred iztekom šestih let, če se za to pokaže nujna potreba.

6. *Nekdo je predložil, da naj bi pevske ali kakršnekoli druge vaje za notranje gojence dali pred večerjo, kar so že povsod storili, bodisi zaradi boljšega zdravja, bodisi zato, ker je bilo na tak način lažje dobiti učitelje. Don Bosko pa je odločil, da naj se naredi poskus v vseh hišah razen v Oratoriju sv. Frančiška Saleškega, kjer bi uvedli to spremembo prihodnje leto. Razume se, da bodo tam, kjer imajo vaje pred večerjo, skrajšali odmor po večerji, tako da bomo mogli opraviti večerne molitve ob običajni uri.*
7. *Nekdo se je pritožil, da večerne molitve opravljajo prehitro. Zato so predlagali, da bi v vseh naših domovih molili spoštljivo in pobožno.*
8. *Nekdo je predlagal, da bi don Bosku svetovali, da bi v vseh domovih prej začeli počitnice. Ker pa so predvidevali težave, ki bi jih don Bosko pri tem imel, in ker naj bi bile počitnice čim krajše, so sklenili, da naj tisti zavodi, kjer naj bi jih začeli prej, vsako leto vložili za to ustrezno prošnjo.*
9. *Večino časa konference so uporabili za izboljšavo italijanskega besedila družbe in salezijanskih sotrudnikov.*
10. *Na predlog gospoda don Boska so sklenili ustanoviti osrednji arhiv družbe, kjer bi hranili najpomembnejše listine. Prostor za to naj bi bil v don Boskovi predso-
bi, urejeval pa bi ga gospod don Joahim Berto, njegov tajnik.*
11. *Določili so tudi osebe za vse zavode za naslednje leto.*

Poleg tega poročila imamo še drug pomemben rokopis, ki ga je sestavil don Barberis in ki nosi naslov Sklepi splošnih konferenc Družbe sv. Frančiška Saleškega z razlago naših pravil. Izboljšave sta pripisala don Bosko in don Rua. Na levi strani zgoraj je don Brunazzo, tajnik don Lemoyna, napisal letnico 1874, medtem ko se nam dozdeva, da je treba to listino postaviti v leto 1875. Toda ker je to prvi osnutek Odločb kot razlage pravil, ki so jih zbirali od občnega zbora 1877, jih bomo podali v celoti in ne samo v izvlečku ter z nekaterimi popravki don Rue, ki jih dobimo v imenovanem rokopisu.²⁰⁸

Na konferenci prefektov so razpravljali o izpolnjevanju uboštva, enakosti ob-
leke, izpolnjevanju pravil lepega vedenja, o polurnem premišljevanju, ki ga mora vsakdo opraviti, o dobrem poteku duhovnih vaj, ne da bi pri tem motili življenje oratorija, kakor tudi o nekaterih drugih rečeh, kakor je to mogoče razbrati iz don Ruovega poročila.

POVZETEK KONFERENC PREFEKTOV

1. *Ugotavljamo, da veliko fantov pogosto prehaja iz enega našega zavoda v dru-
gega, in ker so skoraj v vseh zavodih uvedli uniforme, se je pokazala potreba,*

²⁰⁸ Prim. Dodatek, št 2.

- da bi v zavodih, kjer sprejemajo fante v podobnih okoliščinah, uvedli enotno obleko in tako staršem prihranili nepotrebne izdatke. Razlika bi lahko obstajala v pokrivalu in pasu. Določili so tudi vrsto sukna, iz katerega naj bi bila narejena uniforma, vendar so to prepustili staršem, le da sta barva in kroj enaka.
2. Predlagali so, da bi za vse duhovnike družbe dali za poleti krojiti enak plašč namesto pelerine. Odločili so, da naj se naredi poskus, in potem bomo videli, ali se bo navada vpeljala tudi med škofijsko duhovščino.
  3. Odločili so, da naj se praznik sv. Frančiška Saleškega opravi čim bolj slovesno v vseh hišah družbe, v Turinu v oratoriju na sam dan praznika, v drugih domovih pa naslednjo nedeljo.
  4. Menili so, da naj bi se člani družbe, zlasti še kleriki, dobro naučili pravil lepega vedenja. Zato naj se ta pravila poučujejo v noviciatu, in če je mogoče, bi postavili k vsaki mizi asistenta, ki bi zasebno in javno opozarjal tiste, ki bi bili tega potrebni.
  5. Določili so, da naj vsi, kolikor je mogoče, vsak dan opravijo pol ure premišljevanja, bodisi vsi skupaj bodisi posamično, kakor bo najlažje izvedljivo v posameznih hišah. Predstojniki naj poskrbijo za ustrezne knjige.
  6. Za preprečevanje nesoglasja in nesporazumov je bilo določeno, da naj v kuhinji naročajo samo predstojniki. Če kdo potrebuje kaj posebnega, naj to predlaga prefektu, ta pa predstojniku.
  7. Bil je tudi govor o primernosti, da bi vse perilo, last Družbe sv. Frančiška Saleškega, zaznamovali s C. S. F, da bi ga tako razlikovali od vsakega drugega in s tem preprečili pogoste izgube.
  8. Da bi vzpostavili več reda pri duhovnih vajah, je bilo mišljeno, da biteden pred začetkom duhovnih vaj določili tistega, ki jih bo vodil. Ta bi potem poskrbel za perilo, posteljino, prehrano in vse drugo za en tečaj duhovnih vaj.
  9. Menili so, da naj tečaj duhovnih vaj traja vsaj šest dni.
  10. Da bi končno preprečili velike motnje, ki jih povzročajo sobratje ob prihodu v oratorij, kjer se ustavijo na poti v Lanzo, zlasti s pripravo prenočišča, in za njihovo večje udobje, da ne bi moral kdo prebiti noč brez spanja, naj posamezni domovi odhod načrtujejo tako, da bodo sobratje prišli v oratorij za kosilo in se še istega dne odpravili v Lanzo, kjer jih bo že čakala pripravljena postelja. Iz Lanza naj po duhovnih vajah odpotujejo v ponedeljek zjutraj, da bodo mogli biti zvečer že vsak v svojem zavodu.

Tudi štiri konference prefektov so dobile natančen opis razprav, ki jih priobčujemo v Dodatku.²⁰⁹

Iz podane dokumentacije se vedno bolj razpoznava obsežno don Boskovo delo za dokončno ureditev salezijanske družbe.

²⁰⁹ Prim. Dodatek, št. 3.

8.10. MED DUHOVNIMI VAJAMI

Takrat so se duhovne vaje začele v ponedeljek zvečer in se končale v soboto dopoldne, ker niso mogli v nedeljo puščati zavodov ter župnijskih in krajevnih cerkva brez duhovnikov.

Obred zaobljub se je opravljal v petek, da v soboto zjutraj niso ovirali tistih, ki so se morali takoj po končanem obredu vrniti na svoje mesto.

Zato so se sobratje iz drugih zavodov ustavili v oratoriju komaj mimogrede, isti dan so prihajali in odhajali, najsi na poti v Lanzo ali od tam, kjer sta redno bila dva tečaja; razen če se je kdo moral izrecno ustaviti.

1. Leta 1871 so duhovne vaje opravili po don boskovi vrnitvi iz Rima: prvi tečaj od 18. do 23. in drugi od 25. do 30. septembra. Don Rua je ohranil nekaj zapiskov don Boskovich pridig in dva ali tri zapiske drugih sobratov, ki so kot vedno z veseljem poslušali.

Don Rua je pisal:

Uvod

Kakor je Bog poklical Abrahama iz njegove domače hiše, tako kliče vsakega izmed nas iz sveta, da bi poslušali njegovo besedo.

1. inštrukcija – O spovedi

Najprej malo polemike s protestanti o Božjem izvoru spovedi. Zaupanje, ki ga moramo imeti v spovednika. Spovednikove dolžnosti do spovedanca. Pomembna nadrobnot: redni spovednik v salezijanskih zavodih je ravnatelj. Da bi ohranili enotnost duha, da lahko vodi tiste, ki so poklicani v duhovniški stan in v salezijansko družbo, si mora ravnatelj pridobiti zaupanje, ne sme dajati ocen z drugimi mladimi duhovniki, ne sme kaznovati, če pa je treba, naredi to prefekt. Izredni spovednik je vrhovni predstojnik, ki naj pred vsem drugim govori o duši in šele potem o drugih rečeh.

2. inštrukcija – O molitvi

Omeni pravilo družbe, ki zahteva vsaj eno uro molitve.

Tri vrste molitve: ustna: skupne molitve, način, kako jih opravljamo, miselna: premišljanje, kako ga opravljamo, mešana: vzdihljaji v vsakem trenutku, zlasti v skušnjavah.

3. inštrukcija – O zatajevanju

Nakazal je zgled Božjega Odrešenika, sv. Janeza Krstnika, sv. Pavla in drugih svetnikov in pokazal potrebo po zatajevanju. Načini, kako zatajujemo oči, v obnašanju, pri jedi in pijači. Odtegni gorivo ognju, če hočeš pogasiti plamen; isto stori z mesenim poželenjem, brezdeljem, vinom, jedmi. Pomembno: požrešnost je bila vzrok propada mnogih redov.

Drugi zapisi so obravnavali:

1. *Odgovornost, ki jo je don Bosko predpisoval predstojniku zaradi vedenja sobratov. Vsak ravnatelj mora dati obračun za dušo svojih sobratov Bogu, ki jih je postavil pod njegovo vodstvo. Mogoče se bo kateri upiral, toda očetovska dobrota, ljubezen in molitev premagujejo tudi najtežje značaje; z milostjo, ki ji pravimo milost poklica, je mogoče narediti iz sobratov dobre, da, celo svete redovnike. Ko je spodbujal vse k izpolnjevanju lastnih dolžnosti, so ga slišali vzklikniti: Ali sveti salezijanci ali ne salezijanci!*

2. *Hvaležnost, ki jo dolgujemo presveti Mariji Pomočnici.*

Don Bosko je takole govoril: Samo v nebesih bomo lahko začudeni spoznali, kaj je presveta Devica Marija storila za nas, kolikokrat nas je rešila pekla. Zato se ji bomo zahvaljevali vso večnost. Oh, če bi jaz in vi, dragi sinovi, imeli več vere, več zaupanja v Boga in Marijo Pomočnico, bi rešili na tisoče več duš!

3. *Povabilo, ki bi ga lahko imenovali nenehno, da molimo za zveličanje svoje duše.*

Don Boskove pridige so vedno raznežile srca, ker se je vedno dotaknil Božje dobrote. Njegovo zaupanje v Božje usmiljenje je bilo izredno. O tem je govoril v pridigah, pri spovedi, v večernih govorih in zlasti še na duhovnih vajah. Na koncu duhovnih vaj je vse prosil, da bi molili zanj, da bi mogel rešiti svojo dušo.

Dne 29. septembra so trije sobratje naredili triletne zaobljube ter don Dominik Belmonte in don Jožef Monateri večne zaobljube.

Med temi duhovnimi vajami je don Bosko dokazal svojo izredno potrpežljivost. Po nemarnosti zakristana je moral ves čas spovedovati sede na razmajanem stolu ob starem in slabo izdelanem nerodnem klečalniku, ki je zahteval nerodno težavno držo telesa, kar je bilo don Bosku, ki je zelo skrbel za lepo in spodobno držo, zelo neprijetno. Na koncu zadnjega tečaja duhovnih vaj je poklical duhovnega voditelja don Janeza Cagliera in smehljaje se dejal:

»Oglej si malo ta klečalnik, lahko bi bil za vzorec. Skušaj narediti načrt.«

In vse se je končalo z dobrohotnim nasmehom.

2. Leta 1872 so imeli dva tečaja duhovnih vaj: od 16. do 21. in od 23. do 28. septembra. Poleg tega, da je bil don Bosko glavni spovednik sobratov, je tudi zasebno sprejemal sobrate, ki so opravljali duhovne vaje. Po večernih molitvah je redno imel primeren in pričakovan nagovor, vodil je sestanke vrhovnega sveta za določanje sobratov za njihove službe in za druge pomembne odločitve. Pri obeh tečajih je imel inštrukcije.

Medtem ko je vodil in poučeval druge, je imel misli vedno obrnjene v večnost in je pogosto govoril o svoji smrti. Ko mu je nekega dne don Berto omenil, kako bi toliko in toliko ljudi ne moglo prenesti take izgube, je mirno dejal:

»Oh, če bi jaz umrl, bi me dobri ljudje objokovali, potem pa bi bilo vse končano. Hudič pa bi se veselil, ker je izgubil enega svojega sovražnika.«

Dne 18. septembra se je sprehajal z don Bertom in govoril o svojem zdravju. Dobri sobrat mu je omenil, da bi si moral nekoliko prizanašati in več počivati. Toda on je odgovoril:

»Glej, konec mojega življenja je bil določen za petdeseto leto. Tedaj so veliko molili zame in še sedaj molijo. Zato je vse to, kar je več, podarjeno. In kolikor večja je miloščina, toliko bolj modro in dobro jo moramo izrabljati.«

Njegova modrost se je kazala zlasti pri zborovanju svetov, ko so razporejali osebje za novo šolsko leto. Hotel je, da bi vsi ravnatelji in člani hišnih svetov točno izpolnjevali konstitucije in želeli, da bi jih tudi drugi zvesto izpolnjevali, zato da ne bi obteževali svoje vesti z napakami drugih. Rad je ponavljal, da je propad redovnih skupnosti pripisovati predstojnikom, ki niso točno izpolnjevali pravil in so zato, da bi jih sobratje imeli radi, dali vsakemu, da je delal, kar je hotel, in pustili, da so stvari tekle, kakor so pač hotele.

Včasih se je zdelo, da je komu naložil dolžnost, ki je presejala njegove moči. Toda kmalu se je videlo, da je proti vsakemu pričakovanje lepo uspeval.

To pa je bila predvsem posledica njegovih molitev in njegovih nasvetov. Tudi svojim izbrancem je svetoval, naj molijo, in jim govoril: »Bog je tisti, ki to hoče, in mi ga moramo prositi, da »bomo orodje v njegovih svetih dejavnostih.«

Nekdo, ki se je že dalj časa trudil, da bi mu uspelo v neki zadevi, je dejal: »Končno mi je uspelo. Če ne bi bilo mene, bi se vse slabo končalo.«

Don Bosko mu je v svoji ponižnosti dejal, da je hvaležen Bogu. Istega večera je rekel nekemu svojemu zaupnemu sodelavcu: »Ta ubogi revež ne ve, da je don Bosko že dva meseca goreče molil in si na vso moč prizadeval, da bi mu uspelo v tisti zadevi.«

Tudi leta 1872 je zbral ravnatelje na posebne konference, da bi oskrbeli hiše s potrebnim, in med drugimi očetovskimi priporočili je prikazal koristnost in potrebnost: da se vsak teden skliče svèt, da poskrbi za dobro delovanje zavoda; da pogosto vprašujemo učitelje o vedenju in šolskem napredku učencev; da ne bremo časopisov v javnosti in nikdar ne govorimo o politiki, ne s sobrati ne z gojenci.

On sam ni nikdar bral nobenega časopisa in se je omejeval na poslušanje kratkih povzetkov don Savia, kadar je bilo treba poznati dogajanja v Cerkvi in domovini. Vendar je sobratom dovoljeval dober časopis, enega za vsako hišo, da ne bi zapuščali skupne sobe za klerike in duhovnike.

Govoril je tudi o dopisovanju ali bolje o načinu, kako naj pišemo pisma, in nakazal vsa navodila, ki jih je 1877 hotel imeti v Dodatku k Pravilniku za domove.

Priporočal je, da naj tako z besedami kakor z zgledom učijo sobrate in gojence pravil lepega vedenja, zato naj tudi oni vsako jutro uredijo svojo posteljo ter popravijo rjuhe in odeje, da tisti, ki bi čez dan prišel v spalnico, ne bi imel slabega vtisa; da naj ne polagajo rok na drugega, naj se ne krohotajo, naj sedijo vzravnani in si z roko pokrijejo usta, če morajo očistiti zobe. Znal je na prijeten način oponašati slabo vedenje nekaterih. Pozabil ni niti na snago obleke in spalnic. O tem je čez leto govoril tudi z gojenci.

Nakazal je tudi, kako je treba opozoriti tistega, ki se slabo vede.

»Če vas kak deček, ko gre mimo vas, ne pozdravi, ker mu tega ni nihče pove-

dal ali ker je bil raztresen, ga vi prvi pozdravite. To je najboljša lekcija. Kdor bi pa fanta hotel učiti lepega vedenja tako, da bi mu s klofuto zbil pokrivalo z glave, sam ne ve, kaj je lepo vedenje, in ne ve, kako naj si pridobimo srca fantov. In ali niso prav ti najbolj ljubljene sinovi Kralja kraljev? Ali si bo tisti, ki ima vsaj malo vere in ljubezni, upal ravnati tako grobo in prezirljivo?»

Dne 20. septembra so opravili obred redovnih zaobljub: devetindvajset novincev je izreklo triletne zaobljube in en sobrat s triletnimi zaobljubami je naredil večne.

Dne 27. septembra so obred ponovili: dvanajst sobratov je obnovilo triletne zaobljube in trije, med njimi tudi klerik Dominik Milanesio, večne.

Dne 28. septembra so končali duhovne vaje in sobratje so se vrnili na svoje domove. Naslednjega dne je v zavodu Borgo San Martino umrl klerik Frančišek Carones iz Frassineta Po, star 19 let. Tretjega avgusta je v oratoriju umrl Janez Krstnik Camisassa, star 26 let. Na koncu imenika družbe je don Bosko njune kreposti v opombi takole opisal:

»Usmiljenemu Bogu je ugajalo poklicati k sebi dva draga in krepostna naša sobrata v Jezusu Kristusu, oba redovnika z večnimi zaobljubami.

Zgledno življenje, ki sta ga živela ves čas, ko sta bila z nami, njuna goreča želja, da bi delala za večjo Božjo slavo, potrpežljivost in vdanost, ki sta ju pokazala v svoji zadnji bolezn, gorečnost, s katero sta prejela svete zakramente in druga tolažila naše svete vere, nam dajejo trdno upanje, da sedaj že počivata v Gospodovem miru. Toda ker Bog najde madeže celo na angelih, ju moramo priporočati v naših javnih in zasebnih molitvah, da bi jima bili izbrisani tisti dolgovi, ki bi jih mogoče še imela z Božjo pravičnostjo, in da bi ju Bog kmalu poklical k uživanju večne sreče.

Skušajmo ju posnemati v odtrganosti od zemeljskih reči in v njuni predragoceni čednosti pokorščine. Storimo, kar je v naši moči, da bomo izpolnjevali pravila naše družbe, da bomo tako pripravljene na ta veliki klic, ki ga bo Bog v svojem neizmernim usmiljenju hotel izreči letos kateremu izmed nas.«

3. Duhovne vaje leta 1873 so trajale od 15. do 20. in od 22. do 27. septembra. V prvem tečaju je 21 udeležencev naredilo triletne in eden večne zaobljube. Med drugim tečajem jih je deset naredilo triletne in eden večne zaobljube. Na srečo se nam je ohranilo nekaj dragocenih povzetkov don Boskovih inštrukcij, ki jih bomo podali pozneje.

4. Duhovne vaje leta 1874 so ostale brez zapisov pridig in opisa udeležbe. Opravili so jih od 14. do 19. in od 21. do 26. septembra v Lanžu. Med prvim tečajem je 26 sobratov naredilo triletne in sedem večne zaobljube. Med drugim tečajem pa je bilo trinajst triletnih in osem večnih zaobljub, med njimi tudi don Alojzija Lasagne.

8.11. REDOVNI STAN V SVETNIKOVEM POJMOVANJU

Kakor smo povedali, imamo o duhovnih vajah 1873 nekaj povzetkov svetnikovih inštrukcij, ki jih je zapisal Cezar Chiala (ki je tega leta, čeprav v seznamu ni njegovega imena, končal noviciat), in sicer o potrebnosti duhovnih vaj, o zaobljubah, o uboštvu, o prednosti redovnega stanu, skupaj s kratkimi zapiski o človekovem namenu, o odličnosti redovnega življenja in o zgledu.

In ker imamo prav tako od Cezarja Chiale štiri povzetke konferenc, ki jih je imel don Bosko novincem 29. oktobra 1872 o namenu družbe, 2. decembra o zaobljubi pokorščine, 16. junija 1873 o čistosti in 1. septembra o odličnosti zaobljub, se nam zdi primerno, da jih v zadoščenje bralcev navedemo ,ad litteram' (dobesedno). Vse nam osvetljujejo, kakor že objavljene v prejšnjih zvezkih, svetnikove zamisli o redovniškem življenju, kakor hotel, da bi ga salezijanci živeli.

K osmim omenjenim prikazom bomo kot uvod dodali še eno inštrukcijo, ki jo je prav tako zapisal don Chiala, izmed štirih, ki jih je don Bosko imel leta 1875 (pridigala sta jih don Francesca in don Rua), od treh izmed teh je don Barberis priobčil dolge povzetke.

Uvod

Nebeško kraljestvo je podobni trgovcu, ki išče dragocene kamne itn. Na svetu so kamni, vendar niso vsi dragoceni, nekaj jih je bolj ali manj dragocenih, drugi so ponarejeni, nekateri pa, kot peklenski kamen, celo prinašajo nesrečo.

Isto se dogaja z našimi dejanji, od katerih so nekatera dobra, nekatera odlična, druga pa spet slaba. Moramo se truditi, da dobimo odlične, ker si s temi kupujemo večno življenje.

In kakor so med mnogimi biseri, ki so sicer vsi dragoceni, tudi taki, ki so toliko vredni kot vsi drugi skupaj, tako je tudi s krepostmi, od katerih nekatere veljajo več kot druge, kajti če si pridobimo te, smo si pridobili tudi vse druge. To so pokorščina, čistost in uboštvo.

Premislimo, ali smo si do sedaj prizadevali, da bi iskali in našli te dragocene bisere. In če ne teh, pa vsaj druge, ki so tudi dobre vrste. In če imamo mogoče ponarejene ali celo take, ki prinašajo nesrečo, pomislimo, kako bi se jih znebili.

1. Potrebnost duhovnih vaj

Čému koristijo duhovne vaje? Saj se vendar nenehno vadimo v krepostih. Svetniki so se hoteli oddaljiti od sveta, se zateči v puščavo. Berimo o tem življenjepis arškega župnika.

Čému koristijo vojaške vaje? Vsi tisti navidezni udarci, napadi, pobegi? Pa vendar vseh teh vaj ni nikoli zadosti in prirejajo še obširnejše vojaške manevre v San Moriziu di Somma. Tako imamo vaje na vojaškem vadbišču, splošne manevre in končno pravo bitko, kjer gre zares.

Tudi mi smo vojaki: militia est vita hominis super terram (človekovo življenje na zemlji je boj), tudi mi imamo naše manevre, v katerih uporabljamo naše orožje – in orožje je treba nenehno menjati. Enkrat uporabljamo puško, potem iznajdejo kaj novega, zatem vojaška vadbišča in končno boj proti skupnemu sovražniku. To so vidna preganjanja v svetu, določeni notranji napadi, s katerimi Bog nadomešča zunanje, da preizkusi našo usposobljenost. ‚Nemo coronabitur, nisi legitime certaverit‘ (nihče ne bo okronan, če se ne bo pravilno bojeval).

Nihče se ne more odtegniti boju, zato morajo biti vsi pripravljeni za napad. Za nekatere junake traja boj vse življenje, za nekatere pride pozno in za nekatere v trenutku smrti, kot za sv. Hilarija. Toda vsi morajo skozi boj. Temu se nihče ne more izogniti. Podoba takega boja so gorski manevri. To so poteze, ki v mirnem času ne pomenijo nič, v bitki pa odločajo o porazu ali zmagi.

2. Prednosti redovnega življenja

Zdi se, da v redovnem življenju ni takih težav kot v svetu, pa ni res. Izpolnjevanje evangeljskih svetov samo lajša izpolnjevanje Božjih in cerkvenih zapovedi.

Tisti fanti, ki jih vidimo tam na trgu, se zdi, da so srečni, bolj svobodni kot oni, ki jih spremlja vzgojitelj. Toda glej, že so se med seboj sprli, eden začne preklinjati, drugi skuša celo krasti. Pokvarijo se in končajo v ječi in na galejah. Vse drugače pa je s fanti, ki jih spremlja vzgojitelj: deležni so dobre vzgoje, pripravijo se na poklic, živijo srečno v družbi.

Tudi kolesa pri vozu in peruti pri ptičih so breme, toda če odstranite prve in druge, voz ne more naprej in ptiči ne morejo drugo kot se z muko vleči.

Tudi ščit starih bojevnikov je bil težek, pa vendar jim je odlično služil.

Človeka je kar strah, kakšne oklepe nosijo ladje, zdi se, da s tako težo ne bodo mogle več naprej. Toda pride trenutek, ko morajo pokazati svojo silno moč, in takoj se prepričate, da so taki oklepi potrebni.

Pomembno je, da ne delamo majhnih napak, da bomo lahko obvladovali velike.

Da bi Maksim Fabio premagal Hanibala, ni napadal naravnost, temveč po malem, tako da je planil na trume, ki so zaostale ali se oddaljile od celotne armade. Tako dela tudi hudič z redovniki.

3. Namen družbe

Namen družbe je najprej rešiti lastno dušo in potem duše drugih, zlasti mladih.

Zmotil bi se tisti, ki bi vstopil v družbo, da bi:

- 1. boljše živel in imel več udobnosti, imel zagotovljeno prehrano tako v zdravju kakor boleznih,*
- 2. se lažje izučil obrti ali postal profesor ali imel ugleden položaj v hiši, bil zaposlen s tem, kar bi mu prinašalo čast,*
- 3. pisal knjige in postal slaven,*
- 4. kot don Bosku, ki je imel poznanstvo z grofi in markizi, tudi nam bilo omogočeno vstopiti v tako družbo, se udeleževati pojedin in biti čaščeni.*

Naš namen je reševati najprej našo dušo in potem duše drugih. Kako plemenit cilj! Jezus Kristus, Božji Sin, ni prišel na svet z drugim namenom, kot da bi reševal to, kar je bilo izgubljeno. Svojim apostolom in učencem, ki jih je tako zelo ljubil, je izkazal največjo uslugo in čast s tem, da jih je poslal evangelizirat ves svet. Vendar moramo povedati, da jih je poslal najprej v Izrael in šele potem po vsem svetu, kar pomeni, da moramo začeti od malega in s tistimi, ki so nam najbliže.

Najboljše sredstvo za rešitev naše duše in duš drugih je izpopolnjevanje samega sebe z zgledom. Naredimo vse dobro, kakor delajo najboljše ure v Ženevi, se pravi, da z največjo popolnostjo opravimo delo, ki nam ga je naložila družba.

Mogoče bo kateri izmed rokodelcev dejal: »Prav je, da v družbi skušamo reševati duše, toda to je naloga duhovnikov, pridigarjev, mi smo pa ...«

Nikjer drugje kot v kakem redu se uresničuje skupnost svetnikov, kjer gre vse tisto, kar dela eden, tudi v korist drugega. Kajti tisti, ki pridiga, spoveduje, mora čez nekaj časa jesti, in kaj bi naredil, če ne bi bilo kuharja. Učen profesor se mora tudi oblačiti, nositi čevlje, kaj bi naredil, če ne bi bilo krojača in čevljarja? To je tako kakor s telesom: glava je pomembnejša kot noge, oko pomembnejše kot roka, toda vsi so enako potrebni telesu; zadosti je, da se trn zapiči v nogo, pa so že oči, roke in glava na delu, da pomagajo ubogi nogi.

Tudi tukaj nam lahko služi primer tovarne ur. Vsa kolesa in osi so natančno izdelani in sestavljeni dajo uro. Res je, da so nekateri deli bolj nežni in pomembni kot drugi, toda odvzemite kak manj viden del in ura ne bo več šla.

Kdor je zaradi svoje sposobnosti in učinkovitosti postavljen na vidno mesto, naj pomisli na Davida, ki je na višku svoje slave ponavljal: »Bil sem povišan in bil sem ponižan.« Kdor je bolj poveličevan, ta potrebuje toliko več ponižnosti. To je kakor gasilska lestvica: kolikor višje se pneš, toliko bolj se moraš ponižati in prikleniti na oporo, sicer se te bo lotila vrtočlavica in padec je lahko toliko strašnejši, kolikor večja je bila višina, s katere si padel.

4. Zaobljube

Bog bo na koncu našega življenja zahteval od nas račun za upravljanje z darovi, ki smo jih prejeli od njega, o odvečnem, če smo ga delili z revnimi. Toda če smo se mi že rešili vsega, bomo lahko rekli: »Gospod, že dolgo je tega, ko sem vse izročil tebi, ti si gospodar vsega, jaz s tem nimam nič opraviti.«

Gospod je dejal: Ti se iz ljubezni do mene odpoveš vsemu in jaz ti bom dal veliko. Ti daš vse in si s tem pridobiš pravico za vse, kar sem ti pripravil v nebesih.

Poslušajte, kaj je Jezus Kristus odgovoril Petru, ki ga je vprašal, kaj bodo dobili tisti, ki so zapustili vse. Čim odločnejša je naša odpoved, večje bo naše plačilo. Mogoče bo to ljubezen do kake osebe, stvari, navezanost na kako materialno reč, ki nas bo še vezala na zemljo. Presekajmo in zagotovili si bomo srečo.

Sicer pa, če zapustimo dobrine tega sveta, ne storimo nič drugega, kot da jih vrnemo Bogu, ki nam jih je dal v upravljanje.

Nekega svetnika je bilo sram reči: »Moj Bog, ljubim te nad vse,« ker se mu je zdelo,

kakor da bi rekel: »Moj Gospod, ljubim te bolj kot malo zemlje, malo mesa, malo gnilobe.«

5. Odličnost zaobljub

Obljuba je zagotovilo Bogu za kako večje dobro z odločitvijo, da jo bomo izpolnili. Nekdo je bolan. Obljubi Bogu, da bo daroval cerkvi 1.000 frankov, če bo ozdravel. Če ozdravi, je ta vsota zaobljubljena Bogu, je njegova. Z zaobljubo uboštvu darujemo Bogu vse naše imetje, z zaobljubo čistosti mu darujemo naše telo, naše čute, z zaobljubo pokorščine mu darujemo vse naše sposobnosti, zlasti voljo.

Je to obvezovanje in navezovanje Bogu vseč? Kaj bolj Bogu vsečnega ni mogoče najti. On sam je tistim, ki so ga prosili, da bi mu lahko od bliže služili, svetoval, da naj prodajo vse in hodijo za njim. V ta namen je naštel evangeljske blagre. V posebni prikazni je prosil sv. Frančiška Asiškega, da bi mu kaj daroval. Ko mu je svetnik dejal, da nima ničesar, mu je Jezus ukazal, naj seže v nedrje, in potegnil je ven cekin. Nato mu je ukazal še drugič in spet je potegnil na dan cekin, in nato še tretjič. Zatem je s pomočjo nebeškega razsvetljenja razumel, da so to tri redovne zaobljube.

Je pa tudi neizmerna razlika med tem, da delamo dobro, in tem, da se tudi obvežemo, da bomo naredili dobro. Brat Egidij, spremljevalec sv. Frančiška Asiškega, je trdil, da ima rajši eno stopnjo milosti v redu, kot deset drugih zunaj reda, ker je v redu veliko težje izgubiti milost kot zunaj reda. Še več: če vam kdo obljubi, da vam bo dal vsako leto sadove kakega drevesa, drugi pa, da vam bo daroval celo drevo, kateri izmed teh dveh se je zavezal za več? Ali ne zadnji?

Nekateri primerjajo zaobljube z zaslugo mučeništva, kajti če se kdo z mučeništvom reši vseh stvari tega sveta in sredi muk odpravi v smrt, stori dejanje ljubezni. Kdor napravi zaobljube, stori enako dejanje ljubezni, pripravljen, da v posameznih požirkih popije vse te muke. Kdor naredi zaobljube, si pridobi krstno nedolžnost. Zgled je sv. Anton, ki so ga angeli odnesli v nebesa.

Toda če je plačilo tako zelo veliko za tistega, ki je naredil zaobljube, je pa tudi strašna kazen za tiste, ki naredijo zaobljube in jih potem ne izpolnjujejo. O tem nam pripoveduje Sveto pismo s primerom Ananija in Safire.

Neki redovnik, ki je bil nekaj časa tudi v oratoriju, je s pretvezo, da mora skrbeti za ostarelega očeta, zapustil samostan. Odšel je kljub temu, da mu niso dali dovoljenja. Ko je prišel domov, se je že prvi dan sprl z očetom, ki ga je vrgel iz hiše. Nato je živel kot preprost duhovnik in mu je šlo iz dneva v dan slabše. Odpadel je od vere in šel na Angleško, kjer ga je nekdo zabodel z nožem. O, ko bi le ostal v samostanu!

6. Uboštvo

Ko sprejemamo uboštvo, moramo sprejeti tudi spremljevalce uboštvu in njegove posledice. Zato se moramo vprašati, ali smo ubogi ali nismo. Če smo, zakaj se potem pritožujemo?

Ugovori. – Vedno doletijo mene najbolj umazani posli; on ima lepšo srajco, je lepše oblečen; meni nobenega oddiha; če grem na sprehod, moram paziti na druge; vse se

zgrinja name, drugi pa delajo, kar jim je ljubo. Če za mizo kaj manjka ali je zoprno, vedno jaz.

Sveti Janez Zlatousti pripoveduje o fantu, ki doma ni imel nič, ko pa je postal klerik, mu ni bil več zadosti ne zdrob ne konfet. Kdor je bil bogat, naj se spominja, da je s tem, ko je vstopil v red, postal ubog.

Jezus Kristus je začel delati in glede uboštvu nam je dal najlepši zgled s svojim rojstvom, življenjem in smrtjo. Učil in izpolnjeval je ločenost od staršev in sorodnikov. In kako veliko plačilo čaka tiste, ki so storili to velikodušno žrtev! Blagor ubogim v duhu, kajti njih je nebeško kraljestvo. Pravi »je«, ne »bo« in razlog je očiten. Na drugem mestu ne samo obljublja, temveč zagotavlja stokratno plačilo na tem svetu in večno življenje. Zato pravi »je«, ker mu to prihaja skoraj kakor po pravici.

Riž je velik pol centimetra, pustili so vino, da se kvari ... res je, doma je dostikrat bil samo kos kruha, toda vedel sem, kaj jem, tu pa mešanica prikuh, mineštre, kruh je včasih ves zoglenel ... Sveti Tomaž iz Villanove je nosil 40 let vedno isti klobuk in sveti Hilarij vse življenje ni zamenjal obleke.

Ubogi v duhu. To moramo razumeti v smislu, da naše uboštvu še ni popolno. Smo še zelo daleč od ideala samostanske revščine in uboštvu Jezusa Kristusa. Zato je prav, da vsaj mislimo nanjo. Tedaj nam bodo na ustnicah zamrle vse tožbe. Zgledujmo se torej po uboštvu tistih, ki so ga zares živeli.

Sveti Filip je imel navado piti iz lončka, ki mu je manjkala ena noga. Ta lonček sedaj hranijo kot dragoceno relikvijo v Kölnu. Če bodo torej postavili na mizo pred mene skrhan ali načet kozarec, se bom spomnil lončka svetega Filipa in si rekel: »Hočem biti ubog kot sveti Filip Neri.«

7. Čistost

Čistost je kristjanova bojna oprema. Uboštvu in pokorščina sta potrebni tistemu, ki vstopi v red, čistost pa je krona, okras.

Kako zelo nam je potrebna ta krepost, nam pove sv. Pavel: »To je Božja volja, da se posvetite.« Ko potem razlaga, kakšna naj bo ta posvetitev, nam pove, da moramo biti čisti in brezmadežni kakor Jezus Kristus.

Kako zelo Bog ceni to krepost, nakaže Gospod Jezus Kristus, ki ni dopuščal niti najmanjšega suma v tem pogledu. Ko je hotel priti na svet, si je izbral mater devico in sv. Jožefa za krušnega očeta. Svojega najljubšega učenca je zato, ker je bil čist, izročil svoji materi kot sina.

Koliko znamenj posebne ljubezni je izkazal sv. Janezu: dal mu je počivati na svojih prsih, povzdignil ga je k najvišjim videnjem. In kaj je videl Janez v nebesih okoli Kristusa? Množico čistih in deviških fantov, ki so prepevali pesem, ki je ni bilo dano peti nikomur drugemu.

Po tej kreposti postanemo podobni angelom in po besedah Jezusa Kristusa bomo to tudi postali. Sveti Janez Zlatousti celo pravi, da bomo presegli angele, ker oni zato, ker nimajo telesa, niso izpostavljeni skušnjavam, mi jih pa moramo prenašati.

To krepost ohranjamo z naslednjimi sredstvi: z budnostjo nad čutov, z molitvijo in z

zakramenti ter z budnostjo nad srcem.

1. Budnost nad čuti: »Pogodbo sem sklenil s svojimi očmi, da ne bom gledal ...« pravi Job. Kaj imajo opraviti oči z mislijo? Zadosti je en pogled, da se nam vname tisoč želja (mostovi vzdihovanja, otroci, ki zagledajo igračo). Zatajevanje jezika, zlasti mi, ki imamo opravka z mladino: samo ena ponesrečena beseda lahko v njihovih dušah povzroči velikansko škodo. Zatajevanje sluha: da ne poslušamo grdih pogovorov. Prizadevati si moramo tudi, da jih drugi ne bodo poslušali. Zatajevanje tipa: nikdar polagati rok na drugega. Zatajevanje okusa: v vinu je čutnost, poln trebih ...

2. Molitev. Dominik Savio pravi, da je razumel, da ne more biti čist brez Božje milosti, kajti naši naporji še zdaleč niso zadosti. Če Gospod ne bo čuval trdnjave ... Naše srce je kakor trdnjava, naši čuti pa so sovražniki, ki jo napadajo.

Zakramenti. Obhajilo je vino, ki rodi device. Pri spovedi dobivamo nasvete, ki so nam v tem pogledu najbolj potrebni. Spovedniku povejmo vse, kar se nanaša na to snov; seveda z dolžno previdnostjo povejmo tudi skušnjave; na tem področju je vse spolzko in na splošno ni ‚parvitas materiae‘ (majhne stvari) v grehah proti čistosti.

3. Čuječnost nad srcem, tudi v odnosu do naših dobrih tovarišev. Ogibajmo se prevelike domačnosti, je nadvse nevarna.

Ali ne bi mogli biti bolj odprti in manj zadržani? Ne! To je tako, kakor če kdo stoji na robu prepada. Mogoče bomo korak za korakom še mogli navzgor, da bi utrgali kako cvetlico, toda ko bomo šli navzdol, je nevarno, da nam spodrsne noga ali se nam zavrti v glavi. Priporočajmo se svetemu Alojziju.

8. Zaobljuba pokorščine

Najpomembnejša stvar na tem svetu je izpolnjevanje Božje volje.

Če jo hočemo izpolnjevati, jo moramo poznati, da se nam ne bo zgodilo, da bomo prepričani, da izpolnjujemo Božjo voljo, v resnici pa svojo. V tem pogledu bi bilo dobro, če bi si usvojili molitev kralja Davida: Uči me izpolnjevati tvojo voljo. Pokorščina je moč, ki vzdržuje redove.

Toda ta pokorščina mora biti popolna, da ne bomo delali stvari samo na pol, temveč v celoti.

Vesela: Se pravi, da ne smemo pokazati nezadovoljstva, če moramo delati stvari, ki nam niso čisto všeč. Predstojnik, ki slutí, da bo podrejeni nezadovoljen, mu niti ne upa ukazati, čeprav zaradi tega trpi Božja slava in korist družbe.

Takojšnja: Kakor hitro smo slišali predstojnikov ukaz ali nam je bilo na kakršen koli način sporočen, kot je klic zvonca. Takoj moramo ubogati. Sveti Alojzij je samo napol izgovoril besedo, ko je zaslišal zvonec.

Ponižna: Se pravi, da nam je predstojnik ukazal nekaj čudnega in bi bilo bolje tako ali drugače. Predstojniku v njegovi dolžnosti stoji ob strani Bog. Mogoče so mu prišle v glavo iste misli, kot zaposlujejo sedaj vas, pa jih ni imel za primerne.

Niti zavračati niti prositi je dobra ocena pokorščine.

Nekateri, ki so prepričani, da kaj potrebujejo, nadlegujejo predstojnika tako dolgo, da jim ustreže v stvari, ki si jo želijo. Morda bi kdo želel iti na počitnice, toda pred-

stojnik ve, da bi mu stik s sorodniki, prijatelji in znanci mogel biti v pogubo, in zato ne dovoli. Ta pa vztraja in dobi dovoljenje, toda to je izsiljevanje volje koga drugega. Niti zavračati. Predstojnik komu, ki je ves zbit od dnevnega napora, ukaže: »Jutri počivaj do sedmih.« Toda ta bi rad vstal ob šestih tudi zato, da bi lahko šel k obhajilu. Če uboga, ima zasluženje obhajila pa tudi zasluženje pokorščine, ki jo je izpolnil. Predstojnik bo ukazal: »Pojdi učit v ta razred.« Toda on se ne čuti sposobnega in zavrne. Pregrešil se je proti načelu, ki pravi, da ne smemo ničesar zavračati. Sv. Frančišek Saleški je na smrtni postelji redovnicam Marijinega obiskanja naročil, naj nikdar nič ne prosijo in ničesar ne zavračajo. Mi, ki imamo sv. Frančiška Saleškega za našega zavetnika, si moramo to načelo globoko vtisniti v spomin.²¹⁰

8.12. ŠE DRUGI DRAGOCENI SPOMINI

Gre za štiri lastnoročne zapiske o konferencah ali inštrukcijah, ki jih je imel pri duhovnih vajah brez navajanja leta, dalje za »Snov za pridigarje naših duhovnih vaj« in nazadnje za zapis don Lemoyna.

1. Uvod

Namen vojakov, ki opravljajo vaje z orožjem. Tako tudi mi. Vadimo se za boj proti sovražniku naših duš. Stojimo kakor vrtnarji, ki najdejo vedno kako opravilo pri svojih rastlinah in cvetlicah. Drevo, ki že tri leta ni dalo nobenega sadu, obišče Gospod ... Kake sadove uboštva, čistosti in pokorščine smo zbrali? Prepričanje, da potrebujemo temeljit preizkus. Molitev. Točno izpolnjevanje dnevnega reda.

2. Pokorščina

Naravna krepost. Krščanska krepost. Redovne kreposti za salezijance. Bog blagoslavlja pokornega. Ga tolaži v težavah. V smrtni uri. Osnova in ohranitev drugih krepost. Opora redovnih družin. Nepokorščina je uničevanje in razpad. Kako jo morajo izpolnjevati salezijanci. Pokorni so deležni Božjega blagoslova na zemlji in bogato poplačani v nebesih. N. B.: Segneri je napisal celo knjigo o pokorščini. Rodriguez traktat X. Podobno Scaramelli – sv. Alfonz – Da Ponte in Veliki teater človeškega življenja. Članek Pokorščina.

²¹⁰ Don Chiala je našel še tri druge zapise.

Človekov namen: Bog je položil v človekovo srce nemir, da tako dolgo ne miruje, dokler se ne odpočije v njem, kakor igla na kompasu, ki se vedno obrača proti severu. Ladja ga lahko nosi, se vrti, kakor hoče, toda igla na kompasu je vedno obrnjena proti severu. In kolikor bolj gre ladja po napačni poti, toliko bolj vztrajno kaže proti severu.

Odličnost redovnega življenja. – Hoja za Kristusom pravi: »O, sveti redovni stan, ki delaš ljudi enake angelom, tolažiš Boga, si strašen hudičem in vsem vernikom koristen.« Redovnik je enak mučencu. S tem, ko naredimo zaobljube, smo se rešili tako greha kakor kazni za greh. Sv. Hieronim.

Zgled. – Jezus Kristus je začel delati in učiti. Toda če vi oznanjate krotkost, milobo in bi tisti, ki vas pozna, rekel: »Toda učitelj, kako ste vendar nepotrpežljivi, zahtevni in gorje, če vam ne izkazujejo vse pozornosti! Drugim pridigate zatajevanje, sami pa ga ne izpolnjujete, zavzeti ste za svoje ugodnosti, kar vam ugaja ...«

3. Obvestilo o vesti

Pripovedujejo, da je Pitagora, slavni antični filozof, od fanta, ki je želel postati njegov učenec, zahteval točno poročilo o vseh njegovih dejanjih, tako dobrih kakor slabih. Ko je postal njegov učenec, je hotel, da mu je odprl svoje srce v vsem, kajti, tako je trdil, če ne poznam njegove notranjosti, mu ne morem storiti dobrega, ki mu ga želim storiti in ga on potrebuje.

Naš Božji Učenik je to pravilo povzdignil v evangeljsko resnico, ko je rekel apostolom: »Imejte zaupanje, popolnoma mi zaupajte.« Če hočemo dajati pravila za življenje in nasvete po resnični potrebi kakega sobrata, moramo točno poznati njegovo razpoloženje.

4. Božje kraljestvo je podobno človeku, ki išče bisere, in ko jih najde ... (Mt 13)

Kdor si želi Božjega kraljestva, je podoben trgovcu, ki išče dragocene bisere.

1. *Mnogi se ženejo za bogastvom, znanjem, častmi, visokimi službami, umetnostjo, spretnostmi in podobnim. Toda to niso pravi biseri, kajti pravi biseri so krščanske kreposti, in to teologalne: vera, upanje, ljubezen; neprecenljiv biser pa je Jezus Kristus, okoli katerega se razporejajo vse druge kreposti, kot pravi sveti Pavel.*

2. *Te kreposti iščemo in najdemo v premišljevanju, molitvi in svetih vzdihih. David: Eno sem prosil Gospoda itn.; z dobrimi deli, ‚operemur bonum‘ (delajmo dobro). Kako so svetniki našli te bisere. Apostoli, svetniki, sv. Anton, ko so šli v cerkev.*

3. *Dragocen biser je redovno življenje, ko hočemo prodati vse, da bi našli dragoceni biser večnega zveličanja.*

4. *Sedaj pa preizkusimo kakovost naših biserov, se pravi naših del, kot so uboštvo, čistost, pokorščina itn. Zavrzimo ponarejene bisere in za ceno kakršne koli žrtve si pridobimo prave itn.*

5. *Mesto naše trdnosti je Sion, v njem je predzidje in zid (Iz 26,1).*

Težko je, da bi človek izpolnjeval zapovedi, s katerimi vstopamo v kraljestvo, če ne sledi nasvetu, da bi zapustil bogastvo (sv. Tomaž Akvinski).

Pravila družbe so peruti, s katerimi letimo, kolesa, s katerimi se premika voz (sv. Avguštín).

Zvezek, ki mu je svetnik dal naslov *Snov za pridigarje naših duhovnih vaj*, nosi naslednji zapis don Rue: »Don Barberis naj izroči vsakemu pridigarju naših duhovnih vaj po en izvod.« Brez dvoma je to napisal po letu 1874, vendar, tako se nam vsaj zdi, najdemo tukaj lep sklep vsega, kar smo povedali.

Snov za pridigarje naših duhovnih vaj

1. *Potrpežljivost v prenašanju napak naših sobratov: opozarjajmo jih, popravljajmo jih ljubeznivo, toda takoj.*

2. *Bojmo se kritike, karanja, branimo se med seboj, pomagajmo si duhovno in materialno.*

3. *Ne pritožujmo se zaradi ukazov, ki smo jih dobili, zaradi postrežbe pri mizi, zaradi*

izbire dela, zaradi težav v življenju, zaradi vrste dela, ki ga moramo opravljati.

4. Bežimo pred vsako besedo ali vsakim dejanjem, ki bi ju lahko napačno razlagali in ki bi zmogli biti povod za pohujšanje.

5. Naj noben salezijanec nikdar ne očita drugemu krivice, ki mu je bila storjena in bi jo skušal maščevati.

6. Preteklih stvari, ki so že skoraj pozabljene, ne omenjajmo več zato, da bi jih karali.

7. Splošen napor in prizadevanje, da bi vsi salezijanci lahko izpolnjevali dolžnosti lastnega stanu.

Še druga zelo pomembna listina

Dragi don Lemoyne je med duhovnimi vajami 1873 zbral nekaj nasvetov, ki jih je don Bosko dal ob raznih priložnostih o duhovnih odnosih ravnateljev do podrejenih, o obiskih vrhovnega predstojnika, o študiju zadev, ki imajo opraviti s spovedjo itn. itn., ki bi jih morali imeti pred očmi.

Res je, da so bili tiste čase ravnatelji redni spovedniki sobratov in gojencev. Zato bi sedanja popolna prepoved, da predstojnik sprejema spoved svojih podrejenih, ne dala možnosti za izvajanje takih nasvetov. Toda namen takega spovedovanja je ustvariti iz salezijanskih zavodov družine, v katerih bi »ravnatelj bil oče, ki ne more drugega kot samo ljubiti in se zavzemati za svoje sinove«, ti bi si pa bili bratje, ki bi sestavljali eno srce in eno dušo. Po odloku Suprema (najvišja) iz leta 1901 je ta družinski duh, ki si ga je naš ustanovnik tako toplo želel, začel tu in tam ugašati. Da ga bomo mogli spet poživiti, bo nadvse koristno, če bomo skušali izpolnjevati spodbude, ki jih navajamo v kurzivnih črkah v dobesebnem prepisu imenovane listine.

1. Ravnatelj je rojen spovednik tistih, ki spadajo k družbi. On ima od Boga naročilo, da jim pomaga v poklicu. Tudi za fante je on redni spovednik, da spoznava njihov poklic, in če je mogoče, jim daje duha hiše. Treba je dati popolno svobodo v izbiri spovednika, vendar naj nanj navajajo vse tiste, ki kažejo znamenja poklica. Če bi ti rekli, da si ne upajo iti k ravnatelju, in bi bil ta strah zaradi težkih grehov ali slabega vedenja, bi bilo to nasprotno poklicu.

Nihče naj se ne boji iti k spovedi k ravnatelju. On je oče, ki samo ljubi in sočustvuje s svojimi sinovi.

2. Vrhovni predstojnik je izreden spovednik. Ko pride na obisk, naj mu najprej ravnatelj in potem še drugi člani družbe odprejo svojo vest in nato naj isto storijo še fantje. Vendar naj bodo vedno prvi člani družbe. Duh hiše naj se širi od vrhovnega predstojnika na ravnatelje (danes bi to pomenilo od vrhovnega predstojnika na inšpektorje in od teh na ravnatelje) in od teh na druge. Vrhovni predstojnik naj pri teh obiskih vedno tesneje povezuje osebje hiše z ravnateljem. Nato naj govori z vsemi in odstrani sence nezaupanja, mržnje, ki se tako lahko pojavljajo in trajajo dolgo, če krščanska ljubezen tega ne odpravi.

3. Ravnatelji naj ne kaznujejo, ne karajo in ne pretijo fantom, temveč naj s srcem, polnim ljubezni, predstavljajo Božjo dobroto. Kaznovanje in karanje pripadata po

službi prefektu. Nevarnost je, da v trenutku za vedno izgubimo zaupanje kakega fanta. Ravnatelji naj se ne udeležujejo ocenjevanja obnašanja in to naj fantje tudi vedo. Lahko bodo spremenili oceno, če bi se zdela nepravilna in bi obnašanje bilo drugačno, ali ker je tako prepričanje vseh v hiši.

4. Ravnatelj naj se vsak dan pri sveti maši spominja svojih spovedancev (danes pravimo podrejenih), tako nekdanjih, sedanjih in prihodnjih. Spovedanci (podrejeni) naj se pri sveti maši in pri svetem obhajilu vedno spominjajo svojega spovednika (ravnatelja).

5. Vsako leto naj opravijo letno spoved in ob vaji za srečno smrt mesečno spoved. Ob vstopu v družbo naj vsak opravi življenjsko spoved.

6. Vsi člani družbe naj pozorno študirajo vse, kar se tiče zakramenta spovedi: teoretični del, da je mogoče odgovarjati ugovorom; praktični del ali način, kako se dobro spovedujemo. Fantom naj na poljuden način razložijo in naj opustijo učene razlage. V ta namen služi zvezek Katoliškega branja Razgovori med nekim odvetnikom in podeželskim župnikom o zakramentu spovedi.

7. Ravnateljova služba je in ne drugih, da opozarja klerike in druge člane družbe. Kadar zaslužijo opozorilo, naj tega ne prepušča prefektu. Svetuje naj jim z največjo ljubeznivostjo in dobroto in jim točno pove, kaj naj storijo.

8.13. OKROŽNICE

Zbirka okrožnic, ki jih je don Bosko pošiljal v domove družbe in zbral don Pavel Albera, duhovni voditelj družbe, zaradi še neurejenega arhiva družbe ne vsebuje okrožnic pred letom 1876.²¹¹

Dve okrožnici sta bili že sprejeti v prejšnje zvezke Biografskih spominov, in sicer: v osmi zvezek okrožnica z dne 9. junija 1867 za binkošti z naslovom S kakim namenom naj vstopamo v družbo?²¹² in v deveti zvezek z dne »slovesnega praznika Marijinega vnebovzjetja« z naslovom O zaupanju, ki ga moramo imeti do predstojnika.²¹³

Še ne objavljene okrožnice bomo podali tukaj po vrstnem redu.

Če sedaj pomislimo, koliko je moral svetnik delati in se truditi za dokončno potrditev pravil, lahko brez nevarnosti, da bi se motili ali pretiravali, trdimo, da so v njegovem duhu tako tedaj kakor sedaj in vedno prevladovale naslednje goreče želje:

²¹¹ Prim. Lettere Circolari di Don Bosko e di Don Rua ed altri loro scritti ai salesiani. Torino, Tipografia Salesiana, 1896.

²¹² Prim. VIII. zv., str. 828.; v slov. izdaji BiS 8, str. 587.

²¹³ Prim. IX. zv., str. 688; v slov. izdaji BiS 9, str. 488.

- V družbi naj vedno blešči enotnost duha in uprave s pomočjo točnega izpolnjevanja vseh členov konstitucij.
- Vsak sobrat naj varčuje, kolikor more, povsod, kjer je mogoče.
- Da bi med gojenci vladala disciplina, naj vsak sobrat točno izpolnjuje poleg konstitucij tudi pravilnik službe, ki mu je zaupana.
- Z vsemi primernimi sredstvi naj se goji moralnost med gojenci, ki nam jih je Božja previdnost v svoji dobroti izročila v varstvo.
- V vseh hišah naj se točno izpolnjujejo nasveti, ki so bili dani osebjem za dober potek vzgojnega dela.
- Za ceno kakršnih koli žrtev naj se poskrbi, da bo salezijanska družba imela duhovnike, ki bodo služili pobožnosti in znanju zato, da bodo z lučjo dobrega zgleda vodili duše k dobremu in h kreposti.

Teme, ki jih naš sveti ustanovnik obravnava v svojih okrožnicah, bomo navedli v naslednjih odstavkih.

1. Enovitost duha in uprave s pomočjo tečnega izpolnjevanja vseh členov konstitucij.

Ne moremo točno povedati, ali in kdaj je bilo to pismo razposlano v hiše. Objavili ga bomo z nekaterimi oklepaji, kot so podani v svetnikovem rokopisu, ki ga hranijo v arhivu družbe.

Med okrožnicami, ki jih je zbral don Rua, te okrožnice ni. Datirana naj bi bila na slovesni praznik Marije Vnebovzete leta 1869. Tudi iz omembe duhovnih vaj v Trofarellu se zdi, da je iz prejšnje dobe, saj so od leta 1870 duhovne vaje opravljali v Lanžu.

Naj bo že kakor koli, ta dokument je izredno dragocen. Napisal ga je svetnik lastnoročno in je bil še neobjavljen. Zaradi predmeta, ki ga obravnava, bo vedno priljubljena tema za razmišljanje in preudarek.

SVOJIM DRAGIM SINOVOM IN SOBRATOM DRUŽBE SVETEGA FRANČIŠKA SALEŠKEGA

Meseca maja, ki ga začenjamo in ga navadno posvetimo Mariji, bom govoril svojim dragim sobratom in sinovom o nekaterih stvareh, ki o njih nisem mogel govoriti v konferencah sv. Frančiška Saleškega.

Prepričan sem, da ste vsi odločeni vztrajati v družbi in zato delati za zveličanje duš in za zveličanje lastne duše. Da nam bo v tem uspelo, moramo predvsem izpolnjevati pravila naše družbe. Kajti nič nam ne bi pomagalo, če bi imeli pravila, ki bi bila mrtva črka na pisalni mizi. Če hočemo, da bo naša družba napredovala z Božjim blagoslovom, potem mora postati vsak njen člen pravilo našega ravnanja. Je nekaj zelo pomembnih in praktičnih stvari, ki nam lahko pomagajo, da bomo dosegli svoj cilj, in ena izmed teh je enotnost v duhu in enotnost v upravi.

Enotnost v duhu je stalna in odločna volja, da hočemo stvari, ki jih hoče predstojnik, in nočemo stvari, ki jih predstojnik noče, v večjo Božjo slavo. Ta odločitev nikdar ne popusti, pa naj bodo težave še tako velike in nas ovirajo pri doseganju duhovnega in večnega

dobrega po nauku sv. Pavla: ljubezen vse prenaša, ljubezen vse pretrpi. Ta odločitev nagiba sobrata k točnemu izpolnjevanju dolžnosti, ne samo zaradi ukaza, ki ga je prejel, temveč zaradi Božje slave, ki jo hoče povečati. Iz tega prihaja pripravljenost, da ob določenem času opravi premišljevanje, molitve, obisk Najsvetejšega, izpraševanje vesti, duhovno branje. Res je, da so vse te stvari predpisane po pravilih, toda če se ne trudimo, da bi jih izpolnjevali iz nadnaravnega nagiba, lahko padejo naša pravila v pozabo.

Za ohranitev te enotnosti najbolj pomaga prejem svetih zakramentov. Duhovniki naj storijo, kar je v njihovi moči, da bodo redno in pobožno darovali sveto mašo, tisti, ki niso duhovniki, pa naj čim pogosteje prejemajo sveto obhajilo. Toda osnovno izhodišče vsega je pogosta spoved. Vsak naj stori, kar glede tega predpisujejo pravila. Nujna je potreba po zaupanju, ki ga ima sobrat do predstojnika hiše, v kateri prebiva. Velika težava je v tem, da mnogi skušajo napačno razlagati nekatere odločbe predstojnikov, ali jim pripisujejo majhen pomen. S tem pa zmanjšujejo izpolnjevanje pravil v veliko lastno škodo, z nevšečnostmi za predstojnike, z opuščanjem ali zanemarjanjem stvari, ki bi najbolj koristile dušam. Zato naj se vsak reši lastne volje, opusti misel na lastno korist in se osredini na tisto, kar dela, da bi bilo v večjo Božjo slavo.

Tu pa se pojavlja naslednja težava: v praksi se dostikrat pokaže, da bi bilo bolje narediti drugače, kot je bilo ukazano. Ni res. Najbolje je vedno storiti, kar zapoveduje pokorščina, nikdar ne spreminjati duha pravil, ki ga razlaga predstojnik. Vsak naj se trudi, da bo razlagal, delal in priporočal izpolnjevanje pravil med svojimi sobrati ter izvajal glede bližnjega vse tisto, kar bo predstojnik spoznal, da je v večjo Božjo slavo in v korist duš. To je po moje osnova redovne družbe.

Vzporedno z enotnostjo duha mora iti tudi enotnost uprave. Redovnik skuša uresničiti Odrešenikov nasvet, da se odpove vsemu na tem svetu, da bi utemeljeno upal na bogato plačilo v nebesih. Očeta, mater, brate, sestre, dom, posest katerekoli vrste daruje zaradi ljubezni Bogu. Ker pa je njegova duša še združena s telesom, je treba to telo hraniti, oblačiti in zanj skrbeti. Zato, potem ko se je vsemu odpovedal, skuša vstopiti v kako družbo, kjer lahko zadosti tem potrebam, ne da bi imel skrbi s časno upravo imetja. Kako naj potem ravna glede na časne stvari? Pravila družbe predvidevajo vse, zato s tem, da izpolnjuje pravila, zadošča svojim potrebam. Redovniku mora zadostovati ena obleka, en kos kruha. Če potrebuje kaj več, opozori na to predstojnika in on bo vse priskrbel. Vendar se mora tukaj pokazati redovnikov napor. Če lahko kdo družbi stori kako korist, naj to stori, vendar ne sam po sebi. Poskrbi naj, da bo samo ena blagajna in ena sama volja. Če bi kdo hotel prodajati, kupovati, menjati ali hraniti denar, bi bil podoben kmetu, ki bi, medtem ko mlatci kopičijo zrnje, tega razmetaval. Zato priporočam, da ne bi nihče hranil pri sebi denarja niti s pretvezo, da bi bilo to koristno za družbo. Najkoristnejša stvar za družbo je izpolnjevanj pravil. Obleka, soba, oprema naj bodo daleč od izbranosti. Redovnik mora biti vsak trenutek pripravljen zapustiti svojo celico in se predstaviti svojemu Stvarniku, ne da bi mu bilo žal, da mora kaj zapustiti, in ne da bi Sodnik imel kak razlog, da bi ga karal. (Vse naj se torej dela pod vodstvom pokorščine, in to ponižne in zaupne pokorščine. Ni-

česar ne skrivajmo predstojniku. Vsak naj se mu odpre popolnoma odkritosrčno kakor sin svojemu očetu.) Tako bo predstojnik lahko poznal položaj svojih sobratov, poskrbel za vse, kar potrebujejo, in odločal v korist vsakega posameznika in celotne družbe.

Še veliko stvari bi bilo treba reči o tem. To bomo storili v drugem pismu, v posebnih konferencah, zlasti pri duhovnih vajah v Trofarellu, če nas bo Bog v svoji veliki dobroti še ohranil pri življenju in nam pomagal, kakor upam, da se bomo prihodnjega meseca septembra vsi zbrali tam.

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z nami in nam podari duha gorečnosti in predragoceni dar vztrajanja v družbi. Amen.

V J. K. vdani duh. Janez Bosko

2. Varčnost v vsem, vendar ne pretirana, tako da varčujemo, kolikor se da.

Ta okrožnica je bila namenjena hišam, medtem ko se je začelo prizadevanje za dokončno priznanje konstitucij. To pismo in dve naslednji vsebujejo tri zelo pomembna svetnikova priporočila.

4. junij 1873

Predragim sinovom sv. Frančiška Saleškega, ki prebivate v Turinu-Valdoccu Izkušnja, dragi sinovi, je velika učiteljica. Če se od nje lahko naučijo kaj v korist posameznih družin, je korist še veliko večja v redovnih družinah, v katerih ne mislimo na drugo, kot da spoznamo, kaj je dobro in prav z namenom, da bi to izpolnjevali in spoznali hudo, da bi se ga izogibali.

V ta namen bi vam povedal nekaj stvari, ki sem jih opazil na obisku, ki sem ga pravkar opravil v naših domovih, in to v korist posameznih članov in v korist cele družbe. Nekatere se tičejo materialne koristi, druge pa moralne in discipline. To bo vsebina treh različnih pisem.

V tem trenutku moramo osrednjo pozornost nameniti materialnemu položaju naših ustanov. Nakup, gradnja, prilagoditev, odplačevaje in porast cen hrane daleč prese-gajo naše prihodke. Zato moramo skupaj razmisliti o položaju in ukrepati tako, da bomo mogli kaj prihraniti.

Naj na kratko jih predstavim.

1. Letos ne začenjajmo nobene gradnje, razen če je to nujno potrebno. Opravimo samo tista popravila, brez katerih ni mogoče delati naprej. V teh primerih naj se točno opiše, kaj je treba narediti, in približne stroške ter se vse predloži vrhovnemu svetu.

2. Razen v izrecno korist družbe naj nihče ne potuje, in če je mogoče, naj se ne prevzemajo obveznosti, kjer bi morali prispevati denar ali tratiti veliko časa. Tisti pa, ki bi lahko sami ali s pomočjo drugih prevzeli take stroške, naj ravnajo skrajno previdno.

3. Strogo se držimo členov 2, 3, 4, 5, 6 IV. poglavja naših pravil. Ravnatelji naj jih jasno razložijo, se o njih zasebno pogovarjajo ali naj stvar sporočijo predstojnikom. Ti člani so osnova redovnega življenja in po svoji naravi vodijo k odtrganosti od zemeljskih reči, od ljudi in od samega sebe in pomagajo, da je skupen napor usmerjen k izpolnjevanju lastnih obveznosti v večjo korist družbe.

4. Omejiti se je treba zgolj na nakup knjig, obleke, perila, obutve, pohištva in osebnih potrebščin. Kolikor je mogoče ohraniti dostojanstvo, naj se popravijo in pokrpajo stvari, ki so že v uporabi.

5. Tudi pri prehrani je mogoče kaj privarčevati. Pazimo na stvari, ki jih lahko hrani-
mo, pazimo pri dragi hrani, kot sta meso in vino. Bodimo zmerni v začimbah, skrbimo, da se ne bo kvaril kruh, ne druge jedi, vino, varčujemo s kurjavo, razsvetljava. Ljudi vabimo samo, če to izrecno zahteva družabnost. Pri teh povabilih nikdar ne pozabimo, da živimo od Božje previdnosti, da nimamo stalnih dohodkov in da mora duh uboštva prevevati vsako našo hišo. Vse to je treba imeti jasno pred očmi.

6. Obveščajmo se o cenah v raznih krajih, kjer je nakup določenih jedi cenejši kot drugje.

S temi opozorili pa ne nameravam uvajati prestrogega varčevanja, temveč samo nakazati, da varčujemo, kjer je to mogoče normalno storiti. Moja želja pa je, da ne bi opustili ničesar, kar bi moglo služiti telesnemu zdravju in moralnosti med vsemi dragimi sinovi naše družbe, ki nam jih je Božja previdnost izročila v varstvo.

V kratkem vam bom sporočil še druge stvari, ki niso nič manj pomembne. Medtem pa naj vsak ravnatelj prebere in razloži, kar sem vam pisal. Pogovori naj se s hišnim prefektom in čez nekaj tednov sporoči, kaj je bilo odločeno ali kaj se namerava storiti v tem smislu.

Na splošno pa sem bil zelo zadovoljen z moralnim stanjem, zdravjem in šolskim napredkom, ki sem jih lahko ugotovil v naših domovih. In za to se zahvaljujmo Bogu stvarniku in darovalcu vsega dobrega, kateremu naj bo čast in slava na vse vekov. Amen.

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z nami in Bog naj blagoslavlja nas in naše ustanove. Molite zame, ki sem v presvetih Srcih Jezusa in Marije vaš najvdanejši brat in prijatelj.

duh. Janez Bosko

3. O disciplini ali o natančnem izpolnjevanju vseh pravil, tako konstitucij kakor posameznih predpisov za službe.

Gre za natančen opis, kako si svetnik zamišlja način življenja po pravilih in po naših običajih. Svetuje ravnateljem, prefektom, katehetom, katehistom, mojstrom, učiteljem, asistentom in vsem sobratom, da bi »v naših zavodih zavladata disciplina« in bi videli, kako naši gojenci korak za korakom napredujejo v kreposti in gredo gotovo po poti večnega zveličanja.

Svojim dragim sinovom v zavodu v (Turinu).

O disciplini. Na začetku tega šolskega leta, moji dragi sinovi, je prav, da izpolnim obljubo, ki sem vam jo dal: da vam bom govoril o osnovi moralnosti in študija, to je o disciplini med gojenci.

Ne nameravam razpravljati o moralnih predpisih in civilnih zakonih, ki se nanašajo na disciplino. Želim vam samo nakazati uspešna sredstva, ki mi jih je pokazala 45-le-

tna izkušnja.²¹⁴ *Upam, da bodo ti uspehi koristili tudi vam v raznih službah, ki vam bodo zaupane.*

Z besedo disciplina ne mislim opominov, kazni, šibe, o katerih pri nas sploh ne govorimo, niti umetnosti ali mojstrstva česar koli. Z disciplino hočem nakazati način življenja v skladu s pravili in navadami kake ustanove. Za uspeh discipline je najprej treba dobro poznati pravila in navade, ki jih bomo lahko izpolnjevali. Pomislite na družino, kjer jih veliko zbira in samo eden razsipa; stavbo, ki jo mnogi gradijo, pa samo eden razdira; taka družina bo prej ali slej propadla, stavba se bo podrla in ostal bo samo kup razvalin.

Takšno prizadevanje se mora kazati v članih družbe in v fantih, ki jih je Božja previdnost izročila naše vzgoji. Zato ne bo discipline tam, kjer ne izpolnjujejo pravil družbe in zavoda.

Verjemite mi, dragi, da je od tega prizadevanja odvisen moralni in šolski napredek gojencev ali pa njihov propad.

Rekli boste: Katera so ta pravila, ki nam lahko zagotovijo pridobitev tako velikega zaklada? Dve stvari: ena splošna in druga posebna. Na splošno je treba izpolnjevati pravila družbe in s tem pomagati disciplini do zmage. Nihče naj ne bo neseznanjen s pravili svoje službe, vsi naj jih izpolnjujejo in vsak naj se trudi, da jih bodo tudi drugi izpolnjevali. Če tisti, ki načeluje, ne izpolnjuje točno pravil, kako naj potem pričakuje, da bodo drugi delali tisto, kar sam zanemarja, saj mu v tem primeru lahko vsak reče ‚medice, cura teipsum‘ (zdravnik, ozdravi samega sebe). Da pa bom bolj določen, bom povedal stvari, ki se posebej nanašajo na vsakega izmed vas.

1. Ravnatelj. – Ravnatelj mora biti poučen o dolžnostih, ki jih imajo posamezniki kot člani družbe, in o dolžnostih, ki jim jih nalaga njihova služba. Nikakor ni treba, da bi on veliko delal, temveč naj skrbi, da bo vsak opravljal službo, ki mu je naložena. Naše zavode lahko primerjamo z vrtom. Ni treba, da bi glavni vrtnar veliko delal. Zadosti je, da si poišče sposobne delavce, jih pouči o vrtnarstvu, jih spremlja pri delu in jih po potrebi opozarja, da bo ob svojem času vse postorjeno. Ta vrtnar je ravnatelj, nežne rastline so gojenci, osebje so delavci, ki delajo po navodilih voditelja, se pravi ravnatelja, ki je odgovoren za vse.

Ravnatelj bo zelo koristil zavodu, če bo odšel iz hiše samo iz izjemno pomembnih razlogov. Če nastopijo ti tako zelo pomembni razlogi, naj nikdar ne odide iz hiše, ne da bi prej točno določil, kdo ga nadomešča v stvareh, ki bi se mogle pripetiti.

Z vso ljubeznivo skrbjo naj pogosto obiskuje ali se vsaj zanima za vse, kar se dogaja v spalnicah, kuhinji, bolniški sobi, v razredih in učilnici. Naj se vede kot ljubeč oče, ki bi rad vedel za vse, storil dobro vsem in nikomur žallega.

2. Prefekt. – Prefekt je varuh discipline in mora skrbeti za točno izpolnjevanje hišne-

²¹⁴ Prihaja od sanj pred devetimi ali desetimi leti, v katerih mu je bila poleg področja delovanja nakazana tudi metoda, ki naj jo uporablja pri vzgoji mladine, da bo ta uspešna.

ga urnika. Kolikor je mogoče, naj preprečuje stik notranjih gojencev z zunanji. Poskrbi naj, da bodo asistenti in vsi, ki imajo kako službo, v času odmora med gojenci. Pazi naj, da se na sprehodu ne bodo ustavljali in se gojenci ne bodo oddaljevali od vrste in izpod nadzora asistentov. Nihče naj ne zapušča vrst, nihče naj ne hodi v gostilno. Nihče naj se ne družijo z zunanji, ne prinaša v zavod knjig, časopisov in pisem, ne da bi šli skozi roke predstojnika.

3. Katehet. – Katehet se mora zavedati, da sta duh in moralni napredek v naših hišah odvisna od delovanja družb ministrantov, Brezmadežne, najsvetejšega Zakramenta in sv. Alojzija. Poskrbi naj, da bodo vsi, zlasti pomočniki, imeli možnost prejemanja zakramentov spovedi in obhajila. Če je med služabniki kdo, ki je slabo poučen o veri, naj poskrbi, da mu ne bo nič manjkalo za prejem zakramentov spovedi, obhajila in birme, da se bo naučil ministrirati in podobno. Pred slovesnostmi, ki se pripravljajo, naj gojence z nagovori in podobnim pripravi na čim večje zunanje praznično razpoloženje.

4. Učitelji. – Učitelji naj bodo v razredu prvi in naj odidejo zadnji. Vse učence naj imajo enako radi, vse naj spodbujajo in nobenega naj ne zanemarjajo. Zavzamejo naj se zlasti za najbolj zaostale, naj pogosto sprašujejo, in če je treba, naj govorijo s pristojnimi, da bi jim pomagali tudi zunaj šole. Vsak učitelj naj se zaveda, da je krščanski učitelj. Zato naj, ko šolska snov ali prazniki dajo priložnost, dá kako navdilo ali dober nasvet in opozori gojence, da naj se dobro pripravijo na praznik.

5. Asistenti. – Vsi, ki imajo opravka v šoli, spalnicah, vratarnici in kjer koli drugje v hiši, naj bodo točni v svojih obveznostih in naj zvesto izpolnjujejo pravila družbe, zlasti še pobožne vaje. Z vsemi sredstvi naj se potrudijo, da bodo preprečili godrnjanje proti predstojnikom, proti hišnemu redu in poteku življenja v zavodu, zlasti pa naj se na vse načine trudijo, da bodo preprečili slabe pogovore.

6. Vsem je treba toplo priporočiti, da naj sporočijo ravnatelju vse, kar bi lahko bilo koristno za boljši potek življenja v zavodu in za preprečevanje Božje žalitve.

Gospod je nekega dne dejal enemu izmed učencev: »Stori to in boš živel.« Stori to, se pravi, izpolnjuj zapovedi in boš dobil za plačilo večno življenje. To pravim tudi jaz vam, dragi sinovi. Naredite vse, kar vam je svetoval ljubeči oče. Tako boste prejeli blagoslov od Gospoda, imeli boste mir v srcu, v naših zavodih bo vladala disciplina in naši gojenci bodo rasli iz kreposti v krepost, prepričani, da hodijo po poti, ki vodi k večnemu zveličanju.

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z vami, da bomo mogli v tem življenju nenehno ljubiti Jezusa Kristusa in mu služiti. Potem ga bomo nekega dne večno slavili in se mu zahvaljevali v nebesih. Tako bodi.

Turin, 15. novembra 1873

Najvdanejši v Jezusu Kristusu duh. Janez Bosko

4. O načinu, kako naj spodbujamo in ohranjamo moralnost pri dečkih, ki nam jih je v svoji dobroti zaupala Božja previdnost.

»O čistost, o čistost, ti si velika čednost! Tako dolgo, dokler boš ti sijala med

nami, dokler bodo sinovi sv. Frančiška Saleškega živeli odmaknjeno od sveta, skromno, zmerno in kakor smo se zaobljubili Bogu, bo med nami imela častno mesto moralnost in svetost življenja bo kot žareča plamenica svetila v vseh zavodih.«

Odveč je vsak komentar ... ‚Nullum par elogium‘ (ni primernega hvalnega govora).

Svojim dragim sinovom zavoda (v ... Turinu).

Medtem ko se trudim tukaj v večnem mestu, ki je posvečeno s krvjo apostolskih prvakov Petra in Pavla, potem ko sem molil s posebnim namenom pri sveti maši, ko sem prosil za razsvetljenje Svetega Duha in za poseben blagoslov svetega očeta papeža, vam pišem o eni najpomembnejših zadev – o načinu, kako naj spodbujamo in ohranjamo moralnost pri dečkih, ki nam jih je Božja previdnost zaupala v svoji dobroti. Da ne bi te snovi samo površno obravnaval, jo bom razdelil na dva dela: 1. Potreba po moralnosti v salezijanskih sobratih. 2. Sredstva, s katerimi jo širimo in poglobljamo med gojenci.

Kot osnovno načelo lahko postavimo trditev, da je moralnost gojencev odvisna od moralnosti tistih, ki jih poučujejo, vodijo. Kdor sam nima, ne more dati, pravi pregovor. Iz prazne vreče ne moremo sipati zrnja in iz posode, polne umazanije, ne more teči dobro vino. Zato moramo, preden hočemo biti učitelji drugih, najprej sami znati vse, kar bomo želeli poučevati. Besede Božjega učitelja so jasne: »Vi ste luč sveta.« Ta luč, se pravi lep zgled mora blesteti pred očmi vsega sveta, da bodo vsi, ki vidijo vaša dobra dela, nekako pritegnjeni, da vas bodo posnemali in slavili skupnega Očeta, ki je v nebesih. Sv. Hieronim pravi, da bi bil slab zdravnik, ki bi hotel zdraviti druge, ne bi pa bil sposoben ozdraviti samega sebe. Brez dvoma bi mu odgovorili z evangeljskimi besedami ‚Medice, cura teipsum‘. Če torej hočemo gojiti moralnost in krepost v naših gojencih, ju moramo najprej sami imeti, ju izpolnjevati in ju kazati v naših delih, v naših pogovorih. Nikdar ne smemo pričakovati, da bodo naši gojenci gojili kreposti, ki jih mi sami zanemarjamo.

Kako naj pričakujemo, da bodo naši gojenci zgledni in pobožni, če pri nas vidijo nezanimanje za cerkvene stvari, pri vstajanju, pri premišljevanju, pri prejemanju zakramentov spovedi in obhajila in pri daritvi svete maše? Kako naj zahteva pokorščino ravnatelj, učitelj, asistent, če se iz smešno majhnih razlogov izmikajo svoji dolžnosti, celo brez dovoljenja hodijo iz hiše in se ukvarjajo s stvarmi, ki nimajo nikakršne zveze z njihovimi dolžnostmi? Kako naj zahteva od drugih ljubeznivo vedenje, potrpežljivost, spoštovanje tisti, ki ukazuje, če se jezi na vse, pretepa, kritizira odločitve predstojnikov, se pritožuje zaradi urnika in postrežbe pri mizi in slabo govori o vseh, ki skrbijo za to? Gotovo smo istega mnenja vsi in pravimo: Medice, cura teipsum.

Še ne dolgo je neki fant tistemu, ki ga je karal, ker je bral neko slabo knjigo, odgovoril: »Res si nisem mislil, da je kaj slabega, če berem knjigo, ki jo je že tolikokrat bral moj učitelj.«

Nekoč sem vprašal dečka, ki se je pritoževal nad življenjem v zavodu. Odvrnil je, da

ni naredil nič drugega kot napisal stvari, ki jih je že tolikokrat slišal od svojega asistenta.

Zato, dragi moji sinovi, če hočemo, da bo v naših zavodih cvetelo lepo življenje, moramo biti učitelji s svojim dobrim zgledom. Svetovati drugim, da naj storijo kaj dobrega, medtem ko mi sami ravnamo čisto drugače, je, kakor če bi kdo temino noči hotel razsvetliti z ugasnjeno svetilko ali bi hotel naliti vino iz prazne steklenice. Še več, zdi se mi, da je podoben človeku, ki bi nameraval začiniti hrano s strupenimi snovmi. Na tak način ne samo da ne širimo dobrega, temveč učimo slabo, se pravi, da vzbujamo pohujšanje. Tako postanemo pokvarjena sol, ki ni za drugo, kot da jo vržemo na smetišče. Jezus namreč pravi: »Vi ste sol zemlje.« Kaj pa če se sol spridi, s čim se bo potem solilo? Za nobeno rabo ni več. Lahko jo vržemo proč in jo ljudje pohodijo.

Med ljudmi pogosto slišimo pripovedovati o nemoralnih dejanjih, ki uničujejo dobre navade in so v veliko javno pohujšanje.

To je neizmerno zlo, to je prava nesreča in jaz prosim Gospoda, da bi bile vse naše hiše prej zaprte, kakor da bi se zgodilo kaj podobnega.

Nikakor vam nočem skrivati, da živimo v zelo žalostnih časih. Sedanji svet je tak, kakor ga opisuje naš Odrešenik: ‚mundus in maligno positus est totus‘ (ves svet je poln hudobije). Vse hočejo videti, o vsem hočejo povedati svojo sodbo. Poleg zlobnih sodb, ki jih izrekajo o Božjih rečeh, pogosto slabe stvari povečujejo in si izmišljajo nove v škodo drugega.

Toda če se komu po naključju posreči, da svoje trditve opre na resnico, potem si lahko mislite, kakšen vik in krik bo naredil. Če pa z nepristranskim duhom iščemo vzroke tega zla, ugotovimo, da se je sol izpridila, da je svetilka ugasnila, se pravi, da je vse zlo prišlo iz pomanjkanja svetosti v tistih, ki naj bi ukazovali svojim podrejenim.

O čistost, o čistost, ti si nadvse velika čednost. Vse dokler boš blestela med nami, se pravi, dokler bodo sinovi sv. Frančiška Saleškega ljubili odmaknjenost, skromnost, zmernost in vse, kar smo z zaobljubo čistosti obljubili Bogu, bo med nami vladala moralnost, svetost in kakor goreča bakla blestela v vseh naših zavodih.

Če mi bo Bog še naklonil življenje, upam, da vam bom še nekaj časa poročal o nekaterih prizadevanjih, ki se mi zdijo pripravna za gojitev in varovanje moralnosti v naših hišah.

Da boste imeli nekaj koristi od vsega, kar vam je pisal prijatelj vaše duše, vas prosim naslednje:

1. Da opravimo tri različne konference ali bolje tri praktična izpraševanja, v katerih bi razložili, kaj moramo storiti in česa se moramo izogibati glede zaobljub uboštva, čistosti in pokorščine. Potem naj vsak skuša izpolnjevati način življenja, nakazanega v tistih treh poglavjih, in se odloči, da bo popravil tisto, kar je do sedaj delal narobe v besedah, dejanjih, uboštvu, čistosti in pokorščini.

2. Preberimo tudi poglavje, ki govori o pobožnosti. Pokleknilo pred križanega Jezusa in se odločimo, da jih bomo zgledno izpolnjevali ne glede na žrtev.

Dragi sinovi, prišel je najpomembnejši trenutek za našo družbo. Pomagajte mi z mo-

litvijo, pomagajte mi z dobrim zgledom in z izpolnjevanjem pravil in Bog bo storil, da bodo naši napori kronani z uspehom v večjo Božjo slavo, v korist naših duš in duš naših gojencev, ki bodo vedno slava salezijanske družbe.

Milost našega gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z nami in naj nas za stalno oh-rani na poti v nebesa. Amen.

Rim, 5. februarja 1874

Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

5. Tridnevnic molitev in pobožnih vaj, da bi izprosili razsvetljenje Svetega Duha za kardinalske komisije, ki naj razpravlja o potrditvi konstitucij salezijanske družbe.

To povabilo so poslali tudi materni hiši hčera Marije Pomočnice v Morneseju, da bi se tudi one pridružile tridnevnic molitev in posta, ki so ga predlagali salezijancem.

Predragi sinovi v Jezusu Kristusu!

Štiriindvajseti marec bo izredno pomemben za našo družbo.

Gotovo se spominjate, da je bila dokončno potrjena 1. marca 1869. Sedaj gre za dokončno potrditev konstitucij.

V ta namen je sveti oče izbral poseben zbor kardinalov, ki bodo morali izreči svoje mnenje o tej stvari, ki je izredno pomembna za sedanost in prihodnost družbe.

Molitve, ki sem vam jih do sedaj tolikokrat priporočal, so bile usmerjene k temu cilju. Sedaj jih moramo še podvojiti in prositi, da bo dobri Bog stvari uredil v svojo večjo slavo in za našo duhovno korist. Zato se združimo v živi veri vsi salezijanci s svojimi gojenci, ki nam jih je zaupala Božja previdnost, in naredimo eno srce in eno dušo s prošnjo k Svetemu Duhu, da bi v času te tridnevnic razsvetlil duha njihovih eminenc. Da si bomo edini v naših prošnjah k Božjemu usmiljenju, se določa:

1. Od 21. tega meseca naprej bo tri dni strog post za vse salezijance. Kdor se iz pame-tnega razloga ne bi mogel postiti, naj vsak dan zmoli Usmili se me s trikrat Pozdravljena Kraljica k preblaženi Devici Mariji Pomočnici in z vzklikom Marija Pomoč kristjanov, prosi za nas.

Vsak naj doda še tiste molitve in zatajevanja, ki so skladna z njegovimi močmi in stanovskimi dolžnostmi.

2. Povabimo naše drage gojence, da se bodo pogosteje in z večjo gorečnostjo pribli-žali zakramentoma spovedi in obhajila.

Zjutraj začnimo dan s pesmijo Pridi, Stvarnik Sveti Duh itn., s Pošlji svojega Duha itn., z molitvijo Bog, ki si po razsvetljenju.

Tudi molitve, rožni venec, sveto mašo, premišljevanje darujmo v ta namen.

3. Čez dan naj vsi salezijanci obišejo Najsvetejše. Brevir, duhovno branje in vse dru-ge običajne molitve opravimo v cerkvi.

Ministrante, člane družb sv. Alojzija, najsvetejšega Zakramenta, Brezmadežnega spočetja in sv. Jožefa povabimo, da storijo isto.

4. Zvečer ob primerni uri naj se vsi zberejo v cerkvi, kjer naj kot zjutraj zmolijo Pridi, Stvarnik Sveti Duh, potem pa opravijo molitve v zadoščevanje za žalitve, ki jih Jezus prejema v najsvetejšem zakramentu, Po petju Zdrava, morska zvezda naj se podeli blagoslov z Najsvetejšim.

Te naše ponižne prošnje Gospodovi dobroti se bodo začele 21. in se nadaljevale do jutra 24. tega meseca.

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z nami. Amen.

Rim, 16. marca 1874

Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

N. B.: Ravnatelj vsake hiše naj prebere in razloži našim sobratom to pismo in sporoči vsebino tudi gojencem na način in z besedami, ki jih bo imel za najbolj primerne.

V dneh 25., 26. in 27. naj se zjutraj in zvečer opravljajo iste pobožne vaje za sedanje potrebe svete Cerkve po namenu svetega očeta.²¹⁵

6. Priporočilo za boljše delovanje hiš

Za večjo Božjo slavo, v slavo naše svete vere, v korist salezijanske družbe sta vrhovni svet in svet hiše v Turinu povabljeni, da bi pospeševala:

1. Družbo Marije Brezmadežne, katere člani naj bi bili predvsem tisti, ki želijo vstopiti v salezijansko družbo.

2. Ministrante, strežbo pri maši, družbe sv. Alojzija, presvetega Zakramenta in sv. Jožefa za rokodelce.

3. Trud za preprečevanje kritiziranja in godrnjanja nad življenjem v oratoriju in nad odredbami predstojnikov.

4. Skrb za bolne sobrate.

5. Redno samo eno prikuho z mesom za kosilo in mešano prikuho za večerjo.

6. Da bo šolski vodja vsak dan za eno uro šel v kak razred. Da bo prefekt vsaj dvakrat na dan šel v kuhinjo, v spalnice in v druge prostore hiše. Da bo katehet posebno bedel nad moralnostjo med bolniki.

7. Da se pogosto spomnimo, da smo naredili zaobljubo uboštvu.

N. B.: Potrudi se obiskovati, svetovati, opozarjati, voditi učno osebje, asistente in delavnice.

Ne pozabi na mesečno obvestilo in tedenske konference za sobrate.

Zavod v Lanzu, 27. septembra 1874

duh. Janez Bosko

7. Za študij svete teologije

To pismo je don Bosko sestavil, ga narekoval don Cagliariu in ga nato natančno popravil od začetka do konca.

²¹⁵ Iz izvoda, ki ga je poslal odlični gospod don Mihael Rua, ravnatelj Oratorija sv. Frančiška Saleškega Turinu.

23. novembra 1874

Svojim dragim sinovom, ravnatelju in klerikom salezijanske družbe, ki živijo v ... (Oratoriju sv. Frančiška Saleškega)

Naš Božji Odrešenik je svojim dragi učencem naročil, da morajo biti sol zemlje in luč sveta. Sol s pobožnostjo in znanjem, da bodo mogli duše usmerjati k dobremu in kreposti, in luč s svojim dobrim zgledom.

Če sem vedno priporočal pobožnost, priporočam sedaj študij svete teologije. Zlasti jo najtopleje priporočam vsem klerikom naše družbe. Ta študij je toplo priporočal sv. Pavel svojemu učencu Timoteju, ko mu je svetoval, da naj se ne okraši samo s krepostmi, temveč naj si pridobi tudi za dušno pastirstvo potrebno znanje, kajti če bi to storil, bi odrešil sebe in tiste, ki ga poslušajo: Skrbi zase in za nauk. Zelo se izobrazi. Ko boš tako delal, boš odrešil sebe in tiste, ki te bodo poslušali (prim. 1 Tim 4,16).

Zato prosim ravnatelja, da naj vsak teden posveti teologiji ves čas, ki je v skladu z drugimi opravili.

Za olajšanje študija, ki je študij vede vseh ved:

1. Vsako leto bodo trije izpiti o treh različnih traktatih: prvi v marcu, drugi v juliju in tretji na začetku novembra.

2. Traktati za letos so: De gratia, De ordine, De matrimonio, in če je mogoče, tudi De virtute religionis in De praeceptis Decalogi.

3. Izpiti se bodo opravljali v zgoraj navedenem času z izpraševalci, ki jih bo določil predstojnik.

Bog naj vas vse blagoslovi in luč Svetega Duha naj vas razsvetli, da boste sredi teme mogli vedno slediti luči resnice in z gotovostjo hoditi po poti, ki vodi v nebesa. Amen.

Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

Ta dopis je treba spraviti v arhiv.

Tu so se končali dokumenti, ki so nam bili na voljo.

Kaj naj rečemo na koncu o toliko lepih zgledih in dragocenih naukih? Izpolnujmo nasvete, ki nam jih iz nebes nenehoma priporoča naš sveti učitelj in oče:

»Sin moj, ne pozabi mojega nauka, tvoje srce naj se drži mojih zapovedi.²¹⁶

Tvoje srce naj se drži mojih besed, izpolnjuj moje zapovedi in boš živel.²¹⁷ Pokazal sem ti pot modrosti, te vodil po pravih stezah. Drži se vzgoje, nikar je ne zapuščaj, hrani jo, saj je tvoje življenje.«²¹⁸

²¹⁶ Prg 3,1.

²¹⁷ Prg 4,4.

²¹⁸ Prg 4,11.13.

DODATEK

Št. 1

SPOROČILO VRHOVNEGA EKONOMA: OPOZORILO

Izkušnja je pokazala, da v času duhovnih vaj ni mogoče urediti vseh zadev naših hiš in poskrbeti vse potrebno za novo šolsko leto. Zato je naš dragi predstojnik gospod don Bosko v soglasju z vsemi člani vrhovnega sveta povabil s tem dopisom ravnatelje posameznih domov, da bi izpolnili, kar nalagajo naslednji člani:

1. Vsak ravnatelj naj pride 9. septembra v oratorij, kjer se bo udeležil konferenc pred duhovnimi vajami. Zato naj pripravi prošnje za zamenjavo osebja in predloge za boljše delovanje družbe. 2. Če je treba, naj sestavi seznam tistih novincev in članov družbe, ki jih je treba odpustiti. 3. K prvemu tečaju duhovnih vaj naj pridejo tisti, ki morajo obnoviti zaobljube ali prosijo, da bi jih naredili. 4. Opozorite tiste, ki potrebujejo pokrivalo, naj si ga prinesejo s seboj za čas duhovnih vaj. 5. Tisti, ki bi si radi priskrbeli knjige in obleko v oratoriju, naj to sporočijo svojemu predstojniku, ki bo izstavil seznam oseb in potrebnih predmetov. 6. Tistim, ki odhajajo na počitnice, naj se določi čas vrnitve, da ne bo pomanjkanja osebja. 7. Kdor gre domov na željo staršev, naj si, če je mogoče, od njih poskrbi potreben denar za potovanje.

Turin, 23. avgusta 1873   duh. Ghivarello

Št. 2

SKLEPI GENERALNIH KONFERENC DRUŽBE SV. FRANČIŠKA SALEŠKEGA. RAZLAGA NAŠIH PRAVIL Člen 1: Splošna pravila

1. Kjer to še ni vpeljano, naj se začne izpolnjevati tisti člen pravilnika (se pravi naših pravil), ki pravi, da naj ne odpošiljamo in prejemamo pisem brez dovoljenja predstojnika, razen tistih, ki so namenjena papežu in vrhovnemu predstojniku. Zato naj se pisma odprta izročijo ravnatelju ali za to pooblaščenemu. Prav tako naj ravnatelj pisma naslovnikom izroči odprta. Vendar naj se to opravi nadvse previdno in v duhu ljubezni.

2. Ko kdo prosi ravnatelja za dovoljenje za izhod iz zavoda, naj pove razlog, kam bo šel in za koliko časa.

3. Ko gre kateri sobrat iz ene hiše v drugo, četudi za kratek čas, naj najprej izroči ravnatelju spremno pismo svojega ravnatelja. S tem dejanjem se postavi pod njegovo vodstvo, kakor je bil do tedaj odvisen od svojega ravnatelja.

4. Ko je kak član iz kateregakoli razloga (bolezen ali dopust) zunaj svoje hiše, naj ne gre na kako pomembnejše potovanje brez dogovora s svojim predstojnikom ali z višjimi predstojniki.

5. Vsak član naj ima en izvod pravil, da jih bo lahko v vsakem trenutku prebiral, o njih razmišljal in jih natančneje izpolnjeval.

6. Pokorščina naj ne velja osebi, temveč naj bo v polnem smislu redovniška. Nikdar ne ubogaj zato, ker nam to ukazuje predstojnik ali ker ukazuje na lep način, temveč zato, da bomo mogli v ukazu videti Božjo voljo.

7. Za vajo za srečno smrt naj si vsak izbere najprimernejši dan. Toda za ta dan morajo vedeti predstojniki, da se prekinejo vsa opravila, ki niso neodložljiva. Če mora kdo npr. poučevati, naj stori, kolikor je nujno potrebno za šolo, vendar naj ne uči in ne popravlja nalog. Preostali čas naj uporabi za pobožne vaje, kot jih predpisujejo pravila.

8. Duhovniki naj si zlasti v času duhovnih vaj prizadevajo, da bodo prebrali vse mašne rubrike, in naj prosijo kakega bolj vestnega duhovnika, da jih opozori na napake, ki jih delajo pri opravljanju svete maše.

9. Predstojniki naj poskrbijo in vsak sobrat naj si prizadeva, da uvedemo in obdržimo enovit način molitve, dostojanstven in pobožen, ne da bi prehiteli in požirali besede.

10. Da ohranimo enotnost duha in se držimo pravil, je po zgledu drugih redovnih družin določeno, da naj bo stalni spovednik članov družbe ravnatelj. V vsaki hiši, kjer je vrhovni predstojnik, je on redni spovednik tiste hiše. V Turinu ga sedaj nadomešča don Mihael Rua. V drugih hišah je tam redni spovednik ravnatelj, v njegovi odsotnosti pa tisti, ki ga on določi.

11. Podvrzimo se rade volje drug drugemu, zlasti še pred podrejenimi, in pokažimo, da se spoštujemo in ljubimo med seboj. V vsaki hiši naj vlada veliko soglasje med predstojniki. Vsak naj vedno zagovarja čast družbe s tem, da izpolnjuje odločitve predstojnikov in o njih vedno dobro govori.

Člen 2: Pravila vodenja

1. Ob določenem času naj se prebereta dva rimska odloka leta 1848 o stanju redovnikov. Prvi odlok, ki se tiče odpustnic, naj se prebere 1. januarja. Drugi pa, ki se tiče pripustitve v noviciat in k prvim zaobljubam, pa prav tako 1. januarja in drugič prvo nedeljo v juliju.

2. Vse hiše naj skrbno hranijo v arhivu vse okrožnice vrhovnega predstojnika. Ko jih je za eno knjigo, naj jih dajo vezat, in če je potrebno, naj se ponatisnejo ali napravijo ustrezni izvlečki.

3. Če je mogoče, naj se uresničuje člen pravil (pogl. 5, člen 5), ki pravi: Če je mogoče, naj predstojnik določi spremljevalca tistemu, ki mora iti iz hiše.

4. Ko mora kak član družbe iti iz ene hiše v drugo, naj mu njegov ravnatelj da spremno pismo za ravnatelja, kamor se mora odpraviti in v katerem je naveden razlog potovanja in čas trajanja z vsemi potrebnimi pojasnili. Tako pismo naj ima obliko stalnega obrazca, ki ima proste samo vrste, ki naj povejo razlog potovanja, čas trajanja in druge pomembne okoliščine. Na ovojnici naj bo pečat doma, iz katerega sobrat prihaja.

5. Naj se priporoča in zahteva tišina od konca večernih molitev do zajtrka.

6. V vseh zavodih naj bo začetek jesenskih počitnic določen za praznik Marijinega rojstva 8. septembra. Če bi v kakem zavodu bilo treba počitnice začeti prej, naj ravnatelj vsako leto vloži ustrezno prošnjo vrhovnemu predstojniku.

7. Krajevni predstojniki niso pooblašteni, da bi lahko dovoljevali svojim podrejenim odhod na počitnice. Ustrezne prošnje je treba nasloviti na vrhovnega predstojnika.

8. Duhovne vaje novincev kot priprava na zaobljube naj potekajo ločeno od duhovnih vaj sobratov z zaobljubami in naj v smislu naših pravil trajajo deset dni.

9. Da se preprečijo nevshečnosti pri duhovnih vajah v Lanžu, je bilo odločeno, da naj ravnatelj duhovnih vaj nekaj tednov pred začetkom gre tja in pripravi vse potrebno, da ne bo manjkala posteljina, postelje, hrana in drugo za čas več tečajev duhovnih vaj.

10. Da se izognemo velikim težavam ob prihodu in odhodu na duhovne vaje, naj vsak zavod razporedi odhode tako, da se ne bo treba ustavljati v oratoriju za prenočišče, temveč samo za kosilo ali okrepčilo.

11. Treba je poskrbeti, da gledališke predstave ne bodo vzrok za spreminjanje urnika in da igralci po predstavi ne bodo deležni pojedine.

11. *bis Noben spis sobratov ne bo natisnjen, ne da bi ga prej pregledal vrhovni predstojnik ali njegov pooblaščenec in bi dobil za to ustrezno dovoljenje.*

11. *ter Od knjig, ki jih je natisnila naša tiskarna, je treba poslati dva izvoda v vsako našo hišo, enega za knjižnico in drugega v ogled sobratom.*

12. *Ni primerno, da bi novomašniki hodili v domači kraj in bi tam darovali kako od svojih prvih maš. V tistih dneh je preveč stvari, ki raztresajo, in te maše, ki bi morale biti še posebno pobožne, so navadno močno motene. Če je že treba, naj se opravijo pozneje.*

13. *Kolikor je mogoče, naj se odprejo praznični oratoriji v vseh krajih, kjer imamo zavode. Na tak način nam bo uspelo narediti veliko uslugo prebivalcem tistega kraja.*

14. *Od zunanjih fantov, ki obiskujejo naše šole, je treba na vsak način zahtevati, da bodo prihajali ob nedeljah in zapovedanih praznikih k sveti maši. Če je mogoče, naj se stori isto tudi za delavnike. Poskrbi naj se, da bodo enkrat na mesec prejeli spoved in obhajilo.*

15. *V vseh hišah naj se, kolikor je mogoče, ohranja enoten urnik in pravilniki. Če je treba uvesti kako spremembo, naj se sporoči vrhovnemu predstojniku.*

16. *Vsa poročila o vedenju gojencev naj se zbirajo pri ravnatelju. Drugi naj o njih poročajo v dogovoru z ravnateljem na osnovi registra opazk.*

17. *Za čas počitnic in za čas dolgega okrevanja naj družba ustanovi okrevališče na deželi, za katerega bo vsako leto določen ravnatelj, ki ga bo mogoče po želji zamenjati. Po izpitu klerikov naj začnejo prihajati tisti, ki bodo morali nadomestiti druge v času počitnic, pri poučevanju ali pri asistenci. Potem bodo šli izmenoma redni profesorji, asistenti in vsi, ki potrebujejo počitnice. Dom lahko ostane odprt do sredine oktobra.*

18. *Praznik svetega Frančiška Saleškega naj se obhaja v vseh domovih družbe na najslovesnejši način. V oratoriju v Turinu na dan praznika in v drugih hišah nedeljo pozneje.*

19. *Poskrbi naj se, da bodo člani družbe in kleriki poznali pravila lepega vedenja. Temu naj bo namenjeno zlasti leto noviciata. Če je mogoče, naj se na čelo vsake mize in v vsako spalnico postavi asistent, ki bo javno in zasebno opozarjal na pomanjkljivosti in nakazoval način kako jih odpraviti.*

20. *Samo predstojnik ali tisti, ki mu je on to zaupal, lahko naroča v kuhinji. Če kdo potrebuje kaj posebnega, naj to predstojnik sporoči v kuhinjo ustno ali pisno.*

21. *Vsako leto naj vsak član po duhovnih vajah dobi ustno ali pisno na za to posebej natisnjemem obrazcu sporočilo o delovnem mestu za naslednje leto.*

22. *Vsako leto naj se v mesecu januarju natisne katalog članov družbe, razdeljenih po zavodih. Na koncu je mogoče dodati kratek življenjepis sobratov, ki so prejšnje leto odšli v večnost.*

23. *V vsaki hiši se sme samo ravnatelj naročiti na kak časopis. Naročiti se sme samo na dobre časopise. Naslov, na katerega časopis prihaja, ne more biti ne zavod ne ravnatelj ne ravnateljstvo ali kdo v hiši, kar bi moglo pomeniti uradno naročilo zavoda, temveč na kogar koli drugega v hiši. Če je mogoče, naj se nikdar ne govori o politiki in naj nihče ne bere časopisov pred gojenci.*

24. *Pisma, namenjena članom vrhovnega kapitlja, naj bodo naslovljena na vrhovnega predstojnika.*

25. *Knjige v zavodih, ki so last knjižnice oratorija, je treba čim prej vrniti. Kdor si jih bo v prihodnje izposojal, naj poskrbi, da bodo tudi vrnjene. Knjige naj se ne nosijo drugam brez dovoljenja vrhovnega predstojnika in brez obvestitve knjižničarja.*

Člen 3: Ekonomska pravila (ali pravila za prefekte)

1. Naj se do skrajne možnosti odpravijo nepotrebni izdatki.
2. Mojstri nimajo pooblastila, da bi brez dovoljenja ravnatelja hiše, kateri pripadajo, dajali komu stvari ali opravljali dela za kogar koli, četudi bi bili člani družbe.
3. Vsak sme imeti samo dva para čevljev in dve obleki. Zato mora ob nakupu novih najprej izročiti prejšnje čevlje in prav tako obleko.
4. Šolske knjige, ki jih zavod posoja svojim gojencem, morajo nositi hišni pečat. Tako jih bo mogoče spet dobiti nazaj, ko ne bodo več potrebne. Vse druge knjige bodo zaračunane tistim, ki si jih izposodijo.
5. Za poenostavitev knjigovodstva posameznih hiš naj vsak zavod na vsake tri mesece poravnava svoje dolgove do drugih zavodov, če pa kateri ne zmore, naj se obrne na vrhovni svet.
6. Na tri mesece naj hiše pošljejo drugim hišam natančne obračune. Po prejemu računa naj hiša dolžnica čim prej poravnava svoje obveznosti. Denar naj se pošlje prefektu zavoda upnika s sporočilom, kateri račun se poravnava. Kar preostaja, potem ko so bili plačani vsi računi, naj se pošlje vrhovnemu svetu.
7. Za vse hiše se natisnejo enaki upravni obrazci. Ravnatelji in prefekti naj se prilagodijo tej zahtevi.
8. Uniforme zavodov enakih razmer naj bodo poenotene, da ne bi povzročali nepotrebni stroškov staršem, ki bi svoje sinove poslali v drug salezijanski zavod. Razlike naj bi bile samo v gumbih, pasovih in pokrivalu.
9. Staršem gojencev lahko pustimo izdelovanje uniforme, četudi je sukno drugačne kakovosti, da je le iste barve in istega kroja.
10. Vse perilo, ki je last družbe, naj bo zaznamovano z začetnicami Družbe sv. Frančiška Saleškega D. S. F., da se ne izgubi in zamenja z drugim.
11. V vsakem zavodu naj se močno pazi tako na odrezke kot na popisane papir. Tak papir je lahko četrverne vrste: 1. listi papirja, ki so popolnoma nepopisani po eni strani, kot so pisma, in se lahko uporabijo v zavodu za pisanje spominov, potrdil, pobotnic; če preostajajo, jih pošljite v Turin; 2. listi papirja, nepopisani po eni strani, kot so listi za izpite; te je treba poslati v tiskarno, kjer je velika potreba za krtačne odtise²¹⁹; 3. ovojni papir, časopisi, lepenka kakršne koli barve, če je odveč, naj se pošlje v oratorij skladiščniku ali v knjigarno; 4. ves popisani papir, pa v dobrem stanju, nabran v učilnicah in razredih, ali kosi raztrganih pisem, če ni načina, da bi jih prodali v kraju, naj se pošljejo v oratorij.
12. Razen zaradi velikih prestopkov, kot so nemoralnost, nezvestoba itn., naj se oseb zavoda ne odslavlja. Če so sicer dobri in lepega vedenja, jih z ravnateljevim spremnim pismom in predhodnim obvestilom pošljite v oratorij. Če pa gre za težke prestopke, naj se jih ne pošilja v oratorij, temveč naj se jih prepusti njihovi usodi. Tudi v tem primeru sporočite v oratorij, da bomo vedeli za razlog in bomo na tekočem, če se znova predstavijo.
13. Da podpremo avtoriteto ravnatelja, naj, če je le mogoče, sporne zadeve prevzamejo prefekti in prepuščajo ravnatelju uglednejše naloge.
14. Vsak zavod naj na istem kraju kupuje sukno in druge potrebščine. Tkanina za talarje klerikov in duhovnikov naj bo vedno iste kakovosti, in ko se določi kakovost, naj se ne spreminja, razen zaradi višjega ukaza ali po skupnem dogovoru. Prav tako naj se določi

²¹⁹ Tudi prvi in drugi krtačni odtisi konstitucij so natisnjeni na izpitnih listih gojencev oratorija; med njimi tudi izpitni list Frančiška Varvella.

kakovost sukna za obleke pomočnikov, za hlače in telovnike klerikov in duhovnikov itn. Naj bo za vse enako, in ko se določi kakovost, naj se več ne spreminja. Pri teh nakupih naj se poskrbi, da bo sukno povprečne kakovosti in trpežno.

15. Prefekti naj skrbijo za čistočo zavoda in zlasti še spalnic²²⁰ in gojencev tako v obleki kakor osebi.

16. Za urejenost manjših dečkov lahko poskrbimo za frizerja ali frizerko, ki bosta v ta namen opravljala to službo.

17. Da se ne porazgubi perilo gojencev, naj bo vsak kos zaznamovan s številko. Prefekti naj poskrbijo, da bodo gojenci, ki prihajajo med letom, dali zaznamovati perilo z njim določeno številko.

18. V zavodih, kjer je to mogoče, naj se poleg garderobe za perilo določi tudi garderoba za obleko, kjer ima vsak prostor za svojo obleko in obutev. Iz spalnic je treba odstraniti kovčke in nihče nima razloga, da bi hodil tja razen ob za to določenem času.

19. Preden se kdo odloči za večje izdatke, naj zaprosi za dovoljenje vrhovnega predstojnika in naj ničesar ne ukrene brez dovoljenja.

Člen 4: Pravila za moralnost

Najpomembnejša naloga naših zavodov je pospeševanje, uveljavljanje, zagotavljanje moralnosti tako pri članih družbe kakor pri gojencih. Ko je zagotovljeno to, je zagotovljeno vse. Če tega ni, manjka vse.

Navodila, ki nas bodo pripeljala k temu cilju, so:

1. Izpolnjujmo natančno pravila naše družbe. Njihovo izpolnjevanje nas bo gotovo pripelvalo do našega cilja.

2. Ravnatelji naj nikdar ne opustijo predpisanih konferenc, dveh na mesec. Na prvi naj se berejo in razložijo pravila, na drugi pa naj se obravnava kako moralno vprašanje. Če ravnatelj kdaj ne bi mogel imeti konference, naj se vsaj opravi duhovno branje, ki naj nadomesti konferenco. Toda to malo naj ne bo nikoli opuščeno.

3. Vsak naj točno opravi svoje mesečno obvestilo. Ne opuščajmo ga z nobeno pretvezo, opravimo ga mirno in vestno. Med drugimi stvarmi naj vsak član poroča: a) ali v svoji službi naleti na stvari, ki so mu zoprne, ali je kaj takega, kar bi moglo škoditi njegovemu poklicu, in b) ali ve za kak nered v hiši in kako bi ga bilo mogoče odpraviti. V teh obvestilih naj vsak popolnoma razkrije svoje srce predstojniku, vendar naj se vse suče okoli zunanjih stvari.

4. Vsi naj se varujejo uživanja hrane zunaj rednih obrokov, kot so malice, prigrizki itn.

5. Ni dovoljeno vstopati v spalnice, celice in sobe drugih. Nihče naj si ne da streči fantom, temveč naj vsak sam opravi vse potrebno.

6. Čez dan naj bodo spalnice vedno zaprte, naj se ne vstopa vanje razen zvečer za spanje; in kjer je nujno, se odprejo samo za nekaj minut med kosilom.

7. Treba je preprečiti vsako posebno prijateljstvo. Imejmo za vodilo rek sv. Hieronima, aut aequaliter ignora, aut aequaliter dilige' (ali se za vse enako ne meniš ali vse enako ljubiš). Ravnatelji naj skrbno pazijo na vse to in naj ne dajo, da bi se kdo dotikal drugega ali se sprehajal, držeč se pod pazduho.

²²⁰ Za čiščenje postelj, zlasti proti stenici se je našlo sredstvo iz mila na osnovi mandljevega olja. Dele postelje, kjer so stenice, naj se močno namaže s to tekočino.

Člen 5: Šolska pravila

1. Da bodo vsi zavodi uporabljali enotne šolske knjige, naj se vsako leto v jeseni skliče konferenca, na kateri se obravnava program pouka in za to potrebni učbeniki.
2. Don Boskova Zgodovina Italije, ki so jo uvedli že v mnoge šole, naj se uvede v vse naše zavode. Za branje za razvedrilo naj se uporablja predvsem Katoliško branje in Mladinska knjižnica, zlasti tisti zvezki, ki jih je komentiral kak član naše družbe, pustimo pa ob strani romane in druge nevarne knjige. V naših šolah naj se ne dopuščajo druge knjige razen tistih, ki jih je poleg Cerkve odobrila tudi naša družba.
2. bis Uvajajmo v naše zavode, kolikor je mogoče, namesto poganskih klasikov krščanske pisatelje, zlasti pri tistih, ki imajo skrajšano učno dobo.
3. V posameznih zavodih naj nihče ne vlaga prošenj za opravljanje izpitov za učitelja ali profesorja, ne da bi se prej dogovoril s svojim ravnateljem. Ravnatelj pa naj, če je to primerno, poroča vrhovnemu šolskemu svetovalcu, ki bo o stvari govoril z drugimi člani vrhovnega kapitlja in z vrhovnim predstojnikom ter poskrbel za vse potrebno.
4. Če se pokaže potreba, da bi se kak sobrat pripravil na posebne izpite, naj njegov ravnatelj poskrbi, da bo imel za to zadosti časa, da ne bo popravnih izpitov v škodo družbe. Preden se bodo predstavili na izpit, naj se prepričajo, ali so zadostno pripravljeni.
5. Za enotnost teološkega študija naj v vseh zavodih študirajo iste avtorje in iste traktate, kakor je bilo določeno na začetku šolskega leta.
6. Če bi bil kdo posvečen v duhovnika, pa še ni končal vsega teološkega študija, mora nadaljevati študij teologije in opravljati izpite ob svojem času.

Št. 3

KONFERENCE PREFEKTOV

1. konferenca

Razpravljali so, kako morajo gg. prefekti skrbeti za duhovne in materialne potrebe služabnikov. V ta namen so priporočili:

1. Poskrbeti, da bodo vsak večer opravili večerno molitev in da je dana priložnost, da se jim pove spodbudna beseda.
2. Poskrbeti, da bo vsak pri skupni ali zasebni sveti maši in na koncu opravil premišljevanje.
3. Poskrbeti, da bo njihovo delo pravilno razdeljeno, da ne bodo v brezdrlju, zlasti v najnevarnejših obdobjih dneva, ki so, kakor je pokazala izkušnja, od 14. do 16. ure poleti in od 18. do 20. ure pozimi.
4. Biti v stiku z vsakim in zahtevati poročilo o materialu, ki je šel skozi njihove roke.
5. Priporočili so, da bi ravnatelj, prefekt in katehet imeli posebno konferenco, pri kateri bi vsakemu uslužbencu dali oceno, ki si jo je zaslužil.
6. Če bi kateri izmed njih moral spremeniti hišo, naj mu prefekt izroči spremno pismo, kajti če ni takega pisma, je znamenje izključitve iz zavoda.
7. Če bi bil kdo izključen iz kakega zavoda iz razlogov, ki bi mu onemogočali sprejem na kak drug naš zavod, naj prefekt obvesti prefekta v oratoriju, da se bo, če se mu odposla ni iz zavoda predstavi, vedel ravnati.
8. Ko prefekt pomaga pomočnikom opravljati njihove dolžnosti, naj to stori osebno, oziroma naj po potrebi in v soglasju z ravnateljem to opravi kak klerik ali duhovnik, ki ga nadomešča, vendar ga točno obvešča o vsaki stvari.

2. konferenca

Razpravljali so o potovanjih, nakupovanju potrebščin in o ekonomiji na splošno. O vsem tem so določili naslednje:

1. Kleriki in duhovniki, ki se morajo premestiti iz enega zavoda v drugega, naj prejmejo od ravnatelja ali prefekta spremno pismo, v katerem je naveden odhod, cilj potovanja, prihodnja postaja in čas postanka, če je to potrebno. Isto velja za fante, za katere je treba navesti tudi njihov položaj. V pismu naj bo tudi povedano, ali je nosilec pisma imel denar za pot in vrnitev. Primerno bo, da ravnatelj oskrbi tistega, ki potuje, s potrebnim za pot tja in nazaj samo tedaj, ko se ne bo naselil v hiši, v katero mora iti vsaj za tri ali štiri dni.
2. Če kateri klerik iz zdravstvenih razlogov prinese tako pismo, naj se z njim ravna z vso obzirnostjo, kot velja to za bolnike.
3. Oskrba s predmeti (sukno, pisarniške potrebščine itn.) naj se opravlja po skladiščniku v oratoriju.
4. Drugo oskrbo naj uredi kak spreten zunanji laik. Pri vsem je treba poskrbeti, da bomo kolikor mogoče varčni in bomo glede tega ravnali tudi po nasvetu izvedencev za nakup na veliko.
5. Vsak zavod naj ima knjigo tekočih računov, kjer naj bo jasno razvidno, kake obveznosti so med raznimi našimi zavodi, in drugi posebni računi.
6. Plačilo za prtljago naj gre na račun zavoda, kamor se pošilja.

3. konferenca

Razpravljali so o disciplini v zavodih, tako za konviktoince kakor tudi za osebe. Da bi mogli uresničiti tako disciplino, je bilo odločeno:

1. Disciplina vsakega zavoda je osredinjena v prefektu. Zato naj bi učitelji in asistenti, ki naj bi izrekli pomembne kazni, vprašali prefekta in njemu tudi poročali o vedenju posameznih gojencev. On bo o vsem obvestil ravnatelja.
2. Prefektu naj vsak teden izročijo ocene iz vedenja in vse, kar je s tem povezano, kar bodo javno prebrali vsaj na koncu meseca.
3. Prefekti naj izberejo kakega klerika, ki jim bo pomagal pri vseh njihovih opravilih. Zato naj ga, kolikor je mogoče, oprostijo vseh drugih del.

V don Boskovem imenu so posebej priporočali tri stvari, ki naj bi jih skušali izpolnjevati. To so:

1. V zavodu naj od večernih molitev do drugega dne po zajtrku vlada popolna tišina.
2. Po večernih molitvah naj se vsak odpravi k počitku.
3. Vsak uslužbenec, učitelj, asistent, prefekt, ravnatelj naj si priskrbi pravilnik svoje službe in se trudi za njegovo izpolnjevanje.

4. Konferenca

Razpravljali so o odločbah, nakar je gospod don Bosko priporočil: 1. Vsak prefekt naj si priskrbi lasten pravilnik in naj se po njem ravna. 2. V kuhinjo naj ne vstopa nihče, razen tistih, ki so tam zaposleni. 3. Med prefekti naj bo tesna povezanost. Med seboj naj si pomagajo tako, da bodo tisti predmeti, ki so v eni pokrajini cenejši, prišli tudi tja, kjer so cene višje. 4. Vozni listki za znižano voznino naj bodo opremljeni z datumom odhoda in s ciljem potovanja.

Dodatna priporočila 1. Poiskati je treba dobavitelja na debelo za prehranske artikle za vse zavode. 2. Pogovoriti se z ravnateljem o prefektovem pomočniku. 3. Najti način, kako bi mogli priti do zaostalih mesečnin. 4. Poskrbeti za umivalnik za vsako sobo.

9. DEL

NIČ NAJ GA NE VZNEMIRJA

1873–1874

1. Sredi težkih stisk – 2. Nepričakovana zaplemba – 3. Izginitev oporoke – 4. Vedno miren in vsem vse – 5. Še druga izpodbijana dediščina – 6. Še drugi spomini iz leta 1873

NA ZAČETKU LETA 1873 je salezijanska družba štela 138 članov z zaobljubami, od teh 40 z večnimi in 98 z začasnimi ter 92 novincev. Vsega skupaj torej 230 članov, in sicer 42 duhovnikov, 97 klerikov, 63 pomočnikov in 28 navadnih študentov.

Poleg prazničnih oratorijev sv. Frančiška Saleškega, sv. Jožefa v župniji Ss. Pietro e Paulo, sv. Alojzija v župniji San Massima in Angela varuha v župniji Santa Giulia je bilo osem domov: glavna hiša, zavodi v Valsaliceju, Lanzu, Borgu San Martino, Varazzeju in Alassiju, zavetišče v San Pier D'Areni in Zavod hčera Marije Pomočnice v Morneseju.

Prvega januarja, na novega leta dan, je bila izredna seja za ponovno izvolitev nekaterih članov sveta glavne hiše in na praznik sv. Frančiška Saleškega so izvolili poseben svet oratorija z namenom, da bi mogel vrhovni svet nemoteno opravljati svoje poslanstvo za vso družbo.

Vrhovni svet so sestavljali: don Bosko, don Rua, don Cagliero, don Savio, don Provera, don Durando in don Ghivarello; hišni svet oratorija pa don Bosko kot ravnatelj, don Rua kot podravnatelj, don Provera kot prefekt, don Jožef Bologna kot podprefekt, don Lazzero kot katehet, don Berto kot podkatehet, don Sala kot ekonom, don Frančišek Cuffia kot podekonom ter don Barberis, don Bertello in don Cibrario kot svetovalci.

9.1. SREDI VELIKIH TEŽAV

Leto 1873 je bilo leto izrednih denarnih stisk. Dne 3. januarja je don Bosko poslal velespoštovanemu gospodu prefektu predsedniku Pokrajinskega sveta v Turinu naslednjo prošnjo:

Veleugledni gospod prefekt!

Prosim vas, velecejenji, da bi bili tako dobri in bi prebrali, kar vam na kratko pišem o ubogih dečkih, ki so zbrani v ustanovi, imenovani Oratorij sv. Frančiška Saleškega. Razen skromnega dodatka turinske občinske uprave in nekaterih posebnih podpor, ki smo jih po vašem zavzemanju prejeli od notranjega in obrambnega ministrstva, zlasti še v obleki, je to ustanovo vedno vzdrževala javna dobrodelnost.

Toda letos smo morali ustreči izredno velikemu številu prosilcev, cene vseh vrst hrane so se znatno zvišale, pomoč zasebnikov se je zaradi splošnega stanja močno zmanjšala, tako da smo v veliki stiski. Zato se obračam na vašo že preizkušeno dobroto in po vas na gospode v Pokrajinski upravi.

Vi, gospod prefekt, poznate naš položaj. V to zavetišče sprejemamo dečke od 12. do 18. leta starosti. Poučujemo jih v večernih in deloma tudi dnevnih šolah ter jim omogočamo glasbeno dejavnost in telovadbo. Obenem pa jih usmerjamo v razne obrti, s katerimi si bodo ob svojem času lahko služili kruh.

Dečki prihajajo z vseh strani, največ pa jih je iz Turinske province. Od približno 850 sprejetih v zavod jih je tristo dvajset (320) iz te pokrajine. Zato vas prosim, da bi hoteli mojo prošnjo pri članih Pokrajinskega sveta podpreti z naslednjimi razlogi:

Večino teh fantov nam pošiljajo državni in občinski uradi Turinske pokrajine.

Če bi teh dečkov ne sprejeli v zavetišče, bi morda tavalji po ulicah in bili izpostavljeni nevarnosti nemoralnosti ter povzročali pokrajinskim oblastem težave.

Pomoč prosim samo za ta izredni primer in verjetno za najbolj upoštevanja vredno plast družbe, kot so prav revni otroci našega ljudstva. Ker je Pokrajinska uprava priskočila na pomoč že drugim podobnim ustanovam, bo, upamo pomagala tudi ubogemu prosilcu.

Vsi ti razlogi, oprti na že znano in dokazano dobroto vaše velecejenosti in vsega Pokrajinskega sveta, mi nekako zagotavljajo, da bom prejel zaproseno uslugo in tako mogel premostiti težave tega izrednega leta v upanju, da bodo prišli boljši časi.

Prosim Boga, da bi podelil vam in vsem tistim, ki se trudijo za vzgojo otrok v dobre kristjane in dobre državljane, obilico svojih milosti, in imam čast, da se smem imenovati vaše uglednosti ponižnega prosilca.

duh. Janez Bosko

Turin, 3. januarja 1873

Da bi si zagotovil podporo za ugodno rešitev vložene prošnje, se je obrnil na veleuglednega gospoda komendatorja Viktorja Villo, pokrajinskega svetovalca in poslanca v parlamentu, stanujočega na Via Francesco Bonelli, št. 18, Turin.

Oratorij sv. Frančiška Saleškega; Turin, Via Cottolengo 32
Veleugledni gospod komendantor!

4. 1. 1873

Menim, da je vaši veleuglednosti vsaj deloma znana ustanova za revne otroke, imenovana Oratorij sv. Frančiška Saleškega. V zavetišču je 850 otrok, od katerih jih je 320 iz Turinske pokrajine.

V tem letu izrednih denarnih težav sem prosil podporo pri Pokrajinski upravi. Da bi prošnjo vzeli v pretres, vas prosim, da bi se zavzeli zame, čeprav sem vam mogoče neznan. To je tudi razlog, zakaj sem vam pisal to pismo: recite svojo tehtno besedo v prid našim dečkom, ko se bo o tem razpravljalo na seji Pokrajinskega sveta.

Ko sem se šolal v Chieriju, sem imel tovariša Viktorja Villo in ne vem, ali ste mogoče to vi. Naj bo že kakorkoli, jaz se vam spoštljivo priporočam, in če bi me hoteli počastiti s svojim obiskom v naši hiši, bi mi bilo to v veliko veselje.

Bog naj podeli vam in vsej vaši družini vse dobro in imejte me v moji globoki hvaležnosti za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Pokrajinska uprava je na seji 3. februarja »z večino glasov sklenila, da bo odobrila podporo 300 lir, v upanju ... da bo zelo majhna in ne ustrezna potrebam niti zaslugam velezaslužne ustanove ...« vseeno dragocena. Don Bosko je naročil don Rui, naj ugotovi, kdaj bi jo mogli dobiti.

Prav tako se je obrnil na notranje ministrstvo in 8. marca mu je prefekt Zoppi sporočil, da je ministrstvo, »pretreseno zaradi stisk oratorija«, odredilo 800 lir izredne podpore, ki jih bo v kratkem poslalo prefekturi in izročilo njemu.

Dne 17. januarja, prav sredi teh največjih stisk, je don Bosko sklenil pogodbo z Janezom Krstnikom Coriascom za nakup hišice, ki je stala za kapelico sv. Ane, se pravi malo naprej od sedanje vratarnice na istem delu zemljišča, ki ga je on 18. junija 1851 prodal Coariascu. Pogajanja so dolgo trajala, ker na začetku niso hoteli sploh nič prodati, potem so zahtevali izredno visoko vsoto, toda 4. oktobra 1873 so le sklenili pogodbo.

V tej zadevi se je svetnik zatekel k dobri mami grofici Callori.

Draga moja mama!

Turin, 15. 1. 1873

Poglejmo, kako daleč lahko seže krščanska ljubezen dobre mame. Kupil sem majhno hišico z malo zemlje, ki je ločila naše stavbe od cerkve Marije Pomočnice na vzhodni strani. Neki prodajalec vinar bi jo že skoraj kupil, kar bi bilo uničujoče za oratorij in za cerkev. Sporazumeli smo se za 15 tisoč frankov, ki jih je treba plačati v trenutku podpisa, vendar ne pozneje kot v šestih mesecih.

In sedaj mama! Pomagajte mi, takoj sedaj ali tudi kdaj pozneje, mogoče tudi v enem letu. Če bi mi obljubili, bi storili še prej, ker bi se z obljubo določenega datuma moglo najti bančno posojilo. Odkritosrčnost, s katero govori sin, daje materi vso svobodo, da odgovori. Prepričan sem, da boste to storili, če vam je mogoče. Če pa ne morete, naredite z željo in boste imeli zaslugu pred Bogom in mi pomagali z molitvijo.

Bog naj nakloni vse dobro vam in vaši družini in me imejte v globoki hvaležnosti za vaše uglednosti ponižnega in nagajivega sina.

duh. Janez Bosko

Tiste dni je iz Pariza prejel 100 zlatih frankov za cerkev Marije Pomočnice, za milost, ki jo nekdo izredno potrebuje. Don Bosko je pisal predstojnici Zavoda Zvestih tovarišic, ki mu jih je poslala.

Velečastita gospa mati!

Turin, 26. 1. 1873

Prejel sem vsoto 100 zlatih frankov, ki jih neka pobožna oseba iz Pariza v posebni potrebi daruje za cerkev Marije Pomočnice. Zahvaljujem se vam, ki ste mi dar prinesli, in zahvaljujem se pobožni deklici, ki jih je poslala.

Že smo molili in bomo še molili, dokler ne bomo do konca izprosili milosti. Upam, da vas bom v kratkem mogel pozdraviti v vašem zavodu. Medtem ko prosim Boga, da bi blagoslovil vas in vso vašo družino in vse naše dobrotnike, se izrekam poln hvaležnosti za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Odločil se je za zbiranje majhnih darov po deset frankov s srečkami. Srečelov bi imel še drugih trideset dobitkov po 100 lir in prelepo sliko Madone iz Foligna. Ta prelepa slika je visela v zakristiji svetišča in don Rui ter drugim je bilo hudo, ko so jo hoteli odstraniti. Buzzetti je to povedal don Bosku, on pa je smehljaje se odgovoril:

»No, prav. Povej jim, da naj gredo od sedaj naprej ob uri kosila, namesto da bi šli v obednico jest, gledat tisto sliko!«

Dal je natisniti in razposlati tisoče izvodov okrožnice v zaprtem pismu:

ORATORIJ sv. Frančiška Saleškega, Via Cottolengo 32, Turin

Velezaslužni gospod!

Izredno težko leto sili tudi mene, da se zatečem k izjemnim sredstvom. Dvig cen vseh vrst prehranskih potrebščin in občutno znižanje pomoči mnogih dobrotnikov sta me postavila v skrajno težek položaj, da bi priskrbel hrano in obleko za 800 fantov Oratorija sv. Frančiška Saleškega.

Zato smo se odločili za nabiranje majhnih darov po deset frankov, da bi tako z večjim številom dobrotnikov nabrali potrebno vsoto za vzdrževanje, kakor je napisano na srečkah. Opogumljam se in vam pošiljam ... srečk za vas ali za znance, ki bi bili pripravljeni sodelovati.

Da bi spodbudila sodelovanje dobrohotnih darovalcev, je neka oseba dala na voljo

dragoceno sliko blažene device Marije iz Foglina²²¹, neka druga oseba je darovala trideset dobitkov po 100 frankov, ki jih bomo izžrebal prihodnjega meseca marca. Tako imamo 31 dobitkov, med katerimi je glavni dobiček imenovana slika.

Pobuda, ki jo začenjam, je namenjena oskrbi nagih z obleko in dajanju kruha lačnim in je zato posebno zaslužna pred Božjimi očmi. Združil bom svoje molitve z molitvami naših ubogih dečkov, da bomo izprosili nebeški blagoslov na vas in na vse naše darovalce, da jim bo še bolj zagotovljeno plačilo Odrešenika, ki je dejal: »Za vašo dobrodelnost boste prejeli stokratno v sedanjem življenju in večno slavo v prihodnjem.« V globoki hvaležnosti imam čast, da se smem imenovati vaše uglednosti najvdanejšega v Jezusu Kristusu. Duh. Janez Bosko

Sporočilo velezaslužnemu razpečevalcu

Če je mogoče, prosimo velezaslužnega razpečevalca:

- 1. Da bi zapisovali ime in bivališče ljudi, ki ste jim prodali srečke, da jim bomo mogli pravočasno poslati seznam izžrebanih števil.*
- 2. Za konec marca je spoštovani razpečevalec srečk naprošen, da bi srečke, ki jih ne namerava ohraniti zase, poslal na naslovljenca, kakor se mu bo zdelo najbolj pripravno.*
- 3. Če bi kdo namesto denarja bil pripravljen darovati prehranske izdelke, tkanine, sukno, obleke ali podobno, sprejemamo z največjo hvaležnostjo, pa naj bodo še tako obnošeni.*

Na okrožnicah, ki jih je pošiljal cerkvenim osebam, je z roko pripisal, da bi lahko znesek za ceno srečk plačali »z opravljanjem svetih maš po našem namenu«.

Srečke so nosile napis »Dar 10 frankov za obleko in kruh ubogim dečkom Oratorija sv. Frančiška Saleškega«.

Oratorijskemu ekonomu don Antonu Sali, doma iz Lombardije, je naročil, naj obiše glavna mesta te pokrajine – začenši v Milanu – in ponudi srečke v nakup premožnejšim družinam. Don Sala je bil negotov in je menil, da mu zadana naloga ne bo uspela. Don Bosko pa mu je odvrnil: »Pojdi, pogum! Kajti ne delajo dobro samo premožni s svojimi miloščinami. Prav tako delamo dobro mi njim, ker jim dajemo priložnost, da delajo dobro.«

Don Sala je sprejel naročila in ob odhodu dobil naslednjo izjavo:

Oratorij sv. frančiška saleškega

Podpisani izjavlja vsakemu, ki ga to zanima:

- 1. Duhovnik don Anton Sala, milanski škofljan, je že več let zaposlen pri tej ustanovi kot ekonom in opravlja svojo službo z izredno vestnostjo.*

²²¹ Madona iz Foglina ali Madona Usmiljenja je slavno delo Rafaela Sanzia, ki se je rodil v Urbinu 1483 in je leta 1520 umrl v Rimu star komaj 37 let. Slika predstavlja na čudovito živahen način presveto Devico, obdano z oblaki sredi množice angelov. Spodaj so sv. Janez, sv. Frančišek Asiški, sv. Hieronim in v sredini prekrasen deček, ki se poigrava z roko nebeške Matere. Izvirnik te podobe je v vatikanski galeriji in s časom je izgubil nekaj prvotnega sijaja. Najboljša kopija te slike je prav podoba, ki jo nudimo v dobiček. Neki ocenjevalec umetnin jo ocenjuje za 4.000 frankov.

2. Ker je seznanjen s težavami, v katerih je ta ustanova, je popolnoma brezplačno prevzel razpečavanje srečk v korist v zavodu zbranih dečkov.

3. Zato toplo priporočamo, da bi mu pomagali in prosili Božjo previdnost, da bi pri-skočila na pomoč potrebnim. Duh. Janez Bosko, ravnatelj

Turin, 10. februarja 1873

Tudi don Bosko je odposlal celo vrsto srečk naravnost plemenitim dobrotnikom in visokim osebnostim. Večina mu je vračala znesek s srečkami z namenom, da bi povečal dohodek. Vsem se je iz srca zahvaljeval.

Ko so v škofijski pisarni zbrali svetnikove spise, je don G. B. Pizio v Chieriju predstavil naslednje pismo, ne da bi omenil pošiljatelja.

Velezaslužna grofica!

Turin, 16. 2. 1873

Prejel sem 50 frankov za pet srečk. Deo gratias! Pojutrišnjem bom odpotoval v Rim in bom prosil svetega očeta za poseben blagoslov za vas.

Bog naj vam nakloni vse dobro. Molite zame, ki se mi sicer zelo mudi, vendar sem prepoln globokega spoštovanja do vas.

Najvdanejši služabnik duh. Janez Bosko

Razpečavanje srečk je bilo poleg odobritve konstitucij in preskrbe škofov s preživnino tretji namen don Boskovega potovanja v Rim v februarju in marcu. Iz tega razloga je potoval skozi Piacenzo, Parmo, Bologno in Firence in je zato tudi podaljšal svoje bivanje v Rimu.

Preden je zapustil Bologno, se je zahvalil markizi Blanki Malvezzi.

Velezaslužna gospa markiza!

Zahvaljujem se vam za velikodušen dar za moje revčke. Bog naj vam primerno poplača. Prilagam vam deset dobrodelnih listkov s prošnjo, da jih razpečate med dobrimi ljudmi. Če ne bo šlo, jih, prosim, oddajte župniku pri San Martinu.

Molite tudi zame, ki ostajam hvaležen vaši uglednosti ponižni služabnik.

Bologna, 22. 2. 1873

duh. Janez Bosko

V Rimu je, kakor smo že videli, opravil ogromno delo. Imel je več avdienc pri svetem očetu. Zvečer 27. februarja, takoj po avdienci, je pisal grofici Callori:

Draga moja mama!

V tem trenutku sem prišel od svetega očeta, ki sem ga dobil pri odličnem zdravju. Naročil mi je, naj vam in vaši cenjeni družini sporočim njegov apostolski blagoslov. O drugih stvareh vam bom kmalu kaj več pisal.

Bog naj vam podeli vse najboljše. Molite zame, da se ne bom izgubil sredi tisoč stvarmi, ki jih imam v rokah, in me imejte v J. K. za najvdanejšega poredneža.

Rim, noč 27. 2. 1873

duh. Janez Bosko

V isti avdienci je poleg drugih uslug dosegel za Viktorja Pavesia, ki je prihajal poučevat v oratorij, dovoljenje, da lahko prebira prepovedane knjige.

Predragi moj Pavesio!

Sveti oče ti po meni pošilja svoj sveti blagoslov in prav tako tudi za tvojega brata. Dovoljeno ti je prebirati in imeti pri sebi prepovedane knjige, tvojemu bratu pa nadaljevanje njegove službe, da le, če je mogoče, izrabi priložnost in stori kaj dobrega ali prepreči kaj zlega v stvareh, ki se nanašajo na vero.

Upam, da si si že dal pomeriti kleriško obleko in da ob mojem prihodu v Turin ne bo treba narediti drugega kot jo blagosloviti in obleči.

Pozdravi svojega brata in svoje učence, moli za mojo ubogo dušo in me imej v J. K. za najvdanejšega prijatelja. Duh. Janez Bosko

Rim, 3. marca 1873, Via S. Chiara 49

K pismu je priložil obvestilo:

Dovoljenje gospodu Viktorju Pavesiu za branje prepovedani knjig.

Papež Pij IX. je v razgovoru dal dovoljenje za branje prepovedanih knjig, razen takih, ki so proti lepim navadam in proti veri.

Dne 27. februarja 1873 duh. Janez Bosko

Prav tako je prosil in dosegel za kanonika Jožefa Masninija, tajnika mons. Ferreja, naslov monsinjorja. Diplom o tem odlikovanju je poslal ravnatelju zavoda v Borgu San Martino z besedami:

Predragi don Bonetti!

Ko boš prejel to listino, naslovljeno na kanonika Masninija, pojdi, ne da bi komu kaj povedal, k škofu in se z njim domeni, kako bi jo izročili naslovniku.

Ne vem, kako napreduje tvoja trgovina s sale (sol, razpečevanje). Sem pa prosil zate poseben papeški blagoslov in popolni odpustek za dan, ki si ga boš izbral.

Naše zadeve lepo napredujejo in prosi Boga, da bi vsem ohranil možgane na pravem mestu. Bog naj te blagoslovi in imej me za najvdanejšega v J. K.

Rim, 5. 3. 1873 duh. Janez Bosko

Za razpečevanje srečk ni opustil nobene priložnosti in napora.

V domu Plemenitih oblatk v Tor de' Specchi je bilo središče, kjer so vračali srečke, ki jih ljudje niso mogli prodati, kakor je mogoče razbrati iz naslednjega dopisa gospe Sigismondi:

Velezaslužna gospa Matilda!

Hočem preizkusiti vašo iznajdljivo krščanske ljubezen. Poiščite si kako pomoč za razpečevanje srečk za naše uboge dečke, ki jih je precej tudi iz Rima.

Kar vam bo ostalo, pa brez pomisleka pošljite materi predsednici v Tor de' Specchi.

Bog naj vas blagoslovi, vam da mir srca in milost vztrajanja v dobrem, medtem ko imam čast, da se izpovedujem za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

Rim, 12. marca 1873 duh. Janez Bosko

Istega dne je don Berto pisal don Rui: »Naša naloga se bliža koncu. Srečke smo skoraj do zadnje razpečali. Prihodnjega ponedeljka (17.) se bomo, če bo Bog tako hotel, poslovili od mesta sedmerih gričev.« Toda čez dva dni je vedro dodal:

»Pisal sem vam, da bova prihodnji ponedeljek odpotovala. Pa bo skoraj nemogoče. Vaše srečke naju zadržujejo. Precej jih prihaja nazaj in jih je treba razpečati.«

Don Bosko se je odločil, da jih mora razpečati deset tisoč, da bi tako zbral sto tisoč frankov, in ker je slišal, da so jih v oratorij veliko vrnili, jih je naročil še sto. In namesto sto so mu jih prvič poslali dvesto in drugič štiristo in potem še več in več, vse do 1.200. Zato je moral ostati še nekaj dni v Rimu, pa tudi zato, ker so mu odložili novo avdienco pri svetem očetu.

Avdienco je imel 18. marca. Trajala je več kot eno uro in bila zelo prisrčna. Prejel je več duhovnih darov zlasti za tiste, ki so se zavzeli za karitativno razpečavanje »daru 10 frankov za hrano in obleko ubogih dečkov oratorija«.

Na koncu avdience je sveti oče pozvonil in dovolil vstop don Bertu. Dal mu je v roke svečnik s prižgano svečo in ga popeljal v sosednjo sobo, polno dragoce-
nih predmetov, vzela dva in ju izročil don Bosku. Don Berto je pred njim padel na kolena in mu izrazil veliko veselje, ki ga bodo občutili gojenci oratorija, ko bodo izvedeli za poseben blagoslov svetega očeta, kako bodo vsi prejeli sveto obhajilo z namenom, da bi ga Bog ohranil še veliko let, in mu zagotovil, da bodo še naprej molili zanj, pripravljeni dati zanj tudi svoje življenje, če bi to pripomoglo k zmanjšanju trpljenja. Papež je ves ganjen vzkliknil:

»Gospod naj jih vedno ohrani v teh svetih mislih.«

Don Bosko je takoj pisal grofici Corsi:

Draga moja predraga in dobra mama!

Prihajam od svetega očeta, ki je rade volje govoril o vas in o slavnem odposlanstvu. Naročil mi je, naj vam sporočim njegov posebni blagoslov za vas in za vso vašo družino in zlasti še za grofico Marijo. Zagotovil je tudi, da jo bo posebej priporočil pri sveti maši. O drugih stvareh vam bom v kratkem pisal.

Če poznate koga, ki bi mu lahko poslali srečke, sporočite, prosim, don Rui, ki jih bo poslal. V rokah imam tisoč stvari. Molite, da se bo vse dobro izteklo. Bog naj nas vse blagoslovi in me imejte za porednega najvdanejšega in poslušnega.

duh. Janez Bosko

In grofici Callori:

Moja dobra in predraga mama!

Zahvaljujem se vam za zanimanje, ki ga kažete za naše stvari in potrebe. Gospod Bog vam bo vse obilno poplačal. Ko bosta gospodična Balbo in vaša uglednost zvedeli za dar, ki ga sveti oče naklanja vsem, ki se zavzemajo za to našo malo loterijo, bosta zelo zadovoljni. Sporočil vama bom, ko bo pravi čas.

Za jožefovo upam, da bom v Turinu. Toda v rokah imam tisoč opravek in med njimi razpečavanje srečk. Poslali so nam jih 1.200, ostale so, nihče se ni zavzel. Oh, mama Callori, oh, edina mama, zakaj nimam ene tudi v Rimu?

Sedaj razpošiljam srečke na desno in levo in upam, da ne bom nesel nobene nazaj v Turin. Bog naj nas vse blagoslovi in nas ohrani za svoje. Imejte me za najvdanejšega v J. K. Duh. Janez Bosko

V oratorij je v obliki okrožnice poslal poročilo o duhovnih in telesnih darovih, ki so jih prejeli nekateri darovalci. Hotel je, da bi jo natisnili in poslali vsem, ki so razpečavali in kupovali srečke. Dodal je še sporočilo don Rui.

Želim, da bi se po polletnih izpitih vsi filozofi pripravili na izpit za poučevanje v osnovni šoli. Seznan s tem vse učitelje in v tem smislu uredite učni načrt.

Prihodnji teden, ko se bova midva vračala iz Rima, boste prejeli obljubljeni.

Po ponedeljku pošljite pismo in drugo itn. markizi Nerli, po četrtku pa dekanu pri San Martinu v Bologni. Nato boste prejeli novice.

Srečke gredo. Vse so v obtoku, vendar se je bilo treba krepko potruditi. Bog naj nas vse blagoslovi.

V nedeljo 23. marca je bil v Firencah, od koder je pisal neki grofici:

Velezaslužna gospa grofica!

Firence, 23. 2. 1873

Bog naj blagoslovi vas, gospa grofica, in z vami naj blagoslovi vso vašo družino. In medtem ko vi skrbite za naše revčke, prosimo Gospoda, da bi vam povrnil prvotno zdravje.

Bodite tako prijazni in izročite priloženi zavoj vaši gospe sestri, grofici Bontorlini, in ji zagotovite, da ji bo dobri Bog stokratno povrnil vse, kar stori za telesne potrebe naših dečkov. Molite zame in me imejte za vašega hvaležnega vdanega služabnika. duh. Janez Bosko

Verjetno gre zavoj srečk in okrožnic za razpečavanje.

Stvari so lepo tekle.

»Don Bosko,« piše don Berto v pismu v oratorij, »ni bil nikdar tako zadovoljen s svojim potovanjem v Rim kot tokrat. Nikdar ni sklenil toliko dogovorov. Vse to je sad vaših molitev. Res je, da izkušnja ‚multa docet‘ (veliko uči). Da bi lahko skrbel za naše zadeve, je zjutraj zapustil hišo in se ni vrnil vse do devetih zvečer. Velikanska množica ljudi je tekala iz kraja v kraj, ga hotela srečati in imeti novice o njem. To je bil pravi križ za ubogega Colonno, ki je ravnal z nama nadvse ljubeznivo. Don Bosko mu je kupil uro, ker ni hotel nobenega povračila za stroške, ki jih je imel v svoji hiši.«

Mihael Colonna, zadnji sin viteza Štefana, ki je gostil svetnika, je vedel povedati, da je mati tiste dni, ko bi se moral roditi, dobila tako močno vnetje trebušne mreže, da sta samo zaradi don Boskovih molitev in blagoslovov oba preživela. »Moji domači se mi pripovedovali«, je dodal, »da je nekega večera, ko je bila moja mati v največji stiski, zdravnik prof. Panunzi ukazal v naglici vročo kopel. Don Bosko je šel mimo kuhinje, kjer je služabnik začel z vedrom in vrvjo črpati vodo (bili smo namreč v tretjem nadstropju). Ko je slišal ta čudni ropot, je povprašal po

vzroku, in ko je zvedel, za kaj gre, je v svoji brezmejni ljubezni hotel pomagati pri težavnem poslu in nesel gor veliko vedro.« Mihael se je potem rodil 17. maja in don Bosko je leto pozneje, ko je zvedel za dan rojstva, vzkliknil: »Rodil se je Mihec v mesecu cvetic, naj verno posluša Marijin klic.«

Vedno je na ustnicah in v srcu nosil Mater Marijo in Mati Božja je milostno gledala nanj!

»Ob slovesu se je možica ljudi,« nadaljuje don Berto, »prišla priporočiti njegovim molitvam. Mnogi so jokali, ko so slišali, da ga ni več mogoče pozdraviti, in jim je bilo skoraj hudo, da je prišel za tako kratek čas v Rim, kjer so imeli srečo, da so ga imeli med seboj. Spremljali so ga vse do vlaka.

Vstopila sva v vagon, kjer je bilo precej ameriških gospa. Vse so bile protestantke. Kot v že Rimu so don Boska občudovali zaradi njegove dobrote, prijetnosti in mirnega duha ob toliko opravih in v taki meri. Veliko jih je začudenih zaradi tolike kreposti in ljubeznivega značaja vzklikalo: »Toda ta človek je zares svetnik, pravi svetnik! Zadosti je, da z njim govoriš samo enkrat, in že se o tem prepričaš. In tako veliko število njegovih dečkov brez vsakih rednih dohodkov, ali ni to nenehen čudež?« Tudi s temi protestantkami je začel milo govoriti o vsakdanjih stvareh. In čeprav so bile na začetku precej zadržane, so opoldne, ko smo prispeli v Umbrijo in je zvonec poklical h kosilu, prisilile naju oba, da vsa z njimi pokosila. Potem je nanesel pogovor na položaj v Italiji, na koncu pa, ko se je že bližala noč, je v svojih sicer prostih pogovorih, ki pa so vedno imeli za cilj večjo slavo Božjo, izrekel povabilo na obisk oratorija v Turinu, ko se bodo peljale skozi to mesto, kjer jim bo ponudil knjige, da se bodo natančneje poučile o katoliški veri. Obljubile so mu. Pokazale so dobro voljo in se v ta namen priporočile njegovim molitvam. Gospe so bile iz New Yorka.

Še naprej goreče molite, je sklenil svoje poročilo don Berto. Še nam je ostal lep kup srečk za razprodajo. In prav to je vzrok, ki zadržuje najino vrnitev.

Don Bosko pravi, da se dobro počuti, in potovanje mu je verjetno močno okrepilo njegovo nihajočo zdravje.

Jutri zvečer bova verjetno prenočila v Bologni. Danes sva v hiši predobre markize Nerli, ki z nepopisno vnemo skrbi za vse potrebno.

Še kašen dan, gospod, in potem se bom vrnil v svojo ubogo, pa tako ljubljeno celico v oratoriju in se bom mogel zahvaliti naši preljubljeni materi Mariji Pomočnici.

S kakim zaupanjem se Rimljani obračajo k Mariji Pomočnici! Vsi se priporočajo v molitev našim dečkom; kdo zato, da bi prejel od nje kako posebno milost. Jasno je, da nas Jezus v najsvetejšem zakramentu in Marija Pomočnica nadvse ljubita na tem svetu. Ponižen valdoški načrt je postal veličastno dejstvo po vsem svetu. In od daleč bodo prihajala ljudstva, da poljubijo tla, po katerih so hodile noge piemontskega apostola. Tako ga kličejo Rimljani. Rimljani so ponosni na svojega Filipa in imajo prav. Po Božji dobroti se mi zahvaljujemo Bogu za don Boska in to nam zadostuje.«

Dne 26. marca je svetnik zapustil Firenze. Pred odhodom je pisal nekomu, ne vemo točno komu, v Rim:

Velezaslužni gospod!

Firence, 26. 3. 1873

Moral sem nenadoma odpotovati in tako nisem imel več sreče, da bi pozdravil vas in vašo gospo grofico!

S tem pismom se želim oddolžiti za to obveznost in iz vsega srca prosim Boga, da bi vama bogato poplačal ljubezen, ki sta mi jo izkazala.

Prilagam pismo mons. Negrotta za primer, če bi gospa grofica ali katera njenih prijateljic želela priti v avdienco k svetemu očetu.

Želim si imeti priložnost, da bi vam mogel s kakim dejanjem pokazati svojo hvaležnost. Priporočam se v molitev obema. Imam čast, da se smem imenovati vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Dne 27. marca je bil v Modeni in don Berto je spet lahko poročal v oratorij: »Še naprej molite. Še en dan ali dva pa bova pozdravila rodovitne griče Piemonta in zopet gledala plemeniti Turin. Objela bova najine drage in zapeli bomo vsi skupaj zahvalni spev radosti. Uro najinega prihoda vam bova brzojavno sporočila. Enria naj pripravi svojo muziko, kajti oče se slavno vrača iz večnega mesta nesmrtnega Pija!«

V Modeni sta naletela na pomočnika Jožefa Rossija, ki je kakor don Sala razpečaval srečke in je 29. in 30. skozi Milan prišel v Turin.

Ker so vrnili veliko srečk, ki jih še niso spravili v obtok, so preložili žrebanje na 10. april. Vse imetnike srečk se obvestili in jim sporočili velike duhovne darove svetega očeta.

Velezaslužni gospod!

Čutim dolžnost, da vam sporočim, da se bo z 10. aprilom izteklo čas za razpečavanje srečk v korist ubogih dečkov Oratorija sv. Frančiška Saleškega. Če menite, da bi mogli v tem kratkem času do žrebanja še razpečati kaj srečk, nam sporočite, da vam jih pošljemo. Obenem vas prosimo, da nam pošljete tiste, za katere veste, da jih ne boste mogli spraviti v obtok, da jih mogoče pošljemo kam drugam. Za srečke, ki jih ne boste odposlali do imenovanega dne, menimo, da ste jih dobrohotno pridržali. Ker postaja denarna stiska tega zavoda vedno večja, vas prosim, da bi nam nakazali denar, ki vam ga je uspelo zbrati. Dne 10. aprila bo žrebanje in takoj vam sporočimo številke srečk, ki so zadele kak dobiček. Hkrati vam bomo sporočili posebne duhovne darove, ki jih je sveti oče v svoji dobrohotnosti naklonil vsem, ki so sodelovali pri tej dobrodelnosti. Prosim Boga, da bi vam obilno povrnil dobro delo, in imam veliko čast, da vas lahko z globoko hvaležnostjo pozdravim.

Najvdanejši služabnik duh. Janez Bosko

Turin, 28. marca 1873

N. B.: V mestu Rimu se lahko v tej zadevi vsak obrne na njeno vzvišenost mater Galeffi, predstojnico v Torre de' Specchi, ki zelo dobrohotno sprejema srečke in denar, kakor pač nanesejo okoliščine.

Malo pozneje se je don Bosku spet zdelo primerno, da je odložil žrebanje na 20. april in je dal ponatisniti prvo okrožnico z raznimi priporočili in prošnjo, da naj nerazpečane srečke vrnejo do 20. aprila. Vrnili so mu jih tudi nekateri ugledni cerkveni možje.

Odlični in zelo spoštovani gospod don Janez!

Zadržal bom srečke št. 2810, 2811, 2812. Vračam vam preostali dve, ker ne vem, komu bi jih poslal, saj se bojim govoriti o tem z duhovniki, ki jih od vseh strani oblegajo reveži. Tudi jaz si ne morem dovoliti več, ker imam veliko nujnih izdatkov in sem moral zbrati vsa sredstva za zdravljenje svoje težko bolne matere, ki je sedaj, hvala Bogu, spet pri zdravju, čeprav ima že 86 let. Priporočam vas in sebe v molitve vaše svete ustanove in z globokim spoštovanjem imam čast, da se imenujem

Seregno, 3. aprila 1873

vaš vdani služabnik + Pavel Angel Ballarini, patriarh alessandrijski

P. S.: Prilagam 30 frankov za srečke.

Velečastiti gospod!

Milan, 5. aprila 1873

Žal mi je, da vam moram vrniti srečke, ki mi jih je pustil za razpečavanje duhovnik don Anton Sala. Toda v Milanu so sedaj odprli toliko dobrodelnih pobud, da je težko dobiti kak dar ali se lotiti kake nabirke. Sicer pa tisti, ki jih jaz obiskujem, že imajo te srečke. Zato ne morem naročati še novih.

S tisoč opravičili in z zagotovilom svojega visokega spoštovanja imam čast, da se imenujem najvdanejšega služabnika. Duh. Dominik Gola

Sredi aprila so bile vse srečke v obtoku, in ker don Bosko ni imel pri roki nobene več, se je obrnil na grofa Frančiška di Viancino.

Oratorij sv. Frančiška Saleškega, Via Cottolengo 32, Turin; Velika noč 1873

Predragi gospod grof!

Zatekam se k vam za čudno posojilo: da bi mi dali na voljo srečke, ki jih še imate. Vse so v obtoku, vendar vemo, da se jih bo precej vrnilo. Imam pa priložnost, da bi jih lahko razpečal, pa jih nimam pri roki.

Zagotavljam vam, da vam jih bom vrnil, vendar ne tako, kakor ste to storili vi – v bankovcih, temveč take, kakor ste mi jih posodili. Upam, da vas bom mogel osebno pozdraviti in vam pripovedovati o Rimu.

Medtem prosim Boga, da bi podelil vam in gospe grofici Alojziji trajno zdravje in obilen nebeški blagoslov in se hvaležno izrekam za vaše uglednosti ponižnega služabnika. Duh. Janez Bosko

Vsem, ki so mu priskočili na pomoč, je poslal najprisrčnejše pozdrave.

Tako markizi Blanki Malvezzi v Bologni:

Velezaslužna gospa markiza!

Prejel sem vaše prvo pismo, v katero ste priložili 100 frankov za dobrodelne srečke, ki

ste si jih pridržali, sedaj je prišlo še drugo, v katerem mi izražate bojazen, da prvo ni prišlo. Samo množica opravkov, ki naj bi jih v tem tednu uredil, me je zadržala glede mojega odgovora. Sedaj se vam iz vsega srca zahvaljujem in vam zagotavljam, da bomo jaz in moji dečki prosili Boga, da vam da mir srca in vas pripravi na resnično plačilo blaženih v večni domovini. Amen.

Prosim vas, da bi pozdravili svojo svakinjo markizo Malvezzi in ji zagotovili, da pri sveti maši ne bom pozabil nje in njene družine. Vendar tako eno kakor drugo opozarjam, da ju pričakujemo za obhajanje praznika Marije Pomočnice od 15. do 24. tega meseca. Pridigal bo mons. Scotton.

Bog naj vas blagoslovi, gospa markiza Blanka, in z vami vse vaše želje in družino, in to zlasti v tem, kar se tiče vaše duše, in vam pomaga, da boste vztrajali v dobrem. Molite tudi zame in za mojo ubogo dušo in me imejte v moji najgloblji hvaležnosti za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

Turin, 20. 4. 1873

duh. Janez Bosko

Preden je zapustil Rim, je pisal opatu pri sv. Kalistu p. Zelliju Jacobuzziu:

Velečastiti oče!

Ubogi podpisani, ki išče hlebčke za svoje uboge dečke, se je opogumil in se zateka tudi k vaši znani dobrodelnosti. V ta namen prilaga 10 srečk in vas prosi, da bi jih priporočili še drugim. Naj vam povem, da je lepo število dečkov Rimljanov. Samo v zadnjem času smo jih vzeli s seboj v Turin osem najbolj zapuščenih.

Prosim vas, da bi do 10. aprila izročili gospe materi predstojnici v Tor de' Specchi srečke, ki jih ne nameravate zadržati, ali denar, ki bi ga mogli dobiti od prodaje. Če boste mogli karkoli storiti v tej izredni stiski, bodite prepričani, da bodo obdarjeni dečki kakor tudi pisec tega pisma prosili Boga za obilne nebeške milosti za vas in za vso vašo redovno družino. Poln zaupanja, da bo ta pomoč učinkovito prispevala k razcvetu in ohranitvi vašega reda, imam v globoki hvaležnosti čast, da se smem imenovati vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

Rim, 21. marca 1873

duh. Janez Bosko

Opat Zelli je dobrohotno sprejel povabilo in svetnik se mu je prisrčno zahvalil.

Oratorij sv. Frančiška Saleškega, Via Cottolengo 32, Turin

Velečastiti monsinjor opat!

Vaša krščanska ljubezen in besede, ki spremljajo vaša dejanja, zaslužijo brez dvoma posebno zahvalo, ki jo želim izreči v tem pisanju.

Prosim Boga, da bi razpršil sklepe brezbožnežev in ohranil Božje hrame. Vse pa tako, da ne bodo pri tem trpele naše duše.

Če bi kdorkoli od vaših, veliko bolj pa seveda vaša velespoštovana uglednost, prišel v naše kraje, bi mu bile hiše naših ustanov popolnoma na razpolago.

Priporočam sebe in svoje uboge dečke dobroti vaših svetih molitev, medtem ko imam

v globoki hvaležnosti, ki je enaka mojemu visokemu spoštovanju, veliko čast, da se imenujem vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

21. aprila 1873

duh. Janez Bosko

Obrnil se je tudi na kralja in komendantor advokat Janez Visone, ki je prišel v Turin, mu je sporočil takojšnjo privolitev vladarja in mu nekaj dni pozneje iz Rima poslal položnico:

Ministrstvo kraljevske hiše, ministrova pisarna; Turin, 17. aprila 1873

Velečastiti gospod!

Prejel sem vaš dopis z dne 15. aprila s prošnjo za prevzem 20 srečk dobrodelne loterije v korist vaših revežev, naslovljeno na njegovo kraljevsko veličanstvo.

Naj vam takoj povem, da je njegova vladarska dobrodelnost, ki ni hotela zanikati samo sebe, takoj privolila in prevzela ponujene srečke. Kakor hitro se bom vrnil v Rim, vam bom poslal 200 frankov. Sprejmite moje vdane pozdrave. Vaš najvdanejši služabnik Visone

Ministrstvo kraljevske hiše; Prvi oddelek, Št. 664; Rim, 28. aprila 1873

Kot dopolnilo mojemu pismu z dne 17. tekočega meseca imam čast, da odpošljem vaši spoštovani uglednosti nakazilo 200 lir za 20 srečk, ki jih je prevzelo njegovo kraljevsko veličanstvo z namenom, da bi sodelovalo v dobrodelni loteriji v korist ubogih dečkov, ki so zbrani v tamkajšnjem zavetišču.

Ko vam pošiljam nepodpisano potrdilo o prejemu, ki ga, prosim, opremljenega z vašim podpisom čim prej pošljite nazaj, izražam svoje globoko spoštovanje do vaše uglednosti. Upravno ministrstvo, Visone

Ne da bi upoštevali vsoto, ki sta jo don Bosko in don Albera za zavod v S. Pier d'Areni, ki je prav tako bil v veliki stiski, prejela zasebno, je bilo zbranih 63.618 lir. Mesta, ki so se najbolj odlikovala, so bila Turin, Milan, Rim, Novara, Mondovì, Brescia, Ivrea, Acqui, Tortona, Vercelli, Alba, Casale, Asti, Bergamo, Biella, Cremona, Vigevano, Alessandria, Pinerolo, Saluzzo, Como, Bologna, Firenze in Piacenza. V Turinu so nabrali 13.772 lir in poleg tega še v turinski pokrajini 3.052, v Milanu 4.512, v milanski nadškofiji 3.982, v Rimu 3.788. To je razvidno iz zapisa don Chiale, ki je opravljal knjigovodstvo.

Vsi so čakali samo na žrebanje, ki naj bi bilo 1. maja. Toda prišlo je do nepredvidene zaplembe.

9.2. NEPREDVIDENA ZAPLEMBA

Preden bomo nadaljevali pripoved, moramo omeniti zanimiv dogodek, ki se je primeril don Bosku takoj po prihodu iz Rima.

V Rimu je grof Stappul, pozneje duhovnik in monsinjor, prosil don Boska, da bi se zanimal za nekega posebnega asketa, ki so ga mnogi zelo cenili, da bi z njim govoril, preveril njegov nauk in potem izrazil svoje mnenje. To je bil sam David Lazzaretti, imenovan »Svetnik z gore Labbro«, rojen v Arcidosu v škofiji Montalcino. Skromen voznik, zanesenjak, ki se je izgubljal v misticizmu, se je na začetku umaknil v samoto pri Sabini pri Montoriu Romano, kjer se mu je pridružil neki Nmec po imenu Marcus in precejšnje število drugih, ki so mu sledili. V samoti je ostal celih 15 let. Trdil je, da je obdarjen z nebeškimi videnji in poklican za velike verske stvari. Od sv. Petra da je dobil posebno znamenje, ki ga je nosil na čelu (avtopsija je ugotovila, da je bilo navadno tetoviranje). Leta 1869 se je skupaj z Marcusom odpravil v svoj rojstni kraj in na gori Labbro začel graditi stolp. Pri tem so naleteli na veliko votlino, kar je še pomnožilo število privržencev. Toda stolp se je med gradnjo podrl. Sedaj ga je nadomestil z majhno cerkvico in samostanom, kjer je najprej ustanovil Sveto ligo krščanskega bratstva in nato Družbo krščanskih družin v stilu bolj ali manj komunističnih redovnih skupnosti. Temu so se uprli zasebni interesi in naš asket je 1873 zaradi velikih denarnih težav sklenil odpotovati v Francijo. Nekdo izmed njegovih najzvestejših privržencev ga je spremil do Turina in se takoj nato vrnil na goro Labbro, ker je skrbel za Davidovo ustanovo.

Don Bosko je tisti čas še bil v Rimu. V Turinu so v oratoriju Lazzarettija in njegovega sina, za katerega je trdil, da bo velik general na čelu odrešilne vojske sveta, lepo sprejeli. Toda nekdanji puščavnik, ki se je imel za preroka, je le malo ali nič molil, ne pred jedjo ne po jedi, ni se križal, tako da ga je don Cagliero imenoval preroka stare zaveze. Toda veliko jih je bilo zaverovanih vanj in so mu kot pretor Belley pošiljali denar, in to v bleščečih zlatih cekinih tudi v času, ko je bil gost v oratoriju.

Kakor hitro se je don Bosko vrnil iz Rima, je Lazzaretti želel z njim govoriti. Toda don Bosko je videl, s kom ima opraviti, in mu rekel, da nima časa, da bi ga izgubljal, in da bi mu zato za razgovor dal na voljo četrto ure. Lazzaretti je nekega jutra stopil v njegovo sobo in mu začel pripovedovati svojo zgodbo, začenši od stvarjenja sveta. Svetnik mu je kratko segel v besedo in mu dejal, da naj preide k sklepu.

»Toda vi morate slišati vse, če hočete pametno presoditi.«

In don Bosko: »Odgovorite mi. Koliko časa že niste bili pri spovedi?«

»Toda, častiti, te stvari nimajo nič opraviti z našo zadevo.«

»Seveda imajo, jaz prištevam spoved celo med poglavitne stvari.«

»Jaz grem k spovedi, kadar čutim potrebo.«

Don Bosko je takoj razumel, kako se v njem pojavi potreba po spovedi, in je vpraševal naprej:

»Ali znate narediti znamenje svetega križa?«

»Čemu me to vprašujete?«

»Oprostite mi, jaz vas namreč nisem videl, da bi ga naredili pred jedjo in po jedi.« Pojasnjeval mu je potrebnost tega znamenja in kako Bogu ne morejo služiti ljudje, ki bi zavračali to znamenje odrešenja, in da s človekom, ki zanemarja znamenje svetega križa, ki ga častijo vsi kristjani, ne more biti vse v redu.

»Toda dajte mi govoriti,« mu je segel v besedo Lazzaretti.

»Govorite torej.«

Začel mu je pripovedovati o preteklih videnjih in razodetjih, kako se je znašel v neki duplini brez izhoda in sam ni vedel, kako je prišel noter, in o skrivnostnih glasovih ...

Don Bosko ga je vprašal:

»S čim lahko dokažete vse te trditve?«

»Kaj hočete s tem reči? Kakšne dokaze hočete? Jaz sem videl tisto votlino in jaz sem slišal tiste glasove.«

»Toda oprostite,« je odvrnil don Bosko, »kadar Gospod pošilja razodetja tistim, ki jih poslušajo, pošlje sredstva, da jih lahko prepoznajo kot Božja. Taka sredstva so čudeži in prerokbe. Ste vi že naredili kak čudež?«

»Razumem, razumem,« je mrmral Lazzaretti. »Toda v meni je Božji duh.« Začel je pripovedovati še o drugih videnjih, vendar ga je don Bosko odslovil.

Potem je prišel grof Stappul in vprašal svetnika, kaj meni o Lazzerettiju in njegovih razodetjih. Don Bosko mu je odgovoril, da ne vidi nič posebnega. Grof je bil najprej presenečen, in ker se ni mogel znebiti pomislekov, je Lazzerettija popeljal v Francijo v Veliko kartuzijo in drugam. Ubogi fanatik je našel ljudi, ki so mu velikodušno pomagali, da bi mogel uresničiti svoje zamisli. Do konca leta je ostal v Franciji in tam napisal tudi nekaj knjig. Ko se je vrnil v Italijo, se je ustavil v Turinu in vsem pripovedoval o svojem uspelem potovanju in o denarju, ki ga je zbral in nosil s seboj, ter o tistih vsotah, ki so mu jih še obljubili, da bo lahko dokončno uredil svoj samostan.

Ko se je oktobra 1875 tretjič vrnil v Turin, je povabil don Boska, da bi prišel med njegove privrženice in se prepričal o njegovih čudovitih delih. Don Bosko mu je odgovoril, da naj mu pošlje v oratorij petnajst fantov, ki bi jih on izobrazil in pripeljal do duhovništva. Ti duhovniki bi potem prišli med njegove privrženice in jih pripeljali na pravo pot.

Lazzaretti seveda ni privolil, in ko se je ponovno vrnil v Francijo, je ostal tam do leta 1878. Sedaj so se zbrali okoli njega tisoči pripadnikov, ki so prisegali vero v mistično republiko. Pod njegovim vodstvom so glavni privrženici, oblečeni v gledališke kostume kot apostoli in Božji služabniki, korakali proti Arcidosu. Toda 18. avgusta jim je pri Bagnoreju prišla nasproti policija in jim zaprla pot. V spopadu je Lazzaretti izgubil življenje. Tako se je končalo njegovo izredno poslanstvo.

In sedaj nepričakovano nasprotovanje, ki je don Bosku povzročilo toliko preglavic!

Dne 20. aprila se je iztekel čas za razpečavanje loterijskih srečk. Pripravljali so se na žrebanje, ko so don Boska obtožili pri turinski prefekturi, da je priredil javno loterijo brez potrebnega dovoljenja. Prefektura je poslala svoje kvestorje, da bi zaplenili vse zapise.

Nalogo zapisovanja srečk sta imela Jožef Buzzetti in Cezar Chiala. V njegovo sobo so nepričakovano vdrli kvestorji, vendar niso našli drugega kot star zapisnik

z naslovom Zapisnik nesmradnega odtoka gnojne jame, kjer so pomešana med drugimi zapiski bila tudi imena nekaterih darovalcev. Zbijali so šale na račun tega zapisnika, kvestor pa je dal na zapisnik prve in zadnje vrste seznama in nato šel v zakristijo, kjer so zapečatili sliko, ki naj bi jo izžrebali z loterijo. Pravi zapisniki so bili odneseni, kakor hitro so zaslutili, da se nekaj pripravlja.

Don Bosko je tistega dne bil zunaj Turina, v S. Pier d'Areni. Dne 30. aprila se je vrnil v oratorij in se takoj odpravil h komendatorju vitezu Janezu Miglioreju, namestniku državnega tožilca, ki ga je dobro poznal, ker mu je preteklo zimo priporočil v molitev svojo jetično hčerko, ki so jo zdravniki odpisali. Don Bosko pa je njega in celo družino povabil k sveti maši, ki jo je daroval v svoji predsobi. Deklica je ozdravela.

Vitez mu je rekel, da je tudi on prejel srečke. Rekel mu je tudi, da navadno vsi zaplenjeni predmeti končujejo v njegovi pisarni, toda tokrat so celotno zadevo izročili naravnost glavnemu tožilcu komendatorju Lovrencu Euli. Pospremil ga je v oratorij, kamor se je vrnil nekaj dni pozneje in plačal svoje srečke ter ga natančno poučil, kako se mora ravnati. Dodal je, da taka prošnja javni dobrodelnosti nikakor ni proti zakonu, ter mu obljubil, da se bo zavzel zanj in storil vse, kar je v njegovi moči.

Dne 1. maja popoldne je don Bosko šel na posvet h komendatorju Tomažu Villi v Via Santo Domenico 1, demokratu, ki pa je bil eden najboljših odvetnikov v Turinu. Ko je slišal don Boskovo pripoved, je dejal: »Z nami so vsi razlogi,« in poln ljubeznivosti sklenil: »Veseli me, da ste prišli k meni. Pridite še drugič.«

»Oh, ne, gospod komendator,« je odvrnil don Bosko, »če gre za majhne stvari lahko grem h kateremu koli advokatu, ko pa gre, kot v tem primeru, za mojo čast in za ugled moje ustanove, moram imeti odvetnika prve vrste.«

»Zelo me veseli, da ste prišli k meni. Zagotavljam vam, da se bom za to pravdo zavzel s pravim veseljem. Tudi če bi jo izgubil, mi ne bi bilo nič. Ta pravda mi ugaja.«

Toda, kakor bomo videli, pravde nismo dobili.

Dne 2. maja je šel h kraljevemu prokuratorju in mu natančno opisal svoje ravnanje. Z drugimi uradniki je bil navzoč tudi vitez Migliore, ki je na koncu govoril o ozdravitvi svoje hčerke in sklenil:

»Ko sem jasno videl, da ima moja hčerka jetiko in so jo zdravniki odpisali, sem šel in jo priporočil don Boskovim molitvam. Sedaj je popolnoma zdrava in ozdravile so jo don Boskove molitve.«

Med razlogi, ki jih je don Bosko navedel v svojo obrambo, je bil tudi naslednji:

»To, kar sem jaz pripravil, ni loterija, kajti kakor ste mogli sami ugotoviti, je napisano miloščina. Poleg tega zakon govori o javni loteriji, kar pa sem jaz pripravil, ni bilo javno, kajti v javnosti se o tem ni pisalo.«

»Toda,« je menil prokurator, »tukaj se govori o žrebanju. To pomeni, da gre za stvar, ki jo mora zvedeti javnost.«

»Ne govorimo še o žrebanju, temveč ostanimo pri besedi javna. Kajti tudi če ni javna, se lahko žreba. Sicer pa žrebanja še ni bilo.«

Nato so rekli, da je bila loterija javna zaradi toliko okrožnic in zaradi toliko pisem. Don Bosko pa je odgovoril:

»Ne vem, kako morete imenovati javno pismo, ki smo ga oddali v zaprti ovojnici in nalepili ustrezno znamko. Prosim vas, da se me usmilite, kajti smo na začetku zime in 800 dečkov je letno oblečenih in brez kruha. Sem v kruti stiski, da jih postavim na cesto. Jaz sem se ponudil, da bi šel v ječo in plačal globo, samo da jih ne bi bilo treba poslati iz zavoda. Storimo vse, sem dejal, da jih ne odpustimo. In sedaj mi država preti z zaplembo, čeprav sem sprejel v varstvo celo vrsto dečkov na osnovi priporočila vlade.«

»Toda ali niste mogli prositi za dovoljenje?« je menil prokurator.

»Sem v skrajni stiski. Če bi se obrnil na državo, bi to trajalo v nedogled in vsako zavlačevanje, tudi kratko, bi mi onemogočilo, da bi si pomagal.«

»Toda zakon prepoveduje tudi nabiranje prispevkov.«

»Ali menite, da sem si jaz mogel misliti, da bi tisti, ki si je zamislil ta zakon in določil ta člen, mogel biti tako strog, da ne rečem barbarski, da bi prepovedal celo prosjačenje, da bi mogli obvarovati pred lakoto toliko otrok ubogega ljudstva?«

Skušali so najti vse mogoče ugovore, toda ob njegovih jasnih in točnih odgovorih so se tisti gospodje spogledali in rekli:

»Ali je mogoče don Bosko odvetnik?«

Od začetka, ko so videli preprostega duhovnika, kako je govoril z nasmeškom na ustih, so mislili, da je dobričina, s katerim ne bodo imeli težkega posla, a so kmalu spremenili svoje mnenje. Sam kraljevi prokurator, ki ga je don Boskov zagovor močno pretresel, je dal ukaz, da naj takoj sestavijo zapisnik, da ga bo on natančno preštudiral.

Ko je odhajal, ga je hotel komendator Migliore poljubiti. Dejal je: »Če bi bili tukaj zbrani vsi advokati sveta, ne bi mogli navesti boljših razlogov in uporabiti pripravnejših besed, kot ste jih povedali vi.«

Toda don Bosko je točno poznal vzroke teh nasprotovanj. Dobil je v roke seznam vseh prostožidarjev v Turinu. Bilo jih je lepo število, med njimi tudi ljudje, za katere si človek ne bi nikdar mislil. Tako je pripovedoval on sam.

Medtem so se razširile govorice, prav nasprotne od tega, kar je trdil on²²², češ da bo papež v kratkem zapustil Rim. Celo komendator Zoppi, turinski prefekt, ki ga je zelo cenil, je dajal zaupna poročila komendatorju glavnemu tajniku, ali kakor bi ga danes imenovali, državnemu podtajniku Gašperju Cavalliniju o zadevi loterije:

Čeprav sem prepričan, da ne morem napisati ničesar, česar vaša ekscelenca ne bi že vedela glede spletk, ki pravijo, da nastajajo, da bi pripravile papeža, da bi zapustil Rim, kljub temu menim, da je moja dolžnost, da vam sporočim, da mi zagotavljajo: o tem se je duhovnik don Bosko dolgo pogovarjal z nekaterimi zaupnimi prijatelji, izražajoč upanje, da se bo njegova svetost končno in kmalu odločila

²²² Prim. Prvi del, str. 65.

za ta korak. Zagotovljeno mi je tudi, da prav zdaj nekateri tuji jezuiti stanujejo v don Boskovi ustanovi.

To je zapisano v nekem obvestilu, ki se hrani v arhivu grofa Janeza Zoppija iz Alessandrie skupaj z odgovorom ministrstva, ki ga je napisal Cavallini:

Ministrstvo za notranje zadeve, kabinet; Rim, 2. maja 1873

Dragi Zoppi!

Ministrstvo ni vedelo nič o stvari, ki si mi jo omenil v pismu, kakor tudi ne o don Boskovi loteriji, o kateri si mi poročal v drugem pismu.

Razume se, da če bi bil poučen, se gotovo ne bi udeležil.

Zato si storil prav, da nisi izplačal položnice za 10 srečk, ki jih je naročilo ministrstvo.

Pošiljam ti srečke in te prosim, da jih vrneš z isto utemeljitvijo, s katero si vrnil svoje.

Pošiljam ti še dve, ki sem ju prejel kot poslanec, in te prosim, da vrneš tudi ti dve,

tistih 100 lir pa vrni ministrstvu s položnico. Zame tega ni treba, ker jih nisem plačal.

Bodi zdrav in imej me za svojega vdanega Cavallinija.

In prefekt je vrnil v oratorij 10 srečk ministrstva in dve glavnega tajnika.

Zadeva z loterijo je šla na sodišče in don Bosko je čutil dolžnost, da je o tem obvestil vse prizadete:

Oratorij sv. Frančiška Saleškega, Turin; 5. maja 1873

Velezaslužni gospod!

Čutim dolžnost, da obvestim vašo velezaslužno uglednost, da je oblast na predvečer žrebanja srečk v korist ubogih dečkov tega zavoda zaplenila sliko, ki predstavlja blaženo Devico Foglinsko. Vlada ima to prireditvev za javno loterijo, za kar pa ni nobene pravne osnove. Zato pričakujem, da bodo zaplembo kmalu preklicali, kakor hitro bo razvidno, da ne gre za nikakršno kršitev zakona, temveč je to samo dobrodelna prireditvev. Prejel sem vaš dar, kar vam sporočam z zamudo, ki je nastala iz od mene neodvisnih vzrokov. Kakor hitro se bo žrebanje opravilo, vas bom obvestil.

Prosim vas, da velikodušno oprostite za to nehoteno zamudo, medtem ko se poln globoke hvaležnosti izrekam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Ker je vse kazalo, da se bo stvar zelo zavlekla, je don Bosko prosil prefekturo, da bi smeli izžrebati vsaj 30 dobitkov za 100 lir. Toda komendantor Zoppi je odgovoril, da nima takega pooblastila.

Prefektura turinske pokrajine; Turin, 3. junija 1873

Zelo mi je žal, da ne morem dati soglasja k prošnji vaše uglednosti za žrebanje tridesetih dobitkov za srečke v korist Oratorija sv. Frančiška Saleškega.

Ker je sodna oblast opredelila primer kot dobrodelno pobudo, ki pa nosi v sebi značilnosti prave loterije, ki gotovo ne bi bila odobrena bodisi zato, ker je postavila dobitke v denarju, kar je v odločnem nasprotju z zakoni, bodisi zato, ker je v teku že druga,

zakonito odobrena loterija in ker jih na odobritev čaka še več, vam na moje veliko žalost ne morem izdati zaželenega dovoljenja, tudi ne pod naslovom zbiranja darov, ker mora pri sedanjem položaju stvari o vsej zadevi odločiti sodna oblast na osnovi obstoječih zakonov. Toliko kot odgovor na vaše cenjeno pismo z dne 30. maja 1873.

Prefekt Zoppi

Kaj storiti?

Po tem odgovoru je don Bosko ponovno pisal darovalcem in jih obvestil o zakasnitvi žrebanja. Priložil je še list, na katerem so bili naznačeni duhovni darovi, ki jih je naklonil sveti oče. Okrožnica se glasi:

Veleugledni gospod!

Zadeva o sliki, ki naj bi predstavljala glavni dobitke naše loterije, je še vedno na sodišču. Stvari hočejo prikazati tako, kakor da bi žrebanje bilo javna loterija in tako v nasprotju z zakoni, ki to prepovedujejo. Ker ne želim, da bi zavlačevali koristi duhovnih darov, ki jih je podelil sveti oče, sem imel za primerno, da sporočim vaši uglednosti ta velikodušni dar v večjo Božjo slavo in za zveličanje duš.

Če potrebujete še več izvodov z duhovnimi darovi svetega očeta, vas prosim, da nam sporočite. Takoj vam jih bomo poslali.

Kakor hitro bodo stvari končane, vam bom sporočil. Prosim vas, da mi dobrohotno oprostite to nezaželeno odlašanje. Medtem ko se vam zahvaljujem za vašo velikodušno pomoč tem mojim revnim dečkom in prosim Boga, da bi vas bogato poplačal, imam čast, da se imenujem v globoki hvaležnosti vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Duhovni darovi, ki jih je podelil papež, pa so naslednji:

Oratorij sv. Frančiška Saleškega, Via Cottolengo 32, Turin

Njegova svetost dobrodelni papež Pij IX. je v želji, da bi izrazil posebno naklonjenost dobronikom dečkov tega zavoda, dne 1. marca 1873 ‚vivae vocis oraculo‘ podelil spodaj navedene duhovne darove vsem, ki so se odzvali na prošnjo, imenovano »dar 10 lir za kruh in obleko za uboge dečke Oratorija sv. Frančiška Saleškega«.

Zato zares očetovska dobrota podeljuje vsem:

- 1. Apostolski blagoslov s popolnim odpustkom v trenutku smrti.*
- 2. Odpustek 300 dni vsem tistim obeh spolov, ki poučujejo otroke katekizem. Ta odpustek velja za katehiste in tiste, ki so pri katehezi.*
- 3. Isti odpustek 300 dni prejmejo duhovniki, ki darujejo sveto mašo, razlagajo evangelij ali na kak drug način podajajo Božjo resnico vernikom. Ti odpustki veljajo tako za duhovnike kakor tudi za vernike, ki jih poslušajo.*
- 4. Vse te odpustke je mogoče kot pomoč nameniti vernim dušam v vicah.*

Ko vam sporočam te duhovne darove, vam zagotavljam, da dečki, ki jih tako velikodušno podpirate, ne nehajo moliti za vas z namenom, da bi vas Bog napolnil z vsemi nebeškimi milostmi.

Najvdanejši služabnik duh. Janez Bosko

Pravda pred sodiščem se je zelo zavlekla. Dne 4. oktobra 1873 so don Boska obsodili na denarno kazen in zaplembo slike. Pritožil se je na višje sodišče in še istega meseca, da ne bi zavlačeval, namesto slike postavil dobitek 4.000 lir in izvedel žrebanje. O tem je tudi obvestil vse prizadete.

Oratorij sv. Frančiška Saleškega, Via Cottolengo 32, Turin

Velezaslužni gospod!

Turin, oktobra 1873

Preteklo je že celo leto, odkar sem vaši uglednosti ponudil v nakup nekaj srečk z naslovom »dar 10 lir za kruh in obleko za uboge dečke Oratorija sv. Frančiška Saleškega«. Da bi darovalce navdušili za večjo udeležbo, je neka dobrodelnost oseba darovala podobo blažene Device Marije iz Foglina, nekdo drug pa je daroval 30 dobitkov v vrednosti 100 lir.

Finančna uprava je tukaj videla prekršek proti zakonom javnih loterij in sodni postopek je še v teku. Ker želim dati našim dobrotnikom vidno znamenje svoje hvaležnosti, sem se odločil, da bom namesto zaplenjene slike postavil dobitek 4.000 lir in s tem omogočil žrebanje.

Kdor je imel srečo in zadel kak dobitek, naj pošlje po varni poti svojo srečko in bo dobil dar, ki ga je zadel.

Medtem ko opravljam to svojo dolžnost, se iz vsega srca zahvaljujem našim velikodušnim darovalcem z zagotovilom, da bom s svojimi dečki še naprej prosil ljubega Boga, da pošlje vam vsem obilo nebeškega blagoslova in vam da dobro zdravje in srečno večnost. Z globokim spoštovanjem imam čast, da se imenujem vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

Duh. Janez Bosko

Seznam izžrebanih srečk

Prva izžrebana številka, ki ji pripada zaplenjena slika in dobi namesto nje vsoto 4.000 lir, spada v serijo C – št. 3841²²³.

Prizivno sodišče je z odlokom 16. februarja 1875 zmanjšalo denarno kazen in potrdilo zaplembo slike. Tedaj se je don Bosko po advokatu Vincencu Demarii obrnil na kralja in prosil za oprostitev kazni.

*Njegovemu kraljevskemu veličanstvu Viktorju Emanuelu, kralju Italije
Gospod!*

Duhovnika viteza don Janeza Boska je zaradi prekrška proti zakonom o loterijah prizivno sodišče v Turinu z odlokom 16. februarja preteklega leta obsodilo na težko denarno kazen.

Ker je kot ustanovitelj in vodja Oratorija sv. Frančiška Saleškega, ki je v imenovanem mestu, moral za zimsko obdobje 1872/73 (ki ga vsi poznamo kot čas velikega pomanjkanja) oskrbeti 800 fantov imenovanega zavoda, se je obrnil na javno dobrotelnost in dobrotnike svoje ustanove. Ker se je vdal želji več zaslužnih meščanov,

²²³ Drugi dobitki v MB X, str. 1154.

ki so ponudili darove, ki bi jih lahko z žrebanjem dobili kot dobitke (kot znamenje hvaležnosti) v zameno za določeno vsoto, je državna oblast to štela za kršitev zakonov o loterijah in ga predala sodišču, ki ga je kaznovalo z omenjeno denarno kaznijo. Duhovnik don Janez Bosko se spoštljivo uklanja odločitvi sodne oblasti, vendar meni, da se ne moti, ko trdi, da bi sama oblast, ki je izrekla kazen, zaradi posebnih okoliščin menila, da bi bilo treba omiliti zahteve zakona s pomočjo najvišje družbene oblasti, ki bi mogla spremeniti izrečene kazni.

Tako je v sami obsodbi, ki je zadela duhovnika Janeza Boska, povedano, »da je bil namen viteza don Boska zelo hvalevreden«, »da je bil cilj, ki ga je z loterijo hotel doseči, vzvišen nad vse«, »da ga pa dobra vera ne more rešiti kazni, ker zapade obsodbi kaznivo dejanje samo po sebi«.

Tako sodna oblast ni mogla bolj jasno povedati, da je sicer dolžna po zakonu kaznovati, da pa v globini svoje vesti meni, da to ni pravično.

Plemenita predpravica, da omili preostre kazni, ki so včasih tudi nepravične, do katerih privedejo pogosto od življenja odmaknjeni splošni zakoni, je izročena vašemu vzvišenemu veličanstvu, ki kot pravica pomilostitve pomeni enega najlepših biserov kraljevske krone.

Zato k vaši najvišji razsodnosti in k vašemu velikodušnemu srcu pristopa, o gospod, vitez duhovnik don Janez Bosko in vas prosi, da bi mu odpustili prisojeno denarno kazen. Te usluge ne prosi zase, temveč za uboge dečke, za katere se je obvezal skrbeti in ki bi končno edini občutili posledice obsodbe.

Gospod, če boste dobrohotno vzeli v pretres ponižno prošnjo človeka, ki je imel pred seboj edinole željo storiti dobro (kar so potrdili tudi sodniki), boste krepko podprli to dobrodelno ustanovo. Tako boste omogočili uresničitev zamisli dobrotelčnosti, ki bo vam in vaši kraljevski družini od stotine dečkov, ki so v skrajni revščini, priklicala obilo nebeškega blagoslova.

Za prosilca odvetnik Vincenc Demaria

Kralj je ustregel prošnji in odlok o odpustitvi kazni je prišel v oratorij 11. novembra 1875, prav na dan, ko so se odpravljali prvi misijonarji v republiko Argentino.

9.3. IZGINITEV OPOROKE

Istočasno s pravkar opisano nevšečnostjo se je pojavila nova, ki je ubogemu don Bosku namesto utehe prinesla nove zaplete.

Dne 27. marca 1874 je v starosti 65 let v Turinu umrl teolog Feliks Golzio, ki ga je don Bosko tako cenil, da si ga je po smrti don Cafassa izbral za svojega spovednika. Tudi teolog je zelo spoštoval don Boska, tako da se je tudi on spovedoval pri njem. Ustno in pisno je postavil za dedinjo vsega svojega imetja svojo sestro Evrazijo Golzio, ženo polkovnika Klodvika Montija, poslanca v parlamentu. Želel

je, da bi vso njegovo zapuščino uporabili izključno za odkupovanje don Boskovich klerikov od vojaške službe.

Kakor hitro je bila obveščena o težkem položaju svojega brata, se je gospa iz Rima odpravila v Turin, vendar je prispela šele potem, ko je brat že izdihnil. Naslednjega dne se je don Jožef Begliati, ekonom in podrektor Konvikta, odpravil k njej, da bi se pogovorili o vrsti pogreba za umrlega, kajti v trezorju in blagajni njegove sobe niso našli niti oporoke niti vrednostnih papirjev. Gospa je bila vsa začudena, ker je vedela, da so bili v skrinji poleg lastnoročno napisane oporoke še nekateri vrednostni papirji, vsebovani v dveh naslovih javnega dolga v vrednosti vsak po 50 lir, potem pa še sveženj drugih listov v vrednosti po 500 lir, drugi vrednostni papirji in denar ter listine v vrednosti 15.000 lir, kakor tudi seznam izdatkov in terjatev, ki bi jih bilo treba unovčiti v korist nečakov dvojčkov, skupaj z dokumenti, s katerimi bi bilo mogoče izterjati obresti. Pri tem je bila tudi cerkvena lastnina umrlega, povezana z lastnino prav tako umrlega brata teologa Avguščina, in končno še celotna družinska korespondenca.

Don Begliatija je pripoved močno vznemirila in je zagotovil, da bo storil vse potrebno, da dobi vsak, kar mu gre. Povedal pa je, da je duhovnik, ki je bolnika oskrboval zadnje dni, medtem ko je bil don Bosko v Rimu, brskal po »predalih in dvakrat odnesel dva zavoja papirjev«.

Lahko si predstavljamo presenečenje uboge gospe, ki se je hotela zateči k sodišču, toda opat Botto grof Di Rovre, častitljivi osemdesetletni duhovnik, ki je bil njen svetovalec in spovednik od otroških let, ji je svetoval, da naj bo skrajno previdna in naj se »ne odloča prenašlo, da bi tako preprečili pohujšljivi vik in krik«. Tako je tudi storila, vendar brez zaželenega uspeha. Sporočila je zadevo don Bosku »kljub temu, da ji je bilo zoprno«, »da ji je hudo zaradi drugih«, ki bi radi »samovoljno spremenili častitljivo voljo pokojnika«, in sklenila:

Nad vse vam bom hvaležna, če boste zaradi miru moje vesti naredili vse, da razčistite zapleteno zadevo, in se boste pogovorili z don Begliatijem. Prepričana sem, da bo brat iz nebes blagoslovil vaše prizadevanje, sicer pa naj se stvari razvijajo, kakor je treba, in vsak naj nosi svoj del odgovornosti. Bog bo sodil. Želim si samo, da bi družinska pisma, ki jim na žalost ni bilo prizaneseno, prišla spet v moje roke, kakor tudi poseben račun mojega brata, ki ne bi smel oditi iz rok sorodnikov.

Priložila je seznam stvari, ki so bile bratova last in ki bi v smislu oporoke in ustnih izjav morale biti vse v korist don Boskovich klerikov.

Preden se je vrnila v Rim, se je še dvakrat odpravila v oratorij, da bi don Bosku razložila in prepustila vso zadevo. Ker pa je bil odsoten, mu je takoj, ko je prišla v Rim, pisala:

Posvetovala sem se o stvari z odličnim opatom Bottom, mojim spovednikom vse od otroških let, in on mi je svetoval, da če ne bi mogla priti do listin in vrednostnih predmetov, ne bi šla na sodišče in začela pravde, ki bi bila gotovo zelo glasna, poleg tega

pa bi še časopisi dobili snov za zasoljene članke v veliko škodo duhovništva. Rade volje sem poslušala nasvete, zlasti še, ko mi je opat svetoval, da naj sicer vztrajno pa tudi nadvse previdno skušam izpeljati oporoko svojega brata. Zato sem se obrnila na imenovanega don Begliatija. Po mojem prizadevanju in s pomočjo podatkov, ki jih je imel predstojnik, je bilo rečeno, da so bile listine in denar, ki je bil v dveh različnih zavitkih, v enem s 25 marengi in napisom ‚moj dar svetemu očetu‘ in v drugem s 15 marengi z napisom ‚Piju Devetemu‘, izročeni njegovi ekscelenci nadškofu, ker je on tako odredil. Izročeni pa so mu bili tudi računi, družinska pisma, potrdilo mojih nečakov in pisma, ki sem jih izmenjala z njima. Zares sem bila vsa iz sebe. Kaj naj storim? Opogumila sem se in šla k cerkvenemu predstojniku. Uporabila sem prilžnost in izrazila dolžno zahvalo za njegovo skrbno obiskovanje pokojnega brata, nato pa sem previdno vprašala, kaj so bile njegove zadnje želje in besede. Rekel je, da se ničesar ne spominja.

Zmedena zaradi nasprotujočih si izjav don Begliatija in monsinjorja, sem se odločila, da bom o vsem natančneje poizvedela pri don Begliatiju. Da je nesreča popolna, je imenovanega duhovnika zadela kap, da ni mogel več govoriti in je naslednjega dne umrl. Jaz pa sem odpotovala v Rim. Pred kratkim mi je nečakinja pisala, da je teolog Bertagna po nalogu monsinjorja nadškofa poslal na moj naslov dve mapi, vsako za 50 lir, od katerih naj bi bila ena zame, druga pa za šest nečakinj, hčerk moje pokojne sestre. Reči moram, da sem se nadvse začudila tej pošiljki, zlasti še zaradi čudnega načina razdeljevanja, ker sem bila prepričana, da nihče živ ne more odločati o dediščini umrlega. Pomislite, velečastiti gospod don Bosko, da vam z izginitvijo oporoke ne morem izročiti svojih 15 tisoč lir, kakor je to želel moj pokojni brat. Najbolj pa me je prizadelo dejstvo, da so me razdedinili mojih čustev vdanosti Svetemu sedežu, ki sem jih vedno delila s svojim pokojnim bratom, in da nimam časti in sreče, da bi ta dar položila k nogam papeža in prejela njegov blagoslov. Sedaj, ko ste natančno obveščeni o tej žalostni zadevi, mi ne preostane drugo, kot da vam izročim to zamotano zadevo, da jo v svoji modrosti razvozlate in me odvežete dolžnosti v vesti, da izpolnim voljo svojega brata. Za zdaj vam ne morem dati več kot samo polovico od tega, kar sem dobila, druga polovica pa bo šla nečakinjam. Bog ne daj, da bi se kateri izmed soprogov mojih nečakinj obrnil na sodišče in izterjal, kar vsem gre.

Nekaj dni pozneje mu je poslala obveznico za 50 lir, ki jo je prejela v času, ko don Boska še ni bilo v Turinu. Ko se je vrnil, ji je iz Lanza pisal:

Velezaslužna gospa Evrazija!

Na osnovi nujnega pisma sem moral iti v hiše v Liguriji in se tam pomuditi nekaj tednov. Sem v Lanza in vam poročam o naših zadevah. Prejel sem obveznico za 50 lir in se vam iz vsega srca zahvaljujem. Takoj sem jo prodal in izkupiček uporabil za tekoče potrebe naših fantov. Kar se tiče drugega, je oteženo s smrtjo don Begliatija, s katerim sem se že o vsem pomenil. Tudi z novim rektorjem sem že govoril. Obljubil mi je, da se bo o vsem dobro pozanimal in potem dal natančno poročilo, ki vam ga bom takoj poslal.

Kaka strašna nesreča za zavod! V nekaj mesecih so bili poklicani v večnost zakristij-ski prefekt, ekonom in rektor. Upajmo, da v blaženo večnost.

Zelo prosim dobrega Boga, da naj ohrani vas, gospa Evrazija, in vašega soproga in obema podeli stalno zdravje ter dolga leta življenja s predragocenim darom vztrajnosti v dobrem do konca. Tudi vi prosite zame in me imejte v globokem spoštovanju in hvaležnosti za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Lanzo, 8. maja 1873. Jutri se vrnem v Turin.

Gospa Evrazija je vztrajala pri svojem, tudi pisno, ker si je hotela priti na jasno v tej zamotani zadevi. Dne 25. maja je pisala mons. Gastaldiju:

Pokojni gospod don Begliati je nekaj dni pred svojo smrtjo in malo pred mojim odhodom v Rim povedal, da sta bila v predalu, kjer je moj ubogi brat Feliks hranil svoje vrednostne predmete, dva različna zavoja, od katerih je eden vseboval 15 napoleon-dorjev in drugi 25 z napisi ‚svetemu očetu‘ in ‚moj dar Piju Devetemu‘. To so izročili vaši ekscelenci in oporoko.

Ker želim, da bi osebno izpolnila želje dragega pokojnika kot dedinja njegovega imetja in njegovega verskega čustvovanja, ki sem ga z njim gojila do Svetega sedeža, prosim vašo ekscelenco, da mi po pošti čim prej pošljete oba zavoja, ker imam že določen sprejem pri svetem očetu.

Tri dni pozneje, 28. maja, je odgovoril teolog Chiuso.

Njegova velečastita ekscelenca monsinjor nadškof mi je naročil, da vam odgovorim na vaš dopis z dne 25. tekočega meseca in vam sporočim, da je bilo 25 napoleon-dorjev, ki jih je zapustil vaš odlični brat teolog Feliks Golzio za svetega očeta, poslanih na naslovnika po Unità Cattolica pod N. N. kot premet, da naj bi izterjevalec prosil za pravico nasledstva. Preostalih 15 je bilo z odštetjem 4,55 lir izročeni špediterju Piattiju. Zato je končna vsota 14 napoleon-dorjev in 15,50 lir v srebru, za kar vas prosim, da bi mi ob priložnosti poslali potrdilo.

V to pismo prilagam papir, v katerega so bili zaviti napoleon-dorji. Iz tega papirja je razvidno, da so ti napoleon-dorji verjetno denar, ki ga je nekdo zaupal v varstvo teologu Golziu, in je zato mogoče, da se bo kakega dne pojavil kdo, ki bi jih zahteval. Res pa je tudi, da na drugi strani papirja lahko beremo besede sveti oče.

Ko je polkovnik Monti natančno pregledal številke Unità Cattolica od dneva smrti svojega svaka, ni našel ničesar. Zato je 2. junija pisal mons. Fratejacciju, s katerim ga je vezalo tesno prijateljstvo in ki je že poznal vso zadevo:

Ker tako moja soproga kakor jaz želiva, da bi zvesto izpolnila poslednjo voljo mojega svaka teologa Golzia, sem natančno prelistal časopis Unità Cattolica od 27. preteklega marca, dne, ko smo izgubili našega svaka, vse do konca aprila, vendar nisem mogel najti poročila, da je kdo iz Turina podaril svetemu očetu 500 lir. K temu moramo

še dodati, da je imenovani svak zapustil 25 zlatih napoleonorjev, katerih vsak je po takratnem ocenjevanju veljal 23,50 lir ali bolje 23,53 lir. Če bi te napoleonorje zamenjali v bankovce, bi to zneslo 587,50 in ne samo 500 lir, razen če bi kdo 87,50 lir štel za stroške pošiljanja, kar bi bilo nekaj silno pretiranega. Če se monsijnor turinski nadškof ne bi tako nepremišljeno polastil dediščine, ki pripada moji ženi, če ne bi po svoji volji odločal o vrednostnih predmetih, ki jih je zapustil dragi pokojnik, bi si prihranil celo vrsto neprijetnih zadev in bi mogli Svetemu sedežu izročiti dar v izvirni valuti. To bi storila moja žena, kakor je bilo zaželeno, našli bi druge listine in tudi potrdilo o 15.000 lirah in še kaj. Toda kakor smo že rekli, je vse izginilo, izginila je tudi lastnoročno pisana oporoka. Če nam boste dovolili, vas bova v času rednih avdienc prišla pozdravit in se vam zahvaliva za dobrohotno zanimanje.

Potem ko je mons. Fratejacci »zmolil tri zdravamarije k presveti Devici Mariji in jo prosil za nasvet, kaj naj stori«, se je naslednjega dne odpravil k njegovi eminenци kardinalu Antonelliju in mu natančno predstavil dogodke z vprašanjem, »za kakšno stališče naj bi se odločili glede odličnega in svetega duhovnika don Boska, ne da bi šli pred sodišče z vsemi nevarnostmi krivičnega obsojanja s strani časopisja«. Ko se je vrnil domov, je pisal gospe Evraziji:

Njegova eminenca Antonelli je pozorno poslušal mojo predstavitev dogodkov in, presunjen od pravične zavzetosti za gospo Evrazijo in tudi za don Boska ter zlasti še za izpolnitev zadnje želje pokojnega duhovnika teologa don Feliksa Golzia, je dobrohotno odgovoril in povedal naslednje:

»Če mi gospa, o kateri mi govorite, želi po vašem posredovanju poslati kratko poročilo, iz katerega bo razvidno: 1. da je pokojnik dejansko želel, da bi bilo vsako leto izročeno don Bosku za odkup vojaških obveznikov klerikov 1.000 lir; 2. da so mape s temi listinami dejansko bile v sobi pokojnega teologa don Feliksa dragega spomina v trenutku njegove smrti; 3. da so sedaj mape z listinami in vsi drugi dokumenti pri nadškofu ali njegovem pooblaščenču; 4. da se imenovani nadškof po večkratnih prošnjah brani izročiti denar, listine in drugo gospe Evraziji, don Bosku ali komu drugemu pristojnemu za to zadevo, bom jaz z vso obzirnostjo to poročilo, ki mu bom dodal še posebno pismo, izročil uradniku Svetega sedeža v nunciatu v Turinu z naročilom, da se predstavi v mojem imenu nadškofu in ga prisili, da po uradni dolžnosti izroči vse imenovane predmete. Zdi se mi, da je to najkrajša in najbolj gotova pot pa tudi najbolj učinkovita in primerna, da dosežemo cilj.« »Rad bi,« mi je dejal njegova eminenca, »da bi ta oseba v pismu pokazala, da zelo ceni dostojanstvo nadškofa in zato ni hotela s stvarjo pred sodišče, vendar naj ne pove, da se temu dokončno odpoveduje, tako da bom jaz mogel v svojem pisanju bolj pritisniti prav na to točko in bomo tako dosegli, da se bo nadškof rade volje podvrgel svoji dolžnosti.«

Gospa je vse natančno opisala, mons. Fratejacci je poročilo izročil kardinalu in ta je zelo previdno uvedel postopek proti mons. Gastaldiju. Dne 25. oktobra 1873 je mons. Fratejacci pisal don Bosku:

Znani monsinjor, ki ga vi dobro poznate, je po dolgem molku točno odgovoril na pismo ‚affabre elaborata‘ (umetniško izdelano) njegove eminence o dejstvih in okoliščinah, ki so se zgodile pred smrtjo in po njej pokojnega teologa Golzia. Vztraja pa pri trditvi, da kljub vsemu prizadevanju ni mogel najti oporoke, iz katere bi se mogla pravno razbrati volja pokojnega. Zato je poskrbel, da so dediči dobili vsak svoj delež. Kar se tiče zavojev denarja, ki jih je omenila njegova eminenca v svojem pismu in za katere se je jasno vedelo, komu so namenjeni, je enega izročil gospe Evraziji, da ga je ona lahko izročila svetemu očetu, drugega pa je v manjših količinah, ne da bi navedel ime, poslal svetemu očetu po Unità Cattolica. Poleg tega je prelat izjavil, da je listine v mapah, ki so jih našli med pokojnikovo zapuščino, zvesto izročil eni izmed dedinj, ki naj deli z drugimi. In končno še, da je s svoje strani izpolnil vse obveznosti do vseh upravičenih, zato nima več kaj povedati niti kaj drugega storiti. To je v kratkem odgovor imenovanega prelata kardinalu Antonelliju. Tukaj vam ne smem zamolčati, da je po odgovoru ‚ad rem‘ (k stvari) sporočil kardinalu, da je gospa Evrazija ponovno zahtevala pojasnila in da je ta zadeva postala že mučna in da so o tem obvestili celo svetega očeta in njegovo eminenco. In to še ni vse. Preden je imenovani prelat sklenil svoje pismo, je povedal še naslednje: Znano mi je tudi, eminenca, da neki predstojnik nekega redovnega zavoda v Turinu meša štrene in spodbuja k nespoštljivemu odnosu do nadškofove avtoritete.

Lahko mi verjamete, predragi don Bosko, da te obtožbe imenovanega pisca niso naredile nobenega vtisa na kardinala, ker je bil o vsej zadevi točno poučen, in so postale predmet novih razmišljanj o neprevidnosti in napačnih korakih, ki spravljajo v dvom pravilno ravnanje človeka, ki bi moral bolje predstavljati visoki položaj, ki ga zaseda. Kardinalu je bilo zaradi razpleta cele zadeve zelo nevšečno. V svoji goreči želji je hotel pomagati gospe Evraziji in še toliko bolj Oratoriju sv. Frančiška Saleškega. Toda ko je nadškof odločno trdil, da oporoke ni, ‚actum est de Sejano‘ (končano je s Sejanom²²⁴), kot pravi kardinal, je izhodišče in opora za vse nadaljnje ukrepanje spodeneno in gospa Evrazija ne more ničesar doseči. Lahko bi sicer še uporabili prisego, čeprav gre tukaj za osebnost, ki bi morala po svojem položaju vedno govoriti resnico. Toda po zaupnem zavzemanju, kakor ga je opravil kardinal Antonelli, ni ostalo drugo kot verjeti, da oporoke zares ni bilo.

Kardinal mi je dejal, čeprav sem videl, da je v sebi drugačnega mnenja, da je treba odnehati in prenesti vse v najlepšem miru in se tudi v tem vdati v Božjo voljo, ki je vse to dopustila.

To je na kratko, predragi moj don Bosko, splošno poročilo o vsej zadevi, zaradi katere sem bil dvakrat pri kardinalu Antonelliju, poleg treh predhodnih pisem v Turin. Moja žalost zaradi neuspelega zavzemanja je zelo velika, vendar sem se potolažil zaradi ugodne ocene, ki jo je kardinal dal o don Bosku in o njegovi ustanovi.

²²⁴ Lucius Aelius Seianus, poveljnik pretorijancev, usmrčen leta 31 po Kr. (op. prev.).

*Lahko ste prepričani, da če bi bilo po kardinalovi želji, bi bili pokojnikovi denarji že dolgo v don Boskovih rokah v korist njegove ustanove. Lahko ste tudi prepričani, da ravnanje tega prelata nikomur ne ugaja in da bodo o njegovem delovanju ob pravem času izrekli svojo sodbo. Za zdaj se moramo vdati teži časov in okoliščin, v katere smo stisnjeni. Toda tukaj na zemlji ne traja nobena stvar večno, kajti vse je končno in stroge so kazni, ki se tičejo oblastiželjnosti in krivice. Naj vam bo za vodilo rek pesnika Vergila: *Durate et rebus vosmet servate secundis* (vztrajajte in se ohranjate za srečne čase).*

Medtem pa so začele krožiti govorice o tem odgovoru in gospe Monti so predložili, da bi prodala pravice svoje dediščine s tem, da bi oddala vse listine, ki jih je imela v posesti, in bi tako stvar nadaljevala svojo pot v časopisih.

Toda don Bosko jo je prosil, naj opusti vsak nadaljnji postopek, »ker je za vsako ceno hotel, da ne bi prizadevali nevšečnosti njegovemu cerkvenemu predstojniku«.

Gospa Monti je sklenila:

»Preveč sem spoštovala in visoko cenila njegovo duhovniško dostojanstvo, da ne bi ugodila njegovim željam. Samo Bog bo izrekel brezprizivno sodbo.«

Toda antiklerikalci niso držali zaprtih ust in nesramni časopis Pulce (bolha), ki je začel izhajati oktobra 1874, je v svoji izdaji 2. januarja 1875 privlekel na dan celo zadevo o dediščini teologa Golzia. Napisal jo je Dominik Pagani, o katerem je uredništvo pripisalo:

»Dragi gospod Pagani, velik mož ste, podatki so dragoceni. Še naprej pošiljajte grizljaje Bolhi, ki se vam za to zahvaljuje.«

Don Bosko je vedno skušal prekiniti hrušč časopisja v škodo nadškofa, tudi če ga je to stalo velike denarne žrtve.

9.4. VEDNO MIREN IN VSEM VSE

Tega leta je naš dragi oče imel še druge nevšečnosti, ki ga pa niso mogle spraviti iz ravnotežja, ga vznemiriti in mu vzeti običajne ljubeznivosti, kakor tudi ne prijateljskega odnosa do vseh okoli njega.

Zato je prav, da se pomudimo pri teh stvareh in skušamo, kolikor je mogoče, slediti časovno zaporedje. Pri tem bomo uporabili pisma, ki jih je imel navado pisati vsak dan, saj so poučna dokumentacija njegovega duha, ki ga v vsem vodi vera, upanje in ljubezen do Boga in do bližnjega.

Prosili so ga za nekaj predmetov za majhno loterijo. Pisal je gospodični Lovrencini Mazè de la Roche, Via Giulia 204, v Turinu.

Velespoštovana Lovrencina!

20. marca 1973

Župnik iz Garessia in teolog komendator Randone bi rada dobila nekaj dobitkov za

loterijo, ki jo pripravljata. Če bi jih kaj ostalo od naše prejšnje loterije, bi jih kupila. Stori, kakor najbolje znaš in moreš. Pozdravi mamico. Pogum! Bog naj vas vse blagoslovi. Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

Iz Milana mu je gospa Evgenija Radice Marietti Fossati poslala dar v zahvalo Mariji Pomočnici za ozdravitev hčerke. Hkrati mu je poročala o smrti svojega tasta. On ji je takole odgovoril:

Velezaslužna gospa! 4. marca 1875
Zahvaljujem se iz vsega srca vaši uglednosti in z vami vašemu gospodu soprogu za vsoto 200 frankov, ki ste jih poslali za okrasitev cerkve Marije Pomočnice kot zahvalo za ozdravitev vaše hčerke. Prepričan sem, da bo milost popolna. Vsekakor se vas bom vsak dan spominjal pri sveti maši, medtem ko bodo naši dečki skupaj z nami molili pri oltarju Marije Pomočnice.
Žal sem že od drugod zvedel za smrt vašega tasta in smo takoj opravili molitve za večni pokoj njegove duše. Menim, da nam ni treba imeti skrbi za njegovo večno zveličanje, kajti krščansko življenje, ki ga je vedno živel, nam to zagotavlja.
Zahvaljujem se vam za voščila in prosim Boga, da bi jih stokratno razlil na vas in na vso vašo družino.
Če boste imeli priložnost videti svojo svakinjo gospo Alojzijo, vas prosim, da jo pozdravite. Z globoko hvaležnostjo imam čast, da se smem imenovati vaše uglednosti najvdanejši služabnik. Duh. Janez Bosko

Ista gospa mu je poslala še drugi dar. On pa ji je zagotavljal, da če mu bo še nadalje pomagala s svojo krščansko ljubeznijo, bo prejela veliko milosti.

Veleugledna gospa!
Prejel sem 25 frankov, ki jih vaša uglednost dobrohotno daruje za cerkev Marije Pomočnice. Lepo se vam zahvaljujem in presveta Devica vam bo poplačala z denarjem, ki nikdar ne izgubi vrednosti.
Ne bom nehal moliti in tudi naši dečki bodo še naprej molili pri oltarju Marije Pomočnice, zlasti za vaše otroke, ki upam, da jih bo Bog ohranil v svoji milosti in naredil iz njih dobre kristjane tudi danes, v tem tako pokvarjenem svetu.
Vi nam še naprej pomagajte s svojo krščansko ljubeznijo, medtem ko bomo mi nadaljevali naše molitve in bo tudi Bog povečal svojo milost.
Gospod naj podeli vse najboljše vam in vaši družini. Molite zame, ki se imam v J. K. za vašega ponižnega služabnika. Duh. Janez Bosko
Turin, 14. aprila 1873

Malo pozneje mu je sporočila, da ji je zbolel eden izmed otrok, in on ji je zagotovil, da ji ga bo Gospod popolnoma ozdravil.

Velespoštovana gospa! 5. maja 1873
Takoj smo začeli opravljati tridnevnicu pri oltarju Marije Pomočnice za vašega otro-

ka in bomo molili še naprej. Upajmo, da nam bo Bog podaril zaželeno milost. Menim celo, da je milost v tem trenutku že popolnoma izpolnjena.

Odgovarjam z zamudo, ker sem bil odsoten. Moliti pa smo začeli takoj, ko smo dobili vaše sporočilo.

Bog naj blagoslovi vas, vašega moža in vso vašo družino. Molite tudi za mojo ubogo dušo, ki se imam za vašega ponižnega služabnika. Duh. Janez Bosko

Meseca junija ji je zbolela hčerka. Don Bosko je odločil, da naj opravljajo blagoslov in molijo zanjo.

Velezaslužna gospa Radice!

Turin, 5. junija 1873

Zelo mi je hudo, da je vaša hčerka bolna. Pa se ne vznemirjajte, samo zaupajte v priprošnjo Marije Pomočnice. Odločili smo se za devetdnevnic, ki jo bomo začeli danes zvečer pri oltarju Marije Pomočnice. Vsak večer bomo podelili blagoslov z Najsvetejšim in opravili posebne molitve. Bog naj blagoslovi vas in vso vašo družino. Molite tudi za mojo ubogo dušo in me imejte v J. K. za ponižnega služabnika.

duh. Janez Bosko

P. S.: Prosim vas, da izročite moje pozdrave gospe L. Vittadini, ko boste imeli priložnost.

Pobožna in goreča rimska gospa Matilda Sigismondi, žena Aleksandra, major-doma, upravitelja Plemenitih oblatk v Tor de' Specchi in tako v tesni zvezi z materjo Galeffi, njihovo predstojnico – katere gost je bil tri in pol mesece, ko je bil v Rimu leta 1874 –, je trpela od zasoplosti zaradi aritmije srca in se je zato priporočila don Boskovim molitvam. Don Bosko ji je priporočil, da naj vsak dan vse do velike noči zmoli tri očenaše in trikrat pozdravljena Kraljica, kot je imel navado svetovati. Gospa je ubogala in 13. aprila mu je pisala, da se počuti malo bolje, vendar se še ni znebila razbijanja srca, ki jo je mučilo ob vsakem najmanjšem naporu. Vendar ji je bilo bolje na praznik sv. Jožefa, kakor ji je don Bosko zagotovil. Prosil jo je:

Velecenjena gospa!

Turin, 16. aprila 1873

Nekatere milosti Bog podeli samo s pogojem nenehne molitve. Zdi se mi, da je to tak primer.

Zato bomo še naprej molili. Tudi vi nadaljujte svoje molitve, toda biti morajo polne vere. Tedaj bomo prejeli zaželeno milost.

Če ne bo slabega vremena, pojdite vsak dan peš na kratek sprehod. To bo zelo koristilo. Bodite tako dobri in sporočite materi predstojnici, da če ima še neuporabljene srečke loterije, naj mi jih pošlje, kajti žrebanje smo odložili za kak dan. Lepo jo pozdravite! Bog naj blagoslovi vas, vašega soproga in obema naj podeli vse dobro. Imejte me v J. K. za najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Mesec dni pozneje mu je gospa poslala dar zaradi postopnega izboljšanja in on ji je v zahvalnem pismu priporočil, da naj pomiri mater predstojnico Plemenitih oblatk, kajti njihove hiše ne bo doletela usoda mnogih drugih redovnih hiš, ki so jih po vrsti razlaševali.

Velezaslužna gospa!

Turin, 22. 5. 1873

Prejel sem vaše pismo in 50 frankov, ki jih darujete za uboge dečke. Iz srca se vam zahvaljujem. Zelo me veseli, da se je vaše zdravje izboljšalo. Pogum, vera in molitev! Tudi mi bomo še naprej molili.

Če vam ni preveč neprijetno, povejte materi predstojnici, da naj bo vesela, da naj se ničesar ne boji. Hudič bi vam rad dal brco, toda mati Božja Marija ga bo z udarcem svoje železne palice uničila. Mi tukaj molimo zanjo.

Prisrčne pozdrave gospodu soprogu. Bog naj vaju oba blagoslovi in vaju ohrani z zdravju in svoji milosti. Molite tudi za mojo ubogo dušo in me polnega hvaležnosti imejte za vaše uglednosti ponižnega služabnika. Duh. Janez Bosko

Vedno je bil v zelo prisrčnih odnosih z mons. De Gaudencijem, škofom v Vigevanu, ki mu je poročal o svojih težavah. Točno mu je poročal tudi o njegovem nečaku, gojencu v Lanzu.

Velečastiti in predragi monsinjor!

Zelo sem si želel spremljati p. Belasia v Vigevano, toda neka nujna zadeva me je poklicala v Ligurijo. Niti na poti nazaj se nisem mogel ustaviti. Vendar bi mi bilo ljubo, če bi mogel z vami govoriti o več zadevah. Upam, da bom kak dan le zmoget, ,si Dominus dederit' (če bo Gospod dal).

Odgovor z ministrstva kaže, koliko so vredne človeške obljube.

Sem v Lanzu. Videl sem vašega načaka in z njim govoril. Zdravje mu odlično služi. Predstojniki si prizadevajo dobiti iz njega tisto, kar želite vi – dobrega kristjana. Pošljite mu poseben blagoslov.

Zelo potrebujem vaših molitev in v globokem spoštovanju se imam za vaše velečastite ekscelence najvdanejšega služabnika in prijatelja.

9. 5. 73

duh. Janez Bosko

Tiste dni se je moral zaradi pomembnih opravkov odpraviti v Ligurijo. Uporabil je priložnost, da je obiskal več domov. Ko se je vrnil v Turin, je dobil tri nove avtoritativne ukaze svojega nadškofa, on pa se je odpravil, kakor so rekli, za tri dni v Borgo San Martino na duhovni oddih in se vrnil v oratorij za začetek devetdnevnic k Mariji Pomočnici, katere spored so podali v obliki okrožnice.²²⁵

Ta slovesnost je bila zanj izredna priložnost, da je izkazal hvaležnost svojim dobrotnikom. Grofici Uguccioni je pisal:

Draga moja mama!

Ne vem, ali bomo letos imeli srečo, da bo med nami naša dobra mama. Za vsak primer sem v tej devetdnevnic določil dneve, ko bomo molili za vas, za gospoda Tomaža in za vso vašo družino, zlasti še za bolnico. Zvedel sem, da se ji stanje izboljšuje, in se za to zahvaljujem Bogu. Prosim vas, da bi mi v primeru vašega obiska to sporočili v

²²⁵ Prim. Dodatek št. 1.

nekaj vrsticah. Cela naša družina – 6.600 fantov – vam želi veliko nebeških blagoslovov in jaz, ki se čutim najbolj dolžnega, vam iz vsega srca izrekam blagoslov, medtem ko priporočam svojo ubogo dušo vašim molitvam. V globoki hvaležnosti vaše uglednosti najvdanejši služabnik duh. Janez Bosko.

Turin, 18. 5. 1873

Navadno je tiste dni povabil k mizi razne plemenite družine in jim ponudil v pokušnjo prve jagode, ki so prihajale iz Borga San Martino. Grofu komendatorju Frančišku Viancinu di Viancino je poslal naslednje povabilo:

Predragi gospod grof!

Jutri bodo nekateri vaši znanci prišli v oratorij jest jagode iz San Martina. Družina Fassati, priorka grofica Callori, grof Corsi, baron Blanko bi sedeli pri isti mizi. Vsi želimo, da bi prišla tudi vaša predraga uglednost s svojo gospo soprogo. Kaj pravite, gospod grof? Začelo bi se ob pol petih. Nikakršnega strahu niti zaradi kraja niti zaradi oseb!

Upam, da boste v čast Mariji Pomočnici prenesli to motnjo. Prosim Boga, da bi vam v svoji dobroti naklonil vse dobro, medtem ko imam čast, da se imenujem v hvaležnosti za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Oratorij, 21. maja 1873

Dne 24. maja je zbral pri mizi druge dobrotnike z namenom, da bi jim pokazal svojo hvaležnost in ohranil v njih živ plamen dobrodelnosti.

Slovesnost praznika je bila prav častna.

P. Sekund Franco je sprejel povabilo, da je pridigal devetdnevnicu v obliki duhovnih vaj, kakor ob misijonih, da bi tako dosegli, kot je pisala Unità Cattolica, čim večji duhovni napredek.

Dne 24. maja so izvedli veličastno mašo z velikim orkestrom maestra De Vecchija in zvečer po večernicah so izvajali antifono Sancta Maria don Janeza Cagliariera s tremi različnimi zbori kot Tu es Petrus, ki so ga izvedli v Rimu leta 1867.

V nedeljo 25. maja so ponovili vse slovesne obrede, ker so obhajali obletnico smrti sv. Gregorja Velikega. Opravili so tudi slovesno tridnevnicu kot pripravo na romanje v Oropo, ki se ga je udeležilo osem tisoč ljudi.

Da bi praznik bolj popestrili, so od 23. do 25. maja v prostih urah, ko ni bilo v cerkvi svetih obredov, pripravili na oratorijskem dvorišču glasbene koncerte, gledališke predstave in sejem drobnarij v korist cerkve in zavoda.

Dne 24. maja se zgodilo nekaj posebnega, o čemer je don Bosko pisal tudi v Katoliškem branju²²⁶ v njemu značilnem slogu, se pravi izključno v čast Marije Pomočnice, medtem ko je samega sebe postavil popolnoma v senco:

Dne 24. maja leta 1873, na dan praznika Marije Pomočnice, se je neki mlad častnik predstavil ravnatelju oratorija in mu z obupanim obrazom, ki ga je popačila bolečina, in z besedami, ki jih je prekinjal jok, pripovedoval, da je doma v

²²⁶ Prim. Maria Ausiliatrice col racconto di alcune grazie, str. 167.

zadnjih vzdihljajih njegova žena, ki je že dolga leta bolna. Prosil in moledoval je, da bi storil, kar ve in zmore za njegovo bolno ženo.

Ravnatelj mu je izrazil svoje sožalje, in ker je videl v njem najboljše razpoloženje, ga je povabil, da bi pokleknil in bi skupaj zmolila nekaj molitev v čast Mariji Pomočnici za umirajočo. Nato ga je odslovil.

Ni pretekla niti ena ura in častnik se je vrnil s hitrimi koraki ves žareč v obraz. Rekli so mu, da je ravnatelj v tistem trenutku v družbi hišnih dobrotnikov, ki so se zbrali ob svečanem prazniku, in da zato ne more govoriti z njim.

»Povejte mu moje ime, je odvrnil častnik, in recite mu, da mu moram nujno povedati samo eno besedo.«

Ko je ravnatelj zvedel, da ga nekdo tako nujno išče, se je odpravil k častniku. Ko ga je ta zagledal, je žareč od veselja vzkliknil:

»Ko sem odšel od tu, sem tekel domov. Toda glej, čudež! Ženi, ki sem jo pustil umirajočo v postelji, so v trenutku popustile vse bolečine in se ji vrnila moč, prosila je za obleko, in ko sem se vrnil, sem jo našel sicer slabotno, vendar popolnoma zdravo.«

Ko je tako navdušeno pripovedoval svoje globoko občutje, je potegnil iz žepa bogato zlato zapestnico in izjavil: »To je moj poročni dar ženi. Oba jo darujeva iz vsega srca Mariji Pomočnici, ki ji pripisujeva to ozdravljenje.«

Ravnatelj se je nekaj minut pozneje vrnil k zbranim v sobani in jim pokazal zapestnico, rekoč: »Glejte znamenje hvaležnosti za milost, ki jo je nekdo prav na dan, ko obhajamo praznik Marije Pomočnice, prejel na njeno priprošnjo.«

Ta dan mu je Gospod začel dajati posebna razsvetljenja v korist Cerkve in narodov, ki so se ponovila 24. junija. Kakor lahko razberemo iz naslova »24. maj – 24. junij 1873« in iz pisma, ki ga je poslal avstrijskemu cesarju.²²⁷

Toda denarni položaj je ostal še naprej zelo težek.

»Naši finančni viri,« je pisal materi Galeffi, predstojnici Plemenitih oblatk v Torre de' Specchi, »so še vedno popolnoma izčrpani.« Hkrati pa ji je poročal o dveh duhovnikih iz Genove: o enem z velikodušnim srcem, ki je salezijanski družbi zapustil svojo dediščino, in o drugem muhastem, pravem »vulkanu«, ki je vse pokvaril.

Velečastita mati!

Turin, 2. junija 1873

Po pošti sem prejel 600 frankov. Prišli so v najbolj pravem trenutku, ker smo do konca izčrpali naše uboge finance. Vse naj bo v večjo Božjo slavo in v telesno korist naših fantov in seveda v moralno korist oblatk v Torre de' Specchi.

Kar se tiče pisem Ricchinija iz Genove, sem takoj odposlal zadevni dopis. Ta je pismo že pokazal nekemu našemu duhovniku, ki pa ni bil uveden v zadevo in je takoj zavrnil ime pisca, kar pa ni imelo nikakršnih posledic. Treba je razlikovati dva Ricchinija. Prvi je Angel odličnega vedenja, drugi je Pavel vulkanska glava. Vmešal sem se v to

²²⁷ Prim. Prvi del, 5) Poseben dar, 13.

zadevo v času, ko sem bil v Rimu in sem menil, da je vse urejeno. Toda prenačljeno Pavlovo pismo in gospa Roza Gattorno, ki ni odgovorila, sta vse zmešala. Sedaj je vse na sodišču z vsem pohujšanjem, ki sem ga hotel preprečiti.

Vi se za nobeno ceno ne mešajte v to zadevo niti ne odgovarjajte nikomur. Vendar ne bi bilo nespametno, da bi pisma, ki bi jih prejeli v tej zadevi, najprej prebrali, potem za sežgali, kajti kot predstojnici redovne družbe je koristno, če ve, kaj govorijo ljudje in kakšne načrte pripravljajo.

Vse najboljše vam, gospa mati, vsej vaši družini in gospe Beppini. Medtem ko se priporočam v molitev vam vsem, se imam v J. K. za ponižnega in najvdanejšega služabnika. duh. Janez Bosko

Beppina je bila nečakinja svetega očeta in je stanovala na griču plemenitih oblatk. Tega leta 4. junija so ona, markiza Villarios in mati Galeffi poslale brzojavno položnico v pomoč ustanovi. Ko se ji je don Bosko zahvaljeval – medtem ko je menil, da je take pošiljke bolje odpravljati v priporočenih pismih –, ji je svetoval, naj si ona in vse njene hčerke obesijo okoli vratu svetinjico Marije Pomočnice in vsak dan zmolijo eno pozdravljena Kraljica. Zagotovil ji je, da nobena ne bo zbolela za kolero, ki je začela tiste dni razsajati v tistih krajih. Obenem jo je miril, da naj si s prihodnostjo svoje ustanove ne beli glave, ker je ne bodo zasedli.

Velezaslužna gospa predstojnica!

Turin, 29. 6. 1873

Ne vem, ali je gospa Amalija Graziani v Rimu ali ne. Vi to gotovo veste. Če je ni v Rimu, pošljite to pismo na njen naslov.

Časopisi poročajo o primerih kolere, ki se je pojavila v Rimu. Prav nič se ne vznemirjajte. Obesite okoli vratu svojim hčeram svetinjico Marije Pomočnice in uvedite molitev enkrat pozdravljena Kraljica vsak dan, dokler nevarnost ne bo izginila. Zagotovite svojim hčerkam, da ne bo nobena zbolela, če bodo le zaupale v Marijo.

Prejel sem vašo, Beppinino in markize Villarios pošiljko. Sprejeli smo jo s ploskanjem in ob zvokih godbe in se vam vsem zahvaljujem za tako ljubeznivost.

Ko nam boste pošiljali denar, se mi zdi bolj primerno, da to storite v priporočenem pismu. V tem vam bo mogel svetovati g. Sigismondi, ki se zelo dobro spozna na poštno zadevo. Tako nihče ne bo vedel za naše zadeve.

Upam, da je v Torre de' Specchi vse mirno. Če bi se zgodilo kaj neprijetnega, se ne vznemirjajte, ker ni nič drugega kot hudičeva brca, ki ne bo naredila nikakršne škode.

Ko mi boste pisali, mi, prosim, sporočite novice o markizi Villarios, Rozi Mercurelli, o gospe Mariji Zaverii in o vsej vaši hiši. Bog naj vas vse blagoslovi in molite zame, ki se imam v globoki hvaležnosti za ponižnega služabnika.

duh. Janez Bosko

P. S.: Rečeno mi je bilo, da hoče gospa Beppina za vsako ceno postati sveta. Je to res?

Na predvečer praznika sv. Janeza je izvedel, da je zbolela grofica Callori. Tako ji je poslal podobico Deteta Jezusa z zagotovilom, da bodo naslednjega dne vsi gojenci opravili sveto obhajilo za njeno zdravje in da jo bo obiskal.

Draga moja mama!

Turin, 23. junija 1873

Don Durando mi je sporočil, da je moja dobra mama bolna. Zelo mi je hudo. Pošiljam vam Dete Jezusa, da vam prinese blagoslov in vam pove, da bodo jutri vsi naši dečki za vas opravili sveto obhajilo.

Če boste v sredo popoldne doma, vas bom obiskal. Če boste pa morali odpotovati, vas prosim, da mi z besedico sporočite, in bom prišel jutri za kako uro.

Bog naj vas blagoslovi, draga moja mama, in z vami vso vašo družino. Imejte me v moji hvaležnosti do vaše uglednosti za ponižnega porednega sina.

duh. Janez Bosko

Niso nam ohranjeni posebni spomini na praznik sv. Janeza, razen nekaj govorov, ki so mu jih prebrali in izročili. Eden izmed fantov prazničnega oratorija je napisal takole:

*Čuj, dobri oče, tudi jaz sem se
danes naučil lep govor,
in da bi ti ga povedal,
sem tekel kakor veter,
toda usoda mi ni bila naklonjena.
Ko sem prisopihal, sem vse pozabil.
Zapomnil sem si samo: Rad te imam!*

Ohranila se nam je tudi himna za njegov god, vendar brez letnice izvedbe. Podajamo jo v dodatku. Prepričani smo, da je iz leta 1873.²²⁸

Ni nam ohranjen niti namig o napovedi iz prejšnjega leta glede dogajanja v Cerkvi: »V tem letu (1872–73) bomo doživeli eno solzo in en nasmeh.« Vendar lahko sklepamo na zaprtje redovnih hiš v Rimski pokrajini v moči kraljevskega pooblastila, ki ga je kralj podpisal 19. junija 1873 v Turinu, in na upanje za dober uspeh razgovorov za škofovske oskrbnine oziroma na uslišanje molitev vernikov za ozdravljenje svetega očeta. Tudi neka pesem, ki jo je ne vem katerega leta spenil don Lemoyne, se končuje takole:

*Nekega dne si nam rekel, da nam Gospod pripravlja
grenko solzo in ljubezniv nasmeh.
Tvoj žalostni jok je pretresel moje srce,
toda kdaj je nastopil dan radosti in veselja?
Godovni dan mojega dragega očeta
naj bo dan radosti, ki ga je obljubil Gospod,
žalostni dan pa odvrni od nas, o dobri Jezus.*

Ker so bile znane stiske, v katerih je bil, je p. Oreglia Družbe Jezusove s potrebnim dovoljenjem predstojnikov in da bi mu pokazal svojo dobro voljo, da bi mu pomagal, kolikor mu je bilo mogoče, poslal volilo grofa Cezarja Arnauda di S.

²²⁸ Glej Dodatek št. 2.

Salvatore in grofice njegove matere v skupni vrednosti 900 lir z obveznostjo, da bi opravili 400 maš.

Nemalo sitnosti mu je povzročila tudi šolska oblast zaradi nakupa stavbe za zavod v Borgu S. Martino.

Dne 3. junija 1873 je pisal grofu Avgustu Gazelliju:

Predragi gospod grof!

Pošiljam vam promemorijo o napaki, do katere je dejansko prišlo ob nakupu palače gospoda markiza Scarampija v Borgu S. Martino.

V pogodbi se govori o nakupu v celoti in deloma. V dogovorih pred, med in po podpisu pogodbe se je vedno govorilo, da so oboki iz opeke in ne iz zemlje. Kot z zмотo ni mogoče plačati dolga, tudi zмотa ne postane resnica. Brez krivde in brez vednosti obeh strani je bilo prodano in kupljeno neobstoječe blago. Zato iz neresničnega dejstva ne more priti jasna obveznost, kot bi bilo, če bi morali plačati oboke, ki jih ni.

Nimam namena, da bi se za to tožaril; prodajalec je pripravljen sprejeti sodbo grofa Gazzelija, ki bi jo izrekla vaša uglednost in markiz ali bolje vitez Klemen di Villanova, in jaz sprejemam to rzsodbo ne glede na to, kako se bo glasila. Upam, da bo tako storila tudi druga stran, ker smo se o vsej zadevi tako domenili.

Naj še omenim, da je ta pogodba dajala prednost prodajalcu, na drugi strani pa je ustanova, ki živi od javne dobrodelnosti, zato upam, da bo naletela na razumevanje prodajalca.

Vi pa sprejmite to ustanovo med dobrodelna dela, ki jih opravljate, in jaz bom prosil Boga, da vam pripravi zaslužen plačilo v domovini z blaženimi, v nebesih. Se razume, da bo z vami tudi grofica vaša žena.

Priporočam vam, da bi izbrali najugodnejši čas za pogovor z zgoraj omenjenim vitevom Klemnom, in če lahko jaz kaj storim, mi recite samo besedico.

Medtem ko se priporočam dobroti vaših svetih molitev, se izpovedujem poln hvaležnosti za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

3. junij 1873

P. S.: Prilagam dvoje dopisov o prevozu pohištva palače. Neprijetnost se je zgodila, ker je inventar opravil prodajalec sam po prodaji. Opremo so pripeljali, ne da bi bil kupec navzoč. Tako popis inventarja kakor prevoz bi se morala opraviti ob navzočnosti obeh strani pogodbe.

Tudi to prepuščamo dobri presoji gospoda viteza Klemna di Villanova.

Grof mu je vrnil poročilo in ga obvestil, da je markiz Villanova pripravljen na podaritev, potem ko bi plačal vse obroke, in edinole iz dobrohotnosti, nikakor pa ne kot odškodnino, in dodal, da bi bil dogovor o povračilu škode zaradi zloma obokov in izgradnje novih preprosto nemogoč.

Da bi uredili težave s šolsko oblastjo, je don Bosko govoril s šolskim nadzornikom Rhojem, svojim prijateljem, ki mu je zagotovil, da on ne povzroča nikakršne težave. Don Bosko je to sporočil ravnatelju.

Predragi don Bonetti!

Govoril sem s šolskim nadzornikom Alessandrie Rhojem in razšla sva se kot dobra prijatelja. Da ne bo prerekanja, sem sprejel opozorilo, da se ne potrdi Albanova prošnja. Izročil mi je tozadevne listine. Bomo videli, kako je mogoče stvar rešiti.

Zagotovil mi je, da dokler bo on na tem mestu, ne bomo imeli težav. Omenil mi je možnost obiska, da bi ugotovili, ali mogoče postelje niso preveč blizu druga drugi. To mi je povedal zaupno, čeprav šolski svet še ni izrekel nobene sodbe. Rekel mi je, da so priredili inšpekcijo v občinskem zavodu v Acquiju zaradi nemoralnosti med gojenci in svetoval: uredi, da se gojenci s svoje postelje ne bodo mogli z rokami dotikati drugih.

Dodal je še, kako se srečuje z ljudmi brez verskih načel, in da bi bili nekateri zelo zadovoljni, če bi ga mogli spraviti v težave.

O drugem se bova dogovorila ustno.

Upam, da si izpolnil vsa priporočila, ki sem jih skupno podal, zlasti popolno prepustitev discipline prefektu.

*Bog naj nas vse blagoslovi in imej me za najvdanejšega v J. K. Duh. Janez Bosko
Alessandria, 19. 6 1873*

Župan Zavattaro mu je sporočil, da namerava markiz Fernand Scarampi di Villanova prodati drevored, ki od zavoda vodi k železniški postaji. Po don Bonetti-ju je sporočil, da če ga hoče kupiti občina, naj to stori.

Še vedno je bil v hudih denarnih stiskah in pred velikimi izdatki.

Dne 15. julija je Karlu Buzzettiju izročil 84.000 lir za izdatke za novo hišo za laboratorij vzdolž Vie Cottolengo, za podaljšanje kora in izgradnjo zakristije cerkve Marije Pomočnice, za obzidje oratorija sv. Alojzija in za drugo obzidje vrta za oratorijem sv. Frančiška Saleškega; in čim prej naj bi plačal drugih 15.000 za nakup hiše Coriasco. Nujno je moral na vsak način iskati denarno pomoč.

Občinski tajnik vitez Karel Fava ga je prosil, da bi sv. očetu poslal ponižno prošnjo za poseben blagoslov. Dne 1. julija je vložil prošnjo kardinalu Antonelliju. Ker je dobil hiter odgovor, da je »njegova svetost zaradi prosilčeve vere« podelila »njemu in zlasti še soprogi Annetti apostolski blagoslov«, je 16. julija to sporočil vitez:

Velecenjeni gospod vitez!

Hitim, da vam pošljem pismo, ki sem ga v tem trenutku prejel iz Rima. Zelo mi je drago, da je kardinal Antonelli tako naglo rešil prošnjo.

Bog naj podeli vse najboljše vam in vaši gospe soprogi in vaju napolni z vsemi nebeškimi blagoslovi. Imejte me, globoko hvaležnega vaši velecenjeni uglednosti, za ponižnega služabnika. Duh. Janez Bosko

Turin, 16. julija 1873

Avguštin Anzini, gojenec oratorija, se je tiste dni mudil v zavodu v Lanzu. Želel je vstopiti v salezijansko družbo, vendar je bil v dvomih zaradi svojega slabotnega zdravja, kar je tudi omenil don Bosku. Dobil je naslednji odgovor:

Predragi Anzini!

Bodi miren. Ko se bova osebno pogovorila, bova stvari uredila tako, da bo dobro za ta in oni svet. Veselje, molitev, sveto obhajilo naj bodo naša opora.

Bog naj te blagoslovi in moli zame, ki sem tvoj v J. K. najvdanejši prijatelj.

Turin, 20. 7. 1873

duh. Janez Bosko

Lovrencini Mazè de la Roche, ki ga je vpraševala, kje bi lahko preživela kak miren dan počitka, je svetoval, naj gre v Alassio v hotel London. Pisal ji je:

Gospa Lovrencina!

Hotel sem te poslati v nebesa, pa si se znašla v vicah. To je bilo potrebno, da te prepričamo, da ne išči nesmiselno vrtnic tukaj na zemlji. Veliko jih je, toda s takimi trni, da je bolje, da jih ne najdemo. Toda Bog bo poplačal vse s čistim zlatom.

Tudi sedaj še ne morem iti v Alassio, ker me bolezen iz prejšnjega leta ne pusti pri miru ne podnevi ne ponoči. Vse bo minilo. Če hočeš napisati pismo, bi bile prav. ... Videl sem mamico, ki je bila kljub njenim običajnim težavam dobro razpoložena. Pri meni je bila grofica Corsi, mi veliko govorila o tebi in mi naročila pozdrave zate. Sedaj je na deželi v Torre di Bairo.

Pojdi in obišči don Cerrutija in mu reci, da bom vsaj pred koncem šolskega leta prišel k njemu na obisk. Če potrebuješ denar, ga prosi pri njem, saj ga ima. Občinska uprava mu je dala veliko vsoto.

Pozdravi gospo, ki ti jo je Bog dal za angela varuha. Bog naj vaju obe blagoslovi. Moli zame, ki sem v J. K. ponižni služabnik. Duh. Janez Bosko

Turin, 22. 7. 73

Don Cerrutiju je občinska uprava plačala dolg, ki je že zdavnaj zapadel.

Kar je nakazano s pikami, je bilo nečtljivo. Kakor nam je povedala sama gospodična, ki nam je izročila pismo, je bil napisan neki poseben namig, ki ni bil preveč v čast mons. Gastaldiju, njenemu stricu. Verjetno je šlo za besede, ki jih je izrekel na njegov račun.

Ker se je neka družina znašla v veliki stiski, je don Bosko dovolil nekemu gojencu oratorija, da se je zatekel naravnost k svetemu očetu, ki je naročil kardinalu Berardiju, da naj se s primerom točno seznanj, in mu potem poslal dvesto lir.

Don Bosko je poslal poročilo časopisu Unità Cattolica, ki ga je objavila dne 26. julija.

NOV IN LJUBEZNIV DOKAZ KRŠČANSKE LJUBEZNI NAŠEGA SVETEGA OČETA PIJA IX.

Zdi se nemogoče, da bi se en človek mogel zanimati za toliko stvari in toliko dežel ter toliko različnih razmer ljudi. Vsakodnevni dogodki so priča tega in eden izmed teh to potrjuje. Med dečki, zbranimi v domu, imenovanem Oratorij sv. Frančiška Saleškega, je gojenec (Jožef Avalle), ki je gnan od revščine, v kateri je njegova družina, pisal svetemu očetu in mu predstavil svoj položaj. Povedal je, kako on sicer živi zelo lepo, ker je v zavodu, kjer ni le velikodušno preskrbljen z vsem potrebnim, temveč ima tudi

odlično vzgojo in dobro šolo. Vendar pravi, da ga zelo žalosti položaj njegovih staršev in njegovega devetletnega brata, ki živi v čisto drugačnih življenjskih razmerah kot on, pač zato, ker vsi skupaj nimajo najpotrebnejšega.

Pismo je kot poštna pošiljka prišlo naravnost v roke svetemu očetu, ki ga je to preprosto pisanje globoko presunilo. Toda velikodušnost je bila povezana s previdnostjo, zato je sveti oče naročil kardinalu Berardiju, naj se prepriča, ali je res vse tako. Izkazalo se je, da je vse res, in dobri papež je takoj poslal 200 lir v pomoč. S tem denarjem so mogli končno urediti vzgojo dečka, ki so ga sprejeli v čudovito ustanovo Cottolengo. Tako ima Turin eno družino več, ki povečuje neizčrpno dobroto Pija IX., ki nam kaže, kako uporablja novič svetega Petra in daje vsem ljudem na zemlji zgled, kako je mogoče koristno uporabiti denar, zlasti v pomoč najbolj nesrečnim.

Naslednji dan so teologu Jakobu Margottiju predstavili veličasten album z napisom v zlatih črkah »Teologu Jakobu Margottiju ob 25-letnici njegove obrambe Božje zadeve s časnikarstvom« in z mnogimi podpisi uglednih in velezaslužnih italijanskih in inozemskih osebnosti, ki enoglasno spodbujajo, naj po petindvajsetih letih časopisnega boja nadaljuje pogumno začeto pot. Teolog je odprl album in bil ves presenečen, ko je na prvem listu prebral besede svetega očeta: Povedal je besede, ki niso bile vsem všeč, toda resnične. Ne zato, da bi pripovedoval bajke, temveč za potrditev resnice. Mnoge je poučil poti pravičnosti. Bog naj ga blagoslovi in varuje. Papež PIJ IX.²²⁹

Zatem je prišel latinski epigraf kardinala Berardija ter najprisrčnejše in navdušene čestitke nadškofov in škofov, Mavra Riccija, patra Secchija, Reggia d'On-des, Galluccija Tacconeja in patra Piccirilla, ravnatelja Civiltà Cattolica, markiza Di Baviera, urednika Osservatore Romano ter mnogih drugih uglednih osebnosti in uspešnih časnikarjev. Tudi don Bosko se je udeležil počastitve z naslednjimi besedami.

Častno priznanje

Zaradi prijateljstva, ki me že več desetletij veže na teologa Jakoba Margottija, v počastitev katoliških načel, ki jih neustrašeno brani, v povezavi z mnogimi pobožnimi, učenimi in slavnimi osebnostmi, ki mu priznavajo čast, v znamenje ponižne, pa globoke in neuničljive hvaležnosti za blagodat meni in hišam Božje previdnosti, ki hranijo toliko tam zbranih dečkov, želim slavnemu in močnemu Margottiju dolga leta življenja v tem času in neskončno plačilo v blaženi večnosti.

duh. Janez Bosko

Dne 26. julija je monsinjor poslal zadnje opombe k zadnjemu primerku konstitucij, ki so jih predložili svetemu očetu meseca marca, medtem ko turinski nadškof ni nehal metati polen pod nogo. Don Bosko se je sredi toliko opravkov spet

²²⁹ Locutus est non placentia, sed vera, non ad fabulas exponendas, sed ad veritatem confirmandam, et erudit multos in semitis iustitiae. Deus benedicat illum et protegat. PIUS PP. IX.

čutil nekoliko slabotnega zdravja. Na srečo so se malo pozneje začele duhovne vaje v San Ignaziu in od tam je poslal nekaj novic.

Predragi don Rua!

1. Na osnovi nekaterih resnih razlogov don Cerrutija sem določil, da naj se izpiti začnejo nekaj dni prej in bi se šola končala 28. tekočega meseca.

2. V Lanzu bi bilo 4. septembra. Našega bi pripravili 5. Tako bi upoštevali ponovne prošnje učiteljev. Pomislite in mi sporočite.

3. Dopolni naslov don Alojzija Guanella, župnika v ...²³⁰.

4. Nekateri so omenili, da bi naše izpite opravljali v Valsaliceju. Govorite z don Dalmazzom in ugotovite, ali je to mogoče in primerno.

5. Moje zdravje se je malo izboljšalo. Nizka vročina se namesto opoldne pojavlja zvečer, vendar bolj nežno in z manjšim glavobolom. Bomo videli. Tudi tukaj je vroče, vendar ne tako kot v Turinu.

6. Pismo za župnika vsakega našega gojenca in pismo kot spomin fantom. Preberite in popravite. Zadnje naj bo tiskano na dvojnem listu na eni strani, na drugi strani naj bodo spomini, na tretji pa citati iz Svetega pisma v latinščini s prevodom v italijanščino.

Našim fantom v oratoriju

Imej nagovor našim dragim fantom za lahko noč. Reci jim, da naj bodo dobre volje in pridni. Od tukaj priporočam vse Gospodu in prosim zanje tri S, vendar z veliko začetnico. V nedeljo bom za vas vse, dragi sinovi, v tem svetišču daroval sveto mašo in vi darujte zame sveto obhajilo. Jaz molim tudi za tiste, ki so šli na izpite.

Tistim, ki se še niso odločili za počitnice, povej, da naj me, če je mogoče, počakajo do 14. tega meseca. Sicer naj se dogovorijo s teboj ali pridejo na duhovne vaje v Lanzo, kjer bomo vsi dobre volje.

Na teh duhovnih vajah bo 110 gospodov, ki so zares vsi zgledni možje. Ne pustijo me pri miru niti trenutek in hočejo kar naprej govoriti z menoj.

Bog naj vas ohrani zdrave in v svoji milosti in bodite srečni. Amen.

Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

Potem mu je ponovno pisal.

Predragi don Rua!

1. Kar se tiče izpitov, naredite, kakor se vam zdi najbolj primerno. Mogoče bi jih nastavili na 28. tega meseca?

2. Don Gras naj gre v Valsalice, vendar govorite z don Dalmazzom.

3. Pri vas je vročina, tukaj pa mraz.

4. Nič nisem mogel zvedeti o življenjepisu Peyrona. Vročina ga je zadušila v dimniku.

5. Pošiljam ti nekaj pisem, da jih odpošlješ.

6. Zdravje se mi je očitno izboljšalo. Toda včeraj sem imel še nekaj vročine, ki je trajala nekako štiri ure, brez posledic, razen malo utrujenosti.

Sicer pa je to izreden tečaj duhovnih vaj in vse najlepše napreduje.

²³⁰ Božji služabnik don Alojzij Guanella že nekaj let misli, da bi postal redovnik in salezijanec.

„In omnibus caritas“ (v vsem ljubezen). Stori, da bodo vsi, s katerimi govoriš, postali tvoji prijatelji.

Vse najboljše tebi, don Proveri in vsej družini. Imej me za najvdanejšega v J. K.

San Ignazio, 10. 8. 1873

duh. J. Bosko

Sporoči materi Galeffi, da smo prejeli 800 frankov. Dodaj, da je advokat Bertarelli v Palombari, če ga ni v Rimu.

Sklep šolskega leta so zaradi pomanjkanja sredstev opravili predčasno in razdelitev nagrad so opravili 22. avgusta²³¹, gojenci so dobili natisnjene spomine za počitnice²³² s pripombo, da naj se vrnejo 15. oktobra.

Tistega dne je don Bosko pisal grofici Ubaldi Capei Borromeo, Villa Angela, Monza, ki ga je obvestila o nerodni zadevi nekega dobrega redovnika v zavodu barnabitov v tistem mestu.

Veleugledna gospa!

Misli, ki jih vaša uglednost izraža o dobrem očetu Ceresi, so tudi moje. Že štiri mesece prosimo zjutraj in zvečer pri molitvah, da bi se stvar dobro iztekla, in upajmo na najboljše. Dne 24. in 25. tega meseca bomo podvojili naše molitve in potem bomo vse položili v Božje roke.

Vedno bom molil za vas, gospa grofica, za vašega sina in za vso vašo družino. Hkrati pa priporočam v vaše molitve svoje uboge dečke (7.000). Preživljamo zelo težka leta, tako zaradi javne morale kakor zaradi pomanjkanja sredstev za dobrodelne ustanove. Če vas bo kako dobro naključje pripeljalo v to mesto, vas prosim, da bi nas počastili s svojim obiskom. Rad bi vam razkazal to našo hišo in novo cerkev Marije Pomočnice, za katero vem, da jo vi zelo častite.

Bog naj vas blagoslovi in me imejte za vašega vdanega in ponižnega služabnika.

Turin, 22. 8. 1873

duh. Janez Bosko

Ponovna spodbuda mladega Anzinija:

Predragi Anzini!

Bodi miren. Na duhovnih vajah bomo vse uredili. Potrudi se, da boš postal dober kot sv. Alojzij, vse drugo bom opravil jaz.

Bog naj te blagoslovi. Imej me za najvdanejšega v J. K. duh. Janez Bosko

Pozdravi g. ravnatelja.

Tiste dni je imel razgovor z mons. Gastaldijem zaradi težav, ki jih je še nadalje povzročal pri dokončni potrditvi konstitucij salezijanske družbe. Odšel je v Montemagno k markizom Fassati Roero di S. Severino in od tam pisal don Rui dvoje pisem (prvo brez podpisa), ki jasno kažeta, kako je z zadevo.

²³¹ Glej Dodatek št. 3.

²³² Glej VIII. del, str. 1031.

Predragi don Rua!

V soboto pride sem na pastoralni obisk škof iz Casala, in če ne bo kakega pomembnega razloga, bom ostal do ponedeljka. Če pride kako pismo iz Rima ali od kod drugod, pa se ti zdi pomembno, mi ga takoj pošlji.

V vsej tajnosti reci gospodični Lovrencini Mazè, da se je stric jezil, ker so v zavodu v Alassiu slabo govorili o njem, in zato pismo. Tukaj v hiši Fassati so vsi zdravi, vendar molite za gospoda markiza, ki je ves v skrbeh zaradi nesreče svojega brata.

Bog naj vse blagoslovi in imej me v J. K.

Montemagno, 27. 8. ,73

Predragi don Rua!

Pošiljam ti sporočila škofa iz Novare, da jih daš čim prej v tisk. Krtačne odtise pošlji p. Belasiu v Gozzano. Hoče 60 tisoč izvodov, če številka ni napačna. Ko boste poslali odtise, vprašajte za točno število.

Na ovoj knjižice postavite oglase naših najbolj znanih knjig.

Do srede se ne morem vrniti domov. V četrtek bom v Racconigiju pridigal o blaženi Katarini. V petek bom šel Cuneo k nekemu bolniku. Pomagaj si, kakor veš in znaš.

Bog naj nas vse blagoslovi in imej me za najvdanejšega prijatelja.

duh. Janez Bosko

Montemagno, 30. 8. 1873

Dne 3. septembra se je vrnil v oratorij, 4. se je napotil v Raconigi, kjer je imel slavnostni govor na čast blaženi Katarini Mattei, 5. je bil v Cuneu za praznik Madone dell'Olmo, kjer je obiskal fratra Evgenija Ricci des Frerres, sina barona Felicijana in Gabriele Beraudo iz Pralorma, dragega in svetega mladeniča pri 24 letih, bogoslovca, ki so ga zaradi boleznih poslali na počitnice domov. Toda zdravnik je ugotovil, da so mu bronhiji tako oslabeledi, da se lahko vsak trenutek zgodi najhujše. Po prihodu domov je materi, ki jo je vedno vikal, dejal: »Mama, vi boste odslej moj predstojnik. Naredite iz mene, kar hočete. Povejte mi vsa opozorila, ki mi jih morate dati (in ji jih je naštel), toda predraga mama, pazite, da ne bom niti pičice odstopil od pokorščine.«

Bil je angelsko nedolžen, pravi drugi sv. Alojzij.

Nekega dne je mati, ki ga je spremljala na kratkem sprehodu po vrtu in videla, kako težko hodi, rekla: »Oh, revček, danes si pa res čisto zanič.«

On pa je smeje se odvrnil: »Res, mama, če ne bi bil redovnik, bi se oprl na tvojo roko, tako sem slab.«

»Oh, to te pa naj kar nič ne moti, sinko. Vedi, da so me imenovali za tvojo bolniško strežnico.«

»Da, mama, toda jaz sem najprej redovnik.«

In je šel naprej, ne da bi se opiral na mater.

V življenjepisu tega dragega mladega redovnika, ki ga je napisal p. Hieronim Raffo iz Družbe Jezusove in ga je 1875 natisnil Speirani, sta opisana dva obiska

»slavnega« don Boska. Prvi obisk je bil 1866, ko je po prestani težki bolezni odšel v Pariz, kjer je opravil višje študije na slavni šoli svete Filomene:

»Odhod je bil določen za začetek oktobra. Toda Bog, ki ga je že preizkusil z boleznijo, mu je hotel po leposlovnih zmagoslavjih dati novo poučitev, ki bi pripravila njegovo dušo za boj proti samoljubju in prihodnjim nevarnostim. Tedaj se je Evgenij udeležil praznovanja rojstnega dne nekega svojega bratranca na njegovem domu. Z bratom Karlom so skakali čez neki jarek, Evgeniju je spodrsnilo, padel je in si zlomil nogo. Zlom ni bil kaj posebnega, vendar je fant moral za nekaj tednov v posteljo in njegov odhod v Pariz je postal dvomljiv. To mu je bilo zelo neljubo in ga je tako bolelo, da je kljub svojemu pogumnemu značaju proti svoji volji jokal. Tudi nenehno ležanje, ki ga je on štel za lenuharjenje, ga je silno mučilo. Toda tu se je pokazala njegova vera in prezir ozira na ljudi. Ko je bil zdrav, je šel vsako nedeljo k svetemu obhajilu. Ko je bil bolan, ni hotel za nobeno ceno spremeniti te svete navade in tako je vsako nedeljo prihajala v njegovo sobo evharistična ljubezen in napolnila njegovo dušo in srce.

Za to Evgenijevo nesrečo je zvedel don Bosko, sveti duhovnik, ki so ga vsi zelo cenili tako v Italiji kakor drugje po svetu.

Ker je fanta imel zelo rad in fant njega, ga je šel obiskat. Ne moremo si predstavljati nežnega sočutja, ki ga je pokazal kakor pravi oče, in velikega veselja, ki ga je čutil fant. Toda Božji mož je skušal storiti dobro njegovi duši, ki jo je Jezus tako zelo ljubil, to je, še bolj jo vneti v ljubezni do Marije, po kateri mi vsi bolj kot po čem drugem postanemu dragi neizmerni Ljubezni. Pristopil je k Evgenijevemu zglavniku s tistim svojim ponižnim krotkim in častitljivim videzom, ki razveseljuje in osvaja srca, in mu smehljaje se dejal:

»Oh, Bog moj! Dragi sinko, kako mi je žal, da si nisi zlomil še druge noge!«

»Kaj pravite, oče?« je vzkliknil Evgenij.

»Seveda,« je mirno nadaljeval Božji mož. »V tem primeru bi še lažje občudoval moč Božje matere Marije, ko bi te ozdravila. Končajmo s to rečjo! Pogum, zaupaj v presveto Devico Marijo in konec meseca se boš lahko odpravil na potovanje.« In tako je tudi bilo.²³³

O tem dogodku je don Bertu pripovedovala Evgenijeva mati, ko je bil nekaj dni v Madonni dell'Olmo. Od brata Roberta pa je slišal tudi naslednjo izjavo:

»Don Bosko mi je pripovedoval, kako on vidi stvari v prihodnosti. Srca pozna tako jasno, da je prepričan, da se ne moti: »Mogoče je poseben Božji nagon,« je dejal, »ki mi ga je dal Gospod.«

Dober dokaz za to imamo v don Boskovem drugem obisku Evgenija, septembra 1873.

²³³ Prim. življenje Evgenija Riccija iz Družbe Jezusove, ki ga je napisal eden izmed patrov iste Jezusove družbe. Turin, Speirani 1871, str. 13-15.

»Brat Evgenij je že nekaj tednov bival v vili svojih staršev, ko ga je obiskal duhovnik Bosko, ki ga je tolažil tukaj na svetu, kot sem vam že zgoraj povedal. Ta obisk je mlademu redovniku, ki je imel tega Božjega moža nadvse rad, prinesel veliko veselja. Ko je mati zasebno govorila s pobožnim duhovnikom, mu ni mogla zakriti svoje bojazni za sina, ki je bil v tako žalostnem stanju. Zdi se, da ji je obzirno očital zaradi take bojazni in da premalo upa v njegovo ozdravitev. Ko je potem don Bosko odšel, je ona rekla Evgeniju: ‚Sinko, ali veš? Zdi se mi, da mi je ta sveti mož očital, da nimam zadosti zaupanja v tvojo ozdravitev.‘ Pametni mladenič je dvignil oči k obrazu svoje matere, kakor da bi jo hotel prepričati, ali bo mogla razumeti, kar ji bo povedal. Nato ji je preprosto odgovoril: ‚Verjetno vam je don Bosko to povedal, ker ste moja mati. Ko pa je govoril z menoj, ni pozabil, da sem jaz v prvi vrsti redovnik, in me je vprašal, ali bi bil pripravljen dati Jezusu življenje, če bi me za to prosil. Vprašal sem svoje srce in odvrnil: Popolnoma vseeno mi je, ali živim ali umrem, želim pa izpolniti Božjo voljo.‘ Tako je Evgenij odgovoril svoji materi in njegov mili in mirni obraz je povedal veliko več kot besede.«²³⁴

Prve dni oktobra so starši Evgenija pripeljali v Turin, kjer je 19. novembra bil pri sveti maši, ki jo je v sosednji sobi daroval p. Sekund Franco, in prejel sveto obhajilo. Naslednjega jutra pa je, kakor piše njegova mati, prešel, »kakor smo trdno prepričani, iz Družbe Jezusove, ki se bojuje tukaj na zemlji, v družbo Jezusovo, ki slavi zmagoslavje v nebesih.«

Iz Cunea se je don Bosko napotil v Nizzo Monferrato v Casino grofice Corsi in od tam je pisal don Sali, ki je šel v Rim.

Predragi don Sala!

Gospodu grofu Berardiju sem pisal, da sem pripravljen sprejeti posel, če mi da za šest let prostore v najem brez najemnine. Več kot to ne morem ponuditi.

Če te to pismo dobi še v Rimu, skušaj priti h kardinalu Antonelliju, Berardiju in mons. Vitelleschiju in jih vprašaj, ali imajo kako naročilo zame. Obišči tudi mater Galeffi, ki se jezi nate, ker nisi bil pri gospodu Sigismondiju, kakor je bilo dogovorjeno.

Prinesi domov denarce in srečno potovanje. Bog naj te blagoslovi in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja. Duh. Bosko

Turin (sic), 8. 9.1973

P. S.: Tisoč pozdravov vsem članom družine Colonna.

Družina Sigismondi, polna občudovanja za svetnika, si je želela, da bi ga mogla gostiti, in naslednjega leta so bili vsi veseli, ker je bival pri njih tri mesece in pol.

Don Bosko je izročil don Sali zapečaten zavoj pisem z delovnim priporočilom, da ga izroči kardinalu Antonelliju. Ko je kardinal dobil zavoj v roke, ga je odprl, hitro preletel vsebino in don Salo vprašal, ali ga lahko še obišče.

»Grem v Ceccano,« je rekel, »kjer naj bi odprli salezijansko hišo, in preden se bom vrnil v Turin, se bom oglasil pri vas.«

²³⁴ Na istem mestu, str. 204-5.

»Prav in jaz bom pripravil drugi zavo, ki ga boste izročili don Bosku.«

Tako je tudi storil. Don Sala je omenil, da so po njegovem mnenju bile v tistem zavoju listine za škofovske preživnine.

Na nekem izmed teh obiskov v Vatikanu je don Sala srečal papeža, ki se je v spremstvu nekaterih prelatov odpravljal na sprehod v vatikanske vrtove. Eden izmed teh je papežu pokazal don Sala in dejal: »Ta je salezijanec.«

Papež se je ustavil, dal don Sali znamenje, naj se približa, in mu dejal: »Oh, ste od don Boskovih? In kako je don Bosku, kako se počuti?« Nato se je obrnil k svojemu plemenitemu spremstvu in nadaljeval: »Čujte, čujte, gospodje! Don Bosko ima veliko zavodov in ogromno število fantov. Tukaj se študira, tam pa se dela.« In je začel zadovoljno pripovedovati, kako je bil don Bosko svoj čas krojač, mizar, čevljar. Nato je opisoval oratorij v Valdoccu, kjer se na enem koncu sliši ropot strojev, na drugi strani pa petje, godba, pa spet udarci kladiv in rezanje žag in na drugi strani pouk v gimnaziji. Don Bosko vodi vse, don Bosko drži vse v redu, don Bosko priskrbi vsem hrano, pridiga, spoveduje, skrbi za poklice, je duša odmorov, ki so živahni kot nikjer, dokler ne zazvoni zvonec, ko vsi utihnejo in gre vsak na svoje mesto.

Velečastiti papež je še na dolgo govoril o don Boskovem apostolatu. Bil je tako navdušen, da se je jasno videlo, da se spominja časov, ko je tudi on deloval med mladino, ko je vodil zavoda Tata Giovanni in S. Michele v Ripi.

Potem je ponovil: »Kako je z don Boskom? Je zdrav? Je zdrav?«

Don Sala je bil ves začuden, ko je videl in slišal tako navdušenje svetega očeta za našega očeta.

Svétnik vrhovnega sveta don Ghivarello je 9. septembra povabil ravnatelje v oratorij na posvet, ki bi potekal pred duhovnimi vajami. Toda don Bosko je bil še zunaj Turina in don Francesca v Vignaleju.

Predragi don Rua!

Nizza Monferrato, 9. 9. 1973

V četrtek bom z vlakom iz Cunea prišel v Turin. Šel bom na kosilo v hišo Occelletti, kamor lahko pošlješ tudi nekaj ravnateljev, ki so že v Turinu. Ti pridi z njimi. Pošlji tudi koga nadomestit don Francesco, ker bo sicer še moral ostati tam. Ni treba, da je dober leposlovec, ker mu Emanuel (Callori, ki mu je don Francesca pomagal pri učenju) ne bo dajal nikakršnih nalog. Piši ali povej doktorju vitezu Lanfranchiju, da ga pričakujem v Lanzu, da tam prebije kakih štirinajst dni. Če hoče vzeti s seboj svojega starejšega sina, to lahko stori; če bo potem hotel delati, ga bomo pustili popolnoma pri miru. Sporoči isto T. Pocheninu. Jem, spim, počivam, to je moje delo.

Mama pozdravlja vso hišo in jaz želim vsem nebeškega veselja.

Tvoj vdani v J. K. duh. Janez Bosko

Karel Occelletti, vitez svetega Gregorja Velikega, in njegova sestra Pavlina Occelletti sta bila don Boskova velika prijatelja in dobrotnika. Karel je že dvanajst let imel v svoji hiši v Borgu San Salvario pri Porta Nuovi praznični oratorij, ki ga je obiskovalo več kot 500 dečkov. Kakor grof Cays je tudi on v pozni starosti 21.

decembra 1878 postal duhovnik in umrl 1881 star 69 let. Naredil je veliko dobrega mladini, obrisal veliko solz in pošiljal velike količine žitaric in kruha v oratorij v Valdoccu.

V drugi polovici septembra je oratorij in salezijansko družbo doletelo dvoje zelo težkih izgub.

Dne 9. septembra je v starosti 75 let končal svoje delavno življenje »Božji služabnik don Janez Borel, vzor duhovnikov, oče revežev, neutruden delavec v Gospodovem vinogradu zlasti v korist jetnikov in v dobrodelnih ustanovah Zavetišča in magdalenk«, ki jih je vodil 34 let. Vsi so ga objokovali, posebno še njegove hčere, ki so mu hvaležne postavile kamnito ploščo na grobu, kjer počiva njegovo truplo z vsemi navedenimi pohvalami nekako sredi prvega dela pokopališča, tik ob grobu Silvija Pellica, v območju grobov ustanove Barolo.

Bralci Biografskih spominov se spominjajo, koliko dobrega jo ta vredni Gospodov služabnik storil don Bosku na začetku njegovega apostolata, ko je bil ravnatelj bolnišnice sv. Filomene in se je bil prisiljen seliti sem in tja, tudi še potem ko mu je uspelo kupiti ubogo šupo, ki jo je nato spremenil v kapelo in ki jo je »dragi don Borel blagoslovil 13. aprila 1846, ko se je obhajal drugi velikonočni praznik«. Podpora, ki jo je ta dajal ustanovi oratorijev, in ponižno don Boskovo priznanje dajeta slutiti, da je delo zraslo na pobudo duhovnikov, ki so bili zaposleni s sestrami spokornicami svete Marije Magdalene, Zavetišča presvete Device Marije iz Borgo Dora. Vedeti je treba, da je prošnjo za odprtje prve kapele v oratoriju in potem druge nove na škofiji vlagal teolog Borel.

Ta možiček nizke postave se je na prvi pogled zdel prava ničla, toda zaradi njegovega preprostega, ljudskega, skromnega, veselega, ponižnega in ljubeznivega, obenem pa resnega, dostojanstvenega duhovniškega vedenja je bil priljubljen in spoštovan pri vseh, kajti vsi so v njem občudovali skrajno previdnost, pameten nasvet, nežno srce, ljubeznivo obnašanje in neutrudno delavnost v dušnem pastirstvu, tako da je bil popolnoma ločen od zemeljskih stvari in potopljen v Božje. Don Bosko je imel navado ponavljati, da deset dobrih duhovnikov ne bi bilo sposobno opraviti dela, ki ga je opravil don Borel. Skoraj vse nedelje je prihajal popoldne pridigat v oratorij. Bil je drugi pravi apostol Turina. Kot blaženi Jožef Cafasso.

Ko je umrl, ni zapustil niti najpotrebnejšega za pogrebne stroške. Nekateri naši ravnatelji, ki so prišli na zborovanje 9. septembra, so nesli njegovo krsto na ramah in ga spremljali do groba.

Pogrebne slovesnosti so se udeležili tudi gojenci in oratorijska godba na pihala. To so bili duhovniki, kleriki in fantje, ki jih je don Bosko 1844 videl v sanjah in mu to povedal.

Spomin na don Borela bo med nami blagoslovljen na veke.

Druga boleča izguba je bila smrt sobrata z večnimi zaobljubami don Petra Racca, kateheta zavoda v San Pier d'Areni. Ker se je zdravstveno slabo počutil, se je med jesenskimi počitnicami odpravil v domači kraj v upanju, da se bo poz-

dravil. Toda namesto tega je še zelo mlad umrl v Volveri. Don Bosko je nameraval napisati kratek življenjepis, ker je, tako je menil, »bil goreč duhovnik s čudovito voljo in nenavadno moralnostjo. Imel je tako veliko željo, da bi delal dobro, da mu je bilo zelo hudo, ko ni mogel storiti vsega, kar je želel v večjo Božjo slavo. Don Bosko je prosil duhovniške znanke, da bi mu sporočili spodbudne novice, vendar življenjepis, ne vemo zakaj, ni zagledal luči sveta. Zato se nam zdi primerno, da navedemo nekaj podatkov.

Duhovnik Nikolaj Marija Lisa je pripovedoval:

Vse od otroških let je bil podoben angelčku. Kako je ljubil angelsko čednost! Že od nežne starosti je zavračal ne samo vse, kar je bilo naravnost proti čistosti, temveč tudi vse, kar bi ji moglo biti tudi posredno nevarno. Ni dovolil, da bi ga ženske poljubljale, temveč se je branil celo lastne matere. Ta prelepa čednost mu je sijala z obraza, tako da so vsi, ki so ga videli, napovedovali, da bo gotovo uteha družini in ponos vsega kraja. To je povedal lekarnar Karel Sclaverani, ko ga je videl še v materinem naročju. Tudi teolog Jakob Gribaudi prior je materi priporočil, naj skuša čuvati to njegovo čednost.

Ko je odrasel, je bil vedno točen pri župnijskem katekizmu in drugih svetih opravilih v župniji. Ministriral je toliko maš, kolikor je bilo mogoče, in se vedel nadvse pobožno.

Doma je imel oltarček, ki ga je krasil s soldi, ki so mu jih darovali in ki si jih je zaslužil s tem, da je hodil na pogrebe. Pred tem oltarjem je opravljal svoje jutranje, večerne in tudi siceršnje molitve. Za župnijsko cerkvijo je stal križ in k njemu je pogosto zahajal in tam opravljal svoje pobožnosti. Ko je gonil čredo na pašo, je delal iz drevesne skorje križe, ki jih še danes hranijo.

Ko je začel hoditi v šolo, je bil bolj zaradi pridnosti kot nadarjenosti prvi v razredu, in to tako v znanju kakor tudi v obnašanju. Po šoli je, medtem ko je pasel krave, pridno bral. Čudovito dejstvo za takega dečka, ki je v tej starosti najraje prebiral nabožne knjige, kot so Način kako ljubiti Jezusa in Marijine slave sv. Alfonza Ligvorija, Čudovite Božje stvari v svetnikih in v dušah v vicah očeta Rossignolija iz Družbe Jezusove, o katerem je pozneje trdil, da mu je pomagal odpreti oči, in ki ga je navdušil, da bi postal svetnik; življenjepise sv. Ignacija Lojolskega, Frančiška Ksaverija, sv. Frančiška Borgie, sv. Vincencija Pavelskega, bl. Sebastijana Valfrèja in drugih.

Med pustom, ko skoraj vsi veseljačijo, je bil zelo zadržan in je imel navado reči o tistih, ki so se šemili: »To so Judeži, ki križajo Gospoda!«

Zelo je bil usmiljen do revežev in pogosto je dajal polovico kosila, ki mu ga je pripravila mati, ubogim.

Učitelj don Forzani ga je poučeval osnove latinskega jezika in ga nato poslal v oratorij, kjer so ga sprejeli v tretji razred gimnazije. Bil je star 15 let in njegov tovariš don Janez Garino je izpovedal naslednje:

Bilo je leta 1858. Hodil sem v razred profesorja don Janeza Francesie. Tedaj je nekega jutra vstopil v razred nov gojenec preprostega in krepostnega videza.

Ker še nikdar ni bil v kakem zavodu, je bil kmečkega obnašanja, kakor so ljudje, ki živijo na deželi. Zato so ga nekateri manj krepostni sošolci prezirali in se norčevali iz njega. Toda mladi Racca se zaradi takega slabega ravnanja ni nikdar pritoževal, temveč je potrpežljivo prenašal vse žalitve in ni nikdar vračal hudega s hudim. Ker po naravi ni bil zelo nadarjen in je bil bolj počasnega spomina in ker ni zadosti dobro znal osnov latinskega jezika, se je pogosto dogajalo, da v šoli ni znal, četudi se je pridno učil. Tudi zaradi tega so se tovariši iz njega norčevali. Hudo mu je bilo, pa ne zaradi takih sošolcev, temveč zato, ker mu je to onemogočalo študij za duhovniški poklic. Zato je goreče prosil Božjo mater Marijo, da bi mu pomagala. Njegova prošnja je bila uslišana. Zgodilo se je, da je nekega jutra, ko so učenci čakali na profesorja in ponavljali svoje lekcije, vstopil v razred naš Racca, bolj vesel kot po navadi, kot da se mu je pripetilo kaj zelo prijetnega. Ko ga je neki sošolec vprašal, zakaj je tako vesel, mu je v vsej preproščini povedal, da se mu je ponoči prikazala Božja mati Marija in mu podarila spomin. Pri teh besedah so se nekateri spogledali, drugi so se smejali, ker je imel za resnico nekaj, kar se mu je samo sanjalo, a je bilo vse le prazna utvara. Fant se ni užalil niti ni odgovoril na izzivanje. Ko je bil vprašan, je odlično odgovoril. Od takrat ni imel več težav pri učenju. Postal je eden najboljših v razredu in nihče ni mogel ugovarjati, da je imel odličen spomin. Poznejši uspehi pri študiju so pokazali, da je bil Marijin dar trajen.

Menim, da je treba to nenadno spremembo pri mladem Racci pripisovati posebni milosti Božje matere Marije, ki jo je nadvse ljubil in ni opustil nobene prilžnosti, da bi širil njeno češčenje.

Nekaj prav tako čudnega se mu je pripetilo, ko so ga povabili, da naj opravi izpit za svete redove. Menil je, da se zaradi pomanjkanja časa ne bo mogel primerno pripraviti, a se je kljub temu lotil učenja. Prepričan, da sam od sebe ne bo mogel obvladati snovi, se je priporočil materi Božji Mariji. Glej čudo! V trenutku se je zavedel, da mu vse, kar bere, ostane v spominu; v enem dnevu se je čutil popolnoma pripravljenega in se je potem čudil samemu sebi in izpraševalcu. Zadovoljen z dobljeno milostjo, je ni znal skrivati. Najprej je pripovedoval o zadevi v razredu, ne da bi navedel srečnega obdarovanca, toda med odmorom ni mogel več skrivati in je povedal, da je njega obdarovala Marija Pomočnica. Tako nam je pripovedoval don Gabriel Fiocchi.

V don Racci je bila pobožnost do Marije Božje matere zares nekaj posebnega. »Vsakokrat, ko je prišel v Volvero,« nadaljuje don Lisa, »je najraje govoril o Mariji. Nato je govoril o Bogu, o papežu, nikdar pa ni pozabil na oratorij in svojega dragega don Boska. Tako zelo je bil navezan na oratorij in svojega don Boska, da je bil vedno kakor na trnju, ko je bil doma.«

V zadnji bolezni je bil zgled potrpežljivosti in skromnosti. Čeprav že zelo oslabel, je hotel vsak dan darovati sveto mašo, in potem ko jo je z veliko težavo, a z največjo gorečnostjo opravil, se je še dolgo zahvaljeval. Preden je zapustil cerkev, je stopil pred oltar in s kratkimi pa gorečimi vzdihmi pozdravil Jezusa v najsvetejšem zakramentu. Ko se je vračal domov, je sam zase ponavljal razne vzdihljaje ali po tiho

prepeval Marijine pesmi. Mater Božjo je z velikim veseljem večkrat na dan spoštljivo pozdravil, ko se je sprehajal ob zidu, kjer je bila naslikana njena podoba.

»Zadnje dni svojega življenja, ko se ni mogel več dvigniti iz postelje, je dobri duhovnik držal v rokah križ in ga pogosto poljubljal. To mu je dajalo moč za potrpežljivo prenašanje tegob in bolečin. Nekega dne, ko mu je mati odganjala muhe, ki so ga nadlegovale po obrazu, je dejal: ‚Draga mati, pustite jih, dobri Jezus ni imel nikogar, ki bi mu jih odganjal.‘ V tej zadnji bolezni je dal tudi izredne dokaze sramežljivosti, po kateri se je odlikoval že od malega. Ko se ga je neka teta z roko dotaknila, je takoj umaknil svojo in dejal: ‚Ne, duhovnik sem.‘ Ti dogodki so ga obdali s takim slovesom, da so ob njegovi smrti vsi enoglasno izjavljali: ‚Umril je svet duhovnik. Kakšna izguba za Volvero in don Boskov oratorij!«

Bil je star komaj 30 let, in čeprav je upal, da bo ozdravel, je imel navado dodati besedam sv. Martina ‚Gospod, če sem še potreben tvojemu ljudstvu, se ne branim dela‘ še Jezusove besede ‚Zgodi se tvoja volja‘. Umril je 13. septembra 1873.

Ta dan je don Bosko ustanovil prosto mesto za enega gojenca v oratoriju. Mons. Lovrenc Casalegno, kanonik kolegiatne cerkve v Trinu Vercellese, mu je že poleti 1871 sporočil, da ga je don Janez Krstnik Depaoli, župnik v Fabianu v škofiji Casalmonferrato, v lastnoročni oporoki postavil za dediča celotnega imetja z obveznostjo, da med drugim »izplača 10 tisoč lir gospodu don Bosku«, da bo v svojem zavodu vzdrževal dva dečka iz Fabiana, »zdrava, bistra, pridna, željna učenja«. Prednost pa bi imeli tisti, ki bi kazali nagnjenost k cerkvenemu poklicu. Če se ne bi mogli dogovoriti z don Boskom, bi v soglasju s škofom iz Casaleja vsoto uporabili »v korist ubogih klerikov, zlasti iz Fabiana«. Stvar so večkrat preložili, kajti don Bosko je hotel, da bi njemu prepustili izbiro, medtem ko je mons. Casalegno hotel postaviti posebne pogoje. Dne 13. septembra so podpisali dogovor za eno prosto mesto z vplačilom 6.000 lir v korist ubogega dečka iz Fabiana, ki naj ga izbere ravnatelj oratorija in ki »daje upanje na cerkveni poklic ali vsaj dobrega kristjana po končanem študiju«. Če bi potem fant vstopil v duhovniški stan, bi bil do konca študija preskrbljen z vsem potrebnim, če bi le študiral v oratoriju ali kaki drugi salezijanski hiši. Vsako leto mora beneficiat na praznik Marijinega brezmadežnega spočetja zmoliti opravilo za dušo pokojnega darovalca.

Tistega meseca, pred duhovnimi vajami in po njih, so v oratoriju natisnili razpravo o poljedelstvu. Skupaj s programom Knjižnice italijanske mladine in Katoliškega branja je bila darilo pisatelja raznim škofom.

Turin, septembra 1873

Velečastita ekscelenca! Vaši velečastiti ekscelenci pošiljam 40 izvodov Geoponice, dela gospoda advokata Štefana Frančiška Sartoria. Pisatelj ima pri vsem zgolj versko-moralni namen in prosim vašo ekscelenco, da knjižico razdelite, kakor se vam bo zdelo primerno. Z veseljem izpolnujem to nalogo, medtem ko mi je v veliko čast, da se globoko hvaležen imenujem vaše velečastite ekscelence ponižnega služabnika. duh. Janez Bosko

Duhovne vaje so v Lanzu opravljali od 15. do 20. in od 22. do 27. septembra. Don Bosko je pridigal inštrukcije.²³⁵

Grofica Callori je želela za nekaj časa kakega našega duhovnika, da bi mogla biti pri sveti maši doma, in don Bosko je poslal don Francesio.

Moja dobra mama!

Lanzo, 20. 9. 1873

Še vedno me grize vest, da sem, potem ko sem z zamudo prejel vaš dopis ... pri hiši, ki je zaradi duhovnih vaj vsa v neredu ... Moja draga mama mi bo to dobrohotno oprostila, kajne? Prišel bo don Francesia in se po potrebi ustavil. Za njim pridem jaz. Te dni sem molil za vas in sem spodbujal tudi druge, da so molili. Prosili smo za vašo svetost, za zdravje in za vztrajno potrpežljivost pri prenašanju nadlog s strani sina, zlasti še, ko v skrajni stiski pride prosit mater za denar. Toda sedaj, ko imamo kraljevino Italijo, nam nič ne manjka.

Bog naj blagoslovi vas, vso vašo družino in me imejte, ko se vam priporočam v molitvah, za ponižnega služabnika.

duh. Janez Bosko

Tudi papež se je znašel v stiski in don Bosko mu je skušal na vse načine pomagati. Njegova brezpogojna vdanost Apostolskemu sedežu in njegova nenehna skrb, da bi v vseh gojil sinovsko vdanost do svetega očeta, ni mogla biti večja in bolj zavzeta.

Tistega leta si je s pomočjo Katoliškega branja, za katerega je dobil 250 poverjenikov ali središč za propagando, v soglasju z gospodično Mazè de la Roche zamislil nabirko Petrovega noviča na naslednji način:

Vse, ki bodo dobili v roke ta oglas, toplo prosimo, da bi zbrali ves nekoristen papir, bodisi v velikih kakor majhnih kosih, in ga spremenili v denar. Pravim vsake vrste papir, v kakršnem koli stanju, kajti vse ima svojo ceno, čeprav različno. Ko se bo nabrala določena vsota, jo bomo poslali svetemu očetu, ki bo v svoji neizmerni dobrotljivosti blagohotno sprejel dar in bo prosil na darovalce nebeškega blagoslova.

Iz Milana mu je knez Tomaž Scotti poročal o veliki stiski, v kateri je zaradi velike nevarnosti. Svetnik ga je tolažil z odkritimi in nadvse zanimivimi izjavami:

Ekscelenca in predragi gospod knez!

Turin, 9. septembra 1873

Prejel sem vsoto 500 frankov, ki nam jih pošiljate za naše različne potrebe. Iz vsega srca se vam zahvaljujem. V času izredne stiske in zaradi pomanjkanja dobrodelnih darov ta vsota za nas pomeni trojno vrednost prejšnjih časov.

Imamo družbo, ki raste iz malega, vsak dan je več članov, žetev je vsak dan obilnejša. Toda ustavljati se moramo zaradi pomanjkanja sredstev. S tem, ko nam pomagata, pomagata družbi, ki bo ves čas svojega obstoja molila za tiste, ki so ji pomagali pri njenem razvoju.

²³⁵ Prim. VIII. del: Učitelj in oče, 40.

Glede stvari, ki mi jo omenjate, vam moram reči, da sem se tudi jaz – to vam pravim strogo zaupno – znašel v podobnih okoliščinah. Moja rešitev je bila svetinjica Marije Pomočnice. Trikrat je v moji bližini udarila strela, tako da mi je vrglo posteljo iz enega kota sobe v drugega, vendar se mi ni nič zgodilo. Sedaj se ne bojim več ničesar, pa naj bodo viharji, nalivi in grmenje še tako veliki.

Menim, da se vam ne bo nikdar nič žalega zgodilo, če boste imeli okoli vratu obešeno svetinjico matere Božje Marije in jo polni zaupanja nosili.

V pismu mi omenjate možnost, da bi se v drugi polovici tega meseca odpravili v Cerano Novarese. Če se bo res zgodilo, vam obljubljam, da vas pridem obiskat za kak dan in bi skupaj prebila nekaj uric.

Ne bom pozabil vsak dan pri sveti maši obuditi spomina na vas in prositi Boga, da bi vas in vso vašo družino ohranil v zdravju in v svoji milosti. Vam pa priporočam v molitev svojo ubogo dušo in se izražam za vaše ekscelence ponižnega in najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Zbral je že potrebno vsoto za nakup hiše Coriasco. Toda ko je nadaljeval prizadevanje, da bi razglasili gradnjo cerkve sv. Janeza Evangelista za delo javne koristi, je bil prisiljen, da je uporabil denar za nakup kosa zemljišča Morglia. Ko je sedaj spet iskal velikodušne duše, je pisal grofu Frančišku Viancinu di Viancino:

Predragi gospod grof!

Lanzo, 20. 9. 1873

Sedaj, ko se je končala zadeva med Prusijo in Francijo, se moram tudi jaz izkazati v bitki, ki je bila veliko hujša kot tista pri Sedanu.

Gospod Coriasco, lastnik majhne hiše, ki loči cerkev Marije Pomočnice od oratorija, se je končno odločil za prodajo. Neka dobrodelna oseba mi je priskočila na pomoč in tako sem mogel v ta namen zbrati petnajst tisoč frankov, in sedaj bi moral imeti še enkrat toliko, da bi jih naložil v banko. Istočasno pa se pogajam s protestantom Morglio, da bi zaradi javne koristi odstopil kos zemljišča pred cerkvijo sv. Alojzija. Za to pa moram predložiti Državnemu svetu potrdilo, da sem sposoben plačati potrebno vsoto. To bi storil s potrdilom banke, da je ta denar na voljo.

Vendar pa tega ‚hic et nunc‘ (tukaj in sedaj) ne morem storiti.

V tem trenutku sem se spomnil, da ste mi vi nekoč govorili o denarju, ki bi ga naložili v banko in bi ga darovali cerkvi sv. Alojzija ali sv. Janeza.

V tem smislu bi dodali 5 tisoč frankov in tako pomagali pri nakupu hiše Coriasco. Ko bi bil ta denar na voljo, bi ga uporabil za zgoraj omenjeno cerkev. Če boste sprejeli ta predlog, se boste izkazali pri Božji materi Mariji in njenem posinovljencu sv. Janezu, ki sta oba dobra plačnika.

Jaz sem v Lanzu na duhovnih vajah in se bom v soboto vrnil v Turin. Tukaj nisem pozabil prositi za vas in za gospo grafico Alojzijo. Ko želim obema veliko zdravja in nebeških milosti, se hvaležen izrekam za vaše spoštovane uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

9.5. ŠE DRUGA IZPODBIJANA DEDIŠČINA

To jesen je don Bosko imel še drugo težavo, ki je trajala zelo dolgo in še veliko let potem, ko je odšel v nebesa. Predstavili jo bomo na kratko tudi z namenom, da bi zavrnili grdo obrekovanje.

Ko se je na začetku pomladi zaradi nujnih opravkov mudil v Liguriji, je iz Alassia pisal grofu Filipu Belletruttiju di San Biagio, ki je živel v Turinu, naslednje pismo:

Predragi gospod grof!

Alassio, 26. 4. 1873

Ti naši ubogi dečki se obračajo na vaše velececnjeno blagorodje, da bi dobili kaj hrane in obleke. Pošiljam vam 20 srečk s prošnjo, da bi jih vzeli v njihovo korist. Če se vam zdi preveč, jih lahko seveda vrnete.

Žrebanje bo 1. maja.

Sem v zavodu v Alassiu in upam, da vas bom lahko čez nekaj dni pozdravil v Turinu. Bog naj vam podeli vse dobro z dragocenim darom zdravja in vztrajnosti v dobrem do konca. V globoki hvaležnosti imam čast, da se imenujem vaše spoštovane uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Grof Belletrutti, že prileten vdovec z nezakonskim sinom, ki mu je zapravljaj imetje, tako da mu ni zapustil drugega kot samo to, kar nujno določa zakon, se pravi toliko, kolikor mu zadostuje za življenje, je že dolgo razmišljal o tem, da bi napisal oporoko, ker sta mu tudi dva vnuka delala velike preglavice. Njegova hišna gospodinja Marija Chiesa, ki se je spominjala odnosov, ki sta jih imela oba gospoda nekoč med seboj, in ker je vedela, da je naredil veliko dobrih del, mu je svetovala, da bi se spomnil nanj. Nasvet je grofu ugajal. Ker je bil bolan, je dal poklicati don Boska in ga prosil, da bi mu pomagal napisati oporoko, ki bi jo potem on lastnoročno prepisal. Tako se je tudi zgodilo.²³⁶

Po grofovi smrti so poleg lastnoročno napisanega testamenta našli tudi don Boskov osnutek in nezakonski sin Jožef Filip Proton se je takoj odpravil k advokatu Rajmondu Maccii in mu predložil primer, da bi dobil vsaj del dediščine. Dva dni pozneje, 19. septembra, je advokat don Bosku sporočil, da je »grof Belletrutti sin« bil pri njem in mu izrazil svoje zahteve, medtem ko je dal vedeti, da je pripravljen na spravo, če bi dobil vsoto, ki jo je omenil (120 tisoč lir).

Don Bosko mu je odgovoril, da morajo najprej oceniti, koliko je vredna dediščina in ali on sploh ima kako pravico do podedovanja, kar bi mu seveda brez nadaljnjega pripadlo.

Prišla sta tudi oba nečaka grofa Filipa, grof Albert Arnaud in Friderik Borghe-se, sinova prvi Kamile, drugi pa Matilde Belletrutti, sester pokojnega, in zahtevala svoj delež dediščine ter skušala prikazati poskus prevare z don Boskove strani in ga predstaviti kot nesposobnega za dedovanje, ker je oporoka napisna na ustanovo.

²³⁶ Prim. pričevanje don Rua v informativnem procesu.

Pravdo so vložili na sodišču v Turinu. Dne 17. aprila 1874, ko se je don Bosko vračal iz Rima, je sodišče izreklo razsodbo. Don Bosko se je pritožil na prizivno sodišče. Medtem sta se pa tudi oba nasprotnika, grofa Arnaud in Friderik Borghese uprla nezakonskemu sinu Belletruttiju in predložila don Bosku mirno poravnavo.

»Po predloženem dogovoru,« je bilo zapisano v spomenici, ki jo je predložil advokat komendator Ksaverij Vegezzi, »bi po plačanih stroških dediščino razdelili na dva enaka dela: enega za velečastitega don Boska kot dediča po oporoki ter drugega za plemenitega Arnauda in Friderika Borgheseja kot dediča po krvnem sorodstvu«, s prednostjo za don Boska, »da bi stroške sodne obravnave s Protonom prenesli na krvne sorodnike, ki imajo boljše izhodišče za pravdo proti njemu kot velečastiti don Bosko, ki je popolnoma zunaj cele zadeve«.

Brez dvoma nečaka nista imela večjih pravic do dediščine kot nezakonski sin, toda ker je oporoka poleg volila za nečaka in Protona imela še veliko drugih v korist cerkva in redovnih hiš, npr. 500 frankov brez vsakega davka za cerkev zakramentink v Turinu, 4.000 lir za vsako izmed štirih cerkva, ki so jih takrat gradili v Turinu, se pravi za cerkev presvetega Srca Jezusovega, za Verne duše v vicah, Brezmadežno spočetje ter za San Seconda in sv. Janeza Evangelista, 4.000 lir za odkup klerikov od vojaškega nabora, 6.000 lir za župnijo in prav toliko za otroški vrtec v Strambinu itn., se je don Bosku zdelo bolj primerno, da privoli v dogovor.

Ker pa ni bil prepričan, ali je bil ta korak pravilen, je vprašal za svet.

Predragi don Savio!

Predvideni prevzem dediščine je za nas malo neugoden, ker bi se dediščina Belletrutti po večini porazgubila. Če bi se pa advokat Alessio hotel posvetovati z gospodom komendatorjem Vegezzijem, bi se prepustil njegovi presoji.

To bi me opravičilo pred tistimi, ki bi mi oporekali. Menim, da naša vloga na prizivno sodišče ne bo prav nič škodila našim zasebnim dogovorom.

duh. Janez Bosko

Ko je Proton zaslutil, kako se zadeva razvija, je začel javno robantiti proti don Bosku. Povedati moramo, da je po 29. septembru 1862 s sodnim odlokom na tožbo grofa Belletruttija dobil prepoved, da ne sme nositi naslova, imena in priimka grofa Belletrutti di San Biagio in da nima nobene druge pravice kot do preskrbovalnine, nujne za življenje. Ko je videl, da sta se grofa Arnaud in Borghese sporazumela z don Boskom, ga je 10. septembra 1874 na Corsu san Maurizio napadel in ga sramotil. Prihitelo je nekaj članov orožniške konjenice in ga vklenilo. Don Bosko je ostal popolnoma miren in je nemoteno nadaljeval svojo pot.

Na osnovi dogovora, ki sta ga predlagala Arnaud in Frančišek Borghese, »Jožef Filip Proton zahteva zase pravico nezakonskega sina pokojnega grofa Di San Biagio, na osnovi katere bi prišli izdatki, ki bi za razdelitev dediščine imeli svoje posledice«.

Kakor smo že povedali, sta bili med volili tudi dve v korist nadškofa: ena za cerkev Presvetega Srca in druga za odkup klerikov od vojaške službe. Toda nad-

škof je menil, da ima pravico tudi do volila za cerkev san Seconda, ker je, ne da bi kaj sporočil don Bosku – tako je pisala Gazzetta Piemontese 1. julija istega leta –, 4. maja mestni upravi predložil ugotovitev, da se ljudstvo, ki živi v novi mestni četrti med arzenalom, glavno železniško postajo, Crocetto in Piazza d'Armi, mora ločiti od župnije San Carlo in ustanoviti novo župnijo«. Dodal je še, da četudi je občinska uprava »odstopila zemljišče in obljubila dodatek 30 tisoč lir duhovniku Janezu Bosku, ki se je zavezal, da bo zgradil novo cerkev, dela niso dokončali. Zato želi, da bi mestna uprava naklonila vsoto novi cerkvi – župniji, ki bi jo cerkvena oblast tako zgradila, določila začasnega upravitelja in mu dodelila primerno stanovanje.« Svet je odredil, da bo določil 3.828,60 lir, kar je veliko manj kot za druge cerkve. Tako to leto ni bilo nič storjeno.

Januarja 1874, ko je bil don Bosko v Rimu, mu je nadškof pisal:

Včeraj mi je inženir Formente, ki pripravlja načrt za župnijsko cerkev San Seconda, sporočil, da je turinska občina, ki vam je prepustila zemljišče za imenovano cerkev, odločila, da hoče slišati tudi vaše mnenje, preden prepusti meni celo zadevo. Zato vas prosim, da če ste odločili, da ne boste prevzeli gradnje omenjene cerkve, ker vam je ne dajo postaviti na kraju, ki ste ga vi določili, in če vztrajate pri tem, to pisno sporočite turinskemu županu in izjavite, da se boste umaknili s tistega področja in prepuščate zidavo nadškofu.

Don Bosko je takole odgovoril:

Prav rad bom sporočil turinskemu županu želje, ki ste jih nakazali, vendar bi rad vedel, ali mi boste že vložene izdatke vrnili vi ali turinska občina. Če bi se hoteli obrniti na delovodjo Karla Buzzettija, ki ima dela že v rokah, bi se stvari zelo poenostavile. Storil bom, kakor boste odločili.

Da nadškof ne bi izgubil volila grofa Belletruttija, je privolil, da je don Bosko prevzel dediščino. G. B. Ogliettiju, komendatorju in župniku v Strambinu (kjer je bival Friderik Borghese in kjer je potekala sodna razprava), je takole odgovoril:

Turin, 26. novembra 1874

Veleugledni in velečastiti gospod!

Osebe, o katerih ste mi pisali v zadnjem vašem pismu, ki tožijo dediča, ki ga je postavil pokojni grof Belletrutti, kršijo pravico in bodo morali odgovarjati pred Bogom za denar, ki ga trošijo za sodno razpravo in s tem zmanjšujejo dediščino. Poznam vse dokaze za in proti in poudarjam, da nimajo prav.

S tem nočem povedati, da jim morate odreči odvezo pri spovedi, ker se opirajo na sodbo modrih in gorečih cerkvenih ljudi, in zato lahko mislimo, da so v dobri veri. Vendar naj jih njihov duhovni voditelj njihov župnik v spovednici ,et extra' (in zunaj) opozori na krivico, ki jo delajo.

To je moj odgovor na vaše vprašanje. V čast mi je, da vas, gospod komendator župnik v Strambinu, pozdravim in se izrečem za najvdanejšega v J. K.

+ Lovrenc, nadškof

Da ne bi bila oporoka razveljavljena in da ne bi dajal novega goriva protiklerikalnim časopisom, je don Bosko menil, da je pametno privoliti v dogovor, kajti glede na izid bi bilo zaradi posebnosti celotnega ugovora, kakor tudi zaradi prevladujočega splošnega prepričanja, ki ni naklonjeno pravnim osebam in ki se opira na državno avtoriteto zlasti še, kadar gre za redovnike, zelo tvegano. Dne 10. januarja 1875 je prišlo do dogovora: »Gospoda grofa Arnaud in Friderik Borghese, ki sta po dogovoru zunaj pravde med don Boskom in gospodom Protonom, se ne bosta udeležila razprav, zato bodo ti izdatki izključno v breme duhovnika don Boska.«

Pravda s Protonom se ni nadaljevala. Ta je priznal svojo krivdo in don Boska prosil za odpuščanje. Don Bosko mu je ugodil, kolikor je mogel, don Rua pa mu je poskrbel zaposlitev v baziliki presvetega Srca na Montmartru v Parizu. Kako je končal, je razvidno iz pisma, ki ga hranimo v arhivu in ki nosi naslednji pripis Božjega služabnika. »Pismo gospoda Protona di San Biagia don Rui v zahvalo za blagodati, ki jih je prejel od salezijancev; prispelo 26. 5.1890, ko se je don Rua mudil v Parizu.« To je zelo prisrčno pismo, v katerem ga imenuje »svojega predragega in častitega očeta« in mu med drugim pravi: »Srečen sem, da te smem tako imenovati. Beseda je zelo draga mojemu srcu, ki je toliko trpelo zaradi pomanjkanja materinske in očetovske ljubezni, da sem našel v tebi resničnega očeta in mogočnega zaščitnika. Naj te Bog tisočkrat blagoslovi.«²³⁷

Toda s tem se za don Boska težave še niso končale. Ko je bila pravda končana, je bilo treba oceniti celotno grofovo imetje in stvar se je zelo zavlekla. Mons. Gastaldi pa je hotel brez odlašanja poleg 4.000 lir za cerkev presvetega Srca Jezusovega na Via Nizza in 4.000 lir za odkup klerikov od vojaške službe še 6.000 lir za cerkev San Secondo. In svoje zahteve je kar naprej ponavljal.

Don Bosko je iz Nizze Marittime potrpežljivo sestavil spomenico in jo poslal nadškofu. Objavljamo jo kot naš sklep celotne zadeve.

Ko govorimo o volilu Belletrutti, se mi zdi, da je treba povedati naslednje:

Na splošno:

- 1. Do današnjega dne se don Bosko v nobenem oziru ni odpovedal gradnji cerkve San Secondo. Odstop zemljišča je bil nepreklicno izpeljan. Samo iz spoštovanja do cerkvenega predstojnika se nismo pritožili proti vmešavanju pri gradnji.*
- 2. Občinska uprava je ustavila že začeta dela. Za spremembo načrtov se je odločila na osnovi poznejših pripomb.*
- 3. Ne bi se jim odpovedala, če pri tem ne bi imela koristi, zlasti še, ker je bila pri delih udeležena tako kot Cerkev.*

Posebno:

- 1. Grof Belletrutti je v svoji oporoki nadškofu zapustil dvoje volil, kar izrecno omeni. Ko preide k tretjemu, pove preprosto: za pospešitev gradnje cerkve San Seconda, ne da bi omenil kako ime; znamenje, da se volilo ne nanaša nanj. Saj ob smrti grofa Bel-*

²³⁷ Glej Dodatek št. 4.

letruttija nihče ni vedel, da bi gradnjo rad prevzel nadškof, kajti to delo je začel don Bosko in ni bilo nikogar, ki bi mu pomagal.

2. Če bi pa nadškof bil pripravljen prevzeti vse izdatke, ki jih je don Bosko že imel pri tej gradnji, bi mu rade volje prepustil volilo, o katerem je govor, in zadevno miloščino.

3. Pri vsem ima nadškof še 1.000 lir, ki jih ima don Bosko spravljene pri ekonomatu, ki so jih uporabili za škofijsko preskrbovalnico in ki jih don Bosko izključno iz naklo-njenosti do cerkvenega predstojnika ni zahteval zase.

Nadškof pa je v pastoralnem pismu 21. novembra 1874 sporočil, da bodo prihodnjega marca spet začeli gradnjo cerkve San Seconda, ki naj bi jo končali 1875. Dejansko pa so novo cerkev posvetili za bogoslužje 11. aprila 1882. Posvetil jo je mons. Celestin Fissore, nadškof v Vercelliju.

»Poleg ogromne množice ljudstva in številne duhovščine je prišlo tudi enajst škofov. Zdelo se je, kakor da so zbrani vsi apostoli s svojim Božjim učiteljem. Da bi jih bilo dvanajst, je manjkal samo eden: turinski nadškof mons. Lovrenc Gastaldi, ki je moral ostati doma, kot je bilo rečeno, zaradi protina.

Mladi godbeniki iz oratorija so se izkazali s svojim petjem in godbo in so imeli srečo, da so prvi z nebeškimi spevi napolnili sveto stavbo.

Godba je razveseljevala zbrane vse do desetih zvečer.

Če so vsi Turinčani imeli razlog, da so se veselili, so ga imeli še posebno don Bosko in salezijanci.«

Tako je pisal v Salezijanskem vestniku²³⁸ naš dragi don Bonetti, ki je iz »ljubezni do resnice in zgodovine« prikazal, kako je potekala gradnja cerkve, in „dodal kako poročilce, ki so ga v sredstvih obveščanja tiste dni opustili bodisi iz neznanja ali pa iz vzrokov, ki o njih tukaj ne bomo pisali«. Končal je takole:

»Od 27 tisoč lir, ki jih je izdal za prva dela, mu je bilo vrnjenih 12 tisoč za cerkev sv. Janeza. Zato je poleg tolikih skrbi in muk pustil celih 15 tisoč frankov v korist cerkve San Seconda. O vsem imam dokaze. Te smo uporabili, da smo napisali to kratko zgodovino in omogočili, da jih bodo uporabili še drugi, da dopolnijo naš prikaz. Iz tega malega poročila je mogoče razbrati, kako se je don Bosko z vsemi, ki so 1867 začeli graditi to svetišče, veselil, da je bila cerkev končno izročena Božji službi in dana na voljo ljudstvu, ki jo je tako zelo potrebovalo.«

9.6. ŠE DRUGI SPOMINI IZ LETA 1873

V novem šolskem letu je don Bosko prevzel šole v Cogoletu pri Varazzeju in jih zaupal don Dominiku Bruni in kleriku Jožefu Pavii.

Prve dni septembra so mu tudi duhovniki in mnoge družine ponudili šole v Palombari Sabina. Lepo se je zahvalil advokatu Ignaciju Bertarelliju in bil pripravljen sprejeti povabilo, kakor hitro bi se dogovorili z občinsko upravo.

²³⁸ Prim. Bolletino Salesiano, maj 1882.

Ko se je vrnil v Lanzo, je pisal grofu Arboriu Melli v Vercelliju.

Veleugledni gospod grof!

3. oktobra 1873

Vrnil sem se z dveh zaporednih tečajev duhovnih vaj in sem dobil vaše pismo z darom 100 lir. Četudi z zamudo se vam vendar iz vsega srca zahvaljujem za izkazano dobroto, ki jo čutimo zlasti v teh časih pomanjkanja. Tako javno kakor zasebno se bomo zahvalili Bogu in molili za vas, da vas obdari s svojimi milostmi, medtem ko imam čast, da se imenujem vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Istega dne je prosil mons. Santa Masninja, ki je don Boska zelo cenil, za pomoč pri odkupu klerikov od vojaške službe.

Oratorij sv. Frančiška Saleškega

Predragi monsinjor!

Letos se je k drugim nevšečnostim pridružila še obveznost odkupa petnajstih klerikov od vojaške službe. Bi mi lahko priskočili na pomoč?

Vsaka stvar mi je v veliko pomoč. Imamo na voljo nekaj mesecev. Glejte, kako vbogajme proseči berač prosi in vznemirja poštene ljudi. Oprostite mi.

Bog naj vam podeli vse dobro. Molite tudi za vašega vedno vdanega v J. K. ponižnega služabnika. Duh. Janez Bosko

3. oktobra 1873

P. S.: Prosim vas, izročite moje ponižne pozdrave gospe mami in družini.

Imamo prepis še nekega drugega pisma, ki ga je napisal dva dni pozneje, ne da bi navedel osebo, ki ji je bilo pismo namenjeno. Mogoče je bila to grofica Izabela Calderari-Migueis, razpečevalka Katoliškega branja v Rimu?

Velezaslužna gospa Izabela!

5. oktober 1873

Veseli me, da vam je deček sirota dal priložnost, da ste mi pisali, in sem tako zvedel za vaše novice. Nič ne vem za nikogar, ker so vsi na deželi.

O dečku, ki ga priporočate, vam dajem dobro oziroma povprečno upanje. Sprejemam ga, vendar ne takoj, kajti naši dečki morajo po pravilniku biti stari dvanajst let. Ko bo izpolnil dvanajsto leto, ga bomo sprejeli, če medtem ne bo že drugače poskrbljeno zanj.

Veseli me, da ste pri vas vsi zdravi. Bog naj vas vse ohrani zdrave in v svoji milosti, molite tudi za tega reveža, ki je vedno v J. K. najponižnejši služabnik.

duh. Janez Bosko

Močno me je pretresla izguba vašega brata. Gospod ga je poklical k sebi v cvetu življenja. Sprejmimo Božje svete načrte. Če bi živel, koliko nevarnostim bi bil izpostavljen! Sedaj mu je hitra, dobro pripravljena in iz Božjih rok sprejeta smrt zanesljivo zagotovila mesto med izvoljenimi v nebesih. Danes zjutraj smo opravili posebne molitve in mašo z obhajili za večer počitek njegove duše. Jaz bom v svoji majhnosti še

naprej molil za pokojnika, da bo šel čim prej v nebesa, in za vas, da vas Bog ohrani vse do pozne starosti.

Mi smo tukaj hvala Bogu vsi zdravi. Don Francesca želi, da vam ga prikličem v spomin. Tudi on moli za vašo družino in še zlasti za vas.

Bog naj vas blagoslovi, gospa grofica, in z vami naj blagoslovi vašega moža in vso vašo družino. Imejte me v Gospodu za najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Na osnovi notarskega spisa Giannuzzija je 4. oktobra kupil hišico Janeza Krstnika Coriasca ob cerkvi Marije Pomočnice. Pritlična hiša z osmimi sobicami je stala 8.000 lir. Z nekega potrdila pa je razvidno, da je plačal 15.000 lir.

Dne 5. oktobra je bil v Becchih na njemu tako dragem prazniku sv. rožnega venca. Nato je pisal ljubeznivo pismo fantu Tomažu dell'Antonio, ki je želel postati salezijanec. Nato je odpotoval v Nizzo Monferrato z namenom, da bi nabral kaj darov.

Predragi v Jezusu Kristusu!

Turin, 6. oktobra 1873

Zaupljivost, s katero mi pišeš, in ljubezen, ki jo kažeš do mene, sta znamenji, ki te priporočata. Pripravljen sem te sprejeti v salezijansko družbo. Lahko prideš, kadar hočeš.

Praviš, da imaš na razpolago tri tisoč frankov. Če hočeš, lahko za zdaj pustiš doma dva tisoč, enega pa prinesi s seboj. S tem denarjem si boš nakupil osebno opremo in kar boš potreboval v času preizkušnje.

Ko se bodo pojavile težave, jih bomo reševali, saj boš v rokah svojega ljubeznivega očeta. Bog naj te blagoslovi. Moli zame in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

duh. Janez Bosko

V Nizzi je nakazal don Rui pot, po kateri naj bi iskal denar.

Predragi don Rua!

Prejel boš 3.000 frankov, ki so bili zbrani na raznih krajih. Uporabi jih za večjo Božjo slavo in tam, kjer je najbolj potrebno. Ta teden lahko odpošlješ pisma v Cuneo za Maddonna dell'Olmo. Res je, da bom šel tudi drugam, toda tam bo središče. Če bo sila, se v četrtek ali petek obrni na gospoda D. Vallaurija, Beinette pei Paschi. Molite za naše dobrotnike in zame, ki sem v J. K. najvdanejši prijatelj.

duh. Janez Bosko

Nizza, 11. 10. 1873

Pisal mu je ponovno, vendar brez datuma in brez podpisa, bolj izčrpno.

Predragi don Rua! Nabiram. Počasi gre. Molite. Sporoči mi, ali so markiz Fassati in drugi storili kaj ,ad hoc'. Je nadškof odgovoril? Pisma: v torek pri škofu v Cuneu, v sredo pri baronu Ricciju, ravno tako v četrtek, v petek pri D. Vallauriju v Peveragnu, v soboto in nedeljo pri C.te Giriodi Costigliole di Saluzzo in potem domov.

Prisrčen pozdrav vsem našim dragim in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

Ta mesec je po prizadevanju mons. Fratejaccija in zaradi splošne slave zlasti v Rimu bil sprejet v Akademijo Arcadia.

G. V. C.

AGESANDRO TESPORIDE, glavni čuvaj Arcadie, veleslavnemu in velečastitemu duhovniku JANEZU BOSKU iz Turina

Z namenom, da bi Arcadia častila zaslužne, ki se odlikujejo po bistrosti duha, združeni z odličnimi navadami in gojitvijo visokih študijev, dejavnostjo na področju leposlovja, znanosti in izobraževanja, je na predlog nadvse ljubeznivih in uspešnih sopsastirjev Larissa Cisselena in Eristena Nassia, vašo uglednost imenovala za Pastirja Arcadie in vas vpisala v seznam članov te starodavne leposlovne republike in vam dala po našem akademskem običaju ime Clistene Cassiopeo.

Ko vas je Arcadia sprejela v svojo skupnost, upa, da ne boste samo izpolnjevali njenih zakonov, temveč si boste tudi prizadevali, da bodo cvetele leposlovne umetnosti v slavo arkadijske ustanove.

Izdano v Boscu Parrasio dne 12. oktobra leta 1873.

Od leta obnovitve Arcadie 183. leto, od olimpijade 46, leto 3.

Glavni čuvaj Agesandro Tesporide

Lariso Cisselena je bil kanonik Janez Krstnik Fratejacci, Eristen Nassio kanonik Avguštin Bartolini, Agesandro Tesporide, glavni čuvaj, pa mons. Štefan Cicolini.

Diploma je izdana v VIII. zv. št. 267. Leta 1874 so mu izdali še drugo z datumom 14. februarja pod št. 320, kot bomo še videli.

Istega meseca so teologu Albertu, župniku v Lanzu, sporočili, da je bil imenovan za škofa v Pinerolu. Ponižni Božji služabnik (za katerega so uvedli proces za razglašenje za blaženega) je to oznanil s prižnice in jokaje rotil župljane, naj molijo k Bogu, da bi prej umrl, kot da bi mu bila mitra položena na glavo. Ob tem sporočilu je zavladala javna žalost. Razširil se je tudi lažen glas, da je to napredovanje hotel don Bosko, da bi se polastil Zavetišča Brezmadežnega spočetja, ki ga je ustanovil Albert. Don Lemoyne je takoj pisal don Bosku:

Dragi oče v Jezusu Kristusu!

13. oktobra 1873

Zdi se mi, da je moja dolžnost, da vam sporočim neprijetno, smešno in nemogočo novico. Don Bertoldo je bil tako nepreviden, da je rekel, da če gre župnik Albert iz Lanza za škofa v Pinerolo, je to don Boskovo zasluga. Govori se, da hoče don Bosko Alberta odstraniti iz Lanza z namenom, da bi se polastil Zavetišča hčera. Ne vem, kaj je hujše, nesramnost ali hudobija. Nocoj so neki ljudje razbili okenske okvirje v zavodu in z blatom zamazali steno, ki je obrnjena na župnijski trg. Je mogoče to maščevanje? Gospodu župniku je izredno hudo zaradi imenovanja za škofa kakor tudi zaradi sovražnosti do nas. Lansko leto so ti ljudje trdili, da župnik ne bo nikdar škof, ker ga don Bosko želi ohraniti v Lanzu, sedaj pa trdijo prav nasprotno, toda vzrok, zakaj neki jeziki trdijo take reči, je vedno isti.

Župnik zanika vse te govorce. Jokal je in zopet jokal ter trdil, da mu ni všeč, ker so ga imenovali za škofa in ker se po vasi širijo take govorce proti nam. Nato je dodal: »Rad imam don Boska in salezijanski družbi bom storil, kolikor bom mogel dobrega. Don Bosko me ima rad, to vem zagotovo. Pozna me in jaz poznam njega, in če bi bilo res ali ne, da me je don Bosko priporočil papežu za škofa, bi v tem trenutku raje umrl, kot da bi zapustil Lanzo zaradi takih sumničenj med ljudmi.« V vseh cerkvah, oratorijih in kapelah v Lanzu opravljajo tridnevnicke z blagoslovom z Najsvetejšim, da župnik ne bi odšel. Žalost v kraju je velika. Tudi mi v zavodu se pridružujemo skupni žalosti, ker bi to pomenilo izgubo močne opore.

Ti ljudje ne razumejo, da je za nas izguba takega župnika, ki nas je nenehno branil in bil šolski nadzornik, prava izguba. Potrpljenje! Bog tako hoče.

Vaš najvdanejši sin duh. G. B. Lemoyne

Don Bosko je na robu pisma nakazal odgovor s štirimi stavki: nič naj te na vznemirja, Bog je z nami. Potrpljenje. Molitev. Sveti oče je sprejel odpoved in v župniji so v zahvalo slovesno prepevali Te Deum.

Ne smemo se čuditi zaradi takih govoric, ko so leto prej govorili, da župnik ne bo nikdar škof, ker ga don Bosko želi imeti v Lanzu. Poleg tega pa jih je nekaj trdilo in vsiljevalo svoje mnenje tudi drugim, češ da je župnik imel še druge račune z don Boskom. Nova stavba, ki jo je don Bosko tisto leto dozidal, ker je moral zapustiti samostan, naj bi bila namenjena za obrtne šole v korist ubogim dečkom iz vasi zato, ker je teolog videl v sanjah veliko število fantov v uniformah z dvema vrstama gumbov na prsih. Prav take pa so bile uniforme naših gojencev. Don Bosko pa je stavbo dokončal samo zaradi velikega števila prošenj in postavil obzirno in veliko poslopje z veličastnimi stebrišči proti jugu, tako da so imeli gojenci prostor za odmore in so bili dobro zaščiteni pred zimo, kakor je bilo zapisano v programih, natisnjenih leta 1873 za »Zavod-konvikt v Lanzu Torinese«.

Nadvse pomembni in nujni opravki za pregled konstitucij, ki so jih zahtevale Opombe, in odločitev, da se bo zavzel za ureditev škofovskih preživnin – dopisovanje z ministrom Viglianijem sodi prav v to obdobje –, so ga prisilili, da se je odpovedal potovanju po pokrajini Cuneo. Na predvečer praznika sv. Terezije, ko se ni mogel odpraviti v Peveragno, je iz Vignaleja pisal pobožni sestri don Petra Vallaurija.

Velespoštovana in zaslužna gospa!

Naj živi sv. Terezija!

Jutri (15.) ne bom mogel priti k vam, da bi skupaj praznovali dan sv. Terezije. Potrpljenje! Veselil se bom v Gospodu in zato daroval sveto mašo za vas in gospoda don Petra, da bo Bog oba naredil sveta. Cela vrsta opravkov mi je uničila cele počitnice, tako da sem se moral odpovedati nameravanemu obisku. Na svidenje zato v Turinu v zdravju in svetosti. Gotovo ste že slišali o smrti don Borrellija.²³⁹

²³⁹ Teolog Borel.

*Bog naj nakloni vse najboljše vam in vsej družini. Molite za tega ubogega, pa vedno v J. K. ponižnega služabnika. Duh. Janez Bosko
Vignale, danes, 14. oktobra 1873*

Obvestil je tudi don Ruo in mu sporočil, da se vrača v Nizzo in da bo 18. spet v Turinu.

Predragi don Rua!

1. Don Cagliero in don Savio naj mislita na podobo sv. Jožefa, ki je končno pri gospodu Lorenzoneju in ji manjka samo okvir. 2. Don Savio naj čim prej piše vitezu Bellinu o kmetiji pni Chieriju, kakor smo se domenili. 3. Od torka do četrtega pisma in tiskovine v Nizzo. Oba z don Barberisom se dobro počutiva. V soboto bom, če Bog tako hoče, v Turinu. V tem trenutku odhajam v Alessandrio-Acqui. Nekaj sem opravil. Pridelajte veliko vina. Bog naj nas vse blagoslovi in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja. duh. Janez Bosko

Vignale, 14., ob dveh popoldne

Bodoči prvi magister novincev don Julij Barberis je verjetno pomagal pri usklajevanju konstitucij.

Vendar je bil brez dvoma tudi to jesen v Peveragnu, najverjetneje meseca septembra, takoj po svojem obisku v Cuneu. Kanonik Jožef Giubergia, rektor svetišča v Mondoviju, se spominja, da ga je tisto leto videl v Peveragnu. »Bilo je,« tako piše, »1873. leta, septembra, in ne verjamem, da bi bilo pozneje, ker se spominjam nevihte, ki je presenetila mene, nekaj prijateljev in otroke iz otroškega vrtca, ko smo prihajali iz Paschija z obiska od tistega don Boska, ki je nosil svetniško gloriolo in bil občudovan od vseh, ki so ga poznali. Prišel je zjutraj in mi smo ga obiskali popoldne. To je bilo takrat, ko mi je s svojim čudovitim nasmeškom dejal: ‚Ti boš postal duhovnik.‘ Naslednjega dne je prišel v Peveragno, kamor ga je povabil neki Jožef Campana, eden glavnih tretjerednikov v Peveragnu in občinski podtajnik. Izstopil je pred Campanovo hišo. Bolele so ga noge in je zato hodil s palico. Pripravili so sprejem, na katerega so poleg vseh duhovnikov povabili občinske oblasti.

Leta 1875 sem se odločil, da bom oblekel kleriško obleko; mogoče da, mogoče pa tudi ne zaradi besed, ki mi jih je povedal don Bosko. Vstopil sem v bogoslovje v turinsko semenišče, toda večer pred vstopom sem hotel obiskati don Boska, ki me je, čeprav sta pretekli dve leti, takoj spoznal in se je spomnil tudi svojih besed: ‚Giubergia, si prišel, da si oblečeš duhovniško obleko?‘ Odgovoril sem: ‚Da, vendar ne bom prišel k vam, temveč grem v višje semenišče.‘ In on: ‚Ni pomembno. Glavno je, da postaneš duhovnik.‘ Hotel me je imeti za gosta oratorija. Večerjal sem v obednici predstojnikov, čisto ob njem. On sam mi je stregel in mi prigovarjal, verjetno zato, ker sem bil ves zmeden zaradi njegove ljubeznivosti: ‚Jey, mlad si še ... in boš moral še veliko delati.‘ Po večerji sem ga spremljal na dvorišče, slišal sem večerni govor po molitvah in ga pospremil do stopnic, ki vodijo k njegovi sobi.

Zatem sem šel v cerkev, kjer sem se od preobilice čustev zjokal. Naslednjega dne sem vstopil v semenišče.«

Don Bosko je pridno opravljaj svoje naloge, da bi se mogel čim prej vrniti v Rim za potrditev konstitucij in da bi izboljšal položaj novih italijanskih škofov. Gospa Sigismondi je dejala, da je bil pripravljen del svojega časa v Rimu prebiti v njeni hiši.

Velespoštovana gospa Matilda!

Prejel sem pismo, ki ste ga mi v svoji dobroti napisali. Odlasal sem z odgovorom zaradi premnogih poslov prav v tistih dneh. Nikar si ne ženite k srcu, če je moj ekonom izbral drugo bivališče. Domenila sva se, da se bo oglasil pri vas. Ker pa se je bal, da vas in vašega soproga ni v Rim, se je oglasil naprej pri gospodu Coloni. Da vam pokažem, kako zelo cenim vašo hišo, vam zagotavljam, da bom dovršen del časa, ki ga bom prebil v Rimu, preživel pri vas. Pravim dovršen del, ker me veliko nalog, ki jih moram opraviti, sili, da imam s seboj tajnika in zato ne vem, ali bova mogla v vaši hiši dobiti gnezdo za dva.

Stvar sem prepustil materi Galeffi. Če boste imeli priložnost govoriti z njo, lahko potrdite ali spremenite načrt, kakor se vam zdi bolj primerno. Čeprav živim od Božje previdnosti, bi se v tem primeru ne hotel odtegniti poravnavi stroškov za vse morebitne izdatke.

Naj vam še enkrat povem, da se vas in vašega gospoda soproga vsak dan spominjam pri sveti maši. Odkar sem prejel vaše pismo, sem se odločil, da naši dečki vsak dan zmoliijo en očenaš pri oltarju Marije Pomočnice.

Če še nismo dosegli vsega, za kar prosimo, je znamenje, da molimo slabo ali da vi nimate zadosti močne vere. Vendar menim, da je kriv posebno prvi vzrok.

Prosim vas, da v mojem imenu spoštljivo pozdravite vašega gospoda soproga. Bog naj vam dodeli stalno zdravje, obema pa srečno življenje na tem svetu, in ko bo Bogu po volji, večno slavo v nebesih. Priporočam se dobroti vaših molitev in se imam v globoki hvaležnosti za vaše velespoštovane uglednosti najponižnejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Turin, 29. oktobra 1873

V drugi polovici novembra je opravil še potovanja, na katerih je obiskal naše hiše. Vedno je iskal sredstva, kako bi mogel svoje klerike odkupiti od vojaške službe. V tem smislu se je ponovno zahvaljeval grofici Callori:

Draga moja mama!

Prejel sem pismo, ki je bilo priloženo k pismu gospe grofice M. Alojzije. Njej sem že pisal, vam pa najlepša hvala. Klerik je pripravljen, vendar ne vem, ali bo sposoben vse privedi v nebesa, kakor mi pišete. Ker pa je močan, zdrav kakor Rocca Luigi (Skala Luigi), bo dobršno pot vlekel voz odrešenja. Vsekakor bo vse življenje prosil za tistega, ki mu je pomagal, da je zamenjal puško z brevirjem.

Na mojih okulističnih posvetovanjih so izrekli sodbo: malo upanja za desno oko. Levo oko bo mogoče ohraniti ,in statu quo' (v stanju, kakor je), če ne bom pisal in bral. Zato samo dobro jesti in piti, spati, hoditi na sprehod. Tako bi šlo to naprej. Bog naj podeli vse najboljše vam in vaši družini. Molite za tega ubogega, pa vendar vedno v J. K. najvdanejšega duh. Janeza Boska.
Borgo, danes, 14. novembra 1873

Draga moja mama!

Imate prav, ko me karate, zato po vašem nasvetu izkoriščam dobrega tajnika. Vaše dragoceno pismo me je dohitelo v Varazzeju. Ko sem ga prebiral, sem premišljeval o naklonjenosti, ki jo izkazuje našim klerikom. Prav v tem trenutku sem prejel novico, da ste enega naših klerikov v Alessandrii vključili v prvo kategorijo. Bog bodi hvaljen, sem dejal don Francesii. On nam pošilja trnje, obenem pa tudi vrtnice; naj bo enako zahvaljen za oboje.

Upam, da je don Rua že prejel vaše pismo in ga poslal naslovljencu.

Nikakor mi ni neznana vaša žrtev v teh časih splošnega pomanjkanja. Toda Bog vam bo znal poplačati. Duhovščina, Cerkev in mi vsi vam bomo hvaležni in se bomo zahvalili s klerikom, ki je bil deležen vaše dobrote; nenehno bomo klicali Božji blagoslov na vas in na vašo družino.

V soboto, če bo Bog tako hotel, bom spet v Turinu. Z najglobljo hvaležnostjo in s pozdravi don Albere, tajnika, imam čast, da se imenujem vaše uglednosti ponižnega služabnika in hudobnega sina.

duh. Janez Bosko

Sampierdarena, 26. novembra 1873

Dne 29. se je vrnil v Turin in je ob štirih popoldne nekaj malega zaužil.

Predragi don Rua!

Vprašaj don Savia, ali je naredil kaj za tista tri pisma kneza De Maria, in mi sporoči izid. Ne pozabite na svetega Jožefa. Povej mami Feliciti, naj mi za božjo voljo pripravi malo mineštre, in to jutri popoldne ob pol petih. Vse najboljše in vsem ,in Domino'.

B. S. M., 28. 11. 1873

Najvdanejši duh. Janez Bosko

Dne 16. decembra je zaprosil železniško upravo za posebni vozni listek. Odgovorili so, da bi bili zelo veseli, če bi mogli ustreči njegovi prošnji, a da »odločitev vlade preprečuje Družbi železnic vsakršno izdajanje listkov s popustom razen tistih, ki so določeni po pravilniku«.

Obnovil je tudi prošnjo na obrambno ministrstvo, da bi dobil obleko, ki pa tudi ni mogla biti odobrena.

Njegova osrednja misel je bil vedno papež kot namestnik Jezusa Kristusa, za kar se je vedno in povsod trudil. Naj bo v dokaz pismo, ki ga je poslal mons. Dominiku Cerriju.

Velečastiti in dragi monsinjor!

Zelo rad bi osebno govoril z vami. Ker tega ne morem, vam pišem.

Civiltà Cattolica je menda maja (marca) objavila srhljiv članek o Aleksandru VI., ki ste ga gotovo prebrali. Mogoče ste že kaj napisali ali pišete v tem smislu. Menim, da ste vi edini človek, ki bi mogel to storiti. Bodite tako dobri in mi sporočite. Storili mi boste veliko uslugo.

Kar koli boste že storili, v vsakem primeru je potreben izveček iz vašega dragocene-ga dela o Aleksandru VI.

Bog naj vam nakloni vse dobro in imejte me v Jezusu Kristusu za najvdanejšega prijatelja. Duh. Janez Bosko

Turin, 15. 12. 1873

V letu 1873 so pri Katoliškem branju izšli naslednji naslovi:

Janur – marec: Krištof Kolumb in odkritje Amerike, izpod peresa duhovnika Janeza Krstnika Lemoyna, ravnatelja zavoda v Lanžu. April: Mučenec Pavel Emilij Reynaud in Janez Pinna, apostolska misijonarja. Maj: Zgodovinski podatki o papežu Gregorju VII. Junij – julij: Serapia. Dogodek, ki ga je opisal opat France, za uporabo preproste-ga ljudstva pa povzel L. Matteucci. Avgust: Katoličan v XIX. stoletju. Nasveti, ki jih je zbral član potujoče knjižnice iz Turina. September: Jezus Kristus in Cerkev. Izbor razodetij, ki jih je bila deležna sestra Della Natività. Oktober – november: Velika pošast, razkrinkana pred fanti. December: Čudeži lurške Matere Božje.

Življenjepis Krištofa Kolumba je vsem zelo ugajal in je bil ponovno izdan tudi v elegantni izdaji. Don Bosko sam je naročil don Lemoynu, da naj ga napiše:

4. 3. 1871

Predragi don Lemoyne!

Življenjepisni opis pomorščaka iz Genove naj napiše kak Genovčan.

Življenje Krištofa Kolumba naj bi izšlo v Katoliškem branju na 100 do 200 ali tudi več straneh, če bi bilo potrebno. V dveh knjigah so nekatera mesta podčrtana s celo črto in to je treba prevzeti dobesedno, druga pa s prekinjeno črto, pa je treba povezati v prosto pripoved.

Seveda imaš največjo svobodo, da se razpišeš. Če boš v izročilu ali drugih knjigah našel uporabne dogodke, jih napiši. V knjigi II Monachismo (Meništvo) Tullia Dandola je lepo poglavje o Kolumbovem meniškem življenju.

Napiši mi knjigo v lepem jeziku, svobodni misli in kratkih stavkih, kakor si to storil že v drugih spisih. Se nikamor ne mudi.

Bog naj blagoslovi tebe, tvoje gojence in ves učiteljski zbor, voditelje, asistente, delavce itn. itn. najvdanejši prijatelj. Duh. Janez Bosko

Molite zame, ki sem vam v J. K.

V Galantuomu 1874 je objavil eno izmed pisem v čast Katoliškemu branju.

A ... 23. april 1873

Velečastiti gospod!

Z namenom, da vam izrazim svoje priznanje za ogromno dobrega, ki ga v tej moji župniji opravlja Katoliško branje, si ne morem kaj, da ne bi navedel nekaj dogodkov, ki sem jim bil osebno priča.

Potem ko sem se brez uspeha trudil, da bi mlade fante odvrnil od ponočevanja zlasti na podeželju, sem se zatekel h Katoliškemu branju, predvsem k življenjepisu in povestim. Neki dober človek je vsak večer zbiral v svojem hlevu te potepuhe ter jim bral in razlagal prebrano. V kratkem se jih je zbralo toliko, da je ponočevanje skoraj izginilo. Ko se je glas o tem raznesel, me je nekaj ljudi iz bližnjih krajev prosilo za nasvet. Tudi tam so bili učinki podobni. Meščanska dekleta so opustila branje umazanih romanov, s katerimi so se prej zabavala cele noči. Pa tudi drugi uradniki, ki so se naveličali tistih grdobij modernih junakov, inkvizicije in podobnega, so me prosili, da bi jim posodil naše branje, ki so ga potem zelo cenili.

Pred petimi leti je učitelj v občinski šoli z zlorabo svojega položaja odvrnil vse večje fante, da niso več ministrirali pri svetih obredih. Ker se mi ni zdelo primerno, da bi mu zaradi njegovega položaja nasprotoval, sem dal nekaterim najprizadevnejšim prebrati življenjepis Frančiška Besucca kot primer življenja, ki je bilo najbolj podobno njihovemu. Manj kot v enem mesecu so se vsi vrnili k ministrantski službi, ki jo opravljajo še sedaj, ob praznikih in v postnem času poučujejo katekizem, obiskujejo Najsvetejše, hodijo k spovedi in spodbujajo druge k pobožnosti. Ko se jim od časa do časa zahvaljujem za njihovo službo, mi odgovarjajo: »Oh, tudi, Besucco je v takih okoliščinah storil tako in tako in še kaj več.« Trije izmed teh, najbolj zavzeti, imajo že dvajset let. Eden izmed njih hodi po hišah in na lep način zbira prepovedane knjige ter mi jih prinaša. In odkar je prvič bral življenjepis Bosucca, mi je dejal: »Bodite tako dobri in me spravite v hišo, v kateri je bil Besucco.«

Vaše uglednosti najvdanejši služabnik

D. G., prior

Meseca aprila je don Bosko dal ponatisniti Mesec maj in je takole pisal don Reffu:

18. 4. 1873

Predragi don Reffo!

V tem trenutku smo ponatisnili ali bolje rečeno končali ponatis meseca maja. Ker smo že zelo blizu času, ko ga bomo uporabljali, in ker ga mnogi pričakujejo, bi mi naredil veliko uslugo, če bi ga s kakim priporočilom objavil v časopisu Unità Cattolica. Prilagam dva izvoda, enega zate in drugega za tistega, ki mu ga boš poklonil.

Bog naj nas vse blagoslovi in imej me za najvdanejšega prijatelja.

duh. Janez Bosko

Dne 20. aprila je bilo v Unità Cattolica objavljeno:

Dobili smo Mesec maj, majhno, razumljivo, časom primerno knjižico, sposobno, da v srcih vžge globoko pobožnost do presvete matere Marije in v njih vzbudi odpor do greha. Za vsak dan kratko premišljevanje z ustreznim zgledom, vse tako preprosto napisano, kot je to navada velikega ljudskega pisatelja in mladinskega apostola. Don Boskovo ime je samo poroštvo za uspeh in ga zato ne bomo priporočali. Naj še pove-mo, da je Mesec maj v kratkem času izšel že v štirih izdajah.

Prav tako je izšla 33. izdaja Preskrbljenega mladeniča in isti časopis je 7. avgusta pohvalno pisal:

Knjige, ki se predstavlja v 33. izdaji, ni treba veliko priporočati. Preskrbljeni mladenič duhovnika Janeza Boska je našel pot v vsako vzgojno hišo, v vsako krščansko italijansko družino in vsi so prepričani, da od vseh nabožnih priročnikov, ki so bili natisnjeni, ta don Boskov spis najbolj ustreza razumevanju in pobožnosti preprostejšega ljudstva.

Ta zadnja izdaja ima glede na prejšnje nekatere prednosti, npr. to, da nabožni pisatelj v obliki dvogovora razpravlja o osnovah katoliške vere.

Nadaljnji dokaz apostolata, ki ga don Bosko opravlja z dobrim tiskom, je bila odločitev, da izda poleg popravljenih latinskih klasikov še zbirko latinskih cerkvenih pisateljev za uporabo v katoliških šolah, s čimer bi v dušah mladih bralcev preprečeval slabe misli. V ta namen je že naročil prvi zvezek profesorju don Janezu Tamiettiju. Avtorju je v pismu, natisnjem v oratoriju, takole pisal:

Predragi teolog profesor don Belasio!

Prebral sem in premišljeval o vaši knjižici O pravi šoli, ki naj poživi našo družbo. Vse mi je zelo ugajalo. Privlačna razlaga, ki navduši za obravnavano snov, plemenite misli, obširna obzorja, velika izobrazba, ki daje trdno oporo, ter praktičen in usklajevalen čut, ki se zna vživeti v resničen položaj. Vse to nakazuje, kako je mogoče udejanjiti eno izmed najbolj potrebnih reform sodobne družbe. Zato pozdravljam to knjigo kot znanilko nove zarje, ki naznanja luč, s katero naj bi Cerkev razsvetlila svet. S srcem na dlani vam povem, če vas ne bi imel že dolga leta za dobrega prijatelja, bi vas sprejel za prijatelja, potem ko ste na tako jasen način predočili ideje in zamisli, ki jih jaz sam že leta nosim v svojem srcu. Zato imam vašo knjigo za delo, kot da sem ga sam napisal. Naj še dodam, da sedaj, ko smo začeli izdajati zbirko latinskih klasikov in latinskih cerkvenih pisateljev, ki naj bi jih uporabljali v katoliških šolah (ki jih je treba obnoviti), sprejemam vaše delo kot uvod v obe zbirki. Tako mislijo tudi moji odlični sodelavci.

Bog naj pomaga meni in vam, da bi z uvedbo klasičnih latinskih krščanskih pisateljev s pravo vero če že ne uničili neumnosti poganov v šoli učeče se mladine, pa bi jo vsaj obvarovali pred njihovim slabim vplivom.

Z najglobljim spoštovanjem vas pozdravlja najvdanejši prijatelj.

Turin, 6. novembra 1873

duh. Janez Bosko

Širokega srca ter razgledanemu in neutrudnemu duhu bi lahko, kakor je zagotavljal sveti oče Pij XI., »uspelo v tem, čemur pravimo učenjak, mislec«. Pa se je raje naredil majhnega z malimi, vsem vse v nenehnem ubadanju z malenkostmi, kakor da ne bi imel drugega dela. In to vse izredno ponižno in preprosto.

Tega leta je v decembru don Janez Caghero kot prvi med našimi naredil doktorat iz teologije na Kraljevski univerzi v Turinu. Don Bosko se je ob tej priložnosti in ob drugih šalil – tako je poročal v informativnem procesu: »Ti si vsaj nekaj, ubogi don Bosko pa ni nič. Ti si profesor filozofije itn.« Drugemu pa: »Ti si doktor literature itn.« Kakemu tretjemu: »Ti si teolog, ubogi don Bosko pa nima niti diplome za učitelja v prvem razredu ljudske šole. Oh, jaz ubogi revež, kaj bo z menoj, ko se bom v nebesih predstavil brez vsakega naslova.« Temu smo mi odgovarjali: »Res je, brez naslovov, toda z mnogimi zaslugami, ki so vredne več kot vsi naslovi. In ali ime don Bosko ni vredno več kot vsi naslovi?« »Mogoče pa bi le imel kak naslov,« je smeje se dejal don Bosko, »pa je vedno iz lesa« (bosco = les).

Podobno se je izražal nekega dne tudi pred komendantom Garellijem, šolskim nadzornikom v Turinu, ki je napačno razumel njegovo šalo na račun raznih naslovov. Dejal je: »Kako? Don Bosko ni profesor, nima naslovov in niti diplome ljudskošolskega učitelja?! Don Bosko, ki je prvi vzgojitelj mladine? Država do sedaj še ni nič naredila za vas? Ni priznala vaših zaslug? Prav! Na to bom mislil jaz. Še danes bom pisal ministru in dobili boste vse naslove, ki jih zaslužijo vaši spisi in vaša dela.« Tedaj ga je Božji služabnik prosil, naj si ne dela skrbi, kajti njegove besede so bile samo šala in nič več. Kljub temu pa se šolski nadzornik ni dal prepričati, da don Bosko nima nobenega naslova, medtem ko je občudoval ponižnost našega drugega očeta.

Don Bosko si je najbolj želel, da bi končno prišel na cilj: do dokončne potrditve salezijanske družbe. Zato se je pripravljal na odhod v Rim.

Grofici Uguccioni je takole pisal:

Velezaslužna gospa grofica!

Edino pismo, ki ga zmorem pisati za praznike, je to, ki ga pišem vam, ki me imate že toliko časa za vašega ubogega porednega sina. Ker čutim do vas globoko dolžnost, bom prihodnji teden v torek posebej molil za vas. To se pravi, da bom za vas daroval sveto mašo, zmolili bomo sveti rožni venec, vsi dečki bodo za vas darovali sveto obhajilo in opravili še druge pobožne vaje, kot npr. blagoslov z Najsvetejšim. S tem se vam hočemo zahvaliti za veliko dobroto, ki sta nam jo izkazali, ter vam in vašemu soprogu Tomažu, vašim hčerkam, zetom in vnukom izprositi trdno zdravje in dolga leta srečnega življenja s predragocenim darom vztrajnosti v dobrem do konca.

Prosim vas, da jih v mojem imenu vse pozdravite, in se priporočam vašim molitvam.

Prihodnji mesec bom šel v Rim in upam, da se bom za kak dan ustavil v Firencah.

Bog naj vas blagoslovi in imejte me za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

Turin, 20. decembra 1873

duh. Janez Bosko

Na božični večer je pisal grofici Callori:

Draga moja mama!

Ne morem vam želeti srečnih božičnih praznikov v Turinu, zato vam pošiljam angela, da vam prinese dete Jezusa in njegov blagoslov.

Danes ponoči bom eno izmed treh maš daroval po vašem namenu.

Če imate kaka naročila za svetega očeta, mi jih pošljite, ker bom prihodnji ponedeljek odpotoval v Rim.

Vse najboljše vam in vsej vaši družini in imejte me za najvdanejšega porednega sina.

Turin, 24. 12. 1873

duh. Janez Bosko

Iz Rima so prihajale srčne zahvale za posebne molitve, ki jih je opravljal v božični devetdnevnici:

Veledenjeni gospod don Bosko!

Ni daleč od resnice vest, ki ste jo prejeli, da moje zdravje ni tako, kot bi moralo biti za opravljanje nalog, ki mi jih nalaga moja služba. Zato sem se nadvse razveselil molitev, ki ste jih vi in vaši dečki opravili v božični devetdnevnici za moje zdravje.

Zahvaljujem se vam za tako plemenito misel in sem vaše uglednosti, dragi don Bosko, služabnik in prijatelj. G. B. Antonelli

Rim, 26. decembra 1873

Tudi mons. Sbarretti, podtajnik Svete kongregacije za škofe in redovnike, se mu je zahvalil za »čestitke in dobre želje«, ki mu jih je poslal, in mu obljubljal, da se bo v vseh okoliščinah in na najboljši način potrudil, da bo »ustregel njegovim upravičenim željam«. Gotovo se mu je don Bosko priporočil za pomoč pri dokončni potrditvi konstitucij.

V družbi don Berta je svetnik 29. decembra ponovno odpotoval v Rim.

Medtem so prihajala voščila sobratov in vseh gojencev iz Lanza za leto 1874. Kot prvi podpisani med sobrati mu je don Lemoyne pisal:

»Želeč si tvojega blagoslova in tvojega obiska, te prosimo za pisni nasvet, da bo tudi njim lepo poteklo leto, ki se začinja.«

Don Lasagna, profesor v 4. in 5. razredu gimnazije, je napisal na list, ki so ga podpisali vsi njegovi učenci:

»Učenci četrtega in petega razreda gimnazije zavoda v Lanzu, ki imajo skupnega očeta don Boska za najbolj ljubljeno osebo, mu zato, ker mu ne morejo osebno voščiti za praznike, pošiljajo s podpisi prisrčne želje za leto 1874, za celo življenje, za katero prosijo Boga, da bi bilo še dolgo za njihovo zveličanje in za slavo Božje Cerkve.«

In prav ravnatelju in gojencem v Lanzu je don Bosko pisal prvo pismo iz Rima.

DODATEK

I.

*DEVETDNEVNICA IN SLOVESNOST V ČAST MARIJI POMOČNICI
V CERKVI NADBRATOVŠČINE, KI JE V VALDOCCU V TURINU POSVEČENA NJEJ NA ČAST*

1873

Popolni odpustek vsem, ki bodo po opravljeni spovedi in prejemu obhajila bodisi v devetdnevnici bodisi na njen praznik obiskali to cerkev.

Razpored svetih obredov. Devetdnevnica se bo začela v četrtek 15. maja. Vse dni v devetdnevnici bodo dopoldne tihe svete maše in možnost za prejem zakramenta spovedi in obhajila.

Delavniki. Vsak večer ob sedmih petje svetih pesmi, pridiga, blagoslov z Najsvetejšim in izbrana glasba.

18. maja (nedelja). Dopoldne ob 10. uri slovesna maša. Popoldne ob 3.30h večernice, pridiga, blagoslov.

21. maja (sreda) vigilija vnebohoda. V tej cerkvi se začenja sveta tridnevnica kot priprava na romanje k Materi Božji v Oropi za 25. maj, stoletnico sv. Gregorija VII. Sveti obredi in pobožnosti sovpadajo z devetdnevnico in slovesnostjo Marije Pomočnice.

22. maja praznik Gospodovega vnebohoda. Dopoldne: ob 10h slovesna sveta maša. Popoldne: ob 3.30h večernice, pridiga, blagoslov.

*24. maj (sobota) slovesnost Marije Pomočnice kristjanov. Dopoldne. Ob 10h: Gojenci oratorija bodo izvedli veličastno mašo s polnim orkestrom De-Vecchija. Popoldne. Ob 6h: Večernice z novo in izbrano glasbo duhovnika Janeza Cagliera – Slavnostni govor – *Tantum ergo* s 300 glasovi – Blagoslov. Po končanih večernicah bodo zapeli Sancta Maria, *succurre miseris*, skladbo zgoraj imenovanega duhovnika Cagliera, Veličasten koncert s tremi različnimi zbori kakor *Tu es Petrus*, ki so ga 1867 peli v Rimu. Skladbo bodo izvedli gojenci oratorija s sodelovanjem mnogih poklicnih in ljubiteljskih glasbenikov iz mesta.*

25. maj (nedelja) stoletnica smrti papeža Gregorja VII. Dopoldne. Ob 7h: Maša s skupnim svetim obhajilom s posebnimi molitvami po namenu svetega očeta Pija IX. Ob 10h: Slovesna maša. Popoldne. Ob 3.30h večernice, pridiga, blagoslov.

26. maj (ponedeljek). Ob 7h: Maša, skupno sveto obhajilo, posebne molitve za vse člane nadbratovščine častilcev Marije Pomočnice, zlasti za pomoč dušam tistih, ki jih je Bog poklical v večnost.

N. B.: Kdor se želi vpisati v nadbratovščino Marije Pomočnice, se lahko oglasi pri za to posebej zaposleni osebi v zakristiji cerkve. Miloščina, ki jo bodo člani nadbratovščine in drugi Marijini častilci darovali, bo to leto namenjena za nakup opreme zakristije in kora, za poravnavo stroškov gradnje in postavitve nove ure. Opomba: Na listkih, ki so jih poslali častilcem Marije Pomočnice, je bilo dodano:

SPLOŠNE PRIPOMBE

Zadnja dva dneva devetdnevnice, na praznik Marije Pomočnice naslednjo nedeljo, bo v zavodu sejem v izključno korist cerkve in zavoda. Na raznih stojnicah bodo na voljo: 1. Svetinjice, slike in fotografije verske vsebine. Zabavne knjige, note za klavir in petje,

knjige, ki jih je izdal oratorij; 2. Umetne cvetlice, suho in sveže sadje, igrače in drugi predmeti za razvedrilo otrok. Ko ne bo svetih obredov v cerkvi, bo na dvorišču zabava z gledališkimi predstavami in godbo na pihala. Vodstvo notranjega praznovanja je zapuščeno ravnatelju oratorija in odboru plemenitih gospodov, ki rade volje pomagajo tej dobrodelni ustanovi. Kakršen koli predmet v iz lesa ali kovine, obleke ali knjige sprejemamo z največjo hvaležnostjo, da bi bilo obdarovanje čim bogatejše. Vašo uglednost vabimo, da bi se slavnosti udeležili osebno in povabili tudi druge.

II

Najljubeznivejšemu vseh očetov don janezu bosku za njegov god prosijo njegovi iz neba najobilnejše blagoslove in to izražajo v skupnem veselju. To je dan, ki ga je naredil Gospod. Radujmo se in veselimo se v njem (Ps 117,23).

ODA

*Naj se dvignejo proti nebu
najbolj bleščeči jutranji žarki.
Naj sonce s svojimi žarečimi
razsvetli vesoljno zemljo.
Narava naj se odene
v nežno tančico.*

*Naj odmevajo v okolici
nadvse veseli spevi
in ljubko naj pojejo
citre pesnikov.
To je dan radosti,
takega si želi nebo.*

*Brodolomec se veseli,
ko zagleda obalo.
Ptiček se raduje,
ko si najde gnezdo.
Med nami naj ne bo nikogar,
ki bi nam te dni grenil veselje.*

*Raduje se tisti, ki je kot brodolomec
naletel na roko, ki ga rešuje.
Bil je dan, ki mu je kot najlepši dar
ponudil osrečujočo roko,
ki ga je sprejela, varovala.*

*Naj se veseli otrok,
naj zbríše solze,
ki je bil nekoč sirota,
sedaj pa je postal sin,
ker čuti srce,
ki dobrohotno bije zanj.*

Da, vsi te imenujemo

dobrega očeta,
 mi vsi ti spletamo
 veličastno krono
 in to, kar usta govore,
 prihaja od srca.
 Od pradavnih časov
 te je Bog izbral,
 da si bil in si ljubljeni oče otrok.
 In tisti, ki te je izbral,
 ti je dal primerno ime.
 Kot ob skrivnostnem studentu
 si dobil ime Janez²⁴⁰,
 ti, ki si se rodil, da polagaš
 balzam na rane
 brezštevilnih fantov,
 ki ti jih je Bog izročil.
 In kdo ne ve,
 kako revni bi bili daleč od tebe
 tisti, ki sedaj
 živijo znotraj teh zidov
 in veseli s teboj
 preživljajo svoja mlada leta.
 Oh, koliko neprevidnih fantov
 pada brez tebe v nevarnost
 in se pogublja.
 S teboj pa se kakor lilije,
 ki jih neguje tvoja roka,
 lepo razvijajo.
 Zavedajoč se tvojih darov
 in tvojih skrbi,
 ti tvoji sinovi želijo
 podariti dar.
 Toda kaj naj ti
 vrednega poklonijo?
 Oh, dragi oče,
 vsak tvoj sin
 čuti v svojem srcu
 samo eno željo:
 položiti svoja ljubeča srca
 k tvojim nogam.
 Ti pa jih z močno vezjo
 vere, upanja in ljubezni

---

240 Janez v hebrejskem izvirniku pomeni milost, Božji dar.

*poveži vse med seboj
in jih daruj predhodniku Kristusa,
da bo tvoje ime
še bolj podobno tvojemu srcu.*

*Iz nebeških višav
prihaja in se že bliža
človek, ki opravlja nalogo angela,
pripravlja pot
in hoče postati napovedovalec
Besede Odrešenika.*

*Ti, oh, veliki sveti Janez,
podari naša srca Bogu,
prosi za nas in moleduj,
da bo do nas dober in dobrohoten,
izkazuj se nam vedno dobrega
kot vse doslej.*

*Oh, obrani nas pred vsem slabim,
reši nas hudega,
ko se v tem času
ubogi smrtniki
obračamo k tebi za pomoč.*

*Rešuj, brani, varuj
to veliko družino.
Ohranjaj Njega, ki se po imenu
in srcu približuje.
Našo ljubezen ohranjaj
še dolge čase in naprej!*

C. G.

III.

SLOVESNA RAZDELITEV NAGRAD GIMNAZIJCEM ORATORIJA SV. FRANČIŠKA SALEŠKEGA 22.

AVGUSTA 1873 OB ŠESTIH POPOLDNE

RAZPORED: Koračnica maestra De Vecchija. Branje izpitnih ocen. La Carità. Zborna pesem po Rossiniju. Nagovor veleuglednega profesorja viteza Vincenca Lafranchija. Variacija za flavto maestra De Vecchija. Pesem v piemontskem narečju. Gospod Carlo Gastini. Razdelitev nagrad. Odhod na počitnice. Zborovska pesem maestra De Vecchija. Koračnica maestra De Vecchija. Vašo uglednost prosimo, da bi nas počastila s svojo navzočnostjo in tako povečala veličino našega praznika v spodbudo našim gojencem.
duh. Janez Bosko   Turin, 10. avgusta 1873

IV.

PISMO, KI GA JE NEZAKONSKI SIN GROFA BELLETRUTTIJA POSLAL 26. 5. 1890 DON RUI

Moj dragi in velečastiti oče!

Tvoj ljubeznivi sprejem, visok dokaz prijateljstva, s katerim si me hotel počastiti, in dobrohotne besede tvojega plemenitega srca so moji ženi in mojemu sinu podelili obilo dobrega in nas potolažili. Rad bi ti pred tvojim odhodom izrekel vso svojo hvaležnost.

Da ... moj dobri oče, moj dragi dobrotnik. Čutim se srečnega, da te tako imenujem; to je nekaj nadvse sladkega za moje srce, ki je toliko trpelo zaradi pomanjkanja očetovskih in materinskih čustev. Šele v tebi sem srečal in našel dobrega očeta in mogočnega zaščitnika. Bodi tisočkrat blagoslovljen! Moja družina in jaz se ti priporočamo v molitev in tvoji krščanski ljubezni, in ko Najvišjemu dvigamo svoje prošnje, da bi te ohranil v korist človeštva, sprejmi, dragi oče, izraze mojega najglobljega spoštovanja, naše večne hvaležnosti in naše popolne vdanosti. De St Biagio

10. DEL

POGLED V PRIHODNOST

1874

1. Medtem ko je bil v Rimu. – 2. Ob vrnitvi. – 3. Za redovniško observanco. – 4. Področje misijanskega apostolata. – 5. Zadnjikrat pri svetem Ignaciju. – 6. Vztrajno nasprotovanje. – 7. Prošnje za ustanove. – 8. Iz Argentine. – 9. Tretja družina. – 10. V jeseni. – 11. Sinovi Marije Pomočnice. – 12. Misel na smrt. – 13. Nizza Maritima. – 14. Drugi spomini.

V SEZNAMU ČLANOV SALEZIJANSKE DRUŽBE za leto 1874 beremo imena 42 sobratov z večnimi zaobljubami, 106 s triletnimi zaobljubami in 103 novincev: vsega skupaj 251 članov, in sicer:

49 duhovnikov: 30 z večnimi zaobljubami, 16 s triletnimi, 3 novinci;
104 kleriki: 5 z večnimi zaobljubami, 61 s triletnimi in 40 novincev;
62 pomočnikov: 9 z večnimi zaobljubami, 28 s triletnimi in 25 novincev;
36 navadnih študentov: 1 s triletnimi zaobljubami in 35 novincev.

»Leto 1874, dragi sinovi,« je pisal naš dragi oče na koncu seznama za leto 1875 kot uvod k življenjepisu več umrlih sobratov, »je bilo za nas zelo pomembno. Potem ko nam je sedanji vladajoči papež Pij IX. podelil velike duhovne darove, je 3. aprila dokončno potrdil našo skromno družbo. Medtem ko nas je vse ta veliki dogodek napolnjeval z radostjo, pa so že padli udarci težkih dogodkov. Dne 13. istega meseca je Bog poklical k sebi duhovnika Provero in nato don Pestarina, za njima klerika Ghioneja in don Jožefa Cagliera; vse v kratkem obdobju štirih mesecev.

S temi našimi dragimi sobrati smo izgubili štiri evangeljske delavce, vse z večnimi zaobljubami, vse velike navdušence za salezijansko družbo, verne izpolnjevalce konstitucij in polne gorečnosti za Božjo slavo.

Zato se ne moremo čuditi, da smo v naši družbi te izgube grenko čutili. Toda Bog, ki je neskončna dobrotar in dobro ve, kaj nam je v korist, jih je imel za vredne samega sebe. O njih se lahko reče, da so živeli kratko, a izpolnili veliko let. Gojimo

lahko trdno upanje, da so ti sobratje, potem ko so dokončali svoje delo na zemlji, postali naši priprošnjiki v nebesih.«

Leto 1874 je bilo zares pomembno za našo družbo, ne samo zaradi dokončne potrditve naših konstitucij, temveč tudi zaradi nenehnega prizadevanja našega ustanovitelja, da bi jo razširil na vse dele sveta in pridobil sodelavce povsod, kamor je prišel. Tako je izpolnjeval čudovit načrt dela za slavo Božjo in zveličanje duš.

Že leta 1871 je vprašal svetega očeta, ali meni, da bi bilo primerneje odpreti hiše v Švici kot v Italiji, v Indiji, Alžiru, Egiptu ali Kaliforniji, od koder je dobival vztrajne prošnje za odprtje ustanov.²⁴¹ Papež Pij IX. mu je odgovoril:

– Za zdaj se skušajte utrditi v Italiji. Ko bo čas, vam bom povedal.

Takoj po odobritvi konstitucij mu je sveti oče rekel, da naj razširi področje delovanja povsod tja, kjer bi se mu zdelo primerno.

10.1. MEDTEM KO JE BIL V RIMU

V mesecih, ko je bil v Rimu, je ugotovil potrebo po podružnici pri Svetem sedežu. Zavzeto se je lotil dela, da bi dobil cerkev svetega Prta Savojevcev, kamor je hodil pogosto maševat in ki jo je upravljal kanonik Grosset Mouchet iz Pinerola, njegov velik občudovalec. Komendator Janez Visone, minister kraljevske hiše, mu je obljubil, da bo storil pri kralju vse, da bi cerkev zaupali salezijancem. V te smislu je vložil uradno prošnjo.

Ekscelenca!

V želji, da bi koristil svojemu bližnjemu in zlasti še nevarnostim izpostavljeni mladini, duhovnik Janez Bosko iz Turina spoštljivo predlaga vaši ekscelenci svoje načrte glede cerkve presvetega Turinskega prta v mestu Rimu.

Že leta 1597 je nekaj podanikov, ki jih je vodil pristen krščanski duh, s privolitvijo Svetega sedeža ustanovilo društvo oziroma bratovščino, katere glavni namen je moralna vzgoja mladine, obiskovanje bolnikov in jetnikov ter opravljanje podobnih del krščanskega usmiljenja: juvenes in viam salutis dirigendi, infermos et carceratos visitandi, et alia charitatis opera exercendi, kakor je zapisano v ustanovni listini.

Ta bratovščina si je celih dvesto let prizadevala uresničevati ta svoj cilj, dokler ji politični dogodki na začetku tega stoletja niso odvezali cerkve in jo odvezali vseh dolžnosti (1805).

Po vrsti dogodkov (1837) so upravo cerkve in izpolnjevanje dolžnosti prevzeli člani Sardske legacije v Rimu. Zato so savojski vladarji imeli to bratovščino pod svojo zaščito. Ker pa je pretilo, da se bo imenovana cerkev porušila, je papež Sardskega legata

²⁴¹ V Dodatku št. 1. podajamo spomenico, v kateri omenja to prošnjo.

pooblastil, da je cerkev zaprl in odvezel vse darove za bogoslužje z namenom, da bi cerkev popravili (1858). V dvanajstih letih so izpolnili vse zahteve iz oporoke v bližnji cerkvi San Andrea della Valle. Dne 16. decembra so zadostili skupnim željam ter cerkev ponovno posvetili in izročili bogoslužju pod vodstvom rektorja, izobraženega in gorečega gospoda kanonika don Jožefa Crosset Moucheta.

Temu zgodovinsko pomembnemu letu je treba še dodati, da je prosilec s privolitvijo Svetega sedeža l. 1869 predložil gospodu grofu Menabrei, takratnemu zunanjemu ministru, da bi sodeloval pri nameravanih obnovitvenih delih, da bi mogli cerkev čim prej odpreti za bogoslužje.

Zaradi vmešavanja francoskega ministra ni bilo nič storjeno.

Sedaj, ko je stavba cerkve presvetega Turinskega prta v normalnem stanju, se prosilec znova obrača na vašo ekscelenco s prošnjo za dovoljenje, da bi po prenehanju Bratovščine presvetega Turinskega prta, ki je imela za cilj vzgojo ubogih in zapuščenih dečkov in podobna dobra dela krščanskega usmiljenja, prepustili to nalogo Družbi sv. Frančiška Saleškega, ki je civilno združenje in ima isti namen.

Ta družba bi poleg vzgoje uboge in zapuščene mladine prevzela tudi redno upravo cerkve, čiščenje, vzdrževanje in vse druge obveznosti, ki se tičejo bogoslužja.

Prepričan, da bo vaša ekscelenca dobrohotno preučila ta ponižni predlog, ki želi v mestu Rimu uvesti piemontsko ustanovo in nadomestiti druge Piemontčane, vendar vedno z istim namenom, mi dovolite čast, da se imenujem v globoki hvaležnosti vaše ekscelence ponižnega prosilca. Duh. Janez Bosko

Rim, 17. januarja 1874

Nekaj dni pozneje mu je minister sporočil, da naj ima prošnjo kot ugodno rešeno. Toda mesec pozneje, 27. februarja, potem ko mu je bilo rečeno, da je kralj zadovoljen in je tudi minister Vigliani podprl to zamisel, mu je pokazal članek v Popolo Romano, poročilo o zboru kardinalov, ki je razpravljal o odprtju ustanove, podobne don Boskovemu oratoriju v Turinu; sveti oče je bil s tem zadovoljen in tudi kardinali so privolili. Vendar drugi in zlasti francoski duhovniki s tem niso bili zadovoljni. Tudi Vigliani je zmajeval z glavo in ponavljal:

»Sedaj, ko odpravljamo redovne družbe, pa se zdi, da sama vlada dela nasprotno in bi celo v Rimu dopustila novo redovno družbo.«

»Toda to ni redovna družba,« je omenil don Bosko, »temveč civilna.«

Tako je bilo vse končano. Don Bosko ni vztrajal. Če bi namreč prevzel upravo cerkve stare legature savojskega kneza pri Svetem sedežu, ki je po letu 1870 postala zasebna cerkev kraljevske rodbine v Italiji, bi to pomenilo privolitev italijanski vladi.

Vendar ni opustil misli, da bi v Rimu odprl salezijansko hišo, in je zato obrnil pozornost na cerkev San Giovanni della Pigna pri Santa Maria della Minerva (kjer je od 1902 naša generalna prokuratura). V ta namen je začel pogovore s kardinalom Patrizijem, ki je bil misli naklonjen. Jeseni mu je poslal pismo o tej zadevi.

Velespoštovana eminenca!

Vljudno prosim vašo velespoštovano eminenco, da mi dovoli, da jo zmotim z zadevo cerkve San Giovanni della Pigna, o kateri sva se pogovarjala.

Vaša prevzvišena eminenca je bila tako dobra in mi dala vedeti, da ne vidi nobene težave, da bi salezijanska družba prevzela opravljanje svetih obredov.

Skoraj z istimi besedami se je izrazil tudi sveti oče. Njegova ekselenca mons. Vitelleschi je tudi pokazal svoje odobravanje, kakor je tudi sicer vedno podpiral našo družbo. Toda zadnji dogodki so zadevo zamotali in prekinili vsako odločitev.

Sedaj si zelo želim, da bi se stvar ugodno sklenila. Čutimo namreč potrebo, da bi nekateri člani naše družbe stalno bivali v Rimu. V ta namen so mi ponudili Nemško cerkev, toda tam so možnosti zelo omejene. Veliko bolj bi nam koristila cerkev San Giovanni della Pigna in v tem smislu se obračam na vašo že znano naklonjenost.

Mogoče bo kdo rekel, da nadbratovščinam preti zaplemba imetja. To je res. Toda če cerkev deluje, če je stavba zasedena, je vedno boljše, kot če bi bila prazna. Lahko bi tudi pričakovali obzir s strani države, vsaj dokler živijo ravnateljji.

Izrazil sem vam svojo misel. Vse prepuščam vaši dobrohotni presoji. Zadovoljen bom s kakršnokoli odločitvijo.

V globoki hvaležnosti čutim čast, da se smem imenovati vaše eminence najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Turin, 28. septembra 1874

Kardinal vikar mu je odgovoril, da za zdaj ne bi bilo primerno, ker bi bilo v škodo rektorju in veliko tveganje za bratovščino.

Velečastiti gospod!

Tako jaz kakor mons. Vitelleschi še vedno želiva, da bi salezijanska družba dobila v Rimu primerno ustanovo, toda težave, ki so s tem povezane, svetujejo odložitev na boljše čase.

Do sedaj država še ni položila rok na bratovščine in upajmo, da bi bratovščina pri San Giovanni della Pigna, ki ima dobrodelni namen, zaslužila kak obzir, če bi ukinili druge. Prav tako ne bi bilo prav, če ne bi imeli spoštovanja do rektorja cerkve, ki bi, kakor smo že omenili, trpel, če bi moral zamenjati bivališče. Poleg tega pa bi v sedanjem stanju stvari zelo težko našli kako primerno nadomestilo.

Iz teh razlogov se mi zdi najpametneje, da celotno zadevo prenesemo na boljše čase. Ko sem vam tako odgovoril na vaš dopis z dne 28. septembra, mi ne preostane drugega, kot da obnovim izraze visokega spoštovanja.

Rim, 9. oktobra 1874

Najvdanejši služabnik P. kardinal Patrizi

Ker je bil don Bosko odločen zgraditi cerkev sv. Janeza Evangelista v Turinu, kakor hitro bi dobil košček zemljišča, ki ga protestant Henrik Morglia nikakor ni hotel prodati, se je ponovno obrnil na ministra kraljevske hiše, da bi mu ta

izprosil pri kralju podporo, ker je k načrtu stavbe spadalo tudi šolsko poslopje in zavetišče za najrevnejše dečke iz okolice. Šlo je za dobrodelno ustanovo.

Ekscelenca!

Med najbolj obljudene predele mesta Turina spada brez dvoma četrt, ki se začenja pri vojaškem vadbišču, se razteza proti Viale del Re – imenovane dei platani – in gre vse do obrežja Pada. Na tem področju, velikem kake tri kilometre, ni niti cerkve, niti javne ljudske šole, tako da je mogoče videti, kako se trume otrok tako ob delavnikih kakor ob praznikih klatijo po cestah in povzročajo javni nered, kar jih pogosto vodi tudi v zapor. Bilo bi dobro, če bi odprli tudi oratorij na vrtu pred šolami in tako dali možnost mnogim dečkom, da bi našli zaposlitev. Toda v pravkar izvedenem podaljšku ceste, ki se ji pravi Via San Pio V, so zasegli vrt in ločili šole od cerkve. Medtem je dal lastnik temu kosu zemljišča svoj namen.

V živi želji, da bi zadostil potrebam javnosti, sem kupil zemljišče med Via Mad. Cristina in že imenovano Via San Pio V nasproti Viale del Re. To zemljišče naj bi bilo namenjeno cerkvi, šolam in zavetišču za najrevnejše, ki bi jih sprejelo kakih 400. Na ta način bi bil močno razbremenjen prepoln Oratorij sv. Frančiška Saleškega, ki vsak dan dobiva nove prošnje za sprejem otrok.

Preden sem se lotil izvajanja načrta, sem se obrnil na Generalni ekonomat za kako podporo. Generalni ekonom gospod Realis je misel odobril in obljubil, da bo poskrbel za potrebno, ko se bodo dela začela. Dela naj bi se začela takoj, ker so načrti že končani: cerkev, šole in zavetišče bi bili nasproti Viale del Re. V ta namen vas prosim, medtem ko me zasebni opravki zadržujejo v Rimu, da bi nam priskočili na pomoč in pomagali ustanovi, ki je vsa usmerjena v korist skupne blaginje in zlasti nevarnostim izpostavljene mladine. Prosim vas za podporo, ki jo v takem izrednem primeru imate za primerno. Poln zaupanja v vašo znano dobroto imam čast, da se hvaležno imenujem vaše uglednosti ponižnega prosilca. Duh. Janez Bosko

Rim, 5. februarja 1874

Ker so medtem odložili začetek gradnje, tudi ta prošnja ni dobila zaželenega odgovora.

Še nekaj nadrobnosti.

Don Berto je v času bivanja v Rimu zapisoval nekatere stvari, ki nam pomagajo bolje razumeti duha našega svetega ustanovitelja.

Don Bosku kot dobremu opazovalcu vsega, kar se je dogajalo okoli njega, ni ušlo nič, tako v dobrem kakor v slabem. Ko sta nekoč šla po Via Montanara, je rekel: »Veš, na kaj sem pravkar mislil?«

»Ne bi vedel.«

»Mislil sem na to, da je tukaj ob pogledu na tolikšen nered velika nevarnost, da bi izgubil vero.«

»Name pa vse do dela,« sem odgovoril, »čisto drugačen vtis. Kajti ko vidim, da se vera kljub toliko neredom ohranja čista, imam to za dokaz njenega Božjega izvora. In vsi ti spomeniki vere, na katere naletiš na vsakem koraku, mi moje prepričanje vedno bolj potrjujejo.«

»Da,« je povzel don Bosko, »vera je nekaj Božjega, vendar jo upravljajo ljudje in med temi je tudi veliko Adamovih sinov.«

Mogoče mi je don Bosko postavil to vprašanje zato, da bi videl, ali se pohujšujem zaradi vseh človeških slabosti, zavisti, spletk in nasprotovanj, ki jih je mogoče videti med redovniki in celo v Vatikanu.

Ko je naš dobri oče, vedno poln dobrote pri presojanju dejanj drugih, slišal o kakem škandalu ali neredu tudi med dobrimi ljudmi, je imel navado vzklikniti:

»Kaj hočeš, tudi ti so Adamovi potomci!«

Bil je dober do vseh, tudi do tistih, ki so mu nasprotovali, ne da bi kazal užaljenost.

Nekega dne je šel po pločniku na Via del Tritone. Tam je bila skupina pobalinov, lenuhov, mrkega in divjega pogleda, ki so mu zaprli pot. Ko se jim je približal, se je smehljaje se odkril, se jim ljubeznivo priklonil in jih pozdravil. Ti pa so presenečeni takoj naredili prostor in mu izkazali spoštovanje.

Ko je brez strahu kar naprej posvečeval vsak trenutek v večjo Božjo slavo in za zveličanje duš, sem ga več kot enkrat slišal vzklikniti:

»Jaz sem potreben, da bi mi pomagali premagovati težave, ne pa da mi jih delajo. Rad bi, da ne bi toliko gledali na don Boskovo osebo, temveč veliko bolj na napredek in korist vere in duš, kajti jaz delam za Cerkev.«

Prav tako ni izgubil nikdar poguma bodisi zaradi nepričakovane težave ali zaradi kakega neuspeha. Včasih je, piše don Berto, moral vztrajno in ponovno, dostikrat tudi brez koristi hoditi h kakim osebam, da je izprosil kako uslugo, ali pa kratko malo zato, da je uredil kako zadevo v korist Cerkve ali da bi dobil kako miloščino. Ko sem ga videl, se nisem mogel vzdržati, da mu ne bi rekel: »Oh, ubogi don Bosko. Če bi v oratoriju vedeli, koliko se je treba truditi in se mučiti, da dobiš kako podporo ali da urediš kako zadevo v korist svojih sinov!« On pa je menil: »Vse to delam zato, da rešim to svojo ubogo dušo. Če hočeš rešiti svojo ubogo dušo, moraš biti pripravljen na vse!«

Nič, prav nič ga ni moglo pripraviti, da bi izgubil svojo običajno mirnost.

Mons. Manacorda je z mnogimi drugimi gosti nekoč sedel pri mizi pri vitezu Štefanu Colonna, apostolskem odpravniku. Hotel ga je razjeziti, zato ga je nadlegoval z vsem mogočim, ga karal, mu ugovarjal, iskal vse načine, da bi ga spravil iz ravnotežja, bil pri tem tudi nesramen in ga zasmehoval. On pa se je samo smehljajal, se šalil, odgovarjal, molčal in se spet ljubeznivo branil, tako da bi skoraj spravil iz ravnotežja ubogega monsinjorja, ki ga je sicer zelo cenil.

Njegovo pravilo za premagovanje kakršnih koli težav je bilo: prenašaj potrpežljivo vsako ponižanje.

Gospod je bil vedno s svojim služabnikom. Omenili smo več milosti, ki so jih prejeli na njegovo priprošnjo. O eni izmed teh je don Berto pričal tudi na informativnem procesu.

– Leta 1874 sem z Božjim služabnikom bil v Rimu. Bilo je 16. februarja. Nekako ob petih popoldne sem ga spremljal po poti do vile Ludovisi. Pri kapucinski

cerkvi je šel mimo naju neki gospod, ki je pozdravil don Boska in šel svojo pot naprej. Ko pa je videl, da mu je don Bosko ljubeznivo odzdravil, je stopil nazaj, se mu zahvalil in mu rekel, da so ga leta 1867, ko je stanoval pri grofu Vimercatiju pri svetem Petru v Vezeh, popeljali k njemu, da bi ga blagoslovil. »Jaz sem bil takrat,« je nadaljeval, »nor. Spominjam se, da ste mi rekli, ko so me privedli k vam, da bi me blagoslovili, naj se ničesar ne bojim, ker bom ozdravel. In glejte, od takrat naprej sem popolnoma zdrav. Že večkrat sem vas videl hoditi po Rimu, vendar se vam iz spoštovanja nisem upal približati.«

Na splošno so ga vsi spoštovali in občudovali.

Dne 8. januarja naju je mons. Fratejacci, tako piše don Berto, popeljal v Akademijo Arcadio, kjer je na dvorišču pa tudi po sobanah polno mirte in lovorja.

Ko srno prišli tja, smo se znašli v prostorni sobani, polni dragocenih slik, med katerimi je izstopala podoba Pija IX. Zapeli so pastoral, ki sta ga čudovito lepo izvajala dva ženska alta, podprta z mogočnimi basi in blestečimi tenorji ob spremljavi violin in klavirja. Za klavirjem je sedel organist vatikanske bazilike. Prebrali so nagovore v vezani in nevezani besedi v latinskem, italijanskem, francoskem, španskem, nemškem, grškem itn. jeziku. Navzoč je bil tudi urednik Osservatore Romana, ki je pozdravil don Boska, nama dal svoj naslov in naju prosil za najinega. Tudi markiz Baviera (Via San Claudio) je bil tam. Tudi drugi ugledni gospodje in monsinjorji so pozdravili don Boska; med drugimi tudi direktor arkadijske akademije. Mons. Fratejacci mi je obljubil, da mi bo poslal sprejemno diplomu za don Boska, don Francesio in don Cagliera v to akademijo.

Don Boska so že sprejeli v »seznam članov te prastare literarne republike« oktobra prejšnjega leta. Dne 15. februarja 1874 so mu znova izročili še večjo in lepšo diplomu z datumom 14. februarja²⁴². Dne 12. oktobra so diplomu izročili tudi don Rui. Prav tako je imelo isto čast dvajset drugih salezijancev in dva don Boskova prijatelja, kot je pisal don Berto, ne da bi navedel dan.²⁴³

Mons. Fratejacci je 14. aprila pisal don Bosku:

Ker sem danes in včeraj moral biti v postelji, vas nisem mogel obiskati, kot sem to srčno želel, poleg tega pa se bliža tudi vaš odhod od nas.

Sem pa na drugačen način nadomestil svoj obisk: tako, da sem včeraj in danes napi-

²⁴² Prim. MB X, str. 597 in 1211.

²⁴³ Točen seznam vseh članov Akademije Arcadie, ki ga je napisal don Berto: Don JANEZ BOSKO – Clistene Cassiopeo; Don BONETTI GIOVANNI – Geriseo Temidens; Don CAGLIERO GIOVANNI – Egisco Sponadico; Don DURANDO CELESTINO – Mirbauro Ascreo; Don RUA MICHELE – Tindaro Stinfalico; Don ALBERA PAOLO – Vatilio Drioepo; Don LEMOYNE GIANBATTISTA – Ersindo Geresteo; Don CERRUTI FRANCESCO – Mirtale Amicleo; Don DALMAZZO FRANCESCO – Celauro Grineo; Don FRANCESIA GIOVANNI BATTISTA – Nigazio Pirgenese; Don BERTELLO GIUSEPPE – Podarce Pleuronio; Don RONCHAIL GIUSEPPE – Elcippo Corintio; Don GUIDAZIO PIETRO – Fidamante Alfeiano; Don BARBERIS GIULIO – Melisso Larisseo; Don TAMIETTI GIOVANNI – Nastone Efesio; Don VOTA DOMENICO – Arctaone Eubeo; Don DAGHERO GIUSEPPE – Anceo Pallanzio; Don ROSSI FRANCESCO – Etilo Ortigio; Don MONATERI GIUSEPPE – Licofonte Macaondo; Don SCAPINNI GIUSEPPE LUIGI – Almindo Cidonio; Don GARINO GIO. BATTISTA – Fidippo Cidonio; Don BORIO ERMINIO – Agastene Pelopideo; Don PECHENINO MARCO – Dargerero Ybleo; Prof. VINCENZO LANFRANCHI – Ysandro Atticene

sal dva napisa, enega za don Boska in drugega za Cleonta Cassiopea in poleg tega še prepis svojega Carmen, ki sta ga slišali v Arkadiji. To svoje novo delo poklanjam vam in vas prosim, da ga sprejmete z vašo že znano naklonjenostjo.

Dobro vam je znano, v kakih okoliščinah je bilo napisano in v kakih težavah! To naj velja kot opravičilo za napake, ki bi jih mogli najti v mojih verzih, da jih boste vedeli opravičiti. Moje zdravje je močno popustilo. Pogum, če hočemo, toda ... Popolna vdanost v Božjo voljo, če nam priskoči na pomoč njegova milost, toda ... toda ... Bodite tako dobri in me ne pozabite v svojih molitvah in v molitvah vaše ljube skupnosti.

Ponovno izražam zadovoljstvo zaradi dokončne odobritve vaše družbe in gojim živo upanje, da bo prinesla obilen blagoslov državi in Cerkvi, da bo odbila rogove hudiču in onemogočila veliko njegovih sodelavcev na zemlji, ki jih je nekaj tudi v Turinu. Že dostikrat se je pokazalo, da zmore Bog več kot hudič.

V Arhivu imamo Carmen, šeststoletnico smrti sv. Tomaža Akvinskega, ki jo obhajamo to leto. Omejili se bomo samo na latinske naslove. Prvi, namenjen don Bosku, spremlja Carmen. Drugi se tiče potrditve salezijanske družbe in je posvečen Cleontu Cassiopeu; jasna pomota, ker je don Boskovo ime Arcadie v obeh diplomah Clistene Cassiopeo.

Gotovo je, da se je don Bosko ukvarjal z mislijo, da bi tudi v Turinu ustanovil Colonio Arcadio. Verjetno se je za to moral zanimati s podporo in vplivom mons. Fratejaccija z namenom, da bi včlanil čim več sobratov.

Monsinjur mu je 31. maja spet pisal:

Tri pisma, trije dolgovi! Prvo pismo z dne 8. maja in drugo z dne 14. maja, zadnje z dne 16. maja. Prvo je pisal don Bosko, drugo don Berto in tretje profesor Celestin Durando.

Najprej se vam moram zahvaliti za toliko tako lepih besed, s katerimi ste hoteli izraziti svojo naklonjenost do mene. Priznati vam moram, da mi je bilo vaše pismo nadvse drago in spodbudno. Bil sem v težki krizi zaradi toliko zahrbtnih nevšečnosti, ki sem jih moral požreti preteklo pomlad. V takem stanju mi je bila v veliko spodbudo vaša dobrohotna beseda, ker ste oseba, ki jo visoko spoštujem in do katere imam veliko zaupanje. Zato v teh kratkih vrsticah ne morem storiti več kot izpovedati svojo globoko hvaležnost, ki me bo za vedno vezala na človeka, ki mi je pomagal prav v najhujši stiski. To pismo, polno krščanske ljubezni, v značilno don Boskovem slogu, ki je bilo napisano v svetišču in je zraslo med gorami globokega in močnega prijateljstva, je bilo zame čudovita pesem in je v meni zbudilo vse sile, kot pri živinčetu, ki navkreber vleče težek tovor. Zdi se, da voznikova beseda lajša težo tovara in da srečni duhovi napolnjujejo utrujenega voznika, tako da dospe do vrha hriba in opravi nalogo, ki se je zdela neizvedljiva. Hoc primum ... (to najprej).

Kar se tiče Arcadijine kolonije, ki bi jo vi tako radi ustanovili v Turinu, sem že storil vse potrebne korake pri svojem kolegu mons. Ciccoliniju, glavnem čuvaju Arkadije.

Vašo željo so z odobravanjem sprejeli in jo bomo v kratkem izpolnili. Ne gre za ustanovitev, temveč za novo poživitev kolonije, ki je bila že ustanovljena v vaši ugledni domovini. Arcadia je štela več kot 160 kolonij, med katerimi je prednjačila kolonija Augustae Taurinorum. Vdor Francozov je prekinil, sprevrnil in onemogočil nadaljnje delo. Po obnovitvi papeške vladavine se je na podeželju spet opogumilo delovati troje kolonij. Vaša želja kot turinskega meščana, znanstvenika in ustanovitelja oratorija je zato nadvse primerna in vredna pohvale. Posnema ravnanje svetih menihov in svetnikov, ki so v svojih samostanih gojili Arcadijine kolonije. Za zgled nam služijo ustanovitelji skolopov, somaskov, Ustanove Božje matere Marije Campitelli, ki so v svojih ustanovah vsadili arkadijske kolonije. Celo kamaldulenski menih kardinal Zurla, vikar mesta Rima, je kot dedič samostanskih izročil v samem rimskem seme-nišču ustanovil Arcadijino kolonijo. To novico vam sporočam zato, da bi, če bi kak mons. Aristarco (turinski nadškof Gastaldi) nasprotoval vašim načrtom, vedeli, da gre za orožje z dvema reziloma in boste tako mogli braniti načrt in ustanovo. Ciccolini že brska po arhivih, da bi odkril vse zapiske o turinski Arcadii. Kakor hitro bom dobil izpiske teh zapiskov, vam jih bom poslal. Kmalu bomo zbrali vse gradivo, ga predstavili vodstvu Arcadie in bomo omogočili ustanovitev kolonije v Turinu v vašem oratoriju. Tako se bo čast, pesem, pesnitev in leposlovje glasilo v pohvalo naše katoliške vere, kar je bilo glavni cilj v vseh časih našega prizadevanja in kar mora biti prvi cilj vseh vzgojiteljev mladine, pisateljev in še posebno cerkvenih mož. Poslal vam bom še več pisem v zvezi z vašo kolonijo, dokler ne bo dokončno ustanovljena. Et de hoc satis ... (o tem zadosti).

Omeniti vam moram še to, da sta me predvčerajšnjim obiskala gospod polkovnik Monti in njegova soproga Evrozija, kar mi je bilo v veliko tolažbo. Govorili smo tri ure. Obiskali smo moj vrt, kapelo, sakralno opremo, dom. Agnesina je gospe Evroziji izročila bochet (šopek). Dolgo smo govorili o don Bosku in tudi o ekscelenci, ki jo gospa Evrozija tako zelo ceni.

Pa tudi to prizadevanje ni imelo uspeha.

10.2. OB VRNITVI

O svetnikovi vrnitvi v oratorij in o slovesnostih, ki so jih ob tej priložnosti pripravili, smo že pisali. Želimo dodati še odo, ki jo je spesnil don Lemoyne in so jo natisnili za don Boskov god. Prikazuje nam navdušeno ozračje, ki ga je don Bosko ustvaril ob potrditvi pravil.

DON JANEZU BOSKU OB NJEGOVI SREČNI VRNITVI IZ RIMA KOT ZNAMENJE SPOŠTOVANJA IN LJUBEZNI GOJENCI ORATORIJA SV. FRANČIŠKA SALEŠKEGA.

ODA

*Kakor se dete, ko se prebudi,
nasmehne in išče
materino lice
in ga prepozna
in z ustnicami izgovori
sladko ime mati;*

*tako smo te mi
radostni čakali vse dni.
Toda strahota!
Slišali smo, da odhajaš.
Bil je to žalosten glas,
ki nas je vse napolnil s tegobo.*

*Žalostni, obubožani, v trepetu
smo dvignili glas proti nebu:
ti naša ljubezen in slava,
reši nas hudobnega sveta!
In s trepetom srca smo te
spremljali povsod.*

*Rekli so nam, da težaško delaš,
skrbiš in se trudiš.
Gnala te je sveta želja,
bojazen duše,
ki skrbi za sebi
izročene sinove.*

*Svetniški sij
je obdajal tvojo sveto glavo,
Tibera, Arno in Panaro
so te častili.
Veselo žezlo in palij
sta te sprejela in slavila.*

*Lažna je bila govorica,
da tvoje korake vodi politika
in njena pravila.
Bil si v skrivnem poslanstvu.
Ne brez razloga si se poklonil
Petrovemu prestolu.*

*Bolečo vero in vdovo,
si obogatil z novim obetajočim
naraščajem.
Postavil si novo sonce,
ki brani in sveti
v temni svet.*

*S fratrom Umilom si ubog,
pameten z Gusmanom.
Kakor Ignacij neustrašnega
razuma in roke
vihtiš prapor,
odrešenje prihodnosti.*

*Sveti Noe vodiš barko
med silnimi valovi v varno pristanišče.
Novi Mojzes nosiš ljudstvom
Božjo obljubo,
pod tvojimi nogami cvetejo
cvetlice, ki razveseljujejo nebesa.*

*O, sveta Luč, očaraj me
s častjo tvojega venca;
ljubezen in spoštovanje
sta mi v srcu;
veselo in v zadregi se mečem k nogam
tebi podložen in zvest.*

Proti koncu omenja misel, ki se nam zdi, da se nanaša na neko drugo pesem, ki je bila natisnjena istočasno.

Tiste dni se je svetnik odpravil v Beinasco, kraj blizu Turina, ob cesti, ki pelje v Orbassano, kjer je župnikoval don Anton Balladore, njegov tovariš iz semenišča v Chieriju, s katerim je ostal povezan v tesnem prijateljstvu. Don Bosko je v Rimu prosil za poseben blagoslov in popolni odpustek za vse župljane. Sveti oče mu je naročil, da ga mora podeliti on sam na dan, ko bi se spovedali in prejeli sveto obhajilo.

Ne vemo točnega datuma, kdaj se je to zgodilo, ostaja pa nam del latinske pesmi, ki so jo zložili za to priložnost in natisnili s cerkvenim dovoljenjem. V njej svetnika primerjajo z Mojzesom, ki stopa na goro Sinaj, da bi prejel od Kristusovega namestnika blagoslov.²⁴⁴

Imamo še drugo listino, ki jo je treba natančno preučiti.

V Rimu se je don Bosko večkrat pogovarjal s polkovnikom Montijem in z njegovo soprogo Evrozijo. Zanju je dal papežu blagosloviti križ s posebnimi odpustki, ki je verjetno bil last teologa Golzia, brata gospe Evrozije. Ker križa zaradi premnogih opravkov ni mogel izročiti zakoncema osebno, je to sporočil polkovniku in dodal na zelo obziren način novice o zdravju nadškofa Gastaldija, s katerim so popolnoma uredili spor zaradi dediščine, čeprav se je v zvezi s tem nadaljevala umazana protiklerikalna gonja.

*Predragi gospod komendator!
Sicer z nekaj zamude, pa vendar še pravočasno hočem izpolniti svojo dolžnost, da
odgovorim na vaš dopis.*

²⁴⁴ Prim. Dodatek št. III.

Zares sem pohitel s svojim odhodom iz Rima z namenom, da bi še videl živega enega izmed svojih dragih sinov, duhovnika don Provera. Pa sem prišel prepozno!

Prispel sem po pogrebu. Bogu je bilo tako po volji in tako naj bo. Zapušča veliko vrzel v upravi naših zavodov. Sedaj iščem način, kako bi ga mogel čim bolj nadomestiti.

Vse v zvezi z našo družbo pa se je srečno izteklo.

V vseh sem našel dobrohotno naklonjenost, toda sveti oče je bil zares dobrohoten oče. Vzel sem s seboj križ. Obogaten je z vsemi zaželenimi odpustki. Če menite, da je primerno, vam ga bom poslal v Rim na vaš naslov. Če ne, vam ga bom osebno izročil, ko se bom vrnil v to naše glavno mesto.

Govoril sem z nadškofom, ki je bil poln uglajenosti, čeprav v delno težavnem položaju. Rekel je, da že dalj časa ne more iti v mesto, ker kažejo s prstom za njim in ga zasramujejo. Njegove pridige, ki so nekoč očarale ljudske množice, sedaj dosegajo komaj povprečnost. Vsemu temu bi se dalo pomagati, toda kaj hočemo, ko bolnik zavrača zdravnika in zdravila.

Iz sproščenega sloga, v katerem mi pišete, se zdi, da se vam zdravje izboljšuje. To je tudi namen mojih molitev in molitev naših dečkov, se pravi, da vsi molimo za vaše in vaše soproge gospe Evrozije stalno zdravje in da bi še dolgo živela srečna in zadovoljna.

Sredi množice stvari sem ob vrnitvi v Turin doživel veliko tolažbo. Zbranih je bilo šestnajst ravnateljev naših zavodov.²⁴⁵ Potem ko sem poslušal in natančno opazoval, sem lahko ugotovil, da so posli, disciplina, uprava na isti višini kot takrat, ko sem odpotoval v Rim, kakor da bi šel na kratek sprehod po mestu.

Gospod Bog naj blagoslovi vas in vašo soprogo gospo Evrozijo. Priporočam se molitvam obeh in imam čast, da se imenujem vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

Turin, 24. 4. 1874

duh. Janez Bosko

Kdo ne občuduje svetnikove obzirnosti, ko hoče pozabiti na vse nadškofovo nasprotovanje?

V tistih mesecih je oratorijska tiskarna natisnila lepe podobice don Borela v barvah in Unità Cattolica je pisala:

Kdo v našem mestu ne pozna ali se ne spominja teologa Borela kot neutrudnega in svetega Božjega služabnika v ječah, v zavodih, v misijonih, vsega posvečenega zveličanju duš? Njegov spomin bo z blagoslovom ohranjen med nami in vonjava njegovih kreposti, zlasti še njegove apostolske gorečnosti in njegove čudovite preproščine ter njegove prijetne ljubeznivosti, bo dolgo vzor duhovnikom in v spodbudo krščanskega ljudstva. Zato je bila zares odlična zamisel duhovnikov Oratorija sv. Frančiška Saleškega, da so dali izdelati njegovo sliko in jo potem razmnožiti. Sliko so naredili po njegovi smrti, a je podobnost z njegovim obrazom velika in izraža njegovo svetost. Kdor bi hotel dobiti podobo tega svetega človeka, naj se obrne na oratorij ...

²⁴⁵ Glede šestnajstih naših zavodov je treba vedeti, da se oštevilčenje nanaša na Positio za odobritev konstitucij. Glej MB X, str. 946.

Na praznik varstva sv. Jožefa 26. aprila so končno lahko videli v svetišču Marije Pomočnice podobo svetega očaka na njegovem oltarju, ki so ga slovesno blagoslovili. Don Bosko sam je opravil sveti obred, ki ga je don Frančišek Piccollo nekaj let pozneje takole opisal:

»Pogled vseh je bil uprt v zaveso, ki je zakrivala podobo. Goreče so želeli, da bi videli, ali je res tako lepa, kot so jo opisovali. Ko se je prikazala mila slika sv. Jožefa, kakor jo je don Bosko narekoval Lorenzoneju, v tako lepi ubranosti barv, je po svetišču lahko zašumelo, kar je potihoma izražalo prve vtise.

„Kako lep je sveti Jožef,“ je dejal eden izmed tovarišev. „Glej, kako mil je deček, ki naslanja glavo na svetnikova prsi ...“

„Vidiš košarico cvetja na otrokovih kolenih?“ je dejal drugi. „Ponuja vrtnice svetemu Jožefu, da bi jih posul na oratorij.“

„To so znamenja milosti, ki nam jih bo delil,“ je dodal tretji.

„To, kar vidimo, ni samo slika,“ je menil nekdo drug, „temveč nekaj, kar govori. Je prava pridiga. Zadosti je, da pogledaš, pa vidiš, kaj je pobožnost do sv. Jožefa in kako zelo smo mu vsi pri srcu.“

Glas zvončka je vzpostavil tišino med verniki in don Boskov srebrni glas je zapel O Bog, pridi mi na pomoč in zaprosil za svete karizme, s katerimi Bog obogati podobe, ko z duhovnikovim blagoslovom nehajo biti zgolj posvetne stvari in postanejo nekaj svetega. Don Bosko je blagoslovil sliko, za katero se je zdelo, da se smehlja vsej tisti množici dečkov, ki so vanjo položili vse svoje upe. Nato so opravili slovesno sveto mašo.

Jaz sem bil blizu oltarja in sem lahko opazoval pobožno ravnanje Božjega služabnika, ki je pogosto dvigal oči k podobi in z ganjenim glasom prepeval pesmi na čast sv. Jožefu. Tudi glasovi, ki so s kora prepevali Kot slavolok se v nebesih bleščiš od slave in kakor košara vrtnic v zimski tegobi so tvoje kreposti, so vernike dvignili in skrivnostne višine duhovnega zadoščenja. Vrtnice v rokah sv. Jožefa in srebrni glasovi stotine dečkov so dajali vtis, da si v prekrasnem vrtu, ki ga napolnjuje veličastvo svetega Jožefa, in prepojen z vonjem kreposti velikega apostola mladine, ki je stal ob njegovih nogah ves zbran v zamaknjenem pogledu svoje pobožnosti.

Don Bosko je dal narediti več fotografskih posnetkov in jih velikodušno delil po oratorijski knjigarni. Unità Cattolica je 7. maja prinesla naslednje pohvalno poročilo:

Ite ad Joseph (pojdite k Jožefu). – Pred očmi imamo lepo fotografijo podobe, ki predstavlja varstvo svetega Jožefa. Izvirna podoba v olju je v eni izmed kapel cerkve presvete Marije Pomočnice kristjanov pri Oratoriju sv. Frančiška Saleškega v Turinu.

Podoba je novo delo gospoda Lorenzoneja, čigar sposobnost zlasti za verske motive je vsem znana in zato o tem ne bomo izgubljali besed. Prijatelji in nasprotniki uglednega umetnika priznavajo, da mu v tem, kar se tiče izražanja verskega čutenja,

tistega nekaj, kar govori duši in budi najrazličnejša čustva v srcu tistega, ki gleda sliko, danes ni enakega. Misel, ki preveva sliko, je preprosta, vendar pa zelo pobožna in prilagojena čustvovanju preprostih ljudi ter daje z enim samim pogledom dojeti vzvišenost in mogočnost slavnega ženina Božje matere Marije. Svetnik, stoječ na oblaku in obdan od angelov v vseh mogočih, pa vedno pobožnih položajih, ima v rokah dete Jezusa, ki drži na kolenih košarico, polno vrtnic. Jezus jemlje iz košarice vrtnice in jih daje svetemu Jožefu, ta pa jih drugo za drugo spušča na cerkev Marije Pomočnice, ki stoji spodaj. Dete Jezus se drži čudovito lepo, ko z milim pogledom motri svojega krušnega očeta. Ob tem Božjem smehljaju je sveti očak ves blažen in rečemo lahko, da nebeška radost Božjega deteta podvaja njegovo blaženost. Da dopolni to čudovito skupino, stoji ob Detetovi strani v prelepi drži presveta mati Devica Marija, ki z nadvse pobožnim pogledom občuduje medsebojno izžarevanje sreče svojega Božjega sina in svojega prečistega moža. Zdi se, da je vsa iz sebe zaradi neizmerne miline, ki napolnjuje njeno srce.

Še ena nadrobnost. Don Francišek Giacomelli, ki je bil tovariš našega svetnika v semenišču v Chieriju in po smrti teologa Golzia njegov spovednik, je pripovedoval, da je vprašal don Boska, kako je to, da sv. Jožef spušča rdeče in bele vrtnice na oratorij. Don Bosko mu je odgovoril: »Zdi se mi, da bele vrtnice predstavljajo milosti, ki ugajajo nam, rdeče pa tiste, ki ugajajo bolj Bogu. Kaj praviš?« »Prav,« je odvrnil, »rdeče vrtnice so boljše.«

Čudno srečanje.

Leta 1872, malo prej preden so karlisti prijeli za orožje in so v Španiji Karla VII. razglasili za kralja, potem ko se je sin infanta don Juana Burbonskega 1868 njemu v korist odpovedal prestolu in se je don Carlos postavil na čelo vstalih legitimistov, je prišel v Turin v spremstvu grofa Servanzija, iz plemenite straže njegove svetosti papeža, in obiskal oratorij. Ne da bi povedal ime, se je grof približal don Bosku, začel govoriti o španski vstaji in dejal:

»Kaj pravite o don Carlosu vi, don Bosko?«

Don Bosko je odvrnil: »Glejte, če je Božja volja, da bo on zasedel prestol, ga bo zasedel. Toda z zgolj človeškimi sredstvi je nemogoče, da bi mu uspelo v njegovem namenu.«

Grof je nadaljeval: »Poznate tega gospoda?«

Nihče ni povedal don Bosku, kdo bi bil, vendar je takoj odgovoril:

»To je don Carlos.«

Tedaj je don Carlos prekinil molk in dejal: »Ali grem sedaj ali nikdar. Imam veliko prijateljev, veste, in končno je to moja pravica.«

Don Bosko mu je odvrnil: »Prav. Če upate, da vam bo uspelo, pojdite s pravim namenom, da boste dobili Božji blagoslov.«

Govorili so še o marsičem drugem, in ko se je don Carlos poslovil, ga je don Bosko pospremil do vrat, kjer sta naletela na don Lemoyna, kateremu je don Bosko smehljaje se dejal: »Predstavljam ti don Carlosa, pretendenta za španski

prestol.« Don Carlos je podal desnico don Lemoynu in tako se je obisk končal.

Toda mladi bojevnik ni pozabil don Boskove misli.

Odpravil se je v Španijo, kjer se je začela tretja karlistična vojna, ki je trajala štiri leta, najprej proti Amadeju Savojskemu, ki se je prestolu odpovedal 11. februarja 1873, potem proti republikancem in 1874 proti Alfonzu XII. Dne 29. aprila 1874, tako piše don Berto, je don Bosko spovedoval. Bilo je ob osmi uri dopoldne, ko se je dvignil v spovednici in se mu je zdelo, da je na bojišču med karlisti in republikanci. Slišal je topovske grome sedaj na eno in potem na drugo uho in že je hotel poklicati koga, da bi zvedel, kaj se dogaja, ko je prizor izginil.

Boj je trajal še dve leti in 1876 je don Carlos zapustil Španijo. Umrl je v Vareseju v Italiji 18. julija 1909.

Don Bosko je 10. maja prišel v Alassio, kjer so ga gojenci veselo pozdravili in mu pripravili akademijo. Eden izmed gojencev ga je pozdravil z naslednjimi verzi:

Tebi se klanjam, o ljubeznivi - v tvoji ponižni veličini, - ki pristopaš k malim, - da jih narediš plemenite, - ki k njihovem duhu, srcu – odpreš z ljubeznijo – lahko pot.

Ti si ne želiš - svetne pohvale, - od ljudi ne pričakuješ plačila, - temveč samo od Boga, - hodiš skozi življenje – nahranjen z vzvišenimi mislimi, - ljubljeni romar.

Občudujem te, ko vprašuješ - otrokovo dušo – in v njej gojiš seme - človeka in državljana; - in v tem posnemaš njo, - katere ime se nauči – najprej jecljati.

Ne brez razloga ti zaupajo – očetje svoje dolžnosti – in v tvoje roke polagajo svoje svete pravice; vedoč, da te preveva ista ljubezen, - ki jo je Bog položil v prsi, - ki veš, katero mater ljubiti.

Dne 12. maja je bil v San Pier d'Areni in pisal don Rui:

Zavetišče sv. Vincencija Pavelskega

San Pier d'Arena, 12. 5. 1874

Gospod don Rua!

Preizkusimo gospoda Frančiška Mayorja za našo družbo. Če tudi gospod Tessier želi storiti isto, naj bo sprejet. – Če je v oratoriju premalo prostora, ju pošljite v Valsalice.

Jutri ob 12. uri bom pri mami Feliciti. Povej ji, naj mi pripravi mineštro. Vale.

Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

Praznik Marije Pomočnice so prenesli na 28. maj, ker so bile 24. binkošti. Praznik so obhajali z običajnim sijajem.

Na binkoštni popoldan so po opravilih v cerkvi znotraj oratorija priredili veliko kolo sreče. Na predvečer praznika in na sam praznik so priredili sejem kakor prejšnja leta in zjutraj 29. maja so darovali sveto mašo za pokojne člane nadbratovščine Marije Pomočnice. Zbrano miloščino so namenili za opremo zakristije.

Dne 9. junija se je pripetil čudežen dogodek, o katerem poroča don Berto. Nekako ob 11.30 se je predstavila v spremstvu gospe Pittatore iz Fossana neka

ženska z deklico, ki ni mogla hoditi. Don Bosko naj bi jo blagoslovil. Svetnik je molil, naročil in določil molitve, ki naj jih opravljajo. Nato je vprašal, koliko časa deklica ne more več hoditi, in povedali so mu, da že štiri leta ni naredila niti koraka. Opirala se je na dve bergli in so jo na vozu pripeljali v oratorij. Eno nogo je vlekla za seboj.

Don Bosko jo je blagoslovil in ji ukazal, naj odloži bergle. Nato ji je ukazal, naj brez opore hodi sem in tja po zakristiji. To je storila brez kakršne koli težave. Navzoč je bil zakristan in več romarjev, ki so se, kakor pravi don Berto, od začudenja in veselja smejali. Dejstvo je, da je deklica odšla, ne da bi uporabljala bergle, in obljubila, da se bo naslednji dan vrnila in se zahvalila presveti Devici Mariji. Njene male bergle so kot ‚ex voto‘ obesili v zakristiji.

Paznik sv. Janeza Krstnika so slovesno obhajali. Na akademiji so nastopili tudi gojenci drugih oratorijev. Med raznimi voščili svetniku sta se nam ohranila pesem učencev osnovne šole in sonet gimnazije Oratorija sv. Alojzija.

Eden izmed gojencev prvega razreda gimnazije v oratoriju v Valdoccu je prebral naslednje verze, ki jih je gotovo sestavil učitelj ali njegov asistent.

Skladno, enoglasno vsi zbrani okoli tebe tvoji sinovi ti želijo podariti cvetlice, ki jih hranijo v svojem srcu.

Tistim, ki so v višjih šolah, sredstev ne manjkajo; najdejo besede, ki izražajo, kar jim srce narekuje, sinovsko ljubezen.

Eden v pesniški besedi, drugi v prozi z mnogimi prisposodobami (ljubka oblika?) izražajo svoja čustva, oh, kaka zavidanja vredna stvar. Mi reveži, si ne upamo, ker nimamo peruti, da bi letali in v smrtonosnih letih šli na vrh Parnasa in tekmovali s prvimi, težko nam je bilo, da bi se smejali našim naporom ti veliki gospodje. Žalostni zaradi pretežke naloge smo obupovali.

Vendar smo želeli na kak način, kakor nam je pač mogoče, izraziti ljubezen, ki nam gori v prsih.

Rekli smo: Očka je dober! Četudi bodo napake, nam bo odpustil. Presneto! Res je, da smo samo iz prvega razreda, pa vendar hočemo tudi mi povedati kaj v rimi.

Tako smo se zbrali in vam sestavili naslednje verze: Dragi očka, ti bereš v srcih, niso ti vseh velike besede, prisposodbe in simboli, mitologije in figure, ki so same pene.

Ker vemo, kaj bi rad, ti bomo darovali tisto, kar si najbolj želiš, ni je večje stvari, sprejmi jo iz naših rok. Č so naše besede jecljanje, pa izražajo želje našega srca. Teh čustev pa je polno naše srce, dragi oče!

Himna, ki jo je napisal don Lemoyne in se je od začetka do konca naslanjala na Carmen iz Beinasca, ni ugajala, kakor smo že omenili, mons. Gastaldiju, ker se mu je zdela pretirana. Zato je prepovedal natis.

Don Berto je nadškofovo odločitev sporočil advokatu Menghiniju, ta pa mu je odgovoril pisno: »Zdi se mi, da obsodba zadeva tudi papeža, saj oda opeva tudi njega.«

Pesem se glasi takole:

*NAJLJUBEZNIJŠEMU VSEH OČETOV DON JANEZU BOSKU OB NJEGOVEM GODU NJEGOVI SINovi,
KO PROSIJO VSE NEBEŠKE BLAGOSLOVE, IN IZRAŽAJO SVOJE VESELJE.*

ODA

*Pretekla so desetletja, pa se še vedno spominjaš,
ko si, o Janez, slišal Božji glas.
Ukazoval je: Vstani! Pojdi na goro Sinaj,
pričakuje te Izrael, svojega odrešenika.*

*Dvigni prapor, ki sredi ljudstva
kliče trume mladih gorečih fantov.
Obremenjen z zakladi, ki jih je odvezel peklu,
zapušča Egipt, zemljo nesrečnežev.*

*Med ploskanjem dobrih, med pretnjami hudobnih
si po ravnih poteh, po grapavih stezah
hodil po trnju in vrtnicah
in izmenoma doživljal radost in žalost.*

*Zbežali so tvoji vodje na dan preizkušnje,
od silnega napora jih je zajel strah,
toda ob tvojem klicu so vstali novi voditelji,
v stotinah so prišli k tebi od vseh strani.*

*Dolga je bila pot; ko je oboroženi Amalek
zgradil železni zid okoli tebe.
Izzval te je na boj, te napadel. Ko je tistega dne
menil, da te je uničil, se je radoval.*

*Toda pred teboj se je prikazala, odprla ti je
skrivnost oblake Devica Marija.
S svojo močno roko
je razpršila sovražne čete kot veter.*

*Zmagal si. In tvoji sinovi so postavili šotore,
ob vznožju Sinaja so opevali zmago.
Svoje glave so sklonili pred Bogom vse glorijske.
Darovali so mu svoje bojne zmage in svoje srce.*

*Tedaj je iz kamnite gore
priletel nebeški angel
brez silnih bliskov, ne zakrit v oblake,
temveč ves bleščeč v ljubezni in radosti.*

*Na zlatih ploščah vdolben, o Janez,
je prinašal zakon: ta Božji angel,
Kristus in njegov namestnik, po imenu Pij:
poklical te je na goro in ti izročil zakon.*

*Zakon, ki je nova strnjena kohorta
Solima, zgrajena s stolpi in vrati,
Janez, drži jo visoko; vi nebeški borci,
poklonite se pred novim Mojzesom.*

*Takoj so dvignili nepremagljive prapore,
korakali naprej, vedno naprej proti Jordanu.
Do gore Abarija čez prostrani Kadeš,
da je bilo vse polno ljudstva.*

*Med vrtnicami, palmami in oljkami
zapijte zmagoslavno himno Janezu,
na tako ljub dan blaženega Krstnika
obhajajmo dan zaslug tolike čednosti.*

*Na tako lep dan, ve mladinske trume,
dvignite na Hebalu oltar Vsemogočnemu.
Stopite na Garizim, neskončna
vojska junaških mladcev!*

*Na oltar položite novi zakon,
stegnite svoje silne desnice
k prisegi, prisegi močnih,
naj umre, pa ne zbeži bojevnik za nebo.*

D. G. B. L.

Don Lemoine je za tako preprosto omembo »novega Mojzesa«, ki jo beremo v himni v zvezi s svetnikovo vrnitvijo iz Rima, in natančen pesniški opis dogajanja dobil navdih pri Carmen iz Beinasca, ki je bila napisana in izdana, kakor nam je znano, s cerkveno odobritvijo.

Tisti, ki ni dobro poznal svetnika in ne življenja, ki ga je živel, ne nenehnih blagoslovov, ki jih je prejemal od Boga, je lahko v tej himni nedvomno videl pretiravanje, zlasti če je iskal v vsem razloge za kritiziranje, in tako ni mogel drugače misliti. Praznik, ki so ga pripravili za ta 24. junij, je bil tako blesteč, da je celo don Giacomelli, njegov spovednik, na informativnem procesu izjavil:

»Ko sem mu omenil, da so mu gojenci za njegov godovni dan pripravili pre-razkošno slovesnost, mi je odgovoril: ‚Nasprotno, meni te slovesnosti fantov zelo ugajajo, ker jim storijo veliko dobrega in vzbujajo v njih ljubezen in spoštovanje do predstojnikov.‘«

Tudi praznik sv. Alojzija, ki so ga obhajali 28. junija, je bil nadvse slovesen. Boter praznika vitez Janez Frisetti je bil tudi pri akademiji, ki so jo priredili zvečer po slovesnosti v cerkvi in povezali z razdelitvijo nagrad za lepo vedenje. Don Bosko je dal, da so prebrali botru naslednje posvetilo, ki ga je on sam sestavil.

Izrazi naklonjenosti in hvaležnosti nadvse velezaslužnemu vitezu Janezu Frisettiju, botru praznika sv. Alojzija, ki so ga obhajali v cerkvi Marije Pomočnice 28. junija 1874.

Mi, velezaslužni gospod vitez, obhajamo danes slovesnejši praznik kot po navadi. Želeli smo imeti pobožnega, vernega, dobrohotnega botra za našo slovesnost in naši smo ga v vaši veleugledni osebi. Vsi moji tovariši so nadvse zadovoljni. Vsi drug za drugim bi radi šli in vam izrazili svojo ljubezen, spoštovanje in hvaležnost. Da bi preprečili nevšečnosti, so nam naročili, naj v njihovem imenu opravimo to nalogo. V imenu vseh torej izjavljamo, da nam je ta dan nadvse ugajal. Danes zjutraj smo v cerkvi opravili svoje pobožnosti s posebnim poudarkom po vašem namenu. In vi ste se za to zahvalili z debelim kosom salame, ko smo prišli iz cerkve. Nato smo bili še pri drugih pobožnih vajah in spet se je pokazal učinek pri kosilu, ki je bilo za naše razmere naravnost sijajno. Po odmoru so sledile popoldanske prireditve, godba, petje in razdelitev nagrad, pri kateri ste hoteli biti potrpežljivo navzoči.

Koliko razlogov za zahvalo, hvaležnost, ljubezen. Sedaj bi vam radi poklonili darilo, ki naj bi bilo, če vas že ni vredno, vsaj skladno z vašim dostojanstvom. Toda kaj naj vam podarimo, ko sami nič nimamo? Nasprotno – potrebni smo vsega in vseh. Poklanjamo vam ta šopek cvetic in z njim vam želimo pokloniti najnežnejša čustva naših src z neminljivo hvaležnostjo.

Prosim vas prav tako, da sprejmete to knjigo, ne zaradi njene materialne vrednosti, temveč kot sredstvo, s katerim vam izražamo hvaležnost našega srca. Ta knjiga nosi na naslovni strani ime našega dragega predstojnika, natisnili in zvezali so jo naši tovariši tukaj v oratoriju. Je sicer majhno darilce, vendar največ, kar imamo, in pravično je, da vi, ki ste boter praznika, dobite prvo nagrado.

Medtem ko se vam zahvaljujemo za dobroto, ki nam jo izkazuje, bi vas radi prosili za majhno milost. Rekli boste, da samo Bog deli milosti. Toda so tudi milosti, ki jih lahko podelijo ljudje. Ta milost je, da bi ohranili vašo zaščito in naklonjenost ne samo na ta dan, temveč za vedno, tako da bi se fantje iz Oratorija sv. Frančiška Saleškega lahko imenovali vaši sinovi varovanci. Kaj pravite, gospod vitez, k temu našemu predlogu? Upajmo, da ga bo vaše dobro srce sprejelo. Tudi mi ne bomo ostali brezbrizni. Še več, poleg naše žive hvaležnosti nam bo vedno drago, da bomo lahko spoštljivo pozdravili našega velezaslužnega botra, ko ga bomo srečali v mestu ali boste naš gost v tej hiši. Vedno boste za nas dobrodošla oseba, velikodušna, pravi boter praznika sv. Alojzija.

Vsak dan bomo prosili Boga, da bi v svoji dobroti blagoslavljal vas in vso vašo družino in vsem podelil dolga leta srečnega življenja in vam na koncu, kadar bo to njemu po volji, dal bogato plačilo v nebesih, sorazmerno z naklonjenostjo, ki ste jo kazali tukaj na zemlji do svojih revnih fantov.

To so misli, ki vam jih sporočajo vsi naši tovariši, dijaki in rokodelci, naši mojstri in asistenti in vsi predstojniki. Če jih boste vi, dobri in velikodušni kot ste, sprejeli, bomo zadovoljni in bomo iz vsega srca od veselja vzklikali:

»Naj živi vitez Frisetti, boter praznika svetega Alojzija!«

Don Boskova hvaležnost do dobrotnikov je bila nepopisna.

Dne 25. julija je odpotoval v S. Pier d'Areno, kjer se je ustavil v nedeljo 26. julija. Dne 27. je šel v Sestri Ponente h grofici Cataldi in 28. je bil v Genovi; 29. se je vrnil v Turin.

Istega meseca je razposlal okrožnico s programi za zavod v Valsaliceju z naslednjim besedilom:

Turin, julija 1874

Velespoštovani gospod!

Štejem si v čast, da lahko vaši velespoštovani uglednosti pošljem program zavoda v Valsaliceju z nekaterimi majhnimi spremembami v korist gojencev.

Vaša uglednost bo zlahka ugotovila, da je namen zavoda zagotoviti gosposkim družinam, da bodo njihovi sinovi prejeli temeljito leposlovno izobrazbo v smislu predpisov prosvetnega ministrstva, istočasno pa jim bo zagotovljen neprecenljiv zaklad moralnosti in vere.

Če bo vaša uglednost tako dobra, da bo dala v pogled ta program tudi drugim osebam ali nam poslala kakega gojenca z dobrimi upi na uspeh, vam bom zelo hvaležen in vam zagotavljam, da bomo vašega priporočenca še posebno skrbno vzgajali.

Bog naj vam podeli vse najboljše in imejte me v globokem spoštovanju za vaše uglednosti ponižnega služabnika. Duh. Janez Bosko

V letu 1874 je don Bosko večkrat obiskal zavoda v Varazzeju in Alassiu. Markiz Marcel Durazzo iz Genove mu je 20. maja pisal in izrazil željo, da bi vodstvo sirotišnice v tem mestu izročil salezijancem: »Pravkar sem se vrnil od našega prefekta, ki je, kakor hitro je slišal imenovati vaše ime, dejal, da bi vaše imenovanje naletelo na sprejem na pokrajinski upravi in na ministrstvu. Dodal je še, da se vrača iz Varazz, kjer so se odločili, da bodo zaprli šolo, ki jo vodi vaša uglednost. Nato je dejal, da tisti, ki hoče, lahko zapre vaše šole.«

V Alassiu se je občinska uprava kot odgovor na zelo ostro pismo prefekta don Bodrata odločila odpovedati pogodbo z don Boskom za vodstvo šol. Podprefekt v Albengi, dober in pameten človek, je zavrnil to nepredvideno odpoved. Isto je storil tudi prefekt v Genovi.

Zaradi tega in še zaradi nekaterih drugih razlogov je don Bosko, četudi se zaradi krhkega zdravja ni najbolje počutil, šel večkrat v Ligurijo. Tudi 27. aprila, nekaj dni po svojem prihodu iz Rima, je bil na železniški postaji v Alessandrii. Verjetno je na enem izmed teh potovanj prišlo do srečanja, o katerem pripoveduje tajni komornik njegove svetosti mons. Janez Krstnik Bianchi.

»Velečastiti don Bosko se je rad šalil. Nekega dne se je v spremstvu nekega služabnika peljal z vlakom iz Varazzeja v San Pier d'Areno. V vagonu drugega razreda je bil tudi mons. Bianchi, tajni komornik njegove svetosti, ki je sedel nasproti don Boska, ki je v roki jo držal debelo grčavo palico. Smeje se je dejal monsinjorju: ‚To je Adamova palica.‘ Monsinjor se je delal začudenega in je dejal: ‚Presneto! Potem mora biti ta predpotopna palica precej črviva.‘ Don Bosko se je

zresnil in dejal: ‚Ta palica, na katero se naslanjam, je last mojega služabnika po imenu Adama, ki je tukaj navzoč.‘ Vsi trije so prasnili v smeh. Janez Krstnik Adamo je bil kot familijant sprejet v oratorij in pozneje v zavod v Alassiu.«

Istega leta ali leto pozneje je bil don Bosko tudi v Cuneu, kakor priča don Frančišek Cottrino:

V letih 1874 in 1875 sem bil gojenec malega semenišča v Cuneu in sem obiskoval 3. in 4. razred osnovne šole. V semenišču je vladal stari režim. Nič praznikov, nič petja, malo odmorov, malo cerkvenih obredov in še ti brez blišča in zelo redko prejemanje svetih zakramentov. Za škofa je bil mons. Formica, svetega spomina, ki je izredno cenil našega svetega očeta don Boska.

Škof je povabil don Boska, da bi obiskal semenišče. Prišel je (junija) v spremstvu škofa in bil počaščen z vsemi slovesnostmi, kot je navada. Ko so ga spremili v kapelo, je po kratki molitvi povzel besedo in se tako dobrohotno in ljubeznivo vedel, da so se vsi čudili, ker česa podobnega še niso doživeli. Navdušenje se je še povečalo, ko je škof po ponovnih svetnikovih spodbudah napovedal lep izlet na zelo zanimiv kraj, kjer bodo povabljeni na obilno malico. Kdo si more predstavljati navdušenje, ki smo ga občutili ob napovedi lepega izleta namesto vsakoletnega potovanja k Madonni della Ripa. Toda že v tem trenutku se je pojavila težava. Ko je don Bosko končal svoj nagovor, se je nebo zatemnilo in ulila se je silovita ploha. Odšli smo v obednico. Široko smo odprli oči, ko smo vsak na svojem krožniku zagledali kos salame, velik, da je pokrival cel krožnik, in kup češenj, ki smo jih v trenutku pozobali. Medtem se je nebo zjasnilo, nastopil je osvežujoč hlad in vsi veseli smo se napotili po Viale degli Angeli do minoritskega samostana, kjer smo najprej počastili posmrtno ostanke Angela iz Chivassa in polni hvaležnosti prosili za neznanega duhovnika, ki nam je pripravil tolikšno veselje.

Ko sem 1877 prišel v oratorij, sem spoznal, kdo je bil ta duhovnik. Dobil sem še drugih sedem tovarišev iz Cunea, med njimi don Capella, ki so se veselili zaradi čisto drugečnega vzgojnega sistema v oratoriju.

Don Cottrino nam je pripovedoval o drugem zanimivem dogodku, ki se je potekal v letih 1866–1888 in vam ga v spodbudo podajamo.

Don Cottrino je imel brata, ki naj bi šel na vojaški nabor. Močno se je bal, da ga bodo spoznali za sposobnega. Ko je imel v San Benignu priložnost govoriti z don Boskom, mu je izrazil to bojazen. Don Bosko je vzel njegove roke v svoje, jih zazibal sem in tja in dejal:

»Bodi miren. Tvoj brat ne bo šel k vojakom.«

»Toda nima nobene telesne napake, ki bi ga mogla oprostiti.«

»Ne bo šel.«

»Je veliko bolj čokat kot jaz in ima silne prsi.«

»Ne bo šel.«

»Ni nikakršnih družinskih razlogov.«

»Ne bo šel.«

Brat je šel na nabor, a so ga zavrnilo, ker je imel pol centimetra preozke prsi. Tudi naslednje leto so ga oprostili. Tretje leto pa so Alojzija Bartolomeja Cottrina (imel je dve imeni) potrdili in ga dodelili v tretjo kategorijo.

Šel je v Borgo San Martino, da bi poročal bratu. Ko ga je ta zagledal, ga je takoj vprašal:

»Torej? Kako je?«

»Vojak sem, ker spadam v prvo kategorijo.«

»Kako vendar,« mu je segel v besedo Francišek, »don Bosko je vendar zagotovil, da ne boš vojak.«

»Poslušaj celo zgodbo,« je nadaljeval smehljaje se brat. »Sem vojak, vendar ne bom služil vojaščine, ker sem prve in tretje kategorije.«

»Kaka zmešnjava pa je to?«

Alojzij Cottrino mu je ves vesel pokazal list papirja, na katerem je potrjen za vojaka tretje kategorije, ker je Bartolomej Cottrino, vojak prve kategorije, pod orožjem.

Naključja, ki niso naključja, temveč šale Božje previdnosti, ki po priprošnji svetnikov pogosto ‚ludit in orbe terrarum‘ (se igra na zemlji).

10.3. ZA REDOVNO IZPOLNJEVANJE

Po dokončni potrditvi konstitucij je svetnik vse sile osredinil v točno izpolnjevanje le-teh. Don Rui, prefektu družbe in podravnatelju oratorija, ki so ga že tedaj imenovali »živeče pravilo«, je naročil, da naj obiše vse domove in začne to pobudo.

Božji služabnik don Rua, za katerega upamo, da bo kmalu povzdignjen na čast oltarja, si je v poseben zvezek zapisoval napake, pomanjkljivosti, nepopolnosti, pa tudi občudovanje, pohvale in priznanja, o katerih je ne samo ob svojem obisku, temveč tudi potem ko se je vrnil v Turin, natančno obvestil posamezne ravnatelje.

Knjižica obsega zapiske vseh obiskov, ki jih je Božji služabnik opravil v letih 1874–1876, dokler niso ustanovili inšpektorij. Podali bomo zapiske iz leta 1874 s seznamom ‚Stvari, ki jih je treba pretresti‘, ki so zapisane na začetku opažanj, brez razlage, ker bo bralec takoj razumel pomen in dobil spodbudo, da bo še popolneje živel salezijansko življenje.

Seznam, natančen, jasen, urejen

STVARI, KI JIH JE TREBA PRETRESTI

Cerkev in zakristija. Oltarne mize. Snaga v cerkvi. Skrb za sveta oblačila. Kateri bogoslužni obredi se opravljajo ob nedeljah in kateri v dneh med tednom.

Sobe predstojnikov in gojencev. Ali niso preveč elegantne. So.

Je v sobi križ in kaka slika matere Božje Marije? So celice asistentov zadosti ozke?

Se spalnice zračijo? Hodniki, stopnice, dvorišča? Čistoča. Ali ne smrdi po stranišču? Razredi. Čistoča. Zračenje. Je kak nabožni predmet? Pregled zvezkov. Pogovor s fanti. Pregled dekuri. Družba. Ali imajo sobratje in aspiranti konference? Mesečne obvestilo? Kako je s čutom sramežljivosti, ubožstva, pokorščine? Preveriti, kako se opravljajo službe prefekta, kateheta itn.

Duhovniki. Poteka šola teologije in filozofije redno? Poučujejo ceremonije? Kako se vedejo kot kleriki, asistenti, učitelji? Jih je zadosti? Premišljevanje in duhovno branje. Gojenci. Zdravstveno stanje. Je bolniška soba asistirana? Jih kdo uči moliti, ministri-rati itn? Kako se obnašajo v cerkvi, učilnici, na odmorih, v spalnicah, na sprehodu? Čistoča obleke, osebe in zlasti duše? Družbe sv. Alojzija, Presvetega zakramenta, Brezmadežnega spočetja. Ministranti. Zavzetost za študij, družinski odnosi z učitelji, asistenti, predstojniki. So tudi zunanji gojenci? Deluje praznični oratorij? Kako? Ali prihaja redno tuj spovednik?

Posebna pozornost. Je med fanti kdo, ki bi sprejel duhovniško obleko, hotel delati malo ali veliko maturo, se med kleriki kdo pripravlja za učiteljski izpit ali za kak drug izpit?

Odnosi s krajevnimi oblastmi. Kaj sodijo zunaj o zavodu, profesorjih, asistentih? Ali hodijo na obiske k družinam? Odnosi z župnikom in občinsko upravo.

Izdatki. Postrežba pri mizi predstojnikom in gojencem. Novi načrti za zidavo, popravila, nakupi, poljedelstvo itn. Knjige, potovanja itn. Povzetek dohodkov iz prejšnjih let. Knjige. 1. Mašna knjiga. 2. Knjiga o vedenju pomočnikov in klerikov. 3. Knjiga o pridnosti in mesečnem vedenju gojencev. 4. Pripravniki. 5. Knjiga nepremičnin. 6. Plača nastavljenih. 7. Depozit gojencev. 8. Dispensa. 9. Potrdila prejemkov. 10. Knjiga izdatkov. 11. Zapis darov. 12. Priročnik. 13. Spis osebne opreme pomočnikov ob vstopu. 14. Izdatki: čevljar, krojač, mlekar, mesar, pek, lekarnar itn. 15. Zapis tekočih računov. Če so kake zasebne prodajalne, pregledati tudi te knjige.

O obiskih v zavodih v Borgu San Martino in v Lanzu ni datuma, vendar sklepamo, da jih je don Rua opravil med prvimi.

BORGO SAN MARTINO

Hišo sem obiskal bolj v naglici, vendar se mi zdi, da so stvari dobro utečene. Sem jih pa spodbudil k naslednjemu:

Poskrbeti, da ne bo pri prižiganju sveč kapljal vosek na oltarni prt. Naj za to uporabljajo bencinski vžigalnik.

Obesiti križ in Marijino sliko v vse sobe, kjer jih še ni.

Zožiti celice asistentov po vzorcu v oratoriju.

Poskrbeti, da na hodniku pred razredom retorike ne bo smrdelo po stranišču.

Redne mesečne konference sobratom in gojencem, kakor tudi mesečno obvestilo.

Spodbujati malo bolj k študiju teologije.

Reden pouk v ceremonijah za klerike in gojence.

Spodbujati delovanje konference Marije Brezmadežne.

Začeti dajati mesečne ocene klerikom in pomočnikom.

Začeti seznam za postulante in knjigo izdatkov.

Poskrbeti, da bo Ghione prevzel službo kateheta. Zato ga je treba oprostiti drugih zaposlitev, zlasti še zato, da se bo lahko posvetil Družbi sv. Alojzija, Družbi presvetega Zakramenta in ministrantom.

Navdušiti jih čim več za opravljanje izpitov.

ZAVOD V LANZU

Pri obisku, ki je trajal en dan in pol, sem opazil:

Želeti bi bilo več čistoče v cerkvi in na koru, čeprav je vse kar dobro urejeno.

Priporočil sem malo več reda v sobi.

V sobah in razredih manjkajo križi in slika matere Božje Marije, zlasti še v zasebnih sobah. Celice glavnih asistentov v spalnicah je treba zmanjšati na velikost celic v Oratoriju. Na splošno morajo biti spalnice, razredi in druge sobane zaklenjene, ko tam ni gojencev. Na dvoriščih, stopnicah in hodnikih je vse precej čisto, toda na spodnjem dvorišču, proti jugu je treba odstraniti smeti. Bolj redni naj bodo nagovori skupnosti in aspirantom, zlasti še mesečno obvestilo.

Priporočil sem, da naj se nikdar ne opušča šola zaradi pridiganja zunaj zavoda.

Treba je, da prefekt skrbi za pomočnike, jim prebira pravila hiše. Isto velja tudi enkrat na teden za gojence. Glede pomočnikov naj se poskrbi, da bodo opravljali dolžnosti dobrega kristjana.

Kleriki so preveč skupaj in se premalo družijo z gojenci. Treba je uvesti redno šolo ceremonij. Prav tako bi bilo treba bolj gojiti študij teologije. Potrebna je večja zavzetost pri asistiranju učencev osnovne šole na odmoru.

Bilo bi zelo primerno, da bi kleriki zasebno ali v skupinah opravljali obisk Najsvetejšega in pri tem opravili kratko branje.

Naj kdo gojence uči moliti in ministrirati. Pri tem bi bilo treba paziti na obnašanje gojencev 2. razreda gimnazije. Za eno in za drugo naj se zavzame don Bussi in bo v pomoč don Costamagni in don Scaravelliju. Svoj razred pa naj izroči don Rossiju, ki bo hkrati skrbel za 2. in 3. razred gimnazije. Fantje naj bi bolj skrbeli za obleke. Prefekt naj se ne oddaljuje in naj si skuša pridobiti zaupanje.

Poskrbi naj se, da bo kak boljši gojenec vstopil v Družbo Brezmadežne.

Don Rossiju sem svetoval, naj se pripravi za izpit za 5. razred gimnazije, drugim pa, da bi se pripravili za izpit za osnovno šolo.

Manjka več seznamov: seznam o vedenju klerikov in pomočnikov, dnevna knjiga izdatkov, knjižice raznih dobaviteljev. Prav tako bi bilo želeti, da bi posamezne izdatke prenesli v glavno knjigo.

Novost je odprava oboka iz vrtnic na vrtu.

V štirih oziroma petih dneh je obiskal zavode v Sampierdareni, v Varazzeju in Alassiu, vedno z isto natančnostjo in zavzetostjo.

SAN PIER D'ARENA – 9. 6. ,74

Med obiskom, ki je trajal nekako en dan in pol, sem ugotovil, da tako zunaj kakor znotraj zavoda vse poteka kar dobro. Omenil bi naslednje:

Oltarna miza bi lahko bila bolj čista, če bi sveče namesto s kajfežem s svečkami prižigali s kajfežem na bencin. Nekaj oltarjev bi potrebovalo temeljito popravilo.

Prefektova soba bi morala biti bolj urejena, zlasti kar se tiče knjig. V nekaterih sobah ni križa. Celice asistentov je treba zmanjšati po meri celic v Oratoriju. V nekaterih spalnicah bi morale biti postelje skrbneje postlane. Mogoče bi bilo dobro, da bi spalnice zaklepali, kar se sicer že na splošno dela.

V razredih naj se uvede večji red za vzdrževanje zvezkov in knjig. To daje veliko resnejši videz in se bo dalo doseči, če se za to dobi primeren prostor.

Ravnatelju sem priporočil, da bi imel dve konferenci na mesec za sobrate salezijance in za aspirante in da bi sprejemal obvestila.

Vedno bolj se kaže potreba, da bi se študij filozofije in teologije opravljal v Turinu, kajti kljub najboljši volji ne pride do tega, da bi se opravljal redno. Pouka v ceremonijah nimajo, vendar se učijo vsak sam zase.

Prefektu sem naročil, naj gojenci ne hodijo bosí.

Vodenje knjig je zelo pomanjkljivo. Manjka popis premičnin, knjiga o vedenju fantov je nepopolna, ker ni ocen dijakov in odraslih. Prav tako ni knjige prejemkov, depozita, izdatkov, glavne knjige. Spisek mesečnin je popolnoma neurejen. Zato sem dal nekaj nasvetov o vodstvu teh tudi za zunanje. Obljubil sem, da bom poslal vse knjige, ki jih nimajo. Priporočil sem, da bi se prefekt in kak asistent vsak mesec pogovorila o vsakem fantu in odraslem zlasti glede izpolnjevanja verskih dolžnosti, prejemanja zakramentov itn.

Predlagal sem, da bi za prižiganje sveč uporabljali bencin.

Poskusijo naj popraviti oltar na levi strani cerkve.

Priporočil sem, da bi pri mizi brali Sveto pismo ali kako drugo knjigo.

Ravnatelju in prefektu sem priporočil, da bi se pogosto pogovarjala. Ravnatelj naj pomaga prefektu pri urejanju poslovnih knjig.

VARAZZE – 10. 6. 1874

- 1. Priporočil sem več snage zlasti v zakristiji.*
- 2. Ravnatelju sem priporočil, naj zmanjša eleganco svoje sobe in odstrani preproge.*
- 3. Redno obveščanje članov skupnosti in ravnateljevo poročilo vrhovnemu svetu.*
- 4. Šola teologije je popolnoma zanemarjena. Klerikom sem priporočil pouk ceremonij, ki so ga opustili po odhodu don Cagliera.*
- 5. Poskušajo naj odstraniti mizice in stole iz celic v spalnici.*
- 6. Imeti v redu dekurije v posameznih razredih in splošno dekurijo vseh fantov za mesečno redovanje.*
- 7. Ker je don Jožef Cagliero odšel na drugo delovno mesto, ga je treba nadomestiti, ker ni mogoče takoj dobiti drugega kateheta.*
- 8. Dati zagon družbam sv. Alojzija, presvetega Zakramenta, Brezmadežne in zlasti še ministrantov. Za to naj se kdo izrecno zavzame.*
- 9. Ugotovljena je pomanjkljivost v knjigovodstvu, za kar naj bi se zavzel don Fagnano.*

Postulanti, knjiga izdatkov. Obnašanje klerikov in pomočnikov. Seznam osebne opreme pomočnikov ob vstopu v družbo.

10. Najti način, kako bi odpravili muhe v cerkvi.

11. Iskati aspirante za duhovništvo in za salezijansko družbo.

12. Zaklepati spalnice.

13. Poskrbeti, če jih še ni, za verska znamenja v spalnica in razredih.

14. Prefekt naj gojencem prebere vsak teden odstavek iz pravilnika.

ALASSIO – 12. 6. 1874

Priporočil sem, da bi v vsak prostor, kjer tega še ni, namestili verske slike in križe.

Med notranjimi in zunanji gojenci, kakor tudi v drugih zavodih v mestu ter med zasebniki širiti Katoliško branje in Knjižnico za mladino. K sodelovanju naj pritegnejo tudi gospoda župnika.

Preprečiti uničevanje knjig v cerkvi, kjer jih puščajo gojenci.

Najti način, kako bi hodili v razrede, ne da bi se šlo čez kor.

Najti način, kako bi odstranili iz spalníc kovčke. Tako bi olajšali pometanje.

Za celice nadzornikov v spalnica bi bilo treba uvesti turinski sistem. Širina 0,60 m za dve palici, ki bi bili povezani s tretjo, na katero bi obesili zaveso. Zatem naj se poskrbi, da izginejo iz celic stoli in mize.

Zaželeno je več čistoče pred kuhinjo na pragu proti vrtu.

Želeti je, da bi opravljali molitve bolj počasi. Mogoče bi to gojence naučili v učilnici ali po večernih molitvah.

Naj kleriki, ki lahko gredo v učilnico, tam prebijejo svoj čas. Drugi naj se zberejo na istem prostoru skupaj z duhovniki. Tukaj naj bi tudi hranili svoje knjige. Skrbeti je treba za tišino.

Urediti knjižnico, ki bi mogla služiti za skupen prostor za tiste, ki ne morejo iti v skupno učilnico.

Prefekt naj prebere vsak teden poglavje pravilnika in naj ga jasno razloži.

Zavzeti se je treba za pomočnike, tako da jih asistira sam ali kdo drug, da bodo opravljali pobožne vaje zjutraj in zvečer, zlasti ob prazničnih dneh.

Primerno bo, da se na koncu meseca zbere hišni svet in presodi vedenje klerikov in pomočnikov. Vsakemu naj se dajo nasveti, da se bo lahko popravil.

Prav tako se je don Bosko na vso moč trudil, da bi uredil stalen noviciat ali bolje rečeno, da bi prišli do rednega noviciata.

Do leta 1874 so bili novinci skrb don Rue. Dne 7. novembra 1874 pa je bil za to službo določen don Julij Barberis, ki je 31. januarja 1900 posvetil novincem salezijanske družbe Vade mecum, ki so ga natisnili s posvetilom:

»Dne 7. novembra je poteklo 25 let, odkar sem po Božji volji in volji naših odličnih predstojnikov, zlasti še don Boska, prevzel vodstvo svojih dobrih novincev.«

Skušal jih je poučiti kolikor mogoče dobro, jih držati ločene od gojencev in sobratov, čeprav so bivali v oratoriju, kakor zahtevajo kanonični predpisi in duh naše družbe, dokler niso 1879 noviciata prenesli v San Benigno Canavese.

10.4. PODROČJE MISIJSKEGA APOSTOLATA

Malo svetnikov je dobilo od Boga tako jasno predstavo svojega apostolata, tako jasno načrtane nadrobnosti, ki naj bi jih izpolnili, kot on, ki je že kot otrok in pozneje v ponovnih sanjah in vse do konca svojega življenja videl nadrobnosti, ki so ga v življenju vodile. Tako je na primer za leto 1861 videl ogromno množico fantov najrazličnejših navad, videza in govoric. Čeprav je skušal zvedeti, kdo so, jih je lahko prepoznal samo zelo majhno število, z njihovimi učitelji, voditelji in asistenti.

»Toda kdo so ti?« je vprašal vodjo, ki ga je spremljal.

»Vsi ti so tvoji sinovi. Poslušaj, govorijo o tebi in o tvojih nekdanjih sinovih in njihovih predstojnikih, ki so že dolgo tega umrli. Vsi se spominjajo naukov, ki so jih prejeli od tebe in od njih.«²⁴⁶

Dejansko je jasno videl, kakor je razvidno iz sanj, vse svoje in naše gojence, nekdanje, sedanje in prihodnje.

Zares nekaj izrednega!

Okoli leta 1871 ali 1872 je zagledal pred seboj ogromno skrbno obdelano planjavo, na kateri ni bilo ne hribov ne gora, medtem ko je bilo »na skrajnem robu obzorja videti obris gorovja« in cele trume ljudi, ki so tekali sem in tja. Bili so voščene barve, silno visoki in divjega videza, sršečih dolgih las in skoraj nagi, pokriti samo z živalsko kožo, ki so jo imeli ogrnjeno okoli ramen: Patagonija.²⁴⁷

Po tem videnju – je izpovedal leta 1876 – se mu je v srcu ponovno obudila nekdanja želja po misijonskem apostolatu, vendar ni mogel doumeti, kateremu ljudstvu naj bi pripisal lastnosti, ki jih je lahko opazoval pri tistih divjakih.

»Najprej sem menil, da so Afričani iz Abesinije, se pravi iz dežel, ki mejijo na Egipt. Ta misel mu je priklicala v spomin obisk mons. Cambonija v oratoriju pred vrsto let in apostolske dejavnosti družbe zunanjih misijonov v Veroni sinov presvetega Srca, ki so se vzgajali v semenišču, ki ga je leta 1871 ustanovil mons. Camboni za vzgojo misijonarjev za apostolski vikariat v srednji Afriki. Toda ko sem vprašal več oseb, ki so poznale te kraje, in prebral zemljepisne knjige, sem opustil to misel.

Nato sem se ustavil pri Hongkongu, na otoku ob Kitajski. Ko je prišel v Turin mons. Raimondi, sem se nekaj časa pogovarjal z njim. Vendar se je vse izničilo, ker je mons. Raimondi skušal družbi naložiti obveznosti, da bi vse, kar bi salezijanci dobili v dar ali pridobili z lastno delavnostjo, moralo postati last misijona. Za trenutek sem mislil, da so tisti otočani ljudje iz mojih sanj. Toda ko sem se dal natančneje poučiti, sem ugotovil, da niti oblika tal niti navade prebivalcev niso v skladu z mojimi videnji. Ta prigoda me je stala novega učenja zemljepisa, vendar brez koristi.

²⁴⁶ Prim. MB VI, str. 913; v slov. izdaji BiS 6, str. 578.

²⁴⁷ Prim. MB X, str. 53.

Zatem sem začel misliti na misijone v Avstraliji. V oratorij je prišel mons. Quinn in sem njega povprašal o stanju divjakov in njihovi nravi. Toda opis ni ustrezal temu, kar sem videl v sanjah.

Tisto videnje je pustilo v meni tako globoke sledi in tako močan vtis, da ga nisem mogel pozabiti, kajti izkušnja iz drugih videnj mi je narekovala, da mu moram slediti.

Počasi sem Avstralijo nadomestil z otokom Mangladoro ob Indiji. Kupil sem si knjige, govoril z angleškimi duhovniki, ki so prišli iz tistih krajev, in po čudni zmoti začel misliti, da so se sanje nanašale na Indijo in tudi Avstralijo, na katero sem spet začel misliti. Od tega trenutka naprej cela štiri leta nisem govoril o drugem kakor o tem.²⁴⁸ Prišlo je tako daleč, da sem don Bologni in kleriku Quirinu naročil, naj se učita angleščino. V tem času je začel hoditi po naši hiši kemik Ferrero, ki se je s svojimi zemljepisnimi kartami potem ustavil v krščanski Indiji. V Rimu so celo govorili, da bi nam zaupali v tistih krajih apostolski vikariat.

Končno je 1874 argentinski konzul v Savoni, komendantor Gazzolo spoznal v Varazzeju duha salezijanske družbe in je o tem govoril v Ameriki z nadškofom v Buenos Airesu in z mnogimi drugimi duhovniki, ki so se navdušili za salezijance in izrazili željo, da bi se ena njihova kolonija preselila v njihove kraje.

Nadškofov tajnik mi je pisal, kako bi se Argentinci čutili srečne, če bi naša družba odprla hišo v njihovi škofiji.

Obenem sem prejel pismo don Ceccarellija, župnika v San Nicolásu de los Arroyos, mestu, oddaljenem od Buenos Airesa en dan vožnje z ladjo. Povedal mi je, da je slišal pripovedovati argentinskega konzula o salezijancih, in se iz lastne volje odločil, da bi prepustil svojo župnijo salezijancem, on sam bi pa šel delat dobro kam drugam. V tem mestu so že zgradili zavod, ki pa še ni odprt, občinski možje pa so po njegovem nasvetu pripravljene, da bi ga odstopili salezijancem, če bi ti prevzeli vodstvo in upravo. O tem še niso z nikomer govorili. Konzul v Savoni je podpiral te dogovore in je bil za posrednika.

Čudil sem se ob teh pismih. Takoj sem si kupil zemljepisne knjige o Južni Ameriki in jih pozorno prebral. In glej čudo! Iz berila in iz ilustracij sem točno razpoznal opisane divjake, ki sem jih videl v sanjah, in pokrajina, kjer so prebivali, neizmerna pokrajina na jugu Argentine je bila Patagonija. Po še nadaljnjem poizvedovanju mi je postalo jasno. Ni bilo več dvoma. Vse je bilo v točnem soglasju s sanjami. Od takrat naprej sem natančno vedel za kraj, kamor naj bi usmeril svoje misli in napore.«

Mons. Quinn je sklenil poslati v oratorij pet fantov, ki bi jih brezplačno vzgajali in jih nato poslali v Avstralijo, četudi bi ostali laiki ali postali salezijanci, da bi mu pomagali v njegovem apostolatu, kakor mu je pisal iz Dublina.

²⁴⁸ Sanje so bile leta 1871.

St. Marys College, Donnyb Rook – Dublin; 24. septembra 1874

Velečastiti gospod!

Vaše cenjeno pismo je prišlo danes in vam na kratko odgovarjam. Ker moram še danes odpotovati iz Dublina, imam časa samo za teh nekaj vrstic. Rad bi vas spomnil dogovorjenega, da naj jaz pošljem svoje gojence in jim plačam pot do Turina. Po tem dogovoru bo kmalu prispelo pet mladeničev za moj misijon v Avstraliji, bodisi da ostanejo laiki bodisi da postanejo člani vaše družbe.

Znajo že malo latinsko in grško pa tudi malo matematike. Nikakor pa še niso sposobni za retoriko.

S spoštovanjem vas pozdravlja vdani + Matej Quinn

P. S.: Sem v pisnem stiku s patrom Listinom.

Med bivanjem v Rimu je don Boska obiskal tudi apostolski misijonar iz Združenih držav Amerike don John Bertazzi. Ta si je že leta prizadeval, da bi v Savannahu odprl zavod – semenišče, kjer bi gojenci lahko opravili uvodni študij teologije. Preden je odpotoval v Rim, mu je tudi nadškof mons. Gross naročil, naj poišče redovnike, ki bi mu pomagali odpreti škofijsko semenišče. V ta namen je določil sedemsto akrov zemljišča (aker je 4046 m²), od katerega dohodki bi bili za izdatke. Menil je, da bi bilo mogoče odpreti zavod in bi z nekaj prostimi mesti zadostili željam prebivalcev Savannaha. Tam naj bi bilo tudi semenišče, ker bi dobre mesečnine gojencev vzdrževale osebje zavoda in semenišča.

»To je bila moja zamisel, zamisel, ki pa je nisem razodel nikomur. Bila bi sicer uresničljiva, vendar ni bila moja naloga, da bi jo udejanjil. Poleg tega pa na stvar sploh nisem mislil.«

»Blagoslovljena moja drznost – je pozneje pisal don Bosku –, da sem vam jo odkril. Vendar ni bilo nikakršne drznosti. Kakor hitro sem vas srečal v Rimu, me je prevzela vaša dobrohotnost in sem bil ves vaš. Toda jaz sem bil namenjen k jezuitom s priporočilnim pismom, ki pa sem ga z denarjem vred izgubil v Folignu (oh, Božja previdnost!) in si nisem upal k tajniku. Prišel sem k vam, samo da bi vas prosil, da bi mi pomagali dobiti potni list, in če se spominjate, sem vam govoril samo o naključjih.

Ko nisem mogel več dobiti nazaj denarnice, sem vam pisal še o tem. Med drugim sem vam v pismu mimogrede omenil svoje načrte o Savannahu. Gospod je odločil, da je bilo to po vaši volji. Povabili ste me na razgovor, katerega rezultat je bil, da sem odšel od vas kot vaš vdani sin.«

Don Bosko je še vedno razmišljal, katero področje apostolata mu je Bog namenil. Povabil je don Bertazzija, da bi prišel v Turin in stanoval v oratoriju in mu govoril o misijonu, ki naj bi ga salezijanci sprejeli v Savannahu.

Don Bertazzi je prišel in ostal v oratoriju nekaj dni. Ko se je don Bosko vrnil, mu je izročil dolgo spomenico, v kateri je izrazil vse svoje želje, med drugimi, da bi tudi on postal salezijanec in se vrnil v misijone ob strani škofa, ki ga je imel

nadvse rad. Tam bi potem izvedel načrte, o katerih je toliko razmišljal, in ustanovil poseben misijon.

Dobri don Bertazzi bi se rad vrnil v Ameriko z dvema salezijancema, »ne več in ne manj kot z dvema«, od katerih bi eden preveril položaj in se vrnil v Evropo, da bi o vsem natančno poročal don Bosku. Bilo bi mu drago, da bi se don Bosko sam odpravil na pot. »Vztrajam pri predlogu in vas prosim, da bi to storili. V nasprotnem primeru vidim, bi vas lahko nadomestil samo don Rua, don Gagliero ali don Savio.

Položaj, ki ga zavzema don Rua, njegova odkrita previdnost, njegova razgledanost, njegov lep način obnašanja in znanje angleščine so najboljše zagotovilo. Jaz mu posebno zaupam in – tudi to je pomembno – mu lahko povem vse. Gospod don Gagliero, duhovni voditelj, teolog in človek zdrave presoje, ima prednost zaradi svoje glasbe, ne razgledanosti. Pridobil bi naklonjenost v meščanskih vrstah, medtem ko bi opravljal še druge posle. Don Savio je zelo pameten, nadvse ljubezniv in spreten v poslih. Vi boste presodili, ali je za to primeren. Don Dalmazzo je rektor zavoda v Valsaliceju in zlasti njegova prijetna ljubeznivost (stvar, ki jo v Ameriki nadvse cenijo) bi tudi lahko bila razlog za to izbiro.«

Nato je govoril še o celi vrsti pomembnih okoliščin, med drugimi tudi, da bi, »ko bo prišel čas odhoda«, opravili posebno cerkveno slovesnost. Pri tem je omenil celo vrsto nadrobnosti, ki jih je – tako se zdi – Božji služabnik udejanjil, ko je pripravljaval slovo od misijonarjev.

Don Bertazzi je računal, da bodo obhajali slovesnost odhoda proti koncu meseca maja, oziroma 24. maja, na binkoštni dan. Vendar tega ni bilo mogoče kar tako na hitro pripraviti, ker je hotel čim prej odpotovati; in tako se ni nič naredilo.²⁴⁹

Vendar to ni bilo prvo misijonsko področje, namenjeno salezijancem. Don Bosko, ki je nadvse hrepenel, da bi končno spoznal, kaj naj stori, je še naprej pridno raziskoval.

Angleški duhovnik don Dionizij Halinan je slišal govoriti o don Boskovih ustanovah in je prišel k njemu v Turin. Ker je don Bosko imel privolitev svetega očeta, da sme odpreti ustanove v tujini, ga je prosil, da bi mu poslal nekaj fantov, ki bi želeli postati misijonarji ali salezijanci, ki bi jim pomagal, da bi postali duhovniki, vedno z mislijo na dežele pod oblastjo Velike Britanije. V ta namen mu je dal posebno izjavo.²⁵⁰

Svetniku sta dali posebno misliti dve reki, ki ju je videl v sanjah svojega apostolata. Bili sta na robu velikanske puščave, ki pa je ni mogel najti na nobenem zemljevidu, čeprav jih je tako potrpežljivo pregledoval. Toda ko je prvič govoril s komendatorjem Janezom Krstnikom Gazzolom, argentinskim konzulom v Savo-

²⁴⁹ Prim. dokument, ki ga v celoti objavljamo v Dodatku pod št. IV.

²⁵⁰ Glej Dodatek št. V.

ni,²⁵¹ je spoznal, da sta to Rio Colorado in Rio Negro v Patagoniji.

Ta ugledni gospod, ki je občudoval vzgojno metodo v zavodih v Varazzeju in v Sampierdareni in imel tudi srečo, da je večkrat govoril z don Boskom, je prišel proti koncu leta 1874 v Turin, da bi ga uradno zaprosil, da bi podobne zavode ustanovil tudi v republiki Argentini. Videli bomo, kako so v najkrajšem času potekli dogovori za njihovo uresničitev.

10.5. VZTRAJNO NASPROTOVANJE

Gradnja cerkve sv. Janeza Evangelista je bila še vedno prekinjena.

Zadeva o razlastitvi koščka zemljišča, ki je bilo v lasti Morglia, je bila prenesena s turinske občine na prefekturo dne 28. septembra 1872, ker niso točno določili, zakaj je občinska uprava predlagala razlastitev. Tako je ostalo do začetka 1873, ko je don Bosko spet dal pobudo in so 3. februarja zadevo s prefekture prenesli na ministrstvo za javna dela.

Pet dni pozneje je ministrstvo izjavilo, da je pripravljeno sprejeti v vednost prošnjo velečastitega duhovnika viteza Janeza Boska, da bi razglasili za zadevo javne koristi stavbo cerkve v Turinu, zavetišča in šol za zapuščeno mladino, vse to v večjo korist človeške družbe. Ker pa prefekt v Turinu ne more delovati brez privolitve višjega sveta javnih del in državnega sveta, smo povabili velečastitega don Boska, naj pove, v kolikem času bi končal začeto delo, in v ta namen priloži dvojni načrt ter strokovno predstavi stroške za razlastitev s potrdilom o približni vsoti denarja, potrebnega za plačilo del.

Don Bosko je zaupal postopek inženirju Trocelliju, ki je »izjavil, da bi stroški za razlastitev koščka zemljišča in pripadajoči stroški znesli skupaj 5.296 lir. V ta namen je v Banki Sconto e di Sete položil 15.000 lir ter prefekturi predložil izvedenčevoro poročilo in potrdilo ravnatelja Banke Sconto.

Veleugledni gospod prefekt Turinske pokrajine! Turin, 11. aprila 1873

Po nalogu ministrstva za javna dela (8. februar 1873, št. 311/237, odd. 8) in kot odgovor na vaš dopis z dne 3. februarja 1873 ima podpisani čast, da vam predloži z vsemi listinami opremljeno prošnjo za razglasitev oratorija, šol za zapuščeno mladino in cerkve na Viale del Re za javno korist.

Gradnja monumentalne stavbe, ki bi jo podpisani rad končal, je že kaki dve leti zaustavljena, ker ni bilo mogoče kupiti koščka zemljišča, čeprav smo ponujali veliko vsoto. Sedaj pa prosimo za razlastitev.

²⁵¹ Naj povemo, da smo videli nekaj starih zemljevidov, ki jih je študiral don Bosko in kjer je bilo v zadnjem odstavku o Južni Ameriki napisano: Patagonum regio, in qua incolae sunt gigantes (Patagonsko področje, katerega prebivalci so velikani).

V upanju, da bo vložena prošnja vzeta v pretres, izraža podpisani globoko spoštovanje in občudovanje do vaše uglednosti.

Najponižnejši in najvdanejši služabnik Duh. Janez Bosko

Občinska uprava je objavila don Boskovo vlogo, toda Morglia je – kot je pisal grof Karel della Veneria don Saviu – zahteval »čim višjo ocenitev svoje lastnine in k temu še petdeset tisoč lir več, kar je pretiravanje nad pretiravanji«. In zadeva je ponovno zaspala.

Don Bosko je prosil svojega prijatelja Janeza Vialeja, zaposlenega pri Tajništvu državnega sveta, da bi ugotovil, kako je z vso zadevo. Dne 18. septembra je dobil odgovor, češ da v zapiskih ni nič tozadevnega in o razlastitvi Morglievega zemljišča ni ne duha ne sluha. Ko se je 11. oktobra pozanimal na prefekturi, so mu odgovorili, da je celotna dokumentacija pri Osrednjem geometrskem uradu, kjer tečejo raziskave o razlastitvi.

Spet brez uspeha.

»Razlog za zakasnitev na tej prefekturi je predložitev postopka za razlastitev Morglievega zemljišča,« je 22. januarja 1874 pisal komendator Baccalario, glavni tajnik. Geometrski urad še ni izrekel svojega mnenja, kar je mogoče razbrati iz pisma, ki ga je podpisal vodja oddelka inženir Gambarotta. »Obravnavana zadeva, ki sta jo predložila grof della Veneria in vaša uglednost, je predstavljena do sredine tega meseca, ko bodo na zboru skušali prijateljsko urediti vso zadevo.« Nove ovire, ki si jih je po nasvetu svojih verskih somišljenikov protestantov izmislil Morglia!

Končno so vse skupaj poslali v Rim in 10. julija 1874 je advokat Frančišek Gilardini, referent Državnega sveta, sporočil don Bosku:

»Prav danes je bil izdan odlok o javni koristi cerkve v Turinu. Takoj vam moram povedati, da vam je v vsakem pogledu naklonjen. Premagane so vse ovire.« Sporočilo končuje, da »je mogoče izreči odločbo o javni koristi in uvesti razlastitev Morglievega zemljišča v smislu načrta inženirja Arboria (Edvard Arborio Mella). Te dni bodo odposlali listine na njihov cilj in ni niti misliti, da bi minister ubral drugačno pot.«

Zdelo se je, da so dosegli svoj cilj. Toda še cela tri leta so se nadaljevale težave, dokler končno s pomočjo inženirja viteza Karla Trocellija končno niso premagali vseh ovir in so lahko po načrtu grofa Edvarda Arboria Melle in v sodelovanju z grofom Karlom Revigliem della Veneria 14. avgusta 1878 po mons. Gastaldiju blagoslovili temeljni kamen. Don Bosko je globoko ganjen vsem, ki so mu pomagali pri tem svetem trudu, želel od Boga »trdno zdravje, dolgo in srečno življenje, mir in slovo v družinah, dober uspeh pri delu in v vseh poslih ter stokratno plačilo, ki ga je Jezus Kristus obljubil v tem življenju, in še veliko bogatejše v večnem življenju.«

Tudi prodaja zavoda v Mirabellu Monferrato se je zavlačevala. Proti koncu 1872 je Občinski odbor izglasoval načrt za nakup stavbe v občini Mirabello, last velečastitega gosпода don Boska:

1. *Občina bi stavbo kupila za vsoto petindvajset tisoč lir.*
  2. *Pet tisoč lir »bi bilo izplačanih takoj, ko bi višja oblast odobrila pogodbo. Za preostalih dvajset tisoč lir se občinska uprava obvezuje, da bo gospodu don Bosku plačevala deset let po dva tisoč lir in k temu še po šest odstotkov obresti na zaostala plačila, kakor tudi davek na dohodek na škodo prodajalca.*
  3. *Občina si pridržuje pravico, da bi, če bi to zmogla in hotela, plačala vsoto vnaprej, vendar ne manj kot dva tisoč lir. V tem primeru bi prodajalcu to sporočili dva meseca prej.*
  4. *Če bi višja oblast zamudila pri odobritvi pogodbe ali občina pri dviganju imetja, ki je v posojilnici, bi občina od januarja 1873 plačevala don Bosku šestodstotne obresti za pet tisoč lir vse do poplačila vseh dvajset tisoč lir. Prav tako je pripravljena plačati vse tozadevne letne davke.*
- S temi pogoji je občinska uprava v Mirabellu pripravljena prevzeti stavbo v kraju Rovere, kakor je sedaj, z vsemi stalnimi in nestalnimi uslužbenci, kakor tudi ves star material, ki je na dvorišču.*
- Za Občinski odbor v Mirabellu Frančišek Bocca
Casale, 23. novembra 1872*

Dve leti pozneje, 1874, so sklenili pogodbo in občina je uvedla postopek za odobritev. Inženir Rogna, takratni župan, je obvestil don Ruo, da je že dobil odobritev Pokrajinske uprave in da manjka samo še kraljévi odlok. »In danes – tako je dodal – bom pisal, da ne bodo več odlašali v korist občine. Upam, da bomo mogli v kratkem skleniti dokončno pogodbo.«

Na veliko srečo je potem ta hiša 1938 za vedno postala last naše družbe in je sprejela klerike misijonarje.

10.6. ZADNIKRAT PRI SVETEM IGNACIJU

V nadaljevanju bomo v časovnem zaporedju podali dopisovanje Božjega služabnika z nekaterimi pomembnimi spomini. Nobenega don Boskovega pisma ni mogoče brati, ne da bi dvignili duha k Bogu.

Grofici Callori je pisal:

Draga moja mama!

Pisal bom čisto na kratko, ne bi pa rad, da bi pismo tako ljubljene mame ostalo brez odgovora. Prejel sem vaš dopis in hvalim Gospoda, da je odvrnil vse hudo od vaše gospe hčerke. Še naprej bom molil za ponovne nebeške darove. Vsak dan posebne molitve pri oltarju Marije Pomočnice.

*Bog naj blagoslovi vas in vso družino Medolago. Imejte me v J. K. za ponižnega služabnika. duh. Janez Bosko
Turin, 2. 5.1874*

Poln srčne domačnosti z vsemi svojimi dobrotniki je pisal baronu Karlu Ricciju des Ferres:

Predragi baron!

Pošiljam vam pismo za gospoda grofa Evgenija, ki ga, prosim, priložite kakemu vašemu pismu.

Najlepša hvala! In medtem ko obema, vam in gospe baronici Azegli, želim vse najboljše, se priporočam vajinim gorečim molitvam in se hvaležno imam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

3. 6. 1874

P. S.: Recite, prosim, baronici Azegli, da naj zapre priloženo pismo in ga pošlje v Beaumesnil.

Baron mu je v očetovem imenu poslal miloščino, ki mu je prišla prav v trenutku, ko so v oratoriju »izdali zadnji cent«. Svetnik se mu je ljubeznivo zahvalil in rekel, da je prišla ob pravem času.

Turin, 10. 6. 1874

Predragi gospod Karel!

Prejel sem dar 100 lir, ki ste mi ga poslali v očetovem imenu. Iz vsega srca se vam zahvaljujem. Prišel je prav v trenutku, ko smo izdali zadnji cent in so bile naše finance na psu. Zato se vam še dvakratno zahvaljujem in z vami vašemu očetu ter vam želim vse nebeške blagoslove. Imam čast, da se imenujem vaše ljubeznive uglednosti ponižnega služabnika. Duh. Janez Bosko

Aneta Fava-Bertolotti ga je prosila, da bi ji izposloval blagoslov svetega očeta, in on ji je brez odlašanja ustregel:

Velespoštovana gospa!

Takoj ko sem prejel vaše pismo, sem pisal svetemu očetu po osebi, ki mu je blizu in je z njim tesno povezana. Prepričan sem, da je sveti oče v tem trenutku že izrekel svoj blagoslov v Gospodu. Priporočil sem vas tudi v njegove molitve.

Prav tako sem odredil posebne molitve pri oltarju Marije Pomočnice, ki se bodo opravljale zjutraj in zvečer, dokler se vam zdravje ne bo dodobra izboljšalo in se boste osebno prišli zahvalit tej naši nebeški dobrotnici.

V svoji majhnosti se vas bom zjutraj in zvečer spominjal v svojih molitvah. Zaupajmo v Božje usmiljenje. Bog naj podeli vse dobro vam in vašemu gospodu soprogu. Molite zame, ki se v globoki hvaležnosti izrekam za vaše velespoštovanosti ponižnega služabnika.

duh. Janez Bosko

Turin, 27. 6. 1874

Gospodična Barbara Rostagno ga je prosila za nasvet in molitve pri izbiri človeka, ki naj bi jo osrečil v zakonu. Poslal ji je kratke in svete nasvete:

Velecenjena gospa!

Goreče bom molil, da bi vam Bog pomagal najti tisto osebo, ki vam bo pomagala rešiti dušo. Pri izbiri pazite na človekovo moralnost in vernost. Ne glejte na videz, temveč na dejanja.

Bog naj vas blagoslovi in vam nakloni vse dobro. Molite tudi za mojo ubogo dušo in me imejte v J. K. za najponižnejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Turin, 27. 6. 1874

Gospa Alojzija Radice Vittadini mu je priporočala dva bolna otroka, on pa je njej in otrokoma poslal svoj blagoslov dne 8. julija, kakor piše don Berto:

Naš ljubljeni gospod don Bosko mi naroča, naj vam odgovorim na pismo, v katerem mu priporočate v molitev dva bolna otroka. Z veseljem pošilja vam in obema otrokoma svoj blagoslov in vam priporoča, da bi ju na poseben način posvetili Mariji Pomočnici med sveto mašo. Ničesar se ne bojte, temveč vse pričakujte od Božjega usmiljenja.

Ravnatelj iz Borga San Martino ga je prosil za listine, potrebne za ordinacijo nekaterih njegovih klerikov. Don Bosko mu je kljub mnogim drugim opravilom poslal nepopisane liste s pečatom in s svojim podpisom z naročilom, naj jih izpolni.

Turin, 16. 7. 1874

Predragi don Bonetti!

Pošiljam ti ,extra tempus' (mimo rednega časa) za Galla (petelina), vendar želim, da bi lepo prepeval. Chiala je bolan, skušaj storiti zanj vse, kar moreš. To si zasluži. Več ti bo pisal don Rua. Listi so za odpustnice, ki jih tukaj nimamo časa izpolnjevati. Upam, da boš napravil prepis. Bog naj vas vse blagoslovi. Amen.

Najvdanejši duh. Janez Bosko

Tudi čez leto se je trudil, da bi dosegel čim več za vzdrževalnino škofov. Ko je o tem pisal škofu v Vigevanu, mons. De Gaudenziju, mu je omenjal nenehno nadlegovanje mons. Gastaldija in ga prosil odpuščanja, ker mu je v oratoriju ponudil premalo urejeno sobo za prenočišče.

Predragi monsinjor!

Ko si dopisujem z ministrstvom, vas prosim, da bi sporočili, ali ste že dobili kako uradno ali poluradno sporočilo. Zdi se, da je v tem trenutku ugoden veter. Z našim N. ne gre brez zapletljajev. Nameraval sem zbrati nekaj zunanjih učiteljev na duhovne vaje v Lanzu, pa je zagnal vik in krik, ker ni šlo skozi njegove roke. To smo delali že 25 let, pa ni bilo nikdar nikakršne težave. Duhovne vaje sem takoj odpovedal. Vsak dan je več težav.

Zelo mi je nerodno zaradi vas, ko ste bili pri nas na obisku. Dodelili smo vam sobo in posteljo, kjer je bilo kar nekaj mrčesa. Zelo nam je bilo nerodno. Odpustite nam in kot

*znak odpuščanja nas pridite kmalu obiskat. Upajmo, da boste preživeli mirno noč. Podelite nam svoj sveti blagoslov in imejte me v najgloblji hvaležnosti za vaše eksce-lence najponižnejšega služabnika in prijatelja. Duh. Janez Bosko
Turin, 30. 8.1874*

Kje bi mogli najti preprostejšo in prisrčnejšo domačnost?

Prve dni avgusta, potem ko se je dogovoril s predstojniki Cerkvenega konvikta, je šel k sv. Ignaciju na duhovne vaje. Mons. Gastaldi pa je postavil za vodstvo duhovnih vaj nekaj mladih duhovnikov. Kakor hitro je don Bosko prišel v svetišče, je eden izmed teh pristopil k njemu in mu dejal:

»Ni več prostora.«

»Govoril sem z vodstvom konvikta in tam so mi rekli, da naj pridem, ker je zadosti prostora.«

»Ne vem, kaj naj vam rečem, prostora ni.«

»Prav, če ni prostora, se bom vrnil v Lanzo.«

»Storite, kakor se vam zdi prav.«

Takoj je razumel, da ga ne marajo, in se je odpravil nazaj. Ko je šel po stopnicah, je naletel na nekega gospoda, ki ga je začuden, ker ga je videl odhajati, vprašal, zakaj odhaja. Ko je slišal razlog, je ves razkačen stopil k tistemu duhovniku in mu dejal:

»Če ni prostora za don Boska, mu odstopam svojega in bom šel spat v Turin. Nikakor nočem, da bi don Bosko odšel. To je prava sramota. Za don Boska je bil vedno prostor in mora biti vedno.«

Velečastiti se je uklonil, da se o stvari ne bi razvedelo. Don Bosko je ostal, da bi tako preprečil zgražanje. Toda to je bilo zadnjikrat, da je bil pri sv. Ignaciju, kamor je od leta 1842 redno zahajal. Prevelik ugled in slava svetništva sta bila vzrok, zakaj so se ga hoteli znebiti.

Od sv. Ignacija je pisal v oratorij:

Zavod-konvikt Sv. Filipa Nerija v Lanzu

Predragi don Rua!

Kupi elastične golenice po moji meri, pošlji jih don Momu, ki naj jih spravi k don Ne-izoneju, ali tudi na kak drug način. Priloži račun in lepe pozdrave.

Sporoči don Francesii in don Cerrutiju, da naj odpustita brata Cuffia. Dobita naj samo opremo, ki jo imata na sebi, da bosta mogla iti na pot, ali če imata kaj od doma. Ne izdajati nobenega potrdila, ne dobrega ne slabega. Predložite stare račune in zahtevajte plačilo.

Poskrbi, da bodo izročili povabila na duhovne vaje gospem, župnikom blizu Morne-seja, pisma za učitelje itn. itn.

Bog naj vas blagoslovi in molite za vašega vedno vdanega, v J. K. zvestega prijatelja. duh. Janez Bosko

5. 8. 1874

Brata Cuffia sta bila med prvimi, ki sta odšla iz družbe, ne da bi kaj povedala svojima ravnateljema don Francesii in don Cerrutiju. Don Bosko je predvideval, da bosta odšla, in je zato naročil don Rui, da naj o tem obvesti župnika. Izvirnik tega pisma hranimo. Od začetka do konca ga je napisal don Rua in mi ga uporabimo, če kak drug duhovnik odhaja brez preskrbe.

Velečastiti gospod župnik!

V moji službi prefekta Družbe sv. Frančiška Saleškega prosim vašo velečastito uglednost, da sprejmete v vednost nekatere stvari, ki se tičejo dveh duhovnikov: don Jakoba Cuffia in don Frančiška Cuffia.

Bila sta člana naše družbe in sta bila v njej posvečena za duhovnika.

Sedaj sta izstopila iz družbe in morata urediti, kar je določeno na splošno za take primere in kar določajo naša pravila, ki jih je potrdil Sveti sedež. Rečeno je: Če kdo izstopi iz družbe, je s tem suspendiran, dokler ne dobi rednega naslova in škofa, ki ga je pripravljen sprejeti.

Ker sta odšla, ne da bi o tem obvestila svojega predstojnika, nista dobila urejenih odpustnic, ki bi jih sicer gotovo.

Prepričan o vaši naklonjenosti, imam čast, da vam obljubljam svojo uslužnost in se imenujem vaše uglednosti ponižnega služabnika.

duh. Mihael Rua, prefekt Salezijanske družbe.

Zdi se, da je to leto don Bosko ostal pri sv. Ignaciju samo pri prvem tečaju duhovnih vaj. Opravil jih je tudi sam zase, »da bi videl, kako bi se pripravil na svojo večnost«. Tako je pisal grofici Viancino di Viancino, preden se je vrnil v Turin. Vedno je mislil na smrt. Kakor bomo videli, je to leto tudi obnovil svojo oporoko.

Velezaslužna gospa grofica!

Vaše pismo sem prejel pri sv. Ignaciju, kjer opravljam duhovne vaje z namenom, da se malo pripravim na večnost. To mi je zelo potrebno in vas prosim za pomoč vaših molitev.

Zelo mi je hudo, da je gospodična Belmonte tako zelo bolna. Takoj sem začel opravljati molitve in sem pisal v Turin, da naj molijo pri oltarju Marije Pomočnice. Isto delajo nekateri pobožni gospodje v tem svetišču. Zato lahko veliko pričakujemo, Bog je vsemogočen, in če hoče, zmore, toda pogosto je njegova volja, ali bolje so njegove odločitve nasprotne našim, vedno jih spoštujmo.

Veseli me, da sta vi in vaš gospod soproj sredi take vročine zdrava. Upajmo, da bo vročina malo popustila.

Vedno je v meni želja, da bi se namenil v Bricherasio, še toliko bolj, ker imate v vaši palači kapelico in ker je moja soba – glejte prevzetnost – pripravljena. Toda na žalost take načrte že dolgo gojim, ne morem pa jih udejanjiti.

Ne smem pozabiti na posebno novico. Pravdo s protestantom Morglio za košček zemljišča je rešil državni svet v našo korist. Sedaj čakamo samo še na ustrezní odlok,

nakar bomo nadaljevali dela. Upam, da je to v tolažbo vašemu gospodu soprogu. Kakor sicer vsak dan prosim Boga za vaju, sem to še posebej storil danes s prošnjo, da bi vam gospod naklonil trdno zdravje do pozne starosti. Amen. Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno v naših srcih. Tako bodi! V globoki hvaležnosti se izrekam v J. K., če mi dovolite, za porednega sina.
duh. Janez Bosko
Sv. Ignacij, 8. 8.1874

Dne 15. avgusta so slovesno praznovali don Boskov rojstni dan. Don Bosko je bil sicer rojen 16. avgusta, vendar so v oratoriju rojstni dan vedno praznovali 15. Pripravili so mu akademijo, ki jo je počastil tudi njegova eksclenca mons. Avgust Negrotto, tajni komornik njegove svetosti, in klerik Janez Cinzano je sestavil himno, ki so jo natisnili za to priložnost.²⁵²

Ohranili so se tudi nekateri nagovori in pisma, ki so jih deklamirali in brali 14. in 15. avgusta zvečer in ki so jih napisali Frančišek Picollo, Albin Carmagnola in Angel Lago.

Eden izmed familijantov je pisal takole:

Danes je dan radosti za vsakega izmed vaših sinov in zlasti še zame, ubogega revčka, ki imam prvokrat priložnost, da vam naslovim besedo kot član vaše velike družine. Nisem sposoben visokih govorov in bleščečih pesmi. To vse bomo slišali. Jaz bi le rad iz globine svojega srca izrekel ustanovitelju tega oratorija zahvalo za dobroto, ki sem je bil deležen, ko sem bil sprejet v ta zavod. Na ta praznik vašega rojstnega dne vas prosim, da se spomnite sicer najbolj nevrednega, pa vendar vašega sina. Naj veliki Bog in Devica Tolažnica uslišita moje skromne prošnje, ki jih bom izrekel za uspeh in dolgo življenje modernega piemontskega La Salla, za vas velikega v ponižnosti don Boska. Kakor sinovi Francoza La Salla po celem svetu vzgajajo mladino, tako naj se vaši sinovi množijo, se širijo in povsod razširjajo duha vaših kreposti, vaše neizmerne ljubezni in vodijo po poti, ki pelje v nebesa, vso mladino te naše uboge Italije.

Nekaj rokodelcev iz spalnice Brezmadežne je želelo kakorkoli izraziti svoja čustva in so mu zato zaželeli srečno prihodnjo noč in še enainštirideset let dodatnih noči, da bi dosegel sto let!

Eden izmed knjigovezov mu je pokazal obračun: 1000 voščil sreče, 1000 blagoslovov iz vsega srca, 1000 dokazov dobrohotnosti, 1000 izrazov radosti, 1000 sladkih čustev, 1000 ljubeznivih hvaležnosti, 1000 dokazov navezanosti, 1000 zavzetih skrbi, 1000 znamenj hvaležnosti, 1000 itn. itn. njemu ob 59. rojstnem dnevu. Skupaj za en milijon lir brez popusta od leta 1861 »za mojo dušo, ki je izročena vam v varstvo«. Nato je sklenil z besedami »plačano s hlebčki in brezštevilnimi skrbmi, za kar dajem potrdilo: moja večna hvaležnost!«

²⁵² Glej Dodatek št. VI.

Tiste dni je p. Apollinare v imenu pariškega nadškofa prosil don Boska, da bi napisal vse, kar se mu je zdelo pomembno glede Božje služabnice Marije Magdalene Viktorije de Bengy, vikontese de Bonnault d' Houet, ustanoviteljice Zvestih Jezusovih družic. V ta namen je pisal materi Evroziji, predstojnici zavoda, ki so ga zadaj za cerkvijo Velike Božje Matere vodile njene hčere v Turinu.

Velečastita mati!

P. Apollinare iz Pariza me v imenu nadškofa tega mesta prosi, da bi mu napisal vse, kar mi je znano o materi Houet, ustanoviteljici velezaslužne Družbe zvestih Jezusovih družic, z namenom, da bi začeli postopek za njeno beatifikacijo.

Z veseljem ustrezem tej prošnji, prosim pa vas, da mi sporočite:

kdaj je prišla v Turin in ali je bivala v vaši hiši in

ali je storila ali povedala kaj posebnega, kar bi moglo biti v korist bližnjega.

Nameraval sem osebno priti k vam, da pa ne bi izgubljal časa v tako pomembni stvari, se pisno obračam na vas za kratek odgovor, razen če bi vi bili tako ljubeznivi in bi prišli k nam.

Vesel sem priložnosti, da lahko izrazim vam in vaši skupnosti vse najboljše, medtem ko se priporočam krščanski ljubezni vaših molitev in imam čast, da se imenujem vaše uglednosti ponižnega služabnika. Duh. Janez Bosko

Turin, 14. 8. 1874

Ko je prejel zaprosene podatke, je poslal v Pariz naslednje pričevanje:

Rade volje vam sporočam tisto malo, česar se spominjam o gospe d'Houet, ustanoviteljici Zvestih Jezusovih družic.

Prvič. Iz njenih pogovorov sem lahko razbral, da je oseba globoke pobožnosti ter velike ljubezni do Boga in odtrganosti od zemeljskih reči.

Drugič. Večkrat se je iz njenih besed dalo razumeti, da v svoji ustanovi in v vsem nima drugega namena kot večati Božjo slavo, ki ji posveča samo sebe, svoje imetje in vso družbo, ki jo je ustanovila.

Tretjič. Tako zaradi mnogih del krščanske ljubezni kakor zaradi njene razsvetljene pobožnosti smo jo vedno imeli za osebo izredne kreposti in vzor krščanske popolnosti.

Četrtič. Opazil sem posebno globoko pobožnost do presvetega Zakramenta in veliko spoštovanje do duhovnikov. Nikdar ni govorila z njimi, ne da bi najprej pokleknila in jih prosila za blagoslov.

Petič. Njena vera in njena svetost se zrcalita v njenih delih in zlasti še v tukajšnji ustanovi v Turinu, kjer cvete pristna pobožnost, vdanost do svetega očeta papeža ter pogosto prejetje zakramenta spovedi in obhajila.

Z duhovnih vaj septembra v Lanzu nimamo nobenih spominov na njegove nagovore. Imamo pa na voljo svete sklepe klerika Jožefa Giulitta, ki je 18. septembra naredil večne zaobljube.

A. M. D. G. – Danes zjutraj, 18. septembra 1874, ko sem izpolnil 21. leto življenja, sem ob koncu duhovnih vaj naredil zaobljube po konstitucijah Družbe sv. Frančiška Saleškega, ki je bila dokončno potrjena z odlokom Svetega sedeža 3. aprila 1874. Obljubil sem večno izpolnjevanje čistosti, uboštva in pokorščine pred Najsvetejšim in jih izročil v roke svojega predstojnika in očeta v J. K. duhovnika don Janeza Boska, ustanovitelja družbe, ob navzočnosti prič velečastitih gospodov sobratov don Pavla Albere, ravnatelja zavetišča sv. Vincencija Pavelskega v Sampierdareni (Genova), in don Janeza Krstnika Francesie, ravnatelja zavoda San Giovanni v Varazzeju (Savona), v moje veliko zadoščenje in neizrekljivo radost moje duše.

Vodilo: Zgradba moje svetosti mora imeti za osnovo čednost ponižnosti, za stene čednost pokorščine, za streho čednost molitve.

Poseben spomin duhovnih vaj leta 1874.

Služabnik sem in delam za gospodarja, od katerega bom prejel plačilo, ki bo neskončno presegalo vrednost mojih zaslug, pa naj bi bile še tako velike. Da, tvoje plačilo, o Gospod, je nadvse veliko, kajti ti sam si izrekel svojemu služabniku drage besede: Jaz bom tvoje veliko plačilo (1 Mz 15,1).

V praksi. V čast sv. Jožefu, čigar ime nosim, bom vsako zadnjo sredo v mesecu opravil spoved vsake krivde v preteklem mesecu, prejel sveto obhajilo, prebral pozorno Ordo Commendationis animae (razpored izročitve duše) in na ta dan, kakor tudi vsako sredo po obhajilu prosil milost srečne smrti in se pri tem priporočal zlasti sv. Jožefu, ki je priprošnjik umirajočih.

Vsak dan. Po opravljenem obisku Najsvetejšega bom, preden bom zapustil cerkev, zmolil naslednjo molitev: Moj Jezus, ki sem se ti popolnoma posvetil, presveta Devica Marija, moja mati, moj angel varuh, ki ti je na poseben način zaupana moja duša, sv. Jožef, katerega ime nosim v svojo veliko srečo, sv. Frančišek Saleški, zavetnik moje družbe, sv. Alojzij Gonzaga in sv. Stanislav Kostka, angela čistosti, vas sem si izbral za posebne zavetnike, vi mi pomagajte izpolnjevati pravila, za katera sem se zaobljubil in ki naj bi mi nekega dne odprla vrata v nebesa.

Dne 1. septembra je v spremstvu ravnatelja don Dalmazza odpotovalo več gojencev iz Valsaliceja v Rim, kjer so imeli čast, da so bili sprejeti pri svetem očetu.

V istem mesecu je don Bosko »gospodom svetovalcem turinske občine« poslal tiskano prošnjo »za podporo vzdrževanja dečkov v zavodu v Valdoccu ali za tiste, ki obiskujejo oratorije ali vrtce v tem mestu«.

Turin, 12. septembra 1874

Veleugledni gospod župan!

Pretekli sta dve leti, odkar sem imel čast, da sem pri vaši uglednosti vložil prošnjo za blagohotno pomoč šolam, ki so namenjene v tej hiši ubogim dečkom iz okolice. Vi ste naklonjeno pohvalili naše prizadevanje in odgovorili, da se boste o vsem posvetovali z občinskim svetom.

Ker se delo v šolah nadaljuje in sem se znašel v izredno težkem finančnem položaju, obnavljam prošnjo za podporo v korist ubogih sinov najrevnejšega sloja našega prebivalstva. Dečkov je sedaj tristo petdeset in bi mi bil vaš ali kake druge osebnosti obisk zelo drag. V globoki hvaležnosti vas pozdravlja vaše uglednosti najponižnejši služabnik duh. Janez Bosko.

Kratka promemorija.

V Oratoriju sv. Frančiška Saleškega so naslednje kategorije revnih notranjih gojencev:

- 1. Kakih 350 rokodelčkov sirot, porazdeljenih na različne obrti, zvečine sprejetih na priporočilo prefektуре, kvesture in občine. Da bi se usposobili za življenje, imajo prilžnost, da se izučijo za eno od naslednjih obrti: stavec-tiskar, bakrarezec, črkostavec, knjigovez, klobučar, krojač, mizar, kovač, čevljar, glasbenik, pevec itn.*
  - 2. 500 učencev različnih razredov.*
  - 3. Kakih 400 zunanjih zapuščenih otrok, ki obiskujejo štiri razrede osnovne šole. Vodstvo in program sta v skladu z državnimi predpisi in učitelji imajo vsi državne diplome.*
  - 4. Kakih 500 revnih dečkov, ki prihajajo ob prazničnih dneh za razvedrilo s telovadnimi nastopi, z različnimi vrstami razvedril, z godbo, osnovno šolo, verskim pokom in podobno.*
  - 5. Treba je pripomniti, da bi zaradi pomanjkanja vsakršne šole od Trga Emanuela Filiberta do tovarne pušk prišlo še večje število mladine, če bi imeli za to primerne prostore in sredstva za vzdrževanje.*
  - 6. Kakih 500 fantov obiskuje prav tako Oratorij sv. Alojzija ob Viale del Re vse do Porta Nuove.*
  - 7. Isto velja za Oratorij San Giuseppe na Vii Nizza na koncu Borga san Salvario.*
- Treba je še dodati:*
- 1. Če za zgoraj omenjene dečke ne bi bilo tako poskrbljeno, bi tako med tednom kakor ob prazničnih dneh blodili po cestah in ulicah, se družili v tolpe in se med seboj napadali, kar bi pomenilo veliko nevarnost za prebivalstvo in neprijetno delo za javno oblast.*
  - 2. Ko ti fantje zapustijo zavode, se pošteno zaposlijo v državni varnostni službi, kot delavci, prodajalci, učitelji ali v drugih službah.*
  - 3. Med mnogimi zapuščenimi dečki, ki so bili sprejeti v zavetišče, jih je bilo štirideset zbolelih na ‚cholera morbus‘. Turinski župan jih je poslal v oratorij, kjer so še sedaj v zavodu popolnoma zastoj.*

Septembra je prišel v Turin odvetnik Karel Menchini, bil več dni gost v oratoriju in se nadvse zadovoljen z don Boskovo ljubeznivostjo vrnil v Rim.

10.7. PROŠNJE ZA NOVE USTANOVE

Od vseh strani Italije je svetnik dobival nujne in številne prošnje za odprtje novih domov. Naj navedemo nekatere, katerih dokumentacijo imamo pri roki.

Novembra 1873 je malo po odprtju šole odšel v Cogoletto, kamor je poslal kot učitelja don Dominika Bruno in klerika Jožefa Pavio. Zavod v Varazzeju je dobil več prošenj za sprejem, kot je imel prostih mest, zato so se odločili za neke vrste podružnico za osnovnošolske otroke. Dobro, ki bi ga bilo mogoče narediti, je bilo zelo veliko, ker je veliko odraslih iz tistih krajev odhajalo v Ameriko in puščalo otroke doma v njihovo veliko moralno škodo. Ljudje so bili navdušeni za šolo, občinska uprava je bila pripravljena dati na zelo lepem kraju na voljo zemljišče, kjer bi zgradili zavod. Obljubila je tudi druge olajšave. Ko se je svetnik vrnil iz Rima, mu je dekan don Jožef Scarrone pisal, da naj pospeši priprave. Don Bosko se je za stvar zavzel in jeseni poslal naslednji

*OSNUTEK DOGOVORA MED DUHOVNIKOM JANEZOM BOSKOM IZ TURINA
IN OBČINSKO UPRAVO V COGOLETU.*

V želji, da bi pospeševali splošno izobrazbo med otroki, ki so jim zaupani v varstvo, in da bi izrazili svoje zadovoljstvo s sedanjimi učitelji, ki upravljajo šole v tem kraju in pripadajo družbi duhovnika Janeza Boska, gospodje člani občinske uprave v Cogoletu odločajo:

- 1. Omenjenemu duhovniku Bosku naj se dodeli zemljišče, na katerem bo zgradil šolska poslopja, kjer bodo imeli stanovanje učitelji in bo stal zavod s potrebnimi dvorišči in vrtovi. Zemljišče bo veliko približno ...*
  - 2. Občinska uprava bo za dograditev stavbe prispevala deset do petnajst tisoč frankov.*
  - 3. Duhovnik Bosko bo pripravil načrte in jih predložil občinski upravi v odobritev. Nato se bo lotil gradnje na kraju, ki ga bodo imeli za najprimernejšega za javne šole.*
  - 4. Poslopja bodo postala last duhovnika Boska, ki bo poskrbel za vse izdatke za stavbo, popravila, opremo, davke in katere koli druge izdatke, ki so povezani z vzdrževanjem posesti.*
  - 5. Če te stavbe ne bi služile več javnemu občinskemu izobraževanju, si občinska uprava pridržuje pravico, da prevzame tri zadosti velika poslopja za krajevne šole. V tem primeru dovoljujejo duhovniku Bosku, da sme kje drugje poiskati tri zadosti velike sobane ali stavbe za svojo šolo, vendar ne več kot sto metrov od kraja.*
  - 6. Ti člani se lahko uporabijo kot osnova pravnega dogovora, če omenjena občinska uprava tako želi. Duh. Janez Bosko*
- Turin, 27. septembra 1874*

Aprila je don Andrej Scotton po naročilu župnika v Alzanu Maggiore, »velikem kraju pet kilometrov od Bergama, polnem predilnic, kakor cela dolina Serio«, v želji, da bi poskrbeli za vzgojo dečkov, kakor so že poskrbeli za deklice pod vodstvom usmiljenih sester, dal don Boskovim sinovom na razpolago lepo palačo z

lepo cerkvijo na zelo lepem kraju, ki bi ga oskrbel z vsem potrebnim. Tudi župnik don Cezar Foresti je podprl prošnjo in zagotavljal, da bi zavod lepo uspeval in storil ogromno dobrega.

Istega meseca je don Jakob Patrone, župnik v Terruggi, »kraju na enem izmed najlepših hribov na Monferratskem, oddaljenem od Casala eno uro hoda«, ponujal v nakup »prelep prostor z lepo cerkvijo, z obsežnim na novo ograjenim posestvom, kjer so bili že očetje somaski«. Občinski tajnik L. Patrucco je podpiral ponudbo z navdušenimi zagotovitvami o veliki koristi, ki bi mogla nastati iz takega nakupa.

Meseca maja ga je markiz Durazzo prosil, da bi prevzel vodstvo sirotišnice v Genovi. Ker pa to ni ustrezalo prefektu, ki je izjavil, da se temu odločno zoperstavljata tako pokrajinska uprava kakor tudi ministrstvo, ga je prosil, da bi rešil kozo in zelje tako, da bi sprejel predloženo vodstvo brez kakršnekoli pogodbe, medtem ko bi spravili v pokoj dosedanje nameščence in jim dali pravično oskrbovalnino. Don Bosko naj bi za rektorja imenoval don Lemoyna z vsemi drugimi nameščenci, se pravi z drugimi sobrati, pri čemer bi imel popolnoma proste roke.

Julija je predstojnik zavoda Alberoni iz Piacenze gospod Frančišek Gaggia iz Družbe misijonarjev vabil don Boska, da bi sprejel ponudbo neke gospe, ki je takoj ponudila 50 tisoč lir za »odprtje zavetišča za uboge zapuščene dečke, ki bi jih krščansko vzgojili in jih naučili kake obrti«.

»Razumem,« je dodal, »da se s tem denarjem ne bi moglo kaj velikega narediti, vendar je treba pomisliti, da bi to lahko bilo gorčično seme, iz katerega bi se potem razvilo veliko drevo. Vsa velika dela so se začela z malim in želeti bi bilo, da bi se tako zgodilo tudi tukaj.«

V istem mesecu ga je rektor semenišča v Cremi, profesor don Anton Valdameri, tudi v imenu škofa, čigar tajnik je bil, prosil, da bi v tem mestu ustanovil zavod konvikt z gimnazijo in licejem. Septembra je prišel v Turin brat don Janeza Krstnika, ki je v spremstvu kanonika Alojzija Nasija obiskal oratorij in vztrajno prosil don Boska, da bi sprejel to ustanovo. Ta bi bila pod pokroviteljstvom občine, ki bi dala na voljo eno ali dve stavbi za gimnazijo, ki so jo zaradi finančnih težav hoteli zapreti. Dali bi tudi štiri ali pet tisoč lir na leto.

Iz Carpenedola (pokrajina Brescia) je prišel v Turin doktor don Egidij Cattaneo, rektor zavoda konvikta, ki so ga tam odprli pred tremi leti in je obsegal osnovno in tehniško šolo in gimnazijo s 140 gojenci. Zaradi njegovega slabotnega zdravja in prezaposlenosti naj bi ga don Bosko kupil ali najel z zagotovitvijo, da bo v štirih ali petih letih poravnal vse stroške. Hkrati mu je predlagal, da bi tehniško šolo prenesel v kraj nedaleč od Carpenedola, kamor so gojenci hodili na počitnice in kjer sta občinska uprava in vse prebivalstvo želela, da bi odprli trgovsko šolo kot podružnico Carpenedola.

Tudi upravniki Oratorija Marijinega Oznanjenja iz Morneseja so prosili, da bi jim poslal duhovnika, ki bi ob prazničnih dneh daroval sveto mašo za sobrate v

oratoriju in bi ga zato dobro nagradili. Pa tudi občinska uprava je prosila za dva diplomirana duhovnika, ki bi prevzela eden prvi, drugi pa drugi in tretji in četrti razred osnovne šole.

Septembra ga je mons. Lucid Marija Parocchi, škof v Pavii, prosil, da bi sprejel v zavod fanta s sicer »zelo dvomljivim poklicem«, pa izredno »nadarjenega in dobrega srca«, da bi ga od blizu spoznal in mu mogel svetovati. Obenem mu je pisal:

Primeren kraj, kjer bi vi lahko odprli kak svoj zavod, je San Pietro in Ciel d'oro, kjer je bilo nekoč škofijsko semenišče, potem pa samostan Lateranskih kanonikov in Puščavnikov sv. Avguština. Cerkev poleg, ki jo omenjata božanski pesnik v Nebesih in Petrarka v nekem pismu Boccacciu, slovi po tem, da je dolgo hranila zemeljske ostanke učitelja iz Hipona in sv. Severina Boecija. Danes pa je navaden senik, ker je žrtev treh napadalcev: Francozov, Avstrijcev in Italijanov. Poslopje je last ministrstva za obrambo, ki ga po nepotrebnem vzdržuje, saj za bolnišnico sploh ni primerno. Vaša uglednost bi jo lahko vzela v najem in pozneje bi pač iz enega zraslo drugo. Naj vam še povem, da sem nekoč prosil za to cerkev, pa so mi jo odklonili. Potem je zanjo prosila tovarna del Carmine. Pogajanja so sicer še v teku, širijo pa se vesti, da vlada ne bi nasprotovala, če bi jo lahko komu izročila kot umetniško znamenitost. Kako bi me razveselilo, če bi lahko dobil vaše sinove in obenem slavno ognjišče naše-ga velikega očeta!

Novembra sta občinska uprava in duhovščina v Cevi v škofiji Mondoví prosila don Boska, da bi prevzel vodstvo zavoda s kakimi sedemdesetimi notranjimi gojenci, katerih število pa bi se lahko povišalo na sto trideset ali sto štirideset. Stavba je na odličnem mestu, z zdravim zrakom in poceni prehrano in leži tik ob železnici na progi Turin-Savona. Občinska uprava bi bila voljna stavbo preurediti.

Po prizadevanju Božjega služabnika don Alojzija Guanella so od 1873 potekali pogovori za salezijanski zavod z osnovnimi šolami, gimnazijo in tehniško šolo v Chiavenni v pokrajini Sondrio. Privolitev cerkvene in državne oblasti je bila že izposlovana, ko je prišlo do zapletov. Ker niso hoteli zavlačevati uresničenja goreče želje, je 1874 odločil, da odpre zavod v Campodolcinu. Javilo se je veliko ljudi, ki so bili pripravljene prevzeti stroške. Vse to so zapisali v posebne beležnice, v katerih je bilo tudi zapisano, da je »don Bosko znan po celi Italiji, kjer v svojih zavodih vzgaja tisoče in tisoče zlasti ubogih dečkov in ga vsi občudujejo kot moža Božje previdnosti v korist doraščajoče mladine. V ta namen mu pomagajo vsi, kdorkoli že je. Njegova slava se je razširila celo čez ocean. Iz Buenos Airesa in Kanade prihajajo prošnje, da bi odprl zavode celo za univerzitetne študente.«

Vendar don Bosko ni mogel nobeni od teh prošenj ustreči, razen za Mornese.

10.8. IZ ARGENTINE

Medtem ko so mu prihajale od vseh strani prošnje za nove ustanove, je pred koncem leta 1874 prejel formalno povabilo za prihod prvih salezijancev v republiko Argentino.

»Prva pisma sem prejel,« tako pripoveduje on sam, »v devetdnevnicu za božič in sem jih prebral pred vrhovnim svetom na večer 22. decembra 1874.«

Konzul Gazzolo je v avgustu sporočil nadškofu v Buenos Airesu, mons. Frideriku Aneirosu svojo gorečo željo, da bi se salezijanci razširili v tej republici, in mu predložil, da bi zaupal salezijancem upravo cerkve bratovščine Matere usmiljenja, imenovano tudi cerkev Italijanov v Buenos Airesu. Nadškof mu je po svojem tajniku doktorju don Antonu Espinosi odgovoril, da naj on sam pove svojo željo vodstvu bratovščine.

Buenos Aires, 10. oktobra

Velecenjeni gospod Gazzolo!

Bilo mi je v veselje, ko sem prejel vaše cenjeno pismo z dne 10. septembra. V Unità Cattolica sem bral prevod članka o naših praznovanjih v čast svetemu očetu in sem se pripravljaj, da bi se vam zahvalil, ko sem prejel vaše pismo. Iz vsega srca se vam zahvaljujem in se veselim, da je članek izšel v Unità Cattolica, ki je najbolj razširjen časopis v Italiji.

Kar se tiče salezijancev, naj povem, da bi si jih monsinjor zelo želel imeti v svoji nadškofiji. Sicer don Boska ne poznam dobro, vendar sem prepričan, da je eden izmed živčih svetnikov. Monsinjor mi je naročil, naj vam povem, da se obrnite na bratovščino, in če bratovščina sprejme vaš predlog, vam bo on iz vsega srca prepustil cerkev in vas bo v vsem podpiral.

Mons. nadškof mi je rekel, da ni prejel dveh ‚specimen‘, za kateri pišete, da ste mu jih poslali. Prav tako tudi jaz nisem prejel kataloga knjig don Boskove hiše.

Prejmite lepe pozdrave od mons. Aneirosa, ostanite mi naklonjeni in mi ukazujte v vsem, v čemer vam morem biti na voljo. Medtem ko se priporočam vašim molitvam, ostajam iz vsega srca vaš najvdanejši in najuslužnejši služabnik in prijatelj.

don Anton Espinosa

Istočasno je mons. nadškof, ki je vedel, da v San Nicolásu de los Arroyos neki odbor, ki mu načeluje osemdesetletni dobrodelni Frančišek Benitez, dokončuje stavbo zavoda za dečke, poslal Gazzolovo pismo župniku v San Nicolásu doktorju don Petru Ceccarelliju, ki ga je s konzulom vezalo tesno prijateljstvo. Poln zadovoljstva mu je takoj pisal.

Buenos Aires, 26. oktobra 1874

Moj veleugledni gospod in prijatelj!

Njegova ekscelenca mons. nadškof v Buenos Airesu doktor don Friderik Aneiros mi je

blagovolil posredovati uradno pismo, ki mu ga je poslala vaša uglednost 30. avgusta in v katerem predlagate njegovi ekscelenci velezaslužne očete salezijance, ki spadajo v Družbo sv. Frančiška Saleškega, ki jo je ustanovil modri in sveti duhovnik don Janez Bosko. Odgovoril mi je po svojem tajniku doktorju don Antonu Espinosi dne 10. tega meseca. Vaši uglednosti naroča, da se obrnete na bratovščino Matere usmiljenja in prosite, da tem očetom prepustijo svojo cerkev.

Imel sem veliko srečo, da sem se obširno pogovarjal z njegovo ekscelenco nadškofom o don Bosku in o duhu, ki preveva njegovo ustanovo. Z velikim zadovoljstvom sem tudi videl nadškofovo željo, da bi v njegovo velikansko nadškofijo prišli tako sposobni in sveti delavci v Gospodovem vinogradu. Dal mi je vsa pooblastila, da bi začel vse potrebne postopke za dober uspeh celotne zadeve.

Seznanil sem se z uradnim dopisom, ki ga je vaša uglednost pisala mons. nadškofu, in res, na teh neizmernih in širokih planjavah bi ustanova velečastitega don Boska imela možnost, da bi se širila v večjo Božjo slavo in za zveličanje duš. Mesto Buenos Aires je veliko trgovsko središče in morsko pristanišče, kjer so doma vse sekte in vse vere. Zato menim, da bi očetje te ustanove naleteli na resne težave. San Nicolás de los Arroyos, stoođtoto katoliško mestece, ki leži na obrežju reke Paraná, z odličnim podnebjem, čistim zrakom, dobro utečeno trgovino in zmagoslavno katoliško vero, se mi zdi izhodišče, od koder bi se lahko odlično širila. Znano vam je, da je San Nicolás po Buenos Airesu prvo mesto v nadškofiji, z najvišjimi sodniškimi uradi, trgovskimi ustanovami in prvo stopnjo prizivnega sodišča za ves sever. Imam srečo, da sem župnik v San Nicolásu in monsinjorjev vikar, in menim, da z Božjo pomočjo lahko naredim vse v korist svoje župnije za te častitljive očete.

Dobro vam je znano, kako zelo rad imam te svoje duhovne otroke in kako zelo mi je pri srcu napredek mesta, tako da vam lahko zagotovim uspeh celotne zadeve. Menda mi ni treba zagotavljati, da bom na vso moč podprl delovanje teh očetov in jim pokazal svojo naklonjenost. Zato se od tega trenutka popolnoma posvečam tej Božji nalogi in sem za njen uspeh pripravljen tudi odstopiti svojo župnijo in zapustiti vikarijo. Vseh nas je petero duhovnikov, ki se noč in dan trudimo, pa vendar moramo ugovarjati, da je žetev obilna, delavcev pa malo. Tukaj mi nič ne manjka za spodobno življenje, prav tako ne bo nič manjkalo velečastitim očetom sv. Frančiška Saleškega. Ljudstvo jih bo prisrčno sprejelo, kajti župnik jih bo sprejel kot svoje brate.

Jeziški in navade pomenijo težave, toda če jih hočemo premagati, je to mogoče. V moji hiši se bodo lahko učili in se navadili na argentinske običaje, potem pa se bodo posvetili poučevanju mladine in obnavljali Božjega duha med temi župljani. Postavili bodo lahko zavode vseh vrst in se posvečevali dušnemu pastirstvu ne samo v San Nicolásu de los Arroyos in v bližnji okolici, temveč v vsej nadškofiji pa tudi v drugih škofijah; gospodje škofje namreč potrebujejo dobrih očetov; mene imajo radi in na moje priporočilo bi jih sprejeli, jim pomagali in jih ščitili. V kratkem vam bom pisal natančneje.

Jutri bom odšel v San Nicolás. Kakor vedno se imenujem vašega najvdanejšega služabnika. m. p. Peter Ceccarelli

Odlični župnik je takoj storil vse, da bi našim prvim misijonarjem izročili v vodstvo zavod, ki so ga končevali v mestu. Predlog so z navdušenjem sprejeli in on je poln svetega veselja uradno poročal konzulu z nadvse zanimivim pismom:

San Nicolás, 11. novembra 1874

Ekscelenca!

Imam visoko čast sporočiti, da je velika naloga, ki mi jo je zaupal mons. nadškof iz Buenos Airesa, opravljena z zadovoljivim uspehom. Najprej sem imel priložnost, da sem v Gospodovem imenu informiral mons. nadškofa o novi Družbi sv. Frančiška Saleškega, kar mi ni bilo težko, ker občudujem zares čudovito gorečnost neutrudnega duhovnika don Janeza Boska, ki sem ga spoznal v Rimu v letih 1867, 1868 oziroma 1869, če se prav spominjam. Potem me je Božja dobrohotnost izbrala za orodje, da sem predstavil to družbo v tem mestu in ji pomagal, da so jo sprejeli. Dobila bo prelep zavod, odličen javni oratorij v najbolj zdravem delu tega mesta in poleg tega še vse drugo, kar je potrebno za skupnost petih, sedmih ali devetih patrov, ne vštévši služabnikov. Vaši ekscelenci lahko tudi zagotovim, da si mons. nadškof in vsi generalni vikarji te nadškofije goreče želijo novo redovno družbo in da bi čim prej prevzeli vodstvo novega zavoda v San Nicolásu za vedno v last. Ljudski odbor za izgradnjo zavoda je najbolje razpoložen do velečastitih očetov salezijancev in jih jemlje pod svoje zaščito. Je pa tukaj tudi Božji mož, osemdesetletni Jožef Frančišek Benitez, oče revežev, globoko veren katoličan in neizmerno bogat. On je predsednik Odbora Konferenca sv. Vincencija Pavelskega in predsednik odbora za izgradnjo cerkve. Ves je vdan svetemu očetu Piju IX. in mu vsako leto pošlje 5 tisoč lir in tudi več. Ta človek je ves navdušen za očete salezijance in zagotovil mi je, da bo dal iz svojih prihrankov vse, kar bodo potrebovali imenovani očetje. Ekscelenca, pri tem ne govorim o samem sebi, ker me dobro poznate in veste, kako zelo rad imam svoje brate v J. K., za katere sem pripravljen dati vse, kar imam, in sem, če bi bilo treba, zanje z Božjo pomočjo pripravljen žrtvovati tudi življenje in položaj. Kakšen blagoslov se bo razlil na to mojo župnijo! Prepričan sem, da jo bodo prenovili, in ljudstvo, ki se bo obnovilo, bo pelo hvalo Gospodu, kakor pravi Sveti Duh: ljudstvo, ki bo nastalo, bo slavilo Gospoda. Kakšna sreča je to zame, da sem Božje orodje v rokah previdnosti, da bo nova salezijanske družba dajala novo življenje tej novi celini. Ko je ta družba po izredni Božji dobroti zaživela v moji ljubljeni domovini, v prelepem katoliškem Turinu, ko je rasla v senci Vatikana, bila zalivana od kreposti in blagoslovljena od neprekosljivega papeža Brezmadežne, naj se presadi v to lepo, smejoče se trgovsko mesto, da bi se razširila po celi Južni Ameriki.

Ekscelenca: Dobro poznate to prostrano pokrajino, njene navade, njene težnje, njeno podnebje, ljudi, ki živijo tukaj. Poznate pa tudi ubogega pisca teh vrstic in mogočne

vezi, ki jih je spletel. Vse, da, čisto vse bom storil, da bom razširil to družbo, tako koristno za vse, potrebno pa zlasti Ameriki, ki umira zaradi pomanjkanja temeljite vzgoje, ki bi bila odločno katoliška in rimsko usmerjena. Ko se bo kdaj ustalila v San Nicolásu, se bo z lahkoto širila, kajti ko bodo Američani spoznali koristnost te družbe, jo bodo vzljubili in jo gmotno podprli, saj ji ne manjka Božja podpora.

Škofje v Paranáju, Salti in San Juanu nimajo dovolj osebja za njihova škofijska semenišča. Jaz jih bom z Božjo pomočjo predložil imenovanim škofom in upam, da jih bodo sprejeli.

Za zdaj se zadovoljimo z našim San Nicolásom.

Pogodba ali bolje rečeno pogoji, pod katerimi mesto prepušča zavod imenovanim očetom, so ugodni zanje. Te dni vam bodo poslali pogoje, ki sta jih podpisala predsednik in tajnik ljudskega odbora, in upam, da jih bodo sprejeli.

Po mojem mnenju bi moral don Bosko, preden bo postavil svojo blagoslovljeno in sveto družbo v San Nicolásu, poslati sem fante, da bi se do takrat, ko bodo dobili dokončno povabilo, naučili španskega jezika. Jaz sam jih bom nastanil v svoji hiši, jih poučeval o naših navadah in bom postal eden izmed njih; poskrbel bom za prijazen sprejem v družinah in tako končal delo, ki mi ga je Bog zaupal. To je moja resnična zavzetost in goreča želja, za katero bi želel, da bi se že danes uresničila. In uresničilo se bo, ker je vse osnovano na Božji previdnosti, ki po poteh, nepoznanih človeški pameti, nežno a odločno uresničuje svoje velike zamisli in pri tem uporablja najbolj neverjetna sredstva, da bi se tako vedno bolj pokazala Božja moč.

Sklepam to pismo z željo, da bi vaša ekscelenca z njim seznanila velečastitega generala Janeza Boska in poskrbela, da bi imenovani očetje sprejeli vodstvo zavoda San Nicolás in bi ga o tem čim prej obvestili. Duhovnik iz Modene don Rihard Bazzani, kraljevi kaplan njegovega visočanstva Franca V., kneza modenskega, vam stokratno vrača vaše pozdrave in vas prosi, da ob priložnosti v njegovem imenu pozdravite Franca V., po zaslugi katerega ste postali vitez.

Sklepam to dolgo pismo in se vaši ekscelenci zahvaljujem za zanimanje, s katerim delate za to Ameriko. Naj vam povem, da sem večkrat slišal mons. nadškofa govoriti z visokim spoštovanjem o vaši ekscelenci. Hvalil je vašo zavzetost za katoliško stvar. Ne bom vam poslal slik mons. nadškofa in kanonika Espinosa, ker sta slabi, zato bom počakal, da bodo posneli boljše.

Lepe pozdrave vaši ugledni družini. Kakor vedno se imam za vaše ekscelence najvdanejšega in najpokornejšega služabnika. m. p. Peter B. Ceccarelli

P. S.: Medtem ko sem bil zaposlen s pečatenjem pisma, mi je bilo sporočeno, da je odbor sprejel vse pogoje družbe, ki sem jih jaz predlagal, in me prosi, da bi vas formalno prosil, da bi vi uradno povabili očete salezijance. Sprejel sem prošnjo. Kmalu boste prejeli vse listine. Vedno naprej!

m. p. P. B. Ceccarelli

Nekaj dni pozneje, 2. decembra 1874, je župnik poslal konzulu, ki je, kakor se zdi, bil že član, da je sedaj imenovan ‚honoris causa‘ (častno) za ustanovnega člana odbora z vsemi ustreznimi listinami.

Gospodu družabniku G. B. Gazzolu

Velespoštovani gospod in prijatelj!

Odbor sveta zavoda San Nicolás pošilja velečastitemu gospodu Bosku listine in ga prosi, da bi njegovi člani Družbe sv. Frančiška Saleškega prevzeli zavod. Prosimo vas, da bi si prizadevali, da bo velečastiti gospod Bosko uslišal našo prošnjo in nam poslal svojo privolitev, da vam bomo lahko poslali pet členov. Obenem prevzemam vse stroške potovanja in vas prosim, da mi pošljete obračun, ki ga bom takoj plačal. Sklenite Božje delo z isto odločnostjo, s katero ste ga začeli. Storite vse, da bodo očetje čim prej v našem mestu in ga bodo spodbujali s svojimi krepostmi. Republikli Argentini se nasmiha mir! Danes se je narodni vladi predal upornik Mitre z vso svojo vojsko in zato so Argentinci še posebno zadovoljni. Jaz, ki jih imam tako rad, se z vsem srcem pridružujem njihovim ukrepom, ker vem, da je mir Božji dar, oče luči, od katerega prihaja vse dobro in sveto. Povejte tistim redovnikom, da naj ne verjamejo govoricam o revolucionarjih. Neupravičeno so se polastili uprave v republikli in v svojih patriotskih blodnjah zašli v zmote, barbarstvo, vojno, streljanje itn. Tega nihče noče. Vlada je miroljubna, moralna in prizanesljiva do fratrov. Za nas je to zadosti. Cerkev našega gospoda Jezusa Kristusa ne venča zaslug Cezarjev, s kronami ali brez njih. V sebi nosi kal življenja. To je zadosti. Vam je vse to dobro znano. Upamo, da se bo vse dobro končalo za to mesto in to ljubljeno zemljo, ki nosi v sebi prijetne upe Božje previdnosti.

Čakam na vaša povelja, ukaze. Ukazujte, kakor hočete, in jaz podpišem, da bom delal in prosil Boga za vse to.

San Nicolás, 2. 12. 1874

Najvdanejši Peter B. Ceccarelli

Dodane so bile tri listine:

Poročilo o oblikovanju in delovanju Ustanovnega odbora zavoda. Ustanovna listina. Opis stavbe. Vse to prinašamo v dodatku.²⁵³ Skupaj z listinami je don Bosko prejel dvoje pisem, eno od don Ceccarellija in drugo od predsednika odbora.

Pismo don Ceccarellija ni moglo biti bolj navdušeno:

San Nicolás, 30. novembra 1874

Velečastitemu in velecenjenemu očetu Jan. Krst. Bosku,

generalu Družbe sv. Frančiška Saleškega v Turinu

Čeprav me ne poznate, se vendar obračam na vašo velecenjenost s tem pismom z živo prošnjo, da bi sprejeli povabilo Odbora zavoda San Nicolás v istoimenskem mestu, da bi velezaslužna Družba sv. Frančiška Saleškega prevzela imenovani zavod in ga

²⁵³ Glej Dodatek št. VII.

vodila po pravilih, po katerih imenovana družba vodi civilne zavode. Gospod argentinski konzul v Savoni bo seznanil vašo uglednost ne samo o meni, temveč tudi o San Nicolásu in o ugodnih pogojih, ki vam jih ponujamo.

Zelo mi je ljubo, da vam lahko sporočim, da mons. nadškof v Buenos Airesu z veseljem sprejema vašo novo družbo v svojo nadškofijo, ki bo po moji presoji močno napredovala na tistih razsežnih planjavah za večjo Božjo slavo in za zveličanje duš, ker vas odslej že imamo za očeta in zaščitnika te nadškofije.

Nič ne bom povedal o samem sebi, ki gorim od želje, da bi bil koristen vaši velezaslužni družbi, ki se bo izredno razširila na tistih brezmejnih planjavah, ki jim manjka samo zveličavne vode večnega življenja, ki teče iz krvaveče strani našega dobrotnega nebeškega Očeta. Dovolite mi, da vam ponudim svojo ponižno službo v vsem, kar bi vam moglo biti v korist, in upam, da boste mojo ponudbo sprejeli z isto dobro voljo, s katero vam jo jaz darujem.

Hišo, v kateri prebivam; opremo, ki jo imam; osebne stike, ki mi jih je uspelo navezati; vse to polagam k vašim nogam in k nogam velečastitih očetov salezijancev, ki jih od tega trenutka štejem za svoje drage brate, in ubogam vas kot sin svojega očeta.

S čustvi najglobljega spoštovanja in vdanosti vam poljubljam roko in se podpisujem – kar v resnici sem – vaše uglednosti najponižnejšega, najvdanejšega in najubogljivejšega sina v J. K.

m. p. Peter B. Ceccarelli

Tudi predsednik Benitez mu je izrazil svoje neizmerno veselje in upanje, da bo lahko salezijance kmalu imel pri sebi, in mu obljubil pet ‚bollette di passaggio‘ (voznih listkov) do pristanišča v Buenos Airesu za prvih pet misijonarjev, za katere je upal, da jih bo dobil.

Velečastitemu očetu don J. K. Bosku

San Nicolás de los Arroyos, 30. novembra 1874

Ustanovni odbor zavoda v tem mestu je z največjim veseljem sprejel vest o ustanovitvi redovne šolske skupnosti, sestavljene iz duhovnikov, imenovanih po sv. Frančišku Saleškem, pod vašim razumnim, odločnim in dejavnim vodstvom, polnim apostolskega zagona.

Naš nadškof doktor don Friderik Aneiros je od gospoda argentinskega konzula v Savoni Gazzola prejel natančno poročilo o mnogih cvetočih tovrstnih ustanovah v Turinu in drugih mestih Italije. Velezaslužni župnik in vikar v tem mestu doktor don Peter B. Ceccarelli nam je po naročilu velečastitega prelata sporočil to nadvse pomembno novico.

Prišlo pa je vse ob pravem času. Že od vsega začetka, ko smo s sodelovanjem celotnega prebivalstva februarja 1871 začeli graditi zavod za javno šolo, smo bili nasprotni, da bi vodstvo za vedno izročili kaki redovni družbi, temveč smo si pridržali lastninsko pravico v imenu ljudstva. Kljub temu pa sedaj, ko je gradnja v zadovoljstvo vseh

skoraj končana, izročamo po volji vseh tako zemljišče kakor poslopje na desnem bregu reke Parana, kakih štiristo metrov od glavnega trga na jugovzhodni strani mesta, v vaše roke.

To mesto je središče severnega dela pokrajine Buenos Aires, leži ob bregu reke. Na enem izmed rokavov Ria della Plata je rečno pristanišče, ki je v nenehni povezavi z vsemi glavnimi deli sveta. V mestu je pravkar zgrajena bolnišnica, podružnica državne banke in več sodišč. Šteje tisoče prebivalcev in ima zvezo s šestimi sosednjimi pokrajinami. Iz vsega tega je jasno razvidno, da je tudi pomembno šolsko središče.

Iz priloženih listin je razvidno, da imamo namen izročiti ta zavod očetom salezijancem. Čeprav nam manjka zadostno število osebja, pa zaradi izrecne prošnje našega velečastitega nadškofa in našega nadvse zaslužnega župnika in vikarja upamo, da bo vaša uglednost ustregla naši prošnji in določila pet oseb za začetek dela v tako pomembni dejavnosti. Ko bomo dobili potrdilo, da je bila naša prošnja ugodno sprejeta, vam bomo poslali pet voznih listkov vse do pristanišča v Buenos Airesu in povrnili vse stroškov potovanja. Odbor bo poskrbel za vso potrebno opremo, določil 800 frankov na mesec za dve leti in stajo ovac, ki naj bi služile za oskrbo.

Vsi prosimo našega Gospoda Boga za pomoč vaši uglednosti, da bi vam pomagal s svojo milostjo, da bi dobrohotno sprejeli ponudbo, in imamo čast, da vas prisrčno pozdravljamo.

Predsednik Jožef Frančišek Benitez

Tajnik Anton Pareja

Konzul Gazzolo je poslal vso korespondenco in dokumentacijo don Bosku, ki je vse, kot smo že povedali, prebral 22. decembra vrhovnemu kapitlju in se zahvalil doktorju don Espinosi, don Ceccarelliju in gospodom članom Ustanovnega odbora zavoda v San Nicolás.

Doktor Espinosa je rade volje privolil v ponudbo nekaj duhovnikov, ki bi v Buenos Airesu ustanovili osrednje zbirališče, druge pa bi poslal v San Nicolás, kakor bi kazala potreba in v popolnem zaupanju v odredbe nadškofa. Pozneje bi poslal še druge, če bi tako želeli, za druge kraje, seveda vse v soglasju s svetim očetom papežem.

Velečastitemu mons. Espinosi, generalnemu vikarju v Buenos Airesu

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z vami.

Gospod komendator Janez Krstnik Gazzolo, konzul republike Argentine v Italiji, mi je večkrat govoril o gorečnosti vaše uglednosti in o neutrudnem delu njegove ekscelece vašega nadškofa v korist te velike nadškofije. Hkrati mi je omenjal veliko pomanjkanje apostolskih delavcev, zlasti še takih, ki bi se poklicno posvečali krščanski vzgoji otrok. V želji, da bi deloval v smislu salezijanske družbe in storil čim več dobrega svoji domovini, ki jo predstavlja, se je ta velezaslužni gospod odločil sporočiti imenovani ekscelenci, da bi salezijanci radi ponudili svojo skromno pomoč, če bi ji bilo to po volji.

Vaša uglednost je bila tako dobra, da je njegova ekscelenca mons. nadškofrade volje sprejel misel o prihodu misijonarjev in o tem, da bi jim dajal vso potrebno pomoč. Zahvaljujem se obema za vajino pripravljenost in vam izjavljam, da sem pripravljen sprejeti omenjeni načrt in o vsem razpravljati z vašo uglednostjo kot s predstavnikom krajevnega ordinarija.

V ta namen bi prišlo prav vse, kar ponuja doktor Ceccarelli, župnik pri San Nicolásu, ki je pripravljen dati hišo in župnijo ter podpirati salezijance, če bi se odločili, da bi prevzeli mnogovrstna dela, ki zato, ker ni delavcev, ostajajo neopranjena.

Po vsem tem bi lahko predložil naslednji načrt:

1. V Buenos Aires bi poslal skupino duhovnikov, ki bi osnovali osrednje zavetišče. V ta namen bi bilo dobro, če bi imeli na voljo kako cerkev za opravljanje svetih obredov, zlasti še za poučevanje katekizma najbolj zapuščenih otrok mesta. Imenovani gospod Gazzolo mi je omenil, da bi lahko v ta namen služila cerkev Matere usmiljenja, ki naj bi dobila drugo vodstvo. V nasprotnem primeru bi lahko uporabili tudi kako drugo poslopje, ki bi lahko sprejelo uboge otroke.

2. Zatem bi poslal v San Nicolás dovolj duhovnikov, klerikov in laikov, ki bi skrbeli za bogoslužje, petje, in če bi bilo treba, tudi za šolo.

3. Iz teh dveh krajev bi potem lahko razposlali salezijance na tiste postojanke, ki bi se zdele ordinariju najprimernejše.

Če se vam zdi, da bi omenjene zamisli lahko bile osnova za naš načrt, mi lahko sporočite in jaz se bom potrudil, da ga bomo izvedli.

V vašo vednost naj vam povem, da je naša družba dokončno potrjena od Svetega sedeža in da se ukvarja predvsem z zapuščeno mladino, ne izključuje pa niti drugih področij pastoralne službe.

Sveti oče papež, ki se je postavil za našega glavnega zaščitnika, želi, da bi ga pred vsako dokončno odločitvijo o vsem obvestili. Vem sicer, da je zelo naklonjen temu načrtu zlasti zaradi krajev, ki so bili področje njegovega apostolata v času, ko je bil tam nuncij Svetega sedeža.²⁵⁴

Tudi vikarju v San Nicolásu pišem v smislu tega pisma.

Nisem vam pisal ne v latinščini ne v španščini, ker sem ugotovil, da dobro obvladate italijanski jezik.

Toplo priporočam sebe in svoje družine svetim molitvam vaše uglednosti in njegove ekscelence nadškofa in oba lepo pozdravljam. V čast mi je, da se lahko imenujem vaše uglednosti najvdanejšega in najponižnejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Župnik don Ceccarelli je odločno trdil, da je edina želja salezijancev, da bi delovali v pastoralni službi, zlasti za »ubogo in zapuščeno mladino«, kajti »šola, pridiganje, nedeljska dvorišča za razvedrilo, zavetišča in zavodi so naša glavna

²⁵⁴ Janez Marija Mastai Ferretti je bil 1824 v Čilu kot avditor apostolskega delegata mons. Muzzija.

žetev«. Zahvaljuje se za njegovo nesebično gorečnost in ga prosi, da bi še naprej bival v San Nicolásu, vsaj tako dolgo, da bi se novi misijonarji toliko naučili jezika in navad, da bi mogli delati za večjo Božjo slavo.

Na dan Marijinega rojstva 1874

Velečastitemu in veleuglednemu gospodu doktorju Ceccarelliju, župniku in dekanu v San Nicolásu – Buenos Aires

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z nami. Gospod komendant Karel Gazzolo, konzul Republike Argentine v Italiji, naš prijatelj in dobrotnik, mi je posredoval vaše ugledno pismo, v katerem izraža svojo željo za misijon salezijancev v vaši župniji.

V izredni gorečnosti in krščanski ljubezni ponujate svojo hišo in župnijo v podporo tem mojim duhovnim sinovom, ki mi jih je Božja previdnost hotela zaupati. Sedaj ne gre za drugo kot za izpolnitev zamišljenega načrta, ker je naša edina želja delati v dušnem pastirstvu, zlasti za ubogo in zapuščeno mladino. Naše glavno področje delovanja je pouk krščanskega nauka, šole, pridiganje, praznična dvorišča za razvedrilo, sirotišnice in zavodi.

V tem smislu sem pisal njegovi ekscelenci nadškofu in privolil v načrt. Omenil sem mu, da bi morali dobiti kako izhodiščno hišo v Buenos Airesu, kjer bi se lahko zbirali tisti naši redovniki, ki bi bili določeni za dušno pastirstvo. Poslal vam bom tisto število duhovnikov, klerikov, laikov, glasbenikov in rokodelcev, ki ga boste vi s časom in glede na okoliščine imeli za potrebno.

Prosim vas, da bi ostali v svojem bivališču toliko časa, da se bodo misijonarji naučili jezika in se privadili na krajevne navade, da bodo tako sposobni za delo v večje Božjo slavo. Kdo ve, ali ne boste, potem ko bodo salezijanci sledili zgledu in vašim nasvetom, postali njihov predstojnik? Prosim vas, da bi nas vse imeli za vaše vdane sinove v J. K. in nam dajali tiste nasvete in tisto vodstvo, ki se vam zdijo potrebni.

Bog naj vas blagoslovi in ohrani pri zdravju, da boste mogli nadaljevati svoje delo za duše. Molite tudi zame in za vse salezijance. Izrekam vam svojo globoko hvaležnost in spoštovanje in imam srečo, da se imenujem vaše velečastite uglednosti najvdanejšega v J. K. Duh. Janez Bosko

Omenjena pisma je poslal konzulu Gazzolu, ki mu je sporočil naslednje opombe.

Savona, 27. decembra 1974

Veleugledni in velečastiti generalni oče Družbe sv. Frančiška Saleškega don Janez Krstnik Bosko!

Prebral sem pisma, ki ste mi jih odprta poslali na vpogled, da bi se seznanil z njihovo vsebino. Menim, da moram pripomniti naslednje:

1. Kjer pravite »mons. Espinosa, generalni vikar itn.«, je treba reči gospod kanonik don Anton Espinosa, doktor v obeh pravih in glavni tajnik nadškofa itn.

2. Kjer pišete Karel Gazzolo, je treba reči J. K. Gazzolo.

3. *Kjer pravite dekan San Nicolása, je treba reči župnik in vikar, doktor itn.*
4. *Kjer pravite, da bi storili veliko stvari, ki sedaj ostajajo brez sadov zaradi pomanjkanje delavcev: mogoče bi to zvenelo neprijetno tamkajšnjim duhovnikom, ker so prepričani, da so napredovali veliko bolj kot mi itn.*
5. *Kjer govorite apostolskemu nunciju Svetega sedeža, se morate izraziti drugače.*

Drugo pismo

Kjer govorite o Karlu Gazzolu, morate reči Janez Krstnik Gazzolo. Dobro bi bilo, da bi dali obe pismi prepisati na tanjši papir z zgoraj navedenimi popravki in mi jih pošljite pred 8. januarjem, da ju bom poslal s francoskim poštarjem.

Odgovor na pisma, odkar se nisva videla: dva pevca, se pravi dva tenorja, in če jih ni mogoče dobiti, en bas in en tenor. Prosim vas, da me rešite iz te zagate.

Pred seboj imam pisno potrdilo obeh, ki smo jih dobili iz Amerike. Iz njega povzemam, da bom kmalu prejel kako veselo novico za našo salezijansko zadevo.

Gospodu don Bosku želim srečno novo leto. Prav tako vsem njegovim sinovom v J. K. in vas vse prosim, da bi se me spominjali ‚coram Domino‘ (pred Gospodom), in se izpovedujem za najponižnejšega in najvdanejšega služabnika.

Jan. Krst. Gazzolo

Ne vemo, ali je don Bosko pismi popravil, vendar se nam zdi, da ju je pustil taki, kakor sta bili, saj sta nam bili izročeni v tej obliki.

Gospodom Ustanovnega odbora je povedal, da rad sprejema zavod, ki so ga postavili za meščanske dečke, hkrati pa poudaril, da je glavni cilj salezijanske družbe delo za ubogo in ogroženo mladino, in izrazil željo, da bi lahko sobratje svobodno vodili večerne šole in ob prazničnih dneh dečke poučevati krščanski nauk.

Veleugledni gospodje Ustanovnega odbora Zavoda v San Nicolásu!

Pretekla so že štiri leta, odkar sem v stikih z njegovo ekscelenco gospodom komendantom Jan. Krst. Gazzolom, konzulom Republike Argentine v Savoni. Veliko sva se pogovarjala o obširni in mogočni Republici in se zadrževala zlasti pri San Nicolásu kot trgovskem središču, katerega prebivalci se odlikujejo po moralnosti, dobri volji in gorečnosti za dobro vzgojo mladine. Spodbujen od želje, da bi storil čim več dobrega kraju, ki ga tako dostojno predstavlja, je pisal neutrudnemu don Ceccarelliju o možnosti, da bi tam odprli kako hišo naše družbe. Prošnjo so velikodušno podprli in sedaj mi ugledni gospodje Ustanovnega odbora za gradnjo zavoda v San Nicolásu ponujajo zemljišče in zavod s cerkvijo. Med drugimi ugodnimi pogoji so v uradnem dopisu navedene naslednje prednosti:

»Zavod se izroča salezijanski družbi brez časovne omejitve. Ohranja si samo pokroviteljstvo kot predstavnik ljudstva.«

Ob takih pogojih rade volje sprejemam ponudbo in se bom potrudil, da bom za prihodnji mesec oktober pripravil potrebno osebje za duhovno in materialno vodstvo, učitelje za pouk, vzgojitelje za asistenco in vse potrebno za bogoslužje v cerkvi.

Náš program bo v skladu z meščanskim načinom življenja. Ker pa je glavni cilj salezijanske družbe vzgoja uboge in ogrožene mladine, upam, da bodo salezijanci lahko svobodno prirejali za te fante večerne šole, jih zbirali ob prazničnih dneh v kakem prostoru k prijetni zabavi in jih obenem poučevali verske resnice. Upam celo, da bo to delo dobilo podporo med prebivalstvom San Nicolása in bo dana možnost za kako zavetišče, kjer se bodo mogli izučiti kake obrti, s katero si bodo potem lahko sami pošteno služili vsakdanji kruh.

Njegova eksclenca gospod komendant Jan. Krst. Gazzolo, argentinski konzul, dobro pozna duha in položaj te naše družbe in še veliko boljše osebe, navade in zakonodajo teh dežel. Zato pooblašчам tega gospoda, da sklene vse dogovore, ki so potrebni in koristni za izvedbo tega načrta.

Preden končam pisanje, bi se rad zahvalil gospodom članom Ustanovnega odbora in upam, da ne bodo razočarani nad nami. In medtem ko prosim Boga, da bi nagradil njih in njihove družine z vsemi nebeškimi blagoslovi, se v najgloblji hvaležnosti izrekam za vaših uglednosti ponižnega služabnika.

duh. Janez Bosko

Tako je prišlo do odločitve za odprtje prvih domov v Republiki Argentini, kar je zajelo prvo misijonsko področje iz don Boskovih sanj. In naši misijonarji naj bi čim prej uresničili velikodušne napore.

10.9. TRETJA DRUŽINA

Takoj po dokončni odobritvi družbe si je don Bosko začel prizadevati za zakonito obliko tretje družine, ki je sama po sebi rasla iz njegove krščanske ljubezni in katere korenine segajo v začetek njegovega apostolata.

»Odkar se je začelo delo oratorijev leta 1841 – je pisal on sam –, so mi nekateri pobožni in goreči duhovniki in laiki pomagali pri skrbi za setev, ki je dajala obilno žetev med ogroženimi dečki. Ti sodelavci so bili vedno podpora dobrodelnih ustanov, ki mi jih je Božja previdnost izročala v upravljanje.«

Leta 1845 je papež Gregor XVI. podelil popolni odpustek ‚in articulo mortis‘ (ob smrtni uri) petdesetim njegovim glavnim dobrotnikom in leta 1850 je že mislil na »začasno združenje pod varstvom sv. Frančiška Saleškega«, ker je ta svetnik »s svojo razsvetljeno gorečnostjo« obvaroval Savojo pred zablodami protestantizma. Tako naj bi postalo to pobožno združenje »začetek velikega zbora, ki bi se s sodelovanjem vseh članov in z izrabo vseh zakonitih in ustreznih sredstev«, ki bi bila na voljo, lotil vseh »dobrodelnosti poučevanja tako v moralnem kakor materialnem pogledu«, ki bi se pokazale kot »najučinkovitejše za zavračanje in mogoče tudi izkoreninjenje brezvernosti«.

To združenje, sestavljeno iz laikov, »ki naj ga hudobni v njihovem načinu izražanja ne bi mogli imenovati novo iznajdbo črne kuhinje, bi priključili naši družbi in namenjen mu je bil poseben člen v prvotnih konstitucijah, ki jih je prepisal Karel Ghivarello.

ZUNANJI

1. *Kdorkoli, tudi tisti, ki živi v svetu, v svoji hiši sredi svoje družine, lahko pripada naši družbi.*
2. *Ni mu treba narediti nikakršnih zaobljub, temveč naj izpolnjuje tiste dele pričujočega pravilnika, ki jih lahko uskladi s svojim položajem.*
3. *Da bo deležen vseh duhovnih darov družbe, mora vrhovnemu predstojniku obljubiti, da bo svoje imetje in svoje moči posvetil večji Božji slavi.*
4. *Ta obljuba pa ne veže pod nobenim grehom, tudi malim ne.*

Iste člene beremo v dodatku v latinskem jeziku v izvodu, ki ga je leta 1873 predložil za dokončno potrditev in so natisnjeni v tiskarni Propagande v Rimu leta 1874.

Ko je potem po nasvetu Svete kongregacije za škofe in redovnike te člene v predlogi za dokončno odobritev izpustil, je sklenil, da bo ustanovil združenje zunanjih, se pravi tretjo družino, in ji je v kratkih besedah načrtal osnovne poteze.

ZDRUŽENJE SVETEGA PRANČISSA SALEŠKEGA

Namen in sredstva združenja

Namen tega združenja je zbrati laiške in cerkvene osebe, ki bi se trudile za stvari, ki so v večjo Božjo slavo in za zveličanje duš.

Sredstva za to so gorečnost za večjo Božjo slavo in dejavna ljubezen v vseh tistih duhovnih in časnih oblikah, ki lahko prispevajo k uresničenju tega namena, ne da bi pri tem iskali gmotne koristi in svetno slavo.

Ne bomo opustili nobene možnosti, da bi udeležili ta cilj združenja.

Člani združenja

Član lahko postane vsak krščanski vernik, ki je pripravljen delati za nakazani cilj in se držati nakazanih sredstev.

Ker je bil v svoji ponižnosti pripravljen vprašati za svet v vseh pomembnejših stvareh, je v Lanzu leta 1874 sporočil svoj načrt članom vrhovnega sveta in ravnateljem, kakor je storil nekaj podobnega tri leta pozneje za ustanovitev Bollettino Salesiano (salezijanski vestnik). Nemalo jih je izrazilo svoje pomisleke, ker niso pravilno dojeli namena združenja in so ga nekateri imeli za bratovščino, drugi za preprosto pobožno družbo; menili so, da jih je že dovolj, in so zato skoraj čisto brez pomena.

Don Bosko se je smehljaj pri teh pripombah in na koncu vzkliknil:

»Niste dobro razumeli moje zamisli, toda videli boste, da bo to podpora naši družbi. Premislite malo in potem se bomo zopet pomenili ...«

Ker pa je že zapisal osnovne misli, o čemer hranimo rokopis, jih je dal prebrati.

Nato je še premislil in tako je nastala oblika neke vrste tretjega reda, ki ga je hotel imenovati »pridruženega Družbi sv. Frančiška Saleškega«.

PRIDRUŽENI DRUŽBE SV. FRANČIŠKA SALEŠKEGA

Katoliškemu bralcu

V zelo pomembnih zadevah se ljudje družijo v združenja, da tako prizadevanje in naponi enih ter znanje in spretnost drugih zagotovijo uspeh in preprečijo izgube, ki se jih je treba bati. Če so torej svetni ljudje tako zavzeti za zemeljske reči, kakor pravi Odrešenik, koliko bolj morajo biti prizadevni otroci luči v najpomembnejši zadevi, ki je večno zveličanje, pri čemer uporabljajo vsa sredstva za doseg tega cilja.

Med učinkovitimi sredstvi, ki naj bi jih v tem našem času uporabili, je združitev dobrih. Vis unita fortior; funiculus triplex difficile rumpitur (združena moč je močnejša; trojna vrv se težko pretrga).

Močan mož, ki se združi z drugim močnim človekom, postane zelo močan. Ena vrvica sama zase je slabotna, če pa se poveže z drugima dvema, je močna. Tako je vernik, ki je sam v svetu, lahek plen nasprotnikov dobrega, če pa ga podpirajo in spodbujajo drugi, postane močen in z lahkoto premaga nevarnosti za svojo dušo ter podpre delo za dobro bližnjega in naše svete vere.

To pa je tudi cilj našega združenja: združiti dobre katoličane v eni sami misli, v enem samem prizadevanju za rešitev lastne duše in duš drugih v smislu pravil Družbe sv. Frančiška Saleškega.

Salezijansko združenje

Veliko krščanskih vernikov, veliko uglednih osebnosti, ki so si hoteli zagotoviti večno zveličanje, je vedno znova pričakovalo kako salezijansko združenje, ki bi v duhu članov salezijanske družbe dalo zunanjim taka pravila krščanskega življenja v svetu, ki bi bila v skladu z njihovim načinom življenja.

Nemalo ljudi bi rado zapustilo svet in se izognilo nevarnosti večnega pogubljenja, uživalo mir srca in tako živelo v samoti v ljubezni našega Gospoda Jezusa Kristusa. Vendar niso vsi poklicani v ta stan. Mnogi zaradi starosti, mnogi zaradi položaja, mnogi zaradi slabotnega zdravja, večina pa zaradi pomanjkanja poklica in ne morejo uresničiti te svoje goreče želje. Da bi prišli naproti tej splošni želji, smo si zamislili Dobrodelno združenje sv. Frančiška Saleškega.

Namen združenja je dvojen:

- 1. Predložiti vsem tistim, ki ne morejo vstopiti v kako redovno družbo, sredstvo za doseganje krščanske popolnosti.*
- 2. Udeleževati se dobrodelnosti in pobožnosti, ki jih člani salezijanske družbe javno ali zasebno izvajajo v večjo Božjo slavo in v korist duš.*

Ta dva namena je mogoče z lahkoto uresničiti z izpolnjevanjem pravil salezijanske družbe, ki so v skladu z načinom življenja, ki ga živi vsak posameznik.

3. Temu se pridružuje verjetno še bistvenejša sestavina, to je združenje vseh, ki se trudijo za dobro. Dejstvo je, da se posvetni ljudje združujejo, da bi dosegali svoje časne posle; združujejo se za izdajanje kvarnega tiska, za poučevanje zmot, združujejo se za širjenje napačnih načel, zlasti med neprevidno mladino, in pri tem čudovito uspevajo. Katoličani pa ostajajo nedejavni ali ločeni drug od drugega, tako da hudobni ohromijo njihova dela. Samo tega ne! Združimo se pod salezijanskimi pravili, naredimo eno samo dušo z vsemi zunanjimi, postanimo si pravi bratje. Dobro enega naj bo dobro vseh, hudo enega skušajmo odpraviti, kot če bi bilo hudo vseh. Ta veliki cilj bomo brez dvoma dosegli s povezavo v Družbo sv. Frančiška Saleškega.

Namen tega združenja

Namen tega združenja je zbrati vse dobre katoličane, da bi se trudili uresničiti koristi naše svete vere in si obenem zagotoviti lastno zveličanje s pravili Družbe sv. Frančiška Saleškega,²⁵⁵ kolikor jih je mogoče uskladiti z življenjem v svetu.

Glavne naloge vsakega člana so:

1. Ne skrbeti za lastno dobro, temveč se zavzeto truditi za dobro bližnjega, zlasti s skrbjo za ubogo in zapuščeno mladino. Če jo vzgajamo v svetem božjem strahu, zmanjšujemo število hudobnih, obnavljamo človeško družbo in rešujemo neizmerno veliko število duš za nebesa.

2. Zbirati uboge otroke, poučevati jih v svoji hiši, opozarjati jih na nevarnosti, voditi jih tja, kjer se lahko poučujejo o veri in o vsem, kar je potrebno za pošteno življenje. Kdor ne more sam opravljati teh nalog, jih lahko opravi po drugih. Tako na primer, da komu svetujemo ali ga napotimo na kakega sorodnika, prijatelja, znanca ali kogar koli, ki mu lahko v čem pomaga. Prav tako lahko sodelujemo z molitvijo za tiste, ki delajo ali skrbijo za materialna sredstva, kjer je potrebno.²⁵⁶

3. Ker se je v teh prevratnih časih pokazala posebna potreba po cerkvenih poklicih, naj si vsak prizadeva pomagati zlasti revnim dečkom, ki bi pokazali nagnjenje do duhovniškega poklica, s svetovanjem in navajanjem v šole in zavode, kjer ga lahko gojijo in se lahko poučijo zlasti o krščanski veri, brez katere ni pravega znanja ne moralnosti ne vzgoje. Zato je brez ustrezne verske vzgoje nemogoče doseči resničen duhovniški poklic.

4. Vsak član bo na vso moč skušal prepričati vsak pogovor in vsako dejanje proti rimskemu papežu in proti najvišji cerkveni oblasti. Zato bo skrbel za izpolnjevanje cerkvenih zakonov in predpisov, za poudarjanje avtoritete rimskega papeža, škofov in duhovnikov, podpiral krščanski nauk, devetdnevnice, tridnevnice in duhovne vaje

²⁵⁵ Družbo ali Kongregacijo sv. Frančiška Saleškega je njegova svetost papež potrdil 1. 3. 1869.

²⁵⁶ Salezijanska družba ima v ta namen zavetišče v Turinu, zavetišče v Sampierdareni, zavode v Valsaliču, v Borgu San Martino, v Varazzeju, v Alassiu in oratorije v Turinu.

ter se na splošno zavzemal in spodbujal druge, da se bodo zavzemali za poslušanje Božje besede. To so glavne naloge tega združenja.

5. Ker pa se v naših časih širi toliko knjig, spisov in drugega tiska z brezversko in nemoralno vsebino, se bodo salezijanci na vso moč trudili, da bodo preprečili širjenje slabega tiska in pospeševali širjenja dobrih knjig, spisov in vsake vrste tiska za vse tiste, ki bi lahko imeli od tega kako korist. S tem začnimo v lastni hiši med svojimi sorodniki, prijatelji in znanci in nato kjer koli bo mogoče.²⁵⁷

Pravila za salezijanske družbenike

1. Član tega združenja lahko postane vsak, ki je izpolnil šestnajsto leto, je poštenega obnašanja, dober katoliški vernik, pokoren Cerkvi in svetemu očetu papežu.

2. Ni nikakršnih zunanjih spokornih dejanj, vsak pa se mora ločiti od drugih kristjanov po skromnosti v oblačenju, zadržanosti pri mizi, opremi stanovanja, neoporečnosti pogovorov in v točnem izpolnjevanju dolžnosti.

3. Vsako leto se bo udeležil duhovnih vaj bodisi v lastni družini bodisi v kaki cerkvi ali za to določeni hiši. Trajanje duhovnih vaj ni točno določeno, vsak pa se bo potrudil, da bo opravil splošno spoved, in če jo je že opravil, letno spoved.

Vsak mesec bo opravil vajo za srečno smrt s spovedjo in obhajilom, kakor če bi bil v zadnjih trenutkih svojega življenja. Če ima imetje, bo naredil oporoko, kakor če bi moral zapustiti svet in oditi v večnost.

4. Vsak dan bo zmolil en očenaš in eno zdravamarijo k sv. Frančišku Saleškemu za ohranitev naše svete katoliške vere. Tisti, ki molijo malo opravilo ali kanonične ure, so oproščeni te molitve, če le imajo v svoji molitvi ta namen.

5. Pobožno bo zmolil jutranje in večerne molitve, posvečeval bo Gospodove dneve s strogim izogibanjem težaškim delom, z navzočnostjo pri sveti maši, s poslušanjem pridige in premišljevanjem.

Vsaka dva tedna ali enkrat na mesec bo prejel zakrament spovedi in obhajila. Sv. Filip Neri in sv. učitelj Alfonz Ligvorij priporočata spoved vsak teden.

6. Vsak družbenik naj sporoči voditelju združenja svoje ime, priimek, stan in kraj prebivališča. Voditelj bo to sporočil glavnemu voditelju združenja v Turinu. Za večjo ugodnost članov lahko opravijo to nalogo pri salezijanski hiši, ki bo potem poslala podatke naprej v Turin.

7. Vsak družbenik bo imel salezijansko družbo za svojo mater in se bo trudil, da bi ji pomagal z molitvijo, v njenih značilnih dejavnostih, s poučevanjem krščanskega nauka, duhovnimi vajami, pridiganjem, devetdnevniciami, tridnevniciami, delom v zavetiščih, javnih šolah in zasebnih ustanovah. Pomagal bo tudi z vsemi materialnimi sredstvi, ki jih ima na voljo, in jih bo dal v službo za večjo Božjo slavo in za zveličanje duš.

²⁵⁷ Salezijanska družba si na vse načine prizadeva za širjenje dobrega tiska, zlasti s svojimi mesečnimi publikacijami, kot sta Katoliško branje in Knjižnica italijanskih klasikov za mladino.

8. Predstojnik družbe bo vsak dan poskrbel, da se bo molilo za družbenike, da bodo deležni vseh maš, pridig in vseh dobrih del, ki jih opravljajo člani salezijanske družbe. Dan po prazniku sv. Frančiška Saleškega bodo vsi duhovniki družbe opravili sveto mašo za pokojne člane. Neduhovniki pa bodo zmolili rožni venec, prejeli sveto obhajilo in opravili še druge molitve.

9. Vrhovni predstojnik salezijanske družbe je obenem predstojnik združenja. Njega predstavlja rektor cerkve Marije Pomočnice v Turinu in nanj naj bi se obračali v vseh potrebah. V krajih pa, kjer so salezijanski domovi, se lahko obrnejo na ravnatelja le-teh.

10. Če kak član težko zboli, naj se o tem obvesti predstojnik, ki bo takoj odredil javne molitve za obolelega. Tako naj se ravna tudi ob smrti. Rektor bo takoj obvestil vse člane, da bodo molili za dušo pokojnega rožni venec in darovali zanj sveto obhajilo.

11. Enkrat na leto bo predstojnik dal poročilo 1. o tistih, ki so v preteklem letu odšli v boljše življenje, 2. o stvareh, ki se zdijo najbolj nujne za večjo Božjo slavo v naslednjem letu.

12. Združenje obhaja tri glavne praznike: sv. Frančiška Saleškega, Marijo Pomočnico in sv. Jožefa. Drugotni prazniki so: obhajanje Marijinih slovesnosti, svetih apostolov, sv. Janeza Krstnika, božiča, velike noči, binkošti, telovega, vseh svetih in vernih duš v vicah drugega novembra.

13. Za stroške za knjige, tiskovine, pošto in za podporo združenja bo vsak član plačal na leto en frank. Kdor bi zaradi pomanjkanja ali pozabljivosti ne dal tega letnega prispevka, ne bo prikrajšan za molitev, kakor tudi ne v bolezni ali ob smrti.

14. Vsi člani naj se trudijo, da si bodo pomagali med seboj z dobrim zgledom, molitvijo in v časnih potrebah. Tistim, ki bi to zmogli, se priporoča, da bi sočlanom izkazovali gostoljubje, če bi bilo to potrebno. Ti bi bili deležni zaslug krščanskega dela usmiljenja, ki mu pravimo sprejemati popotnike.

15. Izpolnjevanje teh pravil ne veže pod grehom, niti smrtnim niti odpustljivim, razen v stvareh, ki so proti Božjim in cerkvenim zapovedim.

Potem ko so svetnik sam in nekateri izmed naših še naprej razmišljali o končni obliki tega združenja, so prišli do prepričanja, da bi mu dali preprosto obliko in bi ga zato lahko še uspešneje širili. Še to leto je prišel na dan z novo zamislijo o Krščanskem združenju, ki ga je priporočal »ljudem, ki v svetu živijo, kakor bi živeli v redu«, in za katere bi bilo novo Salezijansko združenje kratko malo »neke vrste tretji red z razliko, da se je onim postavila za cilj krščanska popolnost z opravljanjem pobožnih vaj«, medtem ko si je to »prizadevalo za dejavno življenje zlasti v korist ogrožene mladine«.

Glasi se takole:

1. KRŠČANSKO ZDRUŽENJE

Če se slabotne sile združijo, postanejo močnejše: Vis unita fortior (združena sila je močnejša), pravi Bog. Eno samo vrstico je mogoče zlahka pretrgati, če se jih pa splete več skupaj, postanejo mogočna vrv, ki jo je težko pretrgati: Funiculus triplex difficile

rumpitur (trojno vrv je težko pretrgati). Tako delajo svetovljani, da bi jim uspelo v časnih zadevah, in si zagotovijo dober uspeh za svoje načrte. Tako moramo storiti tudi mi kristjani. Združenim, kakor so bili prvi kristjani v eno srce in eno dušo, jim je uspelo v težki nalogi velikega načrta za večno zveličanje naše duše. In prav to je cilj Salezijanskega združenja.

2. SALEZIJANSKO ZDRUŽENJE

Namen tega združenja je predstaviti osebam, ki živijo svetu, način življenja, ki je podobno življenju v redovni družbi, in jim tako dati vsaj deloma mir, ki ga zastonj iščejo v svetu. Mnogi bi se radi zaprli v samoto samostana, vendar tega ne morejo zaradi starosti, zdravja ali stanu, mnogi pa tudi zaradi pomanjkanja poklica ali ker jih zadržujejo drugi razlogi. Ti lahko tudi v svojih družinah živijo tako, da so koristni sebi in drugim, kakor če bi bili v redovni družbi. Zato Salezijansko združenje lahko imenujemo neke vrste tretji red po vzoru nekdanjih tretjih redov, le da so tistim predlagali doseganje krščanske popolnosti s pobožnimi vajami, medtem ko tukaj želimo to doseči z dejavnim življenjem v korist ogrožene mladine.

3. NAMEN TEGA ZDRUŽENJA

Vsakemu družabniku se ponuja ista žetev, kot je tudi cilj salezijanske družbe.

1. Prva naloga članov je krščanska ljubezen do ogroženih otrok. Vsakega družabnika spodbujamo h gorečemu prizadevanju za poučevanje o veri, k svetovanju v nevarnostih in k navajanju otrok v ustanove, kjer se lahko poučijo. Kdor ne more izpolnjevati teh nalog sam, jih lahko izpolnjuje po drugih, tako da svetuje kakemu svojemu sorodniku ali prijatelju, da bi se zavezal za te naloge. Lahko pa tudi moli in daje na voljo materialna sredstva, če je to potrebno. Prav tako združenje prireja devetdnevne, tridnevne, duhovne vaje in pouk krščanskega nauka, zlasti tam, kjer manjkajo materialna in moralna sredstva.

2. Ker se v našem času močno občuti pomanjkanje cerkvenih poklicev, se bodo družabniki zavzemali zlasti za dečke, ki se po moralnosti in sposobnosti za učenje odlikujejo pred drugimi in dajejo znamenja za poklic. Tem je treba pomagati z dobrimi nasveti in jih usmerjati v tiste zavode in šole, kjer bi jih gojili v njihovi poklicanosti.

3. Slabemu tisku zoperstaviti dober tisk in širiti dobre knjige, spise in tiskovine kakršnekoli vrste v tistih okoljih in pri osebah, kjer bi bilo to najbolj učinkovito.

4. UREDITEV IN VODSTVO

1. Vsak, ki je izpolnil šestnajst let, se lahko vpiše v to združenje, če je le pripravljen izpolnjevati njegove predpise.

2. Predstojnik salezijanske družbe je tudi predstojnik tega združenja.

3. Ravnatelji vseh salezijanskih domov lahko sprejemajo nove člane, katerih imena potem sporočajo predstojniku, ki jih bo vpisal v seznam članov.

4. V krajih in mestih, kjer ni salezijanskih domov in kjer število članov doseže deset, bo postavljen vodja, imenovan dekurion (desetnik). Deset dekurionov lahko ima vodjo, ki se imenuje prefekt združenja.

Prefekte in dekurione navadno izbiramo med župniki in drugimi zglednimi duhovniki. Ti so neposredno povezani s predstojnikom. Kjer je manj kot deset članov, se bodo povezali z ravnateljem salezijanskega doma ali naravnost s predstojnikom.

5. Vsak dekurion bo v stalnem stiku s svojimi desetimi člani, vsak prefekt s svojimi stotimi člani. Vsak član pa se lahko, če je treba, obrne na predstojnika in mu sporoči zadeve, ki se mu zdijo koristne za bližnjega in zlasti še za mladino.

6. Na koncu vsakega leta bo predstojnik sporočil članom, kaj naj bi v naslednjem letu prednostno naredili, obenem pa bo sporočil imena vseh, ki so v preteklem letu bili poklicani v večnost, in jih priporočil v skupne molitve.

5. POSEBNE OBVEZNOSTI

Obvezne letne članarine ni, pač pa so člani vabljeni, da podpirajo dela združenja. Te prispevke lahko izročajo dekurionom, prefektom, ravnateljem ali naravnost predstojniku.

6. KORISTI

1. Člani si lahko pridobijo veliko odpustkov, katerih seznam bo prejel vsak družbenik.

2. Deležni so vseh maš, odpustkov, devetdnevnih, tridnevnih, duhovnih vaj, pridig, katekizmov in del krščanske ljubezni, ki jih opravljajo salezijanci v sveti Božji službi, zlasti z mašami in molitvami, ki jih vsak dan zjutraj in zvečer opravljajo v cerkvi Marije Pomočnice v Turinu, da bi izprosili nebeški blagoslov nad družabnike in njihove družine.

3. Na dan sv. Frančiška Saleškega bodo vsi člani salezijanske družbe opravili mašo za pokojne družabnike. Neduhovniki pa bodo molili v ta namen rožni venec in opravili še druge molitve.

4. Ko kak član zboli, naj se to takoj sporoči predstojniku, da se bodo zanj opravile posebne molitve. Isto naj se zagodi tudi ob smrti kakega člana.

7. POBOŽNE VAJE

1. Salezijanskim družbenikom niso predpisane nikakršne zunanje spokorne vaje, priporoča pa se jim skromnost v oblačenju, zmernost pri jedi, preprostost v opremi stanovanja, zadržanost v pogovorih in natančno izpolnjevanje stanovskih dolžnosti.

2. Svetuje se, da vsako leto opravijo vsaj nekaj dni duhovnih vaj. Zadnji dan v mesecu ali na kak bolj primeren dan naj se opravi vaja za srečno smrt. Opravi naj se sveta spoved in prejme sveto obhajilo, kot če bi bili zadnji v življenju.

3. Laiki naj molijo vsak dan en očenaš, zdravamarijo in čast bodi v čast sv. Frančišku Saleškemu za potrebe svete Cerkve. Duhovniki, ki molijo brevir, ali laiki, ki opravljajo sveto opravilo, niso obvezani za to molitev, če le molitev brevirja opravijo v ta namen.

4. Potrudijo naj se, da se bodo čim pogosteje spovedovali in prejemali sveto obhajilo.

5. Da odstranimo vsak dvom vesti, izjavljamo, da pravila tega združenja ne obvezujejo ne pod smrtnim ne pod malim grehom, razen v primerih, ki so prepovedani po Božjih in cerkvenih zapovedih. Zelo pa priporočamo njihovo izpolnjevanje zaradi premnogih duhovnih koristi.

*Pristopni obrazec**Ime člana ... stanujoč .....**Podpisani sem prebral pravila Salezijanskega združenja in se prostovoljno vpisujem zaradi koristi svoje duše kakor tudi zato, da bi drugim priskrbel primerne duhovne in časne koristi.**Turin,²⁵⁸ dne .... meseca ... 187.... Ime in priimek*

Svetnik, ki je razširil to objavo med svojimi prijatelji, je besedilo znova in znova izboljševal, popravljal in ga naslovil Združenje dobrih del. Poslal ga je tudi raznim škofom. Priporočilna pisma škofov iz Casaleja Monferrata, Acquijskega, Albenga, Alessandrie, Vigevana in Tortoneja in nadškofa iz Genove so pomagala, da je 1875 prejel od Svetega sedeža posebne duhovne darove za člane. Naslednje leto je že kanonično ustanovil Združenje salezijanskih sotrudnikov.

Jasno je, da don Bosko tega združenja ni hotel samo za lastno korist, temveč da bi njegova tretja družina bila v pomoč škofom v vsem, zlasti pa še v vzgoji zapuščenih in revnih mladine.

Salezijanski sotrudniki naj bi bili po don Boskovi zamisli pionirji katoliške akcije!

10.10. JESENI

Svetnik je sklenil, da se bo po duhovnih vajah za nekaj dni odpravil k plemeniti družini Fassati v Montemagno, kamor je poslal don Francesio, ki so ga prosili, da bi sprejeli v kak zavod nekega fanta, ki bi se rad šolal. To prošnjo je sporočil don Bosku in ta mu je takole odgovoril:

*Predragi don Francesia!**Lanzo, 27 ....*

Tvoje pero naredi iz don Boska vse, kar hoče, in jaz ti moram ustreči v tem, kar prosiš, vendar z majhno spremembo, se pravi, da bi fant namesto v Varazze šel v oratorij, in to iz pametnih razlogov, zlasti kar se tiče tebe. Dogovori se, plačajo naj, kar zmorejo, drugo bomo vzeli iz zakladnice Božje previdnosti.

Izroči moje ponižne pozdrave hiši Fassati, in če mi boš pisal, mi povej, ali je v hiši poleg članov družine Fassati še kdo drug, zlasti od De Maistrovih ali kneginja Montmorency. Pismu boš dodal še vsaj en verz, če pa nimaš kaj opevati, se loti kakega dogodka iz življenja slavne Pipette.

Dragi don Francesia, imej me rad v Gospodu, moli zame in štej me v Gospodu za najvdanejšega prijatelja.

duh. Janez Bosko

²⁵⁸ Tisti, ki so zunaj Turina, bodo napisali ime kraja, kjer prebivajo.

Nato mu je ponovno pisal:

Predragi don Francesia!

Dvakrat sem že pobral šila in kopita, da bi odšel v Montemagno, pa sem moral dvakrat spet vse spraviti v garderobo zaradi nekih gospodov, ki so prišli iz Rima in so se ustavili tukaj v oratoriju. Nato sem za ponedeljek napovedal izlet v Montemagno, toda markiza Uguccioni mi je sporočila, da bo prav tisti dan s svojim soprogom odpotovala iz Firenc v Turin, da se zahvali Božji materi Mariji Pomočnici za dobljeno milost in da se bo vsaj za obed ustavila pri nas.

Bodi zato tako dober in mi sporoči, ali se bosta g. markiz in ga. markiza Fassati s svojimi gosti zadržala še ves prihodnji teden ali pa se bosta, kakor mi omenjaš, preselila drugam.

V vsakem primeru vse najpristrčneje pozdravi v mojem imenu in jim povej, da se od daleč spominjam nanje zlasti pri sveti maši in da bo moj prvi korak, ki ga bom naredil, namenjen k njim.

Kar se tiče fanta, se mi zdi, da bo najbolje, če ga vzamem v Turin in te razbremenim vseh skrbi. Imej me rad v Gospodu in moli za svojega ubogega v J. K. vedno najvdanejšega prijatelja. Duh. Janez Bosko

Turin, 3. 10. 1874

Za praznik sv. rožnega venca se je kakor vedno odpravil v Becche. Njegova nečakinja Evlalija Bosco se tega takole spominja:

»Ko sem bila deklica stara od pet do devet let, je don Bosko prihajal vsako leto v Becche. Včasih je prišel že v četrtek, navadno pa v soboto popoldne pred praznikom Matere Božje sv. Rožnega venca, skoraj vedno iz Chierija ali Buttigliere. Prihajal je na vozičku v spremstvu tajnika don Berta ali kakega drugega duhovnika.

Me deklice smo nestrpnost pričakovale prihod strica, ker nam je vedno prinesel kak dar, navadno sadje (odlične hruške) ali karamele. Vendar nam jih je razdelil šele potem, ko smo odgovorile na nekatera vprašanja iz katekizma, ali pa potem ko smo naredile znamenje svetega križa, ki zanj ni bilo nikdar zadosti dobro narejeno.

Bila sem stara kakšnih osem let (Evlalija je bila rojena leta 1866). Spominjam se, da sem se približala don Bosku, medtem ko je govoril z mojim očetom, gotovo o zelo pomembnih stvareh, ga potegnila za talar in vprašala: ‚Stric, bom jaz postala nuna?‘ Moj oče me je strogo pogledal in mi hotel s tem povedati, da naj ne motim razgovora. Toda jaz sem ponovila vprašanje še drugič in tretjič. Tedaj mi je stric ljubeznivo smehljuje se odvrnil: ‚Da, postala boš nuna, vendar boš morala jesti še veliko hlebčkov.‘

Avgusta 1881 – nadaljuje mati Evlalija – sem šla v Nizzo na duhovne vaje. Tam sem srečala strica, ki mi je takoj, ko mi je odzdravil, dejal: ‚Tvoja sestra Marija je želela letos vstopiti kot postulanka, toda mati Božja Marija jo hoče imeti pri sebi v nebesih, na njenem mestu tukaj pa hoče imeti tebe.‘ Bila sem presenečena,

kajti po osmem letu starosti nisem nikdar več mislila, da bi postala sestra, in še zdaleč nisem menila, da bi bila moja sestra težko bolna, zato sem brez pomisleka odgovorila: ‚Ne, ne! Marija ne sme umreti, ker mi je mamica pisala, da ji je bolje, in potem jaz nočem postati nuna.‘ On pa je ponovil: ‚Marija bo šla v nebesa in ti boš postala nuna.‘ Nato je dodal: ‚Ko je riba v mreži, je ne smeš pustiti, da bi ušla.‘ Začela sem jokati in se hitro vrnila domov, da bi videla svojo sestro, ki je tri dni pozneje umrla.

Ko sem videla, da se je uresničil prvi del, sem bila pripravljena takoj oditi v Nizzo, če se moji starši ne bi zoperstavili, ker sem bila še tako mlada.

Ko sem leto pozneje dobila dovoljenje, sem se v spremstvu sestre Rozalije Pestarino odpravila v Turin, da bi pozdravila strica in mu povedala, da sem se odločila iti v Nizzo za postulantko. Stric, ki je že dolgo želel, da bi imel kakega nečaka ali nečakinjo duhovnika ali sestro, je dvignil oči k nebu in v solzah vzdiknil: ‚Oh, Evlalija, ti si moja tolažba!‘«

Iz Becchov je pisal don Rui in mu dal nekaj naročil:

Predragi don Rua!

*Nekaj se jih je začelo vračati v Turin. Tu je vse v redu. Chiari se približuje, zdi se, da ni hudoben, pač pa raztresen. Samo Rossignoli se zdi, da se ne prilagaja. Če bo ostal pri nas, nam bo dal med letom še in še dela. Zdi se mi pametno, da bi mu dal dovoljenje za celotne počitnice, in če ne bo hotel, ga pošljemo domov. Ima poklic popolnoma nasproten duhovniškemu. Jutri zvečer bom, če bo Bog tako hotel, v Turinu. Bog naj nas vse blagoslovi in imej me za najvdanejšega v J. K. Duh. Janez Bosko
Becchi, 5. 10. 1874*

Nekaj dni po vrnitvi v Turin je opravil obiske pri družinah Fassati in Callori, kakor je obljubil, in je iz Vignaleja pisal don Bertu:

Predragi don Berto!

Če v Turinu ni česa zelo nujnega, govori z don Ruo in pridi v Nizzo z vlakom iz Turina v nedeljo ob dveh popoldne ali kako drugače.

Prinesi s seboj izvod stvari iz oratorija in kako pismo, ki sem ga pustil na pisalni mizi in na katerega je treba odgovoriti.

Bodi dobre volje in moli zame, ki sem vedno v J. K. tvoj najvdanejši prijatelj

Vignale, 16. 10. 1874

duh. Janez Bosko

Iz Rima so prihajale ponovne prošnje, da bi poslal kakega salezijanca h koncetinom ali bratom bolničarjem Brezmadežnega spočetja.

Ravnatelj v Lanzu je pisal:

Predragi don Lemoyne!

Sveti oče mi sporoča, naj se čim prej vrnem v Rim v spremstvu vsaj enega salezijanca, ki naj bi ostal tam po mojem odhodu. Mislim sem in molim, ali naj bi za to izbral tebe

ali don Scapinija, toda sedanja tvoja odsotnost iz zavoda bi mogoče škodovala delu zavoda. Torej don Scapini. Sporoči mu in stori, da ga bo nadomestil don Porta, in to štirinajst dni. Najpozneje 1. januarja bova šla z vlakom v Rim.

Ko potuješ, si uredi somado (težo, tovor). Sveti oče nam bo povedal, kaj naj storimo, in z Božjo pomočjo bomo to tudi izpolnili. Gre za koncetince. Don Scapini naj bo en dan prej v oratoriju.

Zelo lepo pozdravi vse salezijance, vse gojence zavoda v Lanzu in jim povej, da jih imam vse rad v Gospodu, da molim zanje, da jim želim lepe praznike in srečno novo leto in da bom, ko bom prišel v Rim, zanje prosil poseben blagoslov pri svetem očetu. Reci jim še, da nam Gospod pripravlja veliko duš, ki naj bi jih redili v Avstraliji, Indiji, na Kitajskem, in je zato nujno potrebno, da rastejo osebno, v znanju, krepostno in da naj zato vsi postanejo čim prej neustrašni misijonarji za spreobrnjenje sveta.

Bog naj nas vse blagoslovi in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

duh. Janez Bosko

Nato je šel v Nizzo in od tam ponovno pisal don Lemoynu:

Predragi don Lemoyne!

Potrpljenje, pogum, vse se bo uredilo. To je izredno leto. Material za gradnjo imamo, treba ga je samo postaviti na pravo mesto.

Povej don Scapiniju, da sem prejel njegovo pismo in vem, da je veliko dela. Prav zato sem izbral dobrega delavca, ki se bo znal izmotati iz težav.

Stvari lepo kažejo. Čez kak teden mi zopet pišite in mi opišite vaše težave. Obenem pa mi povejte način, kako naj jih premagamo.

Bog naj vas vse blagoslovi. Don Rossi naj svoje gojence naredi svete. Molite za vašega v J. K. vedno najvdanejšega prijatelja. Duh. Janez Bosko

Nizza Monferrato, 19. 10. 1874

Pojutrišnjem bom v Turinu.

Prav tako je ljubeznivo pisal kleriku Cinzanu v Pecetto Torinese:

Predragi Cinzano!

Ne skrbi za to, kar boš moral narediti. Pridi samo z dobro voljo, nato bomo določili, kaj boš naredil, a nič več kot to, kar zmoreš.

Vedno misli na to, da si skupaj s prijateljem, ki si ne želi drugega kot tvojo časno in večno srečo. To bomo dosegli z Božjo pomočjo in tako, da bomo imeli vedno odprto srce.

Bog naj te blagoslovi, pozdravi svojo mater, moli zame, ki sem tvoj v J. K. najvdanejši prijatelj. Duh. Janez Bosko

Nizza Monferrato, 19. 10. 1874

Pojutrišnjem bom v Turinu.

Don Berto je zapisal dvoje zanimivih nadorbnosti, eno iz Nizze Monferrato in drugo, ko se je vrnil v Turin:

»Dne 19. oktobra 1874 sem šel v Nizzo Monferrato in prispel v Casino gospe grofice Corsi ob 16.30. Gospa grofica mi je pripovedovala, da je don Bosko v sobi, v kateri je spal, videl svetlobo. Vstal je iz postelje in stopil bliže. Strašno se mu je zableščalo, grabil je, pa nič prijel; vrnil se je v posteljo in luč se je nadaljevala. Pogledal je, ali je kak odsvit v oknih, pa so bila vsa zaprta z naoknicami. Svetloba je prihajala izza vhoda. Isto se je dogajalo v noči 20. in 21. Jaz sam sem, preden sem šel spat, dobro pogledal, ali je okno zaprto, da ne bi mogoče svetloba prihajala od zunaj. Vendar je bilo nemogoče.

Dne 23. je prišel gospod Lièvre, bivši gojenec oratorija, sedaj prvi stenograf in vodja stenografskega urada poslanske zbornice. Med drugim mi je dejal:

,Veseli me, da se je don Bosku posrečilo pripeljati nazaj v ovčjak tri izgubljene ovce: P. Passaglia, Janeza Castra in D. Ambrogia. To je sporočil časopis La Sicilia.«

La Pulce iz Turina je objavil nesramen članek o dozdevnih spreobrnjenjih, ker se je spreobrnil samo Janez Castro.

Proti sredini oktobra je Marija Pomočnica ozdravila neko dobrotnico oratorija.

Aneta Fava, rojena Bertolotti, je občasno že več let imela bolečine v hrbtenici. Olajšali so ji jih s puščanjem krvi, dokler po vrnitvi iz Lurda l. 1874, kamor je romala, ni začutila močnih bolečin. Ker zdravniki niso vedeli, kaj naj ukrenejo, se je dala blagosloviti don Bosku in bolečine so pojenjale. Toda ozdravljenje je bilo le kratko. Imela je čir v hrbtenici in sčasoma ni mogla več požirati, lotevala se je je možganska kap, ki jo je onemogočila, ni mogla več gibati z rokami in nogami, ki so jo pri najmanjšem gibanju močno bolele. Čez nekaj tednov je izgubila tudi vid. Zdravniki niso dajali nikakršnega upanja in so delali na njej najbolj boleče posege. Pobožne in dobrohotne osebe so molile zanjo. Tudi don Bosko je molil in povabil k molitvi dečke v oratoriju. Prosil in prejel je od svetega očeta poseben blagoslov. Bolezen se je v juniju poslabšala in »proti sredini oktobra,« tako je pričala ozdravljenka, »se mi je začelo po devetdnevnici k naši Gospe presvetega Srca in po posebnih molitvah zjutraj in zvečer pri oltarju Marije Pomočnice v Valdoccu boljšati in sedaj se čutim popolnoma zdravo kot nekoč in lahko spet hodim.«²⁵⁹

Družina Fava-Bertolotti je bila ena izmed tistih, ki so pridno pomagale don Bosku, in ni opustila nobene priložnosti, da bi poskrbela za pomoč. Marija Pomočnica je poplačala njeno prizadevnost. Hkrati pa don Bosko ni opustil nobene priložnosti za iskanje potrebnih sredstev.

Proti koncu jeseni je pisal komendatorju Janezu Visoneju, ministru kraljeve hiše:

Ekscelenca!

V stiski za svoje uboge dečke sem se vedno obrnil na vas in bil deležen vaše podpore.

Upam, da bo tako tudi tokrat.

V preteklih dveh letih sem zaradi draginje moral narediti več dolgov, ki jih do sedaj še nisem mogel poravnati.

²⁵⁹ Glej zvezek Marija Pomočnica s pripovedjo o nekaterih milostih, stran 296.

Spet je tu zima in ne vem, kako bom mogel vsem priskrbeti obleko in kruh, saj jih je več kot 850. Za te fante prosim vaše očetovsko srce za dobrohotno pomoč.

Kakor vam je znano, so ti dečki zares pravi reveži, ki sem jih zbral iz cele Italije, dobršen del pa mi jih je poslala država.

Poln zaupanja, da mi boste pomagali, prosim Boga za nebeški blagoslov, medtem ko imam čast, da se imenujem za vaše ekscelence najvdanejšega služabnika.

Turin, 10. novembra 1874

duh. Janez Bosko

Ponovno se je obrnil na ministrstvo za javna dela, da bi mu izdali brezplačno železniško vozno karto.

Ekscelenca!

Vaša ekscelenca se mogoče spominja skupine dečkov iz ustanove, imenovane Oratorij sv. Frančiška Saleškega, ki ste jim že večkrat izkazali svojo dobroto. Ker jih je večino od 850 poslala in priporočila državna oblast z vseh strani Italije, je vlada kazala naklonjenost tako, da nam je omogočala prevoz na železnici, dokler je bila ta še v državni lasti. Tako sem jaz z enim spremljevalcem vedno imel brezplačni vozni listek. Sedaj sem se znašel pri različnih železniških družbah v precejšnjih težavah.

Da bi mi naredili uslugo in prihranili izdatke za potovanja, ki jih opravljam, da obiskujem naše ustanove in iščem sredstva za vzdrževanje teh ubogih fantov, se obračam na vas s prošnjo za brezplačni vozni listek.

V zaupanju v vašo znano dobrodušnost prosim Boga, da bi vas ohranil še dolgo pri življenju, in se izrekam za vaše ekscelence najvdanejšega služabnika.

Turin, 20. novembra 1874

duh. Janez Bosko

Odgovorili so mu, da ministrstvo nima možnosti, da bi železniškim družbam dajalo navodila za izdajanje brezplačnih vozni listkov.

Še eno pismo iz tistih dni, namenjeno don Petru Vallauriju, nam kaže svetnikovo pozornost do dobrotnikov.

Predragi gospod don Peter!

Jutri bomo opravili pobožni spomin ob smrti vašega očeta in matere. Sveta maša se bo začela ob četrtna osem. Drugi obredi bodo takoj po maši.

Če se boste vi in vaša gospa sestra Terezija udeležili svetega obreda, vaju prosim, da bi se oglasila pri meni, da bomo skupaj popili skodelico kave. Če ne bi mogli priti, se združita s podpisanim v duhu. Vaš vedno najvdanejši prijatelj

duh. Janez Bosko.

Turin, 18. 11. 1874

10.11. SINOVI MARIJE POMOČNICE

Od prvih časov oratorija in zlasti še po uvedbi gimnazijskih razredov je več starejših fantov polnih dobre volje začelo gimnazijo z dečki z željo, da bi postali duhovniki.

Leta 1873/1874 je don Bosko ustanovil za take fante poseben oddelek, ki so ga z nekaj ironije imenovali Scuole di fuoco (ognjene šole). Nemalo salezijancev se je, namesto da bi podprli ustanovo, temu uprlo in jo oviralo. Bili so prepričani, da množično potiskanje naprej teh fantov ne bi moglo prinesiti dobrih sadov, ker eni ne bi zmogli napora tega šolanja, drugi pa, že notranje oblikovani, ne bi mogli sprejeti dodatne vzgoje.

Don Rua je z ljubeznijo in potrpežljivostjo začel razblinjati taka stališča, ki so izhajala iz pretiranega strahu, in spodbujal, da bi velikodušno pomagali tem ubogim fantom. Poleg tega je tistim, ki bi radi zavrli sveto pobudo, pokazal, koliko dobrih sadov je že rodila. Na informativnem procesu je dal naslednjo značilno izjavo.

»Odkar je don Bosko začel med dečki gojiti šolo, je bilo med učenci tudi nekaj že odraslih fantov, ki se iz različnih vzrokov do tedaj niso mogli šolati in so začeli šele, ko jim je bila za to dana možnost. Don Bosko je na splošno ugotavljal velik napor, globoko pobožnost in dobro voljo, da bi pomagali svojim mlajšim tovarišem kot z asistenco, strežbo v obednici itn. Poleg tega je ugotovil, da je bila verjetnost uspeha za duhovništvo veliko večja kot pri dečkih, in je zatrjeval, da jih je od desetih, ki so se začeli učiti latinščino, vsaj osem postalo duhovnikov.«

»Zato se je,« nadaljuje don Rua, »odločil leta 1873/1874 ustanoviti posebno skupino, da bi odpravil zadrego, ki so ji bili ti fantje izpostavljeni, saj so zaostajali za svojimi mlajšimi součenci; da bi jih lahko primerneje vzgojil, je opustil nekatere postranske predmete in jim dal možnost, da so hitreje napredovali v tem, kar se tiče bistva cerkvene službe, ki so jo želeli začeti.«

Previdnostna pobuda, imenovana Ustanova Marije Pomočnice za duhovniške poklice, se je oblikovala dve leti in s priporočili nekaterih škofov in nadškofov dobila od Pija IX. posebne duhovne darove.

Don Bonetti pripominja, da je »italijanski parlament odpravil zakon o izvzetju pripravnikov na duhovniški poklic od vojaške službe in se je zato zelo zmanjšalo število bogoslovcev, don Bosko pa je želel pomagati tako, da je omogočil vstop v duhovniški stan tudi starejšim fantom, ki so ali bili izvzeti iz vojaške službe ali pa so jo že opravili.«

Don Boskovo prizadevanje, da bi dobil potrebna sredstva za odkup svojih klerikov od vojaške službe in nabora, je bilo zelo veliko in nenehno. Pri tem ga ni ovirala nobena težava, kakor nam pričajo nekatera pisma, ki so se ohranila iz tega leta.

Proti koncu oktobra se je zatekel k odvetniku Galvagnu di Marene:

Velezaslužni gospod odvetnik!

Zelo mi je neljubo, da tako pogosto nadlegujem vašo velikodušno dobrodelnost, toda sem v izredni stiski. Imam pet klerikov, ki bi jih moral odkupiti od vojaškega nabora, in nimam ,ad hoc' niti solda, nabor pa je že zelo blizu. Bi mi mogli priskočiti na pomoč? Vsak klerik mora plačati 2.500 lir, da ga pustijo v II. in III. kategorijo.

To bi bila velika usluga Cerkvi in visoki civilni družbi, zato bomo za vas in vso vašo družino goreče molili.

Bog naj vam nakloni vse dobro, med drugim tudi potrpežljivost, da bi mogli prenašati nadlegovanje tega ubogega prosilca, ki vedno moli za vas, medtem ko se v hvaležnosti imenuje v J. K. ponižnega in najvdanejšega služabnika.

Duhovnik JANEZ BOSKO

Turin, 29. 10. 1874

Še naprej je trkal na vrata bogatih. Tako je pisal markizi Blanki Malvezzi v Bologno:

Velezaslužna gospa markiza!

Velika stiska me sili, da se zatekam k vaši dobrodelni uglednosti. Letos bi moral odkupiti od vojaškega nabora pet klerikov, vsakega za 2.500 frankov. Čas za odkup je zelo kratek. Če bi vaša krščanska dobrodelnost segala do duhovnikov Marije Pomočnice, bi se vam zelo lepo priporočil.

Gotovo brezmadežna Devica ne bo pustila brez povračila dela, ki je v celoti namenjeno koristi Cerkve, ki je v tem trenutku v veliki stiski in ji primanjkuje duhovnikov. Zagotavljam vam, da kakršnakoli že bo vaša odločitev, ne bom nehal vsak dan prositi Gospoda za vaše dobro. Medtem ko vas prosim za dobroto v vaših molitvah, si štejem v čast, da se lahko hvaležno imenujem za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

Duhovnik JANEZ BOSKO

Turin, 8. 11. 1874

Iz vsega srca se je zahvalil grofici Tereziji Corsi di Bosnasco, rojeni Olivazzi di Quattordio:

Turin, 7. 11. 1874

Veleugledna gospa grofica!

Grofica Gabriela Corsi mi je izročila dvesto frankov, ki ste jih namenili za odkup naših klerikov od vojaškega nabora. Ni moglo biti kaj bolj primernega. Jutri je zadnji dan za odkup. Takoj smo poslali prejeti dar za ta namen. Bog naj poplača vašo plemenito misel, Bog vam bo povrnil. Odkupljeni bo vsak dan molil za vas in tudi jaz se vas bom spominjal pri sveti daritvi.

Nadvse mi je drago, da vaša uglednost ne nosi luči za svojim hrbtom. Vi jih nosite pred seboj, in ko boste poklicani v nebesa, boste mogli varno hoditi v luči svojih dejanj.

Od peterih klerikov smo dva že odkupili. Pomagajte mi z vašo molitvijo, da bom našel ljudi, ki mi bodo pomagali odkupiti še tri preostale.

Srečal sem grofico Gabrielo, ki kakor vsa njena družina uživa popolno zdravje in mi naroča, naj vas lepo pozdravim.

Globoko hvaležen se izrekam za vaše uglednosti ponižnega služabnika.

Duhovnik JANEZ BOSKO

Kakor vedno je tudi tokrat Božja previdnost priskočila na pomoč v zadnjem trenutku, tako da so lahko odkupili tudi preostale klerike.

10.12. MISEL NA SMRT

Proti koncu jeseni se je v oratoriju pripetil čuden dogodek: pravi atentat na mladega študenta Lojzeta Depperta, ki je postal pozneje salezijanec in nam je zapustil svoje poročilo:

»Bilo je leta 1874 proti koncu jeseni, ko so bili fantje pri večerji in je v oratoriju vladal globok mir. V vratarnici je bil fant Lojze Deppert, ki je nekaj pisal. Vrata na cesto so bila na pol odprta. Kar nenadoma so se vrata sunkovito odprla in vstopili so trije naborniki, ki so bili, tako se je zdelo, pijani. Mladi Deppert je vstal, stopil naproti in vprašal:

– Kaj želite?

– Radi bi videli, je odgovoril eden izmed njih, don Boska.

– Toda oprostite mi, je odvrnil Deppert, to ni ura za obiske. Pridite jutri.

– Pa vendar. Radi bi govorili z njim še ta večer.

– Ponavljam: to ni mogoče. On je sedaj pri večerji. Sicer pa to ni čas za obiske.

Ko jih je tako odpravljaj, jih je pospremil do vrat. Skušal jih je zapreti in namestiti verigo, vendar so ga ovirali. Zato se je postavil med vrata in zid, nastavil nogo in z rokami skušal preprečiti, da bi fantje vstopili. Ko so videli, da je njihov napor nekoristen, so se spogledali, kot da bi si dali znamenje, in eden je potegnil nož s tremi rezili in mu ga zabodel v bližino srca. Nato so pobegnili. Mladi Deppert, ki se sploh ni zavedel tega lepega daru, je zaprl vrata in se vrnil k svojemu delu. Toda čez nekaj časa je opazil, da mu po telesu teče kri in da mu pohajajo moči. Videl je, da je obleka vsa prepojena s krvjo. Šele tedaj se je zavedel, za kaj gre. Hotel je poiskati koga, ki bi ga nadomestil v vratarnici, on bi se pa napotil v bolniško sobo. Toda moči so mu pošle. Gospod Pelazza, ki se je sprehajal pod bližnjim stebriščem, se je zavedel položaja in mu takoj pomagal. Pospremil ga je v bolniško sobo. Ko so si ogledali rano, so ugotovili, da je nevarna, če že ne smrtonosna, in so ga odpeljati v bolnišnico svetega Mavricija in Lazarja (ki ji pravijo Bolnišnica vitezov). Rana je bila zares težka in zdravniki so ugotovili, da je za las zgrešila srce, kar bi pomenilo zanesljivo smrt. Toda po Božji

dobroti je s spretnostjo zdravnikov in s pomočjo molitev, ki so jih opravili zanj, po dveh tednih zapustil bolnišnico in se po kratkem okrevanju spet počutil popolnoma dobro. Tako je lahko nadaljeval svoj študij in še istega leta oblekel duhovniško obleko. Kaj so hoteli tisti trije fantje? Govoriti z don Boskom? Ob tisti uri? Kaj jih je lahko prignalo k temu? To so se mnogi vpraševali.«

Toliko don Deppert. Mi pa dodajamo:

Kdo si ne misli, da so ti trije hoteli nož s tremi rezili zabosti v don Boskovo srce?

Nam se zdi tako tudi zato, ker to ni bilo zadnjič, ko so sovražniki vere hoteli don Boska spraviti s sveta.

On pa je imel smrt vedno pred seboj in je o njej, kot smo že večkrat omenili, pogosto govoril.

Na začetku meseca januarja 1873 je zaupal nekemu duhovniku:

»Skušal bom našo družbo spraviti kolikor mogoče naprej in potem bomo zapeli: Nunc dimittis servum tuum, Domine« (zdaj odpuščaš, Gospod, svojega služabnika).

V teh letih je večkrat zapisal svoje želje.

Na srečo imamo v arhivu več lastnoročno napisanih oporok, od katerih sta dve iz prejšnjih štirih let. Ker še niso bile nikjer objavljene, jih podajamo tukaj, prepričani, da bomo bralcu naredili veselje.

Prva oporoka je iz leta 1856, pred smrtjo matere Marjete. Ko mu je mati umrla, je svetnik spremenil ali prečrtal stvari, ki jih podajamo v opombah.

OPOROKA DUHOVNIKA JANEZA BOSKA IZ CASTELNUOVA, BIVAJOČEGA V TURINU

Zaradi negotovega življenja, v katerem je vsak človek, ki živi na tem svetu, in z željo, da bi časne stvari tako uredil, da ne bi bile na škodo večnemu življenju moje duše, sedaj, ko sem še pri popolnem zdravju in popolni pameti, pišem te zadnje odredbe, ki naj bi se udejanjile po moji smrti.

1. Karkoli posedujem v mestu in pokrajini Turin, premičnine, nepremičnine, zemljišče, hiše, zapuščam v uporabo gospodu don Viktorju Alasonattiju, sedanjemu prefektu te hiše, za čas njegovega življenja. Lastnino zgoraj omenjenega pa zapuščam mlademu Mihaelu Rui, ki je sedaj v 3. letniku bogoslovja in živi v tem oratoriju.

2. Vsi predmeti, ki so v Oratoriju sv. Frančiška Saleškega, oprema cerkve, hiše, kuhinje, vse, kar je namenjeno prehrani, obleka fantov v hiši, skupaj z vsem, kar je v oratoriju sv. Alojzija v Porta Nuovi in Angela varuha v Vanchigli, spada pod št. 1.

3. Če ob moji smrti ne bi bil več pri življenju klerik Mihael Rua, naj preide lastnina na gospoda don Alasonattija, ki naj se dogovori s sedanjim rektorjem zavetišča gospodom T. Janezom Borellijem glede uprave, uporabe in lastninjenja.

4. Vse, kar posedujem v svoji domovini Castelnovu d'Asti, zapuščam svojemu bratu Jožefu kot povračilo za izdatke, ki jih je imel z menoj v času mojega študija, in s pogojem, da bo moj brat Jožef vsakemu izmed otrok mojega umrlega brata Antona

dal 200 frankov, všteti 150 frankov, ki jih je plačal nečaku Frančišku, ko je vstopil v Zavetišče kreposti in odšel pred določenim časom.

5. Ker sem na svoje stroške dal popraviti hišo v okraju Murialdo z namenom, da bi jo usposobil za počitnice fantov, naročam svojemu bratu, da bi vsakokrat, ko bi to želeli, dal na voljo tri sobe don Alasonattiju, T. Borelliju in Mihaelu Rui. Poleg tega naj prepusti pol giornate vinograda, da bodo mogli po mili volji zobati grozdje in se tam sprehajati.

6. Za stavbo cerkve in hiše, v kateri sedaj živim, sem moral narediti nekaj dolgov. Če jih ne bom mogel poravnati pred svojo smrtjo, jih bodo poravnali moji dediči vsem, ki bodo predložili zakonite zadolžnice ali tudi navadne liste z mojim podpisom.

7. Želim, da bi me skromno pokopali: župnik v Borgu Dora mi je obljubil, da me bo zastonj pokopal. Želim si pa, da bi povabili vse fante iz hiše in iz vseh oratorijev in bi jim razdelili blagoslovljene svetinjice in križce, ki jih za ta primer hranim pripravljene v skrinji.

8. Ne želim, da bi na kraju, kjer bo pokopano moje truplo, bil kakršen koli napis. Če bi pa kdo hotel kaj napisati, naj bi imel napis tole vsebino:

»Duhovnik Janez Bosko – je umirajoč dejal svojim prijateljem: – Homo – humus, Fama – fumus, Finis – cinis (Človek – zemlja, Slava – dim, Konec – pepel) – Zmolite zanj enkrat Gospod, daj mu večni mir in pokoj.«

9. Svojim dedičem izročam obveznost, da vsako leto na najbližji praznični dan dneva moje smrti dajo opraviti eno tiho sveto mašo, da bodo moji dragi sinovi imeli priložnost moliti zame pri Gospodu. Upam, da bom lahko z Božjo pomočjo izprosil zanje vse nebeške blagoslove.

10. Če bi bilo mogoče v mojih spisih, knjigah ali drugje kaj takega, kar bi se lahko razumelo tudi v najmanjši stvari proti sveti katoliški Cerkvi, preklicujem, ker izjavljam, da hočem živeti in umreti v tej Cerkvi, ki je edina prava Kristusova vera in se zunaj nje ne more nihče zveličati.

11. Da mi nihče ne bo podtikal spisov, ki niso moji, navajam seznam knjig, ki sem jih napisal in do katerih ohranjam avtorske pravice, ki jih tudi zapuščam svojim dedičem, da bodo lahko z njimi storili, kar se jim bo zdelo v večjo Božjo slavo in za zveličanje duš.

1. Življenjepis mladega Alojzija Comolla – 2. izd.
2. Pobožnost do Angela varuha – Anonimno
3. Sedem Marijinih žalosti v obliki premišljevanj – Anonimno
4. Pobožnost do Božjega usmiljenja – Anonimno
5. Zgodbe Svetega pisma za šole – 2. izd.
6. Cerkvena zgodovina za šolsko rabo – 2. izd.
7. Preskrbljeni mladenič – 3. izd.
8. Vodstvo kristjana na poti kreposti in civilizacije – Anonimno
9. Poenostavljen metrični sistem – 5. izd.

10. *O svoji veri poučen kristjan – 2. izd.*
11. *Sodobni dogodki, podani v obliki dvogovora*
12. *Razgovor med odvetnikom in protestantskim pastorjem*
13. *Zbirka zanimivih sodobnih dogodkov*
14. *Šest nedelj v čast sv. Alojziju*
15. *Zgodovinski podatki o čudežu najsvetejšega Zakramenta*
16. *Razgovor med nekim odvetnikom in podeželskim župnikom o spovedi*
17. *Spreobrnjenje nekega valdežana; sodoben dogodek*
18. *Preprost način, kako se naučimo Sveto pismo – 2. izd.*
19. *Moč dobre vzgoje; sodoben dogodek*
20. *Življenjepis sv. mučenca Pankracija*
21. *Zgodovina Italije za mladino*
22. *Ključ za nebesa v roki katoličana*
23. *Življenje sv. apostola Petra. Isto: sv. Pavla*
24. *Dva govora o dušah v vicah in molitev za pokojne*
25. *Življenjepisi papežev do leta 221*

Če bi po moji smrti ponatisnili kako od teh knjig, prosim, da uporabijo zadnjo izdajo.

12. Naj Bog sprejme moje slabotne napore pri izdajanju teh spisov v zadoščenje za pohujšanja, ki sem jih delal v svojem življenju. Neskončno Božje usmiljenje naj mi odpusti grehe in mi podeli milost, da bom živel in umrl v Božji milosti in bom mogel blagoslavljeni tiste fante, ki mi jih je Božja previdnost izročila v varstvo.

Spomini mojim sinovom, da bi se lahko vsi zveličali

Dragi sinovi, če si hočete zagotoviti večno zveličanje:

1. *Hodite radi poslušati Božjo besedo.*
2. *Bežite pred grehom nečistosti.*
3. *Storite, kar je v vaši moči, da bodo vaše spovedi dobro opravljene.*

S to svojo oporoko preklicujem vse svoje prejšnje odredbe.

Sit nomen Domini benedictum ex hoc nunc et usque in saeculum.

Requiem aeternam dona mihi, Domine, et lux perpetua luceat mihi (bodi hvaljeno Gospodovo ime sedaj in na veke. Gospod, daj mi večni pokoj in večna luč naj mi sveti).

Turin, 26. julija 1856

Duhovnik JANEZ BOSKO, sedanji ravnatelj Oratorija sv. Frančiška Saleškega

Namesto »Gospod, daj mu večni pokoj« iz vsega srca dvigamo k Bogu zahvalo, da nas je poklical v družino tako velikega očeta!

V drugem primeru je postavil za svojega neomejenega dediča don Ruo, če ta ne bi bil več med živimi, pa don Janeza Cagliera.

LASTNOROČNO NAPISANA OPOROKA DUHOVNIKA JANEZA BOSKA

Za neomejenega dediča in izvršitelja oporoke imenujem duhovnika Mihaela Ruo, bivajočega v tem mestu, če pa v trenutku moje smrti ne bi bil več med živimi, določam za svojega dediča duhovnika Janeza Cagliera iz Castelnova d'Asti, bivajočega

v Turinu. Njima zapuščam vso svojo premoženje in nepremoženje, ki mi pripada v Turinu, Lanzu Canavese (sic), Trofarellu in Mirabellu na Monferratskem. Za tisto, kar posedujem v Castelnuovu d' Asti, je določeno v prejšnji oporoki.

Turin, 7. januarja 1869

Duhovnik JANEZ BOSKO

Leta 1871 je potrdil za svoja dediča in izvršitelja oporoke don Ruo in don Cagliera, obenem pa je zato, da bi zmanjšal davek na dediščino, izjavil, da jima dolguje vsega skupaj 90.000 lir.

29. marca 1871

Da preprečim vsako nevarnost, postavljam za svoja dediča in izvršitelja oporoke gospoda duhovnika Mihaela Ruo iz Turina in duhovnika Janeza Cagliera iz Castelnuova d'Asti.

Da preprečim težave in zadostim svoji obveznosti, po vesti izjavljam, da dolgujem duhovniku Mihaelu Rui 50.000 frankov in duhovniku Janezu Cagliera 40.000 frankov, kar gre na račun uslug, ki sta mi jih storila, a jima jih nisem povrnil, in za razne predmete, ki sta mi jih izročila, pa jima jih nisem vrnil.

Posest v Castelnuovu d'Asti gre mojim sorodnikom kot družinska last.

Duhovnik JANEZ BOSKO

Istega leta je med svojo boleznijo v Varazzeju na listek skrivaj napisal naslednjo izjavo:

Potrjujem svojo oporoko in imenujem za neomejenega dediča in izvršitelja oporoke duhovnika Mihaela Ruo, sedanjega prefekta Oratorija sv. Frančiška Saleškega v Turinu. Izvzeta je očetna posest v Castelnuovu d'Asti, ki jo izročam svojim nečakoma Alojziju in Frančišku, sinovoma mojega brata Jožefa. Nečaka sta dolžna dati 200 frankov vsaki izmed sester ter vsakemu sinu in hčerki mojega polbrata Antona. Vendar samo tistim, ki še živijo v času moje smrti in dve leti po njej brez obresti.

Varazze, 22. decembra 1871

duh. JANEZ BOSKO

List je pokazal in verjetno tudi izročil don Rui, ko ga je prišel obiskat. Don Rua je napisal na poseben listič:

Zaupno sporočilo

Če bi se don Boskovi nečaki znašli v težavah, da bi sestram in bratrancem plačali 200 lir, kot je določeno v oporoki, je don Boskova želja, ki jo je izrazil v pogovoru, da bi jim pri tem pomagal edini dedič. V ta namen želi, da bi jih vprašal, ali so v stiski.

Varazze, 27. 12. 1871

Duhovnik RUA, prefek

Leta 1874 je ponovno napisal oporoko in pri tem nadvse spoštljivo omenil bolj natančno svoje sorodnike.

*ROKOPISNA OPOROKA DUHOVNIKA JANEZA BOSKA, SINA UMRLEGA FRANČIŠKA IZ
CASTELNUOVA D'ASTI, BIVAJOČEGA V TURINU*

1. *Za neomejenega dediča in izvršitelja oporoke določam duhovnika Mihaela Ruo iz Turina. Njemu izročam vse svoje imetje, kjerkoli je, pod kakršnim koli naslovom, tako v premičninah kot v nepremičninah.*
2. *Izvezto je imetje in vse druge stvari, ki jih posedujem v Caselnuovu d'Asti. To je očetna dediščina, ki jo izročam nečakoma Alojziju in Frančišku, sinovoma mojega brata Jožefa.*
3. *Kar se tiče moje duhovniške lastnine, želim, da dve tretjini dobi moj nečak Alojzij, in sicer za posebne usluge, nadlegovanje in skrbi, ki mi jih je izkazal.*
4. *Moja dva nečaka sta dolžna, da izplačata po 200 frankov vsem otrokom mojega brata Antona, ki bodo še živeli v času moje smrti.*
5. *Enaka vsota 200 frankov bo izplačana nečakinjam, hčeram mojega brata Jožefa, ki bodo še živele v času moje smrti.*
6. *Moj dedič je dolžan plačati kakršen koli dolg, ki bi na kakršen koli način bremenil moje nepremičnine ali posle, ki sem jih upravljal.*
7. *Obveznosti bodo izplačane v enem letu po moji smrti brez kakršnihkoli obresti.*
8. *Vprašanje pogreba in zadušnice pa popolnoma prepuščam dobrohotnosti svojega dediča.*

Turin, 21. novembra 1874

duh. JANEZ BOSKO

Verjetno je poleg omenjenih v naslednjih letih napisal še druge oporoke. Leta 1884 je pred svojim odhodom v Francijo poklical notarja in mu narekoval svoje odločitve v korist don Rue in don Cagliera. Vendar te listine nismo mogli dobiti.

Na že omenjenem lističu je don Rua napisal še naslednje:

1. *Don Bosko je opomnil, da naj bomo pozorni, ker cerkve in poslopja, ki so v službi Cerkve, ne plačujejo davka pri dedovanju.*
2. *Glede obveznosti do nekaterih oseb naj potrdila ostanejo brez datuma vse do njegove smrti, potem pa se postavi datum nekaj dni pred smrtjo in ne več kot dvajset dni po njej.*
3. *Leta 1887 je don Rui večkrat priporočil, naj, če bo to potrebno, pomaga nečaku Frančišku poravnati dolgove, ki jih bo naredil ob delitvi dediščine z bratom Alojzijem in ob drugih priložnostih.*

Njegov odnos do sorodnikov, tudi v najbolj izjemnih primerih, je bil vedno na ravni največjih svetnikov.

Na začetku šolskega leta 1870/1871 je poslal v zavod v Lanzu svojega nečaka Jožefa Boska, sina Frančiška, ki je plačeval redno mesečnino. Še ne osemleten deček ni bil uspešen v učenju in se je zato vrnil domov. Oktobra 1873 je bil sprejet v oratorij, in ker mu tudi tukaj ni šlo, se je vrnil v Becche. Svetnik je veliko let pozneje in natančno nekaj dni pred svojo smrtjo ponižno rekel don Lemoynu:

»Poslal sem v tvoj zavod svojega nečaka, ker si bil tam ti. Bil sem prepričan, da boš zaradi najinega prijateljstva storil vse, kar bi bilo mogoče. Upal sem, da bo dobro uspeval, in bil miren. Ko sem videl spričevalo o izpitih, me je zelo prizadelo in sem si govoril: ‚Ali ta ravnatelj ni pomislil, da je deček moj nečak, ki sem ga prav njemu posebej zaupal? Zakaj so bili tako malomarni? Zakaj se drugi predstojniki v zavodu niso potrudili, da bi mu pomagali, da bi dosegel vsaj povprečnost? Zakaj so imeli tako malo obzira do mene?‘ Prevzet od teh misli sem nameraval dečka poslati v šolo k nekemu svojemu prijatelju duhovniku nedaleč od Braja. Bil sem prepričan, da bodo tam zanj storili vse, kar bi bilo mogoče. Tedaj pa sem se zavedel, kaj sem delal, in si dejal: ‚Vidiš, kako te navezanost na tvoje sorodnike sili k takim odločitvam! Ali nisi prav ti tisti, ki toliko pridigaš o nenavezanosti na sorodnike? Tudi če ni bil uspešen, ne moreš reči, da ravnatelj ni storil vsega, kar je mogel. Ne mislimo več na te načrte. Pustimo, da stvari tečejo, kakor jim je namenila Božja previdnost.‘ Želel sem, da bi v družbi ostal vsaj eden, ki bi nosil moje ime in bil z menoj povezan s krvno vezjo. Pa ne bo nič iz tega, ker to najbrž ne ugaja Gospodu. Pomiril sem svoje srce in dal, da so stvari mirno tekle naprej, kakor teče reka po svojem koritu!«

10.13. V NICI

Leta 1874 so svetnika zelo prosili, da bi zunaj Italije, in sicer v Nici v Franciji ustanovil nov zavod.

Don Boskovo ime so že dolgo vrsto let poznali in občudovali v tem mestu, zlasti še člani Konference sv. Vincencija Pavelskega, kateri sta pripadala tudi grof De Maistre in baron Ricci des Ferres. Ta dva sta o don Bosku govorila na konferenci že leta 1856. Leta 1860 je grof Karel Cays, predsednik višjega sveta Vincencijevih konferenc v Piemontu, v Turinu takole govoril:

»V mestu Turinu deluje deset konferenc in njihova dejavnost se vedno bolj širi. Tem so pridružene še tri druge, sestavljene iz mladih tako revnih družin, da jih skoraj vse obiskujejo člani našega združenja.

Te tri male konference se ravna po pravilniku in vodstvu pobožnega in dobrodelnega don Boska. Edina težava je predpis, da je treba pri vsakem srečanju kaj darovati. Kaj naj dajo revežem ti ubogi dečki? Pa kljub temu naredijo nabirko in vsak izmed teh fantov daruje tisto, kar si je pritrgal od ust. In tistega, česar ne morejo dati v naravi, darujejo v ljubezni in požrtvovalnosti.

Nič ni bolj pretresljivo kot videti, kako ti ubogi fantje s prizadevanjem in vne-mo, rekli bi materinsko zavzetostjo, skrbijo za reveže, ki so jim zaupani. Vsak trenutek in v vseh okoliščinah jih skušajo zavarovati s svojo dobrodelnostjo. Bedijo nad njihovo vzgojo in še bolj nad njihovimi duhovnimi potrebami. Učijo jih pisati, so njihovi prvi učitelji.«

V Nici so torej don Boskovo ime že dolgo občudovali, kakor je mogoče brati v zvezku, ki so ga izdali ob Zlatem jubileju Družbe sv. Vincencija Pavelskega v Nici. Leta 1874 so dolgo pričakovano željo konference kronali z ustanovitvijo oratorija ali patronata:

Na pokrajinskem romanju Naše ljube Gospe od Jezera 9. maja se je hčerka edinka enega naših sobratov posvetila Bogu v Družbi sester dobre pomoči. Ko se je tako čutil svobodnega, se je odločil, da se popolnoma posveti Božji materi Mariji z vzgojo in poukom zapuščenih dečkov, ki se klatijo po cestah. Neki mlad bogoslovec blizu duhovniškega posvečenja se je prav tako posvetil temu apostolatu. Bilo je 9. maja in na poti iz svetišča se je razvedelo, da je pater Papetard, nekdanji pehotni kapetan, ki se je čudežno rešil iz oblegane Constantine, postal predstojnik afriških misijonov v Nici in kupil zemljišče za svojo družbo s sedežem na Croix de Marbre. Šel je k njemu in ga prosil za kos zemljišča, ki ga je tudi takoj dobil. Tamkajšnjo konjušnico so takoj spremenili v kapelo, sobo pa v šolski razred. Dne 31. maja so s škofovim dovoljenjem opravili tam prvo sveto mašo in s tem je patronat začel svoje delo. Ko je baron Saint-Yon zvedel za to ustanovo, je poslal v dar 500 frankov.

Kmalu se je prepričal, kako zelo pomembna je ta ustanova, saj celo dečki iz dobrih družin niso znali katekizma, tisti, ki so imeli za svoje domovanje morsko obrežje, pa so bili popolnoma zapuščeni. Zato je k ustanovi priključil še večerno šolo.

Toda dobremu sobratu, ki si je nadel tako težko breme in ga je moral sam nositi, so kmalu pošle telesne moči in je obležal.

Tedaj se je predsednik Posebnega sveta na svoji poti skozi Turin ustavil pri don Bosku in ga prosil, da bi prišel v Nico in se zavzel za zapuščene dečke.

»Rade volje bom prišel,« je odvrnil sveti duhovnik.

»Toda za to delo je treba veliko osebja in veliko denarja,« je omenil predsednik, »in jaz vam ne morem dati ne enega človeka ne enega solda.«

Božjega moža to ni prav nič prestrašilo in po kratkem razmisleku je odgovoril: »V Božjih delih je treba premišljevati, ali so potrebna ali ne. Če niso potrebna, se ni treba ničesar lotevati. Če pa so potrebna, se jih je treba lotiti brez kakršnega koli strahu. Materialna sredstva so dodatek, ki ga je Bog obljubil, in on drži svoje obljube.«

»Kaj boste potem storili?« ga je vprašal.

»Poslal vam bom dva duhovnika.«

»In kaj bosta delala ta dva duhovnika?«

»Začela bosta delati, in ko bosta delala, bosta videla, kaj je treba storiti.«

»In kaj bo treba tema dvema duhovnikoma dati?«

»Sobo, ki ju bo varovala pred dežjem, in vsak dan malo mineštre.«

»Toliko denarja pa še imamo!« je vzkliknil predsednik. Domenjeno je bilo, da bo don Bosko prišel v Nico, da bo obiskal škofa in si ogledal položaj. Prišel je, obiskal naš mali patronat in nas spodbudil, da bi nadaljevali. Toda mi smo še pomišljali. Bali smo se, da bi nam, če bi poklicali tuje vzgojitelje za naše preproste otroke, mogli

očitati malo domoljubja. Ponovno smo se obrnili na predstojnika šolskih bratov, da bi se oni zavzeli za stvar. Odgovoril je, da naj se zanesejo nanj, naj napišejo prošnjo in počakajo na odgovor njihovega vrhovnega predstojnika. Toda odgovora ni bilo. Končno je naš glavni predsednik gospod M. Baudon odpravil naše pomisleke in nam pisal, da nas v naših krščanskih delih ljubezni ne smejo begati oziri na politiko, in nas spodbudil, da bi uresničili naš načrt.»

Don Bosko sam je v konferenci v Nici 12. marca 1877 podal še druge nadrobnosti o tej ustanovi.

»Pred nekaj leti je tukajšnji škof (Nica) prišel v Turin in je med drugim omenil trume dečkov, ki so izpostavljeni nevarnostim duše in telesa, ter izrazil gorečo željo, da bi jim pomagali. Malo pozneje sta dva gospoda v imenu sobratov sv. Vincencija Pavelskega prav tako potožila in izrazila svojo zaskrbljenost zaradi številnih otrok, ki se ob prazničnih dneh potikajo po ulicah, preklinjajo, se pretepajo in kradejo. Zaskrbljenost obeh gospodov se je še povečala, ko sta pomislila, da veliko teh fantov, ki se potikajo po ulicah in nagajajo predstavnikom javnega reda, končuje potem v ječah ...«

»Nato sta gospoda s privolitvijo krajevnega škofa napisala pismo in ga osebno prinesla v Turin, kjer sta si ogledala, kako deluje zavetišče za take otroke. Ogle dala sta si, pogovarjali smo se in ugotovili, da je za to potrebna hiša z delavnicami, kjer bi zbirali take zapuščene otroke, jih poučevali in usmerili v kako obrt. Toda kje naj bi dobili tako hišo? In če bi jo dobili, kako bi jo vzdrževali? Hišo je treba odpreti tukaj v Nici v korist otrok tega mesta, v Nici, ki je mesto dobrotelnosti, splošno znano katoliško mesto. Zato smo glede na materialna sredstva enoglasno odgovorili: ‚Sobratje konference sv. Vincencija Pavelskega bodo storili, kar bo v njihovi moči, Nica pa nam ne bo odrekla svoje dobrohotne pomoči. Gre za korist družbe, gre za rešenje duš, Bog je z nami, on nam bo pomagal.«

Don Bosko je šel v Nico v spremstvu Ronchaila, prefekta v zavodu v Alassiu, takoj po prazniku Brezmadežne, da bi osebno vodil pogajanje za odprtje te nove ustanove. Odločil se je, da bo naslednje leto poslal tja nekaj salezijancev.

Naslednja dva dneva svojega postanka se je srečal z Jožefom Canalejem iz Genove. Ta gospod je bil eden prvih fantov, ki so prihajali h katekizmu, ki ga je pri sv. Frančišku Asiškem razlagal svetnik. Veselje, ki ga je občutil, je bilo tolikšno, kakor priča don Ronchail, da se ni mogel ločiti od njega.

Iz Nice je don Bosko odgovoril don Alojziju Guanelli, ki je želel postati salezijanec. Prav tako je pisal tudi don Rui, ki mu je umrl brat.

Predragi don Alojzij!

Prostor za vas je že pripravljen. Lahko pridete, kadar koli hočete. Ko boste v Turinu, se bomo dogovorili o zavodu, ki vam bo najbolj ustrežal. To vam pišem v smislu vaših besed: Če ne grem k vam in vstopim v vašo družbo, bom šel kam drugam. Poskrbite, da ne boste zapustili kakih nerešenih poslov, ki bi zahtevali vašo navzočnost.

Zbogom, dragi don Alojzij, srečno pot in Bog naj nas vse blagoslovi. Imejte me v J. K. za najvdanejšega prijatelja. Duh. JANEZ BOSKO

Nica, 12. 12. 1874

P. S.: V četrtek bom v Turinu.

Pre dragi don Rua!

Sem v Nici, od koder se bom v soboto odpeljal v Ventimiglio, Pigno in potem v Alassio. V torek bom v Sampierdareni in v četrtek v Turinu, „si Dominus voluerit“. Bog nas je obiskal s smrtjo tvojega brata. Zelo mi je bilo hudo. Bil je pravi prijatelj naše hiše. Molil sem in bom še molil za pokoj njegove duše. Toda veselimo se, da ga bomo nekoč srečali v veliko boljšem položaju, kot je bil tukaj na zemlji.

Kar se tiče tiska župnika v Castelnuovu, je treba prenesti na teologa Rhoja iz Pecceta, ki mu je bilo sporočeno, da je cena 60 frankov. Če se mu popusti na 52 frankov, bo zelo vesel.

V tem trenutku odhajam iz Nice. Pozdravi vse v Gospodu. Vale.

Najvdanejši v J. K. Duhovnik JANEZ BOSKO

P. S.: Sporoči don Bertu, da sem prejel njegova pisma in da je vse v redu.

V spremstvu don Ronchaila je odpotoval iz Nice in se ustavil v Ventimigli, kjer ga je pričakoval sveti duhovnik don Hiacint Bianchi, apostolski misijonar, rojen v Villi Pasquali v škofiji Cremona, nekdanji pomočnik teologa Frassinettija pri Santa Sabini pri Genovi in sedaj ekonom župnije Pigna nad Ventimiglio. Ko je zvedel, da je don Bosko ustanovil Družbo hčera Marije Pomočnice, je začel misliti, da bi v svoji župniji odprl noviciat, ker je osemnajst deklet izrazilo željo, da bi postale redovnice. V ta namen je že imel na voljo tudi hišo.

»Kako daleč je Pigna?« ga je vprašal don Bosko.

»Kake pol ure.«

V klavnem koleslju je potovanje trajalo dve uri in pol. Ko so prispeli na cilj, je Bosko takoj ugotovil, da je hiša sicer na zelo lepem kraju, vendar je imela na čelni strani samo tri okna. Premajhna.

»Zadosti velika je,« je dejal don Bianchi.

»Prav, oglejmo si jo.« In se je napotil v pritličje.

Don Bianchi ga je ustavil in dejal: »Tukaj je polno trgovskih skladišč. Prostor za hčere je zgoraj.«

Povzpela sta se v prvo nadstropje. Don Bosko je menil, da je hiša njegova last, toda čudno se mu je zdelo, da bi pod stanovanjem hčera bila skladišča. Menil je, da je dal vse v najem, da bi imel kake dohodke, a ni nič rekel.

Hiša je imela štiri nadstropja. Ko sta prišla v prvo nadstropje, je don Bosko iztegnil roko, da bi pozvonil, in don Bianchi je rekel: »Ni tukaj. Ta del je namenjen za stanovanje lastnika hiše. Za hčere je pripravljeno četrto nadstropje.«

Don Bosko se je nasmehnil in dejal: »Ta hiša ni vaša last in bi radi spravili vanjo noviciat za hčere?«

»Glejte, vse se bo uredilo, kupili bomo ... naredili bomo ... stvar bo gotovo uspela.«

Ko sta prišla v četrto nadstropje, sta vstopila v eno od sob:

»Tu bi lahko bila govorilnica,« je rekel don Bianchi, in ko so stopili v sosednjo sobo: »Tu bi bila kapela« in v drugi majhni sobi: »Tu pa spalnica.«

»Kako? Tu je prostora komaj za štiri postelje in vi bi radi spravili noter osemnajst hčerk, za katere pravite, da jih imate. In kuhinja?«

»Bi jo postavili v vhodno sobo, kjer je govorilnica.«

»In obednica?«

»Prav tako v prvo sobo.«

»In delavnica?«

»V kapelici. Napravili bi zaveso pred oltarjem.«

»In učilnice, soba za odmor, shramba itn. itn.?«

»Dajte, da vse uredimo. Za vse bo zadosti prostora.«

»Celotna hiša bi imela torej tri sobe?«

»Za odmor lahko služi polje in poleg tega imamo še hiše nekaterih hčera.«

Don Ronchail je pokal od smeha. Tudi don Bosko se je smejal. Tistim dekletom je imel kratko konferenco, obiskal votlino, ki je bila podobna lurški votlini in jo je zgradil don Bianchi.

Ko so se vračali, se je šalil zaradi tolike preproščine in ponavljal: »Oh, don Bianchi, oh, don Hiacint!«

In don Hiacint je, držeč se poti Božje previdnosti, ustanovil Zavod hčera Marije Misijonarke, ki ima danes nekaj hiš v Italiji in tujini.

V Alassiu se je don Bosko za kratek čas ustavil in ponovno pisal don Rui:

Osmina praznika Brezmadežne

Predragi don Rua!

Odhajam iz Albenge in nadaljujem potovanje, vendar ne vem, ali bom v četrtek v Turinu. Verjetno do sobote popoldne ne bom mogel priti. Stvari se množijo, moli in spodbujaj druge k molitvi. Vse naslavljam v Sampierdarena, od koder ti bom pisal. Pošiljam ti nekaj stvari, ki jih dopolni in odpošlji. Povej don Bertu, da gredo njegove počitnice h koncu. Valete in Domino!

Imej me rad v Gospodu!

duhovnik J. B.

V Lanzu naši niso vedeli, kako bi ravnali na občinskih volitvah. Svetnik je iz Sampierdarena pisal don Lemoyneu, naj se ravna po nasvetu vikarja, pobožnega teologa Alberta.

ZAVETIŠČE SV. VINCENCIJA PAVELSKEGA

Sampierdarena, 19. 12. 1874

Predragi don Lemoyne!

To pismo potuje z menoj z vlakom iz Genove v Turin. Ne vem, ali bo prišlo pravočas-

no. Menim, da lahko glasujete v smislu gospoda vikarja. Drugi naj raje ne hodijo, ker bi bilo preveč hrušča; ker so doma od drugod, bi lahko ugovarjali njihovi udeležbi. Nič se ne boj za naš zavod. Smo dobro zastraženi, in če bi kdo prišel v napad, bi moral dobro premisliti. In k vsemu temu: Bog je z nami.

Ko bom prišel v Turin, bom videl, kaj je bilo z Bojem.

Ti poskušaj biti boljši in boš ozdravel. Lepe praznike želim tebi in vsem svojim sinovom. Upam, da te bom kmalu videl.

Zbogom, dragi moj don Lemoyne. Imej me rad v Gospodu in veruj vedno najvdanejšemu prijatelju duhovniku JANEZU BOSKU.

V Turin se je vrnil na božični večer in poslal najprisrčnejše želje grofici Ugucionijevi:

Turin, 24. 12. 1874

Draga moja mama!

Manjka mi časa za tisoč stvari, ne sme pa mi manjkati trenutek, ko naj pozdravim svojo dobro mamo in svojega dragega papana, ki sta mi oba izkazala toliko dobrega. Vsak dan molimo za vaju v splošnih in zasebnih molitvah in jutri, na božični dan, bomo storili še kaj več. Ena maša pri oltarju Marije Pomočnice, obhajilo naših fantov in posebne pobožnosti, to je naš dar.

Imeli bomo poseben namen, da izprosimo nebeške blagoslove na vse velike in majhne družine, in prosili bomo Boga, da vaju ohrani še dolga leta zdrava in srečna, nam vsem na koncu pa podeli stanovitnost do konca in se bomo potem končno vsi zbrali ob Jezusu in Mariji v nebesih.

Lahko vam sporočim, da naše hiše lepo uspevajo, vse so polne gojencev. Letos jih je več kot sedem tisoč. Sto dvajset jih je vstopilo v klerikat in upajmo, da bodo postali dobri evangelijski delavci v raznih škofijah.

Če boste videli doktorja Poggeschija, mu, prosim, sporočite, da njegov sin v zavodu v Valsaliceju lepo izpolnjuje svoje dolžnosti in daje upanje na lep uspeh.

Pisal bi vam še več, toda oči mi ne služijo najbolje, zato se skupaj z don Bertom priporočam dobroti vaših molitev, blagoslavljam vse in se poln hvaležnosti izrekam za svoje dobre mame ponižnega sina. Duhovnik JANEZ BOSKO

Turin, 24. 12. 1874

Kdo ve koliko pisem je pisal svojim dobrotnikom za božič, za novo leto, za veliko noč in za druge posebne priložnosti in koliko zahval je dobival kot odgovor na svojo ljubeznivost.

Profesor Tomaž Vallauri mu je pošiljal sto tisoč zahval za vrtnice, zavojček in molitve ob njegovem godu 21. decembra.

On se je vedno zatekal k vsem in vsi so mu neizmerno zaupali.

Tega leta mu je teolog Margotti priporočil za sprejem v oratorij brez mesečnine devetletnega dečka iz Testone, ki je izpolnjeval vse pogoje za sprejem v oratorij.

Rekel je: »Bomo videli, ali je res, kar pravijo Testončani, da sem jaz vsemogočen pri don Bosku.«

Odvetnik Succi mu je predlagal, da bi prenesel zavod Valsalice v njegovo vilo, ko bi se iztekla pogodba s šolskimi brati. V ta namen bi mu pred smrtjo izročil »rento kakih 25 ali 30 tisoč lir za pošiljanje duhovnikov v misijone«.

Mons. Simeoni, tajnik Kongregacije za propagando, se mu je zahvaljeval za sprejem nekega dečka, ki je »zaradi živahnosti svoje nravi in zaradi nesposobnosti, da bi prenašal disciplino v družini, potreboval tako versko kot civilno vzgojo, kot so jo sposobne dati salezijanske hiše«.

Spoštovana škofijska pisarna v Turinu je nabrala zbirko svetnikovih spisov in številnih podobic z njegovimi napisi in včasih tudi z imeni, katerim osebam so bili namenjeni.

Nekaj napisov je pod slikami, drugi so na hrbtni strani podobic:

Bog naj blagoslovi vas in vsa vaša dobra dela. Marija naj varuje in brani vse vaše otroke pred vsako nesrečo na duši in telesu in vas vse vodi po poti, ki pelje v nebesa.

Pod mnoge Marijine podobice je napisal:

Naj ti bo mati, učiteljica in vodnica v nebesa.

Marija naj vam v Jezusovem imenu prinese srečno novo leto.

Vsak dan naj bo za nas en korak proti nebesom.

Pogosto je podobice z napisi spremljalo majhno darilce, sadje, prvi sadovi tudi iz oddaljenih krajev. Na nekaterih, ki jih je poslal gospe Favi Bertolotti, beremo:

Duhovnik Janez Bosko pošilja vam in gospodični nekaj grozdov.

Duhovnik Janez Bosko priporoča posebno lepo in rezervirano mesto.

To je zelo trda hruška, vendar jo bomo omehčali v svetem božjem strahu. Smešna zadeva, vendar jo sprejmite za vašo gospodično.

Poln hvaležnosti za veliko posebnih uslug je profesorju Vincenciju Lanfranchiju za god pisal naslednje vrstice:

Slavnemu doktorju Vincenciju Lanfranchiju – v njegove roke.

Naj živi sv. Vincencij, katerega ime nosite.

Če bi mi bil veter ugoden – bi naredil sto in tisoč rim. – Toda kaj? Mošnjiček je preklunjan. – Od sto tisoč je ostalo samo še tisoč.

Tisočkrat živio! Tisoč srečnih let. Amen. – Duhovnik JANEZ BOSKO

10.14. ŠE DRUGI SPOMINI

Ostalo nam je še, da poročamo o nekaterih podrobnostih, ki jih je svetnik storil na področju dobrega tiska za mladino in ljudstvo.

Ena njegovih največjih želj je bila, kot smo že povedali, da bi začel izdajati latinske krščanske pisatelje za uporabo v klasičnih šolah.

Že več let se je navduševal za to, prepričan o visoki vrednosti teh pisateljev.

V enem izmed svojih spisov je profesor Vallauri grajal krščanske pisatelje, češ da jim je več za predstavljanje krščanskih resnic kot za lepoto jezika in vzvišenost sloga. Ta spis je prišel v roke don Bosku, ki je sklenil, da se bo o tem s profesorjem pogovoril. Ni bilo treba dolgo čakati na priložnost, kajti profesor Vallauri je zaradi natisa svojih knjig pogosto prihajal v oratorij. Rekel mu je:

»Zelo me veseli, da se lahko seznanim z literatom, ki je znan po vsej Evropi in ki tako zelo dviga ugled Cerkve s svojimi spisi.«

Profesor je takoj dvignil glavo, mu segel v besedo in dejal:

»Me hočete mogoče zboosti?«

»Prav,« je odvrnil don Bosko, potem ko se je malo zamislil, »rečem vam samo nekaj. Vi trdite, da krščanski latinski pisatelji niso pisali elegantno. Toda sv. Hieronima primerjajo s Titom Livijem, Laktancija s Tacitom, Justina ...«

Vallauri je povesil glavo, malo pomislil in vzkliknil:

»Don Bosko ima prav. Povejte mi, kaj naj popravim, in bom to storil. Glejte, to je prvič, da svojo sodbo podredim sodbi koga drugega. To so odkritosrčni duhovniki in odkritosrčni duhovniki mi ugajajo.«

Leta 1874 je don Bosko iz Rima pisal don Tamiettiju, katehetu v zavodu v Borgu San Martino, kateremu je zaupal pripravo prvega zvezka nove zbirke:

Predragi don Tamietti!

Prejel sem tvoje pismo. Zelo me je razveselilo. To pomeni, da ne pozabljaš na svojega najvdanejšega prijatelja.

Kako daleč je spis o sv. Hieronimu. Je De scriptoribus Ecclesiae (o cerkvenih pisateljih) že v tisku?

Pozdravi posebno svoje učence in jim povej, da sem prosil svetega očeta za poseben blagoslov zanje in da jih prosim za eno sveto obhajilo po mojem namenu.

*Rad me imej v Gospodu in verjemi najvdanejšemu v J. K. Duh. Janez Bosko
Rim, 25. 1874*

Meseca marca mu je ponovno pisal:

Predragi don Tamietti!

Divus Hieronimus: De Ecclesiae scriptoribus in usum tironum, additis adnotationibus (božanski Hieronim: O pisateljih Cerkve za uporabo učencev z opombami). Glej, da boš tukaj postavil svoje častito ime in naslove. Doktor Lafranchi mi je sporočil, da ima že pripravljen kratek predgovor.

To je moje mnenje, ti pa premisli in se pogovori z imenovanim profesorjem Lafranchijem. Obema dajem popolno svobodo in vsa pooblastila.

Menim, da lahko dodamo še življenjepise sv. Pavla Puščavnika, sv. Hilariona in Malca, vendar ‚deletis delendis‘ (z odstranitvijo vsega, kar je treba odstraniti). Želel bi, da mi, preden bodo ti življenjepisi šli v tisk, spis pokažete.

Menim, da lahko prideš v Turin v velikem tednu, ko se bova o vsem pomenila in vide-la, kaj je treba storiti.

Lepo pozdravi svoje drage učence in jim povej, da jih vse priporočam Gospodu; in če me imajo radi, naj darujejo eno sveto obhajilo po mojem namenu.

Bog naj nas vse blagoslovi in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

Rim, 3. 3. 1874

Duhovnik JANEZ BOSKO

Obenem je s tem ljubkim lističem naročil, da naj drugega za drugim, začenši z ravnateljem, pozdravi vse sobrate v Borgu San Martino.

Naročila

Prosim te, da nadvse spoštljivo pozdraviš gospoda ravnatelja, don Bodrata, don Chicca in njegove zajce, Giulitta, ki naj postane zares dober; Ghioneja, ki naj poskuša biti vesel; Franchina, da se bo zares zavzel; Farino, da je čas za ...; Karla Farino, ki naj visoko dvigne matematiko; Falca, ki naj pripravi par golobov; Rocco, ki naj se ne boji; Boja, da ne bo dodajal nemškega prevoda. Drugim pa, se pravi Lussu, Montigliu, Naiju, Orlandiju, Scaglioli, Berardu, Briattti, Molinariju, Peracchiu itn. itn. želim, da bi postali vsi sveti, začenši pri tvoji velečastiti osebi. Ne bo dolgo, pa se bom vrnil.

Svetniku se ni zdelo prav in še manj koristno, da bi dijaki in študentje v gimnaziji in liceju prevajali samo poganske pisatelje, ki prinašajo na vsaki strani neozdravljiva praznoverja in mitološke dogodke. Zato je hotel, da bi se jim dali v roke tudi krščanski pisatelji, med katerimi je veliko takih, ki se sicer ne skušajo uveljavljati z vzvišenim slogom in lepim jezikom, pa so kljub temu vredni, da jih postavimo ob bok najboljšim poganskim pisateljem. Le tako bi mladino bolje vzgajali v znanju in veri. Tako je menil v prelepem latinskem pismu, ki ga je izdala salezijanska knjigar-
na, ko je napovedovala izdajo krščanskih latinskih pisateljev.²⁶⁰

Žal je bilo v novi zbirki izdanih le malo zvezkov. Leta 1881 so bili komaj štirje. Toda v vseh naših šolah so jih koristno uvedli in dali profesorjem priložnost, da so od časa do časa lahko rekli gojencem kako dobro besedo.

Iz Rima je pisal tudi ravnatelju v Borgu San Martino in ga spodbujal, da bi napisal življenje našega Gospoda Jezusa Kristusa, kakor je bilo dogovorjeno:

Predragi don Bonetti!

Če še nisi nič ukrenil glede življenjepisa našega Gospoda Jezusa Kristusa, kakor sva se domenila, bi te prosil, da bi se lotil dela. Za zdaj nimam koga drugega, ki bi mu lahko zaupati kaj tako pomembnega, ker so že vsi preobloženi z delom.

Mogoče ti bom proti koncu prihodnjega tedna pisal kaj več. Medtem pa molimo, da nam hudič ne bo pomendral vrtnic.

Povej članom družbe presvetega Zakramenta, da se jim priporočam za eno sveto obhajilo.

²⁶⁰ Glej Dodatek, št. IX.

*Bog naj nas vse blagoslovi. Moli za svojega vedno v Jezusu Kristusu najvdanejšega prijatelja. Duhovnik JANEZ BOSKO
Rim, 25. 1874*

Toda veliko nujnih opravkov je don Bonettiju preprečilo, da bi napisal tako zaželeno knjigo.

Širjenje dobrega tiska med mladino in ljudstvom je bila stalna skrb našega svetnika in eden izmed ciljev naše družbe.

Neki nekdanji gojenec oratorija sv. Alojzija, Frančišek Amedei je takole pisal:

Leta 1874 (če se ne motim) sem bil v službi gospodične Karoline Palliotti (sedaj gospa Tofanetti), ki je velikokrat imela srečo, da jo je obiskal sveti mož. Da, včasih ga je s svetim nasiljem prisilila, da je sprejel povabilo, da jo je počastil s svojo navzočnostjo pri mizi. Kot hišnik in strežnik pri mizi sem slišal njegovo govorjenje in sem bil zelo vesel, ko je gospodična zasukala pogovor na mojo osebo in povedala, da sem velik ljubitelj knjig (oh, da bi le bilo res) in da v prostem času veliko berem in pišem. Ko je dobri oče to slišal, me je vprašal o šolah, ki sem jih že naredil, in o knjigah, ki jih prebiram. Prav tiste dni sem bral neko Macchiavellijevo. Ko je videl naslov, je menil, da to ni knjiga zame, in je bil pripravljen, da mi v zameno da nekaj drugega, saj sem bil star komaj 17 let.

Rade volje sem privolil v zamenjavo. Ko je vzel mojo knjigo, je ljubeznivo rekel, da so Machiavellijeve knjige enake hudobiji, in je navedel še danes znani rek, da če kdo naredi kaj dvoličnega in zahrbtnega, je to machiavelizem.

Kljub svojim številnim in nujnim opravkom je držal besedo in se spominjal mene ubogega hišnika. Spet je prišel na obisk in mi prinesel obljubljeno knjigo - Preskrbljenega mladeniča. Ko mi jo je izročal, me je vprašal, ali imam kako nagnjenje za duhovniški poklic. Odkritosrčno sem mu rekel, da sem bolj bojno razpoložen in bi rad postal vojak. Blagoslovil me je, mi želel, da bi bil dober krščanski vojak in dober družinski oče. Njegovo voščilo se je uresničilo: bil sem pet let vojak pri konjenici in sedaj sem družinski oče. Knjigo, ki sem jo takrat dobil v dar, hranim kot enega mojih najdragocenejših spominov.

Tega leta je tudi izšla šesta izdaja aritmetike in metričnega sistema, ki jo je napisal don Bosko in pregledal don Rua. Don Bosko je pisal don Durandu:

Predragi don Durando!

Če je moja velika aritmetika že natisnjena, poglej, ali jo je mogoče uporabiti v naših osnovnih šolah, in pošlji v vsako hišo po en izvod.

Zatem jo pošlji raznim časopisom, zlasti Frusti (bič) in Osservatore Romanu.

Ti ali vitez Lafranchi pripravita članek za Unità Cattolica, v katerem poudarita zlasti poljudnost knjige.

*Bog naj podeli tri S. Moli za svojega najvdanejšega v J. K. Duhovnik JANEZ BOSKO
Vignale, 16. 10. 1874*

Dne 24. oktobra 1874 je Unità Cattolica naznanila novo izdajo z ljubeznivim oznanilom:

Je don Bosko tudi matematik? To vprašanje se nam je samo po sebi postavilo, ko smo dobili v roke imenovano knjigo. Morali smo se prepričati, da je, potem ko smo natančneje pregledali to knjižico in smo ugotovili, kako preprosto, jasno in poljudno je napisana. Zdi se, da je kot nalašč primerna za osnovne šole, za katere je odlični pisatelj sestavil tudi osnove geometrije, kakor to zahtevajo državni programi.

In sedaj še naslovi zvezkov Katoliškega branja iz leta 1874:

JANUAR – Maksimin ali srečanje nekega fanta s protestantskim ministrom na Campidogliu; izpod peresa duhovnika JANEZA BOSKA.

FEBRUAR – Sveti Jožef, varuh katoliške Cerkve; izpod peresa JOŽEFA Frassinettija, nekdanjega priorja pri Santa Sabini v Genovi.

MAREC – Povzetek življenja sv. Tomaža Akvinskega ob 600-letnici njegove smrti.

APRIL – Življenje sv. Ambroža, škofa v Milanu in učitelja svete Cerkve.

MAJ – Viljem brez srca ali jetnik v Poissyju. Prevod iz francoščine.

JUNIJ – Rep strašne pošasti.

JULIJ - DECEMBER – Evangelist iz Wittemberga ali protestantska reformacija v Nemčiji; izpod peresa duhovnika Janeza Krstnika LEMOYNA, ravnatelja zavoda v Lanzu.

Dne 30. januarja 1874 je Osservatore Romano prinesel pohvalo don Boskovih spisov in ga imenoval »čudež krščanske ljubezni in skromnosti«. Na koncu se je zadržal pri prvem zvezku knjige Maksimin ali srečanje nekega fanta s protestantskim ministrom na Campidogliu:

„Pisatelj te knjižice je neutrudni delavec v Gospodovem vinogradu, duhovnik Janez Bosko. Zavrača vse zmote, ki jih sovražniki naše svete vere širijo, da bi preproste in nevedne ljudi zavedli na stranpot, zlasti v tem, kar se tiče velespoštovanega Apostolskega sedeža. Vse to dela v preprostem, jasnem, prepričljivem jeziku, ki je dostopen vsakemu človeku. Zelo jo priporočamo našim bralcem. Ta med ljudstvom razširjena knjižica ne more obroditi drugega kot obilne sadove vere in morale.«

Tudi Unità Cattolica je 12. februarja pohvalila Katoliško branje.

»Katoliško branje je vstopilo v 22. leto svojega obstoja in zdi se, da postaja vedno bolj priljubljeno in razširjeno branje med ljudstvom. Zadnji zvezek preteklega leta, Rep strašne pošasti so v kratkem času razpečali v 15 tisoč izvodih in v nekaj mesecih je bilo treba natisniti tretjo izdajo za isto ceno 30 centov. Prvi zvezek leta 1874, Maksimin ali srečanje nekega fanta s protestantskim ministrom na Campidogliu izpod peresa duhovnika Janeza Boska, je vzbudil veliko pozornost zlasti na tistih mestih, kjer skušajo protestanti zavesti prebivalce v zmoto. Meseca februarja je izšel zvezek z naslovom Sveti Jožef duhovnika Frassinettija (izvod 30 centov in 24 lir za 100 izvodov). Že samo pisateljevo ime priporoča knjižico v nakup. Za obletnico smrti sv.

Tomaža Akvinskega in za praznike, ki jih bodo slavili v čast sv. Ambrožu, sta v tisku knjižici duhovnika Bonettija o sv. Tomažu in Pavlinova kronika izpod peresa teologa Chiusa, nadškofijskega tajnika v Turinu. Za tema dvema zvezkoma bodo izdali življenjepis Martina Lutra, ki ga je napisal duhovnik Lemoyne, pisatelj življenjepisa Krištofa Kolumba.

Tudi Evangelist iz Wittemberga ali življenjepis Martina Lutra izpod peresa don Lamoyna s 696 stranmi je naredil veliko dobrega.

Življenje svetega Ambroža je napisal duhovnik teolog Tomaž Chiuso, nadškofijski tajnik in član subalpinske cerkvene akademije.

Ko so začeli obnavljati starodavno baziliko sv. Ambroža v Milanu, so v globini enega metra pod ravnijo glavnega oltarja odkrili žaro iz porfirja, pokrito s ploščo iz istega marmorja. V njej so avgusta 1871 našli tri dobro ohranjena okostja. Sveti sedež si je pridržal pravico, da se izreče o pristnosti teh relikvij. Po natančni raziskavi je Pij IX. v okrožnici 7. decembra 1873 potrdil sodbo Svete kongregacije za obrede: ostanki treh teles pripadajo svetnikom Ambrožu, Gervaziju in Protaziju.

Za sklep vsega, kar smo povedali, naj nam bo dogodek, ki nam jasno kaže, kako so ne samo don Bosko, temveč vsi jasno videli pred seboj čudovito prihodnost salezijanske družbe.

Ko so 1874 obhajali petnajsto stoletnico škofovskega posvečenja sv. Ambroža, se je tudi mons. Gastaldi odpravil v Milan, da bi s svojo navzočnostjo povzdignil slovesnost. Ko so sedeli pri mizi, ga je eden izmed navzočih škofov vprašal:

»Vi, ki imate v svoji hiši don Boska in salezijance, kaj pravite o njem in o njih? Vem, da vam škofijo postavlja na glavo. Povejte nam jasno, kdo je ta don Bosko in kaj dela njegova družba?«

»Salezijanci storijo veliko dobrega, vendar bi lahko storili še več, če bi bili bolj pokorni svojemu nadškofu. Nedvomno bo don Bosko s svojo družbo čez nekaj časa spravil ves svet v začudenje. Čeprav je družba šele v skromnih začetkih, bo dosegla velike razsežnosti. Medtem ko bodo druge redovne družbe, preganjane od hudobnih ljudi in hudiča, propadle, se bo ta razširila po vsem svetu; iskali jo bodo mogočneži in razširila bo svoje veje od enega tečaja do drugega. Nobena človeška sila je ne bo zadržala v njenem razvoju in rasti.«

»Monsinjur, ali zares vse to verjamete?«

»Da, prepričan sem, da so salezijanci poklicani, da nadomestijo tiste redovne družbe, katerih čas je potekel, in da bodo prevzeli njihovo dediščino.«

Kljub vsem tem izjavam je monsinjur še naprej nasprotoval don Bosku. Ko ga je ta nekega dne vprašal, zakaj počne vse to, mu je odgovoril:

»Tudi Cerkev je zato, da se je utrdila in lahko pognala globoke korenine, potrebovala tristo let preganjanja.«

»Oh, monsinjur,« je don Bosko smehljal se odgovoril, »zdi se mi, da se ne uvrščate v kaj spodobno družčino.«

Po Božji dobroti so tudi te in tolikšne težave dale don Boskovi ustanovi pri-ložnost, da se je krepko razvila. In mi sklepamo s svetnikovimi besedami:

»Če hočemo, da bo naša družba z Božjim blagoslovom napredovala, je nujno potrebno, da zvesto izpolnjujemo vsak člen naših konstitucij.«

DODATEK

I.

SPOMENICA ZA PAPEŠKO AVDIENCO 28. JUNIJA 1871

N. B.: Besede v kurzivni pisavi so bile dodane po avdienci.

AVDIENCA PRI SV. OČETU 28. 9.1871

Album gojencev in članov salezijanskega zavoda v Lanzu – Borgu San Martino – Alassiu – Turinu - sv. Alojzija – Angela varuha, sv. Jožefa. Grofica Appiani, predsednica Društva revnih cerkva. Združenje dobrotelov, katekizmov itn. Redovnice magdalenke, Zavetišče, S. Anna, Jezusove družice. Mati in hči Vicino. Collegno Alberto itn. Grofica Callori itn. Naša družba je zaželen v Italiji, Švici, Indiji, Alžiru, Egiptu, Kaliforniji. Cerkev sv. Janeza Evangelista: dobro. Hiša v Varazzeju: privolitev. Isto v Tre-cateju: privolitev. Sedem mesecev starosti za Vota. Popolni odpustek za dobrotnike in fante iz prejšnjega leta dvakrat na mesec. Odpustnice za sedem let. Za teologa Moli-narija. Primeri penitenciarije, blagoslavljanje svetinjc, križev itn.: za pet let. Odbor za branje prepovedanih knjig. Maša, če je mogoče, obhajilo: dovoljeno.

II. in III.

DVOJE PRIPOROČIL MONS. FRATEJACCIJA ZA DOKONČNO POTRDIŠTEV DRUŽBE

(Latinsko besedilo na str. 1355–1358)

IV.

SPOMENICA DON BERTAZZIJA

V večjo slavo svetega Božjega veličanstva!

Turin, 9. aprila 1874 – Zavod

SPOMENICA, ki bi jo lahko vzeli za vodilo pri ustanavljanju družbe v Ameriki – v Zdru-ženih državah

Velečastiti predstojnik!

Dovoljujem si, da vam pisno obrazložim, kar sem vam imel čast ustno sporočiti o svoji nalogi in o sredstvih, s katerimi bi vam lahko priskočil na pomoč.

To delam v želji, da bi prehitel vaše želje in bi vam v eni podobi prikazal celotno delo. Odkrito vam bom povedal, česa ni mogoče pričakovati, da trud ne bo zaman. To se

mi zdi še toliko bolj nujno potrebno, ker je ta novi svet tako zelo različen od starega, da bi tisti, ki bi hotel v njem tako delovati kot v starem, gotovo bil obsojen na popoln neuspeh in jaz gotovo ne bi bil kos svoji nalogi, zaupanju škofa in bi spravil v nevarnost uspeh vaših naporov. Zato je moja dolžnost, da vse točno opišem.

Narava mojega pooblastila. – 10. junija ob 10. uri zvečer leta 1873 sem prišel v Savannah, od koder naj bi opolnoči odpotoval v New York, da bi obiskal mons. Grossa, sedanjega škofa v Savannahu. Ko je videl, da sem namenjen v Rim, mi je naročil, da naj tam poiščem ljudi, ki bi mu pomagali ustanoviti semenišče za škofijo Savannah: »Dajem vam 700 akrov (aker je 70 m), iz njihovega dohodka boste lahko poravnali izdatke, in jaz na to ne bom več mislil (kar se tiče uprave).«

Omenil sem mu nekaj opomb o lastnosti teh gospodov. On pa mi je dejal: »Ne zahtevam izrednih ljudi.« – To je moje pooblastilo in naloga, nič več in nič manj. Če se ne bi mudilo, bi vse to napisal in bi sedaj imel lažje delo. Toda kočija je čakala in jaz sem moral na pot.

To naročilo pomeni malo za tistega, ki ga površno prebere, veliko pa tistemu, ki bo prebral, kar bom sedaj napisal.

Štiri leta prej, ko je bil še škof mons. Verot, so meščani Savannaha želeli, da bi ustanovil zavod za premožnejše, in dali bi na voljo 80 tisoč dolarjev za prve izdatke.

To nikakor ni bil moj namen, vendar je bil lep načrt, ki je zrasel iz potreb. Zavzel sem se zanj, razmišljal o njem, se posvetoval z jezuiti v Baltimoru. Ti so bili pripravljeni priti, toda notranje težave ustanove so mi preprečile, da bi o tem govoril s škofom. Stvar smo odložili, zlasti še, ker bi prej ali slej naredili to drugi in verjetno bolje kot jaz.

Savannah je mesto in pristanišče v Georgiji in ima 45.000 prebivalcev. Ljudje so zelo prijazni in v mestu cvete trgovina, ki prihaja iz Alabame, Floride, Georgije in deloma iz Caroline. Toda mesto nima nobenega zavoda, ne laičnega ne protestantskega ne katoliškega, čeprav so v njem velike šole, liceji, univerza, in to v razdalji 800 milj proti severu in 1.000 milj proti jugu.

Katoliški Savannah ima veliko svobodnih šol in sirotišnico, ki jo vodijo redovnice. Lahko razumemo, da če bi vse to bilo v rokah duhovnikov, bi prinašalo veliko obilnejše sadove in bi bolj ustrezalo željam škofov in meščanov, ki velikodušno podpirajo vse te ustanove.

V mestu je samo šest duhovnikov in devet za vso obširno škofijo. Premalo jih je in ti, ki so, nimajo na voljo ne doma za duhovne vaje ne središča svojega duhovnega in izobraževalnega življenja.

Vse, kar sem nosil v duši, ne da bi lahko upal na uresničitev, se je spremenilo, ko mi je mons. Gross dal naročilo za semenišče, rekoč: »Jaz imam zadosti drugih skrbi in ne morem skrbeti še za duhovniški naraščaj.« Ni imel časa niti mu ni bilo do tega, da bi mu povedal, kaj jaz mislim o semenišču. Poleg tega pa sem sam hotel stopiti v kak red. Kdo sedaj ne vidi:

1. Da je semenišče lahko obenem zavod (konvikt) in semenišče vsaj do teološkega študija; tako bi lahko zmanjšali stroške za zavod in semenišče, ker bi hiša, uprava, vodstvo, učno osebje in služabniki lahko služili tako zavodu kot semenišču.

2. *Da fantje semeniščniki, ki ne bi bili primerni za duhovniški poklic, lahko ostanejo v zavodu, ne da bi jih bilo treba odsloviti. Prejeli bi svetno vzgojo, konviktovc pa bi lahko postali eno in drugo.*

3. *Tudi otroški vrtec bi lahko bil v isti stavbi, pod isto upravo in istim vodstvom ter bi poučevali in nadzirali lahko kleriki hiše, le vhod bi moral biti ločen.*

4. *Svobodne šole bi se vključile v to hišo in učitelji bi dobivali redno plačo, prav tako tudi redovnice.*

5. *Semenišče bi lahko postalo dom duhovnih vaj za duhovnike ter duhovno in izobraževalno središče klera.*

6. *Duhovniki semenišča bi lahko pomagali škofu pri pridiganju in spovedovanju.*

In to vse še ni niti najpomembnejše.

Škof meni, da 700 akrov obdelovalne zemlje ali dane v najem zadostuje za vzdrževanje semenišča. To bi zadostovalo za plačo upravitelja. Bilo bi donosno, če bi zemljo obdelovali, kakor je treba, toda to zahteva izdatke in veliko časa, ki ga mi nimamo. Najbolje bi bilo vse prodati in tako dobiti sredstva, da bi lahko živeli dve ali tri leta.

Če pa naredim zavod in ga priključim semenišču, zadostim željam meščanov, si pridobim njihovo naklonjenost in s tem njihove denarnice. In zavod, ki bi ga zgradili kot konvikt, bi služil tudi za semenišče in z obilno mesečnino konviktovc bi vzdrževali osebe tako konvikta kakor semenišča.

Poskrbeti bi bilo treba samo še za vzdrževanje klerikov, za kar bi poskrbel z 12 prostimi mesti. Dober konvikt lahko vedno daje 12 prostih mest, poleg tega pa pomoč pri vzgoji sirot prinaša zadosti sredstev za vzdrževanje 12 klerikov.

To, na čemer gradim načrt, je dobrodelnost meščanov, ki ne obremenjuje škofa in škofije, ki bi nam pa v potrebi tudi priskočila na pomoč.

Če sta obe ustanovi združeni, sta tudi finančno močnejši: ena pomaga drugi. Zavod in zavetišče pridobita tudi zaradi semenišča in vse deluje na naklonjenosti meščanov, ki potem opravi svoje.

Če tako hišo vodi kaka redovna skupnost, potem stvari tečejo še bolje, misli na vse, povezuje vse ter škofu in škofiji daje neprecenljivo pomoč.

To je bila moja zamisel, zamisel, ki je nisem nikomur povedal, kajti čeprav je izvedljiva, bi izvedba padla name, za kaj takega pa jaz nisem.

Blagoslovljena moja drznost, da sem vse to sporočil vam. Sicer pa to ni bila drznost. Ko sem vas srečal v Rimu, ste me prevzeli s svojo dobroto. Takoj sem se začutil vašega. Toda jaz sem bil namenjen k jezuitom s priporočilnim pismom za njihovega generala. Ko pa sem pismo z denarnico izgubil (Božja previdnost), si nisem upal stopiti k tajniku. Prišel sem k vam s prošnjo, da bi mi pomagali dobiti potni list, in če se spominjate, vam nisem govoril o drugem.

Ko je bilo moje prizadevanje, da bi prišel spet do svoje denarnice, zaman, sem vam pisal in vam mimogrede omenil pismo za generala in vse, kar smo načrtovali za Savannah. Gospod je hotel, da je to vzbudilo vašo zavzetost in ste me povabili na razgovor, ki se je končal s tem, da sem postal vaš občudovalec in vaš sin.

Če se ni, kakor upam, v teh 10 mesecih, ko sem odsoten in nisem pisal nikomur, kaj

spremenilo, bo škof ves iz sebe, ko bo prebral moje pismo.

Iz pisma, ki ga bom prejel, bomo videli, ali se niso zgodile kake spremembe. Če bo tako, bom vesel: ker sem postal vaš sin, da se kot tak vračam v svoj misijon k škofu, ki ga imam zelo rad, da bom lahko tam storil veliko več, kot bi si kdaj lahko želel: redovnik, misijonar.

Misijonar v lastni deželi, ustanovitelj semenišča, zavoda, obrtnih šol in – kakor bom še povedal – ustanovitelj posebnega misijona. Manjka mi še samo resnično spreobrnjenje in potem bom srečen.

Bo to ustanova v Savannahu? Gotovo se spominjate, kar je dejal mons. Simeoni v vaši navzočnosti, da jaz, ki nisem nikomur nič prisegel, lahko svobodno grem v tisti misijon, za katerega bi se dogovoril s škofom.

Jaz ne odstopam od svojih poti. Dajte mi tovariša in v enem mesecu bom dobil zavod in vi boste poslali sodelavce.

Upam, da bomo šli v Savannah, in ker nimam časa, da bi ga izgubljal, mi dovolite, da vam razložim svojo zamisel o vsem tem. Da bo vse jasno, bom vse nanizal v nekaj točkah: Koliko jih bo šlo z menoj ob prvem odhodu? Kdo bi moral priti? Kdaj in kako naj odpotujem? Kaj naj vzamem s seboj? S kom naj se tukaj dogovarjam? Način potovanja in postanki na poti? Prvo srečanje s škofom in vsebina razgovorov? Kaj je treba storiti takoj in kaj je treba pripraviti, ne da bi se obvezali.

Obeti dogovora. Načrt celotnega dela. Odnosi s škofom. Uprava, vodstvo, pouk. Hiša, družba, semenišče, zavod, sirotišnica. Katere obrti je treba uvesti.

1. Koliko jih bo šlo z menoj? – Ne več ne manj kot dva. Zakaj? Ne manj kot dva zato, ker mora eden priti tja samo zato, da si bo stvar ogledal, vse opazoval, se dogovarjal s škofom in potem takoj odpotoval ter tako postal naš poročevalec, ki bo znal sporočiti, kaj rabimo, zlasti v tem, kar se tiče osebja, kajti en sam človek lahko tam vse pokvari, čeprav obeta najboljši uspeh. Prepričajte se, velečastiti, da kak sv. Frančišek Ksaverij ne bi bil za to najbolj pripraven mož. Zdelo se vam bo, da pretiravam, pa vendar bi mu jaz poljubil nogo, če bi hotel iti s svojim apostolatom kam med Indijance. Jaz potrebujem človeka, kot je sv. Frančišek Saleški ali kardinal Chevreuse.

Kdo, ki ne bi spoznal naših potreb na kraju samem, mi bo namesto kruha pošiljal kamenje, in ko so tam, se jih ne da poslati nazaj, razen po narejeni škodi. Oblikovana družba jih lahko preštudira in oblikuje, preden jih izpostavi. Mi si tega ne moremo privoščiti in majhne napake v jeziku, vedenju itn. bodo opravičili, toda gorje, če bi se smilili sami sebi. Vrata njegove hiše, ki bi bila zaprta kot kaka samostanska vrata, bi pri škofu v Savannahu izgubila več naklonjenosti, kot bi si je lahko pridobila. Mons. Persico je zato ostal samo eno leto in pol. Preveč domače občevanje s preprostimi ljudstvom bi od sedanjega škofa odvrnilo aristokracijo.

Če naj torej eden ostane pri meni, potem morata priti z menoj dva. Eden, da se bo vrnil in peljal s seboj nekaj Američanov, drugi pa, da ostane tam, da se nauči angleščine, latinščine in glasbe, medtem ko bom jaz skušal zbrati denar in bom vodil ustanavljanje tako v moralnem kakor materialnem pomenu.

Zato me morata spremljati tja vsaj dva.

In zakaj ne več kot dva? 1. Ker moramo stanovati v škofovi hiši, smo trije tam preveč. Jaz bom šel k sv. Patriciju, ki je tudi v mestu. 2. Ne vem, kakšno delo bi jima odmeril, kajti za začetek bo že veliko, če bomo dobili en razred, kjer bo kakih dvanajst učencev. To je pa zadeva, ki bi jo rad začel že tretji dan po našem prihodu. Bodisi da ne bi izgubljali časa bodisi da bi pokazali dejavnosti bodisi da bi razložili, zakaj je bil potreben tretji, ki ne vstopa v pogajanje, bodisi da si kar lasti – da se pokaže, da lahko damo učitelje – ali da s tem, ko bi vsak dan šli na sprehod, vzbudimo pozornost meščanov in si pridobimo njihovo naklonjenost.

Ko bo pater, ki se bo vrnil v Turin, izbral in poslal tiste, ki jih namerava poslati skupaj z mizarji, zidarji, materialom itn., bo vse nared. Zato morata priti z menoj dva. Ne več in ne manj.

2. Kdo bosta ta dva? – Iz njune naloge lahko povzamemo, kdo morata biti.

Eden mora vse vedeti, videti in se o vsem pogovoriti s škofom. Ko si bo pridobil njegovo zaupanje, mora postati vaš in naš posrednik v Turinu. Še več: podpora škofu in naš zaščitnik. Jasno je, da je tega sposoben samo predstojnik. Ponavljam: če je to mogoče, naj se to naredi. V nasprotnem primeru ne vem, kako bi ga moglo nadomestiti troje ljudi. To so don Rua, don Cagliario in don Savio; prosim vas, da ne bi mislili na koga drugega. Vem, kako zelo jih potrebuje vaša hiša, toda vaša hiša je že urejena, to pa je treba šele ustvariti, in navsezadnje gre samo za pet mesecev.

S tem, ko sem rekel, da naj, potem ko se bodo vrnil, uredijo vse potrebno, hočem povedati, da če ne bi bili dovolj vplivni v hiši, bi se morali podrediti komu, ki se na stvar ne bi razumel, in bi vse uničili.

Položaj, ki ga ima don Rua, njegova pretehtana previdnost, njegova razgledanost, njegove močne roke in znanje angleščine ga uvrščajo na prvo mesto. Razen tega mu še posebno zaupam in tudi to ima svojo težo, ker mu lahko vse povem. Gospod don Cagliario, duhovni voditelj, teolog in človek zdrave pameti, ima prednost zaradi slavnega imena v glasbi. On bi mi takoj pridobil simpatije mestnih krogov, medtem ko bi zadostil tudi drugim zahtevam. Don Savio je zelo preudaren in zelo vljuden ter izveden v poslih. Pomislite, ali je vse to mogoče. Gospod Dalmazzo v Valsaliceju je rektor zavoda, izbranih manir (kar v Ameriki zelo cenijo), in bi mogoče tudi prišel v pošte v za to izbiro. Toda jaz ga ne poznam popolnoma z duhovne plati in po njegovih sposobnostih.

Za drugega, ki naj bi se udeležil tega prvega potovanja, je naloga učitelja angleščine in latinščine precej določena in nakazuje, kdo naj bi bil. Ne more biti kdo, ki ni Anglež po rodu. Jaz ga ne bi mogel nadomestiti. Nastavitev profesorja angleščine, ki mu ta jezik ni domač, vodi v neuspeh in je bolje, da se odpove tej nalogi. Francoske redovnice, čeprav jih imajo izredno radi, so zapisane sirotišnicam in črncem, ker ne znajo angleščine.

Misijonarja lahko občudujemo, toda učitelj, ki ni rojen v jeziku, ki ga uči, ne more biti uspešen.

V naši hiši ne vidim drugega kot Duffyja, Irca. Če ta ni nagnjen k duhovništvu, lahko prav tako pride, vsaj za dve leti, in potem bo ostal, če bo hotel, kot učitelj ali si bo tam poiskal zaposlitev, ki nam je ne bo manjkalo in bo bolj dobičkonosna kot tu.

Toda če ne more priti on, menim, da ni drugega, ki bi prišel v tej hiši v poštev. Švicar je odličen fant. Kot misijonarju mu bo lahko uspelo, nikdar pa kot učitelju angleščine. Nikakor ni pametno, da bi ga sedaj poslali, če bi ga pa pozneje, mi dovolite, da izrečem nekaj opazk o njegovi gorečnosti, ki bi mogla prekoračiti meje naših okoliščin. Potem je v hiši še nekdo, ki bi za službo, ki ne potrebuje angleščine, prišel zelo prav in bi ga priporočal. Nisem sicer z njim govoril, vendar je to edini v hiši, za katerega bi prosil (seveda samo med kleriki). To je gospod Chiala.

Najsi bo že kakršen koli uspeh v angleščini, bom vaši velečastitosti zelo hvaležen, če mi ga boste dali. Toda sedaj bi mi bil odveč.

Kaj bomo storili, če ne bo Duffya?

Ko bomo potovali skozi London in Irsko, bomo skušali vzeti s seboj tistega, ki bi hotel priti z nami.

3. Kdaj in kako naj odpotujem? To vprašanje ni brez pomena, kakor bi se komu lahko zdelo; majhne težave lahko postavijo ovire in nevšečnosti in rodijo težke posledice.

Kdaj bomo odpotovali? Tudi če bi bilo ob prejemu sporočila že vse pripravljeno, je treba še marsikaj pripraviti, naročiti, poskrbeti za vse, kar bi gotovo zahtevalo 15 dni, in s tem bi prišli do srede maja. Potem še en teden osebnih priprav, počasna odprava zabojev in kovčkov v Genovi za New York, moje potovanje v Genovo in nazaj in že smo na koncu maja. Odhod kljub vsemu prizadevanju torej ne bi mogel biti pred koncem maja. Ne smemo pa odlašati zaradi tistega, ki se bo moral vrniti. Kajti pot v Savannah, če gre vse po sreči, traja 25 dni, vendar bi bilo za nas potrebno 35 dni.

Če bi odpotovali od tukaj 1. junija, bi prišli v Savannah 5. julija. Tam bi se morali zadržati dva meseca, in že je tu 5. september, ko bi velečastiti pater moral spet na pot. Potem plovba čez morje od 10. do 25. tega meseca in že smo pri 1. oktobru.

Ker je vmes morje, stvari niso preproste. Prav zato sem opozoril, da ne bi izgubljali časa.

Še drug razlog. Temu odhodu je treba posvetiti čim večjo slovesnost. Če bo vse pripravljeno, jo bomo lahko obhajali proti koncu maja, najbolj primerno bi bilo na binkoštni dan, 24. maja.

Kako bi odpotovali. – Ko bi bilo vse pripravljeno, bi prtljago spravil v Genovo k Lanati, da bi jo odpravil v New York, ali jo odpravili tukaj in odposlali iz Londona. Urad Ancor line – majhna hitrost, ker sicer preveč stane; s seboj bi nosili samo majhno prtljago.

Odhod bi bil ob 9.20 iz Porta Nuove. Zato naj bi bilo slovo končano ob 8.30. Ker je pot dolga, bi bilo treba začeti ob 6. uri.

Podrobnosti odhoda bi prepustil predstojniku. Nakazal bom samo nekaj vidikov, ki bi lahko obogatili to slovesnost.

Javnost bi obvestili ne samo z običajnimi oglasi, temveč tudi z objavami v časopisih. Dopoldne bi vsi bili pri sveti maši, ki bi bila še posebno slovesna. Misijonarji bi klečali na zanje posebej pripravljenih klečalnikih pred oltarjem in govornik bi s prižnice razložil misijonarjevo posebno nalogo.

Zatem bi predstojnik ali nadškof pristopil k oltarju, spregovoril misijonarjem nekaj

besed, blagoslovil križe in jim jih nadel okoli vratu (misijonar naj ima trak, na katerega bo pripel križ).

Sedaj pristopijo duhovniki hiše in objamejo misijonarje, ki stojijo ob oltarju. Ta pristop duhovnikov mora biti nekaj naravnega in ne mrka poza, ki izniči vse navdušenje. Nato pristopijo kleriki, ki jim poljubijo roke.

Sedaj zbor zapoje za ta trenutek pripravljeno pesem in misijonarji, potem ko so poljubili roko nadškofu, odidejo med ljudstvom, stopijo na voz, ki jih čaka pred vrati cerkve, in se s predstojnikom odpeljejo na železniško postajo. Druge kočije z gospodi, prijatelji, dobrotniki hiše, ki so bili povabljeni na slovesnost, spremljajo kočijo misijonarjev. V drugih vozovih so duhovniki iz hiše.

Gojenci tihi in urejeni, vendar v lepem številu, in tudi kleriki bodo spredaj v skupinah, da na postaji pozdravijo misijonarje in jim poljubijo roke.

Če bo vse to privabilo kako solzo, bo to seme za dobre sklepe. Naj se nič ne opusti, kar bi lahko slovesnost naredilo čim bolj ganljivo, saj je že sama po sebi ganljiva. Tako prikazovanje dela misijonarja ošabnega, vendar je ta ošabnost lepa, koristna, najsij za Božjo stvar kakor za ustanovo in samega misijonarja.

Katero pot naj uberemo? – Če bo prišel z nami Duffy, lahko vzamemo parnik za New York v Genovi. Potovanje traja 20 dni, stane 700 lir za vsakega, prtljaga pa potuje zastonj. Če pa Duffyja ne bo, moramo iti v London in na Irsko in poiskati kakega učitelja. Potem bi potovali skozi Francijo: Pariz, Dieppe-New Haven, London, Glasgow in nato proti New Yorku.

Če se odpeljemo iz Turina ob 9.20, pridemo v Pariz ob 3.40 popoldne naslednjega dne. Prestopimo na vzhodni kolodvor, vzamemo vozni listek za London in naslednjega dne smo tam. V Londonu si priskrbimo listke Ancor line, s katerimi se peljemo z vlakom v Glasgow in od tod v New York.

V New Yorku se je treba ustaviti in obiskati škofove in ustanove ter vzbuditi pozornost, če hočemo, da se nas bodo spomnili in nas poklicali. Svet je treba vzeti tak, kakor se ponuja: kdor se skriva in beži pred svetom, ta ni misijonar. Misijonar je človek, ki se drži Boga za roko in se vrže v blato, da rešuje duše. Duše ne bodo prišle same od sebe, moramo jih iskati in stopiti moramo tja, kjer so.

Tako bomo potovali po kopnem. Pot je sicer malo dražja, pa zato bolj koristna; šli bomo skozi Filadelfijo, Baltimore, Richmond, Wilmington, Charleston, Savannah.

Stroški za vse tri 2.500 lir. Za patrovo vrnitev je potrebno 850 lir, skupaj približno 3.350 lir.

Tam ne bo izdatkov, ker bomo gostje v škofovi hiši. Potrebujemo pa potne liste in celebret.

4. Kaj naj pripravim za s seboj? – Na sebi civilno obleko in duhovniško obleko v kovčku; laneno in volneno blago, kajti dobrega blaga te vrste je tam malo; latinske in italijanske knjige za šolo kakor tudi za lastno uporabo in note.

Oprema za zasilno kapelico, kajti vse potrebno za stalno kapelo bomo dobili tam.

Perilo za tri ali štiri postelje. Vse potrebno za kuhinjo in drugo opremo bomo priskrbeli v drugi odpravi.

O tem bom poročal na posebnem seznamu, kakor hitro bo vse odločeno za odhod.

5. S kom naj se tukaj dogovarjamo? – Ker velike daljave in prometne zveze zahtevajo vestno, hitro in zanesljivo pozornost, je treba določiti koga v hiši, ki bo lahko hitro neobremenjen skrbel za te zadeve. Vedeti moramo, na koga naj se obračamo.

Za prevoz velikih zabojev in obilne prtljage se mi zdi najzanesljivejši gospod Lanata iz Genove in njegov sodelavec Philip and Son – New York z našim naslovom v Savannahu – Georgia.

Za pisma in majhne zavojčke uporabljamo pošto. Na vrhu pošiljke napišemo Via d'Ostenda in potem vedno Savannah – Georgia, kajti v Ameriki je veliko Savannahov. Denar pošiljajte, če tukaj v Turinu niste v stiku z ameriškimi bankami, po Lanati v Genovi, ima vse potrebne zveze. Najbolje je na Narodno banko v Savannahu.

Pred odhodom se moramo točno dogovoriti o mojih zaobljubah, o vodstvu ustanove na začetku, o rasti in popolnem delovanju. S pismi pride lahko do mnogih nesporazumov.

Kar se tiče zaobljub, teh ni mogoče uresničiti niti tukaj niti tam, dokler stvari niso utečene in se potem lahko umaknem za potrebno pripravo. Tedaj bo na voljo tudi predstojnik, ki bo v vašem imenu sprejel zaobljube.

Gre še za nekaj drugega. Če hočem, da mi bo uspelo, moram biti svoboden. Če moram biti odvisen od človeka, ki ne pozna sredstev, ki jih moram uporabljati, in ne pozna navad ali me ne razume, bom onemogočen in bom izgubljal priložnosti eno za drugo. Te stvari predobro poznam in se zato ne bom izpostavljal nevarnosti, da ne bi mogel takoj od začetka svobodno odločati.

Kakor hitro bo kdo drug sposoben poslovati brez mene, se bom vsemu odpovedal in se bom posvetil pripravi na zaobljube.

Nujno potrebujem, da se predstojnik izreče in pisno potrdi proti vsakemu, ki bi me hotel ovirati, vse dokler me vaše očetovstvo ne bo oprostilo.

To ne pomeni, da moram jaz biti tam predstojnik. Tega ne bi mogel storiti, ker bi me preveč vezalo na hišo, tudi pouka ne morem prevzeti, ker bi me oviralo pri mojem delu za hišo.

Notranji potek hiše naj vodi kdor koli. Toda odnose z zunanjim svetom, s škofom in zaposlenimi pa hočem imeti jaz, vse dokler ne bo mogoče reči, da smo sposobni delati sami, in nočem, da bi se kdo vmešaval. Storil bom pa vse, da se bo s časom vse skupaj znašlo v rokah osebe, ki jo boste določili vi. Bodite prepričani, da si tega želim čim prej. Druga odprava bi lahko šla na pot prve dni februarja prihodnjega leta, na Marijin dan. Prve dni marca bi bili na mestu in v maju bi se jaz lahko pripravil, da bi naredil zaobljube, če me bo doletela ta sreča.

Po zaobljubah. – Gotovo ne delam zaobljub zato, da bi potem delal po svoji pameti. Toda ali bi lahko naredil zaobljube, ki bi mi ovirale drugo obljubo, to je misijone, ki jih imam za svoj poklic? Zagotovili ste mi, da me pri tem ne bo nihče oviral. Toda tamkajšnji predstojnik bi me lahko onemogočal. Ponižno vas prosim, da mi zagotovite, da tega ne bo.

Značilnost mojega misijona.

Ameriški duhovniki ne gredo drugam kot tja, kjer jih lahko vzdržuje denar. Veliko protestantov in katoličanov se zaradi revščine porazgubi po neskončnih gozdovih in prepuščeni sami sebi podivjajo. In jaz se hočem tem posvetiti. Postavljal bom svoj šotor med njimi, kjer niti od njih niti od škofov ne bom mogel pričakovati podpore. Vzdrževal se bom z obdelovanjem zemlje, v čemer sem si pridobil precejšnjo spretnost, pri tem mi bo pa še preostajalo časa za apostolat.

Za to delo resničnega apostolata bom skušal pridobiti nekaj mladih laikov, ki bodo kot jaz v določeni oddaljenosti obdelovali zemljo in pridigali, spreobračali, krščevali, vodili duše in ob prazničnih dneh vodili ljudi k maši in pridigi. Za mlade laike pa bom skušal imeti konference verskega značaja, ker sicer ne bi mogli prenesti bremena napora.

Če bo Gospod navdihnil kakega duhovnika družbe, da bi šel za menoj, mu bom prepustil svojo postojanko, sam pa bom šel naprej in nadaljeval začeto delo.

Enkrat ali dvakrat na leto se bom vrnil v hišo za duhovno obnovo, in ko me bodo težave starosti onemogočile, se bom vrnil in skušal navduševati mladi cerkveni naraščaj za apostolsko življenje in delo.

Pokorščina bo sicer morda spremenila moje načrte in mi zaprla usta za nadaljnje prošnje za misijon te vrste, toda to bo za vedno ostal moj poklic.

Kako zelo bi bil vesel, če bi ti moji vidiki, ki sta jih odobrila že dva škofa, vstopili v vaše obzorje: 1. zame, ker bi se z zaprtimi očmi vrgel v misijon te vrste; 2. ker bi v vaši ustanovi imel semenišče novih poklicev, bodisi med laiki kakor med duhovniki; 3. veliko več je takih, ki bi radi šli v misijone, pa ne znajo zato potrebnega jezika, ali nimajo talenta in šol, kakor tistih, ki so študirali in imajo sposobnosti. Saj za tak apostolat ni treba veliko znanja niti zgovornosti, temveč gorečnost in navdušenje.

Prosim vas, velespoštovani gospod predstojnik, da tega mojega sklepa ne bi oviral tisti, ki bo vodil tamkajšnjo hišo. To bi lahko storili tako, da bi me imenovali za ravnatelja ali prefekta misijona, kakor bi mogel kdo drug biti ravnatelj ali prefekt hiše. Tretji nasvet. V ta namen bi bilo treba tukaj ustvariti kak oddelek ali semenišče za misijone. Za to ni treba drugega kot spalnica, obednica, prostor za razvedrilo, ravnatelja in enega služabnika, en sam jezik, Sveto pismo, molitev, čisto posebna verska vzgoja, skrajna čistoča v obleki, lepo vedenje kakor med plemenitimi ljudmi. Lahko bi dobili tudi poseben pas za razliko od drugih in vsak bi moral pridigati enkrat na mesec itn. Med počitnicami bi hodili po deželi od družine do družine, govorili o Bogu in poučevali otroke verouk.

To bi storil jaz z nekaterimi, da jim pokažem, kako se to dela. To močno goji njihov poklic, če ga imajo.

6. Dogovarjanje s škofom. – Naš prihod mora biti napovedan z latinskim pismom, v katerem so navedene osnove našega dela. Moji duhovniki, tako boste vi povedali, prihajajo z namenom, da bi pod vašim vodstvom odprli semenišče, zavod in zavetišče za sirote, ki bi se izučili kake obrti.

V ta namen sprejemamo podaritev 700 akrov zemlje in ponižno prosimo:

- 1. nabirko dveh nedelj v vseh cerkvah škofije;*
- 2. dovoljenje za pripravo sejmov, prireditvev, akademij in prednaročil;*

3. povzdignjenje naše cerkve v župnijo s pridržkom, da jo upravljamo samo mi, razen če bi nas vaša ekscelenca ali kdo drug počastili s svojo navzočnostjo;

4. podelitev misijonskega področja, kjer bi se naši mladi misijonarji vadili v delu;

5. pouk in vzgojo tako duhovščine kakor zavoda in zavetišča pod neposrednim nadzorom vaše ekscelence;

6. Družba bo vedno pokorna škofu v vsem, kar ji je ukazano ali prepovedano. Glede poslanstva prosi, da bi lahko izpolnjevala svoje konstitucije v vsem, kar se tiče notranje uprave, kakor je to navada pri redovnih družbah v odnosu do škofa.

Vi, gospod predstojnik, dodajte še druge člene, ki bi bili osnova našega dogovora.

Medtem pa je treba poiskati sobo, zbrati otroke in jih vsak dan voditi na sprehod ter s tem vzbujati pozornost meščanov. Te otroke je treba usposobiti za božjo službo s ceremonijami in s petjem.

Misijonarji bodo obiskovali družine, razmišljali o najprimernejšem kraju, naredili načrte, predstavili potrebe in iskali sredstva za stroške.

Ko bo vse urejeno, bo duhovnik, ki naj bi se vrnil, uredil s škofom, da bo lahko vzel s seboj na škofove stroške štiri ali pet Američanov in jih popeljal v Italijo, kjer se bodo pripravljali na svoj apostolat; pripravil bo vse potrebno, da bo februarja poslal v Ameriko duhovnike, mizarje, zidarje itn., da bodo zgradili cerkev in hišo, čeprav jo bom jaz začel že zidati in bom dela pripeljal do strehe.

7. Razmišljanje o zavodu za rokodelčke. – Tak zavod, zlasti za črnce, je bil središče mojega zanimanja, zlasti ko sem bil še v Ferdinandini. Kupil sem zemljišče, nabral tisoč frankov, naredil načrte za hišo in cerkev in gotovo bi, če bi ostal tam, tudi kaj udejanjil, zlasti za poljedelstvo, sicer pa nič drugega. V Ameriki hočejo vse lepo narejeno in dovršeno, tako da niti ne popravljajo, ker je to dražje, kot če kupiš novo, in to, kar kupiš, se izdeluje v velikih tovarniških obratih. Čevljarji, krojači, klobučarji nimajo dela. Vrata, okna, oprema, ograje z vsem, kar je iz lesa in železa, izdelujejo velike tovarne.

Zidarji in stavbni mizarji imajo delo in dober zaslužek, vendar to delo ni za otroke.

Kar bi mogli koristnega storiti, je: tovarna papirja, ker je lesa zadosti, livarna, ker je veliko odvrženega železa, opekarna, kjer bi žgali opeko, ki jo zelo potrebujejo, strojenje kož, ki bi jih izvažali v Francijo ceneje kot iz Italije, slaščičarna po italijanskem okusu bi imela veliko dela, ker prihaja iz Italije veliko ljudi, ki so se tam navadili na italijanske sladkarije, tukaj pa jih nihče ne zna izdelovati, tudi čevljarji in krojači bi imeli delo, če bi se zadovoljili s ceno dela po 50 stotinov na dan, kar pa je komaj za prehrano.

Tiskarna za časopise se ne bi splačala, ker bi morala prekositi konkurenco, za to pa bi morali imeti vsaj milijon. Poleg tega pa stvar ne bi bila gotova, ker nismo v kakem velikem mestu. Če bi se osredinili na druge tiskovine, bi nam mogoče uspelo. Bolje bi bilo tiskati knjige, vendar ne kakih zajetnih, ker v Ameriki ljudje malo študirajo, čeprav se na splošno veliko bere.

Uspeh ima tisti, ki izdaja knjige z duhovitimi ilustracijami, in ne tisti, ki izdaja cenene knjige. Ljudje ne berejo poceni knjig in knjig s privlačnimi platnicami, temveč dobre

knjige. Pripravljene so izdati nekaj dolarjev za dobro knjigo, ne pa kupiti kake brošure za pol dolarja.

Menim, da bi bilo koristno uvesti tiskarno in knjigarno za natis katekizma za škofijo Savannah. V njem bi bile tudi glavne molitve, zakramenti, izpraševanje vesti, obhajilo, obisk Najsvetejšega, rožni venec, križev pot, nedeljske večernice.

Taka knjižica, lepo vezana, z rdečo ali zlato obrezo, bi stala tukaj (2.000) 50 centov, mogoče 60, odprava-carina 30 odstotkov, kar bi vse skupaj zneslo 80 centov, prodajali pa bi jo po pet frankov. Takoj vam bom poslal od škofa odobren primerek. Knjižica bi šla v prodajo. Mislim, da z naročninami ne bomo kaj prida dosegli, ker se za stvari, ki so poceni, malo zanimajo, poleg tega pa se kaj hitro naveličajo. Najbolj zanesljiva pot je izbor dobrih knjig in skrb za dobro prodajo (v Ameriki gre to lažje kot v Italiji).

Menim pa, da tiskarna ne bi dala fantom sredstev za življenje, četudi bi zavodu prinašala lepo korist. Veliko bolj se navdušujem za poljedelstvo, ki bi zaposlovalo fante, hkrati pa bi jim ob študiju bilo za razvedrilo, ker sama igra ne ugaja preveč. Hiša bi imela od tega veliko korist, večala bi bogastvo dežele, usposabljala gojence za življenje in vsi bi si zelo pridobili ugled. Tako bi imeli posest, ki bi bila donosna, ter mesto, kjer bi zaposlili mizarje in zidarje za gradnjo stanovanj. Te bi lahko prodajali in dobro zaslužili.

S takšnim načinom dela bi lahko zbral na stotine fantov, ne da bi se sam moral preveč zaposliti, in bi kot ravnatelj z enim asistentom obvladal vse.

Spomnite se, da mi škof v Savannahu ponuja 700 akrov zemlje, ki bi nam le malo koristila, če bi jo dali v najem, veliko pa bi pridobili, če bi jo sami obdelovali.

Škof na Floridi bi vas tudi hotel takoj imeti pri San Agostinu. Prosim vas, da ne bi z njim sklepali nobenih obveznosti, ne da bi se prej posvetovali z menoj.

Sicer še nisem vsega končal, vendar se mi zdi, da sem povedal glavno. Res je, da se zaman trudi, kdor se zanaša nase, vendar se s tem ne mislim otresti vseh skrbi.

Načelo, da vse uporabim za naložbo v prihodnja dela in ne v zbiranje sredstev za svojo osebno gotovost, zagotavlja Božjo pomoč pri mojem prizadevanju. Moje načelo se glasi, da ne smemo postavljati mej delu krščanske ljubezni iz strahu, da nam bo zmanjkalo potrebnega za življenje. Držim se tega načela in obenem iščem poti, ki mi zagotavljajo uspeh, in ne delam kar tja v tri dni.

Prosim vašo uglednost, da mi oprostite odkritosrčnost, s katero sem vam predstavil svoja stališča. Nikakor vam nisem hotel postaviti pogojev, temveč samo pojasniti stvari, v katerih bi rad uspel.

Ponižno vam poljublja roko vaš najponižnejši in najpokornejši sin
JOHN BERTAZZ, apostolski misijonar

V.

DUHOVNIKU DIONIZIJU HALINANU

Latinsko besedilo v MB, str. 1372.

VI.

Ob pomembnem dogodku, 59. obletnici rojstva odličnega očeta don JANEZA BOSKA, v navzočnosti njegove ekscelence MONS. AVGUSTA NEGROTTA mu njegovi vdani sinovi hvaležno darujejo darilo

ODA

*Od gorečih želja zbudena
je končno prišla zaželena zora,
ki osvetljuje vsak predmet
in naznanja lep dan.*

*Na rojstni dan don Boska
naj odmeva od radosti grič in plan.
Za Janeza na ta dan,
se nam zdi, nasmejan je vsak obran.*

*Slavček vam v svoji govorici
želi pokloniti svoj spev
in valovi bistrega potočka
šepetajo svoje najboljše želje.*

*Njemu, ki ga z nazivom oče
vsi spoštljivo pozdravljamo,
ker ga v nežni ljubezni
vsi srčno ljubimo.*

*In ti, nebeška Mati,
ki sprejemaš prošnje svojih otrok,
poslušaj glas sinov,
ki ti pošiljajo naslednjo prošnjo:*

*Prevzvišena Devica, dobrotna Mati,
ki kot vladarica stoluješ v nebesih,
ohrani nam še dolgo očeta,
ki si nam ga dala v svoji dobroti.*

*Don Bosko! Sprejmi čestitke,
ki ti jih izrekajo tvoji radostni sinovi
na tvoj srečni godovni dan
in so znamenje obljub, ki prihajajo iz srca.*

*In plemenitemu monsinjorju,
ki je zapustil obrežje Tibere,
kaj naj darujemo sedaj,
ko nam je srce prepolno dobrih želja?*

*Reveži smo, vsega potrebni!
Naj ti Gospod predobri
nakloni najlepše darove.
To je prošnja, ki jo izražamo.*

*In ko se boš vrnil
v vzvišeno Petrovo mesto,
reci tistemu velikemu učitelju resnice,
da ga imamo vsi iz srca radi.*

C. G.²⁶¹

VII.

ZAVOD SAN NICOLÁS

1. Ustanovitev in imetje

Imetje za uresničitev načrta se bo nabralo iz prostovoljnih darov, ki jih bodo prispevali sosjedje tega in drugih okrožij bodisi v enkratnem daru bodisi v mesečnih ali letnih obrokih. To bo denarna osnova, ki bo naložena pri Pokrajinski banki po naročilu predsednika in blagajnika Ustanovnega odbora z obrestmi in tekočim računom po pogojih, ki jih bo treba izdelati.

Uporaba denarja

Zbrani denar je namenjen izključno gradnji zavoda, pri čemer se je treba posvetovati z ravnateljem o najboljših možnostih.

Organizacija

Vsi, ki so sodelovali pri ustanovitvi vzgojnega zavoda, imajo iste pravice kot člani odbora in nadzora.

Izvršni odbor

Zbrani denar bo upravljal vodstveni odbor, ki bo tudi vodil gradbena dela. Sestavljen bo iz devetih članov in se ne bo obnavljal vse do dokončanja del.

Odbor ima vsa pooblastila pri izvajanju del v skladu z navedenimi pravili. V danem primeru lahko odločajo tudi štirje člani s predsednikom.

Odbor se bo sestel vsaj enkrat na teden in bo ugotavljal stanje del. Z vsemi sredstvi si bo prizadeval prikazati primernost, koristi in ekonomsko stanje zavoda. Skušal bo obvestiti javnost, tako da bo raslo zanimanje za uresničitev začete zamisli. Imenoval bo sosvet, ki naj stopi v stik z državno in pokrajinsko vlado in ju obvešča o željah prebivalstva ter poskrbi za potrebno sodelovanje in urejanje študijskih načrtov. V dogovoru naj bo urejeno nastavljanje vodstva in profesorjev na to mesto, ko bo mogoče izjaviti, da je vse nared za začetek dela v zavodu. Odbor bo jasno pokazal, da je to ustanovo zgradilo ljudstvo in je zato izključna last ljudstva, katerega pravice mora jasno izraziti in zapisati javni notar.

Odbor bo izdelal pogodbo s patri z medsebojnimi zagotovili, kjer bo določeno, da so prihodki zavoda v korist ravnateljev, razen če bi bilo treba popraviti stavbo ali razširiti prostore zaradi večjega števila gojencev.

Ko bo stavba zgrajena, bo izvršni odbor sklical bližnje sovlagatelje za obnovitev, ki mora

²⁶¹ Klerik Janez Cinzano je zapisal v enem izvodu himne don Rua. Zato je tudi himna na strani 1228, ki ima iste začetnice, verjetno delo istega klerika.

slediti. Predložil in objavil bo spomenico o opravljenih delih in upravičil vse izdatke. Za vsem tem bodo sodelavci izvolili nov odbor v smislu nadaljnjega dela v skladu z novimi potrebami ustanove.

Jožef Frančišek BENITEZ, predsednik; Melhior ECHAGÜE, podpredsednik; Anton PAREJA, tajnik; Poročevalci: Deodor Fernandez, Peter Zlobet, Tomaž Acevedo, Janez Vasquez, Ramon Carvajal.

Ustanova, o kateri je govor, je velečastitih patrov piaristov, ki zaradi pomanjkanja osebja niso mogli prevzeti ustanove. Prepis izvirnika Anton PAREJA

2. Ustanovitvena listina zavoda

V San Nicolásu de los Arroyos so se dvanajstega oktobra 1873 zbrali gospodje Frančišek Benitez, Melhior Echagüe, Venčeslav Acevedo, Peter B. Ceccarelli, Ventura Marti, Marijan Maremo, Peter Zlobet, Janez Vasquez, Jožef A. Urtubey, Tomaž Acevedo in Anton Pareja, prebivalci tega mesta, izbrani pri ustanovitvi 5. 2. 1871, ki so se jim pridružili še štirje drugi, in so skupno izjavili:

Ko izpolnujemo to zadnjo odločitev dne 5. tekočega meseca, se pravi, da polagamo temeljni kamen te stavbe, jo izpolnujemo pred očmi vsega ljudstva in njenih pravno-močnih predstavnikov in izjavljamo, da bo ta ustanova ostala vedno last mesta San Nicolásu;

da so denarna sredstva zbrana z različnimi darovanji ter s posojilom ljudstva in soseščine, da bo ta zavod vedno pod nadzorom odbora, ki bo skrbno bedel nad njegovo upravo in vodstvom;

da je zemljišče, na katerem stoji stavba in ki leži neposredno ob reki Paranà, dar državne vlade pokrajine Buenos Airesa z dne 6. 12. 1871 in z izjavo gospoda ministra Malaverja, ki dovoljuje, da v nadomestilo vzame posevke, ki so last države.

V dokaz, da je to volja ustanoviteljev in darovalcev, podpisujemo to listino v korist izgradnje višje vzgojne ustanove, ki je izključna last ljudstva San Nicolásu, in prosimo za molitev Cerkve in blagoslov temeljnega kamna, ki ga bo opravil kurat vikar don Peter B. Ceccarelli, kateremu v imenu Božje previdnosti izročamo vodstvo.

Podpisani: Jožef Frančišek BENITEZ, Melhior Echagüe, Venčeslav Acevedo, Peter Batta Ceccarelli, Ventura Marti, Marijan Maremo, Peter Zlobet, Janez Vasquez, Jožef Urtubey, Tomaž Acevedo, Anton Pareja.

Anton PAREJA, tajnik

3. Opis stavbe

Na začetku zidave je zemljišče, na katerem se je gradilo, obsegalo 112 var na jugovzhodu, vare v ozadju in severovzhodu ob reki.

Spredaj je ograjeno z železno ograjo s 35 vmesnimi stolpiči in glavnim vhodom na sredini. Na jugovzhodu se začenja stavba cerkve, ki ji proti zahodu sledi dvorana, ki obsega 62 var. Kapela s preddverjem obsega 28,75 var, široka je 8,25 var ter dolga in visoka 10 var.

Dvorana ima spredaj devet oken, dvoje vrat in tri okna proti hodniku, ki je širok 4,25 var. Dvorana je dolga 49 var, široka 4,25 var. Ob dvorani je drugo poslopje, 15,50 var dolgo in 5,50 var široko. Temu sledi obednica in kuhinja s štirimi drugimi prostori: z zakristijo, skladiščem za kapelo, kapnico, studentcem za zajemanje in drugimi potrebščinami.

N. B.: Deset var je krajevna mera in je enaka 8,48 metra.

VIII.

NEOBJAVLJENA PISMA

1.

Predragi gospod Canale!

Dva naša sinova, don Cerruti, ravnatelj zavoda v Alassiu, in eden njegov profesor se morata za kako uro ustaviti v Genovi. Prosim vas, da ju oskrbite s potrebnim. Moral bi govoriti z vami. Če ne morete priti v Turin, mi sporočite, da vas bom jaz obiskal.

Molite zame, predragi Jožef, in pozdravite vašega brata in vaše sestre. Imejte me v J. K. za najvdanejšega prijatelja. Duhovnik JANEZ BOSKO

Turin, 16. 10. 1871

2.

Sveti Štefan mučenec, 1872

Predragi don Cerruti!

Zahvaljujem se ti za poslano darove. Odlično smo jih uporabili za obdarovanje raznih dobrotnikov. Od don Cerrutijev imamo samo enega.

Želim narediti izlet v Alassio. Povej mi, ali bo predvidena pogodba občinske uprave sklenjena ali pa naj vse skupaj odložimo.

Sporoči mi kaj o Rossiju. Tisočkrat pozdravi svoje in moje drage sinove. Bog naj vas vse obogati z božjim strahom. V italijanskem slovarju se lahko opusti slovnica na začetku. Najvdanejši prijatelj v J. K. duhovnik JANEZ BOSKO

IX.

LATINI CHRISTIANI SCRIPTORES

Latinsko besedilo v MB X, str. 1377–1378.

KAZALO

---

1. DEL: DAJ MI DUŠE, DRUGO VZEMI 8
1871–1874; 1. Zvesti in pametni služabnik – 2. Vse za duše – 3. Nenehno obdarovan od Boga – 4. V njegovi šoli – 5. Poseben dar – 6. Ponižen in tako zelo čaščen – 7. Vir iustus
2. DEL: VEDNO NAPREJ! 79
1871; 1. V Turinu – 2. V Lanzu – 3. V Borgu San Martino – 4. Zapusti zavod v Cherascu – 5. Prevzame nov zavod v Varazzeju – 6. Tristoletnica bitke pri Lepantu – 7. V Firencah in v Rimu – 8. Praznik hvaležnosti – 9. Pri sv. Ignaciju in v Nizzi Monferrato – 10. V Liguriji ter znova v Firencah in v Rimu – 11. Vrnitev – 12. Dolg spodbuden spor – 13. Pisatelj in publicist – 14. Vsem vse – 15. Dragi gojenci
3. DEL: PREMAGA DOLGO IN TEŽKO BOLEZEN 165
1871–1872; 1. Don Bosko zboli v Varazzeju – 2. Resne skrbi – 3. Molitve in žrtve – 4. Splošno zanimanje – 5. Majhno izboljšanje – 6. Veselo upanje – 7. Papežev blagoslov – 8. Na poti k ozdravitvi – 9. Popolni ozdravitvi naproti – 10. Vrnitev v Turin
4. DEL: ZOPET NA DELU 223
1872; 1. Med okrevanjem – 2. Banka Božje matere Marije – 3. Zavod v Valsaliceju – 4. Cerkvi sv. Janeza Evangelista in sv. Seconda – 5. Iz Marassija v San Pier d'Areno – 6. Pri sv. Ignaciju in v Nizzi Monferrato – 7. Jeseni – 8. Drugi spomini
5. DEL: DON BOSKO IZPOLNI VISOKO NAROČILO 293
1871–1874; 1. Kakšni časi! – 2. Za imenovanja škofov – 3. Korak nazaj – 4. „Ne vem, ali bo v prihodnje ...“ – 5. Več kot sto oskrbljenih škofiji – 6. Vzdrževanje škofov – 7. Spet v Rim – 8. Dragocen dokument – 9. Prvi „modus vivendi“ – 10. Ponovno se loteva zadeve – 11. Ponovno v Rimu – 12. Preplah – 13. Hrup časopisov – 14. Blizu sporazuma – 15. Hudičev rep – 16. Odločno nasprotovanje – 17. Vse zaman – 18. Sklep

6. DEL: USTANAVLJA DRUGO DRUŽINO	400
<i>1871–1874; 1. Gospodove poti – 2. Cilju naproti – 3. Konstitucije – 4. Prva predstojnica – 5. Prva preobleka in zaobljube – 6. Hitra rast ustanove – 7. Ni vrtnic brez trnja – 8. Nepozabni obisk – 9. Sinovska vdanost – 10. Dragi spomini</i>	
7. DEL: DOKONČNA POTRDI TEV SALEZIJANSKE DRUŽBE	454
<i>1871–1874; 1. Prva pravila – 2. Treba je iti naprej – 3. Prvi koraki – 4. Nepredvidene težave – 5. Ponižno vloži prošnjo – 6. Nova polena pod noge – 7. Zadnje pripombe – 8. Začne znova – 9. Posvet – 10. V vmesnem času – 11. »Vse je končano« – 12. Potrjen primerek – 13. Vse več nasprotovanja</i>	
8. DEL: UČITELJ IN OČE	622
<i>1871–1874; 1. Brez primere – 2. Na obisku po hišah – 3. Z vsemi – 4. Program življenja za gojence – 5. »Lahko noč« – 6. Vezila – 7. Zaupni nasveti ravnateljem in spremna razlaga – 8. Posebni nasveti in spodbude – 9. Poročila in odločbe splošnih konferenc v jeseni – 10. Med duhovnimi vajami – 11. Redovni stan v svetnikovem pojmovanju – 12. Še drugi dragoceni spomini – 13. Okrožnice</i>	
9. DEL: NIČ NAJ GA NE VZNEMIRJA	703
<i>1873–1874; 1. Sredi težkih stisk – 2. Nepričakovana zaplemba – 3. Izginitev oporoke – 4. Vedno miren in vsem vse – 5. Še druga izpodbijana dediščina – 6. Še drugi spomini iz leta 1873</i>	
10. DEL: POGLED V PRIHODNOST	776
<i>1874; 1. Medtem ko je bil v Rimu. – 2. Ob vrnitvi. – 3. Za redovniško observanco. – 4. Področje misijonskega apostolata. – 5. Zadnjikrat pri svetem Ignaciju. – 6. Vztrajno nasprotovanje. – 7. Prošnje za ustanove. – 8. Iz Argentine. – 9. Tretja družina. – 10. V jeseni. – 11. Sinovi Marije Pomočnice. – 12. Misel na smrt. – 13. Nizza Maritima. – 14. Drugi spomini.</i>	
KAZALO	879

